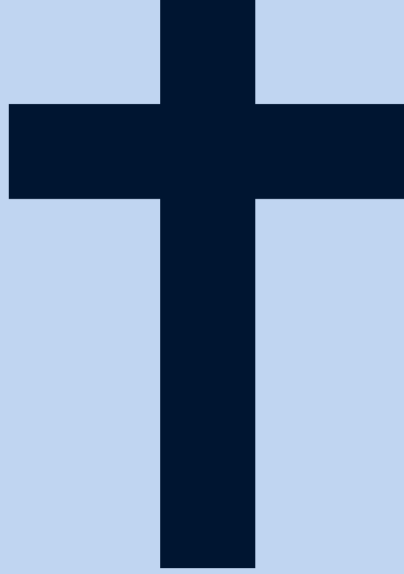

Ra 'da'yonhogui
nangue ma Hmuhꞥ ra
Jesucristo

New Testament in Otomi, Eastern Highland (MX:otm:Otomi,
Eastern Highland)

Ra 'da'yohogui nangué ma Hmuh_u ra Jesucristo
New Testament in Otomi, Eastern Highland (MX:otm:Otomi, Eastern Highland)

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
 eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	53
SAN LUCAS	83
SAN JUAN	134
HECHOS	172
ROMANOS	219
1 CORINTIOS	240
2 CORINTIOS	261
GÁLATAS	274
EFESIOS	281
FILIPENSES	289
COLOSENSES	294
1 TESALONICENSES	299
2 TESALONICENSES	303
1 TIMOTEO	306
2 TIMOTEO	312
TITO	316
FILEMÓN	319
HEBREOS	321
SANTIAGO	337
1 PEDRO	342
2 PEDRO	348
1 JUAN	352
2 JUAN	357
3 JUAN	358
JUDAS	359
APOCALIPSIS	361

MATEO Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Mateo

Yám bombøta ra Jesucristo

¹ Guehna n'da ra søcuã i ja ua im ma to'o yá ngurpa bøta ra Jesucristo. Nu'a n'da ra Abraham ne man'da ra David ne xøn ngu mi'da gátho yá ngurpa bombøta u.

² Nu ra Abraham bim 'bu a n'da rá ts'unt'u ngue ra Isaac. Nu ra Isaac xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jacob a. Ne nu ra Jacob xø bim 'buh yá ts'unt'u. Nu'a n'da ra Judá a ne' u yán 'yohu. Ne gue' u bi xandgahe u dyu ja' i israelgáhe, dyu judíohe. ³ Ne nu ra Judá bim 'bu i yoho yá ts'unt'u. N'dam' búi tho ho yoho. Nu'a n'da ra Fares. Nu'a man'da ra Zara. Ne nu'a rá mbe u rá thuhu ra Tamar a. Ne nu ra Fares bim 'bu a n'da rá ts'unt'u ngue ra Esrom. Ne nu ra Esrom, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Aram a. ⁴ Ne nu ra Aram bim 'bu a n'da rá ts'unt'u ngue ra Aminadab. Ne nu ra Aminadab, xø bim 'bu a n'da rá ts'unt'u, ra Naason a. Ne nu ra Naason, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Salmón a. ⁵ Nu ra Salmón xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Booz a. Ne nu ra Booz, rá mbe a ra Rahab. Ne nu ra Booz xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Obed a. Ne nu rá mbe ra Obed, ra Rut a. Ne nu ra Obed xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Isaí a. ⁶ Ne nu ra Isaí xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra David a. Ne nu ra David gue'a bin ts'ut'abi a. Ne nu ra David xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Salomón a. Ne nu rá mbe ra Salomón, gue'a xí du rá ndø rá thuhu Urías.

⁷ Ne nu ra Salomón xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Roboam a. Ne nu ra Roboam xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Abías a. Ne nu ra Abías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Asa a. ⁸ Ne nu ra Asa xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Josafat a. Ne nu ra Josafat xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Joram a. Ne nu ra Joram xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Uzías a. ⁹ Ne nu ra Uzías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jotam a. Ne nu ra Jotam xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Acáz a. Ne nu ra Acáz, xø bim 'buh

rá ts'unt'u, ra Ezequías a. ¹⁰ Ne nu ra Ezequías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Manasés a. Ne nu ra Manasés, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Amón a. Ne nu ra Amón, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Josías a. ¹¹ Ne nu ra Josías, xø bim 'buh rá ts'unt'u ra Jeconías a, ne' u yán 'yohu. Ne gue' u yu pa bi ts'ix u ma mi israelhe dyu judíohe bu ja ra häi Babilonia. Bi zix yán sui hu.

¹² Ne nubaya nu ra Jeconías bin xand bu ra häi Babilonia a, ne'a rá ts'unt'u ngue ra Salatiel. Nu ra Salatiel xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Zorobabel a. ¹³ Ne nu ra Zorobabel xø bim 'buh rá ts'unt'u ra Abiud a. Ne nu ra Abiud xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Eliaquim a. Ne nu ra Eliaquim xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Azor a. ¹⁴ Ne nu ra Azor xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Sadoc a. Ne nu ra Sadoc xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Aquim a. Ne nu ra Aquim xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Eliud a. ¹⁵ Ne nu ra Eliud xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Eleazar a. Ne nu ra Eleazar xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Matán a. Ne nu ra Matán xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jacob a. ¹⁶ Ne nu ra Jacob xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra José a. Gue'a rá ndø ra María a. Ne gue'a rá mbe ra Jesús a, ngue ra Cristo a baya, rá thahni Oja.

¹⁷ Ne gue' u gátho yám bombøta ra Jesucristo u. Mbædi tho ra Abraham, ná 'de'magoho a ra David. Ne xø bim 'buh mi 'de'magoho yám bombøta ne gue' u yu pa bi ts'ix pu Babilonia. Ne xø bim 'buh mi 'de'magoho, ná 'de'magoho a ra Cristo baya.

Nu'a bin ja 'bu mim 'buh ra Jesucristo

¹⁸ Ne nu' bu mim 'buh ra Jesucristo, nu'a rá mbe ngue ra María bi 'yän'na ra José, ne ya in nde din that'ui, pe nu' bu hin ním 'buhmi, ya bi hnu ngue in hat'uhni ra María, pegue bi nequi zehé rá t'uhni nangue rá Hogandahi Oja. ¹⁹ Ne nu ra José baya bi bæni hanja bin hat'uhni a ra María. Pegue ra hocja' i a ra José ne him mi nde di yap'a ra María bu 'buh ra ze'mi pegue bi bæni da hyetho. ²⁰ Ne nu ra José, nu' bu ngub u mim bæni, bi 'uj n'da ra

t'i 'b_u min a_{pu} rán ngunse, bi nu rám 'b_{eh}ni Oj_a bi 'y_em_bi:

—Nu'i, hague José, rám bom'b_{eto} i ra David, x_un ho 'b_u gam 'b_uhmi a ra xisu, nguetho nu ra 'u_ere dim 'b_ui, dim 'b_ui nangué rá Hogand_{ah}i Oj_a a. ²¹ N_e dim 'b_u a n'da rá ts'unt'_u ra Marí_a, gui xip rá thuhu ra Jesús. Nu'a ra Jesús nam b_oni ngue da y_ani g_atho y_a mijudíoh_u, y_u israel, nangué y_a ts'oqui _u, bi 'y_emp'a rám 'b_{eh}ni Oj_a a ra José 'b_u min a_{ha}.

²² Nguetho maya'b_u thoho bi z_{an} Oj_a a ra Marí_a 'b_u mi man'a ra p_ongahy_a ngue bi 'y_ena:

²³ N'da ra hmute ngue hin j_am'b_u n'dandj_i bi zo a n'da ran 'yoh_u, n_e din h_at'uhni.

N_e nu'a rá t'uhni dim 'b_ui da t'_em_bi ra Emanuel, bi 'y_en'a ra p_ongahy_a maya'b_u.

N_e nu'a ra Emanuel in nde da ma: “Dí 'b_uhmb_u Oj_a.”

²⁴ Janangué'a nu'b_u mi hyax b_uya a ra José, bi 'y_ot'e 'b_e'a bi xi a rám 'b_{eh}ni Oj_a, n_e 'b_ex bi zin'a ra Marí_a. ²⁵ P_e him 'b_exque nju_antho bim 'b_uhmi, ja gue'b_u bim 'b_uh rá ts'unt'_u ra Marí_a. N_e nu ra José b_uya bi xih rá thuhu ra Jesús a ra t'uhni bim 'b_ui.

2

Nu' u da y_un 'yoh_u bi d_ande ra Jesús 'b_u min 'u_ere

¹ N_e nu ra Jesús b_am 'b_upu ra hnini Belén guepu ra h_ai Judea. N_e min ts'ut'abi b_u ja a ra x_equi a ra Herodes, n_e mí z_am b_u ra d_ahnini Jerusalén. N_e bi z_om b_u Jerusalén 'da y_un 'yoh_u ngue y_a 'b_efi mí hand y_u s_o. N_e nu' u bí n_exp_u m_be ní b_ox ra hyadi _u. ² N_e nu'b_u mi z_om b_u Jerusalén bi 'y_an'd_u 'b_upu:

—Hap_u i 'b_ucua a rá hmuts'ut'abi y_u judío ja bim 'b_ui, bi 'y_en'_u. Nguetho dán nuhe n'da ra s_o nj_am'b_u dá nuhe n'dandj_i. N_e gue'a ra hm_epya bi 'yurc-ah_e ngue ya bim 'b_ui, n_e bá ξ hmbe ya ga th_andehe a, bi 'y_en'_u bi nu ra s_o.

³ N_e nu ra ts'ut'abi Herodes, nu'b_u mi sifi 'b_e'a bi man'_u y_un 'yoh_u bi z_om b_u, bi hyonya thoho nangué a

ram hma ngue bim 'b_uh man'da ra ts'ut'abi. N_e g_atho 'b_upu Jerusalén bin su nguetho im b_eni: “Masque i ja 'b_e'a din ja ya,” ξ n _u. ⁴ N_e nu'a ra ts'ut'abi Herodes b_uya bi zon'd_u y_u hmumb_aja n_e'_u y_u x_anbate nija, bi 'y_anni hap_u im man y_a s_ocu_a y_u p_ongahy_a dim 'b_u a rá hmuts'ut'abi y_u judío, ngue ra Cristo. ⁵ N_e nu' u bi 'y_em_bi:

—Guepu Belén ra h_ai Judea dim 'b_ui, nguetho gue'a bi man ra p_ongahy_a 'b_u maya'b_u 'b_u mi hma ngue,

⁶ Nu ra hnini Belén b_u ra h_ai Judea, ra t'uhni a, p_egue din ja tengu n'da ra d_ahnini

nguetho guepu dim 'b_upu ra Hmu di jamansu ma t'uhni y_u ja' i israel, i ξ n Oj_a, bi 'y_en'a ra p_ongahy_a maya'b_u, bi 'y_en' _u y_u mb_aja.

⁷ Nu'b_u mi mbenc'_u y_u mb_aja n_e y_u x_anbate nija, nu ra Herodes bi zon'd_u bi nu ra s_o, p_e njon mi ndepe da nu 'b_u mam bá ts'i. N_e nu'b_u mam bá ts'i b_u 'b_uh ra Herodes, bi 'y_anni:

—Ma nj_am'b_u bi n_equi a ra s_o, bi t'_emp'_u.

⁸ N_e nu'b_u mi xifi, nu ra Herodes b_uya bi 'y_emp'_u bi nu ra s_o:

—Ní mb_ah_a b_u Belén, gui hyomhb_u hap_u bim 'b_u a ra 'u_ere, n_e nu'b_u g_a t_imh_bu hap_u i 'b_ui, gua ξ hmbe gui xij_u, n_ec_a ga mba ga th_ande a, bi t'_emp'_u bi nu ra s_o. P_e hinga gue'a mim b_en a.

⁹ N_e nu' u y_un 'yoh_u b_uya bi mba da hyoni hap_u bim 'b_u a ra 'u_ere, n_e x_o bi n_equi mah_on'a a ra s_o xpí nu b_u y_a h_ai. N_e i 'b_et'o a. N_e nu'b_u mi z_om b_u Belén, bin s_aya a ra s_o b_u din 'y_et'ui a ra ngu nub_u mí 'b_u a ra 'u_ere. ¹⁰ N_e nu' u y_un 'yoh_u 'b_u mí nu bin s_aya a ra s_o, bin johya y_a mb_ui b_uya. ¹¹ N_e bi yut'ambo, bi nu a ra 'u_ere n_e ra Marí_a rá mbe. N_e bin d_anyahmu, bi d_ande a ra 'u_ere. N_e 'b_exque bi xo't' y_a 'b_eni bá tu, n_e bi un y_un t'unni a ra 'u_ere ngue ξ mm_e x_un ngu di muui. Bi unna n'da ra oro, n_e rá nd_ega ra za bi unni, n_e n'da ra 'y_ethi y_uman'u. ¹² N_e nu'b_u min a _u y_un 'yoh_u ngue bi nu ra s_o, Oj_a bi 'yut'a n'da ra t'i ngue nu'b_u bi mb_engui hin dí mba b_u bí 'b_uh ra

Herodes. Janangue'a n'danni n'da ra 'yu bi hyax 'bɛ mi mbeng bɛ yú häi bɛya.

Ra Jesús bi ts'ix bɛ Egipto

¹³ Nɛ nu'bɛ mí mba ɛ yɛn 'yohɛ bɛya, n'da rá m 'bɛhni Ojɔ bi xi a ra José 'bɛ min ɔha:

—Dami ndants'i. Dami six'a ra 'uere nɛ a rá mbe. Gui' dahmbɛ, ni mbähä bɛ ra häi Egipto nɛ gam 'bɛhmbɛ bɛ 'da yɛ pa. Nɛ him 'bex gua pengüi, jague'bɛ dá xi'auí gua pengüi. Nguetho nu ra Herodes da hyon'a ra 'uere, nɛ nu'bɛ da ðini da hyo, bi 'yɛmp'a rá m 'bɛhni Ojɔ a ra José.

¹⁴ Nɛ 'bex bi ndanc'a ra José a ra xui a. Bi zix a ra María nɛ rá t'ɛhni, nɛ bi mba bɛ ra häi Egipto. Him bi dɔ'mi 'bɛ da hyats'i. ¹⁵ Nɛ bám 'bɛpɛ Egipto jague'bɛ mi du ra Herodes, ja bá penc'ɛ bɛya. Nɛ bin ja 'bɛ'a bi man Ojɔ maya'bɛ, bi 'yɛna: “Gan zohn'na ma t'ɛhni bɛ Egipto,” i ɛn Ojɔ, bi 'yɛn'a rá pɔngahyɔ.

Ra ts'ut'abi Herodes bi manda dí ho yɛ t'ɛhni

¹⁶ Nɛ nu ra Herodes ɛmmɛ bin cuɛ ngue ya bi thät'i, nguetho nu'ɛ yɛn 'yohɛ bi nu ra sɔ hin í mbeng bɛ 'bɛ mi ðin'a ra t'ɛhni. Janangue'a bi mbɛn'ndɛ yú dofai ngue da hyo yɛ 'uere bɛ Belén nɛ yɛ hnini i hänbɛ. Nɛ gätho ɛ yɛ t'ɛhni hinga na pɛ'ts'a nyojɛya gätho bi hyo. Nguetho bi man ɛ yɛn 'yohɛ, ya mbɛ má nyojɛya ya bi nɛqui a ra sɔ. ¹⁷ Nɛ nu'a bin ja, maya'bɛ thoho bi man a ra pɔngahyɔ ra Jeremías ngue ngubɛ ðin ja 'bɛ mi 'yɛna:

¹⁸ Bin ja n'da ran ts'oni bɛ ra hnini Ramá,
nts'ɛdi bi mbah yú xisu yɛ judío,
bin zoni nɛ him bi 'yɔ a bi xi ɛ bi hyurpa yú mbɛi,
nguetho ɛmmɛ im bɛn'ɛ yú t'ɛhni bi thopi, bi 'yɛn'a ra Jeremías 'bɛ maya'bɛ.

¹⁹ Nɛ nu'bɛ mi du ra Herodes bɛya bi 'uɛ man'da rá m 'bɛhni Ojɔ a ra José 'bɛ min xui, bɛ ra häi Egipto.

²⁰ —Dami ndants'i. Dami six a ra t'ɛhni nɛ a rá mbe. Dami penjɛ bɛ ra häi Israel, nguetho ya bi ðu ɛ mí nde xtá hyo a ra t'ɛhni, bi t'ɛmp'a ra José.

²¹ Nɛ nu ra José bɛya bi hyax ra 'yu ní mba bɛ ra häi Israel 'bɛ mi hyats'i, nɛ bi zix a ra t'ɛhni nɛ'a rá mbe ra t'ɛhni bi zits'i, ɛna xtán zɔm bɛ ra xɛqui Judea. ²² Pɛ nu'bɛ mí 'yɔ a ra José ngue in ts'ut'abi bɛ ra Arquelao, bi zu da zɔm bɛ mahɔn'a, nguetho nu ra Arquelao rá ts'unt'ɛ ra Herodes a. Nɛ'a xí 'uɛ xɔ bi bɛm bɛya, ngue'a hin da mba bɛ Judea. Janangue'a í mba bɛ ra xɛqui Galilea bɛya. ²³ Nɛ bi mba dim 'bɛpɛ ra hnini Nazaret. Janangue'a bin ja 'bɛ'a xmán t'o't'i bɛ ja yú sɔcuɔ yú pɔngahyɔ Ojɔ, gue nu ra Jesús da t'ɛmbi ra mɛngu Nazaret.

3

Bi man rá m hma Ojɔ bɛ ja ra dɔpo ra Xuua Nxixyɔ

¹⁻² Nɛ nubɛya nu ra Xuua Nxixyɔ bi dɛ'mi bi xih yɛ jɔ'i nɛ bi 'yɛna:

—Dami päh nin 'yomfɛnihɛ nguetho ya mi ts'utho di manda ua rá ts'ɛdi Ojɔ, bi t'ɛmb yɛ jɔ'i.

Nɛ mí 'bɛpɛ ja ra dɔpo bɛ ra xɛqui Judea 'bɛ min yɔhɛ yɛ jɔ'i a ra Xuua.

³ Nɛ nu a ra Xuua gue'a bi man ra pɔngahyɔ Isaías maya'bɛ ngue bi ma ba ɛhɛ, 'bɛ mi 'yɛna:

N'da ra jɔ'i ðin yɔ bɛ ja ra dɔpo nɛ da 'yɛna:

“Damin sähɛ ga simhbɛ ra Hmu mi ts'utho da zɔcuɔ,
dami hoc ni mbɛihɛ ga tɔmhɛ xɛn ho,” da 'yɛna, bi 'yɛn a ra Isaías maya'bɛ.

⁴ Nu yú he ra Xuua ám 'bɛ yú xingu yɛ camello, nɛ midín gut'ɛ yɛ xifani, nɛ mi sa yɛ t'axi nɛ mi si yɛ t'afi t'asa dɔpo. ⁵ Nɛ nu'bɛ mi dɛ'mi bi man rá m hman a ra Xuua, bi mba ɛ yɛ mɛngu bɛ Jerusalén, bi zɔm bɛ 'bɛh ra Xuua, nɛ yɛ mɛngu bɛ ra xɛqui Judea, nɛ'ɛ mi 'bɛpɛ hänbɛ ra dɔthe Jordán, ngue nde da 'yɔde 'bɛ'a da man'a ra Xuua. ⁶ Nɛ nu ra Xuua bi xixyɔba ɛ to'o bi 'yɔmanho 'bɛ'a bi ma, nɛ bin

juanni nangue yá ts'oqui. Ne xun ngu bi xixyaba bu ja ra dæthe Jordán.

⁷ Ne xun ngu ma ngurpihe dyu israelhe, dyu judiohe, bi zom bu mí 'bäh ra Xuua ãna din xixyá u. Nu'u 'da yu fariseo u, ne u 'da yu saduceo u. Ne nu ra Xuua buya bi 'yemp'u:

—Nu'ahu tengu'bu ni menihu yu pozu nguetho gyu tontohu. To'o bi xi ahu gua ãhmbu ua ngue gua 'dahmbu bu ja ran unbi xun u tho, bi 'yena. ⁸ Ha guím bẽmbu da zã gan yãmbu 'bu hin gui 'yøthu a rán säui u to'o bi pähyú mbui, bi t'emp'u ma ngurpihe. ⁹ Pe hin din ja ran 'yets'i ni mbuihu ngue gui 'yẽmbu: “Nugãhe yú t'ahnigãhe ra Abraham, ya hin gan nuhe ran unbi,” hingui sä gui 'yẽmbu, nguetho nehya yu do i 'bongua da zã din ja'i ngue da 'yẽmbi yú t'ahni ra Abraham 'bu gue'a da nde Oja da 'yøt'e, bi 'yena ra Xuua. ¹⁰ Ne nu'a ra aza ya mahoqui xun ho ngue da 'yex u yu za hingui ho yún dät'ä, ne da thøspu ja ra sibi din zø. Ne nu'ahu tengu'bu gyu zahu ngue hingui ho yún dät'ä, bi t'emp'u yu fariseo ne yu saduceo.

¹¹ Ne xø bi xi u mi'da:

—Nugã dí xixyá ahu nangue ra dehe 'bu ya gá päh ni mbuihu, pe nu'a man'da ba ãhe, di hoc'ahu nangue rá Hogandahi Oja tengu'bu n'da ra sibi. Ne nu'a, man'da i ja rá ts'edi xinda guecã. Hin dí sũcã tengu a, i ãn a ra Xuua. ¹² Ne da 'yøt' ran juãbi, tengutho 'bu i pa ma hoqui yu ju, ngue n'danni i pa m'be'ts'i u yu ju ne n'danni da t'en u yú häi. Ne nu u yú häi da t'upu ja ra sibi njãm'bu i huæt'i, bi 'yemb yu ja'i a ra Xuua.

Bin xixyá ra Jesús

¹³ Ne nubaya bi nẽxpũ ra häi Galilea ra Jesús, bi zom bu ja ra dæthe Jordán guepu ja ra dæpo bí 'buh ra Xuua. Bi zom bu ngue bi nde din xixyá a ra Jesús. ¹⁴ Pe nu ra Xuua him mi ndehma di xixyabi ra Jesús, ne bi 'yẽmbi:

—Pe nu'i guí ãna ga xixyá i, pe go man sä'be go guí xixyãgui, bí 'yena ra Xuua.

¹⁵ —Pe nuya xun ho 'bu gui xixyãgui, nguetho i jatho ga øthu 'be'a bi man Oja, bi 'yena ra Jesús.

—Da nde 'bu, bi 'yena ra Xuua buya.

¹⁶ Ne nu'bu mi gua a bin xixyá ra Jesús ne bi bøx bu ja ra dehe, 'bex bi nu ngue bi xoh mahets'i, ne bi nu bá çah rá Hogandahi Oja tengu n'da ra t'azu, bi zøpu mí 'bã a ra Jesús. ¹⁷ Ne 'bex bi t'ø a n'da ra nde bí 'yeh mahets'i, bi 'yena:

—Nuna guehna ma Ts'unt'ugã na, ngue ãmme dídi huẽcã ne dí nu-manho, bi 'yena Oja.

4

Bi mba nts'ä a ra Jesús nangue ra zithu

¹ Ne nu rá Hogandahi Oja buya 'bex bi zixpu ja ra dæpo, in ndepe da mba nts'ä a ra Jesús nangue ra zithu.

² Ne nyote pa ne nyote nxui bim 'bupu ja ra dæpo, ne him bin sihme, ne ãmme bin tumanthuhu maha. ³ Ne nubaya, bi zom bu a ra zithu ngue da zãp rá mbui ra Jesús. Ne bi 'yẽmbi:

—Nu'bu majuãni rá Ts'unt'u i Oja, dami japi dim hme yu do i 'bongua ne gui si, bi 'yena ra zithu.

⁴ Nu ra Jesús bi dæti:

—Hin ga øt'ä a, bi 'yena. Nguetho mán t'o't'i bu ja rám hman Oja, hinga hønt'a ra hme dãm 'buh yu ja'i pe ne a gãtho i ma Oja, bi t'emp'a ra zithu.

⁵ Nu ra zithu xø bi zixpu Jerusalén a ra Jesús, ne bi 'yẽxpũ magãts'i rá 'bet'e ra dãnija. ⁶ Ne bi 'yẽmbi:

—Nu'bu majuãni gue'e rá Ts'unt'u i Oja, damin säqui ne gui so nu häi, Ne Oja ba pehn yãm 'behni mahets'i ngue da mbãx'i'i ne da bent'i i,

ne hin hapu gui 'uaqui nangue yu do, tengutho im mam bu ja rám hman Oja, bi 'yena ra zithu, bi t'emp'a ra Jesús buya.

⁷ Nu ra Jesús bi 'yena:

—Hãha, gue'a i hmam bu, pe ne a i hmam bu, ngue “Nu Oja ma Hmuhu njongui sä da zã a ngue da bæ 'bu majuãni da 'yøt'a im man'a,” bi 'yena ra Jesús.

8 Ne xø man'dandj baya, bi zix mahøn'a ra zïthu a ra Jesús b_u rá nya n'da ra t'øhø xøn hçts'i, ne bi 'yuti gätho na ndoho ra ximhäi ne gätho 'be'a xøn ho i ja b_u ja y_u hnini. 9 Ne bi 'yçmbi:

—Gätho ga 'da a ya 'be'a dá ut'i i 'b_u gan danyahmu gui thandegui, bi t'çmp'a ra Jesús, bi 'yçn'a ra zïthu.

10 Ne bi däh mahøn'a ra Jesús, bi 'yçmbi:

—Nu'i grá zïthu, dami 'dagui nanguecä, nguetho nu rá m hman Ojå i çna: “Hønt'a Ojå ra Hmu ga thandeh_u ne ga ørpa_u rá 'be'fi a,” bi 'yçn'a ra Jesús.

11 Ne nubaya bi 'da'a ra zïthu b_u 'b_uh ra Jesús, ne bá çh yúm 'be'ni Ojå bi zøp_u mí 'b_u a ra Jesús b_u dapo ne bi 'u'jn a.

Ra Jesús bi dæmp rá 'be'fi b_u ra xequi Galilea

12 Ne bi bøm b_u ja ra dapo a ra Jesús baya. Ne nu'b_u mí bøm b_u, bi 'yøde ngue bi jot'a fädi ra Xuua nxixya. Janangue'a bi mbengda b_u ra häi Galilea. Guep_u ra hnini Nazaret bim 'b_up_u mahøn'a. 13 Pe hinga nya'a bim 'b_up_u ne bi mba b_u ra hnini Capernaum, nub_u ra ndendædehe guep_u ra xequi yá häi mam bombøtahe ra Zabulón ne mam bombøtahe ra Neftalí. 14-15 Nu'b_u mí zøm b_u a ra Jesús bin ja 'be'a bi 'yo't'a ra pøngahya Isaiás maya'b_u ngue din ja b_u ra häi Zabulón ne ra häi Neftalí, i hånba ra dædehe, 'danguadi ra dæthe Jordán, ngue ne a i t'çmbi Galilea, guep_u 'b_u i thandeh yá ojaçeh. Ne bi 'yçn'a ra pøngahya ngue:

16 Nu y_u ja'i mi 'b_up_u tengu'b_u i b_up_u ja ra 'bexui, ne i ja b_u ran dæte, pe nuya bi nequi n'da ran nequi ngue di yot'i,

bi 'yçn'a ra Isaiás 'b_u maya'b_u. Ne gue'a bin ja 'b_u mi zøm b_u ra Jesús.

17 Ne nu ra Jesús bi dæ'mi bi mam b_u rá m hma ne bi 'yçna:

—Dami päh nin 'yomfçnih_u nangue y_u ts'oqui, ngue da zä di manda ua rá ts'edi Ojå bi zøcua guí 'b_uhmb_u, bi 'yçmb y_u ja'i a ra Jesús 'b_u mim 'b_up_u.

Goho y_u mbahuq bi den'na ra Jesús

18 Ne n'da ra pa mí 'yo b_u ja ra ndendædehe a ra Jesús nub_u ra häi Galilea, ne bi nu yoho y_un 'yoh_u din 'yoh_u zeh_u u. Nu'a n'da ra Simón, gue'a ra Pedro a. Ne nu man'da ra Andrés. Ne nu' u y_u mbahuq u, ne mi enxit'a b_u ja ra dædehe. 19 Ne nu ra Jesús bi 'yçmp' u:

—Ba tengau, gui xihmb_u y_u ja'i da 'yçc'yçigui, tengu thoho b_u gní theui y_u hua guí øt'ui, bi 'yçmp' u.

20 Ne 'bex bi hyep_u yá xit'a ne bi den'na ra Jesús.

21 Ne bi thopaya bin 'yo mi ts' u a ra Jesús, ne bi nu mi yoho y_un 'yoh_u din 'yoh_u zeh_u u, ne nu n'da ra Jacobo, ne nu man'da ra Xuua, gätho yoho yá ts'ant' u ra Zebedeo u. Ne mín 'yoh_u a rá ta mi hu b_u 'ben yá mbosa, mí 'uet yá xit'a. Ne xø bi xi u da dænni mahøn'a. 22 Ne 'bex bi zop_u rá ta ne' u yá mbosa, 'bex bi den'na ra Jesús baya.

Ra Jesús bi xänbi xøn ngu y_u ja'i

23 Ne nu ra Jesús mí 'yo gätho ra häi Galilea ne mí xänba u y_u ja'i b_u ja y_u nijå ne bi ma 'berp_u dí manda ua rá ts'edi Ojå. Ne midí hoc y_u hyçnni ngue 'be'a gä ní gçhe mí hçmp'a n'da ngu n'da. 24 Ne gätho y_u ja'i b_u ra xequi Siria bi 'yøde 'be'a øt ra Jesús, ne bá thunba u y_u hyçnni ngue 'dahma 'dan'yo y_un u mí hçmbi ne' u mín 'yoh_u y_u zïthu, ne' u zant'a mi sändæte 'da y_u ora, ne' u xí ts'a rá ja'i, ne gätho bi hoc'a ra Jesús. 25 Ne xøn ngu y_u ja'i bi den'na ra Jesús. Mín numanho da dænthoho y_u ja'i nangue 'be'a bi 'yøt'e. Nu' u 'da y_u mengu b_u ra xequi Galilea, ne u 'da y_u mengu b_u ra xequi Decápolis, ne' u 'da mí 'b_up_u Judea, ne' u 'da mí 'b_up_u 'danguadi ra dæthe Jordán, ne' u 'da mí 'b_up_u ra hnini Jerusalén. Gätho bi zøm b_u mi 'b_u a ra Jesús.

5

Ra Jesús bi mba b_u ja ra nyuni

1 Ne nu ra Jesús 'b_u mi nu y_u ja'i çmme xøn ngu bi zøp_u, ne bi ndex b_u ja ra nyuni ne mi hup_u. Ne' u yá xädi

bɔya bi zɔm bɔ mí hudi, 'darpɔ mi huhmbɔ. ² Nɛ bi xänba ɔ.

Nu'ɔ i hɔn rán japi Oja

³ Nɛ bi 'yɛmp'ɔ yú xädi ra Jesús:

—Nu'ɔ to'o pɔsɛ hingui ho yú mbɔi bɔ na nu Oja nɛ da hyon Oja di zɛdi, nu Oja da zimanho bɔ di manda rá ts'ɛdi, janangue'a majɔpi ɔ bɔya.

⁴ Nɛ nu'ɔ tu yú mbɔi, Oja da hyurpa yú mbɔi, janangue'a majɔpi ɔ.

⁵ Nɛ nu'ɔ im bɛni i cosɛ häi, da hyän a ra hogahäi bi man Oja di unni, janangue'a majɔpi ɔ.

⁶ Nɛ nu'ɔ i humbi da 'yɔt' ran ho, Oja di japi da 'yɔt'e xɔn ho, janangue'a majɔpi ɔ.

⁷ Nɛ nu'ɔ di huɛc yú mija'ihɔ, xin di huɛc Oja ɔ, janangue'a majɔpi ɔ.

⁸ Nɛ nu'ɔ n'dat'a im bɛni, dim 'bɔhmbɔ Oja ɔ, janangue'a majɔpi ɔ.

⁹ Nɛ nu'ɔ ɔt' ran hocpate, nu Oja da 'yɛmbi yú t'ahni ɔ, janangue'a majɔpi ɔ.

¹⁰ Nɛ nu'ɔ i nu ran ɔnbi nangue ran ho i ɔt'e, da yurpɔ di manda rá ts'ɛdi Oja ɔ, janangue'a majɔpi ɔ, i ɛn'a ra Jesús.

¹¹ Nɛ gan johyahɔ 'bɔ i ɔts'ahɔ yɔ ja'i nɛ i then'nahɔ nɛ i xi ahɔ yɔ fɛhni 'bɔ guí tengahɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹² Nɛ da hyu ni mbɔihɔ, gan johyahɔ, guim bɛmhɔ ngue 'dat'a ran ɔnbi guin nuhɔ ɔ yɔ pɔngahyɔ mam 'bɛt'o, nɛ i ja 'bɛ'a din 'da ahɔ ngue am 'bɛ'ts'i mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra ɔ ua ja ra ximhäi

¹³ —Nu'ahɔ gyɔ ɔhɔ hapɔ 'bɔh yɔ ja'i, nguetho nu'a ra ɔ di hoqui 'bɛ'a i pa njapi, nɛ ngutho ahɔ guídí hojɔ yɔ ja'i, i ɛn a ra Jesús. Pɛ nu'bɔ bi 'bɛh rá ts'ɛdi ra ɔ, ya hin'yɔ 'bɛ'a sä dí hoqui, janangue da mba ma bunt'i thoho bɔ häi. Dami jamansuhɔ hin din ja bɔ gui 'yɔthɔ tengu a, bi 'yɛmp'ɔ yú xädi ra Jesús.

Ran nɛqui ua ja ra ximhäi

¹⁴ Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu ahɔ gyɔn nɛquihɔ bɔ 'bɔh yɔ ja'i, bi 'yɛmp'ɔ yú xädi. Dami jafɔ da hnu a ran nɛqui. Tengu n'da ra hnini i

ja bɔ ja rá nya ra t'ɔhɔ, am 'batho xɔn ho ngue hin'yɔ 'bɛ'a i juti. ¹⁵ Ngutho n'da ra sibi, hingui sä da mba ma cɔ't'i bɔ ja ra huada 'bɔ da mba ma sɔque, i jatho da t'ɛxpɔ m'batho, janangue'a di yot'i gätho 'bɔpɔ. ¹⁶ Nɛ ngutho gui 'yɔthɔ ngue tengu 'bɔ gyɔ sibiɔ ɛmme di hyärpɔ i 'bɔh yɔ ja'i. Janangue'a da hnut'ahɔ xɔn ho nin t'ɔt'ehɔ, nɛ ɔ da 'yɛspa Oja ma Tahɔ 'bɔpɔ mahɛts'i ɔ bɔya, bi 'yɛmp'ɔ yú xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yurcahɔ 'bɛ'a nam bɔn'ɔ yün t'ɛdi ra Moisés

¹⁷ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guim bɛmhɔ ngue ga 'bɛcä yɔn t'ɛdi bi man ra Moisés nɛ 'bɛ'a bin xänbate ɔ yɔ pɔngahyɔ, pɛ bá ɛcä ngue ga ut'ahɔ 'bɛ'a majuaɔni nam bɔn ɔ. ¹⁸ Majuaɔni dí xi ahɔ, gätho 'bɛ'a nt'o't'i bɔ, nɛ xinga n'da ɔ ngue hin din ja, 'bɔ guexta'a i jatho ra ximhäi nɛ mahɛts'i. ¹⁹ Janangue'a madí ts'ɔtho maha a ram hma ngue hingui nde da 'yurpa ra güenda n'da, nɛ i xi ɔ mi'da ngue din jabɔ da 'yɔt'e, pɛ zi ts'ɔtho rá ts'ɛdi di nɛqui bɔ bí ja rá ts'ɛdi Oja bɔ mahɛts'i 'bɔ. Pɛ nu'ɔ di ja'ts'i gätho ɔ mam bɔ ja rá hma Oja, nɛ i xi ɔ mi'da ngue din ja bɔ da 'yɔt'e, nɛ man'da xɔn ngu rá ts'ɛdi di nɛqui bɔ bí ja rá ts'ɛdi Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁰ Nɛ gue'a dí xi ahɔ a, nde'bɔ man'da xɔn ho gui 'yɔthɔ xinda gue ma ngurpihɔ yɔ fariseo nɛ yɔ xänbate nijɔ. Nguetho nu'bɔ hin gui 'yɔthɔ xɔn ho, njam'bɔ da zä gui cɔthɔ hapɔ di manda rá ts'ɛdi Oja, bi 'yɛmp'ɔ yú xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ra cue

²¹ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Gue'bɔ go maya'bɔ bi sih mam bombɔtahɔ ran t'ɛdi ngue im ma: “O guí hɔcpahɔ rá te ni mija'ihɔ, nɛ nu to'o da hyɔcpa rá te rá mija'iuu, i jatho da ts'änba rá muui a bi 'yɔt'e,” bi t'ɛmp'ɔ. ²² Pɛ i jagä man'da ga xi ahɔ, ngue nu'bɔ 'bo'o di cuɛp rá mija'iuu nangue'a bi 'yɔrpe, ngue im bɛni di co'ts'i, guehma da nu ran ts'ɛmbi. Nɛ nu'a to'o da xih ra ts'ore bɔ ja rá hmi rá mija'iuu, da ts'ixpɔ 'bɔh yɔ ngurpi

da ts'embí. Nε nu to'o εmme then rá mijá'iuí dí mba b_u ja ran ts'embí ngue ra sibi njám'b_u i huεt'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

²³ Janangue'a nu'b_u guí pähä b_u ja ra nijá ngue guí εna gui thāndeh_u Ojā, pε nu'b_u gá sōmh_u b_u nε 'bex gá bεmh_u 'bε'a xquín xihmi ni mijá'ih_u, ²⁴ gua peng thoh_u nε 'bε gui mba b_u i 'b_u a ni mijá'iuí gam punbauí, ja da zā gui thāndeh_u Ojā b_uya, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁵ Nε nu'b_u guí pāhmb_u ja 'bε'a guidín xihmb_u n'da ni mijá'ih_u, pε gan hocpa zeh_u, nε hin gui tōmh_u da ts'ix ah_u b_u 'b_uh y_u ts'ut'abi. Nguetho nu'b_u gui sōmh_u b_u, ²⁶ guehma da jo ah_u nε hin da hyc'a thohoh_u ra zε'mi jague'b_u gui unhd_u ra mbeti hangu da 'yā ah_u, nε xínga n'da centavo da nde gui 'yεspah_u, bi 'yεn a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yεna hingui ho ran 'yomt'εni

²⁷ Nε man'da bi xih yá xādi ra Jesús:

—Nu man'da ran t'εdi maya'b_u i εna: “O guí øth_u ran 'yomt'εni.” ²⁸ Pε i jagā man'da ga xi ah_u, ngue nu'b_u n'da ran 'yoh_u da hyant'a n'da ra xisu, nε im bεn'a n'da ran 'yomfεni x_un ts'o nanguε a, madague'b_u bi bεntho, tengu'b_u ya bi 'yøt' ran 'yomt'εni b_u rá mb_ui a b_uya, bi 'yεn a ra Jesús.

²⁹⁻³⁰ Janangue nu'b_u i ja a i ut'ah_u ra ts'oqui, pε gui sāmzεhε ni mb_uih_u madague'b_u guím bεmh_u εmme x_un u 'b_u gui 'yεsh_u. Tengu'b_u xquí hyā'a n'da ni dāh_u nε xquí 'yεmh_u b_u ma'ueni nε xquí n'dadā thohoh_u, uague tengu'b_u xquí hyc'a nin 'yεih_u nε xquí 'yεmh_u b_u ma'ueni nε xquí n'da'yε thohoh_u. Pε man'da x_un ho guín nuh_u nanguε gá 'bεhmb_u y_u ts'oqui, xinda gue'b_u xquí 'yøth_u y_u ts'oqui nε xquí 'bεhmb_u ran ho mazāi b_u ja ra sibi.

Ra Jesús bi 'yεna hin da hyc'há xisu n'da ran 'yoh_u

³¹ Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yεna:

—Nε a bi mam 'b_u maya'b_u gue: “Nu'b_u n'da ran 'yoh_u in nde da hyc'há rá xisu, i jatho da 'yøt'a n'da ra sōcuā din xummi.” ³² Pε i jagā man'da ga xi ah_u, ngue hingui sá da hyc'há rá xisu n'da ran 'yoh_u gue'b_u hingui øt' ran 'yomt'εni a ra xisu. Nguetho nu'b_u bi hyc'há rá xisu n'da ran 'yoh_u, di japi da 'yøt' ran 'yomt'εni a ra xisu 'b_u bi hyc'gui nε dim 'b_uhmi man'da ran' yoh_u. Nε 'b_u n'da ran 'yoh_u dim 'b_uhmi n'da ra xisu bi thεgui, ra 'yomt'εni a, bi 'yεn a ra Jesús.

Nte ga ndønbah_u rá thuhu, bi 'yεn'a ra Jesús

³³ —Nε guí pāhmb_u ran t'εdi mí hmam 'b_u maya'b_u ngue i εna: “Pε nu'b_u gá ndønbah_u rá thuhu Ojā, guehma gui jā'ts'a gá mamh_u.” ³⁴ Pε nuya i jagā man'da ga xi ah_u, bi 'yεn'a ra Jesús. Hin'y_u 'bε'a i sá gui ndønbah_u rá thuhu 'b_u ja a guí xihmb_u ni mijá'ih_u ngue guín ndef_u da 'yεc'yεi a guí xihmb_u. Hingui sá gui ndømh_u Ojā, pε ngutho hingui sá gui ndømh_u mahεts'i, nguetho nu b_u mahεts'i bí ja b_u rá ts'edi Ojā. ³⁵ Nε xíngui sá gui ndømh_u ra ximhäi, nguetho nεcua i ja ua rá ts'edi Ojā. Nε xíngui sá gui ndømh_u ra hnini Jerusalén, nguetho rá hnini rá Thahni Ojā a. ³⁶ Nε xíngui sá gui ndømh_u ni yāh_u, nguetho 'dat'a Ojā bi zān'na, nε xínga n'da ni xtāh_u sá gui sänzεhεh_u gue'b_u x_un t'axi o gue x_um pothi da gohi. ³⁷ Pε nu'b_u ja a guí xihmb_u ni mijá'ih_u, “da zā,” ga εmh_u 'b_u da zā, “hin da zā,” ga εnthoh_u 'b_u hin da zā. Pε gātho mi'da y_um hma bí nεxp_u ja rán 'yomfεni ra zīthu, bi 'yεn'a ra Jesús.

Bi 'yεn'a ra Jesús hin ga cos'h_u 'b_u ja a da t'ørcah_u

³⁸ Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu'ah_u gá 'yøhmb_u 'bε'a bi sih mam bombøtah_u ngue: “Nu'b_u n'da ra jā'i di ts'onba rá dā rá mijá'iuí, pε nε a da mba ma ts'onbi rá dā. Nε nu'b_u rá ts'i da 'yøcpe, ngutho nε'a xin da t'øcpa rá ts'i.” ³⁹ Pε nuya i jagā man'da ga xi ah_u ya, ngue nu'b_u 'b_u a n'da in nde di un'nah_u, pε o guí s_uhmb_u a.

Nε nu'bu 'bo'o da mber'ahu 'danguadi ni hmih, gui unhd man'da nguadi da mber'ahu. ⁴⁰ Nε nu'bu 'bo'o da zix ah bu 'buh ra ze'mi ngue da gan'na ni pahnih, pe ne a ni cotoh gui unhd. ⁴¹ Nε nu'bu i si ah gui tuspah rá 'beni n'da ra ja'i n'da ora, xun ho 'bu nyo ora gui tuxhu a rá 'beni. ⁴² Nε hont'a go to'o da 'yá ah 'be'a i honi, dami unhd. Nε nu'bu 'bo'o da mip'ahu 'bu ja a gui pes'h, pe xun ho 'bu gui unhd, bi 'yén'a ra Jesús.

Ga huεc man sūih, bi 'yén'a ra Jesús

⁴³ —Nε a n'da ram hma maya'bu i εna: “Dami huεc ni amigoh ne gui ucra nin sūih,” mí t'én'ah. ⁴⁴ Pe i ja man'da ga xi ah, ngue gui huεc nin sūih, gan yamanhoh u man yu ts'ore nangué ah, ne gui 'yörpah ran ho to'o di uc'ah. Nε dami 'yáf rá mate Oja u to'o i numan' ah ne u di un'nah, bi 'yén a ra Jesús. ⁴⁵ Nε nu'bu ngub gui 'yöth, 'da'angu gá 'yöth a ma Tah bu' mahεts'i ngue bá penh ra 'ye ne ra hyadi. Pe hinga hönbu 'bu u yu hocja'i gue i so ra 'ye ne ra hyadi, pe nep i 'buh yu ts'om'bäi, bi 'yén. ⁴⁶ Pe nu'bu hont'u to'o di huεc'ah guidi huεju, 'be'a gue gá tåhmbu 'bu ngub gá 'yöth. Pe ne n'dat'a gá 'yöth u yu ziyate hyaçahäi. ⁴⁷ Pe ha gui εmhbu xun ho gui öth 'bu hont'u ni cuhu guidi zenguah. Nu'bu guin jah bu, 'da'angu gui öth u i thande yú oja zehε. ⁴⁸ Pe nde'bu xun hotho gui 'yöth, nguetho xun hotho Oja ma Tah bí 'bu' mahεts'i, bi 'yemp'u yú xädi ra Jesús.

6

Hin ga öth ran 'yεts'i 'bu di öth yun t'öt'e xun ho

¹ Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yemp'u mi 'bu'.

—Pe nu'bu gui öth rá 'befi Oja, hin gui 'yöth da 'yεs'a ni mija'ih, nguetho hin te di 'da ah ma Tah 'bu' mahεts'i 'bu din jabu gui 'yöth, bi 'yén'a. ² Nε nu'bu guin nde gui fäxhu n'da ra hyoya, hin gui 'yöth ngue da nu ah yu ja'i, tengu öt'u di yorpa a

im beni 'bu di un'na n'da ran t'unni yu hyoya, ngue di um bu ja yu nija o gueru ja yu 'yu ngue in nde da 'yεspa yu ja'i 'be'a i öt'e. Majuani dí xi ah, ya hont'a ran 'yεts'i bi dāha 'bu ngub i öt'e, bi 'yén. ³ Pe nu'bu i ja a gui nde gui unhd n'da zi hyoya, nde'bu hin gui xihmbu mi'da 'be'a gá 'yöth. ⁴ Nε man'da xun ho 'bu hin njon da nu 'be'a guidi unhd, pe go da nu Oja ma Tah, ne i ja 'be'a din 'da ah buya, bi 'yén'a ra Jesús.

Hingui yoho guim bεmhbu 'bu gui yāhu Oja

⁵ Nε man'da dí xi ah:

—Nu'bu gui yāhu Oja, o gui öthu tengu i öt'u di yorpa a im beni, bi 'yén'a ra Jesús. Nu'u, i 'bāru ja yu nija nepu ja yu xo'yu, εna i yāhu Oja pe hont'a ran 'yεts'i im beni. Majuani dí xi ah, hont'a ran 'yεts'i bi dāha nangué 'be'a i öt'e. ⁶ Nε nu'bu gui yāhu Oja gui mbähä bu njon da nu ah, pe Oja ma Tah go i nu ah ne di 'da ah 'be'a gui äfu a, i εna.

⁷ Pe hinga guexta'a ram hma gui mamhu ngue nte ní mba tho 'bu gui yāhu Oja, tengu i öt'u ten yú oja zehε. Nε sä im beni i ö'a Oja 'be'a im ma 'bu xun ngu i xifi. ⁸ Nε o gui öthu tengu i öt'u, nguetho nu Oja ma Tah ya i pädi 'be'a gätho gui homhu gue'bu hinga ná äfu, i εna. ⁹ Pe guim bεmhbu 'bu gui yāhu Oja 'da yam hma tengu dí xi ah ngue:

Nuya ma Ta ahe gui 'bu' mahεts'i. Da hnumansu ni thuhu.

¹⁰ Nε dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'edi ngue di manda ua.

Nε da t'öt' ua ni pähä ua ja ra häi tengu tho i t'örpu mahεts'i.

¹¹ Nε dami 'daje ran ts'ihme dí homhu ra pa i jabu ya.

¹² Dami punga ma ts'oquihe, tengu thoho bu na punbahe u i örcahe ran ts'o.

¹³ Nε o gui hεgahe da daje ran ts'o, pe dami yanje nangué ran ts'o.

Nguetho nu'i gra hmuts'at'abi, gä di manda ua ja ra häi ni ts'edi, ne i ja ni ts'edi mixte njām'bu da guadi gätho yu pa mazai.

Nε hɔnt'a dí xi'ahε ya.

¹⁴ Nguetho nu'bɛ gadí punbahɛ yá ts'oqui ni mijá'ihɛ, ngutho da 'yɔt'ahɛ Ojɔ ma Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i, di pun'na ni ts'oquihɛ. ¹⁵ Pε nu'bɛ hin gadí punbahɛ ni mijá'ihɛ, nε ahɛ hin di pun'nahɛ Ojɔ ma Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i 'bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hin gui 'yuhmbɛ 'bɛ guí εt' yɛn ts'ihmε 'bɛ guín yqɦɛ Ojɔ

¹⁶ —Nε nu'ahɛ, nu'bɛ guí nde gui 'yεt' nin sihmεhɛ n'da ora ngue guim bεmhɛ Ojɔ, o guí ɔthɛ tengu ɔt'ɛ di yorpa a im bɛni. Nu'ɛ i ut yɛ jɔ'i 'bε'a ɔt'e, nde'a dí hnumanho, pε hɔnt'a ran 'yɛts'i bi dɔha nangue 'bε'a bi 'yɔzεhε, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹⁷ Pε nu ahɛ, 'bɛ guí εt' nin sihmεhɛ ngue guím bεmhɛ Ojɔ, pε gan 'yomanhohɛ tengu'bɛ ya gán sihmεhɛ. ¹⁸ N'dahma njon da bɔdi 'bε'a gá 'yɔthɛ gue gá 'yεt' nin sihmεhɛ, nε hɔnt'a Ojɔ ma Tahɛ i nu ahɛ 'bε'a gá 'yɔthɛ, nε i ja 'bε'a di 'da ahɛ bɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Gui hyomhbɛ 'bε'a dí nεcmanho bɛ mahɛts'i

¹⁹ Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Hin gui muns'hɛ 'bε'a gdám mεmbɛtihɛ ua ja ra ximhái, nguetho nuua i 'bɛh yɛ zu'uε ngue di ts'oni 'bε'a gátho guí pεs'hɛ, nε ja'bɛ da boxjua, nε ja'bɛ da bε ahɛ yɛ bε. ²⁰ Pεgue gui hyoni gui xɛnthɛ 'bε'a dí hnumanho ahɛ bɛ mahɛts'i. Nguetho hin te dim 'bεpɛ, hin da yɛrpɛ yɛ bε ngue da bε ahɛ 'bε'a guí pεs'hɛ bɛ, nε hin da boxjua, nε njo'o bɛ yɛ zu'uε ngue di ts'oni. ²¹ Nguetho hɔnbɛ i ja nim pε'ts'i n'da im bɛn rá mbɛi n'da. Nu'bɛ guecua ja ra ximhái i ja 'bε'a i pε'ts'a n'da, hɔnt'ua im bɛn a n'da, nε nu'bɛ guerpɛ mahɛts'i, guerpɛ im bɛn a n'da 'bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran nεqui ní mbɛi n'da

²² Nε xɔ bi 'yɛna:

—Nε nu'bɛ hɔnt'a xɛn ho guím bεmhɛ nε guí ɔthɛ, din ja ahɛ tengutho 'bɛ n'da ra jɔ'i xɛn ho rá dǎ, i handi xɛn ho ran nεqui, din jabɛ

ni mbɛihɛ. ²³ Pε nu'bɛ hinga gue'a guím bεmhɛ, sǎ guí εmhɛ i ja ahɛ ran nεqui, pεgue xɛm 'bεxui thoho ni mbɛihɛ, tengutho 'bɛ n'da ra jɔ'i ngue hingui ho rá dǎ, nε xɛm 'bεxui thoho bɛ i handi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hin di yoho yá hmu n'da

²⁴ Nε xɔ bi 'yɛna:

—Nε hingui sǎ dim 'bɛ i yoho yá hmu n'da ra 'yɛhε. Nguetho nu'bɛ yoho yá hmu i 'bɛ a n'da, nu'a n'da da numanho, nε nu'a man'da hin da numanho. Uague nu'a n'da da hyumbi dim pεhmi a, pε nu'a man'da da zocpa thoho rá 'bεfi a. Janangue'a hingui sǎ yoho yá hmu da dεn'na n'da. Hingui sǎ da 'yεmp Ojɔ rá Hmu 'bɛ i numanho ɛ yɛ mbɛti, nguetho tengu'bɛ rá hmu a ra mbɛti, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ojɔ di jamansu yá 'yεc'yεi

²⁵ —Janangue'a dí xi ahɛ, hin go guim bεnschɛ 'bε'a gui sihɛ ngue gdám 'bɛhmbɛ, nε xín guim bεmhɛ 'bε'a gui hyehɛ. Pε guim bεmhɛ ngue man'da di muui ni tehɛ xinda gue ɛ nin ts'ihmεhɛ, nε man'da di muui ni jɔ'ihɛ xinda gue ɛ ni hehɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁶ Dami nuhɛ yɛ doja i 'yo hɔnbɛ go hapɛ, nε hin'yɛ yá huɔhi, nε xín te i pε'ts'i, pε dí xi ahɛ, nu Ojɔ ma Tahɛ bí 'bɛpɛ mahɛts'i gátho i 'uɛn ɛ. Nε nu ahɛ, man'da di mu ahɛ xinda gue ɛ yɛ doja, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁷ Nε ha guím bεmhɛ man'da nya'a gam 'bɛhmbɛ ua ja ra ximhái 'bɛ εmme guím bεndumbɛihɛ 'bε'a gátho guidí 'bεhmbɛ.

²⁸ Nε hanja εmme go guím bεnschɛ nangue ni hehɛ. Xɔgue ts'ɛtho guí εc'yεihɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. Pε dami nuhɛ yɛ dɔni i ja bɛ dɔpo, nε nu'ɛ hingui dim pεfi nε xíngui di hoc yá he. ²⁹ Pε dí xi ahɛ, man'da mahotho yɛ dɔni xinda gue a rá he ra ts'ɛt'abi Salomón ngue mí he 'bɛ mi ja rá ts'edi, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³⁰ Nε ngubɛ bi 'yɔt'a Ojɔ nangue yɛ dɔni, mahotho nám pa ya, nε nixudi da mba nts'εqui nε da t'udi. Janangue'a guim bεmhɛ, man'da xɛn ho da 'yɔt'ahɛ Ojɔ xinda gue ɛ yɛ dɔni, bi

'yɛn'a. ³¹ Janangue o guí ɛmhɔ: “Bɛ'a hmaha ga sihu.” Uague: “Bɛ'a hmaha ga hehu.” ³² Nguetho nu'ɔ i thɔnde yá oja zɛhɛ, gue'a zai i hon'ɔ, pɛ nu'ahɔ i 'bɔpɔ ni Tahɔ bɔ mahɛts'i, nɛ i paɔi 'bɛ'a gá guidí 'bɛhmbɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³³ Janague'a nu ahɔ, m'bet'o thoho gan umhɔ di manda ahɔ rá ts'edi Oja, nɛ gui hyomhɔ n'da ra hogambɔi nangue rá pähä Oja, nɛ nubuya di 'da ahɔ 'bɛ'a gátho gui hyomhɔ. ³⁴ O guím bɛndumbɔihɔ, o guí ɛmhɔ: “Bɛ'a da zä ga ɔthɔ 'bɔ nixudi.” Pɛgue gui tɔmhɔ, 'bɛ nixudi ja gui paɔmbɔ bɔya 'bɛ'a da zä gui 'yɔthɔ. N'da pa ngu n'da pa i ja 'bɛ'a din ja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

7

Ra Jesús bi ma hingui ho ran yaqi

¹ —“Nuna bi 'yɔt' yɔ ts'oqui,” hin gui 'yɛmhɔ, n'dahma hinga gue'a dí ts'ep'ahɔ a, bi 'yɛngähe ra Jesús. ² Pɛ nu'ɔ guidí yaɔ ɔ mi'da ngue guím bɛmhɔ hɔnse ahɔ xɔn ho ahɔ, pɛ Oja hin da numanho ahɔ 'bɔ. Nɛ 'da'ingu da 'yɔt'ahɔ Oja tengu gá 'yɔrpahɔ ɔ gá yaɔ, bi 'yɛna. ³ Hanja bi zä gá nurpahɔ ra zi häi i o rá dä ni mija'ihɔ, nɛ hin go guí paɔmbɔ i o ra xɛza ni dähɔ. In jabɔ ní nɛqui ni ts'oquihɔ. ⁴ Nɛ ha da zä gui xihmbɔ ni mija'ihɔ: “Mba ga hap'a ra häi o ni dä,” sä gui 'yɛmfɔ, nɛ go man'da xɔn ndoho ra xɛza i o ni dähɔ. ⁵ ɛmmɛ guidí yɔrpahɔ a guí ɔthɔ. Pɛ nde'ɔ m'bet'o gan hojɔ nangue yɔ ts'oqui guidí hosehɔ, janangue'a da zä gui hyamp'ahɔ ra häi o rá dä ni mija'ihɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁶ O guidí unhdɔ a xɔn ho ɔ yɔ fo'yo, ndetho da za ahɔ. O gue'ɔ guidí unhdɔ a di muui ɔ yɔ ts'udi, ndetho da nɛm bɔ häi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu'ɔ ja da t'äp'a Oja di uni

⁷ Nɛ xɔ bi 'yɛmp'ɔ:

—Dami 'yáɔ Oja 'bɛ'a guí homhɔ, nɛ nu'a di 'da ahɔ. ⁸ Nguetho nu'a to'o da 'yádi, Oja di un'na bi 'yäpi. Nɛ nu'a to'o ja a i honi, di und Oja a i honi. Nɛ nu'a to'o da hyoni da socpa n'da ra

goxthi njut'i thoho, Oja da xocpa a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁹⁻¹¹ Pɛ nu'ahɔ madague'ɔ gyá ts'om'bäihɔ, xínga n'da ahɔ guidí unhdɔ ra do ni t'ɔhnihɔ 'bɔ i ä'ahɔ ra hmɛ, nɛ xíng ra c'ɛya guidí unhdɔ 'bɔ i ä'ahɔ ra huɔ, pɛ hɔnt'a xɔn ho guidí unhdɔ ni t'ɔhnihɔ. Ha maguet'a Oja ma Tahɔ 'bɔpɔ mahɛts'i ngue hin di 'da ahɔ xɔn ho 'bɔ ja a guí äɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹² Nɛ nu'ɔ guí nde da 'yɔt'ahɔ ran ho ni mija'ihɔ, nde'ɔ gui 'yɔrpahɔ ran ho. Gue'a nam bɔn'a rán t'ɛdi ra Moisés nɛ ráam hma yɔ pɔngahya maya'ɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

N'da ran t'uti nangue ra goxthi nɛ yɔ yu

¹³⁻¹⁴ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'a ní yɔt'a n'da bɔ ja ra te mazai, tengu'ɔ n'da ra goxthi xɔn ts'it'i, uague n'da ra t'ɔyɔ, nɛ hingui ngu yɔ ja'i i numanho da thopɔ. Pɛ dami hyomhɔ gui cuthɔ bɔ. Nguetho nu'a ra goxthi xɔn ndoho nɛ ra da'yu ní zix a n'da bɔ ja ran unbi mazai, nɛ xɔn ngu ɔ yɔ ja'i i numanho da thopɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nda'a ɔ yɔ hyäte pɔngahya

¹⁵ —Pɛ gam fámhɔ nangue yɔ hyäte pɔngahya. Nu'ɔ i sɔm bɔ guí 'bɔhmbɔ, sä ɔt'e tengu'ɔ yɔ de'yo ngue xɔn ho, pɛ nu yá mbɔi tengu'ɔ n'da ra zate. ¹⁶ Nɛ da zä gui paɔmbɔ yɔ hyäte pɔngahya nangue yún t'ɔt'e i ɔt'e, tengu thoho yɔ za da bɔ a n'da nangue yún dät'ä i zɔpɔ. Nguetho hin din zɔpɔ ja n'da ra za n'da ran dät'ä 'bɔ hinga gue'a rá za a. ¹⁷ Pɛ nu ra za xɔn ho i zɔh yún dät'ä xɔn ho, nɛ ngutho ra za hingui ho i zɔh yún dät'ä hingui ho. ¹⁸ Nguetho nu'a ra za xɔn ho hin da zä din zɔpɔ yún dät'ä ngue hingui ho, nɛ ngutho a ra za hingui ho hin njam'ɔ da zä din zɔpɔ yún dät'ä xɔn ho. ¹⁹ Nɛ nu yɔ za hingui ho ɔ yún dät'ä, da mba nt'ets'i nɛ da t'udi. ²⁰ Janangue'a da zä gui paɔmbɔ ɔ yɔ hyäte pɔngahya nangue 'bɛ'a da 'yɔt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nda'a ɛ di manda rá ts'edi Oja

²¹ Nε xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nε sä ɛna yú hmujɛ ɛ 'da, pɛ hin da yɛrpɛ di manda rá ts'edi Oja ɛ. Pɛ hønt'ɛ majuaɲi i øt' rá pähä ma Ta mahɛts'i da yɛrpɛ ɛ. ²² Nε nu'bɛ bi zøn ra pa ran juɲɲbi 'bɛ rán zɛgui, xɛn ngu da mbarqui da 'yɛngui: “Ma Hmu, nugähe dá mamhbe a nim hma, nε nangue ni thuhu dá hømhbɛ thi yɛ zĩthu, nε nangue ni thuhu xɛn ngu yɛn t'øt'e mixte dá øthe,” da 'yɛngui. ²³ Pɛ nugä ga ɛmp'ɛ: “Njɲm'bɛ dá pɔ ahɛ. Dami 'uehmbɛ ua ja ma hmigä, gyɛ ts'om'bäihɛ,” ga ɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hønt'a go to'o in nde da 'yø a díma, bi 'yɛn'a ra Jesús

²⁴ —Pɛ nu'a to'o i øh ma nde nε i øt'a ma pähägä, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohɛ ngue mí ja rán 'yomfɛni nε bi hyø a n'da rá ngu bɛ ja n'da ra dongu xɛn juɲɲi. ²⁵ Nε bin ja n'da ra dɔ'ye, nε ɛmmɛ xɛn ngu yɛ dehe bi 'yugui, nε bá ɛh ran dahi xɛn ndoho mí nde xtí yøt'a ra ngu. Pɛ him bi yøt'a, nguetho nu'a ra ngu mí høpɛ ja ra dongu xɛn ho. ²⁶ Pɛ nu'a to'o i ø'a dí ma nε hingui ɛrpa ra güenda a, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohɛ ngue ra 'yambɛi, nε bi hyøh rá ngu bɛ mi ja n'da ra 'bomu. ²⁷ Nε bin ja n'da ra dɔ'ye ngue bi 'yuh yɛ dehe, nε ran dahi xɛn ndoho, nε bi yøt'a rá ngu. Nε ɛmmɛ nts'utho bin ja bɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu yɛ ja'í bi numanho rán xädi ra Jesús

²⁸⁻²⁹ Nε nu'bɛ mi gua a bi ma ra Jesús 'bɛ mí hyupɛ ja ra nyuni, nu yɛ ja'í mi huhmbɛ bɛ bi hyonya ɛ.

—Haguen ja i xänbi xɛn ho, nε hinga ngubɛ i xängahɛ ma xänbathɛ bɛ ja ra nija, bi 'yɛn'ɛ yɛ ja'í.

Nguetho nu'bɛ mi xänba ra Jesús, bi 'yuti ngue mi ja rá ts'edi xɛn ho a.

8

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohɛ mi hɛmb ra t'axca'ya

¹ Nε nu'bɛ mi gua a bi man ra Jesús, nε bi gapɛ ja ra nyuni bɛya, nε ɛmmɛ xɛn ngu yɛ ja'í mí numanho da dɛnthoho mahøn'a. ² Nε bá ɛ'a n'da ran 'yohɛ ngue mi hɛmb ra t'axca'ya. Bin danyahmu bɛ mí 'bäh ra Jesús, nε bi 'yɛmbi:

—Gra Hmu, nu'bɛ ni pähä, da zä gui 'uec'i ts'ɛ ran ɛ dí hɛmbi.

³ Nε nu ra Jesús bɛya bi uɔt rá 'yɛ bi dädi nε bi 'yɛmbi:

—I jagä ra pähä ngue 'bex da zä i. Dami yäni.

Nε nu'bɛ mí 'yɛmbi, 'bexgue bi yɲn'a ran 'yohɛ. ⁴ Nε nu ra Jesús bɛya bi hɛcpa a ran 'yohɛ njon da xifi to'o a bi japi bi yɲni, nε bi 'yɛmbi:

—Ní mba bɛ 'bɛh yɛ mbäjä da nu i ngue ya bi yɲ i, nε gui un'na n'da ra 'bøts'e tengu i man yɲn t'ɛdi ra Moisés, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nε ja bi thopɛ ra hnini Capernaum bɛya.

Ra Jesús bi hocpa rá 'yɛhɛ n'da ra hmudofɛi

⁵ Nε nu'bɛ mí zøm bɛ ra hnini Capernaum a ra Jesús, 'bex bá ɛ a n'da ra hmudofɛi ra mɛngu bɛ Roma, nε bin c'at'ui nε bi 'yäp ra mate, ⁶ bi 'yɛmbi:

—Nu'í grá Hmu, nu n'da ma 'yɛhɛ i 'bɛm bɛ ja ma ngu, i ts'a rá ja'í, hingui sä di 'yɲni, ɛmmɛ xɛn 'doni, bi 'yɛmbi.

⁷ Nε nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ga mba bɛ ga hoqui.

⁸⁻⁹ Pɛ nu ra hmudofɛi bɛya bi 'yɛmbi:

—Hingui jatho gui mba bɛ ja ma ngu, grá Hmu, nugä hin dí sæcä tengu e nε hin drá judiógä. Pɛ dí pɔdi ngue i ja ni ts'edi zɛhɛ, ngue nu'bɛ guim ma da yɲni, nε 'bexgue da yɲni, bi 'yɛna. Tengu thohogä bin 'dac'i ts'ɛ man t'ɛdi, nε nu'bɛ i ja 'bɛ'a dí xi ɛ ma dofɛi nɛ'ɛ ma 'yɛhɛ, 'bexgue 'dahmantho in ja. Nε ngutho i, da zä guim mantho ua nε 'bexgue da yɲm bɛya, bi 'yɛn'a ra hmudofɛi.

¹⁰ Nu'bɛ mí 'yøh ra Jesús 'bɛ'a bi man a ra hmudofɛi, bi hyonya thoho nε bi xi ɛ min 'yohɛ:

—Majuani dí xi ah_u, njam'bu xtá tĩngä n'da ma menguh_u y_u ja'i israel dy_u judíoh_u ngue xtám badi i ja ma ts'edi x_un ho tengu na ran 'yoh_u, bi 'y_{en}'a ra Jesús. ¹¹ Guim b_{em}hb_u a dí xi ah_u, x_un ngu y_u ja'i ngue gätho na ndoho ra ximhäi, ngue him ma mijudíoh_u, da 'y_{ec}'y_{eigui} n_e da y_{urp}u di manda rá ts'edi Oja, 'darb_u dim 'b_uhmb_u ma ngurpa bombotah_u ra Abraham, n_e ra Isaac n_e ra Jacob. ¹² P_e x_un ngu ma mijudíoh_u ngue y_{an} säh_u xtán y_{urp}u, p_e man'da go da t'entp_u ja ra 'b_{exui} _u, n_e din zom b_u n_e din guxp_u y_u ts'i, bi t'emp' _u y_u ja'i 'b_u mi 'y_{en}'a ra Jesús.

¹³ N_e nub_uya bi t'emp' _u ra hmudof_ui:

—Ní mba ni ngu, ya bin ja a gám ma nguetho gá 'y_{ec}'y_ei i ja ma ts'edi, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

N_e 'b_{exg}ue bi y_{an} a rá 'y_eh_e b_uya.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Pedro

¹⁴ N_e nu'b_u mí mbenc'a ra hmudof_ui b_uya, x_o bi tho a ra Jesús, bi zom b_u rá ngu ra Pedro. N_e bi nu 'b_{em} b_u rá oi a rá suto ra Pedro, mi h_{em}b ra pa. ¹⁵ N_e nu ra Jesús b_uya bi b_{end}ba rá 'y_e, n_e 'b_{ex} bi b_{on} a ra pa mi h_{em}bi. N_e bi ndanc'a ra xisu b_uya, bi hyonba ra h_me a ra Jesús n_e _u mín 'yoh_u, nguetho ya bi y_{an}'a ra xisu b_uya.

X_un ngu y_u hy_{enni} bi hoc'a ra Jesús

¹⁶ N_e nu'b_u mín xui b_uya x_un ngu y_u ja'i bá ts'i b_u mi 'b_uh ra Jesús ngue mín 'yoh_u y_u z_{ithu}. N_e h_{ont}'a n'dare bi man ra Jesús, 'b_{exg}ue gätho bi hy_{on} a thi _u y_u z_{ithu}, n_e bi hoc' _u y_u hy_{enni}. ¹⁷ Gätho bin ja 'b_e'a bi man a ra p_{ongahy}ä Isaiás maya'b_u ngue din ja 'b_u mi 'y_{en}a: “Da du z_eh_e 'b_e'a gätho x_un h_{ei} dín nuh_u, n_e da nuse 'b_e'a gä man _u dí h_{em}f_u,” bi 'y_{en}'a ra Isaiás 'b_u maya'b_u.

Yoho y_un 'yoh_u _ena da den'na ra Jesús

¹⁸ N_e nu'b_u mín nu ra Jesús ngue _emme x_un ngu y_u ja'i mi 'bäp_u, bi 'y_{emp}' _u y_u xädi:

—Masque x_un ho 'b_u ga thohmb_u 'danguadi ra dadehe, bi 'y_{en}a.

¹⁹ N_e nu n'da ra xänb_{ate} nij_u bi 'y_{em}bi:

—Xänb_{ate} i, dín nde ga t_{en}'ni i h_{on}b_u go hap_u gui mba, bi 'y_{emp}' _u ra Jesús.

²⁰ N_e bi d_a a ra Jesús n_e bi 'y_{em}bi:

—P_e nu y_u haho i ja y_u ngu n_e y_u doja i ja hap_u da 'yoi. P_e nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin'y_u ma ngungä ua, bi 'y_{em}thoho ra Jesús.

²¹ N_e x_o bi 'y_{en}'a man'da ra ja'i min 'yoh_u b_uya:

—Ma Hmu, dami t_{ocpi} ts'_u, 'b_e ga äcä ts'_u ma ta n_e ga t_{en}'na b_uya, bi 'y_{em}bi.

²² Bi d_a' _u ra Jesús, bi 'y_{em}bi:

—T_{enga} maha, nu'_u x_un du da 'y_a _u 'b_{urp}u, tengu'b_u n_e _u x_un du _u, bi 'y_{en}a.

Ra Jesús bi säyaba ran dahi n_e ra t'øthe

²³ N_e nu'b_u mi gua'a man ra Jesús b_uya, 'b_{ex} bi hyu b_u ja ra mbosa n_e bi mbähä y_u xädi, dí mba b_u 'danguadi ra dadehe. ²⁴ N_e bi mb_u'a n'da ran dahi ts'edi bi 'y_{en} ra dehe, n_e _emme di thoni y_u t'øthe, bi dons i ts'_u ra dehe a ra mbosa. P_e nu ra Jesús mí aha, him bi 'y_{urp}a ra güenda 'b_e'a midí ja ra dehe.

²⁵ N_e bi 'y_a _u y_u xädi n_e bi 'y_{em}bi:

—Gra Hmu, dami nuhu, guin y_{an}je, nguetho ya in nde ga tonth_u mbo ra dehe, bi 'y_{em}bi.

²⁶ N_e nu ra Jesús bi d_{adi}:

—Hanja, ha _emme zi ts'atho guí _e'y_{eigah}u ngue i ja ma ts'edi, n_e guín suh_u.

N_e nub_uya bi ndanc'a ra Jesús n_e bi xi a ran dahi ngue din h_e n_e ra dehe, n_e 'b_{exg}ue bin h_e b_uya. ²⁷ N_e nu'_u y_un 'yoh_u b_uya bi hyonya thoho 'b_e'a bi 'y_{ot}' _u ra Jesús.

—'B_e'a di 'y_{et}' _ui na ran 'yoh_u, nguetho n_e ran dahi i ø'a i xifi, n_e ra dehe i ø'a i xifi, bin 'y_{em}z_eh_e _u.

Ra Jesús bi hoc'i yoho y_un 'yoh_u min 'yoh_u y_u z_{ithu}

²⁸ N_e nub_uya bi zom b_u 'danguadi ra dadehe b_uya, nguep_u ra x_equi Gadara. N_e 'b_{ex} bá _ep_u yoho y_un 'yoh_u ngue min 'yoh_u y_u z_{ithu}, n_e mán ts'utho _u,

tengutho ɱ yɱ zate. Mí 'bɱpɱ ja yɱn 'yägüi ɱ, janangue'a nu yɱ jã'i i su da thopɱ hãnbɱ ja ran 'yägüi. Nε 'bex bá ε'ɱ yɱn 'yohɱ bin c'athɱ a ra Jesús, nε bi mbafi:

²⁹ —'Bε'a gní 'yεcua gra Jesús, rá Ts'ant'ɱ i Ojã. Ha cpí 'yεhe gui ɱngahe, nε hinga na sɔn ra pa gui ɱngahe, bi 'yεn yɱ zĩthu min 'yohɱ ɱ yɱn 'yohɱ.

³⁰ Nε hinga yatho bɱ mi 'bɱ i 'da yɱ ts'ɱdi. ³¹ Nε nu'ɱ yɱ zĩthu bɱya bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Nu'bɱ guín nde gui hyɔnje thi, dami 'daje ran t'εdi ga cɱthe nɱ 'yo yɱ ts'ɱdi, bi 'yεn'ɱ:

³² —Ni mbähä, dami cɱthɱ nɱ, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nε nu yɱ zĩthu bɱya bi bɔm bɱ ja rá mbɱi ɱ yɱn 'yohɱ, nε 'bexgue bi yɱrpɱ 'bɱh yɱ ts'ɱdi. Nε nu yɱ ts'ɱdi bɱya bin tihi nε bi gɱpɱ ja ra nguani, him bi zã bin säya, nin uεm bɱ ja ra dehe, bim 'bεpɱ. ³³ Nε nu'ɱ mi fã ɱ yɱ ts'ɱdi bɱya, 'bexgue bi mba n'dihi bɱ ja ra hnini, nε nu'bɱ mi zɔm bɱ, bi mam bɱya ngue 'bε'a bin ja nangue ɱ yɱn 'yohɱ min 'yohɱ yɱ zĩthu, nε nangue ɱ yɱ ts'ɱdi. ³⁴ Nε bá εh yɱ mεngu bɱ ra hnini bɱya, bi zɔpɱ 'bäh ra Jesús, nε nts'εdi bi 'yãp ra mate ngue da mbengui, nguetho him bi numanho 'bε'a bi 'yɔt'a.

9

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohɱ xi ts'a rájã'i

¹ Nε nu ra Jesús bɱya, xɔ bá hu mahɔn'a ra mbosa, bá peng bɱ 'danguadi ra dãdehe. Bi zɔm bɱ ra hnini mi 'bɱi. ² Nε bá thunba bɱ man'da ra hyɛnni mahɔn'a, ngue n'da ran 'yohɱ bá 'yox ra 'beza nguetho midí ts'a rá jã'i. Nε 'bexgue mí pã a ra Jesús mí εc'yεi ɱ ngue i jase rá ts'εdi, janangue'a bi 'yεmp'a ra hyɛnni:

—O te guím bɛni n'yɔ, nguetho ya dá pun'na ni ts'oqui, bi 'yεn'a ra Jesús.

³ Nε nu'ɱ 'da yɱ xãnbate nijã bɱya, nu'bɱ mi 'yɔde 'bε'a bi man ra Jesús, 'bex bi bɛn ɱ:

—Nuna ran 'yohɱ hingui ho i ɔt'na, ha hinga hɔnt'a Ojã sä di punba n'da, mi εnse ɱ.

⁴ Pε nu ra Jesús 'bex bi bãdi 'bε'a mim bɛn'ɱ yɱ xãnbate nijã, nε bi 'yεmp'ɱ:

—Hingui ho guím bεmhɱ mbo ni mbɱihɱ, ngue guí εmhɱ hingui ho 'bε'a dá ɔt'ã, bi 'yεna. ⁵⁻⁶ Ha guím bεmhɱ nte ní mbatho dá xicã ran 'yohɱ, ngue rá ts'oqui ya dá punbi. Ha guím bεmhɱ man'da xquí pãhmbɱ i ja ma ts'edi 'bɱ ga xifi da ndants'i, din 'yo. Pε nuya ga ut'ahɱ ngue i ja man t'εdigã ua ja ra häi ga punba yú ts'oqui yɱ jã'i, nugã ngue dán jã'igã ua ja ra ximhäi, bi 'yεmp'ɱ.

Nε xɔ bi 'yεmp'a ran 'yohɱ i ts'a rá jã'i bɱya:

—Dami ndants'i, cãx ni fĩdi, ní mba ni ngu, bi 'yεmbi.

⁷ 'Bex bi ndanc'a ran 'yohɱ mi ts'a rá jã'i, bi mba rá ngu. ⁸ Nε nu'bɱ mín nu yɱ jã'i 'bε'a bi 'yɔt'a ra Jesús, bin su nε bi 'yεspa Ojã nangue a n'da ra jã'i bin t'un'na ran t'εdi ngue di punba yú ts'oqui yɱ jã'i.

Ra Mateo bi den'na ra Jesús

⁹ Nε nu'bɱ mi bɔm bɱ ra Jesús, bi thopɱ mi hucã bɱ dí hacã ra renta, drã hyãcahäigã ngue drã Mateo, nε bi 'yεngui:

—Dami tεngui.

Nε nubɱya dá ndangui nε dá tenni.

¹⁰ Nε nubɱya 'darbɱ dán sihmεgãhe ra Jesús yú xãdigãhe a ya. Nε bi zɔm bɱ xɱn ngu yɱ ziyate hyãcahäi nε yɱ ts'om'bãi, 'darbɱ dá huhmbe bɱ dán sihmehe. ¹¹ Nε nu yɱ fariseo bɱya, ngue im bɛni hɔnse xɱn ho, 'bɱ mi nu 'bε'a bi 'yɔt'a ra Jesús, bi 'yãngãhe ngue yú xãdigãhe bɱya:

—Hanja in jabɱ ni xãnbatehɱ 'darbɱ i sihmehɱ yɱ ziyate hyãcahäi nε yɱ ts'om'bãi, bi 'yεn'ɱ.

¹² Nu'bɱ mí 'yɔ'a ra Jesús 'bε'a bi man ɱ, bi 'yεmp'ɱ:

—Hingui honi to'o da mbãx ɱ im bεnse xɱn zaqui tengu ahɱ, pε hɔnt'ɱ i pãse xɱm bɔca i honi to'o da mbãx ɱ tengu ya i nde da dεngui, bi 'yεmp'ɱ.

13 Ní mbähä bán xähmbu bu ja ni sœcuahu 'be'a nam bœn'a râm hma Ojaŋgue i ɛna: “Pɛ nugä man'da dí numanho 'bu gui 'yœthu ran huɛcate xinda gue u yu 'bœts'e guidí 'daju,” i ɛn Oja, i ɛm bu ja yú sœcuu Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús. Nɛ nugä him bá ɛcä gan zon'du im bœnse xun ho, pɛ bá ɛcä gan zon'du i pađi hingui ho, janangue da zä di päh yán 'yomfœni, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛmp'u yu fariseo.

Ra Jesús bi ma nda'a ní pa da 'yɛ't' yán sihmɛ yú xädi

14 Nɛ n'da ra pa buya bi zœm bu 'buh ra Jesús yú xädi ra Xuua Nxixya, nɛ bi 'yänni:

—Hanja dí ɛ't'ähe man ts'ihmɛ, nɛ yu fariseo, pɛ nu ni xädi hingui ɛ't' yán ts'ihmɛ u, bi 't'ɛmp'a ra Jesús.

15 Ra Jesús bi man'a n'da ran t'uti 'bu mi dädi, bi 'yɛmbi:

—Pɛ nu'u i 'bœpu ja ran thäti hin da du yú mbai, nguetho 'bœpu a ran 'yohu din thäti. Pɛ da zœn ra ora da ts'ispa a ran 'yohu, nɛ ja da 'yɛ't' yán ts'ihmɛ buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

16 Pɛ nu'a din xä u ma xädigä hin da bœmanho 'bu nɛ'a ram hma maya'bu da dɛn ya, bi 'yɛna. Tengutho'bu n'da ra 'ya'bœ't'e 'bu dí 'bœ't'a ra 'bœ't'e ma'da'yo, hin da bœmanho, nɛ nu'a ra 'bœ't'e ma'da'yo di ts'on a ra 'ya'bœ't'e.

17 Nɛ tengutho i œt' yu ja'i 'bu da xit' ra gui'uva ma'da'yo bu ja ra 'yambot'asɛi, da fœ'a nɛ dim fäni. Janangue i xit'a ra gui'uva ma'da'yo bu ja ra mbot'asɛi ma'da'yo, nɛ hin da fœgue nɛ hin dim fäni, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛmp'u yú xädi ra Xuua.

Ra Jesús bi xoxa n'da ra hmute xí du, nɛ bi hoc'a n'da ra xisu mi hɛmb ra mbäji

18 Nɛ nu'bu mí yahu u, 'bexgue bi zœm bu n'da ra ngurpi bu ja ra nija, nɛ bin danyahmu bu mí 'bäh ra Jesús nɛ bi 'yɛmbi:

—Bi du n'da ma t'ixu, 'yœrqui ts'u ra mate ga mbɛ gui cäx ní 'yɛ, nɛ da dambœni.

19 'Bex bi mba a ra Jesús, bi dɛn'na bi du rá t'uhni. Nɛ gätho dá mbäcähe dyu xädigähe. 20 Nɛ nu'bu má mbähmbe bu 'yu, hin da ná sœmhbe bu ja rá ngu a ra ngurpi, bi zuje n'da ra xisu ngue ná 'dɛ'mayo njɛya min 'youi ra mbäji. Bi hyän bu rá xutha ra Jesús nɛ bi därpa rá nyani rá pahni. 21 Nguetho mí ɛnse ra xisu: “Go hœntho ga thärpa rá pahni, ya da yangui.” 22 Nɛ nu'bu mi därpa rá pahni ra Jesús a ra xisu, 'bex bi nyɛ a ra Jesús, bi nu a ra xisu nɛ bi 'yɛmbi:

—Damin johya gra xisu, ya bi yan i nguetho gá 'yɛc'yɛi i ja ma ts'ɛdi, bi 'yɛmbi. 'Bexgue gue'a ra ora bi yan'a ra xisu buya.

23 Nɛ bi tho a ra Jesús buya, dá sœngähe bu rá ngun'a ra ngurpi, nɛ mí 'bœpu yu mbɛ'bida nɛ xun ngu yu ja'i mí 'bœpu ngue mí ɛna xtá 'yäh ra hmute xí du. 24 Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Dami pœmhbu thi, nguetho nuna ra hmute him bi du, nɛ i ätho, bi 'yɛmbi.

Pɛ bin thetho u yu ja'i 'bu mi 'yœ a bi xifi, nguetho mi pa u ya xí du ra hmute. 25 Nɛ nu'bu mi bœn'u yu ja'i buya, bi thopu mbo mi 'ben a ra hmute ra Jesús, nɛ bi bœndba rá 'yɛ 'bex bi ndanc'a n'dihi ra hmute. 26 Nɛ gätho na ndoho ra xœqui bu bi 'yœ u yu ja'i 'be'a bin ja.

Yoho yu xädä bi hoc'a ra Jesús

27 Nɛ bi bœm bu rá ngu ra ngurpi a ra Jesús. Nɛ bi dœnni yoho yu xädä, nɛ i mba't' bu ní mba:

—Dami huɛgä'be, gram bom'beto i ra David, bi 'yɛmbi.

28 Nɛ bi zœm bu ja ra ngu a ra Jesús, bi dɛn'ndu yu xädä. Nu ra Jesús bi 'yänni:

—Ha gui ɛc'yɛiui i ja ma ts'ɛdigä ngue ga xoc'a ni däui, bi 'yɛn a ra Jesús.

—Dí ɛc'yɛi'be ngue i ja ni ts'ɛdi, gra Hmu, bi 'yɛn u yu xädä.

29 Nu ra Jesús buya bi därpa yú dä nɛ bi 'yɛmbi:

—Din ja tengu a gá 'yɛc'yɛiui, bi 'yɛmbi.

30 Ne 'bex bi xo ɯ yá dá. Ne nu ra Jesús bɯya bi hɛcpa ɯ yɯn 'yohɯ, bi 'yɛmbi:

—Njon gui xihmi 'bɛ'a dá ɔt'auí.

31 Pɛ hɔntho bi bɔm bɯ yɯ xädä, 'bex bi xih yɯ jã'i 'bɛ'a bi 'yɔrpa ra Jesús.

Ra Jesús bi xocpa rá nde n'da ra gore

32 Nu'bɯ mi bɔn ɯ yɯ xädä, xɔ bá ts'inba man'da ran 'yohɯ a ra Jesús. Midí goreba n'da ra zĩthu min 'youi.

33 Nu ra Jesús bɯya bi hyɔnba thi ra zĩthu min 'youi a ra gore, 'bex bi nyɔ a bɯya. Nu yɯ jã'i bɯya bi hyonya thoho 'bɯ mi nu a bin ja, nɛ bi 'yɛna:

—Hinjãm'bɯ xtá nuhɯ ua ja ma häihɯ ra Israel tengu dí nuhɯ ya, bi 'yɛn ɯ.

34 Pɛ nu ɯ yɯ fariseo sä i ɛna:

—Nuna ran 'yohɯ i hɔn a thi yɯ zĩthu nangue rán t'ɛdi bi un'na rá hmu yɯ zĩthu, sä i ɛn ɯ.

Bi huɛc yɯ jã'i ra Jesús

35 Ne nu ra Jesús nzãi mi pa bɯ ja yɯ hnini nɛ min xänbäte bɯ ja yɯ nijã, nɛ mim mam bɯ ran ho ma'da'yo ngue 'bɛpɯ ní manda rá ts'edi Ojã. Ne midí hoqui hɔnt'a go man ɯ mi hɛmb yɯ jã'i. 36 Ne bi huɛc'ɯ yɯ jã'i a ra Jesús nguetho mi 'bɯi tengu'bɯ yɯ dɛ'yo 'bɯ njon midí jamansu, i 'yodumbɯi thoho. 37-38 Ne bi 'yɛngähe ngue yú xädigähe:

—Majuãni dí xi ahɯ, xɯn ngu yɯ jã'i i 'bɯi ngue di dãp rá mbɯi Ojã 'bɯ 'bo'o da xifi nangue'a, pɛ hingui ngu i 'bɯi ngue da xifi. Nde'bɯ gui 'yãfɯ Ojã di un ra 'bɛfi mi'da da mbãx'a rá 'bɛfi. Tengubɯ i ja n'da ra huãhi xɯ 'yot'i, nɛ hingui ngu yɯ mbɛfi, nɛ da 'yãp'a ra mɛhuãhi mi'da yɯ mbɛfi 'dahma da xoc'a n'dihi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

10

Nu ra Jesús bi zänni 'dɛ'mayoho yú xädi

1 Ne nu ra Jesús bɯya bi zängahe dí 'dɛ'mayoho gähe yú xädigähe, nɛ bi 'daje rán t'ɛdi ga hɔmhbe thi yɯ zĩthu nɛ ga hoje 'bɛ'a gã nín ɯ i hɛmb yɯ jã'i.

2 Ne nugähe 'dɛ'mayoho bi zängahe, m'bet'o ra Simón, gue'a ra Pedro, nɛ'a ra Andrés rán 'yohɯ a ra Pedro. Ne ra Jacobo nɛ a ra Xuua rán 'yohɯ a ra Jacobo, ngue gätho yoho yú ts'unt'ɯ ra Zebedeo ɯ. 3 Ne ra Felipe, nɛ ra Bartolomé, nɛ ra Tomás, nɛcã dra Mateogã ngue min haçahäigã, nɛ ra Jacobo rá ts'unt'ɯ ra Alfeo, nɛ ra Lebeo ngue gue'a rá thuhu ra Tadeo; 4 nɛ ra Simón t'ɛmbi ra cananista; nɛ ra Judas Iscariote, gue'a xí dá a ra Jesús. Ne guecähe 'dɛ'mayoho bi Huangähe ra Jesús.

Bi mbɛn'dɯ yú xädi da mamp'a rá mhma

5 Ne nu'bɯ mí zängahe dí 'dɛ'ma yohogähe bi 'yɛnje:

—Nuya hin gui mbähä bɯ i 'bɯ ɯ him ma mijudíohɯ, dyɯ israelhɯ. Xínga guerpɯ ra xɛqui Samaria gui mbähä.

6 Pɛ nuya gui mbähä bɯ 'bɯ ɯ ma mɛnguhɯ yɯ israel. Nu'ɯ i 'bɯi tengu yɯ dɛ'yo bi 'bɛh ra 'yu in nde xtán donspɯ ja ran dãte. 7 Ne nubɯ hapɯ gui mbähä gui 'yɛmfɯ: “Damin umhbɯ ya ngue di manda ahɯ rá ts'edi Ojã,” bi 'yɛngähe ra Jesús. 8 Gui hojɯ ɯ i hɛmp'a ra t'axca'ya, nɛ hɔnt'a go man ɯ i hɛmb yɯ jã'i, nɛ gui xoxhɯ ɯ xɔn du, nɛ gui hyɔmhɯ thi yɯ zĩthu in 'yohɯ 'da yɯ jã'i. Ne nu'bɯ gui 'yɔthɯ ɯ, hin gui 'yäh nin zäbihɯ, nguetho hin dá pä ahɯ a ma ts'edigã, bi 'yɛngähe ra Jesús.

9 Ne hin te ma mbeti gui hyãxhɯ 'bɯ gã mbähä, bi 'yɛngähe. 10 Ne xín ni tu'dɔzã gui tuxhɯ, nɛ hɔnt'a ni he gui hehɯ nɛ hɔnt'a ni thĩxfani gui 'yãthɯ, nɛ hin'yɯ 'bɛ'a gui hyãxhɯ, nguetho nubɯ gui sɔmhɯ i ja nin t'ɛdi ngue da zimanho ahɯ ɯ.

11 Ne nu'bɯ gã sɔmhɯ bɯ ja yú hnini ma mi israelhɯ gui 'yänhdɯ hapɯ 'bɯ a n'da ran 'yohɯ ngue ra hocjã'i nɛ nu'a gätho yɯ jã'i i numansu a. Ne guerpɯ gam 'bahmbɯ bɯ, jague'bɯ gui thohmbɯ bɯ man'da ra hnini mahɔn'a, bi 'yɛngähe ra Jesús.

12 Nu'bɯ gã sɔmhɯ bɯ ja rá ngu, gui zɛnguahɯ, gui 'yãfɯ rán jãpi Ojã nangue'a. 13 Ne nu'bɯ rán säui a

da 'yøt'ah_u u y_u mēngu b_u hap_u gui sōmh_u, Ojā di un rān jāpi gā 'yāf_u b_uya. Pē nu'b_u hin'na, tengutho 'b_u nte gamí 'yāf_u. ¹⁴ Nē nub_u hap_u gui sōmh_u, nu'b_u hin da zimanho ah_u nē hingui nde da 'yōmanho a guí xihmb_u, dami pōmh_u b_u nē gui huaj_u y_u bōhāi ni guah_u. Nu'a nam bōn'a gui sohmb_u b_u u. ¹⁵ Nē majuāni dí xi ah_u, nu y_u mēngu b_u i ja n'da ra hnini hin da zimanho ah_u, pē nu'b_u bin ja ra pa ran juānbi, man'da ēmmē x_un u tho da nu, xinda gue'u mí 'b_up_u maya'b_u b_u ja ra hnini Sodoma nē ra hnini Gomorra, bi 'yēn'a ra Jesús.

Y_un unbi da nu y_u xādi ra Jesús

¹⁶ Nē xø bi 'yēna:

—Nuya hōnb_u go hap_u ga pēn'nah_u, ēmmē di un'nah_u u 'b_up_u, tenguthoho y_u zate di unba y_u de'yo. Damim fāhmb_u tengu y_u c'ēya nē gui 'yøth_u tengu øt' y_u t'az_u, hōnt'a ran ho gui 'yøth_u. ¹⁷ Nē gam fāhmb_u, nguetho nu y_u jā'i di dā ah_u b_u 'b_uh y_u ngurpi b_u ja y_u nijā, nē da mbēp'ah_u. ¹⁸ Nē da zix'ah_u b_u 'b_uh y_u zē'mi nē y_u ts'ut'abi, nguetho guí ēc'yēigah_u, pē hinga ndetho da zix ah_u b_u. Nguetho nu'b_u da zix ah_u b_u, da zā gui xihmb_u y_u zē'mi nē y_u ts'ut'abi nangue ma thuhugā, n'dahma nē u y_u judío nē u i thānde y_u oja zēhē da 'yøde nanguecā. ¹⁹ Nē nu'b_u da ts'ix ah_u b_u 'b_uh y_u ts'ut'abi, o guí hādumbūih_u 'bē'a guim mamhb_u o gue'b_u da zā gan yāh_u uague hin'na, nguetho Ojā di 'da ah_u ran 'yomfēni 'bē'a gui mamhb_u 'b_u bi mba ma juān'ni ah_u. ²⁰ Nguetho hinga guešē ah_u gan yāh_u 'b_u bi mba ma juān'ni ah_u, pē gue'a rá Hogandāhi Ojā ma Tah_u din yā, bi 'yēngāhe ra Jesús.

²¹ Nē dim 'b_u i 'da di dāse y_un 'yoh_u da mba ntho. Nē nu'u 'da di dāse y_u ts'unt'u b_u 'b_uh ra zē'mi da tho. Nē dim 'b_u i 'da y_u ts'unt'u di yāp zēhē y_u ta ngue da tho. Nē din jab_u da t'ōrpa u i ēc'yēigui, bi 'yēn'a ra Jesús. ²² Nē gātho na ndoho ra ximhāi da ts'an ah_u nangue guí tēngah_u, pē nu'b_u gui hyāth_u gue'b_u go ran zēgui, gui tāha gan yāmh_u b_uya, bi 'yēn'a ra Jesús.

²³ Nē nu'b_u n'da ra hnini di uc'ah_u, dami 'dahmb_u b_u, nē gui mbāhā b_u man'da ra hnini b_uya. Nē majuāni dí xi ah_u, hin gní tāth_u gātho y_u hnini Israel gui xihmb_u rām hma Ojā nē gui 'dahmb_u, 'b_u bá pengā.

²⁴⁻²⁵ Nē tengu thohe n'da ra xādi hin da t'ēmbi x_un ho 'b_u him bi t'ēmbi x_un ho rá xānbate; nē hin da hnumanho n'da ra 'yēhē 'b_u him bi hnumanho rá hmu. Nē din jab_u da 'yøt'ah_u, hin da numanho ah_u y_u jā'i, tengu thohogui him bi hnumanhogui, nē i t'ēngui drā zīthu, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hōnt'a Ojā da ts'u

²⁶ —Janangue'a hin gui suh_u 'bē'a da 'yøt'ah_u y_u jā'i, guehma gui mamhb_u a dí xi ah_u. Hin gui cōmh_u a. ²⁷ Nu'a dí xi ah_u ua njonguin nu, dami mamhb_u b_u 'b_uh y_u jā'i, nē nu'a dí xi ah_u njongui øde, dami mbahmb_u b_u ja y_u hnini, da t'ōp_u 'bē'a gātho dá xi ah_u ya, bi 'yēngāhe ra Jesús. ²⁸ Nē o guí suh_u u in nde da hyo ah_u, hin'y_u y_u ts'ēdi nē'a ni mbūih_u di juat'ah_u. Man'da x_un ho 'b_u gui suh_u a Ojā, nē hōnt'a i sā di un'na ni jā'ih_u nē ni mbūih_u b_u ja ran unbi mazāi, bi 'yēngāhe ra Jesús.

²⁹⁻³¹ Janangue 'yo guí hādumbūih_u, guim bēmh_u y_u doja i 'bā b_u ja y_u tāi, hingui ngu di muui, pē nu'u xīnga n'da da du 'b_u hin rá pāhā Ojā da du. Janangue'a guim bēmh_u, hin'y_u 'bē'a din ja ah_u 'b_u hin rá pāhā Ojā din ja. Nguetho man'da dí mu ah_u b_u na nu Ojā xinda gue u y_u doja, nē i pādi gātho nangue ah_u. Janangue'a hin gan suh_u, bi 'yēngāhe ra Jesús.

Da ma to'o tēn ra Jesús

³² —Nē gātho to'o da mam b_u 'b_uh y_u jā'i ngue i tēngā, nēcā gam ma b_u 'b_uh ma Ta nub_u mahēts'i nangue u. ³³ Pē nu'a to'o din cōm b_u i 'b_uh y_u jā'i nanguecā, nēcā xin ga cōm b_u bí 'b_uh ma Ta b_u mahēts'i, bi 'yēngāhe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da ts'u u to'o da dēnni

³⁴ —Nē hin guim bēmh_u ngue bá ēcā da zēh y_u sūi, pē man'da din ja

y_u s_ui nanguecä. ³⁵⁻³⁶ Nu y_u 'yεc'yεi da ts'up_u ja rá nguse, nu'b_u hing y_u 'yεc'yεi 'b_up_u. Nu y_un 'yoh_u din s_uhmb_u y_u ta, nε nu y_u xisu b_uya din s_uhmb_u y_u mbe nε u y_u cá, nangue u hingui εc'yεigui, bi 'yεna.

³⁷ Pε nu'b_u n'da ra ja'i man'da im bεn'a rá ta nε rá mbe xinda guecä, hin ga εmbi ngue rá hmugui. Nε nu'b_u n'da ra ja'i man'da im bεn'a rá ts'unt'u nε rá t'ixu xinda guecä, ngutho u hin da zä ga εmbi ngue rá hmugui, bi 'yεn'a ra Jesús. ³⁸ Pε nu'b_u 'bo'o εna i tengui nε hingui hät' y_un unbi da t'ørpe, necä xín ga εmbi rá hmugui. ³⁹ Nε nu'a to'o da zu da thäcpa rá te nanguecä, da mba ma unbi b_u ja ran däte rá te a, pε nu to'o hin da zu da thäcpa rá te nanguecä, hin da mba ma unbi b_u ja ran däte a, bi 'yεngähe ra Jesús.

Ra Jesús i man y_un t'unni

⁴⁰ Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu'a to'o da zimanho ah_u, necä xin bi zimanhogui, nε'a bá pεngä xim bi zimanho a. ⁴¹ Nε nu'a to'o da zimanho n'da rá pøngahyā Ojā nangue a ra 'befi i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a ra pøngahyā. Nε nu'b_u 'bo'o da zimanho n'da ra hocjä'i nangue a ran hocjä'i i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a. ⁴² Nε nu'b_u n'da ra ja'i i ja 'be'a di un'na n'da ma xädigä ngue'a i tengui, madague'b_u hønt'i ts'u ra dehe di unni, pε nε a i ja 'be'a din t'unni ngue man'da x_un ho, bi 'yεn'a ra Jesús.

11

Ra Xuua Nxixyā bi manda dí änni to'o a ra Jesús

¹ Nu'b_u mi gua a man ra Jesús b_uya, bi mbεngähe dí 'dε'mayohogähe. Nε n'danni bi mbase ra Jesús b_uya. Bi mba bin xänbate b_u mi'da y_u hnini b_u ra häi Galilea.

² Nε mi ofädi ra Xuua Nxixyā, nε bi sifi 'be'a gätho bi 'yøt'a ra Cristo, janangue'a bi mbεn'nd_u yoho y_u xädi a ra Xuua. Nε nu'b_u mi zøm b_u 'b_uh ra Jesús, ³ bi 'yänni:

—Ha gue'e gra Cristo, gra Thahni i Ojā, ngue mi hma ba εhe, uague ga

thoqui ga tømhb_u, bi 'yεn'u y_u xädi ra Xuua.

⁴⁻⁵ Nu ra Jesús b_uya bi 'yεmp'u y_u xädi ra Xuua:

—Ni mbe b_u, gui xihmi a ra Xuua 'be'a gätho guí øhmi, bi 'yεmbi. Dami xihmi 'be'a guín nuui, ngue nu y_u xädä bin zø y_u dá ya, nε'u y_u dogua i 'yo, nε'u mi hεmb ra t'axca'ya ya bi y_un u, nε'u y_u gogu ya i øhnahyā ya, nε'u 'da xøn du i pa nsots'i, nε y_u hyoya i si a ram hma ngue 'bεp_u dím pø u. ⁶ Majāpi u to'o hin di u't' y_u mb_ui nanguecä, bi 'yεn'a ra Jesús 'b_u mi 'yεmp'u y_u xädi ra Xuua.

⁷ Nε nu'b_u mi mbenc'u y_u xädi ra Xuua, nu ra Jesús bi xih y_u ja'i 'be'a øt' ra Xuua, nε bi 'yεmbi:

—'Be'a guí mbähä guin nuh_u b_u ja ra dāpo 'b_u mi 'b_up_u ra Xuua. Ha gá mbähä gbá nuh_u n'da tengu ra xithi i εn ran dāhi. ⁸ Uague gá mbähä gbá nuh_u n'da ran 'yoh_u mahotho rá he mí he. Pε guí pāhmb_u to'o mahotho y_u he i 'b_up_u ja y_u ngunts'ut'abi u. ⁹ Uague gá mbähä gbá nuh_u n'da rá pøngahyā Ojā. Majuāni ngue gán nuh_u n'da rá pøngahyā Ojā, nε nu'a, man'da x_un hεts'i rá ts'edi a xinda gue'u gä mi'da y_u pøngahyā. ¹⁰ Nguetho gue'a ra Xuua a mí hmam b_u ja rám hman Ojā maya'b_u 'b_u mí 'yεna: M'bet'o ga pεhna n'da ran 'yoh_u ngue mam 'bεhni da xih y_u ja'i ngue da døp'e'e x_un ho, bi 'yεn Ojā, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹¹ Majuāni dí xi ah_u, njon mí 'b_uh man'da ran 'yoh_u man'da x_un hεts'i nangue a rá 'befi bin t'unni xinda gue a ra Xuua. Pε hønt'a go to'o din uni ngue di manda rá ts'edi Ojā, madague'a hingui hεts'i rá 'befi din t'unni, pε man'da xtán hεts'i b_u dí nεqui, xinda guep_u ni nεqui a ra Xuua ya, bi 'yεna.

¹² Asta gue'b_u mi dūmp' rá 'befi ra Xuua nε guehya, i honi da yarp_u di manda rá ts'edi Ojā y_u ja'i. Nε nu'u i humber i honi, da dāha da yarp_u, bi 'yεn'a ra Jesús. ¹³ Nε gue'a bi man u y_u pøngahyā maya'b_u u bin ja, nε mí εm b_u ja y_un t'ēdi Ojā, nε gue'u mí man u

'b_u hín nim 'b_uh ra Xuua. ¹⁴ Nε nu'b_u guí ε'c'yéi a dí xi ah_u, guí p_uhmb_u ngue tengu'b_u da gue a ra Elías a ra Xuua, ngue gue'a ra Elías guí t_umhb_u ngue mí 'b_uh maya'b_u. ¹⁵ Nε nu'b_u 'bo'o i ja rá zagu di jamansu a dí m mangä ya, bi 'y_un'a ra Jesús.

¹⁶ Ga xi ah_u 'be'a guí øth_u ya, ngue nte guí _urpah_u ra güenda. Guí øth_u tengu i øt' y_u t'uhni 'b_u in _uni. Din s_uε _u, nε i xih yú mit'uhni_u: ¹⁷ “Dá p_uxt' mam 'b_uxt'i pε hin gá 'y_urpah_u ra güenda, nε hin gán n_uhmb_u,” i _un' _uda. “Pε nugähe dá pε'be n'da ra 'bei ngue tengu'b_u x_un du n'da, pε nte gá b_umhb_u nε hin gán zomhb_u,” i _un' _umi'da y_u t'uhni. ¹⁸ Nε ngutho guí øth_u, hin gá 'y_urpah_u ra güenda a ra Xuua, ngue him mi ho y_un sihmε nε him bi zi ra vino, pε gá 'y_umdah_u in 'youi ra z_uth_u. ¹⁹ Pε nugä, dán ja'igä ua ja ra ximhäi, x_un ho man ts'ihmε 'b_u n'dand_u nε ma ts'ithegä, pε xinga guecä guí _urcah_u ra güenda. Pε guí xij_u y_u fehni, guí _unj_u: “Nuna ran 'yoh_u ran zäth_u nε ra mihni na, nε yú amigo y_u ts'om'bäi nε y_u ziyate hy_ucahäi,” guí _unj_u. Pε Oj_u i p_udi 'be'a x_un ho da 'yøt'e ngue bi zänga'be, bi 'y_un'a ra Jesús.

N'da ram hma nangué ran _unbi da nu y_u ja' i him bi p_uh y_u mb_ui

²⁰ Nε man'da ram hma bi man ra Jesús nangué y_u hnini b_u bi 'yøt'e x_un ngu y_un t'øt'e mixte. Nguetho nu y_u ja' i b_u, n_um'b_u bi nde bi p_uh yú mb_ui, madague'a bi nu y_un t'øt'e mixte. Nε bi 'y_un'a ra Jesús:

²¹ —Hu_uhi maha ah_u gy_u m_unguh_u b_u ra hnini Corazín nε ra hnini Bet-saida, nguetho nu'b_u xcá øt'ä y_un t'øt'e xcá ut'ah_u b_u ja ra hnini Tiro nε ra hnini Sidón, xtán du yú mb_ui nangué ran ts'o mí øt' _u nε xtí p_uh yú mb_ui _u. ²² Janangué'a nu'b_u bi z_un ra pa din ja ran ju_unbi, man'da x_un _u tho ran _unbi guí nuh_u xinda gue _u 'b_up_u Tiro nεp_u Sidón, bi 'y_umbi. ²³ Ngutho ah_u gy_u m_unguh_u ra hnini Capernaum. Masque guí _umhb_u man'da x_un h_uts'i rá ts'edi ni hninih_u xinda

gue _u mi'da. Pεgue hin'na, guehma da mba ma juadi ah_u. Nguetho nu'b_u xcá øt'ä y_un t'øt'e mixte b_u ra hnini Sodoma tengu dá ørp_u ja ni hninih_u, hin xtán guadi nangué ra sibi, nguetho xtím p_uh y_un 'yomf_uni y_u m_ungu b_u, nε guexta'a di jat'a ra hnini ya. ²⁴ Pε guehma maju_uni dí xi ah_u, 'b_u bin ja ran ju_unbi, man'da x_un _u tho ran _unbi guí nuh_u, xinda gue a da nu y_u m_ungu b_u ra hnini Sodoma, bi 'y_un'a ra Jesús.

Ra Jesús i hurpa rá mb_ui n'da

²⁵ Nε nub_uya nu ra Jesús bin y_uqui Oj_u nε bi 'y_una:

—Ma Ta i, gra Hmu mah_uts'i, nε gra Hmu ua ja ra häi, jamadi ya ngue gá japi him bi b_u'a ram hma nangué ni ts'edi _u im b_unse ja y_un 'yomf_unise, pε gá japi bi b_udi nangué'e _u i hon'a'i, tengu y_u t'uhni ngue hin te i p_udi. ²⁶ Nε gue'a gá 'yøt'e ma Ta i, ngue gue'a gá numanhose guí øt'e, bi 'y_un'a ra Jesús 'b_u min y_uqui Oj_u rá Ta.

²⁷ Nε xø bi 'y_ump' _u y_u ja' i b_uya:

—Gätho 'be'a i ja, bi 'dacä ma Ta. Nε njon da b_uqui x_un ho, hinda h_unt'a ma Ta i p_uqui. Nε njon da b_udi x_un ho ma Ta, hinda h_ungdä ngue rá Ts'unt' _ugui dí p_ucä a, nε _u ngue ma p_uhä ga japi da b_udi, bi 'y_un'a ra Jesús. ²⁸⁻³⁰ Nε nu'b_u gá y_uhmb_u nε gán x_umb_uih_u nangué 'be'a gätho guí øth_u, ba _uhmb_u guí t_ungah_u, nε nugä ga hut'a ni mb_uih_u. Nε nu'a ra 'b_ufi dí 'da ah_u hingui h_ui a, tengu'b_u dí huth_u ran thuy_u dín hyanbah_u ya. Nε nugä dí set ma mb_ui nε hin'y_u ran 'y_uts'i ma mb_ui, nε ga xän'nah_u ngue njab_u guí 'yøth_u, nε ga hut'a ni mb_uih_u, bi 'y_un'a ra Jesús.

12

Ra Jesús bi 'yuti nda'a man'da x_un ho xtá 'yøt' _u y_u fariseo

¹ Nε nu'a n'da ra pa mi 'yo a ra Jesús b_u ja y_u hu_uhi. Nεcähe dá mb_uhmb_u yú xädigähe a, 'b_u ra pa ran ts'äya. Dá ndehmehe nε dá t_uje 'da y_u trigo. Dá t_unt' ma 'y_uhe _u y_u trigo nε dá sahe.

² Nu y_u fariseo bi nu 'be'a dá øthe nε bi 'y_ump'a ra Jesús:

—Nu ni xädi bi 'yøt'a hin xtá 'yøt'e, nguetho bi 'yøt'a n'da ra 'bæfi ra pa ran ts'äya, 'bæ mi dæc yu trigo.

³ Nε bi dā'a ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ha hin gán nuhæ bæ ja ni søcuahæ, ngue nε a ra David bi mbæsta a rán t'ædi Ojå 'bæ mi mbähä æ 'da, nε bin tumanthuhu, má hin'yæ 'bε'a da zi æ.

⁴ Janangue'a bi yærpu ja rá ngu Ojå, bi zi æ yæ 'bøxthuhmε him mi sä da zi æ, pε hønt'æ yæ mbäjä mi si æ. Pε hin guí εmhæ bi 'yøt' ra ts'oqui ra David, bi 'yεn'a ra Jesús. ⁵ Uague hin guím bæmhæ 'bε'a mam bæ ja rán t'ædi ra Moisés nangue yæ mbäjä 'bæpu ja ra nija, ngue nε'bæ ra pa ran ts'äya i øt' yá 'bæfi. Pε hing ra ts'oqui a i øt'e, nguetho guerpæ ja ra nija dim pæfi. ⁶ Nε nugä dí xi ahæ, man'da xæn hεts'i ma ts'edigä xinda gue ra nija, hanja guí εmhæ bi 'yøt' ra ts'oqui ma xädigä, bi 'yεmbi. ⁷ Pε nu ahæ hin guí pæhmbæ 'bε'a nam bøn'a im ma bæ ja rá m hman Ojå ngue i εna: “Nugä man'da dí nde din ja nin huεcatehæ, xinda gue gui hyohæ yæ zu'uε ngue gui pøscahæ,” i εn Ojå, bi 'yεn'a ra Jesús. Nu'bæ xquí pæhmbæ 'bε'a nam bøn'a, hin xcamí yæfæ æ hin'yæ yá ts'oqui, bi 'yεn'a ra Jesús. ⁸ Nε nugä guecä dán jä'igä ua ja ra ximhäi, drá hmu, nε i ja man t'ædi ga mangä 'bε'a da 'yøt' yæ jä'i ra pa ran ts'äya, bi 'yεmbi.

N'da ran'yohæ ra mbædi rá 'yε bi hoc'a ra Jesús

⁹ Nε bi thoh pæya nε bi yærpu ja ra nija. ¹⁰ Nε nu yán sæihæ a ra Jesús mi nde xtán dīnba n'da ra ts'oqui ngue mi sä xtí yæpi, nε bi t'εmp'a ra Jesús:

—Ha da zä da mba ma hoqui a ra pa ran ts'äya n'da ra hyenni, uague hin'na, bi 'yεn'æ. Nguetho mí 'bæpu n'da ran 'yohæ ngue ra mbædi rá 'yε.

¹¹ Nε bi dā'a ra Jesús:

—Ha i 'bæ a n'da ahæ ngue nu'bæ ni dε'yohæ da dæpu ja ra hyähäi gue'bæ ra pa ran ts'äya, ha hin guí jæxhæ. ¹² Ha má guet'a n'da ra jä'i ngue hin da zä da t'ørpa ran ho 'bæ ra pa ran ts'äya. Nε nu'a, man'da di muu xinda gue yæ dε'yo, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹³ Nε nubæya, bi 'yεn'a ra Jesús:

—Dami juæn ni 'yε, bi t'εmp'a ran 'yohæ.

Nε bi juæn bæya. Nε 'bex bi gohi xæn ho tengu man'da rá 'yε xæn ho. ¹⁴ Nε nu yæ fariseo εmmε bin cuε bæya. Bi bøm bæ ja ra nija, bi nyæse æ 'bε'a dí zä da hyo ra Jesús.

Maya'bæ bi hma 'bε'a bi 'yøt'a ra Jesús

¹⁵ Nε nu'bæ mi bæ'n'a ra Jesús 'bε'a mi nde xtá 'yørpa æ yæ fariseo, bi bøm bæ bæya, bi mba n'danni, nε εmmε xæn ngu yæ jä'i bi numanho da dænthoho. Nε gätho midín hyenni bi hoc'a ra Jesús. ¹⁶ Nε bi xi æ njon da xifi to'o a bi hoqui. ¹⁷ Nε nu'a bi 'yøt'a ra Jesús ngue njon bi ndepe da xifi, bin thæui a mi hma maya'bæ 'bæ mi 'yεn'a ra pøngahyå Isaías:

¹⁸ Nuna guehna ma 'yεhægä dá huahni
ngue εmmε didí huεcä nε i hurca ma mbæi,
ga un ma Hogandæhi
ngue da xi æ i thænde yá ojå zεhε,
nangue ran juænbi ga øt'ä 'bæ
ran zεgui ra pa.

¹⁹ Nε hin din sæte a nε xín dim mbatho, nε hingan ts'edi din yå hapæ din 'yo.

²⁰ Nε nu'æ in ja tengu'bæ ra xithi bi domp' ran dæhi, da xots'i mahøn'a.

Ngutho æ in ja tengu n'da ra sibi mi ts'ætho da huεzεhε, di japi ngue da dε xæn ho mahøn'a, asta gue'bæ bi zøni dim hmu xæn ho ua ja ra ximhäi, nε din jabæ da 'yøt'e.

²¹ Nε gätho yæ jä'i 'dahma 'dan'yo bæ na yå da dømp' ran ho da 'yørpa æ, i εn Ojå, bi 'yεn'a ra Isaías maya'bæ.

Gue'a bi ma nangue ra Cristo rá Thahni Ojå.

Bi t'εmbi n'youi rá ts'edi ra zīthu a ra Jesús

²² Nε n'da ran 'yohæ min 'youi ra zīthu nε mi xädä nε mi gore, bi ts'ixpæ 'bæ a ra Jesús, ngue di hoqui. Nε

'bexgue bin zø yá dá, nε bi nyá baya.
²³ Nu'ε gátho bi nu 'bε'a bi 'yøt'e bi hyonya thoho ε, nε bi 'yεna:

—Masque guehna mi man ε yu pøngahya, ngue rá m bom'βeto ra David, ngue rá Thahni Oja, bi 'yεn'ε yu ja'i.

²⁴ Nε nu yu fariseo 'bε mi 'yøde 'bε'a i man yu ja'i, bin cue ε, bi 'yεna:

—Nuna ran 'yohε na i høn a thi yu zithu nguetho in 'youi rá ts'edi a yú hmu, sä εn'ε.

²⁵⁻²⁶ Nε 'bex bi ba'a ra Jesús 'bε'a mim bεn'ε yu fariseo nε bi 'yεmp'ε:

—Pε him majuani guí mamhbε, nguetho nu ra zithu hin da zä din susehε yám fäts'ihε. Nu'bε din suse din juase yá ts'edi ε 'bε, tengutho 'bε n'da ra ts'ut'abi din heque nε din tunhdε yám fäts'ihε, di 'bεε yá ts'edi 'bε. Nε ngutho n'da ra hnini o gue n'da ra ngu 'bε din heque, pε gä dim 'bε ε. ²⁷ Nu'ahε guí εmhε dín 'yo'be rá ts'edi ra zithu, janangue'a i sä dí høn a thi yu zithu, sä guí εmhε. Pε xi'bε da gue'a dí øt'ä, ha in jabε ε guí xänbahε 'bε i høn a thi yu zithu ε. Nε guesε ε i ut'ahε ngue him majuani a guí mamhbε, bi 'yεn'a ra Jesús. ²⁸ Pεgue rá Hogandahi Oja dá høn a thi yu zithu nε dá ut'ahε ngue ya di manda rá ts'edi Oja ua guí 'bεhmbε, bi 'yεmp'ε.

²⁹ Nε tengutho n'da ran 'yohε 'bε i 'bεpε ja rá ngu, hin njongui sä da yarpε 'bε hinga m'βet'o da mba nthurpi yá 'yε, nε nuya sä da yarpε nε da hyaspi 'bε'a gátho i ja bε. Dín jagä bε, him mí sä xcá mispa yu zithu 'bε hin xcá tapä ε yú hmu, bi 'yεn'a ra Jesús.

³⁰ Nε nu'a to'o hingui numansugui, man sui'be a. Nε nu'a to'o hingui øt' ma 'bεfi i di japi dim 'bε ε mi'da, bi 'yεn'a ra Jesús.

³¹ Janangue'a dí xi ahε, hønt'a go má ts'oqui nε hønt'a go má ts'ore da man a n'da, i sä da mba ma punbi, pε nu'bε i man ra ts'ore nangue rá Hogandahi Oja n'da, ya hin da zä da mba ma punbi n'da 'bε. ³² Pε dí

xi ahε, nu'bε 'bo'o da man ra ts'ore nanguecä, dán ja'igä ua ja ra ximhäi, pε i sä da mba ma punbi a. Pε nu'a da man ra ts'ore nangue rá Hogandahi Oja, pε hin jam'bε da mba ma punbi a, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'da'anguui a rá mbεi n'da a rán t'øt'e n'da

³³ —Pε nu'bε xεn ho ran t'øt'e ngue dá høn a thi ε yu zithu, nde'bε guí numanhojε 'bε, nguetho guí 'yεmfε xεn ho ra za gue'bε xεn ho rán dät'ä. Pε nu'bε hingui ho yán dät'ä guí 'yεmfε hingui ho ra za 'bε. Nguetho nu yán dät'ä i zεpε da ba a n'da nda'a ní za a, bi 'yεn'a ra Jesús. ³⁴ Nu ahε, tengu'bε yá mēni ahε yu pozε. Hague dán zä guí mamhbε n'da ra nde xεn ho 'bε xεn ts'otho ahε. Nguetho nu'a i yupε rá mbεi n'da, gue'a i pøn rá nde n'da, bi t'εmp'ε yu fariseo. ³⁵ Nu'a ran 'yohε i yuh ran ho rá mbεi, hønt'a xεn ho im ma, pε nu'a ran 'yohε xεn ts'o, hønt'a im ma, nguetho xεn yuh ran ts'o rá mbεi. ³⁶ Nε dí xi ahε ngue nu'a ra pa din ja ran juanbi, gátho yu ja'i da mba ma juanbi nangue a him bin 'yomfēni 'bε'a í mba a bi man ε. ³⁷ Nε nangue yu hma gá mamhbε dí ts'än'nahε ran εnbi 'da ahε nε dí mba ma thøgue 'da ahε, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús nte ma hmεpya bi 'yu 'bε mi t'äp yu hmεpya

³⁸ Nε nubaya, bi t'εmp'a ra Jesús, bi 'yεmp'ε 'da ma ngærpihe yu fariseo nε yu xänbate nijä:

—Gra xänbate, dami 'yurcahe n'da ra hmεpya ngue'bε majuani Oja bi 'da'a ni ts'edi.

³⁹ Bi da'a ra Jesús:

—Nu'ε xø 'uegue nangue Oja nε xεn ts'o yá mbεi, gue'ε i äh yu hmεpya ε. Pε hin da t'ut yu hmεpya ε, pε hønt'a n'da ra hmεpya da t'uti, tengu bi 'yøt'a ra Jonás. ⁴⁰ Ngue tengu thoho ra Jonás, hyu pa nε hyu xui bi 'yo bε mbo rá foho n'da ra dahuä, nε ngutho din jacä guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hyupa nε hyu xui ga o bε 'bε xεn du, bi 'yεn'a ra Jesús 'bε mi 'yεmp'ε. ⁴¹ Nε dí xi ahε, nu'ε mí 'bεpε ra dahnini

Nínive 'darbɛ gam 'bähmbɛ ɛ 'bɛ bin ja ran juɔnbi 'bɛ ran zɛgui, nɛ da 'yut'ahɛ i ja ni ts'oquihɛ. Nguetho nu'ɛ 'bɛx bi päh yá mbɛi 'bɛ mí 'yø a bi man a ra Jonás, pɛ nu ahɛ xø hin guín nde gui päh ni mbɛihɛ nangue'a dí mangä. Nɛ nugä, man'da xɛn hɛts'i ma ts'edi xinda gue ra Jonás, bi 'yɛn'a ra Jesús. 42 Nɛ'a ra xisu min ts'ut'abi bɛ Sur, 'darbɛ gam 'bähmbɛ a 'bɛ bin ja ran juɔnbi 'bɛ ran zɛgui. Nɛ da 'yut'ahɛ ngue i ja ni ts'oquihɛ. Nguetho nu'a yatho bá ɛhɛ ngue mi nde da 'yø a 'bɛ'a bi man a ra ts'ut'abi Salomón nangue ran 'yomfɛni bi un Ojɔ, pɛ nu'ahɛ hin guí nde gui 'yøhmbɛ a dí mangä. Pɛ nugä man'da i ja rá ts'edi mam hmangä xinda gue ra Salomón, bi 'yɛmp'ɛ yɛ fariseo a ra Jesús.

Nu rá mbɛi n'da da yɛt' ra zɪthu mahø'n'a 'bɛ hin da bɛn Ojɔ

43 —Pɛ nu'a ran ts'o guidí hohɛ, din ja ahɛ tengu bi 'yøt'a n'da ra ja'i min 'youi n'da ra zɪthu. Nɛ bi bøn a ra zɪthu, bin 'yo bɛ ja ra 'yonhäi, mí honi hapɛ din säya pɛ him bi dɪni hapɛ din säya. Nɛ bi mbeng bɛ ja rá mbɛi ra ja'i bɛ bá nɛts'i. 44 “Man'da xɛn ho 'bɛ ga peng bɛ bá nɛts'i,” bi 'yɛnsɛ a ra zɪthu. Nɛ nu'bɛ mi mbeng bɛya, bi zøm bɛ ja rá mbɛi a ra ja'i mahø'n'a, nɛ bi nu tengu'bɛ n'da ra ngu ngue mán joqui bɛ rá mbɛi, nɛ njom mí 'bɛpɛ nguetho him bin zɔm bɛ rá m hman Ojɔ. 45 Nɛ xø bi mba bɛya bá si mí yoto yá minzɪthuhɛ ngue man'da ɛmmɛ xɛn ts'o i øt'e, nɛ bi yɛrpɛ, bin säya bɛ rá mbɛi a ra ja'i. Nɛ man'da ɛmmɛ xɛn ts'o bi 'yøt'a ra ja'i bɛya. Nɛ gan jahɛ bɛ, bi 'yɛmp'ɛ yɛ ja'i a ra Jesús.

Nda'a ɛ i din cuhɛ ra Jesús

46 Nɛ nu ra Jesús mi yɔhɛ yɛ ja'i 'bɛ mi zøm bɛ a rá mbe nɛ yán 'yohɛ. Bi zøm bɛ ja ra ngu mí 'bɛi. Pɛ him bi yɛrpɛ, bim 'bätho bɛ thi, mi nde xtín yɔui a rá ts'unt'ɛ. 47 Nɛ nu'ɛ 'da bɛya bi xi a ra Jesús:

—I 'bäcua thi ni mbe nɛ nin 'yohɛ, nɛ in nde gan yɔhɛ 'na, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

48 Nɛ bi dɔ a ra Jesús:

—Ga xi ahɛ to'o a ma mbe nɛ to'o ɛ man 'yohɛ.

49 Nɛ bi 'yut'ɛ yá xädi bɛya:

—I 'bɛcua ya ma mbe nɛ ma cu, bi 'yɛna. 50 Nguetho hønt'a go to'o i øt' rá pähä ma Ta bí 'bɛpɛ mahɛts'i, gue ɛ man 'yohɛ ɛ, nɛ gue'ɛ man ju ɛ, nɛ gue'ɛ ma mbe ɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

13

Rán t'uti ra mbomhmudä

1 Nɛ nubɛya bi bøn'a ra Jesús bɛ ja ra ngu mí 'bɛi, nɛ bi mba nín hupɛ ja ra ndendeja. 2 Nɛ ɛmmɛ bim pɛti bɛ yɛ ja'i, janangue'a nu ra Jesús bi ndɛxpɛ ja n'da ra mbosa nɛ bi hyu bɛ. Pɛ hingui 'yo a ra mbosa, bá copɛ ndenthe. 3 Nɛ bi xänba ɛ yɛ ja'i, bi xi i 'da yɛn t'uti. Nɛ nu'a n'da ran t'uti bi mam bɛ, bi 'yɛna:

—N'da ra mbomhmudä bi mba bɛ huahi. 4 Nɛ nu'bɛ mi mbon yɛ hmudä, nu'ɛ 'da bi zo bɛ ja ra 'yu, nɛ bá ɛh yɛ doja bi za ɛ. 5 Nɛ nu mi'da yɛ hmudä bi zo bɛ ja yɛ 'bodo, 'bɛxgue bi bøts'e nguetho hingui pidi ra häi. 6 Pɛ nu'bɛ mambá pøx ra hyadi 'bɛxgue bi 'yot'ɛ nguetho him mi ja yɛ 'yɛ xɛn ho. 7 Nɛ nu mi'da yɛ hmudä bɛya bi zo bɛ ja yɛ 'bo'uɪni, nɛ bi bøx'ɛ yɛ hmudä. Pɛ nu'bɛ min te yɛ 'uɪni bɛya bi go'mi, nɛ bim 'bɛdi. 8 Pɛ nu'ɛ 'da bi zo bɛ ja ra hogahäi, nɛ bin ja xɛn ho ɛ. Nu 'da bi ndø'a n'da ciento, nɛ nu'ɛ 'da bi ndø'i hyate, nɛ 'däte ma 'det'a bi ndø ɛ 'da. 9 Pɛ nu'bɛ i ja ni zaguhɛ, dami jamansu 'bɛ'a dí xi ahɛ, bi 'yɛmp'ɛ yɛ ja'i a ra Jesús.

I ändɛ yá xädi ra Jesús hanja i xih yɛn t'uti yɛ ja'i

10 Nɛ dá xihmbe ra Jesús bɛya, dá ɛmfɛ:

—Hanja gní xänba yɛn t'uti yɛ ja'i, nɛ hingui pɔ ɛ 'bɛ'a nam bøn ɛ, dá ɛmfɛ.

11 Nɛ nu ra Jesús bi dɔrcahe bɛya, nɛ bi 'yɛnje:

—Nu ahɛ bin ja ahɛ gá pɔhmbɛ a njom mi pɔh mam'bet'o 'bɛpɛ ní manda rá ts'edi Ojɔ, pɛ nu'ɛ mi'da,

him bin japi da b̄adi, bi 'yɛngähe ra Jesús. ¹² Nɛ tengu thofo a ram hma i ɛna: “Nu'a i ja, man'da x̄n ngu din t'unni, nɛ nu'a zi ts'utho i ja, nɛ'a i ja da th̄nba a,” gan jah̄ b̄. Nu' u i honi da b̄adi, man'da x̄n ngu da b̄adi. Pɛ nangue u hingui honi da b̄adi, nɛ a zi ts' u mi p̄adi da th̄nba u. ¹³ Janangue'a ȳn t'uti thofo dí xi u, nguetho i øde pɛ ɛna gue'b̄ him bi 'yøde, nɛ i nu pɛ tengutho 'b̄ hin te xtá nu; him bi ȳt' yá mb̄i a dá xifi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁴ Nɛ majuani i man'a ra p̄ngahya Isaiás nangue u 'b̄ mi 'yɛn'a:

Gui 'yøhmb̄ pɛ hin gui p̄hmb̄ 'bɛ'a gá 'yøhmb̄.

Nɛ gui nuh̄ pɛ hin gui p̄hmb̄ 'bɛ'a nám b̄n'a guin nuh̄.

¹⁵ Nguetho nu ni mb̄ih̄ ɛmme x̄m mɛtho,

nɛ nj̄m'b̄ gui 'yøhmb̄, tengu'b̄ njot'i ni guh̄,

nɛ nj̄m'b̄ gui nuh̄, tengu'b̄ guidí ts'ant' ni d̄h̄,

nɛ hin j̄m'b̄ i sä da b̄n ni mb̄ih̄ ngue dim p̄adi nangue ran ts'o, ngue ga nȳn ah̄,

i ɛn Oj̄, bi 'yɛn'a ra p̄ngahya Isaiás 'b̄ maya'b̄, bi 'yɛn a ra Jesús.

¹⁶ Pɛ nu'ah̄ majapi ah̄ nguetho i nu ni d̄h̄ nɛ i øh ni guh̄, bi 'yɛngähe ra Jesús. ¹⁷ Majuani dí xi ah̄ ɛmme x̄n ngu yá p̄ngahya Oj̄ nɛ x̄n ngu ȳ j̄'i ngue 'dat' Oj̄ mim b̄ni, mí nde xtá nuna gätho guí nuh̄ ya, pɛ him bi z̄a bi nu; nɛ ɛmme mí nde xtá 'yøhna guí øhmb̄ ya, pɛ him bi z̄a bi 'yøde, nguetho him mí z̄n ra ora xtám b̄adi, bi 'yɛngähe dȳ x̄digähe ra Jesús.

'Bɛ'a rán theui a ran t'uti ra mbomhmudä

¹⁸ —Nɛ nuya ga xi ah̄ 'bɛ'a nam b̄n'a rán t'uti a ra mbomhmudä, bi 'yɛngähe ra Jesús. ¹⁹ Nɛ nu'a to'o bi sih ram hma ngue di manda ua rá ts'edi Oj̄, nɛ him bi b̄adi 'bɛ'a nam b̄n'a, in ja tengu u ȳ hmudä bi zo b̄ ja ra 'yu, nɛ 'bex bá ɛ'a ra z̄ithu bi hȳx a ra hmudä bi thup̄ ja yá mb̄i u. ²⁰ Nɛ nu' u ȳ hmudä bi zo b̄ ja ȳ do, tengu'b̄ n'da ra j̄'i ɛmme

di johya 'b̄ ja bi 'yø a ram hma, pɛ maxøts'e thofo. ²¹ Nɛ hinga gätho mbo yá mb̄i, nguetho hin'ȳ yá 'ȳ x̄n ho, nɛ go zi ts' u din ʌnbi nangue a ram hma, 'bexgue da 'uegue. ²² Nɛ nu'a ra hmudä dá xi ah̄ bi zo b̄ ja ȳ 'ūni, nam b̄ni tengu n'da ra j̄'i bi 'yø a ram hma, pɛ h̄nt'a ɛmme im b̄n ra ximhäi nɛ ra mb̄eti ngue i h̄t'i, janangue'a bi japi bim 'bɛ a nɛ hin te bin ja rá 'bɛfi Oj̄ nangue'a ra j̄'i tengu a. ²³ Pɛ nu'a ra hmudä dá ma ngue bi zo b̄ ja ra hogahäi, nam b̄ni tengu u i ømanho a ram hma nɛ i p̄adi 'bɛ'a ȳn theh̄ a, nɛ din te x̄n ho u nɛ da ndøgue tengutho ȳ hmudä, ngue nu' u 'da bi ndø'a n'da ciento, nɛ' u 'da bi ndø a hȳte, nɛ u 'da bi ndø a 'däte ma 'dɛt'a.

Rán t'uti ra hmudä x̄n ho nɛ a hingui ho

²⁴ Nɛ nu ra Jesús b̄ya bi xih mi'da ȳn t'uti u ȳ j̄'i, nɛ bi 'yɛmbi:

—Nu'b̄ bi 'yøt' ran ts'at'abi Oj̄, in ja tengutho 'b̄ n'da ra j̄'i bi du a n'da ȳ hmudä x̄n ho b̄ ja rá hūhi. ²⁵ Pɛ nu'b̄ mín xui nɛ gätho bin aha, bi mba a rán s̄iui nɛ 'darb̄ bi duhmi a n'da ȳ hmudä hingui ho b̄ ja rá hūhi, nɛ bi mba b̄ya. ²⁶ Nɛ nu'b̄ mí b̄x b̄ya, bi b̄x' u x̄n ho nɛ u hingui ho, 'darb̄ bi b̄ts'e. ²⁷ Nɛ nu' u yá 'yɛhe b̄ya bi mba bi xi u yá hmu: “Nu ȳ hmudä gá tup̄ ja ra hūhi, x̄n ho 'b̄ gmi tuhu, hap̄ bi nequi u ȳ hmudä hingui ho,” bi 'yɛmbi. ²⁸ Nɛ nu u yá hmu b̄ya bi 'yɛmbi: “Nɛ masque n'da man s̄i'be bá ɛhe bi ts'onga ma hūhi,” bi 'yɛna. “Ha ga xath̄ u ȳ paxi hingui ho,” bi 'yɛn' u yá 'yɛhe b̄ya. ²⁹ Nɛ nu yá hmu bi 'yɛmbi: “Hin'na, hin da z̄a gui mb̄hä gui xath̄ u ȳ paxi hingui ho, nguetho x̄hma ts'arp̄ thofo nɛ u x̄n ho gui xath̄. ³⁰ Man'da x̄n ho gui hyethoh̄ 'darp̄ din te, ja gue'b̄ bin ja ran sofo. Nɛ nub̄ya ga xi u ȳ mb̄efi ngue nu' u hingui ho di peti nɛ da 'yudi, nɛ nu u x̄n ho b̄ya da mb̄ɛ'ts' b̄ ja ma ngu,” bi 'yɛn u yá hmu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nε guehna man'da ran t'uti bi mam 'b_u mi xi _u y_u ja'i.

Rán t'uti rá hmudä ra mostaza

³¹ Nε man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús nε bi 'yεna:

—Nε tengu n'da rá hmudä ra mostaza bi dup_u ja rá huəhi n'da ra ja'i. Nε zi ts'utho a, εmme man'da zi ts'_u xında gue _u mi'da y_u hmudä. ³² Pε nu'b_u bin te nε man'da x_un ndoho b_u ni nεqui, madague'b_u ra c'ani thoho, pε i te tengu'b_u n'da ra za guep_u da zä da 'yøt' yá 'bafi y_u doja b_u ja yá 'yε. In jab_u rá ts'edi Oja b_u ni nεqui ngue di manda ua, bi 'yεn'a ra Jesús.

Rán t'uti rá íxi ra hocj_uni

³³ Nε man'da ran t'uti bi ma ra Jesús nε bi 'yεna:

—Nε tengu ra íxi 'b_u din jap'a ra hocj_uni, nε gätho bi nden a ra j_uni b_uya. In jab_u rá ts'edi Oja b_u ni nεqui ngue di manda ua, bi 'yεna.

Maya'b_u bi ts'änni da man y_un t'uti a ra Jesús

³⁴ Nε ngub_u bi 'yøt'a ra Jesús, hønt'_u y_un t'uti bi 'yut'_u y_u ja'i 'b_u mi xänbi.

³⁵ Nε gue'a bi man'a ra pøngahya maya'b_u ngue din ja 'b_u mi 'yεna:

Ga utä y_u ja'i y_un t'uti,
Ga xänba a njon mi pađi asta gue'b_u go
mi mb_uh ra ximhäi,
i εn Oja, bi 'yεn'a ra Isaías 'b_u mim
pøngahya.

'Be'a rán theui a rán t'uti ra hmudä x_un ho nε'a hingui ho

³⁶ Nε nub_uya bi xi _u y_u ja'i a ra Jesús ngue da mbengui. Nε nu'b_u gätho mí mba _u, bi mba ra Jesús b_u ja ra ngu. Nε dá tendähe b_uya. Nε nu'b_u mí hyup_u ja a ra ngu, dá änhde:

—Dami xije ts'_u 'be'a nam bøn'a ran t'uti gá ma nanguε ra hmudä hingui ho bi dup_u rá huəhi a ran 'yoh_u, dá εmfe.

³⁷ Nε bi 'yεngähe ra Jesús b_uya:

—Nu'a nam bøni ngue y_u hmudä x_un ho _u dí tucä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ³⁸ Nε nu a ra huəhi nam bøni gue'a ra ximhäi. Nε nu'a ra hogahmudä nam bøni gue'_u di

manda rá ts'edi Oja _u. Nε nu'a ra hmudä hingui ho nam bøni y_u ja'i ngue rá mbeti ra zıthu. ³⁹ Nε nu a rán s_uiui a rá mbeti ra huəhi ngue bi dup_u y_u hmudä hingui ho, gue'a ra zıthu a. Nε nu'a ran sofo nam bøni rán zegui ra pa. Nε nu'_u y_u mbefi da xoqui nam bøni ngue yám 'behni Oja mahęts'i. ⁴⁰ Nε tengu thoho _u y_u hmudä bi bøts'e ngue hingui ho nε bi mba ma munts'i nε bi mba nt'udi, din ja b_u 'b_u ran zegui ra pa. ⁴¹ Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, 'b_u rán zegui ra pa ga pεn'd_u mam 'behni di pεti gätho nangu y_u ja'i ra ximhäi. Nε gätho _u bi 'yøt' ran ts'o da thøn a thi, nε _u gätho midí parpa yá mija'ih_u da 'yøt' y_u ts'oqui. ⁴² Nε da thøsp_u ja ra sibi njam'b_u i huęt'i, guep_u din zoni nε din guxt' yá ts'i b_u. ⁴³ Nε nub_uya, nu'_u to'o i øt' rá pähä Oja, di nεc thoho tengu ra hyadi b_u di manda rá ts'edi ma Tah_u mahęts'i. To'o gätho ja yá zagu, di jamansu a dí m mangä ya, bi 'yεngähe ra Jesús.

Rán t'uti a ra mbeti man t'agui

⁴⁴ Nε man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús, bi 'yεna:

—Nu n'da ran 'yoh_u bi dın'a n'da ra mbeti b_u mbo ra häi ngue εmme di muui a. Nε bi gärp_u mahøn'a. Nε midí johya, nε bi mba b_uya da mbä 'be'a gätho mi pε'ts'i guep_u bi zä bi dän'a ra xεqui a guep_u bi dın'a di muui, ngue mi pađi man'da da dađi b_u. Nε din jab_u gui 'yøth_u ngue εmme gui hyomhb_u ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yεn'a ra Jesús.

Rán t'uti a ra do εmme di muui x_um hmadi

⁴⁵ Nε xø bi 'yεna:

—Nu n'da ra pøhø ngue mi honi da dän y_u do i thım b_u mbo ra dehe x_um hmadi di muui. ⁴⁶ Nε nu'b_u mí dın a n'da man'da mahotho xında gue'_u gä min nu mam'bet'o, bi mbä 'be'a gätho mí pε'ts'i nε bi dän'a εmme mahotho b_uya. Nε din jab_u gui 'yøth_u ngue εmme gui hyomhb_u ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yεn'a ra Jesús.

Rán t'uti n'da ra xit'q án t'ei b# ja ra d#d#dehe

⁴⁷ Nε man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yεna:

—Nu'a ní 'yøt' ran ts'ut'abi Oj#, in ja tengu n'da ra xit'q ngue i pa nt'ei b# ja ra d#d#dehe, nε i the hønt'a go ní hu# i 'b#p# mbo ra dehe. ⁴⁸ Nε nu'b# ya bi yu'a y# xit'q y# mbahua#, da g#x b#ya, da mba nín hup# ja ra ndenthe nε da huan'd# y# hu# x#n ho da 'y#p# ja y# 'bøts'e nε nu'# hingui ho b#ya di b#nt'i. ⁴⁹⁻⁵⁰ Nε din jab# 'b# rán zegui ra pa, 'darb# dim 'b#hmb# # y# ts'om'b#i # x#n ho bi 'yøt'e. Nε nu y#m 'b#hni Oj# mahεts'i da huan'd# y# ts'om'b#i nε da 'yεnt# ja ra sibi nj#m'b#i huεt'i, nguep# din zom b# # nε din guxt p# y# ts'i, bi 'yεng#he ra Jesús.

Mahyoni a mi pezεhe nε'a xø bi d#m ma'da'yo

⁵¹ Nε nu'a ra Jesús b#ya bi 'yεng#he y# x#dig#he:

—Ha guí p#hmb# a dí xi ah# ya.

—H#ha, ma Hmu, ya dí p#hmb# a guím ma, dá εmb#he a.

⁵² Nε xø bi 'yεng#he b#ya:

—Nu'# midín x#h ram hma maya'b#, nε a ram hma ma'da'yo da hyumbi din x#di, ngue 'bεp# ní manda rá ts'edi Oj#, hin te di 'b#h rán x#di # b#ya, nε da z# da x#nba # mi'da. Din ja tengu'b# n'da ra j#'i i ja 'bε'a i pε'ts'i ngue g# mahyoni. Nε'a bi zocpa y#m bombøta nε'a bi d#nse. Janangue'a hin te di 'bε # 'b#p# ja rá ngu, bi 'yεng#he ra Jesús.

Y# mengu b# rá hnini zεhe him bi 'yεc'yεi rá ts'edi ra Jesús

⁵³ Nε nu'b# mi gua'a bi man ra Jesús b#ya bi bøm b#. ⁵⁴ Nε bi mba b# rá hnini zεhe ngue Nazaret. Nε bin x#p# ja ra nij#, nε nu y# j#'i b#ya bi hyonya thoho 'bε'a bi 'yøt'a, nε bi 'yεna:

—H#p# bí hy# rán 'yomf#ni na, ngue da z# da 'yøt'a i øt'e. ⁵⁵ Ha hinga guehna rá ts'unt# ra yaxi na, ngue i 'b#cua rá mbe í María. Nε nu y#n 'yoh# ra Jacobo nε ra José nε ra Simón nε ra Judas. ⁵⁶ Nε # y#n ju dí 'b#hmb# ua. Pε hap# bí hy# a ran 'yomf#ni na,

bi 'yεn # y# menguh#. ⁵⁷ Nε him bi numanho a ra Jesús. Pε nu ra Jesús bi 'yεmp'#:

—G#tho y# j#'i in jab#. Nub# ja y# hnini zεhe hin da hnumanho n'da rá pøngahy# Oj#, xinga gue'# i 'b#p# rá ngu da numanho, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁵⁸ Janangue'a hingui ngu y#n t'øt'e mixte bi 'yørp#, ngue him bi 'yεc'yεi # 'b#p#.

14

Ra Xuua Nxixy# bi thecpa rá 'y#ga

¹ Nε min ts'ut'abi b# ra xεqui Galilea a ra Herodes. Nε nu'b# mi sifi 'bε'a g# bi 'yøt'a ra Jesús 'b# min 'yo b#, bi 'yεn'a:

² —Masque ra Xuua Nxixy# a, bi d#mb#ni b# 'b# # x#n du, janangue'a i ja rá ts'edi x#n ho i øt' y#n t'øt'e mixte, bi 'yεm b#ya.

³⁻⁵ Nguetho gueε a ra Herodes bi hyo a ra Xuua Nxixy#. Bin cue a ra Herodes 'b# mi sifi ngue hingui ho a bi 'yøt'e ngue bi zinsε a rá 'bεpo, nu'a ra xisu mi 'b#hmi a ra Felipe 'b# mi sin'a ra Herodes. Nε nu'a ra xisu, ra Herodías a. Nε bi 'yεn'a ra Xuua: “Hingui ho g# 'yøt'e ngue g# sinba rá xisu a nin 'yoh#,” bi t'εmp'a ra Herodes. Bin cuεtho ra Herodes b#ya bi got'a f#di a ra Xuua nε bi manda dí tu't'i con y# cadena. Nε mim b#ni xta hyo a ra Xuua, pε him bi hyo nguetho mi su din cue y# j#'i, ngue nu y# j#'i mi p#di rá pøngahy# Oj# a ra Xuua. ⁶ Pε nu'b# mi zøn ra pa bin ja rá ngopa a ra Herodes 'b# mi d#t ra jεya mahøn'a, bi 'yøt'a n'da ran ts'ihmε nε bin nε a rá t'ixu a ra Herodías. Nε bi numanho a ra Herodes a ran h#ei bi 'yøt' b#ya. ⁷ Nε bi 'yεmp'a ra hmute: “Dami 'y#di 'bε'a g#tho guí nde gui 'y#qui. Maju#ni dí xi i, ga 'da i 'bε'a g#tho gui 'y#qui,” bi 'yεn'a ra Herodes. ⁸ Nε nu'a ra hmute b#ya bi 'y# a rá y# ra Xuua Nxixy# ngue di o ra mbohi, nguetho gue'a xí xi a rá mbe a da 'y#p'a.

⁹ Nε bi du rá mb#i a ra Herodes b#ya, him mi ndehma da hyo a ra Xuua, pε hin'y# 'bε'a s# da 'yøt'e nguetho ya xí xifi di unni 'bε'a g# da

'yäpi, ne ya xí 'yøh yu ja'i di unni 'be'a gätho da 'yäpi. ¹⁰ Ne bi manda büya ngue da mba ba thecpa rá ya ra Xuua Nxixya bu ja ra fädi, ne ba jät'a n'da ra mbohi din t'un'na ra hmute. ¹¹ Ne nu'bu min t'unni bi den a ra mbohi bi un'na rá mbe büya.

¹² Ne nu yú xädi ra Xuua büya, bá tunba a rá ngøc'yei bu ja ra fädi, bi 'yägüi. Ne bi mba büya bá xi a ra Jesús ngue ya bi du ra Xuua.

Bi 'ujn'i cut'a mahuahi yun 'yohu ra Jesús

¹³ Ne nu ra Jesús 'bu mí 'yøde bi du ra Xuua, 'bex dá mbähmbe dá huhe bu ja ra mbosa mí nde xcá sømhbe bu 'danguadi, mi xna xcám 'busehe n'da zi ora. Pe nu'bu mi pa u yu ja'i ngue dá mbähmbe bu a ra Jesús, ne u bá nexpu ja yú hnini bi dengähe, bin 'yogua thoho gätho bu ja rá nyani a ra dadehe. ¹⁴ Ne nu'bu má cahmbe bu ja ra mbosa a ra Jesús, xun ngu u yu ja'i xí zøm bu. Ne xmmu bi huç'u büya ne bi hoqui hont'a go to'o mí u. ¹⁵ Ne nu'bu min de büya dá embähe a ra Hmu:

—Ya bin de ya, ne njongui 'bucua ja ra xequi ua, dami xih yu ja'i da mba bu ja yu hnini ne da däm bu 'be'a da zi, dá embähe a.

¹⁶ Ne bi 'yæn'a ra Jesús:

—Pe hingui jatho da mba, pe guesu ahu dami 'ujmhbu, bi 'yengähe.

¹⁷ Ne dá thahmbe büya:

—Pe hin'yu 'be'a da zi, ne hont'i cut'a yu hme i ja ua ne yoho yu huä, dá emfe büya.

¹⁸ —Bá cuhu ua, bi 'yæn'a ra Jesús.

¹⁹ Ne bi xih yu ja'i ngue din säya bu ja yu t'ei, ne bi hyan u cut'a yu hme ne yoho yu huä. Bi ndøs' mahets'i ne bi 'yap rán japi Oja, ne bi xem büya ne bi 'dacähe dá darpähe yu ja'i. ²⁰ Gätho bin sihme u yu ja'i ne bin niya ne bi bong mi'da yu xequi bi yu'i 'de'ma yoho yu 'bøts'e. ²¹ Ne nu'u gätho bin sihme í jua'i cut'a mahuahi u yun 'yohu, ne hin njon bi mbeh yu xisu xinga gue yu t'uhni.

Bin 'yo maxøts'e ra dadehe a ra Jesús

²² Ne nubüya, bi xije ga mbähmbe ngue ga 'daxhe ra dadehe mahøn'a. Dá huhe a ra mbosa dá mbähmbe büya. Go bi gose bu a ra Jesús, bin 'yehmbu yu ja'i. ²³ Ne nu'bu mi mba u yu ja'i bi ndezehu bu ja ra nyuni ne bi nyäui bu Oja. Bá hazehu bu a. ²⁴ Ne nu'bu má mbähmbe ngue dá huhe ra mbosa, 'bu mi zøm made ra dehe, bi zeh ran dahi ne xmmu bin ja yu t'øthe, ne ts'edi midí cos'a ra mbosa. ²⁵ Ne nu'bu ya mbe mí ts'utho da hyats'i, ne 'yo a ra Jesús bu maxøts'e ra dehe ngue da zu'a ra mbosa. ²⁶ Ne nu'bu mambá epu ra Jesús, ne i 'yo bu maxøts'e ra dehe dá handähe büya, ba epu ne hin dí pahmbe ngue gue'a. xmmu dán suhe ne dá mbahmbe:

—Ba xhnu n'da ra ánima, dá emhbe.

²⁷ Ne bi darcähe a ra Jesús:

—Dami hyuthu nzambu, o guín suhu, guecä, bi 'yengähe.

²⁸ Ne bi dat'a ra Pedro büya:

—Nu'bu gue'e ma Hmu i, dami jaqui necä dan 'yo maxøts'e ra dehe ne ga søm bu guí 'bäi, bi 'yæn'a.

²⁹ —Ba çcua, bi 'yæn'a ra Jesús, bi t'emp'a ra Pedro büya.

Ne nu'a ra Pedro büya bi gapu ja ra mbosa ne bi däm bi bin 'yo maxøts'e ra dehe ngue in nde da zøm bu bí 'bä a ra Jesús. ³⁰ Pe bi nu ngue xmmu nts'edi ran dahi ne 'bex bin su büya, ne bi däm bi dont'a mbonthe. Ne nts'edi bi mbah puja:

—Ma Hmu, dami yangui, bi 'yæna.

³¹ Ne 'bex bi bendba rá 'ye a ra Jesús büya.

—Hanja ts'utho guí çc'yei ngue i ja ma ts'edi ne 'bexgue gá su 'be'a gán nu, bi 'yemp'a rá hmu.

³² Ne nu'bu mi hyu ra mbosa a ra Pedro ne ra Jesús büya, 'bex bin he a ran dahi. ³³ Ne nugähe mí huhmbe bu mbo ra mbosa dán danyahmuhe bu mí 'bä a ra Jesús ne dá emfe:

—Majuani maha, gue'e rá Ts'unt'u i Oja, dá emfe.

Bi hoc'u yu hyenni bu ra hnini Gene-saret a ra Jesús

³⁴ Ne dá thohmbe buya dá sòmhbē bu 'danguadi ra dehe bu mi ja ra xequi Genesaret. ³⁵ Ne nu' u yu ja' i mi 'buru, 'bu mi nu bi zòm bu ra Jesús, 'bexgue bi mbēnh ra nde hōnbu go hapu ja yu hnini ngue ya mí 'buru ra Jesús. Ne bá ts'inbi gátho yu hyēnni bu mi 'bucāhe a ra Jesús. ³⁶ Ne bi 'yāh ra mate u ngue bi dārpa rá nyāni rá pahni ra Jesús, ne 'bex bi yān u buya.

15

Ra Jesús bi ma 'be'a di ts'onba rá mbui n'da

¹ Ne nubuya bá ε i 'da ma ngurpihe ngue yu fariseo ne yu xānbate ni ja. Bá nexpu Jerusalén u, ne bi 'yān'na ra Jesús:

² —Hanja u ni xādi hingui ten yān t'ōt'e mam bombōtah u ne him 'be i xat'yē 'bu i sihmē, bi 'yēn' u.

³ Bi dā a ra Jesús ne bi 'yēmbi:

—Pe ne ah u guí festhohoh u rán t'ēdi Oja 'bu guí homhb u guí 'yōt' nin t'ōt'e zehēh u, bi t'ēmp' u yu fariseo.

⁴ Nguetho i mam bu ja rām hman Oja: “Gui numansu ni ta ne ni mbe.” Ne a i mam bu ngue: “Nu'a to'o san rá ta ne rá mbe i jatho da tho,” bi 'yēn' a ra Jesús. ⁵ Pe nu ah u, 'dan'yo thoho guí mamhb u, ngue guí εmhbu xun ho 'bu di yarpa Oja a mi ja ngue xtá mbāx' a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yoh u. Ne hin gá xihmb u ngue him bi numansu rá ta 'bu ngub u bi 'yōt' e. ⁶ Gá 'yēmhbu nte ní mba tho yān t'ēdi Oja 'bu guím bēnse nin t'ēdih u, bi 'yēn' a ra Jesús, bi t'ēmp' u yu fariseo. ⁷ Pe εmme guidí yorpah u a guím bēmhbu, bi 'yēmp' a ra Jesús. Majuāni bi man Oja bu ja rá sōcuā ra Isaías 'be'a guí ōth u ngue bi 'yēna:

⁸ Nuya yu ja' i ya i εsqui nangue yā nde, pe maxōts' e thoho ne hinga gátho yá mbui.

⁹ Ne sāti thoho 'bu i thāndegui, nguetho hōnt' u yān t'ēdi zehē i xānba u mi' da,

i εn Oja, bi 'yēn' a ra Isaías 'bu maya' bu, bi 'yēn' a ra Jesús.

¹⁰ Ne nubuya, nu ra Jesús bi zon' d u yu ja' i:

—Dami 'yōhmb u 'be'a dí xi ah u janangue'a guí pahmb u 'be'a nam bōn' a. ¹¹ Hinga gue'a i ts' i di ts'onba rá mbui n'da, pe gue'a ní bōm bu rá nde n'da, bi 'yēn' a ra Jesús.

¹² Ne dá mbāhmbe bu mi 'bāh ra Jesús.

—Nu' u yu fariseo bi bēman' u a gám ma, dá εmfe.

¹³ Ne bi dāh ra Jesús, bi 'yēna:

—Hōnt' a go 'be'a ma paxi him bi 'yēzehē ma Ta, i jatho da mba nsat' i. ¹⁴ Nte guim bēmhbu nangue u nguetho tengu' bu i xādā u, ne εna da 'yut' ra 'yu yá mixādāh u. Ne nu' bu n'da ra xādā i six' a rá mixādāui, thāmbēni tho gátho yoho da zo bu ja n'da ra hyāhāi, bi 'yēngāhe ra Jesús 'bu má εmfe.

¹⁵ Nu ra Pedro buya bi xi a ra Jesús:

—Dami xije nangue a ran t'uti gá ma mahē' bu, 'be'a nam bōn' a, bi 'yēmbi.

¹⁶ Ne bi dā' a ra Jesús:

—Ha ne ah u xingui ts' u guí pahmb u 'be'a nam bōn' a dí xi ah u, bi 'yēna.

¹⁷ Ha hin guí pahmb u nu 'be'a da zi n'da, da yarp u ja rá nde ne da mba bu ja rá foho, ne hingui zām bu, bi 'yēngāhe. ¹⁸ Pe nu 'be'a gátho da bōn bu ja rá nde n'da i nexpu rá mbui ne gue'a di ts'on' a n'da. ¹⁹ Nguetho guerp u mbo rá mbui n'da ni nex' u yu ts'on' yomfēni, ran thodu, ran 'yomt' ēni madague' bu bin thāt' a n'da o hin gana din thāt i, ne yam fē, ne yu fehni, ne yun ts' ante, ne gue' u gátho ní nexpu rá mbui n'da u. ²⁰ Ne gátho u gue' u ní ts' om' bāi n'da ra ja' i u. Pe nu' bu bin sihmē ne him bi 'yōt' a ran t'ōt' e ngue din xat' yē, hinga gue'a dán ts' on' a, bi 'yēngāhe ra Jesús.

N'da ra xisu hin rá mēnguh u a ra Jesús bi 'yēc' yēi a rá ts' ēdi ne bi yān' a rá t' i xu

²¹ Ne nubuya dá pōmhbe bu a ra Jesús dá mbāhmbe bu ja rá xequi ra hnini Tiro ne ra hnini Sidón. ²² Ne dán c'athe n'da ra xisu ra mēngu Canaan, hing ra israel a. Ne ts' ēdi bi mbafi, bi 'yēmp' a ra Jesús:

—Gra Hmu, rám bom'betó i ra David, din ja nin huçcate nangue ma t'ixu in 'youi n'da ra zĩthu ngue εmme di ʌnbi.

²³ Nu ra Jesús bi thotho, tengu'bʌ him bi 'yø a bi xifi. Nugähe bʌya dá xihmbe ra Jesús:

—Dami 'yørpa ra mate a ra xisu, janangue'a da mbengui, ne i mbafi i tɛngahʌ.

²⁴ Nu ra Jesús bʌya bi 'yɛna:

—Nu Oja bá pɛngui ga ørpa rá 'bɛfi ngue hønt'ʌ ma mɛnguhʌ yʌ israel ga jamansu, nguetho i 'bʌi tengu yʌ dɛ'yo bi 'bɛh ra 'yu, bi 'yɛna.

²⁵ Pɛ nu ra xisu bi zøm bʌ 'bäh ra Jesús bin danyahmu ne bi 'yɛmbi:

—Gra Hmu, dami zɛqui.

²⁶ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Hingui ho 'bʌ n'da ran 'yohʌ da hyänba rá hme yú t'ʌhni, go di un'dʌ yʌ t'ʌ'yo, bi 'yɛmbi.

Ngubʌ bi xifi nguetho hing ra israel a ra xisu. ²⁷ Bi 'yɛn'a ra xisu bʌya:

—Majuʌni guím ma gra Hmu, pɛ ne'ʌ yʌ t'ʌ'yo i si yʌ xɛca hme 'bom bʌ ja ra 'bimɛxa ngue i hɛ ʌ yú hmu.

²⁸ Ra Jesús bʌya bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Gra xisu, εmme guíɛc'yɛi xʌn ho a ma mate. Janangue'a din ja a gá 'yädi, bi 'yɛmbi.

Ne 'bɛxgue gue'a ra ora bi yʌn'a rá t'ixu.

Bi hoc mi'da yʌ hyɛnni a ra Jesús

²⁹ Ne nubʌya nu ra Jesús bi bøm bʌ. Dá mbähmbe bʌ ja ra ndendädehe bʌ Galilea ne dá texhe bʌ ja ra nyuni, ne bi hyupʌ a ra Jesús. ³⁰ Ne xʌn ngu yʌ ja'i bi zøm bʌ mi hudi, ne bá ts'inba yʌ dogua, ne yʌ xädä, ne yʌ gore, ne yʌ do'yɛ, ne xʌn ngu mi'da yʌ mbɛdi ne yʌ hyɛnni bá ts'inba bʌ mi hu'a ra Jesús. Ne nu ra Jesús bʌya gätho bi hoc'ʌ. ³¹ Ne nu yʌ ja'i bi hyonya thoho 'bʌ mi nu bin yʌ gore ne bin 'yo ʌ mí dogua ne bi yʌn'ʌ mi do'yɛ, ne bin zø yú dä ʌ mi xädä. Ne nu'bʌ mi nu 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'yɛspa Oja, ngue ma Ojahe dyʌ israelhe. Ne hyu pa dán degähe bʌ yʌ ja'i.

Bi 'ujn'i goho mahuqhi yʌn 'yohʌ ra Jesús

³² Ne nu ra Jesús bi zongahe bi 'yɛngähe:

—εmme dí m bɛngä yʌ ja'i i 'bʌcua nguetho ya ná hyupa i 'bʌcua ne hin'yʌ 'bɛ'a da zi yʌ. Ne nu'bʌ ga xifi da mba bʌ yú ngu, masque hin da hyät'i da zøm bʌ ja yú ngu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³³ Ne dá εmhbe bʌya:

—Pɛ hin hapʌ ga tĩmhʌ ra hme ga unhndʌ yʌ ja'i, nguetho εmme xʌn ngu i 'bʌcua, ne njongui 'bʌcua ngue ga tämfʌ ra hme, dá εmfe.

³⁴ —Hangu guí hahʌ ra hme thʌ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

—Yoto thoho yʌ hme ne zi yoho yʌ t'ʌhuʌ, dá εmfe.

³⁵ Ne nu ra Jesús bi xih yʌ ja'i din säya bʌ häi. ³⁶ Ne bi hyän'ʌ yʌ hme a ra Jesús ne yʌ huʌ, ne bi 'yäp rán ja'i Oja nangue ʌ bi hyäni. Nubʌya, nu ra Jesús bi xɛn yʌ hme ne yʌ huʌ ne bi dargähe ngue ga unhde yʌ ja'i bʌ mí hudi. ³⁷ Ne gätho ʌ mí 'bʌpʌ bin sihmɛ ʌ ne bin niya, ne bi bongui yoto yʌ 'bøts'e 'bʌ mi niya. ³⁸ Ne goho mahuqhi ʌ yʌn 'yohʌ bin sihmɛ, ne njom bi mbeh yʌ xisu ne yʌ t'ʌhni. ³⁹ Ne nu ra Jesús bʌya bi xih yʌ ja'i da mbeng yú ngu. Ne nu'bʌ mi mbeng yʌ ja'i bʌya dá mbähmbe mahøn'a a ra Jesús, dá huhe ra mbosa mahøn'a ngue ga sømhbe bʌ ra xɛqui Magdala.

16

Yú ngurpi yʌ judío bi 'yäh mi'da yʌ hmɛpya

¹ Ne nu'bʌ ma sømhbe bʌ, bi zøm bʌ 'da ma ngurpihe ngue yʌ fariseo ne yʌ saduceo, in nde da zäp rá mbʌi a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Yurcahe n'da ra hmɛpya ngue ga pähmbe majuʌni Oja bá pɛn'ni i, bi 'yɛn'ʌ.

² —Pɛ nu'ehʌ, bi 'yɛn'a ra Jesús, guí nuhʌ xʌn theni yʌ güi 'bʌ xøn de ne guí εmhʌ bʌya ngue din hyadi 'bʌ bi hyats'i. ³ Ne nu'bʌ guí nuhʌ ts'ʌtho xʌn theni yʌ güi 'bʌ xudi, guí

εmhbu din da'ye buya. Emmε guidi yorpahu a guim bεmhbu. Hanja ngue gui pαhmbu 'be'a nam bøn'u yu gui gui nuhu ne hin go gui pαhmbu 'be'a nam bøn yu hmεpya gui nuhu ya, bi 'yεn'a ra Jesús. ⁴Nu ahu gui 'buhmbu ya, gue ahu gyu ts'om'bäihü, xcá 'uehmbu bu rá 'yu Oja, ne sä gui ähmbu ra hmεpya ya pε hin da t'ut'ahu ra hmεpya. Pε hōnt'a ra hmεpya da t'ut'ahu tengu bi 'yōt'a ra Jonás maya'bu, bi 'yεn'a ra Jesús bi 'yεmp'u yu fariseo. Ne xō dá mbäcähe a ra Jesús buya.

Ra Jesús bi xih yá xädi di jamansu nangue rá íxi yu fariseo

⁵Ne nubuya dá penje mahōn'a 'danguadi ra dādehe a ra Jesús. Ne dá pumbεnihe a ra hme nzai mí sihe ngue min 'youi ra íxi. ⁶Nu ra Jesús buya bi 'yεngähe:

—Damim fähmbu nangue yá íxi yu fariseo ne yu saduceo, bi 'yεna.

⁷Ne dá εnsεhe:

—I man na ya ngue him bá hāhu ra hme.

⁸Ne nu ra Jesús bi bādi 'be'a dá bεmhbe ne bi 'yεnje:

—Hanja gui εmhbu: “Hin'yu ra hme ga sihu.” Pε ts'utho gui εc'yεihü. ⁹Ha gá pumbεnihü 'bu má 'uīngä goho mahuāhi yun 'yohu ngue hōnt'i yoto yu hme ne yoho yu t'uhua, ne bi bong thoho yoto yu 'bōts'e yu hme. ¹⁰Ne'bu má 'uīn'i cāt'a mahuāhi yun 'yohu ngue hōnt'i cāt'a yu hme mi ja, ne xun ngu yu 'bōts'e bí yu 'bu mí bongui. ¹¹Hanja hin gá pαhmbu 'bu má xi ahü nangue yá íxi yu fariseo ne yu saduceo, pε hin nangue u yu hme dá xi ahü, bi 'yεngähe.

¹²Ja dá pαhmbe buya 'be'a nam bōn'a bi xije ra Jesús. Dá pαhmbe ngue gue'a yun xädi yu fariseo ne yu saduceo, ne hinga gue'a njuāntho ra íxi bi ma.

Ra Pedro bi ma to'o a ra Jesús

¹³Ne nubuya dá mbähmbe ra Jesús bu ra xεqui Cesarea, guεpü min ts'ut'abi ra Felipe. Ne bi 'yängähe dyu xädigähe ra Jesús:

—'Be'a im bεn'u yu jā'i ngue to'ogä, ngue guecä dán jā'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yεna.

¹⁴Dá thāthe buya:

—Nu'u 'da yu jā'i im bεni gue'e gra Xuua Nxixya, ne nu'u 'da im bεni ngue gue'e gra Elías mi 'buh maya'bu. Ne nu'u 'da im bεni gue'e grā Jeremías ngue maya'bu xōn du, uague man'da rá pōngahya Oja, i εn'u, dá εmfε buya.

¹⁵Nu ra Jesús buya bi 'yängähe:

—Xi'ahu, 'be'a guim bεmhbu ngue to'ogä.

¹⁶Ra Simón Pedro buya bi dāti:

—Gue'e rá thahni i Oja ngue ra Cristo, rá Ts'unt'u i Oja i 'bu.

¹⁷Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Majapi i gra Simón, rá ts'unt'u i ra Jonás, nguetho nu'a gá ma hinga n'da ra jā'i bi bεn'ni i, pεgue Oja ma Ta bí 'buh mahεts'i bi bεn'ni i. ¹⁸Pε ne'a dí xi i, nu'i gra Pedro, nu'a ni thuhu nam bōni gue ra do. Nguetho tengu 'bu da gue'e gra dongu guεpü dí mbuh rán ngu Oja, nangue'e ga du'mä ga pεt'u da 'yεc'yεigui. Ne hin'yu 'be'a da zä di jua u, xīng ran dāte, bi 'yεn'a ra Jesús. ¹⁹Ne ga 'da a n'da nin t'εdi ngue gui xih yu jā'i 'bεpü dí yat'a n'da bu di manda Oja. Tengubü ga 'da a n'da ran sogui ngue gui xocpü di manda rá ts'edi Oja. Ne nu'a gui 'yεmbi hingui ho ua ja ra ximhäi, nepü mahεts'i da t'εmbi hingui ho a. Ne ngutho a gui 'yεmbi xun ho, nepü mahεts'i da t'εmbi xun ho a, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁰Pε nubuya, nu ra Jesús bi hεgähe hin ga mamhbe bu 'buh yu jā'i ngue guesε a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo.

Ra Jesús bi ma da tho ne da dαmbεni

²¹Ne nu'a ra pa a, bi du'mi bi xije jatho da mba bu Jerusalén di unba bu u ma ngurpihe, ngue yu dαc'yεi ne yu mbäjä ne yu xānbate nijā. Ne bi xije da tho ne da dαmbεni 'bu ná hyupa. ²²Ne nubuya bi zixpü ma'ueni a ra Pedro ne bi zui, bi 'yεmbi:

—O guidi japi da bent'i i, damin yāni, bi t'εmp'a ra Jesús, bi 'yεn'a ra Pedro.

²³Ne bi dā'a ra Jesús:

—Dami pøni gra zı̄thu. Ní mba, nguetho guí ɛ̄ngui hin ga øt'ä a bi zän Oja. Hin'y_u nin 'yomfɛni tengu im bɛn Oja, pɛ hønt'a im bɛn y_u ja'i guím bɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'a ra Pedro.

²⁴ Nɛ nub_uya, bi 'yɛngähe:

—Pɛ to'o gätho in nde da dɛngui i jatho hin da bɛn'a rá pähä zɛhɛ nɛ da hyät y_un ɛnbi madague'b_u da tho.

²⁵ Nguetho nu'a to'o di huɛczɛhɛ rá te, da mba ma ɛnbi rá te b_u ja ran däte, pɛ nu'a to'o hingui su da thacpa rá te nanguécä, da dɛn'a ra te mazai a. ²⁶ Pɛ nu'b_u n'da ra ja'i, madague da 'yøt'e rá mbeti 'bɛ'a gätho i ja ua ja ra ximhäi, pɛ nte ní mbatho 'b_u him bi pøh rá te. Nguetho njo'o n'da ra ja'i da zä da guzɛhɛ rá te, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁷ Nguetho nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, nɛ dɛn jagä rá ts'ɛdi ma Ta b_u mahɛts'i 'b_u bá pengä mahøn'a, nɛ gätho yám 'bɛhni ban 'yohe 'b_u bá ɛcä. Nɛ i ja 'bɛ'a ga undä nangue 'bɛ'a bi 'yøt'a n'da ngu n'da y_u ja'i. ²⁸ Majuani dí xi ah_u, hinga gä gní tuh_u 'b_u bi d_umi di manda ma ts'ɛdi ua, guécä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛngähe ra Jesús.

17

N'da ran t'uti bi 'yøt' ra Jesús

¹ Nɛ nu'b_u mi tho i 'dato pa nu ra Jesús bi zix ra Pedro nɛ ra Jacobo nɛ ra Xuua, rán 'yoh_u ra Jacobo, nɛ bi mbähä b_u ja ra t'øhø. ² Nɛ nu'b_u mí zøm b_u, bim pä'a ra Jesús. Nu rá hmi bi hyät'i tengu'b_u ra hyadi, nɛ nu rá he bi t'axqui tengu'b_u ran nɛqui. ³ Nɛ nu'ɛ ma mixädihe min 'yoh_u, bi nu bi zøm b_u ra Elías nɛ ra Moisés, bin yähu ra Jesús.

⁴ Nɛ nu ra Pedro b_uya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, x_un ho ngue dí 'b_uhmbe ua, nɛ ga høcähe hyu y_u t'angu. Nu n'da gam 'b_uɛ, nu n'da dim 'b_uh ra Moisés, nɛ nu'a man'da dim 'b_uh ra Elías, bi 'yɛn'a ra Pedro.

⁵ Pɛ nu'b_u mí yä ra Pedro, bi nɛqui n'da ra güi di fɛxni, ngue bi go'b_u, nɛ bi 'yø'a n'da ra nde bin yä b_u ja ra

güi: “Guehna ma Ts'ant'ugä na, ɛmme dídi huɛcä na nɛ dí numanho. Dami 'yøhmb_u 'bɛ'a i xi ah_u.” Gue'a bi man'a ra nde bi 'yøp_u.

⁶ Nɛ nu'b_u mí 'yø a ra nde ɛ ma mixädihe 'bɛx bin danyahmu b_u häi nɛ bi nyetho nguetho bin su ɛ. ⁷ Nɛ nu ra Jesús b_uya bi mba b_u mín danyahmu ɛ nɛ bi 'yɛmbi:

—Dami ndanj_u, o guín suh_u.

⁸ Nɛ nu'b_u mi ndøx'ɛ b_uya njom bi nu, pɛ hønt'a ra Jesús mí 'bäp_u.

⁹ Nɛ nu'b_u mam bá ɛp_u 'yu b_u ja ra t'øhø b_uya, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nuya njon gui xihmb_u 'bɛ'a gä nuh_u b_u, jague'b_u dá thambɛnigä b_u 'b_u ɛ xøn du, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi t'ɛmp'ɛ.

¹⁰ Nɛ nu ma mixädihe b_uya bi 'yänni:

—Hanja i ɛn'ɛ y_u xänbate nijä ngue m'bet'o thoho ba penc'a ra Elías, nɛ ja ba ɛ'a rá Thahni Oja ngue ra Cristo b_uya, bi 'yɛn'ɛ.

¹¹ —Majuani im ma ngue m'bet'o ba ɛh ra Elías di hoqui gätho. ¹² Pɛ dí xi ah_u, ya bi zøh ra Elías nɛ njon bi badi ngue gue'a. Pɛgue bi mba ma ɛnbi nɛ bi mba ma ɛcpi, nɛ ngutho da t'ørcä ya, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³ Ja bi ba ɛ ma mixädihe b_uya gue tengu'b_u ra Elías a ra Xuua Nxixyä.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra sändqte

¹⁴ Nɛ nu'b_u mi zøm b_u 'b_uh y_u ja'i, bi zøm b_u n'da ran 'yoh_u b_u mí 'bäh ra Jesús, nɛ bi 'yɛmbi:

¹⁵ —Gra Hmu, dami 'yørqui ts'ɛ ran huɛcate a ma ts'ant'ɛ, jant'a thoho i sändqte nɛ høn_u go i so 'b_u xø 'yagui. Ja'b_u i so b_u ja ra sibi, nɛ ja'b_u i so b_u ja ra dehe, høn_u go hap_u 'yo 'b_u xøn zändqte. ¹⁶ Nɛ bá sigä b_u mi 'b_u ɛ ni xädi, pɛ him bi zä bi hyacpa a ran ɛ in 'youi, bi 'yɛn'a ran 'yoh_u.

¹⁷ Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Gy_u ts'om'bäih_u, hin guí ɛc'yɛih_u Oja x_un ho. Hangu y_u pa ga tøp'a thoho ah_u ngue gui 'yɛc'yɛigah_u, bi 'yɛn'a ra Jesús. Bá si ni ts'ant'ɛ guím ma, bi t'ɛmp'a ran 'yoh_u.

18 Nu'bu mi zøpə buya, nu'a ra Jesús bi zə a ra zīthu min 'youi, nε bi xifi da bōni. 'Bex bi yān'a ra ts'ant'ə buya.

19 M'bejua buya bin yāhə ɛ ma mixādihe a ra Jesús nubə dām 'busehe.

—Hanja him bi zā dá hōngāhe thi a ra zīthu min 'youi a ra ts'ant'ə, bi 'yēn'ə.

20 Bi də a ra Jesús nε bi 'yēna:

—Him bi zā gá hyømhbu thi ra zīthu, nguetho ts'atho guí εc'yēihə. Man'da zi ts'atho ni t'εc'yēihə xinda gue n'da rá hmudā ra c'u ngue εmme zicue. Nε nu'bu da zōni gui 'yεc'yēihə tengu n'da rá hmudā ra c'u, da zā gui xihmbu n'da ra t'øhø: “Dami 'uegue gui thən nə n'danni,” gui 'yεmfə, nε da 'uegue. Hin te gui hyεmfə 'bu majuaŋi gui 'yεc'yēihə. Gātho xən hēi i sá gui 'yøthə, bi 'yēnje. 21 Pε nu'ə 'da'ə yə zīthu tengu min 'youi a ra ts'ant'ə, xən hēi da hyøn a thi ɛ, pε hønt'bu εmme hāh rá mbəi din yəui Ojə nε da 'yε't' ran ts'ihmε n'da, da zā da hyøn a thi ɛ, bi 'yēngāhe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahøn'a da tho nε da dāmbəni

22-23 Nε nu'bu mán 'yohe bu ra häi Galilea, bi 'yēnje mahøn'a a ra Jesús:

—Nugā ngue dán ja'igā ua ja ra ximhäi, dan dāgā bu 'bəh yə ja' i ngue da thogā. Pε ga thāmbəni 'bu ná hyu pa, bi 'yēn'a ra Jesús. Nε εmme bi du ma mbəigāhe buya.

N'da ran t'änni to'o i jut ra mbeti nangue ra nijə

24 Nε nu'bu má sømhbə bu ra hnini Capernaum a ra Jesús, bi t'εmp'a ra Pedro:

—Xi ni xānbatehə, ha hingui jut'a ra mbeti dí hāxāhe nangue ra nijə, bi t'εmbi.

25 Bi də a ra Pedro buya:

—Hāhə i jut'i, bi 'yεmp'ə.

Nε nubəya nu'bu mi yərpə ja ra ngu xīn sāya a ra Jesús, 'bex bi t'än'na ra Pedro:

—'Bε'a guím bəni gra Simón, ha nε'ə yə t'əhni yə ts'ət'abi i jut'a ra mbeti ua ja ma häihə, uague hønt'ə yə ja' i thohe, bi 'yēn'a ra Jesús.

26 Bi də a ra Pedro:

—Nu'ə yə ja' i thohe.

—Janangue'a hin mán zāhma'be ga jut'ä 'bu hingui jut'ə yə t'əhni yə ts'ət'abi, bi 'yēn'a ra Jesús.

27 —Pε ni mba bu ja ra dādehe, gui hyə'ts'a n'da ra huə, nε gui xemba rá nde. Gui tīm bu n'da ra mbeti, ngue'a xøt'a ga jut'ui a ra cota a ra nijə, n'dahma hin da bεman'ə ɛ i hāx ra mbeti, bi 'yēn'a ra Jesús.

18

Ra Jesús bi ma to'o xtán hēts'i bu dán nu Ojə

1 Nε xø dá änhde a ra Jesús:

—Xiya, to'o man'da xən hēts'i rán t'ēdi bu na hnu bu di manda rá ts'edi Ojə, dá εmfe.

2 Nu ra Jesús buya bi zohna n'da ra t'əhni nε bi gats'i bi mbəmp'ə made, 3 nε bi 'yēnje:

—Majuəni dí xi ahə, nde'bu gui päh ni mbəihə gui cohmbə tengu'bu gyə t'əhnihə, nu'bu hin'na hin gui sá gui cəthə bu di manda rá ts'edi Ojə 'bu, bi 'yēnje. 4 Nε nu'a to'o da gohi tengu'bu ra t'əhni nε da 'yøt'e ngue hin'yə rá ts'edi, gue'a xtán hēts'i rán t'ēdi bu na hnu bu di manda rá ts'edi Ojə.

5 Nε nu'a to'o da numanho n'da ra t'əhni nangue ma thuhugā, nam bōni bi zingā buya, bi 'yēngāhe ra Jesús.

Yən t'ə't'ate i ja ua

6 —Pε nu'bu 'bo'o di japi da 'ue a n'da ra t'əhni ngue i εc'yēigui, xən utho ran ənbi da nu. Man'da xən ɛ xinda gue'bu da t'εrpa ra dojəni rá 'yuga nε da thørpə ja ra dādehe, bi 'yēn'a ra Jesús.

7 —Nhuεcate ahə nangue yəm 'bεpate xən ngu da t'øt'ahə. Guehma gui nuhə ɛ, pε í huēhi maha to'o di 'bεp'ahə, bi 'yēna.

8 Pε nu'bu guí εmhbu gue'a ni 'yehə o gue ni guahə di 'bεp'ahə gui 'yøthə ra ts'oqui, pε xən ho 'bu gui hyejə gui 'yεmhbu bu yatho. Nguetho man'da xən ho 'bu dan 'datho ni guahə o gue dan 'datho ni 'yehə 'bu gá mba bu ja ra te mazəi, xinda gue'bu di yoho ni 'yε o

gue di yoho ni gua ne gui mba bu ja ra sibi njam'bu da huɛt'i. ⁹ Ne ngutho 'bu guí ɛmhbu gue'a n'da ni dāhbu di 'bɛp'ahbu gui 'yøthbu ra ts'oqui, pɛ xun ho 'bu gui hyahmbu gui 'yɛmhbu bu yatho. Nguetho man'da xun ho 'bu dan 'datho ni dāhbu 'bu gui cuthbu bu ja ra te mazai xinda gue'bu di yoho ni dāhbu ne gui mba bu ja ra sibi njam'bu da huɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti nangue ra de'yo bim 'bedi

¹⁰ —Dami jamansuhbu a guí øthbu. Hin gui 'yøthbu tengu'bu nte di muui u zicue, nguetho dí xi ahbu nu yám 'bɛhni Oja di jamansu u, ne zai i 'bɛpbu ja rá hmi ma Ta bu mahɛtsi u yám 'bɛhni. ¹¹ Nguetho nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bá ɛcä ngue ga nyamba yá te u xøm 'bedi nangue yu ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹²⁻¹³ —'Bɛ'a guím bɛmhbu bi 'yøt'a n'da ran 'yohbu ngue mí si n'da ciento yá de'yo. Ne bim 'bɛ a n'da. Ha him bi hyon'a bim 'bedi. Pɛ bi zopu u goho 'däte ma 'de'ma guto bu mi sapaxi u, bi mba bi hyon'a bim 'bedi. Ne nu'bu mi dñi, man'da bin johya nangue'a, xinda gue'u mi'da ngue him bim 'bedi. ¹⁴ In jabu ma Tahbu bí 'bɛpbu mahɛts'i, in ndepe xinga n'da dim 'bedi, madague'a hin te di muui bu na hnu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

N'da ran hocpi nangue yu 'yɛc'yɛi

¹⁵ Ne man'da ram hma bi man ra Jesús, bi 'yɛngähe:

—Nu'bu n'da ni cuhu bu ja ram peti, 'bu hinga gue'a da 'yøt'e e, gui xi 'bu guí 'bɛsɛui, janangue'a da baði hingui ho a bi 'yøt'e e, bi 'yɛngähe ra Jesús. Ne nu'bu bi 'yømanho a gui xifi, ya gá taha gá hocpa rá mbui a ni cu. ¹⁶ Pɛ nu'bu hingui ɛrpa ra güenda a gá xifi, gui six man'da o gue mí yoho yu cu din testigo nangue'a guí mammi. ¹⁷ Pɛ nu'bu guexta'a him bi 'yɛrpathoho ra güenda a guí mammi mahøn'a, gui mam bu ja ram peti buya. Ne nu'bu him bi 'yɛrpa ra güenda a 'bɛ'a gá xihmbu bu, pɛgue gui 'yøthbu tengu'bu hin ni cuhu a buya, bi 'yɛngähe ra Jesús.

¹⁸ —Majuani dí xi ahbu, nu 'bɛ'a guí ɛmhbu hingui ho ua ja ra ximhäi, nɛpɛ mahɛts'i i t'ɛmbi hingui ho a. Ne ngutho a guí ɛmfu xun ho, nɛpɛ mahɛts'i i t'ɛmbi xun ho a, bi 'yɛngähe ra Jesús.

¹⁹ —Ne nu'bu guí yohmi 'bu n'dat'a guím bɛmmi 'bu ja a guí ähui ma Tahbu 'bɛpɛ mahɛts'i, nu'a di 'da aui a gá 'yähui. ²⁰ Nguetho nu'bu dim peti nangue ma thuhugä 'da, madague'bu yoho o gue hyu, pɛgue dí 'bä i nde bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ Ne bi 'yän'na ra Pedro:

—Gra Hmu, xi'bu ja 'bɛ'a da 'yørcä n'da ra ja'i, hangu yu nidi ga punbi. Ha xøt'a yoto nidi, bi 'yɛn'a ra Pedro.

²² Bi dā a ra Jesús:

—Hinga hønt'i yoto nidi, pɛ nde'bu thocpa tho gui punbahbu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

N'da ran t'uti a him bi punba rá mimbɛfiui

²³ —Janangue'a dí xi ahbu, nu'a nán ts'ut'abi Oja, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ra ts'ut'abi 'bu mi 'yɛrpa ra güenda hangu in dupate yám fäts'ihbu. ²⁴ Ne nu'bu mi nu rá søcuä, 'bɛxgue bi manda ba ts'i a n'da ngue min dupate yu millone thoho. ²⁵ Pɛ nu'a ra ja'i, hin'yu 'bɛ'a mi ja ngue xtán zä xtán gut'a min dupate. Ne nu ra ts'ut'abi buya, mi nde xtá mbä a, ne yú t'uhni, ne rá xisu mí 'bɛpɛ ja rá ngu, ne 'bɛ'a gá mi pɛ'ts'i, ngue da gut'a ndupate. ²⁶ Ne nu'a ran 'yohbu buya bin danyahmu ne nts'edi bi 'yöp ra mate a rá hmu: “Gra hmu, tøcpi ts'u, jante tho ga jut'i i.” ²⁷ Nu rá hmu buya bi huɛc'a, ne bi punba a rán dupate ne bi thøh pɛya. ²⁸ Pɛ nu'bu mi nɛxpɛ, bin c'at'ui n'da rá mimbɛfiui xí hmit'i ts'u ra mbeti. Nu'a xí mba ma thøgue buya, 'bɛxgue bim bɛnt'äte, bi bɛndba rá 'yuga a bin c'at'ui, ne bi 'yɛmbi: “Curca a ma mbeti guí tuc ya,” bi 'yɛmbi. ²⁹ Ne nu'a rá mimbɛfiui buya bin danyahmu ne nts'edi bi 'yöp rá mate, bi 'yɛmbi: “Tøcpi ts'u, jante tho ga jut'i i,” bi 'yɛmbi. ³⁰ Pɛ nu'a xí mba ma punbi him bi dø'mi, bi

got'a fädi, ɛmbi din ofädi jague'bɥ da gut'a in dupate. ³¹ Nε nu yá mimbɛfiui bɥya ɛmme bi bɛndumbɥi 'bɛ'a bi 'yɔt'a xí mba ma punbi, nε bi mba bi xi a rá hmu 'bɛ'a bi 'yɔt'a. ³² Nu yá hmu bɥya bi manda bá ts'i a ran 'yohɥ mahɔn'a nε bi 'yɛmbi: “Gra ts'om'bäi, nugä dá pun'ni i 'bɥ gmí 'yác ra mate, madague'a xɥn ngu guí tuqui. ³³ Nde'bɥ nɛ'e xquí huɛc'a ni mimbɛfiui,” bi 'yɛn'a rá hmu. ³⁴ ɛmme bin cue a rá hmu, bi manda da jot'i gue'bɥ go bi gut'a gátho yɥ millone min dupatesɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús, 'bɥ mi man a ran t'uti.

³⁵ Din jabɥ da 'yɔt'ahɥ ma Tahɥ 'bɥpɥ mahɛts'i 'bɥ hin gui punbahɥ ni mija'ihɥ ngue gátho ni mbɥihɥ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

19

Man'da ram hma nangue ran hyɛgui

¹ Nε nu'bɥ mi gua'a man ra Jesús, bi bɔm bɥ Galilea, bi hyax ra 'yu ni mba bɥ ra xɛqui Judea, 'danguadi ra dæthe Jordán. ² Nε xɥn ngu yɥ ja'i bi dɛnthoho nε bi hoqui xɥn ngu yɥ hyɛnni.

³ Nε nubɥya, bi zɔm bɥ'da ma ngɥrpihe ngue yɥ fariseo, bɥ mi 'bäh ra Jesús. Mí honi 'bɛ'a dí yapi, nε bi 'yɛmbi:

—Ha sä da hyɛh rá xisu n'da 'bɥ madí ts'ɛtho 'bɛ'a da 'yɔt'e, bi 'yɛn'ɥ.

⁴ Nu ra Jesús bi dæti:

—Ha hin gá nuhɥ bɥ ja rá m hman Oja, ngue'bɥ rá mbɛdi thoho ra ximhäi bi zän Oja n'da ran 'yohɥ nε n'da rá xisu. ⁵ Nε i mam bɥ: “Nu n'da ran 'yohɥ him man da dɛn'na rá ta o rá mbe 'bɥ dim 'bɥhmi rá xisu, pɛ dim 'bɥhmi da gohi tengu'bɥ n'dan ja'itho,” i ɛm bɥ ja rá m hma Oja. ⁶ Janangue'a nu'bɥ n'da ran 'yohɥ i 'bɥhmi rá xisu, pɛ hingui yonja'i bɥ na hnu, n'datho. Nε nu'a bi zän Oja, dim 'bɥi tengu'bɥ n'dan ja'itho, pɛ hin njon da bɛni din hyɛgui, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'ɥ yɥ fariseo.

⁷ —Hanja gní 'yɛnje, nε nu ra Moisés bi ma da t'ɔt'a n'da rá sɔcuɔ ran xuni

'bɥ da hyɛh rá xisu n'da ran 'yohɥ, bi 'yɛn'ɥ yɥ fariseo.

⁸ Xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús bɥya:

—Gue'a bi 'yɔt'a ra Moisés, nguetho ɛmme xɥm mɛ ni mbɥihɥ. Pɛ nu'bɥ rá mbɛdi ra ximhäi him mín jabɥ. ⁹ Nε dí xi ahɥ, nu'bɥ n'da ran 'yohɥ bi hyɛh rá xisu nε him mi 'yomt'ɛni a rá xisu, pɛ nu'bɥ bin that'ui man'da ra xisu a ran 'yohɥ, ya i 'yomt'ɛni a bɥya. Nε nguetho 'bɥ n'da ran 'yohɥ din that'ui n'da ra xisu bi thegui, nε a ra 'yomt'ɛni a bɥya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁰ Nε nubɥya, dá ɛmbähe ra Jesús:

—Nu'bɥ hingui sä da hyɛh rá xisu n'da, man'da xɥn ho 'bɥ hin din that'a n'da 'bɥ.

¹¹ Ra Jesús bi 'yɛna:

—Pɛ hinga gátho da zä din jabɥ, pɛ hɔnt'ɥ bi zän Oja din jabɥ. ¹² Nguetho i 'bɥ i 'da ngue him bim 'bɥh rá xisu nguetho yɥ mbɛdi gue'bɥ go mim 'bɥi. Nε nu'ɥ mi'da yɥn 'yohɥ him bim 'bɥh yá xisu nguetho bi mbocpa ɥ yá hmu. Nε nu'ɥ mi'da, yá pähä zɛhɛ him bim 'bɥh rá xisu nguetho gue'a í ts'änni ngue hin dim 'bɥh rá xisu, ngue nte di hɛni nangue rá 'bɛfi Oja mahɛts'i da 'yɔt'e. Nu'a to'o da bɛn'na ram hma na, gue'a da bɔ a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yäp rán japi Oja nangue'ɥ yɥ t'ɛhni

¹³ Nε nubɥya bá ts'inba 'da yɥ t'ɛhni bɥ mi 'bɥh ra Jesús, ngue'a mi hndepɛ da dospa yá yɔ yɥ t'ɛhni, nε da 'yäp rán japi Oja nangue ɥ yɥ t'ɛhni. Nugähe bɥya, dá hɛcpähe ɥ yá ta ɥ yɥ t'ɛhni ngue hin da thopɥ 'bä a ra Jesús. ¹⁴ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛnje:

—O guí hɛcpahɥ yɥ t'ɛhni ngue him ba thocua, pɛ dami jafɥ ba thocua, nguetho nu'ɥ to'o di manda rá ts'ɛdi Oja, tengu'bɥ yɥ t'ɛhni ɥ, bi 'yɛna.

¹⁵ Nε bi dospa yá yɔ yɥ t'ɛhni bɥya nε bi 'yäp rá mfäts'i Oja. Nε nu'bɥ mi jua a bi 'yɔt'a ra Jesús, dá pɔngähe bɥ bɥya.

N'da ra mɛmbeti bi nyqui ra Jesús

¹⁶ Nε man'da ra ts'ɛnt'ɥ bi mba bɥ 'bä a ra Jesús nε bi 'yɛna:

—Hoga xänbate i, 'be'a nin ho da zä ga øt'ä ngue ga tĩngä ra te, bi 'yena.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yemp'a:

—Ha guím bēni 'be'a guí ma ngue guí engui xun hogui, nguetho hont'a xun ho a Oja. Pe nu'bu guín nde gui tĩn ra te, dami ja'ts'u yan t'ēdi.

¹⁸ —Nda'a nín t'ēdi, bi 'yēn'a ra ts'unt'u.

¹⁹ Bi da'a ra Jesús:

—O guí haçpa rá te ni mijá'iui, o guí 'yomt'ēni, ne o guím pē, ne o guí man yu fehni, ne gui numansu ni ta ne ni mbe, ne gui huçc ni mijá'iui tengu'bu da guesē i, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁰ —Gätho u xtá ja'ts'i gue'bu go mán t'uhni, 'be'a man'da di 'bedi ga øt'e, bi 'yēn'a ra ts'unt'u.

²¹ Nu ra Jesús bi 'yemp'a:

—Nu'bu guí nde gui tĩn ra te, ní mba bá pä 'be'a gätho i ja i, ne gui darpa yu hyoya a rá muui 'be'a gätho gá pä, ne dín ja'a man'da di muui bu mahçts'i büya, ne nubüya ba çhe gui tengui.

²² Pe nu ra ts'unt'u 'bu mí 'yø a bi xifi, çmme bi du rá mbui, nguetho çmme xun ngu 'be'a gä mi ja, ne bi mbeng thoho büya.

²³ Ne nu a ra Jesús büya:

—Majuani dí xi ahü, bi 'yena, xun çei da yarpu di manda rá ts'edi Oja n'da ra membeti. ²⁴ Dami 'yøhmbu mahøn'a. Man'da hingui çei da yat'a ra camello bu ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'a n'da ra membeti da yarpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yēnje.

²⁵ Ne dá hyonya thohohe 'bu má øhmbe bi ma ra Jesús. “To'o maha da zä dín yāni,” dán 'yem zehēhe büya.

²⁶ Bi hyercähe ra Jesús ne bi 'yēnje:

—Hin da zä da 'yøzehē yu ja'i, pe nu'a Oja hingui çemp'a da 'yørpa u yu ja'i.

²⁷ Nu ra Pedro büya bi 'yemp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, nugähe dá socähe gätho 'be'a mí pets'ähe ne dá ten'nahe, 'be'a maha ga tĩmhbe ya.

²⁸ Ra Jesús büya bi 'yēnje:

—Majuani dí xi ahü, 'bu bin ja ma'da'yo mahçts'i ne ma'da'yo ra

ximhäi, dín ja ma ts'edi mixte, ga hupu ja ma mēxa ga øt' ran ts'ut'abi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Ne ahü guí 'de'mayoho ahü, 'darbu ga huhmbu, ga comhbu ma ts'edigä, ne'ahü ga juanbahü ma mi israelhü dyu judíohü, bi 'yēngähe ra Jesús.

²⁹ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yena:

—Nu'a to'o bi zoh rá ngu, o gue rán 'yohü o gue rán ju, o gue rá ta o gue rá mbe, o gue rá xisu o gue yú t'uhni bi zogui ngue bi dengui, o gue rá huçhi, da dāha man'da xun ngu xinda guet'a n'da ciento nidi, ne a ra te mazai da hyani, bi 'yēngähe ra Jesús. ³⁰ Pegue nu'u im bēni i 'bet'o dim 'bejua u. Pe nu'u t'ēmbi i 'bejua, dim 'bet'o u, bi 'yēngähe ra Jesús.

20

N'daran t'uti bi 'yøt'an'da ra mē'befi

¹ Ne man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yena:

—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja, dín ja tengui bi 'yøt'a n'da ran 'yohü mí ja ra dāhuçhi. Midi 'yonba yu mbe'fi 'bu xudi thoho. ² Ne 'bex bi xifi hangu da gu't'i, ne bi mba bu ja rá huçhi u büya. ³ Nu'bu mbe çuto xudi, xø i 'yo bu hnini a ra mē'befi mahøn'a, ne bi nu 'da yan 'yohü mi 'yotho bu ne bi mben bu ja rá huçhi. ⁴ “Ní mbähä, gam pēhmbu, ga jut'ahü hangu dí nde ahü gui tåhmbu,” bi 'yēmbi. Ne bi mba u büya. ⁵ Ne nu'bu mi hyuxyadi, xø 'yo bu ja ra hnini mahøn'a ra mē'befi ne bi mbenh mi'da bu rá huçhi. Ne'bu mi zøn'a hyu nde, xø bi mbenh mi'da. ⁶ Ne'bu mi zøn a çut'a nde, xø 'yo bu mahøn'a ne bi nu bu mi'da yu ja'i: “Hanja ngue xcán dethohü,” bi 'yēmbi. ⁷ “Nguetho njon bi xije ra 'befi,” bi 'yēn'u. Ne bi 'yemp'u: “Ní mbähä bu ja ma 'be'figä gam pēhmbu bu, ga jut'ahü hangu dín ndegä ga jut'ahü,” bi 'yēmbi. ⁸ Nu'bu min de büya nu ra mē'befi bi xi a rá ngarpa mbe'fi: “Dami zon'du yu mbe'fi, m'bet'o gui jut'u m'bejua bi zøni,” bi 'yemp'a. ⁹ Ne nu'bu mi mba nju't'i u xi zøm bu ja ra huçhi 'bu çut'a nde,

bin ju't'i tengu'b_u gä ra pa xtím p_efi.
 10 N_e nu'b_u min ju't'_u bi mb_umxudi
 ra 'b_efi, bi b_eni ngue man'da xtán
 d_aha x_un ho xinda gue'_u n'da ora tho
 bim p_efi. P_egue 'da'angu bi d_aha.
 11 Janangue'a bin cu_e _u 'da 12 n_e bi
 'y_emp'a ra m_e'b_efi: “Hanja ngue 'da
 angu gá jurcahe _u m'bejua bi z_oh_o, n_e
 ts'utho bim p_e _u. P_e nugähe, gätho ra
 pa däm p_ehmbe, madague'a x_um pa
 ra hyadi,” bi 'y_em_bi. 13 P_e bi d_ati, bi
 'y_emp'a n'da mí 'bäp_u: “Xi'e n'y_o, nte
 man ts'o dá øt'e e. Ha hinga gue'a dá
 xi i dá jut'i i. 14 Dami hyän'a nin zäbi,
 ní mba. Nugä, i ja ma pähä 'da angu
 ga jut'ah_u _u rán z_egui bi z_oh_o. 15 Ha
 hin'y_u man t'èdi ga øt'ä a dín nde ga
 øt'ä nangue ma mbeti, uague guí s_eya
 nguetho dá ørpa ran hocjä'i n'da,” bi
 'y_en'a ra m_e'b_efi b_uya, bi 'y_en'a ra
 Jesús 'b_u mi man a ran t'uti. 16 N_e
 ngub_u din ja 'b_u bin ts'ut'abi Ojä. Nu'_u
 m'bejua dim 'bet'o _u, n_e nu'_u 'bet'o dim
 'bejua _u. X_un ngu bi zonhd Ojä, p_e
 hinga gätho bi huahni, bi 'y_engähe ra
 Jesús.

*Xø bi ma mahøn'a ngue da du n_e da
 d_amb_eni ra Jesús*

17 N_e nu'b_u mi ts'utho ga s_omhb_e b_u
 Jerusalén, dí 'yohe b_u ja ra nguani. N_e
 bi g_ugähe b_u ma'ueni ts'_u a ra Jesús, dí
 'd_e'mayohohe, n_e bi 'y_enje:

18 —Nuya ga mbähä b_u Jerusalén.
 Nu'b_u dá s_omhb_u b_u, da mba ma dägä
 b_u 'b_uh y_u hmumbäjä n_e y_u xänbate
 nijä, ngue da hyogä, guecä dán ja'igä
 ua ja ra ximhäi. 19 N_e di dägä b_u 'b_u _u
 him ma mijudíoh_u, n_e dín thengui n_e
 da th_excä n_e di cuarcä b_u ja ra za, ga
 tu b_u, n_e da t'ägui. P_e nu'b_u ná hyupa
 ga th_amb_enigä, bi 'y_engähe ra Jesús.

*Rá mbe ra Jacobo n_e ra Xuua bi 'yäp
 rá mate ra Jesús nangue yá ts'unt'_u*

20 N_e nu'a rá mbe ra Jacobo n_e ra
 Xuua, ngue yá ts'unt'_u ra Zebedeo _u,
 bin d_anyahmu b_u ja a rá gua ra Jesús,
 in nde 'b_e'a da 'yäpi. 21 N_e nu' ra Jesús
 bi 'y_em_bi:

—'B_e'a guí nde ga øt'e e, bi 'y_em_bi.

—Dami 'y_orca ra mate ngue nu'b_u
 gui 'y_ot' ran ts'ut'abi, 'da xtí hyut'_u ma
 t'uhni, bi 'y_en'a ra xisu.

22 Bi d_a a ra Jesús:

—P_e hin guí p_adi 'b_e'a nam bøn'a gá
 'yäqui.

N_e bi 'yän'na ra Jacobo n_e ra Xuua:

—Ha guí _ena n_e'aui gui hyät'ui gui
 nuui ran unbi tengu gan nugä, bi
 'y_en'a ra Jesús.

N_e bi d_a _u b_uya:

—Häha, ga hät'be.

23 —Majuäni maha, n_e'aui gui nuui
 ran unbi tengu gan nugä, p_e hingui sä
 ga 'da'a ran t'èdi guí ähmi. P_e gue'a ma
 Ta di un rán t'èdi to'o in ndepe 'da xtí
 hyutho 'b_u dán ts'ut'abigä, bi 'y_en'a ra
 Jesús.

24 N_e nugähe dí 'd_et'agähe b_uya dán
 cu_e 'b_u má øhmbe a 'b_e'a bi man _u
 yoho. 25 N_e gä bi zongahe ra Jesús dí
 'd_e'mayohohe, n_e bi 'y_enje:

—Nu'_u y_u ts'ut'abi ua ja ra ximhäi
 i øt' yá 'y_ehe to'o gätho di manda, n_e
 tengu'b_u magues_e yá ts'edi _u. 26 P_e
 nu'ah_u hinga gue'a gui 'y_oth_u a. P_egue
 gan 'y_ehe thohoh_u nangue _u mi'da 'b_u
 guí nde din ja ni ts'edih_u. 27-28 N_e
 nu'ah_u 'b_u guín nde gam 'bet'oh_u, gui
 'y_oth_u ngue hin'y_u ni ts'edih_u n_e gan
 'y_ehe thohoh_u, tengu thohogä ngue
 dán ja'igä ua ja ra ximhäi, him bá _ecä
 dam hmugä, p_e bá _ecä dan 'y_eh_egä n_e
 ga dä ma te gan yänba yá te y_u ja'i, bi
 'y_enje ra Jesús.

Yoho y_u xädä bi hoc'a ra Jesús

29 N_e nu'b_u xø má n_exhe b_u ra hnini
 Jericó, x_un ngu y_u ja'i bi d_entho na ra
 Jesús. 30 N_e mí hup_u yoho y_u xädä b_u
 ja ra nden'y_u. Nu'b_u mí 'y_ode mba b_u
 ra Jesús, bi mbafi:

—Grá Hmu, rám bom'beto i ra
 David, dami hu_egä'be, bi 'y_en'_u y_u
 xädä.

31 N_e nu' y_u ja'i min 'yoh_u ra Jesús bi
 h_ecra _u y_u xädä. P_e man'da bi mba _u,
 bi 'y_em mahøn'a:

—Grá Hmu, rám bom'beto i ra
 David, dami hu_egä'be, bi 'y_en'_u.

32 Nu' ra Jesús b_uya 'b_u mí 'y_o a man
_u y_u xädä, bi 'yänni:

—'Be'a guín nde ga øt'auí, bi 'yεmp'ε.

³³ Nu'ε bi dæti:

—Grá Hmu, xoga ma dá'be, bi 'yεn'ε.

³⁴ Emmε bi huεc'a ra Jesús ε, bi dæpa thofo yú dá, 'bex bi xoh yú dá ne bi den'na ra Jesús býa.

21

Yε jǎ'i bi 'yεspa a ra Jesús 'bε mí yεrpε Jerusalén

¹ Ne bi zøm bε ja ra ndehnini Betfagé, nubε ja ra nyuni Olivos, ne him ma yabε ra hnini Jerusalén. Nu ra Jesús býa bi mbεn'ndε yoho ma mixádihe, ² ne bi 'yεmbi:

—Ní mbε nε ja ra t'εhnini, guehne gua tǐmmi n'da ra buru in 'youi rá bási. Bá xocui, ne bá siui ua ε. ³ Nu'bε da t'εn'auí 'be'a guí jahui, “Nu'a ra hmu da hyon'i ts'ε ne 'bexgue ba sin'a thofo'be,” guí 'yεm thohoui, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁴ Ne guehna bi man ra pøngahya maya'bε ngue din ja 'bε mí 'yεna:

⁵ Guí 'yεmfε yε mεngu bε Jerusalén:

“Dami nuhε ya ba εcua ni hmuts'ut'abihε, ne hin din 'yεts'i, ba hyux'a n'da zi buru thofo

bán 'youi rá bási,” guí 'yεmfε,

bi 'yεn'a ra pøngahya maya'bε.

⁶ Nu ma mixádihe býa bi mba ne bi 'yøt'a bi xih ra Jesús. ⁷ Ne bá si ra buru ne'a rá bási, ne bi gæspa yú coto ne bi hyux'a ra Jesús býa. ⁸ Ne nu yε jǎ'i εmme xæn ngu ε bi denni ne bi mbøh yú coto bε ja ra 'yu ne yú pahni, ne yú paxi yε za bi mbøcpa bε ngue da thopε ra Jesús. Ne bi 'yεt'inde ra Jesús. ⁹ Ne nu'εi 'bet'o ne'ε bim 'bejua bi mbεh na thuhu býa, bi 'yεna:

—Mixte thofo rá ts'edi rá m bom'beto ra David. Ne xæn ngu rán jǎpi in 'youi, nguetho bá εhe nanguε rá thuhu Ojǎ, ra Hmu. Mixte thofo Ojǎ mahεts'i, bi 'yεn'ε yε jǎ'i bε ní mba.

¹⁰ Ne nu'bε bi yεrpε Jerusalén ra Jesús, gátho mí 'bεrpε ja ra hnini bi hyonya thofo, ne bi 'yæn'ndε mín 'yohε ra Jesús:

—To'o nín 'yohε na, bi 'yεn'ε.

¹¹ —Guehna ra pøngahya, ra Jesús, ra mεngu Nazaret bε ra hái Galilea, bi 'yεn'ε bi t'ænni.

Bi hyøn a thi ε mí m pá bε ja ra nijǎ ra Jesús

¹² Ne nu'bε mí zøm bε Jerusalén a ra Jesús bi yεrpε ja rá dǎnijǎ Ojǎ, bi hyøn a thi gátho ε mí m pá bε ne'ε mín tái bε. Ne bi ndønra yú mεxa ε midí pǎh yε mbeti, ne bi bεntpa yæn thuts'i ε mí pá yε ts'ǎha, ne bi 'yεmp'ε:

¹³ “Í thø a ma ngu ngue da mba nthǎdegä bε,” i εn Ojǎ, i εm bε ja rá m hma. Pε nu'ahε gá 'yørpadahε tengu'bε ra hyǎdo guerpε nín 'yǎn'ε yε bε, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹⁴ Ne nu'bε mí 'bεrpε ja ra dǎnijǎ, xø bi zøm bε mí da yε xädä, ne'ε mí dogua. Nu ra Jesús bi hoc'ε býa. ¹⁵ Pε nu yε hmumbäjä ne yε xänbate nijǎ him bi numanho yæn t'øt'e bi 'yøt'a ra Jesús bε. Ne bin cue 'bε mí 'yø a bi man'ε yε t'εhni 'bε mí 'yεna: “Majǎpi rá m bom'beto ra David,” bi t'εmp'a ra Jesús:

¹⁶ —Ha hin guí ø'a 'be'a man yε t'εhni ngue i ε'ts'i, bi t'εmp'a ra Jesús.

—Dí øcä a i man'ε, bi 'yεn'a. Pε xi ahε ha hin guím bεmhε a i mam bε ja rá m hma Ojǎ ngue i εna:

Gá jǎpi bi bømanho a i man

ε yε t'εhni 'bε i ε'ts'i,

bi t'εmp'a Ojǎ 'bε mí t'εmbi, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹⁷ Ne bi zotpε ε yε hmumbäjä ne yε xänbate, dá mbäcähe a ra Jesús, bán oxähe bε ja ra hnini Betania.

Ra Jesús bi jǎpi da 'yøt'a n'da ra za

¹⁸ Ne nu'bε mí hyax býa, xø dá pengähe a ra Jesús bε Jerusalén. Ne bin tumanthuhu bε 'yu. ¹⁹ Ne bi nu n'da ra za bε ja ra nden'yu, bi mba εna da dæcpa n'da rán dät'ä. Pε hønt'ε yú paxi mí ja. Ne bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nuya, njǎm'bε din zǎh nin dät'ä ya.

Ne 'bexgue bi 'yøt'a ra za býa.

²⁰ Nu'bε mán nuhe bi 'yøt'a ra za, dá hyonya thofohe ne dá änhde ra Jesús:

—Hanja í 'yøt'a n'dihi ra za, dá εmfe.

21 Bi dǎ'a ra Jesús:

—Majuǎni dí xi ahǎ, nu'bǎ gui 'yɛc'yɛigahǎ xǎn ho, nɛ n'dat'a guim bɛmhǎ a rá ts'edi Oǎ, hinga hǔnt'a dá ɔt'ǎ sǎ gui 'yǔthǎ, pɛ sǎ gui 'yǔthǎ man'da xǎn hɛi. Sǎ gui xihmbǎ nǎ ra t'ǔhǔ: “Dami 'uegue guin hyǔzɛhɛ bǎ ja ra deǎ,” gui 'yɛmfǎ, nɛ da 'ueh pǎya. 22 Nɛ nu Oǎ di 'da ahǎ 'bɛ'a gǎ guí ǎfǎ 'bǎ n'dat'a guim bɛmhǎ a rá ts'edi Oǎ, bi 'yɛngǎhe ra Jesús.

Bi t'ǎn'na ra Jesús to'o bi un rán t'ɛdi

23 Nɛ nu'bǎ má sǔmhbe bǎ Jerusalén, xǔ bin xǎnbate bǎ ja ra dǎnǎ a ra Jesús. Nɛ xǔ bi mba bǎ yǎ hmumbǎǎ nɛ mi'da ma ngǎrpihe, nɛ bi 'yǎn mahǔn'a:

—Hanja gní 'yǔt'a njabǎ. To'o bi 'da'a nin t'ɛdi, bi 'yɛn'ǎ.

24-25 Bi 'yɛn'a ra Jesús bǎya:

—Nɛcǎ ga ǎn'nahǎ to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua ngue bi 'yǔt' ran xixyǎ. Hague Oǎ uague yǎ jǎ'i. Nu'bǎ gui xijǎ, nɛcǎ ga xi ahǎ to'o bi 'dacǎ man t'ɛdi bǎya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ bin 'yɛmzɛhɛ ǎ yǎ hmumbǎǎ nɛ yǎ xǎnbate nijǎ:

—“Bɛ'a gue ga xihmbǎ, nguetho nu'bǎ ga ɛmfǎ, “Oǎ bi un rán t'ɛdi a ra Xuua,” nɛ da 'yɛna: “Hanja hin gǎ 'yɛc'yɛihǎ thǎ.” 26 Nɛ nu'bǎ ga ɛmfǎ, “yǎ jǎ'i thoho bi un rán t'ɛdi ra Xuua,” pɛ da zǎjǎ yǎ jǎ'i 'bǎ, nguetho im bɛn ǎ ngue rá pǔngahyǎ Oǎ a ra Xuua, bin 'yɛmzɛhɛ ǎ.

27 Janangue'a bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Hin dí pǎhmbe, bi 'yɛntho ǎ.

Nu ra Jesús bǎya bi 'yɛna:

—Xinga guecǎ ga xi ahǎ to'o bi 'dacǎ man t'ɛdi ga ɔt'ǎ a dí ɔt'ǎ, bi t'ɛmp'ǎ.

Ran t'uti a yoho yǎ ts'unt'ǎ bi sih ra 'bɛfi

28 Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu n'da ran 'yohǎ mí 'bǎ i yoho yǎ ts'unt'ǎ. Nɛ bi 'yɛmp'a n'da rá ts'unt'ǎ: “Ní mba bǎ huǎhi, bǎm pɛfi,” bi 'yɛmbi. 29 Nɛ bi dǎ'a rá ts'unt'ǎ: “Hin'na, hin ga mba,” bi 'yɛntho. Pɛ m'bɛjua bin 'yomfɛni ts'ǎ nɛ bi mba

bim pɛfi. 30 Nɛ'a man'da rá ts'unt'ǎ bi xifi da mba mahǔn'a. “Hǎha, ga mba,” bi 'yɛna. Pɛ him bi mba, bi 'yɛn'a ra Jesús. 31 Nɛ xǔ bi 'yǎn'ndǎ yǎ xǎnbate nijǎ:

—Nuya, dami xiqui nangue ran t'uti dá xi ahǎ, nda'a ní ts'unt'ǎ ngue njuǎntho bi 'yǔt'a rá pǎhǎ rá ta, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu'ǎ bi dǎti:

—Masque nu'a ra ts'unt'ǎ him mi nde da mba 'bǎ ra mbǎdi, gue'a njuǎntho bi 'yǔt'a rá pǎhǎ rá ta, bi 'yɛn'ǎ.

Nɛ nubǎya bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Guehma majuǎni dí xi ahǎ, nu yǎ ziyate hyǎcahǎi nɛ yǎ xisu 'yomt'ɛni, man'da da yǎrpǎ di manda rá ts'edi Oǎ, pɛ nu ahǎ hin gui cǎthǎ bǎ. 32 Nguetho nu'bǎ mi xi'ahǎ a ra Xuua Nxixyǎ, bi xǎn'nahǎ a ra 'yu xǎn ho, nɛ nu ahǎ hin gǎ 'yɛc'yɛihǎ. Pɛ nu yǎ hyǎcahǎi nɛ yǎ xisu i 'yomt'ɛni, man'da go bi 'yɛc'yɛi ǎ nɛ bi pǎh yǎ mbǎi. Nɛ nu'bǎ gmí nuhǎ ǎ, nɛ guexta'a hin gǎ nde gǎ pǎh ni mbǎihǎ, bi t'ɛmp'ǎ yǎ hmumbǎǎ nɛ yǎ xǎnbate nijǎ.

Rán t'uti yǎ ts'om'bǎi mbɛfi

33 Nɛ bi 'yɛm mahǔn'a ra Jesús:

—Yǔhmbǎ ts'ǎ man'da ran t'uti ga xi ahǎ. Mí 'bǎ a n'da ran 'yohǎ mi ja rán uǎndǎt'ǎ, nɛ bi fǔt'e, nɛ bi hyǔ a n'da ra ngu guerpǎ da thɛmp' yǎ guindǎt'ǎ. Nɛ bi mbǎ'ma n'da ra jǎdo xǎn hɛts'i, da ndex'ǎ da nu rá hǎi.

Nɛ nubǎya bi hmit yǎ hǎi ǎ 'da yǎ mbɛfi, nɛ bi nde bi mba n'danni a ran 'yohǎ bǎya. 34 Nɛ nu'bǎ mi ts'ǎtho din ja yǎn dǎt'ǎ, bǎ pɛhn'i 'da yǎ 'yɛhɛ da duspa ǎ yǎn dǎt'ǎ, nguetho gue'a ǎn yǎhǎ a, ngue di un'ni ts'ǎ 'bɛ'a da bǔm bǎ. 35 Pɛ nu'ǎ yǎ mbɛfi bi bɛnt'ǎ yǎm 'bɛhni a ra hmu. Nu'a n'da bi mbɛmthoho. Nu'a man'da bi hyotho. Nɛ nu'a man'da, bi hyǔta dotho a. 36 Nɛ xǔ mahǔn'a, bǎ pɛhn mi'da xǎn ngu yǎ 'yɛhɛ ngue xtan duspa yǎn dǎt'ǎ a rá mbɛti ran uǎndǎt'ǎ. Pɛ nu'ǎ yǎ mbɛfi xǔ bi bɛnt mahǔn'a 'bǎ mi

zøpɥ ɥ, nɛ 'da'angu bi t'ørpe tengu bi t'ørpa ɥ mbɛdi bi zøpɥ.

³⁷ Nɛ nubɥya bá pɛn'na rá ts'unt'ɥ zɛhɛ a rá mbɛti ra huɥhi. Bi bɛni: “Masque da numansu na ma ts'unt'ɥ.”

³⁸ Pɛ nu'bu mí nu ba ɛpɥ rá ts'unt'ɥ, nu yɥ mbɛfi xø bi bɛn'ɥ: “Nuna, rá ts'unt'ɥ zɛhɛ, da gohmi ra häi na 'bu bi du rá ta. Pɛ mbähä ga hohɥ, janangue ga cosehɥ ra häi buya.” ³⁹ Nɛ bi bent buya, bi zixpɥ ma'ueni nɛ bi hyo, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁰ Nu ra Jesús bi 'yän'ndɥ mí 'bäpɥ:

—Xi'bu da mbase na ra hmu, 'bɛ'a da jap'ɥ yú mbɛfi 'bu, bi 'yɛmp'ɥ.

⁴¹ Bi dɔ ɥ buya:

—Masque da hyo ɥ yú mbɛfi, nguetho ɛmmɛ yɥ ts'om'bäi ɥ, nɛ nu rá häi buya di hmit'ɥ i pɔdi da gu't'a ra renta 'bu bi zøn ra pa da gu't'i, bi 'yɛn'ɥ.

⁴² Nɛ xø bi 'yɛm buya:

—Ha njam'bu gá nuhɥ bu ja rámhma Ojɔ a ram hma i ɛna:

Nu'a ra do bi bɛnt'ɥ yɥ gɔdo 'bu mi hyøh ra ngu,

gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thofo yɥ guangu.

Gue'a bi zän Ojɔ a,

nɛ gui hyonya thohohɥ,

i ɛm bu rámhma Ojɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ gue'a i mam bu nangue a rá Thahni Ojɔ ngue ra Cristo.

⁴³ Janangue'a dí xi ahɥ, Ojɔ him bi numanho a gá 'yøthɥ nɛ da thɔn'nahɥ a ra 'bɛfi bu di manda rá ts'ɛdi Ojɔ, din t'un'dɥ mi'da ngue da 'yøt'manho a ra 'bɛfi gmí øthɥ. ⁴⁴ Nɛ nu'a ra do bi mba ma bɛnt'i, tengu'bu n'da ra xɛndo i ti bu ja ra 'yu. Nɛ hønt'a go to'o da dɔng bu ja ra do, din tani, nɛ hønt'a go to'o da zɛ'ma ra do, 'bɛxgue da 'yɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu'bu mi 'yø'a bi man a ra Jesús, bi bɔ ɥ yɥ fariseo nɛ yɥ hmumbäjä, gue guesɛ ɥ bi 'yøt'ɥ bi sifi. ⁴⁶ Nɛ mí nde 'bɛxgue xtám bent'a ra Jesús, pɛ him bi bent'i, nguetho mi su ɥ yɥ jä'i, ngue mi ɛn'ɥ, rá pøngahyɔ Ojɔ a ra Jesús.

22

N'da ran t'uti ngue ran thɔti

¹ Nɛ xø bi thoqui bi xänba yɥ jä'i nangue yɥn t'uti thofo bi man a ra Jesús, nɛ bi 'yɛmp'ɥ:

² —Nu'a ní manda rá ts'ɛdi Ojɔ, i t'øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ra ts'ut'abi. Nu'a ra ts'ut'abi bi zän'na n'da ra ngo 'bu min thɔta n'da rá ts'unt'ɥ. ³ Nɛ bi mbɛn'dɥ yám 'bɛhni ngue ba sinba yá amigo, pɛ him bi nde bá ɛhɛ. ⁴ Nɛ xø bi mbɛhn mi'da, bi 'yɛmbi: “Dami xihmbɥ ma amigo ba ɛhɛ, nguetho ya dá hoc ran ts'ihmɛ. Dá manda bi tho 'da man dɔni xɛn zaqui nɛ ya gátho mahoqui, i ɛn'a ra hmu, gui 'yɛmfɥ.” Nɛ gue'a bi man ɥ yám 'bɛhni. ⁵ Pɛ him bi 'yɛrpatho ra güenda ɥ yá amigo, nɛ bi mba da huɥhi a n'da, nu man'da bi mba bám pätho, ⁶ nɛ nu'ɥ mi'da bi bent thofo yám 'bɛhni nɛ i thenthoho nɛ bi hyo ɥ. ⁷ Nu'bu mí 'yø a bin ja, ɛmmɛ bin cue ra ts'ut'abi buya, bi mbɛnh yá dofai bá ho ɥ yɥ hyote nɛ bi 'yump'a yá hnini. ⁸ Nɛ bi xih mahøn'a ɥ yám 'bɛhni: “Nuya him bá ɛ'ɥ ma amigo nguetho hing yán sähɥ ba ɛhɛ. ⁹ Ní mbähä bu ja yɥ 'yu nɛ gbá sihɥ ua hønt'a go má jä'i gba tɔmhbu bu, nguetho ya ma hoqui 'bɛ'a da zi ua ja ran thɔti.” ¹⁰ Nu yám 'bɛhni buya bi mba bu ja yɥ 'yu nɛ bá pɛn bu ja ran thɔti to'o gátho bin c'athɥ bu, pɛ hinga mfɔdi 'bu yɥ ts'om'bäi o gue yɥ hocjä'i 'da. Nɛ bi yupɥ ja rá ngu ra ts'ut'abi yɥ jä'i.

¹¹ Nɛ nu ra ts'ut'abi buya bi yɛrpɥ mbo da nu ɥ yɥ jä'i bi zøm bu. Nɛ bi nu n'da ran 'yohɥ ngue him mi he ɥ yá he i the 'bu in ja n'da ran thɔti.

¹² Nɛ bi 'yɛn'a ra ts'ut'abi buya: “Xi'i grán 'yohɥ, hanja gá cɔt'ua nɛ hin gui he yán säui da the ua ja ran thɔti,” bi 'yɛmbi. Pɛ nu ran 'yohɥ him bi zä bi dɔti. ¹³ Nɛ bi 'yɛmp'ɥ yá 'yɛhɛ ra ts'ut'abi: “Dami turpahɥ yá gua na ran 'yohɥ nɛ yá 'yɛ, nɛ gui 'yɛnthɥ bu ja ra 'bɛxui. Din zom bu nɛ din guxpɥ yá ts'i ɥ,” bi 'yɛn'a ra ts'ut'abi, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹⁴ Nguetho xɛn ngu i ts'ohni

pε hinga gä yún sähu ngue da yurpu, bi 'yεna.

N'da ran t'änni nangue ra renta bi t'än'na ra Jesús

¹⁵ Nε nubuya bi mba u yu fariseo. N'danni bá nyase u, bi hyoni 'be'a dí ucpa ra Jesús ngue di yapi.

¹⁶ Janangue bi 'behn pu 'bah ra Jesús u mi'da yú mifariseohu, ne mi'da ma ngurpihe mi ten'na ra ts'ut'abi Herodes. Nu'bu mi zom bu, bi 'yεn'u:

—Grá xänbate, dí pahmbe gätho majuani guim ma, bi 'yεmp'a ra Jesús u. Nε guí u a majuani rá 'yu Oja, ne hin guí su 'bu da hnumanho i ogue hin'na, bi 'yεn'u. ¹⁷ Pε dín ndehe gui xije ts'u 'be'a guim beni. Ha din theui yún t'edi Oja ngue dí juthe ra renta a ra ts'ut'abi Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na.

¹⁸ Pε nu ra Jesús bi badi 'be'a mim ben'u ngue in nde da dini 'be'a dí yapi. Janangue'a bi 'yεmbi:

—εmme guidí yorpahu a guim bemhu. Hontho guí nde gui sägdahu. ¹⁹ Xi ni mbeti gni jut ni rentahu, ga nugä, bi 'yεn'a ra Jesús.

Bi un'na ra mbeti buya. ²⁰ Nε nu'bu mi nu a ra mbeti, bi 'yεn'a ra Jesús:

—To'o rá hmi na i cuat na ra mbeti, ne to'o rá thuhu män t'o't'i ua, bi 'yεn'a ra Jesús.

²¹ —Rá hmi ra ts'ut'abi Roma ne rá thuhu a, bi 'yεn'u.

Nu ra Jesús buya bi 'yεmp'u:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi gui unhdu a. Nu'a xin rá mbeti Oja, gui unhdu Oja a, bi 'yεn'a ra Jesús.

²² Nε nu'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho u ngue mi nde xti yapi. Nε xø bi mbatho u.

N'da ran t'änni gue'bu bi dambeni u xøn du

²³ Nε m'bejua buya xø bi zom bu 'da ma ngurpihe ngue yu saduceo. Nu'u him mi εc'yεi ngue da dambeni u xøn du, nguetho mi εn'u, nu rá mbui n'da, ma zä dim 'be 'bu bi du. Nε nu'u bi 'yän'na ra Jesús, bi 'yεmbi:

²⁴ —Xänbate i, dím benthohe ran t'edi bi man ra Moisés, ngue nu'bu da du n'da ran 'yohu, 'bu 'bah rá xisu,

ne hin ním 'bu a n'da rá t'uhni 'bu mi du, nu'a rán 'yohu din thätui a rá xisu a ra du, ne nu'bu dim 'bah rá mbadi t'uhni, da t'εmbi rá t'uhni a xí du.

²⁵ Pε mí 'bucua yoto yun 'yohu midín 'yohuzεhe u. Nu'a ra mbadi n'yohu bin thätui n'da ra xisu, pegue bi du n'dihi a ran 'yohu. Nε hin ním 'bah yá t'uhni 'bu mi du, janangue'a bi zinba rá xisu a rán 'yohuzεhe. ²⁶ Pε ne'a guexta'a bi du n'dihi, ne hin ní dıntho rá t'uhni a ra xisu 'bu mi du. Janangue'a xø bim 'bahmi a man'da rá mbegue. Nε bin ja gue'bu go mi dät'i bim 'bahmi gätho u yú mbegue a ra xisu. ²⁷ M'bejua buya nεε ra xisu bi du, bi 'yεn'u. ²⁸ Nuya, dami xije 'be'a din ja 'bu majuani da dambeni u xøn du, ngue guí mamhu. Nda'a nín 'yohu da 'yεmbi rá xisu a ra xisu, nguetho gätho yoto bim 'bahmi, bi 'yεmp'a ra Jesús 'bu mi dentho u.

²⁹ Bi dät'a ra Jesús:

—Nu ahu guidí 'bethohu, nguetho hin guim bemhu 'be'a mam bu ja rá t'ohni Oja, ne xín guí pahmbu rá ts'edi Oja. ³⁰ Nu'bu bi dambeni u xøn du, ya him man ja ran thäti, pegue dim 'batho tengu yám 'behni Oja mahets'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

³¹⁻³² Nε nangue'a ram hma ngue da dambeni u xøn du. Ha hin gá nuhu bu ja rá t'ohni Oja 'be'a bi ma nangue u ma ndu mbombotahu 'bu mi 'yεna: “Nugä drá Ojagä, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, i εc'yεigui,” bi 'yεn Oja. Ngubu im ma nguetho guexta'a i 'bah yá mbui u, bi 'yεn'a ra Jesús.

³³ Nε nu'u yu ja'i 'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho a bi xifi 'bu mi xänbi.

Ra Jesús bi ma nda'a nín t'edi man'da mahyoni

³⁴ Nε nu mi'da ma ngurpihe ngue yu fariseo, 'bu mi nu hin yu man'da sä da man'u yu saduceo, bin 'yänzεhe 'be'a mí sä ngue dí yap'a ra Jesús. ³⁵ Nu'a n'da ra xänbate nangue u yu fariseo buya, bi 'yän'na ra Jesús:

³⁶ —Xänbate i, bi 'yεna, nda'a rán t'edi Oja hnehi thoho ga øt'ähe.

³⁷ Bi da a ra Jesús baya:

—Nu'a ran t'edi i ena: “Gam bembha Oja ngue gätho ma mbaiha, ne gätho ma ja'ihä, ne gätho man 'yomfënihä.” ³⁸ Guehna ran t'edi i 'bet'o na, nangue u gä mi'da yan t'edi. ³⁹ Ne'a ena: “Dami huεc ni mijä'ihä tengu bu gní huεczehε ni ja'ihä.” Guehna ná yoho ran t'edi guexta'a mahyoni na. ⁴⁰ Ne nu'bu gá 'yøthä ya yoho yan t'edi, tengu'bu gá jashä gätho yän t'edi ra Moisés ne yäm hman yä pøngahya Oja, bi 'yën'a ra Jesús.

To'o rá 'yü a ra Cristo

⁴¹ Ne guexta'a mi 'bäpü yu fariseo, ⁴² ne bi t'emp'ü baya:

—'Be'a guím bembha, to'o rá 'yü a ra Cristo, rá Thahni Oja, bi 'yemp'ü, bi 'yën'a ra Jesús.

Bi da u yu fariseo baya:

—Nu rá Thahni Oja, rá m bom'beto ra David a, bi 'yën'ü.

⁴³ Ne xø bi 'yën'a ra Jesús:

—Pe ne guese ra David bi 'yembi rá hmu a ra Cristo 'bu hin ním 'bai, nguetho bi 'yëna:

⁴⁴ Nu Oja bi 'yemp'a ma Hmu:

“Hyucua ja man 'yëi ga conhui ma ts'edi gue'bu go dá tapä gätho u man sähä ngue gui manda u baya,” bi t'emp'a ma Hmu, bi 'yën'a ra David, 'bu mi bënba rá Hogandähi Oja 'be'a bi ma.

⁴⁵ Hanja i embi rá hmu ne xin rá m bom'beto a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo, bi 'yën'a ra Jesús, bi 'yemp'ü.

⁴⁶ Ne hin'yü 'be'a bi zä dí dät, janangue'a him man'dandj bi zä da 'yän'ndü yu fariseo baya.

23

Bi man ra Jesús 'be'a nam bøn'a øt'ü yu fariseo ne yu xänbate nijä

¹ Ne nu ra Jesús bi xi u yu ja'i, necähe baya:

² —I ja yän t'edi da xän'nahü u yän t'edi ra Moisés u yu xänbate nijä ne yu fariseo. ³ Dami 'yøhmbu 'bu i xän'nahü u, pe hin gui 'yøthä tengu yän t'øt'e i sänzehε, nguetho 'dan'yo thoho gä

mi'da i øt'e. ⁴ Ne xün hxi i xi ahü gui 'yøthä, tengu'bu n'da ra 'beni xün hyü i xi ahü gui tuxhä, pe nuse'ü xingui ts'ü in nde da 'yøt'a i sän zehε. ⁵ Ne hønt'a i honi da hnumanho yän t'øt'e i ørpü 'büh yu ja'i. Janangue'a di cuat yü dε yän t'edi Oja ngue xün ndoho ne i pä't' yü 'yε, ne εmmε di ho di hoc yän zädi yü nyampahni. ⁶ Ne εmmε di ho rá mbädi din sihmε bu i t'øt' yan ts'ihmε; ne di ho da mipü ja ran thuts'i mahoqui bu ja ra nijä. ⁷ Ne εmmε di ho da t'εspa 'bu din zenguete. Ne i honi da t'εmbi yü xänbate u. Høntho in nde da hnumansu.

⁸ Pe nu ahü o guí ndehü da t'ën ahü gyü xänbatehü, nguetho høngdä ni Xänbatejü ngue drá Thahnigä, ne nu'ahü guidín cuhü, bi 'yengähe ra Jesús. ⁹ Ne hin gui 'yεmfü ni tahü 'da u i 'bucua ja ra häi, nguetho nu'a ni Tahü bí 'bupü mahεts'i a. ¹⁰ Ne xín gui ndehü ngue da t'ën ahü gyü hmuhü, nguetho guécä drá Thahni Oja ngue ra Cristo, ni Hmujü. ¹¹ Nu'a to'o din 'yεhe thoho nangue yü mijä'ihä, pe gue'a man'da xtán hεts'i bu dá nu Oja a. ¹² Nguetho nu'a i øt'e ngue xün hεts'i, man'da zi cue bu dá nu Oja a, pe nu'a i øt'e ngue hingui hεts'i, pe man'da xtán hεts'i bu dá nu Oja a, bi 'yën'a ra Jesús.

¹³ Ne nubaya bi 'yemp'ü yu xänbate nijä ne yu fariseo:

—Huëhi maha ahü, gyü xänbatehü bu ja ra nijä, ne gyü fariseohü, εmmε guidí yorpahü a guím bembha, nguetho gá xihmbu u mín nde xtán yarpü di manda rá ts'edi Oja, ngue xquí 'yuthü ra 'yu, pe ne tengu'bu gá corpa zehεhü ra goxthi, nguetho 'dan'yo thoho gá xänbahü. Nese ahü hin da zä gui cuthü bu, bi 'yën'a ra Jesús.

¹⁴ Huëhi maha ahü, gyü xänbatehü ne gyü fariseohü, εmmε guidí yorpahü a guí øthü. Sä nya'a guí yahü Oja bu ja yü ngun yu xisu xøn du yü ndø, ngue guí εmhbu guí äfü rá m fäts'i Oja u, pe ne guí hāspahü 'be'a bi zopa yü ndø.

Janangue'a man'da xan utho ran unbi gui nuh.

15 Huɛhi maha ah, gy xānbateh ne gy fariseoh, ɛmme guidí yorpah a guí ɔth. Sāti thoho gán 'yoh hɔnbu go hap ne yatho gá mbähä, ngue gá sɔmhbu bu 'bu u i thande yá oja zeh, ngue gá xihmbu da den'na nin xādih. Pe nu'a to'o bi den'nah man'da gá jafu bim 'bedi, ne 'da gdí mbähä bu ja ran unbi mazai, bi 'yemp'.

16 Huɛhi maha ah, gy ngurpih, pegue tengu'bu gy xādäh ne guí xihmbu u guí xānbah: “Nu'bu ja 'be'a bi ma n'da ra ja'i, ne bi ndɔnba rá thuhu ra nija, hingui jatho di ja'ts'a,” guí ɛmf. “Pe nu'bu bi ndɔnba a rá oro i ja bu ja ra nija, i jatho di ja'ts'a bi ma,” guí ɛmhbu. 17 Gy 'yambuih ne gy xādäh. Guí ɛmhbu man'da di muui ra oro xinda gue ra nija, pegue hin'na maha nguetho gue'a ra nija ní t'ɛmbi xan ho a ra oro i ja bu, bi 'yɛn'a ra Jesús. 18 Ne guí ɛmhbu: “Nu'bu ja 'be'a bi man a n'da ra ja'i, ne bi ndɔnba rá thuhu ran ts'äya bu ja ra nija, guí ɛmhbu hingui jatho di ja'ts'i. Pe nu'bu bi ndɔnba rá thuhu ran t'unni i hɔxp ja ran ts'äya, ya ra ts'oqui a buya 'bu him bi ja'ts'i,” guí ɛmhbu. 19 Gy 'yambuih, tengu'bu gy xādäh. Guí ɛmhbu man'da di muui u yu 'bɔts'e i ja bu xinda gue ran ts'äya. Pegue hin'na maha, gue'a ran ts'äya ní t'ɛmbi xan ho u yu 'bɔts'e bí ja bu. 20 Nguetho nu'a bi ndɔnba rá thuhu ran ts'äya bu ja ra nija, hinga hɔnt'a ran ts'äya, pe gätho í ndɔnba rá thuhu 'be'a gätho hɔxp. 21 Ne nu'a to'o bi ndɔnba rá thuhu ra nija, hinga hɔnt'a ra nija bi ndɔnba rá thuhu, pe ne a rá thuhu Oja bi ndɔnbi, nguetho rá ngu Oja a ra nija. 22 Ne'bu n'da bi ndɔnba rá thuhu mahɛts'i, pe hinga hɔn bu mahɛts'i bi ndɔni, pe ne a rá thuhu Oja bi ndɔnbi, nguetho bí 'buru Oja bu mahɛts'i.

23 Huɛhi maha ah gy xānbateh ne gy fariseoh, ɛmme guidí yorpah a guí ɔth. Hin njam'bu gá pumbɛnih gá hyaxhu bu ja ra nija a ná 'det'a yá 'yɛthi yu tuh bi bɔxp ja

ni huahih, tengu bi man ra Moisés, pe gá pumbɛnih u yun t'ɛdi man'da mahyoni, ngue i ɛna: “Da gdí numanhoh ni mija'ih, ne din ja nin huɛcateh, ne guí 'yɛc'yɛih Oja.” Guehya nde'bu man'da gan ɛhya gui 'yɔth, madague'bu gui thoqui gui 'yɔth u mi'da. 24 Pe gá 'yɔth tengu'bu gám fähmbu ngue xinga n'da ra 'uɛ i sä di uashu 'bu ja a guí sihu, pe nu'a go ra fani ne man'da go hin gá nuhu 'bu gmí tuth a, nguetho hin guí pahmbu nda'a nín t'ɛdi man'da xan ndoho.

25 Huɛhi maha ah gy xānbateh ne gy fariseoh, ɛmme guidí yorpah a guím bɛmhbu. Gá 'yɛmhbu xan hotho ah, pe gá 'yɔth tengu'bu n'da ra baso bi mba m'berpe bu maxɔts'e, pe hinga ne ru mbo. Ne tengu'bu n'da ra mbohi hɔn bu ní ndi a häi bi 'berpe, ne guín jah bu nguetho ɛmme i yuh ni mbuih nangue ram fe ne ran ts'iyate. 26 Gy xādäh, nde'bu guí 'yɔth tengu'bu ne ru mbo bin sat'i n'da ra mbohi, ne majuañi xtán ho ah buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

27 Huɛhi maha ah gy xānbateh ne gy fariseoh, ɛmme guidí yorpah a guím bɛmhbu. Ne guín jah tengu'bu ra jado bu ja ran 'yägüi ngue xan t'axi maxɔts'e, ne mahotho, pe nub mbo, yur yu do'yodu ne gä mi'da xan xätho. 28 Guín jah bu. Nubu na nu ah yu ja'i, ɛna xan ho ah. ɛmme guidí yorpah a guím bɛmhbu ne ɛmme yuh ran ts'o ni mbuih, bi 'yɛn'a ra Jesús.

29 Pe í huɛhi maha ah gy xānbateh ne gy fariseoh. Guidí yorpah a guí ɔth. Gá hocpah yá jadon'yägüi u yá pɔngahya Oja maya'bu bi hyo nim bombɔtah, ne'u yá jadon'yägüi u guí ɛmfu yu hocja'i gá hocpah. 30 Ne sä guí ɛmhbu: “Nu'bu di 'bahmbu u 'bu mi hyo yá pɔngahya Oja u mam bombɔtah, ne xcá uthu ngue hingui ho a bi 'yɔt'e, ne xcá 'uethoh,” guidín 'yɛmfu.

31 Janangue'a gadín juanzehhu ya ngue yá 'yu ah yu hyote. 32 Dami

juahmbu a ra 'befi bi 'yut'ahu nim bombotahu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³³ Tengu'bu gyu pozahu. Hin da zä gui 'dahmbu bu ja ra sibi njam'bu i huɛt'i. ³⁴ Nguetho, nu'bu ba pen'nahu ma pɔngahya ne ma xänbate, hin gui simanhohu u, gui hyohu u 'da, ne gui cuathu bu ja ra za u 'da, ne gui fehmbu u 'da bu ja ni nijahu. Ne ɛmme gui ɛcpadah u 'da 'bu i 'yo bu ja ni hninihu. ³⁵ Ne nangue a gui 'yɔthu, tengu'bu gá hyosehu u gá yun hocja'i bi tho gue'bu go rá mbadi ra ximhäi, 'bu mí tho ra Abel ngue man ra hocja'i ne asta gue'bu mi tho a ra Zacarías, rá ts'ant'u ra Berequías, gá hyohu bu ja rá goxthi ra nijä. ³⁶ Majuani dí xi ahü, tengu'bu ni ts'oqui zehɛhu u gá yun thote i jatho ya, ne da ts'an'nahü ran unbi nangue u, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'u yu xänbate nijä ne yu fariseo.

Bi huɛc'u yu mengu Jerusalén ra Jesús

³⁷ Ne nubuya bi xi a n'da ram hma u yu mengu bu Jerusalén, bi 'yɛmbi:

—ɛmme dí m bɛn ahü gyu menguhü Jerusalén. Nzai guí hohu yu pɔngahya, ne guidí bat'adohu u mi'da ba pen'nahü Ojä. Ne xun ngu yu nidi dí m bɛngä xcá pɛt'ahu xcá jamansu ahü, tengu'bu n'da ra sumfɔ di pɛt yú t'uhni ne i comp' rá hua, pɛ nu'ahu, hin gá ndehu xcá ja ahü bu, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³⁸ Dami nuhu ya, nu ni hninihu tengu'bu ya njongui 'buru ya, ³⁹ nguetho hin gui nujü mahon'a jaque'bu bi zɔn ra ora ba pengä ua ne gui 'yɛscahu. “Majapi a ba ɛhe nangue rá thuhu ma Hmuhu Ojä,” gui 'yɛnjü, bi 'yɛn'a ra Jesús.

24

Bi ma ra Jesús da guah ra danija

¹ Ne nubuya, nu ra Jesús 'bu mi bɔm bu ja ra danija, dá utähe 'be'a gá mí ja bu ja ra ngu.

—Mahotho ua, dá ɛmfe.

² Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛnje:

—Guí nuhu ngue mahotho i ja ua, pɛ gätho da mba nso't'i, ne xinga n'da

ra do din tɔcua ngue hin da mba ma juadi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

M'bet'o din ja yu hmɛpya 'bu ran zɛgui

³ Ne dá nexähe dá mbähmbe bu ja ra nyuni Olivos. Ne ní mipu ra Jesús dá ändähe 'bu njom mí øde, yú xädigähe:

—Dín ndehe gui xije nda'a ní pa din ja a gám mam bu ja ra nijä. 'Be'a ní hmɛpya din ja 'bu guá pengui mahon'a ne'bu ran zɛgui ra pa, dá ɛmfe buya.

⁴ Ne bi 'yɛngähe ra Jesús:

—Damim fähmbu 'dahma njon da hyä ahü. ⁵ Nguetho xun ngu yu hyäte ba ɛhe da 'yɛna: “Nugä, guécä, rá thahnigä Ojä, drá Cristogä,” da 'yɛn ahü. Ne xun ngu da hyät'u nangue ra fehni da man u. ⁶ Ne nu'bu gui 'yøhmbu ngue din ja yu sui, o gue'bu gui 'yøhmbu i ja bu ja 'da yu hnini ya, pɛ o guín suhu, nguetho jatho din ja u. Ne nu'bu bin ja u, xinga gue'bu rán zɛgui'bu. ⁷ Nguetho da ndants'u 'da yu ts'ut'abi din sühmbu u yú mi ts'ut'abihu, ne da ndanc'u 'da yu hnini din sühmbu mi'da yu hnini. Ne xun ngu yu nidi din ja ra thuhu, ne ra dɛgɛɛ, ne din ja yu 'yámhäi bu ja yu xɛqui ua ja ra ximhäi. ⁸ Pɛ nu'u, yú mbadi thoho yun unbi din ja u.

⁹ Ne da mba ma dä ahü ne da ts'ix ahü ngue din un'nahü, ne da tho ahü 'da ahü. Ne gätho yu ja'i da zan ahü nguetho guí tengahu. ¹⁰ Ne nu'u 'da mí ɛc'yɛigui, m'bejua da 'uesɛ. Ne guesɛ u di dá u ma 'yɛc'yɛi da mba ma unbi. ¹¹ Ne dim 'bui xun ngu yu hyäte pɔngahya ne xun ngu yu ja'i da hyät'u. ¹² Ne nangue a ran ts'o xtá ngu, him ma din ja yún huɛcate u 'da. ¹³ Pɛ nu'a da hyät'i gue'bu go ran zɛgui, da dāha dim pø a. ¹⁴ Ne gätho na ndoho ra ximhäi da hma 'be'a da zä dí yurpu di manda rá ts'edi Ojä n'da. Ne gätho yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na yä da sifi, ne nubuya, gue'a ra pa ran zɛgui a buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁵⁻¹⁶ Nu ra pɔngahya Daniel maya'bu bi ma ngue din ja n'da ran ts'o di ts'oni gätho. Janangue'a

nu'bu gá nuhu da mbudi din ja bu ja ra danija a, dami 'dahmbu bu ra xequi Judea, ní mbähä bu ja yu dapo. Nguetho nts'utho ran unbi din jabu. 17 'Bex gui mbähä. Nu'bu gdi tōhmbu bu maxøts'e ra tōcangu, hin gui cuthu mbo ra ngu ngue gui hyaxhu 'be'a di ja bu. Dami 'dathohu. 18 Ne nu'bu gdi 'bähmbu bu ja ni huahihu, hin 'be gui mbähä bu ni ngumhbu ngue gba çu ni xi'yohu. Dami 'dathohu. 19 Huçcate u yu xisu in hæt'uhni u yu pa u, ne'u i 'buh yú 'uere, nguetho xun hçi thoho da 'da u. 20 'Yäfu rá mate Oja hinga gue'u yu pa xtan se din ja ahü ran 'dagui, ne xinga gue'bu ra pa ran ts'äya, nguetho i man u yun t'edi hinga yatho gan 'yohu a ra pa ran ts'äya. 21 Dami 'yäfu rá mate Oja, nguetho nu'a ran unbi din ja, hin jam'bu n'dandj xon ja gue'bu go rá mbudi ra ximhäi. Ne nu'bu ya bin ja, hin man'dandj din ja a ran unbi tengu a. 22 Ne nu Oja da zänba thoho u yun unbi din ja nangue a di huçc'u xí huahni. Nu'bu hin'na, njon da bongui.

23 Nu'u yu pa u, "Dami nuhu ua, i 'bäcua ra Cristo," da 'yén ahü. Ne nu'u mi'da da 'yén ahü: "Dami nuhu i 'bähnu ra Cristo." Pe o guí çc'yehü u. 24 Nguetho xun ngu yu hyäte dim 'bui, sä da 'yén'u: "Guecä, rá thahni Oja, drá Cristogä," sä da 'yén'u. Ne xun ngu da 'yena ngue dim pøngahya nangue Oja, ne da 'yøt' yu hyonya nt'øt'e ne yu hmepya ngue da nde da hyät yu ja'i. Ne da hyoni 'be'a da zä dí hyät'u xí huahn Oja. 25 Nuya gätho dá xi ahü guepu da zä gui pähmbu 'be'a din ja. 26 Janangue nu'bu da 'yén ahü: "Ní mbähä, bí 'bäpu ma'ueni a ra Cristo," da 'yén'ahü, pe o guí pähä. O gue da 'yén'ahü: "Bá cuthu ua, i 'bäcua ra Cristo," da 'yén'ahü, pe o guí cuthu bu. 27 Nguetho nu'bu bá pengä ua mahøn'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dan jagä tengu rán nequi ra huci ngue dam 'bathogä gätho ra ximhäi. 28 Ne tengu i øt' yu pada, emme di peti bu 'ben u xun du, din jabu a ran ts'embi din ja bu 'bu u yu

ts'om'bäi.

'Bu bá peng ra Jesús

29 Ne xø bi thoqui bi man ra Jesús ne bi 'yena:

—Nu'bu bin ja a ran unbi buya, him man di nec ra hyadi ne ra zana, nu'u yu sø 'bupu mahçts'i da dägüi. Gätho bí ja bu mahçts'i gä di 'beh yú ts'edi u. 30 Ne nubuya di nequi bu mahçts'i ra hmepya nanguecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne gätho yu hnini ua ja ra ximhäi din su. Ne da nugui ba çcä bu ja yu güi, dan 'yo'be ma ts'edi tæte thoho, mixte thoho, bi 'yén'a ra Jesús. 31 Ne nts'edi din ya ra thaxi. Ne ba penhdä yám 'behni Oja di peti gätho u bi huahn Oja, gä na ndoho ra ximhäi.

32 Guim bēmhbü 'be'a dí øthu ua ma häihu dyu israelhu, ngue nu'bu dí nuhu bi mbudi dim puh yú mbui 'da yu za, ya dí pähmbu mi ts'utho ba epu yú pa ra pa'ye. 33 Ne ngutho 'bu guín nuhu bin ja gätho ya yun unbi dí xi ahü, gui pähmbu buya ngue mbe rán zegui. 34 Ne majuani dí xi ahü, di 'butho ua 'da ahü 'bu bi mbudi din ja. 35 Nu ra ximhäi ne mahçts'i da zøni da gua u, pe nu'a mam hmangä njam'bu da gua a.

36 Pe njongui paði nda'a ní pa din ja a dí m mangä ya, xinga gue'u yám 'behni Oja mahçts'i ne xinga guengä rá Ts'ant'ugä Oja dí paði, pe hønt'a Oja ma Ta i pa a ra ora din ja.

37 Ne tengu thoho bin ja 'bu mí 'buh ra Noé, ngutho din ja 'bu bá pengä mahøn'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. 38 Nu yu pa u ngue'bu mi ts'utho din ja ra dambant'i, nu yu ja'i mi 'bühmbu ra Noé hønt'a ran ts'ihme mim beñi ne hønt'a ran thati mí honi, gue'bu go mí yarpu ja ra mbosa ra Noé. 39 Ne him bi 'yarpa ra güenda a bi sifi ngue din ja ra 'ye, jague'bu mi mbuh ra 'ye, ne bi yuh ra dehe ua ja ra häi ne gätho bi gua u. Ne din jabu 'bu bá pengä mahøn'a, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. 40 Ne dim 'bu i yoho yun 'yohu bu ja a ra huahi, nu'a n'da da mba nts'its'i ne man'da da ts'opu. 41 Ne'bu di cam bu ja n'da ra ngu yoho

y_u xisu, nu'a n'da da mba nts'its'i ne nu man'da da ts'opu.

⁴² Janangue'a dí xi ah_u, o guí tonspah_u ra t'áha, nguetho hin guí p_uhmb_u 'be'a ní ora ba ξ a ni hmuh_u.

⁴³ Nu'b_u n'da ran 'yoh_u xtám b_uadi nda'a ní xui xtán y_urp_u y_u b_u ja rá ngu, xtín áth_u, xtán d_u'mi, ne hin xtá japi xtá ny_urp_u ja rá ngu ngue da b_uepi 'be'a i ja b_u. P_e hingui p_uadi 'be'a ní pa, janangue'a i t_u'mi gátho y_u pa. ⁴⁴ Janangue'a dí xi ah_u, damin sáhu nguetho ts'urp_u thoho ga s_ucä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ngue ra ora njongui t_ucpä ga s_ucä, bi 'y_uen'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hogamb_uefi ne ra ts'om'bäi mb_uefi

⁴⁵⁻⁴⁶ Ne x_u bi 'y_uena:

—Dami 'y_uth_u tengu'b_u gy_u hogamb_uefih_u. Nu'a ra ng_urpamb_uefi 'b_u x_un ho i øt'e, ne nu'b_u da mba n'danni rá hmu da zop_u ja rá ngu, da 'y_ut'e tengu'b_u i 'b_use b_u rá hmu. Ne nu'b_u bá penc'a rá hmu, bi nu bi jamansu rá 'b_uefi, ne x_un ngu ran japi da nu a b_uya. ⁴⁷ Maju_uni dí xi ah_u, nu'a ra ng_urpamb_uefi, man'da din t'un ra ts'edi, ne 'be'a gátho i pe'ts'a rá hmu di jamansu a. ⁴⁸ P_e nu'b_u ra ts'om'bäi a ra ng_urpamb_uefi, ne im b_ueni ngue him 'be ba penc'a rá hmu, ⁴⁹ ne di unba y_u 'y_uhe ne i tenthoho y_u mihni, ⁵⁰ ts'urp_u thoho ba penc'a rá hmu n'da ra pa ngue hingui p_ua ra ng_urpamb_uefi. ⁵¹ Ne nub_uya din t'un'na n'da ran unbi x_un utho, ne n'dat'a ran unbi da nuh_u u di yorpa a im b_ueni. Ne din zom b_uya ne din guxtp_u y_u ts'i b_u ja ran unbi mazai, bi 'y_uen'a ra Jesús.

25

N'da ran t'uti nangue y_u hmute xti hy_un y_un th_uti

¹ Ne x_u bi 'y_uena:

—Nu'b_u bi 'y_ut' ran ts'ut'abi Oja, din ja tengu bin ja 'b_u min ja n'da ran th_uti. Nu'a to'o gä bin sä, bi thop_u mbo, p_e nu' u him bin sä, bi gop_u thi u. Nu'b_u min ja ran th_uti, 'det'a y_u

hmute bi mba, ξna xtín hy_umhb_u u din th_uti. Ne bá the y_u bombilla mi t_um'ma ran 'yoh_u din th_uti. ² P_e nu' u cat'a y_u hmute y_u 'y_umb_ui u, ne nu' u mi cat'a bin 'yomf_ueni u. ³ Ne nu' u y_u 'y_umb_ui him bi dux man'da ra sibi ngue xta xirpa y_u bombilla 'b_u bin the a po b_u. ⁴ P_e nu' u bin 'yomf_ueni, bi dux y_u sibi ngue da xirba rá bombilla 'b_u bin the a po b_u. ⁵ Ne nu'a ran 'yoh_u him 'be bi z_um b_u. Ne nu y_u d_u'mate bi z_uh ra t'áha u. ⁶ Nu'b_u made ra xui bi 'y_u a n'da ra nde bi 'y_uena: “Ya ba ξcua ran 'yoh_u, ndansh_u, ba th_uhmb_u,” bi 'y_uena. ⁷ Gátho bi ndang b_uya ne bi hoc y_u sibi u. ⁸ P_e nu' u y_u 'y_umb_ui, bi 'y_uemp' u bin 'yomf_ueni: “Daje ts' u ni sibih_u nguetho i nde da hu_ut ma bombillahe,” bi 'y_uen' u. ⁹ P_e bi d_u u bi dux y_u sibi: “Hin da zä, nguetho nu'b_u ga 'da ahe go da hu_ut' ma sibih_u 'b_u. P_e x_un ho 'b_u gui mbähä gba t_umhb_u.” ¹⁰ P_e nu'b_u mi mba ba tän ra sibi, 'bexgue bi z_um b_u a ran 'yoh_u din th_uti. Ne nu' u y_u hmute bi dux y_u sibi bi y_urp_u mbo ngue da nu ra ngo ran th_uti, ne 'bex bi mba njut'i ra goxthi b_uya. ¹¹ Ne nu'b_u mi z_um b_u u xí mba bá tän ra sibi, bi nu ngue njut'i tho ra goxthi, ne bi mba u, bi 'y_uen' u: “Gra hmu, grá hmu, dami xoqui,” bi 'y_uen' u. ¹² P_e nu'a ra hmu bi d_ut' u: “Hin dí padi to'o ah_u,” bi 'y_uembi, ne him bi xocpi, bi 'y_uen'a ra Jesús.

¹³ Ne bi 'y_uenje ra Jesús b_uya:

—Gue'a dí xi ah_u, nde'b_u gan áth_uh_u nguetho hin guí p_uhmb_u a ra pa ba pengä ua, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'y_uen'a ra Jesús 'b_u mí 'y_uengähe.

N'da rán t'uti y_u 'y_uhe bi ts'ocpa ra mb_ueti

¹⁴ Ne man'da ran t'uti bi man ra Jesús, ne bi 'y_uena:

—Nu'b_u bi 'y_ut' ran ts'ut'abi Oja, da 'y_ut'e tengu bi 'y_ut'a n'da ran 'yoh_u 'b_u mi zon'nd_u y_u 'y_uhe, bi 'yän'na rá mb_ueti xí zocpi. Nguetho nu'b_u mí mba n'danni n'da ra häi, bi zon'nd_u y_u 'y_uhe da zocpa rá mb_ueti.

15 Nu n'da rá 'yɛɛ bi zocpa cút'a mahuáhi ngue di pépi; nɛ nu man'da, yo mahuáhi bi zocpa a; nɛ nu man'da bi zocpa n'da mahuáhi. Bi unni hangu xòt'a di pépi n'da ngu n'da. Nɛ bi mba bɔya. 16 Nɛ nu'a bi unni cút'a mahuáhi, bi pépi nɛ bi dɔh mi cút'a mahuáhi. 17 Nɛ'a bi unni yomahuáhi, yomahuáhi xò bi dɔpi. 18 Pɛ nu'a bi un'na n'da mahuáhi, bi mba bá cút'a hái a rá mbɛti xi un'na rá hmu.

19 Nɛ him 'be bá penc rá hmu. Pɛ nu'bɛ mi zòhò bi zon'ndɛ yá 'yɛɛ mahòn'a ngue da nu 'bɛ'a xí 'yòt'ɛ. 20 M'bet'o bi zòn'a xín t'unni cút'a mahuáhi, nɛ bi dáp'a rá hmu cút'a mahuáhi ngue rá mbɛti zɛɛ rá hmu. Nɛ xò bi un'na xí dɔha ngue mi cút'a mahuáhi, nɛ bi 'yɛmbi: “Grá hmu, i ja ua ni mbɛti, nɛhna cút'a mahuáhi dá tɔha,” bi 'yɛmbi. 21 “Xɛn ho,” bi 'yɛn'a rá hmu. “Nu'i grá hogambɛfi,” bi t'ɛm bɔya. “Xɛn ho gá 'yòrpa a ts'utho dá 'da i, janangue'a ga 'da i man'da xɛn ngu ya. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyauí,” bi 'yɛn'a rá hmu. 22 Nɛ xò bi zòm bɛ man'da xí unni yo mahuáhi, nɛ bi 'yɛna: “Grá hmu, i ja ua ra mbɛti gá 'daqui, nɛhna mi yomahuáhi dá tɔha i ja ua,” bi 'yɛmp'a rá hmu. 23 Nɛ nu'a rá hmu bɔya bi 'yɛmbi: “Xɛn ho, grá hogambɛfi, xɛn hò gá 'yòt'e, madague'bɛ hingui ngu dá 'da i, nuya man'da xɛn ngu ga 'da i. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyauí,” bi 'yɛmbi. 24 Pɛ nu'bɛ mí zòm bɛ a xi hyàn'a n'da mahuáhi, bi 'yɛmp'a rá hmu: “Grá hmu, mí pɔcá ngue hin'yɛ nin huɛcate nɛ nzɔi guí honi 'bɛpɛ gdí hyànba rá mbɛti yɛ jɔ'i nɛ guí hyànba yá huáhi ɛ 'da. 25 Janangue'a dá pɛs' thoho a gá 'daqui, dí su guí sɔqui 'bɛ xcá 'bɛtho, nɛ i ja ua ni mbɛti gá 'dac ya,” bi 'yɛna. 26 Nɛ nu'a rá hmu bɔya bi 'yɛmbi: “Gra ndòdɔhnyɛi, hingui ho gá 'yòt'e ngue hin gá pɛp'a ra mbɛti. 27 Nu'bɛ guí pɔdi ngue dí numanhogá ga tɔcá, sá xquí hmi a ra mbɛti nɛ xtán dɔh rán zábi, nɛ hin xtím 'bɛh pɔya,” bi 'yɛn'a rá hmu. 28 Nɛ bi 'yɛmp'ɛ mí da yá 'yɛɛ mí 'bárpɛ: “Hyànba na ra mbɛti, dami un'na bin t'unni 'dɛt'a

mahuáhi. 29 Nguetho nu'a bim pɛfi xɛn ho, man'da xɛn ngu din t'unni. Pɛ nu'a him bim pɛfi, pɛ da thɔnba a zi ts'ɛ mí pɛ'ts'i. 30 Nɛ nuna ra ts'om'bái mbɛfi na, bá hòthɛ bɛ ja ra 'bɛxui guɛpɛ din zom bɛ nɛ din guxtpɛ yá ts'i,” bi 'yɛn'a ra hmu bɔya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɛ mi man na ran t'uti. Nɛ njabɛ din ja 'bɛ bi 'yòt'a ran ts'ut'abi Ojɔ.

Ran t'uti nangue ran ts'ɛmbi da t'òrpa yɛ jɔ'i

31 Nɛ bi 'yɛm mahòn'a ra Jesús:

—Nu'bɛ bá pengá, nugá ngue dán jɔ'igá ua ja ra ximhái, dam mixtegá, dan ts'ut'abigá; dan 'yohe yám 'bɛhni Ojɔ nɛ ga hupɛ ja ma mɛxa ngue din ja ma ts'ɛdi xɛn ho. 32 Nɛ dim pɛti gátho yɛ jɔ'i gá na ndoho ra ximhái bɛ ga hucá. Nɛ gátho ga huan'dɛ tengu ót'a n'da ra mbándɛ'yo, ngue n'danni ga fá'bɛ yɛ dɛ'yo nɛ n'danni ga fá'bɛ yɛ dɛnzu. 33 Nɛ nu yɛ dɛ'yo ga fámp'ɛ ja man 'yɛi nɛ nu yɛ dɛnzu ga fámp'ɛ ja ma gáha. 34 Nɛ ga ɛmp'ɛ dim 'bárpɛ man 'yɛi: “Ba ɛhmbɛ ua, bi jɔp'ahɛ Ojɔ. Ga 'da ahɛ ra ts'ɛdi án ts'ánni ngue gui hyámhbɛ gue'bɛ go rá mbɛdi ra ximhái,” ga ɛmp'ɛ. 35 “Nguetho gá 'dajɛ ra hmɛ 'bɛ mán tumanthuhu; nɛ gá 'dajɛ ra dehe 'bɛ mán tuthe; nɛ gá sáyagahɛ 'da ahɛ 'bɛ mán 'yo bɛ n'danni ni hninihɛ. 36 Nɛ gá 'dajɛ ma he 'bɛ gmí nuhɛ hin'yɛ ma hegá; nɛ gá nuc 'bɛ mán hyɛnni, nɛ gá zɛnguagahɛ 'bɛ mán ofádi,” ga ɛmp'ɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. 37 Nɛ da 'yɛnc'ɛ: “Grá Hmu, 'bɛ'a ní pa dá ót'ahe a guím ma. Hin dím bɛmhbe ngue gán tumanthuhu n'dandí nɛ gamá 'uɛn ahe. Nɛ hin dím bɛmhbe ngue gán tuthe nɛ xcá 'da ahe ra dehe. 38 Nɛ hin dím bɛmhbe 'bɛ xcamá sáya ahe, nɛ xcá 'da ahe ni he. 39 Nɛ hin dím bɛmhbe 'bɛ gamán hyɛnni o gue gamán ofádi ngue xcá nu ahe,” da 'yɛngui. 40 Nɛ nugá drá hmuts'ut'abigá, ga ɛmbá ɛ bɔya: “Ma-juani dí xi ahɛ, nu'a ran ho gá 'yòrpaɛ n'da ma cuhɛ, madague'a nte di muui bɛ na hnu, pɛ guɛcá gá 'yòrcá a,” ga ɛmp'ɛ bɔya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

41 —Nε nubaya, nugä drá hmuts'ut'abigä, ga εmp'u 'bäpυ ja ma gaha: “Dami 'uehmbυ ua ja ma hmi, ní mbähä bυ ja ra sibi njam'bυ da huεt'i, nguεpυ dá sänni din zø a ra zιthu nε υ yá mizιthuhυ. 42 Nguetho dán tumanthuhu nε hin gá 'uιnjυ, nε dán tuthe, nε hin gá sithegahυ, 43 nε hin gá säyagahυ 'bυ mán 'yo bυ n'danni, nε hin te má he gá 'dajυ 'bυ gmín nuhυ hin'yυ ma hegä; nε hin gá nugui 'bυ mán hyεnni, nε hin gbán nujυ 'bυ mán ofädi,” ga εmp'u. 44 Nε nu'υ da 'yεngui: “Grá hmu, 'bε'a ní pa dá nu ahe nguε gán tumanthuhu o gue gán tuthe o gue gán 'yo bυ n'danni ra hnini. Nε 'bε'a ní pa dá nuhe hin mí he ní he; o gue xquín hyεnni o gue xcamín ofädi,” da 'yεn'υ. 45 Pε nugä drá hmuts'ut'abigä, ga εmp'u bυya: “Majuani dí xi ahυ, n'da ma cu madague'a nte di muui bυ na hnu, 'bυ hin gá 'yørpahυ ran ho, necä hin gá 'yørcahυ ran ho,” ga εmp'u. 46 Nε nu υ bυya da nu ran unbi mazai. Pε nu'υ bi 'yøt' ran ho din ja ra te mazai υ, bi 'yεn'a ra Jesús.

26

Nu yυ ngυrpi bi ma da bent'ra Jesús

1 Nε nu'bυ mi gua a bi man ra Jesús, bi 'yεngähe:

2 —Nuya man yopa thoho di 'bedi nguε din ja ra dαmpeti a ran dαbaxjua, nε nubaya da mba ma dägä nguε da mba ma cuatigä bυ ja ra za, guεcä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yεngähe ra Jesús.

3 Pε nu'υ ma ngυrpihe nguε yυ hmumbäjä, nε yυ xänbate nijä, nε yυ dαc'yεi, bim peti bυ mbo rá mbä't'i rá ngu ra Caifás, nu'a mi hmumbäjä a ra jεya a. 4 Nε bi nyαε υ, bi ma nda'a ní fεhni da xi a ra Jesús nguε da bent'i da hyo. 5 Nε bi ma, 'bε da gua a ra dαmpeti, ja da tho a. Nguetho bi zu din junthυ yυ ja'i mi 'yo bυ ja ram peti.

N'da ra xisu bi hocpa rá ngøc'yεi ra Jesús

6 Nε nu'bυ mi mbeng bυ ra hnini Betania a ra Jesús, bi zøm bυ ja rá

ngu a ra Simón mí hεmb ra t'axca'ya mam'bet'o. 7 Nε bi hyupυ mi ja a rá mεxa a, εna din sihme. Bi zøm bυ n'da ra xisu mí tu n'da ra xaro xam hmadi, án t'øt'e ra do ra alabastro. Nε mi po bυ ra 'yεthi yυman'u, nε'a εmme di muui a. Nε nu'bυ mi zøm bυ a ra xisu bυ i hudi, bi xo'ts'a rá 'yεthi bi xispa rá yä ra Jesús. 8 Nε dán cuεhe 'bυ mán nuhe 'bε'a bi t'ørpa ra Jesús, nε dá εmhbe:

—Ndetho bi xispa ra 'yεthi, 9 xun ho 'bυ xta 'bä, xtá mba ma darpi yυ hyoya a ra mbeti, dá εmhbe bυya.

10 Nε bi ba'a ra Jesús 'bε'a dá bεmhbe, nε bi 'yεnje:

—Hanja gní unbahυ rá mbui na ra xisu, nε xun ho 'bε'a bi 'yørque. 11 Nu yυ hyoya nzai gam'buhmbυ ua υ, nε hønt'a go má pa da zä gui fäxhυ υ. Pε nugä hin dan zangä ua, bi 'yεngähe ra Jesús. 12 Nuna ra xisu bi hoga ma ngøc'yεi 'bυ mi xiscä ra 'yεthi, nguε da mba nt'äguigä bυ ja ran 'yägui. 13 Nε majuani dí xi ahυ, hønby go hapυ da hman a rán ho ma'da'yo Ojä, nεhna da hman na bi 'yørcä na ra xisu, n'dahma hønby go hapυ da fεn'a, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nu ra Judas bi ma di dä ra Jesús

14 Nε nubaya, nu'a ma mixädihe ra Judas Iscariote, bi mba bi nyahυ yυ hmumbäjä 15 nε bi 'yεmbi:

—Hangu gui 'dajυ nguε ga dä ahυ ra Jesús, bi 'yεmp'u.

Nε 'bεxgue bi unni 'däte ma 'det'a yυ mbeti nguε ra t'axi bυya. Nε xø bi mbeng bυ 'bυ a ra Jesús bυya. 16 Pε εmme mí honi 'bε'a ní ora da zä dí dä a ra Jesús.

Rán ts'ihmε ra Hmu

17 Nε nu'a rá mbudi pa ra dαmpeti nangue ran dαbaxjua 'bυ zai dí sihe a ra hme hinguin 'youi ra íxi, nguε dyυ judíohe, dyυ israelhe, dá änhde ra Jesús yá xädigähe:

—Hapυ guín nde ga hoje a rán ts'ihmε ram baxjua ga sihυ ya, dá εmfe.

18 Nε bi xi υ yoho ma mixädihe a ra Jesús, nε bi 'yεmp'u:

—Ní mbε bu ja ra hnini Jerusalén ne gui xihmi a ran 'yohu, gui 'yɛnui: “Nugä, ya mi ts'utho da zøn ma ora, ne dí nde ga si rán sihme ram baxjua bu ja ni ngu, ne u ma xädigä, i ɛn'a bá pɛngähe,” gui 'yɛnui.

¹⁹ Ne bi 'yøt'a bi xi u buya, ne bi hoc'a rán zibde a ram baxjua u buya.

²⁰⁻²¹ Nu'bu mín de buya, dá sømhbε bu Jerusalén, 'darpu dán sihmehe bu ja ra mεxa ra Jesús, ne bi 'yɛnje:

—Majuani dí xi ah, i 'bu a n'da ah ngue gui däj, bi 'yɛnje.

²² Ne ɛmmε bi du ma mbuihe, ne n'da ngu n'dagähe dá ɛmfe:

—Grá hmu, ha guengä ga dä i, dá ɛmfe n'da ngu n'daje.

²³ Ne bi dā a ra Jesús:

—Gue'a dí com'be ma mbohi ua dí sihmehu, gue'a di dägä a, bi 'yɛm buya. ²⁴ Guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da t'ørkä 'be'a gätho i mam bu ja rám hma Oja ya, pε í huɛhi maha a ran 'yohu ngue nu'a di dägä. Man'da xun ho 'bu hin xtím 'bu a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁵ Ne bi dā'a ra Judas buya:

—Xänbate i, ha guecä.

—Haha, gue'e, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

²⁶ Ne nubuya bi hyac'a ra hme ra Jesús ne bi 'yāp rán japi Oja, bi xem buya, bi darcähe a.

—Dami sihu na, guehna nim bøni ma ngøc'yei na, bi 'yɛnje.

²⁷ Ne bi dεc'a ra vaso mi po rán gui ra uva buya, bi un ra jamadi Oja mahøn'a, ne bi 'daje a ra vaso, bi 'yɛnje:

—Gätho dami sihu, ²⁸ guehna nam bøni, ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo 'yu bi 'yøt'ahu Oja na. Ne dim fäni dí punba yá ts'oqui yu ja'i. ²⁹ Ne dí xi ah, him man'dandj ga sigä ra guindät'ä jague'bu bi zøn ra pa ga sihu ma'da'yo bu di manda rá ts'edi ma Ta, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi badi din cøn'a ra Pedro

³⁰ Ne dán tuhmbe a ra thuhu ne dá mbähmbe bu ja ra nyuni Olivos buya.

³¹ Ne bi 'yɛngähe ra Jesús mahøn'a:

—Dí pađi, nu'bu ni xui, gätho gui soga thohohu, bi 'yɛngähe ra Jesús. Ne gue'a nt'o't'i bu ja rám hman Oja, i ɛna: “Ga ho ra mbändε'yo ne din 'uɛxt'u yá dε'yo buya,” i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³² Pε nu'bu dá thambɛnigä, ga mbagä bu Galilea ní tñ ah bu, bi 'yɛngähe ngue yá xädigähe.

³³ Ne bi 'yɛn'a ra Pedro:

—Madague'bu gätho da 'uegue pε nugä, hin'nagä, bi 'yɛn'a.

³⁴ Bi dā a ra Jesús:

—Majuani dí xi i, guet'a ra xui i jabuya ná hyundj xquí cønc 'bu bi mbah ra øni.

³⁵ Nu ra Pedro bi dāti mahøn'a:

—Madague'bu 'darpu ga tuui, pε njam'bu ga cøn'i, bi 'yɛna.

Ne n'dat'a gätho dá mamhbe ngue hin ga 'uehmbe u ma mixädihe.

Ra Jesús bi du rá mbui bu ja ra nuandät'ä Getsemaní

³⁶ Ne nu'bu má sømhbε bu ra nyuni Olivos, dá cäthe a ra Jesús bu ja ra nuandät'ä mí ɛmbi Getsemaní.

—Dami huhmbu ua ya, ga mbagä ua njongua ts'u, da nyä'be Oja ma Ta, bi 'yɛnje.

³⁷ Ne hyu u ma mixädihe bi zits'i, bi zix'a ra Pedro ne'u yoho yá ts'unt'u ra Zebedeo. Ne ɛmmε man'da bi du rá mbui a ra Jesús. ³⁸ Ne bi 'yɛmp'u ma mixädihe min 'yohu:

—ɛna da føh ma mbui a ra dumbui, ɛna ga tugä. Dami tøcpahu, 'dat'a dan äthahu, bi 'yɛmp'u.

³⁹ Ne xø bi dām mi ts'u ra Jesús bu mi huhmbu u, ne bin danyahmu bu, bi nye'ma häi, bi nyäui Oja, bi 'yɛmbi:

—Ma Ta i, nu'bu da zä, dami japi hin gan nugä a ra mbohi xcá sänni; pε hin dín nde ma pähä zεhe pε hønt'a go ni pähä zεhe gui 'yøt'e, bi 'yɛmp'a Oja.

⁴⁰ Ne bá peng bu mí hu u xí zopu buya, ne mí a u. Ne bi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Ha xinga n'da zi ora xquí sethu a ra t'aha, ngue 'be xcán hyumhbu ts'u. ⁴¹ Damin äthahu ne gui nyahu Oja, guerp da zä hin hapu gui tanju 'bu bi ts'ä ah ya, nguetho nu ní mbui

n'da i ja ra pähä nangué Oja, pε nu ní ngøc'yéi n'da xæn güent'i thoho.

⁴² Nε ná yondi baya bi mba bi nyaiui Oja mahøn'a:

—Ma Ta i, nu'bu ya hin da zä ga socä a xcä sänni, pε hønt'a ni pähä zεε guí 'yøt'e, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁴³ Nε xø bi mbeng bu mi 'bu u ma mixädihe. Xø mí aθho 'bu xø mi zøm bu mahøn'a, nguetho εmmε mí nde t'aha u. ⁴⁴ Nε xø bi zopu u mahøn'a, ya ná hyundi baya bi mbengui di nyaiui Oja, nε guexta'a bi ma. ⁴⁵ Nε xø bi mbeng bu mí 'buh ma mixädihe mahøn'a, nε bi 'yεmbi:

—Nuya, 'da'angutho 'bu gán aħmbu ya o hin'na, nguetho ya bi zøn ra ora da mba ma dägä bu 'buh ya ts'om'bäi, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁶ Dami ndanshu, ga mbähä ba nuhu ya ba εcua ngue di dägä, bi 'yεmp'u.

Bi fent'a ra Jesús

⁴⁷ Nε guexta'a mí yaħu u ma mixädihe 'bu mi zøm bu a ra Judas, n'da ma mixädihe dí 'de'mayoho gähe. Nε bán 'yohu xæn ngu ya ja'i ba hyä yá juai nε ya ts'aza. Nε gue'u yám 'behni ya hmumbäjä nε ya dæc'yéi, ma ngurpa judíohe. ⁴⁸ Nε nu'a di dä ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti da 'yøt' 'bu bi zøm bu: “Nu'a ga sæs 'bu dán zengua'be, gue'a guim benthu a,” bi 'yεn'a ra Judas. ⁴⁹ Janangué'a nu'bu mí zøm bu 'bä a ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xude ya 'bu, grá xänbate, bi 'yεmbi.

Nε bi zæspa rá 'yogu baya. ⁵⁰ Nε bi dæ'a ra Jesús baya:

—Xi'e n'yø, ha gue'a gní 'yε a.

Nε nu'u mi'da baya bi hyäm bu 'bä a ra Jesús nε bi bent'i.

⁵¹ Nε nu'a n'da ma mixädihe min 'yohu ra Jesús, bi c'os' rá juai nε bi zεcpa rá gu a rá 'yεε ra hmumbäjä.

⁵² Nε bi 'yεn'a ra Jesús baya:

—Dami pε'ts'a ni juai bu ja rán t'o. Nu'u din tuhni nangué ra juai, nε'u dí du ra juai u, bi 'yεmp'a. ⁵³ Ha guí εna hin xtan zä ga äp'a rá m fäts'i Oja ma Ta nε ba pεnhua 'de'mayo munts'i yám 'behni da yaŋgui, bi 'yεmp'a n'da

ma mixädihe. ⁵⁴ Pε nu'bu da gue'a xcä mangä a, hague dán zä ga ja'ts'ä a bi man rá t'ohni Oja, ngue 'be'a i jatho din ja, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁵⁵ Nε bi 'yεmp'u ya ja'i baya:

—'Be'a guí homhbu ua ngue guí ha ni juaih nε ni zahu. Ha guí εmhbu drä bεgä, nε nya'a thoho dä xän'nahu bu ja ra dænijä nε njam'bu gä bendgahu bu, bi 'yεmp'u. ⁵⁶ Pε gue'a din ja a tengu bi man'u yá pøngahya Oja 'bu maya'bu, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nε nugähe baya dyu xädigähe, 'bexgue dá 'dahmbe, dá sohmbe bu ra Hmu.

Bi juqna a ra Jesús u yá ngurpi ya judío

⁵⁷ Nε bi bent'a ra Jesús, bá si bu 'buh ra Caifás, ngue ra ngurpa mbäjä. Nε ya xím peti gätho ma xänbate nijahe nε ya dæc'yéi, ma ngurpihe dyu judíohe.

⁵⁸ Nε bi den'na ra Pedro baya pεgue a ná 'bejua thoho, bi zøm bu ja rá ngun'yu a ra hmumbäjä bu hapu xí zøn'a ra Jesús. Nε 'darbu bi hyuhmbu u ya asmayo, ngue in nde da nu a da t'ørpa a ra Jesús.

⁵⁹ Nε nu'u ya hmumbäjä nε ya dæc'yéi nε gä mi'da ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, mi hon'a n'da ra fehni ngue da zä dí yap'a nε da hyo.

⁶⁰ Pε guehma nte bi dñbi, madague'bu xæn ngu u bin juanni, bi 'yεmbi majuani u yá fehni. Nε m'bejua baya, bi zøm bu yoho yan 'yohu din testigo,

⁶¹ nε bi 'yεn'u:

—Nuna ran 'yohu na bi 'yεna: “Nugä da zä ga xo't'ra dænijä nε man hyupa thoho da zä ga høe mahøn'a,” bi 'yεna, bi 'yεn'u bin juan bu.

⁶² Nε bi ndanc'a ra hmumbäjä baya bim 'bäi, bi t'εmp'a ra Jesús:

—Hanja hin guí thaṭi 'be'a i man ya yan 'yohu.

⁶³ Pε nu ra Jesús bin hεtho. Nε bi 'yεn'a ra hmumbäjä baya:

—Nangué rá thuhu Oja mahεts'i, dami xije 'bu majuani gue'e grá Thahni, grá Cristo, rá Ts'ant'u i Oja, bi t'εmp'a ra Jesús.

⁶⁴ Bi dæ a ra Jesús baya:

—Gue'a gám ma. Ne dí xi ah_u, guin nu_u, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä ga com'be rá ts'edi Oja tate thoho rá ts'edi. Ne guin nu_u 'b_u bá çacä mahçts'i mahøn'a, ba çcä b_u ja y_u güi, bi t'emp'a ra hmumbäjä.

⁶⁵ Ne nu ra hmumbäjä b_uya, bi dånse rá pahni. Nam bøn_i çmbi hingui çspa Oja ra Jesús nangu'e'a bi ma. Ne bi 'yçna:

—Nuna ran 'yoh_u na, bi man ra ts'ore nangu'e Oja. Him man ga homhb_u y_u testigo. Ne gätho gah_u dá øhmb_u a bi ma. ⁶⁶ 'Be'a guí ndeh_u ga øth_u ya, bi t'emp'a yá mingarp_uih_u.

Bi d_u ç:

—Nuna i ja rá ts'oqui, i jatho da du, bi 'yçn'a.

⁶⁷ Ne nub_uya, 'dahma 'dan'yo bi t'ørpa ra Jesús. Bi zox_u ç'da, bi mbç'mi ç mi'da, bi mbçnpa rá hmi ç mi'da, ⁶⁸ bi 'yçmbi:

—Nu'b_u majua_uni grá Thahni i Oja, ngue ra Cristo, dami xije to'o bi mbçp'i i.

Ne çmmç bi denthoho.

Ra Pedro bi gøn'a ra Jesús

⁶⁹ Ne nu ra Pedro mi hup_u thi b_u ja ra ngun'yu, ne nu n'da ra xisu rá 'yçhç ra hmumbäjä, bi mba b_u hu a ra Pedro, bi 'yçmbi:

—Çna ne'e gmín 'yoh_u na ra Jesús ra mçngu Galilea, bi 'yçmp'a ra Pedro.

⁷⁰ Ne bi d_u'a ra Pedro, bin çøn_i:

—Hin dí pa_udi, bi 'yçn'a.

Ne gätho ç mi 'b_up_u bi 'yø a bi man ra Pedro.

⁷¹ Ne nu'b_u mi nde da bøn'a ra Pedro, bi nu man'da ra xisu b_uya ne bi 'yçmp'a mí 'b_up_u:

—Nuna ran 'yoh_u na min 'youi ra Jesús, ra mçngu b_u Nazaret, bi 'yçn'a ra xisu.

⁷² Ne xø bin çøn'a ra Pedro:

—Maju_uni dí m mangä ngue hin dí paçä a ran 'yoh_u guím ma, bi 'yçmp'a ra xisu.

⁷³ M'bejua b_uya nu ç 'da mi 'yo b_u, bi mba b_u 'bäh ra Pedro, ne bi 'yçmbi:

—Maju_uni maha, ne'e gmín 'yoh_u a, mfa_udi thoho ni ndeh_u ne 'da'angu b_u gna ya_uh_u a, bi 'yçmp'a.

⁷⁴ Ne nts'edi bi mam b_uya ne bin ju_uanni, bi 'yçna:

—Oja i pa_udi majua_uni hin dí paçä a ran 'yoh_u guí mamhb_u, bi 'yçn'a ra Pedro.

Ne 'bexgue bi mbah ra tamfø b_uya.

⁷⁵ Ne nu ra Pedro b_uya, ja bi bçn'a xí man a ra Jesús 'b_u mi 'yçmbi: “Dí pa_udi hin ní mbah ra tamfø 'b_u na hyundi xquí çngui.” Ne bi nexp_u b_uya ne çmmç bin zoni, x_un ç bi bçni nangu'e a bi 'yøt'e.

27

Ra Jesús bi mba ma dä b_u 'b_uh ra ts'ut'abi Pilato

¹ Ne nu'b_u mi hyax b_uya, gätho y_u hmumbäjä ne y_u d_uç'yçi, ma ngarp_uihe dy_u judíohe, dy_u israelhe, 'da'angu bi bçni ngue di dä ra Jesús b_u 'b_u a ra ts'ut'abi, ngue da hyo. ² Ne án thu't'i 'b_u mi mba ma dä b_u 'b_u a ra Poncio Pilato, ra ts'ut'abi b_u a.

Bi zut rá 'yuga ra Judas

³ Ne nu'a ra Judas xí dä a ra Jesús, 'b_u mi 'yøde 'be'a bi man ç ma ngarp_uihe ngue da hyo a ra Jesús, bi mba b_uya bi cospa a 'däte ma 'dçt'a y_u mbçti ngue ra t'axi xí un'nd_u y_u hmumbäjä, bi bçni 'be'a bi 'yøt'e. ⁴ Ne bi 'yçn'a ra Judas:

—Hingui ho hma a dá øt'e. Dá fänba rá ji n'da ran 'yoh_u hin'y_u rá ts'oqui, bi 'yçmp'a y_u hmumbäjä.

Pe nu'ç bi d_uti:

—Him ma güendagähe 'be'a gá 'yøt'e. Ya guí pa' a guím bçnç b_u, bi 'yçn'a y_u hmumbäjä.

⁵ Bá çn b_u ra mbçti b_u ja ra ni_u a ra Judas b_uya, ne bi mba bá sut rá 'yuga b_u ja ra ndehnini.

⁶ Ne nu'ç y_u hmumbäjä bi hyax'a ra mbçti ne bi 'yçna:

—Hingui sä ga pçs'h_u ua na ra mbçti ngue dim pçcua mahøn'a, nguetho rån jut'iui ra ji na, bi 'yçn'a, ne gue'a i mam b_u ja man t'çdih_u.

⁷ Ne bin 'yänni 'be'a di jap'a ra mbçti. Ne bi bçni da dämba n'da xçqui rá häi a ra 'yøt'ats'øe, guerp_u da t'äh y_u 'damhnini 'b_u da du b_u. ⁸ Ne asta

guetya ní huti “rá häi ra ji” a ra xequi b_u.⁹ Nε nu'a bin ja, maya'b_u bi man'a ra pøngahyā Jeremías ngue din ja 'b_u mí 'yεna ngue: “Da thax i 'däte ma 'dεt'a y_u mbeti ngue ra t'axi, rá muui a ra ja'i. Gue'a bi man_u y_u mεngu israel ngue di muui.¹⁰ Nε bi dänba rá häi a ra 'yøt'ats'øe, ngub_u bi xicä ra Hmu,” bi 'yεn'a ra Jeremías 'b_u maya'b_u 'b_u mí ma.

Ra Pilato bi juq_nba a ra Jesús

¹¹ Nu'b_u mim 'bäp_u ja rá hmi ra ts'ut'abi Pilato, bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Ha gue'e grá hmuts'ut'abi y_u judío, bi t'εmbi.

Bi dā a ra Jesús:

—Gue'a guím ma.

¹² Nε nu'b_u mi yap'ū y_u hmumbäjä nε mi'da ma ngurpihe a ra Jesús, pε hin te i tatho a ra Jesús.¹³ Nu ra Pilato bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Ha hin guí ø'a i man'ū di yap'i i, nε hin guí thāti.

¹⁴ Pε nu ra Jesús guexta'a hin te bi ma. Nε εmme bi hyonya thoho ra ts'ut'abi, him mi pādi 'be'a sä da bεni.

Bi hma da mba ma cuati b_u ja ra pont'i ra Jesús

¹⁵ Nε nu ra ts'ut'abi nzai midi thø a n'da ra ofādi 'b_u ra pa ra dāmpeti ran dābaxjua. Midi thø'a to'o bi huan'nd_u y_u ja'i.¹⁶ Nε mi o b_u n'da ran 'yoh_u í Barrabás, gātho mi fap_u 'be'a mí øt'a.¹⁷ Nu ra Pilato b_uya bi 'yän'nd_u bim peti b_u:

—To'o guí ndeh_u ga xocpah_u ya. Ha gue ra Barrabás uague ra Jesús ngue nu'a εmbi ra Cristo, bi 'yεmp'ū.

¹⁸ Ngub_u bi ma nguetho mi pādi y_u zeya_u y_u yapate.

¹⁹ Nε nu'b_u mi hup_u ja ran ts'εmbate ra Pilato, bi mbεnpa ra nde a rá xisu bi 'yεmbi: “Hin te gui 'yørpa a ra hogan'yoh_u, nguetho má xui dá 'uī n'da ra t'ī nts'utho nangue a,” bi 'yεmp'a ra nde bi mbεnbi.

²⁰ Pε nu y_u hmumbäjä nε_u y_u dāc'yēi, bi 'bεp'ū y_u ja'i da 'yāpi go da mba ma thøgue a ra Barrabás, nε go da mba ntho a ra Jesús.²¹ Nε bi 'yän mahøn'a a ra ts'ut'abi:

—Nda'a guín ndeh_u ga thøcä, bi 'yεmp'ū y_u ja'i.

Nε bi dā_u b_uya:

—Gue'a ra Barrabás gui thøgue, bi 'yεn'ū.

²² Nε bi dā a ra Pilato b_uya:

—Xi'a ra Jesús εmbi ra Cristo, 'be'a ga ørpä a thā.

Gātho bi 'yεn'ū 'b_up_u:

—Dami cuatp_u ja ra pont'i a.

²³ —Pε hin te mán ts'o dá tñba na, bi 'yεn'a ra Pilato.

Pε nts'edi bi dā_u:

—Dami cuatp_u ja ra pont'i.

²⁴ Min nu ra Pilato b_uya ngue hingui sä dim päh yú mbēi y_u ja'i, pε man'da bin junth_u. Janangue'a bi manda bá thunba ra dehe b_uya, bin xat'yε b_u yú hmi y_u ja'i, nε bi 'yεm b_uya:

—Nε nugä hin ma ts'oquigä rán dāte da nu na ran 'yoh_u hin te in dupate, pε go ni ts'oqui zehēh_u, bi t'εmp'ū y_u ja'i.

²⁵ Nε bi dā_u y_u ja'i b_uya:

—Hāha, madague'a i 'yose ma güendahe a rán dāte na ran 'yoh_u, nεcāhe nε mam bom'betohe dim 'b_u 'b_u niya'b_u, bi 'yεn'ū.

²⁶ Nu ra Pilato b_uya bi xocpa a ra Barrabás, nε bi manda dí fei a ra Jesús b_uya. Nε bi manda da mba ma cuati b_u ja ra pont'i.

²⁷ Nε nu y_u dofūi b_uya bi zix'a ra Jesús b_u mí ja yú ngun'ū y_u dofūi b_u ja ra ngunts'ut'abi. Nε gātho y_u dofūi mí 'b_up_u bim peti, midi fāts'a ra Jesús.²⁸ Nε bi mbøcpa rá he b_uya nε bi het'a n'da ra he xñ jūpoi tengu mi he y_u ts'ut'abi.²⁹ Nε nts'edi bi huspa n'da ra corona tengu mí hu'ts' y_u ts'ut'abi, pεgue ran thenni thoho bi 'yørpe, janangue'a ám 'be ra 'y_u'uñi a ra corona. Nε bi un'na n'da ra tøhø rán 'yēi tengu mí hā y_u ts'ut'abi. Nε bin dānyahmu b_u ja rá hmi nε bi 'yεmbi: “Grá hmuts'ut'abi y_u judío.” Nε bi 'yεns' y_u biba, pεgue ran thenni thoho bi 'yørpe.

³⁰ Nε bi ts'ots'i, nε bi hyānba a rá tøhø nε bi mbärpa rá yā.³¹ Nε nu'b_u mi gua'a bi 'y_uspi bi mbøcpa a ra he xí het'ū yú hesε mahøn'a. Nε

bi zix b_uya ngue di cuatp_u ja ra pont'i b_u ndehnini.

Bi cuatp_u ja ra pont'i ra Jesús

³² Nε nu'b_u mi ts'utho da b_om b_u ja ra hnini, bin c'ath_u b_u n'da ran 'yoh_u ra mεngu b_u Cirene, í Simón a. Nε bi t'ørpa ra ts'edi da duspa rá pont'i ra Jesús.

³³ Nε bi z_om b_u ja ra nyuni εmbi Gólgota b_uya. Nu'a ra Gólgota in nde da ma “ra t'øhø nyaxmu” a. ³⁴ Nε nub_uya bi un'na n'da ra vino mauasp_i ra 'yεthi x_un ju. Nu'b_u ya mí zä a ra Jesús, him bi nde bi zi.

³⁵ Nε nu'b_u mi jua a bi cuatp_u ja ra pont'i b_uya, nu' u y_u dof_ui bi 'yøt'a n'da ran taha nangue rá he ra Jesús. Gue'a bi man'a ra pøngahy_u maya'b_u ngue din ja 'b_u mi 'yεna: “Da mba ma dat'i a ma he nangue n'da ran taha da 'yøt'e.”

³⁶ Nε mi hup_u y_u dof_ui mi fädi. ³⁷ Nε nub_u rá y_u a ra pont'i bi mba nt'o't'i b_u ram hma bi ma 'bε'a í ts'εmba a ra Jesús, bi 'yεn'a ra t'ohni: “Nuna ra Jesús na, rá hmuts'ut'abi y_u judío na.”

³⁸ Nε bi mba ma cuatih_u ra Jesús yoho y_u bε, 'da a n'da yú pont'i. Nε bi 'bämp'u ja rán 'yεi a n'da nε bi 'bämp'u ja rá gaha a man'da. ³⁹ Nε nu y_u ja'i mi thop_u, bi zani, ⁴⁰ nε bi 'yεmbi:

—Nu'i guí εna gui xo't' ra danija nε xø man hyupa thoho gui hyøh mahøn'a, 'bε'a guí øt' ya th_u. Nu'b_u maju_uni gue'e rá Ts'unt'u i Oj_u, dami cap_u ja ra pont'i, gan y_unse, bi 'yεn'u.

⁴¹ Nε'u y_u hmumbäjä bi 'y_uspi nε y_u xänbate nij_u, nε y_u fariseo, nε y_u d_uc'y_uei, gätho ma ngurpihe, din 'yεmp'u:

⁴² —Bi y_unba yú te u 'da, pε hingui sä din y_unse ya. Pε nu'b_u maju_uni da guehna ma hmuts'ut'abih_u, dy_u israelh_u, sä xtán g_use b_u ja ra pont'i nε xcá εc'y_uei b_uya. ⁴³ Bi ma, i εna i tøp'ma rá m fäts'i Oj_u, da zä da y_un a Oj_u ya 'b_u, nguetho ya bi ma, guesε rá ts'unt'u Oj_u na, bi 'yεn'u 'b_u mi 'y_uspi.

⁴⁴ Nε'u y_u bε 'darb_u bi guat'u bi zan a ra Jesús.

Bi du ra Jesús

⁴⁵ Nε nu'b_u mi hyuxadi b_uya bim 'bexui ra häi, nε jague'b_u hyunde bi nεqui mahøn'a. ⁴⁶ Nu'b_u mi ts'utho da zøn a hyunde, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'yεna:

—Elí, Elí, lama sabactani, bi 'yεna ngue ra nde ra arameo.

Nu'a nam b_oni: “Ma Oj_u i, ma Oj_u i, hanja gá hyεga thoho,” bi 'yεna.

⁴⁷ Nu'b_u mi 'yø'a bi man ra Jesús 'da y_u ja'i mi 'bäp_u, bi 'yεna:

—Nuna ran 'yoh_u na, i mba't'a ra pøngahy_u Elías, mí 'b_u 'b_u maya'b_u.

⁴⁸ Nε nu'a n'da mí 'bäp_u 'bex bi mba bá h_u n'da εna ra f_unjo, bi darp_u ja ra vino nε bi ndøcta n'da ra xithi, nε bi 'u_uspa a ra Jesús, εmbi da zi. ⁴⁹ Nε bi 'yεn'u mi'da mí 'bäp_u:

—Dami hyehmb_u. O te guidí unhd_u. 'Bε gan nuh_u 'b_u ba εh ra Elías da y_uni, bi 'yεn'u.

⁵⁰ Nε xø bi mbafi nts'edi mahøn'a ra Jesús, nε 'bex bi du b_uya. ⁵¹ Nε nu'a ra ora a b_uya, nu'a ra 'bøt'e mi ndam b_u man'da mbo ra danija bá fup_u magats'i bi xet'i nε 'bexgue bi zøt'a häi. Nε bi 'y_un ra häi b_uya, nε bi fø'i 'da y_u do høn_u go har_u. ⁵² Nεp_u ja y_un 'yäg_ui bi føh y_u j_udo. Nε nu'b_u mi damb_uni ra Jesús, bi bøx u 'da y_u 'yεc'y_uei xi du, bi damb_uni b_u ja y_un 'yäg_ui u, ⁵³ bi mba b_u ra hnini Jerusalén u nε bi nu u 'da y_u ja'i u xi du. Pε hinga gätho y_u pa.

⁵⁴ Nε nu'b_u mi du ra Jesús, nε nu'a ra hmudof_ui mí fä a ra Jesús, nε'u mi'da min 'yoh_u, 'b_u mi nu di 'y_un ra häi, nε'u gä mi'da bin ja, εmme bin su u, nε bi 'yεn'u:

—Maju_uni maha, rá Ts'unt'u Oj_u na ran 'yoh_u.

⁵⁵ Nε mí 'bäp_u njomb_u ts'u 'da y_u xisu ngue man y_um fäts'ih_u a ra Jesús 'b_u mán 'yohe b_u ja ra 'y_u, 'b_u mambá nexhe b_u Galilea. Mi 'bäp_u u, nguetho mi nde da nu 'bε'a da t'ørpa ra Jesús. Nε nu'u bi nu 'bε'a gä bin ja. ⁵⁶ Nε nu'a n'da mi 'bäp_u, ra María Magdalena a; nε'a man'da ra María mi 'bäp_u, ngue rá mbe ra Jacobo nε ra José; nε nu man'da ra xisu mi 'bäp_u, gue'a rá mbe ra Jacobo nε ra Xuua, yú ts'unt'u

ra Zebedeo ʘ; ne'ʘ mi'da yʘ xisu mi 'bäpʘ.

Bi mba nt'ägui a ra Jesús

57-58 Ne nu'a ra José, n'da ra membeti bʘ ra hnini Arimatea, bi mba bʘ 'bʘh ra Pilato 'bʘ mi ts'ʘtho da yʘh ra hyadi. Bi 'yädi da 'yäcpa rá ngøc'yei ra Jesús, nguetho mi ɛc'yei a. Ne bi manda ra Pilato bʘya din t'unni. 59 Nu ra José bʘya bi duspa rá ngøc'yei a ra Jesús ne bi mbärpa n'da ra 'bø't'e xʘn ho. 60 Ne bi gärpʘ ja rán 'yägui zehɛ a ra José. N'da ra hyädo xí manda xí mba nthɛqui. Nu'bʘ mi gua'a bi gärpʘ, bi juaspʘ n'da ra xɪndo xʘn hyʘ bʘ ja rá goxthi ra hyädo, ne bi mba bʘya. 61 Ne mi hupʘ ra María Magdalena, ne man'da ra María mi hupʘ ja rá goxthi ra hyädo.

Yʘ dofʘi bi mbäh ran 'yägui

62 Ne nu'bʘ mi hyax a ra pa ran ts'äya bʘya, xudi thoho bi mba ʘ yʘ hmumbäjä ne yʘ fariseo, bá nu ra Pilato, 63 ne sä bi 'yɛmbi:

—Ma ts'ʘt'abi ahe, dá bɛmhbe man'da bi man'a ra hyäte 'bʘ him maní du, bi 'yɛna: “Nu'bʘ ná hyupa ga thambɛni bʘ 'bʘ ʘ xøndu,” bi 'yɛna. 64 Janangue'a xʘn ho 'bʘ gui pɛhni to'o da mbäh ran 'yägui an hyupa, xøhma ba ɛ ʘ yʘ xädi 'bʘ bin xui da gʘcpa a rá ngøc'yei, ne da 'yɛna bi dambɛni bʘya. Man'da xʘn ts'o ra fɛhni tengua, xinda gue a bi mansɛ 'bʘ mi 'bʘi, sä bi 'yɛn'ʘ yʘ hmumbäjä ne yʘ fariseo.

65 Bi dʘ a ra Pilato bʘya, bi 'yɛmbi:

—Sixhʘ ʘ n'dan ne'ts'i ni dofʘi dá 'da'ahʘ. Dami cothʘ xʘn ho bʘ ja rá goxthi a ra hyädo, ne njon da zä da xo'ti.

66 Ne bi mbähä ʘ yʘ mbäjä ne yʘ fariseo, bi got'i xʘn ho a ra hyädo ne bi mɛpya, ne bá peng bʘya, bá copʘ yʘ dofʘi ngue da mbädi.

28

Bi dambɛni ra Jesús

1 Ne nu'bʘ ya mi thoh ra pa ran ts'äya, xø rá mbädi ra semana, bi mba mxudi thoho ʘ yoho yʘ xisu. Nu'a n'da ra María Magdalena ne'a man'da

ra María. Nu'bʘ mí nets'i ní mba bʘ bí ja a ra hyädo. 2 Ne nu'bʘ mí mba ʘ, 'bɛxgue nts'ɛdi bi 'yʘn ra häi mahø'n'a. Nguetho bi 'yøt'a rá m 'bɛhni Ojä xí zøpʘ 'bʘ mí 'uec'a ra do mi juaxpʘ ja rá goxthi ra hyädo. 3-5 Ne nu'a rá m 'bɛhni Ojä di fɛxni tengua n'da ra huei. Ne nu rá he bʘya, xʘn t'axi tengua n'da ran nequi. Ne nu'ʘ yʘ dofʘi 'bʘ mín nu a rá m 'bɛhni Ojä ɛmmɛ bin su, bi fet'i, ne nte sä da 'yøt'e, tengua 'bʘ xi du. Nu'a rá m 'bɛhni Ojä, mi hupʘ ja a ra do xí 'ueque, ne bi 'yɛmp'ʘ yʘ xisu 'bʘ mi zø m bʘ:

—O guín suui. Dí paði ngue guí hommi a ra Jesús xí cuatpʘ ja ra pont'i ʘ. 6 Pɛ njo'o ua, bi mba nsots'i tengua mi ma. Ba thohmi gui nuui ua mí 'bɛni, bi 'yɛn'a rá m 'bɛhni Ojä 'bʘ mi 'yɛmp'ʘ yʘ xisu. 7 Nuya, ní mbɛ 'dahmantho, gui xihmi yá xädi: “Bi dambɛni bʘ 'bʘ ʘ xøndu ya,” gui 'yɛnui. Ne nde'bʘ gätho ahʘ gui mbähä bʘ Galilea ne guerpʘ guin c'athʘ bʘ. Ne gue'a bá ɛcä ua ngue ga xi aui, bi 'yɛmp'a rá m 'bɛhni Ojä mahɛts'i.

8 Ne bi bøm bʘ ja ra hyädo ʘ yʘ xisu, bin su ne xim midi johya. Bin tihi, bi mba bá xi ʘ yá xädi ra Jesús 'bɛ'a bi sifi.

9 Ne bi zəpʘ 'yʘ a ra Jesús ʘ yʘ xisu.

—Xíhats'i, bi 'yɛmp'ʘ.

Nu yʘ xisu bʘya bin danyahmu ne bi hyəp'ʘ yá gua, bi dandɛ bʘya. 10 Ne bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guín suui, ni mbɛ ba xihmi ʘ ma cuhʘ, ní mbähä bʘ Galilea, ja nín tɪmhɛ bʘ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra fɛhni bi man yʘ dofʘi

11 Ne nu'bʘ mí mbenc'ʘ yʘ xisu, ne'ʘ yʘ dofʘi mí fäh ran 'yägui bi mba bá xi ʘ yʘ hmumbäjä 'bɛ'a gätho bin ja.

12 Bim pɛti yʘ hmumbäjä bʘya, ne yʘ dʘc'yei. Bi ma 'bɛ'a da zä da 'yøt'e. Ne nubʘya xʘn ngu ra mbɛti bi un'ndʘ yʘ dofʘi 13 ne bi 'yɛmp'ʘ:

—Gui 'yɛmhɛ: “Bá ɛ ʘ yá xädi 'bʘ mín xui 'bʘ mán aɪmhbe, bi bɛp'a rá ngøc'yei,” gui 'yɛmhɛ, bi 'yɛmp'ʘ. 14 Ne nu'bʘ da 'yø'a ra ts'ʘt'abi ngue gán aɪmhɛ, ne da 'yɛna da zə ahʘ,

nugähe dan yähe ga fäx ahe, bi 'yɛn yu hmumbäjä 'bɯ mi 'yɛmp'ɯ yu dofɯi.

¹⁵ Nɛ bi hyan a ra mbeti ɯ yu dofɯi bɯya. Bi mba da 'yɔt'a bi sifi. Nɛ nu'a ra fehni bi man ɯ, xɯn ngu bi 'yɛc'yɛi ɯ ma mijudíohe dyu israelhe. Nɛ guexta'a ra fehni i man ɯ.

Yá xädi ra Jesús bi un yán t'ɛdi da mamp'a rá m hma

¹⁶ Nɛ dá mbähmbe bɯ ra häi Galilea bɯya, dí 'dɛ'ma'da gähe, yá xädigähe ra Jesús. Nɛ dá sɔmhbe bɯ ja ra nyuni xí xije ra Jesús dan c'athe bɯ. ¹⁷ Nɛ nu'bɯ má nuhe, dá ɛspahe a, pɛ nu'ɯ 'da him mi ɛc'yɛi gue gue'a. ¹⁸ Nɛ bi hyäm bɯ dí 'bähmbe a ra Jesús nɛ bi 'yɛnje:

—Gätho ra ts'ɛdi bin 'dacä ga manda gätho ra ximhäi nɛ mahɛts'i, bi 'yɛnje. ¹⁹ Janangue'a ní mbähä ya hɔnbɯ go hapɯ 'bɯh yu jä'i gä na ndoho ra ximhäi, gui xihmbɯ da 'yɛc'yɛigui. Nɛ nu'ɯ to'o di dácä yá mbɯi, gui xixyababɯ nangue rá thuhu ma Ta, nɛ nangue rá thuhu rá Ts'ant'ɯ, nɛ rá thuhu rá Hogandahi Ojä. ²⁰ Nɛ gui xänbahɯ da 'yɔt'e 'bɛ'a gätho dá xi ahɯ. Nɛ guim bɛmhɯ dín 'yohɯ gätho yu pa asta gue'bɯ da guah ra ximhäi, bi 'yɛngähe ra Jesús bɯya.

MARCOS Ran ho ma'da'yo bi 'yo't' ra Marcos

Nu ra Xuua Nxixyaq bi ma mi ts'utho da zoh ra Hmu

¹ Ja ua rá mbudi ran ho ma'da'yo nangu'e'a ra Jesucristo, rá Ts'unt'u Oja. ² Bin ja a mán t'o't'i 'b_u maya'b_u b_u ja rá sɔcuɔ Oja 'b_u mí 'yɛna:

Nugä ga pɛhn'na n'da mam 'behni dim 'bet'o b_u gni mba.

Nu'a da xih y_u ja'i da dɔp'e'e, bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'u.

³ Ne'a ra pɔngahyaq Isaías bi ma nguehna rá m 'behni 'b_u mi 'yɛna ngue:

N'da ra ja'i din ya nts'edi b_u ja ra dapo ngue da 'yɛna:

“Damin säh_u ga simhb_u ra hmu mi ts'utho da zɔcuɔ,

Dami hoc ni mbuih_u ga tɔmh_u xun ho,” da 'yɛn a mam 'behni, i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Isaías.

⁴ Ne gue'a ra Xuua bi 'yɔt' ran xixyaq b_u ja ra dapo bi man Oja maya'b_u. Nu ra Xuua bi xih y_u ja'i din xixyaq to'o di päh yún 'yomfɛni ne da mba ma punbi yá ts'oqui b_uya. ⁵ Gätho y_u ja'i mi 'b_ura xequi Judea, nɛp_u ra dahnihni Jerusalén, bi zɔm b_u i ɔt' ran xixyaq ra Xuua. Ne nu'u 'da bi päh yún 'yomfɛni ne bi mam b_uya ngue hingui ho 'be'a xí 'yɔt'e. Ne bi mba ma xixyaba b_u ja ra dæthe Jordán u b_uya.

⁶ Nu ra Xuua mí he n'da ra mba-pahni án t'ɔt'e ngue yá xingu y_u camello ne mi ja rán güt'i ra xifani. Ne hɔnt'u y_u t'axi nán sihmɛ ne ra t'afi t'asa dapo. ⁷ Ne bi 'yɛna:

—Ba ɛp_u n'da man'da ja rá ts'edi xinda gęcä, hin dí sęcä tengu a.

⁸ Nugä xtá xixyaq ah_u nangu'e ra dehe thoho, pɛ nu'a di 'da'ah_u rá Hogandahi Oja, bi 'yɛmb y_u ja'i a ra Xuua.

Bi mba ma xixyaq bi ra Jesús

⁹ Ne nu y_u pa bi 'yɔt' ran xixyaq ra Xuua, bi nɛxp_u ra hnini Nazaret ra

Jesús, ngue ra xequi Galilea. Ne bi zɔm b_u ra Jesús bin xixyaq'a b_uya b_u ja ra dæthe Jordán. Gue'a ra Xuua bi 'yɔt' ran xixyaq. ¹⁰ Ne nu'b_u mí bɔxp_u ja ra dehe b_uya 'bex bi nu bi xoh mahɛts'i ne bá cəh rá Hogandahi Oja, tengu n'da ra t'az_u, bi zɔp_u 'bäh ra Jesús. ¹¹ Ne bi t'ɔ a n'da ra nde mahɛts'i bi 'yɛna:

—Ma Ts'unt'u i, dadí huɛc'i i ne dín numanho i, bi 'yɛn a ra nde.

Nu ra Jesús bi ts'äp rá mbui b_u ma'ueni

¹² Ne nub_uya nu rá Hogandahi Oja 'bex bi bɛnbi da mba b_u ma'ueni a ra Jesús. ¹³ Ne nyote pa bim 'bap_u ne nyote xui. Ne nu ra zɛthu ra Satanás bi zäp rá mbui a ra Jesús gätho y_u pa bim 'bap_u, ne mí 'buhmb_u b_u y_u zate. Pɛ bi mbäx'u yám 'behni Oja mahɛts'i a ra Jesús 'be'a gä bi nu b_u.

Nu ra Jesús bi dæ'mi bi man a rá m hma b_u ja y_u hnini

¹⁴ Ya xí jot'a fädi ra Xuua Nxixyaq 'b_u mi bɔm b_u ra Jesús b_u ra xequi Judea, bi mba b_u Galilea. Ne bi mam b_u ran ho ma'da'yo ngue 'bɛp_u dí manda rá ts'edi Oja n'da. ¹⁵ Ne bi 'yɛmb y_u ja'i:

—Mi ts'utho da zɔn ra pa di manda ua rá ts'edi Oja, dami päh nin 'yomfɛnih_u, damin unseh_u di manda ah_u Oja 'dahma din ja ah_u ra te ma'da'yo. Gue'a bi man a ra Jesús 'b_u mí 'yɛmp'u y_u ja'i.

Ra Jesús bi zohni goho y_u mbahuq

¹⁶ N'da ra pa mi 'yo b_u a ra Jesús b_u ndendædehe t'ɛmbi Galilea. Ne nub_uya bi nu a ra Simón n'youi rán 'yoh_u i Andrés a, mi ɛnxit'ä b_u ja ra dædehe u, ngue yá 'bɛfi y_u mbahuq u.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Ba tɛngauí ga ja aui gui xihmi y_u ja'i da 'yɛc'yɛigui tengu thoho b_u gni theui y_u huq ngub_u guí ɔt'ui, bi 'yɛmp'u.

¹⁸ 'Bex bi hyɛp_u yá xit'ä b_uya ne bi dɛnni.

¹⁹ Ne xɔ bi thogui bin 'yo mi ts'u ne bi nu a ra Jacobo n'youi rán 'yoh_u i Xuua a, gätho u yoho yá ts'unt'u ra Zebedeo u. Mi hub_u ja yá mbosa u,

midi hoc yá xit'á. ²⁰ Ne xø bi xifi da den'du. 'Bex bi den'du buya bi zopu rá ta bu ja ra mbosa u buya ne yá mbe'fi.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu min 'youi ra zithu

²¹ Ne nubuya nu ra Jesús bi yuthu bu ja ra hnini Capernaum u xí tenni. Nu ra pa ran säya mí curpu ja ra nijá ne mi xänba bu yu ja'i. ²² Ne nu'u buya, emme bi hyonya thoho 'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, nguetho bi xänbi xun ho ne hinga ngubu mí man u ma xänbate sehe ngue dyu israelhe, dyu judiohe. 'Bex gue bi badi ja rán t'edi ra Jesús. ²³ Ne mi 'buru n'da ran 'yohu n'youi ra zithu ne nts'edi bi mbah puya, bi 'yena:

²⁴ —'Be'a gui nde gui 'yorcahe grá Jesús, grá mangu Nazaret. Ha gui juaje ya. Dí pa'di gue'e rá Thahni i Oja gue xun hotho, bi 'yena.

²⁵ Pe nu ra Jesús bi damhya ra zithu, bi 'yembi:

—Daman he, dami pøm bu ja rá mbai na ran 'yohu, bi 'yembi.

²⁶ Nu ra zithu buya nts'edi bi hua'ts'a ran 'yohu, nts'edi bi mbafi, ne bi bøm buya. ²⁷ Gätho bi hyonya thoho u 'buru ne bin 'yemzehe u:

—'Be'a nam bøn'a dí nuhu ya. 'Be'a ni 'da'yonxädi na, nguetho i ja rán t'edi na i sah yu zithu ne i su u, bin 'yemzehe u.

²⁸ Ne 'bexque 'dahmantho bi hmam bu gätho ra häi Galilea 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús.

Bi hoc'a rá suto ra Simón a ra Jesús

²⁹ Nu'bu mi bøm bu ja ra nijá a ra Jesús bi mbähä ra Simón, ne ra Andrés, ne ra Jacobo, ne ra Xuua. Bi zømhbü rá ngu ra Simón. ³⁰ Ne nu'a rá suto ra Simón 'bem bu rá oi, i hemb ra pa. Ne bi si a ra Jesús. ³¹ Ne bi nu bu i 'ben'a ra xisu buya, bi benba rá 'ye ne bi xots'i. 'Bex bi bøn a ra pa, hin haru xun'u, ne 'bex bi zä bi hoc yän sihme buya.

Ra Jesús bi hoqui xun ngu yu hyenni

³² Ne nu'bu mí yuh ra hyadi gätho u mi u bá ts'inba a ra Jesús bu mi 'bai, ne u min 'yohu ra zithu bá ts'inbi. ³³ Bim

peti bu ja ra goxthi gätho yu ja'i 'buru ja ra hnini. ³⁴ Gätho na ngu yu hyenni bi hoqui, ne bi hyønba thi yu zithu min 'yohu u 'da. Ne nu yu zithu, emme mi ndehma da ma to'o a ra Jesús, pe nu ra Jesús him bi japi din ya u.

Nu ra Jesús bi xänba yu ja'i bu ra xequi Galilea

³⁵ Ne nu'bu mi ts'utho da hyax buya, bi ndants'a ra Jesús bi bøm bu ja ra hnini, bi mba bu ma'ueni bin yaui Oja. ³⁶ Ne nu'bu mi hyats'i xun ho buya, bi mba ra Simón da hyoni, ne'u mí'da mi 'buhmbu bi mbähä da hyomhbü ra Jesús. ³⁷ Pe nu'bu mí düm buya, bi 'yembi:

—Mbähä bu ja ra ngu nguetho gätho yu ja'i hon'a bu mahøn'a, bi 'yembi.

³⁸ —Hin'na, pe man'da xun ho 'bu ga mbähä bu ja mí'da yu hnini, nepu ga mangä bu mam hmam bu, nguetho gue'a bá ecä ua a, bi 'yøn'a ra Jesús.

³⁹ 'Bex bi mbähä buya, bin 'yo gätho ra häi Galilea, bi man rá m hman Oja bu ja yu nijá ne bi hyøn'a thi yu zithu mín 'yohu 'da yu ja'i bu bi thogui.

Bi hoc'a n'da ran 'yohu mi hemb ra t'axca'ya

⁴⁰ Ne bi zøm bu n'da ran 'yohu bu 'bäh ra Jesús, i hemb ra t'axca'ya. Bin danyahmu, bi 'yap ra mate, bi 'yena:

—Nu'bu ni pähä da zä gui hogui ts'u, bi 'yembi.

⁴¹ Bin yeh rá mbai ra Jesús, bi dä'a ra hyenni, ne bi 'yemb buya:

—I jagä ra pähä da yan'a ya, bi 'yembi.

⁴² 'Bex bim 'be'u yu 'ya mi hemb. ⁴³⁻⁴⁴ Nu ra Jesús buya, nts'edi bi hecpi ne bi 'yembi:

—Nuya, njon gui xifi 'be'a dá øt'e'e. Ni mba, bán 'yupu 'buh ra mbäja, gui un bu n'da ra 'bøts'e i man rán t'edi ra Moisés da hyaxpu n'da 'bu ya bi yan ra t'axca'ya, ne da fah buya ngue bi zä i, bi 'yembi.

Ne bi xifi da mba buya. ⁴⁵ Pe nu ran 'yohu 'bu mi bøm bu bi mbadi emme mma. Ne bi xih yu ja'i 'be'a xí t'ørpe. Jannangue'a nu ra Jesús ya him bi

zä da yarp̄ ja y hñini nε 'yotho b̄ ma'ueni nguetho εmme bi muns y ja' i 'b̄ i c̄arp̄ ja ra hñini. Pε guehma x̄n ngu y ja' i mi z̄om b̄ hap̄ mi 'yo ngue h̄on b̄ go hap̄ ní nets' i.

2

Bi hoc'a n'da ra ja' i mi ts'a rá ja' i

1 Nu' b̄ mi tho i ts' u 'da y pa bi ȳt mah̄on'a b̄ Capernaum ra Jesús. Nu' b̄ mí 'ȳoh y ja' i ngue 'b̄arp̄ ja ra ngu, 2 'bexque x̄n ngu bi z̄om b̄ y ja' i gue' b̄ go mi yur̄ mbo ra ngu nεp̄ thi. Nu ra Jesús b̄ya, bi xih r̄am hman Oja y ja' i. 3 Nε nub̄ya, bi z̄om b̄ 'da ȳn 'yoh̄ i tu n'da ra hȳenni ngue mí ts'a rá ja' i. Goho ma 'yoh̄ u ȳn dute. 4 Nε hingui sä da thop̄ 'b̄h ra Jesús nguetho mi d̄ b̄ y ja' i. Janangue'a bi x̄o'ts'a n'da x̄equi ra 'bet'e, bi c̄amp' u a ra hȳenni con rá 'beza. 5 'Bex bi b̄h ra Jesús ngue mi p̄ u ngue i jase rá ts'edi, nε bi 'ȳemp' a ra hȳenni b̄ya:

—Nu' i, n' ȳo, ni ts'oqui ya x̄m pun' ni i, bi 'ȳembi.

6 Nε nu' u 'da y x̄nbate nija, mi hup̄. Nε nu' b̄ mí 'ȳo' a 'b̄e' a i man ra Jesús, 7 bi 'ȳense mbo ȳ mb̄i n'da ngu n'da: “Xina, hanja ni man na tengu na. Pε hingui numansu Oja na, njo' o n'da ra ja' i da zä di punba ȳ ts'oqui n'da, hinda h̄ont' a Oja,” bi 'ȳense ȳ mb̄i u. 8 Pε nu ra Jesús 'bexque bi b̄tho 'b̄e' a mb̄en u, nε bi 'ȳemp' u:

—Hanja ngub̄ guím b̄mh̄ mbo ni mb̄ih̄. 9 Ha guím b̄mh̄ ngue nte ni mba tho a dá xicä na ran 'yoh̄ ngue rá ts'oqui ya x̄m punbi. Ha guím b̄mh̄ man' da xquí p̄h̄m̄b̄ ngue i ja ma ts'edi 'b̄ ga xifi da ndants' i, da ḡax rá f̄idi din 'yo. 10 Pε nugä ngue dán ja' igä ua ja ra ximh̄i, ga ut' ah̄ ya i ja man t'edi ua ja ra h̄i ngue ga punba ȳ ts'oqui n'da ra ja' i, jannangue' a ga japi din 'yo na ran 'yoh̄ ya, bi 'ȳen a ra Jesús.

Nε nub̄ya, bi 'ȳemp' a mí ts'a rá ja' i:

11 —Nu' i, dí xi i, ndants' i, c̄ax ni f̄idi, ni mba ni ngu, bi 'ȳembi.

12 Nub̄ya, 'bex bi ndants' i, bi ḡax rá f̄idi, bi b̄om b̄ i ja ra ngu. Nε bi nu u ḡätho mi 'b̄arp̄. Nε bi hyonya thoho u. Jannangue a bi 'ȳespa Oja u b̄ya nε bi 'ȳen u:

—Njam' b̄ xtá nuh̄u tengu a bin ja ya, bi 'ȳen u.

Nu ra Leví 'bex bi den' na ra Jesús

13 M' b̄jua b̄ya x̄o bi mba mah̄on' a b̄ ja ra ndend̄dehe a ra Jesús. Nε mi s̄om b̄ y ja' i nε mi x̄nba b̄ u. 14 Nu' b̄ mi thop̄ 'b̄ a ra Leví, i hup̄ ja rá m̄exa gue' a ra hȳacah̄i a. Nu' a ra Leví rá ts'unt' u ra Alfeo a. Nu ra Jesús b̄ya bi 'ȳembi:

—Ba tengui.

'Bex bi ndants' a ra Leví b̄ya, bi den̄ni.

Jesús bin sihm̄h̄ ȳ ts'om' b̄i

15 Nε bin sihm̄h̄ ra Jesús nε ȳ x̄ädi b̄ ja rá ngu a ra Leví. 'Darp̄ bin sihm̄h̄ 'da ȳ ziyate hȳacah̄i nε mi' da ȳ ts'om' b̄i. X̄n ngu mi 'b̄arp̄ nguetho x̄n ngu u ya xí 'ȳc' ȳei a. 16 Nε nu' u 'da ma x̄nbatehe b̄ nija, ȳ fariseo u, nε nu' b̄ mi nu ra Jesús nε ȳ x̄ädi sihm̄h̄ u ȳ ziyate hȳacah̄i nε ȳ ts'om' b̄i nε bi 'ȳemp' u ȳ x̄ädi ra Jesús:

—Hanja ngub̄ øt' ni Hmuh̄. Hingui ho øt' a ngue i sihm̄h̄ ȳ ziyate hȳacah̄i nε ȳ ts'om' b̄i, bi 'ȳen u.

17 Nu' b̄ mí 'ȳoh ra Jesús 'b̄e' a bi man u, bi 'ȳemp' u:

—Nu' u im b̄ense x̄n zaqui hingui honi to' o da mb̄ats' i, hinda h̄ont' u i p̄ase in z̄aman' u i honi to' o da mb̄ax u. Nε nugä bá εcä ga f̄ax u i p̄adi ja ȳ ts'oqui, him bá εcä ga f̄ax u im b̄ense ȳ hocja' i, bi 'ȳen a ra Jesús.

Ran t' änni nangue u ε' t' ȳn sihm̄

18 Nu' u ȳ x̄ädi ra Xuua Nxixȳ nε ȳ x̄ädi ȳ fariseo mí ε' t' ȳn sihm̄ u. Nε bi z̄om b̄ u 'da b̄ mí 'b̄h ra Jesús ngue bi 'ȳänni nε bi 'ȳembi:

—Hanja hingui ε' t' ȳn sihm̄ u ni x̄ädi nε i ε' t' ȳn sihm̄ u ȳ x̄ädi ra Xuua nε ȳ x̄ädi ȳ fariseo, bi 'ȳen u.

19 Ra Jesús bi xi' a n'da ran t' uti ngue ran th̄ati 'b̄ mi d̄at' u, bi 'ȳembi:

—Pε nu'ɥ i 'bɥpɥ ja ran thɛti hin da du yú mbɥi nguetho 'bɥpɥ a ran 'yohɥ din thɛti. Hin da 'yɛna ngue hin din sihmɛ ɥ. ²⁰ Pε da zɔn ra ora da ts'ispa a ran 'yohɥ nɛ ja da 'yɛ't yán sihmɛ bɥya, bi 'yɛn a ra Jesús. ²¹ Nɛ nu'a din xá ɥ ma xädigä hin da bɔmanho 'bɥ nɛ'a ra nyomhma da dɛn ya, tengu thofo ra naxca 'bɔ't'e hin da zä di 'bɔ't'a ra 'ya'bɔ't'e nguetho da xɛ thofo mahɔn'a. ²² Nɛ nguetho a ra vino ma'da'yo hin da zä da sirpɥ ja ra 'yambot'asɛi nguetho nu'a ra vino ma'da'yo da dɛn 'bɥ da sirpɥ nɛ dim fän a ra vino bɥya, gätho 'da dín ts'ontho bɥya. Nu'a ra vino ma'da'yo i pa nsi't'i bɥ ja yɥ mbot'asɛi ma'da'yo, pi 'yɛn'a ra Jesús 'bɥ mí dɛdi.

Bi t'ɛmbi i ɔt' ra 'bɛfi ɥ yú xädi ra Jesús a ra pa ran ts'äya

²³ Nɛ nu'a ra pa ran ts'äya bi mbähä yú xädi ra Jesús, bi thopɥ ja n'da rá huɛhi yɥ trigo. Nu yú xädi bɥya i toc yɥ trigo bɥ bi thogui. ²⁴ Nu yɥ fariseo bi nu 'bɛ'a bi 'yɔt'ɥ yú xädi ra Jesús nɛ bi t'ɛmp'a ra Jesús bɥya:

—Hanja ngubɥ i ɔt'ɥ ni xädihɥ ya nɛ i ma man t'ɛdihɥ hin dam pɛhmbɥ a ra pa ran ts'äya, bi 'yɛn'ɥ yɥ fariseo.

²⁵ Pε nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Ha hin guí nu bɥ ni sɔcuɛhɥ ngue nɛ ra David bi mbɛsta rán t'ɛdi Ojɛ 'bɥ n'dandj 'bɥ min tumanthuhu bɥ bin 'yo nɛ ɥ min 'yohɥ. ²⁶ Janangue'a bi yɥrpɥ ja rá ngu Ojɛ nɛ bi zihɥ bɥ yɥ 'bɔxthuhmɛ. Pε him mi sä xtán zi ɥ nɛ hɔnt'ɥ yɥ mbäjä i sä da zi ɥ. Nɛ nu ra Abiatar, ra hmumbäjä bɥ a, bi 'yɛmp'ɥ.

²⁷ Nɛ xɔ bi 'yɛna:

—Í ts'än'na ra pa ran ts'äya nguetho bi ndep yɥ jä'i hin ɛ din ɯnbi, hin í ts'änni ngue da mba nts'upi. ²⁸ Nɛ nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, drá hmugä nɛ i ja man t'ɛdi gam mangä 'bɛ'a da 'yɔt' yɥ jä'i ra pa ran ts'äya, bi 'yɛn a ra Jesús.

3

Bi hoc'a n'da ran 'yohɥ him mi sä di juɛn rá 'yɛ

¹ Nɛ nu ra Jesús bɥya bi yɥrpɥ ja ra nijɛ mahɔn'a. Nɛ mí 'bɥpɥ n'da ran 'yohɥ him mi sä di juɛn rá 'yɛ. ² Nɛ mi 'bɥpɥ 'da di ɛxtho ra Jesús 'bɥ di hocpa rá 'yɛ ran 'yohɥ. Nɛ nu'bɥ da nu di hocpi di yɛp pɥya nguetho ra pa ran ts'äya a. ³ Pε nu ra Jesús bi 'yɛmp'a ran 'yohɥ:

—Ndants'i, gam 'bähɥ made i 'bɥh yɥ jä'i, bi 'yɛmbi.

⁴ Nɛ nubɥya, bi 'yän'dɥ 'bɥpɥ nɛ bi 'yɛmp'ɥ:

—Dami xijɥ ya 'bɛ'a xɯn ho da t'ɔt' 'bɥ ra pa ran ts'äya. Ha da t'ɔt'a n'da ran ho uague da t'ɔt'a n'da ran ts'o. Ha xɯn ho 'bɥ da yɛnba rá te rá mijɛ'iui n'da, uague xɯn ho 'bɥ da hyɛcpa rá te rá mijɛ'iui n'da.

Pε nu'ɥ hin'yɥ 'bɛ'a sä dí dɛti. ⁵ Nu ra Jesús bi hyanman'ɥ yɥ jä'i bɥya nɛ bi zɔt rá mbɥi nguetho hin'yɥ ran hocjä'i ɥ. Nubɥya bi 'yɛmp'a mi ɥ rá 'yɛ:

—Dami juɛn ni 'yɛ.

Nɛ 'bɛx bi juɛn rá 'yɛ bɥya, bi go-manho. ⁶ Bi bɔn yɥ fariseo bɥya nɛ in cuɛ. Bin yɛhɥ mahɔn'a ɥ yán sɛihɥ ngue mi tɛn ra Herodes, nɛ mí hon ɥ 'bɛpɥ dí hyo a ra Jesús.

Xɯn ngu yɥ jä'i bim pɛti bɥ ja ra dɛdehe mahɔn'a

⁷ Nu ra Jesús bi 'uegue bi mbähä yú xädi bɥ ja ra dɛdehe nɛ xɯn ngu yɥ jä'i mi 'bɥpɥ ra häi Galilea bi dɛnthoho.

⁸ Nɛ ɥ yɥ mɛngu bɥ ja ra häi Judea, nɛpɥ ra hnini Jerusalén, nɛpɥ ra häi Idumea, nɛpɥ 'danguadi ra Jordán, nɛpɥ ra xɛqui Tiro nɛ Sidón, bi 'yɔ ɥ 'bɛ'a gätho bi 'yɔt'a ra Jesús. Janangue a gätho bi zɔm bɥ mi 'bɥ a. ⁹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ yú xädi:

—Damin sähɥ, gui jomhbɥ n'da ra t'ɯmbosa nɥ ja ra dehe, bi 'yɛmp'ɥ.

Ngubɥ bi xifi nguetho i nu man'da man'da ní zɔntho yɥ jä'i nɛ nu'bɥ bin dɥ bɥ yɥ jä'i da hyuxpɥ ja ra mbosa ra Jesús bɥya. ¹⁰ Nguetho ya xí hocqui xɯn ngu yɥ hyɛnni, janangue a din tɔnthoho ɥ yɛn zäman'ɥ in nde da bɛnba rá pahni ra Jesús ngue mi pɛ ɥ, hɔntho ga thärpa thofo rá pahni 'bɛx gue da yɛngui, mi ɛn'ɥ. ¹¹ Nɛ nu'ɥ min

'yohu ra zithu bin danyahmu bu 'buh ra Jesús ne mbafi, en u:

—Nu'i gue'e rá Ts'ant'u i Oja, bi 'yén u.

¹² Pɛ nu ra Jesús nts'edi bi hecpa u nguetho hingui ndepe gue'u ya zithu dí bá u ya ja'i gue gue'a rá Ts'ant'u Oja a.

Ra Jesús bi huahni 'de'mayoho yá xádi

¹³ M'bejua buya bi guam bu ja ra nyuni a ra Jesús. Nubuya bi zohn'du 'da yú xádi ne nu'u bi mba bu 'buh ra Jesús u buya. ¹⁴ Ne nubuya bi huahn'du 'de'mayoho, bi zänni din 'yohu ngue da zä da mbehni da xih ya ja'i rá m hman Oja. ¹⁵ Ne bi un yú ts'edi di hoc ya hyenni ne da hyon a thi ya zithu n'yohu 'da ya ja'i. ¹⁶ Bi zänna ra Simón, ne bi zänbi dí huti ra Pedro a. ¹⁷ Ne ra Jacobo ne'a ra Xuua rán 'yohu na ra Jacobo. Gätho yoho yú ts'ant'u ra Zebedeo ya. Ne bi zänba yän sopathuhu Boanerges, i nde da ma tengu n'da ra ngäni. ¹⁸ Ne'a ra Andrés bi zänni, ne ra Felipe, ne ra Bartolomé, ne ra Mateo, ne ra Tomás, ne man'da ra Jacobo ngue rá ts'ant'u ra Alfeo, ne ra Tadeo, ne man'da ra Simón, t'ɛmbi ra cananista. ¹⁹ Ne ra Judas Iscariote gue'a di dä a ra Jesús. Ne nu'bu mí gua'a bi un yú ts'edi u, bá ɛh yú ngu.

Bi t'ɛmbi in 'youi rá ts'edi ra zithu a ra Jesús

²⁰ Ne xø bi zøm bu xun ngu ya ja'i mahøn'a xø him mi pongui din sihme ts'u ra Jesús ne yú xádi. ²¹ Nu'bu mí 'yø u yú meni ra Jesús 'be'a gätho i øt'a, ɛmbi in gät'i, ne bá ɛ u bi zøm bu 'buh ra Jesús i nde da zits'i.

²² Ne nu ya xänbate nija xpí 'yɛ a Jerusalén, sä en u n'youi ra zithu ra Jesús, ne en u nangue rá ts'edi yú hmu ra zithu gue'a ní zä i høn a thi ya zithu ra Jesús, sä bi 'yén u ya xänbate nija.

²³ Nu'bu mí bañ ra Jesús 'be'a bi man u, bi zon'du buya ne bi xih yan t'uti da bađi hinga gue'a man u. Bi 'yɛmp'u:

—Hin da zä a ra zithu din susehu yú minzithuhu, ne xtí 'betho rá ts'edi.

²⁴ Tengu n'da ra ts'at'abi bu ja ra hnini

hingui sä da hya rá ts'edi 'bu din susehu u yú ja'i. ²⁵ Ne ngutho n'da ra ngu 'darpu 'buhmbu yú ts'ant'u n'da ran 'yohu da guase u 'bu hinga 'dat'a im bɛni. ²⁶ Ngutho u ya zithu 'bu xtín susehu yú hmu, xtan guase u 'bu hinga 'dat'a im bɛn'u, bi 'yén'a ra Jesús.

²⁷ Ne xø bi xih man'da ran t'uti nangue 'be'a bi 'yørpa ra zithu, bi 'yɛmbi:

—Njon da zä da yarpu ja rá ngu n'da ran 'yohu i ja rá ts'edi gue'bu hinga m'bet'o da thu't'i. Pɛ nu'bu ya bi thu't'i, hingui ɛɛi da thaspi 'be'a gätho i pes' puya, bi 'yén a ra Jesús.

²⁸ Pɛ majuañi dí xi ahu hønt'a go ma ts'oqui bi 'yøt' ya ja'i da mba ma punbi 'bu da hyon ra punbi, ne hønt'a go ma ts'ore bi ma. ²⁹ Pɛ nu'u to'o im man ra ts'ore nangue rá Hogandahi Oja njam'bu da zä da mba ma punbi u, da nu ran unbi gätho ya pa mazai, bi 'yén a ra Jesús.

³⁰ Ngubu bi xih ya xänbate nija ra Jesús nguetho bi 'yén'u hinga gue'a rá ts'edi rá Hogandahi Oja in 'youi ra Jesús, ngue mi høn a thi ya zithu.

Ra Jesús i ɛmbi rá mbe ne yän 'yohu u i øt' rá pähä Oja

³¹ Ne nubuya bá ɛɛ rá mbe ra Jesús ne yän 'yohu. Pɛ mí 'bätho bu thi nguetho him bi zä bi yat'a mbo. Ne bi xi u 'bäpu mbo:

—Xihmi ts'u ra Jesús ngue dín zohndähe ua thi, bi 'yɛmp'u.

³² Ne nu'u 'darpu mí huhmbu ra Jesús bi 'yɛmp'u buya:

—'Bäpu thi ni mbe ne nin 'yohu, i hon a i 'na.

³³ Nu ra Jesús buya bi dät'u:

—Ga xi ahu te'o a ma mbe ne man 'yohu.

³⁴⁻³⁵ Ne bi hyant'u 'darpu huhmbu buya, ne bi 'yɛna:

—'Bucua ya ma mbe, ne man 'yohu, nguetho hønt'a go te'o da 'yørpa rá pähä Oja, gue'a man 'yohu a, ne gue'a man ju a, ne gue a ma mbe a, bi 'yɛmp' 'bu mi dadi.

4

Ran t'uti ra mbomhmudä

¹ Ne xø bi xänba yu ja'i mahøn'a bu ja ra ndendahehe a ra Jesús. Ne emme xun ngu yu ja'i bim petih bu. Janangue'a bi yarbu ja ra t'umbosa bi dan i ts'u bu ja ra ndenthe. Nu yu ja'i bi gopu ndenthe buya. ² Nu ra Jesús buya xun ngu yun t'uti bi xih yu ja'i 'bu mí xänbi, ne bi 'yena:

³ —'Yøhmbu ts'u ran t'uti ga xi ahya. Nu'a n'da ra uahi bi mba bá pon yu hmudä. ⁴ Ne bi zo 'da bu 'yu. Nubuya bá eh yu doja bi jua'a nts'a yu hmudä xí zo bu. ⁵ Nu'u mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu ndaxnado ne ts'utho ra häi bu. Janangue'a 'bex bi bøxa n'dihi. ⁶ Pe nu'bu mam bá pøx ra hyadi 'bex bi 'yot'u nguetho hin hapu sä da mba yú 'yu. ⁷ Nu'u mi'da bi zo bu ja yu dapo, bi bøts'e pegue bi gom' yu dapo, ne nte bi ndø'u. ⁸ Pe nu'u mi'da buya bi zo bu ja ra häi xun ho. Bi bøts'e ne bin te, ne bi ndøgue. Nu'u 'da 'däte ma'det'a bi ndøgue, nu'u 'da hyate, nu'u 'da n'da ciento bi ndøgue ngue n'da 'bäi, bi 'yæn a ra Jesús.

⁹ Ne xø bi 'yemp'u yu ja'i:

—Hønt'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dá ma, bi 'yembi.

Hanja i xih yun t'uti yu ja'i a ra Jesús

¹⁰ Nu'bu mi 'busehu 'de'ma yoho yú xädi ra Jesús ne'u mi'da yú 'yec'yei, bi xifi da xi u 'be'a na mbøn a ran t'uti bi ma. ¹¹ Nu ra Jesús bi 'yemp'u buya:

—Gue'ahu bi ja ah guí pähmbu a him mam fadi mam 'bet'o ngue 'beru ní manda rá ts'edi Oja. Pe nu'u yu ja'i thoho gue'u da sänba yun t'uti, ¹² madague da nu pe hin da 'yørpa masu 'be'a da nu, ne madague da 'yøde pe hin da badi 'be'a ní mba a, ne hin da beñi di päh yú mbui ngue da hyon ra punbi, bi 'yæn'a ra Jesús.

Rán theui a ran t'uti a ra mbomhmudä

¹³ Ne xø bi 'yemp'u mahøn'a:

—Nu'bu hin guí pähmbu 'be'a na mbøn'a ran t'uti dá mangä, ha da zä guí pähmbu gätho mi'da ga xi ah bu.

¹⁴ Nu'a na mbøn'a dá mangä, nu'a

ra uahi que'a bá man räm hman Oja hønbu go hapu. ¹⁵ Guehya bi zo bu ja ra 'yu na mbøni bi 'yømanho räm hman Oja ya. Pe nu ra zithu 'bex bi japi bi pumbeni a ram hma bi sifi. ¹⁶ Ximangutya bi zo bu ja yu ndaxnado na mbøni bi 'yøh ram hma ne bin johya. ¹⁷ Pegue hinga gätho rá mbui bi beñi. Janangue'a nu'bu bi nu yun upi ne yun unbi nangué räm hman Oja him bi hyät'i, 'bex gue bi zu ne bi 'uegue. ¹⁸ Ne nuya bi zo bu ja ra dapo na mbøni bi 'yømanho ram hma ¹⁹ pe emme di ho ra ximhäi ne ra mbeti i hät'i, ne di ho da 'yot' yú pähä zeh. Tengu'bu bi gomba ram hma, ne hin di japi din te yú mbui. ²⁰ Pe nuya bi zo bu ja ra häi xun ho, na mbøni bi 'yømanho räm hman Oja, bi hyani, ne bin te yú mbui xun ho, ne bi xant'a ram hma xun ho, tengutho yu hmudä, gue bi ndø'a 'däte ma'det'a u 'da, ne hyate u 'da, ne n'da ciento u 'da, bi 'yemp'u yú xädi 'bu mi xifi 'be'a na mbøn'a ran t'uti bi ma.

Gätho him mam fadi da zøni da fadi

²¹ Ne xø bi 'yæn'a ra Jesús:

—Nu'a mam hmangä nts'änni gätho yu ja'i da 'yøde, tengu n'da ra nyot'i nts'änni di yot'i gätho bu mbo ra ngu, hingan ts'änni da mba ma cu't'i bu ja ra 'bihuanza o ra 'bit'ots'i. ²² Nguetho gätho 'be'a him mam fadi da zøni da fadi, ne gätho 'be'a him midí nequi da zøni da hnu. ²³ Hønt'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dá ma. ²⁴ Ne nu'a di jamansu a i øde da badi xun ho ne Oja di japi man'da xun ngu da zøni da badi. Pe nu'a hin e di jamansu a i øde, pe ne'a zi ts'u mi padi dim 'bedi, ne tengu ni t'eni gnán emhu gue'a dí t'en'nahu, ne man'da mbongui thoho din 'da ah. ²⁵ Din ja ah tengu ram hma i ena: “Nu'a xun ngu i ja man'da xun ngu din t'unni pe nu'a ts'utho i ja man'da da thanba a.”

Rán t'uti ra hmudä i te

²⁶⁻²⁷ Nu ra Jesús bi 'yemp'u mahøn'a:

—Nuya di manda ua rá ts'edi Oja madague'bu hin di nequi, tengu thoho n'da ra hmudä 'bu bi du a n'da

ran 'yoh_u, madague'b_u hingui nu hague ám bøts'e pεgue i pādi da bøts'e, nte im bēntho. ²⁸ Nguetho nu'a ra häi dí tese y_u thuhu a. Nu'b_u bi mbūdi bi bøts'e, y_u paxi thofo, m'bejua b_uya da ndøh y_u dāxi, nε nub_uya din th_u u. ²⁹ Nε nu ran 'yoh_u b_uya da xoqui nguetho bi zøn ra ora da 'be'ts'i, bi 'yεn a ra Jesús. In jab_u rá ts'edi Oj_u ngue di manda ua nε njongui nu hague na te.

Ran t'uti rá hmudä ra mostaza

³⁰ Nε man'da ran t'uti bi xih y_u xädi ra Jesús mahøn'a, nε bi 'yεmp'u:

—'Bεp_u dá bεmh_u hague di manda ua rá ts'edi Oj_u. Ga xi ah_u n'da ran t'uti nangue'a. ³¹⁻³² In ja tengu n'da rá hmudä ra mostaza i pa m'boni, nε εmme zicue tho, εmme man'da zicue xinda gue mi'da y_u hmudä, pε man'da i te x_un ngu y_u 'yε, xinda gue gä mi'da y_u paxi nε xøgue sä da 'yøt' y_u 'bafi y_u doja b_u ja y_u xaha. Njab_u rá ts'edi Oj_u b_u ni nεqui ngue di manda ua, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hanja bi xih y_un t'uti u y_u ja'i

³³ Nε x_un ngu mi'da y_un t'uti bi xänba y_u ja'i a ra Jesús 'b_u mi xänbi tengu ya i hmangua, pε hønt'u hingui hεi b_u dá fādi bi xifi. ³⁴ Nε nte bi xih mi'da y_um hma, hønt'u y_un t'uti bi xifi. Pε nu'b_u mi 'b_useh_u y_u xädi bi xih p_uya 'be'a na mbøn'u y_un t'uti bi mam b_u 'bah y_u ja'i.

Bi xifi din hε ran dāhi ra Jesús

³⁵ Nu'b_u mín de b_uya nu ra Jesús bi 'yεmp'u y_u xädi:

—Nuya ga thohmb_u n_u 'danguadi ra dādehe, bi 'yεmp'u.

³⁶ Nε nub_uya bi xih y_u ja'i da mbeng b_u y_u ngu. Nu y_u xädi b_uya bi 'yon a ra mbosa mi huh_u ra Jesús, bi mbähä b_uya. Nε x_un ngu mi'da y_u ja'i bi denni ngue bi hyuse y_u mbosa u. ³⁷ Nε nu'b_u ya i 'yo b_u ja ra dehe nε nts'edi ran dāhi bin ja, nε bi donts' ra dehe ra mbosa nε mi ts'utho xtán yudi. ³⁸ Pε nu ra Jesús mi hunh ra hurni, nε mi a_up_u ja ra mbosa. Nu y_u xädi bi 'yā ra Jesús nε bi 'yεmbi:

—Xänbate i, ha nte guím bēni nε nde ga tuh_u, bi 'yεmp'u.

³⁹ Bi ndants'a ra Jesús b_uya nε bi 'yεmp'a ran dāhi nε a ra dehe:

—Daman hε, bi 'yεmbi.

'Bex gue bin hε ran dāhi nε ra dehe b_uya him mam bi 'yāni. ⁴⁰ Nub_uya, bi 'yεmp'u y_u xädi:

—Guín suh_u nguetho ts'utho guí εc'yεigah_u.

⁴¹ Nu y_u xädi b_uya bi zu a ra hmu, nε bi hyonya thofo a bin ja. Bin 'yεmzehe n'da ngu n'da u:

—'Be'a di 'yεt'ui na ran 'yoh_u, nε ya 'bex gue in hε a ran dāhi nε ra dehe di hεcpi.

5

Ra Jesús bi hyønba thi y_u zīthu a ra mεngu b_u Gadara

¹ Nub_uya nu ra Jesús nε y_u xädi bi zøm b_u 'danguadi ra dādehe nub_u ja ra häi Gadara. ²⁻⁶ Nε mi 'b_up_u n'da ran 'yoh_u min 'youi y_u zīthu. Nu'a mi zām b_u ja ran 'yāgui, nε njo'o to'o mi sä da zāmmi nguetho gä i xεcthofo y_u cadena mi pa nthat'i. X_un ngu y_u nīdi bi thurpa y_u 'yε nε y_u gua nangue y_u cadena, pε gātho i xεcthofo. Njon mi sä di hεcpi. Gātho ra pa nε ra xui mi mbap_u ja ra dāpo o guerp_u ja ran 'yāgui, nε midi unba zεhe nguetho mi hεzεhe rá ja'i nangue y_u do. Nu'b_u mí bøm b_u ja ra mbosa a ra Jesús nε y_u xädi, 'bex bá ε a ran 'yoh_u bin c'ath_u, bí 'yεp_u ja ran 'yāgui, bin dānyahmu b_u 'bāh ra Jesús, bi dānde, ⁷ nε nts'edi mbafi, bi 'yεna:

—'Be'a guí nde gui 'yørcache grá Jesús, rá Ts'ant'u i Oj_u mahęts'i. Nuya dí ä a ra mate hin gui ungahe, ⁸ bi 'yεn'u y_u zīthu 'b_u mi sifi da bøm b_u rá mb_ui ran 'yoh_u. ⁹ Nε nub_uya nu ra Jesús bi 'yän'n_u y_u zīthu:

—'Be'a ní thuhu, bi 'yεmbi.

—Ma thuhu “N'dan nεts'igāhe” nε εmme x_un ngu gāhe, bi 'yεna. ¹⁰⁻¹² Nε nts'edi dí ä a ra mate gue'b_u ga pømhb_e hin gui pεngahe b_u n'danni i ja y_u häi, dami 'yørcache ra mate gui pεngahe n_u 'bah y_u ts'udi ga cūthe n_u,

bi 'yɛn'ɛ. Nguetho hinga yatho mí 'yo
ɛ yɛ ts'ɛdi xɛn ngu, mi sapaxi bɛ.

¹³ Nu ra Jesús ya bi un ran t'ɛdi da
yɛrɛɛ 'bɛh yɛ ts'ɛdi. Nu'bɛ mí yɛrɛɛ
ya 'bɛx bán tih yɛ ts'ɛdi bá çɛrɛ ja ra
nguani ɛ 'bɛx bi yɛrɛ ja ra dehe ɛ, nɛ
gá bi du bɛ ɛ bɛya. Mbɛ yo mahuahi i
jua ɛ.

¹⁴ Nu ɛ yɛn 'yohɛ midi jamansu yɛ
ts'ɛdi, 'bɛx bi 'da 'bɛ min nu 'bɛ'a bi
'yɔt'ɛ yɛ ts'ɛdi. Bi mba bá mam bɛ ja
ra hnini nɛrɛ huahi a bin ja. 'Bɛx bi
mba yɛ ja' i bɛya da nuse ɛ 'bɛ'a bi man
ɛ yá mbädi yɛ ts'ɛdi. ¹⁵ Nu'bɛ mí zɔm
bɛ, bi nu i hupɛ a ran 'yohɛ madí ɛnba
ra zɪthu, ya xí zä nɛ i he rá zi pahni.
ɛmmɛ bi mbidi yɛ ja' i bɛya. ¹⁶ Nu'ɛ
xí nu yɛ ts'ɛdi, xɔ bi xifi xɛn ho yɛ
ja' i mahɔn'a 'bɛ'a xín ja. ¹⁷ Nɛ nubɛya,
nu yɛ mɛngu bɛ ɛmmɛ bi 'yáp ra mate
ngue 'bɛx gue da bɔn a ra Jesús bɛ ja
yá häi ɛ.

¹⁸ Bi mba da ndex ra mbosa a ra
Jesús bɛya. Nɛ nu'a ran 'yohɛ xí ɛnba
ra zɪthu ɛmmɛ i nde da dɛn'na ra Jesús
gue 'darpɛ din 'yohɛ. ¹⁹ Pɛ nu ra Jesús
him bi un ran t'ɛdi nɛ bi hɛçpi.

—Ni mba bɛ ni ngu, nɛ guí xi ɛ nim
'bɛihɛ ran ho bi 'yɔt'a Ojã ra Hmu
ngue bi huɛç'a i, bi 'yɛmp'a ran 'yohɛ.

²⁰ Nu'a min 'youi ra zɪthu bɛya, bi
mba rá ngu. Bi dɛ'mi bi mam bɛ gátho
ra xɛqui Decápolis 'bɛ'a xí 'yɔrpa ra
Jesús. Nɛ gátho ɛ bi xifi bi hyonya
thoho ɛ.

*Ra Jesús bi 'yá'a rá t'ixu ra Jairo nɛ bi
hoc'a n'da ra xisu mi hɛmb ra mbɛji*

²¹ Nɛ nu'bɛ ya mi zɔn ra Jesús bɛ ná
'danguadi ra dɛdehe, ɛmmɛ xɛn ngu
yɛ ja' i bim pɛti bɛ ndenthe mahɔn'a
guɛrɛ bin säya ra mbosa. ²² Bi zɔ'a
n'da rá ngɛrbi ra nijã i Jairo a, bin
dɛnyahmu bɛ ja rá gua ra Jesús. ²³ Nɛ
ɛmmɛ bi 'yáp ra mate, bi 'yɛmbi:

—'Yɔrqui ts'ɛ ra mate ga mbähä ba
cäx ni 'yɛ ma t'ixu nguetho ɛmmɛi,
janangue'a da yãni nɛ hin da du, bi
'yɛmbi.

²⁴ Nu ra Jesús bi mbɛ bɛya, nɛ xɛn
ngu yɛ ja' i bi dɛn'ndɛ, xɔgue bin dɛ bɛ
ni mba ɛ. ²⁵ Nɛ bi zɛrɛ 'yu n'da ra xisu

ná 'dɛ'mayon jɛya mi hɛmb ra mbɛji.

²⁶ ɛmmɛ xí nu ran ɛnbi nangue xɛn
ngu yɛ 'yɔthɛbate xí 'yɔthɛ. Xi juadi
gátho rá mbɛti mi ja, nɛ xingui ts'ɛ bi
dɪts'i, xɔgue man'da ɛmmɛi. ²⁷ Pɛ nuya
i hon a ra Jesús nguetho xí 'yɔ'am man
yɛ ja' i ngue di hoqui hɔnt'a go 'bɛ'a
man ɛ. Janangue nu'bɛ mi zɛdi 'bɛx
bi yɛt'i nde bɛ ní mba ɛ, bi dárpa rá
xɛthapahni ra Jesús bɛya. ²⁸ Nguetho
mí ɛnɛ ra xisu, “Hɔntho ga thárpa rá
pahni, ya da yãngui,” mi ɛna. ²⁹ Nɛ
nu'bɛ mí dárpa rá pahni ra Jesús 'bɛx
bin hɛ a rá mbɛji mí hɛmb bɛya. 'Bɛx
bi bɛ a ra xisu ngue ya bi zä xɛn ho.
³⁰ 'Bɛx bi bɛh ra Jesús ngue bi hoc'a
n'da ra ja' i rá ts'ɛdi 'bɛ mí dárpa rá
pahni. Janangue bi nyɛ'a ra Jesús, bi
hyɛt'ɛ yɛ ja' i min 'yohɛ nɛ bi 'yɛna:

—To'o bi dárca ma pahni, bi 'yɛna.

³¹ Nu yá xädi bɛya bi 'yɛmbi:

—Guín nuhma ɛmmɛ dɛ ua yɛ ja' i,
“To'o bi dárca ma pahni,” nɛ guí ɛna.

³² Nu ra Jesús i tɔ'mi da manɛ to'o
xí dárpa rá pahni. ³³ Nɛ nu ra xisu
bɛya, bin su nɛ di fet'i nguetho pã a xí
t'ørpe. Nɛ bi mba bɛ 'bäh ra Jesús bin
dɛnyahmu bɛ ja rá hmi nɛ bi xifi gátho
'bɛ'a xí 'yɔt'e. ³⁴ Nu ra Jesús bɛya bi
'yɛmbi:

—Nu'i grá zi xisu, bi zä i nguetho gá
'yɛç'yɛigui. Ni mba da hyu ni mbɛi,
him man di ɛn'a a gmi hɛmbi.

³⁵ Gátho na yãui a ra xisu 'bɛx bi
zɔrɛ mi'da yɛ ja' i bí 'yɛrɛ ja rá ngu a
ra Jairo, bi t'ɛmp'a ra Jairo:

—Nu'a ni t'ixu ya bi du. Säti thoho
man'da gadi pah na ra xänbate.

³⁶ Pɛ nu ra Jesús 'bɛ mí 'yɔ a bi
man'ɛ, bi 'yɛmp'a ra Jairo bɛya:

—O di tu ni mbɛi, hɔntho guí 'yɛç'yɛi
ngue majuañi i ja ma ts'ɛdi, bi 'yɛmp'a.

³⁷ Guehma bi thoh pɛya nɛ njom
bi japi da dɛnni. Hɔnt'a ra Pedro,
nɛ ra Jacobo nɛ ra Xuua rán 'yohɛ ra
Jacobo, bi xifi da mbähä bɛ rá ngu ra
Jairo. ³⁸ Nu'bɛ mí zɔm bɛ ja rá ngun
a ra Jairo bɛya, bi nu ngue i zon'ɛ
yɛ ja' i 'bɛrɛ, nɛ ɛmmɛ di mbahni na
ts'oní. ³⁹ Bi yɛrɛ mbo ra Jesús bɛya,
bi 'yɛmp'ɛ 'bɛrɛ:

—Hanja εμμε gadi h̄h̄ na ts'oni. Nuna ra hmute hingui tu pεgue i ̄aha.

⁴⁰ Nu'bu mi 'yoh̄ yu ja'i 'be'a bi man a, bi den thoho buya. Nu ra Jesús buya, bi 'yεmp' u yu ja'i:

—Dami p̄mhbu thi, bi 'yεmbi.

H̄ont'a rá ta ne'a rá mbe ra hmute x̄i du ne yá x̄adi, bi yuthu ra Jesús bu 'ben a ra hmute. ⁴¹ Nu'a ra Jesús buya bi benba rá 'ye a ra hmute ne bi 'yεmbi:

—Talita cumi, bi 'yεmbi. I nde da ma: “Nu'i grá hmute dí xi i, dami ndants'i.”

⁴² Nu'a ra hmute buya 'bex bi ndants'i ne bin 'yo. 'De'mayon jeya mi pe'ts'a. Nu'u bi yuthu mbo bi hyonya thoho. ⁴³ Nu'a ra Jesús buya nts'edi bi 'yεmp' u:

—Njon gui xihmbu 'be'a dá øt'ä, bi 'yεmp' u. Ne nubuya bi 'yεmp' a ra Jairo:

—Dami 'ūin na ni t'ixu ya, bi 'yεmbi.

6

Ra Jesús bi z̄om bu rá hninizεhe

¹ Bi b̄om bu ra Jesús buya, bi mba bu ja rá hnini zεhe Nazaret. Bi mbähä yá x̄adi. ² Ne nu'a ra pa ran ts'äya, bi mbähä yá x̄adi bu ja ra nija. Nu ra Jesús buya bi xänba bu yu ja'i. Nu'bu mi 'yoh̄ yu ja'i a bi man'a ra Jesús, bi hyonya thoho ne din 'yεmzεhe u:

—'Be'a nin x̄adi im man na. 'Be'a ni ts'edi i ja na, ngue i sä i øt' yun t'øt'e mixte na. ³ Ha hinga guehna ra yaxi na, rá ts'unt' u ra María. Ne yún 'yohu ra Jacobo, ne ra José, ne ra Judas, ne ra Simón, ne u yún ju dí 'buhmbu ua, bi 'yεn u.

Ne bi u't' yá mbui zεhe u. ⁴ Janangue'a nu'a ra Jesús bi 'yεmp' u:

—Gätho yá p̄ngahya Oja i hnumansu, pe h̄onbu ja rá häizehe nepu 'buh yá meni, nepu ja rá nguse hingui hnumansu bu, bi 'yεn'a.

⁵ Ne hingui ngu yun t'øt'e bi 'yörpu ngue xtá 'yut rá ts'edi. H̄ont' u zi yoho yun zäman' u bi gax rá 'ye bi japi bi yan' u. ⁶ Ne bi hyonya thoho a ra Jesús nguetho him bi 'yεc'yei u ngue i ja rá ts'edi u yá menguh. Ne

nubuya bi mba bu ja yu t'uhnihni jombu Nazaret, ne bi xänba bu u yu ja'i.

Bi mbεhn'du 'de'mayoho da mamp' a rá mhma

⁷ M'bejua buya bi xi u 'de'mayoho yá x̄adi ngue da mba bu ja yu hnini. Ne 'da i yoho bi zänni, ne bi un yá ts'edi da hyon'a thi yu z̄ithu in 'yohu u 'da yu ja'i. ⁸⁻⁹ Ne bi xi nte da hyax 'bu bi mba u. H̄ont'a n'da ra t̄oh̄ da hyats'i n'da ngu n'da u. Ne h̄ont' u yu th̄ixfani da 'yat'i. Xing yun ju'døza, xing yun zedi da hyats'i, xing ra mbeti, ne xin da gax u yojo'ts'i yá pahni.

¹⁰ Ne man'da bi 'yεmp' u:

—H̄onbu go hapu da mba ma säya ah̄u 'bu gá s̄mhbu bu ja yu hnini, gam 'buhmbu bu gue'bu go gá nεxhu bu. ¹¹ Ne nubu hapu gui s̄mhbu ngue hin da zin ah̄u ne hin da 'yomanho a guí mamhbu, dami p̄mhbu bu, dami huaju ra häi ja ni x̄inguah̄u, ra hmεpya ngue gui sohmbu bu u. Ne majuani dí xi ah̄u, nu'a ra hnini hin da zin ah̄u, man'da xun ngu ran unbi da nu a 'bu bi z̄on ra pa ran juanbi, xinda gue'a ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yεmp' u yá x̄adi.

¹² Ne bi b̄om bu 'de'mayoho buya, bi mba. H̄onbu go hapu bin 'yo bi xih yu ja'i di päh yun 'yomfēni nangu yu ts'oqui bi 'yøt'e. ¹³ Ne bi hyon a thi xun ngu yu z̄ithu mín 'yohu 'da yu ja'i ne xun ngu yun zäman' u bi gox ra aceite ne bi japi bi zä u.

Rán d̄qte ra Xuua Nxixya

¹⁴ Mí ø a ra ts'ut'abi Herodes ngue mí man yu ja'i 'be'a mí øt'a ra Jesús bu mí 'yo, ne bi 'yεmb buya:

—Masque gue'a ra Xuua Nxixya a bi d̄mbēni, janangue'a i øt yun t'øt'e ngue i uh rá ts'edi, bi 'yεna.

¹⁵ Pe nu' u 'da yu ja'i, mi εna:

—Ra Elías a ra Jesús.

Ne nu' u 'da i εna:

—Ra p̄ngahya tengu mi 'buh maya'bu.

¹⁶ Pe nu ra Herodes 'dat'a im ma, bi 'yεna:

—Gue'a ra Xuua Nxixya a ngue dá manda da ts'εcpa rá 'yuga, masque bi dambēni, bi 'yēn a ra Herodes.

17-18 Nguetho guesε ra Herodes bi mbēnh'du bá bēnt ra Xuua, bi du't'i nε bi got'a fādi. Nguetho in cue ra Herodes 'bu mí t'ēmbi hingui ho a bi 'yōt'e ngue xí zin a rá 'bēpo. Nε nu'bu mí zin'a ra xisu, mi 'buhmi a ra Felipe. Nε nu'a ra Felipe, rán 'yohu zεhε a ra Herodes. Nε nu ra xisu i Herodías a. Nε gue'a ra Xuua Nxixya bin yaui ra Herodes, bi xifi hingui ho a bi 'yōt'e. Him bi 'yōmanho ra Herodes buya, janangue bi manda dí cot'a fādi ra Xuua Nxixya.

19 Nε a ra Herodías bin cue nε εmme honi 'bepu dí hyo a ra Xuua. Pε him 'bex bi zā bi hyo. 20 Nguetho nu ra Herodes mi pađi ra hocja'i a ra Xuua, nε bi xi u yu mbāngoxthi njon da japi da yurpu ngue di unba ra Xuua. Nε nu ra Herodes, ja'bu di manda bá ts'inba ra Xuua ngue i nde da 'yō i ts'u rám hman ra Xuua. Nε bi 'yōmanho tho madague'bu hinga gātho i pađi 'be'a nam bōn'a i man ra Xuua.

21 Nu'bu mi zōn ra pa rá ngopa ra Herodes, nu ra Herodías buya bi dñi 'bepu dí hyo ra Xuua buya. Bi 'yōt'a n'da ra dānsihme ra Herodes bá si yám fāts'ihū, nε yú hmudofui nε'u yu ngurpi bu ja ra hāi Galilea. 22 Nu'bu min sihme u bi yurpu rá t'ixu ra Herodías, bin nεεε a ra hmute. Nu ra Herodes nε u gā mi huhmbu bu εmme bi numanhop rán hñei ra hmute.

—Nuya gui 'yāqui 'be'a guí nde gui 'yāqui, nugā ga 'da i, bi 'yēmbi.

23 Nε xō bi 'yēmbi:

—'Yεc'yēi Oja majuqani ga 'da i 'be'a gui 'yāqui madague a gui 'yāc made gātho 'be'a dí pe'ts'ā, bi 'yēmbi.

24 Nu'a ra hmute buya bi bōni nε bi 'yān'na rá mbe ngue ra Herodías, bi 'yēmbi:

—'Be'a sā ga āpi, mbe.

Nu'a rá mbe buya bi 'yēmbi:

—'Yāp'a rá ya ra Xuua Nxixya.

25 Bi mbenga n'dihi ra hmute buya bi 'yēmp'a ra Herodes:

—Dí nde 'bexque guehya gui 'dac'a rá ya ra Xuua Nxixya, gui cārca ra mbohi, bi 'yēmbi.

26 Nu ra Herodes buya bi du rá mbui 'bu mi 'yō a bi man a ra hmute, pε hingui sā 'be'a da mam buya nguetho hupu ja ran sihme u xí 'yōde 'be'a bim ma ngue ya xi ma majuqani di unni 'be'a da t'āpi. 27 Janangue a guehma bi mbēnhna n'da ra dofui bá hānba rá ya ra Xuua. 28 Nu'a ra dofui buya bi mba bá εcpa rá ya ra Xuua nubu ja ra fādi nε bá cāt'a n'da ra mbohi, bi unna ra hmute buya. Nu ra hmute buya, bi unna rá mbe a rá ya ra Xuua. Nε gue'a bin ja 'bu mi du ra Xuua Nxixya.

29 Nu'bu mí 'yōh yú xādi ra Xuua ngue bi ts'εcpa rá ya, bá ε u, bi duspa rá ngōc'yēi nε bi mba bi 'yāpu ja ran 'yāgui buya.

Bi un ran ts'ihme cut'a mahuqhi a ra Jesús

30 Nu'bu jam bá penc u yú xādi a ra Jesús, bi xifi 'be'a gātho xi 'yōrupu bin 'yo, nε bi ma 'be'a gātho bi mam bu 'buh yu ja'i 'bu mi xih rám hman Oja u. 31 Nu ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Ga mbähā ts'u nε n'danni ngue dan sāyahū ts'u nε, xōhma guí yāhmbu, bi 'yēmp'u.

Nguetho xun ngu yu ja'i i sōm bu, ní mba nε ní 'yēhε, nε xingui ts'u im bongui din sihme u. 32 Janangue a bi hyu ra mbosa u im bēni da zōm bu ma'uēni u guēpu da zā dim 'būεε u.

33 Pε xun ngu mi'da yu ja'i bi hyant'a ra mbosa bu ni mba nε bi bađi i hu bu ra Jesús. Nε bá nεxpū ja yú hnini u, nε εmme bin ti u nε 'yogua thohe nε m'bet'o bi zōm bu da zōn'a ra mbosa. 34 Nu'bu mi gāh ra mbosa ra Jesús nε yú xādi, bi nu xun ngu yu ja'i ya xí zōm bu, nε bi huεc'u ngue in ja tengu yu de'yo njo'o di jamansu. Nε 'bex bi dūmi bi xih yu ja'i rám hman ra Jesús mahōn'a asta gue'bu go mín de. 35-36 Nu'bu mín de buya bi t'ēmp'a ra Jesús:

—εmme bin de ya, nε hinga nan sihme yu ja'i, dami pēnpū ja yu t'uhnini ya da dān yu hme bu nguetho

ma'ueni ua ne hin'y_u 'be'a da zi, bi 'y_en' u yá xádi.

³⁷ P_e nu'a ra Jesús bi 'y_ena:

—Gue'ah_u gui 'u_imh_u y_u ja'i, bi 'y_embi.

Ne bi 'y_en' u yá xádi:

—P_e ha gui _enje gua támhbe yociento ra hm_e ngue ga unhde y_u ja'i da zi, bi 'y_en' u. ³⁸ Nu ra Jesús b_uya bi 'y_emp' u:

—Bá nuh_u b_u hangu y_u hm_e ja b_u.

Nu' b_u mí b_adi, bi 'y_embi:

—C_ut' a mh_e ne yoho y_u hu_a ja ua, bi 'y_en' u.

³⁹ Ne bi xih p_uya:

—Dami xihmb_u y_u ja'i din säya n_u i ja y_u 'bot' ei.

⁴⁰ Ne 'darp_u bi hyu _u n' da ciento, ne 'darp_u bi hyu _u mi yote ma 'd_et' a, ne njab_u bi 'y_ot' e gätho _u mi' da. ⁴¹ Nu' b_u mi g_un' u c_ut' a y_u hm_e ne yoho y_u hu_a ra Jesús, bi nd_os mah_et's' i, bi 'y_ap rán ja_pi Oj_a ne bi x_en' u y_u hm_e. Ne _u y_u hu_a b_uya. Nub_uya bi un' d_u yá xádi di darpa y_u ja' i. ⁴² Gätho bin sih_e _u 'b_up_u ne bin niy_a x_un ho _u. ⁴³ Ne nu' b_u mi jua' a bi p_et' u bi bongui, 'd_e' mayo 'b_ot's' e bi yudi. ⁴⁴ Ne nu' u bin sih_e c_ut' a mahu_ahi ma 'yoh_u _u.

Ra Jesús bin 'yo max_ot's' e b_u ja ra d_adehe

⁴⁵⁻⁴⁶ Nu ra Jesús b_uya bi xih yá xádi m' bet' o da mba _u da z_om b_u ra hnini Betsaida, ne bi y_at' a n' dihi b_u ja ra mbosa _u b_uya. Nu ra Jesús him 'bex gue bi mba ne nu' b_u min 'y_ehmb_u gätho y_u ja' i, bi nd_exp_u ja ra nyuni bin y_aui Oj_a b_u. ⁴⁷ Nu' b_u min xui, ya i 'yo b_u ra mbosa b_u made ra dehe. Nu ra Jesús mi 'b_utho b_u b_an ts' ogui. ⁴⁸ Ne nu' b_u mí hyant' u 'be' a _ot' u yá xádi, bi nu ngue x_un h_ei b_u ni 'yon yá mbosa nguetho di costa' a ran d_ahi a ra mbosa. Ne nu' b_u maguemb_u da hyax p_uya bá _eh ra Jesús b_u ní mba yá xádi, ba 'yo max_ot's' e ra dehe. Ne nu' b_u mi z_adi _ena da mi' ts' a ra mbosa. ⁴⁹⁻⁵⁰ Nu' u yá xádi 'b_u mi nu bi b_en _u: "N' da ra du i mba b_u," _en' u. Ne _emme bi mba _u nguetho bin su. Nu' a ra Jesús bi 'y_emp' u:

—Guecä o te guím b_emh_u. Damin johyah_u, bi 'y_emp' u.

⁵¹ Ne bi nd_exp_u ja ra mbosa b_uya. 'Bex bin h_e ran d_ahi, ne _emme bi hyonya thohe yá xádi 'b_u mi nu 'yo max_ot's' e ra dehe ra Jesús, ne bin h_e n' dihi ran d_ahi. ⁵² Bi hyonya thohe nguetho him bi b_en' i 'be' a bi nu 'b_u mi 'u_in' i c_ut' a mahu_ahi y_un 'yoh_u b_u ndenthe, nguetho hingana p_adi x_un ho _u.

Ra Jesús bi hoc' u y_un zäman' u b_u ja ra x_equi Genesaret

⁵³ Ne bi z_om b_u 'danguadi ra d_adehe b_uya, nub_u ra häi Genesaret, bi zop_u yá mbosa. ⁵⁴ Nu' b_u mi g_ap_u ja ra mbosa, gätho y_u ja' i bi b_adi gue gue' a ra Jesús. ⁵⁵ Ne nu y_u ja' i b_uya 'bex bi mba bá si y_u hy_enni, bi zixp_u da thoh ra Jesús. Mi oxp_u ja yá 'beza' da, h_onb_u go hap_u ní nets' i. Ne nu' b_u mi thop_u ra Jesús b_u ja yá häi _u, ⁵⁶ h_onb_u go hap_u bi thogui, o gue y_u t' ahnini o gue y_u d_ahnini, o guerp_u ma' ueni y_u hnini, ya x_i 'bom b_u y_un zäman' u. Ne gätho b_u bi thogui bi si a ra Jesús: "Mada h_ont' a ni pahni ga thät' i i," bi t' _embi. Ne h_ont' a go to' o bi d_arpa rá ny_ampahni 'bex bi zä b_uya.

7

Ra Jesús bi ma nda' a dí ts' onba rá mb_ui n' da ra ja' i

¹ Ne bi n_exp_u Jerusalén 'da y_u fariseo ne y_u xänbate nija, bi z_om b_u mi 'b_uh ra Jesús. ² Ne bi nu _u 'da yá xádi ra Jesús i sih_e ne hin nin x_u' y_e tengu rán s_u' y_e bi zänzehe y_un t' _etizehe _u. Ne bi 'y_embi _ot ra ts' oqui _u. ³ Nguetho nu' u y_u fariseo ne gätho mi' da ma mijudíohe _emme i tenda' u y_un t' _edi y_u d_ac' y_ei. Ne nu' b_u hin nin x_u' y_e tengu man y_un t' _edi, ya hin din sih_e 'b_u. ⁴ Ne ngutho 'b_u xpá mbenga täi, him 'bex gue i sih_e, 'be din x_u' y_e x_un ho tengu y_un t' _edizehe i ten' d_u. Ne man' da x_un ngu y_un s_ut' i i ten' d_u, tengu y_un t' _edi y_u d_ac' y_ei. Y_un s_ut' i ngue y_u tasa, ne y_u xaro, ne y_u t' _egui, ne yám 'be' t' e y_u t' o'ts' i.

⁵ Janangue nu y_u fariseo ne y_u xänbate ni_{ja} bi 'yänna ra Jesús:

—Hanja _u ni xädi hingui ten yän t'edi y_u ðac'y_ei ne i sihm_e ne hin nin x_u'y_e, bi 'yemp'_u.

⁶ Bi ðah ra Jesús, bi 'yemp'_u:

—Nu'ah_u yoho nin 'yomf_eni_u, bi 'yemp'_u. Ne maju_uni bi man ra Isaías nangueeh_u 'b_u mim p_ongahy_a, bi 'y_ena:

Nuya y_u ja'i nangue y_u nde i escagui, p_e max_ots'e thoho, hinga gätho mbo y_u mb_ui im b_engui.

⁷ Säti thoho i escagui nguetho h_ont'_u yän t'edi zeh_e i xänba _u mi'da, i _en Oja, bi 'y_en a ra Isaías, bi 'y_en a ra Jesús. ⁸ Gue'a gá 'y_oth_u a nguetho gá hyehmb_u yän t'edi Oja ne gá tenhd_u yän nt'edi zeh_e y_u ja'i nangue yän sut'i y_u xar_o, ne y_u tasa ne x_un ngu mi'da guí _oth_u, bi 'yemp'_u.

⁹ Ne man'da bi xi _u, bi 'yemp'_u:

—Ne h_ont'a ram f_e'ts'i guí _oth_u nangue yän t'edi Oja, tengu 'b_u nte di muui, nguetho h_ont'_u nin t'edi zeh_eh_u guí nde gui tenhd_u. ¹⁰ Gue'a gní festah_u rán t'edi Oja bi xi a ra Moisés a guí _oth_u, nguetho nu a ra Moisés bi 'y_ena: “Guí numansu ni tah_u ne ni mbeh_u” Ne man'da ram hma bi ma: “Nu'a to'o da zan rá ta o gue rá mbe, jatho da tho a.” ¹¹⁻¹² P_e nu'ah_u 'dan'yo thoho guí mamhb_u ngue guí _embh_u hing ra ts'oqui 'b_u bi yarba Oja a mi ja ngue xtá mbäx a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yoh_u. Ne hin gá xihmb_u ngue him bi numansu y_u ta 'b_u ngub_u bi 'y_ot'e. ¹³ Gue'a gní combah_u rám hman Oja a, nangue ni t'ec'y_ei zeh_eh_u guí xänbah_u mi'da y_u ja'i. Ne x_un ngu mi'da guí _oth_u, bi 'yemp'_u y_u fariseo a ra Jesús.

¹⁴ Ne nub_uya bi zohni gätho y_u ja'i bi 'yemp'_u:

—Dami 'y_ohmb_u, gätho ah_u, ne dami p_ahmb_u na ga xi ah_u ya. ¹⁵ Hin'y_u 'be'a da yar_up_u mbo rá mb_ui n'da, gue di ts'onba b_u, p_egue nu'a ní b_om b_u ja rá mb_ui n'da gue a dí ts'onba rá ja'i n'da a. ¹⁶ H_ont'a go to'o ja y_u zagu bi 'y_o

a dí m mangä, bi 'yemp'_u y_u ja'i a ra Jesús.

¹⁷ Ne bi 'uep_u 'b_uh y_u ja'i a ra Jesús, bi mbähä y_u xädi b_u ja ra ngu. Ne nub_uya bi 'yän'd_u y_u xädi:

—'Be'a gue na mb_on'a ran t'uti gá ma.

¹⁸ Ne bi 'yemp'_u y_u xädi b_uya:

—Ha ne ah_u hin guí p_ahmb_u a dá mangä. Ha hin guí p_ahmb_u hin'y_u 'be'a da yar_up_u mbo rá mb_ui n'da, gue hinga gue'a dí ts'onba b_u a.

¹⁹ Nguetho nu'a 'be'a gätho i si n'da, hin din zam b_u rá mb_ui n'da, p_e da mba b_u rá foho n'da ne da thotho a, bi 'y_en a ra Jesús.

Ngub_u bi man ra Jesús i ndepe da fädi ngue x_un ho 'be'a gätho i ja ua ngue da zi n'da. ²⁰ Ne mi _en'a ra Jesús:

—Nu'a ní b_om b_u rá mb_ui n'da ra ja'i, gue a dí ts'on'a n'da a. ²¹ Nguetho nub_u ja y_u mb_ui y_u ja'i ní b_om b_u gätho y_u ts'on'yomf_eni, ne'b_u i 'yomt'_eni thoho n'da, ne'b_u di 'yomt'_eniba n'da ra xisu ne i 'b_uh rá xisu, ne'b_u i h_acpa rá te rá mija'iuu. ²² Ne'b_u _ot' ram f_e, ne'b_u _ot' ran ts'iyate, ne'b_u nza_i _ot' ran ts'o, ne'b_u i häte, ne'b_u ra 'yasä o gue ran ts'eya, o gue y_un c'ate, o gue y_un 'y_ets'i, o gue'b_u i _ot'e tengu 'b_u hin'y_u rán 'yomf_eni n'da. ²³ Gue'ä gätho ní b_om b_u y_u mb_ui y_u ja'i ne gue'ä ní ts'onba y_u mb_ui y_u ja'i _u, bi 'yemp'_u y_u xädi ra Jesús.

N'da ra xisu ngue hing y_u judío bi 'y_ec'y_ei ra Jesús

²⁴ Nu'b_u mi jua a bin yar_uh_u y_u xädi a ra Jesús, bi mbähä b_u ra xequi y_u hnini Tiro ne Sidón. Ne nu'b_u mi ð_ini hap_u ð_in säya bi nde ngue njon da ba_i, p_e njam'b_u bi zä bin 'yagui. ²⁵⁻²⁶ Nguetho 'bex bi z_om b_u n'da ra xisu mi 'b_u a n'da rá t'ixu min 'youi ra z_ithu. Bi z_om b_u ngue ya xí 'y_ode nangue rá ts'edi ra Jesús. Nu ra xisu, hin ma mijudíohe a, ra men_ugu b_u ra xequi Sirofenicia. Bin ðanyahmu b_u ja rá gua ra Jesús ne nts'edi bi 'yäp ra mate ngue da hy_onba thi a ra z_ithu in 'youi a rá t'ixu. ²⁷ Nu'a ra Jesús bi 'y_em_ui:

—Hin nin säui ga øt'a a guím ma nguetho him ma mænguh. Tenguthoho b_u ja n'da ra ngu hin rán säh_u rá mb_udi da t'ín _u y_u t'á'yo, yá mb_udi _u go y_u t'áhni, bi 'yëmbi.

²⁸ Bi d_a a ra xisu b_uya:

—Majuani guím ma, gra Hmu, p_e n_e'_u y_u t'á'yo i sip yá x_eni y_u ts'ant'_u i h_ep_u 'bim_exa.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yëmp'a:

—X_un ho ngue ngub_u gá b_eni, janangue nu ra z_ithu min 'youi ni t'íxu ya bi b_oni. Ni mba ya.

³⁰ Nu'b_u mi z_om b_u rá ngu bi nu a rá t'íxu 'b_em b_u ja rá oi, ya x_i'ue a ra z_ithu b_uya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh_u i gogu n_e i 'bare

³¹ N_e bi b_om b_u ra häi Tiro a ra Jesús bi thotho b_u ra hnini Sidón, n_ep_u y_u hnini ra häi Decápolis, n_e bi z_om b_u ja ra d_adehe Galilea mah_on'a. ³² Bá ts'inba n'da ra gogu n_e i 'bare, bi t'äp ra mate ra Jesús da dospa rá y_a a. ³³ Nu'a ra Jesús bi zixa ra gogu b_u ma'ueni ts'_u nguep_u njongui 'b_uh y_u j_a'i, n_e bi d_im_ba rá saha b_u ja yá zagu, n_e nu rá j_ini bi gospa rá j_ani. ³⁴ N_e nub_uya, bi nd_ots' mah_ets'i a ra Jesús n_e bin g_a'ts'i n_e bi 'y_ena:

—Efata, bi 'y_en a ra Jesús.

Nu'a i nde da ma: “Dami xoqui.”

³⁵ N_e 'b_ex bi xoh yá zagu, n_e bi xoh rá nde n_e bin y_a x_un ho b_uya. ³⁶ Nu ra Jesús b_uya nts'_edi bi xifi njon da xifi 'b_e'a bi 'y_orpe. P_e nu'b_u mi sifi hin da ma p_e man'da bi ma. ³⁷ N_e g_atho _u bi xifi _em_e bi hyonya thoho _u, n_e bi 'y_en'_u:

—X_ogue x_un ho tho g_atho i øt'a ra Jesús. Di jap y_u gogu da 'y_ohnahy_a n_e di japi din y_a y_u gore, bi 'y_en _u.

8

Ra Jesús bi un ran ts'ihm_e _u goho mahuqhi

¹ Nu'_u y_u pa _u, x_un ngu y_u j_a'i bim peti mah_on'a b_u ma'ueni mi 'b_uh ra Jesús, n_e nte mi ja b_u 'b_e'a da zi, nguetho ma'ueni b_u. Janangue a bi zohn'd_u yá x_adi ra Jesús n_e bi 'y_emp'_u:

² —Nhu_ecate tho y_u j_a'i nguetho ná hyupa dí 'b_uhmb_u ua ya, n_e hin'y_u da zi. ³ N_e nu'b_u ga p_en_p_u yá ngu y_u j_a'i ngue ban sihm_e b_u masque da güent ra thuhu b_u 'yu nguetho nu'_u 'da yab_u bá n_ets'i, bi 'y_en a ra Jesús.

⁴ Bi d_a _u yá x_adi b_uya:

—Ma'ueni ua, hap_u da z_a da th_in a da zi ya 'b_ucua.

⁵ Nu ra Jesús bi 'yän'd_u:

—Hangu y_u hm_e guí c_uh_u, bi 'y_emp'_u.

—Yotomhm_e, bi 'y_en _u.

⁶ Nu ra Jesús b_uya bi xifi da hyup_u häi y_u j_a'i. N_e bi hy_an _u yotomhm_e bi 'y_ap ra jamadi Oj_a n_e bi x_em b_uya, bi un'd_u yá x_adi dí darpa _u y_u j_a'i i hup_u. ⁷ N_e y_u t'uh_uq mi c_u _u, bi j_api n_e bi un'd_u yá x_adi b_uya bi darpa y_u j_a'i hup_u. ⁸ G_atho bin sihm_e _u n_e bin niy_a x_un ho. N_e nu'b_u mi mba ma peti _u bi bongui, bin ja yoto 'b_ots'e. ⁹ N_e nu'_u bin sihm_e mi jua'i goho mahuqhi. N_e nub_uya, bi xih y_u j_a'i da mba yá ngu. ¹⁰ N_e bi y_ur_p_u ja ra mbosa ra Jesús b_uya n_e yá x_adi, bi z_om b_u ra häi Dalmanuta.

Y_u fariseo i äp ra hm_epya a ra Jesús

¹¹ 'B_ex bi z_om b_u y_u fariseo b_uya bi z_a ra Jesús 'b_u majuani Oj_a bi un rá ts'_edi n_e bi 'y_ap y_u hm_epya mah_ets'i. ¹² P_e nu ra Jesús bin g_a'ts'i, bi du rá mb_ui nguetho guexta'a hingui _ec'y_ei gue ja rá ts'_edi, n_e bi 'y_emp'_u:

—Hanja ngue guexta'a guí äj_u y_u hm_epya. Majuani dí xi ah_u hin te ma hm_epya ga ut'ah_u ya.

¹³ N_e bi zop_u _u b_uya, bi mba bi y_ur_p_u ja ra mbosa mah_on'a _u, bi mba b_u 'danguadi.

Yá x_adi ra Jesús bi xifi di jamansu nangue y_un x_adi y_u fariseo

¹⁴ P_e nu yá x_adi ra Jesús bi pumb_eni him bi hy_ax ra hm_e. N_e h_ont'a zi n'dam hm_e mi o b_u ja ra mbosa. ¹⁵ N'da ran t'uti bi xih yá x_adi ra Jesús n_e bi 'y_embi:

—Dami jamansuh_u nangue rá íxi y_u fariseo n_e rá íxi ra Herodes, bi 'y_emp'_u.

16 Pɛ yá xädi bɔya sä bin 'yɛmzɛhɛ n'da ngu n'da ɛ:

—Masque i xijɛ nguetho him bá hɔhɛ ra hmɛ.

17 Pɛ nu ra Jesús 'bɛx bi bɔdi ngue him mi pɔ ɛ ngue gue'ɛ yán t'ɔt'e yɛ fariseo nɛ'ɛ mi tɛn ra Herodes bi xifi, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Ha gue'a gnín 'yänhdɛ a, ngue nte bá hɔhɛ ra hmɛ. Hin gadin 'yomfɛnihɛ, xɛm mɛ tho ni mbɔihɛ.

18 Ja ni dähɛ nɛ hin guím bɛmhɛ 'bɛ'a gá nuhɛ, ja ni zaguhɛ nɛ hin guím bɛmhɛ a gá 'yɔhmbɛ. 19 Nɛ nu'bu má xɛngä cɔt'a yɛ hmɛ dá japi bin xɔndi janague bin niyɔ xɛn ho cɔt'a mahuɔhi dá 'uɔngä, ha'mi 'bɔts'e yɛ xɛqui gá pɛthɛ thɔ.

Nɛ bi 'yɛn ɛ:

—'Dɛ'mayo 'bɔts'e.

20 Nɛ nu'bu má xɛngä yoto yɛ hmɛ dá japi bin xɔndi janague a bin niyɔ xɛn ho goho mahuɔhi dá 'uɔngä, ha'mi 'bɔts'e gá pɛthɛ yɛ xɛqui thɔ.

Nɛ bi 'yɛn'ɛ:

—Yoto 'bɔts'e.

21 —Ha guexta'a hin guí pɔhmbɛ a díim mangä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä bɛ ra hnini Betsaida

22 Nu'bu mi zɔm bɛ ra hnini Betsaida ra Jesús nɛ yá xädi, 'bɛx bá ts'inba n'da ra xädä, nɛ bi t'äp ra mate da dädi. 23 Nu ra Jesús bɔya bi bɛnba rá 'yɛ ra xädä nɛ bi zix bɛ ma'ueni ts'ɛ ra hnini. Bi zorpa yá dä nɛ bi därpa yá xidä, nɛ nubɔya bi 'yän 'bɛ in nu ts'ɛ ran nɛqui. 24 Nɛ nu'bu min hannu ra xädä bi 'yɛna:

—Dín nugä yɛ jɔ'i ya, ɛna yɛ za, pɛ i 'yo, bi 'yɛna.

25 Nɛ bi därpa yá dä mahɔn'a nɛ bi japi bi nu xɛn ho ran nɛqui bɔya. 26 Nɛ nu ra Jesús bɔya bi mbɛnpɛ rá ngu bi 'yɛmbi:

—Hin gui mba bɛ hnini nɛ njo'o to gui xifi nanguɛ a dá ɔt'e'e, bi 'yɛmp'a mí xädä.

Ra Pedro bi ma gue gue'a rá Thahni Ojɔ a ra Jesús

27 Nɛ nu'bu mi bɔm bɛ ra hnini Betsaida a ra Jesús nɛ yá xädi, bi mbähä bɛ ja yɛ hnini ra xɛqui Cesarea Filipino. Nu'bu mi mba bɛ 'yu bi 'yän'ndɛ yá xädi nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—'Bɛ'a i man yɛ jɔ'i nanguɛä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

28 Nɛ nu'ɛ bi dɔti:

—ɛn ɛ 'da yɛ jɔ'i gue'e grá Xuua Nxixyɔ. Nɛ nu'ɛ mi'da i ɛn ɛ gue'e grá Elías. Nɛ mi'da i ɛn ɛ, gue'e 'da ɛ yɛ pɔngahyɔ mi 'bɛh maya'bu, bi 'yɛn ɛ yá xädi.

29 Nu ra Jesús bi 'yänzɛhɛ yá xädi mahɔn'a:

—Xi ahɛ, 'bɛ'a guí mamhbɛ nanguɛä.

'Bɛx bi dɔ a ra Pedro, bi 'yɛmbi:

—Nu'i gue'e grá Cristo, rá Thahni i Ojɔ, bi 'yɛn'a. 30 Nɛ nu'a ra Jesús bi hɛcua yá xädi ngue hin da ma to'o a.

Bi man ra Jesús nanguɛ rán dɔtɛzɛhɛ

31 Nu ra Jesús bi dɛ'mi bi xi ɛ yá xädi 'bɛ'a da t'ɔrpe ngue gue'a bin jɔ'i ua ja ra ximhäi a, nɛ bi xi'ɛ ngue hin da numanho ma ngɛrbihe yɛ dɔc'yɛi, nɛ yɛ ngɛrba mbäjä nɛ yɛ xänbate nijä, nɛ bi xi ɛ jatho da nu xɛn ngu ran ɛnbi nɛ da tho, nɛ da dɔmbɛni 'bɛ ná hyupa. 32 Nɛ bi xifi xɛn ho 'bɛ'a da t'ɔrpe, hin'yɛ 'bɛ'a bi gɔn'dɛ. Pɛ nu ra Pedro bi zixmanhɛ nɛ bi hɛcpi, bi 'yɛmbi:

—Njon gui japi da bɛnt'i i, damin yɔni, bi 'yɛmbi. 33 Nu ra Jesús bi hyand bɛ mi 'bäh mi'da yá xädi 'bɛ mi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Dami 'uegue nanguɛ ma hmigä grá zɔthu Satanás. Nu'i hingui sä guím bɛni tengu im bɛn Ojɔ, hɔnt'a guím bɛn a guín nu ua ja ra ximhäi, bi 'yɛmbi.

34 Nu'a ra Jesús bɔya bi zohn'dɛ yɛ jɔ'i nɛ yá xädi nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

Hɔnt'a go to'o i nde da dɛngui, hin da zän zɛhɛ 'bɛ'a da 'yɔt'e nɛ da hyät yɛn ɛnbi madague da tho, nɛ da bɛni tengu díim bɛngä. 35 Nguetho nu'ɛ to'o i su da du nanguɛä, pɛ gätho yɛ pa da nu ran ɛnbi mazɔi ɛ, pɛ nu'ɛ hingui su da du nanguɛä nɛ nanguɛ mam

hmangä, gätho y_u pa mazäi dim 'b_u u. ³⁶ Hin'y_u 'be'a x_un ho da nu u y_u ja'i 'b_u x_ti peti gätho 'be'a i ja ua ja ra ximhäi, ne hont'a ran unbi mazäi da nu u. ³⁷ Hin'y_u 'be'a sä da 'yot'a n'da ra ja'i ngue da 'yena di pøse rá te, bi 'y_en a ra Jesús.

³⁸ Ne xø bi 'yena:

—Ne nu'a to'o i pe'ts' rá sä nanguécä ne nangué mam hmangä b_u 'b_u u hin-gui εc'y_ei Oja, necä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, xín ga εmbi ma t'uhni 'b_u rán zegui ra pa a, 'b_u bá pengä mahøn'a. Ne din jagä rá ts'edi ma Ta b_u mahets'i ne gätho yám 'behni ban 'yohe 'b_u bá εcä mahøn'a, bi 'y_en a ra Jesús.

9

Ra Jesús bim pä a n'da ora b_u ja ra nyuni

¹ Ne man'da bi xi u, bi 'y_embi:

—Majuani dí xi ah_u, 'b_u i 'da ah_u ngue hin gni tuh_u 'b_u bi d_u'mi di manda ua rá ts'edi Oja.

² Nu'b_u mi tho'a n'dato pa xím man ra Jesús na, bi zixa ra Pedro ne'a ra Jacobo ne ra Xuua b_u ma'ueni b_u bí ja n'da ra t'øhø x_un hets'i. Nu'b_u mí zøm b_u, bi nu yá xädi bim pä'a ra Jesús. ³ Ne rá pahni bim pädi bi fexni, ne εmme bi t'axqui xinda gue'u gätho mi'da t'εmbi x_un t'axi. ⁴ Ne bi nequi b_u ra Elías n'youi ra Moisés, bin yāh_u ra Jesús, mi 'b_uh maya'b_u u. ⁵ Nu ra Pedro b_uya bi xih ra Jesús:

—Ma xänbate i, x_un ho ngue gätho dí 'b_uhmb_u ua ya, bi 'yena. Ga hømbe hyu y_u t'angu. N'da'e ne n'da Moisés, ne n'da Elías, bi 'yena.

⁶ Ngub_u bi ma nguetho him mi pädi 'be'a bi ma nguetho εmme bi mbidi. ⁷ Ne nub_uya, bá εh y_u güi bi gomp' u mi 'bä u ne bi 'yø a n'da ra nde u ngue bin yä b_u ja y_u güi, bi 'yena:

—Guehna ma Ts'ant' u εmme dadí huεqui, dami 'yømanhoh_u 'be'a da man na, bi 'y_en a ra nde bin yä.

⁸ Ne nu'b_u min hanní u yá xädi ra Jesús, njon mam bi nu, hont'a ra Jesús bi nu i 'bäp_u.

⁹ Ne nu'b_u mi gap_u ja ra t'øhø, bi 'yεmp' u yá xädi ngue njo'o to da xifi 'be'a xi nu b_u, jague'b_u bi dambenise a ra Jesús gue nu'a bin ja'i ua ja ra ximhäi a. ¹⁰ Janangue a bi benthø a ram hma bi sifi ne him bi ma. Ne bin 'yänzehe ne bin 'yεmp' u:

—Be'a ní mba a ram hma bi ma ra Jesús ngue da dambeni.

¹¹ Ne bi 'yän'na ra Jesús u b_uya:

—'Be'a ní mba a i man y_u xänbate nijä ngue jatho duam 'bet'o ra Elías ne m'bejua ra Cristo, bi 'yεmbi.

¹² Mi dā a ra Jesús, bi 'yεmp' u:

—Majuani im man u, bam 'bet'o ra Elías di hoqui gätho 'be'a ja ua. Ne ha guím bεmh_u 'be'a man rám hman Oja ngue din ja b_uya, ngue da zøh man'da din ja'i ua ja ra ximhäi, da nu x_un ngu ran unbi ne da t'εmbi nte di muui. ¹³ Pe dí xi ah_u ngue bi zøcua a gue bi thocpa rá 'befi ra Elías, ne bi 'yørpe gätho mí ndese y_u ja'i da 'yørpe, tengu nt'o't'i nangué a, bi 'yena.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'uhni min 'youi ra zithu

¹⁴ Ne nu'b_u mi zøp_u 'b_uh mi'da yá xädi bi nu n'da munts'i y_u ja'i ngue madi the'ts' u. Ne nu' u 'da y_u xänbate nijä ngue madin junth_u yá xädizehe ra Jesús. ¹⁵ Gätho y_u ja'i mi 'b_up_u bi hyonya thoho 'b_u min nu ba εp_u ra Jesús ne bin 'yεmp' u: “Be'a din ja ya.” Ne 'bex bin tihí bi mba bí zengua. ¹⁶ Ne nu ra Jesús bi 'yän'da ne bi 'yεmp' u:

—'Be'a gue gnín junth_u, bi 'yεmp' u.

¹⁷ Bex bi dā a n'da ran 'yoh_u mín 'yoh_u y_u ja'i:

—Xänbate i, nugä bá sigä ua n'da ma ts'ant' u ngue in 'youi ra zithu di japi i gore. ¹⁸ Ne høn_u go hap_u i sits'i, ne i huä'ts'i, ne i pøn y_u fεgui rá nde b_uya. Ne di cuxt' yá ts'i ne di bøcabi. Ne dá xi u ni xädi b_uya gue da hyønba thi ra zithu pe him bi zä, bi 'y_en'a.

¹⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yεmp' u:

—Nu'eh_u guexta a hin guí εc'y_eih_u 'be'a dí xi ah_u. Ha'mi pa ngue ga tøp'a thoho ah_u ngue gui 'yεc'yεigah_u. Nu'a ni ts'ant' u ba singa ya, bi 'y_en'a ra Jesús.

20 Bá ts'i baya. Nu'a ra zı̄thu 'bı̄ mi nu ra Jesús 'bex bi dexa häi ra ts'unt'ı̄ min 'youi. Ne nu'bı̄ mi zo bı̄ häi din dın baya, ne i pøn yı̄ fı̄gui rá nde. 21 Nu ra Jesús bi 'yän'na rá ta ra ts'unt'ı̄:

—Man jam'bı̄ bi mbı̄di.

Bi dı̄ a rá ta ra ts'unt'ı̄ baya:

—Bi mbı̄ 'bı̄ min t'ı̄hni. 22 Ne xın ngu yı̄ nı̄di di japi i apı̄ ja ra sibi ne pı̄ po ra dehe 'bı̄ i 'yo bı̄, i nde dí du a. Nu'bı̄ da zä, dami zec'be gui huęga'be, bi 'yęmbi.

23 Nu ra Jesús bi dı̄di:

—Hı̄hı̄, nu'bı̄ guı̄ ęc'yı̄i gue i ja ma ts'edi. Gı̄tho din ja a da nde n'da ra ja'i 'bı̄ i ęc'yı̄i i ja rá ts'edi Oja, bi 'yęmbi.

24 Nu'a rá ta ra t'ı̄hni 'bex bi dı̄ti nts'edi:

—Majuanı dí ęc'yı̄i pe dami jaqui man'da ga ęc'yı̄i xın ho, bi 'yęna.

25 Ne min nu ra Jesús, man'da ni zı̄tho yı̄ ja'i, janangue a 'bex bi hyøn a thi ra zı̄thu min 'youi ra ts'unt'ı̄, bi 'yęmbi:

—Grá gore zı̄thu ne grá gogu, dami pım bı̄ ne him man guı̄ cı̄rpı̄ rá mbı̄ na ra ts'unt'ı̄, bi 'yęmbi.

26 Ne nu'a ra zı̄thu bi mbafi ne nts'edi bi huępa rá ja'i ra t'ı̄hni, ne bi bım bı̄ baya. Nu'a ra t'ı̄hni bi gohi tengu 'bı̄ xi du. Ne xın ngu ı̄ ęna: “Bi du.”

27 Pe nu'a ra Jesús bi benba rá 'ye, ne bi xots'i, ne bım 'bı̄h ra t'ı̄hni baya.

28 Ne bi mbı̄hä yá xädi ra Jesús bı̄ ja ra ngu baya. Nu'bı̄ mi zım bı̄ bi 'yän bı̄ ma'ueni ts'ı̄:

—Hanja him bi zä dá hımhbı̄e thi ra zı̄thu min 'youi ra t'ı̄hni, bi 'yęn'ı̄ yá xädi.

29 Ne nu ra Jesús bi 'yęmp'ı̄:

—Nuna ra zı̄thu tengu na, hin da zä gui hyımhbı̄e thi 'bı̄ hinga m'bet'o gui 'yęt' nin sihmehı̄ ne ęmme gan yı̄hı̄ Oja, bi 'yęmp'ı̄ yá xädi ra Jesús.

Ra Jesús im ma mahın'a rán dı̄te

30 Nu'bı̄ mi bım bı̄ ra Jesús ne yá xädi, bi mbı̄hä bı̄ Galilea, ne nu ra Jesús njom bi ndepe da bı̄di ngue i 'yo bı̄. 31 Nguetho mı̄ xänba yá xädi ne mı̄ ęmbi:

—Nugä nque dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä bı̄ ja yá 'ye yın 'yohı̄ ne da thogä. Ne nu'bı̄ dá tu, ga thımbeı̄nigä 'bı̄ na hyupa. 32 Pe nu yá xädi him bi bı̄di 'be'a nam bın'a bi ma ne mı̄ su da 'yänni.

Nu'a i nde dim 'bet'o din 'yęhe thoho a

33 Ne bi zım bı̄ Capernaum baya. Ne nu'bı̄ mi zım bı̄ ja yá ngu, nu ra Jesús bi 'yän 'dı̄ yá xädi:

—'Be'a gnın junthı̄ bı̄ 'yu.

34 Ne him bi dı̄ ı̄ nguetho xin junthı̄ 'yu, xin 'yänni nangue'a to'o dim 'bet'o. 35 Nu'bı̄ min säya ra Jesús,

—Bá thımhbı̄ ua, bi 'yęmp'ı̄ 'de'mayoho yá xädi. Ne nubaya bi 'yęmp'ı̄:

—To'o nde di ngı̄rbi da 'yıt'e ngue dim 'bejua thoho ne din 'yęhe nangue gı̄tho ı̄ mi'da, bi 'yęn'a ra Jesús.

36 Ne nubaya bi japi dim 'bä inde n'da ra t'ı̄hni, ne bi dospa rá xı̄xi ne bi 'yęmp'ı̄:

37 —Nu'a te'o i simanho n'da ra t'ı̄hni nangue ma thuhugä, necä i simanhogui. Ne nu'a to'o i simanhogui, hinga hı̄ngdä i simanhogä a pe ne'a Oja bá pęngä ua i simanho a, bi 'yęn a ra Jesús.

Nu'a i ten rá ts'edi ra Jesús rım fı̄ts'ı̄ıı a

38 Nu ra Xuua bi 'yęmp'a ra Jesús:

—Xänbate i, xtán nuhe n'da ran 'yohı̄ i ndın'na ni thuhu 'bı̄ i hın a thi yı̄ zı̄thu in 'youi 'da yı̄ ja'i, ne dá hecpahe, nguetho hin dın 'yohı̄.

39 Pe nu ra Jesús bi 'yęmp'ı̄:

—Nde'bı̄ hin xqui hecpahı̄ nguetho hin di c'aman'ugä to'o ıt' yın t'ıt'e mixte nangue ma ts'etigä. 40 Ne nu'ı̄ to'o i 'bı̄ı ngue him man sı̄ıhı̄, gue'ı̄ mam fı̄ts'ı̄hı̄ ı̄. 41 Hınt'a go te'o di 'da ahı̄ ts'ı̄ ra dehe ngue i pı̄di guı̄ tengahı̄, majuanı dí xi ahı̄ i ja 'be'a di un Oja a nangue ran ho bi 'yıt'ahı̄, bi 'yęn a ra Jesús.

Nu'a da 'yıt' ran ts'o xın ngu ran ınbi da nu a

42 Ne xı̄ bi 'yęn'a ra Jesús:

—Hønt'a te'o di 'bɛpi da 'yøt' ran ts'o n'da ra t'uhni i ɛc'yɛigui, xun utho ran ts'ɛmbi da nu a. Man'da xun ɛ xinda gue'bɛ da thurpi rá 'yuga bɛ ja ra do ngue ra jɛni xun hyɛ, nɛ da t'ɛn bɛ mbonthe ja ra dejá. ⁴³ Nu'bɛ ni 'yɛhɛ di ja ahɛ gui 'yøthɛ ran ts'o, xun ho 'bɛ gui 'yøthɛ tengu 'bɛ gui hyɛjɛ. Madague gan do'yɛhɛ pɛgue gui tɪmhɛ ra te mazá, xinda gue'bɛ di ja yoho ni 'yɛhɛ nɛ gui nuhɛ ran ɛnbi mazá guɛpɛ ja ra sibi njám'bɛ i huɛt'i. ⁴⁴ Xun utho guin nuhɛ bɛ 'bɛ, tengu tho 'bɛ i sa a ni ngøhɛ yɛ zu'uɛ, nɛ njám'bɛ din hɛ a dí zapi gátho yɛ pa, nɛ tengu 'bɛ n'da ra sibi njám'bɛ da huɛt'i.

⁴⁵ O nu'bɛ ni guahɛ di ja ahɛ gui 'yøthɛ ran ts'o, xun ho 'bɛ gui 'yøthɛ tengu 'bɛ gui hyɛjɛ. Madague gan doguahɛ pɛgue gui tɪmhɛ ra te mazá xinda gue'bɛ di ja yoho ni guahɛ nɛ gui nuhɛ ran ɛnbi mazá. ⁴⁶ Xun ɛ tho guin nuhɛ bɛ 'bɛ, tengu tho n'da ra du ngue 'bɛh yá zu'uɛ sap yá ngø nɛ njám'bɛ din hɛ a ni zapi gátho yɛ pa, nɛ tengu 'bɛ n'da ra sibi njám'bɛ da huɛt'i.

⁴⁷ O nu'bɛ ni dáhɛ di ja ahɛ gui 'yøthɛ ran ts'o, xun ho 'bɛ gui 'yøthɛ tengu 'bɛ gui hyáhmbɛ. Madague gan 'dadá thohohɛ, pɛgue gui cuthɛ bɛ di manda rá ts'ɛdí Ojá, xinda gue'bɛ di ja yoho ni dáhɛ nɛ gui nuhɛ ran ɛnbi mazá. ⁴⁸ Xun ɛ tho guin nuhɛ bɛ 'bɛ, tengu tho n'da ra du ngue 'bɛh yá zu'uɛ sap yá ngø nɛ njám'bɛ din hɛ a ni zapi gátho yɛ pa, nɛ tengu 'bɛ n'da ra sibi njám'bɛ da huɛt'i.

⁴⁹ Gátho ahɛ din ja ahɛ yɛn ɛnbi 'dahma gui pømanhohɛ, tengu tho ɛ yɛ 'bøts'e din t'un Ojá i pa ma japi ra ɔ ngue da bømanho. ⁵⁰ Nu ra ɔ xun ho. Pɛ nu'bɛ bi 'bɛh rá ts'ɛdí ya hin'yɛ 'bɛ'a sä dín hoqui. Nɛ ngutho ahɛ o guidi jafɛ gui 'bɛhmbɛ ran ho i ja ahɛ. Pɛ guim 'bɛmanhohɛ ni mija'ihɛ.

10

Ra Jesús bi ma njon da hyɛh rá xisu

¹ Nu'bɛ mam bá ɛpɛ Capernaum ra Jesús bi zøm bɛ ra xɛqui Judea, nɛ bin 'yo bɛ rá nyani ra häi Judea nɛpɛ 'danguadi ra dæthe Jordán. Bi mbɛh yɛ jã'i bim pɛti mahøn'a bɛ mi 'bäh ra Jesús, nɛ bi xänbi mahøn'a tengu nzá mi øt'e. ² Nɛ nu'bɛ mi zøm bɛ yɛ fariseo, bi 'yän 'bɛ da zä da hyɛh rá xisu n'da ran'yohɛ, nguetho i nde da dɪnbi 'bɛ'a dí yãp'a ra Jesús. ³ Nu'bɛ mi dã a ra Jesús:

—'Bɛ'a mam bɛ ja rán t'ɛdi ra Moisés nanguɛ ran hyɛgui.

⁴ Bi dã'ɛ yɛ fariseo bɛya:

—Nu ra Moisés bi ma ngue nu'bɛ n'da ran 'yohɛ in nde da hyɛh rá xisu, da t'ørpa ra søcuã ngue ran xuni.

⁵ Nu'bɛ mi dã a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Nanguɛ'a xɛm mɛ ni mbɛihɛ jananguɛ a gue a ran t'ɛdi bi man ra Moisés a. ⁶ Pɛ nu'bɛ rá mbɛdi ra ximhäi, Ojá bi zänna n'da ran 'yohɛ nɛ rá xisu. ⁷ Jananguɛ a nu'bɛ n'da ran 'yohɛ da zin a n'da ra xisu him man i 'yo rá güenda rá ta o gue rá mbe, ⁸ pɛgue dim 'bɛhmi rá xisu nɛ din ja tengu 'bɛ n'dan jã'itho. Nu mam 'bɛt'o mí yonjã'i, pɛ nu'bɛ bi zini din ja tengu 'bɛ n'dan jã'itho. ⁹ Nɛ nu'ɛ di pɛnba Ojá ɛ, njon da zä di xunba ɛ, bi 'yɛn a ra Jesús.

¹⁰ M'bɛjua bi zøm bɛ ja n'da ra ngu nɛ bi 'yän'dɛ yá xädi:

—'Bɛ'a nam bøn a gám ma, bi 'yɛn ɛ.

¹¹ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Gátho te'o da hyɛh rá xisu nɛ da zim man'da, nu'a øt' ra 'yomt'ɛni a. ¹² Nɛ ngutho n'da ra xisu 'bɛ da hyɛh rá ndø nɛ da zim man'da ran 'yohɛ nɛ'a øt' ra 'yomt'ɛni a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nu ra Jesús i numanho yɛ t'uhni

¹³ Nu'ɛ 'da yɛ jã'i bi zix yá t'uhni bɛ 'bɛh ra Jesús, i ndepe da dospa yá yã. Pɛ nu yá xädi bi hɛcpa ɛ ngue hin da zix yɛ t'uhni bɛ 'bɛh ra Jesús. ¹⁴ Nu'bɛ mi nu ra Jesús 'bɛ'a bi 'yøt' yá xädi bin cuɛ bɛya, nɛ bi 'yɛna:

—Dami jafɛ yɛ t'uhni ba thocua, 'yo gui corpahɛ bɛ, nguetho hønt'ɛ to'o da gohi tengu n'da ra t'uhni ngue din

unse di manda rá ts'edi Oja, da yarpu di manda rá ts'edi Oja u. ¹⁵ Majuani dí xi ahu, nu'bu hin gui cohmbu tengu n'da ra t'ahni hin da zä gui cuthu bu di manda rá ts'edi Oja 'bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁶ Ne nubuya i thex'u yu t'ahni ne bi dospa yá yá ne bi 'yáp rá m fäts'i Oja nangu u.

Ra mɛmbeti ts'unt'u bi si a ra te mazai

¹⁷ Nu'bu mi bøn'a ra Jesús bu mí 'bui, 'bex bá ɛ a n'dihi n'da ra ts'unt'u. Bi zaru 'yu, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—Hoga xänbate i, 'be'a ga øt'ä ngue din jagä ra te mazai, bi 'yɛn a.

¹⁸ —Ha guím bɛni 'be'a guím ma ngue guí ɛngui xən hogui. Nguetho hønt'a Oja xən ho. ¹⁹ Ha guí pa u yán t'ɛdi Oja ngue i ɛna: “O guí 'yomt'ɛni, o guí haɕpa rá te ni mijá'iu, o guím pɛ, o guí man yu fehni, hin gan siyate, ne guí numansu ni ta ne ni mbe, ne gue'a man yun t'ɛdi a,” bi 'yɛn a ra Jesús.

²⁰ Ne bi dā a ra ts'unt'u buya:

—Xänbate i, gätho yun t'ɛdi dá øt'ä gue'bu go man t'uhnigä.

²¹ Nu ra Jesús ɛmme bi huɛɕ 'bu min hyɛtui ne bi 'yɛmbi:

—I ja a man'da di 'bedi gui 'yøt'e. Ni mba, bá pä 'be'a gätho i ja i, ne gui darpa yu hyoya ni mbeti buya. Ne din ja a 'be'a m'be'ts'i bu mahɛts'i gue di muui. Ne nubuya ba ɛhe gui tengui, ne gui hyät' yun unbi madague gui tu, bi 'yɛmbi.

²² Pɛ nu ra ts'unt'u bi du rá mbui 'bu mi 'yø a bi man a ra Jesús nguetho ɛmme ra mɛmbeti a. Janangu a bi 'uetho.

²³ Nu ra Jesús bi hyant'u gätho mi 'bäru ne bi xih yá xädi buya:

—ɛmme xən he'i n'da ra mɛmbeti da yarpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛna.

²⁴ Ne nu yá xädi bi hyonya thoho a bi man ra Jesús. Pɛ nu ra Jesús xø bi 'yɛmp'u yá xädi mahøn'a:

—Ma zu t'ahni ahu, xən he'i da yarpu di manda rá ts'edi Oja n'da 'bu i hu rá mbui nangu ra mbeti. ²⁵ Man'da

hingui he'i ra camello da yarpu ja rá zagu ra 'yofani, xinda gue n'da ra mɛmbeti da yarpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛmp'u.

²⁶ Ne xø man'da bi hyonya tho u yá xädi ne bin 'yɛmzɛhe u:

—To'o maha da zä da dɪn a ra te mazai 'bu, bi 'yɛn u.

²⁷ Nu ra Jesús bin hyɛthu yá xädi ne bi 'yɛmp'u:

—Hingui sä da dɪnɛ ra te mazai n'da ra ja'i pɛ nu Oja gätho da zä da 'yøt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nu ra Pedro buya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Nugähe, gätho 'be'a mi jaje xtá sohmbɛ ne dá tɛn'nahe.

²⁹⁻³⁰ —Majuani, ɛn a ra Jesús, ne dí xi ahu ya, hønt'a go to'o bi zoh rá ngu, o gue yá cu, o gue rá ta, o gue rá mbe, o gue rá xisu, o gue yá t'ahni, o gue yá häi, ngue da dengui, pɛ ɛmme man'da xən ngu din ja ngue yá ngu, o gue yán 'yohu, o gue yán ju, o gue yá mbe, o gue yá t'ahni, o gue yá häi, xinda gue u gätho mi ja mam 'bet'o, pɛ ne'u yun unbi da nu, ne da nu ran ho gätho yu pa mazai 'bu rán zɛgui ra pa. ³¹ Ne xən ngu u mi 'bet'o dim 'bejua ne nu'u mi 'bejua dim 'bet'o u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahøn'a rán dɛte

³² Nu'bu mi mba bu 'yu Jerusalén ra Jesús, xən ngu yu ja'i bi dɛnni. Nu ra Jesús mi 'bet'o, min 'yohu yá xädi, ne mí 'bejua yu ja'i. Ne min su u yá xädi, midi hyonya thoho u ngue nde da mba bu Jerusalén ra Jesús. Ne nu ra Jesús bi zix bu ma'ueni ts'u yá xädi nde da xifi 'be'a da t'ørpe. ³³ Ne bi 'yɛmp'u:

—Nuya ná mbähä bu Jerusalén. Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä bu 'buh yu ngurpa mbäjä ne'u yu xänbate nijä, ne da 'yørcä ran juanbi u ngue ga tu, ne di dägä bu 'bu u him ma mijudíohu. ³⁴ Ne da mba nthengui ne da mba m'be'migui, ne da mba nts'ots'igä, ne da thogui. Pɛ nu'bu ná hyupa ga thambɛnigä, bi 'yɛmp'u yá xädi.

Äh ra mate ra Jacobo ne ra Xuua

35 Nu ra Jacobo ne ra Xuua, yá ts'unt'u ra Zebedeo, man'da bi hyám b_u mí 'bäh ra Jesús ne bi 'yεmbi:

—N'da ra mate dí nde ga ä'a'be.

36 Ne nu ra Jesús bi 'yεmp'u:

—'Be'a guí nde ga øt'aui.

37 Ne bi 'yεmp'u b_uya:

—Dí nde'be 'darp_u ga huhmb_u ngue 'da xtá hutho'be b_u ja ni mεxa 'b_u gán ts'ut'abi, bi 'yεmbi.

38 Ne nu ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Nu'aui, hin guí pähmi 'be'a nam bøn'a guí ähmi. Ha da zä ne'aui guí säui ran unbi ga sägä. Ha da zä ne aui guí hyät'ui ra dumb_u ga hät'ä.

39 —Da zä, bi 'yεn u.

Ne nu ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Majuani, nu ran unbi ga sägä guí säui a, ne nu a ra dumb_u ga hät'ä ne aui guí hyät'ui a. 40 Pe hinga gue'a man t'εdigä gam mangä to'o dan hyuhmbe b_u ja ma mεxa. Pegue gue'a Ojä di un ran t'εdi to'o xan zänni, bi 'yεn a ra Jesús.

41 Nu'b_u mi 'yø u yá mixädi_u 'be'a bi man ra Jacobo ne ra Xuua, bi mbüdi bin cuε u. 42 Janangue'a nu ra Jesús bi 'yεmp'u gätho 'de'mayoho yá xädi b_uya:

—Nu'u i ja yá ts'edi ua ja ra häi εmme xän hēi i ørpa u to'o di manda u, ne εmme din 'yεx'u. 43 Pe nu'ah_u hinga ngub_u guí 'yøth_u. Pe hønt'a go to'o da nde din ja rán t'εdi xän ho, pegue jatho din 'yεhe ngue gätho mi'da. 44 Ne nu'b_u 'b_u a n'da ah_u ngue i nde dim 'bet'o, pegue din 'yεhe thoho ngue gätho mi'da. 45 Tengu thohogä, ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, him bá εcä ngue dam hmugä, pe bá εcä ngue dan 'yεhe thohogä, ne ga dä ma te gan yänba yá te y_u jä'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a ra xädä i Bartimeo

46 Ne mi thop_u ja ra hnini Jericó ra Jesús ne yá xädi, n'yoh_u xän ngu y_u jä'i. Ne mi hup_u nden'yu n'da ra xädä rá thuhu ra Bartimeo, rá ts'unt'u ra Timeo. Mí äh ra mbeti a. 47 Ne nu'b_u mi 'yøde ngue gue'a ra Jesús ra

mengu Nazaret ní mba b_u, bi mba't'i, bi 'yεmbi:

—Hague Jesús, rá m bom'βeto i ra David, dami huεgui, bi 'yεna.

48 Pe nu y_u jä'i bi hεcpi, bi xifi din hε. Pe nu'a ra xädä man'da nts'εdi mbafi:

—Rám bom'βeto i ra David, dín ja a nin huεcate nanguecä, bi 'yεna.

49 Nu ra Jesús bim 'bäh p_uya, bi zohna ra xädä. Nu y_u jä'i mí 'bejua bi xi a ra xädä:

—Dami ndants'i, gan johya, nguetho in zon'na i ra Jesús, bi 'yεmp'u.

50 Bi tonts'a rá coto ra xädä b_uya, bi ndants'i ne bi mba b_u mi 'bäh ra Jesús.

51 Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'a:

—'Be'a guí nde ga øt'a i.

Ne nu ra xädä bi 'yεmbi:

—Xänbate i, dí nde gui xoga ma dä.

52 Ne nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ni mba, bi zä i nguetho gá 'yεc'yεigui, bi 'yεna.

Ne 'bex bin zø yá dä ne 'bex bi dεn b_u ni mba ra Jesús.

11

Bi hyux ra buru a ra Jesús ne bi t'εspi

1 Ne mi ts'utho da zøm b_u Jerusalén ra Jesús ne u mín 'yoh_u. Bin 'yo b_u hämb_u ra hnini Betfagé ne ra hnini Betania, hεrp_u ja ra nyuni Olivos. Ne nub_uya bi mbεhn'd_u yoho yá xädi ra Jesús.

2 —Ni mbε n_u njon n_u bí ja ra hnini ne nu'b_u gá sømmi, gui tǐmmi b_u n'da ra buru nthät'i ngue njo'o to xí hyux'a n'dandǐ, ne gua xoc p_uya ne gua siui ua. 3 Ne nu'b_u da t'εn'aui: “Hanja ngub_u guí øt'ui,” 'b_u da t'εn aui, gui 'yεnui: “Nu'a ra Hmu i honi ne xø ba si'be ua mahøn'a,” gui 'yεnui, bi 'yεn'a ra Jesús.

4 Ne bi mba b_uya, ne bi dǐm b_u a ra buru, nthät'i b_u ja ra goxthǐ nguεp_u i thoh ra 'yu. Ne bi xoc'u b_uya.

5 Nu'u mi 'bup_u bi 'yεn'u:

—'Be'a guí øt'ui b_u, hanja guí xocui ra buru.

6 Nu'u y_u xädi bi dät'u ne bi xifi tengu xi xih ra Jesús.

—Dami sixui 'bɛ, bi t'ɛmp'ɛ yɛ xädi bɛya.

⁷ Bá ts'inba a ra buru a ra Jesús bɛya nɛ bi mbøh yá coto ɛ bá si ra buru, ngue bi gɛspi nɛ bi hyuxa ra Jesús bɛya. ⁸ Nɛ'ɛ yɛ ja'i bi mbøh yám 'bɛxøts'e pahni bi xɪmba bɛ'yu, nɛ nu'ɛ mi'da yɛ ja'i bi xɛc yɛ paxi nɛ bi mbøcpa bɛ ja ra 'yu.

⁹ Nu'ɛ mi 'bet'o bɛ ní mba a ra Jesús, nɛ ɛ mi 'bɛjua, gätho í mba ɛ bi 'yɛn'ɛ:

—Majapi a bá pɛnhd Oja, bi 'yɛn ɛ. ¹⁰ Din ts'ut'abi a tengu tho ma mbombøtahe ra David. Mixte rá ts'edi Oja, bi 'yɛm bɛ ní mba ɛ.

¹¹ Bi yuthɛ bɛ Jerusalén ra Jesús bɛya. Nɛ bi yɛrpɛ ja ra dɛnija, nɛ bi nu 'bɛ'a gätho i t'ørpɛ nɛ bi bøm bɛya nguetho ya bin de. Bi mba bɛ ra hnini Betania nɛ ɛ 'dɛ'mayoho yá xädi bi mbähä.

Ra Jesús him bi numanho ra za him mi zɛh yá ndät'ä

¹² Nu'ɛ mi hyax bɛya bi bøm bɛ Betania ra Jesús, bi mbeng bɛ Jerusalén. Nɛ bin tumanthuhu bɛ 'yu a. ¹³ Nɛ mi hant'a n'da ra za ja yá paxi, bi mba da nu 'bɛ i zɛpɛ yá ndät'o. Pɛ nu'ɛ mi zøm bɛ, nte bi dɪm bɛ, hønt'ɛ yá xi nguetho hinga gue'ɛ yɛ pa i zɛh yá ndät'o, nɛ säti tho ja yá xi. ¹⁴ Nu ra Jesús bɛya bi 'yɛmp'a ra za:

—Njam'bɛ to da zi mahøn'a ɛ ni ndät'o, bi 'yɛmbi.

Nɛ bi 'yøh yá xädi a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi hyøn a thi ɛ yɛ mbä nɛ ɛ yɛ däi bɛ ja ra dɛnija

¹⁵ Nɛ bi thopɛ Jerusalén ra Jesús nɛ yá xädi. Nɛ bi yɛrpɛ ja ra dɛnija mahøn'a. Nɛ bi hyøn a thi gätho yɛ mbä nɛ yɛ däi mi 'bɛpɛ. Nɛ bi ndønba yá mɛxa yɛm pämbeti nɛ yán thuts'i yɛ mbät'azɛ. ¹⁶ Nɛ njon di japi da thopɛ nija 'bɛ i tu yá 'bɛni. ¹⁷ Nɛ bi 'yɛmp'ɛ yɛ ja'i bɛya:

—Ha hinga nt'o't'i bɛ ja rá søcuɔ Oja ngue bi 'yɛna: “Í thø a ma ngu nguɛpɛ da dɛndegui gätho yɛ ja'i 'bɛcua ja ra ximhäi,” i ɛn Oja, bi 'yɛn a ra Jesús. Pɛ nu'ahɛ, xcá 'yørpahɛ tengu 'bɛ rá

hyädo nguɛpɛ nin yɔn ɛ yɛ bɛ, bi 'yɛmp'ɛ bɛya.

¹⁸ Bi 'yø ɛ yɛ xänbate nija nɛ yɛ ngurpa mbäja 'bɛ'a xí man'a ra Jesús, nɛ i honi Hague dán zä da hyo, nguetho bin su 'bɛ mi nu gätho yɛ ja'i madi hyonya thoho nangue a 'bɛ'a bi xänba ra Jesús. ¹⁹ Nu'bɛ mín de bi bøm bɛ a ra Jesús bɛ ja ra dɛhnihni Jerusalén nɛ yá xädi. Bi mbähä bɛ ra hnini Betania mahøn'a.

Bi 'yot'a ra za

²⁰ Nu'bɛ mi hyax bɛya bi thoh mahøn'a bɛ 'bä a ra za ngue mi ɛna xtán zip yán dät'o ra Jesús. Nu'bɛ mi nu'ɛ, ya xí 'yot'i gätho yá 'yɛ. ²¹ Nu ra Pedro bɛya bi bɛn a xí man ra Jesús nɛ bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, nɛ nunɛ ra za gá 'yɛmbi him man'dandɪ da ts'ip yán dät'o nɛ ya xø 'yot' ya, bi 'yɛn a ra Pedro.

²² Nɛ nu'bɛ mi dɛh ra Jesús, bi 'yɛmp'ɛ:

—Dami 'yɛc'yɛihɛ ngue gätho da zä da 'yøt' Oja a xɛn hɛi. ²³ Janangue'a nu'bɛ ya gá xihmbɛ n'da ra t'øhø da 'uegue din hyøzɛhɛ bɛ ja ra deja, din ja a gá mamhbɛ 'bɛ hingui yoho guím bɛmhɛ, nɛ guí pɔhmbɛ majuani gätho sä da 'yøt' Oja a xɛn hɛi. ²⁴ Janangue'a dí xi ahɛ ngue nu'bɛ ja a guí äfɛ Oja, dami 'yɛc'yɛihɛ ngue di 'da ahɛ a guí äfɛ nɛ din ja a bɛya. ²⁵ Nɛ nu'bɛ guí yɔhɛ Oja him man guim bɛmhɛ a bi 'yøt'ahɛ ni mija'ihɛ, gam punbahɛ ɛ nɛ'a Oja di pun'nahɛ bɛya. ²⁶ Nguetho nu'bɛ hin gadim punbahɛ ni mija'ihɛ xinga gue'a ni Tahɛ bí 'bɛpɛ mahɛts'i di pun'nahɛ, bi 'yɛmp'ɛ yá xädi ra Jesús.

Ran t'änni nangue rán t'ɛdi ra Jesús

²⁷ Bi zøm bɛ Jerusalén ra Jesús nɛ yá xädi, nɛ xø bi zøm bɛ ja ra dɛnija. Nɛ nu yɛ ngurpa mbäja bi zøm bɛ mi 'bäh ra Jesús, n'yohɛ yɛ xänbate nija nɛ yɛ dɔc'yɛi. ²⁸ Nu'ɛ bi 'yän'na ra Jesús:

—To'o bi 'da a ran t'ɛdi guí 'yøt'a guí øt'e.

²⁹⁻³⁰ Nɛ nu ra Jesús 'bɛ mi dɔdi bi 'yɛna:

—Necä ga än'nahü to'o bi un rán t'ëdi ra Xuua Nxixya, hague Oja uague yu ja'ithoho. Ne nu'bu gá xijü, necä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ëdi büya.

³¹ Nu'ü bin 'yënzehë ü büya:

—Xi'bu ga xihmbü ngue gue'a Oja bi un rán t'ëdi, ne da 'yënjü: “Hanja hin gá 'yëc'yëihü thü,” da 'yënjü büya. ³² Ne nu'bu ga ëmhbü yu ja'i thoho bi un rán t'ëdi ra Xuua, pë hingui sä ga xihmbü tengu a, bi 'yëñ ü, nguetho gätho yu ja'i mi ëspa ra Xuua ne bi 'yëc'yëi ngue rá pëngahya Oja a. ³³ Ne nu'bu mi dā ü yu xänbate nija ne ü gätho min 'yohü,

—Hin dí pähmbe, bi 'yëntho ü.

Nu ra Jesús bi 'yëmp'ü:

—Xinga guécä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ëdi, bi 'yëñ'a.

12

Rán t'uti yün ts'ombëfi

¹ Nu ra Jesús 'bex bi dü'mi bi xi a n'da ran t'uti ne bi 'yëmp'ü:

—Nu n'da ran 'yohü bi 'yöt'a n'da ra nuandät'o, ne bi föt't'e ne bi 'ya'ma n'da ra hyähäi guerpü da 'yöt'a n'da ran the'ma guindät'o, ne bi hyø a n'da ra jado xün hëts'i da ndex ü da nu rá häi.

Ne bi hmit'ü yu mbëfi a rá häi ngue dim pëpü, ne bi mba n'danni a ran 'yohü. ² Nu'bu bi zøn ra pa din ja ü yün dät'o, bá pëhna n'da rá 'yëhë ba tu a xí mamhbü di unni. ³ Pë nu'ü yu mbëfi bi bent'a ra 'yëhë, ne bi mbë'mi ne bi mbenthoho büya ne nte bi unni. ⁴ Nu rá mbeti ra nuandät'ä bá pëhn man'da rá 'yëhë büya. Pë ne'a bi mba ma bat'a do a, ne bi mba ma ünba rá ya, ne bi zantho, ne xø bi mbenthoho büya.

⁵ Ne bá pëhn man'da, ne xø bá tho a. Ne xün ngu mi'da bí 'behni. Nu'ü da bi ünba thoho ne nu mi'da bi hyo.

⁶ Mi 'bü a n'da rá ts'ünt'ü a rá mbeti ra nuandät'o ne ëmmë di huëc'a. “Nu yu mbëfi masque da numansu ma ts'ünt'ü,” bi 'yëñsë, ne bá pëñ'na büya.

⁷ Pë nu ü yu mbëfi 'bü mi nurpa a rá ts'ünt'ü, bin 'yënzehë ü: “Nuna, guehna da gohmi ra häi 'bü bi du rá ta. Mbähä ga hohü ne nubüya ma mbeti zëhëhü ra nuandät'o,” bin 'yënzehë ü.

⁸ Ne bi bent'i ne bi hyo ne bi 'yëm bü ma'uëni bü ja ra nuandät'o, bi 'yëñ'a ra Jesús 'bü mi man a ran t'uti.

⁹ —Nuya guim bëmhbü 'bë'a da 'yöt'a rá mbeti ra nuandät'o, bi 'yëmp'ü. Guehma ba ësë ne da hyo ü xí hmit'a rá nuandät'o ne di un ra nuandät'o ü mi'da, bi 'yëñ a ra Jesús.

¹⁰ Ha hin gán xähmbü rá t'ohni Oja ngue i ëna:

Nu'a ra do bi bünt'ü yu gädo, gue'a man'da mahyoni tengutho bü ná thon yu guangu.

¹¹ Gue'a bi zänd Oja, hanja gní hyonya thohohü, ëm bü rá m hman Oja, bi 'yëñ a ra Jesús.

¹² Nu yu ngërba mbäjä ne'ü min 'yohü, bi nde da bent'a ra Jesús nguetho bi badi ngue go yün t'uti ü nangue a bi man ra Jesús, pëgue bi zutho din cüë yu ja'i, janangue him bi bent'i. Bi mbatho ü büya.

Ran t'änni nangue ra renta im man ra ts'ut'abi Roma

¹³ Ne bi 'bënpü 'büh ra Jesús ü mi'da yu fariseo ne ü da ma ngërpähe mi tén'na ra ts'ut'abi Herodes. Bi 'behni ngue da 'yän'na n'da ran t'änni ne nu'bü hinga gue a da ma, 'bex gue di yäpi. ¹⁴ Nu'bü mi zøm bü bi 'yëñ ü:

—Xänbate i, dí pähmbe gätho majuäni guím ma ne njon guí su, nguetho hin guí ørpa masu a man yu ja'i ne guí xänba a majuäni rá m hman Oja ü yu ja'i. Dín nde gui xije, ha din theui yün t'ëdi Oja 'bü dí øthü ngue dí juthü ra renta im man ra ts'ut'abi bü Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na. Ha xün ho 'bü ga thoqui ga juthü uague hin'na, bi 'yëñ ü. ¹⁵ Pë nu'a ra Jesús mi pädi höntho i nde da dñbi 'bë'a dí yäp'a, janangue a bi 'yëmp'ü:

—Hanja gní 'yängahü, xi'a ni mbeti gní juthü ra renta im man ra ts'ut'abi, gan nugä.

¹⁶ Ne bi un büya.

—To'o rá pøte ne rá thuhu i cuat na ra mbeti, bi 'yëñ a ra Jesús.

Ne nu'ü bi 'yëñ ü:

—Rá pøte ne rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

¹⁷ Mí däh ra Jesús ne bi 'yëmp'ü:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbeti Ojã gui un'na Ojã a, bi 'yemp'ũ.

Nε nu'ũ bi hyonya thoho nanguε a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni nanguε Ʃ da dambɛni

¹⁸ Nε bá ε Ʃ 'da yũ saduceo bũya ngue mi εn Ʃ njo'o to da dambɛni. Nε bi 'yän'na ra Jesús, bi 'yɛmbi:

¹⁹ —Xänbate i, nu'a n'da ran t'ɛdi bi man'a ra Moisés i εna, ngue nu'bũ da du n'da ran 'yohũ nε njo'o rá t'ũhni 'bũ bi du, nε nu'a rán 'yohũ zεhε da zinba a rá xisu a rán 'yohũ bi du. Nε nu'a rá t'ũhni dim 'bũi da t'ɛmbi rá t'ũhni a xí du. ²⁰ Nε mi 'bũ i yoto yũn 'yohũ i din 'yohũ zεhε Ʃ. Nε nu'a ra 'bet'o n'yohũ bi zin'a n'da ra xisu, nε nu'bũ mi du njo'o yá t'ũhni. ²¹ Jananguε'a nu a rán 'yohũ a bi du bi zin a ra xisu mahøn'a. Nε'a bi du a, nε xinga gue a bim 'bũh yá t'ũhni a. Nε ná hyu ngutho. ²² Nε gátho Ʃ yoto ma 'yohũ nε 'dat'a ra xisu bi zini, nε xinga n'da mím 'bũh yá t'ũhni 'bũ bi du Ʃ. Nε nzeɣui nεεε ra xisu bi du. ²³ Nuya dami xije nu'bũ majuãni da dambɛni yũ ja'í, nda'a nin 'yohũ dim 'bũhmi ra xisu, nguetho gátho yoto bim 'bũhmi, bi 'yɛn Ʃ yũ saduceo. ²⁴ Mi dãh ra Jesús nε bi 'yemp'ũ:

—Nu'ahũ 'dan'yo thoho guí mamhbũ nguetho hin guím bεmhbũ 'bε'a mam bũ ja rá t'ohni Ojã xín rá ts'edi Ojã guí pãhmbũ. ²⁵ Nu'bũ bi dambɛni Ʃ xũn du him man ja ran sini bũ pεgue dim 'bũtho yũ ja'í tengu yám 'bεhni Ojã 'bũpũ mahɛts'i. ²⁶ Nε nu'a ram hma ngue da dambɛni Ʃ xũn du, majuãni a nε guín nuhũ bũ ja rá hman Ojã ngue nu'bũ min yãui Ojã ra Moisés bũ ja ra t'ũza bi 'yɛmbi: “Nugã drá Ojãgã, nu ra Abraham nε ra Isaac nε ra Jacob ngue nim bombøtahũ, i εc'yεigui,” bi 'yɛn Ojã. ²⁷ Ngubũ bi ma nguetho guexta'a i 'bũh yá mbũi Ʃ. Pε hin guím bεmhbũ, nguetho 'dan'yo thoho guí mamhbũ, bi 'yɛn a ra Jesús.

Rán t'ɛdi Ojã man'da ja ts'editho

²⁸ Nu'bũ min yãhũ yũ saduceo ra Jesús, mi 'bũpũ n'da ra xänbate nijã bi 'yøde 'bε'a bi man ra Jesús nε bi bãdi ngue xũn ho a bi ma. Jananguε'a bi 'yänni:

—Nda'a rán t'ɛdi Ojã ngue man'da ja ts'editho ga øthũ, bi 'yɛn'a.

²⁹⁻³⁰ Bi dã'a ra Jesús:

—Nu'a rán t'ɛdi Ojã man'da jats'editho ga øthũ, gue'a ran t'ɛdi ngue i εna: “Dami 'yøhmbũ gyú ja'í israelhũ, nu'a Ojã ra Hmu, n'datho a. Nε guim bεmhbũ a nanguε gátho ni mbũihũ, nε gátho ni tehũ, nε gátho nin 'yomfɛnihũ, nε gátho ni ts'edihũ,” i εn rá t'ohni Ojã. Pε guehna ran t'ɛdi man'da ja ts'edi tho ga øthũ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³¹ Nε 'da'angutho ui ná yoho ran t'ɛdi ga øthũ i εna: “Gui huεc ni mijã'ihũ tengu bũ gnin huεc zεhεhũ,” i εn rá t'ohni Ojã. Guehya yũn t'ɛdi man'da ja ts'editho ga øthũ xinda gue Ʃ mi'da, bi 'yɛn a ra Jesús.

³² Nε nu'a ra xänbate nijã, bi 'yɛm bũya:

—Xänbate i, majuãni xũn ho guím ma, ngue hønt'a n'da Ojã i 'bũi nε njo'o man'da tengu a. Nε ja ts'edi tho da bɛn Ojã n'da ngue gátho rá mbũi, nε gátho rá te, nε gátho rán 'yomfɛni, nε gátho rá ts'edi, ³³ nε di huεc rá mijã'iui tengu bũ nin huεczεhε n'da. Man'da ja ts'editho da 'yøt'a n'da Ʃ xinda gue Ʃ gátho yũ 'bøts'e nε yũn t'unni dí mbøspa Ojã n'da, bi 'yɛn a ra xänbate nijã.

³⁴ Nε nu ra Jesús 'bũ mí 'yø a bi man ra xänbate nijã bi bãdi ngue n'dat'a Ojã im bɛni jananguε a bi 'yɛmbi:

—Nu'í ts'ũtho di 'bε i ngue da zã gui cãrpũ di manda rá ts'edi Ojã, bi 'yemp'a.

Nε nubũya njom man'da bi zãpi da 'yän mi'da yũn t'änni.

To'o gue rá Ts'ũnt'ũ a ra Cristo

³⁵⁻³⁶ Nε mí xänba yũ ja'í a ra Jesús bũ ja ra dãnija, nε bi 'yemp'ũ:

—Hanja εn Ʃ yũ xänbate nijã ngue nu ra Cristo rá m bom'βeto ra David a, nε xim mi εmbi rá Hmu 'bũ hin ním 'bũi, nguetho mi εn'a ra David:

Nu'a Oja bi 'yemp'a ma Hmu:
 “Dat'ua ga huhmi ga conhui ma ts'edi
 gue'bu go dá tapä nin saihua ua ja ra
 ximhäi
 ne gui manda u buya,”
 bi t'emp'a ma Hmu, bi 'yén a ra
 David 'bu mí benba rá Hogandahi
 Oja nangué 'be'a da 'yot' ra Cristo.
³⁷ Guesé ra David bi 'yembi rá Hmu
 a ra Cristo. Hague nja pé ne rám
 bom'betó a, bi 'yén a ra Jesús.

Pé nu yu ja'i, bi 'yomanho gátho a bi
 man ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a i ot'u yu xänbate nija

³⁸ Né bi thoqui bi xänba yu ja'i a ra
 Jesús bi 'yemp'u:

—Gam fähmbu nangué a i xi ahü
 yu xänbate nija, nguetho hont'a ran
 'yets'i i ot'u né di ho da hye yu pahni
 xu mba gueru i 'yo, né di ho da mba
 ma zengua bu ja yu tai, ³⁹ né di ho da
 hyux bu ja yan thuts'i xun ho bu ja yu
 nija, né di ho yu mbudi din sihme bu
 ja yan sihme u, ⁴⁰ né i haspi 'be'a gátho
 bi ts'ocpa u yu xisu xon du yu ndø, né
 sä nya'a thofo in yahü Oja ngue i nde
 da t'embi xun ho tho yu mbui. Man'da
 xun ngu ran unbi da nu ya, bi 'yén'a ra
 Jesús.

Ran t'unni man'da di muui bu na nu Oja

⁴¹ Né mi hupu ra Jesús bu mí ja ra
 huada gueru i pa njät'i ra mbeti rán
 t'unni Oja. Né in nu bu i cät' ra mbeti u
 yu ja'i bu ja ra huada. Né bi nu xun ngu
 yu membeti bi thopu ngue xun ngu ra
 mbeti bi gärpu ja ra huada n'da ngu
 n'da u. ⁴² Né bi zom bu n'da ra hyoya
 xisu xi du rá ndø, né bi gät'i yocentavo
 thofo. ⁴³ Né nu'bu mi nu a bi 'yot'a ra
 xisu buya né bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü nuna zu hy-
 oya xisu man'da xun ngu di muui
 a bi gärpu ja ra huada xinda gue'u
 gátho mi'da. ⁴⁴ Nguetho gátho u mi'da
 bi gät'a i pongui, pé nuna ra xisu
 madague i hyoya na, pé bi gät'i gátho
 mi pé'ts'i, bi 'yemp'u yu xädi a ra Jesús.

13

Ra Jesús bi ma ngue da mba nso't'i ra danija

¹ Nu'bu mi bøm bu ja ra danija ra
 Jesús né yu xädi, nu'a n'da bi 'yén'a:

—Xänbate i, hyandi ts'u nu ra nija,
 emme xu ndoho yu do n'yohu né emme
 mahotho.

² Mi däh ra Jesús né bi 'yemp'u:

—Guín nuhu ngue mahotho né
 emme ndoho yu do, pégue da zøn ra
 pa da so't'i, bi 'yemp'u.

Yu hmepya ngue rán zegui

³ Né nu'bu mi zøm bu ja ra nyuni
 Olivos, bi hyupu ra Jesús, hēt' ra
 danija. Né hont'u yu xädi mi 'buhmbu
 bu. Né nubuya ra Pedro né ra Jacobo
 né ra Xuua né ra Andrés:

⁴—Nda'a ní pa da mba nso't'i ra nija
 gá xije, bi 'yén u. Nda'a ni hmepya da
 hnu 'bu din ja a guím ma, t'emp'a ra
 Jesús.

⁵ Mi dā a ra Jesús né bi 'yemp'u:

—Gam fähmbu njon da hyä ahü,
⁶ nguetho xun ngu ba xé ngue sä da
 'yena: “Nugä, guécä drá Cristogä,” da
 'yén'u. Né xun ngu u da hyät'i.

⁷ Né nu'bu gui 'yohmbu yu sai né'bu
 da hma ngue din ja yu sai, o guín
 suhu nguetho jatho din ja u. Pé nu'bu
 din ja u xinga gue'bu ran zegui 'bu.

⁸ Nguetho nu yu ja'i bu 'da yu häi
 din sahmi yu mijä'ihu. Né nu 'da yu
 ts'ut'abi din sahmbu yu mits'ut'abihu,
 né din ja yu 'yänhäi, né xun ngu yu
 nidi din ja ra thuhu né yan 'yo'ts'i.
 Né guehya yu mbudi yan unbi ya, bi
 'yemp'u.

⁹ Né xø bi 'yén'a:

—Né gam fähmbu njon di 'uec'ahü
 bu ja rá 'yu Oja, nguetho da mba ma
 dä ahü bu ja ran juänbate, neru ja
 yu nija ma mijudíohu da 'ber'ahü, né
 nangué guí éc'yéigahu da ts'on'nahü
 bu 'buh yu ts'ut'abi, neru 'buh yu
 dats'ut'abi ngue da ts'ep'ahü. Né xun
 ho 'bu din jabu né gue'a dí zä gui
 xihmbu mam hmangä u. ¹⁰ Pé m'bet'o
 thofo da mba nsifi gátho yu ja'i 'bucua
 ja ra ximhäi ran ho ma'da'yo dí pø
 u. ¹¹ Né nu'bu da zix ahü di dä ahü

b_u 'b_uh ra ts'ut'abi, p_e him 'b_e gui hyonse_hu 'b_e'a gui mamhb_u 'b_u da mba ma juan'ni ah_u, nguetho nu'b_u bi z_on ra ora da t'an'nah_u, h_ont'a rá Hogandahi Oja da zä di b_en'nah_u 'b_e'a gui mamhb_u. ¹² N_e nu n'da ran 'yoh_u di manda da tho rán 'yoh_u, n_e nu'a rá ta di manda da tho rá ts'unt'_u. N_e da ndants'_u y_u ts'unt'_u din tunhd_u u y_u ta n_e y_u mbe n_e di manda da tho rá ta n_e rá mbe 'da y_u ts'unt'_u. ¹³ N_e gätho y_u ja'i da zan ah_u nangue a guí ξ c'y ϵ igah_u. N_e nu'u to'o gätho da hyät y_un unbi gue'b_u go rán z ϵ gui, gue u dim p \emptyset u, bi 'y ϵ mp'_u.

¹⁴ N_e bi thoqui bi xi u:

—Ba ξ a n'da ra ts'edi x_un ts'o ngue di ts'oni gätho. Ngub_u bi man ra Daniel gue rá p \emptyset ngahya Oja. N_e nu'b_u gá nuh_u dim 'bäp_u guerp_u hin rán säui dim 'bäi, dami 'dahmb_u gy_u menguh_u b_u Judea, gui mbähä b_u ja y_u t'øhø guin 'y α mb_u b_u. Nu a to'o da nu ra s \emptyset cua i ja ua, da 'y ϵ 't'amb_u na. ¹⁵ N_e nu'b_u bin ja a, to'o i 'bäp_u goxthi hin da y_urp_u mbo rá ngu, hin da b_eni ja 'b_e'a 'b_e da hyäts'i, 'b_ex gue da 'dagui. ¹⁶ N_e nu'a to'o 'bäp_u ja y_u hu α hi hin da mbeng b_u ja y_u ngu ngue ba c α y_u coto, 'b_ex gue da 'datho b_u. ¹⁷ Hu ξ cate u y_u xisu in hat'uhni n_e u 'b_uh y_u 'uere y_u pa u. ¹⁸ 'Yäf_u rá mate Oja ngue hin din ja ah_u ran 'dagui 'b_u y_u pa x_un s ϵ x \emptyset hma hin da zä gui 'dahmb_u. ¹⁹ N_e nu'u y_u pa u, din ja x_un ngu y_un unbi hin jam'b_u n'dand_i x_on ja gue'b_u go rá mb_udi ra ximhäi. N_e nu'b_u ya bin ja, him man'dand_i din ja y_un unbi tengu u. ²⁰ P_e nangue u y_u 'y ϵ c'y ϵ i, Oja di japi hingui ngu y_u pa din ja y_un unbi, nu'b_u hin'na njon xtam bongui, bi 'y ϵ n a ra Jesús.

²¹ N_e bi thoqui bi ma, bi 'y ϵ na:

—N_e nu'b_u da si ah_u: “Dami hyanth_u, 'b_ucua ra Cristo ya, rá Thahni Oja,” da t' ξ n ah_u. O gue da t' ξ n'ah_u: “Ba nuh_u 'bäp_u ra Cristo ya, rá Thahni Oja,” da t' ξ n ah_u, p_e o guí ξ c'y ϵ ih_u. ²² Nguetho x_un ngu dim 'b_u u y_u hyäte Cristo n_e y_u hyäte p \emptyset ngahya da 'y \emptyset t' y_u hyonya nt' \emptyset 'e nguetho i nde da hyät y_u 'y ϵ c'y ϵ i gue bi huanh

Oja, 'b_u da zä da hyät'_u. ²³ P_e nde'b_u gam fäse_hu nguetho ya dá xi ah_u 'b_e'a gätho din ja m'bejua, bi 'y ϵ n a ra Jesús.

Nu'a din ja 'b_u bi z \emptyset cua mah \emptyset n'a ra Jesús

²⁴ N_e x \emptyset bi 'y ϵ mp'_u y_u xädi a ra Jesús:

—N_e nu'b_u ya bi guah y_un unbi, nu a ra hyadi di 'b_eh rá ts'edi n_e ra z α na him man ja rán n ϵ qui. ²⁵ N_e nu y_u s \emptyset da dägui. N_e gätho mi'da di 'b_eh y_u ts'edi u gä bí ja b_u mah ξ ts'i, di 'y α ni. ²⁶ N_e nub_uya da hnugui ba ξ cä ua ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ba ogä b_u ja y_u güi, dan 'yo'be x_un ngu ma ts'edi n_e dam mixte x_un ho. ²⁷ Ga pen'd_u y α m 'b_ehni Oja mah ξ ts'i b_uya, di pet'_u gätho xtá huahni guecua gätho na ng_uni ra ximhäi, bi 'y ϵ n'a ra Jesús.

²⁸ Nuya da zä gui p α hb_u 'b_e'a gue nin t'uti i ut'ah_u 'da y_u za. Nu'b_u bi b \emptyset x y_u 'dogui u y_u 'y ϵ guí p α hb_u mi ts'atho din ja ra hyethe b_uya. ²⁹ Ngutho 'b_u ya bin ja gätho u dá xi ah_u, gui p α hb_u ngue mi ts'atho ba pengä ua mah \emptyset n'a b_uya, bi 'y ϵ na. ³⁰ Maju α ni dí xi ah_u di 'b_utho ua 'da ah_u 'b_u bi mb_udi din ja a dí xi ah_u. ³¹ Mah ξ ts'i da guadi, n ϵ cua ja ra häi, p_e nu'a mam hmangä hin jam'b_u da gua a.

³² P_e nu'a ra pa a, njongui p α di 'b_e'a ní ora din ja a dí m α ngä, xinga gue u y α m 'b_ehni Oja 'bäp_u mah ξ ts'i, xinga guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi dí p α di. H \emptyset nt'a Oja ma Ta i p α di, bi 'y ϵ n a ra Jesús.

³³ N_e x \emptyset bi 'y ϵ na:

—Thocpa thoho gan nuhmb_u tengu'b_u hin gui tonspah_u ra t' α ha. N_e xinga n'da zi ora gui pumb ξ ni_hu Oja n_e thocpa thoho gan y α h_u a, nguetho hin guí p α hb_u nda'a ni pa ba pengä mah \emptyset n'a. ³⁴ Tengu n'da ran 'yoh_u bi mba yatho bi zoh rá ngu, bi un y α n t' ξ di y_u 'y ϵ h ϵ ngue di jamansu b_u, n'da ngu n'da bi xi a da 'y \emptyset t'e. N_e bi xi a ra mbängoxthi ngue hin di tonspa ra t' α ha. ³⁵ N_e ngutho dí xi ah_u, dami t \emptyset mh_u tengu 'b_u gan äth α h_u nguetho hin guí p α hb_u 'b_e'a ní pa ba pengä ua, o gue'b_u bin de, o gue'b_u made ra

xui, o gue'bu bi mbah yu øni, o gue'bu bi hyats'i. ³⁶ Nguetho hin guí pahmbu nda'a ni ora ba ɛcä, xi'bu ba ɛcä ne ga tɪn ahü bu gdi ahmbu. ³⁷ Ne nu'a dí xi ahü, ngutho dí xicä gätho mi'da: "Dami tømhbü," bi 'yemp'u yú xädi a ra Jesús.

14

Yü ngurbi yu judío i nde 'bex gue da bent'a ra Jesús

¹ Ne man yopa da dät ra pa 'bu mi bɛn a xí 'yøt' ma mbombøtahe bu Egipto dyu judíohe. Nu yu ngurpa mbäjä büya ne yu xänbate nijä bi bɛni 'be'a ni fɛhni da xi a ra Jesús guerpü da zä da bent'i ngue da hyo. ² Ne bin 'yemzɛhe u:

—Hinga gue a ra pa ra dämpeti gam benthü ne xøhma din cue yu jä'i, bi 'yɛn u.

N'da ra xisu bi naspa ra 'yɛthi rá yq ra Jesús

³ Ne mi 'burü ra Jesús bu ja rá ngu ra Simón bu ja ra hnini Betania. Gue'a ra Simón mi hɛmb ra t'axca'ya 'bu mam 'bet'o. Ne nu'bu mi sihmɛ bu ra Jesús bi zøpü n'da ra xisu i tu n'da ra xito nt'øt'e ngue ra do'yaxi, mi po ra 'yɛthi ɛmmɛ yuman'u a, ne xun ngu di muui a. Bi xɛcpa rá nde büya ne bi naspa rá yq ra Jesús. ⁴ Nu'bu da mí 'burü, bin cue u büya ne bi 'yɛn u:

—Hanja bim 'bɛtho ra 'yɛthi ne xum hmadi di muui. ⁵ Mi sä xtá 'bä xtɪn t'un yu hyoya a hyu ciento rá muui a ra 'yɛthi, bi 'yɛn u.

Ne bi numan'u ra xisu u. ⁶ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Hanja guín jahü bu, o guidi pahmbü ra xisu nguetho xun ho bi 'yørcä na. ⁷ Nu'ahü thocpa thoho gam 'buhmbü yu hyoya ne hønt'a go ma pa da zä gui fäxhü u. Pɛ nugä hinga thocpa thoho dam 'buhmbü. ⁸ Bi 'yørcä ra xisu a mi sä da 'yøt'e, bi hoga ma ngøc'yɛi ngue da t'ägä bu ja ran 'yägüi. ⁹ Majuani dí xi ahü gue hønbu go hapü da hman ran ho ma'da'yo gätho na ndoho ra ximhäi, nehna bi

'yørcä ra xisu da hman na, 'dahma ne'a da fɛn a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Judas im ma di dä a ra Jesús

¹⁰ Nu'a ra Judas Iscariote büya, ngue'a n'da yú xädi ra Jesús, bi mba bu 'buh yu ngurpa mbäjä bi xifi di döp'a ra Jesús. ¹¹ Ne bi hyu yú mbüi u yu ngurpa mbäjä ne bi xifi di un ra mbɛti. Ne bi mbenc'a ra Judas büya mi honi jam'bu di dä a ra Jesús.

Bin sihmɛhü ra Hmu u yú xädi

¹² Nu rá mbüdi ra pa ra dämpeti ngue ran dqbaxjua i ts'i ra thuhme hin'yü rá ixi, ne i ho ra t'ude'yo. Ne nu yú xädi ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Hapü guí ndeje ga hoje ran ts'ihmɛ ra mbaxjua ga sihmü, bi 'yɛn u.

¹³ Ne nubüya bi xi u yoho yú xädi:

—Ni mbɛ bu ja ra dahnihni Jerusalén, ne nu'bu gá nuui bu n'da ran 'yohü i tu n'daxaro ra dehe gui tenüi bu da zøni. ¹⁴ Ne nu'bu gá sømhbü gui 'yɛnui a ra mɛngu bu: "Nu'a ra Hmu bá pengähe ngue ga än'nahe hapü i ja a ra cuarto ngue ga sihe ran ts'ihmɛ ra mbaxjua," gui 'yɛnui. ¹⁵ Ne nu'a büya da 'yut'au i n'da ra cuarto i ja bu magäts'i xun ndoho ne mahoqui. Guerpü ja gui hocui bu a ran sihmɛ ga sihmü, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁶ Bi mba yú xädi büya ne bi zøm bu ja ra dahnihni Jerusalén ne bi dɪm bu gätho 'be'a xi sifi. Gätho bi hocpü 'be'a da zi bu 'bu bin de, ne bi mbeng bu 'buh ra Jesús büya. ¹⁷ Nu'bu min de ts'u, bi mbähä ra Jesús 'de'mayoho yú xädi büya. ¹⁸ Gätho bin sihmɛ u. Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü, dí sihmɛhü ua n'da gue di dägä, bi 'yemp'u.

¹⁹ Nu yú xädi büya bi du yú mbüi, n'da ngu n'da bi 'yänni:

—Ha guecä, bi 'yɛn'u.

²⁰ Ne nu'a ra Jesús bi dät'u:

—Go gue'a n'da gue gue'ahü guí 'de'mayoho ahü gue dí comh ma mbohi'be. ²¹ Majuani nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, ga tugä tengü nt'o't'i nanguecä. Pɛ i huɛhi maha a

ran 'yohu ngue di dägä. Man'da xun ho 'bu hin xtim 'bu a, bi 'yɛn a ra Jesús.

²² Gätho na sihme u bi hyac man'da ra hme ra Jesús, bi un ra jamadi Oja, bi xeni ne bi darpa yu xädi buya.

—Dami sihu na. Guehna nam bon'a ma ngoc'yeigä na, bi 'yemp'u.

²³ Ne bi dec'a ra vaso mi po a nzai mi si u. Bi un ra jamadi Oja ne bi un'du buya, bi zi n'da ngu n'da u.

²⁴ —Guehna tengu 'bu ma jigä na, i ot' ra 'da'yo nhogui, dim fani di yamba yu te yu ja'i 'bucua ja ra ximhai.

²⁵ Majuani di xi ah, hin ga si man'da ra gui uva ja gue'bu bi zon ra pa ga si ma'da'yo bu di manda ra ts'edi Oja, bi 'yɛn a ra Jesús.

Jesús bi badi gue a ra Pedro da gon'a

²⁶ Ne bin tu a n'da ra thuhu Oja u buya. Bi bom bu mi sihme u ne bi mba bu ja ra nyuni Olivos. ²⁷ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u yu xädi:

—Nu'ahu di pacä ngue gui 'dahmbu, gui sogahu nan xui ya, tengu nt'o't'i bu ja ram hman Oja i ena: “Ga ho ra mbände'yo ne din 'uext'u yu de'yo,” i em bu ja ra t'ohni, bi 'yena.

²⁸ Pe nu'bu dá thambenigä dan timbu bu Galilea, bi 'yemp'u yu xädi a ra Jesús. ²⁹ Nu'a ra Pedro bi 'yɛn'a:

—Madague a gätho da 'dah ya 'da, pe nugä hin ga soc'i'i.

³⁰ Nu ra Jesús bi da'a buya:

—Haha, di pacä 'be'a gui 'yot'a ra xui jabuya, ná hyundi xqui cöngä 'bu bi mbah ná yondi ra oni, bi 'yɛn a.

³¹ Pe nu'a ra Pedro man'da nts'edi bi 'yɛn'a:

—Nugä hin ga cön'a i madague'bu 'darpu ga tuui, bi 'yɛmbi.

Ne 'da'angu bi ma gätho u mi'da yu xädi buya.

Ra Jesús i tu rá mbui ne gue'a ra ora da nu yun unbi a

³² Ne bi urpu ja ra nuadoni Getsemani gueru ja ra nyuni Olivos. Nu ra Jesús buya bi 'yemp'u yu xädi:

—Hyuhmbu ua gätho ah, 'be dán yagä'be Oja ua nan jongua ts'u, bi 'yɛn'a.

³³ Ne nubuya bi zixa ra Pedro, ne ra Jacobo, ne ra Xuua. Ne nu ra Jesús emme bi hyundumbui ne bin su. ³⁴ Ne bi 'yemp'u:

—Emme tu ma mbui, ena da hyog ra dumbui. Gui cohmbu ua ne gan äthahu, bi 'yemp'u.

³⁵ Ne bi mba bu njom bu ts'u. Bin danyahmu bu ja ra hai bin yai Oja, gue'bu da zä hin da nu ran unbi a da nu. ³⁶ Ne bi 'yena:

—Ma Ta i, hin te gui hɛmbi, gätho da zä gui 'yot'e. Dami 'uegä a ran unbi. Pe hin din nde gue gue'a ma pähä zehc ga ot'ä pe gue'a go gui nde da t'ot'e, bi 'yena.

³⁷ Ne bi mbeng bu xi go u hyu ne bi 'yemp'a ra Pedro:

—Hague grä Simón, ha gui aha. Ha hingui sä xquin äthä n'da ora.

³⁸ Damin äthahu ne gui 'yafu Oja ngue gui serbah 'be'a di ben'nah ra zithu. Nu rá mbui n'da ja ra pähä nangu ran ho, pe nu rá ngoc'yei n'da xun güent'i a, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁹ Ne bi mbeng mahon'a ra Jesús bin yai Oja ne guexta'a bi xifi. ⁴⁰ Ne nubuya bi mbeng bu bá co u hyu ne bi dim bu i aha nguetho emme mí ndet'aha u. Janangu nu'bu mi zo u hingui padi 'be'a di da u. ⁴¹ Ná hyundi bán yai Oja, 'bu mam bá pengbu bá co u hyu, ne bi 'yemp'u:

—Ahmahu ya, damin säyahu ya, bi 'yɛn'a. Nuya bi zon ra ora ngue da mba ma dägä bu 'buh yu ts'om'bäi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhai. ⁴² Dami ndanshu, ga mbähä dan c'athu a di dägä, ya häntua, bi 'yemp'u yu xädi a ra Jesús.

Ra Jesús bi bent'u yun suihu

⁴³ Gätho ná yahu yu xädi 'bex bi zom bu ra Judas, gue'a n'da rá xädi. Ne xun ngu yu ja'i bi zix'a, mi ha yu juai ne yu ts'at'egui. Ne gue'u yam 'behni yu ngurpa mbaja ne yu xänbate nijä ne yu dac'yei. ⁴⁴ Ne nu'a ra Judas ya xi xi u: “Nu'a ga suspa rá 'yogu gue a ra Jesús a, 'bex guim benthu buya ne gui sixhu, ne hin gui thøhmbu,” xi 'yemp'u min

'yohu. ⁴⁵ Janangue a nu'bu mi zopu mi 'bäh ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, bi 'yëmbi.

Ne bi züspa rá 'yogu. ⁴⁶ Bex bi bent püya. ⁴⁷ Ne 'bex bi c'o'ts' rá juai a n'da min 'yohu ra Jesús ne bi zecpa rá zagu rá 'yëhe ra dambäjä. ⁴⁸ Ne nu ra Jesús bi 'yëmp'u bi bent'i:

—Ha guí ëmhbu drá bëgä ngue guá hähü ni juaihu ne ni zahü ngue gui bentcahu. ⁴⁹ Gätho yu pa däm 'bühmbu, dá xän'nahu bu ja ra dänija ne hin gá bentcahu bu. Pe ja xi jabu thoho, ngue din ja a nt'o't'i bu ja rá m hman Ojä ngue mi hma din ja, bi t'ëmp'u yäm 'behni yu mbäjä.

⁵⁰ Pe nu'u yü xädi büya gätho bi 'dagui, bi zopu a ra Jesús.

Ra ts'unt'u ngue bi 'dagui

⁵¹ Hønt'a n'da ra ts'unt'u bi den'na 'bu mi ts'ix a ra Jesús, dim pä't'a ra the'bø't'e, ne mí ën u ne'a xtám bent'a. ⁵² Pe nu'a hønt'a ra the'bø't'e bi bentpa a, ne bi 'dah püya ne bin 'yo máxni bu ní mba.

Ra Jesús bi mba ma dä bu 'buh yu mbäjä

⁵³ Nu'bu mi mba ma dä bu 'buh ra dambäjä, bim peti u ma ngurbihe ngue yu ngurpambäjä ne yu dác'yei ne yu xänbate nija. ⁵⁴ Ne nu ra Pedro bin tet'i, i 'bejua thoho bu ni mba, gue'bu go mi zøm bu mbo rá mbä't'i rá ngu ra dambäjä, ne bi hyuhmbu bu u yu asmayo nija, bin täspihu u. ⁵⁵ Nu yu ngurba mbäjä ne gätho u mi'da i øt' ran juänbate, mi honi to'o da ma xän ho 'beru dí yap'a ra Jesús ngue da hyo, ne madague'a xän ngu u bin yä pe xinga n'da u bi ma njuäntho. ⁵⁶ Xän ngu bi man yu fehni pe him bin tün yäm hma. ⁵⁷ Xø bi ndants'u 'da mahøn'a bi zänba man'da ra fehni u, ne bi 'yënn u:

⁵⁸ —Nuna ran 'yohu bi ma ne bi 'yëna, “Nugä ga yø't' ra nija ua, nt'øt'e yü 'ye yu jä'i, ne nu'bu ná hyupa ga hócä n'da ngue hinga nt'øt'e yü 'ye yu jä'i,” bi 'yënnu ran 'yohu, ne nugähe dá øhmbe 'bu mí 'yënnu, bi 'yëm büya.

⁵⁹ Pe xinga gue'u bin tün u yäm hman u. ⁶⁰ Pe nu ra Jesús bin hëtho. Njo'o to bi dät'i. ⁶¹ Nu'a ra ngurpa mbäjä bi 'yän mahøn'a:

—Ha gue'e grá Cristo. Ha gue'e rá Ts'unt'u i Ojä nuixte rá ts'edi.

⁶² Nu ra Jesús bi dät'i:

—Guecä, ne guin nuju, nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, ga com'be rá ts'edi Ojä madä rá ts'edi. Ne guin nuju 'bu bá pengä, ba ëcä bu ja yu güi, bi 'yënn'a ra Jesús.

⁶³ Pe nu'a ra dambäjä bi dänse rá pahni, ëmbi hingui ëspa Ojä ra Jesús nangue a bi ma. Ne bi 'yëm büya:

—Ya hin ga homhbu mi'da yu tes-tigo, ⁶⁴ ne dá øhmbe ya ngue hingui ëspa Ojä na ran 'yohu. 'Be'a guí mamhbu ga ørpahu ya, bi 'yënn a ra dambäjä.

Ne gätho 'da'angu bi man u ngue di un ran ts'ëmbi ngue da hyo. ⁶⁵ Nu'u 'da büya bi zox'a ra Jesús, ne bi gorpa rá dä, ne bi mbe'mi ne bi 'yëmbi, “Grá pøngahyü, man ya, to'o bi mbep'a'i,” bi 'yënn u. Ne nu yu asmayo bu nija ëmme bi mbemp'a rá hmi.

Ra Pedro bi gøn a ra Jesús

⁶⁶ Nu'bu mim 'bäpu ra Pedro bu mbo ra mbä't'i, bi thopu n'da ra xisu ngue rá 'yëhe ra dambäjä. ⁶⁷ Ne bi nu'a ra Pedro din täspi, bi hyë't'i ne bi 'yëmbi:

—Ëna ne'e gmín 'yohu ra Jesús ra mangu bu Nazaret, bi 'yëmp'a ra Pedro.

⁶⁸ Pe nu'a ra Pedro bin cøni.

—Hín dí pädi 'be'a nam bøn'a guím ma, bi 'yënn a ra Pedro.

Ne bi 'uegue bi mba bu hänt ra gox-thi. Ne bi mbah ra tamfø büya. ⁶⁹ Ná ya'a ts'u büya xø bi thopu ra 'yëhexisu bu 'bäh ra Pedro, ne bi 'yëmp'u 'bupu:

—Nuna ran 'yohu, min 'yohu u mi tenn'a ra Jesús.

⁷⁰ Pe nu'a ra Pedro bin cøni mahøn'a. Ná ya'a ts'u büya, guesu u mí 'bupu mi 'bäh ra Pedro bi 'yënn u:

—Majuäni guín 'yohu u nguetho grá mangu Galilea ne 'da igu bu gnä yähu u, bi t'ëmp'a ra Pedro.

71 Nu'a ra Pedro baya bi 'yemp'u:

—Nu'bu him majuañi dí xi ah, Oja da zεgbä, janangue dí xi ah, hin dí paçä a ran 'yoh guí mamhbu, bi 'yεn a.

72 'Bex bi mbah ná yondj ra tamfö baya. 'Bex bi bεn a ra Pedro 'be'a xí xih ra Jesús ngue xí 'yεmbi: “Dí paçä ngue ná hyundj xqui cōngä 'bu bi mbah ná yondj ra øni,” xí 'yemp'a ra Jesús. Ne nu'bu mi bεn a xí 'yøt'e, bi du rá mbai ra Pedro ne 'bex bin zoni.

15

Ra Jesús bi mba ma dä bu buh ra ts'ut'abi ra Pilato

1 Nu'bu t'uxudi tho, nu yε ngarba mbäjä ne yε daç'yei ne yε xānbate nija ne gātho u mi'da ma ngarbihe dyú judíohe, bin yaε u. Ne nubaya bi zix a ra Jesús ngue di dāp'a ra Pilato. Bin thät't' 'bu mi zits'i. 2 Ne nu ra Pilato bi 'yān'na ra Jesús:

—Ha gue e grá hmuts'ut'abi yε judío, bi 'yemp'a.

Bi da a ra Jesús:

—Gue'a guím ma, bi 'yεna.

3 Ne nu yε ngarba mbäjä εmme bi yañi. 4 Janangue a nu ra Pilato bi 'yān'na ra Jesús mahøn'a, bi 'yεmbi:

—Hanja hin ni thätya i di yañi'i. Ne xñ ngu 'be'a gātho i xi'i, bi 'yεmbi.

5 Pe nu ra Jesús guexta'a him bi dat'a ra Pilato. Janangue'a nu ra Pilato bi hyonya thoho.

Ra Jesús bin t'un ran ts'εmbi ngue da du

6 Nu'a ra pa ram peti ra mbaxjua, zañi di thø a n'da ra ofädi ra Pilato hōnt'a go nda'a da man yε ja'i. 7 Ne min ofädi n'da ran 'yohu i Barrabás, 'darpu mi ofädiu u 'da'ingu bi 'yøthu ngue bin hote u, bi dām'ma n'da ra sai.

8 Nu'bu mi zøh yε ja'i xñ ngu bu mi 'buh ra Pilato, nu'bu bi xih ra Pilato di thøcpa n'da ra ofädi tengu nzai bi 'yøt' 'bu ra pa ram peti. 9 Janangue a nu ra Pilato bi 'yemp'u:

—Ha gue'a ni hmuts'ut'abihu gyú israhelhu, gyú judíohe, ga thøc'ahu, bi 'yemp'u.

10 Nguetho mi pañ ra Pilato di seya thohoba ra Jesús yε ngarba mbäjä 'bu mi dāp'a. 11 Pe nu yε ngarba mbäjä bi parpa yε ja'i gue'a ra Barrabás da 'yāh yε ja'i. 12 Nu ra Pilato xø bi 'yemp'u mahøn'a:

—Xina ni hmuts'ut'abihu, gyú israhelhu, gyú judíohe, 'be'a ga ørpä na buya, bi 'yεn'a.

13 Nu yε ja'i baya nts'edi bi 'yεn u:

—Go guí cuarpu ja ra pont'i na ra Jesús.

14 Pe nu ra Pilato bi 'yemp'u:

—'Be'a gue man ts'o xñ 'yøt'na, bi 'yemp'u.

Ne nu'bu yε ja'i man'da nts'edi bi 'yεn u:

—Go cuarpu ja ra pont'i na, bi 'yεn u.

15 Nu ra Pilato bi nde da 'yørpa rá pähä yε ja'i, janangue guehma go bi thøcpa a ra Barrabás. Ne bi manda da mba m'bei a ra Jesús ne da mba ma cuati bu ja ra pont'i.

16 Nu yε dofai baya, bi zixa ra Jesús bu mbo guerpu ja yān sāya yε dofai, ne bi zo u gātho yú mindofaihu 'bupu. 17 Ne bi mba ma hete n'da ra pahni xñ jupoi a ra Jesús ngue tengu he yε ts'ut'abi, ne nts'edi bi mba ma huspi n'da ra corona á m'be yε 'yε'uñi nguetho bi den thoho. 18 Ne bi zengua u ne bi 'yεnsa yú biba u:

“Damim 'būmanho gra hmuts'ut'abi yε judío,” bi 'yemp' 'bu mi denthoho. 19 Ne bi despa rá ya yε za ne bi zots'i, ne bin danyahmu, εna i thānde pegue bi denthoho. 20 Nu'bu mi jua'a bi denni bi tonsa a ra pahni xñ jupoi ne bi het'a rá pahni zεhe. Bi gñc pūya ngue bi zits'i da 'døm'pu ja ra pont'i.

Ra Jesús bi mba ma cuati bu ja ra pont'i ne bi du

21 Ne nu'bu mi mba bu 'yu, bin c'athu ra Simón, ra mēngu bu Cirene, rá ta ra Alejandro ne ra Rufo, bí 'yε a huñi a. Ne nu yε dofai baya bi 'yørpa ra ts'edi a ra Simón da duspa rá pont'i a ra Jesús. 22 Ne guerpu ja ra nyuni Gólgota ní ts'ixa ra Jesús. Nu'a Gólgota in nde da ma “ra Nyuni Yañmu.” 23 Ne nu'bu mi zøm bu, bin t'un ra vino ngue

ma uants'i n'da ra 'yε̄thi x̄n ju a ra Jesús. Pε nu'a him bi zi a. ²⁴ Nε nu'b̄m mi 'd̄om'p̄m ja ra pont'i b̄ya, nu ȳm dof̄ai bi 'ȳot'a n'da ran t̄aha ɛ nangue ȳá he ra Jesús ngue i nde da b̄adi nda'a ní 'b̄o't'e da ḡaxa n'da ngu n'da. ²⁵ Ḡato xudi 'b̄m mi mba n'd̄o'mi b̄m ja ra pont'i a ra Jesús. ²⁶ Nε mán t'o't'i b̄m ja ra pont'i a í ȳap'a bi 'ȳεna, “Rá hmuts'ut'abi ȳm judío na,” ɛm b̄m.

²⁷ Nε bi mba ma cuatih̄m ra Jesús yoho ȳm b̄ε. 'Da a n'da ȳm pont'i. Nε bi 'b̄ám'p̄m ja rán 'ȳei a n'da nε bi 'b̄ám'p̄m ja rá ḡaha a man'da. ²⁸ Nε nuna bin ja, mi mam b̄m ja rá t'ohni Oj̄a maya'b̄m, bi 'ȳεna: “Da t'ε̄mbi ngue 'da'anguui ɛ ȳm d̄adits'oqui a.” ²⁹ Nε nu ȳm j̄a'i bi thop̄m, bi ɛp̄i nε bi dentho, bi 'ȳεmbi:

—Ha hinga gue e gá ma ngue gui xo't' ma nijah̄m nε hyupa tho gui hyøh mahøn'a. ³⁰ Sä gui çap̄m ja ra pont'i ya 'b̄m, nε gan ȳanse, bi 'ȳεmbi.

³¹ Nε ximangutho bi man ɛ ȳm ngarba mbäjä bin 'ȳεmp'ɛ:

—Nuna, bi ȳanba ȳá te ɛ 'da, pε hingui sä din ȳanse ya. ³² Gan nuh̄m ra Cristo, rá hmuts'ut'abi ȳm judío 'b̄m ba çap̄m ja ra pont'i, gan nugäh̄m, nε ga ɛç'ȳei h̄m b̄ya, bi 'ȳεm 'b̄m mi dentho. Nε ɛ mi cuath̄m b̄m, bi ɛcpa ra Jesús.

Bi du ra Jesús

³³ Nu'b̄m mi z̄øn a huxhyadi b̄ya bim 'b̄exui ḡátho ra häi, ja gue'b̄m mi z̄øn a hyunde bin nεqui mahøn'a.

³⁴ Nε nu'a ra ora a ɛ x̄o i huxhyadi, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'ȳεna:

—Eloi, Eloi, lama sabactani, bi 'ȳεna. Nde da ma: “Ma Oj̄a i, ma Oj̄a i, hanja xcá hyεga thoho.”

³⁵ Nu'b̄m mi 'ȳo ɛ 'da 'b̄ap̄m, bin 'ȳεmp'ɛ:

—Nuna, nzo a ra Elías, bin 'ȳεmp'ɛ.

³⁶ Nε bán ti a n'da mí h̄a n'da tengu ra fanjo xí 'yot'i, bi fosp̄m ja ra vino x̄n ju, nε bi nd̄oçt'a n'da ra xithi. Pi ūaspa ra Jesús ɛmbi da zi, nε bi 'ȳεmp'ɛ min 'yoh̄m:

—Pε 'b̄ε ga undä na, ga nuh̄m 'b̄m da z̄øh ra Elías di tongui, bi 'ȳεmp'ɛ.

³⁷ Pε nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi nε 'bex bi du. ³⁸ Nε nub̄m mbo ra d̄anij̄a 'bex gue bin x̄engui nde ra 'b̄o't'e mi ndam b̄m. Bá fuh magats'i nε bi z̄øtahäi a bin x̄eni. ³⁹ Nε nu'a rá h̄mu ȳm dof̄ai, mi h̄εt'a ra Jesús bi mba 'b̄m mi du, nε bi 'ȳεna:

—Majuq̄ni nuna ran 'yoh̄m na, rá Ts'unt'ɛ Oj̄a na, bi 'ȳεn a ra hmudof̄ai.

⁴⁰ Nε mi 'b̄ap̄m 'da ȳm xisu b̄m ma'ueni ts'ɛ, mi hant'a ra Jesús. Nu'a n'da ra Salomé a, nε nu'a man'da ra María, ra m̄engu Magdala, nε nu'a man'da ra María, rá mbe ra Jacobo nε ra José. ⁴¹ Guehya ȳm xisu mi t̄en ra Jesús 'b̄m mi 'b̄ap̄m Galilea nε mi f̄äts'i. Nε ɛ mi'da ȳm xisu bi d̄en 'b̄m mi mba b̄m Jerusalén, mi 'b̄ap̄m.

Jesús bi mba nt'ägui

⁴²⁻⁴³ Nε ya bin de, nε mim b̄eni da 'ȳäcpa n'dihi rá nḡoç'ȳei ra Jesús nguetho mi ts'utho da d̄m'a ra pa ran ts'äya, nε nu ra pa ran ts'äya njongui sä da t'ä a. Janangue a nu ra José ra m̄engu Arimatea, bi hyut'anzamb̄i bi mba bán ȳaui ra Pilato, bi 'ȳap a rá nḡoç'ȳei ra Jesús. Nu ra José n'da rá nḡurbi ȳm j̄a'i israel, pε gue'a n'da majuq̄ni mi ɛç'ȳei Oj̄a nε mi t̄øm'ma ra pa di manda ua rá ts'edi Oj̄a. ⁴⁴ Nu ra Pilato bi hyonya thoho 'b̄m mi sifi bi du ra Jesús. Nε nub̄aya bi mb̄ehna n'da ba si a rá h̄mu ȳm dof̄ai ngue da 'ȳän 'b̄m majuq̄ni ya bi du. ⁴⁵ Nε nu'b̄m mi man a rá h̄mu ȳm dof̄ai gue bi du, nu ra Pilato bi 'ȳεmp'a ra José:

—Da zä gui tuxa rá nḡoç'ȳei ra Jesús 'b̄m.

⁴⁶ Nu a ra José b̄ya, bi d̄än a n'da ra 'b̄o't'e nε bi mba bi tongba rá nḡoç'ȳei ra Jesús, nε bi mbant'a ra 'b̄o't'e xi d̄äi nε bi ç̄a't' p̄m ja n'da ra hyädo gue ran 'ȳägui xí mba nth̄εqui b̄m ja n'da ra t'umba'ye. Nε bi juaspa n'da ra x̄indo x̄n ndoho b̄m ja rá goxthi ran 'ȳägui. ⁴⁷ Nε nu'a ra María, ra m̄engu b̄m Magdala, nε man'da ra María ngue rá mbe a man'da ra José, bi nu hap̄m bi jät'i.

16

Bi dambɛni ra Jesús

¹ Nu'bu mi thoh ra pa ran ts'äya, nu'a ra María ra mɛngu bu Magdala, nɛ ra María rá mbe a man'da ra José, nɛ man'da ra xisu ngue ra Salomé, bi dän yu 'yɛthi ngue yuman'u ngue da mba bu ja ran 'yägwi da gospa rá ngɔc'yɛi ra Jesús, tengu man t'ɔt'ehe dyú judíohe. ² Nɛ nt'axudi dā ndomingo 'bu mi bɔx ra hyadi bi mba bu ja ran 'yägwi u buya. ³ Nɛ bin 'yɛmzɛhe u:

—To'o da zä di 'uec'a ra do bí juaxpu ja ra hyädo, bi 'yɛn u.

⁴ Nɛ nu'bu mi zɔm bu bi nu buya, ya ma 'ueque a ra do, ngue xun ndoho. ⁵ Nɛ nu'bu mi yurpu ja ra hyädo buya, bi nu n'da ran 'yohu mi hupu rá hyo ngue rán 'yɛi ra hyädo, mi he n'da ra pahni xun t'axi. Nɛ nu'u yu xisu bin su 'bu mi nu. ⁶ Pɛ nu'a, bi 'yɛmp'u:

—O guín suhu. Dí paçä guí hombu ra Jesús ra mɛngu Nazaret, ngue bi 'dɔm'pu ja ra pont'i, pɛ bi dambɛni a, njo'o ua ya. Dami nuhu ua mí 'bɛni, bi t'ɛmp'u yu xisu.

⁷ Nɛ xɔ bi 'yɛna:

—Pɛ nuya ni mbähä gui xihmbu ra Pedro nɛ'u mi'da yú xädi nɛ gui 'yɛmfu gui tɛmbu bu Galilea a ra Jesús tengu tho bi xi ahü," bi t'ɛmp'u yu xisu.

⁸ Nɛ nu'u yu xisu buya 'bex bi bɔn'a n'dihi bu ja ran 'yägwi nɛ bá ξ u, ɛmme di fet'u nguetho bin su, nɛ njo'o to min nde din yahu ngue bin su.

Ra Jesús bin tɛmmi ra María Magdalena

⁹ Nu'a ra Jesús bi dambɛni 'bu xudi thoho ndomingo. M'bet'o thoho bin tɛmmi ra María ra mɛngu bu Magdala, ngue gue'a xí hyɔnba thi yoto yu zıthu.

¹⁰ Nɛ nubuya bi mba a ra María, bá xip'u yú xädi ngue bi dambɛni a ra Jesús, nɛ mí zon'u ngue tu yú mbai, ngue bi du ra Jesús. ¹¹ Nɛ nu'bu mi 'yɔde ngue bi dambɛni nɛ bi man a ra María ngue bi nuse, pɛ him bi 'yɛc'yɛi u.

Ra Jesús bin tɛmbu yoho yú xädi

¹² Nubuya bin tɛmbu mi yoho yú xädi a ra Jesús bu 'yu, 'dan'yo ts'u bu án nu u. ¹³ Nɛ nu'u, bi mba u buya, bá xi u mi'da ngue xɔ bi nu mahɔn'a, pɛ nguetho him bi 'yɛc'yɛi a bi man u.

Ra Jesús bi xi u yú xädi da mamp'a rá m hma 'bu mí ndex mahɛts'i

¹⁴ Rán zɛgui thoho bin tɛmbu gätho 'dɛ'ma'da yú xädi ra Jesús. Mi hupu ja ra mɛxa u. Nɛ bi zɛ u nguetho him bi 'yɛc'yɛi a xi sifi ngue bi dambɛni a. ¹⁵ Nɛ nubuya bi 'yɛmp'u:

—Ni mbähä gätho na ngani ra ximhäi, gui mambu ran ho ma'da'yo. Hɔnbu go haru i 'buh yu ja'i gui xihmbu. ¹⁶ Nu'a to'o da 'yɛc'yɛi nɛ din xixya, gan yanba rá te a. Pɛ nu'a hin da 'yɛc'yɛi, da nu ran unbi gätho yu pa mazai a. ¹⁷ Nɛ nu'u to'o da 'yɛc'yɛigui xun ngu yu hmɛpya ga japi da 'yɔt'u. Nangu ma ts'ɛdigä da hyɔn a thi yu zıthu in 'yohu 'da yu ja'i, nɛ din ya 'dahma 'dan'yo yu nde, ¹⁸ nɛ nu'bu da bɛnt'u yu pozu nte da ja u, nguetho 'bu da zi ra 'yɛthi ngue ran däte, nte da ja u. Nɛ di japi da yan u yun zäman'u 'bu da gäspa yú 'yɛ, bi 'yɛmp'u yú xädi a ra Jesús.

Bi ndex mahɛts'i a ra Jesús

¹⁹ Nɛ nu'bu mi gua a bi xih yú xädi, bi ts'ix bu mahɛts'i a ra Hmu, nɛ 'darpu ní conhui rá ts'edi Oja. ²⁰ Nu'u yú xädi bi mba buya bi man rá m hman Oja hɔnbu go haru bi mba. Nɛ nu ra Hmu bi japi da zä da ma xun ho nɛ bi japi da 'yɔt' yu hmɛpya 'dahma da 'yɛc'yɛi yu ja'i yúm hman u. Nɛ hɔnt'a dí xi ahü ya.

LUCAS Ran ho Ma'da'yo bi 'Yo't'a ra Lucas

'Be'a í 'yo't' rá sɔcuq ra Lucas

¹ Dí paçä xən ngu yu ja'i bi 'yo't' yu sɔcuq ngue i man'a bin ja 'bu mím 'bucua ja ra ximhäi ra Cristo. ² Nu'u bi 'yo't'u, tengu thoho bi xāngahu u bi nuse 'bu mi 'yot' rá 'befi ra Cristo, ne tengu thoho bi man'u hɔnbu go hapu. ³ Necä dra Lucasgä dí o't'na ra sɔcuq ngue im man'a bin ja, ne dí pen'na i, Hague Teófilo, ma amigo i xən ho. Ne dá änzehē yu ja'i to'o bi nu 'be'a gä bin ja. Ne emme dá hongä 'be'a nt'o't'i gä mi'da yu sɔcuq, janangue'a da bɔmanho 'be'a dí o't'ä. ⁴ Nguetho dín nde gui paði xən ho ngue majuañi a bi sän'na i.

Rám 'behni Oja bi ma dim 'buh ra Xuua

⁵ Nu'u yu pa min ts'ut'abi ra Herodes bu ja ra xequi Judea, mi 'buru n'da rá mbäjä yu judío, ra Zacarías a. Madim pɛhmbu n'dan nets'i yu mbäjä bi dɛm'ma ra mbäjä Abías. Nu'a ra Elisabet, rá xisu ra Zacarías, gue'a n'da rá bom'beto ra Aarón a, ngue ra hmumbäjä maya'bu. ⁶ Nu'a ra Zacarías ne ra Elisabet, gätho yonja'i, Oja bi numanho u, nguetho xən ho yá mbui, ne mi ot'e gätho yán t'ɛdi Oja. ⁷ Nu ra Elisabet ne ra Zacarías, xən daç'yeyi u ne xinga n'dandj mi 'buh rá t'uhni a ra Elisabet.

⁸⁻⁹ Ne nu'bu xɔn zɔn ra pa dim pɛpu ja ra danija u n'dan nets'i yu mbäjä bi dɛ'ma ra Abías, janangue'a madim pɛpu ra Zacarías. Ne zai mi thahna n'da ra mbäjä, ngue da yarpu man'da mbo ra danija da 'yuh yu xiza yumanho. Ne gue'a ra Zacarías bi mbanthahni ngue da yarpu mbo. ¹⁰ Ne xən ngu yu ja'i mi 'bäpu thi mi yahu Oja 'bu ra ora bi 'yuh ra xiza ra Zacarías. ¹¹ Ne 'bex bi zɔ a n'da rá 'behni Oja bu mi 'bäh ra Zacarías. Ne mi 'bäpu rá hyo rán 'yeyi ra mexa gueru mí uh yu xiza.

¹² Nu'bu mi nu a buya, emme bin su ne hingui paði 'be'a da beñi. ¹³ Ne nu'a rá m 'behni Oja bi 'yɛmbi:

—O guín su Zacarías, nguetho bi 'yɔ Oja 'be'a guí äpi, nangue ni xisu ra Elisabet din hať'uhni ne dim 'bu a n'da rá ts'unt'u, ne gui xip rá thuhu dí Xuua. ¹⁴ Ne gan johya ne emme da hyu ni mbui, ne xən ngu yu ja'i din johya 'bu bim 'bui. ¹⁵ Nguetho Oja di un ra 'befi nuixte a. Ne nu'a, hin da zi ra vino xinga gue'a ra sei, ne din 'youi rá Hogandahi Oja gue'bu go bim 'bui. ¹⁶ Ne nu'a rá 'befi da 'yot'e, gue'a dí japi xən ngu yu ja'i israel di päh yán 'yomfɛni ne da 'yɛc'yeyi Oja ra Hmu. ¹⁷ Ne nu'a ni t'uhni bam 'bet'o a 'bu bá ɛh ra Hmu mahɛts'i, ne din ja rá ts'edi tenguthoho ra pɔngahya Elías, ne di japi din hocpahu yá t'uhni u yu ja'i. Ne nu'u nzañi hingui øde 'be'a pa nsifi, di japi da 'yøde. Ne nangue rá m hman ra Xuua di päh yán 'yomfɛni yu ja'i n'dahma da zä da zimanho ra Hmu 'bu bá ɛhe, bi t'ɛmp'a ra Zacarías 'bu min yaui rá m 'behni Oja.

¹⁸ Nu ra Zacarías buya:

—Hague dán zä ga paçä a guí xiqui nguetho xtán daç'yeyigä ne'a ma xisu, bi 'yɛna.

¹⁹ Nu rá m 'behni Oja bi 'yɛmp'a buya:

—Nugä dí Gabriel ne dí 'bäcä bu ja rá hmi Oja, ne Oja bá pengä gue ga xi a ran ho din ja ah. ²⁰ Pe nuya, gan gore ya, nguetho hin guí ɛc'yeyi a dí xi i. Nuya hin da zä gan ya astague'bu go bin ja a dá xi a i, nguetho gätho din ja a dá xi a i, bi 'yɛn'a rá m 'behni Oja.

²¹ Nu yu ja'i mi 'bäpu thi, mi tɔ'ma ra Zacarías, ne him mi pa'u hanja him 'bexque pɔni. ²² Ne nu'bu mi bɔm bu ra Zacarías hingui sä din ya, hɔnt'a bi uanda rá 'ye. Nu yu ja'i bi bah puya ngue bi nu n'da ran t'uti bu mbo.

²³ Ne nu'bu mi guah yu pa dim pɛpu ra Zacarías bi mba rá ngu buya. ²⁴ Ne bin hať'uhni ra Elisabet, ne nubuya hin hapu í mba an cut'a zana, bim 'butho bu rá ngu. Ne bi 'yɛna: ²⁵ “Xən ngu rá mate bi 'yɔrcä Oja, nuya him

man da zangä yu ja'i nguetho dim 'bu'a n'da ma t'uhni ya," bi 'yense.

Rám 'behni Oja mahets'i bi ma dim 'buh ra Jesús

²⁶ Nu'bu mi tho i cut'a zana, nu'a Oja bi mbehn mahon'a a rá m 'behni ngue í Gabriel. Bi mbehn pa ra hnini Nazaret bu ra xequi Galilea. ²⁷ Nu'a, bi zom bu mi 'bu a ra María. Nu ra María xinga n'dandj bin yaui n'da ran 'yohu, pe ya mi an'na ra José, n'da rá m bom 'beto ra ts'ut'abi David a. ²⁸ Nu rá m 'behni Oja bi zengua, bi 'yembi:

—Nu'i María ya bi 'yot'a n'da rá mate Oja ne guín 'youi a. Pe man'da bi jap'a Oja xinda gue'u gátho mi'da yu xisu, bi 'yembi.

²⁹ Nu'a ra María 'bu mi nu rá m 'behni Oja, bin su ne bin 'yomfeni 'be'a ním bon'a bi sifi. ³⁰ Nu rá m 'behni Oja bi 'yemp'a buya:

—O guín su María nguetho guín 'youi rá mate Oja, ³¹ ne dim 'bu'a n'da ni Ts'unt'u ne gui xip rá thuhu ra Jesús. ³² Ne nu'a, din ja rá ts'edi ne da fadi ngue rá Ts'unt'u Oja tate thoho rá ts'edi. Ne nu'a Oja di japi din ts'ut'abi tengu rá m bombota ngue ra David. ³³ Ne di manda yu ja'i israel gátho yu pa ne hin jam'bu da guah rá ts'edi a, bi 'yén'a rá m 'behni Oja.

³⁴ Nu ra María bi 'yén'a:

—Hague dán zä din jabu ne hin jam'bu dán ya'be n'da ran 'yohu, bi 'yena.

³⁵ Pe nu rá m 'behni Oja bi 'yemp'a:

—Nu rá ts'edi rá Hogandahi Oja di ja i gui tin ni t'uhni, ne nu'a dim 'bui, rá Ts'unt'u Oja a. ³⁶ Ne'a ni meni ra Elisabet xun dac'yei a, pe dim 'bu a n'da rá ts'unt'u. N'dato zana ya i ha'a rá t'uhni ne mi en yu ja'i ngue hin jam'bu da din rá t'uhni. ³⁷ Nu Oja gátho sä da 'yot'a, hin'yu 'be'a gue hingui sä da 'yot'e, bi 'yén'a rá m 'behni Oja.

³⁸ Nu'a ra María bi 'yén'a:

—Nugä rá 'yehgä Oja, nu'bu gue'a in nde Oja, da 'yorque gátho guím ma, bi 'yena.

'Bex bi mbeng mahets'i rá m 'behni Oja buya.

Ra María bi mba bí zengua ra Elisabet

³⁹⁻⁴⁰ Nu'a ra María buya, 'bex bi mba bí zengua yú meni mí 'buru ja yu nyuni bu ra xequi Judea, gue'a ra Zacarías ne rá xisu ra Elisabet. ⁴¹ Ne nu'bu mi mba ma zengua ra Elisabet, 'bexque bi 'yan'a rá t'uhni mí o rá mbui. 'Bex bin 'youi rá Hogandahi Oja ra Elisabet buya, ⁴² ne bi 'yena:

—Oja man'da bi jap'i i María, xinda gue'u mi'da yu xisu. Ne nu'a ni ts'unt'u dim 'bui, majapi a. ⁴³ Pe xun ngu ra mate gá 'yorque ngue gá zenguagui, nguetho gue'e rá mbe a ma Hmu. ⁴⁴ Ne dí padi gue'e rá mbe a ma Hmu nguetho nu'bu má ocä nin zengua, 'bex bin johya a ra t'uhni o ma mbui ne bi 'yani. ⁴⁵ Bi jap'a Oja nguetho gá 'yeyei a bi xi i, ne majuani da 'yot' Oja a bi xi i, bi 'yén'a ra Elisabet, bi 'yemp'a ra María.

⁴⁶ Nu ra María buya bi 'yempa Oja ne bi 'yena:

Emme dí espa Oja ma Hmu,

⁴⁷ ne din johya ma mbui nangue Oja mam porpate.

⁴⁸ Nguetho Oja bi bengä ngue dra hyoya 'yehgä, ne gátho yu ja'i da 'yengui dá tingä rá mate Oja.

⁴⁹ Xun ngu ran ho bi 'yorca Oja madá rá ts'edi, ne xun hotho a. ⁵⁰ Ne da nu rá yembui to'o gátho da numansu a.

⁵¹ Nu Oja nuixte tho yun t'ot'e, bi 'berpa yú ts'edi u din yezeh ngue im beni jase yú ts'edi.

⁵² Ne bi 'berba yú ts'edi yu ts'ut'abi, ne go bi un yú ts'edi yu ja'i thoho.

⁵³ Ne bi japi da ba u to'o i honi da badi, pe nu'u to'o him bi hyoni da badi bi japi di 'be'u.

⁵⁴ Ne nu Oja bi mbaxcahu ya ngue dyu ja'i israelgähu, ngue bi 'yénju yú t'uhnigahu a, ne him bi pumbeni a ran ho bi ma da 'yorchahu.

⁵⁵ Pe bi 'yot'e tenguthoho bi si a ra Abraham ta t'orchahu, yám bom'betoju, gátho yu pa mazai, bi 'yén'a ra María 'bu mi 'yempa Oja.

⁵⁶ Ne nu'a ra María hyuzna bi gopu rá ngu ra Elisabet, m'bejua bi mbeng bu rá nguse.

Bim 'buh ra Xuua Nxixyq

⁵⁷ Ne bi zøn ra pa dim 'bu a rá ts'unt'u ra Elisabet. ⁵⁸ Ne gätho yú meni ne yú menguh bin johya 'be'a bi 'yørpa Oja a ra Elisabet, ne bi zøm bu rá ngu bi zengua a. ⁵⁹ Nu'bu mi gua'an hyato pa xím 'bu a ra t'uhni, bi mba nts'its'i da thecua rá xifani. Ne gätho u mi 'buru, bi ma da hyanba rá thuhu rá ta ngue dí Zacarías. ⁶⁰ Pe nu rá mbe bi ma ngue hin da zä, pegue jatho da hyux rá thuhu ngue dí Xuua. ⁶¹ Ne gätho mi 'buru bi 'yena:

—Pe njo'o n'da ni menih í Xuua, bi 'yembi.

⁶² Ne nu'u, bi uan yú 'ye, bi 'yän'na rá ta: “Be'a rá thuhu a ni t'uhni,” bi 'yembi. ⁶³ Nu rá ta buya bi 'yäh ra søcuq ne bi 'yot'a n'da ram hma ngue bi 'yena: “Dí Xuua a ma t'uhni.” ⁶⁴ Bex bi zä bin ya mahøn'a ra Zacarías buya, ne bi 'yēspa Oja a. ⁶⁵ Ne bi hyonya thoho gätho mi 'buru. Ne gätho yu ja'i mi 'buru ja yu nyuni a ra xequi Judea bi 'yø a bin ja. ⁶⁶ Ne gätho bin 'yomfēnise 'be'a da 'yøt'a ra t'uhni, nguetho Oja bi japi.

Bi 'yēspa Oja ra Zacarías 'bu mim 'buh rá t'uhni

⁶⁷ Ne bin 'youi rá Hogandahi Oja ra Zacarías, ne bim pøngahya a, bi 'yena:

⁶⁸ Emmē dí ēspa Oja ra Hmu nguetho bi bēnjū dyu ja'i israelgäh, dyu judíoh, ngue da yanjū.

⁶⁹ Ne nanguehna ma t'uhni bim 'bai, janangue'a dí pa'di him ma ya'a ba penga mam pørpateh i ja rá ts'edi,

rám bom'betō ra ts'ut'abi David a.

⁷⁰ Gue'a bi bēnba Oja u yú pøngahya maya'bu thoho,

⁷¹ ngue bi ma da yanjū nangue man sūih,

ne nangue gätho u i numan'uj.

⁷² Pe nu Oja bi huç'u mam bombøtah,

ne him bi pumbēni ran ho mi ēna da 'yørcah.

⁷³ Ne majuani da 'yøt' Oja a bi xih mam bombøtah ra Abraham,

⁷⁴ ngue bi xifi da yanjū nangue u man sūih,

ne hin ga su ga thandeh a Oja buya.

⁷⁵ Janangue da gohi xun ho ma mbūih bu dá nu a Oja, ne ga øth ra hogam'bai bu ja rá hmi.

⁷⁶ Ne nuna ma t'uhni, da 'yēmb yu ja'i rá pøngahya Oja mahēts'i,

ne da xih yu ja'i di päh yün 'yomfēni, da dø'ma ra Hmu.

⁷⁷ Ne da xi u da mba ma punbi yú ts'oqui,

ne da mba nhyani.

⁷⁸ Gätho da 'yøt' Oja nguetho di huçgah

ne ba pengah ra Hmu ngue guesē rán nequi ma mbūih.

⁷⁹ Ne gue'a di yorpa yú mbai u i 'buru ja ra 'bexui

ne i 'yo bu ja rá 'yu ran dāte,

ne da zixpu ja ran nequi, bi 'yēn'a ra Zacarías 'bu mim pøngahya.

⁸⁰ Ne nu rá t'uhni, ngue ra Xuua, bin te mán zaqui ne bin te rá mbai nangue Oja. Ne nu'bu min te, bim 'buru ja ra dāpo asta gue'bu go bi zøn ra pa bi dūmp' rá 'befi bi xi Oja, gueru 'buh yú mi'israelh.

2

Bim 'bu'a ra Jesús

¹ Nu'bu mím 'buh ra Jesús, gue'u yu pa bin ja ra dāpede bi 'yøt'a ra hmuts'ut'abi ngue ra Augusto César.

² Ne gue'u yu pa bin ts'ut'abi ra Cirenio bu ja ra xequi Siria, ne gue'u yu pa ja bi dū'mi bi 'yøt' ra pede u. ³ Gätho yu ja'i bi mba bu ja rá hnini zehē yám bombøta ngue da thuspa bu yú thuhu.

⁴ Janangue nu ra José bi nexpu ja ra hnini Nazaret ngue ra xequi Galilea, ne bi mba bu ja ra hnini Belén ngue ra xequi Judea, nguetho gueru rá hnini a rá m bombøta a ra José, ngue ra David.

⁵ Ne bi mba da thuspa bu rá thuhu. Bi mbe a ra María rá xisu. Pe nu'a ra María ya min hāt'uhni a. ⁶ Ne nu'bu mi zøm bu ja ra hnini Belén, bi

zøŋ ra pa dim 'bʰ r á t'ʰni bʰya. ⁷ Nε bim 'bʰ a rá mbʰdi ts'ʰnt'ʰ a ra María ngue ra Jesús. Nε bi mbant yʰ bazu, nε bi cārpu ja rán ts'adethə yʰ fani bʰ ja ra ngumfani, nguetho hin'yʰ bʰ din säya bʰ ja n'da ra ngu.

Yʰm 'behni Oja bi xih yʰ mbände'yo ngue bim 'bʰ ra Jesús

⁸ Nu'a ra xui a bʰya, mi 'bʰpu hāntho ra hnini Belén 'da yʰ mbände'yo, madí jamansu yʰ dε'yo ʰ. ⁹ 'Bex bi nu n'da rá m 'behni Oja ʰ, nε bi yorpu rán nεqui Oja bʰ 'bʰi, nε ɛmmε bin su'ʰ. ¹⁰ Pε nu'a rá m 'behni Oja bi 'yεmp'ʰ:

—O guín suhʰ, nguetho bá ɛcä ga xi ahʰ n'da ram hma gue di ja ahʰ gan johyahʰ gyʰ ja'ihʰ ua ja ra ximhäi.

¹¹ Nu bʰ ra hnini Belén, ngue rá hnini ra David, ja bim 'bʰ'a nim pørpatehʰ, gue'a ra Cristo ra Hmu bi ma ba pɛn'nahʰ Oja. ¹² Nε nu'bʰ gá tɪmhbu n'da ra 'uere xí jārpu ja rá yänza yʰ fani m'bant'i yʰm 'bahni, gue'a gdí pəhmbʰ a bʰya, bi 'yɛn'a rá m 'behni Oja 'bʰ mi 'yεmp'ʰ yʰ mbände'yo.

¹³ 'Bex bi nεqui n'dan nets'i yʰm 'behni Oja, bi 'yɛspa Oja ngue bin tuhu, nε bi 'yɛn'ʰ:

¹⁴ Nuixte rá ts'edi Oja mahɛts'i.

Oja da hyurpa yʰ mbʰi gātho ʰ i 'bʰcua ja ra häi, hōnt'a go to'o da hyən'a rá mate, bi 'yεm 'bʰ min tuhu.

¹⁵ Nε bi mbeng mahɛts'i yʰm 'behni Oja bʰya. Nε nu'ʰ yʰ mbände'yo bin 'yεmp'ʰ bʰya:

—Ga mbähä bʰ ja ra hnini Belén, ga nuhʰ a bin ja ngue bi jajʰ ra Hmu ga pəhmbʰ.

¹⁶ Bi mba n'dihi ʰ bʰya, nε bi dɪm bʰ a ra María nε ra José nε ra 'uere. Nε nu'a ra uere mi o bʰ ja rá yänza ra fani. ¹⁷ Nε nu'bʰ mi nu'ʰ yʰ mbände'yo bʰya, bi mam bʰ a xí xih rá m 'behni Oja nangue ra t'ʰni bim 'bʰi. ¹⁸ Nε gātho ʰ bi 'yø'a bi man'ʰ yʰ mbände'yo, bi hyonya thoho ʰ. ¹⁹ Pε nu'a ra María, bi bεm bʰ mbo rá mbʰi 'be'a gātho bin ja. ²⁰ Nε nu yʰ mbände'yo bi mbeng bʰya, nε bi 'yɛspa Oja, ngue gātho bin ja'ʰ 'be'a gātho bi sifi, nε xí nu.

Bi mba ma däpi Oja a ra 'uere Jesús bu ja ra dānijə

²¹ Nu'bʰ mi gua'an hyəto pa xím 'bʰi, bi thεcua rá xifani ra 'uere, nε bi thuspa rá thuhu dí Jesús, nε ngue'a xí xih rá m 'behni Oja a ra María 'bʰ hin ní hyə rá t'ʰni.

²² Nε nu'bʰ mí gua'a ra pa nts'änni da dø'ma ra María, tengu bi man yán t'ɛdi ra Moisés, ya i sä da mba bʰ ja ra dānijə bʰ Jerusalén. Nε bi zixa rá t'ʰni ʰ ngue di dāp Oja. ²³ In ja bʰ bi 'yøt'e nguetho nε'a i mam bʰ ja rán t'ɛdi ra Moisés, ngue: “Gātho yʰ mbʰdi ts'ʰnt'ʰ da mba ma däpi Oja,” i ɛm bʰ ja yʰn t'ɛdi. ²⁴ Nε bi hyəxa n'da ra 'bøts'e bʰ ja ra dānijə tengu bi mam bʰ ja rán t'ɛdi ra Moisés ngue i ɛna: “Yoho yʰ t'azʰ uague yoho yʰ ts'əha ngue da hyo bʰ ja nijə to'o im 'bʰh yʰ t'ʰni.”

Nu ra Simeón i thεx ra 'uere Jesús

²⁵ Nε mi 'bʰpu Jerusalén n'da ran 'yohʰ i Simeón, ra hocjə'i a, mi numansu Oja nε mi tø'ma ra pa ngue da mba nhyəni ʰ yʰ ja'i israel, nε min 'youi rá Hogandəhi Oja a. ²⁶ Nu rá Hogandəhi Oja bi bənba ra Simeón gue hin da du asta gue'bʰ go da nu'a rá Thahni Oja ba pəhni ngue ra Cristo a. ²⁷ Nε nu'a rá Hogandəhi Oja bi bənbi da zøm bʰ a ra Simeón bʰ ja ra dānijə 'bʰ mi zøm bʰ rá ta nε rá mbe di dā'a ra Jesús. ²⁸ Nu ra Simeón bi dεxa ra 'uere nε bi 'yɛspa Oja bʰya, bi 'yɛna:

²⁹ Ma Hmu i, pε hin te dí m bεngä 'bʰ ga tugä ya,

nguetho dá nugä na gá xiqui ngue ga nugä, ni 'yɛhεgä.

³⁰ Nuya dá nusegä mam pørpatehe,

³¹ ngue gá sänni ngue da yənba yʰ te ʰ to'o da bəh na.

³² Nuna di japi da nu ran nεqui ʰ hing yʰ judío,

nε gue'a dí t'εscahe dyʰ ja'i israelgähe, dyʰ judíohe, bi 'yɛn'a ra Simeón 'bʰ mi dεxa ra 'uere Jesús.

Bim pøngahyə ra Simeón 'bʰ mi nu ra Jesús

³³ Nu ra José nε rá mbe ra Jesús bi hyonya thoho 'be'a bi man ra Simeón

nangue'a ra 'uere. ³⁴⁻³⁵ Nu ra Simeón baya, bi 'yap Oja da 'yenspa rán japi ra José ne ra María, ne bi 'yena:

—Nuna ra t'uhni 'bu din dan'yohu nts'anni xun ngu u yá mi'israelhu dim 'bedi 'bu hin da numanho. Pe nu'u to'o da numanho da yan'a. Guehna dí fadi 'be'a im bem bu mbo yá mbui n'da ngu n'da yu ja'i. Ne nu'i María, gui nu ra dumbui xun u tho ngue 'be'a da t'orpa na ni ts'unt'u, bi 'yén'a ra Simeón.

Ne'a ra Ana bim pongahyq 'bu mi nu ra Jesús

³⁶ Ne'a n'da ra dac'yeyi xisu ngue í Ana mi 'bup ja ra danija, ne'a xin rá pongahyq Oja a. Nu'a, rá t'ixu ra Fanuel a, rám bom'beto ra Aser ngue n'da rá ts'unt'u ra Israel. Nu ra Ana, nu'a nyoto jeya bim 'buhmi rá ndo ne 'bex bi du. ³⁷ Ne bim 'base goho 'däte ma goho njeya, ya xun dac'yeyi a. Ne nu ra Ana, mi zam bu ja ra danija a. Min yayi Oja ra pa ne ra xui, ne ja yu pa him mi sihme 'bu i thande Oja. ³⁸ Nu'bu min yahhu ra Simeón ra María ne ra José, bi zom bu ra Ana, ne 'bex bi xi Oja jamadi 'bu mi nu'a ra 'uere, nguetho bi badi gue yá yante u. Janangue'a bi 'yemp'u to'o mi tomp' yá yante ngue ya bi zoh ya.

Bi mbenc'a ra José bu ra hnini Nazaret ne rá xisu

³⁹ Nu'bu mi 'yot'u gätho mi man rán t'edi Oja ngue da 'yot'e, nu ra José ne ra María bi mbeng bu ja ra hnini Nazaret bu ja ra xequi Galilea. ⁴⁰ Ne nu'a ra t'uhni bin te mán zaqui a, ne mi ja rán 'yomfëni xun ho. Ne emme bi jap Oja a.

De'mayon jeya pe'ts'a ra Jesús 'bu mi mba bu ja ra danija

⁴¹ Nu ra José ne ra María zai n'dandj n'da jeya i pa bu ja ra hnini Jerusalén da nu ra dampeti ngue ran dabaxjua. ⁴² Ne nu'bu mi mbe'ts'a 'de'mayon jeya ra Jesús, bi mbähä bu ja ra hnini Jerusalén ngue da nu ra dampeti bu. ⁴³ Nu'bu mi gua'a ram peti, bi mbeng bu yá ngu yu ja'i. Ne nu'bu mi mba bu 'yu ra José ne ra María, him mi pa'u

ngue bá copu a ra Jesús. ⁴⁴ Pe mim beni min 'yohu yá amigo. Ne n'dapa bin 'yo bu ja ra 'yu. Ne nu'bu mín de bin säya baya, ne njo'o bu ra Jesús. Ne nu rá mbe ne rá ta bi 'yän'du yá amigo: “Ha gbán 'yohu a ra Jesús,” ne'u yá meni bi 'yänni. ⁴⁵ Pe him bi djini, janangue'a bi mbeng bu Jerusalén, bi hyom bu.

⁴⁶ Ne ná hyupa baya ja bi djim bu ja ra danija. Mi 'buhmbu bu yu xänbate nija. Ne nu'a ra Jesús mi øde 'be'a mi man'u ne bi 'yän yan t'anni 'be'a bi 'yøde. ⁴⁷ Nu yu xänbate nija baya bi hyonya thoho nangue gätho 'be'a mi pa'a ra Jesús. ⁴⁸ Ne nu'a rá mbe ne ra José, bi hyonya thoho 'bu mi nu i yahhu yu xänbate. Nu'a rá mbe bi 'yëmbi:

—Ts'unt 'u, hanja in jabu gá 'yorca'be, nguetho nu'a ni ta necä emme dá hon'a'be ne mi tu ma mbui'be.

⁴⁹ Nu ra Jesús bi dadi:

—Pe nde'bu hin xquí hyongüi, nguetho gui pahmi ngue jatho ga øt'ä rá 'befi ma Ta.

⁵⁰ Pe nu'u, him bi badi 'be'a nam bøn'a bi man'a.

⁵¹ Pe nu'a ra Jesús 'bex bi mbähä bu ja rá ngu bu ra hnini Nazaret, ne nzai mi øt'a i pa nsifi. Pe nu'a rá mbe mim benthö bu ja rá mbui 'be'a gätho bin ja. ⁵² Nu ra Jesús, in te rá ja'i ne in te rán 'yomfëni. Ne gätho yu ja'i mi numanho a ne'a Oja mi numanho a.

3

Xuua Nxixyq bi du'mi bi man rám hma Oja bu ma'ueni

¹⁻² Nu'bu ná 'de'ma cut'a njeya in ts'ut'abi ra hmuts'ut'abi Tiberio, ne bin yayi Oja ra Xuua bu ja ra dapo mi 'bai, bi xifi di damp'a rá 'befi. Ne gue'a ra Xuua rá ts'unt'u ra Zacarías a. Ne guet'a ra jeya bin ts'ut'abi ra Poncio Pilato bu ja ra xequi Galilea, ne n'dat'a ra jeya bin ts'ut'abi a ra Felipe bu ja ra xequi Iturea ne ra xequi Traconite. Nu'a ra Felipe ngue rán 'yohu ra Poncio Pilato. Ne guet'a ra jeya a bin ts'ut'abi ra Lisaniás bu ja ra xequi Abilinia. Ne 'dat'a ra jeya

mi ngurpa mbäjä ra Anás ne ra Caifás bu Jerusalén. ³ Ne nubuya, bi dämp' rá 'befi ra Xuua Nxixyá, bin 'yo bu n'danguadi ra dæthe Jordán ne bi xih yu jä'i di päh yán 'yomfæni nangue yú ts'oqui, n'dahma da mba ma punbi. Ne bi xifi din xixyá buya. ⁴ Ne guehna ra Xuua bi man'a ra Isaías 'bu mi 'yæna:

N'da ra jä'i din yá bu ja ra dæpo ne da 'yæna:

“Dami päh nin 'yomfænihu, ga simhbu ra Hmu mi ts'utho da zøcua.

Dami hoc ni mbuihu, ga tømhbü xun ho.

⁵ Tengu yu mbothäi ne yu t'øhø din juani

tengu n'da ra 'yu i pa ma hoqui, hingui ndaxni, i uæntho, din ja bu ni mbuihu.

⁶ Ne gætho yu jä'i da nu'a ram pørpate ba pænd Ojä,” da 'yæna, bi 'yæn'a ra Isaías.

⁷ Ne bi zøm bu yu jä'i bu 'buh ra Xuua ngue in nde din xixyá u. Ne nu ra Xuua bi 'yæmp'u:

—Nu'ahu tengu thoho 'bu gyú pozahu, ne guí ænsehü hin guin nuhu rá muui ni ts'oquihu 'bu gan xixyáhu, ne hin gui hoc ni mbuihu. ⁸ Pe nte di muui 'bu guí æmhbu gán yæmhbu ngue ya nim bombøtahü ra Abraham. Pe nehya yu do i 'bongua mi sä xtá 'yæna yú t'uhnü ra Abraham gue'bu gue'a xtán nde Ojä a. ⁹ Ne nu'a to'o gætho him bi päh yán 'yomfæni nangue yú ts'oqui, tengu'bu yu za ngue hingui ho yán dät'o. Ne nu rán ts'onza Ojä ya mahoqui xun ho ngue da 'yex'u yu za hingui ho yán dät'o, ne da thøspü ja ra sibi din zø, bi 'yæn a ra Xuua.

¹⁰ Nu yu jä'i buya, bi 'yæn'u:

—'Be'a sä ga øt'æhe 'bu, bi 'yæmp'a ra Xuua.

¹¹ Nu ra Xuua bi dæti:

—Nu'a to'o i ja yoho yú pahni, di un'na n'da to'o hin'yü rá pahni. Ne nu'a to'o i ja 'be'a da zi, di unni ts'u a to'o hin'yü da zi, bi 'yæna.

¹² Ne'u 'da yu hyaçahäi xí zøm bu ngue in nde da mba ma xixyábi, bi 'yän'dæ:

—Xänbate i, 'be'a sä ga øt'æhe.

¹³ Nu ra Xuua bi dæti:

—'Yo guí huspahü man'da ra renta, pe hønt'a i man rán t'ædi ra häi gui hyaju.

¹⁴ Ne'u 'da yu dofui bi 'yänni:

—Necæhe, 'be'a sä ga øt'æhe, bi 'yæn'u.

Nu ra Xuua bi dæti:

—O guí hæcuahü ra mbeti yu jä'i nangue ni ts'edizehü. Ne o gadí yafu n'da ra jä'i 'bu guí pahmbü him majuani a guí mamhbu. Ne hin guim bæmhbu ngue man'da æmme xun ngu gui tæhmbü, pe hønt'a nin zäbi gui tæhmbü, bi 'yæn'a ra Xuua.

¹⁵ Ne xun ngu u ngue mi tø'ma ra Cristo mim bænse u ngue æmbi ra Cristo a ra Xuua. ¹⁶ Pe nu'a ra Xuua bi 'yæmp'u:

—Nugä dí xixyá ahü ngue ra dehe thoho, pe ba æ'a n'da ja rá ts'edi xinda guecä, hin dí sæcä tengu a. Nu'a di hoc'ahü nangue rá Hogandæhi Ojä tengu'bu xti hoc'ahü ra sibi. ¹⁷ Ne da huahn'dü yu jä'i tengu 'bu i pa nt'ei yu trigo. Nu rá xi di 'uec ran dæhi, ne nu yu trigo da mba m'be'ts'i, pe nu yú xi da t'upü ja ra sibi njam'bu i huæt'i, in jabu da 'yøt' 'bu bi huahn yu jä'i a ra Cristo, bi 'yæn a ra Xuua.

¹⁸ Ne xun ngu mi'da yam hma bi xi u yu jä'i nangue ran ho ma'da'yo. ¹⁹ Pe nu ra Xuua bi dæmhyä ra ts'æt'abi Herodes nguetho nu ra Herodes bi zin'a rá 'bepozehü, ngue rá xisu ra Felipe, í Herodías a ra xisu. Ne hinga hønt'a pe xun ngu mi'da yun ts'o bi 'yøt'a, janangue bi dæmhyä. ²⁰ Pe nu ra Herodes man'da xun ngu rá ts'oqui bi 'yøt'e nguetho bi got'a fædi a ra Xuua.

Ra Jesús bin xixyá

²¹ Nu'bu mi xixyába yu jä'i a ra Xuua, ne'a ra Jesús bi mba bu, bin xixyá. ²² Ne nu ra Jesús 'bu mi yæui Ojä, 'bex bá xoh mahæts'i ne bá çä a rá Hogandæhi Ojä tengu n'da ra t'azü, ne bi zoxpü ja rá jä'i ra Jesús. Ne bi t'ø'a n'da ra nde mahæts'i bi 'yæna:

—Nu'i ma Ts'unt'u i, æmme dadí huæc'i i, ne dí numanho i, bi 'yæn Ojä.

Nu'u yäm bombøta ra Jesús

23 Nu ra Jesús mi pe'ts'a n'däte ma'det'a njeja 'bɛ mi dɛmp' rá 'bɛfi ua ja ra häi. Nu yɛ ja'i mim bɛni rá ts'unt'ɛ ra José a ra Jesús. Nɛ nu ra José rá ts'unt'ɛ ra Elí a. 24 Nu ra Elí, nu'a rá ta, gue'a ra Matat a. Nu ra Matat, nu'a rá ta gue'a ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta gue'a ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a rá ta gue'a ra Jana a. Nu ra Jana, nu'a rá ta gue'a ra José a. 25 Nu ra José, nu'a rá ta ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Amós a. Nu ra Amós, nu'a rá ta ra Nahum a. Nu ra Nahum, nu'a rá ta ra Esli a. Nu ra Esli, nu'a rá ta ra Nagai a. 26 Nu ra Nagai, nu'a rá ta ra Maat a. Nu ra Maat, nu'a rá ta, ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Semei a. Nu ra Semei, nu'a rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Judá a. 27 Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Joana a. Nu ra Joana, nu'a rá ta ra Resa a. Nu ra Resa, nu'a rá ta ra Zorobabel a. Nu ra Zorobabel, nu'a rá ta ra Salatiel a. Nu'a ra Salatiel, nu'a rá ta ra Neri a. 28 Nu ra Neri, nu'a rá ta ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a rá ta ra Adi a. Nu ra Adi, nu'a rá ta ra Cosam a. Nu ra Cosam, nu'a rá ta ra Elmodam a. Nu ra Elmodam, nu'a rá ta, ra Er a. 29 Nu ra Er nu'a rá ta ra Josué a. Nu ra Josué, nu'a rá ta ra Eliezer a. Nu ra Eliezer, nu'a rá ta ra Jorim a. Nu ra Jorim, nu'a rá ta ra Matat a. 30 Nu ra Matat, nu'a rá ta ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta ra Simeón a. Nu ra Simeón, nu'a rá ta ra Judá a. Nu ra Judá, nu'a rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Jonán a. Nu ra Jonán, nu'a rá ta ra Eliaquim a. 31 Nu ra Eliaquim, nu'a rá ta, ra Melea a. Nu ra Melea, nu'a rá ta, ra Mainán a. Nu ra Mainán, nu'a rá ta ra Matata a. Nu ra Matata, nu'a rá ta, ra Natán a. 32 Nu ra Natán, nu'a rá ta, ra David a. Nu ra David, nu'a rá ta, ra Isaí a. Nu ra Isaí, nu'a rá ta, ra Obed a. Nu ra Obed, nu'a rá ta, ra Booz a. Nu ra Booz, nu'a rá ta ra Salmón a. Nu ra Salmón, nu'a rá ta, ra Naasón a. 33 Nu ra Naasón, nu'a rá ta ra Aminadab a. Nu ra Aminadab, nu'a rá ta ra Aram a. Nu ra Aram, nu'a rá ta ra Esrom a. Nu ra Esrom, nu'a rá ta ra Fares a. Nu ra Fares, nu'a rá ta ra Judá a.

34 Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Jacob a. Nu ra Jacob, nu'a rá ta ra Isaac a. Nu ra Isaac, nu'a rá ta ra Abraham a. Nu ra Abraham, nu'a rá ta, ra Taré a. Nu ra Taré, nu'a rá ta ra Nacor a. 35 Nu ra Nacor, nu'a rá ta ra Serug a. Nu ra Serug, nu'a rá ta ra Ragau a. Nu ra Ragau, nu'a rá ta, ra Peleg a. Nu ra Peleg, nu'a rá ta, ra Heber a. Nu ra Heber, nu'a rá ta, ra Sala a. 36 Nu ra Sala, nu'a rá ta, ra Cainán a. Nu ra Cainán, nu'a rá ta ra Arfaxad a. Nu ra Arfaxad, nu'a rá ta, ra Sem a. Nu ra Sem, nu'a rá ta, ra Noé a. Nu ra Noé, nu'a rá ta, ra Lamec a. 37 Nu ra Lamec, nu'a rá ta, ra Matusalén a. Nu ra Matusalén, nu'a rá ta, ra Enoc a. Nu ra Enoc, nu'a rá ta, ra Jared a. Nu ra Jared, nu'a rá ta, ra Mahalaleel a. Nu ra Mahalaleel, nu'a rá ta ra Cainán a. 38 Nu ra Cainán, nu'a rá ta ra Enós a. Nu ra Enós, nu'a rá ta ra Set a. Nu ra Set, nu'a rá ta ra Adán a. Nɛ nu ra Adán, bi zänd Oja a.

4

Ra Jesús bi nu rán ts'äte ra zïthu

1 Nu ra Jesús bi nɛxpɛ ja ra dɛthe Jordán nɛ min 'youi rá Hogandahi Oja. Nɛ nu'a rá Hogandahi Oja bi bɛnbi da mba bɛ ma'ueni bɛ ja ra dɛpo. 2 Nɛ nyote pa nɛ nyote xui bim 'bɛpɛ ja ra dɛpo ra Jesús. Nɛ bi ts'äp rá mbɛi, bi zä'a ra zïthu. Nɛ xíngui ts'ɛ bin sihmɛ gätho yɛ pa bim 'bɛpɛ, nɛ bin tumanthuhu bɛya. 3 Nɛ bi 'yɛn'a ra zïthu:

—Nu'bɛ majuɛni gue'e rá ts'unt'ɛ Oja, dami japi dim hmɛ ra do 'bɛngua, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

4 Nu ra Jesús bi dɛti:

—Nt'o'ti bɛ ja rá m hman Oja: “Hinga hɔnt'a ra hmɛ dím 'bɛh yɛ ja'i pɛ nɛ'a gätho i man Oja,” bi t'ɛmp'a ra zïthu. Nɛ him bi 'yɔt'a bi sifi.

5 Pɛ nubɛya, nu ra zïthu bi zix a ra Jesús bɛ ja n'da ra t'øhø xan hɛts'i, nɛ bi 'yuti hapɛ gätho 'bɛ'ɛ ja yú ts'edi yɛ ts'ɛt'abi ua ja ra häi, 6 nɛ bi 'yɛmbi:

—Gätho guí nu ya ga 'da'a'i, nguetho ma mbɛtigä. Ya bin'daqui nɛ sã ga unni to'o gätho dín nde ga unni.

⁷ Nε nu'bu gan danyahmu bu ja ma gua ne gui thandegui, ga 'da a i gätho guín nu ya, i ξn'a ra zīthu.

⁸ Nu ra Jesús bi dāti:

—“Hønt'a Oja, ra Hmu, ga thandehu ne ga ørpahu rá 'befi a,” i ξm bu ja rám hman Oja, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁹ Nubuya, nu ra zīthu bi zix mahøn'a a ra Jesús bu ra hnini Jerusalén, ne bin tøpu magats'i thoho ra dānija. Ne bi 'yεmbi:

—Nu'bu majuañi gue'e rá ts'unt'u i Oja, damin säqui, gui sonu häi, ne hin hapu gui 'uaqui, ¹⁰ nguetho nt'o't'i bu ja rám hman Oja:

Nu'a Oja ba pen'du yám 'behni da mbäx'i i.

¹¹ Nε da bent'i i ne hin hapu gui 'uaqui, i ξm bu ja rá t'ohni Oja, bi 'yεn'a ra zīthu.

¹² Nu ra Jesús bi dāti:

—Pe ne'a i mam bu ngue: “Nu Oja ma Hmuhu njongui sä da zä'a ngue da ba 'bu majuañi da 'yøt'a im man'a,” i ξm bu ja rá t'ohni Oja, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹³ Nu'bu mi gua'a bi man yán ts'äte ra zīthu, bi 'uepuya, bi zo'a ra Jesús 'da yu pa.

Ra Jesús bi dāmp' rá 'befi bu ja ra xequi Galilea

¹⁴ Nu ra Jesús bi mbeng bu ja ra häi Galilea, min 'youi rá Hogandahi Oja. Ne gätho yu ja'i mi 'bupu bi 'yø'a i øt' ra Jesús. ¹⁵ Nε bi xänba yu ja'i bu ja yu nija, ne gätho bi numanho a.

Nu ra Jesús bi mba bu ja ra hnini Nazaret gueru bin te

¹⁶ Nu ra Jesús buya bi mba bu ja ra hnini Nazaret, gueru bin te. Nu ra pa ran säya bi mba bu ja ra nija tengu zai mi ørpu hapu mí 'yo. Ne bim 'bäi ngue da neh rám hman Oja. ¹⁷ Nε bin t'un'na rá søcuu bi 'yo't'a ra pøngahya Isaiás, ne bi tants'a ra søcuu gueru i ξna:

¹⁸ Nu'a Oja bi 'yεnscä rá Hogandahi nguetho bi huangä ne bá pengä ga xih yu hyoya ran ho ma'da'yo.

Bá pengä ngue ga hurpa yu mbui to'o i ja yu dumbui.

Nε ga xocua u to'o xí bent'a ra zīthu tengu'bu i ofädi u.

Ga xocpa yán 'yomfēni yu ja'i ne da ba'a majuañi rá 'yu Oja u.

Nε ga japi him man zä ran u u di unba yu hmu.

¹⁹ Nε ga xih yu ja'i ngue bi zøn ra ora da 'yørpa rá mate Oja u, i ξm bu ja rá søcuu ra Isaiás gueru bi neh ra Jesús.

²⁰ Nu ra Jesús 'bu mi gua'a bi neh ra søcuu, bi mbants'i, bi uni da 'bes' mahøn'a ra søcuu. Ne bi hyuh puya ngue da xi u 'be'a mí mam bu. Ne gätho yu ja'i mi 'bupu ja ra nija bi hyet'a ra Jesús. ²¹ Nu'a bi 'yεna:

—Nu'a dá necä ya, mi mam bu ja rá søcuu ra Isaiás ngue mi ma din ja, ne bin ja a ya, nguetho dí 'bucä ua, bi 'yεna.

²² Nε gätho yu ja'i bin yamanho nangue ra Jesús ne bi hyonya thoho nguetho mahotho a bi man ra Jesús bu ja ra nija. Ne ξn'u:

—Hanja ngubu i øt'e, ξn'u nguetho im bēni gue ra Jesús rá ts'unt'u ra José.

²³ Nu ra Jesús buya bi 'yεmp'u:

—Masque gui nde gui xiju a ram hma i ξna: “Grá 'yøthebate, damin hoczehe,” masque gui nde gui xiju a, nguetho guím bēnseh, hin dí øt'ua ja ma hnini zeh u yan t'øt'e nuixte tengu dá øt'ä bu ja ra hnini Capernaum, bi 'yεna. ²⁴ Majuañi dí xi ah, n'da rá pøngahya Oja hingui hnumansu bu ja rá häizehe. ²⁵ Njabu bi 'yøt' ra pøngahya Elías 'bu maya'bu. Xun ngu yu xisu xí du yu ndø mi 'bui ngue yu mijudíohu, gue'bu him bin 'ye hyu jeya made, ne bin ja ra thuhu bu.

²⁶ Pe him bi mbäx'a n'da ra xisu xí du rá ndø bu ja rá häizehe, pegue bi 'ben bu ra hnini Sarepta gueru ra häi Sidón, da mbäx a n'da ra xisu mi 'bupu, bi 'yεna. ²⁷ Nε ngutho bi 'yøt' ra pøngahya Eliseo, guexta'a xun ngu yu mijudíohu mi hēmb ra t'axca'ya, pe xinga n'da bi hoc'a ra pøngahya ngue yu mēnguzehēhu, hønt'a ra hmudofui Naamán, ra mēngu bu ra häi Siria, bi hoqui, bi 'yεn'a ra Jesús.

28 Nε nu'bu mi man'a ra Jesús a bi ma, nu yu ja'i mi 'bu pu ja ra nija emme bin cuε buya. 29 Nε bi ndants'u bi bent'a ra Jesús nε bi zixpu maya ra nyuni, im be ni da hyom bu ja ra mba'ye. 30 Pε nu'a ra Jesús bi tho in de bu 'buh yu ja'i, nε bi zopu u, nε hin te bin jap'a.

Bi hoc'a n'da ran 'yohu min 'youi ra zithu a ra Jesús bu ja ra nijq

31 Nε nu'a ra Jesús bi mbeng bu ja ra hnini Capernaum bu ja ra häi Galilea, nε i xänba yu ja'i 'bu ra pa ran säya.

32 Nε gätho yu ja'i bi hyonya thoho nanguε rán xädi a, nguetho ra Jesús bi 'yuti xun ho ngue mi ja rán t'εdi gue'bu mi xänbi.

33 Nu n'da ra pa mi 'bu pu ra Jesús bu ja ra danija nε mi 'bu pu n'da ran 'yohu min 'youi ra zithu, nε emme nts'edi bi mbafi, nε bi 'yεna:

34 —Gra Jesús, ra mengu Nazaret, 'be'a guí nde gui 'yorcahe, ha gui juaje ya. Nugä dí paçä to'o i, rá Hogam 'behni Oja i.

35 Nε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Damin hε nε gui pøm bu ja rá mbui na ran 'yohu.

Nε nu'a ra zithu nts'edi bi hyomma häi ran 'yohu bu 'bäh yu ja'i nε bi bøm bu rá mbui ran 'yohu buya, pε hin haru bi unba ran 'yohu. 36 Nε bi hyonya thoho yu ja'i 'be'a bin ja na ran 'yohu. Nε bin 'yεmzehe n'da ngu n'da: “Be'a ní ts'edi i ja na ran 'yohu nε i sä i høn'a thi yu zithu,” bin 'yεmzehe u.

37 Nε bi t'ode gätho ra xequi bu 'be'a bi 'yot'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Simón Pedro

38 Nu ra Jesús buya bi bøm bu ja ra nija, bi mba bu ja rá ngu ra Simón Pedro. Nε nu'a rá suto ra Simón Pedro, xun u, nts'edi ra pa mi ja. Nε bi si a ra Jesús ngue xun u a ra xisu. 39 Nu ra Jesús bim 'bäpu mi 'ben'a ra hyenni, nε bi ma ngue da bøn'a ra pa. 'Bex bi bøn'a ra pa, hin haru xun u buya. 'Bex bi ndants'a ra xisu nε bi hoc ran sihme, bi 'ujn'u.

Nu ra Jesús bi hoqui xun ngu yu ja'i

40 Nε nu'bu mí yuh ra hyadi, gätho yu hyenni bi ts'ixpu 'buh ra Jesús. Nε 'bex bi yan'u yu hyenni 'bu mi mba nthädi n'da ngu n'da u, bi dä'a ra Jesús.

41 Nε yu zithu min 'yohu 'da yu ja'i bi japi da bøn'u. Nε nts'edi i mba'u, i εn'u:

—Nu'i, rá Ts'unt'u i Oja, bi t'εmp'a ra Jesús.

Pε nu ra Jesús him bi japi din yu nguetho mi pa'u gue ra Cristo a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi man rám hma bu ra xequi Galilea

42 Nε nu'bu mi hyax buya, t'uxuditho bi mbaε bu ma'ueni ra Jesús. Nu yu ja'i bi hyoni gue'bu go mi dñi, nε him min nde'u da mba ra Jesús. 43 Pε nu'a ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Nugä jatho ga mbagä mi'da yu hnini, ga mam bu ran ho ma'da'yo, ga xih yu ja'i 'beru ní manda rá ts'edi Oja ua, jananjabu bá pengä Oja, bi 'yεna.

44 Nε bi thopu ja mi'da yu hnini ja ra xequi Galilea buya, nε bi mam bu rám hma bu ja yu nija.

5

'Da yu mbahuq bi jap'a ra Jesús xun ngu bi de yu huq

1 Nε man'da ra pa, ra Jesús mi 'bäpu ja ndendädehe Genesaret. Nε emme mi du bu yu ja'i in nde da 'yoh rám hman Oja, nε hingui sä bu dim 'bä'a ra Jesús. 2 Nε bi nu, i hõpu yoho yu mbosa hin te i ja bu mbo. Nε bi zo'u yu mbeti bu ndenthe gue'bu mi mben yu xit'a. 3 Nu'a n'da, rá mbeti ra Simón Pedro, nε bi hyu'a ra Jesús. Nε bi xi'a ra Simón da gon'i ts'u ra mbosa. Nε nu yu ja'i bim 'bäpu ndenthe u. Nu ra Jesús bi xänba u yu ja'i buya. 4 Nε nu'bu mi gua'a bi man ra Jesús bi 'yεmp'a ra Simón:

—Dami tham bu xun hε ra dehe, nε gui 'yεm bu ni xit'a. Guepu da zä gui the yu huq.

5 Pε bi 'yεn'a ra Simón:

—Xänbate, gätho ra xui däm pεhme nε hin te dá thehe yu huq, pε nu'bu guím ma, ga εmhbe mahøn'a, bi 'yεna.

6 Ne bi 'yem baya, ne xan ngu bi de yu hua gue'bu go mi mbadi bin tan ya xit'a. 7 Ne bi xi'u ya mimbahuahu di ze'i ts'u. Ne bi yuts'i gätho yoho ya mbosa, ne in nde da dom bu mbo ra dehe yu mbosa nangué nán hyu yu hua. 8 Ne nu'bu mi nu ra Simón Pedro 'be'a bin ja, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yembi:

—Dami 'ue'i ts'u nanguécä nguetho nugä drá dādits'ouigä, bi 'yēn'a ra Pedro.

9 Ngubu bi ma nguetho bi hyonya thoho ngue xan ngu yu hua bi de. 10 Ne'a ra Jacobo ne ra Xuua ngue ya ts'ant'u ra Zebedeo, bi hyonya thoho u. Ne nu'u mi comhbu rá 'befi a ra Pedro. Pe nu ra Jesús bi 'yemp'a ra Simón:

—O guín su ne nuya gui du'mi gui hyon yu ja'i to'o da 'yēc'yēigui, bi 'yembi.

11 Ne nu'bu mí zom bu ndenthe u ya mbosa baya, bi den'na ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mí hembra t'axca'ya

12 Nu n'da ra pa mi 'buru ja n'da ra hnini ra Jesús. Ne'a n'da ran 'yohu mi 'buru, mi hembra ra t'axca'ya gätho rá ja'i. Ne nu'a ran 'yohu 'bu mi nu a ra Jesús, 'bex bim 'bemfo bu ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yap ra mate ran 'yohu ngue in nde da yañi, bi 'yembi:

—Ma Hmu i nu'bu guín nde, da zä gui jaqui da yangä.

13 Nu ra Jesús bi dāti ne bi 'yembi:

—Nugä, dín nde ngue 'bex da zä i. Nuya bi yañ'a ya, bi 'yembi.

'Bex bi zä'a ran 'yohu baya.

14 Ne nu ra Jesús bi hecua a ran 'yohu gue hin da mam bu 'buh yu ja'i, pe da mam bu 'buh yu mbäjä. Ne bi 'yembi:

—Ní mba bu 'buh yu mbäjä, gui 'yot'a rán t'ēdi ra Moisés ngue da 'yot'a n'da 'bu bi yañ'a ra t'axca'ya, n'dahma da bah yu ja'i ngue majuani bi yañ'i, bi 'yēn'a ra Jesús.

15 Pe nu'u yu ja'i guemhma mi ma hōnbu go hapu ja yu hnini 'be'a gätho ot'a ra Jesús, ne man'da xan ngu bi

mba bu mi 'bui ngue da 'yose u 'be'a i man'a, ngue in nde din hocpa yān u i hēmp'i 'da'u. Ne xan ngu bi hoc'a ra Jesús, madague'a hōnt'a go mán u mi hēmp'u. 16 Nu'a ra Jesús baya mi pa bu ma'ueni gueru hingui 'buh yu ja'i, din yaui Oja.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mi ts'a rá ja'i

17 Nu n'da ra pa bi xänba yu ja'i ra Jesús. Ne mi 'buru 'da yu fariseo ne 'da yu xänbate ni ja, xpí 'yē'u hōnbu go hapu i ja yu hnini bu ra xequi Galilea ne ra xequi Judea, neru ra dāhnini Jerusalén. Ne nu'a ra Jesús bi 'yut'u ngue min 'youi xan ngu rá ts'ēdi Oja 'bu mi hoc yan zāman'u. 18 Ne bi zom bu 'da yan 'yohu, bá tu n'da ran 'yohu xan u, mi ts'a rá ja'i a, ox ra 'beza. Ne min nde xtán yaru mbo 'buh ra Jesús. 19 Pe emme du yu ja'i bu ja ra goxthi, ne hin hapu sä dí yut'i. Janangue'a bi zix ra dārgēhe bu maxōts'e ra ngu, ne bi xospa rá 'bet'e ne bi ca'ma ran 'yohu bu made i 'bā'a ra Jesús. Ne ox ra 'beza 'bu mi camp'u. 20 Bi bah ra Jesús baya gue i ēc'yēi xan ho u yan 'yohu gue i ja rá ts'ēdi a, 'bu mi nu'a bi 'yot'u. Janangue'a bi 'yemp'a ra dārgēhe:

—Amigo, ya ma punbi ni ts'oqui, bi 'yembi.

21 Pe nu'u yu fariseo ne yu xänbate ni ja bin 'yemzehe u: “Hanja na ran 'yohu ngue ξna da 'yot'a i ot' Oja, ne ya ξna sä di punba rá ts'oqui n'da ra ja'i. Hingui numansu Oja na,” bi 'yemp'u yu xänbate ne yu fariseo.

22 Pe nu'a ra Jesús i pañi 'be'a im bēn'u, ne bi 'yemp'u:

—Hanja in jabu guim bēmhbū. 23 Ha guim bēmhbū ngue nte ní mbatho dá xicā ran 'yohu, ngue rá ts'oqui ya xam punbi. Ha guim bēmhbū man'da xquí pāhmbū ngue i ja ma ts'ēdi 'bu ga xifi da ndants'i, din 'yo. 24 Pe ga ut'ahu ngue i ja man t'ēdi ua ja ra häi ga punba ya ts'oqui n'da ra ja'i, ngue ga japi din 'yo na ran 'yohu, guécä gue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ne nubaya bi 'yemp'a mí ts'a rá ja'i:

—Dami ndants'i, gui çax ni fidi ne gui mba ni ngu, bi t'ëmbi.

²⁵ 'Bex bi ndants'a ran 'yoh_u bi çax rá fidi ne bi mba rá ngu, ne bi 'yëspa Oja b_u ní mba. Ne gátho y_u ja'i mi 'bup_u bi nu 'be'a bin ja. ²⁶ Ne gátho bi hyonya thoho _u, ne bin su, bi 'yëspa Oja ne bi 'yën'u:

—N'da ran t'öt'e nuixte dá nuh_u ra pa jab_u ya, bi 'yën'u y_u ja'i.

Ra Jesús bi xih ra Leví da ðenni

²⁷ M'bejua b_uya, bi bøm b_u ja ra ngu ra Jesús, ne bi thop_u mi hu'a ra Leví, guep_u mí hæc rán ju't'i ra häi, nguetho ra hyaçahäi a. Ne nu'a ra Jesús bi 'yëna:

—Dami tengui, bi t'ëmp'a ra Leví.

²⁸ Nu ra Leví b_uya, 'bex bi ndants'a, bi zop_u gátho mi ja ne bi ðen'na ra Jesús.

²⁹ Ne nu'a ra Leví b_uya, bi 'yöt'a n'da ran sihm_e x_un ndoho b_u ja rá ngu, ngue bin sihm_e b_u ra Jesús. Ne bi zøm b_u ja ran sihm_e x_un ngu y_u hyaçahäi ne x_un ngu mi'da y_u ja'i, 'darpu bin sihm_eh_u ra Jesús. ³⁰ Pe nu'u y_u fariseo ne y_u xänbate nijä bi 'yëna:

—Hanja gní sihm_eh_u y_u ðäðits'oqui ne y_u ziyate hyaçahäi, bi t'ëmp'u y_u xädi ra Jesús.

³¹ Nu ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti 'b_u mi ðät'u:

—To'o i 'b_uh mán zaqui hingui hon'a to'o da 'yøthe, pe hønt'a to'o x_un _u i hon'a da 'yøthe. ³² Nugä ma 'befigä ngue ga xih y_u ðäðits'oqui di päh yän 'yomfëni. Pe nu'u to'o ënse mahoqui y_u mbui, ne hingui sä ga ze'u, bi 'yën'a ra Jesús.

Bi t'än'na ra Jesús hanja him bi 'ye't' yän sihm_e yä xädi

³³ Ne bi t'ëmp'a ra Jesús:

—Nu yä xädi ra Xuua Nxixy_u nzäi ë't' yän sihm_e 'b_u i yaui Oja, ne'u yä xädi y_u fariseo, pe nu ni xädi hin jam'b_u ë't' yän sihm_e. Hanja ngue in jab_u, bi 'yëmbi.

³⁴ Nu ra Jesús bi ðäti:

—Pe nu'u i 'bup_u ja ran thäti, hin da du yä mbui nguetho 'bup_u a ran 'yoh_u

din thäti. Hin da 'yëna ngue hin din sihm_e _u. ³⁵ Pe da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yoh_u, ne ja da 'ye't' yän sihm_e b_uya, bi 'yën'a ra Jesús.

³⁶ Ne xø bi xih man'da ran t'uti, ngue da 'yuti hingui sä yä xädizehe ra Jesús da ðen'na ran yonxädi, ne bi 'yëmp'u:

—Njo'o n'da ra ja'i da xen ma'da'yo rá pahni ngue da mbørba rá 'yapahni, nguetho nu'b_u da mbørba a, hin da bøm_une ne di ts'ontho a ma'da'yo.

³⁷ Ne njo'o to da xirp_u ra 'yaxfani mbot'asëi ra vino ma'da'yo, nguetho nu'b_u bin hogui, da føh ra 'yaxfani b_uya. Ne dim fän ra vino ne di ts'on'a ra 'yaxfani, gátho dim 'bedi. ³⁸ Nu'a ra vino ma'da'yo da sirp_u ma'da'yo ra xifani, ngue hin dim 'beh ra vino, ne xín din ts'on'a ra xifani.

³⁹ Ne to'o in zäi i si ra nyomvino, pe hingui nde a ra vino ma'da'yo, nguetho man'da x_u çähi ra nyomvino, ën'u. Guín jah_u b_u ngue hin guí numanhoh_u man xädigä, bi 'yën'a ra Jesús.

6

Nu ra Jesús bi ma 'be'a da t'öt' ra pa ran säya

¹ Nu n'da ra pa ran säya, nu ra Jesús ne yä xädi bi thop_u ja n'da ran uättrigo. Nu _u yä xädi bi ðac'i 'da y_u trigo. Bi ðent yä 'ye'u y_u trigo, bi za b_uya. ² Ne nu'u 'da y_u fariseo bi 'yëmp'u:

—Hanja in jab_u guí øth_u, nguetho i mam b_u ja man t'ëdih_u hingui sä gui 'yøth_u ra 'befi a ra pa ran säya, bi 'yën'u.

³ Nu ra Jesús bi ðäti:

—Ha hin guí pähmb_u 'be'a mam b_u ja rá søcu_u Oja ngue ne'a ra David bi mbesta man'da rán t'ëdi Oja, ne'u min 'yoh_u, nu'b_u mi tumanthuhu. ⁴ Nu'a ra David bi yarp_u ja rá ngu Oja ne bi zi y_u thuhm_e rán t'unni Oja oxp_u ja ra mæxa, ne bi un'd_u min 'yoh_u. Ne hønse y_u mbäjä i sä da zi _u. Pe hin guím bëmhb_u ra ts'oqui bi 'yöt'a ra David ne yän 'yoh_u nguetho x_un ho bi 'yöt'u, bi 'yën'a.

⁵ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yena:

—Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dra Hmugä, ne ja man t'edi ga mangä 'be'a da 'yot' yu ja'i ra pa ran säya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu mi mbedi rá 'ye

⁶ Ne xø man'da ra pa ran säya, nu ra Jesús bi xänba yu ja'i bu ja ra nijä. Ne mi 'buu n'da ran 'yohu ra mbedi rán 'yei. ⁷ Ne'u da yu xänbate nijä ne 'da yu fariseo mi 'buu, mi tømthoho, in nde da nu 'be'a da 'yot'a ra Jesús ra pa ran säya, nguetho in nde di yap'a. ⁸ Pe nu ra Jesús i paqi 'be'a im ben'u. Ne bi xi'a ran 'yohu mi ja rá mbedi'ye:

—Ba xcuca, damim 'bäcua da nu'a yu ja'i, bi 'yembi.

Ne 'bex bi mba bu ran 'yohu. ⁹ Nu ra Jesús bi 'yemp'u buya:

—'Be'a i mam bu ja man t'edih, nda'a xun ho ga othu. Ha i mam bu ga othu ran ho uague ran ts'o ga othu ra pa ran säya. Uague i man bu gan yanbah rá te n'da uague i mam bu ga jafu da du n'da a ra pa ran säya, bi 'yena ra Jesús.

¹⁰ Nubuya, nu ra Jesús bi hyet'u yu ja'i, ne bi 'yemp'a ran 'yohu:

—Dami juan ni 'ye.

Nu'a ran 'yohu bi juan rá 'ye, ne bin hogui xun ho. ¹¹ Pe nu yu fariseo ne yu xänbate nijä emme bin cu'e ne bi hyoni 'be'a sä da 'yörpa ra Jesús.

Ra Jesús bi huahn'du 'de'mayoho yu xädi

¹² M'bejua buya bi mba bu ja n'da ra nyuni ra Jesús, haxa in yau Oja.

¹³ Nu'bu mi hyats'i bi zohn'du yu xädi ngue i ja a da xifi mahon'a. Ne bi huahni 'de'mayoho din 'yohu ngue yu 'bäih. ¹⁴ Ne nu'u bi huahni, gue'a ra Simón t'embi ra Pedro, gue'a rá thuhu bi xih ra Jesús a. Ne'a ra Andrés, rán 'yohu a ra Simón, ne ra Jacobo, ne ra Xuua, ne ra Felipe, ne ra Bartolomé. ¹⁵ Ne ra Mateo, ne ra Tomás, ne man'da ra Jacobo rá ts'unt'u ra Alfeo, ne ra Simón Zelotes, ¹⁶ ne ra Judas rán 'yohu ra Jacobo, ne ra

Judas Iscariote, gue'a xí dä'a ra Jesús 'bu m'bejua. Ne gue'u bi huan'na ra Jesús u ngue yu 'bäih.

Xun ngu yu ja'i bi xänba a ra Jesús

¹⁷ Nubuya, nu ra Jesús ne yu xädi bi gapu ja ra nyuni ne bin thehu xun ngu yu ja'i bu xun juani, bí nexpu yu hnini ra xequi Judea, nepu ra dahnini Jerusalén, nepu ndendädehe, gueru i ja ra hnini Tiro ne ra hnini Sidón. Ne nu'u, bi zøm bu ngue in nde da 'yøde 'be'a man ra Jesús, ne nu'u mi'da buya, in nde da mba ma hoqui u. Ne nu ra Jesús bi hoc'u. ¹⁸ Ne xun ngu u min 'yohu ra zithu bi zøm bu, ne nu'a ra Jesús bi hyon'a thi u. ¹⁹ Ne gätho u min nde da därpa rá ja'i ra Jesús, nguetho gätho yu hyenni bi hoc'a nangué rá ts'edi.

Ra Jesús bi ma to'o din johya ne to'o da nu ra dumbu

²⁰ Ne nubuya, nu ra Jesús bi hyet'u yu xädi ne bi 'yemp'u:

—Guí hyoyahu, pe ya gá cuthu bu di manda rá ts'edi Oja janangu'e'a majapi ah.

²¹ Ne guí tumanthuhuh, pe Oja di ja ah guí timhbu a guí homhbu, janangu'e'a majapi ah.

Ne guí sähu ra dumbu ya, pe Oja da hyut'a ni mbuihu, janangu'e'a majapi ah.

²² Ne ngutho 'bu i san ah yu ja'i, ne'bu i 'uegue nangué ah, ne'bu di c'aman'u ah, ne'bu da ndøm mants'o ni thuhuh ngue guí tengahu, guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, guemhma majapi ah. ²³ Gan johyahu, da hyu ni mbuihu 'bu din jabu da 'yot'ahu yu ja'i, nguetho ngutho bi t'örpa u yu pøngahya mam'bet'o, ne i ja 'be'a din 'da ah ngue am 'be'ts'i mahets'i, bi 'yena ra Jesús.

²⁴ Ne xø bi 'yemp'u:

—Pe í huéhi maha ah gyu membetih ngue hont'a ni mbeti guim bømhb, nguetho ya hin guin nuhu man'da ran johya njam'bu da guadi.

²⁵ Ne í huéhi maha ah, ngue guí emhbu hin te gadi 'behmb, pegue gan tumanthuhuh.

Í huęhi maha ah_u, ngue ja nin jo-hya zeh_u, nguetho m'bejua da du ni mb_uih_u.

²⁶ Í huęhi maha ah_u ngue gätho i mamanho nanguie ah_u y_u ja'i. Bin jab_u y_u hyäte pøngahya bi numanho gätho y_u ja'i, bi 'yęn'a ra Jesús.

Dami huęc nin s_uih_u, bi 'yęn'a ra Jesús

²⁷ P_e dami 'yøhmb_u na ga xi ah_u ya, bi 'yęn'a ra Jesús:

—Gui huęc nin s_uih_u n_e gui 'yørpa ran ho _u to'o i numan'ah_u. ²⁸ N_e dami 'yäp Oja da mbäx'ah_u di c'aman'ah_u, n_e gui 'yäp Oja da 'yęns_upa rán ja_ui _u di an'nah_u. ²⁹ N_e nu'b_u n'da da mbep'a ni 'yoguh_u, gui 'bät ni hmih_u da mbep'a man'da nguadi ni 'yoguh_u. N_e nu'b_u n'da da gan'na ni cotoh_u, n_e'a ni pahni gui unhd_u. ³⁰ Dami unhd_u 'be'a gätho da 'yá ah_u, n_e nu'a da than'nah_u hingui 'yähmb_u. ³¹ Nu'b_u guí ndeh_u da 'yøt'ah_u ran ho ni mija'ih_u nde'b_u gui 'yørpah_u ran ho.

³² P_e nu'b_u hønt'ah_u di huęc'ah_u gui huęj_u, hin te di muui a 'b_u, 'da'angu gá 'yøth_u _u him mahoqui yá mb_ui.

³³ N_e nu'b_u hønt'ah_u bi 'yøt'ah_u ran ho guí ørpah_u ran ho, hin te di muui 'b_u, nguetho in jab_u øt'ah_u him mahoqui yá mb_ui. ³⁴ N_e nu'b_u hønt'ah_u guí pähmb_u i jut'i guí hmit ni mbetih_u, hin te di muui 'b_u, nguetho gue'a i øt' y_u ts'om'bäi, di hmit yá mits'om'bäih_u ngue im bęni da mba ma cospi rá mbeti. ³⁵ P_e dí xi ah_u, dami huęc nin s_uih_u, n_e gui 'yørpah_u ran ho _u, n_e gui hmith_u madague'a guí pa_udi hin di cos'ah_u. Nu'b_u ngub_u gui 'yøth_u, gue'a nám fa_udi gue yá t'ahni ah_u Oja. N_e i ja 'be'a di 'da ah_u Oja b_uya. Nguetho gue'a i øt' Oja, gätho i ørpa ran ho madague'a hin da 'yęn'ah_u: “Jamadi Oja.” N_e gätho i ørpa ran ho madague y_u ts'om'bäi _u. ³⁶ Dami huęc ni mija'ih_u tengutho b_u i huęc'ah_u Oja ma Tah_u, bi 'yęn'a ra Jesús.

Hin gui 'yęmh_u bi 'yøt' y_u ts'oqui _u mi'da y_u ja'i

³⁷ N_e man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yęna:

—“Nuna bi 'yøt' y_u ts'oqui,” hin gui 'yęmh_u, n_e hin da t'ęn'ah_u gá 'yøth_u y_u ts'oqui 'b_u. N_e 'yo gadí ya_u ni mija'ih_u n_e hin da zep'ah_u Oja, p_e gam punbah_u n_e Oja di pun'nah_u b_uya. ³⁸ Dami un'd_u 'be'a i hon ni mija'ih_u, n_e Oja man'da x_un ngu di co'ts'ah_u n_e dim fons tho_u a di 'da ah_u xinda gue'a gadí un ni mija'ih_u. Nguetho da 'yøt'ah_u Oja tengu guí ørpah_u ni mija'ih_u, bi 'yęn'a ra Jesús.

³⁹ N_e xø bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yęna:

—Hingui sä n'da ra xädä da 'yut ra 'yu rá mixädäui, ts'arpu tho_u da däp_u ja ra hyę _u. N_e ngutho n'da ra ja'i hingui sä da 'yut ran ho rá mija'iu_u 'b_u hingui pa_use ran ho. ⁴⁰ N_e ngutho n'da ra xädi, man'da hingui ngu pa_udi xinda gue'a rá xänbate, n_e nu'b_u bi juah rán xädi, 'da'ingu i pähmi a. Nu'b_u ts'atho i pa_u'a ra xänbate n_e ts'atho i pa_u'a rá xädi.

⁴¹ N_e hingui sä gui mamh_u nanguie to'o i ja z_u ts'ah_u ran ts'o 'b_u x_un ts'o ni mb_uih_u. ⁴² Hanja gní 'yęmh_u gui zehmb_u _u mi'da y_u ja'i di hoc yá mb_ui, n_e ęmme go x_un ts'o ni mb_uizeh_u. Jatho 'be' gui hoczeh_u ni mb_uih_u, ja da zä gui zehmb_u _u mi'da, bi 'yęn'a ra Jesús.

Nanguie rán dät'o dí fq'a ra za

⁴³ N_e man'da bi man'a ra Jesús ngue bi 'yęna:

—Nu n'da ra hogaza hingui sä din z_uh yán dät'o ngue hingui ho. N_e ngutho a n'da ra za hingui ho, hingui sä din z_uh yán dät'o x_un ho. ⁴⁴ Nu yán dät'o i z_upu, gue'a ctí pähmb_u 'be'a ní za a ra za, nguetho hingui sä din z_uh yán dät'o ngue y_u higo b_u ja ra 'u_uinza. N_e xín din z_uh yán dät'o ngue y_u uva b_u ja y_u t'ax'u_uni. ⁴⁵ Ngutho n'da ra ja'i x_un ho rá mb_ui, i øt' ran ho tengu i ja b_u mbo rá mb_ui. N_e ngutho n'da ra ts'om'bäi i øt' ran ts'o tengu i ja b_u mbo rá mb_ui, nguetho gätho a i ja b_u mbo rá mb_ui n'da, gue'a ní bøn rá nde n'da a, bi 'yęn'a ra Jesús.

Rán t'uti _u i øt'a man ra Jesús n_e'ah_u hingui øt'e

⁴⁶ N_e xø bi 'yęn'a ra Jesús:

—Hanja gñí 'yɛnjɛ ni hmuju nɛ hin guí ɔthɛ 'bɛ'a dí xi ahɛ. ⁴⁷ Ga xi ahɛ rán t'uti ɛ i ɔt'a dí mangä. ⁴⁸ Nu'ɛ, i ɔt'e tengu bi 'yɔt'a n'da ran 'yohɛ bi hyɔ'a n'da rá ngu, nɛ xɛn hɛ bi 'yamp' ra häi ngue da mbämp'ɛ yɛ jado. Nɛ nu'bɛ mam bá ɛh ra mboxthe, nte bi jap'a ra ngu, nguetho mbo bim foxa ra jado. ⁴⁹ Pɛ nu'ɛ i ɔh ma nde nɛ hingui ɔt'a dí mangä, rán t'uti ɛ tengu n'da ran 'yohɛ bi hyɔh rá ngu nɛ bi 'yɛx maxɔts'e yɛ jado, nɛ nu'bɛ mambá ɛ'a n'da ra mboxthe, 'bex bi yɔt rán ngu bɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

7

Ra Jesús bi hocpa rá 'yɛhɛ n'da ra hmudofɛi

¹ Nɛ nu'bɛ mi gua'a man'a ra Jesús, bi mba mahɔn'a bɛ ja ra hnini Capernaum. ² Nɛ mi 'bɛpɛ n'da ra hmudofɛi, ra mɛngu bɛ Roma a. Nɛ xɛn'ɛ n'da rá 'yɛhɛ, nde da du. Nɛ nu'a ra hmudofɛi ɛmmɛ madi huɛc'a rá 'yɛhɛ. ³ Nɛ nu'bɛ mi 'yɔde 'bɛpɛ ra Jesús bá pɛhni 'da yɛ ngɛrbi bɛ ja ra hnini ngue da zix'a ra Jesús di hocpa rá 'yɛhɛ. ⁴ Nɛ nu'bɛ mi zɔm bɛ 'bɛh ra Jesús, bi 'yäp ra mate da mba, nɛ bi 'yɛmbi:

—Dín nde gui 'yɔrcahe ra mate gui mba, nguetho nu'a ra hmudofɛi ra hocjã'i a, ⁵ nɛ ɛmmɛ di huɛgahɛ ngue dyɛ judíohɛ. Nɛ nu'a bi guzɛhɛ a í thɔh ma nijahɛ, madague hing ra judío a, bi 'yɛmbi.

⁶ Nu ra Jesús bi mbähä, nɛ nu'bɛ mi ts'utho da zɔm bɛ ja rá ngu a ra hmudofɛi, pɛ nu'a ra hmudofɛi bá pɛhni 'da yá amigo mahɔn'a, din c'athɛ a ra Jesús, da 'yɛmbi:

—Hingui jatho gui sɔm bɛ ja ma ngu, nguetho nugä hin dí sucä tengu i, ⁷ xíngui sä ga ɛna ga mba gan yãui, nɛ hin drá judíogä. Pɛ dí pãdi ngue i ja ni ts'edizɛhɛ, ngue nu'bɛ guim ma da yãni, nɛ 'bex gue da yãni. ⁸ Tengue thohogä bin 'dac'i ts'ɛ man t'ɛdi, nɛ nu'bɛ i ja 'bɛ'a dí xi ɛ ma dofɛi, nɛ'ɛ ma 'yɛhɛ, 'bexgue 'dahmantho in ja. Nɛ ngutho i, sä guim mantho bɛ guí

'bäi nɛ 'bexgue da yãn bɛya, bi 'yɛn'a ra nde bá pɛhna ra hmudofɛi ngue bi man'ɛ yá amigo. ⁹ Nu ra Jesús bi hyonya thoho 'bɛ mi 'yɔ'a bi man'ɛ yãn 'yohɛ ngue bá pɛhna ra hmudofɛi, nɛ bin yɛgui bi xi'ɛ mí tɛnni, nɛ bi 'yɛna:

—Xínga n'da ma mijudíohɛ dá tɛngä ngue i ɛc'yɛi i ja ma ts'edi tengue a ran 'yohɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. Nuya bin ja a bi 'yãqui, bi 'yɛna.

¹⁰ Nɛ bi mbeng bɛ ja ra ngu ɛ yá amigo a ra hmudofɛi bɛya, nɛ bi nu'a rá 'yɛhɛ ra hmudofɛi ngue ya xí zä.

Nu ra Jesús bi xox rá ts'unt'ɛ n'da ra xisu xí du rá ndɔ

¹¹ Man'da ra pa bɛya, ra Jesús bi mbähä yá xädi bɛ ja ra hnini Naín. Nɛ xɛn ngu yɛ jã'i mi tɛnni. ¹² Nɛ nu'bɛ mi zɔm bɛ ndehnini, ba ɛpɛ yɛ 'yãgui, ba tu rá ts'unt'ɛ n'da ra xisu xí du rá ndɔ. Nɛ njo'o man'da rá ts'unt'ɛ. Nɛ xɛn ngu yɛ jã'i min 'yohɛ yɛ 'yãgui. ¹³ Nɛ nu ra Jesús 'bɛ mi nu a ra xisu bɛya, bi huɛc'a nɛ bi 'yɛmbi:

—O guí zoni, ɛn'a.

¹⁴ Nɛ nubɛya, bi dä'a ra huada mi o ra du a ra Jesús nɛ bim 'bä'ɛ yãn dute. Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a ra du bɛya:

—Grá ts'unt'ɛ, dami ndants'i, bi 'yɛmbi.

¹⁵ Nɛ nu'a xí du 'bex bi ndants pɛ ja rá huada nɛ bin yã. Nu ra Jesús bɛya, bi xi'a rá mbe da zits'i. ¹⁶ Nɛ gätho yɛ jã'i mi 'bäpɛ bin su, nɛ bi 'yɛspa Ojã ɛ.

—Nuya, n'da ra pɔngahyã nuixte dí 'bähmbɛ ua, nɛ Ojã da yãnjɛ ya, yá jã'igähɛ Ojã ya, bi 'yɛn'ɛ.

¹⁷ Nɛ gätho yɛ jã'i mi 'bɛpɛ, nɛpɛ ra xɛqui Judea, bi ma 'bɛ'a bi 'yɔt'a ra Jesús.

Ra Xuua Nxixyã bi mbɛhni 'da da 'yänni to'o a ra Cristo

¹⁸ Nɛ bi si'a ra Xuua Nxixyã 'bɛ'a bi 'yɔt'a ra Jesús, bi man ɛ yá xädi.

¹⁹ Janangue'a nu ra Xuua bi zon'dɛ yoho yá xädi ngue da mbɛn bɛ 'bɛh ra Jesús nɛ da 'yänni: “Ha gue'e ra Cristo mi hma ba ɛhɛ, uague ga thoqui ga tɔmhbe,” gui 'yɛnui, bi 'yɛn'a ra Xuua.

²⁰ Nɛ nu'bɛ mi dɛn'a ra Jesús ɛ yám 'bɛhni ra Xuua, bi 'yɛmbi:

—Nu'a ra Xuua Nxixya bá pengä'be nguetho in nde da bađi gue'ba gue'e ra Cristo i hma ba xe, uague ga thoqui ga tömhbe, bi 'yēn'a.

²¹ Ne 'bex bi hoc'a 'da yu hyenni a ra Jesús buya, ne bi hyon'a thi yu zithu ngue min 'yohu 'da yu ja'i, ne bi xocpa yá dá yu xädä. ²² Ne nubuya, bi 'yēmp'a yá xädi ra Xuua:

—Ní mbe ya, gui xihmi ra Xuua 'be'a gá nuui ua, ne 'be'a gá 'yohmi ya. Gui 'yēnui: “Nu yu xädä i nu ran nequi ya, ne yu dogua i sä i 'yo ya, ne nu'a mi hēmb ra t'axca'ya bi yan'a ya, ne yu gogu i ohnahya ya, ne'a xí du bi ndants'i, ne yu hyoya i ø'a ran ho ma'da'yo ya. ²³ Din johya to'o i ec'yei xun ho, ne hin di ut' yá mbai a,” gui 'yēnui, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁴ Ne nu'ba mi mbenc'a yam 'behni ra Xuua buya, nu ra Jesús bi ma 'be'a øt' ra Xuua, ne bi 'yēmp'a yu ja'i:

—Nu'ba gá mbähä bu ma'ueni ngue gá nuhu ra Xuua, 'be'a gá bēmhbu ngue gua nuhu bu. Ha guá nuhu n'da ran 'yohu xun güent'i tengu n'da ra xithi i en ran dahi. ²⁵ Uague gá nuhu n'da ran 'yohu mi he ra pahni xum hmadi. Pe nu'a, 'bapra ja ra ngunts'ut'abi a. ²⁶ Uague guá nuhu n'da rá pōngahya Oja. Majuani a gá nuhu, ne hinga hont'a n'da rá pōngahya Oja, pe nu'a, xun hets'i rá ts'edi xinda gue'a mi'da yu pōngahya. ²⁷ Gue'a ra Xuua i hmam bu ja rá søcuq Oja, gue i ena:

Nugä, ga pēhn'na n'da mam 'behni dim 'bet'o bu gní mba, da xih yu ja'i da dōp'e xun ho, i em bu ja ram hman Oja, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁸ Xinga n'da ra ja'i mi 'bai ngue nuixte rá 'befi tengu ra Xuua. Pe nu'a to'o dim 'bapra di manda rá ts'edi Oja, nu rá 'befi da 'yōpra madague'a ts'utho, pe man'da nuixte a xinda gue'a ra 'befi i øt' ra Xuua ya, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁹ Ne nu yu hyacahäi ne mi'da yu ja'i xí xixyaba ra Xuua Nxixya, 'ba mi 'yø a bi man ra Jesús, bi ba'a xun ho i øt' Oja. ³⁰ Pe nu yu fariseo ne yu xänbate

nija, ngue him bi nde'a ran xixya bi 'yøt' ra Xuua, him bi numanho'a bi nde Oja da 'yōpra'a. ³¹ Ne xø bi 'yēn'a ra Jesús:

—'Be'a nín t'uti ga xi ahu ngue gui pahmbu 'be'a gui øthu. ³² Gui øthu tengu øt' yu t'ahni 'ba in eni ne i emp'a yá mit'ahnihu: “Nugähe, dá pēhmbu ra 'bida pe nu'ahu hin gán nehmbu,” en'a 'da. Ne xø en'a mi'da buya: “Pe nugähe, dá pēhmbu yu thuhu tengu'ba xun du n'da, ne nu ahu hin gán zomhbu,” en'a mi'da. ³³ Ne ngutho gui øthu tengu øt' yu t'ahni, ngue nu ra Xuua Nxixya bi zocua, ne him bin sihme yu ja'i ne xim bi zi ra vino. Pe nu ahu gá 'yēmdahu in 'yoi ra zithu. ³⁴ Pe nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne bá ecä ne dí sihme yu ja'i, ne nu ahu sä gui enju drá hyugugä ne drá mihniägä, ne gui enju dín amigogähe yu ziyate hyacahäi ne yu ts'om'bäi. ³⁵ Pe nu'ba majuani i ja rán 'yomfēni n'da, da bađi to'o a ngue majuani bi un rán 'yomfēni Oja, bi 'yēn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bin sihme bu ja rá ngu n'da ra fariseo i Simón

³⁶ Ne n'da ran 'yohu mi ten rán xädi yu fariseo, bi xi'a ra Jesús din sihme bu ja rá ngu. Ne bi mbähä ra Jesús buya, din sihme bu. ³⁷ Ne nu'a n'da ra xisu ra 'yomt'ēni a, ne nu'ba mi 'yøde 'bapra ra Jesús, bi yōpra mi hu a ra Jesús, i tu n'da ra xito an t'øt'e ra do alabastro, mi po ra 'yēthi yumanho, xum hmadi di muui. ³⁸ Ne nu'a ra xisu mi hupra ja rá gua ra Jesús, ne mi zoni. Janangue bi mboxpra ja rá gua ra Jesús a rá guidä, ne bi ducua rá gua yá xtä, ne emme zūspa rá gua ra Jesús, ne bi xispa rá gua ra 'yēthi yumanho. ³⁹ Ne nu'a ra mengu bu, 'ba mi nu 'be'a i øt'a ra xisu, bi bēnse: “Him majuani rá pōngahya Oja a ra Jesús,” nguetho embi hingui pađi ra 'yomt'ēni a ra xisu. ⁴⁰ Nu ra Jesús buya, bi 'yēmp'a:

—Nu'i grá Simón i ja'a ga xi'i.

Nu ra Simón bi 'yēna:

—Gra xänbate, dami xic 'ba.

41 Nu ra Jesús baya, bi xih ra Simón n'da ran t'uti, ne bi 'yembi:

—Mi 'bua a n'da ran 'yohu zai di hmih ra mbeti. Ne mi 'bua n'da ran 'yohu bi hmiti cat'a ciento, ne man'da baya bi hmiti yote ma'det'a thoho.

42 Ne nu'u gätho yoho hin'yua 'be'a dí co'ts'a ra mbeti xí mba ma hmiti. Janangue nu'a xí hmih ra mbeti baya, bi punba thoho u. Dami xic ya, Simón, nda'a man'da da ben'a ra mate bi t'ørpe, bi 'yena ra Jesús.

43 Nu ra Simón bi dah paya, ne bi 'yena:

—Masque gue'a ran 'yohu min du-pate xun ngu, man'da da ben'a ra mate bi t'ørpe, bi 'yena.

—Majuani a guim beni, bi 'yena ra Jesús.

44 Nu ra Jesús baya, bi hyet'a ra xisu ne bi 'yemp'a ra Simón:

—Guí nu na ra xisu 'bucua, nu'bu má cat'ua ja ni ngu xingui ts'u gá 'dac ra dehe gue xcá pe'tä ma gua, pe nu ra xisu i hucua, rá guidä í mbercä ma gua ne yá xtä í dugä ma gua. 45 Pe nu'i, hin gá susca ma 'yogu ngue xquí zenguagui, pe nuna ra xisu him bin he a ní zasca ma gua. 46 Ne nu'i, hin gá cosca ma ya ra aceite, pe nuna ra xisu i hucua, bi xisca ma gua ra 'yethi yaman'u. 47 Guehna dí xi a i na, xun ngu rá ts'oqui na ra xisu ne xun ngu rá punbi ya, janangue emme im bengä na. Pe nu'u im bense ts'utho ra punbi i honi, man'da ts'utho im bengä u, bi 'yena ra Jesús.

48 Ne nubaya, bi 'yemp'a ra xisu:

—Ya ma punbi ni ts'oqui ya, bi 'yena ra Jesús.

49 Ne nu'u i sihme bu bin 'yemzehe u:
—To'o nín 'yohu na, gue i ena sä di punba yá ts'oqui n'da, bin 'yemzehe u.

50 Pe nu ra Jesús bi 'yemp'a ra xisu:

—Gá 'yec'yeigui, janangue ya ma punbi ni ts'oqui ya. Ní mba ya ne gan johya, bi 'yembi.

8

Yua xisu bi mbäxa ra Jesús

1 Nu'bu mi tho'i 'da yu pa, nu ra Jesús bi mbähä 'de'mayoho yá xädi bu ja yu hnini, ne bi mam bu 'beru ní manda rá ts'edi Oja. 2 Ne bi mbähä a ra Jesús 'da yu xisu xí hoc 'bu mí u, ne'u 'da xí hyønba thi yu zithu min 'yohu, ne'a ra María ra mengu bu ra hnini Magdala, gue mín 'yohu yoto yu zithu 'bu mi hoc'a ra Jesús. 3 Ne'a ra Juana, rá xisu ra Chuza, n'da ran 'yohu im hmu bu ja rá ngu ra ts'ut'abi Herodes. Ne'a ra Susana, ne xun ngu mi'da yu xisu bi mbähä, mi fäx'a ra Jesús ne yá xädi nangue yá mbeti zeh.

Rán t'uti ra mbomhmudä

4 Ne xun ngu yu ja'i bi nexpu i ja mi'da yu hnini, ne bim peti bu 'bah ra Jesús. Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yemp'u:

5 —Nu n'da ran 'yohu bi mba bu ja rá huahi bá pom bu yu hmudä. Nu'u 'da yu hmudä bi zo bu ja ra 'yu, ne nu yu ja'i bi nem baya ne yu doja bi za. 6 Ne 'da'u yu hmudä bi zo bu ja yu ndaxnado, ne nu'bu mi bõts'e 'bex bi hmanc'a n'dihi, nguetho hin'yua ra dehe bu ja yu do. 7 Nu'u mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu 'uini, ne nu'bu mi bõts'e, bi gom' yu 'uini u, ne him bin te. 8 Ne'u 'da yu hmudä bi zo bu ja ra hogahäi ne bin te xun ho bu, ne bin xandi, xun ngu bin ja, bi 'yem 'bu mi man ran t'uti.

Nu'u i ja yá zagu, bi 'yø'a dá ma, bi 'yemp'u yu ja'i ra Jesús.

Hanja bi xih yan t'uti yu ja'i a ra Jesús

9 Nu'u yá xädi, bi 'yän'na ra Jesús:

—'Be'a nam bøn'a ran t'uti gá ma.

10 Nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nu'ahu, Oja bi ja ahu gui pahmbu 'beru ní manda rá ts'edi. Pe nu'u mi'da, dí xih yan t'uti u, nguetho in nu yá dá pe hingui paði 'be'a in nu, ne i ja yá zagu, pe hingui paði 'be'a i øde, bi 'yena ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a nam bøn'a rán t'uti ra mbomhmudä

11 —Nuya, ga xi ahu 'be'a nim bøn'a ran t'uti dá mangä. Nu'u yu hmudä, ra hmpya rá m hman Oja u. 12 Nu'u

bi zo b_u ja ra 'yu, ra hmεpya _u to'o bi 'yøh rām hman Ojā, pε nu ra zīthu bi japi 'bex bi pumbεni, nε him bi zā bi 'yεc'yεi ngue da mba nhyani. ¹³ Nε nu y_u hmudā bi zo b_u ja y_u do, ra hmεpya _u to'o bi 'yøh rām hman Ojā nε bin johya 'da y_u pa. Pε him bi gop_u mbo y_u mbui rá hman Ojā nε nu'b_u bi zā ra zīthu _u, 'bex bi 'ueh p_uya. ¹⁴ Nε nu' _u y_u hmudā bi zo b_u ja y_u 'uini, ra hmεpya _u to'o bi 'yøh rām hman Ojā, pε hont'a bi bεni 'be'a dí hyuse y_u mbui, nε 'be'a i ja ua, nε 'be 'a bi numanhose, hinga xøt'a din te b_u yoho y_u hmudā, nε nte bin ja a ra hoga hmudā. ¹⁵ Nε nu' _u y_u hmudā bi zo b_u ja ra hogahäi, ra hmεpya _u to'o bi 'yøh rām hman Ojā, nε bi mbεs'p_u mbo rá mbui, nε bi xi' _u mi'da y_u jā'i, nε x_un ngu mi'da bi 'yεc'yεi nangue' _u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran nεqui hinga nt'agui

¹⁶ Nε man'da ran t'uti bi ma ra Jesús, bi 'yεna:

—Xinga n'da ra jā'i di søc y_u bom-billa ngue da go'mi, o gue da mbøxp_u 'bit'ots'i, pε da 'yεxp_u m' batho ngue di nεc b_u mbo ra ngu. ¹⁷ Ngutho mam hmangä. 'Be'a gātho dí xi a zεhεh_u, pε jatho gui xihmb_u mi'da y_u jā'i, janangue'a din ja ran nεqui y_u mbui.

¹⁸ Dami jamansuh_u x_un ho 'b_u gui øhmb_u mam hmangä, nguetho nu'b_u gui øhmb_u x_un ho, sä gui pāhmb_u x_un ho a mam hmangä. Pε nu' _u to'o hingui øde x_un ho, di pumbεni a z_u ts' _u bi 'yøde, bi 'yεmp' _u y_u xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o rá mbe nε y_u cu

¹⁹ N'da ra pa bi mba b_u rá mbe nε' _u y_u cu ngue da nu'a ra Jesús. Pε him bi zā da nu nguetho εmme d_u y_u jā'i b_u mi 'bui. ²⁰ Nε bi si'a ra Jesús i 'bāp_u thi rá mbe nε y_u cu, in nde da nu a. ²¹ Nu ra Jesús bi dāti, bi 'yεna:

—Nu ma mbe nε ma cu, gue' _u to'o i øh rām hman Ojā, nε øt'a i mam b_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús di japi din hε ran dāhi nε ra dehe

²² Nu'a ra Jesús n'da ra pa bi hyu n'da ra mbosa, bi mbähä y_u xädi, nε bi 'yεmp' _u:

—Ga mbähä b_u 'danguadi ra dādehe, bi 'yεna. Nε 'bex bi mba b_uya.

²³ Pε nu'b_u i 'yo'a ra mbosa b_u ja ra dehe, bin ā'a ra Jesús. Nε εmme nts'edi ran dāhi bi 'yεn'a ra dehe, gue'b_u go mi mbo ra dehe b_u mbo ra mbosa, nts'utho a bin ja. ²⁴ Pε nu' _u y_u xädi, bi 'yents'a ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, nde da goguah_u ra dehe, bi 'yεmbi.

Bi ndants'a ra Jesús, bi hεcua ran dāhi nε ra dehe, bin hε' _u b_uya, nε x_un ho ra dehe b_uya. ²⁵ Nu ra Jesús bi 'yεmp' _u y_u xädi:

—Hanja, ha z_u ts'utho gui εc'yεigah_u.

Pε nu' _u y_u xädi bin su, nε bi hyonya thofo. Nε bin 'yεmzεhe _u:

—'Be'a din 'yεt'ui na ran 'yoh_u, nε ya 'bexque in hε'a ran dāhi nε ra dehe di hεcpi, bi 'yεn' _u.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh_u min youi ra zīthu

²⁶ Nε nu'b_u min hε ran dāhi, bi thop_uya, bi zøm b_u ja ra häi Gadara, din hyant'ui b_u 'danguadi ra häi Galilea. ²⁷ Nε nu'b_u mi gā'a ra Jesús b_u ja ra mbosa, bin c'at'ui n'da ran 'yoh_u ra mεngu b_u, min 'yoh_u y_u zīthu a. Nε nu'a ran 'yoh_u, him mí he rá he, nε him mi 'bāp_u ja rá ngu, pε mi 'bāp_u ja yān 'yāgui. ²⁸ Nε nu'b_u mi nu'a ra Jesús b_uya, 'bex bin dānyahmu b_u ja rá gua nε nts'edi bi mba'a ra zīthu:

—Nu'i Jesús, rá ts'ant' _u i Ojā nuixte, 'be'a gui 'yørcähe ya. 'Yørcähe ts' _u ra mate, o gadí ungahe, ²⁹ bi 'yεn'a ra zīthu 'b_u mi xifi da bøm b_u rá mbui ran 'yoh_u.

Nguetho na ya'a thofo bi unba ran 'yoh_u nε i xεcta y_u cadena i pa thu't'i, nangue rá ts'edi ra zīthu, nε i sixp_u ma'ueni mahøn'a. ³⁰ Nu ra Jesús bi 'yänba rá thuhu a ran 'yoh_u.

—Dí n'dan nets'igähe, bi 'yεm 'b_u mi dādi.

Nguetho min 'yoh_u x_un ngu y_u zīthu. ³¹ Nε nu' _u y_u zīthu bi 'yāp ra

mate ra Jesús hin da 'yentpɛ hapɛ bi nɛts'i, nguɛpɛ ja ra mba'ye xɛn hɛtho nɛ nts'utho. ³² Nɛ mi 'bɛpɛ xɛn ngu yɛ ts'ɛdi mi sihmɛ bɛ. ³³ Nɛ nu yɛ zɪthu bi bɔm bɛ ja rá mbɛi ran 'yohɛ nɛ bi yɛrpɛ 'bɛh yɛ ts'ɛdi. Nɛ gátho yɛ ts'ɛdi 'bɛx bin tihi, bin gɔxpɛ ja ra nguani, gátho bi zo bɛ dehe, bim 'bɛdi.

³⁴ Nu'ɛ yɛn 'yohɛ mi fáh yɛ ts'ɛdi, 'bɛx bi 'dah pɛya 'bɛ mi nu 'bɛ'a bi 'yɔt'ɛ yɛ ts'ɛdi. Bi mba bɛ ja ra hnini nɛpɛ ja yɛ huáhi, bi ma 'bɛ'a bin ja.

³⁵ Nɛ xɛn ngu bi mba bɛ, ba nuse 'bɛ'a bin ja. Nɛ bi nu'a ran 'yohɛ min 'yohɛ yɛ zɪthu, mi hupɛ ja rá gua ra Jesús, mi he rá he. Ya xí yám bɛya. Nɛ gátho yɛ jɛ'i bin su 'bɛ mi nu 'bɛ'a bi t'ɔrpa ran 'yohɛ. ³⁶ Nɛ nu'ɛ yɛ jɛ'i in 'yohɛ a ra Jesús, 'bɛ mi hoc'a ran 'yohɛ, bi xi'ɛ m'bejua bi zɔm bɛ 'bɛ'a gátho bi 'yɔt'a ra Jesús. ³⁷ Nɛ gátho mi 'bɛpɛ ja ra hái Gadara bi 'yáp ra mate ngue hin din 'yo bɛ ja ra xɛqui a, nguetho ɛmmɛ min su gátho ɛ. Janangue'a nu ra Jesús, bi hyu ra mbosa mahɔn'a nɛ bi mbähä yá xádi bɛya. ³⁸ Nu'a ran 'yohɛ min 'yohɛ ra zɪthu, ɛmmɛ in ndehma da dɛn'na ra Jesús. Pɛ nu'a ra Jesús him bi japi da mba. Pɛ bi 'yɛmbi:

³⁹ —Ní mba ni ngu nɛ gui mam bɛ 'bɛ'a bi 'yɔt'a'a Ojɛ.

Nɛ nu'a ran 'yohɛ bi mba rá ngu bɛya, nɛ bi mam bɛ rá hnini a ran ho bi 'yɔrpa ra Jesús.

Nu ra Jesús bi xoxa rá t'ixu ra Jairo, nɛ bi hocpɛ 'yu n'da ra xisu mi hɛmb ra mbeji

⁴⁰ Nu'bɛ mi mbeng bɛ ra Jesús 'dan-guadi ra dɛdehe, ɛmmɛ bin johya yɛ jɛ'i nguetho xɛn ngu mi tɔmp'ɛ. ⁴¹ Nɛ 'bɛx bi zɔm bɛ 'bɛh ra Jesús a ra Jairo, n'da ra ngɛrpi bɛ ja ra nijɛ, nɛ bin dɛnyahmu bɛ ja rá gua, nɛ bi 'yáp ra mate da mba ra Jesús bɛ ja rá ngu.

⁴² Nguetho hɔnt'a n'datho rá t'ixu mi 'bɛi, ngue 'dɛ'ma yonjɛya mi pɛ'ts'i, nɛ in nde da du. Nɛ nu'bɛ mi mbähä ra Jesús, ɛmmɛ dɛ bɛ yɛ jɛ'i bɛ ní mba.

⁴³ Nɛ nu'bɛ mi mba bɛ 'yu, hin ní zɔm bɛ ja rá ngu ra Jairo, bi zɛ'a n'da ra xisu mí hɛmb ra mbäji, ngue 'dɛ'ma

yonjɛya mi hɛmp'a ran ɛ. ⁴⁴ Pɛ nu'a ra xisu bɛya bi dárpa rá nyampahni bɛ ja rá xɛthä ra Jesús, nɛ 'bɛx bin hɛ'a ran ɛ mi hɛmbi.

⁴⁵ 'Bɛx bi 'yän'na ra Jesús:

—To'o bi dárca ma pahni, bi 'yɛna.

Pɛ gátho ɛ mi 'bäpɛ bi 'yɛmbi: “Njom bi dā'i.” Nɛ'a ra Pedro nɛ mi'da yá xádi bi 'yɛmp'a:

—Hanja gní 'yɛna 'bo'o bi dā'a i, nɛ ɛmmɛ i dɛ yɛ jɛ'i bɛ gní mba, bi 'yɛmbi.

⁴⁶ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Pɛ dí pɛdi ngue n'da ra jɛ'i bi dāqui nguetho ma ts'ɛdigä ín ho'a, bi 'yɛna.

⁴⁷ Nɛ nu'bɛ mi bɛ'a ra xisu hingui sä din cɔni, ɛmmɛ bin su, nɛ di fet'i, nɛ bin dɛnyahmu bɛ ja rá gua ra Jesús, nɛ bi xifi 'bɛ'a í dādi. Nɛ bi 'yɛna ngue 'bɛx bi yám 'bɛ mi dādi. ⁴⁸ Nu ra Jesús bi 'yɛmthoho:

—Grá xisu, bi zä bi yän'i nguetho gá 'yɛc'yɛi i ja ma ts'ɛdi. Ní mba ya nɛ da hyu ni mbɛi, bi 'yɛmbi.

⁴⁹ Nɛ yáui ra xisu a ra Jesús 'bɛ mi zɔm bɛ 'da yá 'yɛhɛ ra Jairo xí nɛxpɛ ja rá ngu, nɛ bi 'yɛmbi:

—Nu ni t'ixu ya bi du'a, säti thoho guí pah na ra Hmu, bi t'ɛmp'a ra Jairo.

⁵⁰ Pɛ nu'a ra Jesús mi øde 'bɛ'a bi man'a, nɛ bi 'yɛmp'a ra Jairo bɛya:

—O guín su, pɛ dami 'yɛc'yɛi nɛ din nu'a ní t'ixu, bi 'yɛmbi.

⁵¹ Nɛ nu'bɛ mi zɔm bɛ ja rá ngu a ra Jairo bɛya, nu ra Jesús him bi japi da tho'a mbo yɛ jɛ'i bɛ 'bɛn'a ra hmute xí du. Hɔnt'a ra Pedro nɛ ra Jacobo nɛ ra Xuua, nɛ rá mbe nɛ rá ta ra hmute bi thopɛ. ⁵² Nɛ mi 'bɛpɛ xɛn ngu yɛ jɛ'i mi zoni ngue xí du'a ra hmute. Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—O guí zomhbɛ nguetho hingui tu na, i átho na, bi 'yɛn'a.

⁵³ Pɛ nu yɛ jɛ'i bi den'na ra Jesús nguetho mi pɛdi ya xí du'a ra hmute.

⁵⁴ Nu'a ra Jesús bi bɛntpa rá 'yɛ ra hmute nɛ bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá hmute, dami ndants'i.

⁵⁵ Nɛ 'bɛx bi ndants' pɛya, bin ja rá te, bim 'bɛi mahɔn'a.

Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Dami 'uįmmi na ni t'įxuui ya, bi t'ęmp'a rá ta ne rá mbe.

⁵⁶ Nu rá ta ne rá mbe bi hyonya thoho ngue bi dąmbęni rá t'įxu. Pe nu'a ra Jesús bi xifi njon da xifi 'be'a bin ja.

9

Nura Jesús bi mbęhni 'de'mayoho yú xádi da mamp'a rá m hma

¹ Nu ra Jesús bi zohn'du 'de'mayoho yú xádi ne bi un yán t'ędi ngue da hyon'a thi yu zįthu in 'yohu 'da yu ją'i, ne di hocua yun u i hęmb yu ją'i.

² Ne bi mbęhn'du yú xádi din 'yo bu ja yu hnini bu, ne da mam bu 'beru ní manda rá ts'ędi Oja, ne di hoc yun ząman'u. ³ Ne bi xi'u hin te da hyąts'i, ne hin da hyax rá tųhų xing ra mbeti xinga gue mi'da yú pahni. Da mbatho.

⁴ Ne bi 'yęmp'u:

—Hųnt'a to'o rá ngu bu guí cųthu, gam 'bųhmbu bu gue'bu go gá thohmbu bu ja man'da ra hnini. ⁵ Ne nu'bu gá cųthu bu ja 'da yu hnini ne hin da 'yųmanho yu ją'i bu 'be'a guí mamhbų bu, ne 'bex guí pųmhbu bu ja yu hnini ne guí huąju rá hąi i pát ni mbonguahų, ra hmępya ngue guí zohmbų bu u, bi 'yęn'a ra Jesús.

⁶ Nu yu xádi buya bi mba hųnbų go hapu ja yu hnini ne bi mam bu ran ho ma'da'yo. Ne bi hoc yu hyęnni.

Nu ra Herodes bi ma bi hyęcpa rá yuga ra Xuua Nxixyą

⁷ Ne mí ų'a ra ts'ųt'abi Herodes 'be'a gątho i ųt'a ra Jesús, ne bi hyonya thoho. Nguetho nu'u 'da yu ją'i bi bęni gue'a ra Xuua Nxixyą a, gue bi ndants' mahųn'a. ⁸ Nu'u mi'da bi bęni gue gue'a ra Elías a ra Jesús, uague man'da rá pųngahyą Oja ngue bi dąmbęni. ⁹ Pe nu'a ra Herodes bi 'yęna:

—Nugą dá manda bi thecpa rá 'yuga ra Xuua Nxixyą, janangue'a dí pađi hinga gue'a ra Xuua a guí mamhbų. Pe to'o maha a, bi 'yęn'a ra Herodes.

Janangue ęmmę min nde da nuse a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi 'uįn'u cųt'a mahuąhi yu ją'i

¹⁰ Nu yú xádi buya bá peng bu xi 'bęhni, ne bi xih ra Jesús 'be'a bi 'yųrpu bin 'yo. Ne nu'a ra Jesús buya bi mbąsehu yú xádi bu ja ra hnini Bet-saida. ¹¹ Pe nu'bu mi bą'u yu ją'i hapu ní mba a ra Jesús, bi dęnni. Ne nu'a ra Jesús bi zomanho u 'bu mi ządi, ne bi xi'u buya 'beru ní manda rá ts'ędi Oja, ne bi hoc'u gątho yun ząman'u.

¹² Pe nu'bu mi ts'ųtho da yųh ra hyadi, gątho u 'de'mayoho yú xádi ra Jesús bi xifi da 'yet' yu ją'i, da mba bu n'danni ja yu hnini, din sihmę bu ne bá opu 'bu bin xui. “Nguetho hin'yu 'be'a da zi ua ma'ueni,” ęn'u.

¹³ Pe nu'a ra Jesús bi 'yęmp'u yú xádi:

—Pe nu'a zęhehu guí 'uįmhbu.

Nu'u yu xádi buya bi 'yęmp'a ra Jesús:

—Pe hųnt'u cųt'a yu hmę ne yoho yu t'ųhuą i ja ua. Pe hinda hųn 'bu ga tąmhbe mi'da yu hmę, sá ga 'uįmhbe gątho yu ją'i i 'bųcua buya.

¹⁴ Nguetho mbe cųt'a mahuąhi mi 'bųpu yun 'yohu. Nu'a ra Jesús buya bi xi'u yú xádi di japi 'da n'danni da hyu'i yote ma 'det'a yu ją'i. ¹⁵ Ne bi hyu pu ya gątho tengu xi xifi. ¹⁶ Ne nu'a ra Jesús bi hyąn'a ra hmę ne yu huą, bi ndųs' mahęts'i, ne bi jąp'u. Ne bi xeni bi un yú xádi di darpa u yu ją'i. ¹⁷ Ne gątho na ngu yu ją'i bin niyą ne bi bong thoho, 'de'mayo 'bųts'e bi mbęs'u yú xádi.

Nu ra Pedro bi ma gue'a ra Jesús ra Cristo

¹⁸ N'da ra pa bin yąseui Oja ra Jesús, min 'yohu u yú xádi. Nu'bu mi gua'a bin yąui Oja, bi 'yąn'du yú xádi:

—'Be'a man yu ją'i nanguecą, 'be'a im bęn'u to'ogą.

¹⁹ Nu yú xádi bi 'yęmp'a:

—Nu'u 'da i ma gue'e grą Xuua Nxixyą. Ne nu'u mi'da i ma gue'e gra Elías, ne nu'u mi'da i ma gue'e man'da ra pųngahyą mi 'bųh maya'bu ngue bi dąmbęni, bi 'yęn'u.

²⁰ Ne nu'a ra Jesús bi 'yąnzehe yú xádi:

—Pε xi ah_u, 'be'a guím bεmh_u to'ogä.

Nε nu'a ra Pedro bi 'yεmbi:

—Nu'i gra Cristo rá Thahni i Oja, bi 'yεmbi.

²¹ Nε nu'a ra Jesús b_uya bi hεcpa yú xädi njon da xifi to'o a.

Nu ra Jesús bi man rán däte

²² Nε bi 'yεmp'_u:

—Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, i jatho ga nu ran unbi x_un ngu. Nu ma ngurpih_u y_u d_uc'y_ei nε y_u ngurpa mbäjä nε y_u xänbate nijä hin da 'yεc'yεigui. Nε nu' u da hyogä _u, pε ná hyu pa ga th_umbεnigä nε dam 'b_ui mahøn'a, bi 'yεn'a ra Jesús.

²³ Nε man'da bi xi' u yú xadi, bi 'yεmp'_u:

—To'o gätho in nde da dεngui da h_uch rán t'εdi zεhε nε da hyät y_un unbi n'da pa ngu n'da pa, madague da tho. Nε da bεni tengu dí m bεngä. ²⁴ Pε nu' b_u 'b_u a n'da im bεn rá te, nε i su da nu y_un unbi, pε da nu ran unbi mazäi a. Pε nu'a hinguim bεn rá te madague da tho 'b_u da dεngä, di pøh rá te a. ²⁵ Hin te di muui n'da ran 'yoh_u 'b_u da 'yøt'e rá mbeti 'be'a gä i ja ua ja ra ximhäi, 'b_u hin da d_un'a ra temazäi.

²⁶ Nε nu'a gätho to'o i pεs' rá sä nanguécä nε nanguε mam hmangä, nεcä hín ga εmbi ma t'uhni _u 'b_u bá εcä ua nε gan 'yohe yú hoga m'behni Oja mahεts'i, nε din jagä rá ts'edi Oja ma Ta, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ²⁷ Pε maju_uni dí xi ah_u, 'b_ucua 'da hin da nu ran däte asta gue'b_u go di d_u'mi di manda rá ts'edi Oja ua ja ra ximhäi.

Ra Jesús 'dan'yo b_u í nεqui b_u ja ra t'øhø

²⁸ Mbe ná hyäto pa b_uya, ra Jesús bi mbähä b_u ja n'da ra nyuni ra Pedro, ra Jacobo nε ra Xuua, ngue din yäui Oja. ²⁹ Nε nu' b_u min yäui Oja a ra Jesús, 'dan'yo b_u í nεqui a rá hmi nε nu rá pahni εmme x_un t'axi, di fεxni a. ³⁰ Nε 'bex bi nεqui b_u ra Moisés nε ra Elías bin yä_u ra Jesús, mi 'b_uh maya'b_u _u. ³¹ Nε bi hyärp_u n'da ran nεqui hap_u mi 'bä _u. Nε nu' u

bi mamhb_u 'be'a da t'ørpa 'b_u bi tho b_u Jerusalén a ra Jesús. ³² Pε nu'a ra Pedro nε' u min 'yoh_u bi z_uh ra t'aha _u, pε nu' b_u min nuhu bi nu di hyärp_u n'da ran nεqui b_u 'bäh ra Jesús nε ra Moisés nε ra Elías. ³³ Nε nu' b_u ma guerp_u da mba ra Moisés nε ra Elías, nu ra Pedro bi 'yεna:

—Ma Hmu i, εmme x_un ho ngue dí 'b_uhmb_u ua ya, ga hócähe hyu y_u t'ungu, 'da'a n'da ni mbetih_u. Nu'i, nε ra Moisés nε ra Elías, bi 'yεna.

Pε him mim bεn'a mi man'a. ³⁴ Nε nu' b_u mi 'yεn'a ra Pedro, 'bex bá cä n'da ra güi bi go'ma ra Moisés nε ra Elías, nε εmme bin su' u yú xadi ra Jesús. ³⁵ Nε bi t'ørp_u n'da ra nde b_u ja ra güi ngue bi 'yεna:

—Nuna ma ts'unt' u dadí huεcä na, dami 'yøhmb_u 'be'a i man na, bi 'yεn'a ra nde.

³⁶ Nε nu' b_u mi gua'a bi man'a ra nde b_u ja ra güi, nu y_u xädi bi nu 'bäε b_u ra Jesús. Nε nu' u y_u xädi, njom bi xi' u 'be'a bi nu' u.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'uhni min youi ra zithu

³⁷ Nu' b_u mi hyax b_uya, bi gap_u ja ra nyuni ra Jesús nε' u hyu yú xädi min 'yoh_u. Nε x_un ngu y_u ja' i bin c'ath_u ra Jesús. ³⁸ Nu n'da ran 'yoh_u nts'edi bi mbafi:

—Xänbate i, nurqui ts' u ma ts'unt' u nguetho hønna z_u n'datho dí si. ³⁹ Nε ja' b_u im bent ra zithu nε εmme di unba a, i tεxa hai, nε εmme mbafi, nε di fet rá ja' i, nε i soh y_u fεgui. Nε zäi di ja b_u ra zithu. ⁴⁰ Nε dá xi' u ni xädi di hoqui, pε nu' u him bi zä bi hoqui, bi 'yεn'a ran 'yoh_u.

⁴¹ Nu ra Jesús bi 'yεmp'_u:

—Nu' ah_u guexta'a hin guí εc'yεih_u 'be'a dí xi ah_u. Ham'mi pa ngue ga tøp'a thohoh_u ngue gui 'yεc'yεigah_u.

Nε xø bi 'yεmp'a ran 'yoh_u b_uya:

—Bá si ua ni ts'unt' u.

⁴² Nε nu' b_u bá si ra ts'unt' u, bi bent mahøn'a a ra zithu, bi dεxa häi nε nts'edi bi unbi. Pε nu'a ra Jesús bi xi'a ra zithu da bøni, nε bi hoc'a ra ts'unt' u b_uya. Bi xi'a rá ta da zix b_uya.

⁴³ Nε gätho y_u ja'i bi hyonya thoho a rá ts'edi Oja.

Ra Jesús bi ma mahøn'a rán dqte

Nε guexta'a i y_u y_u ja'i nε i ma 'be'a gätho i øt'a ra Jesús. Nu ra Jesús b_uya, bi 'yεmp'a y_u xädi:

⁴⁴ —Dami 'yøhmb_u x_un ho a dí xi ah_u ya, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä b_u 'b_uh y_u ts'om'bäi, bi 'yεmbi.

⁴⁵ Pε nu' _u y_u xädi him mi paði 'be'a nam bøn'a i man'a ra Jesús, nguetho Oja hin ní japi da ba' _u, nε bi zu da 'yän'na ra Jesús 'be'a nam bøn'a bi man'a.

Ra Jesús bi 'yut y_u xädi nda'a dim 'bet'o

⁴⁶ Nu' _u y_u xädi bin junzehe _u nangue'a to'o dim 'bet'o. ⁴⁷ Nε nu'a ra Jesús mi paði 'be'a mim bεn _u, nε bá si n'da ra t'uhni bi mbämp' _u i 'bäi, ⁴⁸ bi 'yεmp' _u y_u xädi:

—Hønt'a go to'o da zimanho n'da ra t'uhni tengu na ngue i εc'yεigui, necä bi zimanhog 'b_u ya bi 'yøt'a. Nε to'o bi zimanhogä nam bøni bi zimanho ma Ta. Nε nu'a to'o i øt'e ngue nte di muui, gue'a dim 'bet'o a, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nu' _u hingui s_uju, ma amigoh_u _u, bi 'yεn'a ra Jesús

⁴⁹ Nu ra Xuua b_uya bi xi'a ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nugähe dá nuhe n'da ran 'yoh_u bi ndøn'na ni thuhu 'b_u mi hyøn'a thi y_u zithu, nε dá hecuahe nguetho him man 'yogähe a ran 'yoh_u.

⁵⁰ Pε nu'a ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nde'b_u hin xqui hecuahe, nguetho nu' _u hingui s_uju ma amigoh_u _u, bi 'yεmbi.

Nu ra Jesús bi dqmhy_u ra Jacobo ne ra Xuua

⁵¹ Nε ya mi ts'utho da zøn ra pa da mba mahεts'i ra Jesús. Nε bi nde bi mba b_u Jerusalén, madague i paði da mba ma _unbi b_u. ⁵² Nu'b_u mi mba b_u 'yu, bi xifi da tho' _u 'da y_u xädi, da hyonbi hap_u din säya. Nε nu' _u y_u xädi b_uya, bi yarp_u ja n'da ra hnini

b_u ra xεqui Samaria. ⁵³ Pε nu y_u ja'i b_u hingui ndepe din säya b_u'a ra Jesús, nguetho him bi numanho ngue ní mba ba nu ra dqmpeti b_u Jerusalén.

⁵⁴ Nε nu ra Jacobo nε ra Xuua εmme bin cue 'be'a bi man y_u ja'i b_u b_uya. Nε bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Ha guín nde ngue ga mandagä'be ra sibi ba caħ mahεts'i, nε din zø' _u gätho 'b_ucua, bi 'yεn' _u.

⁵⁵ Pε nu ra Jesús bi dqmhy_u _u y_u xädi b_uya, gue hingui ho a im bεn' _u. ⁵⁶ Nε bi thop_u man'da ra hnini b_uya.

Hyy_un 'yoh_u εna da den'na ra Jesús

⁵⁷ Nε nu'b_u mi 'yo b_u 'yu ra Jesús bi 'yεn'a n'da ran 'yoh_u:

—Ma Hmu i, nugä ga tεn'ni i hønba go hap_u guí mba, bi 'yεmbi.

⁵⁸ Nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Nu y_u haho i ja y_u oi b_u ja y_u hyädo, nε y_u doja i ja hap_u din säya _u, pε nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin hap_u i jase ma oigä ua, bi 'yεmbi.

⁵⁹ Nu ra Jesús b_uya, bi 'yεmp'a man'da ran 'yoh_u:

—Dami tεngui, bi 'yεmbi.

Pε nu'a ran 'yoh_u bi 'yεm b_uya:

—Grá Hmu, 'be ga äcä ma ta 'b_u bi du.

⁶⁰ Nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Pε gue' _u hingui ja ra te ma'da'yo, da 'yä' _u xøn du. Pε nu' i gui tεngui, gui xih y_u ja'i 'bεp_u ní manda rá ts'edi Oja.

⁶¹ Xø man'da ran 'yoh_u bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, dín nde ga tεn'ni i, pε 'be ga mbagä b_u ma ngu dan 'yε'be ma ta nε ma mbe.

⁶² Pε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Gätho to'o εna da dεngui nε im bεn'a bi zogui, hing y_un säh_u b_u di manda rá ts'edi Oja _u. Nu'a i øt' _u tengu øt'a n'da ran 'yoh_u 'b_u i henhäi nε in yεħ rá xäthä, hingui uεntho y_u the i hequi.

10

Ra Jesús bi mben'd_u hyäte ma'det'a b_u ja y_u hnini

1 Nubaya nu'a ra Jesús bi huan'du hyate ma 'det'a yá xádi ne bi mbehni 'da'i yoho bu ja yu hnini gueru da those ra Jesús. 2 Ne bi 'yembi:

—Tenguthoho 'bu ya xø 'yo't'a n'da ra huahi, pe zu yonja'i tho u yu xofo, xun ngu u yu ja'i da 'yec'yei, pe go zu yoho thoho u da xifi. Dami 'yafu Oja ra Hmu ba penh mi'da yu mbeffi da xih yu ja'i da 'yec'yei.

3 Bex gui mbähä ya, ne nugä dí pen'nahu tengu'u yu de'yo 'bu da mba bu 'buh yu zate. 4 Ne o gui hax ni mbetihu, xin ni buxahu, xin gui cuxhu ná yopare ni thixfanihu, gui mbäthohu ne hinga nya'a gui zenguahu yu ja'i bu 'yu.

5 Ne nu'bu gui cuthu bu ja n'da ra ngu ngue di säya ahü a ra mengu bu, gui zenguahü, ne gui 'yafu Oja da 'yenspa rán japi a ra mengu bu.

6 Ne nu'bu in nde rán japi Oja a ra mengu bu, da gohmi a rán japi Oja 'bu, pe nu'bu hinguin nde, nte da gohmi 'bu. 7 Ne nu'bu gá sømhbü bu ja n'da ra hnini, gam 'buhmbü bu hapu rá mbüdi da mba ma säya ahü. Hin gui päpu gam 'buhmbü. Ne gui sihu 'be'a gätho din 'da ahü, ne hin gui pes' ni sä gui sihu nguetho gue'a gui tähmbü a ngue gui xihmbü ráman hman Oja u. Ne njo'o n'da ra mbeffi ngue hin da mba njut'i. 8 Ne hont'a go má hnini gueru da ts'in ahü, gui sihu 'be'a gätho di 'da ahü yu ja'i.

9 Ne gui hoc'u yun zäman'u i 'bupu, ne gui xihmbü yu ja'i ngue mi ts'utho di manda rá ts'edi Oja ua. 10 Pe hont'a go nda'a má hnini gui cuthu, ne nu'bu hin da zin ahü yu ja'i bu, gan 'yohu bu ja ra hnini, ne gui 'yemfu yu ja'i: 11 “Nugähe dí huac ma guahe ra fonthäi ua ja ni hninihu, ra hmerpya ngue ga sogähe ua. Pe gui pähmbü xna xtí manda maha ua rá ts'edi Oja,” gui 'yemfu u. 12 Ne dí xi ahü, nu'bu bi zøn ra pa ran juanbi, man'da xun u tho ran unbi da nu'u, xinda gue'u mi 'bupu ja ra hnini Sodoma, bi 'yæn'a ra Jesús 'bu mi 'yemp'u yá xádi.

Da ts'änba rá muui yá ts'oqui u him bi 'yec'yei ra Jesús

13 Í huçi gätho ahü gui 'buhmbü bu ja ra hnini Corazín, ne gätho ahü gui 'buhmbü bu ja ra hnini Betsaida, nguetho ya gá nuhu yun t'øt'e nuixte dá øt'ä ne hin gá päh nin 'yomfënihü. Nu yu ja'i mi 'bupu ja ra hnini Sidón ne'u mi 'bupu ja ra hnini Tiro, nu'bu xtá nu'u yun t'øt'e nuixte gá nuhu ya, xtí päh yun 'yomfëni u, ne xtá hye yu pahni tengu yu 'døza ne xtá 'yux yu 'bospi yá ja'i, ra hmerpya ngue xmmë tu yá mbüi nangue yá ts'oqui u. 14 Ne nu'a ra pa rán juanbi Oja, nu ahü man'da da zän'nahü ran unbi xinda gue'u mi 'bupu ja ra hnini Tiro neru ja ra hnini Sidón. 15 Ne ahü gui 'buhmbü bu ja ra hnini Capernaum, gnín 'yexhu a ngue gui xmhbu gui sømhbü bu mahçts'i, pe hin'na, pe gueru ja ran unbi mazaï gui mbähä, bi 'yæn'a ra Jesús.

16 Ne bi 'yemp'u yá xádi büya:

—Nu'u i øh ni ndehu, tengu'bu ma ndesegä bi 'yø'u. Nu'u to'o hin da zin ahü tengu tho'bu him bi zingä'u, ne nu'u him bi zingä, xím bi zin'a ma Ta bá pengä, bi 'yæn'a ra Jesús.

Bá penc'u hyate ma 'det'a xímben'na ra Jesús

17 Nu'bu mambá penc'u hyate ma'det'a yá xádi a ra Jesús bu bi mbehni, xmmë bin johya u. Ne bi 'yemp'u:

—Grá Hmu, hinga hont'u yun zäman'u dá hoje pe ne'u yu zïthu dá hømhbë thi 'bu má ndømhbë ni thuhu, bi 'yembi.

18 Nu ra Jesús bi 'yemp'u büya:

—Dá nugä rá hmu yu zïthu 'bu gmí täfu, bi mba häi tengu ra huçi 'bu xun gäi, bi 'yæn'a, ne ya dá 'da ahü ra ts'edi gui täfu rá ts'edi man sühü. 19 Pe madague gui nes'hü yu pozü bu gui thohmbü, ne yu mbozü, pe nte da ja ahü. 20 Pe hin gan johyahü ngue bi zä gui hømhbü thi yu zïthu, pe nu'a gdín johyahü ngue bi zin ahü Oja ne bi hyux ni thuhuhü bu mahçts'i, bi 'yæn'a ra Jesús 'bu mi 'yemp'u yá xádi.

Bin johya ra Jesús

²¹ Nubaya nu rá Hogandahi Oja bi japi emme di johya ra Jesús, ne bi 'yena:

—Dí ε'ts'a i nguetho gá japi bi ba'a ni ts'edi u i hon'i, tengu yu t'uhni ngue hin te i pađi, ne hinga gue'u im bense ja yán 'yomfenise gá japi bi ba'u. Ne gue'a gá 'yot'e ma Oja i, ngue gue'a gá numanhose guí ot'e, bi 'yemp'a Oja.

²² Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yena:

—Gátho i ja a ma Ta bi 'daqui. Ne hõnse ma Ta i pačä xun ho ngue rá Ts'ant'ugä, ne hõnsegä rá Ts'ant'ugä dí pačä xun ho a ma Ta, ne'u to'o ga japi da ba'a, bi 'yena ra Jesús.

²³ Ne bi 'yemp'u yú xädi:

—Gan johyah u ngue guín nuh u a dí ot'a ya. ²⁴ Majuani dí xi ah u, xun ngu yú põngahya Oja ne xun ngu yu ts'ut'abi mi 'bui, mi nde da nu'a guín nuh u ya, ne da 'yot'a guí øhmbu ya, pe him bi zä, bi 'yemp'u yú xädi ra Jesús.

Rán t'uti a ran 'yohu bi huεc rá mijá'iu

²⁵ Ne bi zom bu 'buh ra Jesús n'da ra xänbate nija, im beni da zä'a ra Jesús, ne bi 'yanni:

—Xänbate i, 'be'a sä ga ot'a n'dahma din jagä ra te mazai, bi 'yena.

²⁶ —Be'a mam bu ja yán t'edi ra Moisés, bi 'yena ra Jesús.

²⁷ Nu'a ra xänbate nija bi 'yena:

—I mam bu: “Gam bεmhbu Oja ra Hmu ngue gátho ma mbuihu ne gátho ma tehu, ne gátho ma ts'edihu, ne gátho man 'yomfenihu, ne ga huεc ma mijá'ihu tengu bu nan huεc zehεhu,” i εn rán t'edi Oja, bi 'yena ra xänbate nija.

²⁸ Bi da'a ra Jesús buya:

—Majuani guí ma. Nuya gui 'yot'u ne din ja'a ra te mazai, bi 'yembi.

²⁹ Nu ra xänbate nija mi pařu mbo rá mbui ngue hinga gue'a mí ot'e, ne bi 'yemthoho:

—Pe to'o ma mijá'i'be ga huεcä, bi 'yena.

³⁰ Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti ne bi 'yembi:

—Nu n'da ran 'yohu mi 'yo bu ja ra 'yu, bí nexp u Njerusalén ní mba bu Jericó. Ne nu'u 'da yu be bi gorpa'yu ne bi unba'a ran 'yohu, ne gátho u yá pahni mi he bi gaspi ne'a rá mbeti. Ne bi zopu nden'yu a ran 'yohu buya, εna da du. ³¹ Ne bi thopu n'da ra mbäjä, ne bi nu'a ran 'yohu 'bem bu pe bi mbäcthoho. ³² Ne'a man'da ran 'yohu, ra mbefi bu ra nija a, bi thopu, bi nu'a ran 'yohu 'bem bu, ne'a bi mbäcthoho tengu bi 'yot' ra mbäjä. ³³ Pe nu'a n'da ran 'yohu, ra mangu Samaria, 'bu mi thopu buya, bi nu mi 'bem bu a ran 'yohu, ne bi huεc'a. ³⁴ Ne bi xispa ra aceite ne ra vino bu xí ts'erbi, ne bi mbantpa ra 'bø't'e. Ne bi 'yεxa rá fani buya, bi zixpu ja n'da ra ngun'oi ne bi jamansu'a. ³⁵ Ne nu'bu mi hyats'i, bi thopu ní mba, ne bi zocpi ts'u ra mbeti a ra mangu bu, ne bi xifi di jamansu'a ran 'yohu, ne da gurpa rá gasto 'bu hin dí gua'a 'bu bá peng bu ní mba, bi 'yena ra Jesús 'bu mi man ran t'uti.

³⁶ Nubaya bi 'yan'na ra xänbate nija:

—Xiya, nda'a nín 'yohu bi 'yörpa ran huεcate rá mijá'iu.

Bi da'a ra xänbate nija:

³⁷ —Nu'a bi mbäts'i.

Nu ra Jesús bi 'yemp'a buya:

—Ní mba din jabu gui 'yörpa ni mijá'ihu, bi 'yembi.

Ra Jesús bi mba bá nu'a ra Marta ne ra María

³⁸ Ra Jesús ne'u yú xädi mi 'yo bu ja ra 'yu ní mba bu ja ra hnini Jerusalén, ne bi zom bu ja n'da ra hnini gueru 'bu'a n'da ra xisu í Marta a. Ne nu'a ra Marta bi xi'u din säya bu ja rá ngu. ³⁹ Ne mi 'bupu n'da rá juhuε í María. Nu'a mi hupu i yä ra Jesús, bi 'yot'a bi man'a. ⁴⁰ Pe nu'a ra Marta, xun ngu ra 'befi i ot'e. Ne bi 'yemp'a ra Jesús:

—Ma Hmu'i, ha hin guí urpa ra güenda 'be'a ot' ma cu, nde'bu gui xifi di zεqui, bi 'yembi.

⁴¹ Nu ra Jesús bi dat'a:

—Ma zu Marta, emme guím ben'a ni 'befi. ⁴² Pe n'datho a mahyoni xun ho, ne gue'a bi huan'na ra María, ne

njon di 'uecpa'a mam hmangä i øde, bi 'yɛn'a ra Jesús.

11

Ra Jesús bi xänba yá xädi din yáhu Oja

¹ N'da ra pa bi 'ue'a ra Jesús nɛ bin yáui Oja. Nɛ nu'bu mi gua'a bin yáui Oja, n'da rá xädi bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu'i, dami xängahe dan yáhe Oja tengu thoho ra Xuua bi xänba yá xädi.

² Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Ngubɛ guí mamhbɛ 'bu guí yáhu Oja:

Ma Ta ahe,

Da hnumansu ni thuhu

Nɛ dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'edi ngue di manda ua.

³ Nɛ dami 'daje ra hmɛ dí homhbe ra pa i ja bu ya.

⁴ Dami punga ma ts'oquihe tengu thoho bu na punbahe ɛ i ørcahe ran ts'o.

O guí hɛgähe da daje ran ts'o,

pɛ dami yanje nangué ran ts'o, guí 'yɛmhbu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁵ Nɛ xø bi xih man'da ran t'uti ɛ, bi 'yɛna:

—Xi'bu n'da ran 'yohɛ xtí mba bu rá ngu n'da rá amigo, made ra xui, nɛ xtá 'yɛmbi: “Hmiqui ts'ɛ hyun thuhmɛ,

⁶ nguetho nu'a n'da ma amigo ja bi zøm bu ja ma ngu, nɛ hin'yɛ 'be'a ga unni da zi,” xtá 'yɛmbi. ⁷ Nɛ xi'bu xtá 'yɛmp thoho: “Yo gadí paqui,

nguetho ya án thɛ't'i ma ngu nɛ ya dá ohmbe gätho ma t'uhni, nɛ hingui sä ga ndants'i ngue ga 'da'i,” xtá 'yɛntho. ⁸ 'Be'a hmaha xtá 'yøt'a ran 'yohɛ 'bu. Nu'bu hingui pɛs' rá sä di thoqui da 'yäpi, nɛ guehma da ndants'a rá amigo nɛ di un'na bi 'yädi,

bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁹ In ja bu 'bu guí yáhu Oja, guí thoqui guí 'yäfɛ nɛ sä thocua thoho guí hyámhbɛ. Thocua thoho guí hyomhbɛ nɛ thocua thoho da zä guí tĩmhbu. Thocua thoho guin zohmbɛ nɛ Oja da xoc'ahɛ. ¹⁰ Nguetho gätho to'o da 'yädi da hyäni, nɛ gätho to'o da hyoni, da dñi, nɛ gätho to'o da zofa da xocpi, bi 'yɛna.

¹¹⁻¹³ Nɛ nu ahɛ madague gyá ts'om'bäihɛ, xínga n'da ahɛ gadí unhdɛ ra pozɛ ni t'uhnihɛ 'bu i ä ahɛ ra hua, nɛ xíng ra mbozɛ gadí unhdɛ 'bu i ä'ahɛ ra do'øni, pɛ hønt'a xæn ho gadí un ni t'uhnihɛ. Ha maguet'a Oja ma Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i ngue him ba pɛn'nahɛ rá Hogandähi 'bu guí äfɛ a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi t'ɛmp'a ra Jesús in 'youi ra zĩthu

¹⁴ Nɛ mi 'bɛpɛ n'da ran 'yohɛ hingui sä din yá, nguetho madi goreba ra zĩthu. Nɛ nu ra Jesús bi hyøn'a thi ra zĩthu nɛ bin yá ran 'yohɛ buya. Nu yɛ jä'i ɛmmɛ bi hyonya thoho. ¹⁵ Pɛ nu'ɛ 'da bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yohɛ sä i høn'a thi yɛ zĩthu, nguetho gue'a rá hmu yɛ zĩthu bi un rán t'ɛdi na, sä ɛn'ɛ 'da.

¹⁶ Nɛ nu'ɛ mi'da bi zä ra Jesús 'bu ya majuäni Oja bi un rá ts'edi, nɛ bi 'yäp ra hmɛpya mahɛts'i. ¹⁷ Pɛ nu ra Jesús mi pãrpa yán 'yomfɛni n'da ngu n'da'ɛ nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Nu'bu din heczɛɛ yɛ jä'i 'bɛpɛ ja n'da ra hnini, nɛ ba ɛh yán sɛihɛ, hin da zä din tunhdɛ yán sɛihɛ 'bu. Da mba ma juadi ɛ. Nɛ ngutho ɛ 'bɛpɛ ja n'da ra ngu, 'bu din sɛsɛ ɛ dim 'bedi.

¹⁸ Nɛ ngutho rá ts'edi ra zĩthu, ha da zä din sɛsɛ ɛ ngue di 'beɛh yá ts'edi, nɛ sä guí ɛmhbu, ngue'a rá ts'edi ra zĩthu a ná høn'a thi yɛ zĩthu ɛ. ¹⁹ 'Be'a ni ts'edi guí ɛmhbu i ja ni xädiɛ 'bu i høn'a thi yɛ zĩthu. Guesɛ'ɛ i ut ahɛ ngue him majuäni guím mamhbɛ. ²⁰ Nugä dí høn'a thi yɛ zĩthu nangué rá ts'edi Oja, gue'a ctí pãhmbɛ ngue ya di manda rá ts'edi Oja ua guí 'bɛhmbɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ Nɛ man'da ran t'uti bi ma, nɛ bi 'yɛna:

—Nu'bu 'bu'a n'da i ja rá ts'edi nɛ i ja 'be'a dãm fädi xæn ho bu ja rá ngu, hin te da ja. ²² Pɛ nu'bu da zøm bu n'da ngue man'da i ja rá ts'edi nɛ da dãpi, da hyänba a nám fädi nɛ da duspi 'be'a gätho i ja bu ja rá ngu buya.

²³ Nu'a to'o hinga 'da'ingu dí mam'be, man sɛi'be a. Nɛ nu'a to'o

hingui øt' ma 'bɛfi, di japi dim 'bɛ'ɯ mi'da.

Rán t'uti ra zĩthu bá peng bɯ ja rá mbɯi n'da ra ja'i

²⁴ Nɛ man'da ran t'uti bi ma, bi 'yɛna:

—Nu'bɯ bi bøm bɯ ja rá mbɯi n'da ra ja'i ra zĩthu, bin 'yo bɯ ja ra 'yɔnhäi, bi hyoni hapɯ sä dim 'bɯi, nɛ nu'bɯ him bi dĩni, bi bɛnsɛ ba peng mahøn'a hapɯ mi 'bɯi. ²⁵ Nɛ nu'bɯ mi zøm bɯ, bi nu njongui 'bɯpɯ, nɛ ma hoqui xɯn ho. ²⁶ Nɛ nubɯya, bi mba bá hom mi yoto yɯ zĩthu man'da xɯn ts'o xinda guesɛ'a bin honte, nɛ gátho bim 'bɯhmbɯ bɯ. Nɛ nu'a ra ja'i bɯya, bi gohi man'da xɯn ts'o xinda gue'bɯ mi 'bɯpɯ n'datho ra zĩthu, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɯ mi man ran t'uti. Din ja bɯ ɯ hinga gátho rá mbɯi i ɛc'yɛi.

Ran japi majuaɲi

²⁷ Gátho na ya ra Jesús nɛ bi da'a n'da ra xisu, bi 'yɛna:

—Majapi'a ra xisu bi te'e, bi 'yɛmbi.

²⁸ Pɛ nu ra Jesús bɯya bi 'yɛmp'a:

—Pɛ nɛ'ɯ man'da majapi gátho to'o i øh rá m hman Oja nɛ i øt'a gátho i mam bɯ, bi 'yɛmbi.

Yɯ ts'om'bäi bi 'yäh yɯ hmɛpya mahɛts'i

²⁹ Bi munts'ɯ yɯ ja'i bɯ 'bäh ra Jesús, nɛ nu ra Jesús bi xi'ɯ man'da ram hma, nɛ bi 'yɛmp'ɯ:

—Nu'ahɯ guí 'bɯhmbɯ yɯ pa ja bɯ ya, gyá ts'om'bäihɯ, guí äjɯ ra hmɛpya mahɛts'i, pɛ hin te ma hmɛpya da t'ut'ahɯ, pɛ hønt'a n'da ra hmɛpya da t'ut'ahɯ tengu bi 'yøt'a ra Jonás. ³⁰ Nɛ gue'a ra hmɛpya bi 'yøt' ra Jonás, bi bah yɯ ja'i bɯ ja ra hnini Nínive majuaɲi Oja bí mbɛhn'na. Ngutho ahɯ, sä guí paɲhmbɯ majuaɲi bá pengä Oja 'bɯ gá nuhɯ 'bɛ'a dín jacä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛna.

³¹ Nɛ dí xi ahɯ, nu'a ra xisu min ts'ut'abi bɯ Sur, 'dat'a guí ndans'hɯ a 'bɯ bin ja ran juanbi 'bɯ ran zɛgui. Nɛ da 'yut'ahɯ ngue i ja ni ts'oquihɯ. Nguetho nu'a yatho bá ɛhe ngue mín

nde da 'yø'a bi man'a ra ts'ut'abi Salomón nangue rán 'yomfɛni bi und Oja, pɛ nu ahɯ, hin guín nde guí 'yøhmbɯ a dí mangä ngue dí 'bɯhmbɯ ua. Pɛ nugä man'da i ja rá ts'ɛdi mam hmangä xinda gue ra Salomón, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³² Nɛ xø bi 'yɛna:

—Nɛ'ɯ mi 'bɯpɯ ja ra hnini Nínive 'dat'a guí ndans'hɯ ɯ 'bɯ bin ja ran juanbi 'bɯ ran zɛgui, nɛ da 'yut'ahɯ ngue i ja ni ts'oquihɯ, nguetho nu'ɯ 'bex bi päh yá mbɯi 'bɯ mí 'yø'a bi man'a ra Jonás, pɛ nu ahɯ, xø hin guín nde guí päh ni mbɯihɯ nangue ni ts'oquihɯ. Nɛ nugä, man'da xɯn hɛts'i mam hmangä xinda gue ra Jonás, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu'a dá paɲhmbɯ rán nɛqui Oja

³³ Nɛ xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Pɛ njon di søc'a n'da ra sibi ngue da go'mi, uague di cɯt' pɯ ja ra huada. Pɛ i tixpɯ ja ra mbøxasibi, ndepe di yot'i gátho to'o ba ɛhe. ³⁴ Gue'a ni dähɯ di ja ahɯ guí hyanthɯ ran nɛqui. Nu'bɯ xɯn ho ni dähɯ, guí hanthɯ xɯn ho ran nɛqui, nɛ nu'bɯ hingui ho ni dähɯ, xɯm 'bɛxuiho bɯ guí hanthɯ. ³⁵ Nɛ ngutho ni mbɯihɯ di ja ahɯ guí paɲhmbɯ rán nɛqui Oja. Nu'bɯ i hon ni mbɯihɯ rán ho Oja, i ja ahɯ ran nɛqui 'bɯ, nu'bɯ hin'na, sä guí ɛmhɯ i ja ahɯ ran nɛqui, pɛ hønt'a ra 'bɛxui i ja ahɯ. ³⁶ Nguetho hønt'bɯ guín ndehɯ bɯ ni mbɯihɯ, di 'uec'ahɯ ra 'bɛxui a Oja nɛ di 'da ahɯ rán nɛqui, nɛ nubɯya guí 'yøthɯ tengu'bɯ gyá sibihɯ nɛ guí 'yuthɯ mi'da rá 'yu Oja, tengu ra nyot'i di yorpɯ ní mba n'da, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi xi'ɯ yɯ fariseo nɛ yɯ xänbate nijq maxøts'e thoho i ya'ɯ

³⁷ Nɛ nu'bɯ mi gua'a man ra Jesús, n'da ra fariseo bi xih ná ts'ihmɛ a ra Jesús, nɛ bi mba bin sihmɛhɯ. ³⁸ Nɛ nu ra fariseo bi nu him bin xɯ'yɛ ra Jesús, tengu i man yán t'ɛdizɛhɛ yɯ fariseo, nɛ bi hyonya thoho. ³⁹ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu ahɯ gyá fariseohɯ, guí pethɯ xɯn ho ni ja'ihɯ, pɛ guexta'a xɯn

ts'o ni mbuih. Hønt'a ran ts'iyate guím bēmhb, gyú ts'om'bäi thohoh. ⁴⁰ Xøgue, xum me tho ni mbuih. Nu Oja i pãdi 'be'a gadí jafu ni ja'ih, pe ne'a ni mbuih i pãdi 'be'a im bēni, nguetho Oja gätho bi zän'du, bi 'yēna. ⁴¹ Pe nu'bu gui huçc ni mijã'ih ne gui fãxh, da fãh p̄ya mahoqui ni mbuih.

⁴² Í huçi maha ah, gyu fariseoh, nguetho guí hãxh bu ja ra nija a ná 'det'a yú 'yēthi yu tãh bi bõxp̄ ja ni huãhih, pe go hin gá 'yõth a man'da in nde Oja ngue 'da xquín numanhoh ni mijã'ih ne xquí huçju u. Guehya nde'bu man'da gui 'yõth, madague'bu gui thoqui gui 'yõth u mi'da. ⁴³ Huçi maha ah, gyú fariseoh, emme guí homhb ngue da hnumansu ah bu ja ra nija, ne gadí hoh yun zengua 'bu guí 'yoh bu ja ra tai. ⁴⁴ Í huçi maha ah, nu'ahu tenguthoho n'da ran 'yãgui hingam fãdi, ne nu'a da thopu hin da bãdi o bu x̄ ya. Ngutho ah, im bēn yu ja' i ngue x̄n ho ah, pe him majuani.

⁴⁵ Ne mi 'bup̄ n'da ra xãnbate nija, ne bi 'yēna:

—Nu'í grã Jesús, gra xãnbate i, emme gadí unga ma mbuihe a gá ma, bi 'yēmbi.

⁴⁶ Bi dat'a ra Jesús:

—Ne ah, gyu xãnbateh, í huçi maha ah, nguetho emme x̄n hēi a gá hyuspah yun t'ēdi ra Moisés ngue guí xihmb yu ja' i da 'yõt'e, pe nuse ah xingui ts' u guí õth a guí xihmb da 'yõt'u. ⁴⁷ Í huçi maha ah, guí hocpah yú jãdon'yãgui u yú pøngahya Oja bi hyo' u nim bombõtah, ngue guí nde da 'yēn'ah yu ja' i x̄n ho ah. ⁴⁸ Pe gue'a gní 'yuhmb ngue guín numanhoh yun t'õt'e u nim bombõtah, bi hyo' u yú pøngahya Oja ne go gadí hocpah yú jãdon'yãgui bi 'yo u.

⁴⁹ Pe nu Oja i pãdi 'be'a gätho din ja, janangue'a bi 'yēna: “Ga pēhdã u ma pøngahya, ne' u mi'da da mam mam hmangã. Nu' u 'da da tho, ne nu' u 'da da t'ethoho,” bi 'yēn Oja. ⁵⁰ Janangue'a gue'a ctí nuh rãn

ts'embi Oja nangue gätho yú pøngahya Oja ne yám 'behni bi mba ntho gue'bu go rá mbudi ra ximhäi. ⁵¹ Nu rá mbudi ra Abel bi tho asta gue'bu ne'a ra Zacarías bi tho bu mbo ra dãnija, tengu thoho 'bu ni ts'oquih a gätho í tho' u yú pøngahya Oja, ne gue'a dí un'nah a.

⁵² Í huçi maha ah gyú xãnbateh, guí pãhmb 'be'a nam bõn'a rá hman Oja pe hinga gue'a guí xãnbah yu ja' i. Him majuani guí tēhd a ne hín gadí jafu da dēn'du in nde da dēnni, bi 'yēn'a ra Jesús. ⁵³⁻⁵⁴ Ne bi bõm bu ra Jesús b̄ya. Pe nu yu xãnbate nija ne yu fariseo emme bin cue, ne xø bi d̄mi emme bi 'yãn yun t'ãnni, ngue i honi 'bep̄ dí yap'a ra Jesús.

12

Ra Jesús bi ma 'be'a dinja to'o i mam maxõts'e thoho

¹ Ne bim peti bu 'buh ra Jesús x̄n ngu yu ja' i, ne emme din tonthoho. Nu ra Jesús bi 'yēmp' u yú xãdi:

—Gam fãhmb nangue yú ixi yu fariseo ngue hin gui tēbah yun t'õt'e, ēna x̄n ho bu na hnu u pe n'dan'yo thoho im bēn yú mbui. ² Hin gui 'yõth tengu' u nguetho gätho 'be'a im bēm bu mbo rá mbui n'da, da fãdi. Madague'bu ēn' u njon da bãdi, pe guehma din c'ã yú ts'oqui. ³ Ne gätho a i man'a n'da bu njongui øde, da hmam bu 'buh yu ja' i. Ne gätho i mam mant'ãgui n'da bu ja rá ngu, da fãp̄ 'buh yu ja' i, bi 'yēmp' u yú xãdi ra Jesús.

Gui suh Oja, bi 'yēn'a ra Jesús

⁴ Ne xø bi 'yēna:

—Nu'ah, ma amigo ah, o guí suh u in nde da hyo ah. Nu' u, sä da hyo'a ni ja' ih pe hin' yu 'be'a man'da i sä da 'yõt'e. ⁵ Ga xi ah to'o a gui suh. Dami suh Oja nguetho nu'a, i sä da hyo ah ne i ja rá ts'ēdi da 'yēnt'ah bu ja ran unbi mazãi. Majuani dí xi ah, jatho gui suh Oja.

⁶ Ne njom man'da gui suh. Guim bēmhb yu doja, ts'ũtho di muui, hønt'a z̄ yocentavo di muui u cãt'a

ndoja, pe guexta'a i pa mfeni u, Oja im bɛn'u. ⁷ Ne nu ah u man'da di mu ah u xinda gue y u doja b u n i bɛn Oja, ne asta i paɗi hangu na ngu i ja ni xtah u. Janangue'a o guin suh u.

To'o hingui su da ma nangue ra Jesús

⁸ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Majuani dí xi ah u, gátho to'o hingui su da mangua ja ra hái gue i paqui, nugá, ngue dán ja'igá ua ja ra ximhái, ga mam b u ja y á hmi yám 'behni Oja, gue dí paçä u. ⁹ Pe nu'a to'o da gongá ua ja ra hái, necä ga congá b u mahɛts'i a.

¹⁰ Nu'a to'o di c'aman'ugá nguecä ngue dán ja'igá ua ja ra ximhái, sä da mba ma punbi 'b u da bɛn'a bi ma. Pe nu'u to'o di c'aman'u rá Hogandahi Oja, hin'y u rá punbi u.

¹¹ Nu'b u pa ma ya'pi'ah u ne da ts'ix ah u b u 'buh y u ngurpi ja ra nija o gueru 'buh y u ze'mi ne y u ts'ut'abi, pe o emme guim bɛmh b u 'be'a sä gui mamh b u 'b u da mba ma juanni ah u, ¹² nguetho nu'b u gám 'bähmb u b u ja rá hmi u, nu'a rá Hogandahi Oja 'bex di bɛn'nah u gui mamh b u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán t'uti ra membeti bi bɛnse 'be'a da hyoni

¹³ Ne nu'b u min ya'a ra Jesús, mi 'bä inde b u 'buh y u ja'i n'da ran 'yoh u, ne bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, dami xih man 'yoh u da xegäts'u ra hái bi zoh ma ta'be.

¹⁴ Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Nu'i, grán 'yoh u, hin dra ze'migá ngue ga øt'ä a guí ma, bi 'yɛmbi.

¹⁵ Ne xø bi 'yɛmp'u 'b u p u:

—Dami jamansu ni mbuih u hin din ja ah u ran 'yaya. Nguetho hinga gue'a i ja n'da däm 'b u'a n'da, madague'a xan ngu i ja.

¹⁶ Ne nubaya, bi xi'a n'da ran t'uti, ne bi 'yɛmp'u:

—Mi 'b u'a n'da ran 'yoh u ra membeti. Ne nu'a rá hái emme xan ho, ne xan ngu 'be'a gátho bin ja b u.

¹⁷ Ne nu'u y á ngumpɛ'ts'i, emme bi

yudi ne bi bongthoho 'be'a mi ja b u ja rá huahi. Ne nu'a ran 'yoh u baya, bi bɛni 'be'a sä da 'yøt'e. ¹⁸ Ne bi bɛnse: “Nuya, ga xo't' ma ngumpɛ'ts'i ne ga høh mi'da xan ndoho, n'dahma din ja hap u ga pe'ts'ä 'be'a gátho i jagä. ¹⁹ Ne nubaya, dam 'butho, hønt'a dí hyu ma mbui ga øt'ä,” bi 'yɛnse ran 'yoh u. ²⁰ Pe nu'a Oja bi 'yɛmp'a: “Nu'i, hin guí paɗi 'be'a guim ma, nguetho nán xui ya gui tu. Ne to'o hmaha da gohmi 'be'a gátho guim bɛni gui hyonse,” bi 'yɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ Ngub u din ja gátho y u 'yaya, ngue'a hønt'a i ja ua ja ra ximhái im bɛni, pe hinga gue'a rá mbeti dí yanba y á te u, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nu Oja di jamansu y á t'uhni

²² Ne nubaya, bi 'yɛmp'u y á xädi:

—Yo emme gui hyadumbuih u 'be'a gui sih u ne 'be'a gui hyeh u. ²³ Ne man'da xan ho guim bɛmh b u ni teh u xinda gue nin sihme h u, nguetho man'da di muui ni teh u, ne'a ni ja'ih u man'da di muui xinda gue ni heh u.

²⁴ Damin 'yomfɛnih u ts'u 'be'a i øt' y u ca. Nu'u, hingui øt' y á huahi ne hin te i pe'ts'i 'be'a i honi, pe nu Oja di jamansu'u. Pe man'da di jamansu ah u Oja xinda gue y u doja, nguetho man'da di mu ah u. ²⁵ Nte sä gui tɛnseh u, xinga gue nin sihme h u, xinga gue ni heh u, xinga gue ni teh u, gue gam 'buhmb u ua nya'a thoho. ²⁶ Janangue'a hin gui hyadumbuih u u nte di muui.

²⁷ Dami nuh u y u døni. Hin te má 'befi i øt'e, pe guehma i te. Ne nu'a ra ts'ut'abi Salomón mi he rá pahni mahotho ne xam hmadi. Pe nu y u døni man'da mahotho xinda gue rá pahni mi he ra Salomón. ²⁸ Nu'a Oja di jamansu y u døni ne di japi din te, madague n'da pa thoho i døni. Xi ah u, ha hin guim bɛmh b u ngue man'da xan ho di 'da ah u Oja. Xøgue ts'utho guí ɛc'yɛih u. ²⁹ Janangue o guí haɗumbuih u 'be'a gui sih u n'da pa ngu n'da pa, ³⁰ nguetho nu'u hingui ɛc'yɛi Oja, gue'a i øt'u. Pe nu'ah u ni Tah u 'b u p u mahɛts'i i paɗi 'be'a gátho

guí homhb_u. ³¹ M'bet'o thoho guin unseh_u di manda ah_u rá ts'edi Oj_a, ne nub_uya di 'da ah_u Oj_a 'be'a gátho guí homhb_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

To'o di membeti b_u mah_ets'i

³² Xø bi 'y_en'a ra Jesús:

—O guín suh_u, madague'a hingui ngu ah_u, nguetho i hu rá mb_ui Oj_a ngue ya guí 'b_uhmb_u b_u di manda rá ts'edi. ³³ Dami p_ah_u 'be'a i ja ah_u, gui unhd_u y_u hyoya, ne din ja ah_u x_un ngu b_u mah_ets'i. Nub_u, nte dim 'ber_u ne nj_am'b_u din thegue, hingui sä n'da ra b_e da y_arp_u, xinga gue'u y_u zu'u_e. ³⁴ Nu'b_u guecua ja ra ximhäi i ja 'be'a pe'ts'a n'da, hønt'ua im b_en'a n'da, ne nu'b_u guep_u mah_ets'i, guep_u im b_en'a n'da b_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da thø'mi x_un ho

³⁵ Ne xø bi 'y_en'a ra Jesús:

—Dami tøgbah_u ne gan säh_u tengu'b_u i sø ni sibih_u. ³⁶ Tengu i øt' y_u 'y_ehe 'b_u i tøm'b_u y_u hmu da mbeng b_u xín sihme b_u ja ran th_ati, n'dahma 'bex da xocpa n'dihi 'b_u bi zofo. ³⁷ Emm_e din johya u bi dø'mi, nguetho da xi'u da hyup_u ja rá m_exa, go gues_e'a ra hmu din 'y_ehe b_uya, ngue da 'u_in'u y_u 'y_ehe. ³⁸ Din johya u bi dø'mi madague'a made nxui uague t'x_uditho 'b_u bi zøh ra hmu. ³⁹ Nu n'da ran 'yoh_u 'b_u xtám b_adi 'be'a ní pa da y_arp_u ra b_e b_u ja rá ngu, xtán dø'mi, hin di japi da f_epi 'be'a pe'ts'i. Pe hingui p_adi 'be'a ní pa da y_arp_u ra b_e, janangue i tø'mi gátho y_u pa. ⁴⁰ Ngutho ah_u gui tøgbah_u nguetho hin guí p_ahmb_u 'be'a ní ora ba pengä, nugä ngue dán j_a'igä ua ja ra ximhäi, bi 'y_en'a ra Jesús.

Rán t'uti y_u 'y_ehe x_un ho ne'a hingui ho

⁴¹ Nu'a ra Pedro b_uya, bi 'yänni 'be'a bi man ra Jesús, bi 'y_embi:

—Ma Hmu i, ha høngdähe guí xije ran t'uti, uague gátho u mi'da guí xifi.

⁴² Nu ra Jesús bi d_ati:

—Nu'a ra 'y_ehe x_un ho, nz_ai i øt' rá 'befi x_un ho, ne di manda b_u ja rá ngu rá hmu, ne di darpa y_u mi'y_eheh_u. Ne

nu'b_u bi zøh ra ora din sihme ts'u y_u mi'y_eheh_u, i 'u_ini x_un ho. ⁴³ Ne nu'a ra 'y_ehe, da d_in'a rá hmu b_u dim p_eh 'b_u bi zøhø, da nu ran johya a b_uya. ⁴⁴ Nguetho maju_ani dí xi ah_u, nu rá hmu di un man'da ra 'befi ngue di manda b_uya 'be'a gátho i pe'ts'i. ⁴⁵ Pe nu'b_u n'da ra 'y_ehe im b_ens_e him ba _e'a n'dihi rá hmu, ne di d_u'mi di unba y_u mí'y_eheh_u, madague y_u xisu o gue y_un 'yoh_u, ne i sihmez_ehe ne i mihni, ⁴⁶ ts'arp_u thoho ba _eh rá hmu ne bi d_in'a rá 'y_ehe b_u hin di jamansu rá 'befi, ne da z_u'a rá 'y_ehe b_uya. Ne da hyøn'a thi, ne da 'y_em_bi nte rán j_aui a. Ne da mb_enp_u ba nu ran unbi b_u 'b_uh mi'da guexta'a him bi 'yøt'a xí sifi, bi 'y_en'a ra Jesús.

⁴⁷ Ne man'da ran t'uti bi xi'u, ne bi 'y_emp'u:

—Nu n'da ra 'y_ehe 'b_u mi b_adi 'be'a in nde rá hmu, ne him bi 'yøt'e, p_e x_un u tho ram f_ei din jap'a. ⁴⁸ Pe nu'a n'da ra 'y_ehe 'b_u hingui p_adi 'be'a in nde rá hmu, ne him bi 'yøt'a i numanho rá hmu, p_e ts'utho ram f_ei din jap'a. Nu'a to'o b_in japi da b_adi x_un ngu, jatho da 'yøt'e x_un ngu. I jatho da 'yøt'e n'da ngu n'da hangu na ngu bin japi da b_adi, bi 'y_en'a ra Jesús.

Din ja y_un heque

⁴⁹ Ne xø bi 'y_en'a ra Jesús:

—Nugä bá _ecä, p_e hinga gátho y_u j_a'i da numanhogui, janangue din s_u'u 'da. Pe guexta'a hinga nan ja x_un ho. ⁵⁰ M'bet'o ga nu x_un ngu y_un unbi, ne nu'b_u bi zøh ra pa din ja'a dím ma, n'da ran unbi x_un utho ga nugä b_uya. Ne x_un ho 'b_u ga nu n'dihi. ⁵¹ Pe o guí _emhb_u din h_e y_u s_ui ngue bá _ecä ua, p_e man'da din ja y_u s_ui. ⁵² Nuya din hec y_un 'yomf_eni u 'b_urp_u ja n'da ra ngu. Tengu'b_u hyu'u 'b_urp_u da dengui, yoho u hin da dengui. ⁵³ Ne din hec y_un 'yomf_eni y_un 'yoh_u ne din s_uhmb_u y_u ts'ant'u nanguecä. Ne y_u xisu din s_uhmb_u y_u t'ixu ne din s_uhmb_u y_u ts'ihue, hinga 'da'angu da b_emhb_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

Nu yu ja'i him bi ba'a rá hmɛpya ra Jesús

⁵⁴ Nɛ xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'bu guí nuhɛ n'da ra güi ní bøxpɛ ní yuh ra hyadi, guí ɛmhbu din 'ye, nɛ din 'ye buya. ⁵⁵ Nɛ nu'bu guí nuhɛ ba ɛh ran dahi bu sur, guí ɛmhbu xtám pa ra pa buya, nɛ xtám pa buya. ⁵⁶ Maxøts'e tho guím mamhbɛ, guí pɔhmbɛ 'be'a din ja ra pa, pɛ nɛ hin guí pɔhmbɛ 'be'a ní hmɛpya guí nuhɛ ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Damin hocpazɛɛ nin suihɛ

⁵⁷ —Hanja ngue hingui sä gan 'yomfɛni 'be'a xɛn ho guí 'yøthɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁵⁸ Nu'bu 'bu'a n'da da zix ahɛ bu 'buh ra zɛ'mi in nde di yɔp'ahɛ, nu'bu gá mbɛ bu 'yu, gan hocuazɛhɛ bu 'yu. Nu'bu hin'na, guehma guí sømmi bu 'buh ra zɛ'mi, nɛ di manda da jo ahɛ. ⁵⁹ Nɛ hin da zä guí pømhbu bu asta gue'bu go gá juthɛ gätho bi zänni guí juthɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

13

Hnɛhi thoho di päh rán 'yomfɛni n'da

¹ Nɛ bi si'a ra Jesús 'be'a xí t'ørpa 'da yu mɛngu bu Galilea nɛ bi t'ɛmbi:

—Nu'a ra Pilato bi manda dí ho'ɛ 'da nu'bu mim bøx yú 'bøts'e bu ja ra danija Njerusalén, bi 'yɛmbi.

² Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Ha guím bɛmhbu man'da i ja yú ts'oqui ɛ to'o bi mba ntho xinda gue'ɛ mi'da yú mɛnguhɛ. ³ Pɛ hin'na maha. Pɛ dí xi ahɛ, ngubɛ dín ɛn'nahɛ. Guí nuhɛ ran ts'ɛmbi mazai 'bu hin guí päh nin 'yomfɛnihɛ. ⁴ Nɛ'ɛ 'de'ma hyäto bi du bu Siloé 'bu mi yøt' ra jado, ha guí ɛmhbu man'da mi ja yú ts'oqui ɛ xinda gue'ɛ mi'da 'buɛ Jerusalem. ⁵ Hin'na maha, nɛ ngutho ahɛ guin nuhɛ ran ɛnbi 'bu hin guí päh nin 'yomfɛnihɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra hmɛpya ra za him bin zuh yün dät'o

⁶ Nɛ nubuya, bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yɛna:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohɛ mi ja n'da rá huahi. Nɛ bi 'yɛt'a n'danza ra higo. Nɛ mi pa ran 'yohɛ da nu 'bu di zɛpu yün dät'o, pɛ xinga n'dandj bin zuh yün dät'o ra higo. ⁷ Janangue bi zon'na rá mbɛfi bu ja rá huahi nɛ bi xifi da 'yɛxa ra za: “Nuya, ná hyu jɛya ya ngue dí tø'mi din ja yün dät'o na ra za, pɛ hin te i zädi. Dami 'yɛx ya, ndetho í sɛnba yú dehe ra häi a ra za,” bi 'yɛmbi. ⁸ Pɛ nu'a rá mbɛfi bi 'yɛna: “Dím 'bäpu man'da jɛya, ga zɛnsɛpa ra häi bu rán dui, nɛ ga ponbä xɛn ho yu häi. ⁹ Xøhma din zuh yün dät'o buya. Pɛ nu'bu hin din zädi, ga ɛxä 'bu,” bi 'yɛn'a ra mbɛfi buya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi man'a ran t'uti.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra mbɛdi xisu

¹⁰ N'da ra pa ran säya buya, min xänbate bu ja ra nijä ra Jesús. ¹¹ Nɛ mi 'bäpu n'da ra xisu ngue ná 'de'ma hyäto jɛya madi ɛnba ra zithu, him madi japi di juan rá ja'i. ¹² Nɛ nu'bu mi nu'a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Grá xisu, ya bi zä ni ja'i ya, bi 'yɛmbi.

¹³ Nɛ bi mba nthädi ra xisu buya, bi dä'a ra Jesús, 'bex bi juan rá ja'i a buya. Nɛ nu'a ra xisu bi 'yɛspä Ojä. ¹⁴ Pɛ nu'a ra ngurpi bu ja ra nijä ɛmmɛ bin cue nguetho bi nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra ja'i ra pa ran säya. Nɛ bi 'yɛmp'ɛ mi 'buɛ:

—Nts'änni 'dato pa gam pɛhmbu n'da semana, nɛ gue'ɛ yu pa gua ɛhmbu ngue din hoc'ahɛ ua, pɛ hinga gue ra pa ran säya gua ɛhmbu da mba ma hoc'ihɛ ua, bi 'yɛn'a ra ngurpi bu ja ra nijä.

¹⁵ Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Xi ahɛ, ha hin guí xoju nin danihu nɛ guí sixhu bu ja ra dehe madague ra pa ran säya. ¹⁶ Nɛ mi 'bäcu n'da ra xisu rá bom'beto ra Abraham, ná 'de'mahyäto njɛya madi ɛnba ra zithu tengu'bu án thu't'i, nɛ guí ɛmhbu hingui ho ngue dá xocpä a nangue rá ts'edi ra zithu, nguetho ra pa ran säya ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

17 Bin hε̄tho ɱ yún sɱihɱ ra Jesús bɱaya, nε̄ bi mbes' yá sá. Pε̄ nu'ɱ yɱ ja'i bin johya 'bɱ mi nu yɱn t'ɔt'e nuixte bi 'yɔt'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hmudä ra mostaza

18 Nε̄ xø bi 'yε̄n'a:

—'Bε̄'a ní hmε̄pya sä ga xi ahɱ ngue ga ut'ahɱ 'bε̄pɱ ní manda rá ts'edi Oja ua. 19 Nu'a, tengu rá hmudä ra mostaza. Zɱ ts'ɱ 'bɱ xɱ 'boni, pε̄ nu'bɱ xɱm bɔts'e, i te tengu n'da ra za, nε̄ yɱ doja i ɔt' yá 'bafi bɱ ja yá 'yε̄, bi 'yε̄n'a ra Jesús.

Ran t'uti rá íxi ra thuhmε̄

20 Nε̄ xø bi 'yε̄na:

—'Bε̄'a man'da ra hmε̄pya sä ga xi ahɱ ngue ga ut'ahɱ 'bε̄pɱ ní manda rá ts'edi Oja ua. 21 Nu'a, tengu ra íxi 'bɱ din jap'a ra jɱni, nε̄ gátho bi nden'a ra jɱni bɱaya, bi 'yε̄n'a ra Jesús.

Ran t'uti ra goxthi xɱn ts'it'i

22 Nu ra Jesús i 'yo ra 'yu ní mba bɱ Jerusalén, nε̄ bi xánba yɱ ja'i bɱ ja yɱ hnini bi thogui. 23 Nε̄ nu'ɱ 'da yɱ ja'i bi 'yánni:

—Ha hin ε̄ ngu'ɱ yɱ ja'i dim pøhø, gue da mba nhyani, ε̄n'ɱ.

24 Nu'a ra Jesús bi dɱti:

—Nu'a ní yat'a n'da bɱ mahε̄ts'i, tengu n'da ra goxthi xɱn ts'it'i. Dami hyomhbɱ gui cɱthɱ bɱ, nguetho dí xi ahɱ, da zøn ra ora xɱn ngu da nde da yɱrpɱ, pε̄ ya him man zä. 25 Nguetho da zøn ra ora da gut ra goxthi ra Hmu, nε̄ dim 'bäpɱ thi ɱ 'da da zo'a, da 'yε̄mbi: “Ma Hmu i, dami xogahe.” Pε̄ nu'a ra Hmu da 'yε̄mda'ɱ: “Hin dí pɱ ahɱ,” da 'yε̄mbi. 26 Nε̄ nu'ɱ da 'yε̄n'ɱ: “Pε̄ dán sihmehɱ, nε̄ gá xängahe bɱ ja ma hninihe,” da 'yε̄mbi. 27 Pε̄ nu'a ra Hmu da 'yε̄na: “Pε̄ dí xi ahɱ, hin dí pɱ ahɱ, ní mbähä bɱ, hin da zä gui cɱthɱ ua, gyá ts'om'bäihɱ,” da 'yε̄mthoho ɱ.

28 Nε̄ ε̄mmε̄ da bε̄ndumbɱi ɱ 'bɱ dim 'bäpɱ thi bɱ di manda rá ts'edi Oja. Nε̄ din zom bɱ di cuxt' pɱ yá ts'i ɱ nangue ran ɱnbi da nu bɱ. Nε̄ da hyant'a ra Abraham 'bɱpɱ mbo, nε̄ ra Isaac, nε̄ ra Jacob, nε̄ gátho mi'da yá pøngahya Oja, 29 nε̄ da hnu ɱ xɱn ngu mi'da yɱ ja'i

ngue bi nε̄xpɱ gä na ngɱni ra ximhäi i hupɱ di manda rá ts'edi Oja. 30 Nε̄ dí xi ahɱ, to'o ε̄na i 'bε̄t'o ua, dim 'bε̄jua bɱ ɱ, nε̄ nu'ɱ t'ε̄mbi i 'bε̄jua ua, dim 'bε̄t'o bɱ ɱ, bi 'yε̄n'a ra Jesús.

Ra Jesús min nde xtí huε̄c'ɱ 'bɱpɱ Jerusalén

31 Nu'bɱ mi man'a ra Jesús, bi zø'i 'da yɱ fariseo nε̄ bi 'yε̄n'ɱ:

—Nde'bɱ gui pøn'a n'dihi ua di manda rá ts'edi ra Herodes, nε̄ in nde da hyo'a i.

32 Bi dɱ'a ra Jesús:

—Nu ra Herodes ra hyäte a. Ní mbähä gui xihmbɱ ngue nuya nε̄ nixudi ga thoqui ga ɔt' ma 'bε̄fi, ga høn'a thi yɱ zithu, nε̄ ga hoc yɱ hyε̄nni bɱ ga thogui. Nimani bɱaya ga juacä ma 'bε̄fi, gui 'yε̄mfɱ, bi 'yε̄mbi. 33 Nuya, nε̄ nixudi, nε̄ nimani dan 'yogä, i jatho ga søm bɱ Jerusalén, nguetho guepɱ i tho bɱ yá pøngahya Oja, bi 'yε̄n'a ra Jesús.

34 Nε̄ ε̄mmε̄ bi du rá mbɱi ra Jesús nangue'ɱ i 'bɱpɱ Jerusalén, nε̄ bi 'yε̄na:

—Nu ahɱ gyɱ mε̄nguhɱ Jerusalén, gui hohɱ yá pøngahya Oja, nε̄ gadí bat'adohɱ ɱ bí pε̄n'nahɱ Oja. Hangu yɱ pa dá nde ga jamansu ahɱ tengutho n'da ra c'ɱ'øni i comp' yá bɱsi 'bɱ xɱn de, pε̄ nu ahɱ hin gá ndehɱ. 35 Nuya njon da mbäh ni hninihɱ nε̄ hin din ja ahɱ rán jap'i Oja. Nε̄ dí xi ahɱ, hin gui nujɱ mahøn'a jague'bɱ bá ε̄cä mahøn'a. Nε̄ nu'bɱ gá nujɱ, gui 'yε̄njɱ: “Majapi a bá ε̄he nangue rá thuhu ra Hmu,” gui 'yε̄njɱ, bi 'yε̄n'a ra Jesús 'bɱ mi 'yε̄mp'ɱ yɱ mε̄ngu bɱ Jerusalén.

14

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da xɱn nden rá ja'i

1 Nu n'da ra pa ran säya, bi mba bán sihmε̄ bɱ rá ngu n'da ra ngɱrpa fariseo a ra Jesús. Nε̄ gátho i 'bɱpɱ ja ran sihmε̄ ε̄mmε̄ bi dø'mi da nu 'bε̄'a da 'yɔt'a ra Jesús. 2 Nguetho mi 'bɱpɱ n'da ran 'yohɱ xɱ nden rá ja'i. 3 Nε̄ nu'a ra Jesús bi 'yän'dɱ yɱ fariseo nε̄ yɱ xänbate nijä bɱaya:

—Ha din theui yun t'edi 'bu di hoc'a n'da ra hyenni 'bu ra pa ran säya, en'a.

⁴ Pe xinga n'da'u bi dat'a. Nu ra Jesús buya, bi hoc'a ran 'yohu ne bin 'yehmi.
⁵ Ne nubuya, bi 'yemp'u yu fariseo ne yu xänbate nija:

—Xi'bu n'da ahü, 'bu xtan däh nin dänihü ogue ni buruhü bu ja ra hyähäi a ra pa ran säya, ha hin guí juxhü madague ra pa ran säya, bi 'yén'a ra Jesús.

⁶ Pe xinga n'da bi zä bi dädi.

Ra Jesús bi ma hin da hyoni din nuixte zehé n'da

⁷ Nu ra Jesús buya, bi nu'u 'da i hon yán thuts'i, in nde 'darpü da hyuhmbü ü i pa nt'ëspi bü ja ran sihmé, ne bi 'yëna:

⁸⁻⁹ —O guí homhbü ngue 'darpü gui hyuhmbü ü ja yá ts'edi, nguetho nu'bu 'darpü guí huhmbü ü, xi'bu da zöm bü n'da ngue man'da da t'ëspi, ne da xi ahü ra mangu bü, “Guí ndanjü nguetho rán säui da hyupü na,” da 'yén'ahü. “Bá huhnü,” da 'yén'ahü, ne emme gui pes' ni sähü büya. ¹⁰ Man'da xün ho gui hyuxhü bü ma'ueni ts'ü 'bü gá cuthü bü ja ran sihmé, ne nu'bu bi nu ahü ra mangu bü, da xi ahü: “Amigo ahü, ba ehmbü ua, gui hyuxhü ua man'da xün ho,” da 'yén'ahü. Ne gätho'ü 'bupü da numanho ahü büya, bi 'yén'a ra Jesús. ¹¹ Nguetho gätho'ü din 'yëzëhé, da zön ra pa da go'ahäi. Pe gätho to'o hin din 'yëzëhé, da zön ra pa da t'ëspi, bi 'yén'a ra Jesús.

¹² Ne xø bi 'yén'a ra Jesús, bi 'yemp'a ra mangu bü:

—Nu'bu gui 'yøt'a n'da ran sihmé, o guí zon'dü ni amigo, xinga gue'ü ni cu, xinga gue'ü ni meni, xinga gue'ü yu membeti guin töt'am'bühü, nu'u, m'bejua da zix'i i gan sihmé, tengü gá 'yørpe. ¹³ Pe nu'bu gui 'yøt'a n'da ran sihmé, dami zon'dü yu hyoya, ne yu mbedi, ne yu dogua, ne yu xädä, ¹⁴ ne di jap'ahü Ojä büya. Nguetho nu'u, hin da zä di co'ts'a'i 'be'a gá 'yørpa ü. Pe Ojä di co'ts'a 'bü bi zön ra pa da xox'ü yu 'yëc'yëi xün du, bi 'yén'a ra Jesús.

Ran t'uti ra dänsihme

¹⁵ N'da ran 'yohü mi sihméü bü, 'bü mi 'yø'a bi man ra Jesús, bi 'yëna:

—Majapi gätho to'o din sihmé bü di manda rá ts'edi Ojä, bi 'yén'a ran 'yohü.

¹⁶ Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti nangue'ü to'o njuantho din sihmé bü di manda rá ts'edi Ojä, ne bi 'yemp'ü:

—Mi 'bü'a n'da ran 'yohü bi 'yøt'a n'da ra dänsihme, ne emme xün ngu ü bi xifi din sihmé bü. ¹⁷ Ne nu'bu mi gua'a bi hoc ran sihmé, bi mbën'na rá 'yëhé da xi'ü 'bex ba éhé. ¹⁸ Pe gätho ü bi ma hingui sä da mba. Nu n'da ran 'yohü bi 'yëna: “Nugä ja dá tängä n'da ma huähi, jatho ga mba ba nugä. Dami pungagui, hingui sä ga mba,” bi 'yén'a n'da. ¹⁹ Ne nu'a man'da ran 'yohü xø bi 'yëna: “Nugä ja dá tängä cüt'a pare yu mbändani, jatho ga säpi ga pepi, dami pungagui, hingui sä ga mba,” bi 'yén'a man'da. ²⁰ Ne xø man'da büya bi 'yëna: “Ja dá singä n'da ma xisu ne hingui sä ga mba bü,” bi 'yén'a.

²¹ Nu'a ra 'yëhé büya, bi mbengbü ja rá ngu'a rá hmu, ne bi xifi 'be'a gätho bi man'ü yun 'yohü. 'Bex bin cue'a rá hmu büya, ne xø bi mbenh mahøn'a ngue da mba n'dihi bü ja yá 'yu ra hnini, ne ba si'ü yu hyoya, yu mbedi, ne yu xädä, ne yu dogua da düm bü, ba éhé din sihmé. ²² Nubuya, nu ra 'yëhé bi 'yemp'a rá hmu: “Bücua ya bá sigä ya, pe him bi yuh ni ngu.” ²³ Nu rá hmu büya, bi 'yëmbi: “Ní mba bü ma'ueni ts'ü ra hnini, ne dami 'yørpa ts'edi ba é'ü hønt'a go to'o gui tım bü 'yu, da yuh ma ngu. ²⁴ Pe xinga n'da ran 'yohü rá mbüdi dá zohndä da zi na man sihmegä,” bi 'yén'a rá hmu, bi 'yén'a ra Jesús 'bü mi man na ran t'uti. Bi ma nangue'ü t'ëmbi hin yán sähü, pe man'da go da yarpü di manda rá ts'edi Ojä ü.

Da nu yun ünbi to'o da den'na ra Cristo

25 Ne xun ngu yu ja'i mi ten bu 'yu ra Jesús. Nu ra Jesús buya, bi nyegui ne bi 'yemp'u:

26 —To'o gätho in nde da dengui, jatho man'da xun ngu da bengä xinda guepu nam ben'a rá ta o gue rá mbe, o gue rá xisu, o gue yá t'uhni, o gue yá cu. Jatho man'da da bengä xinda guepu nin huεczehε. Nu bu hin'na, hin da zä da dengui. 27 Ne to'o gätho hin da hyät yun unbi, ngue i su da tho 'bu da dengui, hin da zä da dengä u.

28 Ne 'be gan 'yomfēnih u ts'u 'bu gui hyäth u gui tengah u, tengutho n'da ran 'yoh u 'bu da 'yēna da hyøh rá ngu. 29 M'bet'o din 'yomfēni 'be'a da 'yøt'e, nu bu hin'na, ts'urpu thoho hinga xøt'a dí jua'a rá ngu. Nu yu ja'i buya da denthoho, 30 ne da 'yēn'u: “Nuna ran 'yoh u bi du'ma rá ngu, pe hinga xøt'a bi juadi,” da 'yēn'u, bi 'yēn'a ra Jesús. 31 Ne ngutho n'da ra ts'ut'abi 'bu i 'bu'i 'det'a mahuahi yá dofui, pe m'bet'o din 'yomfēni 'bu da zä din tunhui a man'da rá ts'ut'abi 'bu'i 'däte mahuahi yá dofui. 32 Ne nu bu im beni hingui sä da dapi, pe da mbēhna n'da rá m'behni da 'yän 'bu da zä din hocpadah u.

33 Ne ngutho ah u, pe jatho 'be gan 'yomfēnih u 'bu da zä gui 'ye'ts' ni pähä zehēh u, ne him man guim bēmhbu 'be'a i ja ah u, janangue da zä gui tengah u buya, bi 'yēn'a ra Jesús.

Hingui ho ra u 'bu di 'beh rán ho

34 Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu ra u mahyoni a, pe nu bu di 'beh rán ho, hin'y u 'be'a din hogui. 35 Ne nte da mbēfi, xinga gue ra häi sä di hoqui, ne da mba ma bunt'i thoho. Guín jah u bu 'bu hin'y u nin hoh u, bi 'yēn'a ra Jesús.

15

Ran t'uti ra de'yo bim 'bedi

1 N'da ra pa, xun ngu yu hyaçahäi ne mi'da yu ts'om'bäi bim peti bu, da 'yøde 'be'a i man'a ra Jesús.

2 Janangue'a nu u yu fariseo ne yu

xänbate nijä bi c'aman'u ra Jesús, ne bi 'yēn'u:

—Hingui ho øt'na ran 'yoh u, nguetho i yäh u ne i sihmeh u yu ts'om'bäi, sä bi 'yēn'u.

3 Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, ne bi 'yemp'u:

4 —Xi'bu n'da ran 'yoh u i 'bu'a n'da ciento yá de'yo, ne xtim 'be'a n'da, ne hønt'u goho 'däte ma'de'ma guto di 'burpu, 'be'a da 'yøt'a. Ha hin da zopu goho 'däte ma'de'ma guto, ngue da mba ba hon'a bim 'bedi gue'bu go bi dñi. 5 Ne nu bu bi dñi, da gäx rá xixi, din johya buya. 6 Da duxpu ja rá ngu, da zon'du yá amigo, ne u din tøt'am'builh u, ne da 'yemp'u: “Dan johyah u ya, nguetho dá tingä na ma de'yo bim 'bedi,” da 'yemp'u. 7 Ngutho bu mahets'i, εmme di johya u bi 'burpu 'bu bi päh rán 'yomfēni n'da ra dādits'oqui ua ja ra ximhäi. Man'da di johya nangue'a, xinda gue' u mbēni hingui dim 'bedi, ngue εna hin'y u yá ts'oqui, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra xisu bi 'beh rá mbeti

8 Ne man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Ne ximangutho n'da ra xisu mi ja 'det'a yá mbeti ne bi 'be a n'da, pe 'be'a hmaha da 'yøt' ra xisu buya. Ha hin di søc rá sibi ne da goc rá ngu, da hyoni gue'bu go bi dñi. 9 Ne nu bu bi dñi buya, da zon'du yá amigo ne u din tøt'am'builh u, ne da 'yēmbi: “Dan johyah u nguetho dá tingä ma mbeti dá 'becä,” da 'yēmbi. 10 Ngutho u yám 'behni Ojä bí 'burpu mahets'i, εmme di johya 'bu bi päh rá mbui n'da ra ja'i ua, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ran 'yoh u bi huεc rá ts'unt'u

11 Ra Jesús bi ma man'da ran t'uti 'berpu ní huεgah u Ojä ne bi 'yēna:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yoh u yoho yá ts'unt'u mi 'bui. 12 Nu'a ná yoho rá ts'unt'u bi 'yemp'a rá ta: “Dami 'dac ya 'be'a guím beni gui sogä 'bu gá tu,” bi 'yēmbi. Janangue nu'a ran 'yoh u buya, bi unni 'be'a gätho in

ndepe da gohmi'u yá ts'ant'u. ¹³ Mi tho'i ts'u yu pa baya, bi hyaxa bin t'un'na to'o xí 'yäh ra erencia, ne bi mba. Bi mba n'danni ra häi, yatho, ne 'bexque 'dahmantho bi jua'a bi hyats'i, nguetho bi 'yöt'e 'be'a bi numanhose. ¹⁴ Gätho bi juadi, xíngui ts'unte bi 'yegui. Ne gueru ra häi xí zöni bin ja n'da ra dathu, ne xíngui ts'u 'be'a da zi.

¹⁵ Pe nubaya bi hyon ra 'befi ra ts'ant'u. Ne nu n'da ran 'yohu, ra mengu bu, bi xifi di jamansup yá ts'adi. ¹⁶ Pe njon bi 'ujn'a ra ts'ant'u ne in nde da zi'a mi si yu ts'adi, nguetho emme tumanthuhu. ¹⁷ Ne nu'bu mi thoh yu pa, bin 'yomfeni baya, bi beni: "Nubu ja rá ngu ma ta, mbongui thoho 'be'a da zi yá 'yehé, ne nugä dí sägä ran unbi ngue hin'yu ga sigä ua. ¹⁸ Pe man'da xun ho 'bu ga pengä ne ga xi'a ma ta: "Nu'i ma ta'i, nugä dá øt'ä ram fe'ts'i nangue'e ne nangue Oja, ¹⁹ ne him man sä'be gui 'yengui ni ts'ant'ugä ya. Gui 'yengui ni 'yehethogä ya, ga embi," bi 'yense a ra ts'ant'u.

²⁰ 'Bex bi mba baya bi hyax ra 'yu i mba bu 'buh rá ta. Pe nu'bu mi ts'atho da zöni rá ngu, 'bex bi hyant'a rá ta ngue ba eru, ne emme bin johya, bi huç'a rá ts'ant'u. Bin ti'a rá ta, bin c'at'ui bu 'yu, bi hyafi ne bi zuspa rá 'yogu. ²¹ Pe nu'a ra ts'ant'u bi xi'a rá ta: "Nugä, dá øt'ä ram fe'ts'i nangue'e ne nangue Oja. Ne him man sä'be gui 'yengui ni ts'ant'ugä ya," bi 'yembi.

²² Pe nu'a rá ta, bi xih yá 'yehé: "Dami hethu ra pahni man'da xun ho, ne dami cärpahu n'da ram fo'ye rá xä, ne gui 'yurpahu yá zapato. ²³ Ne ba sihu ra t'andani xun zaqui ne gui hyohu, gui hoju ran sihme ne dan johyahu. ²⁴ Nguetho nuna ma ts'ant'u tengu'bu bi du, pe nuya, tengu'bu bim 'bui mahøn'a. Bim 'bedi pe nuya dá tñ ya," bi 'yæn'a rá ta.

Ne 'bex bin ja ran sihme.

²⁵ Pe nu'a ra 'bet'o ts'ant'u mi 'yo bu huahi, ne nu'bu mi mba bu ja rá ngu, i øh ra 'bida ne ran johya mi ja bu ja rá ngu rá ta. ²⁶ Ne nu'a, bi zohn'na n'da

rá 'yehé bi 'yänni: "Be'a i ja bu ja rá ngu ma ta," bi 'yembi.

²⁷ Ne nu ra 'yehé bi 'yembi: "Nu'a nin 'yohu bi zøhø, ne ni ta bi hyo ran dani xun zaqui, bi 'yöt'a n'da ran sihme xun ndoho. Nguetho bin johya ngue ya bá penc'a nin 'yohu," bi 'yembi.

²⁸ Pe nu'a rá mbudi ts'ant'u bin cue ne him bi nde bi yurpu mbo ra ngu. Ne nu'a rá ta bi bøni, bi 'yörpa ts'edi da yurpu mbo. ²⁹ Pe nu rá ts'ant'u bi 'yemp'a: "Emme xun ngu yu jeya dá øt'ä ni 'befi ne xinga n'dandj dá festhoho a gá xiqui. Ne hin jam'bu xcá 'dac'a n'da ra t'uchibo ngue dan sihme ma amigo. ³⁰ Pe nu'bu go mi zø'a ni ts'ant'u bi juat'a ni mbeti ne xun ts'o bi 'yöt'e, 'bex gá hyo ra t'andani xun zaqui," bi 'yembi.

³¹ Pe nu'a rá ta bi 'yembi: "Pe ma zu ts'ant'u i, thocua thoho dí 'bahmi ua, ne gätho 'be'a i jagä, gätho ni mbeti.

³² Pe xun ho 'be'a dá øt'ä nguetho nu nin 'yohu tengu'bu ya xí du ne i 'bui mahøn'a, nu'a bim 'bedi pe ya dá tñmbu," bi 'yæn'a rá ta, bi 'yæn'a rá Jesús 'bu mi man ran t'uti.

16

Ra nt'uti ra ngurpa 'yehé hinga gue'a bi 'yöt'e

¹ Ne xø bi ma man'da ran t'uti a ra Jesús, ne bi 'yena:

—Mi 'bu'a n'da ra membeti, ne mi si n'da rá ngurpa 'yehé bi xifi di manda 'be'a gätho i pe'ts'i. Pe bi si'a ra membeti hingui ho øt' rá ngurpa 'yehé nguetho i haczehe 'be'a i ndese.

² Janangue'a bi zon'na rá 'yehé ne bi 'yembi: "Dá øcä hingui ho'a guí øt'e. Nuya, dami däqui hangu din theui ma 'befi nguetho ya him man gam pecua," bi 'yembi.

³ Nu'a ra 'yehé bi bëm baya 'be'a da 'yöt'e. Bi 'yense: "Nuya him man zä dam pecua ya, ne hingui sä dam peh na huahi, ne dí pe'ts' ma sä ga ätho ra mbeti, 'be'a hmaha ga øt'ya," bi 'yense.

⁴ Bi bëm baya 'be'a da 'yöt'e n'dahma

dim 'buh yá amigo di ze 'buh hin'yuh rá 'befi.

⁵ Ne nu ra ngurpa 'yehé bi zon'duh to'o i tup'a rá hmu. Ne bi 'yän'na n'da hangu in dupate. ⁶ Ne bi dätí, bi 'yena: “N'da ciento dambot'egui ra aceite dí tupi.” Ne nu'a ra 'yehé bi 'yembi: “Dami ts'on ni sœcuá ne gui 'yo't' ma'da'yo gui hyuxpue ngue hœnt'a yote ma'det'a yuh dambot'egui gui tupa ma hmu,” bi 'yembi. ⁷ Ne xœ bi 'yän'na man'da ran 'yohuh hangu xœ in dupate a. Nu'a bi dätí: “N'da ciento t'eni ra trigo dí tupi.” Ne nu'a ra 'yehé bi 'yembi: “Dami päh ni sœcuá, ne dami hyuxpue goho 'däte t'eni thoho gui tupi.”

⁸ Ne nu'buh mi pä'a rá hmu 'be'a bi 'yœt' rá 'yehé, bi 'yembi: “Emme gui pädi 'be'a sä gui 'yœt'e ngue din jase 'be'a gätho gui hyoni,” bi 'yên'a rá hmu. Nu yuh jä'i 'buh ya, emme i pädi da hyät' yá mijä'ihuh n'dahma da dase. Pe nu'uh i 'yo bu ja ran nequi, hingui pädi da 'yœt'e tengu na, bi 'yên'a ra Jesús.

⁹ Ne dí xi ahuh ngue nu ra mbeti di ts'onba rán 'yomfœni uh 'da, pe da zœn ra pa ngue hin te di muui a, pe nu ni mbetihuh xœn ho 'buh gui fäxhuh yuh jä'i, ne dim 'buh ni amigohuh ngue 'darpue gním 'buhmbuh bu mahœts'i.

¹⁰ 'Buh'i 'da zœ ts'utho i ja da 'yœt'e, pe i pädi di jamansu a, janangue'a mfädi da badi di jamansu 'buh di ja xœn ngu 'be'a da 'yœt'e. Pe 'buh'i 'da zœ ts'utho i ja da 'yœt'e, ne hingui pädi di jamansu a, janangue mfädi ngue hin da badi di jamansu 'buh di ja xœn ngu 'be'a da 'yœt'e. ¹¹ Nu'buh hingui pädi di jamansu 'be'a i ja ua ja ra ximhäi, ne xín da badi di jamansu rá 'befi Ojä. ¹² Ne nu'buh hingui pädi di jamansu a hin rá mbeti zehé, njœn da zä di un'na njuäntho rá mbeti 'buh.

¹³ Njo'o n'da ra jä'i sä dim 'buh'i yoho yá hmu, nguetho nu'a n'da ra hmu hin da numanho a, ne nu man'da di huœc'a. Uague da 'yœrpa rá 'befi a n'da ne da zœcpada bu rá 'befi a man'da rá hmu. Ngutho n'da ra jä'i hingui sä da

'yembi rá hmu a Ojä 'buh emme di ho ra mbeti, bi 'yên'a ra Jesús.

¹⁴ Nu yuh fariseo emme di ho ra mbeti uh, ne nu'buh mi 'yœ'a bi man ra Jesús, bi denthoho.

¹⁵ Pe nu'a ra Jesús bi 'yemp'uh:

—Nu ahuh gyá fariseohuh, gui œthuh 'be'a ní numansu ahuh yuh jä'i, pe nu Ojä i pädi 'be'a i ja bu mbo ni mbühuh. Ne nu'uh gätho im bœnse yuh jä'i ngue di muui, pe hin te di muui bu na nu Ojä uh, bi 'yên'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma din theui uh yœn t'œdi a rá ts'œdi Ojä

¹⁶ —Nu mam 'bet'o gán xähmbuh yän t'œdi ra Moisés, ne gán xähmbuh 'be'a bi 'yo't' yuh pœngahyá maya'bu, bi 'yemp'uh. Pe nu ra Xuua Nxixyá bi du'mi bi man ran ho ma'da'yo ne bi ma 'bepuh ní manda rá ts'œdi Ojä. Ne xœn ngu yuh jä'i ya i œt'ra ts'œdi da yœrpu di manda rá ts'œdi Ojä.

¹⁷ Pe madague'a, pe xínga n'dant'ohni dim 'be'uh yœn t'œdi. Nu ra ximhäi ne mahœts'i da guadi, pe hin dim 'be'uh yœn t'œdi, bi 'yên'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ran hyœgui

¹⁸ —Ne nu'a to'o da hyeh rá xisu ne da zim man'da, ra 'yomt'œni a. Ne nu'a to'o da zin'a ra xisu bi thegui, ne gue'a dín 'yomt'œni a buya, bi 'yên'a ra Jesús.

Ran t'uti ra membeti ne ra hyoya í Lázaro

¹⁹ Ne bi ma man'da ran t'uti ra Jesús, bi 'yena:

—Mi 'buh'a n'da ra membeti ne mahotho rá pahni xœm hmadi a mi he, ne emme mi 'bushmanho bu ja rá ngu, tengu thoho 'buh i ja ra ngo. ²⁰ Ne i 'buh'a n'da ra hyoya, emme mi sä ran unbi, í Lázaro a. Ne gätho rá jä'i mi ja yuh 'ya. Ne mi hupuh ja rá goxthi ra membeti, ²¹ ngue mim bœni da zi 'be'a da hyœpu ja rá mexa a ra membeti. Ne nu'uh yuh xä'yo bi decpa yá 'ya bu i hudi.

²² Bi zœn ra pa bi du'a ra hyoya. Ne nu yám 'behni Ojä bi zixpu mahœts'i nguempuh 'buh'a ra Abraham. Mbejua buya bi du'a ra membeti. ²³ Ne nu'buh

mi du'a ra mɛmbɛti bɔya, ɛmmɛ bi nu ran ʌnbi bɔ bi mba.

Nɛ bi ndɔts'e, bi nu yabɔ bɪ 'bɛ'a ra Abraham nɛ ra Lázaro 'darpɔ bɪ 'bɛ'hmi. ²⁴ Nu ra mɛmbɛti bi mbafi, bi 'yɛmp'a ra Abraham: “Nu'i mam bombɔta i Abraham, dami huɛgui ts'ɛ, ba pɛnhua ra Lázaro da dɔt'ra dehe rá xǎ, da dǎrca ma jani, nguetho ɛmmɛ di ʌng na ra sibi i ja ua.” ²⁵ Pɛ nu ra Abraham bi 'yɛmp'a: “Nu'i, mam bom'beto i, dami bɛn'i ts'ɛ 'bɛ'a gá 'yɔt'e 'bɛ gmi 'bɛpɔ ja ra ximhǎi. Gǎtho xɛn ho 'bɛ'a mi ja i, pɛ nu'a ra Lázaro hɔnt'a ran ʌnbi bi nu bɔ. Pɛ nuya din johya ua ra Lázaro ya, pɛ go hɔnt'a ran ʌnbi guí nu ya. ²⁶ Nɛ man'da dí xi'i, hingui sǎ n'da da nɛxua da zɔrpɔ guí 'bɛi, nguetho i ja inde n'da ra mba'ye xɛn ndoho. Nɛ nu'i hingui sǎ gua nɛxpɔ guí 'bɛi guí sɔcua, nguetho i cot'a ra mba'ye bɛ,” bi 'yɛn'a ra Abraham.

²⁷ Nu ra mɛmbɛti xɔ mahɔn'a bi xi'a ra Abraham: “Pɛ nu'bɛ hin da zǎ ba pɛnhua, pɛ guí pɛn'na ra Lázaro bɔ ja rá ngu ma ta da xi'ɛ 'bɛpɔ 'bɛ'a dí sǎgǎ. ²⁸ Nguetho i 'bɛpɔ cɔt'a man 'yohɛ, nɛ dí ndepe nɛ'ɛ da zɔm bɔ guí 'bɛ'hmi 'bɛ bi du, nɛ him ba ɛcua ja ran ʌnbi,” bi 'yɛn'a. ²⁹ Pɛ nu ra Abraham bi 'yɛmp'a: “Nubɔ 'bɛh nin 'yohɛ, i ja bɔ rá m hman ra Moisés nɛ yǎ pɔngahyǎ Ojǎ, i sǎ da 'yɔxɛ 'bɛ'a i man'ɛ.” ³⁰ Pɛ nu ra mɛmbɛti bi 'yɛn'a: “Pɛ nu'i ma ta Abraham, hinga xɔt'a rá m hman ra Moisés ngue da 'yɔ'ɛ man 'yohɛ, pɛ nu'bɛ da ndants'a n'da xɛn du ngue da xifi, da 'yɔ 'bɛ.” ³¹ Pɛ nu ra Abraham bi 'yɛmbi: “Nu'bɛ hin da 'yɛrpa ra güenda 'bɛ'a i man ra Moisés nɛ yǎ pɔngahyǎ Ojǎ, xín da 'yɛrpa ra güenda 'bɛ da ndants'a n'da xɛn du,” bi 'yɛn'a ra Abraham, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɛ mi man ran t'uti.

17

Xɛn dɛxqui ra ts'oqui

¹ Nu'a ra Jesús bi xih yǎ xǎdi, bi 'yɛmp'ɛ:

—Hin'yɛ n'da ra pa hin da ts'ǎ a ni mbɛihɛ gue i nde di 'bɛp ahɛ guí

'yɔthɛ ra ts'oqui. Pɛ ndumbɛitho da nu'a to'o di japi da 'yɔt' yɛ ts'oqui rá mijǎ'iui. ² Dí xi ahɛ, to'o di japi da 'yɔt' ran ts'o n'da hinga na te rá mbɛi, man'da xɛn ho 'bɛ xtín thǎrpa n'da ra dojɔni rá 'yɛga nɛ xtǎ t'ɛntpɔ ja ra dejǎ, xinda gue'bɛ xtí japi xta 'yɔt' ran ts'o a n'da hinga na te rá mbɛi. ³ Dami jamansu 'bɛ'a guí ɔthɛ. Nu'bɛ 'bɛ'a n'da ni mijǎ'ihɛ bi 'yɔt'ahɛ ran ts'o, dami xihmbɛ hingui ho'a bi 'yɔt'ahɛ. Nɛ nu'bɛ da 'yɔmanho a guí xihmbɛ, damim punbahɛ 'bɛ. ⁴ Nɛ nu'bɛ yoto nidi n'dapa da 'yɔt'ahɛ ran ts'o, nɛ n'dandǎ ngu n'dandǎ da 'yǎ ahɛ ra punbi, dami punbahɛ gǎtho, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Gǎtho xɛn hɛi sǎ da 'yɔt'a n'da 'bɛ i ɛc'yɛi xɛn ho

⁵ Nu'ɛ yɛ xǎdi bi 'yɛm bɔya:

—Grá Hmu, dami jaje ga ɛc'yɛihe xɛn ho, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Madague'a ɛmmɛ zɛ ts'ɛtho guí 'yɛc'yɛigahɛ, tengu bɔ ni nɛqui rá hmudǎ ra c'u, sǎ guí xihmbɛ ra za 'bǎcua da 'uegue dí m 'bǎpɔ ja ra dejǎ nɛ da 'ueh pɔya. Hin'yɛ 'bɛ'a xɛn hɛi 'bɛ guí 'yɛc'yɛigahɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hin ga ɛmfɛ xɛn ho dí ɔthɛ 'bɛ dí ɔthɛ'a i sijɛ

⁷ —Nu'bɛ n'da ran 'yohɛ 'bɛh rá 'yɛhɛ di jamansup yǎ dɛ'yo uague dim pɛpɔ rá huǎhi, nɛ nu'bɛ bin de bá ɛpɔ ja rá ngu bɔya, ha da sifi din sihmɛ. ⁸ Pɛ hin'na, pɛ da sifi di hocpa rán sihmɛ rá hmu, nɛ nu'bɛ bi niyǎ, ja din sihmɛ ra 'yɛhɛ bɔya. ⁹ Nu'a ra 'yɛhɛ 'bɛ bi 'yɔt' rá 'bɛfi bi xih rá hmu, hingui t'ɛmbi “jamadi gá 'yɔrca ma 'bɛfi,” hingui t'ɛmbi, ngue ya ra 'yɛhɛ thoho. ¹⁰ Nɛ ngutho ahɛ 'bɛ gá 'yɔthɛ rá 'bɛfi Ojǎ, guí 'yɛnthohɛ bɔya: “Hin nte dá ɔthe ngue dí hnuman-hoje, nguetho hɔnt'a bi xije Ojǎ dá ɔthe,” guí 'yɛmhɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoqui 'dɛt'a yɛn 'yohɛ mí hɛmb ra t'axca'ya

¹¹ Nu'a ra Jesús 'bɛ mi 'yo bɔ ja ra 'yu ní mba Jerusalén, bi tho inde bɔ ja

yán yáni yu xequi Samaria ne Galilea. ¹² Ne nu'bu mi ts'utho da yut'a n'da ra hnini, ba epu 'det'a yun 'yohu i nde din c'athu ra Jesús. Gátho mi hemb ra t'axca'ya u. Ne nu'uyun 'yohu yabu ts'u bim 'bái ne nts'edi bi mbafi, bi 'yén'u:

¹³ —Nu'i Jesús, grá xánbate i, dami huęgahe ts'u, bi 'yęmbi.

¹⁴ Nu ra Jesús 'bu mi nu'u buya, bi xi'u da 'yut yá ja'i u yu mbája. Ne nu'bu mi mba u, nu'a ra Jesús bi japi bin hoc yá ja'i bu ní mba. ¹⁵ Ne nu n'da, 'bu mi badi bi zä rá ja'i, 'bex bá peng bu 'bäh ra Jesús ne nts'edi bi 'yęspa Oja. ¹⁶ Bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús, bi 'yáp ra jamadi nguetho bi yan'a. Ne nu'a, ra mengu Samaria a, hing rá mijudíohu ra Jesús. ¹⁷ Pe nu ra Jesús bi 'yęna:

¹⁸ —Ha hinga gue'u 'det'a dá hoqui. Hapu i 'bu'u mi guto. Ha hingui sä ba epu 'da xti un ra jamadi Oja. Pe hønna n'da ran'yohu hing ra judío bi bęn'a ra mate bi 'yörpa Oja, ne im bęnse u mi'da ngue ęna i pa Oja u, bi 'yęna.

¹⁹ Ne xø bi 'yęmp'a ran 'yohu:

—Damim 'bái, ní mba ya. Bin yan'a ya nguetho gá 'yęc'yei gue i ja ma ts'edi, bi 'yén'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a di ja bu di manda rá ts'edi Oja

²⁰ Nu'u 'da yu fariseo bi 'yan'na ra Jesús:

—'Be'a ní pa di manda ua rá ts'edi Oja, bi 'yén'u.

Nu ra Jesús bi 'yęmp'u:

—Hin da fa 'bu bi manda rá ts'edi Oja ua. ²¹ Hingui sä n'da da 'yęna: “Guecua di manda ua rá ts'edi Oja,” xingui sä n'da da 'yęna: “Guembu di manda rá ts'edi Oja bu,” njon da zä da 'yęna, nguetho guepu ja ní mbui n'da di manda rá ts'edi Oja, bi 'yén'a ra Jesús.

²² Ne nubuya, bi 'yęmp'u yá xädi:

—Da zøn ra pa ęmme guin ndehu ba pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Pe di 'betho yu pa ba pengä. ²³ Pe nu'u 'da da 'yén'ahu: “Guecua i 'bucua ya,” da 'yén'ahu. Ne nu'u mi'da da 'yén'ahu: “Guembu i

'bupu a.” Pe 'yo guí øhmbu 'be'a da man'u. ²⁴ Nguetho nu'bu bá pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, di nequi tengu ra huęi ngue di hyät'i gátho na nguni ra ximhäi. ²⁵ Pe m'bet'o thoho ga nugä xun ngu ran unbi, nguetho yu ja'i 'bucua ya, hin da 'yęc'yęigui.

²⁶ Nu'a ra pa ba pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, nu yu ja'i dim 'bui da 'yöt'u tengu bi 'yöt' yu ja'i mi 'buhmbu a ra Noé. ²⁷ Nu'u yu pa mi 'bu'a ra Noé, gátho yu ja'i mi øt'e 'be'a mi numanhose, mi sihme, mi mihni, ne mi sin yá xisu, ne gue'a mi øt'u gátho yu pa gue'bu go mi zøn ra pa bi yut ra dambosa ra Noé. Ne bin da'ye buya, bi go'mi gátho ra häi a ra dehe, bi du gátho u yu ja'i mi 'bui. Din jabu da 'yöt' yu ja'i 'bu bá pengä.

²⁸ Ne tengu bi 'yöt' yu ja'i yu pa mi 'bu'a ra Lot, ne ngutho da 'yöt' yu ja'i dim 'bu 'bu bá pengä. Gátho yu ja'i bi 'yöt'e 'be'a mi numanhose da 'yöt'e, bin sihme, bim mihni, bim pä, ne bin tai, bi 'yöt' yá huahi, bi hyøh yá ngu. ²⁹ Gue'bu go mi zøn ra pa bi bøn ra Lot bu ja ra hnini Sodoma, ne bá çah mahęts'i ra sibi ma uanspi ra azufre, bi juah ra hnini, ne gátho mi 'bupu bi du buya. ³⁰ Ne din jabu da 'yöt' yu ja'i 'bu bi zøn ra pa gua pengä.

³¹ Ne to'o i 'bäpu maxøts'e ra zets'angu, hin da yurpu mbo rá ngu ngue da hyats'i 'be'a ja bu, da mba tho. Ne gátho to'o dim pepu ja rá huahi, hin ba peng bu ja rá ngu. ³² Dami bęmhbu ts'u 'be'a bi 'yöt'a rá xisu ra Lot 'bu mi sifi da 'da'u, ne man'da bi bęnse rá ngu, ne gue'a í du'a buya. ³³ Ne gátho to'o in nde da yanse rá te, da nu ran unbi mazai a. Pe gátho to'o hin da bęni da yanse rá te, din ja ra te mazai a.

³⁴ Nu'bu bi zøn ra ora gua pengä, di apu yoho bu ja rá oi, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a n'da da gopu. ³⁵ Ne nu'bu yoho yu xisu 'darpu i jani, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a man'da da gopu. ³⁶ Ne nu'bu yoho yun 'yohu i 'yo bu ja yá huahi, nu'a n'da da ts'ixa, ne

nu'a man'da da gopu, ne hont'a to'o da 'yεc'yεi, da ts'its'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

³⁷ —Grá Hmu, hapu din ja'a guím ma, bi 'yεmp'u yú xádi.

—Nubu hapu di peti yu pada, gui pahmbu gue di 'bom bu xan du, bi 'yεn'a ra Jesús.

18

Ran t'uti ra xisu ne ra ze'mi

¹ N'da ra pa, bi xi'a n'da ran t'uti yú xádi ra Jesús, ra hmεpya jatho thocua thoho din yaui Oja ne hin din xombui da 'yádi gue'bu go din ja 'be'a ádi. ² Ne bi 'yεna:

—Mi 'bu a n'da ra ze'mi bu ja n'da ra hnini, him bi numansu Oja xinga gue yú mija'ihu. ³ Ne mi 'bupu n'da ra xisu xi du rá ndø. Ne thocua thoho mi sòm bu ne mi ápi da mbäts'i nangue rán suiui i 'bui. ⁴ Ne him 'be bi 'yarpa ra güenda 'be'a bi man ra xisu a ra ze'mi. Jague'bu min xombui ne bi 'yεnse: “Nugä, hin dí numansu Oja, xinga gue'u yu ja'i. ⁵ Pe εmme di pac na ra xisu, masque ga øt'ä 'be'a in nde n'dahma hin di thoqui da zøcua ngue di xuhnanyagui,” bi 'yεnse ra ze'mi, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁶ Nubuya, bi 'yεmp'u yú xádi:

—Dami bεmhbu 'be'a bi 'yøt'a ra ze'mi. Madague ra ts'om'bäi. ⁷ Dí xi ahü, man'da da 'yø'a Oja 'bu gui hyumbi gui 'yäfu rám fäts'i ngue yú t'uhni ahü a. Nu'a Oja hingui tøm'i 'be din xombuizehe a. ⁸ Pe dí xi ahü, 'bexque da mbäx ahü 'bu gui äfu rám fäts'i. Janangue'a gui 'yäfu Oja di zet'a ni mbuihu, ne hin da du ni mbuihu ngue him 'be ba pengä ua. Ne nu'bu bá pengä nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga tün ahü bu gui εc'yεigahü, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra fariseo ne ra hyacahäi

⁹ Ne xø bi xih man'da ran t'uti u im bεni xan hose, ne i numan'u u yú mija'ihu. Ne bi 'yεna:

¹⁰ —Yoho yun 'yohu bi mba bu ja ra danija, din yaui Oja. Nu'a n'da ra fariseo, ne nu'a man'da ra hyacahäi.

¹¹ Nu'a ra fariseo, bim 'bäi ne bin ya, bi 'yεna: “Jamadi Oja, nguetho nugä xingui ts'u xan ts'o ma mbui, nugä hin drá siyategä, ne hin drá hyategä, ne hin drá 'yomt'εnigä tengu'u gätho mi'da. Jamadi ngue nugä hin dí øt'ä tengu øt'na ra hyacahäi i 'bäcua. ¹² Nugä zäi dí ε't' man sihme yondi n'da semana, ne dí un'a ná 'det'a a dí tåh pu ja ra nija,” sä bi 'yεn'a ra fariseo 'bu min yaui Oja.

¹³ Pe nu'a ra hyacahäi, n'danni ts'u mi 'bäi, ne i su da ndøts' mahets'i, bi hyε'mahäi, ne εmme tu rá mbui. Ne bi 'yεmp'a Oja: “Ma Oja i, dín yeh ni mbui, nguetho drá dädits'oquigä,” bi 'yεn'a ra hyacahäi. ¹⁴ Pe dí xi ahü, nu'a ra hyacahäi ya xí punba Oja 'bu mi mbeng bu ja rá ngu. Pe hin'na a ra fariseo, guexta'a xan ts'o rá mbui 'bu mi bøm bu. Nguetho to'o din 'yεts'i, gue'a dín unba u. Pe gätho to'o hin din 'yεts'i, gue'a dí t'εspa u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi jap yu t'uhni

¹⁵ N'da ra pa, nu 'da yu ja'i bá si yú t'uhni bu 'buh ra Jesús ngue da mba nthädi u yú t'uhni. Pe nu'bu mi nu'u yú xádi 'be'a øt' yu ja'i, him bi japi da ts'ix u yu t'uhni bu 'bä'a ra hmu, bi däm yhä thoho u. ¹⁶ Pe nu'a ra Jesús bi zon'du yu t'uhni ne bi 'yεmp'u yú xádi:

—Dami jafu ba thocua ya yu t'uhni, o gadí hecuahü, nguetho gätho to'o da yarpu di manda rá ts'edi Oja, jatho 'be da gohi tengu n'da ra t'uhni. ¹⁷ Dami 'yøhmbu 'be'a dí xi ahü: Jatho gui 'yøthu tengu'bu gyú t'uhnihu 'bu gui εc'yεihü. Nu'bu hin'na, hin gui cåthu bu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yεn'a ra Jesús.

N'da ra mεmbeti i yaui ra Jesús

¹⁸ Ne nu'a n'da rá ngurpi yu judío, bi 'yän'na ra Jesús:

—Grá hogaxänbate, 'be'a sä ga øt'ä ngue din jagä ra te mazäi.

¹⁹ Bi dāh ra Jesús:

—Ha guím bεni 'be'a guím ma ngue guí εngui xan hogui, nguetho hont'a Oja xan ho. ²⁰ Guí pađi 'be'a i mam

b_u ja y_un t'ɛdi ngue i ɛm b_u: “O guí 'yomt'ɛni, o guí hodu, o guím pɛ, o guí man ra fɛhni, nɛ guí numansu ni ta nɛ ni mbe,” i mam b_u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ Nu ran 'yoh_u bi dɛti:

—Gátho dí ɔt'ä ɛ gue'b_u go mán t'ɛhnigä, bi 'yɛn'a ran 'yoh_u.

²² Nɛ nu'a ra Jesús'b_u mi 'yøde 'bɛ'a bi ma, bi 'yɛmp'a:

—Gadí 'bɛ'i ts'ɛ. Ní mba, gui pä gátho 'bɛ'a i ja i, nɛ gui darpa y_u hyoya. Gua ɛh p_uya, gui tengui. Nɛ nub_uya, x_un ngu din ja i b_u mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Pɛ nu'a ran 'yoh_u 'b_u mi 'yø'a bi man ra Jesús, ɛmmɛ bi du rá mb_ui, nguetho ɛmmɛ ra mɛmbɛti a. ²⁴ Nu'a ra Jesús 'b_u mi nu bi du rá mb_ui a ran 'yoh_u, bi 'yɛna:

—X_un hɛi y_u mɛmbɛti da y_urp_u di manda rá ts'ɛdi Oj_u. ²⁵ Man'da hingui hɛi n'da ra camello da y_urp_u ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'ɛ y_u mɛmbɛti da y_urp_u di manda rá ts'ɛdi Oj_u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁶ Nɛ nu'ɛ y_u ja'í 'bäp_u bi 'yɛn'ɛ:

—Pɛ nu'b_u in jab_u, to'o maha da zä dim pøhø 'b_u, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

²⁷ Nu'a ra Jesús bi dɛt'ɛ:

—Nu'a Oj_u sä da 'yøt'a hingui sä da 'yøzɛɛ y_u ja'í, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nu'a ra Pedro b_uya, bi 'yɛmbi:

—Nugähe, gátho a mi jaje dá sohmbɛ nɛ dá tɛn'nahe.

²⁹⁻³⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Guehma dí xi ah_u, gátho to'o bi zoh rá ngu, ogue rá xisu, ogue yú cu, ogue rá ta, ogue rá mbe, ogue yú t'ɛhni, ngue bin unse di manda rá ts'ɛdi Oj_u ɛ, Oj_u di unni man'da x_un ngu xinda gue'a mí ja. Pɛ nɛ'a ra te maz_ui b_uya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Xø bi ma mahøn'a rán dɛte ra Jesús

³¹ Nu ra Jesús, bi zixp_u ma'ueni gátho 'dɛ'mayoho yú xädi, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Dami 'yøhmb_u ya. Ga mbähä b_u Jerusalén, nɛ din ja b_u 'bɛ'a gátho bi man y_u pøngahy_u maya'b_u nanguécä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ³² Nu y_u ja'í di dägä b_u ja rá ts'ɛdi ɛ hing

y_u judío, nɛ nu'ɛ da dengui, nɛ di c'aman'ɛgui, nɛ da zoxqui. ³³ Nɛ da mbɛgbä, nɛ da hyogä. Pɛ ná hyu pa b_uya ga ndants'i mahøn'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁴ Pɛ nu'ɛ yú xädi, him bi b_udi 'bɛ'a nam bøn'a bi man ra Jesús. Nguetho njo'mitho yán 'yomfɛni ɛ.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä mi haxta'a mi

³⁵ Nɛ mi 'yo b_u hántho b_u ja ra hnini Jericó a ra Jesús, nɛ mi hup_u nden'y_u n'da z_u xädä mi haxta'a mí si. ³⁶ Nɛ nu'b_u mi 'yø'a ra xädä ngue x_un ngu y_u ja'í mba b_u, bi 'yänni 'bɛ'a ɔt'ɛ.

³⁷ Nɛ bi sifi mba b_u ra Jesús ra mɛngu Nazaret. ³⁸ Nɛ nu'a ra xädä b_uya, nts'ɛdi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Nu'í gra Jesús, rá m bom'bɛto i ra David, dami huɛgui ts'ɛ.

³⁹ Nɛ nu'ɛ y_u ja'í mi 'bäp_u, bi xifi din hɛ. Pɛ madague him mi ndepe din y_u, pɛ man'da nts'ɛdi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Gra Jesús, rá m bom'bɛto i ra David, dami huɛgui ts'ɛ.

⁴⁰ Nu'a ra Jesús bim 'bäh p_uya nɛ bi manda ba ts'inba a ra xädä. Nɛ nu'b_u mim 'bähmi ra Jesús a ra xädä, bi 'yän'na ra Jesús b_uya:

⁴¹ —'Bɛ'a guí nde ga ɔt'a'í, bi 'yɛmbi.

Nɛ nu ra xädä bi dɛti:

—Dín nde ga nu ran nɛqui.

⁴² —Sä guin nu ya, bi zä ni dä nguetho gá 'yɛc'yɛi i ja ma ts'ɛdi, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

⁴³ 'Bɛx bi zä bi nu ran nɛqui rá dä b_uya. Nɛ bi dɛn'na ra Jesús. Bi 'yɛspa Oj_u b_u ní mba. Nɛ'ɛ gátho y_u ja'í mi 'bäp_u, bi 'yɛspa Oj_u b_uya.

19

Ra Jesús nɛ ra Zaqueo

¹ Nu'a ra Jesús bi y_urp_u ja ra hnini Jericó, mi 'yo b_u, ɛna da thogui. ² Nɛ mi 'bäp_u n'da ra ngurpa hyaçahäi, ɛmmɛ ra mɛmbɛti a, í Zaqueo a. ³ Nɛ nu'a ra Zaqueo, ɛmmɛ min ndehma da nu'a ra Jesús, pɛ him mi sä nguetho hingui hɛts'i, nɛ ɛmmɛ d_u y_u ja'í b_u mi 'yo'a ra Jesús. ⁴ Janangue'a, bin tih_u bi ndexa n'da ra za ra sicómoro, ngue

da zä da nu ra Jesús 'b_u bi thop_u. ⁵ Nε nu' b_u mi zōn'a ra Jesús b_u 'bä'a ra za mi huxa ra Zaqueo, bi ndōts'e nε bi 'yεmbi:

—Zaqueo, bá cā n'dihi nguetho ga sōm b_u ja ni ngu rá pa ya, bi 'yεmbi.

⁶ Nε nu'a ra Zaqueo bin johya, 'dahmantho bi gāi, bi mba rá ngu nε bi zimanho a ra Jesús 'b_u mi zōm b_u rá ngu. ⁷ Pε nu' u y_u jā'i him bi numanho nguetho bin säya b_u ra Jesús b_u ja rá ngu n'da ra ziyate. ⁸ Nε nu'a ra Zaqueo bim 'bäi bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nuya ga undä y_u hyoya made 'be'a gātho i jagä. Nε nu' b_u mi siyagä n'da ra jā'i ngue hin rá 'yu 'be'a mi øt'ä, goho nidi ga cospa a dá siyabi, bi 'yεn'a ra Zaqueo.

⁹ Nε nu'a ra Jesús bi 'yεmbi:

—Gá päh nin 'yomfēni nε i ja ra punbi ni ts'oqui ya, nε gātho i 'b_ucua ja ni ngu, gra Zaqueo, rām bom'betō i ra Abraham. ¹⁰ Nε gue'a ná εcä, ngue guecä dán jā'igä ua ja ra ximhäi, ngue gan yānba yú te' u i pädi ja yú ts'oqui, nε hin da nu ran unbi mazāi, pεgue din ja ra te mazāi u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'uti y_u 'yεhe him bi xānd ra mbeti

¹¹ Nu ra Jesús bi xih man'da ran t'uti u y_u jā'i, nguetho bi bεn' u y_u jā'i ngue nu' b_u da zōm b_u Jerusalén ra Jesús, 'bex di japi di manda b_u rá ts'edi Ojā.

¹² Nε bi 'yεmp' u:

—Mi 'b_u'a n'da ran 'yoh_u, ra ts'ut'abi rá ta. Nε bi mba b_u n'danni n'da ra hnini ngue bin nde bín t'un b_u rá 'bēfi ngue din ts'ut'abi b_u rá häizεhe. ¹³ Pε nu' b_u mi nets'i, bi zon'd_u 'det'a yú 'yεhe, 'da'a n'da bi un ra mbeti ngue ra oro x_un ngu di muui. Nε bi 'yεmp' u: “Gui hyomhb_u 'be'a da zä gui 'yōth_u ngue di xānd ma mbeti,” bi 'yεmbi.

¹⁴ Nε nu' u y_u jā'i mi 'b_up_u ja rá häi, him mi numanho a ran 'yoh_u. Janangue bi mbēhni 'da yám 'bēhni ngue m'bet'o da zōni da ma ngue hin din t'un rá ts'edi a ran 'yoh_u. ¹⁵ Pε nu'a ran 'yoh_u, bin t'un ran t'ēdi din ts'ut'abi nε bi mbeng b_u rá häi b_uya.

Nu' b_u mi zōm b_uya, bi zon'd_u yú 'yεhe xí un ra mbeti, nde da bādi hangu bi hyuxa rá mbeti xí un'na n'da ngu n'da u.

¹⁶ Nu ra mb_udi 'yεhe bi 'yεmp'a: “Nuya bin ja 'det'a a ni mbeti,” bi 'yεn'a. ¹⁷ Bi 'yεmp'a rá hmu b_uya: “X_un ho gá 'yōt'e, gra 'yεhe x_un ho, gá xānda z_u ts' u dá 'da'i, pε nε ga 'da'a nin t'ēdi ngue gui manda 'det'a y_u hnini,” bi 'yεmbi. ¹⁸ Nu ná yoho ra 'yεhe bi 'yεmp'a: “Nuya bin ja c_ut'a a ni mbeti gá 'daqui ga xāndä,” bi 'yεn'a. ¹⁹ “Nu'i, ga 'da'a nin t'ēdi ngue gui manda c_ut'a y_u hnini 'b_u,” bi 'yεmp'a rá hmu b_uya.

²⁰ Nε xō man'da ra 'yεhe bi 'yεmp'a rá hmu b_uya: “I ja ua ni mbeti gá 'daqui. Dá pε'ts'ä x_un ho. ²¹ Nguetho dí pācä 'be'a nim 'bäi, ngue ya hin'y_u nin huεcate. Gui honi 'bεp_u gdí hyānba rá mbeti y_u jā'i. Nε gui hānba yú huāhi, janangue dá pε'ts'ä ni mbeti ngue dí su ga 'bedi,” bi 'yεn'a. ²² Nu'a rá hmu bi 'yεmbi: “Nu'a gá ma i udi ngue grá ts'om'bäi. ²³ Hanja hin gá hmi'a ma mbeti n'dahma xti hyux'i ts' u,” bi 'yεmbi.

²⁴ Nε bi 'yεmp' u mi 'bāp_u: “Dami hyānbah_u rá mbeti na ran 'yoh_u nε gui unhd_u a ra mb_udi 'yεhe, nu'a to'o bi dāha x_un ngu,” bi 'yεmbi. ²⁵ Pε nu' u mi 'bāp_u, him bi nde da 'yōt'e 'be'a bi man yú hmu, nguetho x_un ngu i ja a ra mb_udi 'yεhe. ²⁶ Pε nu'a ra hmu bi 'yεmp' u: “Nu'a to'o i humbi i øt' ma 'bēfi, hinga hōnt'a rán zäbi da dāha, pε man'da x_un ngu ga unni. Pε nu'a hingui nde da 'yōt' ma 'bēfi, hin te da dāha, nε ga hānba'a dá unni,” bi 'yεna. ²⁷ “Nε nu' u him mi ndeje dan ts'ut'abi ua, ba sih_u, gui sεcpah_u yú 'y_uga ua,” bi 'yεn'a ra hmu b_uya, bi 'yεn'a ra Jesús 'b_u mi man ran t'uti.

Ra Jesús bi y_urp_u ja ra hnini Jerusalén

²⁸ Nε nu' b_u mi gua'a bi man ra Jesús, bi thop_uya, ní mba b_u Jerusalén. ²⁹ Nε nu' b_u mi ts'ut'ho da zōm b_u ja ra nyuni guerp_u i ja ra hnini Betfagé nε ra hnini Betania, ³⁰ bi mbēhni yoho yú xādi, bi 'yεmbi:

—Ní mbe bu nán jombu ja ra hnini. Ne gui timmi bu n'da ra t'uburu án thət'i bu ja ra nden'yu, ne xinga n'da ra ja'i ní hyuts'i. Bá xocui ne ba siui ua. ³¹ Ne nu'bu 'bo'o da 'yän'nau: “Hanja gni xocui ra buru,” gui 'yɛnui: “Nu'a ra hmu i hon'a ra buru,” gui 'yɛnui, bi 'yɛmp'u yoho yá xädi.

³² Ne bi mba buya, ne bi dɪn'a 'be'a xí xi'a ra Jesús. ³³ Ne nu'bu mi xoc ra buru, bi 'yän'na rá mbeti:

—Hanja gni xocui na ra buru, bi 'yɛmbi.

³⁴ Bi dah yu xädi buya:

—Nu'a ra Hmu i honi, bi 'yɛn'u. Ne bi ndepe da zix buya.

³⁵ Ne nu'u yu xädi bá si ra buru buya, ne bi gɔspa yá coto bu ja rá xuthä ra buru ne bi hyuxa ra Jesús. ³⁶ Ne nu'bu mi mba bu 'yu ra Jesús, nu'u yu ja'i 'bex bi mbɔcua yá pahni bu ja ra 'yu ngue da thopu a ra Jesús. ³⁷ Ne nu'bu mi gapu ja ra nyuni ní mba bu Jerusalén, gätho u min 'yohu nts'edi i mbafi, bin johya ne bi 'yɛspa Oja nanguue yun t'ot'e nuixte bi nu. ³⁸ Bi 'yɛn'u:

—Majari ra ts'at'abi bá ɛhe nanguue rá thuhu ra Hmu. Ne din ja rán johya Oja yá mbai yu ja'i. Nuixtetho rá ts'edi Oja, bi 'yɛn'u.

³⁹ Ne nu 'da'u yu fariseo bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Dami hecua ni xädi din he.

⁴⁰ Pe nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Nu'bu ga hecpä yu ngue i ɛspa Oja, pe go da 'yɛspa Oja ya yu do bongua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bin zoni nanguue yu ja'i 'buja ra hnini Jerusalén

⁴¹ Ne nu'bu mi hyän bu ra hnini Jerusalén a ra Jesús, bin zoni. ⁴² Ne bi 'yɛn'a:

—Min ndegä ngue xquí pəhmbu a dí yan'ahu bu ja ran unbi mazai, pe hin gán nde gá pəhmbu, pe nuya him man zä, nguetho tengu'bu njo'mi ni dāhu. ⁴³ Ne da zōn ra pa ba ɛh nin sui hu di mbät'a ni hnini hu ne njon da zä da bōni ngue din yāni, ne gan tunhdu u buya. ⁴⁴ Ne gätho ahū ngue

guí 'buhmbu nu, da hyo ahū ne da guah ni hnini hu. Ne da mba nso't'i, ne xinga n'da ra jađo da gopu. Nguetho nu ahū xingui ts'u gá pəhmbu a ra pa xti pō ahū Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hyōn'a thi yu mbä bu ja ra danija

⁴⁵ Ne nu'a ra Jesús buya, bi mba bu ja ra danija ne bi hyōn'a thi gätho yu mbä mi 'bu pu. ⁴⁶ Ne nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—I mam bu ja rá m hman Oja: “Í thō'a ma ngu ngue da mba nthandegä bu,” i ɛn Oja. Pe nu ahū gá 'yōrpada hu tengu'bu ra hyādo guerpū nín 'yan'u yu bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi t'ōmanho a bi man ra Jesús

⁴⁷ Nu'a ra Jesús thocua thoho min xānbate bu ja ra danija. Pe nu'u yu ngurpa mbäja, ne yu xānbate nija, ne yu dāc'yēi, min nde da hyo'a ra Jesús. ⁴⁸ Pe hin'yu 'be'a da 'yōt'e ngue da hyo. Nguetho gätho yu ja'i bi 'yurpa ra güenda 'be'a bi man ra Jesús. Njon bin nde bi u't' yá mbai u 'da.

20

Rán t'ɛdi ra Jesús

¹ Ne nu ra Jesús n'da ra pa bi xānba yu ja'i bu ja ra danija nanguue ran ho ma'da'yo. Ne'u yu ngurpa mbäja ne yu xānbate nija, ne yu dāc'yēi, gätho bi zōm bu. ² Ne bi t'än'na ra Jesús:

—Hanja sä guí ɔt'e 'be'a guí ɔt'e. To'o bi 'da'a nin t'ɛdi, bi 'yɛmbi.

³ Pe nu ra Jesús bi dāti:

—Necä, ga än'nahū, ⁴ to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua ngue bi 'yōt' ran xixya, hague Oja uague yu ja'i, bi 'yɛna.

⁵ Pe nu'u bin 'yänzehē u 'be'a dí dāti. Ne bi 'yɛnse:

—Nu'bu ga ɛmfu ngue Oja bi un'na rán t'ɛdi a ra Xuua, ne da 'yɛnju buya: “Hanja hin gá 'yɛc'yēihū 'bu.” ⁶ Pe nu'bu ga ɛmfu, yu ja'i thoho bi un rán t'ɛdi, dí bat'adoju yu ja'i nguetho xun ngu yu ja'i ɛc'yēi rá pōngahya Oja ra Xuua, bin 'yɛmzehē u.

⁷ Jananguue'a bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—Hin dí p̄hmbe to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua, bi 'yɛntho.

⁸ Nɛcä hin ga xi ah̄u to'o bi 'dacä ran t'ɛdi ga øt'ä 'bɛ'a dí øt'ä, bi 'yɛna.

Ran t'uti ȳu ts'ombɛfi

⁹ Nɛ bi xih man'da ran t'uti a ra Jesús, bi 'yɛna:

—Mi 'b̄u'a n'da ran 'yoh̄u bi 'yøt'a n'da ra nuandät'o, nɛ bi hmit'i 'da ȳu mbɛfi. Nu'a rá mbɛti bi mba n'danni b̄aya, nɛ nya'atho b̄ám 'b̄ur̄u. ¹⁰ Nɛ nu'b̄u mi zøn ȳu pa da thac ȳun dät'o, nu'a rá mbɛti bá p̄ehna n'da rá 'yɛhɛ da duspa 'da ȳun dät'o, ngue'a án ȳah̄u a. Pɛ nu'̄u bi zocpa a ra nuandät'o, bi mbɛmba thoho ra 'yɛhɛ nɛ bi 'yɛt'i, xín te bi unni. ¹¹ Nɛ ná yoho rá 'yɛhɛ bá p̄ehna rá mbɛti ra nuandät'o, pɛ ngutho bi 'yør̄pa ra 'yɛhɛ, nɛ'a bi mbɛmba thoho mahøn'a, bi 'yɛr̄ b̄aya nɛ nte bi unni. ¹² Nɛ ná hyu rá 'yɛhɛ xø bi mbɛhni mahøn'a a ran 'yoh̄u, ngutho bi t'ør̄pe, bi unba ȳu mbɛfi nɛ bi 'yɛt'i, xíngui ts'̄u bi unni.

¹³ Nɛ nub̄aya, nu ra mɛndät'o bi b̄ɛni 'bɛ'a da 'yøt'e. Nɛ bi 'yɛna: “Masque ga p̄ehn'na ma ts'unt'̄u, dadí huɛqui, xøhma da numansu na,” bi 'yɛnsɛ. ¹⁴ Pɛ nu'b̄u mi nurpa rá ts'unt'̄u ̄u ȳu mbɛfi, bi mam b̄aya ngue da hyo, bi 'yɛn'̄u: “Mbähä ga hoh̄u rá ts'unt'̄u, janangue da zä ga coseh̄u ra nuandät'o,” bi 'yɛn'̄u. ¹⁵ Janangue'a bi zix p̄u ma'ueni, bi hyøn'a thi ra ts'unt'̄u, nɛ bi hyo b̄u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ xø bi 'yän'd̄u ȳu j̄a'i mi 'b̄äp̄u:

—'Bɛ'a guím b̄ɛmh̄u da 'yøt'a rá mbɛti ra nuandät'o ya, bi 'yɛna.

¹⁶ Pɛ dí xi ah̄u, ba ɛsɛ nɛ da hyo'̄u, nɛ n'dan'yo di un'na rá nuandät'o b̄aya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ nu'b̄u mi 'yø'̄u ȳu j̄a'i 'bɛ'a bi man ra Jesús, nu'̄u bi 'yɛn'̄u:

—Oj̄a da 'yøt'e hin din ja a guím ma, bi 'yɛn'̄u.

¹⁷ Pɛ nu'a ra Jesús bi hyɛt'̄u, nɛ bi 'yɛmbi:

—Pɛ 'bɛ'a nam bøn'a rá m hman Oj̄a nt'o't'i maya'b̄u 'b̄u, ngue i ɛna:

Nu'a ra do bi b̄unt'̄u ȳu ḡado 'b̄u mi hyøh ra ngu,

gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho ȳu guangu, i ɛm b̄u ja rá m hman Oj̄a.

¹⁸ Nɛ tengu'b̄u da guesɛgä a ra do i hman b̄u. Hønt'a go to'o hingui ɛc'yɛigui, din unbazɛhɛ, tengu'b̄u da d̄ang b̄u ja ra do din t̄uni, nɛ go ga sɛmpä a tengu'b̄u ra do da zɛ'mi nɛ da 'yɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bin t'än'na ra Jesús 'b̄u din jut' ra renta ogue hin'na

¹⁹ Nu ȳu ngurpa mbäjä nɛ ȳu xänbate nijä 'b̄u mi 'yø'a ran t'uti bi man ra Jesús nangue'̄u ȳu hyote mbɛfi, min nde da got'a fädi ra Jesús, nguetho bi b̄adi tengu'b̄u guesɛ ̄u ȳu hyote mbɛfi ̄u ȳu mbäjä nɛ ȳu xänbate nijä. Pɛ him bi got'i nguetho bi zutho ȳu j̄a'i. ²⁰ Janangue bi b̄ɛm mahøn'a b̄aya nɛ bi mbɛhni 'da ȳun 'yoh̄u ngue da 'yän ȳun t'änni a ra Jesús, n'dahma din ja 'bɛ'a sä dí fɛnt'a ra Jesús ngue di d̄a b̄u 'b̄uh ra ts'ut'abi. ²¹ Nɛ nu'̄u ȳun 'yoh̄u bi xi a ra Jesús:

—Xänbate i, dí p̄hmbe hønt'a ma-juani guí ma. Nɛ dí p̄hmbe guí xänbi x̄un ho hønt'a go to'o má j̄a'i nɛ hin guí huahni to'o guí xänbi, pɛ guí xifi x̄un ho nangue Oj̄a. ²² Dami xije ya, ha din theui man t'ɛdih̄u bi 'daj̄u Oj̄a 'b̄u ga juth̄u ra renta a ra ts'ut'abi Roma, uague hin'na, bi 'yɛn'̄u.

²³ Pɛ nu'a ra Jesús mi p̄adi i ts'ämhyä thoho. ²⁴ Nɛ bi 'yɛmp'̄u:

—Hanja gní 'yängui, xi ni mbɛti gní juth̄u ra renta ra ts'ut'abi, gan nugä, bi 'yɛna.

Nɛ bi un b̄aya.

—To'o rá pøte nɛ rá thuhu i cuat na ra mbɛti, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ nu'̄u bi 'yɛn'̄u:

—Rá pøte nɛ rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

²⁵ Bi d̄ah ra Jesús b̄aya nɛ bi 'yɛmp'̄u:

—Nu'a rá mbɛti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbɛti Oj̄a, gui un'na Oj̄a a, bi 'yɛmp'̄u.

²⁶ Janangue nu ȳun 'yoh̄u him bi zä xtá hyät'a ra Jesús, pɛ bi hyonya thoho ̄u 'bɛ'a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni 'b̄u da ndants'̄u x̄un du

27 Nε nu'ɥ 'da yɥ saduceo, bi zɔm bɥ 'bɥh ra Jesús, gue'ɥ hingui εc'yɛi da ndants'ɥ xɔn du. Nu'ɥ bi 'yɛmp'a ra Jesús:

28 —Nu'a ra Moisés bi 'dajɥ n'da man t'ɛdihɥ nε bi 'yɛna: “Nu'bɥ bi du n'da ran 'yohɥ ngue mi 'bɥh rá xisu nε njo'o yá t'ɥhni, nu'a rán 'yohɥ da zinba a rá xisu. Nε nu'a rá mbɛdi t'ɥhni dim 'bɥi, da thuspa rá thuhu a ran 'yohɥ bi du nε da'yɛmbi rá ta a,” bi man ra Moisés.

29 Pε gue'a ga än'nahe. Bim 'bɥ'i yoto yɥn 'yohɥ din 'yohɥ zɛhɛ. Nu'a ra mbɛdi n'yohɥ bi zin'a n'da ra xisu, nε m'bejua bɥya bi du a ran 'yohɥ nε him bim 'bɥh rá t'ɥhni. 30 Nε nu'bɥ mi du ran 'yohɥ bɥya, ná yoho rán 'yohɥ bi zin'a ra xisu mahɔn'a, nε xɔ bi du a. 31 Nε xɔ bi zin'a man'da rán 'yohɥ bɥya, 'da'ingu bi 'yɔt'ɥ gátho yoto yɥn 'yohɥ, gátho bi du nε xínga n'da bim 'bɥh yá t'ɥhni. 32 Mbejua bɥya, bi duse ra xisu, bi 'yɛn'ɥ. 33 Nuya, dami xije 'be'a din ja a ra pa da ndants'ɥ xɥn du. To'o da 'yɛmbi rá xisu a ra xisu, nguetho gátho yoto bim 'bɥhmbɥ ra xisu ua ja ra hái, bi 'yɛn'ɥ yɥ saduceo.

34 Nε nu'a ra Jesús bi dɛti:

—Hɔnt'ua ja ra hái din thɛt'ɥ yɥ ja'i. 35 Nε gátho to'o yán sáɥ da mba bɥ mahɛts'i 'bɥ bi ndants'ɥ xɥn du, nε him man ja ran thɛti bɥ. 36 Nguetho da gohi tengu tho yám 'behni Ojɛ ɥ, nε him man da du bɥ. Nε ma'da'yo da gohi 'bɥ bi xoxa Ojɛ ɥ ngue yá t'ɥhnise Ojɛ ɥ.

37 Pε nε'a ra Moisés bi ma da ndants'ɥ xɥn du 'bɥ mi 'yo't'i 'be'a bin ja, nu'bɥ mi nu mí zɔ ra za 'bɥ maya'bɥ. Nε i mam bɥ ngue nu Ojɛ rá Ojɛ ra Abraham nε ra Isaac nε ra Jacob, nε nu'ɥ, ná ya'a thoho xí du ɥ 'bɥ mi 'yɛmp'a Ojɛ ra Moisés. 38 Ngubɥ bi ma nguetho guexta'a i 'bɥh yá mbɥi. Nubɥ na nu Ojɛ 'da'ingutho 'bɥ i 'bɥ'a n'da ogue xɥn du n'da. Guexta'a i jatho yá te ɥ xɥn du, bi 'yɛn'a ra Jesús.

39 Nε nu'ɥ 'da yɥ xánbate nijɛ, bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—εmmε xɥn ho a gá ma, bi 'yɛn'ɥ.

40 Nε nu'ɥ yɥ saduceo ya him mi sá da 'yán mi'da yɥn t'änni.

To'o rám bom'betto a ra Cristo

41 Nε nubɥya, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Hague nán zä guí εmfɥ ra Cristo rám bom'betto ra David a. 42 Nguetho bi manse ra David bɥ ja ra sɔcuɛ bi 'yo't'a:

Nu'a Ojɛ bi 'yɛmp'a ma Hmu:

“Hyucua ga conhui ma ts'ɛdi,

43 gue'bɥ go dá tapá gátho ɥ nin sáihɥ,” i εn Ojɛ, bi 'yɛn'a ra David 'bɥ mi ma nangue ra Cristo.

44 Hanja i εmbi rá Hmu, nε rám bom'betto a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hinga gue'a bɥ nán xánbate ɥ yɥ xánbate nijɛ

45 Nu'a ra Jesús bɥya, ní jat'a nyáɥɥ yá xádi, gátho mi 'bápɥ mi øde 'be'a bi man ra Jesús. Bi 'yɛmp' ɥ bɥya:

46 —O guí ɛrpahɥ masu 'be'a da man'ɥ yɥ xánbate nijɛ, nguetho i he yá mbapahni xɥm hmadi ngue da t'ɛspi, nε εmmε di ho da mba ma zengua ngue da 'yɛspa yɥ ja'i. Nε εmmε i honi da hyupɥ ja yɥn thuts'i xɥn ho bɥ ja yɥ nijɛ, nεpɥ ja yɥn sihmε. 47 Nε i siyabi 'be'a i pɛ'ts' yɥ xisu xɥn du yán ndø, nε i tunba yá ngu, nε ní jat'i nya'a thoho i yáɥɥ Ojɛ bɥ ja yɥ nijɛ. Pε nu'ɥ, man'da xɥn ɥtho ran ɥnbi da nu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

21

Nu'a ran t'unni man'da di muui

1 Nu'a ra Jesús mi 'bápɥ ja ra dɛnijɛ nε bi nu yɥ mɛmbeti i cät yá mbeti bɥ ja ra huada, ngue rán t'unni Ojɛ. 2 Nε bi nu n'da zɥ hyoya xisu bi gárpɥ yoho yɥ t'ɥc'axt'i. 3 Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ mi 'bápɥ bɥya:

—Majuɛni dí xi ahɥ, nuna ra hyoya xisu man'da di muui bi uni xinda gue'ɥ gátho mi'da. 4 Nguetho gátho yɥ mɛmbeti 'bɥ ya bi gät'a n'da ra mbeti ja ra huada, pε ya mbongui thoho yá mbeti, pε nu'a zɥ hyoya xisu, bi uni gátho mi ja, xíngui ts'ɥ bi bongui 'be'a da hyonse, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja ra dɛnijɛ

⁵ Nu'a ra Jesús mi ø'a man yu ja'i: "Mahotho ra danija, ne mahotho yan t'unni i zupa." Pe ra Jesús bi 'yemp'u:

⁶—Nuna gätho guin nuha ya, da zøn ra pa hin te din ja ua, xingui ts'u da bonga n'da zu xequi ngue hin da yøt'e, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ran unbi din ja ua ja ra häi

⁷ Ne nu'u 'da yu ja'i mi ø'a bi man ra Jesús, ne bi 'yänni:

—Gra xänbate i, nda'a ní pa din ja a guim ma, 'be'a ní hmerpya din ja sä ga pahmbe.

⁸ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Dami jamansu 'be'a guí εc'yehu. Nguetho da zøn ra pa ba εh yu hyäte da hyä ahu: "Nugä drá Cristogä," da 'yæn'ahu. Ne da 'yæn'u: "Ya bi zøn ra pa ran zegui," da 'yæn'u. Pe o guí εc'yehu 'be'a da man'u. ⁹ Ga xi ahu 'be'a gätho din ja ua ja ra häi gue'bu go ba εcä mahøn'a. O guí suhu 'be'a guí 'yøhmbe, nguetho din ja yu dæsu, ne yu ja'i hinga 'da'angu da bæni. Pe hinga gue'bu ran zegui din ja u, bi 'yæn'a ra Jesús.

¹⁰ Ne xø bi 'yæna:

—Ne 'da'a n'danni yu häi din ja yu sui. Ne din suse n'da ngu n'da yu ts'ut'abi. ¹¹ Ne din ja yu 'yæmhäi nts'utho, ne din ja ra dæthu, ne ra dægehe, ne din ja yu hmerpya nts'utho bu mahæts'i.

¹² Pe hin nín ja a dí m mangä 'bu bim fent'ahu ne da mba ma un'ni ahu. Ne da ts'ix ahu bu ja yu nija, di un'nahu bu. Ne da mba ma dä ahu bu 'buh yu ts'ut'abi nepu 'bu'u ja yu ts'edi. Gätho ngubu da t'øt'ahu ngue guí tengahu. ¹³ Pe nu'bu da ts'ix ahu bu, da zä gui mamhbu bu ran ho ma'da'yo. ¹⁴ Ne 'yo gadín 'yomfænihu 'be'a guí mamhbu 'bu bi mba ma juæn'ni ahu.

¹⁵ Nguetho nugä, ga bæ'n'nahu 'be'a da zä gui mamhbu ra ora gam 'bæhmbe bu. Ne nu'a ga bæ'n'nahu, xinga n'da nin suihu da zä da dæti 'be'a guí mamhbu bu. ¹⁶ Ne madague'bu, ni tahu ogue ni mbehu, ogue ni cuhu, ogue ni menihu, ogue ni amigohu, pe guemhma di dä ahu bu 'buh yu

ts'ut'abi. Ne 'da'ahu da tho ahu ngue guí εc'yehahu. ¹⁷ Ne gätho da ts'an ahu nanguecä. ¹⁸ Pe o guin suhu nguetho xinga n'da ni xtæhu dim 'beru ja ni yahu. ¹⁹ Pe nu'bu guí hyæthu yan unbi, Oja di 'da ahu ra te mazai, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja ra dæhnini Jerusalén

²⁰ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yæna:

—Nu'bu guin nuhu xi mbät ra hnini Jerusalén yu dofai, guí pahmbu mi ts'utho da guah ra hnini. ²¹ Ne nu'bu bin ja bu Njerusalén, gätho u 'buru ja ra xequi Judea xun ho 'bu da 'dagui da mba bu dæpo bu ja yu nyuni. Ne'u i 'buru ja ra hnini, xun ho 'bu da bæni, ne gätho i 'buru dæpo hin da 'yæna da mba bu ja ra hnini. ²² Nguetho gue'a ra pa di un rán unbi Oja u, ne gätho din ja tengu tho i mam bu ja rá hman Oja din ja. ²³ Ne nu'bu bin ja a, huæcate u in hæ'tuhni, ne'u gätho u 'buh yu 'uere. Nguetho ndumbæitho rán ts'embi Oja din ja ua ja ra häi ne xun ngu yan unbi da nu yu ja'i. ²⁴ Ne nu'u 'da'u dí mba ntho ra juai, ne nu'u mi'da da ts'ixpu n'danni yu häi ne da gohi tengu'bu i ofædi. Gue'u hing yu judío di ts'on na ra dæhnini ne di manda ua, gue'bu go da zøn ra pa da hyænba yu ts'edi Oja, bi 'yæn'a ra Jesús.

'Bu bi zøn ra pa ba εh ra Cristo

²⁵ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yæna:

—Nu Oja da 'yøt' yu hmerpya bu ja ra hyadi, nepu ja ra zæna nepu ja yu sø. Ne yu ja'i 'bucua ja ra häi æmme din su'u 'bu da 'yøde nts'edi da 'yæn ran dæhi yu deja. ²⁶ Ne æmme da güent yu mbæi nangue ra mbidi din ja. 'Ne da zu 'bu da bæni 'be'a din ja gätho ua ja ra ximhäi. Ne gätho 'be'a bí ja bu mahæts'i di 'yæni. ²⁷ Ne nu'bu bin ja a dí xi ahu, 'bex gua εcä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ba εcä bu ja yu güi, ban 'yo'be ma ts'edi xun ngu ngue dán nuixtegä. ²⁸ Ne nu'bu gån nuhu da mbædi din ja, dami hyuthu nzæmbæi ne guí ndøs'hæ

mahęts'i, nguetho ba ęh ni pørpatehу da yąn ahу, bi 'yęn'a ra Jesús.

²⁹ Nę man'da bi man ra Jesús ngue bi man'a n'da ran t'uti, bi 'yęna:

—Gan 'yomfęnihу ts'у 'be'a di ja ra za ra higo nę'у mi'da yу za. ³⁰ Nu'bу guín nuhу i pørx yу paxi yу za, guí pąhmbу 'bex ba ęh yу pa xуm pa. ³¹ Ngutho 'bу bi mbу'a dí xi ahу, guí pąhmbу mi ts'utho di manda rá ts'edi Oją ua bуya.

³² Majuąni dí xi ahу, nu yу ją'i 'bуcua ya, hinga gątho xtí du 'bу bi mbуdi din ja a dí xi ahу. ³³ Nu bу mahęts'i nę ra ximhąi da guadi, pę nu'a mam hmangą hin da gua'a, bi 'yęna.

³⁴ Janangue dami jamansu 'be'a guí øthу, o guín nde guí 'yøthу ni pąhą zehęhу, nę hinga hønt'a guim bęmhбу nin sihmęhу. Dami jamansu a guí 'yøthу, hin ga tјn'nahу ngue gdí øthу a 'bу bá pengą. ³⁵ Nguetho njon da bą'a ra ora ba ęcą, pę gątho yу ją'i 'bуcua ja ra ximhąi da nu. ³⁶ Dami tøm thohohу nę thocua thoho gan yąhу Oją, n'dahma din ja ni ts'edihу guí hyąthу yуn unbi din ja. Nu'bу ngubу guí 'yøthу, hin guí pes' ni sąhу 'bу gą 'bąhmbу bу ja ma hmigą, nugą ngue dán ją'igą ua ja ra ximhąi, bi 'yęn'a ra Jesús 'bу mi xih yу xądi 'be'a gątho din ja.

³⁷ Nę nu'a ra Jesús 'bу mi 'bуpу Jerusalén, gątho yу pa mi xąnba у yу ją'i bу ja ra dąnija. Pę nu'bу ra xui bуya, mi pa bу ja ra nyuni Olivos. ³⁸ Nę gątho yу xudi mi pa bу yу ją'i bу ja ra dąnija, da 'yø'a i man ra Jesús.

22

Bi hma da tho ra Jesús

¹ Nuya mi ts'utho da zøn ra pa da ts'i ra hme hin'yу rá íxi. Gue'у yу pa ra dąmpeti ran dąbaxjua. ² Nu'у yу ngurpa mbąją nę yу xąnbate nija, mi honi 'be'a dí hyo ra Jesús. Pę mi su'у 'be'a da 'yøt' yу ją'i 'bу da hyo'a.

³ Nę nu'a ra zјthu bi yut' rá mbуi ra Judas Iscariote, gue'a n'da rá xądi ra Jesús. ⁴ Nu'a ra Judas bi mba, bin yąhу

yу ngurpa mbąją nę yу hmu dofui, nę bi xifi 'be'a da 'yøt' bу di dą'a ra Jesús. ⁵ Nu'у bi hyu yу mbуi 'bу mi man'a ra Judas 'be'a da 'yøt'e. Nę bi xifi da gut rán ząbi ra Judas. ⁶ Nę nu ra Judas bуya, bi dø'ma ra ora 'bу njongui 'bуpу yу ją'i ngue di dą'a ra Jesús.

Rán sihmę ra Hmu

⁷ Nę mi søn ra pa bin ja ra dąnts'ihme i ts'i ra hme hin'yу rá íxi, nę i ho ra t'udę'yo. ⁸ Nę nu'a ra Jesús bi mben'na ra Pedro nę ra Xuua nę bi xifi di hoc ran sihmę ran dąbaxjua, da zi 'bу bin de. ⁹ Nu ra Pedro nę ra Xuua bуya:

—Hapу guín nde ga hoc'be, ęn'у.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yęmp'у:

—Nu'bу gán 'youi bу ja ra ndenhnini nę guí nuui n'da ran 'yohу i tu n'da ra xaro ra dehe, dami tendui a ran 'yohу, nę guí cat'ui bу ja ra ngu da yut'a. ¹¹ Nę guí xihmi a ra męngu bу: “Nu'a ra xąnbate bá penga'be ngue guí xic'be hapу i ja ra cuarto ngue ga sągąhe ra dąnsihme,” guí 'yęnui. ¹² Nę nu'a ran 'yohу da zix aui bу magąts'i hapу i ja ra cuarto xуn ndoho. Guepу guí hocui rán sihmę ran dąbaxjua, bi 'yęmp'у yу xądi.

¹³ Nu ra Pedro nę ra Xuua bуya bi mba bi dјni tengutho bi man'a ra Jesús. Nę bi hocpу ran sihmę bуya.

¹⁴ Nu'bу mi zøn ra ora bуya, nu'a ra Jesús nę mi'da yу xądi bi zøm bу nę bin sihmęhу. ¹⁵ Nu ra Jesús bi 'yęmp'у yу xądi:

—Ęmme dán ndegą ga sihу na ran sihmę ran dąbaxjua 'bу di 'bedi ga tugą. ¹⁶ Nę dí xi ahу, him man'dandј ga sigą na ran sihmę jague'bу bi zøn ra pa ngue gán yąmhбу xуn ho 'bу gám 'bуhmbу bу di manda rá ts'edi Oją.

¹⁷ Nu ra Jesús bуya bi dęca n'da baso ra vino nę bi un ra jamadi Oją, nę bi 'yęmp'у yу xądi bуya:

—Dami comhбу na po na ra baso, guí sihу. ¹⁸ Nguetho dí xi ahу, hin ga sigą mahøn'a asta gue'bу go da zøn ra pa di manda ua rá ts'edi Oją xуn ho.

¹⁹ Nę nubуya, bi hyąc ra hme nę nu'bу mi gua'a bi un ra jamadi Oją

bɔya, bi xeni ne bi darpa ɥ yá xádi, bi 'yɛna:

—Nuna ra hmɛ na, ma ngɔc'yɛigä na, ga ungä nanguɛ ahɥ. Nɛ n'dandj ngu n'dandj 'bɥ guí sihɥ, guim bɛnjɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰ Nɛ nu'bɥ mi guadi bin sihmɛ ɥ, nu ra Jesús bi dɛc'a ra baso ra vino ne bi un'dɥ yá xádi ne bi 'yɛmp'ɥ:

—Nuna, ran hoqui ma'da'yo, guehna nam bɔni ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo'yu bi 'yɔt'ahɥ Ojã na, bi 'yɛna.

²¹ Pɛ dí huhmbɥ ua n'da di dägä.
²² Nɛ nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da thogä, ngue gue'a bi zänd Ojã, pɛ í huɛhi maha a di dägä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Nu yá xádi, 'bex bin 'yänzɛhɛ to'o di dā'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o dim 'bet'o

²⁴ Nɛ man'da ran junt'i bi 'yɔt'ɥ yá xádi ngue to'o dim 'bet'o nanguɛsɛ ɥ.

²⁵ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Nuua ja ra häi, nu yɥ ts'ɔt'abi ne'ɥ i ja yá ts'ɛdi, xɛn hɛi i ɔrpa yɥ ja'i 'bɥ di manda ɥ, i ɔt'e yá 'yɛhɛ ɥ, ne i t'ɛmbi xɛn ho a i ɔt'e. ²⁶ Pɛ nu ahɥ, hin gan jahɥ bɥ. Nu'a to'o dim 'bet'o, da 'yɔt'e dim 'bejua thoho. Nɛ nu'a to'o din ngɛrpi, da 'yɔt'e din 'yɛhɛ thoho a. ²⁷ Nu yɥ hmu 'bɛcua ja ra häi, hin dim pɛ'ɥ, pɛ gue i tɔ'mi da mbɛp'ɥ yá 'yɛhɛ, pɛ nugä madague dí m hmugä, pɛ dí ɔt'ä ngue ni 'yɛhɛgahɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nɛ man'da bi xifi, bi 'yɛna:

—Pɛ nu'ahɥ, dán hyɥmhɥ 'bɥ má nugä yɛn ɛnbi ua ja ra ximhäi.

²⁹ Jananguɛ ga 'da'a nin t'ɛdihɥ, tengutho bi 'dacä ma Ta. ³⁰ Nɛ nu'bɥ bi zɔn ra pa ga ɔt' ran ts'ɔt'abi, 'darpɥ dan johyahɥ, ne gui comhbɥ ma ts'ɛdi gui juɛnbahɥ ma mi'israelhɥ, dyú judíohɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús i pãdi 'bɛ'a da 'yɔt'a ra Pedro

³¹ Nɛ bi t'ɛmp'a ra Pedro:

—Ma zɥ Pedro, nu'a ra zĩthu bi 'yäh ran t'ɛdi ngue da zä'a ni mbɔihɥ, in nde ahɥ gan 'uɛxthɥ tengu'bɥ i 'uɛxt

ran dahi yá häi ra trigo. ³² Pɛ nugä, ya dá äp ma Ta him má zä gui pumbɛni ni t'ɛc'yɛihɥ. Nɛ nu'bɥ gán 'yomfɛni ts'ɥ, gui 'yɛc'yɛi xɛn ho mahɔn'a, ne gui zɛrpa yá mbɔi ni mi'yɛc'yɛihɥ, bi 'yɛmbi.

³³ Nɛ nu'a ra Pedro bi däh pɔya:

—Nugä, ga tɛn'na i madague dan ofädiui ogue ga tuui, bi 'yɛna.

³⁴ Bi dã'a ra Jesús bɔya:

—Gra Pedro, dí xi'i, nu'bɥ hin ní mbah ra ɔni, ná hyundj xquí cɔngui, bi t'ɛmp'a ra Pedro.

Ra Jesús bi ma mi ts'ɔtho da nu ran ɛnbi

³⁵ Xɔ bi 'yɛmp'ɥ yá xádi bɔya:

—Nu'bɥ ra mbɔdi dá pɛn'nahɥ bɥ gá mamhbɥ ran ho ma'da'yo, ne hin te gá hyãxhɥ. 'Bɛ'a gá 'yɔthɥ, ha bin ja 'bɛ'a gätho gá hyomhbɥ, uague hin'na.

Nɛ gätho yá xádi bi 'yɛna:

—Hin te dá 'bɛhmbe.

³⁶ Pɛ nuya n'dan'yo gui 'yɔthɥ, gui tux ni buxahɥ, ne gui hyãx ni mbɛtihɥ. Nɛ nu'bɥ hin'yɥ ni espadahɥ, gui pã ni pahnihɥ gui tãmhɥ n'da. ³⁷ Nguetho i jatho din jagä tengu i mam bɥ ja rá hman Ojã, i ɛm bɥ: “Yɥ ja'i da 'yɛmbi ra ts'om'bäi a,” i ɛm bɥ ja rá m hman Ojã nanguɛcä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁸ Nɛ nu'ɥ yá xádi bi 'yɛmbi:

—Gra Hmu, i jaje yoho yɥ espada, bi 'yɛn'ɥ.

—Dí gua'ɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús in yãui Ojã bɥ ja ra nyuni Olivos

³⁹ Nu'a ra Jesús bɔya, bi bɔm bɥ ja ra cuarto mi sihmɛ ɥ, bi mba bɥ ra nyuni Olivos, bi mbähä yá xádi. ⁴⁰ Nɛ nu'bɥ mi zɔm bɥ, nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Dami 'yãfɥ rá ts'ɛdi Ojã gue da zä gui hyãthɥ yún ts'äte ra zĩthu, bi 'yɛmbi.

⁴¹ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'ue'i ts'ɥ bɥ mí 'bäh yá xádi, ne bin danyahmu, bin yãui Ojã. ⁴² Nɛ bi 'yɛna:

—Ma Ta'i, nu'bɥ ni pähä, dami japi ngue hin ga sigä a ra mbohi gá sãnni ga sigä, pɛ hin dín nde ma pähäzɛhɛ pɛ go ni pähä dín nde ga ɔt'ä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

43 'Bex bi nequi bɛ n'da rá m 'bɛhni Ojɔ mahɛts'i ngue bá hɛnba a í zɛrpa rá mbɛi. 44 Pɛ nu'a ra Jesús ɛmme bi du rá mbɛi, nɛ man'da nts'edi bin yɔui Ojɔ. Xɔgue ra ji a rá xánthe mi tãpɛ hãi.

45 Nɛ bi ndants'a ra Jesús bɛya, bi mba bɛ 'bɛh yú xãdi. Pɛ nu'ɛ, gãtho min ɔha nguetho bi güent yú jã'i ɛ nangue ra dumbɛi mim bɛni. 46 Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Hanja gnán ɔhmbɛ. Dami nuhmbɛ, gan yãhɛ Ojɔ janangue'a da zã gui tãhmbɛ rán ts'ãte ra zĩthu, bi 'yɛmbi.

Bi fɛnt'a ra Jesús

47 Nɛ nu'bɛ min yãhɛ yú xãdi, 'bɛx bá ɛpɛ n'da nɛts'i yɛ jã'i, nɛ bá 'bɛt'o ra Judas, gue'a n'da rá xãdi ra Jesús. Nɛ nu'a bi zɔm bɛ 'bɛh ra Jesús nɛ bi zɛspa rá 'yogu 'bɛ mi zɛngua. 48 Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Grá Judas, ha ran ts'ɛ'ts'i gui dãgui, nugã ngue dán jã'igã ua ja ra ximhãi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

49 Nɛ nu'ɛ mi'da yú xãdi 'bɛ mi nu 'bɛ'a bin ja, bi 'yãn'na ra Jesús:

—Ha ga japãhe ma espadahe, ɛn'ɛ.

50 Pɛ him bi dɔ'mi 'bɛ'a da si'a n'da ɛ, 'bɛx bi zɛcua rán 'yɛizagu rá 'yɛhɛ ra ngarpa mbãjã. 51 Pɛ nu'a ra Jesús 'bɛx bi hɛcua yú xãdi:

—O gui ɔthɛ a, bi 'yɛmbi.

Nɛ 'bɛx bi hocua mahɔn'a a rá zagu a ran 'yohɛ. 52 Nɛ nu'a ra Jesús 'bɛx bin yãhɛ yɛ jã'i ngue bá ɛhɛ da zits'i. Min 'yohɛ yɛ ngarpa mbãjã nɛ yɛ ngarpa mbãdi bɛ ja ra dãnijã, nɛ mi'da yú ngarpi yɛ judío. Nɛ bi 'yɛmbi:

—Ha drã bɛgã ngue guã hãhɛ ni espadahɛ nɛ ni zahɛ ngue gui sixcahɛ, bi 'yɛna. 53 Hanja hin gã bɛntcahɛ bɛ ja ra dãnijã, nɛ zãnt'a min xãnbategã bɛ. Pɛ nuya bi zɔn ra ora din ja a bi zãnd Ojɔ nɛ n'da ora thoho gui tajɛ, nɛ'a ra dãmants'o n'da ora thoho da dãqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Pedro bi gɔn'a ra Jesús

54 'Bex bi fɛnt'a ra Jesús nɛ bi ts'ixpɛ ja rá ngu ra hmumbãjã. Nɛ nu'a ra Pedro bi dɛnni a na 'bɛjua thoho. 55 Nɛ

mi zɔ bɛ n'da ra sibi bɛ mbo rá mbã't'i rá ngu ra hmumbãjã. Nɛ nu ra Pedro madin tãspihɛ bɛ yɛ jã'i. 56 Nɛ mi 'bãpɛ n'da ra hmute ngue ra 'yɛhɛ bɛ. Nɛ nu'bɛ mi nu'a ra Pedro, bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yohɛ hucua, min 'yohɛ ra Jesús.

57 Pɛ nu'a ra Pedro bin cɔni, nɛ bi 'yɛna:

—Nu'i grã xisu, xɔgue hin dí pãcã to'o a gui ma, bi 'yɛna.

58 Nu'bɛ mi tho n'da zɛ t'ɛ ora, n'da ran 'yohɛ bi nu'a ra Pedro nɛ bi 'yɛmbi mahɔn'a:

—Nu'i grãn 'yohɛ, gue'e gmin 'yohɛ ra Jesús.

Pɛ nu'a ra Pedro bin cɔni:

—Hinga guecã, bi 'yɛna.

59 Nɛ nu'bɛ mi thoh man'da ora, xɔ man'da ran 'yohɛ bi 'yɛmbi:

—Nugã, dí pãcã na ran 'yohɛ. Guehna n'da rá xãdi ra Jesús. Nɛhna ra mɛngu Galilea na, bi 'yɛna.

60 Pɛ nu'a ra Pedro bi dãti:

—Nu'i grãn 'yohɛ, hin dí pãcã 'bɛ'a guím ma, bi 'yɛna.

Nɛ 'bɛx bi mbah ra ɔni bɛya. 61 Nu'a ra Jesús 'bɛx bin yɛgui nɛ bi hyant'a ra Pedro. 'Bɛx bi bɛn'a ra Pedro xí xi'a rá Hmu, ngue bi 'yɛmbi: “Dí pãcã nu'bɛ hin ná mbah ra ɔni, hyundĩ xquí cɔngui,” ngue xí 'yɛmbi. 62 Nɛ nu'a ra Pedro bɛya, bi mba bɛ thi nɛ bin zoni, bi bɛnman'ɛ 'bɛ'a bi 'yɔt'e.

Ra Jesús bi t'ɛspi

63 Nɛ nu'ɛ yɛn 'yohɛ mi fã'a ra Jesús, bin ɛspate tho'ɛ. 64 Nɛ bi gorpa rá dã ra Jesús, nɛ bi mbɛmp' pɛya, nɛ bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Grã pɔngahyã, xije to'o bi mbɛp'a'i, bi 'yɛmbi.

65 Nɛ ɛmme xɛn ngu ran ts'o bi xi'a ra Jesús.

Ra Jesús bi juqɔnba yú ngarpi yɛ judío

66 Nɛ nu'bɛ mi hyax pɛya, bim pɛti bɛ yɛ dãc'yɛi, nɛ yɛ ngarpa mbãjã, nɛ yɛ xãnbate nijã. Nɛ nu'ɛ bi zixpɛ madím pɛti gãtho yú ngarpi yɛ judío, ngue di juqɔnba ra Jesús. Nɛ bi 'yɛmp'a:

67 —Dami xije ya, ha majuãni gue'e grã Cristo, rá Thahni i Ojã.

Nε nu'a ra Jesús bi d̄ati:

—Madague'a ga xi ahu, hin gui 'yεc'yεigah. ⁶⁸ Nε ngutho'bu ga ān'nahu n'da ran t'ānni, hin gui th̄ahmbu, bi 'yεn'a ra Jesús. ⁶⁹ Pε nuya, bi z̄on ra ora ga com'be rá ts'edi Oj̄a nuixte thoho, nugā ngue dán ja'igā ua ja ra ximhāi, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁷⁰ Nε nu'u mi hupu bi 'yānni:

—Ha gue'e rá Ts'ant'u e Oj̄a 'bu.

Nε nu'a ra Jesús bi d̄ati:

—Gue'a guí mamhu, bi 'yεna.

⁷¹ Pε nu'u buya, 'bex bi 'yεn'u:

—Hingui jatho ga homhu mi'da yu testigo, nguetho ya bin juānzehε, nε dá øhmbu a bi ma, bi 'yεn'u.

23

Ra Pilato bi juq̄nba ra Jesús

¹ Janangue'a bi ndants'u, bi zix'a ra Jesús bu 'buh ra ts'ut'abi Pilato. ² Nε gātho u bi yap'a ra Jesús. Nε bi 'yεmp'a ra Pilato:

—Nuna ran 'yohu i 'bācua, εmme i hāt yu ja'i, nε bi xih yu ja'i ngue hin din jut yu renta im man ra ts'ut'abi Roma, nε bi mansε ngue guesε ra Cristo, ra hmuts'ut'abi na, bi 'yεn'u madí yap'a ra Jesús.

³ Nε nu'a ra Pilato buya, bi 'yān'na ra Jesús:

—Ha majuañi gue'e rá hmuts'ut'abi yu judío.

Ra Jesús bi d̄ati:

—Gue'a gá ma, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁴ Nu ra Pilato buya bi 'yεmb yu ngurpa mbāja nε yu ja'i mi 'bāpu:

—Xínga n'da ra ts'oqui dá t̄nbā na ran 'yohu, bi 'yεna.

⁵ Pε εmme man'da nts'edi bi man'u yu yapate:

—Nuna ran 'yohu bi du'ma n'da ran heque nangue 'be'a bi xānba yu ja'i. Gue'a bi 'yørpu ja ra hāi Galilea, nεpu ra xequi Judea, nε nuya bi z̄ocua ja ra hnini Jerusalén, ngue da 'yøt'ua, bi 'yεn'u.

Ra Herodes bi juq̄nba ra Jesús

⁶ Nu'bu mi 'yøde 'be'a bi man yu ja'i, nu ra Pilato bi 'yānni:

—Ha ra mēngu bu Galilea na ran 'yohu 'bu.

⁷ Nε nu'bu mi b̄adi gue ra mēngu bu Galilea a ra Jesús, bi manda da ts'ixpu 'buh ra Herodes. Nguetho ra Herodes ra ts'ut'abi bu ja ra hāi Galilea, nε gue'a ra pa i 'bupu ja ra d̄ahnini Jerusalén a. ⁸ Nε nu'a ra Herodes, 'bu mi nu'a ra Jesús, bin johya, nguetho mi øde 'be'a gātho mi øt' ra Jesús, nε in nde da nu n'da ran t'øt'e nuixte. ⁹ Nε nu'a ra Herodes, x̄an ngu bi 'yān yun t'ānni, pε nu'a ra Jesús him bi 'yurpatho ra güenda, xíngui ts'u bi d̄adi. ¹⁰ Nε hinga yatho mi 'bāh yu ngurpa mbāja, nε yu xānbate nija, nε εmme ts'edi bi mbafi, di yap'a ra Jesús. ¹¹ Pε nu'a ra Herodes nε yá dofui, εmme bi denthoho a ra Jesús, nε xíngui ts'u bi numansu'a. Nε nu'u yu dofui bi het'a ra pahni tengu yá pahni yu hmuts'ut'abi, nε bi mbenh mahøn'a bu 'buh ra Pilato. ¹² Nε madín sahmi a ra Herodes a ra Pilato, pε nu ra pa a, bin amigoui buya.

Nu ra Pilato bi manda dí ho ra Jesús

¹³ Nε nu'a ra Pilato bi zon'du yu ngurpa mbāja nε'u mi'da yá ngurpi yu judío. ¹⁴ Nε bi 'yεmbi:

—Guá sihu na ran 'yohu 'bācua, nε gá xijū ra hyāte na. Pε x̄an ngu yun t'ānni xtá ändä nε xínga n'da ra ts'oqui dá t̄nbā na, bi 'yεna. ¹⁵ Nε xínga gue'a ra Herodes bi ma xtán d̄inba n'da rá ts'oqui, nε bá p̄entho ua mahøn'a. Nε hin'yū 'be'a bi 'yøt'na ran 'yohu gue dí nu ran d̄ate. ¹⁶ Nuya, ga manda da 'bei nε nubuya ga thøtho, bi 'yεna.

¹⁷ Nguetho nu ra Pilato nzai di thø'a n'da ra ofādi 'bu i ja ram p̄eti ran d̄abaxjua. ¹⁸ Pε nu yu ja'i εmme bi mbafi nε n'dat'a bi man u:

—Dami hyo na ran 'yohu, nε go gui thø'a ra Barrabás, bi 'yεn'u.

¹⁹ Nε nu'a ra Barrabás, ra hyodu a, nε mi ofādi nguetho bi parpa yu ja'i din sahmbu ra ts'ut'abi. ²⁰ Pε nu'a ra Pilato, εmme min nde di thø'a ra Jesús, nε bi zāpi din yahū yu ja'i mahøn'a. ²¹ Pε nu'u yu ja'i εmme i mbafi. Nε bi 'yεn'u:

—Cuarpu ja ra pont'i, bi 'yɛn'ɤ.

²² Nɛ ná hyundi bɤya, bi 'yän'na ra Pilato:

—'Bɛ'a ní ts'oqui bi 'yøt'na ra Jesús, xínga n'da ra ts'oqui xtá tɪnbä ngue dí nu ran dɛte, pɛ 'bɛ da gua'a m'bei ga xocä bɤya, bi 'yɛn'a.

²³ Pɛ man'da nts'edi bi mbah yɤ ja'i, nɛ n'dat'a bi ma ngue di cuarpɤ ja ra pont'i ra Jesús. Nɛ bi dɛha 'bɛ'a min nde bɤya. ²⁴ Nguetho nu'a ra Pilato bi manda da t'øt'a 'bɛ'a go i nde yɤ ja'i. ²⁵ Go bi thø'a ra Barrabás, ngue bi man yɤ ja'i, madague'a ín ofädi a nam parpate nɛ nɛ'a ín hodu. Pɛ nu'a ra Jesús, go bi dǎp'ɤ yɤ ja'i da 'yørpe tengu mim bɛni da 'yørpe.

Nu ra Jesús bin cuatpu ja ra pont'i

²⁶ Nɛ nubɤya, bi ts'ixa ra Jesús bɤ ndehnini. Nɛ bin c'athɤ n'da ran 'yohɤ, í Simón, ra mɛngu bɤ ra hnini Cirene, ngue ní mba bɤ ja ra hnini Jerusalén. Nɛ bi fɛnt'i nɛ bin japi da duspa rá pont'i ra Jesús. ²⁷ Nɛ n'dan nɛts'i yɤ ja'i bi dɛn'na ra Jesús. Nɛ nu'ɤ 'da yɤ xisu zom bɤ ní mba, i tu yú mbɛi 'bɛ'a da t'ørpa ra Jesús. ²⁸ Pɛ nu'a ra Jesús bi hyɛt'ɤ nɛ bi 'yɛmp'ɤ:

—Gyá zɤ xisuhɤ, ngue gyá mɛnguhɤ Jerusalén, o guí zomhbɤ ngue ga tugä, pɛ man'da go guí zomhbɤ nangue 'bɛ'a guí nusehɤ, gyɤ mɛnguhɤ Jerusalén, nɛ ni t'ɤhnihɤ. ²⁹ Nguetho da zøn ra pa xɤn ɤ tho ran ɤnbi guin nuhɤ. Nɛ him man guí samhbɤ ɤ yɤ xisu him bi dɪn yú t'ɤhni, pɛgue guim bɛmhɤ majapi ɤ, nguetho ya njo'o yú t'ɤhni da nu'a ran ɤnbi xɤn ɤ tho tengu da nu ni t'ɤhnihɤ. ³⁰ Nɛ da 'yɛn'i 'da: “Man'da xɤn ho 'bɤ xtan yøt' yɤ t'øhø nɛ yɤ nyuni xtan gogbahɤ, xinda gue'bɤ ga thoqui ga nuhɤ ran ɤnbi xɤn ɤ tho,” da 'yɛn i 'da. ³¹ Nɛ guí pɤhmbɤ, nu'bɤ xɤn ɤ tho ran ɤnbi bi t'ørpa n'da ngue hin'yɤ rá ts'oqui, man'da xɤn ɤ tho da t'ørpa ɤ ja yú ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɤ mi xih yɤ xisu i zoni.

³² Nɛ'ɤ yoho yɤn 'yohɤ bi ts'its'i ngue 'darpɤ da thohɤ a ra Jesús. Pɛ gätho ɤ yoho mi ja yú ts'oqui ɤ. ³³ Nɛ

gätho bi zøm bɤ ja n'da ra nyuni t'ɛmbi ra yaxmu. Guepu bi mba ma cuati bɤ ra Jesús nɛ'ɤ yoho yɤn 'yohɤ. N'da a n'da bi guarpu ja yɤ pont'i. ³⁴ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛna:

—Ma Ta'i, dami punba a i ørcä ya yɤ ja'i, nguetho hingui pɤdi 'bɛ'a i øt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ nu'ɤ yɤ dofui bi 'yøt'a n'da ran tɛha to'o da gaxa rá pahni ra Jesús. ³⁵ Nɛ mi hand thoho yɤ ja'i. Nɛ nu yú ngurpi, ɛmmɛ bi den thoho nɛ bi 'yɛna:

—Nunɤ ran 'yohɤ bi pø'i 'da, i sä dim pøse ya gue'bɤ gue'a ra Cristo rá Thahni Oja nɤ, bi 'yɛn'ɤ.

³⁶ Nɛ'ɤ yɤ dofui ɛmmɛ bi denthoho nɛ di säti di un'na ra vino xɤn ju, ɛmbi da zi a ra Jesús. ³⁷ Nɛ bi 'yɛmbi:

—Nu'bɤ gue'e rá Hmuts'ɤt'abi yɤ judío, damim pøse 'bɤ, bi 'yɛn'ɤ yɤ dofui.

³⁸ Nɛ mán t'o't'i n'da ra xithe bɤ ja ra pont'i bɤ ja rá ya ra Jesús. Nɛ nt'o't'i bɤ: “Nuna rá Hmuts'ɤt'abi yɤ judío na.”

³⁹ Nɛ nu'a n'da ran 'yohɤ mi cuat rá pont'i mi 'bäpu nán ja rá hyo ra Jesús, bin sante thoho. Nɛ bi 'yɛna:

—Nu'bɤ majuani gue'e grá Cristo, hanja hin gám pøse, nɛcä'be xqui pøc'be, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

⁴⁰ Pɛ nu'a man'da ran 'yohɤ mi cuarpɤ bɤya, bi hɛcpa a bin sante nɛ bi 'yɛmbi:

—Ha xíngui ts'ɤ guí su Oja, nɛ 'dat'a man ɤnbihɤ, bi 'yɛna. ⁴¹ Pɛ nugüi, ran dɛte rán säui a dá øt'ui. Pɛ nuna ra Jesús, xíngui ts'ɤ ran ts'o bi 'yøt'na, bi 'yɛmbi.

⁴² Pɛ nubɤya, bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Dami bɛnc 'bɤ bin ja ni ts'edi ngue guí manda ua, bi 'yɛna.

⁴³ Nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Majuani dí xi'a'i, ga sømmi nám pa ya bɤ mahɛts'i, bi 'yɛmbi.

Bi du ra Jesús

⁴⁴ Pɛ nu'bɤ huxyadi, bim 'bɛxui gätho ra ximhäi, asta gue'bɤ hyunde.

⁴⁵ Nɛ nu'bɤ mim 'bɛxui, bin xɛngui nde ra 'bø't'e i ndam bɤ mbo ra dɛnija.

46 Nε nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi, nε bi 'yεna:

—Ma Ta i, dadí dā'a ma te ya, bi 'yεna.

Nε 'bex bi du baya.

47 Nε nu ra hmudofai mi 'bāp, 'bη mi nu 'be'a bin ja, bi 'yεspa Oja, nε bi 'yεnse:

—Majuani nunη ran 'yohη hin te mi ja ra ts'oqui, bi 'yεna.

48 Nε gātho na ngu yη ja'i 'bāpη ngue yη nute, 'bη mi nu 'be'a bin ja, 'bex bi mba yú ngu, bi bεndumbai nε bi hyonya thoho. 49 Pε nu'η yú amigo ra Jesús n'danni ts'η mi 'bāi. Nε'η 'da yη xisu mi ten'na ra Jesús 'bη mambá nεxpη ja ra hāi Galilea, gātho bi nu 'be'a bi t'ørpa ra Jesús.

Bi t'ä'a ra Jesús

50-51 Nε mi 'bη'a n'da ran 'yohη, í José, ra mεngu bη ra hnini Arimatea, n'da rá hnini yη judío bη ra xεqui Judea. Nu'a, ra hoc'ja'i a, nε mi hnumansu. Nε mi tøm' ra pa di manda ua rá ts'edi Oja. N'da rá ngurpi yη judío a, pε hinga 'da'ingu bi bεmhbη η bi juanba ra Jesús. 52 Nε nu'a ra José bi mba bη bí 'bηh ra Pilato nε bi 'yāp rá ngøc'yεi ra Jesús ngue da 'yāgui. 53 Nε bi tong bη ja ra pont'i a ra Jesús. Nε bi mbantpa rá ja'i ra Jesús n'da ra hoc'bø't'e xηh ho, nε bi gārph ja n'da ra hyādo xinga n'dandj bi 'yo n'da ra du. 54 Nε nu'bη mi 'yāgui, gue'a ra pa din sä yη ja'i ngue da nu ra pa ran säya.

55 Nε nu'η yη xisu, mi ten'na ra Jesús 'bη xí nεxpη ja ra hāi Galilea, bi den'na ra José nε bi nu hapη bi jāt'a ra Jesús, nε mi nu hapη án ja rá ya. 56 Nε nu yη xisu bi mba baya, di hoc ra 'yεthi i yηman'u, nε ra aceite da gospa rá ja'i ra Jesús. Pε nu'bη mi mbη'a ra pa ran säya, bin säya tengu thoho bi mam bη ja yān t'ēdi.

24

Bi dambēni ra Jesús bη ja rán 'yāgui

1 Nε t'ηxuditho ra pa ndomingo, nu'η yη xisu bi dux ra 'yεthi bi hoqui, nε bi mba bη ja ran 'yāgui ngue ra hyādo guerpη mi o ra Jesús. 2 Nε nu'bη

mi zøm bη, bi nu, ya xí mba njanni a ra do mi juaxpη ja ra hyādo. 3 Nε 'bex bi yηrpη mbo, pε him bi djm bη rá ja'i ra Jesús. 4 Nε nu'bη mi 'bāpη nε din 'yomfēni 'be'a bin ja, 'bex bim 'bāhmbη yoho yām 'behni Oja, mi he yú pahni di fεxni. 5 Nε nu'η yη xisu, εmme bin su nε bi hyε't'η yηh 'yohη. Nε bi 'yεmp'η:

—Hanja gní hyomhbη ua n'da ran 'yohη i 'bηi, guecua ja ran 'yāgui.

6 Nu'a guí homhbη, bi ndants'a, njo'o ua a. Nde'bη guim bεmhbη a bi xi ahη 'bη gām 'bηhmbη bη ja ra hāi Galilea. 7 Ngue bi ma jatho da nu ran ηnbi, nε da mba ma dā bη 'bηh yη ts'om'bāi, nε da du bη ja ra pont'i, nε nu'bη ná hyu pa da dambēni, bi 'yεn'ahη, bi 'yεn'η yām 'behni Oja.

8 Nε nu'η yη xisu bi bεm baya 'be'a xí man'a ra Jesús. 9 Nε bi nεxpη ja ran 'yāgui, bi mba bη 'bη'η 'de'ma'da yú xādi ra Jesús nε'η gātho mi'da, nε bi xi'η 'be'a bin ja bη ja ran 'yāgui. 10 Nε nu'η yη xisu, ra María Magdalena a n'da, nε ra Juana a man'da, nε ra María rá mbe ra Jacobo a man'da, nε'η mi'da min 'yohη gue' η bi xi'η yú xādi a ra Jesús 'be'a bi nu bη ja ran 'yāgui. 11 Pε nu'η yú xādi, him bi 'yεc'yεi 'be'a bi man yη xisu, nε bi 'yεmbi bi bεnse 'be'a bi man'η.

12 Pε nu'a ra Pedro, bi mba n'dihi bη ja ran 'yāgui nε bi nu bη mbo. Nε bi nu mi 'bøntho bη ra 'bø't'e má mbant'i ra Jesús. Nε bi mbeng bη ja rá ngu baya, bi hyonya thoho 'be'a bin ja.

Ra Jesús bin 'yohη bη 'yu 'da yú 'yεc'yεi

13 Nε gue'a ra pa bi mba yoho yη 'yεc'yεi bη ja ra hnini Emaús ngue hinga yatho, hyu ora tho ná 'yo. 14 Nε i mam bη ní mba 'be'a bin ja bη Jerusalén. 15 Nε gātho ná ya'η, bi zhpη 'yu a ra Jesús nε bin 'yohη. 16 Nε nu'η bi nu a, pε him bi bādi to'o a. 17 Nε nu'a ra Jesús bi 'yān'dη:

—'Be'a guí mammi.

Nε nu'η yoho bim 'bāpη baya, nε εmme tu yú mbai.

18 Nε nu'a n'da í Cleofas bi dāti, bi 'yεna:

—Masque høn'a zehε hin guí pađi 'be'a bin ja bε Jerusalén yε pa i ja bεya, bi 'yεmbi.

¹⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yänni:

—'Be'a bin ja bε.

Nε bi xih pεya 'be'a bin ja, bi 'yεmbi:

—Nu ra Jesús, ra mεngu Nazaret, n'da rá pøngahya Oja εmme mi ja rá ts'edi, bi 'yøt' yεn t'øt'e nuixte nε bi hoc yεn zāman'ε. Nε bi 'yøt' ran ho bε na nu Oja, nε nu yε ja'i bi numansu a.

²⁰ Nε nu'ε yε ngεrpa mbāja nε mi'da ma ngεrpihε, bi dā'a ra Jesús bε 'bεh ra ts'ut'abi ngue da tho. Nε bi mba ma cuati bε ja ra pont'i bεya. ²¹ Nε nugāhe, dá bεmhbe gue'a da yañjε dyú ja'i israelgāhε, nε xtín jase ma ts'edi zehεhε mahøn'a. Pε ya ná hyu pa ya bi tho. ²²⁻²³ Pε nu'ε 'da yε xisu ma mi 'yεc'yεihe, mán t'εxuditho bi mba bε ja rán 'yāgui, guεpε bí o ra Jesús, pε him bi dīm bε a, nε bá peng bε ja ra ngu bi xije 'be'a bi nu, nε bi man'ε bi nu 'da yēm 'bεhni Oja mahεts'i, bi xifi i 'bε'a ra Jesús. Nε εmme dadí hyonya thohe. ²⁴ Pε nu'ε 'da man 'yohe, bi mba bε ja ran 'yāgui nε ngutho bi man'ε ngue hin'yε bε rá ja'i, bi 'yεn'ε yε 'yεc'yεi.

²⁵ Pε nubεya, nu'a ra Jesús bi xi'ε min 'yohε:

—Nu'au, guí 'yāmbiui nε xingui ts'ε guí εhya guí 'yεc'yεiui 'be'a gātho bi man yú pøngahya Oja. ²⁶ Nguetho gātho ε bi ma jatho da nu ran εnbi ra Cristo, gue'bε go bi gonhui rá ts'edi Oja, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁷ Nε nubεya, bi xi'ε 'be'a gātho bi man yε pøngahya ngue din ja, nε 'be'a nam bøn'a nt'o't'i bε. Bi dε'mi bε rá mbadi rá sœcuε ra Moisés nε bi xifi gātho ε mi'da yú sœcuε Oja.

²⁸ Nε nu'bε mi ts'εtho da zøm bε ní mba, nu ra Jesús bi 'yøt'e tengu 'bε da thogui. ²⁹ Pε nu'ε yoho min 'yohε bi zāmmi din oxhε bε, nguetho bin de. Nε nu'a ra Jesús bεya, bi gohmbε bε ε.

³⁰ Nε nu'bε min sihmεhε, nu ra Jesús bi hyac ra hme, nε bi un ra jamadi Oja, bi xeni, bi un'dε mi 'bεpε bεya. ³¹ 'Bεxgue 'dahmantho bi bađi

to'o a ra Jesús tengu'bε ja bin zø yú dā. Pε nu'a ra Jesús 'bεxque bim 'bεtho bε, him bi nu hapε í mba. ³² Nε nu'ε yoho bin yaεε ε, bi 'yεn'ε:

—Pε hanja hin dá pađmi 'bε mán c'athε bε ja ra 'yu. Hε him bin johya ma mbaiui 'bε mí xicui 'be'a nam bøn'a rá m hma Oja, bin 'yεmzεhε ε.

³³ 'Bεx bi ndants'i, bi mbeng bε Jerusalén, nε bi dīm bε ε 'de'ma'da ngue madím pεtihε mi'da yε ja'i. ³⁴ Nε εmme madí johya ε, nε i ma ngue bi ndants'i mahøn'a ra Hmu nε bin yaui ra Pedro. ³⁵ Pε nu'ε bi zøhø ngue min 'yohε ra Jesús bε 'yu, bi xi'ε mi'da 'be'a bi 'yørpε 'yu. Nε bi xi'ε ngue gue'a í ba'a ngue bi xεn ra hme ra Jesús.

Ra Jesús bin 'yuse bε 'bεh yú xādi

³⁶ Nε nu'bε gātho na ya'ε yε xādi, ya xí 'bāpε ra Jesús 'bε mí nu. Nε bi zεngua ε, bi 'yεmbi:

—Gan johyahε.

³⁷ Nε εmme bin su, bi bεni gue i nu n'da ran dāhi, ngue him majuāni. ³⁸ Pε nu ra Jesús bi 'yεmp'ε:

—Hanja ngue in jabε nin 'yomfεnihε, nε hingui sā guí 'yεc'yεigahε. ³⁹ Dami hyεtcahε, nε guin nuhε ma 'yε nε ma gua, nε guí nuhε ngue gueczεhεgā. Dami thāqui, janangue da zā guí pađmbε ngue í ja a ma ngøc'yεi. Pε nu'a n'da ran dāhi tengu guím bεmhε, hinguin 'youi rá ngøc'yεi a, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁴⁰ Nε nubεya, bi 'yut'ε yú 'yε nε yú gua. ⁴¹ Pε guexta'a him 'bεxque bi 'yεc'yεi nguetho bi hyonya thohe, nε xin di johya ε. Nu ra Jesús bεya, bi 'yāpi 'be'a da zi. ⁴² 'Bεx bi un'na n'da xεqui ra huε. ⁴³ Bi hyām bεya nε bi za, nε gātho yε ja'i mi 'bεpε bi nu. ⁴⁴ Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'ε:

—Nuya bin ja 'be'a gātho dá xi ahε 'bε mām 'bεhmbε. Ya dá xi ahε gue din ja a nt'o't'i bε ja yún t'εdi ra Moisés, nεpε ja yú sœcuε yε pøngahya, nε'a nt'o't'i bε ja yε thuhu, yε salmo, nε ya bin ja, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu ra Jesús bεya, bi xocpa yún 'yomfεni ngue da zā da ba'ε 'be'a nam bøn'a rá m Hman Oja. ⁴⁶ Nε bi 'yεmp'ε:

—Nt'o't'i b_u ja rá_m Hman Oj_a gue da nu ran _unbi ra Cristo, n_e da tho, n_e ná hyu pa da damb_eni. ⁴⁷ N_e nt'o't'i b_u ngue dí mb_up_u Jerusalén da hman ran ho ma'da'yo, n_e gätho ná ng_uni ra ximhäi, n_e da sih y_u j_a'i di p_äh y_un 'yomf_eni n_e da mba ma punbi y_u ts'oqui, ngue nangue rá thuhu ra Cristo. ⁴⁸ Nu ah_u, sä guim mamhb_u maju_ani ran ho ma'da'yo, nguetho gá nuh_u 'b_e'a gätho bin ja. ⁴⁹ N_e gua p_en 'nah_u rá Hogand_ahi Oj_a bi mam ma Ta di 'da ah_u. P_e jatho gui t_omhb_u ua Jerusalén, gue'b_u go bá _eh mah_ets'i rá ts'edi gan 'yoh_u, bi 'y_en'a ra Jesús, bi 'y_em'b_u min y_ah_u y_u xädi.

Bi ndex mah_ets'i ra Jesús

⁵⁰ Nu'b_u mi gua'a bi man ra Jesús, bi zix _u y_u xädi b_u ja ra 'yu ní mba b_u Betania, n_e guep_u bi 'u_a'ts' y_u 'y_e n_e bi j_ap'_u b_uya. ⁵¹ P_e nub_uya bi zop_u _u y_u xädi n_e bi ndex mah_ets'i. ⁵² N_e gätho _u mi 'b_ap_u bi 'y_espi n_e _emm_e bin johya y_u mb_ui _u. N_e bi mbeng b_u Jerusalén b_uya. ⁵³ N_e gätho y_u pa bin de b_u ja ra d_anij_a, mi numansu Oj_a n_e bi un ra jamadi Oj_a b_u. N_e h_ont'a dí xi'a ya.

Xuua Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Xuua rá xädi ra Jesús, ne xin rá 'bäiui a

Nu'a ra Cristo t'ëmbi ram Hma

¹ Nu'a ra Cristo tengu'bu ram hma nguetho di jajü ga pähmbu Ojä a. Ne ya xmi 'bu 'bu hin te mi ja ra ximhäi, ne i 'buhmi Ojä a, ne nu'a Ojä a. ² Ne gue'a mi 'buhmi Ojä 'bu rá mbüdi thoho. ³ Gätho bi 'yöt'e 'be'a i ja. Nu'bu hin xtá 'yöt'a, hin te di ja 'bu. ⁴ I jase rá te, ne gue'a ní ja yá te u yu jä'i, ngue di 'yomfënip yá mbüi u. ⁵ Janangue'a nu'a tengu ran nequi di yorpu ja ra 'bexui. Pe nu'a ra 'bexui hin da zä di huët'a ran nequi.

⁶ Nu Ojä bi huahna n'da ran 'yohu gue'a ra Xuua Nxixyá a. ⁷ Nu'a ra Xuua Nxixyá bi thahni da ma nangue'a ran nequi majuani, ndepe gätho da 'yëc'yëi ran nequi yu jä'i, nangue'a bi man'a ra Xuua. ⁸ Pe nu'a ra Xuua Nxixyá hinga gue'a ran nequi a, pe bi ma nangue'a ran nequi. ⁹ Nu'a ran nequi majuani, bá ëcua ja ra ximhäi, ndepe gätho din ja ran nequi yá mbüi yu jä'i.

¹⁰ Nu'a ran nequi majuani bi 'yöt' ra ximhäi, ne bim 'bucua, pe nu yu jä'i ua ja ra ximhäi him bi badi gue gue'a. ¹¹ Í zöcua dí 'buhmbe ngue ma mengugähe a. Pe xun ngu u him bi 'yömanho a. ¹² Pe gätho to'o bi zim bu mbo yá mbüi a ra Cristo, ne bi 'yëc'yëi gue yá yante a, gue'a í zä bi xand mahön'a Ojä u ngue bi 'yöt'e yá t'uhni zehé u. ¹³ Pe nu'bu bi xand mahön'a Ojä n'da, hinguin ja tengu'bu xum 'bu a n'da ra 'uere, ngue bi ndese yu jä'i ne nangue yá jä'i zehé, pe bim 'büi mahön'a nangue Ojä.

¹⁴ Ne nu'a tengu'bu ram hma bin jä'i a, ne mi 'buhmbe a. Ne dá nuhe rá nüxte nguetho rá 'dats'ant'u Ojä a, hin hapu i se a rá mate, ne gätho majuani bi ma. ¹⁵ Nu'a ra Xuua Nxixyá

bim pøngahyá nangue'a. Ne ts'edi bi ma bi 'yëna:

—Nuna guehna dá mangä 'bu má xi ahü, m'bejua ba ëhé, pe man'da nüxte xinda guecä, nguetho ya xmi 'bu 'bu rá mbüdi thoho, ne hin'na gä, mí ëngä, bi 'yën'a ra Xuua Nxixyá.

¹⁶ Ne gätho gahü dyu 'yëc'yëihü, dá hamhbu rá mate xun ndoho, ne thocua thoho di 'dajü man'da rá mate. ¹⁷ Nu ra Moisés bi xangahü yün t'ëdi Ojä. Pe nu ra Jesucristo bi 'dajü rá mate ngue majuani dí zingdahü Ojä a. ¹⁸ Njo'o n'da ra jä'i da zä da nu Ojä ngue xtám bäsé, hinda hönt'a rá 'dats'ant'u dim päseui a rá Ta, ne gue'a bi jajü dá pähmbu a.

Ra Xuua Nxixyá bi ma to'o a

¹⁹ Nu'u ma ngärpihe dyu judíohe dyu israelhe ngue mi 'bupü ja ra dahniini Jerusalén, bi mba u 'da yu mbjäjä ne'u 'da yám fäts'ihü, bi zöm bu 'buh ra Xuua Nxixyá da 'yänni to'o a. ²⁰ Ne nu'a bin juanni, him bin cöni, ne bi 'yëna:

—Hinga guecä dra Cristo gue xu huand Ojä, bi 'yën'a.

²¹ Ne bi t'änni mahön'a:

—To'o e, ha gue'e gra Elías.

—Hin'na, hinga guecä, bi 'yën'a.

—Ha gue'e gra pøngahyá bi man ra Moisés gue ba ëhé.

Ne bi dätü:

—Hin'na, bi 'yëntho.

²² Ne bi t'änni mahön'a:

—To'o e. Xije. Nu'bu gui xije ne da zä ga xihmbe u bá pengähe büya.

²³ Ne bi dätü a ra Xuua Nxixyá büya:

—Nugä guecä bi man ra pøngahyá Isaías 'bu mi ma: “Dim 'bu a n'da dim 'bäpü ma'uëni ra hnini, ne ts'edi da ma di hoc yá mbüi yu jä'i gue da 'yömanho ra Hmu 'bu bi zöhö,” bi 'yën'a ra Isaías, bi 'yën'a ra Xuua Nxixyá.

²⁴ Ne nu'u bi zöm bu, yám 'behni yu fariseo u. ²⁵ Ne bi t'ëmp'a ra Xuua:

—Hanja gní 'yöt' ran xixyá 'bu hinga gue'e grá Cristo, xinga gue'e grá Elías, xinga gue'e man'da ra pøngahyá bi man ra Moisés.

26 Nu'a ra Xuua bɔya bi dɔt'ɔ, bi 'yɛna:

—Nugä, ra dehe thoho ná xixyɔba yɔ jɔ'i, pɛgue i 'bä inde n'da ran 'yohɔ ua dí 'bähmbɔ, ngue hin guí pɔhmbɔ 'be'a di 'yɛt'ui a. 27 Nuna guehna dá mangä ngue m'bejua di damp' rá 'befi, pɛ man'da nuixte xinda guecä, janangue'a hin dí sacä tengu a, bi 'yɛn'a ra Xuua Nxixyɔ.

28 Nɛ guehya gätho yɔn t'änni bi hmam bɔ ja ra xɛqui Betábara, n'danguadi ra dɔthe Jordán, guepɔ bi 'yɔt' ran xixyɔ ra Xuua.

Tengu ra t'ɔde'yo ra Cristo

29 Nu'bɔ mi hyats'i, nu ra Xuua Nxixyɔ bi nu ba ɛpɔ ra Jesús, nɛ bi 'yɛmp'ɔ mí 'bähmbɔ bɔ:

—Dami hyanthɔ ya, tengu'bɔ ra t'ɔde'yo, nguetho bi zänba Ojɔ dim 'bɔts'e zɛɛ, gue di hocpa yá ts'oqui yɔ jɔ'i 'bɔcua ja ra ximhäi. 30 Nunɔ guehnɔ mí m mangä nɔ 'bɔ má ɛngä: “Ba ɛ a n'da ran 'yohɔ m'bejua, nu'a man'da nuixte xinda guecä, nguetho ya xmi 'bɔ 'bɔ rá mbɔdi thoho, nɛ hin'nagä.” 31 Nɛ nugä him mí pɔcä to'o a t'ɛmbi ra Cristo. Pɛ bi siqui ga xixyɔ ahɔ nangue ra dehe, ngue gui pɔhmbɔ to'o a ni yantehɔ, ma mi israel ahɔ, bi 'yɛna.

32 Nɛ bi ma majuɔni ra Xuua Nxixyɔ, bi 'yɛna:

—Dá nugä rá Hogandɔhi Ojɔ bá cɔh mahɛts'i, tengu n'da ra t'azɔ, nɛ bi gohmi ra Jesús 'bɔ má ɔrpa ran xixyɔ. 33 Ja dá pɔcä bɔya ngue gue'a. Nguetho nu Ojɔ ngue bi xiqui ga ɔt' ran xixyɔ nangue ra dehe, nɛ bi xiqui: “Nu'bɔ guin nu ma Hogandɔhi da gɔi nɛ da gohmi n'da ran 'yohɔ, gui pɔdi ngue gue'a di un ma Hogandɔhi yɔ jɔ'i,” bi 'yɛngui. 34 Nɛ gue'a dá nugä a bɔya, janangue dí m mangä: “Guehna rá Ts'unt'ɔ Ojɔ na,” dí ɛngä, bi 'yɛn'a ra Xuua Nxixyɔ.

Yá mbɔdi yá xädi ra Jesús

35 Xɔ man'dapa bɔya mí yo'be mi 'bähmbe ra Xuua Nxixyɔ yá xädigä'be a. 36 Nu ra Xuua Nxixyɔ bɔya bi

hyandi ngue 'yo bɔ ra Jesús, nɛ bi 'yɛnc'be:

—Dami nuui ya ra t'ɔde'yo ngue'a rá m 'behni Ojɔ, bi 'yɛna.

37 Nu'bɔ má ɔ'be a bi ma, dá tɛn'be ra Jesús. 38 Nɛ nu'a ra Jesús bin yɛ 'bɔ má tɛn'be nɛ bi 'yänga'be:

—'Be'a guí hommi, bi 'yɛnc'be.

Nɛ dá äñ'be a:

—Rabi, nde da ma, xänbate i, hapɔ guí 'bɔi.

39 Nɛ bi xic'be ra Jesús:

—Ga mbähä gua nuui bɔ dí 'bɔcä.

Dá mbähmbe bɔya nɛ dá nu'be hapɔ mi 'bɔi. Nɛ man'da ora dám 'bɔ'be bɔ 'bɔ má sɔmhbe bɔ, nguetho mbe goho nde 'bɔ má sɔmhbe bɔ.

40 Nɛ nu'a man'da gue min 'yohe 'bɔ mi xic'be ra Xuua Nxixyɔ ga tɛn'be ra Jesús, ra Andrés a, rán 'yohɔ ra Simón Pedro. 41 Nuna ra Andrés 'bex bi mba bá xi a rán 'yohɔ.

—Ya dá tɛm'be ra Mesías, bi 'yɛna. Nu'a nde da ma rá Thahni Ojɔ a, ngue gue'a ra Cristo a.

42 Nɛ nu ra Andrés bɔya, bi zix'a ra Simón guepɔ bí 'bä a ra Jesús. Nɛ nu ra Jesús 'bɔ min nu, bi 'yɛmbi:

—Nu'i gra Simón rá ts'unt'ɔ i ra Jonás. Nuya ga xi a man'da ni thuhu ga hut'a ra Cefas, n'dat'a ra Pedro gue nde da ma, ra do.

Ra Jesús bi zon'na ra Felipe nɛ ra Natanael

43 Xɔ man'dapa mahɔn'a bɔya bi bɛn a ra Jesús da mba bɔ ra häi Galilea. Nɛ nu'bɔ má mbähmbe bin tɛmmi ra Felipe.

—Dami tɛngui, bi 'yɛmp'a.

44 Nuna ra Felipe ra mɛngu bɔ Bet-saida, nɛ ra Andrés, nɛ ra Pedro. 45 Nɛ nu'bɔ mi mba ra Felipe nɛ bi dɛn'a ra Natanael, bi 'yɛmbi:

—Ya dá tɛngähe a gue mi hmam bɔ ja rá sɔcuɔ ra Moisés, nɛpɔ ja yá sɔcuɔ yá pɔngahyɔ Ojɔ mi hma, nɛ gue'a ra Jesús ra mɛngu Nazaret, rá ts'unt'ɔ ra José, bi 'yɛn'a.

46 Nu ra Natanael bɔya bi 'yɛna:

—Hague dán zä di nɛqui n'da ra hocjɔ'i bɔ Nazaret.

Nu ra Felipe bɔya bi 'yɛmp'a:

—Ga mbe gua nuse.

⁴⁷ Ne nu'bu min nu ra Jesús gue ba epu ra Natanael, bi 'yɛnje bu mi 'bähmbe:

—Dami nuhu nu ran 'yohu ba ehnu ya, gue rán säui njuantho da t'ɛmbi ra israel, nguetho hingui yoho rán 'yomfɛni, bi 'yɛna.

⁴⁸ Bi 'yɛn'a ra Natanael buya:

—Hanja guí paði gue hingui yoho man 'yomfɛnigä ne njam'bu gá nugui, bi 'yɛna.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'bu hin ní zo a ra Felipe, dí paði 'be'a gnám bɛm 'bu gmi hupu ja ra za, bi 'yɛmp'a.

⁴⁹ Nu ra Natanael buya bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, rá Ts'unt'u i Oja, gue'e bi zän'na Oja gam hmuts'ut'abi nanguécähe dyu israelhu, dyu judíohe.

⁵⁰ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ha gue'a guí 'yɛc'yɛigä a dá xi i, gue'bu má xi i: “Dí paði 'be'a gnám bɛm 'bu gmi hupu ja ra za.” Pe man'da nuixte guin nu 'bu m'bejua xinda guehna dá xi i. ⁵¹ Nguetho majuani dí xi i, guin nuhu da xoh mahɛts'i, ngue guin nuhu yám 'behni Oja ba caɥ mahɛts'i, ne da zɔpu hapu gä dan 'yogä, ne da ndets'e, gue guécä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn a ra Jesús.

2

N'da ran thɛti bin ja bu Caná

¹ Ne nu'bu mí tho'a nyopa buya bin ja n'da ra dants'ihme 'bu mín thɛta n'da ra ts'unt'u bu Caná ra häi Galilea. Ne bi zɔm bu rá mbe ra Jesús, bi mbäx'u bi hoc ran ts'ihme. ² Ne ra Jesús necähe yú xädigähe bi ts'oncahe bu ja ran ts'ihme. ³ Ne nu'bu mín theh ra gui'uva dá sihe, bi 'yɛn'a rá mbe ra Jesús:

—Bin the'a ra gui'uva, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

⁴ Bi da'a ra Jesús buya:

—Ma mbe i, 'be gám bɛnse 'be'a ga ɔt'a, nguetho hinga na sɔn ra ora ga

ɔt'a n'da ran t'ɔt'e nuixte, bi 'yɛmp'a rá mbe.

⁵ Ne nu'a rá mbe ra Jesús buya bi xi u yu 'yɛhe 'bupu:

—Hɔnt'a go 'be'a da xi ahu ra Jesús, dami 'yɔthu, bi 'yɛna.

⁶ Ne mí hɔpu 'dato yu xaro ngue yu do, mbe goho 'däte litro i hät'u. Nguetho i ja ran t'ɛdi ma mi judíohe gue i jatho din xat'yɛ. ⁷ Ne nu'bu mí zɔn ra ora bi man ra Jesús, bi xi u yu 'yɛhe 'bupu:

—Dami yus'hu yu xaro nangué ra dehe.

—Ne bi yus' puya. ⁸ Ne bi 'yɛmbi mahɔn'a:

—Dami 'yä i ts'u ra dehe ne gui un'na ra ngurpa 'yɛhe, bi 'yɛna.

Ne bi un buya. ⁹ Ne nu'bu mí zä a ra ngurpa 'yɛhe gue xín gui'uva a ra dehe, bi zä mancähi. Pe him bi baði hapu bi nequi, pe nu yu 'yɛhe gue bi 'yä a ra dehe mi pa u. Janangué'a nu ra ngurpa 'yɛhe bi ma bá ts'i a ra ts'unt'u da 'yänmi nangué ra gui'uva, gue nu'a ra ts'unt'u go din thɛti. ¹⁰ Ne bi t'ɛmp'a:

—Pe hanja 'be bin niya u yu ja'i, gá un'na ra gui'uva xun cähi, ne hinga gue'a zäi ɔt' yu ja'i a. Pe zäi rá mbädi thoho dí un a xun cähi bu ja n'da ran ts'ihme, ne nu'bu bin niya yu ja'i din t'un'na hin ε ho, bi 'yɛn'a ra ngurpa 'yɛhe. Ne xinga gue'a mí pa a.

¹¹ Ne guehna rá mbädi ran t'ɔt'e nuixte bi 'yɔt' ra Jesús bu Caná ra häi Galilea, gue bi 'yuh rá ts'edi. Ne man'da dá ɛc'yɛihe buya yú xädigähe a.

¹² M'bejua buya dá mbähmbe ra Jesús bu ra hnini Capernaum, ne rá mbe ne yún 'yohu. Pe hinga nya'a dám 'bähmbe bu.

Ra Jesús bi mbaxt'a ra danija

¹³ Dá mbähmbe ra Jesús bu Jerusalén 'bu ma gueru da dät' ra pa mahɔn'a ran dɔbaxjua gue 'bu mi hyo ra t'ude'yo bu Egipto mam bombɔtahe. ¹⁴ Ne nu'bu mí yurpu mbo má mbä't'i ra danija, bi nu ngue 'bupu yu mbändani ne yu mbäde'yo ne yu mbäts'aha mim pä bu. Ne mí 'bupu u yu pämbeti ɔt' yú 'befi bu. ¹⁵ Ne bi

'yot'a n'da ram fei gue ra xahi gue i dex'u ya mbä. Ne gätho bi hyon a thi ya mbä ne yän däni ne yä de'yo. Ne bi 'uēnba yä mbeti yam pämbeti, bi ndonba yä mexa. ¹⁶ Ne bi t'emp'u ya mbäts'aha:

—Ní mbähä, dami six ni dojahü. Hingui sä gui 'yothü ra nguntäi ua rá ngu ma Ta, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁷ Ne 'bex dá bēmhbe a mán t'o't'i ja rá t'ohni Ojā: “Ēna da guah ma mbai nanguē ra dumbai 'bū má nu a ni ngu, nguetho emme dín ndepe xtán hotho bē,” bi 'yēmp a rá Ta ra Cristo, bi 'yēn rá t'ohni.

¹⁸ Nu'u ma ngurpihe dyü judíohe bi 'yän büya, ne bi 'yēmbi:

—'Be'a ní hmēpya gui 'yurcahe ya, n'dahma da zä ga pähmbe 'bū i ja nin t'ēdi gui 'yot'a gá 'yot' ya, gue gá hyon a thi ya mbä, bi 'yēn'u.

¹⁹ Nu ra Jesús bi dät'u:

—Ga xi ahü ra hmēpya gá 'yājü. Nu'bū gui xothü ra nijā ua, ne hyupa thoho dá hōh mahōn'a, bi 'yēmp'u.

²⁰ Bi 'yēn'u ma ngurpihe büya:

—Pē yote ma 'dato njeya án guahna ra nijā, ne gui ēna, nhyupa thoho gdí hyōh mahōn'a, bi 'yēn'u.

²¹ Pē nu'a ra nijā bi man a ra Jesús, bi ma nanguē rá ngōc'yēi zēhe.

²² Nu'bū mí zōn ra ora bi du ne bi dāmbēni, 'bexgue dá bēmhbe 'be'a xí man'a, ne man'da dá pähmbe majuañi a bi man rá t'ohni Ojā ne yám hman ra Jesús.

Gätho i paxē ra Jesús

²³ Ne nu'bū mām 'būhmbe bū Jerusalén, gue'u ya pa ran dābaxjua, xan ngu ēna bi 'yēc'yēi ra Jesús 'bū mín nu yan t'ōt'e nuixte bi 'yōrpü. ²⁴ Pē nu'a ra Jesús hinga gätho bi xi ü 'be'a mím bēni, nguetho bi bādi 'be'a di ja yä mbai gätho ya jā'i, bi bādi hin da 'yōmanho ü. ²⁵ Ne hinga hñēhi tho da sih ra Jesús 'be'a im bēn ya jā'i nguetho ya i pā a ra Jesús 'be'a di ja yä mbai.

3

Bin yqui ra Jesús a ra Nicodemo

¹ Mí 'bū a n'da ran 'yohü, n'da ra fariseo, gue'u min ēhya da 'yot' yän t'ēdi Ojā, í Nicodemo a. Nu'a n'da rá ngurpi ma mijudíohe. ² N'da ra xui bi zōm bū 'būh ra Jesús, ne bi 'yēmbi:

—Xänbate i, dí pähmbe Ojā bi zän'ni i gui xāngahe, nguetho hin xtán zä xquí 'yot' yan t'ōt'e nuixte 'bū hin di zē a Ojā, bi 'yēna.

³ Nu ra Jesús bi dādi, bi 'yēmp'a:

—Majuāni dí xi a i, nu'a hin dim 'būi ma'da'yo, hin da zä da yarpü di manda Ojā, bi 'yēmbi.

⁴ Nu ra Nicodemo bi 'yēm büya:

—Hague dán zä dim 'būi ma'da'yo n'da gue'bū xan dāc'yēi n'da. Ha da zä da yat' mahōn'a bū ja rá mbai rá mbe ne dim 'būi mahōn'a.

⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Majuāni dí xi a i, gue nu'a to'o him bim 'būi ma'da'yo nanguē ra dehe ne rá Hogandāhi Ojā, hin da zä da yarpü di manda Ojā. ⁶ Nguetho nu'bū dín xand ya jā'i, xō ya jā'itho yä t'uhni, pē nu'u di xand rá Hogandāhi Ojā, gue'u i ja rá te Ojā bū ja yä mbai ü.

⁷ Jananguē'a o gadi hyonya thoho a dí xi a i, jatho gam 'būi ma'da'yo. ⁸ Ne tengu ran dāhi i 'yo hōnbū go hapü in nde, ne gui øde di hī, pē hin gui pādi hapü ní 'yēhe o hapü ní mba. Njabü i øt' rá Hogandāhi Ojā 'bū bi xand mahōn'a n'da, hingan 'batho ha bin ja 'bū mí un ra 'da'yote, pē mfādi ngue i ja a, bi 'yēn a ra Jesús.

⁹ —Hín dí pādi 'be'a nam bōn a gui man ya, bi 'yēn'a ra Nicodemo.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Nu'i grā xänbate, zāi gui xänba rām Hman Ojā ü ma mí israelhü, hanja hin gui pādi 'be'a dí xi a i.

¹¹ Majuāni dí xi i, dím mangä a dí pācä, ne dím ma majuañi 'be'a xtá nugä, pē hin gui hāmhbū mam hmangä. ¹² Dá xi'a rá 'bēfi Ojā i øt' ua ja ra ximhäi, pē hin gá 'yēc'yēi. Pē dami 'yēc'yēi a, jananguē'a da zä ga xi i 'be'a rán 'yomfēni Ojā, ngue 'bēpü ní nequi rá 'bēfi i øt' ua.

¹³ Ne hōngdä da zä ga mangä ua a, nguetho drā mēngugä bū mahēts'i

ne bá ɛcä bɥ, guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Ne njo'o man'da ra ja'i ngue bi yɥt mahɛts'i ne bá pengui ngue da mangua 'be'a øt' Oja. ¹⁴ Ne tengu thofo bi 'yøt' ra Moisés, gue bi cuarpɥ magats'i n'da ra pozɥ nt'øt'e ra t'ɛgui, nu'bɥ mín 'yo bɥ ja ra ɥhäi, ngutho jatho din jacä din cuarcä magats'i, guecä gue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ¹⁵ Ne nu'bɥ bin jacä tengu a, ne hønt'a go to'o da 'yɛc'yɛi 'be'a dá tugä bɥ, hin da nu ran ɯnbi mazai, pɛgue din ja ra 'da'yote mazai a, bi 'yɛn a ra Jesús, bi 'yɛmp'a ra Nicodemo.

Oja di huɛc'ɥ 'bɥcua ja ra ximhäi

¹⁶ Nguetho ɛmmɛ di huɛgahɥ Oja gue dí 'bɥhmbɥ ua ja ra ximhäi. Janangue'a bi 'dajɥ rá 'dats'ɯnt'ɥ ngue ma yɥntehɥ, n'damhma hin da nu ran ɯnbi mazai to'o gätho di dɥp rá mbɥi a, pɛgue din t'un ra 'da'yote mazai. ¹⁷ Nguetho in nde Oja da yɥnjɥ guejɥ dí 'bɥhmbɥ ua ja ra ximhäi, ne hinguin nde di 'dajɥ rá muui ma ts'oquihɥ, ne gue'a bí mbɛnhua rá Ts'ɯnt'ɥ ua ja ra ximhäi a.

¹⁸ Ne nu'a to'o di dɥp rá mbɥi a rá Ts'ɯnt'ɥ Oja, hin da nu a rá muui yú ts'oqui. Pɛ nu'a to'o hin di dɥp rá mbɥi a, pɛ guehma da nu a xí ts'änbi da nu nangue yú ts'oqui, nguetho hingui ɛc'yɛi a rá 'dats'ɯnt'ɥ Oja. ¹⁹ Ne gue'a bí mbɛn Oja ran nequi ua ja ra ximhäi, gue ní nequi 'be'a di ho yɥ ja'i. Nu'ɥ to di ho ra 'bɛxui hingui sòm bɥ ja ran nequi, nguetho øt' ran ts'o. Mfadi xɯn ho din ɯnba ɥ. ²⁰ Nguetho gätho ɥ i øt' ran ts'o hin di ho ran nequi, ne hingui sòm bɥ ja ran nequi, ngue i su hin da hnumanho 'be'a øt'ɥ. ²¹ Pɛ nu yɥ ja'i i honi da 'yøt'a ran ho, i pa bɥ ja ran nequi, n'dahma da hnu gue gue'a Oja di ze ɥ da 'yøt' ran ho.

Nu ra Xuua Nxixya bi ma mahøn'a nangue ra Jesús

²² M'bejua dá mbähmbe ra Jesús dyú xädihe, dá mbähmbe bɥ ja ra häi Judea, ne dám 'bɥhmbɥ bɥ 'da yɥ pa ne dá xixyabahe yɥ ja'i bɥ. ²³ Ne'a ra Xuua Nxixya mí øt' ran xixya bɥ Enón

'darpɥ ra xɛqui Salim, nguetho xɯn ngu yɥ mbøthe i pøpɥ, ²⁴ ngue'bɥ hin ní jot'a fädi ra Xuua Nxixya.

²⁵ Bin junthɥ 'da ɥ yú mijudíohɥ ɥ yú xädi ra Xuua, gue bi bɛni man'da di muui rán xixya i øt'a ra Jesús. ²⁶ Bi zøm bɥ 'bä'a ra Xuua Nxixya ɥ yú xädi bɥya, ne bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, nu'a ran 'yohɥ gmín 'youi bɥ 'danguadi ra dɥthe Jordán, gue gá xije to'o a, pɛ nuya i øt' ran xixya, ne gätho yɥ ja'i i tenni.

²⁷ Nu ra Xuua Nxixya bɥya bi 'yɛmp'ɥ:

—Guesɛ Oja bi zänni hangu nangu ra 'bɛfi n'da ngu n'da ngue da zä da 'yøt'a n'da. ²⁸ Nu'ehɥ guí pɥhmbɥ 'be'a gätho dám mangä gue dá xi ahɥ, hinga guecä drá Cristo, pɛ nugä bäm 'bɛt'ogä, gue dá xih yɥ ja'i din sä da dɛn ra Cristo. ²⁹ Tengubɥ n'da ra hmute din thati, da dɛn'na rá ndø. Ne nu'a rá amigo a ran 'yohɥ bin thati, i 'bäpɥi ø'a i ma, ne di johya gue i ten'na rá ndø a ra hmute. Dín jadä bɥya, dadín johyagä 'bɥ dín nu i ten yɥ ja'i a ra Jesús. ³⁰ Nu'a ra Jesús jatho da dɥha gue nugä, pɛ nugä jatho ga 'bɛcä, bi 'yɛn a ra Xuua Nxixya.

Bí 'yɛh mahɛts'i ra Jesús

³¹ Nguetho nu'a ra Jesús bá ɛh mahɛts'i, man'da nuixte a xinda gue ɥ gäthogahɥ. Pɛ nujɥ dám 'bɥhmbɥ nangue yɥ ja'i ua ja ra ximhäi, dyɥ mɛnguhɥ ua ja ra ximhäi, ne hinga gätho da zä ga pɥhmbɥ, hønt'a 'be'a da zä da bɥ'a n'da ua ja ra ximhäi. Pɛ nu'a bá ɛh mahɛts'i man'da xɯn ho ngue gätho mi'da, ³² ne im ma 'be'a bi nu bɥ ne 'be'a bi 'yørpɥ. Pɛ hingui ngu bi hyɥnba rá m hman a. ³³ Nu'a to'o bi hyɥnba rá m hma, bi badi majuani bi man Oja ngue gue'a rá Ts'ɯnt'ɥ a. ³⁴ Nguetho bá pɛnh Oja a, ne guesɛ Oja i ya 'bɥ i ya a, nguetho nte di 'bɛh rá Hogandahi Oja a. ³⁵ Nu'a ra Ta ɛmmɛ in numanho rá Ts'ɯnt'ɥ, janangue'a bi un ran t'ɛdi gätho di manda rá 'bɛfi. ³⁶ Nu'a to'o i ɛc'yɛi rá Ts'ɯnt'ɥ Oja ya i ja ra 'da'yote mazai, pɛ nu'a hingui ɛc'yɛi rá Ts'ɯnt'ɥ Oja, hin da nu ra te

pε guexta'a da nu rá cue Oja mi ja da nu, ne gátho yu pa mazai.

4

Nura Jesús bi 'yáp ra dehe ra xisu bu Samaria

¹ Ne nubaya nu yu fariseo bi 'yø a man yu ja'i ngue man'da xun ngu i ten ra Jesús ne man'da xun ngu di xixyabi, xinda gue'a ra Xuua Nxixyaa. ² Pe nu ra Jesús him bi 'yøzehε ran xixyá, pε hængdähe yú xädigähe dá øthe ran xixyá. ³ Ne nu'bu mi bá'a ra Jesús 'be'a mi 'yø u yu fariseo, bi bēni da 'uetho, ngue hin da bēn yu fariseo din sūhmi ra Xuua. Bi bøm bu ja ra häi Judea buya, ne dá mbähmbe mahøn'a bu ra häi Galilea.

⁴ Pe guemhma bá thohmbe bu ja ra häi Samaria. ⁵ Ne nu'bu má thohmbe bu, dá sømhbε bu ja ra hnini Sicar, mbε hántho ra xequi bi un'a ra Jacob, bi un'na ra José rá ts'unt'u. ⁶ I jabu n'da ra pozo ra dehe gue bi 'yøt'a ra Jacob maya'bu. Ne guerpε bin säya ts'u ra Jesús, nguetho bi yäh ra 'yu. Mbε huxhyadi 'bu má sømhbε bu. ⁷ Ne bi zøm bu n'da ra xisu ra mēngu Samaria, da gux ra dehe. Bi 'yēn'a ra Jesús:

—'Daqui ts'u ni dehe, ga sigä ts'u, bi 'yēmp'a.

⁸ Ne gátho gähe dyu xädigähe xtá sohmbε bu ra Jesús, ne dá cøthe bu ja ra hnini ga tāmhbε 'be'a gátho ga sihe.

⁹ Nu'a ra xisu bi 'yēna:

—Hanja gní zoqui ne guí äc ra dehe, nguetho nu'i grá judío, ne nugä drá mēngu Samaria, bi 'yēmbi.

Ngubu bi man ra xisu nguetho nu ma mijudíohe hinguin zomanho yu mēngu bu Samaria. ¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yēmbi:

—Nu'bu xquí pā a rá mate Oja in nde di 'da'i, ne'bu xquí paqui to'ogui gue dí ä'a ra dehe, xquí 'yác ra dehe di un ra te, ne nugä xcá 'da'a 'bu, bi 'yēna.

¹¹ Ne nu ra xisu bi 'yēna:

—Nu'i grán 'yohu, hin'yu nin juxthe, ne xun hε ua po na ra dehe. Haru ja a ra dehe di un ra te guím ma. ¹² Pe nu mam bombøtahε ra Jacob bi zi ra dehe i po ua ne u gátho yú t'uhni ne

yún dani. Ne bi zogahe ra pozo ja ua. Ha man'da ja ni ts'edi ngue guí εna man'da xun ho ra dehe gui 'daje, bi 'yēn'a ra xisu.

¹³ Ne nu ra Jesús bi dät'a buya:

—Hønt'a go to'o i sihe ua, gue'a nám 'bu u yu pa ja buya, pε i tuthe mahøn'a. ¹⁴ Pe hønt'a go to'o da zi ra dehe dadí ungä, njam'bu din tuthe mahøn'a, pε din ja tengu n'da ra mbøthe bu mbø rá mbui njam'bu din thegue, ne gue'a nám 'buh mazai n'da a, bi 'yēna.

¹⁵ Nu'a ra xisu bi 'yēmbi:

—Grán 'yohu, 'daqui ts'u ra dehe guím ma gue hin dan tuthe mahøn'a, ne hin gua εcä mahøn'a ua ja ra pozo ga jux ra dehe buya.

¹⁶ Nu'a ra Jesús bi dät'a:

—Grá xisu, ní mba bá si a ni ndø.

¹⁷ Nu'a ra xisu bi dät'a:

—Njo'o ma ndø, bi 'yēntho.

Nu'a ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Majuani guím ma, njo'o ni ndø.

¹⁸ Nguetho ya hin guí 'buhmi 'da u cøt'a yun 'yohu xcán thøthε, pε nu'a guí 'buhmi ya hin ni ndøse a. Janangue'a majuani njo'o ni ndø, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁹ Bi dät'a ra xisu buya:

—Nu'i grán 'yohu, masque grá pøngahyá Oja. ²⁰ Xiqui ts'u 'be'a ga øt'ähe, nguetho nu ma tahe mí thände Oja ua ja ra t'øhø, pε nu ahε gyu judío ahε guí εmhbu, jatho da mba n'da bu Jerusalén da dände Oja bu, bi 'yēna.

²¹ Nu ra Jesús buya bi 'yēmp'a:

—Grá xisu, dami 'yεc'yεi a ga xi i, ε maguepε da zøn ra pa hinga hønt'ua ja ra t'øhø, xinga hønbu Jerusalén din thände ra Ta. ²² Sä guí εna guí thändehε Oja, pε hin guí thändehε tengu bi zän zεhe Oja ngue din thände.

Nugähe dyu judíohe dí thändehε a bi zän Oja nguetho bi zän Oja ma t'εc'yεihe, ne'a ra Yante bi zän'na Oja ra judío a. ²³ Pe bi zän Oja n'da ra xequi bu din thände, guerpε ja ní mbui n'da. Ne mi ts'utho da zøn ra ora, pε ya bi zøni, ngue da dände Oja nangue yú mbui u to majuani da dände, ne

hin nangue yæn t'øt'e ua ja ra ximhäi. Nguetho nu'a Ojä i honi to'o da dände nangue yá mbúi. ²⁴ Nguetho hin di nequi Ojä. Janangue'a hønt'a go to'o da dände Ojä, jatho da dände nangue rá mbúi ne nangue i ten'na ram hma majuañi, bi 'yæn'a ra Jesús.

²⁵ Nu'a ra xisu baya bi 'yæmbi:

—Dí paçä ba ε a rá Thahni Ojä ngue ra Cristo a. Ne nu'bú bá εhe da xängahú xæn ho gätho.

²⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yæmbi:

—Guecä drá Cristogä dín zo'a i ya, bi 'yæmbi.

²⁷ Nu'bú mí gua'a bi man ra Jesús, ε xø dí sømhbe bú dyú xädigähe. Ne dá hyonya thohohe gue nu ra Jesús mi yaui a ra xisu. Pe xínga n'dagähe gue dá änhde hanja bin yaui o 'be'a bin xifi. ²⁸ Nu ra xisu baya 'bex bi zopú rá mbamhmi, ne bi mba bú hnini bi xih yú ja'i:

²⁹ —Mbähä ne gua nuhú n'da ran 'yohú bi xicä gätho 'be'a xtá øt'ä. Ha hinga gue'a ra Cristo 'bú, bi 'yæmp'ú.

³⁰ Bi mba yú ja'i baya da zøm bú 'bä a ra Jesús. ³¹ Pe nu'bú hin ni zøm bú yú ja'i, nugähe dá xihmbe ra Jesús:

—Xänbate i, xi'bú gan sihme ya, dá emfe.

³² Pe bi da'a ra Jesús, ne bi 'yænje:

—Ja man'da ní niya ma mbuigä, pe hinga ná pañmbú, bi 'yænje.

³³ Dán 'yänzehhe:

—Ha 'búi to'o bi 'uini, dán 'yæmfé baya dyú xädigähe.

³⁴ Nu'a ra Jesús bi 'yænje:

—Tengu'bú man ts'ihmegä a ngue ga øt'ä rá pähä a bá pengä ne ga juacä rá 'befi a. Ne gue'a man'da ní niya ma mbuigä a. ³⁵ Janangue'a gue'a dí xi ahú a ya, nguetho ya ba εhnú yú ja'i. Ne ha guí emhbú di 'beh man goho zana din ja ran sofo. Pe dami hyanthú yú ba εhnú, tengu'bú n'da ra huahi ya xú 'yot'i gue da mba nsoqui, nguetho 'bexque da zä ga cuthú bú di manda Ojä yú. ³⁶ Ne nu'ú to i pa ma cü't'i bú din zam bú hønt'bu go njam'bu. Janangue'a nu'ú to da xoqui di johya, ne nu'ú to bi duhu ne'ú bi xoqui 'da

dán johya thoho. ³⁷ Nguetho majuañi rán thæui rá 'befi Ojä a bi 'yøt'a n'da ra ja'i, “bi zopú rá huahi bi duhu, ne n'dan'yo bi xoqui,” ngue i man yú ja'i. ³⁸ Ya xtá xi ahú guí xojú hapú hin gá tuhmbú, xín gá uafú, pe n'dan'yo bi 'yøt' ra 'befi bú, pe guehma guí comhbú 'be'a da da ú, bi 'yængähe ra Jesús.

³⁹ Ne nu'bú mí mam bú ja ra hnini ra xisu, xæn ngu yá menguhú bi 'yæc'yæi gue ra Cristo a ra Jesús, nguetho bi man'a ra xisu gue xí xi a ra Jesús gätho 'be'a xí 'yøt'e. ⁴⁰ Nu'bú mí zøm bú yú mengu Samaria bú 'bäh ra Jesús, bi 'yæn'ú:

—Dami 'búcuá ja ma hninihe, bi t'æmp'a ra Jesús.

Ne dán dehe bú nyopa baya. ⁴¹ Ne emme man'da xæn ngu bi 'yæc'yæi yú ja'i bú, nangue rá m hmanε ra Jesús.

⁴² Bi t'æmp'a ra xisu baya:

—Ya dí εc'yæihe ya, pe hinga hønt'a gá xije ná εc'yæigähe ya, pe ne'a dá øsehe bi man na ra Jesús. Ne dí pañmbe majuañi ra Cristo na, rá m pørpate yú ja'i 'búcuá ja ra ximhäi, bi 'yæn'ú yú ja'i.

Ná mbähmbe Galilea a ra Jesús

⁴³ Nu'bú mí gua'a nyopa dá pømhbé bú ra hnini Sicar, dá hauxe ra 'yu mahøn'a ní mba bú Galilea. ⁴⁴ Ne bi manε ra Jesús, nubú rá häi zehé n'da ra pøngahya hin da hnumansu bú. ⁴⁵ Pe nu'bú má sømhbe bú ra häi Galilea, bi numanho ma menguhe bú. Nguetho xí nu yæn t'øt'e nuixte bi 'yøt'a ra Jesús bú Jerusalén 'bú mín ja ra dæmpeti ran dæbaxjua, ngue ne'ú xí mba bú ú.

Bi yañ rá ts'unt'ú rá m fäts'iui ra ts'ut'abi

⁴⁶ Ne dá mbähmbe ra Jesús mahøn'a bú ra hnini Caná ra häi Galilea, guepu xí päh ra dehe bin gu'uva. Ne mí 'bupu n'da rá m fäts'iui ra ts'ut'abi xæn ú rá ts'unt'ú, ne i 'bem bú ja rán oi nubú ja ra hnini Capernaum. ⁴⁷ Nu'bú mí 'yøde gue bi zøh mahøn'a bú ra häi Galilea ra Jesús ne i 'bupu ra hnini Caná, ne bá εpu 'buh ra Jesús baya,

bi 'yørpa ra ts'edi da zixp_u Capernaum b_u ná 'ben a rá ts'ant'_u, da xospi nguetho nde da du a. ⁴⁸ Nε bi d_a a ra Jesús:

—Pε ha jatho m'bet'o guin nuh_u y_u hmεpya nε y_un t'ot'e nuixte, ja gui 'yεc'yεigah_u b_uya.

⁴⁹ Pε man'da i humbi sits'i, nε bi 'yεmbi:

—Pε mbεhma ts'_u cuø, xøhma da du ma t'uhnigä.

⁵⁰ Nε bi d_at'a ra Jesús:

—Ní mba bá nu, nguetho hin da du ni t'uhn_i.

Nε nub_uya bi 'yεc'yεi a rám hman a ra Jesús, nε bi mba b_uya. ⁵¹ Nε bá th_u u 'da y_u 'yεhe 'b_u mí mba b_u 'yu bi xifi:

—Bi zä ni ts'ant'_u ya, εn'_u.

⁵² Nε bi 'yänni:

—'Bε'a ma ora bi zä.

Nε bi t'εmbi:

—N'dande mande bi bøn ra pa, bi 'yεn'_u.

⁵³ Nε 'bex bi b_a'a rá ta gue gue'a ra ora mín yaui ra Jesús 'b_u mí 'yεmbi da ya_n a rá ts'ant'_u. Janangue'a nu'a ran 'yoh_u bi d_ap rá mb_ui ra Jesús b_uya, nε'_u gätho mi'da 'b_up_u rá ngu.

⁵⁴ Guehna bi 'yøt' ra Jesús 'b_u mambá penje b_u Judea dá sømhbε b_u Galilea. Ya ná yond_i ra hmεpya bi 'yørp_u ja ra häi Galilea.

5

Bi ya_n ran 'yoh_u b_u Betesda

¹ M'bejua b_uya bin ja man'da ra d_ampeti ma mijudíohe. Nε dá mbähmbe ra Jesús b_u Jerusalén.

² Nub_u Jerusalén mí po b_u n'da ra mbothe mbε häntho b_u ja rá goxthi y_u dε'yo, gue ma ndehe dy_u judíohe dí εmfe Betesda. Nε jab_u c_ut'a y_u 'døzangu midí mbä'ts'a ra dehe. ³ Nε x_un ngu i 'bom b_u y_u mbedi, 'da u y_u xädä nε u y_u dogua nε u bi ts'a y_u j_a'i. Nε gätho u i tø'mi di 'ya_n ra dehe.

⁴ Nguetho ja'b_u bí εh mahεts'i n'da rám 'bεhni Oj_a nε i _an ra dehe. Nε nu'b_u x_un nu di 'ya_n ra dehe, nε nu'a rá mb_udi da y_up_u ja ra dehe din ho a rá mbedi i ja. ⁵ Nε mí 'bεm b_u n'da ran 'yoh_u, ya ná 'däte ma 'dε'ma hyäto

njeya madí ts'a rá j_a'i, him mi sä din 'yo. ⁶ Nε nu'b_u min nu a ra Jesús, nε bi b_adi nya'a tho ho mi hεmbi, bi 'yεmbi: —Ha guín nde xtán ho i, bi 'yεmp'a.

⁷ Bi d_at'a ra mbedi:

—Dín ndehma th_a, n'yø, pε njongui 'b_ucua da zixcä n_u ja ra dehe. N'dand_i ngu n'dand_i dí εna ga c_uhn_u ja ra dehe, 'bex go i 'bet'o u 'da.

⁸ Bi 'yεmp'a ra Jesús b_uya:

—Dami ndants'i j_ux ni f_idi nε gan 'yo, bi 'yεmbi.

⁹ 'Bex bin hoh rá j_a'i 'b_u mí ndants'i, nε bi g_ax rá f_idi nε bin 'yo. Nε nu'a gue'a ra pa ran ts'äya a. ¹⁰ Nu'u 'da ma mijudíohe bi 'yεmp'a ran 'yoh_u xín hoh rá j_a'i:

—Nuya ra pa ran ts'äya ya, hingui sä gui c_ax ni f_idi, bi t'εmp'a.

¹¹ Bi d_a'a ran 'yoh_u:

—Pε nu'a bi hoga ma j_a'i, gue'a bi xiqui nguetho bi 'yεngui: “Dami ndants'i gui c_ax ni f_idi nε gan 'yo,” bi 'yεngui, bi 'yεn'a mí ts'a rá j_a'i.

¹² Nε nu'u 'da ma mijudíohe bi 'yänni:

—To'o nín 'yoh_u bi xi i gui c_ax ni f_idi nε gan 'yo, bi 'yεn'_u.

¹³ Pε nu'a him mi p_adi to'o xí hocpa rá j_a'i, nguetho nu ra Jesús bi y_ut'inde b_u 'yo y_u j_a'i x_un ngu.

¹⁴ M'bejua bi mba ra Jesús b_u ja ra d_anija. Nε nu'b_u mi d_in'a ran 'yoh_u b_uya, bi 'yεmbi:

—Bin ho a ya, nde'b_u hin gmi 'yøt' mi'da y_u ts'oqui. Man'da ts'edi ran _unbi guin nu 'b_u gui 'yøt' mi'da y_u ts'oqui, bi 'yεmbi.

¹⁵ 'Bex bi mba a ran 'yoh_u b_uya, da xi u ma mijudíohe xí 'yänni, gue gue'a ra Jesús bi hoqui. ¹⁶ Janangue'a bi d_ap'_u ma ng_urpihe dy_u judíohe di _ucpa ra Jesús, nε im b_εni da hyo. Nguetho εn'_u: “I øt' rá 'bεfi a ra pa ran ts'äya.” ¹⁷ Pε nu ra Jesús bi 'yεmp'_u:

—Nz_ai dim p_εh ma Ta, janangue'a nεcä jatho dam p_εcä, bi 'yεmp'_u.

¹⁸ Pε nanguehna bi man ra Jesús, nu'u ma ng_urpihe b_uya man'da bi b_εni da hyo, nguetho hinga hønt'a b_im p_εfi ra pa ran ts'äya í _ucpi, pε nε'a

í ma gue gue'a Oja rá Ta, nam bøni 'da i guui Oja.

Ija rá ts'edi rá Ts'unt'ũ Oja

¹⁹ Janangue'a nu ra Jesús bi 'yena:

—Majuani dí xi ahũ, nte sä ga øzehgä pe hønt'a 'be'a dín nu øt' ma Ta. Ne gätho 'be'a i øt' ma Ta, gue'a dí øt'ä a. ²⁰ Nguetho nu ma Ta emme in numanhogui ngue rá Ts'unt'ũgä a, ne i urqui 'be'a gätho i øt'e. Ne da 'yurcä mi'da yũ t'øt'e man'da nuixte xinda gue ỹ gån nuhũ, ne gui hyonya thohohũ. ²¹ Nguetho tengu ma Ta i xox'ũ xũn du ne di un ra te mahøn'a, nguthogä, rá Ts'unt'ũgä a, dadí un ra te mahøn'a ỹ to'o gätho dín nde ga unni. ²² Ne nu ma Ta hingui juanbatese, pe bi 'dacä ra ts'edi go dan juanbategä rá Ts'unt'ũgä a. ²³ Nguetho in nde ma Ta gätho yũ ja'i da numansugui gue rá Ts'unt'ũgä a, tengutho ma Ta i hnumansu. Nu'bũ 'bũ a n'da hingui numansugui, xinga gue ma Ta i numansu a, gue gue'a bá pengä.

²⁴ Majuani dí xi ahũ, nu'a øh mam hmangä ne i øc'yei ma Ta bá pengä, gue'a i ja ra 'da'yote mazai a. Ne hin da nu rá muui rá ts'oqui pe tengutho 'bũ xí thambeni bũ 'bũ ỹ xũn du, nguetho ya i ja ra 'da'yote mazai a. ²⁵ Majuani dí xi ahũ, ya bi zøn ra ora da 'yøh mam hmangä ỹ xũn du nanguue yá mbui, pegue din t'un ra 'da'yote 'bũ da 'yømanho mam hmangä rá Ts'unt'ũ Ojägä. ²⁶ Nguetho tengu ra Ta i jase ra te rá mbui, ne bi 'dacä ra ts'edi din jase ra te ma mbwigä, ne gue'a ra 'da'yote dí un yũ ja'i. ²⁷ Ne bi 'dac ra ts'edi dan juanbategä, nguetho dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dí paði 'be'a i sä n'da. ²⁸ O gadi hyonya thohohũ a dá xi ahũ, nguetho da zøn ra ora gätho yũ ja'i xũ t'ägui da 'yøh ma nde 'bũ dá zohni. ²⁹ Ne da bøx'ũ bi 'yøt' ran ho, din ja ra 'da'yote mazai. Ne da bøx'ũ bi 'yøt' ran ts'o, da nu ran unbi mazai.

Di dä majuani nanguue ra Jesús

³⁰ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yena:

—Nugä hin te dím mangä nanguue man 'yomfēnise. Pe nu'a i xic ma Ta gue'a dím mangä a. Ne'a 'be'a dí sändä, xũn ho a, nguetho him ma pähä zehē dí honi ga øt'ä, pe hønt'a rá pähä ma Ta bá pengä. ³¹ Nu'bũ høngdä xcä däse majuani gue i ja ma ts'edi, nte di muui a mam hmangä 'bũ. ³² Pe ne a ma Ta di dä majuani ngue rá Ts'unt'ũgä a, ne dí paçä ngue majuani im ma 'bũ im ma nanguecä.

³³ Nu ahũ gá penhdũ 'da da 'yän'na ra Xuua Nxixyã nanguecä. Ne nu'a ra Xuua bi ma majuani a. ³⁴ Ne madague'bũ hin xtí dä majuani, pe guemhma ja ma ts'edigä. Pe dadí bēn'nahũ a bi man ra Xuua Nxixyã ngue man'da da zä gui 'yēc'yēigahũ ne gan yamhbũ bũya. ³⁵ Ne tengu ra sibi di hyät'i ne i fät yũ zu'uē, bin ja bũ ra Xuua Nxixyã, gá numanhohũ 'da yũ pa. ³⁶ Ne nu'a ra Xuua Nxixyã bi ma nanguecä. Pe i ja 'be'a gue man'da i udi nanguecä xinda gue'a rá m hman ra Xuua, ne gue'a ra 'be fi bi 'dacä ma Ta gue ga juacä. Ne gue'a ε xø i uh majuani bá pengä ma Ta. ³⁷ Ne'a ma Ta gue'a bá pengä, di dä majuani nanguecä, pe nu'ahũ njam'bũ gá 'yømanhohũ 'bũ mín ya, xín gá 'yørpahũ ra güenda 'bũ mín 'yuse.

³⁸ Mfadi hin gá hyamhbũ rá m hma bũ ja ni mbuihũ, nguetho nu'bũ xquí hyamhbũ a, xquí 'yēc'yēigahũ gue bá pengä a. ³⁹ Nu ahũ thocpa thoho guidín xähmbũ yá søcuã Oja, nguetho guí emhbũ gue'a gní tĩmhũ ra te mazai a. Pe nu'ũ gätho yũ søcuã guidín xähmbũ gätho im ma nanguecä. ⁴⁰ Nu ahũ hin guín nde gui xijũ gan yän'na ni tehũ, pe hinda hønt'bũ gui xijũ gan yän ahũ dín ja ahũ ra te mazai 'bũ, bi 'yēn a ra Jesús.

⁴¹ Ne xø bi 'yena:

—Pe madague'bũ njon da numansugui, pe guexta'a rá Ts'unt'ũgä Oja. ⁴² Pe dí paði hanja hin guí pañũ, nguetho hín guín numansuhũ Oja nanguue ni mbuihũ. ⁴³ Bá øcä nanguue rá thuhu ma Ta, pe nu'ehũ hin guín numanhøjũ. Pe nu'bũ ba ε a n'da

nangue rá thuhu zehε, man'da guín numanhohu a. ⁴⁴ Njam'bu da zä gui'yεc'yεigahu, nguetho guí homhbu da numanho ahu yu ja'i, ne hin guí homhbu da numanho ahu Oja ngue hont'a i 'bui. ⁴⁵ Ha guí εmhbu guecä ga yap'ahu bu 'bah ma Ta. Pe dí xi ahue gue'gu yám hman ra Moisés gue'u dí nequi i ja ni ts'oquih u, pe sä guím bεmhbu gue'u dí yan'ahu u. ⁴⁶ Pe nu'bu xquí'yεc'yεih u yu hma bi 'yo't' ra Moisés, xquí'yεc'yεigahu ya, nguetho bi ma nanguecä. ⁴⁷ Pe hin guí εc'yεih 'be'a bi 'yo't' ra Moisés, janangue'a xín guí εc'yεih 'be'a dí mangä ya, bi'yεn'a ra Jesús 'bu mín yahu ma ngurpihe dyu judíohe.

6

Ra Jesús bi 'ujn u cat'a mahuqi

¹ Ne nu'bu mí tho i 'da yu pa, m'bejua buya, dá mbähmbe ra Jesús bu 'danguadi ra dadehe Galilea, n'dat'a ra dadehe Tiberias. ² Ne xun ngu yu ja'i bi dengähe nguetho bi nu yan t'ot'e nuixte bi 'yot'a ra Jesús nangue u mín zäman'u. ³ Ne dá mbähmbe ra Jesús bu ja n'da ra nyuni, ne dá huhmbe bu. ⁴ Ne nu'u yu pa u mí ts'utho da zøn ra pa ga ot'ähe ra dampeti ran dabaxjua, dyu judíohe. ⁵ Ne nu'a ra Jesús bin hannu ne bi hyandi xun ngu yu ja'i ba εpu. Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'a ra Felipe buya:

—Bεpu dí zä ga tämhbu 'be'a da zi yu ba εhn.

⁶ Gue'a bi man ra Jesús nguetho in nde da badi 'be'a dí dat'a a ra Felipe. Pe nu ra Jesús mí pase 'be'a da 'yøzehε.

⁷ Ne bi dat'a ra Felipe:

—Pe hin dí gua'u yu mahuqi tho dá tämhbu a da zi yu ba εhn 'bu di ja, madague'bu zu ts'utho din t'unni n'da ngu n'da, bi'yεna.

⁸⁻⁹ Ne nubuya nu'a man'da ma mixädihe ra Andrés, rán 'yohu ra Simón Pedro, bi xi a ra Jesús:

—'Bucua n'da ra ts'unt'u i ha zu ts'u rán zedi, gue cat'a yu hme ra cebada, ne yoho yu t'ahu. Pe hin dí gua'u yu

ja'i nguetho xun ngu u, bi 'yεn'a ra Andrés.

¹⁰ Ne bi'yεngdahe ra Jesús:

—Jafu din säya yu ja'i, bi'yεna.

Nguetho mi ja bu ra 'bot'ei. Ne bi hyupu häi buya, ne mí jua i cat'a mahuqi u yan 'yohu. ¹¹ Ne nu'a ra Jesús bi hyan'a ra hme, ne bi 'yap rán japi Oja nangue ra hme ne bi 'daje yä xädigähe. Ne nugähe dá darpähe u yu ja'i buya, ne u yu hua, ne bin niya gätho yu ja'i. ¹² Ne nu'bu mín niya yu ja'i, nu ra Jesús bi xicähe:

—Pεth u gätho 'be'a bi bongui, gue nte dim 'bedi, bi'yεnje.

¹³ Ne nu'bu má pεthe buya bi yu u gätho 'de'ma yoho ma 'bøts'ehe yu xequi, 'bu mín niya yu ja'i nangue cat'a yu hme. ¹⁴ Nu'bu mín nu ran t'ot'e nuixte u gue bi 'yot'a ra Jesús, bi'yεn'bu buya:

—Masque majuani guehna ra pøngahya mí hma da zøcua ja ra ximhäi, bi'yεn u.

¹⁵ Pe nu'a ra Jesús bi badi 'be'a mbεn u yu ja'i ngue nde da bent'i, im bεnbi din ts'ut'abi. Janangue'a bi zoh yu ja'i buya, bi mbase, ne man'da bi guam bu ja ra dapo.

Ra Jesús bin 'yo maxøts'e ra dehe

¹⁶ Nu'bu mín de buya dá mbäsehe bu ja ra dadehe. ¹⁷ Ne dá hux ma mbosahe, gue ga sømhbe bu ja ra hnini Capernaum. Ne hin ná nuthe ra Jesús 'bu mí zuje ra 'bexui. ¹⁸ Ne nts'edi bi'yεn ran dahi a ra dehe buya. ¹⁹ Nu'bu mí dan i ts'u ra mbosa mí huxhe ne dá sømhbe made ra dadehe, dá nuhe ba εpu ra Jesús, ba 'yo maxøts'e ra dehe, ní'yεpu ja a ra mbosa mí huxhe. Ne εmme dá suhe nguetho him min nuhe xun ho, him mi pahmbe ngue gue'a ra Jesús. ²⁰ Nu ra Jesús bi'yεnje:

—Guecä, o guín suhu.

²¹ Ne bi hyu ma mbuihe, ne dá xihmbe a ra Jesús da hyuxpu ja ra mbosa. Ne εna ya xmi 'bähmbe bu ndenthe ná mbähmbe buya nubu ra hnini Capernaum.

Bi thon'a ra Jesús

22 Nu'bu mí nec puya, nu'u yu ja'i 'buru hapu xí 'uín a ra Jesús, bi bém buya gue hont'a n'da ra mbosa mí hõpu a ran de dán sihmehe, ne hin dá mbähmbe ra Jesús 'bu má huhe ra mbosa, pe dá mbäsehe. 23 Pegue m'bejua thocho bi zõm bu mi'da yu mbosa bí nexpu Tiberias, ne bi zõm bu jom bu dán sihmehe 'bu mí 'yär rán japi Oja ra Jesús. 24 Ne nu'u yu ja'i 'bu mí hyon'a ra Jesús ne him bi ðim bu, xinga guecähe, bi hyux'u mi'da yu mbosa buya ne bi zõm bu ja ra hnini Capernaum, i hon a ra Jesús.

Ra Jesús ra hme dám 'buh mazqi n'da a

25 Ne nu'u yu ja'i 'bu mí ðim bu ra Jesús bu 'danguadi ra dadehe, bi 'yänni:

—Mán jam'bu gá søcua, bi 'yemp'u.

26 Nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü, hin gní hyonju gue gui pähmbu a ran t'uti dá ut'ahü, pe nu'a guín niyahu 'bu gmín sihmehe gue'a gní hyonju a. 27 Pe dami 'yes'hü ngue hont'a gní hyomhbu ra hme nám 'buhmbu yu pa ja buya. Pe m'bet'o thocho dami hyomhbu a ra hme nám 'buh mazqi n'da a gue ga 'da ahü, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Nguetho gue'a ran t'edi bi 'dac Oja ma Ta, bi 'yena.

28 Nu yu ja'i buya bi 'yän'na ra Jesús ne bi 'yembi:

—'Be'a sä ga øt'ähe gue ga ðimhbe a guím ma, bi 'yén'u.

29 Nu'a ra Jesús bi dadi:

—Nu'a in nde Oja gui 'yõthu gui sinju bu ni mbuihu, guecä bá pengä Oja, bi 'yena.

30 Ne bi t'emp'a ra Jesús:

—'Be'a ní hmeþya gui 'yurcähe, ngue da zä ga sin ahe bu ma mbuihe. Ha da zä gui 'yõt'e tengu bi 'yõt'a ra Moisés. 31 Nguetho nu'u mam bombõtahu bi zi ra maná 'bu mí 'yo bu ja ra uhäi, tengu män t'o't'i bu ja rá søcuq Oja, i ena: “Nu'a ra Moisés, bi un yu ja'i ra hme bí 'yeh mahets'i,” i ena, bi 'yén'u yu ja'i.

32 Nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü, hinga gue'a ra Moisés bi un'a ra hme bí 'yeh mahets'i, pe Oja bi un a. Ne hinga gue'a ra hme nám 'buh mazqi n'da a ra maná mi si u. Pe nuya, nu ma Ta di un a njuantho ra hme mahets'i gue nám 'buh mazqi n'da a. 33 Ne nu'a njuantho ra hme di un Oja, bí 'yeh mahets'i a, gue dám 'buh mazqi u yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi, bi 'yena.

34 Ne bi 'yén'u:

—'Daje thocpa thocho a ra hme guím ma, n'yø.

35 Nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Guecä drá hme dám'buh mazqi n'da a. Nu'a to'o da zingä bu ja yú mbui tengu'bu i sihme, ne njam'bu din tumanthuhu yú mbui ne xín din tuthe buya. 36 Pe tengu dá xi ahü, hin guí øc'yeyigahu, madague'bu gá nuhu 'be'a dá øt'ä. 37 Pe nu'u to'o bi 'dacä ma Ta, gue'u di dácä yú mbui u. Ne nu'u di dác yú mbui, njon ga ømbi hin da zä ga sini. 38 Nguetho bá øcä mahets'i ngue ga øt' rá pähä a bá pengä, ne him bá øcä ga øt' ma pähä zehé. 39 Nu'a rá pähä ma Ta bá pengä, gue'a nte ga 'becä gätho bi 'dacä, pe ga xoxä u 'bu rán zegui ra pa, ne ðim 'bui mazqi. 40 Nu rá pähä ma Ta, gue hont'a go to'o da badi rá Ts'unt'ugä Oja, ne da 'yøc'yeyigui, din ja ra te mazqi u. Janangue'a ga xoxä u 'bu rán zegui ra pa, bi 'yén'a ra Jesús.

41 Ne bi mbudi bi upa a ra Jesús u ma mijudíohe 'bu mí 'yø a bi ma, gue bi 'yena: “Nugä drá hme majuani gue bá çah mahets'i.” 42 Ne bin 'yemp'zehé u:

—Ha hinga guehna ra Jesús, rá ts'unt'u ra José na, rá ta ne rá mbe dí pähmbu. Hanja ní 'yena bí 'yeh mahets'i, bi 'yén u.

43 Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u buya:

—O gadi c'aman'aju n'da ngu n'da ahü. 44 Xinga n'da sä da dengui 'bu hin di un ra pähä a ma Ta, gue'a bá pengä, ne ga xoxä 'bu rán zegui ra pa u, ga undä ra te mazqi. 45 Tengu män t'o't'i bu ja yú søcuq yú pøngahya Oja, bi 'yena: “Gätho yu ja'i da xänba Oja,” bi 'yén'u. Janangue'a nu'u to'o gätho bi

hyani xun ho a bi xänba Oja, ne gue'u di däc yä mbui u.

46 Pe hin dí ɛna 'bo'o xun nu Oja, hinda hængdä gue bá nexä bɥ, dín nugä a. 47 Majuani dí xi ahɥ, nu'a to'o ɛc'yɛigui i ja ra 'da'yote mazai a. 48 Nugä drá hme majuani gue nám 'bɥh mazai n'da. 49 Nu'u mam bombøtahɥ bi zi ra maná bí 'yɛh mahɛts'i 'bɥ min 'yo bɥ ja ra ɯhäi, pɛ guehma bi du u. 50 Pe nugä drá hme majuani, bá nexä bɥ mahɛts'i, gue sä da zin'a n'da tengu'bɥ i sihme, ne njam'bɥ da du. 51 Nugä drá hme majuani, bá ɛcä mahɛts'i, tengu ra hme i si n'da i ja rán zaqui yɥ pa i ja bɥ ya. Pe nu'a ra hme dím mangä, din ja ran zaqui mazai to da zi. Ne gue'a ma ja'igä a gue ga uni, ngue din ja ra 'da'yote u 'bɥcua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

52 Bin junzɛhɛ u ma mijudíohe bɥya, bin 'yɛmzɛhɛ u:

—Hague nja ran 'yohɥ sä di 'dajɥ rá ja'i ga sahɥ, bin 'yɛmp'u.

53 Ne nu ra Jesús bi dät'u:

—Majuani dí xi ahɥ, nu'bɥ hin gui sihɥ ma ngøc'yɛi ne ma ji, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin'yɥ mbo ni mbɥihɥ ra 'da'yote mazai. 54 Nu'a to'o da za ma ngøc'yɛi ne da zi ma ji, i ja ra 'da'yote mazai, ne ga xox 'bɥ rán zɛgui ra pa. 55 Nguetho nu ma ngøc'yɛi ne ma ji njuantho ran ts'ihme ngue däm 'bɥh mazai n'da. 56 Nu'a to'o da za ma ngøc'yɛi ne da zi ma ji dí zam bɥ ja yä mbui, ne i ja ra te nanguecä. 57 Tengu thoho dí øt'be ma Ta, nu'a i jase rá te, ne i jagä ra te nangue'a bɥya. Ne bá pɛngä gue ga thocpa a ra te u to da zingä, tengu'bɥ i sagä. 58 Nuna ra hme dí xi ahɥ gue bá çah mahɛts'i, hinga ngu a bi zi mam bombøtahɥ, nguetho bi du u. Pe nu'a to'o da zi ra hme dím mangä ya, gue'a dím 'bɥh mazai a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

59 Ne guehna ram hma bi man'a ra Jesús 'bɥ mín xänbate bɥ ja ra nijä bɥ Capernaum.

Yɥm hma di un ra 'da'yote mazai

60 Nu'bɥ mí gua'a bi man ra Jesús, bi 'yɛn'u mí tɛnni:

—Hingui ho a bi xijɥ nɥ ya, to'o da hyät'i da 'yøde, xun ngu u bi 'yɛna.

61 Nu ra Jesús bi badi 'be'a bi bɛn'u yɥ ja'i, gue him bi numanho rámhma, ne bi 'yɛmp'u:

—Ha guím bɛmhɥ hingui ho a dá xi ahɥ. 62 'Be'a guim bɛmhɥ 'bɥ gá nujɥ ga texä bɥ mahɛts'i guepɥ bá nexä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi.

63 Pe nu'a nam bøn'u yɥm hma dá xi ahɥ, hingan juantho gui sajɥ, pɛ gui 'yɛc'yɛihɥ ngue ga un ma te nangue ahɥ, ne din ja ahɥ ra te bɥya. 64 Pe 'bɥ i 'da ahɥ hin guí ɛc'yɛigahɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nguetho xmí paði to'o hin da 'yɛc'yɛi, ne xmí paði to'o di dä a. 65 Ne bi 'yɛmp'u mahøn'a:

—Janangue'a dá xi ahɥ, hingui sä n'da ra ja'i ba ɛhe da dengui 'bɥ him bi jap'a ma Ta bi däc rá mbui.

66 Nu'bɥ mí 'yøh mahøn'a u mí tɛnni, xun ngu bi 'ue u ne him bin 'yohɥ mahøn'a. 67 Janangue'a nu ra Jesús bi 'yängahe dí 'de'mayohogähe:

—Ha ne ahɥ gui sogahɥ, bi 'yɛnje.

68 Nu ra Simón Pedro bi dät'a:

—Ma Hmu i, pɛ njo'o man'da da zä ga tɛnhde nguetho nu'i ja nim hma di un ra 'da'yote mazai. 69 Ne nugähe dí ɛc'yɛi ahe ne dí paɥmbe gue gue'e grá Cristo rá Ts'unt'u i Oja i 'bɥi, bi 'yɛna.

70 Bi dät'a ra Jesús:

—Nugä xtá huan'nahɥ guí 'de'mayohohɥ, pɛ nu'a n'da ahɥ i tɛn ra zɪthu, bi 'yɛnje.

71 Pe nu'a bi man ra Jesús, gue'a ra Judas a, rá ts'unt'u ra Simón Iscariote, nguetho gue'a di dä a. Ne gue'a n'da mín 'yohe a, mí 'de'mayohogähe.

7

Hingui ɛc'yɛi yán 'yohɥzɛhɛ a ra Jesús

1 M'bejua bɥya, bin 'yo bɥ mi'da yɥ hnini bɥ Galilea. Him bi nde bi mba bɥ ja ra xɛqui Judea, nguetho nu ma ngɥripihe dyɥ judíohe, dyɥ israelhe, nde xtá hyo bɥ. 2 Ne ma guepɥ da dät

ra pa ngue zai dim peti ma mijudíohe, 'b_u x_u hyøh y_u t'angu, im b_en_i 'b_e'a bi 'yørpa Oja _u mam bombøtahe 'b_u min 'yo b_u ja ra _uhäi. ³ Nu yán 'yoh_u a ra Jesús bi 'y_embi:

—Nde'b_u gui pøngua ní mba b_u ja ra x_equi Judea, ba nu a b_u i t_en'ni i nangu'e'a guí øt'e. ⁴ Nguetho njo'o to da 'y_ah rá 'b_efi 'b_u in nde da t'èspi. Nu'b_u majuani guí øt' y_un t'øt'e nuixte bá ut y_u ja'i, n_e gátho ra ximhäi da b_a'a i, bi t'èmp'a ra Jesús.

⁵ Ngub_u bi xih yán 'yoh_u nguetho him mi _ec'y_ei _u. ⁶ Nu a ra Jesús bi 'y_emp'_u b_uya:

—Hinga na søn ra ora bi ts'ängä ga mbagä b_u, p_e nu'ah_u hønt'a go 'b_e'a má ora da zä gui mbähä b_u. ⁷ Nu' _u b_ucua ja ra ximhäi hin di _uc'ah_u nguetho 'da i gu guí øth_u _u, p_e go di _ugä _u nguetho dí m_angä gue hingui ho øt'_u. ⁸ Ní mbäseh_u 'b_u guín ndeh_u, nugä hin ga mba ya nguetho hinga na søn ra ora ga mba b_u, bi 'y_ena.

⁹ Nu'b_u mí gua'a bi man b_uya bim 'b_ut p_u mi'da y_u pa b_u ra x_equi Galilea.

Bin xänbate ra Jesús b_u ja ra d_amp_eti

¹⁰ Nu'b_u mí mba b_u Jerusalén _u yán 'yoh_u, m'b_ejua bi mba b_u ra Jesús. Mb_e bin 'y_antho nguetho bi nde him 'b_exque da hnu. ¹¹ N_e nu ma ng_urpihe d_y_u judíohe i 'b_up_u, bi hyon'a ra Jesús b_u ja ram peti. N_e bin 'y_em z_eh_e _u:

—Нар_u i 'b_ui 'b_u, bin 'y_emp'_u.

¹² N_e x_un ngu y_u ja'i bin y_anjo'dre nangu'e'a ra Jesús, nu' _u 'da im ma ngue x_un ho a, n_e nu' _u 'da i _ena: “Häte a.”

¹³ P_e xinga n'da bin y_a ts'edi nangu'e'a ra Jesús nguetho i su ma ng_urpihe 'b_up_u.

¹⁴ Nu'b_u mí tho'i ts' _u y_u pa, ya bi zo i nde y_um peti i t'ørp_u, ja bi mba b_u ja ra d_anij_a ra Jesús b_uya n_e bin xänbate b_u. ¹⁵ N_e nu ma ng_urpihe b_u ja ra nij_a bi hyonya thoho n_e bi 'y_en'_u:

—Hague nja i sä da ma x_un ho rá m hman Oja na ran 'yoh_u, n_e him bi z_u'a man xädih_u, bin 'y_em z_eh_e _u.

¹⁶ Bi d_a a ra Jesús:

—Nu'a man xädigä him mam hmans_egä a p_egue rá m hman a to bá p_engä. ¹⁷ Nu'b_u 'b_u a n'da gue nde da 'yøt' rá pähä Oja, da b_a 'b_u rán xädi Oja, o gue da b_a 'b_u mam hmans_egä. ¹⁸ Nu'b_u 'b_u a n'da im ma 'b_e'a mb_ens_e, i honi da hnumansuse. P_e nu'b_u 'b_u a n'da i honi da t'èspa rá hmu, im ma majuani a n_e hingui häte a.

¹⁹ N_e xø bi 'y_ena:

—Bi 'daj_u y_un t'èdi ra Moisés, p_e xinga n'da ah_u guí øth_u nguetho bi ma njon din hote, n_e guín nde gui hyoj_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

²⁰ N_e bi d_a' _u y_u ja'i thoho:

—Masque bi b_en'na ra z_ith_u a gám ma, njo'o to in nde da hyo i, bi 'y_en'_u.

²¹ Nu ra Jesús bi d_a' _u:

—Nugä dá øt'a n'da ra 'b_efi 'b_u ra pa ran ts'äya, n_e gátho ah_u gá hyonya thohoh_u. ²²⁻²³ P_e n_e'ah_u, nu'b_u din t_in i yoho y_un t'èdi bi man ra Moisés, nu'a n'da bi ma gue gui h_ec_pah_u yá ja'i y_u 'uere, n_e nu man'da b_uya ra pa ran ts'äya, guí huanhd_u nda'a guí øth_u, gue guí h_ec_pah_u yá ja'i y_u 'uere. Nguetho hin guín nde gui f_estah_u a rán t'èdi ra Moisés. N_e hinga hønt'a ra Moisés bi ma da th_ec_pa yá ja'i y_u 'uere, p_e n_e' _u mam bombøtah_u bi ma. N_e ngutho dá øt' 'b_u má hoc'a n'da ra h_yenni 'b_u ra pa ran ts'äya. Hanja gní s_uj_u n_e gue'a n'y_oui b_u rán t'èdi ra Moisés dá øt'ä. ²⁴ P_e damin 'yomf_enih_u x_un ho 'b_u guí _ena guí ju_an_bah_u n'da ra ja'i. Jatho 'b_e guí p_ahmb_u 'b_e'a nam bøn'a i øt'a n'da, bi 'y_en'a ra Jesús.

Bin 'yän'd_u 'b_u gue'a ra Cristo

²⁵ N_e nu' _u 'da y_u m_engu b_u Jerusalén bin 'y_emp'_u:

—Ha hinga guehna ran 'yoh_u im ma ma ng_urpih_u da hyo. ²⁶ P_e hague in ja, in xänbate ua bim peti gátho y_u ja'i n_e nte i xih ya. Uague bi b_en' _u ma ng_urpih_u gue majuani ra Cristo na ra Jesús, gue bi huand Oja dim Hmu ua. ²⁷ P_e nuna ran 'yoh_u, dí p_ahmb_u har_u bá n_exna, p_e nu'b_u bá _e a majuani ra Cristo, njo'o to da b_adi har_u dí n_ex'a, bin 'y_em z_eh_e _u.

28 Nu'bu mín xänbate ra Jesús bu ja ra danija, nts'edi bi 'yena:

—Guím bēmhbū guí pajū ne guím bēmhbū guí pāhmbū hapū bá nexä. Pε hin bá εcä nanguεεgä, pεgue bá pengä a majuāni i ja rá ts'edi. Nu'ehu hin guí pāhmbū a. 29 Nugä dí pācä a nguetho bá nexä bu i 'bu a, ne gue'a bá pengä a, bi 'yena.

30 Ne 'bexque nde da bent pūya, pε njom bi zä bi bent'i nguetho hin ní zōn ra ora da bent'i. 31 Ne xun ngu yū jā'i bi 'yεc'yεi gue majuāni ra Cristo a. Ne bi 'yεn'ū:

—Guehma majuāni ra Cristo na ra Jesús gue mí hma ba εhe, nguetho njon da zä da 'yōt' yun t'ōt'e man'da nuixte, bi 'yεn'ū.

Bi 'benh yū asmayo da bent'a ra Jesús

32 Nu'bu mí 'yōh yū fariseo ne yū dāmbājā 'be'a bi man yū jā'i nangu'e'a ra Jesús, bi xi ū 'da yū asmayo būya da bent'a ra Jesús ngue da got'i. 33 Nu'a ra Jesús 'bu mí thoqui bin xänbate, bi 'yena:

—Mi ts'utho dí 'būhmbū ua nguetho ga mba bu bí 'bu a bá pengä. 34 Ne nu'ahu būya gui hyonjū pε hin da zä gui tñjū, ne hin da zä gui sōmhbu bu hapū dam 'bucä, bi 'yena.

35 Ne bin 'yεmzεhe ma ngurpihe:
—Hapū da mba gue hin da zä ga tñhbū. Ha da mba bu n'danni 'bu ū ma mijudíohū, ne da xänba ū, ne'ū n'dan'yo yū jā'i gue yū griego. 36 'Be'a ním bōn'a man'a: “Gui hyonjū ne hin gui tñjū, ne hin da zä gui sōmhbu hapū ga mba,” εnjū, bin 'yεmzεhe ū.

Tengu n'da ra dāthe da nexpū ní mbūi n'da

37 Nu rán zegui ra pa nanguε yūm peti mí ōt'ū, gue'a ra pa εmb yū jā'i man'da xun ndaxqui a. Ne 'bāpū ra Jesús ne nts'edi im man'a:

—Nu'a to'o di 'be a man'da mahyoni thoho rá mbūi, tengu'bu i tuthe, ba εhe ga un'na mahyoni thoho, tengu'bu da zi ra dehe. 38 Ne nu'a to'o da zi ra dehe dí m angä, din ja tengu n'da ra dāthe da nexpū rá mbūi gue di un mahōn'a

ra 'da'yote, tengu xí man rá t'ohni Ojā, bi 'yεn'a ra Jesús.

39 Ne gue'a bi ma nanguε rá Hogandāhi Ojā da hyāni to'o gātho da 'yεc'yεi. Pε hin ní zōh rá Hogandāhi Ojā 'bu mí m ma nguetho hin ní ndex mahεts'i ra Jesús gue tpa pengahū a.

'Dahma 'dan'yo bi bεn yū jā'i

40 Nu'bu mí 'yōh yū jā'i 'be'a bi man ra Jesús, bi 'yεn i 'da:

—Masque majuāni rá pōngahyā Ojā mí hma ba εhe.

41 Ne nu mi'da bi 'yena:

—Nu'a, ra Cristo gue rá Thahni Ojā a.

Pε nu mi'da bi 'yena:

—Pε ha dí 'yεpū Galilea ra Cristo.

42 Nguetho bi man rá t'ohni Ojā, gue ra Cristo ba εhe nanguε rá 'yū ra David, ne di nequi bu ra hnini Belén guepū mí 'būh ra David, εn'ū.

43 'Bex bin hec yū jā'i nangu'e'a bi man'ū, ne 'dahma 'dan'yo 'be'a mí m bεni ngue to'o a ra Jesús. 44 Ne 'da ū nde da bent'i ngue da got'i, pε xínga n'da bi zä bi bent'i.

Him bi 'yεc'yεi yū ngurpi

45 Nu'bu mbenc'ū yū asmayo bu 'bu ū yū dāmbājā ne yū fariseo, nu'ū bi 'yānni:

—Hanja hin guá sihū a dá xi ahū, bi 'yεn'ū.

46 Ne nu yū asmayo būya bi dādi:

—Pε him mí 'bu a n'da im ma tengu man'a ra Jesús, bi 'yεn'ū.

47 Ne bi dā ū yū fariseo būya:

—Ha ne ahū bi hyā ahū. 48 Pε xínga n'dagāhe dyū fariseohe dí εc'yεihe a, xínga gue'ū mi'da ma mingurpihe. 49 Pε nu ū yū jā'i thoho gue hingui pāh yun t'ēdi, hōnt'ū i εc'yεi a ran 'yohū ū, pε da nu ran unbi mazāi ū, bi 'yεn ū.

50 Ne nubūya nu ra Nicodemo, gue'a xí zōm bu 'būh ra Jesús 'bu n'da ra xui, bi 'yεmp'ū yā mifariseohū:

51 —Nu'a man t'ēdihū, hingui sä ga juānbahū n'da ra jā'i 'bu hin dá ōhmbū 'be'a da mansε, ne'bu hin dí pāhmbū majuāni 'be'a i ōt'e, bi 'yena.

52 Ne bi dā ū, bi 'yεmbi:

—Nu'i tengu'bu ne'i guí 'yεpu Galilea, nguetho ne'i guím ma tengu im man yu 'yambui. Pe dami hyombu ja rá sœcuą Oja gue'bu di nequi bu Galilea n'da rá pŕngahya Oja.

⁵³ Ne n'da ngu n'da bi mba yu ngu buya.

8

Ra xisu ra 'yomt'eni

¹ Pe nu ra Jesús bi mba bu ja ra nyuni Olivos. ² Ne nu'bu t'axudi tho bi mbeng bu ja ra danija mahon'a ne bi hyupu. Ne gátho nan ngu yu ja'i bá xhe nangue'a ne bi xänba u. ³ Ya xí ya bu ra Jesús 'bu mí zøm bu yu fariseo ne yu xänbate nija, bi zispa n'da ra xisu gue bi nu 'bu mín yaui n'da ran 'yohu hing rá ndø. Ne bi mbä'minde bu 'buh yu ja'i. ⁴ Bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Xänbate, nuna ra xisu dá tımhbe bu i øt' ran 'yomt'eni. ⁵ Ne nu ran t'edi bi xiju ra Moisés, tengu na bi 'yøt' ra xisu ya, ne i jatho da mba ma bat'ado gue da du. Xi'e, 'be go guí xije ya, bi 'yεn'u yu fariseo ne yu xänbate nija.

⁶ Pe guehna bi man u nguetho i sátho ra Jesús, i honi 'beru dí yaui. Ne 'bex bi mbom thoho a ra Jesús ne bi 'yo't' rá saha bu häi tengu'bu hin xtá 'yø'a bi man'u. ⁷ Pe man'da bi thoqui bi 'yänni, nu ra Jesús bim 'bäh puya ne bi 'yεmp'u:

—Nu'bu 'bu a n'da ahü hin'yü ni ts'oquihü, gue'a di dü'mi da 'yεmba ra do ra xisu a.

⁸ Ne bi mbo'mi mahon'a bu häi ne bi 'yo't' rá saha bu ja ra häi. ⁹ Ne nu'bu mí 'yø'u 'be'a bi man ra Jesús, bi dü'mi 'dahmi 'datho bi mba, m'bet'o bi mba a man'da xın dác'yei asta gue'bu go mín the u yu yapate, nguetho bi bāse mbo yu mbui i ja yu ts'oqui. Ne hønt'a ra Jesús bi gohmbu bu u mí xänbi, ne'a ra xisu. ¹⁰ Ne nu'bu mí'm 'bä'a ra Jesús ne bi nu njo'o bu yu yapate, pe hønt'a ra xisu bi gopu, bi 'yεmbi:

—Grá xisu, hapu bi mba u bi yap'i i. Ha njo'o ua u in nde xti 'da'a rá muui ni ts'oqui.

¹¹ Ne bi dā'a ra xisu:

—Grá Hmu, xinga n'da.

Ne nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Necä, xinga guecä ga 'da'a rá muui ni ts'oqui. Ni mba ya, pe hin gui 'yøt' mi'da yu ts'oqui.

Rá nyot'i yá mbui yu ja'i

¹² Nu ra Jesús bi thoqui bi xänba yu ja'i mahon'a, bi 'yεna:

—Nugä, drá nyot'i yá mbui yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dengui him man 'yo bu ja ra 'bexui, pe din ja ran nequi yu mbui gue ra 'da'yote mazai, bi 'yεmp'u.

¹³ Janangue'a nu'bu mi dā u 'da yu fariseo mi 'buru, bi 'yεmbi:

—Pe nu'i guím mansε 'be'a guí øzehε, janangue'a säti thoho a guím ma, sä bi 'yεn'u.

¹⁴ Nu'a ra Jesús buya bi dät'u ne bi 'yεmp'u:

—Madague'bu dí'm mansε nanguesεgä, pe di muui a, nguetho dí pačä hapu bá nexä ne hapu ná mbagä. Pe nu ahü hin guí paħmbu hapu bá nexä o hapu ná mbagä. ¹⁵ Nu'ehü sä gadí juąnbahü n'da 'bu hin guí paħmbu xün ho 'be'a øt'a n'da. Pe nugä madague'bu dí pađi 'be'a øt'a n'da, pe njon dadí juąnbä ya. ¹⁶ Pe nu'bu dí'm mangä 'be'a øt'a n'da, majuąni dí'm ma, nguetho hin dí 'dase pe n'dat'a dí'm mam'be ma Ta gue bá pengä ua. ¹⁷ Nt'o't'i bu ja yün t'edi zai guidín xähmbu, gue nu'bu yoho yün 'yohu 'da'angu da ma 'bu xün juąnni, mfadı gue ya majuąni a buya. ¹⁸ Nugä dí xi ahü to'ogä, n'dahma gui pađu, ne'a ma Ta bá pengä di jaqui da faqui, bi 'yεna.

¹⁹ Bex bi 'yεn'u:

—Hapu 'buh ni ta, bi 'yεmbi.

Ne nu ra Jesús bi dät'u:

—Hin guí pađu, xinga gue'a ma Ta guí paħmbu. Nu'bu xquí pađu, ne'a ma Ta xquí paħmbu 'bu, bi 'yεna.

²⁰ Ne guehna bi man ra Jesús 'bu mín xänbate bu ja ra danija gueru i pa m'be'ts'i ra mbeti. Ne njom bi bent'i gue xtan got'i nguetho hin ní zøn ra ora dim fent'i.

Him bi zä bi mbähä ra Jesús

²¹ Nu ra Jesús bi thoqui bi xih mahon'a u:

—Nugä ga mbagä, ne m'bejua gui hyonja, ne gui tuha 'bu hin nín hothoni ts'oquihä. Nubä hapä ga mbagä hin da zä gui mbähä bü, bi 'yena.

²² Ne bi 'yena ma ngurpihe:

—Ha din hyose nanguese nguetho bi ma: “Nubä ga mbagä, hin da zä gui mbähä bü,” bi 'yenjü, bi 'yena.

²³ Ne nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nu'ahü i ja ahü rán 'yomfëni ra ximhäi nguetho gyä menguhü ua ja ra ximhäi. Pe nugä 'da'angu dím bëm'be Ojä, nguetho hin dra mengugä ua ja ra ximhäi. ²⁴ Janangue'a dí xi ahü, nu'bu hin gui 'yëc'yëihü 'be'a dím manse gue to'ogä, gui tuha ne njäm'bu din hoh ni ts'oquihü, bi 'yena.

²⁵ Ne bi 'yän'ndü büya:

—To'o i, bi 'yena.

Nu'a ra Jesús büya bi 'yemp'u:

—Ya xtá xi ahü to'ogä ne guexta thohogä. ²⁶ I ja man'da xän ngu ga xi ahü 'bepü nín ja ni ts'oquihü. Pe majuani a dím ma nguetho majuani a bá pengä. Ne nu'ü yäm hma di bëngä a, gue'ü dím mangä ua ja ra ximhäi ü, bi 'yena.

²⁷ Pe nu'ü ma ngurpihe 'bü mí xi ü, him bi bā ü gue'a bi ma ra Jesús gue Ojä bá penhua. ²⁸ Janangue'a xø bi 'yena ra Jesús:

—Nu'bü gá cuarcähü bü magats'i, guecä dán jã'igä ua ja ra ximhäi, m'bejua büya ja gui pämbü to'ogä. Ne ja gui pämbü büya nte dím manse, pe gätho xtá ma bi xänga ma Ta. ²⁹ Nu a ma Ta gue bá pengä ua, n'dat'a dím bëm'be, ne njäm'bü i sogä a nguetho zäi gätho dí ø'tä a in numanho, bi 'yena ra Jesús.

³⁰ Nu'bü mí man na, xän ngu ü mi'da bi 'yëc'yëi mahøn'a.

Yü 'yëhe a ra ts'oqui

³¹ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u 'da ma mijudíohe ngue ñna bi 'yëc'yëi a:

—Nu'bü gui thoqui gui ténhdü mam hmangä, majuani ma 'yëc'yëi ahü 'bü.

³² Ne da zä gui pämbü 'be'a nam bøn'ü yäm hma majuani, ne gue'a dí yän ahü gue da zin ahü Ojä, bi 'yena.

³³ Ne bi dā ü:

—Pe nugähe, dyäm bom'betoje ra Abraham janangue'a ya yä t'ühnigähe Ojä. Ne njäm'bü midí mandagähe man'da ra hmu. Hanja gní xije da mba nhyänigähe gue da zinjé Ojä, bi 'yena.

³⁴ Ne nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü, nu'a to'o øt' ra ts'oqui, rá hmu ra ts'oqui a. ³⁵ Nehna man'da guim bëmhbü, hin gui sä gui comhbü ran ho ra Abraham, pe tengu'bü yü 'yëhe thoho ahü a. Pe hønt'ü njuantho yü t'ühni da gomhbü ran ho mazäi. ³⁶ Nugä njuantho rá Ts'ünt'ü Ojägä. Ne nu'bü guecä ga jëc'ähü bü ja yä ts'oqui, majuani da zin ahü ma Ta ne yü t'ühni ahü a 'bü.

³⁷ Ne madague'bü bi xant'ähü ra Abraham, tengugä, pe guín nde gui hyojü, nguetho hin hapä da zä da yat' mam hma bü ja ni mbühü. ³⁸ Hønt'a bi 'yurcä ma Ta dím mangä. Ngutho ahü, hønt'a bi 'yut'a ni tahü guí øthü, bi 'yemp'u.

³⁹ Ne bi dā ü ma mijudíohe mí 'bärü:

—Ra Abraham ma tahe.

Ne nu ra Jesús xø bi 'yemp'u:

—Nu'bü majuani yü t'ühni ahü ra Abraham xquí comhbü ran 'yomfëni ra Abraham 'bü. ⁴⁰ Pe nuya guín nde gui hyojü, guecä dí xi ahü a majuani gue'a bi xänga ma Ta. Pe hinga ngübü bi 'yøt' ra Abraham tengu guín nde gui 'yørcähü. ⁴¹ Janangue'a dí xi ahü, guí øthü rá 'bëfi man'da ni tahü, bi 'yena.

Ne 'bex bi 'yena:

—Hin dyä 'betat'ühni gähe, pegue n'datho ma tahe 'bü, Ojä a, bi t'emp'a ra Jesús.

⁴² Nu'a ra Jesús bi dät'ü:

—Nu'bü da gue'a Ojä ni tahü, xquí numanhøjü 'bü, nguetho bá ëcä bü bí 'bü Ojä. Ne hin bá ëcä nangué ma ts'edi zëhe pe gue'a Ojä bá pengä ua.

⁴³ Hanja hingui sä gui pämbü 'be'a dím mangä. Nguetho hin guín nde gui pämbü a. ⁴⁴ Nguetho ra zïthu ni tahü, ne guí honi gui 'yøthü rá pähä a. Ne nu'a, rá mbüdi thoho bi d'ümi bin hote, ne guet'ü yä pa i ja bü ya i øthoho. Ne nu'a, him bin zämmi

a majuaṅni nguetho him bi numanho a. Ne hōnt yu fehni man'a nguetho rām 'bāi a. Ne in ta nanguē gātho yu fehni. ⁴⁵ Pe nugā dīm ma majuaṅni, jananguē'a hin guí εc'yēigah. ⁴⁶ To'o ah da ma majuaṅni dí øt' ran ts'o o gue dīm man ra fehni. Pe nu'bu gātho majuaṅni a dí xi ah, hanja hingui sā guí 'yεc'yēih. ⁴⁷ Nu'a to'o bim 'bui nanguē Oja, i ømanho rām hman Oja a, pe nu'ah hin guí ømanho rām hman a nguetho hin gām 'buhmbu nanguē Oja, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ya xmi 'buh ra Cristo 'bu hin nīm 'buh ra Abraham

⁴⁸ 'Bex bi dā'u ma mijudíohe buya:

—Ha him majuaṅni dīm mamhbe, gue nu'i grá mēngu bu Samaria, gue him majuaṅni grá mbom'betto ra Abraham. Ne guí 'buhmi n'da ra zīthu, sā bi 'yεn'u.

⁴⁹ Nu ra Jesús bi dāt'u:

—Nugā hin dí 'bu'be n'da ra zīthu pe dí numansu ma Ta. Nu'ah hin guí numansuju. ⁵⁰ Ne hin dí honi gue da hnumansugui pe i 'bu a n'da gue i honi da hnumansugui, ne di unbi to'o hingui numansugui. ⁵¹ Majuaṅni dí xi ah, nu'a to'o da 'yεc'yēi a dīm mangā hin da nu ran dāte a, bi 'yεna.

⁵² 'Bex bi dā'u ma mijudíohe:

—Nuya dí pāhmbe go gue'e guí 'buhmi a ra zīthu, nguetho bi du ra Abraham ne gātho yá pōngahya Oja, pe sā guí εna, hin da du to'o da 'yεc'yēi i. ⁵³ Ha guí εna man'da guín nuixte xinda gue'a ma tahe ra Abraham ne u yu pōngahya, ne maya'bu xun du u. To'o guí εna gue gue'e 'bu, bi 'yεn'u.

⁵⁴ Nu'a ra Jesús bi dāt'u:

—Nu'bu xcá honi dan nuixte zehεgā, sāti thoho 'bu. Pe nanguē a rá ts'edi ma Ta, gue'a nán nuixtegā a, gue'a guí εmfu ni Ojah. ⁵⁵ Pe njam'bu gá pāhmbu a. Pe nugā dí pācā a, ne nu'bu xcá mangā hin dí pācā a, xcám fehni gā 'bu, tengu ah. Pe majuaṅni dí pācā a ne dí øt'a im man a. ⁵⁶ Nu a ra Abraham, zai guí εmfu ni tahu, pe bin johya 'bu mi badi da zōn ra pa ba εcā

ua. Ne bi t'uti gue ga sōcā ua, ne bin johya 'bu mi nugui, bi 'yεna.

⁵⁷ Ne sā 'bex bi 'yεmp'u ma mijudíohe:

—Hin guí pe'ts'i yote ma 'det'a nje ya ne guí εna gá nu ra Abraham, bi 'yεn'u.

⁵⁸ Ne nu ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Majuaṅni dí xi ah, nu'bu hin nīm 'buh ra Abraham, xmi 'bucā, nguetho zai dí 'bui, bi 'yεmp'u.

⁵⁹ 'Bex bi gux yu do u, εna di bat'i, pe nu ra Jesús 'bex bi yat'i nde bu 'buh yu ja'i, bin 'yāni ne bi bōm bu ja ra dāni ja buya.

9

Ra xādā 'bu mim 'bui bi yāni

¹ Nu'bu má mbāhmbe bu 'yu ra Jesús, dá nuhe n'da ran 'yohu, ra xādā gue'bu go mim 'bui. ² Ne nugāhe dyu xādihe dá ānhde:

—Xānbate i, to'o bi 'yōt' ra ts'oqui, ha gue'a rá ta o gue rá mbe, uague rá ts'oqui zehε gue bin xādā, dí εmfu.

³ Nu'a ra Jesús bi 'yεngāhe:

—Xínga guehna ran 'yohu ne xinga gue'a rá ta ne xínga gue'a rá mbe, pe hōnt'a ran t'øt'e nuixte da 'yōrpa Oja gue da nu yu ja'i. ⁴ Nuj i jatho ga humbi ga ørpa hu rá 'be fi Oja ya tengu'bu ma patho ya, nguetho da zōn ra pa ga tuhu, ne hin man da zā ga øthu ra 'be fi ua ja ra ximhāi buya.

⁵ Nu'bu dí 'bucua ja ra ximhāi dí xānba yu ja'i, tengu'bu dí xocpa yá dā da nu ran nequi, bi 'yεnje.

⁶ Nu'bu mí jua'a bi ma, bi zoh rá jīni bu hāi, ne í 'yōt' ra bōhāi rá jīni ne gue'a í gospa rá dā ra xādā a buya. ⁷ Ne bi 'yεmp'a ra xādā:

—Ní mba bán xādā nu ja ra mbothe Siloé.

Bi mba ne bán xādā. Ne nu'bu mam bá pengui in nu ran nequi buya. ⁸ Ne nu'bu dīn tōt'am'bu ihu ne'bu mi'da yu ja'i gue zai mín nu 'bu mín xādā, nu'bu mín nu u, bin 'yεmp'u:

—Ha hinga guehnu ra xādā nu mí haxta'a 'be'a mí si.

⁹ 'Da'u bi ma:

—Guehnu.

Ne nu'bu mi'da bi 'yεna:

—Æna ngun_u a pɛ hinga guehn_u.

Pɛ nu ra xädä bi dadi:

—Guecä, bi 'yɛn'a.

¹⁰ Nɛ bi 'yän'du baya:

—Hague nja bi xoh ni dä.

¹¹ Nɛ nu ra xädä bi dadi:

—Nu'a ran 'yoh_u rá thuhu ra Jesús bi 'yøt' ra bøhäi nɛ bi gosca ma dä. Nɛ bi 'yɛngä: “Ní mba b_u ja ra mbothe Siloé nɛ guan xädä b_u,” bi 'yɛngä a. Nɛ dá mba dán xädä, nɛ bi zä dá nu ran nɛqui ma dä baya, bi 'yɛna.

¹² Nɛ bi t'ɛmp'a:

—Har_u i 'b_u a.

Nɛ bi daj paya:

—Hin dí padi, bi 'yɛntho.

Bi t'ørpa ran t'änni a mí xädä

¹³ Nɛ bi zix b_u 'b_uh y_u fariseo baya.

¹⁴ Nu'a ra pa bi 'yøt' ra bøhäi ra Jesús nɛ bi xocpa rá dä ra xädä, ra pa ran ts'äya a. ¹⁵ Nu y_u fariseo bi 'yänni mahøn'a:

—Hague nja bi nu ran nɛqui ni dä.

Nɛ bi 'yɛmp'a:

—Bi gosca ra bøhäi ma dä, nɛ bán xädä, nɛ nuya dín nu ran nɛqui, bi 'yɛna.

¹⁶ Janangue'a bi 'yɛn' 'da y_u fariseo:

—Nu'a ran 'yoh_u guím ma, hin-gui numansu Oja nguetho hingui numansu ra pa ran ts'äya, sä bi 'yɛn'.

Pɛ nu' 'mi'da _u bi 'yɛna:

—Pɛ nu' b_u ra ts'om'bäi hin xtán zä da 'yøt' y_u n' t'øt'e nuixte gue i øt'a.

'Bex bin hec' baya. ¹⁷ Nɛ bi t'än'na ra xädä:

—'Bɛ'a guím ma nangue'a bi xoc'a ni dä.

Nɛ bi 'yɛna:

—Nu'a, n'da rá pøngahya Oja a, bi 'yɛna, nɛ bi bøm baya.

¹⁸ Pɛ nu' him bi 'yɛc'yɛi gue gue'a mí xädä, jague' b_u mí zonpa a rá ta nɛ rá mbe. ¹⁹ Nɛ bi 'yän'du:

—Ha gue'a ni ts'unt' hui gue mí xädä a. Hague nja in nu ran nɛqui ya, bi 'yɛn'.

²⁰ Bi daj'a rá mbe nɛ rá ta:

—Dí paj'be gue gue'a ma ts'unt' h'be gue mí xädä 'b_u mim 'b_ui. ²¹ Pɛ hin dí paj'be hague in ja in nu ran nɛqui

ya, hin dí paj'be to'o bi xocpa rá dä. Nu'a xun dan'yoh_u ya, dami 'yänhd_u, da manse to'o.

²² Ngub_u bi man rá ta nɛ rá mbe nguetho i su ma ngurpihe dy_u judíohe. Gue bi zän'na n'da ra nde, gue da hyøn'a thi b_u ja ra nija _u to'o da ma bá penh Oja a ra Jesús, nɛ ma zä hin da hnumanho b_u ja yä hnini.

²³ Janangue'a bi 'yɛntho rá ta nɛ rá mbe: “Xun dan'yoh_u ya, dami 'yänhd_u,” bi 'yɛntho _u.

²⁴ Janangue'a bi zonh mahøn'a ran 'yoh_u mí xädä, nɛ bi 'yɛmp'a:

—Pɛ dami ma majuani gue gue'a Oja bi xoc'a ni dä. Pɛ nu'a ran 'yoh_u gá ma, dí paj'mbe ra ts'om'bäi a, bi 'yɛn'.

²⁵ Nɛ nu'a mí xädä bi dadi:

—Hin dí pajcä 'b_u ra ts'om'bäi a, o gue hin'na, pɛ hønt'a dí padi mí xädägä, nɛ dín nu ran nɛqui ya.

²⁶ Nɛ bi 'yɛmbi mahøn'a:

—'Bɛ'a bi 'yøt'a' i 'b_u mí xoc'a ni dä.

²⁷ Nɛ bi daj'a:

—Nugä ya xtá xi ah_u nɛ hin gá 'yɛc'yɛih_u. Ha gui 'yɛc'yɛih_u 'b_u ga xi ah_u mahøn'a. Ha nɛ ah_u guín nde gui tenhd_u a 'b_u, bi 'yɛna.

²⁸ 'Bex bin sante thoho _u 'b_u mí 'yɛmp'a:

—Nu'í rá xädi i a ra ts'om'bäi. Pɛ nugähe yä xädigähe a ra Moisés. ²⁹ Dí paj'mbe Oja bin yayi ra Moisés, pɛ nu'a ran 'yoh_u guí ɛspi hin dí paj'mbe har_u bi nɛx'a rán t'ɛdi a, bi 'yɛn'.

³⁰ Bi daj'a mín xädä baya:

—Nugä dadí hyonya thoho nangue'a gá mamhb_u, gue hin guí paj'mb_u har_u bí 'yɛ a rán t'ɛdi, nɛ ya bi xoga ma daj a. ³¹ Nɛ dí paj'mb_u hin da 'yømanho Oja 'b_u da 'yäp rá ts'edi n'da ra ts'om'bäi, pɛ nu' b_u 'b_u a n'da i thande Oja nɛ ørpa rá pähä, i ø Oja 'b_u i äp rá ts'edi. ³² Nɛ gätho y_u jeya x_u thogui njam'b_u bim 'b_u a n'da bi xocpa rá dä n'da mí xädä 'b_u mí 'b_ui.

³³ Nu'a ran 'yoh_u dím ma, nu' b_u hin di fäx Oja a, hin te sä da 'yøt y_u nuixte 'b_u, bi 'yɛn'a mí xädä.

³⁴ Nɛ bi t'ɛmp' mahøn'a:

—Nu'i grá dādits'oqui, janangue'a guí xädä 'b_u gmím 'b_ui. Ha go gui xāngahe, bi 'y_εn_u.

Nε bi hyø_n a thi gue ma zä hin da numanho ma mijudíohe b_uya.

I xädä yá mb_ui_u 'da

³⁵ Nu'b_u mí 'yø'a ra Jesús gue bi thø_n'a thi ra xädä, bi dīni nε bi 'yänni:

—Ha guí εc'y_εi rá ts'ant'_u Oja, bi 'y_εmbi.

³⁶ Nε bi dät'a:

—Ma Hmu, to'o a guím ma. Dami xiqui ts'_u, ga εc'y_εi a, bi 'y_εna.

³⁷ Nε nu ra Jesús bi 'y_εmp'a:

—Guecä guín nug ya, nε dí y_εui ya.

³⁸ Nε bi 'y_εmbi:

—Ma Hmu i, dí εc'y_εi a ya.

Nε bin danyahmu b_u ja rá hmi b_uya.

³⁹ Nε nu ra Jesús bi 'y_εna:

—Janangue'a dām 'b_ucä ua ja ra ximhäi, gue ga japi di nequi 'b_ε'a mb_εni n'da ngu n'da. Nε nu'_u i xädä da nu ran nequi, nε nu'_u in nu ran nequi din xädä, bi 'y_εna.

⁴⁰ Nε nu'_u 'da y_u fariseo bi 'yø_h rām hman a, bi 'y_εn'_u:

—Ha necähe dí xädähe, bi 'y_εn'_u.

⁴¹ Nε nu ra Jesús bi 'y_εmp'_u:

—Nu'b_u xquí p_εhmb_u gue guí xädä_{h_u}, xtán zä xtīm pun'nah_u 'b_u nε njon xtá xi ah_u gue ja ni ts'oquih_u b_uya. Pε guí εnse_{h_u} guín nu_{h_u} ran nequi, janangue'a hin dim pun'na ni ts'oquih_u, bi 'y_εn'a ra Jesús.

10

Ran t'uti nangue rá mbä't'i y_u dε'yo

¹ —Maju_uni dí xi ah_u, bi 'y_εn'a ra Jesús, nu'_u hin dí y_εrp_u ja rá goxthi a rá mbä't'i y_u dε'yo, nε dí dons p_u ja ra mbä't'i, y_u b_ε u. ² Pε nu'_u dí y_εrp_u ja ra goxthi, nju_uantho y_u mbändε'yo u. ³ Nε da xocpa a ra mbängoxthi nε da y_ut'ambo ra mbändε'yo b_uya. Nε nu'_u yá dε'yo i ørpa rá nde a rá mbädi nε i øt'a i xifi. Nε i ndønba yá thuhu nguetho i p_ε u yá mb_εti a. Nε i sixp_u ja y_u 'bot'ei. ⁴ Nε nu'b_u mí g_uc p_u thi gätho u yá dε'yo, di 'b_εt'o 'b_u i sits'i, nε nu'_u yá dε'yo i tenni nguetho i p_εra rá nde 'b_u im mba't'i.

⁵ Hingui tenna n'dan'yo n'da ra ja'i, pε i 'dagui, nguetho hingui p_εra rá nde a n'dan'yo, bi 'y_εna.

⁶ Nu'a ran t'uti bi man'a ra Jesús, pε hingui p_ε u 'b_ε'a nam bøn'a bi si u.

Ra Jesús ra hogambändε'yo

⁷ Janangue'a 'b_εx bi 'y_εmbi mahøn'a:

—Maju_uni dí xi ah_u, nugä drá goxthigä a ra mbä't'i guep_u i 'b_uh y_u dε'yo.

⁸ Pε gätho u im b_εni dim 'b_εt'o zehε xinda guecä, nε gue'_u y_u b_ε u. Pε nu'_u y_u dε'yo hingui ørpa yá nde u.

⁹ Nugä drá goxthigä, nu'a to'o da y_ut'i nanguecä, ma zä da ts'imanho b_u. Nε da b_εdi gue rá ngu b_u, janangue i 'yo nε da dīni 'b_ε'a dí zεrpa yá mb_ui, tengutho ra dε'yo i tīn y_u t'ei.

¹⁰ Nu'_u y_u b_ε ní 'y_εhε dim p_ε nε din hodu nε di ts'onbi gätho rá 'b_εfi Oja. Pε nugä ná εhε gue dí tīn ra te n'da nε din ja ra te i juadi x_un ho. ¹¹ Nugä drá hogambändε'yo nε ga 'b_εh ma te gue gan y_un u ma dε'yo. ¹² Pε nu'_u 'da y_u mb_εfi, hønt'_u y_un zäbi nde da dāha, nε him maju_uni y_u mbändε'yo, gue hin yá mb_εti u y_u dε'yo. Janangue'a nu'b_u in nu ba εp_u n'da ra zate, i sop_u y_u dε'yo nε i 'dagui. Nε nu ra zate b_uya im b_εnt'_u y_u dε'yo nε im maxt'i. ¹³ Nu'_u y_u mb_εfi i 'dagui nguetho hin'y_u y_un huεcate nangue y_u dε'yo, nε hønt'_u y_un zäbi ní hyu yá mb_ui.

¹⁴ Nugä drá hogambändε'yo, nε dí p_εh ma dε'yo nε nu'_u i p_εqui. ¹⁵ Tengu tho_u dí øt'be ma Ta, i p_εqui nε dí p_εcä a. Nε ga ungä ma te ngue gan y_un u ma dε'yo. ¹⁶ I 'b_uh mi'da ma dε'yo gue hinga guecua i 'b_ucua. Nε'_u jatho gua sigä. Nε da 'yø 'b_u dá mba't'i. Janangue'a 'darp_u din 'yo gätho ma dε'yo. Nε gätho ga fāh p_uya nguetho høngdä drá mbändε'yogä.

¹⁷ εmme numanho ma Ta 'b_ε'a ga øt'ä gue ga ungä ma te nangue ma dε'yo. Pε ga th_εmb_εnigä mahøn'a.

¹⁸ Xínga n'da ra ja'i da zä da hyogui, pε nugä ga unse ma te. Ja ma ts'edi ga uni nε ja ma ts'edi ga th_εmb_εni, nguetho gue'a bi xic ma Ta, bi 'y_εn'a ra Jesús.

19 Nangue'a bi man ra Jesús, bin hec ma mijudíohe mahø'n'a. 20 Xøn ngu ɯ bi 'yɛna:

—Nuna 'bɯhmi ra zɪthu nɛ ran gɛt'i na. Hanja gní 'yøhmbɯ 'bɛ'a man na, bi 'yɛn'ɯ 'da.

21 Pɛ nu'ɯ mi'da bi 'yɛna:

—Pɛ hinguin jabɯ rá m hman a in 'youi ra zɪthu. Nɛ mfɛdi hin'yɯ rá ts'edi ra zɪthu da xocpa yú dǎ yɯ xǎdǎ, bi 'yɛn'ɯ mi'da.

Him bi hnumanho a ra Jesús

22 Nu yɯ pa xøn sɛ bin ja ran ts'ihmɛ bɯ Jerusalén ngue ra dǎmpeti bi 'yøt' ma mijudíohe. 23 Nu ra Jesús mí 'yo bɯ ja rá ngun'yú ra dǎnijǎ ní hu ra Salomón. 24 Nu'ɯ 'da ma mijudíohe bɯya bi mbǎ'ts'a ra Jesús, nɛ bi 'yɛmp'a:

—Hanja gní jacthohohe dan 'yǎnhde nangue'e, pɛ dami xije njuǎntho 'bɯ gue'e grǎ Cristo, bi 'yɛn'ɯ.

25 Nɛ nu ra Jesús bi dǎt'ɯ:

—Ya xtǎ xi ahɯ pɛ hin gǎ 'yɛc'yɛigahɯ. Nɛ'a ra 'bɛfi dí øt'ǎ nangue rán t 'ɛdi ma Ta, i udi to'ogǎ.

26 Pɛ nu ahɯ hin guí ɛc'yɛihɯ nguetho him ma dɛ'yo ahɯ, tengu xtǎ xi ahɯ.

27 Nu'ɯ ma dɛ'yo i ømanho ma nde, nɛ dí pǎrpa yú mbɯi ɯ nɛ i tenguí. 28 Nɛ dí un ra 'da'yote mazǎi ɯ nɛ njǎm'bɯ dim 'bɛdi. Nɛ njo'o to'o da zǎ da huǎ'ts'ɯ i o ma 'yɛ. 29 Nu a ma Ta bi 'dǎcǎ ɯ, man'da nuixte a, nɛ njo'o man'da tengu a. Nɛ njo'o to da zǎ da huǎ'ts'ɯ i o rá 'yɛ ma Ta. 30 Nugǎ nɛ ma Ta n'datho dí com'be, bi 'yɛn'a ra Jesús.

31 'Bex bi gɯx yɯ do mahø'n'a ɛna di bat'i ngue da hyo. 32 Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Xøn ngu yɯ 'bɛfi xøn ho xtǎ ut'ahɯ ngue bi xic ma Ta. Nda'a ní 'bɛfi guín nde gdí bajɯ yɯ do, bi 'yɛna.

33 Nɛ bi 'yɛmp'ɯ yɯ judío:

—Hin nangue yɯ 'bɛfi xøn ho dí ɛna ga ba ahe, pɛ nangue hin guí ɛspa Ojǎ gue gǎ 'yɛna, n'datho guí cohmi Ojǎ, nɛ grǎ jǎ'i thoho, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

34 Nu ra Jesús bi dǎt'ɯ:

—Ha hinga nt'o't'i bɯ ja yun t'ɛdi gadín xǎhmbɯ, gue bi 'yɛn Ojǎ: “Nu ahɯ tengu'bɯ gyú ojǎhɯ,” i ɛm bɯ ja ra

t'ohni. 35 Gue bi 'yɛmbi tengu'bɯ yɯ ojǎ ɯ bi un rán t'ɛdi Ojǎ. Nɛ hingui sǎ dim 'bɛh rá T'ohni Ojǎ. 36 Pɛ hanja gní 'yɛnjɯ hin dín numansugǎ Ojǎ 'bɯ dím mangǎ, rá Ts'unt'ɯ Ojǎgǎ, guecǎ gue bi huangǎ ma Ta nɛ bá pengǎ ua. 37 Nu'bɯ hin dí øt'ǎ tengu øt'a ma Ta, hin gui 'yɛc'yɛigahɯ 'bɯ. 38 Pɛ nu'bɯ dí øt'ǎ tengu øt'a ma Ta, dami pǎhmbɯ ngue hønt'a Ojǎ sǎ i øt'ɯ yɯ nuixte dí øt'ǎ. Janangue'a da zǎ gui 'yɛc'yɛihɯ gue n'datho ran 'yomfɛni dí com'be ma Ta, bi 'yɛna.

39 Janangue'a bi 'yɛna da bent'i mahø'n'a ɯ ma mijudíohe mí 'bǎpɯ. Pɛ nu ra Jesús bi 'uegue.

40 Nɛ bi mbeng mahø'n'a bɯ 'danguadi ra dǎthe Jordán, guepɯ rá mbɛdi mí øt' ran xixyǎ ra Xuua, nɛ bim 'bɯpɯ 'da yɯ pa. 41 Nɛ xøn ngu yɯ jǎ'i bá ɛpɯ 'bɯh ra Jesús. Nɛ bi man ɯ:

—Madague'bɯ nte man t'øt'e nuixte bi 'yøt' ra Xuua Nxixyǎ, pɛgue gǎtho majuǎni a bi mam 'bɯ mi xijɯ nanguehna ra Jesús, bi 'yɛn'ɯ.

42 Nɛ xøn ngu ɯ bi mba bɯ, bi 'yɛc'yɛi a ra Jesús.

11

Bi du ra Lázaro

1 Mí 'bɯpɯ Betania n'da ran 'yohɯ in zǎman'ɯ, í Lázaro. Nɛ mí 'bɯhmbɯ yoho yǎn ju, ra María nɛ ra Marta.

2 Nɛ nuna ra María, guehna bi xispa ra 'yɛthi rá gua ra Jesús ɛmmɛ yaman'u nɛ bi 'yonbi nangue yǎ xtǎ. Guehna rán ju ra Lázaro na, gue xøn ɯ.

3 Janangue'a nu'ɯ yǎn ju bi mbɛhna n'da ra nde bɯ 'bɯh ra Jesús nɛ bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu a'be, xiya 'bɛ'a ga øthɯ ya, xøn ɯ a guidí huɛqui, bi 'yɛmbi.

4 Nɛ nu'bɯ mí 'yøh ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'a ran ɯ hing ran dǎte a pɛ hønt'a gue da hnu rá ts'edi Ojǎ nuixte thoho, nɛcǎ rá Ts'unt'ɯ Ojǎgǎ, bi 'yɛna.

5 Nu ra Jesús ɛmmɛ madi huɛc'a ra Marta nɛ rá juhue nɛ'a ra Lázaro. 6 Pɛ nu'bɯ mí 'yøde xøn ɯ ra Lázaro, him 'bex bi nde da mba, 'bɛ bi døm' man

yopa guer_u mí 'b_uhmbe. ⁷ M'bejua b_uya bi xije dy_u xädigähe a:

—Ga mbähä b_u Judea mahøn'a, bi 'y_unje.

⁸ P_e dá ϵ mfe b_uya:

—Xänbate i, ha gui mba b_u mahøn'a, nguetho nu ma mijudío_u 'b_up_u him maya'b_u gue nde di bat'a do i, dá ϵ mfe.

⁹ Nu ra Jesús bi xije n'da ran t'uti b_uya:

—Ha hinga gue'a 'd_e'mayo ora n'da pa. Nu'b_u ma pa i 'yo n'da ra ja'i, hin di fet rá gua nguetho in nu hap_u i pa.

¹⁰ P_e nu'b_u 'yoxui n'da, di fet rá gua nguetho hinguin nu hap_u i pa. Nu'a bi ma gue hinganä søn ra ora da du.

¹¹ N_e m'bejua bi 'y_unje mahøn'a:

—Nu'a ma amigoh_u ra Lázaro i äha. N_e ga mbähä ga ents'ä a, bi 'y_una.

¹² 'Bex dá ϵ mbähe a b_uya:

—Ma Hmu ahe, nu'b_u i äha da yam 'b_u, dá ϵ mfe.

¹³ P_e nu ra Jesús bi ma gue bi du 'b_u mí ma i äha. P_e dá b ϵ mhbe gue i ätho.

¹⁴ 'Bexque njuäntho bi man ra Jesús:

—Ya bi du ra Lázaro. ¹⁵ P_e nangue ah_u, x_un ho gue hin dá nugä 'b_u mín hy_un'na, gue man'da gui 'y_uc'y_ueigah_u 'b_u guin nuh_u 'b_e'a ga øt'ä ya. Nuya ga mbähä ba nuh_u.

¹⁶ P_e nu'a ra Tomás n_e i t' ϵ mbi ra Go, ma mixädihe, bi 'y_unje:

—Mbähmah_u 'b_u, madague'a 'darp_u ga tuh_u.

Nu ra Jesús di un ra te ϵ x_un du

¹⁷ Nu'b_u má s ϵ mhbe b_u ra Jesús b_uya, ya ná goho pa xí t'ä a ra Lázaro. ¹⁸ Nu b_u Betania hinga ya b_u Jerusalén, mbe made ora na 'yo.

¹⁹ Janangue'a x_un ngu ma mijudíohe bi mba b_u rá ngu ra Marta n_e ra María gue da hurpa y_u mb_ui ϵ , nangue'a rá ida bi du. ²⁰ Nu'b_u mí 'y θ ra Marta gue ba ϵ p_u ra Jesús, bi mba n_e bin c'at'ui b_u 'yu. P_e nu ra María bi gotp_u ja rá ngu. ²¹ N_e nu'a ra Marta bi 'y ϵ mp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nu'b_u xquím 'b_uque ua, hin xtán du ma ida. ²² P_e madague'b_u ya bi du ya, p_e dí paçä

di 'da'a Oja h θ nt'a go 'b_e'a gui 'y_uäpi, bi 'y_una.

²³ Nu a ra Jesús bi dat'a:

—Nu'a ni ida da ndants' mahøn'a, bi 'y_una.

²⁴ Nu ra Marta bi 'y_una:

—Dí paçä da ndants'a rán z ϵ gui ra pa a, n_e ϵ gätho x_un du, bi 'y_una.

²⁵ N_e nu ra Jesús bi 'y ϵ mp'a:

—Nugä guecä dadí un ra te ϵ x_un du. Nu'a to'o da 'y_uc'y_ueigui, madague'a da du, p_e ga japi da ndants'i n_e din ja ra 'da'yote mazai.

²⁶ N_e nu'a to'o 'b_ui nanguecä n_e ϵ c'y_ueigui, njam'b_u da du a. Ha gui ϵ c'y_ue i a dí xi i, bi 'y ϵ mbi.

²⁷ N_e bi 'y ϵ mp'a:

—Häha ma Hmu i, dí ϵ c'y_ue i gue gue'e grá Cristo, rá Ts'unt' ϵ i Oja, gue'e mí hma gua ϵ cua ja ra ximhäi, bi 'y_una.

Bin zon'a ra Jesús

²⁸ N_e nu'b_u mí gua'a bin yaui ra Marta a ra Jesús, bi mbeng b_u rá ngu n_e bin yajodreui a rá juhue ra María, n_e bi xi a:

—Bí 'bäp_u ra xänbate n_e in zon'na i, bi 'y_una.

²⁹ N_e nu'b_u mí 'y θ a 'b_e'a bi sifi, bi ndants'a n_e bi mba n'dihi guerp_u 'bäh ra Jesús. ³⁰ Nu ra Jesús him 'bex bi z θ m b_u ja ra hnini, p_e bim 'bätho b_u ndehnini guerp_u x_un yaui ra Marta.

³¹ Nu ma mijudíohe mí hup_u mbo rá ngu ra María gue i hurpa rá mb_ui, nu'b_u mí nu bi ndants'a ra María n_e bi mba n'dihi, bi d ϵ n'd ϵ ma mijudíohe b_uya, n_e bi 'y_un ϵ : “Masque ní mba ban zom b_u ja ran 'yägüi na.”

³² Nu'b_u mí z θ m b_u ra María b_u bí 'bäh ra Jesús, bin danyahmu b_u ja rá gua, n_e bi 'y ϵ mp'a:

—Nu'b_u xquím 'b_uque ua, hin xtán du ma ida 'b_u, bi 'y_una.

³³ Nu'b_u mín nu ra Jesús gue i zon'a ra María, n_e ϵ ma mijudíohe zoni gue' ϵ bi d ϵ nni, bin gaç' p_uya n_e bi hyundumb_ui. ³⁴ N_e nu ra Jesús bi 'yänni:

—Hap_u bi t'ä a ra Lázaro.

N_e bi t' ϵ m b_uya:

—Ma Hmu ahe, ga mbähä gua nu, bi t'ɛmbi.

³⁵ Nε a ra Jesús bin zom baya. ³⁶ Bex bin 'yεm zεhe ma mijudíohe baya:

—Nunε ya mfädi εmme madi huεc'a, bin 'yεmp'ε. ³⁷ Nε nu'ε 'da bi 'yεn'ε:

—Nuna guehna bi xocua yú dä ra xädä. Ha hin xtán zä xtí japi hin xtán du ra Lázaro 'bε.

Nu ra Jesús bi xox'a ra Lázaro bε ja rán 'yägüi

³⁸ Nu'bε mí zøm bε ja ran 'yägüi ra Jesús, bin gä'ts' mahøn'a. Nu ran 'yägüi n'da ra hyädo a nε bi juaspa n'da ra xindo. ³⁹ Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'ε:

—Dami 'uejε ts'ε na ra xindo.

Pε nu ra Marta, rán ju a xí du, bi 'yεmbi:

—Ma Hmu i, masque xun xä ya nguetho má goho ma pa ya bi du, bi 'yεna.

⁴⁰ Nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Pε dí xi i mahøn'a, nu'bε gui 'yεc'yεi gue i ja ma ts'edi, guin nu rá ts'edi Ojä nuixte, bi 'yεmbi.

⁴¹ 'Bex bi mba ma 'ueque ra do baya. Nε nu ra Jesús bi ndøts'e nε bi 'yεna:

—Ma Ta i, dadí 'da a ra jamadi, nguetho gá 'yøh ma nde 'bε má äp'i'i nanguehna ra Lázaro. ⁴² Nε dí pädi thocpa thoho guí øh ma nde. Pε nu'a dí xí a ya, ngue dí ndepe da 'yøh ya i 'bäcua ya, n'dahma da 'yεc'yεi gue gue'e bá pengä ua.

⁴³ Nε nu'bε mí jua'a bin yäui Ojä bin yä nts'edi:

—Lázaro, bá pøni.

⁴⁴ Nε nu'a xí du bá pøm bε ja rán 'yägüi baya, nsøt'e thoho ra 'bø't'e rá 'yε nε rá gua, nε nu rá yä n'dan'yo ra 'bø't'e män søt'e. Nu ra Jesús bi 'yεmp'ε:

—Xothε, da zä din 'yo baya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ihma da fent'a ra Jesús

⁴⁵ Nε xun ngu ma mijudíohe ngue xí den'na ra María, bi 'yεc'yεi ra Jesús 'bε mí nu a bi 'yøt'e. ⁴⁶ Pε nu mi'da bi mba

bá xih yε fariseo 'bε'a bi 'yøt' ra Jesús. ⁴⁷ Janangue'a bi man yε dämbäjä nε yε fariseo ngue 'darpε dim petihε yú mi ngurpihε, nε bin 'yεm zεhe ε:

—'Bε'a sä ga øthε, nguetho nu'a ran 'yohε i øt'e xun ngu yun t'øt'e nuixte.

⁴⁸ Nu'bε hin ga hεcpahε, gätho yε jä'i da 'yεmbi yú ngurpi. Nε nubaya nu yε romano da zäjε ngue da bεni ya dá tenhdε man'da ra Hmu, nε hinga hønt'ε dí tenhdε ε, nε di juarca ma dεxca nijähε nε di juajε baya.

⁴⁹ Nε nu'a n'da í Caifás, ra dämbäjä a ra jεya a, bi 'yεna:

—Ha hin guí pähmbε 'bε'a da zä ga øthε ya. ⁵⁰ Ha hin guí pähmbε man'da xun ho 'bε n'datho da du n'dahma hinga gätho na ngujε ga juahmbε, bi 'yεna.

⁵¹ Pε him bi bεnse a bi ma, pε nangue'a ra dämbäjä a ra jεya a, janangue'a bi jap Ojä da ma 'bε'a da t'ørpa ra Jesús, gue da du da yänje dyε judíohe. ⁵² Pε nu ra Jesús 'bε mí du, hinga hængdähe in nde da yänje, pε nε ε gätho mi'da i 'bεi hønbe go bi zä gätho na ndoho ra ximhäi, 'darpε dam 'bähmbε a. ⁵³ Nε nangue'a xí man ra Caifás, 'da'angu bi bεn ε gätho ma ngurpihe baya. Nε gue'a ra pa bi ma njuantho da hyo ra Jesús.

⁵⁴ Janangue'a m'bet'o bi 'uetho ts'ε bε 'bεh ma ngurpihe, nε bi mba bε ja rá nyäni n'da ra ähäi, nε däm 'bähmbe bε 'da yε pa bε ja ra hnini Efraín.

⁵⁵ Nε mi ts'εtho da zøn ra pa ran däbaxjua, n'da ra dants'ihmε bi zängahe Ojä maya'bε dyε judíohe. Janangue'a xun ngu yε jä'i 'da'a n'danni bi nets'i bi mba bε Jerusalén. Nguetho bi sije m'bet'o thoho ga hoc ma jä'ihe bε, nangue ra dehe. ⁵⁶ Nε nu'bε mí zøm bε ja ra dänijä ε 'da ma mijudíohe, bi hyom bε a ra Jesús nε bin 'yän'dε n'da ngu n'da ε:

—'Bε'a guím mamhbε, ha ba εh ra Jesús da nu ram peti ua uague hin'na, bin 'yεmp'ε.

⁵⁷ Nu yε dämbäjä nε yε fariseo bi 'yεn'ε:

—Nu'bu 'bui to i pađi hapu i 'bui, jatho da ma, n'dahma da zä gam benthe, bi 'yemp'u yu ja'i.

12

Pa nsispi ra 'yethi rá gua ra Jesús

¹ Di 'beh man 'dato pa din ja ra dants'ihme bu Jerusalén nangue ran dabaxjua, ne bi mba mahøn'a bu Betania a ra Jesús, nguepu rá ngu a ra Lázaro, gue'a xí jap ra Jesús bi dambeni bu ja rán 'yägui ngue xí du. ² Nu'bu mín de, nu ra Marta bi 'yörpa n'da ran ts'ihme ra Jesús. Ne'a ra Lázaro 'darpu bin sihme bu ja ra mexa. ³ Ne bi mba ra María bu mí huh ra Jesús, bi xispa rá gua made litro ra 'yethi emme yuman'u ne xam hmadi, ne í 'yonba ra 'yethi nangue rá xtä. Ne gätho ra ngu bi yan'a ra 'yethi. ⁴ Ne mí 'bupu rá ts'unt'u ra Simón, ra Judas Iscariote a, n'da ma mixädihe a, ne gue'a bi dä a ra Jesús. Ne nu'bu mín nu a bi 'yöt'a ra María, bi 'yena:

⁵ —Hanja him bi 'bä a ra 'yethi, yu mahuahi thoho xtín ja rá muui gue xtín t'un yu hyoya, sä bi 'yén a ra Judas.

⁶ Ngubu bi man a nguetho ra be a, ne him majuañi di huéc yu hyoya. Pe rá 'befi a gue ní mbesca ma mbetihe dyu xädihe ne'a rá mbeti ra Jesús. Ne nzañi hác zehé ra mbeti 'bu in nde. ⁷ 'Bex bi 'yén'a ra Jesús:

—O guidí hecpa na ra xisu, nguetho bi 'yörca a rán säui da 'yörque, nguetho mi ts'utho ga tu ngue da t'ägagui. Janangue'a mí pesta'a ra 'yethi na, xtí jacä ma ja'i 'bu dá tu. ⁸ Pe thocpa thoho gam 'buhmbu yu hyoya, pe nugä hinga thocpa thoho dam 'buhmbu ua, bi 'yén'a ra Jesús.

Ihma da tho ra Lázaro

⁹ Nu'bu mí 'yöde xun ngu ma mijudíohe, gue 'bupu ja rán ngu ra María a ra Jesús, bi mba bá nu, pe hinga hont'a ra Jesús in nde da nu, pe ne'a ra Lázaro gue xí xox ra Jesús bu ja ran 'yägui. ¹⁰ Janangue'a nu yu dambäjä bi beñi ne'a ra Lázaro da hyo. ¹¹ Nguetho

gue'a ra Lázaro í japi man'da xun ngu bi 'yéc'yéi a ra Jesús u ma mijudíohe.

Bi t'éspe ra Jesús 'bu mí yut'a Jerusalén

¹² Nu'bu mí hyax buya dá mbähmbe ra Jesús bu Jerusalén. Ne nu'bu yu ja'i xun ngu xí zöm bu Jerusalén gue in nu ra dampeti, bi 'yöde da mba bu ra Jesús. ¹³ Janangue'a bi gaç yú xi yu jaçiza ne bi mba bá thapu 'yu. Ne nts'edi bi 'yén'u:

—Nuixte tho rá ts'edi Oja di jap na ma Hmuts'ut'abihu dyu israelhu, dyu judíohe, bi zocua ya nangue rá thuhu Oja, bi 'yén u.

¹⁴ Nu'a ra Jesús i hux'a n'da ra t'uburu xí ðini, tengu mán t'o't'i bu ja rá m hman Oja. ¹⁵ Gue mán t'o't'i: Him man gan suhu ya gyu menguhu ua Sión, nguetho ba eh ni hmuts'ut'abihu, da hyux'a n'da ra t'uburu, mí én rá t'ohni maya'bu.

¹⁶ Pe nuje dyu xädihe him 'bexque dá pahmbe 'be'a nám bøn na bin ja, pe nu'bu mí mbeng mahets'i ra Jesús dá bëmhbé buya gue guehna bi t'örpa ra Jesús gätho mán t'o't'i maya'bu.

¹⁷ Nu'bu yu ja'i mí 'buhmbu ra Jesús 'bu mí xox'a ra Lázaro, xí ma gue xí xox'a ra Lázaro. ¹⁸ Janangue xun ngu yu ja'i bi mba bá thä a ra Jesús, nguetho bi 'yö a xin ja. ¹⁹ Janangue'a nu yu fariseo bin 'yemzehé u:

—Nte ts'u ní mbatho 'bu dadí hecpahu yu ja'i. Ha hin guín nuhu ya gätho ra ximhäi i tennu ra Jesús, bin 'yemp'u.

Ihon ra Jesús u yu mengu bu Grecia

²⁰ Ne nu'bu 'da bi mba bu Jerusalén da nu ram peti bu, yu mengu bu ja ra häi Grecia u. ²¹ Ne bin tımhbü ra Felipe u 'bu mám 'buhmbe bu Jerusalén. Ne nu ra Felipe, ma mixädihe a, ra mengu bu Betsaida ra xequi Galilea. Ne nu yu mengu bu Grecia bi 'yén'u:

—Hague n'yö, dín nde dan yahe ts'u ra Jesús, bi 'yén'u.

²² Nu'a ra Felipe buya bi xi a ra Andrés, ne nu'bu buya bi xi a ra Jesús. ²³ Ne nu ra Jesús bi dat'u:

—Ya mi ts'atho da zøn ra pa dan uixtegä 'b_u dá tu, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ²⁴ Majañi dí xi ah_u, tengu n'da ra hmudä, nu'b_u hin da thup_u ja ra häi ngue dim 'bep_u, hin din xändi. Pε nu'b_u da thuhu, da zä din xändi xän ho. ²⁵ Nu'a to'o i su din unba 'b_u da dengui, da mba ma unbi rá te a, pε nu'a hingui su din unba 'b_u da dengui guecua ja ra ximhäi, din ja ra te mazai a. ²⁶ Nguetho nu'b_u 'b_u a n'da in nde din 'yεhe nanguecä, jatho da bēni tengu dímbēngä, nε ga com'be ma ts'edi b_u mahęts'i b_uya. Nu'b_u 'b_u a n'da din 'yεhe nanguecä, nu'a ma Ta da numanho a.

Ra Jesús im ma da tho

²⁷ —Pε nuya εmme tu ma mbai, bi 'yεn'a ra Jesús. 'Be'a sä ga xih ma Ta. Ha sä ga äpi di 'uegä 'be'a din jacä ya. Pε hingui sä, nguetho gue'a bá εcä ngue gan nu'a i jatho gan nugä ya, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁸ Nε nub_uya bin yaui rá Ta:

—Ma Ta a i, dami jaqui gan nugä hont'a go nda'a dí t'ęs'i i, bi 'yεmbi.

'Bexque bi t'ø'a n'da ra nde b_u mahęts'i, bi 'yęna:

—Pε ya dí ja'i guin nu, nε guin nu mahøn'a, bi 'yęna.

²⁹ Nε nu'ε y_u ja'í mí 'bähmb_u b_u, bi 'yøh rá nde Oja nε bi 'yεn'ε 'da:

—Bin gäni.

Nε nu'ε mi'da:

—Masque n'da rá m 'bēhni Oja mahęts'i bi zofo, bi 'yεn ε.

³⁰ Pε nu'a ra Jesús bi 'yεmp'ε:

—Nu'a ra nde gá 'yøhmb_u, nts'edi bi zocä Oja, hin nanguε ga paçä bi 'yøh ma nde, pε guerp_u gui pañmb_u ya i øh ma ndegä a. ³¹ Nuya mi ts'atho ga øt'ä a dí faði nda'ε da mba ma unbi, nε nda'ε hin da mba ma unbi. Nε mi ts'atho ga tap ra zithu, gue in ts'at'abi ua ja ra ximhäi a, nε da ts'anba ya da t'erb_u ja ran unbi. ³² Nu'b_u dá cuat'ä b_u ja ra pont'i, gue'a dá zohn'd_u gätho yú mbai y_u ja'í ga xifi di dác yú mbai gan yañ'ε, bi 'yεn'a ra Jesús.

³³ Nε guehna mi man na, ngue mi ndepe xtám bah y_u ja'í 'be'a nín däte dí tho a. ³⁴ Nε nu y_u ja'í b_uya bi dat'a:

—Nugähe ya dá øhmbe im mam b_u ja rán t'ędi Oja, i 'bai mazai a ra Cristo. Nε guí εnse jatho gui tu b_u ja ra pont'i, gán ja'í ua ja ra ximhäi. To'o e ngue guí εnse gán ja'í ua ja ra ximhäi. Masque hinga gue'e gra Cristo 'b_u.

³⁵ Nu ra Jesús 'bex bi 'yεmp'ε:

—Him min ngu y_u pa ga xän'nah_u ya, ngue drán nequigä. Nde'b_u gan 'yøh b_u ja ran nequi ya, nε hin da zε ah_u ra 'bexui. Nguetho nu'a to'o i 'yo b_u ja ra 'bexui hingui paði hap_u i 'yo. ³⁶ Dami hyamhb_u ran nequi ya, janya i ja ya, nε din ja ran nequi ni mbaihu b_uya, bi 'yεmp'ε.

Nε nu'b_u mí jua a bi man ra Jesús bi mba, bin 'yañse.

Hinguin nde da 'yεc'yεi ε ma mi-judíohe

³⁷ Pε guexta'a him bi 'yεc'yεi xän ngu ma mijudíohe, madague'a xän ngu yän t'øt'e nuixte bi nu bi 'yøt' ra Jesús. ³⁸ Pεgue bin ja tengu thoho bi man ra pøngahyá Isaías 'b_u mí ma 'be'a din ja, bi 'yęna:

Ma Hmu i, to'o maha bi 'yεc'yεi a dá mamhbe nε to'o bi b_u gmí 'yuh ni ts'edi, bi 'yęna.

³⁹ Him bi zä bi 'yεc'yεi ε 'da nguetho nu'b_u him mín nde ε, bi mba njapi tengu bi man ra Isaías 'b_u mí ma mahøn'a:

⁴⁰ Nu'a Oja bi gomba yú dä ε nε bi mεp yú mbai ε,

gue din ja tengu'b_u din xädä, nε hin din ja yün 'yomfęni yú mbai, nε hin da zä di päh yú mbai gue xti punba Oja ε, bi 'yεn a ra Isaías.

⁴¹ Guehna bi man ra Isaías 'b_u mí 'yut Oja din ja rá ts'edi nuixte ra Cristo, nε bi mam b_uya 'be'a da 'yøt'a ra Cristo.

⁴² Pε xän ngu ma ngarphe mim bēnse ngue εc'yεi ra Jesús. Pε him bi ma gue εc'yεi ε, nguetho i su xtá hyøn a thi y_u fariseo b_u ja yú nijä, gue má zä da zan'ε. ⁴³ Nguetho man'da bi bēni 'be'a da man yú mijä'ih_u, gue da

'yɛmbi xɛn ho ɛ, xinda gue'bu go xtá 'yɛmp Oja xɛn ho ɛ.

Dí mba ma juɔnbi n'da ɛ yám hman ra Jesús

⁴⁴ Pɛ nu ra Jesús nts'edi bi ma:

—Nu'a to'o i ɛc'yɛigui, i ɛc'yɛi a bá pɛngui. ⁴⁵ Nguetho nu'a to'o i paqui, i pa a bá pɛngä. ⁴⁶ Nu'a bá ɛcä gue ga yorba yá mbɛi ɛ 'bɛcua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dɛngui hin din 'yo bu ja ra 'bɛxui a. ⁴⁷ Nu'a to'o da 'yøh mam hmangä nɛ hingui ɛc'yɛi, pɛ hinga guecä ga juɔnbä a, nguetho hin ná ɛcä ga øt' ran juɔnbate, pɛ ná ɛcä ua gan yɔn ɛ 'bɛcua ja ra ximhäi. ⁴⁸ Nu'a to'o hin da 'yɛc'yɛigui nɛ hin da 'yø a dí mangä ya, nu'a mam hma dá mangä ya, gue'a dí juɔnba ɛ 'bu rán zɛgui ra pa. ⁴⁹ Nguetho him mam hmansɛ a dá ma, pɛ nu'a ra Ta gue bá pɛngä bi xiqui 'bɛ'a dá mangä nɛ 'bɛpɛ ná xänba yɛ ja'i. ⁵⁰ Nɛ dí paçä da dɪn ra te mazai ɛ to'o da hyɔn rá m hma ma Ta. Nɛ gue'a i xicä a nɛ dí mangä a bɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

13

Ra Jesús bi xɛguaba yá xädi

¹ Nu'bu mi ts'utho da mbɛh ra dɔmpeti nangue ran dɔbaxjua, nɛ mí paɔh ra Jesús ya mi ts'utho da zøn ra ora da bøngua ja ra ximhäi, da mbeng bu bí 'bɛh rá Ta. Nɛ gätho yɛ pa mí 'bɛcua, midí huɛc'ɛ to gätho bi 'yɛc'yɛi a, nɛ nuya man'da di huɛc'ɛ di huɛqui.

² Nɛ nu'bu mán sihmɛhe ra Jesús 'bu bin de, nu'a ra zɪthu bɛya bi bɛnba ra Judas rá ts'unt'ɛ ra Simón Iscariote gue di dá a ra Jesús. ³ Nu ra Jesús i paɔi bí nɛxpɛ 'bɛh rá Ta nɛ da mbeng bu mahøn'a, nɛ i paɔi gue rá Ta bi unni gätho 'bɛ'a i ja gue di manda zɛhɛ. ⁴ Pɛ guehma bin 'yɛhɛ nanguecähe. Nguetho bi ndants' 'bu mín sihmɛ nɛ bi mbø'a n'da rá pahni, in nde nte di hɛni. Nɛ bi dut' rá foho n'da ran thu'yɛ. ⁵ Nɛ nu'bu mí xit' ra dehe ra ximbo, bi dɛ'mi bi mberca ma guahe nɛ bi dugahɛ nangue'a ran thu'yɛ mim bongui bu rá foho.

⁶ Nɛ nu'bu mí zøm bu huh ra Simón Pedro, nu ra Pedro bi 'yɛmp'a bɛya:

—Ma Hmu i, ha gui perca ma gua, bi 'yɛna.

⁷ Nu ra Jesús bi dɔti nɛ bi 'yɛmbi:

—Majuɔni hingui sä gui paɔh ya 'bɛ'a nam bøn'a dí øt'ä, pɛ m'bɛjua da zä gui paɔi, bi 'yɛmbi.

⁸ Nu ra Pedro xø bi 'yɛmp'a:

—Njam'bu dan uni gui perca ma gua.

Pɛ nu ra Jesús bi dɔt'a:

—Nu'bu hin ga pe't'ä ni gua, nte man jauri 'bu, bi 'yɛna.

⁹ Nu ra Simón Pedro bɛya bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, hinga hønt'a ma gua 'bu, nɛ'a ma 'yɛ nɛ'a ma ya, bi 'yɛmbi.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Pɛ ya ma zä bi bo ahɛ nangue ni ts'oquihɛ, nguetho nu'a to'o bin hi ya bi bo rá ja'i. Pɛ hønt'ɛ ni guahɛ zai da 'be't'e ngue pärpɛ yɛ fonthäi hapɛ guí 'yohɛ. Pɛ nu n'da ahɛ him bin hi, bi 'yɛna.

¹¹ Ngubɛ bi ma nguetho bi baɔi i hupɛ a di dá a. Janangue'a bi ma hinga gätho dán hihe.

¹² Nu'bu mí jua a bi xɛguagahe, bi hye mahøn'a rá pahni nɛ bin säya. Bi 'yɛnje bɛya:

—Ha guí paɔhmbɛ 'bɛ'a nam bøn'a dá øt'ahɛ ya. ¹³ Nu ahɛ guí ɛnjɛ drá xänbategä nɛ guí ɛnjɛ drá Hmuçä. Xɛn ho guím mamhbɛ nguetho gue'a dí øt'ä a. ¹⁴ Dá pe't'ä ni guahɛ, guecä ni xänbatejɛ nɛ ni Hmuçɛ. Janangue'a nɛ ahɛ gam perpa ni guahɛ n'da ngu n'da ahɛ, ngue gui 'yøthɛ gui cohmbɛ häi nɛ 'da gdám fäxtahɛ. ¹⁵ Nuya dá ut'ahɛ 'bɛ'a gui 'yøthɛ nguetho dín nde ahɛ gui 'yøthɛ tengu dá øt'ahɛ. ¹⁶ Majuɔni dí xi ahɛ, man'da nuixte n'da ra Hmu xinda gue'ɛ yá mbɛfi, man'da nuixte a i pɛhnate xinda gue'a ram 'bɛhni. ¹⁷ Nu'bu guí paɔhmbɛ a dí mangä ya nɛ thocpa thofo gui 'yøthɛ a, gan johyahɛ nangue Oja 'bu.

¹⁸ Pɛ hín dí mangä gätho ahɛ da zä gan johyahɛ nangue Oja, nguetho dí paɔt'a ni mbɛihɛ n'da ngu n'da ahɛ gue dá huan'nahɛ. Pɛ guehma dá

huahni gätho ah_u, n'dahma din ja 'be'a bi man rá t'ohni Ojã ngue bi 'yena: “Nu'a n'da dí sihmε'be, gue'a di dägä a.” ¹⁹ M'bet'o dí xi ah_u 'be'a da t'orcä, janangue'a da zä gui thoqui gui 'yεc'yεigah_u gue drá Cristogä 'b_u ya bin ja. ²⁰ Majuani dí xi ah_u, nu'a to'o da 'yømanho a im man a n'da mam 'behnigä, i simanhogä a ne i simanho a bá pengä, bi 'yεnje.

Ra Jesús i pãdi di dä a ra Judas

²¹ Nu'b_u mí jua a bi man ra Jesús, bi du rá mbui, ne bi xije mahøn'a:

—Majuani dí xi ah_u, i 'b_u a n'da ah_u di dägä, bi 'yεnje.

²² Nugähe büya dy_u xädigähe, dán hyεthe n'da ngu n'daje ne dán 'yänhde: “To'ogah_u di dä 'b_u,” dán 'yεmfe.

²³ Ne nugä 'darp_u mi hu'be ra Jesús nguetho εmme midí huεgä. ²⁴ Nu ra Simón Pedro büya bi uanga rá 'yε, ndeque ga änni nda'a di dä a. ²⁵ Nugä büya gue 'darp_u mí hu'be ra Jesús, dá änni:

—Ma Hmu i, to'o a guím ma, dá εmbi.

²⁶ Bi 'yεngä a ra Jesús büya:

—Nu'a ga cärpa a ra hme ra t_uh_u gue ga unni, gue'a di dägä a, bi 'yεngä a büya.

Ne 'bex bi un'na ra hme a ra Judas Iscariote rá ts'unt'_u ra Simón. ²⁷ Ne nu'b_u mí zi ra hme, 'bex bi yat' ra zithu rá mbui. Ne nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'a guí nde gui 'yøt'e dami 'yøt'a n'dihi ya, bi 'yεna.

²⁸ Ne xínga n'dagähe mi huhmbe b_u ja ra mεxa gue dá pãhmbe 'be'a nám bøn a bi xifi. ²⁹ Pe 'dagähe dí m bεmhbe gue gue'a bi xih ra Judas da mba da däi 'be'a ga homhbe 'b_u bin ja ra dants'ihme. Ne nu mi'da gähe dí m bεmhbe gue bi xih ra Judas da mba di unni ts'_u ra mbeti y_u hyoya, nguetho mí hã ra buxa i o ma mbetihe. ³⁰ Ne nu'b_u ya xí zi ra hme, 'bex bi mba n'dihi. Ya bin xui büya.

Ra 'da'yont'εdi

³¹ Nu'b_u ya xí mba ra Judas, nu ra Jesús bi 'yεngähe:

—Nuya di nequi dan uixtegä guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Ne nu'a ga øt'ä ya, gue'a man'da dí nequi gue x_un hotho Ojã. ³² Ga udi nuixte x_un hotho Ojã, ne nu Ojã da 'yudi gue nuixte x_un hogä guecä ngue dán ja'i ua ja ra ximhäi. Ne mi ts'utho ya din ja a dí m mangä. ³³ Ma z_u t'uhni ah_u, man'da z_u ora dam 'b_uhmb_u ya. Ne m'bejua guim bεnj_u. Ne ga xi ah_u ya tengu dá xi _u ma ngurpih_u, hingui sä 'darb_u ga mbähä hap_u ga mbagä. ³⁴ Nuya ga xi ah_u n'da ran t'εdi ma'da'yo, gue 'da xtín huεctah_u n'da ngu n'da ah_u. Tengu thofo b_u dá huεc'ah_u, ngub_u gan 'yørpah_u n'da ngu n'da ah_u. ³⁵ Nangue 'da gdín huεctah_u n'da ngu n'da ah_u, gätho y_u ja'i da bãdi guí tengah_u, bi 'yεnje.

Ra Jesús i pãdi din cøn'a ra Pedro

³⁶ Nu ra Simón Pedro bi 'yεmp'a:

—Ma Hmu i, hap_u gui mba.

Nu ra Jesús bi dät'a:

—Hingui sä 'bex gui tengä ya hap_u ga mba. Pe m'bejua da zä gui mba b_u ga mbagä.

³⁷ Janangue'a nu ra Pedro bi 'yεmp'a:

—Hanja hingui sä 'darp_u ga mbε ya, madague'a necä da thogä nangue'a ga tεn'ni i, bi 'yεna.

³⁸ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Ha majuani gui tengui madague'b_u da tho i, nguetho ná hyundj xqui cøng 'b_u bi mbah ra tamfø, bi 'yεmbi.

14

Ra Jesús ra 'yu ní zøm b_u bí 'b_uh rá Ta

¹ —Pe o di tu ni mbuih_u. Guí εc'yεih_u Ojã janangue'a necä dami 'yεc'yεigah_u. ² Nub_u rá ngu ma Ta bí ja b_u x_un ngu y_u ngu mahotho. Nu'b_u hin te di ja b_u, xcá xi ah_u 'b_u. Pe gue i ja b_u, janangue'a nu'b_u dá mbagä gua hoc'ah_u hap_u dam 'b_uhmb_u. ³ Ne nu'b_u dá mbagä ba hoc'ah_u b_u dam 'b_uhmb_u, ne ba pengä mahøn'a ga six ah_u b_u ngue 'darp_u dam 'b_uhmb_u büya. ⁴ Nub_u ga mbagä guí pãhm_u ne guí pãhm_u ra 'yu, bi 'yεnje.

⁵ Pɛ nu'a ra Tomás bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, hin dí p̄hmbɛ hap̄ɛ gui mba, xín dí p̄hmbɛ a ra 'yu, bi 'yɛna.

⁶ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nugä drá 'yugä nɛ guecä ní fa a majuañi nɛ dadí ungä ra 'da'yote mazai. Njon da zä da zøm bu 'buh ma Ta hinda hõnt'bu da 'yɛc'yɛigui.

⁷ Nu'bu majuañi xquí paj̄ɛ nɛ'a ma Ta xquí p̄hmbɛ 'bu. Pɛ ja gá p̄hmbɛ ya nguetho ya guín nuh̄ɛ a ya, bi 'yɛnje.

⁸ Pɛ nu ra Felipe bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, pɛ hin dín nuhe a ni Ta, dami jaje gan nuhe nɛ nte ga 'bɛhmbɛ, bi 'yɛna.

⁹ Nu ra Jesús bi dat'a:

—Ha guexta'a hin guí paqui nɛ nya'a tho xtám 'buhmbɛ. Nu'a to'o x̄n nugui, ya x̄n nu ma Ta. Hanja gní 'yɛngui: “Yurcahe ni Ta.” ¹⁰ Ha hin guí ɛc'yɛi gue n'datho dí com'be ma Ta. Nu'ɛ yam hma dí xi ah̄ɛ him mam hmansɛgä ɛ, pɛ yám hman a ma Ta i 'bucua ja ma mbuigä, nɛ gue'a dí jacä ga øt'ä a dí øt'ä. ¹¹ Dami 'yɛc'yɛigah̄ɛ gue n'datho dí com'be ma Ta. Pɛ nu'bu x̄n h̄ɛi gui p̄hmbɛ, dami p̄hmbɛ gue hõnt'a Oja sä i øt'ɛ ȳɛ nuixte dí øt'ä. Janangue'a da zä gui 'yɛc'yɛih̄ɛ gue n'dat'a dí com'be ma Ta. ¹² Majuañi dí xi ah̄ɛ, nu'bu gui 'yɛc'yɛigah̄ɛ, nu ra 'bɛfi dí øt'ä, nɛ ah̄ɛ da zä gui 'yøth̄ɛ 'bu. Nɛ man'da nuixte ȳɛ 'bɛfi da zä gui 'yøth̄ɛ nguetho ga mba bu bí 'buh ma Ta. ¹³ Nguetho hõnt'a go 'bɛ'a gui 'yähmbɛ 'bu 'da angu dím bɛmh̄ɛ, ga øt'ä, janangue'a da t'ɛspa ma Ta nangue a ga øt'ä, rá Ts'unt'ugä a. ¹⁴ Hõnt'a go 'bɛ'a gui 'yäqui 'bu n'dat'a dím bɛmh̄ɛ, ga øt'ä.

Ra Jesús bi ma ba penpa rá Hogandahi Oja

¹⁵ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'bu majuañi hõngdä guín numanhoj̄ɛ, dami pɛs'h̄ɛ 'bɛ'a gätho dí xi ah̄ɛ. ¹⁶ Nɛ ga äp ma Ta ba pen'nah̄ɛ man'da nim fäts'ih̄ɛ da mbäx ah̄ɛ tengu dá øt'ah̄ɛ, nɛ gam 'buhmbɛ mazai a b̄ɛya. ¹⁷ Gue'a rá Hogandahi

Oja a, nɛ di ja ah̄ɛ gui p̄hmbɛ a majuañi. Pɛ nu'ɛ di ho ra ximhäi hin da zä da zini, nguetho hin'ȳɛ 'bɛ'a dí b̄ɛ a, xíngui paði 'bɛ'a rá 'bɛfi a. Pɛ nu ah̄ɛ gui p̄hmbɛ a nguetho dí 'buhmbɛ a, nɛ da zøm ra pa din zam bu mbo ni mbuieh̄ɛ. ¹⁸ Hin gan jah̄ɛ tengu ȳɛ hyoya t'uh̄ni 'bu dá mbagä, nguetho ba pengä dam 'bucä bu mbo ni mbuieh̄ɛ. ¹⁹ Mi ts'utho ya him man da nuc'ɛ di ho ra ximhäi. Pɛ nu ah̄ɛ da zä guín nuj̄ɛ nangue ni mbuieh̄ɛ, nɛ zai gam 'buhmbɛ nguetho zai dí 'bucä. ²⁰ Nɛ nu a ra pa da zøh rá Hogandahi Oja, da zä gui p̄hmbɛ gue dam 'bup̄ɛ mbo ni mbuieh̄ɛ, nɛ gam 'buhmbɛ bu ja ma mbuigä b̄ɛya. Nɛ da zä gui p̄hmbɛ dí 'bɛi nangue ma Ta. ²¹ Hõnt'a go to'o i øt' man t'ɛdigä nɛ pɛ'ts'a mam hmangä, gue'a majuañi hõngdä i numanhogä a. Nɛ nu'a ma Ta nɛcä ga huɛc'be a, nɛ ga japi da baði x̄n ho ma ts'edi, bi 'yɛnje.

²² Nu'a ra Judas, pɛ hinga gue'a ra Judas Iscariote, bi 'yän'na b̄ɛya:

—Haguen ja hõngdähe gui jaje ga p̄hmbɛ x̄n ho ni ts'edi, nɛ hin'na ɛ di ho ra ximhäi, bi 'yɛna.

²³ Nu ra Jesús bi dat'a:

—Nu'bu i 'bu a n'da ah̄ɛ majuañi hõngdä i numanhogui, da mbɛsca mam hmangä a 'bu. Nɛ di huɛc'a ma Ta b̄ɛya, nɛ ba ɛ'be, nɛ dan zam'be bu mbo rá mbu i a. ²⁴ Pɛ nu'a to'o hingui numanhogui, hingui pɛ'ts' mam hmangä a. Nɛ nu'a mam hmangä, him mam hmansɛgä pɛ rá m hma ma Ta gue'a bá pengä ua, bi 'yɛna.

²⁵ Nɛ xø bi 'yɛna:

—Nuya yam hma dá xi ah̄ɛ gätho ȳɛ pa däm 'buhmbɛ ua ja ra ximhäi. ²⁶ Pɛ nu'a nim fäts'ih̄ɛ rá Hogandahi Oja gue ba penh'nah̄ɛ ma Ta, tengu'bu da guecsɛgä a, nu'a di bɛn'nah̄ɛ yam hma xtá xi ah̄ɛ, nɛ da xän'nah̄ɛ 'bɛ'a gätho mi'da.

²⁷ Dadín 'yɛhmbɛ ya, dami hyamh̄ɛ ran t'unni ngue ran johya dadí 'da ah̄ɛ ya, nɛ thocpa thoho din ja ah̄ɛ. Hinguin ja tengu rán johya ra ximhäi. O di tu ni mbuieh̄ɛ nɛ hin dín su ni mbuieh̄ɛ. ²⁸ Nɛ nu'bu majuañi

guín numanhoj_u, din johya ni mbuih_u nanguehna dí xi ah_u: “Ga mba b_u bí 'b_uh ma Ta.” Ne man'da ja rá ts'edi xinda guecä. ²⁹ Nugä xtá xi ah_u 'be'a gätho din ja guep_u da zä man'da gui 'yεc'yεigah_u 'b_u ya bin ja.

³⁰ Nuya him ma nya'a dan yāh_u ya, nguetho ba εp_u rá ngarpi ra ximhäi. Pe njam'b_u bi dācpä a, janangue hin'y_u rá ts'edi da dācpä a ya. ³¹ Pe jatho ga øt'ä a ma 'be'fi ga øt'ä ya, n'dahma da b_u u 'b_ucua ja ra ximhäi hønt'a ma Ta dín numanhogä, ne zai dí øt'a i xiqui. Janangue'a ga ndansh_u ya ga mbähä, bi 'yεnje ra Jesús.

15

Rá za ra uva majuqni ne'u yá 'ye

¹ Nu ra Jesús bi 'yεna:

—Nugä drá za majuqni, ngue i z_uh yán dät'o. Ne nu'a ma Ta di jamansu a. ² Ne nu'u yá 'ye hingui ja yán dät'o, nu'a ma Ta da hyεqui, ne da mbøgue. Pe nu'u y_u 'ye i ja yán dät'o, di hoqui gue din ja mi'da yán dät'o. ³ Nu'ah_u ya mahoqui ah_u nangue mam hmangä dá xi ah_u. ⁴ Dami thoj_u ngue thocpa thoho dam 'b_uhmb_u. Nguetho hingui sä gui 'yøth_u rá 'be'fi Ojā 'b_u hin gui thoqui gui hyāmhb_u ma tegä, tengu n'da rá 'ye ra za hingui sä din jase yán dät'o 'b_u hin da nexp_u rá te a rá za.

⁵ Nugä tengu'b_u drá za, nu ah_u tengu'b_u yá 'ye ah_u ra za i z_uh yán dät'o. Nu'a to'o da guat'i nanguecä, da hyānga ma ts'edi ne din z_udi x_un ngu yán dät'o. Pe nu'a hin da guat'i nanguecä nte din ja. ⁶ Nu a to'o da hyεgä din ja tengu n'da ra 'yεza 'b_u bi dāse, da 'yot'i, da mba ma bant'i ne i pa ma pe'ti da t'up_u ja ra sibi.

⁷ Nu'b_u gui thoqui gui cuath_u nanguecä ne'b_u din z_um b_u ja ni mbuih_u mam hmangä, dami 'yähmb_u 'be'a guín nde gui 'yähmb_u ne din ja b_uya. ⁸ Ne nu'b_u din ja x_un ngu nin dät'oh_u, gue'a dí 'yu a rá nuixte ma Tah_u a, ne gue'a dí fadi majuqni ma 'yεc'yεi ah_u a. ⁹ Tengu thoho b_u ni huεgä ma Ta, ngub_u na huεc'ah_u. Dami thoqui guin ndeh_u

man huεcate. ¹⁰ Nu'b_u gui pεsp_u ni mbuih_u gätho dí xi ah_u ne gui 'yøth_u a, da zä thocpa thoho gui pāhmb_u man huεcate 'b_u. Tengu b_u na pe'ts'ä rá m hma ma Ta, janangue'a thocpa thoho dí pāh rán huεcate.

¹¹ Gätho ya dí xi ah_u n'dahma ga comhb_u a man johyagä, ne da yup_u ni mbuih_u ne da bonts' thoho b_uya. ¹² Nu'a man t'εdi dí xi ah_u, gan huεj_u n'da ngu n'da ah_u, tengu b_u na huεc'ah_u. ¹³ Nu'a ran huεcate man'da x_un ho, gue di un rá te n'da nangue u yá amigo da yāni. ¹⁴ Nu ah_u ma amigo ah_u 'b_u gui øth_u 'be'a gätho dí xi ah_u. ¹⁵ Him ma xi ah_u ma 'yεhe ah_u, nguetho nu a ra 'yεhe hingui pādi 'be'a i øt' rá hmu. Pe nuya dí xi ah_u ma amigo ah_u, nguetho ya dá xi ah_u gätho bi xicä ma Ta. ¹⁶ Nu'ah_u hin gä huangah_u, pe go dá huan'nah_u ne dá sän'nah_u dín z_uh nin dät'oh_u, nangue gui 'yøth_u ma 'be'figä ne da hyät' mazai. Janangue'a hønt'a go 'be'a gui 'yähmb_u ma Ta nangue n'dat'a dím bεmh_u, din ja b_uya. ¹⁷ Nuna man t'εdigä dí xi ah_u, gan huεj_u n'da ngu n'da ah_u.

Nu ra ximhäi di ucpa ra Jesús ne'u i tenni

¹⁸ Ne xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu'b_u di ucp'ah_u u di ho ra ximhäi, dami pāhmb_u m'bet'o thoho bi uγä. ¹⁹ Nu'b_u da 'da angu gui øth_u u di ho ra ximhäi, nu'u da numanho ah_u u 'b_u. Pe hin gui øth_u tengu øt'u nguetho dá huan'nah_u. Janangue'a di ucp'ah_u ya. ²⁰ Pe guim bεmh_u a ram hma dá xi ah_u: “Pe man'da rán säui da hnumanho n'da ra Hmu xinda gue'u yá mbe'fi.” Ne nugä hingui hnumanhogui, janangue'a ha ma gue'adah_u, da hnumanho ah_u. Ne him bi t'ømanho a dá ma, janangue'a ngutho hin da t'ømanho a guim mamhb_u. ²¹ Ne din ja b_u da t'øt'ah_u nangue gui tengah_u. Nguetho nu'u di ho ra ximhäi hingui pā a bá pengä.

²² Nu'b_u hin xcá søcä ua gue xcá zofo, hin xtám bādi gue ja yá ts'oqui 'b_u. Pe nuya hingui sä da gøñ yá

ts'oqui ɥ ya. ²³ Nu'a to i pøh rá cue nanguecä, ne a ma Ta i numan'ɥ. ²⁴ Nu'bɥ hin xcá øt' yɥn t'øt'e njo'o sä da 'yøt'e, hin xtám badi gue ja yú ts'oqui 'bɥ. Pɛ nuya ya bi nu man t'øt'e nuixte. Pɛ bi cuεctohogä ɥ. Pɛ nu'ɥ bi ɥgä gue'a ma Ta bi ɥp'ɥ. ²⁵ Pɛ gue'a mán t'o't'i bɥ ja rán t'ɛdi Oja maya'bɥ, bi 'yɛna: “Din ja ra cue nanguecä, pɛ hin'yɥ 'bɛ'a dín cue ɥ,” mí ɛn ra t'ohni zai dín xä ɥ.

²⁶ Pɛgue ga xicä ma Ta ba pen'nahɥ rá Hogandahi, ne da mbäx ahɥ di ja ahɥ gui pəhmbɥ a majuaɥi ne da xi ahɥ nanguecä. ²⁷ Ne ahɥ da zä guim mamhbɥ majuaɥi nanguecä, nguetho gätho yɥ pa xtám'bəhmbɥ gue'bɥ go má tɥm'ra 'bɛfi ne guehya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

16

¹ Ne man'da bi man ra Jesús bi 'yɛna:

—Guehya dí xi ahɥ n'dahma hin gui hyegahɥ 'bɥ gá nuhɥ yɥn ɥnbi.

² Nguetho da hyøn ahɥ thi bɥ ja yú nijä ma mijudíohɥ, ne da zøn ra pa da hyo ahɥ ne da bɛni gue'a ní 'yørpä rá 'bɛfi Oja a. ³ Ne din ja bɥ da 'yøt'ahɥ, nguetho him bi bacä, xinga gue'a ma Ta. ⁴ Pɛ nuna dí xi ahɥ, janangue'a nu'bɥ bin ja, guim bɛmhɥ bɥya gue gue'a xtá xi ahɥ. Ne nuna dí xi ahɥ ya, hin dá xi ahɥ mám'bet'o, nguetho hin ní zøn ra ora ga mba.

Nu rá 'bɛfi rá Hogandahi Oja

⁵ —Nuya ga mbagä bɥ bí 'bɥ a bá pengä. Ne xinga n'da ahɥ guí ängahɥ ya hapɥ ga mbagä. ⁶ Nguetho i tu ni mbɥihɥ ngue dá xi ahɥ ga mbagä. ⁷ Pɛ guehma majuaɥi dí xi ahɥ, man'da xɥn ho nangué ahɥ ngue ga mbagä. Nguetho nu'bɥ hin ga mbagä, hin da zä ba ɛh nim fäts'ihɥ 'bɥ. Pɛ nu'bɥ dá mbagä, ba pen'nahɥ nim fäts'ihɥ gue rá Hogandahi Oja. ⁸ Ne nu'bɥ bi zøcua ja ra ximhäi rá Hogandahi Oja, di jap yɥ ja'i ua ja ra ximhäi da badi i ja yú ts'oqui, ne di japi da badi drá 'yugä nangué ran ho, ne di japi da badi din ja rá muui ran ts'o. ⁹ Nu rá

Hogandahi Oja di bɛnba yɥ ja'i gue i jatho yú ts'oqui nguetho him bi xiqui gan yɥnba yú te. ¹⁰ Ne di bɛnba yɥ ja'i gue drá 'yugä nangué ran ho. Da fadi nguetho ga thəmbɛni ne da zingä ma Ta bɥ bí 'bɥi, ne hin da hnugä ua ja ra ximhäi. ¹¹ Ne nu rá Hogandahi Oja di bɛnba yɥ ja'i ngue din ja ran ɥnbi rá muui ran ts'o, nguetho da ts'änba rá muui a rá 'bɛfi ra zithu gue nu'a rá ngərpi ra ximhäi.

¹² Guexta'a i jagä xɥn ngu dín nde ga xi ahɥ, pɛ hin gui hyäthɥ gui 'yøhmbɥ mi'da 'bɥ ga xi ahɥ. ¹³ Pɛ nu'bɥ bi zøcua rá Hogandahi Oja, da xän'nahɥ gätho a majuaɥi. Ne nte da manse nanguese, pɛ hønt'a 'bɛ'a da xi Oja, gue'a da xi ahɥ a. Ne da xän'nahɥ 'bɛpɥ gdí 'yøthɥ rá 'bɛfi Oja, ne da xi ahɥ 'bɛ'a gätho man'da din ja. ¹⁴ Ne di japi da fadi i ja ma ts'edi xɥn ho, nguetho ga un mam hma da xän'nahɥ nanguecä. ¹⁵ Nu'a nam bøn'i n'dat'a ra ts'edi i jac'be ma Ta, janangue'a dá xi ahɥ, ga un mam hma da xän'nahɥ nanguecä.

Ni dumbɥihɥ dim pommi ran johya

¹⁶ —Ne hin guin nujɥ man'da pa o gue manyopa, pɛ sä guin nujɥ mahøn'a mi'da yɥ pa, ne m'bejua ga mba bɥ bí 'bɥh ma Ta, bi 'yɛna.

¹⁷ 'Bex bin 'yän'dɥ 'da ma mixädihe: —'Bɛ'a ní mba bi ma, ne ɛna: “Hin guin nujɥ man'da pa o gue manyopa, pɛ sä guin nujɥ mahøn'a 'da yɥ pa, ne m'bejua ga mba bɥ bí 'bɥh ma Ta,” bi 'yɛnjɥ. ¹⁸ 'Bɛ'a ní mba gue bi xijɥ na, 'bɛ'a da 'yøt'e 'da yɥ pa. Hingui sä ga pəhmbɥ 'bɛ'a man na, bin 'yɛmzɛhe ma mixädihe.

¹⁹ Nu ra Jesús mi paði 'bɛ'a nde da 'yänni, gue 'bɛ'a nam bøn'a xí man a, ne bi 'yɛnje:

—Ha gadín 'yänzɛhɛhɥ 'bɛ'a nám bøn'a dám mangä 'bɥ má xi ahɥ: “Hin guin nujɥ man'dapa o manyopa, pɛ sä guin nujɥ mahøn'a mi'da yɥ pa,” gue dá ɛngä. ²⁰ Majuaɥi dí xi ahɥ, da du ni mbɥihɥ ne gan zomhbɥ, pɛ nu'ɥ yɥ ja'i i ten ra ximhäi din johya ɥ. Pɛ m'bejua bɥya nu ni dumbɥihɥ dim pommi ran

johya. ²¹ Tengu n'da ra xisu 'b_u bi z_on ra ora dim 'b_uh rá t'uhni, i tu rá mb_ui nguetho in nu ran unbi, p_e m'bejua din johya 'b_u bim 'b_uh rá t'uhni b_uya, n_e him mam b_en a ran unbi mín nu. ²² N_e ngutho ah_u i tu ni mb_uih_u ya. P_e gan nu ah_u mah_on'a n_e da hyu ni mb_uih_u, n_e njon da z_a da hyac'a nin johyah_u b_uya.

²³ N_e nu'b_u bi z_on ra ora a dím mangä ya, nte gui 'yängah_u. P_e majua_ni dí xi ah_u, h_ont'a go 'b_e'a gui 'yäfu ma Ta 'b_u 'dat'a dím b_emhb_u, n_e din ja b_uya. ²⁴ Nte ganá äfu ma Ta nangue ma thuhugä, p_e nuya dami 'yäfu ya n_e din ja ah_u, janangue'a da yuh ni mb_uih_u ran johya.

Nu ra Jesucristo bi 'berpa rá ts'edi ra ximhäi

²⁵ —Nuya y_um hma dá xi ah_u, y_un t'uti _u, bi 'y_en'a ra Jesús. P_e da z_on ra ora hin ga xi ah_u mi'da y_un t'uti, p_e nju_uantho ga xi ah_u x_un ho nangue Oj_a. ²⁶ N_e nu'b_u bi z_on'a ra pa dím mangä, da z_a gui 'yäpzech_u ma Ta nangue ya gui paj_u, n_e him man ga thocp_a a gui äfu ma Ta. ²⁷ Nguetho gues_e ma Ta di hu_ec'ah_u nangue guín numanhoj_u, n_e gá 'y_ec'y_eih_u gue guerp_u bí 'b_uh ma Ta bá n_exä. ²⁸ Nugä bá n_exä b_u 'b_uh ma Ta, n_e dá s_ocua ja ra häi. N_e ga p_ongä mah_on'a ua ja ra häi, ga mba b_u bí 'b_uh ma Ta, bi 'y_enje.

²⁹ —Nuya mf_adi 'b_e'a gui xije ya, nguetho hin gui xije n'da ran t'uti ya, dá _emfe b_uya. ³⁰ Nuya dí p_ahmbe nte guidí 'b_edi gui p_adi, nguetho m'bet'o thoho gui p_adi 'b_e'a dím b_emhb_e 'b_u ya ja a dín nde ga än'nahe. N_e gue'a ná p_ahmbe gue guerp_u bí 'b_u Oj_a gbí 'y_eque, dá _emfe.

³¹ Nu ra Jesús bi 'y_enje mah_on'a:

—Ha majua_ni gui _ec'y_eigah_u. ³² P_e nuya bi z_on ra ora gan 'u_exth_u, gui 'dahmb_u, n'da an 'danni gui mbähä. N_e gätho ah_u gui sogah_u. P_e hin dan 'das_e nguetho dí 'b_u'be ma Ta. ³³ Nuya y_um hma dá xi ah_u, n'dahma guexta'a gan johyah_u nanguecä, madague'b_u guin nuh_u ran unbi nangue ra ximhäi. P_e o di tu

ni mb_uih_u, p_e guim b_emhb_u dá tapä ra ximhäi.

17

Bin yqui rá Ta ra Jesús

¹ Nu'b_u mí jua a man ra Jesús, bi nd_ots'e, n_e bin ya_ui rá Ta:

—Ma Ta a i, ya bi z_om ma oragä din ja a gá sängui. Dami jap ya _emme da b_omanho 'b_e'a ga _ot'ä ya, ni ts'unt'ugui, n_e gue'a dí f_adi nuixte x_un ho i b_uya. ² Nguetho ya xcá 'dac ra ts'edi ga unni 'b_e'a xcá sänba _u gätho i 'b_ucua ja ra ximhäi, janangue'a ga un ra 'da'yote maz_ai _u gätho gá 'daqui. ³ N_e nu'a to'o i ja ra 'da'yote maz_ai, majua_ni dím p_ahmbe _u, gue gue'e h_on'a thoho i majua_ni grá Oj_a, n_e nugä drá Jesucristogä gue guá p_engä dan ya_ntegä ua.

⁴ Ya ní mba b_u ga juacä ra 'b_efi gá 'daqui, guerp_u da b_ah y_u j_a'i ua ja ra ximhäi _emme x_un hotho i. ⁵ Ma Ta i, nu'b_u ya dá juacä, dami jaqui ga conhui ni nuixte b_u gui 'b_ui, tengu tho mín jai 'b_u má hin'y_u ra ximhäi. ⁶ Nuya dá xih y_u j_a'i nangue e, gue nu'_u gá huanhua ja ra ximhäi. Ni mb_eti _u, n_e gá 'daqui, n_e bi mb_e'ts'a nim hma dá xänba _u. ⁷ N_e i p_a _u ya gue gue'e gá 'dac ra ts'edi dá _ot' ra 'b_efi dá _ot'e, n_e _u y_um hma dá mangä. ⁸ Nguetho bi hy_an'a ram hma gá xiqui dá xifi. Janangue'a i p_adi majua_ni bá n_exä b_u gui 'b_ui, n_e bi 'y_ec'y_ei gue gue'e guá p_engä dan ya_ntegä ua.

⁹ Nugä dí äp'a ya gui f_ax'i ts'_u _u, n_e hin dí ä a nim f_ats'i nangue _u i t_en ra ximhäi. P_e h_ont'_u gue gá 'daqui nguetho ni mb_eti _u. ¹⁰ N_e nu'_u gätho ma mb_eti ni mb_eti _u, n_e nu'_u gätho ni mb_eti ma mb_eti _u. N_e gue'_u i udi nuixte x_un hogä _u.

¹¹ Nuya him man dam 'b_ucua ja ra ximhäi. Ga mbagä b_u gui 'b_ui. P_e nu'_u go di thoqui dim 'b_ucua _u. Janangue'a, ma Hogata i, dami jamansu _u gätho gá 'daqui nangue ni ts'edi z_eh_e, gue da gohi tengu'b_u n'danj_a'itho tengu gaui. ¹² Gätho y_u pa däm 'b_uhmbe _u gá 'daqui, dá jamansu _u nangue ni ts'edi gá 'daqui. N_e xinga

n'da bim 'bedi, hont'a n'da nts'änni dim 'bedi, tengu män t'o't'i b_u ja ni söcuä maya'b_u ngue ngub_u din ja.

¹³ Ne nuya mi ts'utho ga mba b_u guí 'b_ui, p_e nuna dí m angä ya ngue dí 'b_ucua ja ra ximhäi, janangue'a da yuh yá mb_ui _u i øh ya nangue man johyagä. ¹⁴ Nugä dá un'na nim hma ne bi hyam b_uya. Janangue'a di _ucpa ra ximhäi _u, nguetho hing yá m_ungua ja ra ximhäi _u, tengugä hind rá m_ungugä ua ja ra ximhäi. ¹⁵ Hin dí ä'a i gue gui 'uec'_u nanguecua ja ra ximhäi _u, p_e dí ä'a i gui jamansup yá mb_ui hin da d_up ra z_uth_u _u. ¹⁶ Nu'_u hing y_u m_ungua ja ra ximhäi _u, tengu thohogä. ¹⁷ Dami xänbi x_un ho a nim hma maju_uni, janangue'a da 'uegue x_un ho nangue y_un ts'o i ja ua ja ra ximhäi. ¹⁸ Tengu tho b_u guí 'dac ra 'b_efi dá jap y_u j_u'i ua ja ra ximhäi da b_u i, nguthogä dí un ra 'b_efi _u, di jap y_u j_u'i ua ja ra ximhäi da b_u'a i. ¹⁹ Dan un_e janangue'a ne'_u tengu'b_u da du nangue yá nyomb_ui, ne da zä da den'na ram hma maju_uni.

²⁰ Ne nu'b_u bi mam mam hmammi _u i _ec'y_eigä ya, ne nu'b_u bi 'y_ec'y_eigä _u da sifi, ne'_u dí äp'a nim fäts'i nangue gätho _u b_uya. ²¹ Janangue'a gätho da gohi tengu'b_u n'danj_u'itho, tengu thohogau ma Ta i, n'datho dí conhui. Dami japi n'dat'a da b_en _u, nguetho n'dat'a man 'yomf_eniui dá unui gätho _u. Janangue'a da 'y_ec'y_ei _u i t_en ra ximhäi, gue gue'e guá p_engä dan y_untegä ua ja ra ximhäi. ²² Nu ra ts'edi gá 'daqui dá undä _u, gue da zä da gohi tengu'b_u n'danj_u'itho, tengu gauí. ²³ Nugä dí 'b_uhmbe _u, ne'e dí 'b_uhmi, janangue'a maju_uni da zä gätho 'dat'a gam b_emh_u. Ne da nu _u i t_en ra ximhäi, da b_udi gue gue'e guá p_engä dan y_untegä ua ja ra ximhäi, ne da b_u _u i t_en ra ximhäi gue _emm_e guidí hu_ec'_u tengu b_u gní hu_egagui.

²⁴ Ma Ta i, dín nde 'darp_u dan z_umh_u _u gá 'daqui, gue da nu maz_ui a ran ho t_ute thoho gá 'daqui. Nguetho z_ui guidí hu_egä ne gue'b_u go má hin'y_u ra ximhäi. ²⁵ Ma Hogata a i, nu ra

ximhäi hingui p_u'a i. P_e nugä dí p_u'a i, ne'_u 'da gá 'daqui i p_udi gue gue'e guá p_engä. ²⁶ Nugä dá japi bi b_u'a i, ne man'da man'da ga japi da b_udi gätho nin ho, gue da zä din ja x_un ho nin hu_ecate b_u mbo yá mb_ui _u, tengu tho b_u nan jagä nin hu_ecate. Ne dan z_um b_u ja yá mb_ui _u, bi 'y_emp'a rá Ta.

18

Bi fent'a ra Jesús

¹ Nu'b_u mí jua'a bin y_ui rá Ta, dá mbähmbe ra Jesús b_uya d_um xädihe, dá 'daxhe n'da ra t'uhy_e gue ra Cedrón, ne dá cuthe b_u ja n'da ra nu_undät'o. ² Nu'a ra Judas, gue'a di dá a ra Jesús, mí p_up_u ja ra nu_undät'o nguetho z_ui mí pähmbe b_u ra Jesús. ³ Nu y_u fariseo ne y_u d_umbäjä bá p_ehn'd_u 'da y_u dof_ui ne mi'da y_un 'yoh_u gue bán 'yoh_u ra Judas. Gätho i h_u y_u sibi ne yá juai. ⁴ Nu ra Jesús i p_udi gätho 'b_e'a din ja ngue da t'ørpe. Janangue'a bi mba bin c'ath_u, ne bi 'yän'd_u:

—To'o guí homhb_u, bi 'y_embi.

⁵ Ne bi d_u _u:

—Dí homhbe ra Jesús ra m_ungua b_u Nazaret, bi 'y_en'_u.

—Guecä, bi 'y_en'a ra Jesús b_uya.

Ne i 'bähmb_u b_u ra Judas gue di dá.

⁶ “Guecä,” b_u mí 'y_en'a ra Jesús, 'bex bi goh yá x_uth_u _u y_un hyonte ne bi 'ya _u b_uya nangue ra mbidi. ⁷ Nu ra Jesús bi ma mahøn'a:

—To'o guí homhb_u.

Ne bi d_u _u:

—Dí homhbe ra Jesús ra m_ungua b_u Nazaret, bi 'y_en'_u.

⁸ Nu ra Jesús bi d_ut'_u b_uya:

—Ya dá xi ah_u, guecä. P_e nu'b_u h_ungdä guí honj_u, hinga nehya ma xädi gui sixh_u, bi 'y_ena.

⁹ Ne guehna bi man na ra Jesús bin theui a bi xih rá Ta 'b_u mín y_ui, ngue xí 'y_embi: “Gätho gá 'daqui xinga n'da ga 'bedi,” xí 'y_embi. ¹⁰ Nu ra Simón Pedro b_uya bi g_ux a rá juai mí h_u ne bi 'yespa rán 'y_eizagu a rá 'y_ehe ra d_umbäjä, rá thuhu Malco a. ¹¹ P_e nu'a ra Jesús bi 'y_emp'a ra Pedro:

—Fo'ts' ni juai a nin t'ojuai. Nuna ra mbohi xun zänga ma Ta ha hin ga sigä na, bi 'yëmbi.

Bi ts'ix bu 'buh ra hmumbäjä a ra Jesús

¹² Bex bi bent'u yu dofui ne'u yá hmu ne yu policía bi mben ma mijudíohe, ne bi du't'i. ¹³ M'bet'o bi zixpu 'buh ra Anás rá ndøhyä a ra Caifás, ne nu'a ra Caifás, ra dambäjä a ra jeya a. ¹⁴ Guehna ra Caifás ngue xí xi u yá mi ngurpihu, gue man'da xun ho 'bu n'datho da du, xinda gue'bu gätho ga juahmbu.

Nu ra Pedro bi gøn'a ra Jesús

¹⁵ Nu ra Simón Pedro, necä buya, dá ten'be ra Jesús. Ne madím pa'be a ra dambäjä, janangue'a bi zä dá cut'ä bu bi mba ma cu't'i a ra Jesús bu mbo rá mbä't'i a rá ngu ra dambäjä. ¹⁶ Pe nu ra Pedro mí 'bäpu thi bu ja ra goxthi. Pe dá pøngä buya gue dá äp ra mate a ra mbängoxthi, janangue'a bi zä bi yut'ambo ra Pedro buya. ¹⁷ Nu'a ra mbängoxthi buya, gue n'da ra xisu, bi 'yëmp'a ra Pedro:

—Nu'i ha hinga gue'e rá xädi'i nu ran 'yohu, bi 'yëmbi.

Nu ra Pedro bi dat'a:

—Hin'na, hinga guecä, bi 'yëna.

¹⁸ Madín taspihu u yá 'yëhe ra dambäjä ne yu policía a ra Pedro, nubu ja ra sibi xí 'yudi, nguetho xun se.

Nu ra hmumbäjä bi juqñba ra Jesús

¹⁹ Nu ra dambäjä bi 'yänna ra Jesús to'o gätho i tenni, ne bi 'yänni 'be'a ním hma im ma 'bu in xänbate. ²⁰ Nu ra Jesús bi dat'a:

—Nugä zai dá mam bu ja ma nijahu nepu ja ra danija, gueru zai dim peti gätho ma mijudíohe. Njam'bu dá mangä bu njongui 'buh yu ja'i. ²¹ Ne ndetho guí ängui 'be'a dá mam 'bu mán xänbate. Nde'bu gui 'yän'du bi 'yøh mam hmangä. Nu'u i paqi 'be'a dá mangä u, bi 'yëna.

²² Ne nu'a ra Jesús 'bu mí dat'a ra dambäjä, ne nu'a n'da ra ngurpa dofui bi mbemp'a rá hmi, bi 'yëmbi:

—Hanja ngubu gá xih ra dambäjä, bi 'yëmbi.

²³ Nu ra Jesús bi 'yëmp'a:

—Nu'bu ja 'be'a dá mangä gue hin-gui ho, dami ma. Pe nu'bu nte dá mangä, hanja gní pegbi, bi 'yëmbi.

²⁴ Nu ra Anás buya bi mbenhna ra Jesús bu 'buh ra Caifás, rá mi dambäjäui.

Nu ra Pedro bi gøm mahøn'a ra Jesús

²⁵ Ne mí 'bäpu ra Simón Pedro madín tæspi a. Ne än'du i 'bähmbu:

—Ha ne'e rá xädi'i nu.

'Bex bin cøni:

—Hinga guecä, ëna.

²⁶ Nu'a n'da rá 'yëhe ra dambäjä buya, gue dim meniui a ra 'yëhe xí 'yespa rá zagu ra Pedro 'bu mí 'yëna da yan'a rá Hmu, bi 'yëmbi:

—Ëna gue'e dá nu a bu ja ra nuandät'o, bi t'ëmp'a ra Pedro.

²⁷ Ne bin cøm mahøn'a ra Pedro. 'Bex bi mbah ra tamfø.

Nu ra Pilato bi juqñba ra Jesús

²⁸ T'axuditho bá ts'i bu ja rá ngu ra Caifás a ra Jesús, ne bi ts'ix bu ja ra nguts'ut'abi. Pe nu ma ngurpihe dyu judíohe dyu israelhe, him bi yuzeh bu mbo nguetho en yan t'ëdi din ts'on yá ja'i 'bu da yurpu ja yá ngu u hing yu judío, ne hin da zä da zi ran ts'ihme nangue ran dabaxjua 'bu xtán yurpu mbo. ²⁹ Janangue'a nu ra ts'ut'abi Pilato, bi mba bu thi gue da zo u yu yapate, ne bi 'yän'du:

—'Be'a gní yafu a ran 'yohu, bi 'yëna.

³⁰ Ne bi da u ma ngurpihe:

—Nu'bu hin gra ts'om'bäi, hin xcä dä ahu 'bu, bi 'yënu.

³¹ Ne nu ra Pilato bi 'yëmp'a:

—Dami sixhu 'bu, ne gui juqñbahu nangue nin t'ëdi zehuhu, bi 'yëna.

Ne nu ma ngurpihe bi dat'a:

—Pe hin'yu man t'ëdizehue gue'a ga hohe n'da, bi 'yënu.

³² Nu'a bi man'u bin theui a bi man a ra Jesús 'bu mí ma 'be'a mán date dí du a, gue da mba ma cuati bu ja ra pont'i.

³³ Nu ra Pilato bi mbeng mahøn'a bu ja ran ts'embate ne bi 'yänna ra Jesús:

—Nu'i ha gue'e grá hmuts'ut'abi yu judío, bi 'yɛmbi.

³⁴ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Ha guím bɛnsɛ 'bɛ'a guím ma, uague n'dan'yo bi xi i nanguecä, bi 'yɛmbi.

³⁵ Nu ra Pilato bi 'yɛm bɛya:

—Hin drá judiógä. 'Bɛ'a gá 'yøt'e tha, ngue bi dä'a ua ni mijudíohe nɛ ni dambäjahɛ.

³⁶ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Hin däm hmuts'ut'abigä ua ja ra ximhäi. Nu'bu xcám hmuts'ut'abigä ua, xtín tunhdɛ ɛ ma ja'igä ɛ bi bɛndgui 'bu, nɛ hin xtí dägä ua 'bu. Pɛ nu ma ts'ɛdigä him bi nɛqui ua ja ra ximhäi a, bi 'yɛna.

³⁷ Nu ra Pilato bi 'yɛmbi mahøn'a:

—Ha majuani grá hmuts'ut'abi 'bu, bi 'yɛmbi.

Nu ra Jesús bi dät'a:

—Majuani guím ma gue drá hmuts'ut'abigä nɛ gue'a däm 'bɛcä ua ja ra ximhäi, nɛ gue'a ná ɛcä ua gue ga u'a majuani. Nu'ɛ to'o in nde da bɛ'a majuani, da 'yømanho a dím mangä ɛ, bi 'yɛna.

³⁸ Nu ra Pilato i ɛna:

—'Bɛ'a maha a majuani, njon da zä da badi nda'a a majuani, bi 'yɛmthoho.

Bi ts'änba rán unbi ra Jesús

Nɛ nu'bu mí jua'a bi man ra Pilato, bi mba bu thi din yahɛ ɛ yú yapate mahøn'a, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Nte mán ts'o dá tɛnbi. ³⁹ Pɛ nu'ahɛ zai guí xijɛ ga thøc'ahɛ n'da ra ofädi 'bu bi dät' ra pa ran dɛbaxjua. Ha guín ndehɛ ga thøc'ahɛ ni hmuts'ut'abihɛ, bi 'yɛna.

⁴⁰ Nɛ bi mbadi bi mbafi nts'ɛdi ɛ, bi 'yɛn'ɛ:

—Hin'na, hinga gue'a, pɛ nu'a ra Barrabás, gue'a gui thøgahe a, bi 'yɛn'ɛ ma ngurpihe.

Nu ra Barrabás, n'da ra hyote a.

19

¹ Nu ra Pilato bi manda dí fɛi a ra Jesús. ² Nu yu dofai bɛya bi 'yørpa n'da ra corona gue yu 'yu'uɛni, nɛ nts'ɛdi bi

huspa rá yu ra Jesús. Nɛ bim pärba n'da ra 'bøt'e xɛn jupoi tengu dim pä't' yu hmuts'ut'abi. ³ Nɛ bi den bɛya nɛ bi 'yɛnsa yá biba, bi 'yɛmbi:

—Biba, grá hmuts'ut'abi yu judío, bi 'yɛmbi. Nɛ bi mbɛ'mi bɛya ngue yá 'yɛ.

⁴ Bi mba bu thi mahøn'a a ra Pilato, bin yahɛ ma ngurpihe:

—Nuya ga dä ahɛ na ran 'yohɛ, dami pɛhmbɛ nte dá tɛnba n'da ran ts'o gue xɛ 'yøt' na, bi 'yɛna.

⁵ Bi ts'ix bu thi ra Jesús bɛya, ya i hu'ts' ra corona ngue nt'øt'e yu 'yu'uɛni, nɛ he ra 'bøt'e xɛn jupoi.

—I 'bäcua na ran 'yohɛ ya, bi 'yɛn'a ra Pilato.

⁶ Nu'ɛ yu dambäja nɛ ma ngurpihe 'bu mín nu a ra Jesús, nts'ɛdi bi mbafi, nɛ xɛn ngu yu nidi bi 'yɛna:

—Dá du, dá 'døm'pɛ ja ra pont'i.

Nu ra Pilato bi 'yɛmp'ɛ bɛya:

—Dami sizɛhɛhɛ 'bu guín nde gui cuathɛ bu ja ra pont'i, nguetho nugä hin te dá tɛnbä n'da ran ts'o xɛ 'yøt' na, bi 'yɛmp'ɛ.

⁷ Nu'ɛ ma ngurpihe bi dɛpɛya:

—Nugähe i jaje n'da man t'ɛdihe gue da du n'da im ma tengu im ma na, nguetho bi manse guesɛ rá Ts'unt'ɛ Oja, bi 'yɛn'ɛ.

⁸ Nu'bu mí 'yø a ra Pilato mí ɛn'a ra Jesús gue rá Ts'unt'ɛ Oja a, man'da bi zu a. ⁹ Nɛ bi zix pɛ mbo ja ran ts'embate mahøn'a a ra Jesús, bi 'yänni:

—Hapɛ ɛ majuani guí nets'i.

Pɛ nu ra Jesús him bi dati.

¹⁰ Nu ra Pilato bi 'yɛmp'a:

—Hanja hin gní tharcagui. Ha hin guí padi ja ma ts'ɛdi ga cuat'a bu ja ra pont'i, nɛ ja ma ts'ɛdi ga xoc'a bu, bi 'yɛmbi.

¹¹ Nu ra Jesús bi dadi:

—Hin xtín ja ni ts'ɛdi nɛ nte sä gui 'yørque 'bu hin xtán zän Oja 'bɛ'a gui 'yørque. Pɛ nu'ɛ bi dägä ua, man'da ja yú ts'oqui ɛ xinda gue'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹² Nɛ nubɛya nu ra Pilato ɛmmɛ bi hyoni 'bɛpɛ dí hyetho a ra Jesús. Pɛ nu ma ngurpihe nts'ɛdi bi mbafi, bi 'yɛn'ɛ:

—Nu'b_u gui hyet na, nin s_uiui a ma hmuts'ut'abih_u ra César 'b_u. Nguetho nu'b_u 'bo'o da ma gue im hmuts'ut'abi zehε din s_uhmi a ra César 'b_u, bi 'yεn'ε.

¹³ Nu'b_u mí 'yøhna ra Pilato, bá si b_u thi mahøn'a a ra Jesús b_u ja rá ngun'yu ran juånbate magäts'i, dí εmfe ma ndehe Gabata. Nε bi hyux ra Pilato b_u ja rá mεxa ran juånbate. ¹⁴ Nu'a ra pa a, i pa ma hoqui y_un ts'ihmε da ts'i 'b_u bi hyats'i, nangue ran dābaxjua. Nε di 'bεh mits'ε da zøn i huxhyadi. Nε nu ra Pilato bi 'yεmp'ε ma ng_urpihe:

—Nuya 'bācua na ni hmuts'ut'abih_u, bi 'yεmp'ε.

¹⁵ Pε nts'εdi bi mba ε:

—Dá du, dá duhma, dá 'døm'p_u ja ra pont'i, bi 'yεn'ε.

Nε nu ra Pilato bi 'yεmp'ε:

—Hanja gní 'yεnj_u gam ma da 'døm'p_u ja ra pont'i ni hmuts'ut'abih_u, bi 'yεmbi.

Pε nu y_u dāmbäjä bi dādi:

—Njongui 'bācua man'da ma hmuts'ut'abihe, høn't'a ma hmuts'ut'abih_u b_u Roma ngue ra César, bi 'yεn'ε.

¹⁶ Nu ra Pilato b_uya bi 'yøt'a bi nde y_u mbäjä, bi manda dí cuati b_u ja ra pont'i ra Jesús. Nε bi ts'ix b_uya.

Bi mba n'dø'mi b_u ja ra pont'i ra Jesús

¹⁷ Nε bi zix y_u dofai a ra Jesús b_uya, nε i tuzehε rá pont'i b_u ní mba, da zøm b_u ja n'da ra nyuni t'εmbi Gólgota, nde da ma ra Nyuni nyāxmu. ¹⁸ Nε nu'b_u mí zøm b_u, bi mba n'dø'mi ra Jesús b_u ja ra pont'i. Bim 'bä inde rá pont'i, nε n'da an 'danguadi bim 'bä ε mi'da y_u pont'i, bi guarp_u ε mi yoho. ¹⁹ Nu ra Pilato, bi 'yo't'a n'da ram hma bi 'yεna: “Nuna ra Jesús ra mεngu b_u Nazaret, rá hmuts'ut'abi y_u judío na,” bi 'yo't'i. Nε nu'a ra t'ohni bi mba n'dø'mi b_u ja ra pont'i. ²⁰ X_un ngu ma mijudíohe dy_u israelhe bi nu b_uya 'bε'a nt'o't'i b_u, nguetho mbe ndehnini tho b_u. Nε nt'o't'i nangue ma ndesehe ra hebreo, nε yú nde y_u mεngu b_u Grecia gue ra griego, nε yú nde y_u mεngu b_u Roma gue ra latín.

²¹ Nu'ε y_u dāmbäjä b_uya bi 'yεmp'a ra Pilato:

—Hanja gá 'yo't'i gue ma hmuts'ut'abihe.

Pε dami hoqui da ma: “Bi mansε: Nugä drá hmuts'ut'abi y_u judío,” da 'yεna, bi 'yεn'ε.

²² Pε nu ra Pilato bi dāt'ε:

—Ya nt'o't'i 'bε'a dá o't'ä, dá guet'a, bi 'yεmthoho.

²³ Nu'b_u mí cuar b_u ja ra pont'i ra Jesús, nu y_u dofai b_uya bi gāspa yá he, goho munts'i bin ja yú he, n'da ngu n'da y_u dofai n'da n'da munts'i bi gāx'ε. Pε nu rá pahni rám 'bεxøts'e hin hap_u ma zøte a. ²⁴ Janangue'a bin 'yεmzεhε ε:

—Nde'b_u ga øth_u n'da ran tåha to'o da bøn_i din theui rá pahni na.

Nε nu'a bi man'ε bin theui a mán t'o't'i b_u ja rá t'ohni Ojä gue njab_u da 'yøt'ε, mi εna: “Bi mba ma darqui ma he, n'da a n'da munts'i bi gāx'ε 'da. Pε nu'a mam 'bεxøts'e bi t'øt'a n'da ran tåha to'o da gāts'i,” mí εn rá t'ohni. Gue'a bi 'yøt' y_u dofai a.

²⁵ Nuya mí 'bāp_u ja ra pont'i rá mbe ra Jesús nε a rá juhue, nε'a ra María rá bømbe a ra Cleofas, nε'a ra María ra mεngu b_u Magdala a. ²⁶ Nε nu'a ra Jesús 'b_u mín nu a rá mbe, nεcä gue madí huεgä, bi xi a rá mbe b_uya:

—Ma mbe i, dami 'yεmbi ni ts'unt'ε n_u ma xädi guí 'bähmi, bi 'yεmbi.

²⁷ Nε bi 'yεngä ra Jesús b_uya:

—Dami bēni tengu'b_u ni mbe n_u ma mbegä, bi 'yεngui.

Nε 'bεx dá sixä b_u ja ma ngu b_uya, nε dá jamansu a.

Bi du ra Jesús

²⁸ Nε nu'b_u mí man a ra Jesús bi bāh p_uya gue bi juah rá 'bεfi mí mam b_u ja rá T'ohni Ojä gue din ja. Nε bi 'yεm b_uya:

—Dí tuthe, bi 'yεna.

Nε'a bin theui a mán t'o't'i a bi ma.

²⁹ Nε mí hørp_u n'da ra t'axaro i po ra guindät'o x_un ju. Nu'ε mí 'bāp_u b_uya bi gār_u ja ra guindät'o a n'da εna ra fanjo gue bi zinni, bi fospa rá yā ra xithi b_uya nε bi hyurpa rá nde ra Jesús da zε'ts'i. ³⁰ Nu'b_u mí zε'ts'a ra Jesús:

—Ya bi guah ma 'bεfi, bi 'yεna.

'Bex bin ye'mahäi rá yá, ne bi unse rá te bi du baya.

Bin sanba rá 'bøts'e ra Jesús

³¹ Nu ma ngurpihe hingui ndepe da guathoho bu ja yu pont'i u yu ja'i 'bu ya xu hyats'i, nguetho gue'a ra pa a ya man'da tate nangue ra dampeti. Janangue'a bi t'ap ra mate ra Pilato da mba n'uacpi yu juangua gue da du n'dihi u, ne da mba ma tongui baya.

³² 'Bex bi mba u yu dofui, ne bi 'uacpa yu juangua u yoho mí cuarpu ja yu pont'i gueru mí 'bäh rá pont'i ra Jesús.

³³ Pe nu'bu mi zom bu cuat'a ra Jesús, bi nu gue ya xí du, janangue'a him bi 'uacpa yu juangua a.

³⁴ Pe nu'a n'da ra dofui bi sanba rá 'bi'bøts'e ra Jesús a ra ts'at'egui. 'Bex bi bon ra ji ne ra dehe. ³⁵ Ne nugä gätho dá nuse 'be'a bi t'ørpa ra Jesús. Janangue'a majuani na dí o't'ä ya. Ne guehna dí o't'ä na n'dahma da zä gui 'yεc'yehu. ³⁶ Ne nu 'be'a gätho bin ja, bin theui a män t'o't'i bu ja rá søcuq Oja gue din ja. Ne man t'o't'i: "Xinga n'da rá do'yo da mba n'uacpi," mi en ra t'ohni. ³⁷ Ne man'da bi hmam bu ja rá T'ohni Oja, bi 'yεna: "Nu'u di acpi da nu gue gue'a bi mba ma sanbi ra ts'at'egui rá 'bøts'e," mí man'a ra T'ohni.

Bi t'ä'a ra Jesús

³⁸ Ne nubaya nu ra José ra mengu bu Arimatea, nu'a n'da rá 'yεc'yehi ra Jesús, pe him mi ma gue mí εc'yehi nguetho mí su ma ngurpihe, pe nuya bi 'yap ran t'edi ra Pilato di tongba rá ngøc'yehi ra Jesús bu ja ra pont'i da 'yägui. Ne nu'bu min t'un ran t'edi ra José, bi mba baya ne bi tongba rá ngøc'yehi ra Jesús. ³⁹ Ne bá εh ra Nicodemo baya, gue gue'a xí zom bu mí 'buh ra Jesús n'da ra xui. Ne i tu ra 'yεthi εmme i yaman'u, mbe 'däte ma 'det'a kilo nan hyu, ma thäspi ra mirra a ra áloes. ⁴⁰ Nu'bu mi mbantpa rá ngøc'yehi ra Jesús ra hoc'bøt'e xun ho, ne bi 'yurpa ra 'yεthi gueru ním fix ra 'bøt'e, tengu zai dí øthe dyu judiohe 'bu dí ähmbe n'da ra du. ⁴¹ Ne i ja bu n'da ra mba'ye jombu ja ra

pont'i xí 'døm'ma ra Jesús, ne nubu häi oqui bu n'da ra hyädo ngue ran 'yägui, mahoqui pe njon ní 'yo bu n'da ra du. Ne jabu n'da ra nuandät'o bu rá goxthi a ra hyädo gue ran 'yägui. ⁴² Ne nu'a ra pa man'da tate thocho nangue ran dābaxjua ε ma gueru da mbudi. Janangue'a bi cüt'a n'dihi bu ja ra hyädo a rá ngøc'yehi ra Jesús, nguetho hinga yatho bu.

20

Bi dambeni a ra Jesús

¹ T'axuditho domingo hin ní nec ra häi nu ra María ra mengu bu Magdala bi zom bu ja ran 'yägui. Bi nu gue xí mba njanni a ra xindo mi juax bu ja rá goxthi ran 'yägui. ² Bá pengui ne bán tihi, bi zom bu mí 'bu'be ra Simón Pedro ne bi 'yεnc'be:

—Bin juc ma Hmuhu. Ne hin dí pađi hapu bi thux ya, bi 'yεnc'be.

³ Dá mbe'be bu ja ran 'yägui baya. ⁴ εmme dán ti'be, bin ts'ogui ts'u ra Pedro, ne m'bet'o go dá søngä bu ja ra hyädo. ⁵ Dá c'ät'ä bu mbo dá nu hont'u yu 'bøt'e cax bu ngue xí 'bant'i. Pe him 'bex dá cüt'ä mbo. ⁶ Ne nu'bu mí zom bu ra Simón Pedro, 'bex bi uenthö bu mbo, ne'a bi nu cax bu yu 'bøt'e. ⁷ Ne nu'a n'da ra 'bøt'e xí 'banba rá yá ra Jesús n'danni mí çats'i, ma do'mi a. ⁸ Necä dá cüt'ä mbo baya, madague'bu m'bet'o dá søngä bu. ⁹ Ne nu'bu má nu 'be'a di ja bu, dá εc'yehigä gue majuani bi dambeni a ra Jesús. ¹⁰ Dá peng'be bu ma ngu'be baya.

Nu ra Jesús bi nequi bu mi 'bä a ra María

¹¹ Pe nu'a ra María bi gotho bu ja rá goxthi ra hyädo ne i zoni ne di c'arpu mbo. ¹² Ne bi nu yoho yám 'behni Oja mahçts'i i he yu t'axcahe. I hupu n'da bu mí ja rá yá ra Jesús ne hupu man'da bu mí ja yu gua. ¹³ Ne bi xi a ra María:

—Grá xisu, hanja gnä zoni, bi 'yεmp'a.

Ne nu ra María bi dat'u:

—Nguetho bin juc'a ma Hmu ne hin dí pađi hapu bi thuts'i, bi 'yεna.

14 Nε nu'bu mín hanni ra María, bi nu ra Jesús i 'bäp. Pε him mi pädi gue gue'a. 15 Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Grá xisu, hanja gná zoni, to'o guí honi, bi 'yεmbi.

Pε nu ra María mím bεni gue gue'a ran 'yohu di jamansu ra nuandät'o. Janangue'a bi 'yεmbi:

—Nu'bu gue'e gá jüga ma Hmu, dami 'yurqui ts'u hapu gá pεgui nε ga tuxä, bi 'yεmbi.

16 Nε nu ra Jesús bi ndønba rá thuhu:

—María, bi 'yεmbi.

Nu ra María 'bex bi 'bä't'i xun ho büya, bi nu nε bi 'yεna:

—Raboni, nde da ma, “Xänbate i,” bi 'yεmbi.

17 Nε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Pε hingui sä 'bexque gui thäcä ya nguetho di 'bεh mi ts'u ga mba bu bí 'buh ma Ta. Janangue'a 'bε ní mbahma bá xi u ma cuui ga pengbu bí 'buh ma Tagä, nε ahü ni Tahü a, nu'a ma Ojägä a, nε ahü ni Ojähu a, bi 'yεmbi.

18 Nu'a ra María ra mεngu bu Magdala bi mba büya, nε bi xije dyu xädihe gue bi nu ra Hmu nε bi xije 'bε'a bi man'a.

Nu ra Jesús bi nequi bu mí 'bu u yu xädi

19 Nε nu'bu mín de guet'a ra pa domingo, nthu't'i yu jut'i ra ngu bu däm 'buhmbe nguetho dá su ma ngarpihe, nε nu'bu má nuhe, 'bä inde bu dí 'buhmbe ra Jesús. Nε bi 'yεna:

—Daman johyahü, bi 'yεnje.

20 Nε nubüya bi 'yurcahe yu 'yε guepu xí 'dømbi, nε rán zu 'bøts'e guepu xín sanba ra ts'at'εgui. Nε nu'bu má nuhe, dá pähmbe majuani ma Hmuhe a, nε εmme dán johyahe büya. 21 Nε bi ma mahøn'a ra Jesús:

—Daman johyahü. Nε tengu tho bu í 'dac ra 'bεfi ma Ta dá jap yu jä'i ua ja ra ximhäi da badi, nguthogä dí 'da ahü ra 'bεfi gui jafu yu jä'i ua ja ra ximhäi da badi, bi 'yεnje.

22 Nε nu'bu mí jua a bi man na, bi huigähe ran dahi n'da ngu n'dagähe büya.

—Dami hyamhbu rá Hogandahi Ojä, bi 'yεnje. 23 Nu'a to'o di päh yu mbui nangue yu ts'oqui, i ja nin t'εdihü gui xihmbu ma punbi a. Pε nu'a hin di päh yu mbui nangue yu ts'oqui, i ja nin t'εdihü gui xihmbu him ma punbi a, bi 'yεnje.

Bi hyqaxanjuani a ra Tomás

24 Pε nu ra Tomás gue'a i t'εmbi ra Go a, n'da ma mixädihe, njo'o bu 'bu mí nequi ra Jesús. 25 M'bejua büya dá xihmbe ra Tomás:

—Nugähe dá nuhe ra Hmu.

Pε nu ra Tomás bi 'yεna:

—Pε nugä dí εna him majuani a guí xijü hinda hont'bu gan nuse hapu bim fospa yu clavo yu 'yε, nε ga fospa ma saha hapu bim fox yu clavo nε ga fot ma 'yε bu ja rá 'bi'bøts'e, sä ga εc'yεi 'bu, bi 'yεnje.

26 Nu'bu mí dät'an hyato pa büya däm petihe mahøn'a. Nε'a ra Tomás. Nε nthu't'i yu jut'i tengu mam'bet'o, pε xø bi nequi bu ra Jesús mahøn'a, bim 'bä inde bu dí 'buhmbe.

—Daman johyahü, bi 'yεnje mahøn'a.

27 Nu'a ra Jesús büya bi xi a ra Tomás:

—Dami fos' ni saha ua bim foscä yu clavo nε guin nu ma 'yε, nε bá 'uat ni 'yε gui fo'ts'ua ja ma 'bøts'e. O guí εna him majuani pε dami 'yεc'yεi, bi 'yεmbi.

28 Nu ra Tomás bi 'yεmp'a:

—Ma Hmu i, ma Ojä i, bi 'yεna.

29 Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Tomás, guí εc'yεi ya nguetho ya gá nugui. Pε nu'u to da 'yεc'yεigui 'bu nte ní nu, man'da di jap Ojä u, bi 'yεmbi.

'Bεpu án t'o't' na ra søcuq

30 Pε nu'u yu hyonya nt'øt'e dá nuhe bi 'yøt' ra Jesús, hinga gätho dá o't'ä ua ja ra søcuq. 31 Pε hont'bu 'da dá o't'ä dí ja ahü gui 'yεc'yεihü gue majuani ra Cristo a ra Jesús rá Ts'unt'u Ojä a. Nε nu'bu gue'a gui 'yεc'yεihü din 'da ahü ra 'da'yote mazai.

21

Bi nequi ra Jesús b_u ndenthe

¹ M'bejua b_uya dá nuhe ra Jesús mahøn'a, bi jaje dá p_hmbe man'da x_un ho b_u ja ra d_ädehe Tiberias, n'dat'a ra d_ädehe Galilea. Ne ga xi ah_u g_ätho bin ja. ² M_{in} 'yohe ra Simón Pedro ne ra Tomás i t'ëmbi ra Go, ne ra Natanael ra m_{en}gu b_u Caná ra x_equi Galilea, ne man 'yoh_ugä y_u ts'unt'_u g_ä'be ra Zebedeo, ne mí yoho ma mixädihe. ³ Ne nub_uya bi 'y_enje ra Simón Pedro:

—Nugä ga mba na 'bahu_u, bi 'y_enje.

—Ga mbähä 'b_u, dá ëmfe.

Dá mbähmbe b_uya 'bex dá huhe n'da ma mbosahe. Pe g_ätho ra xui nte dá thehe y_u hu_u. ⁴ Ne nu'b_u mí hyax b_uya mí 'bäp_u ndenthe a ra Jesús. Pe nugähe him 'bexque dá p_hmbe gue gue'a. ⁵ Bi 'y_enje ra Jesús:

—Gy_u ts'unt'_uh_u, ha nte g_ä theh_u y_u hu_u.

—Hin'na, dá ëmfe.

⁶ Nu ra Jesús bi 'y_enje b_uya:

—Pe dami 'y_ent ni xit'_uh_u b_u ja rán 'y_ei ra mbosa, ne 'bex gui theh_u b_uya.

Dá øthe a bi xije ra Jesús, ne ëmme x_un ngu dá thehe y_u hu_u, him mí sä ga j_uxhe ra xit'_u. ⁷ Ne nugä gue madi hu_egä ra Jesús, dá ëmp'a ra Pedro:

—Guehn_u ma Hmuh_u n_u.

Nu'b_u mí 'y_øh ra Simón Pedro gue gue'a ra Hmu a, 'bex bi hye rá he nguetho xí mbøgue. Ne bin säcp_u ja ra mbosa gue bi z_øn'a n'dihi b_u i 'bäh ra Jesús. ⁸ Pe nuje dá coh_mbe b_u ja ra mbosa, z_un jante dá s_ømhbe b_u ndenthe nguetho dí j_ut'_uähe ra xit'_u ne y_up_u y_u hu_u. Ne hinga yatho ndenthe, mb_e n'da ci_ento metro. ⁹ Ne nu'b_u mí z_øm b_u ndenthe ra mbosa mí huhe, dá nuhe n'da ra sibi i z_ø b_u, ne n'da ra hu_u i oxp_u ja y_u despi, ne mí oxp_u ra hm_e. ¹⁰ Ne nu ra Jesús bi 'y_enje:

—Bá c_u 'da ni hu_uh_u x_cá theh_u.

¹¹ Nu ra Simón Pedro b_uya, bi mba bá j_ut'a ra xit'_u b_u ja ra häi i yuh y_u hu_u, n'da ci_ento ne yote ma 'de'ma hyu y_u hu_u x_un ndoho. Pe hin hap_u bi x_et'a ra xit'_u. ¹² Nu ra Jesús bi xije:

—Ba ëhmb_u dan sihm_eh_u, bi 'y_enje.

Pe x_inga n'daje x_cá änhde to'o a, nguetho dá p_hmbe gue gue'a ma Hmuhe. ¹³ Ne bi mba b_u z_ø ra sibi a ra Jesús bi hy_uc ra hm_e, ne bi 'daje, ne ra hu_u.

¹⁴ Ne ná hyund_i dá nuhe ra Jesús b_uya gue bin 'y_us_e, gue'b_u go mí d_ämb_eni b_u ja rán 'y_ägui.

Iyqui ra Jesús a ra Simón Pedro

¹⁵ Nu'b_u mán niy_uhe, nu ra Jesús bi 'y_emp'a ra Simón Pedro:

—Simón rá ts'unt'_u i ra Jonás, ha man'da guí numanhogui xinda gue-hya 'da.

Nu ra Pedro bi 'y_emp'a:

—H_uha ma Hmu i, guí p_ädi gue dí numanho i.

Nu ra Jesús bi 'y_emb b_uya:

—Dami 'u_in_u ma t'_ude'yo, nangu_e mam hmangä gui xänba y_u j_ä'i i ëc'y_eigui.

¹⁶ Ná yond_i x_ø bi 'y_emp'a:

—Simón rá ts'unt'_u i ra Jonás, ha maju_uni guí numanhogui.

—H_uha ma Hmu i, guí p_ädi gue dí numanho i, bi 'y_em_i.

Ne nu ra Jesús bi 'y_emp'a:

—Dami f_äh ma de'yo 'b_u.

¹⁷ Ne ná hyund_i b_uya bi 'y_em_i:

—Simón rá ts'unt'_u i ra Jonás, ha guí numanhogui, bi 'y_em_i.

Ne bi du rá mb_ui ra Pedro, nguetho ya ná hyund_i bi 'y_än 'b_u i numanho. Ne bi d_äti:

—Ma Hmu i, g_ätho guí p_ädi, guí p_ädi dí numanho i.

Ne nu ra Jesús bi 'y_em_i mahøn'a:

—Dami 'u_in'_u ma z_u de'yo dadí hu_ecä. ¹⁸ Nu'b_u gm_{in} ts'unt'_u z_äi g_{än} 'y_øs_e h_ønb_u go hap_u gu_{in} nde guí mba, ne guí tuz_ehe rá ng_ut'_i ni foho. Pe nu'b_u g_{än} d_äc'y_ei guí ñ_g ni 'y_e ne n'dan'yo da tut'_i i, ne da zix'_i i hap_u hin gu_{in} nde guí mba, bi 'y_em_i.

¹⁹ Guehna bi man ra Jesús, gue da b_äh ra Pedro 'be'a n_{in} d_äte da nu a, ne gue'a dí 'yudi x_un hotho Oj_ä a. Ne nu ra Jesús bi 'y_emp'a ra Pedro mahøn'a:

—Dami t_engui guí thoc'a ma 'befigä, bi 'y_em_i.

Bi t'än'na ra Jesús nangu_e a ra Xuua

²⁰ Ne nu'bu mí dæ'mi bi den baya bi nyɛgui, bi nugä gue nequi dí tet'i, guecä madí huɛgä ra Jesús, ngue 'darpɛ xtá hu'be bu ja ra mɛxa 'bu män sihmɛhe gue'bu má änni to'o di dä a.

²¹ Ne nu'a ra Pedro 'bu mín nugui dí tet'i, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ma Hmu i, 'be'a nín dæte xin da nu na ra Xuua, bi 'yɛmbi.

²² Nu ra Jesús bi dæti:

—Nu'bu ma pähä di 'bu tho ua gue'bu go dá sɔcä mahøn'a, hin ni 'befi gui 'yängui. Pe nu'a ni 'befi gui tɛngui gui thoc'a ma 'befi, bi t'ɛmbi.

²³ Pe janangue'a mi manse yu 'yɛc'yɛi gue njam'bu ga tugä. Pe hinga ngubu bi man ra Jesús, pe bi 'yɛna: “Nu'bu ma pähä di 'bu tho ua gue'bu go dá sɔcä mahøn'a, hin ni 'befi gui 'yängui,” xí 'yɛmp'a.

²⁴ Guecä rá xädigä gue bi man ra Jesús, ne guecä xin dí o't' na ra sɔcuɔ 'be'a dá nu gue majuɔni bin ja. Ne dí pähmbe majuɔni na dí o't'ä ya. ²⁵ Ne xæn ngu mi'da yæn t'ɔt'e bi 'yɔt'a ra Jesús. Pe nu'bu gätho xcá o't'ä, hinga xɔt'a gätho xtín ja ua ja ra ximhäi 'bu. Ne høn't'a dí xi ahɛ ya.

HECHOS Yán t'òt'e yá 'bäihü ra Jesucristo

Bi man ra Jesús ba eh rá Hogandqhi Oja

¹ Nu'i Teófilo, rá mbüdi ra søcuá dá o't'a'i mám'bet'o, dá xi'i gátho bi 'yòt' ra Jesús nu'bü mi dämp' rá 'befi. Ne dá xi'a'i gátho ngue bi ma 'bü mín xänbate. ² Ne dá xi'a'i gátho bi 'yòt'a ra Jesús asta gue'bü mi mba mahçts'i. Ne nu'bü mi 'bücua ja ra häi, nu rá Hogandqhi Oja bi xih ra Jesús 'be'a da xih yá 'bäihü gue da 'yòt'e. Nu'ü yá 'bäihü, gue'ü yan 'yohü bi huanh ra Jesús ngue man yá xädi ü. ³ Nu ra Jesús bi nu ran übi ne bi du. Ne gátho nyote pa 'bü mí ndants'i mahøn'a, bin 'yuse bü 'büh yá 'bäihü, ja'bü bi hnu, ja'bü hin'na. Ne bi 'yuti xän ngu yan t'òt'e guerpü bi nde da fadi gue i 'büi. Ne bi xi'ü nangue rá 'befi i òt' Oja ua ja ra ximhäi, ne 'berpü dí manda Oja ü gátho dim 'büi.

⁴ Nu'bü míim 'bühmbü yá 'bäihü mahøn'a a ra Jesús, ne bin sihmehü, bi xi'ü da dõmp'ü Jerusalén 'be'a bi ma majuqni rá Ta gue ba eh. Ne en'a ra Jesús:

—Ya xcá 'yøhmbü dá mangä mam'bet'o ngue ba penh Oja rá Hogandqhi. ⁵ Nu'a ra Xuua bi 'yòt'ahü ran xixyá nangue ra dehe thoho, pe mi ts'ütho ya ga 'da ahü rá Hogandqhi Oja, bi 'yèn'a ra Jesús.

Bi ndex mahçts'i ra Jesús

⁶ Nu'bü mim peti ü, bi 'yänni:

—Ma Hmu ahe, Hague guehya yu pa jabüya gui 'yòt'e din ja ma ts'edi zehchü mahøn'a, dyü israelhü.

⁷ Bi da'a ra Jesús:

—Hingui sä gui pähmbü nda'a ní pa xän zän ma Tahü da 'yòt'a 'be'a gátho da 'yøzeh. Hin ni 'befihü gui pähmbü.

⁸ Pe nu'bü bá eh rá Hogandqhi Oja, ne gam 'bühmbü, din ja ni ts'edihü. Ne nu'bü bin ja, gui xihmbü yu jä'i ua ra dahnini Jerusalén nanguecä, ne gátho

ua ra häi Judea, nepü ra häi Samaria, ne gátho na ngüni ra ximhäi.

⁹ Nu'bü mi gua'a man ra Jesús bi mba mahçts'i. Nu yá 'bäihü bi nu nu'bü mi ndex mahçts'i. Ne n'da ra güi bi go'mi ne him bi nu yá 'bäihü mahøn'a. ¹⁰ Ne mi 'bäpü, mi ndò'ts' mahçts'i, 'bex mi 'bähmbü yoho yám 'behni Oja mahçts'i, i he yu t'axca pahni. ¹¹ Ne bi 'yëmbi:

—Nu'ahü gyü menguhü Galilea, hanja gní 'bähmbü ua ya ne gni ndøs'hü mahçts'i. Nu ra Jesús bi ndex ua gui 'bähmbü, ne tengutho bü á ndets'e, ngutho 'bü bá çah mahøn'a, ne guet'a ra Jesús a.

Bi thahn'na ra Matías rámpõniui ra Judas

¹² Nu yá 'bäihü ra Jesús bi nepü ja ra nyuni Olivos büya, bi mba bü ra hnini Jerusalén, ne hinga yatho, ndehnini. ¹³ Ne nu'bü mi yarpü ja ra hnini bi ndexpü n'da ra cuarto magats'i guerpü i 'bü'ü. Gue'ü i 'büpü ü, ra Pedro, ne ra Xuua, ne ra Jacobo, ne ra Andrés, ne ra Felipe, ne ra Tomás, ne ra Bartolomé, ne ra Mateo, ne ra Jacobo rá ts'ünt'ü ra Alfeo, ne ra Simón gue t'ëmbi ra Zelote, ne ra Judas rán 'yohü ra Jacobo. ¹⁴ Gátho ya 'darpü bim peti ne zäi min yahü Oja. Ne bi zõpü 'da yu xisu ne ra María rá mbe ra Jesús, ne'ü yán 'yohü ra Jesús.

¹⁵ 'Darpü madím peti ü n'da ciento ne 'däte njä'i. Ne nu'ü yu pa'ü bi ndants'a ra Pedro ne bi 'yëna:

¹⁶ —Ma cu ahü nangue ra Cristo, nu rá Hogandqhi Oja maya'bü bi jap'a ra David da 'yòt' ra søcuá, ne bi ma 'be'a da 'yòt' ra Judas, nguetho mí pä Oja 'be'a da 'yòt'a. Gue'a ra Judas ngue bi dä'a ra Jesús nu'bü mi fent'i. Ne gue'a bin ja nguetho gátho 'be'a män t'òt'i bü rámpõniui Oja din ja. ¹⁷ 'Dat'a ra 'befi dá øthe ra Judas nguetho ra Jesús bi huahn'na ra Judas tengu bü á huancähe. ¹⁸ Ne bi thän'a n'da ra häi nangue'a í mbä'a ra Jesús. Nu'bü mi zohäi ra Judas, bi nyepü häi, ne bi fõh rá foho, ne bi böni gátho yá xëfo.

¹⁹ Gátho yu jä'i mi 'büpü Jerusalén

bi 'yøde 'be'a bin ja. Jananjabu bi mba ma huti ra häi ngue yú nde'u, Acéldama, gue nde da ma bim fäm bu ra ji. ²⁰ Nguetho nt'o't'i bu ja rá søcuq ra Salmos:

Din häitho ra häi
ne njon dim 'buþu,
ne nt'o't'i ngue n'dan'yo da hyan rá
'befi mi ja xtá 'yøt'a.

²¹ Janangue'a jatho ga huahndu a dam þehmbe. Jatho ga huahndu n'da rá m poniui ra Judas, gue'a n'da madí hyenje gätho yu pa mí 'buhmbe ra Hmu, ra Jesús. ²² Ne ga huahndu n'da bi nu 'bu mi xixyaba ra Jesús a ra Xuua, ne madí hyenje gätho yu pa däm 'buhmbe ra Jesús, gue'bu go mí mba mahets'i, bi nu, nguetho n'dat'a ga mamhbe ngue bi ndants' mahøn'a ra Jesús 'bu mi du, bi 'yæn'a ra Pedro.

²³ Ne nubaya bi ndønba yú thuhu to'o da thahni, gue yoho yan 'yohu bi hndøni. Nu'a n'da ra José Barsabás ne í Justo, ne nu'a man'da ra Matías. ²⁴ Ne nu'u yu ja'i bin yahu ra Hmu buya, ne bi 'yæna:

—Ma Hmu ahe, guí þarpa yú mbui gätho, dami 'yurcahe ya yoho nda'a xcá huahni. ²⁵ Nu'a ga comhbe ra 'befi ngue ma 'bäigähe ra Jesucristo, ngue'a xtá 'yøt'a ra Judas. Nguetho xí 'ueþu ja rá 'befi nangue rá ts'oqui, bi mba da nu'a rán säui da nu, bi 'yem 'bu min yahu Oja.

²⁶ Nu yu 'yæc'yæi buya bi 'yøt'e tengu'bu n'da ran taha, ngue nde da ba'u nda'a bi nde Oja. Bi bøni gue gue'a ra Matías. Ne nu yu 'yæc'yæi buya bi huanh ra Matías, ne bi gomhbu yú 'befi u 'de'ma'da yú 'bäihu ra Cristo.

2

Bi zøh rá Hogandahi Oja

¹ Pe guexta'a di thoqui dim peti gätho yu 'yæc'yæi, din ja'a mí tø'mi, gue bá þenh Oja a rá Hogandahi, ne bin theui n'da ra dæmpeti mí sänba Oja u yu israel, t'æmbi Pentecostés. ² 'Dahmantho bi zøþu di hi, tengu'bu n'da ra ndønthi gue bí 'yæh mahets'i a. Ne nu'a ní hi bu, bi yus'þu ja ra

ngu gueþu mi hu'u. ³ Bi nequi tengu yu 'tusibi ne 'da'i ts'u bi zox yú yu ja'i n'da ngu n'da u mi 'buþu. ⁴ Ngue n'da ngu n'da mi 'buþu, gätho bin t'un rá Hogandahi Oja, ne bi hæþ ra ts'edi xun ho u. Ne bi mbudi 'dahma 'dan'yo bu án ya'u n'da ngu n'da'u nangue rá ts'edi rá Hogandahi Oja in 'yohu.

⁵ Ne nu'u yu pa'u bi zøm bu Jerusalén u yu judío, da 'yøt'a ra dæmpeti mí xi Oja maya'bu, ngue bá neþu gätho yu häi ua ja ra ximhäi. ⁶ Ne nu'bu mi 'yø'a di hi u yu ja'i, bim peti bu, ne n'da ngu n'da u bi zo'u yu 'yæc'yæi nangue yú ndese, ne him bi zä bi þæni ha bin ja. ⁷ Ne bi hyonya thohe ne him bi þadi 'be'a nam bøni, ne bin 'yæmb zehæ u:

—Hague án zä bin ja bu, bin 'yemp'u. Ha hinga gue'u yu mengu bu Galilea gätho i ya ua ya. ⁸ Hanja sä i siþu ma ndesehu n'da ngu n'daju. ⁹ Ne nuþu n'da'a n'danni bá neþu, ne 'daju, 'bu'i 'da bá neþu Partia, neþu Media, neþu Elam, neþu Mesopotamia, neþu Judea, neþu Capadocia, neþu Ponto, neþu ra häi Asia. ¹⁰ Neþu Frigia, neþu Panfilia, neþu ra häi Egipto, neþu ra häi Africa jom bu Cirene. Ne nu'u mi'da yu romanos u, madague'bu gätho yu judío u, ne nu mi'da u gue æc'yæi tengugahu dyu judíoþu, ne 'buh mi'da bá neþu Creta, neþu Arabia. ¹¹ Ne dí øhmbu i mam ma ndehu nangue yún t'øt'e gue i øt' rá ts'edi Oja, bin 'yemp'u.

¹² Ne gätho madi hyonya thohe, ne hingui þadi 'be'a da þæni. Ne n'da ngu n'da bi manse u:

—'Be'a ní mba na in ja ya.

¹³ Pe nu'u mi'da bi ma:

—Iti u.

Bi zoh yu ja'i ra Pedro

¹⁴ Ne nu ra Pedro buya 'darþu mí 'bähmbu u mi 'de'ma'da yú 'bäihu ra Cristo, ne nts'edi bin ya, bi 'yæna:

—N'yohu ahæ dyu judíoþu ne gätho ahæ guí 'bühmbu ua Jerusalén, dami 'yøhmbu xun ho 'be'a ga xi ahæ ya. ¹⁵ Nuje hin dí itihe tengu guím þæmhbu, nguetho ja gæto ya. ¹⁶ Pe

nuna guehna gue bin ja ya, gue'a bi man ra Joel rá pøngahya Oja, bi 'yena:

17 Din ja bə n'da ra pa ba ɛhɛ, ɛn Oja, gue ga pɛn'nahə ma Hogandəhi gətho nangu yə jə'i 'bəcua ja ra ximhəi.

Nɛ nu'ə ni ts'ənt'əhə nɛ ni t'ixuhə dim pøngahya.

Nɛ ni ts'ənt'əhə da nu'ə yən t'uti tengu yə t'i

nɛ ni dəc'yɛihə da 'uɪ yə t'i.

18 Nu'bə bin ja, nu'ə ma 'yɛhɛ, yən 'yohə nɛ yə xisu, ga pɛnpə ma Hogandəhi ə,

nɛ dim pøngahya nanguɛä.

19 Nɛ ga uh yə hmɛpyə bə magəts'i, nɛpə ja ra həi, yə hmɛpyə ra ji, nɛ ra sibi nɛ ra 'bifi.

20 Nɛ nu'a ra hyadi ya hin din ja rán nɛqui,

nɛ ra zəna xtan theni tengu ra ji.

M'bet'o nja bə din ja, m'bejua da zøn ra pa dua ɛh ra Hmu mahəts'i,

nɛ nu'a ra pa a, nuixte thoho nɛ nts'utho 'bɛ'a din ja.

21 Nɛ nu'a ra pa dua ɛhɛ, din ja gue hønt'a to'o xí mba't'a ra Hmu da yən Oja a.

Ngubə bi 'yo't'a ra Joel 'bə maya'bə, bi 'yɛn'a ra Pedro.

22 Nu ra Pedro xø bi 'yɛmp'ə mahøn'a:

—N'yohə ahə dyə israelhə, dami 'yøhmbə ma nde. Dí m angə nanguɛ ra Jesús ra mɛngu Nazaret. Oja bi japi ngue bi 'yøt' yən t'øt'e nuixte nanguɛ rá ts'ɛdi Oja, nɛ yə hyonya nt'øt'e, nɛ yə hmɛpyə, guɛpə da zä gui pəhmbə ngue Oja bi zɛ'a. 23 Nɛ maya'bə Oja mi pədi 'bɛ'a gá 'yørpahə rá Ts'ənt'ə. Nɛ Oja mi sänni gue gá cuathə bə ja n'da ra pont'i nanguɛ yə 'yɛ yə tonto, nɛ gá hyohə. 24 Pɛ nu'a Oja bi xox 'bə mí du, nɛ bi hyəcua ran dətɛ, nguetho hin'yə rá ts'ɛdi ran dətɛ xtán zä xtán zəm'ma ra Jesús. 25 Nguetho bi man ra David gue 'bɛ'a da nu ra Jesús, 'bə mí 'yɛna: Nugə thocua thoho dí nugə Oja bə ja ma hmi.

Nɛ di 'dac ra ts'ɛdi, jananguɛ'a njon da zä di 'uegagui.

26 Jananguɛ'a i hu ma mbəi, nɛ dadín johya 'bə dí m angə nanguɛ'a.

Nɛ nu'bə din sənya ma jə'i bə ja ran 'yägui, dí tøp'ma ran ho da t'ørcagui.

27 Nguetho hin gui hyɛgə ma te da gopə guɛpə o'ə xən du,

Nɛ hin gui japi da 'ya ma ngøc'yɛi, guɛcä, ni Hoga t'əhnigui.

28 Nɛ gá 'yurqui 'bɛpə dām 'bəhmi mazəi mahøn'a,

nɛ nu'i gui jaqui ngue din ja ran johya ma mbəi nu'bə dá nut'a ni hmi, bi 'yɛn ra Pedro tengu bi man ra David.

29 Nɛ xø bi 'yɛn'a ra Pedro:

—N'yohə ahə, da zä ga xi ahə majuañi nanguɛ ma ngərpə mbombøtahə ra David mí 'bəi maya'bə, him bi manse nanguɛɛ 'bɛ'a da t'ørpe, nguetho bi du, nɛ guɛxta'a i o bə rán 'yägui i ja ua dí 'bəhmbə. 30 Pɛ nu ra David bim pøngahya 'bə mí man na, nɛ mí pədi majuañi 'bɛ'a bi xi'a Oja, gue n'da rá m bom'beto ra David din ts'ət'abi nanguɛ yə israel tengu ra David, nɛ guehna ra Cristo na. 31 Nɛ mi pəh ra David 'bɛ'a din ja, jananguɛ'a bi ma nanguɛ da ndants' mahøn'a ra Cristo,

nɛ hin da ts'opə nidu rá te, nɛ xín da 'ya rá ngøc'yɛi a. 32 Nguetho ra Jesús, Oja bi xox 'bə mí du, nɛ nu'a dí pəhmbə majuañi gətho gahe, nɛ dí mamhbe nguetho dá nuhe 'bɛ'a bi t'ørpe. 33 Oja bi xots'i nɛ bi zixpə ja rá ts'ɛdi, nɛ bi un'na rá Hogandəhi tengu xí man Oja, jananguɛ'a bi 'dacəhe bəya. Gue'a rá Hogandəhi i øt'e 'bɛ'a gətho guín nuhə ya, nɛ guí øhmbə ya. 34 Nguetho ra David him bi ndex mahəts'i, pɛ gue'a im manse a:

Nu'a ra Hmu bi xi'a ma Hmu:

“Dami hyucua ja ma ts'ɛdi,

35 asta gue'bə ga təhui man sɛiui,” bi 'yɛn'a ra David, bi 'yɛn'a ra Pedro. 36 Nɛ xø bi 'yɛna:

—Gətho ahə ma mi israel ahə, gui pəhmbə ya majuañi bi jap Oja dim hmu a gá cuathə bə ja ra pont'i, nɛ guehna ra Jesús, nɛ gui pəhmbə gue bi huan Oja a, bi 'yɛn'a ra Pedro.

36 Nɛ xø bi 'yɛna:

—Gətho ahə ma mi israel ahə, gui pəhmbə ya majuañi bi jap Oja dim hmu a gá cuathə bə ja ra pont'i, nɛ guehna ra Jesús, nɛ gui pəhmbə gue bi huan Oja a, bi 'yɛn'a ra Pedro.

³⁷ Nu 'b_u mi 'yøh y_u ja' i 'be'a bi man'a ra Pedro, εμμε bi du yú mb_ui, 'b_u mí 'yøde gue rá Ts'ant' u Oja a xí hyo. Ne bi t'än'na ra Pedro ne yán 'yoh_u:

—Man 'yoh_u ah_u, 'be'a da zä ga øthe ya, εn' u.

³⁸ Nu ra Pedro bi d_uti:

—Gui päh nin 'yomf_uni_u nangué ran ts'o, ne gan xixy_uah_u n'da ngu n'da ah_u nangué rá thuhu ra Jesucristo. Ne din ja ra punbi ni ts'oquih_u, ne di 'da ah_u rá Hogand_uhi Oja. ³⁹ Nguetho bi man Oja di 'da ah_u ran t'unni gue'a rá Hogand_uhi Oja, ne ni t'uhni_u din t'unni, ne gätho u høn_ub_u go hap_u i 'b_ui din t'unni, gue hønt'a go to'o da zohn'na Oja ra Hmu, bi 'y_uen'a ra Pedro.

⁴⁰ Ne nu ra Pedro man'da x_un ngu bi xifi ne bi hecui, ne bi 'y_uembi:

—Damin y_umhb_u nangué'a ran unbi da nu' u y_u ts'om'b_ui i 'b_ucua ya, bi 'y_uen'a ra Pedro.

⁴¹ Ne gätho to'o bi 'yømanho a bi man ra Pedro bi mba ma xixy_uabi. Nu ra pa gue bi man ra Pedro, mbe hyu mahua_uhi y_u ja' i bi 'y_uεc'y_ui. ⁴² Ne nu' u bi thocta'a bi xänba yú 'b_ui_u ra Cristo u, ne bi hyu yú mb_ui nguetho 'da'angu im b_uni. Ne thocua thocho bim peti gue din y_uah_u Oja, ne da zi ra xεcah_ume, ngue bi b_uen rán d_ute ra Hmu.

Y_um 'b_ui u mb_udi bi 'y_uεc'y_ui

⁴³ Gätho y_u ja' i bi numansu Oja ne εμμε bi hyonya thocho 'be'a bin ja nangué y_un t'øt'e nuixte ne y_u hmεpya bi 'yøt' yú 'b_ui_u ra Cristo. ⁴⁴ Ne gätho gue bi 'y_uεc'y_ui n'dat'a in numanho n'da ngu n'da, ne nu'a 'be'a mí p_uε'ts'i n'da ngu n'da, 'da nan gomthoho. ⁴⁵ Ne nu' b_u n'da mí honi 'be'a madí 'bedi, nu'a man'da b_uya bi mbä 'be'a mí p_uε'ts'i, bi un'na b_uya. ⁴⁶ Ne mpa 'b_u mpa 'b_u madím peti b_u ja ra d_unija. Ne nu' b_u x_un sihmε, bin sänbi bi mba b_u ja yú ngu yú mí 'y_uεc'y_ui_u, ne bin johya yú mb_ui, ne 'dat'a im b_uni. ⁴⁷ Ne bi 'y_uεspa Oja, ne bi hnumansu u nangué gätho y_u ja' i. Ne nu Oja bi japi n'dapa ngu n'dapa i c_ur_u ja rá ts'edi mí da y_u ja' i, gue bi zin' u.

3

Bi zä ra dogua

¹ N'da ra pa 'b_u hyunde, gue'a ra ora 'b_u nz_ui mí y_uah_u Oja y_u ja' i, bi mba b_u ra d_unija ra Pedro ne ra Xuua. ² Mi 'b_u p_u n'da ran 'yoh_u ra dogua gue'b_u go mim 'b_ui. Ne nz_ui bi thuxp_u ja rá goxthi ra d_unija. Nu ra goxthi t'εmbi mahotho. Nu ran 'yoh_u da 'y_up y_un t'unni y_u ja' i i thop_u mbo. ³ Nuna, nu' b_u min nu ra Pedro ne'a ra Xuua ní mba b_u ja ra d_unija, bi 'y_up ran t'unni. ⁴ Nu ra Pedro n'y_uoi ra Xuua, nu' b_u min nu i hup_u, bi 'y_uembi:

—Hyandgä'be.

⁵ Nu ra dogua bi hyant' u, mi tø'mi da hy_uni 'be'a di un'd_u. ⁶ P_uε nu ra Pedro bi 'y_uembi:

—Xíng ra t'axi xíng ra c'axt'i dí h_ugä, p_uε nu'a i jagui dadí 'da'a'i. Nangué rá ts'edi ra Jesucristo m_ungu b_u Nazaret, damí ndants'i ne gan 'yo, bi 'y_uembi.

⁷ Nu ra Pedro bi bentpa rán 'y_ui, bi xots'i. 'Bex bin h_uts'edi rá gua, ne rá hyudi xíngua. ⁸ Ne n'da sägui thocho bi 'yøt' 'b_u mi ndants'i ne bin 'yo. Ne'a bi y_uth_u b_u ja ra d_unija, sägui ne 'yo, ne εspa Oja. ⁹ Gätho y_u ja' i bi nu ran 'yoh_u ngue bin 'yo ne bi 'y_uεspa Oja. ¹⁰ Ne mi p_uadi gue nu'a mi hup_u ja ra goxthi mahotho b_u ja ra d_unija mí äh ra mbeti. Ne gätho bi hyonya thocho 'be'a bin ja ran 'yoh_u.

Nu ra Pedro im mam b_u ja ra ngun'yu t'εmbi Salomón

¹¹ Nu'a mi dogua hingui nde da hye'a ra Pedro ne ra Xuua, ne bá εp_u x_un ngu y_u ja' i guerp_u ja ra ngun'yu mí 'b_u u, t'εmbi Salomón, ne madí hyonya tho' u. ¹² Nu' b_u mí hyant' u y_u ja' i a ra Pedro, bi 'y_uembi:

—N'yoh_u ah_u dy_u israelh_u, hanja gadí hyonya thoh_u nanguéhna ra dogua, ne hanja gní hyandga'be. Ha guí εmh_u gue ma ts'edisε'be ne man hose'be gue xtá jap'be bin 'yo na. ¹³ Hin'na maha, p_uε ga xi ah_u Hague bin ja. N'dat'a Oja gue mí εspa mam bombøtah_u ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, bi zixp_u mahεts'i a rá Ts'ant' u, ne bi un rá ts'edi. N'dat'a

ra Jesús gue gá dāh_u b_u ja rá hmi ra Pilato ne gá cōmh_u b_u. Nu ra Pilato mim ma xtá mba nthēgui. ¹⁴ Pē nu'eh_u gá cōmh_u n'da x_un ho, ne gue'a rá Thahni Ojā a. Ne gá 'yāhmb_u n'da ra hyodu da soc'ah_u. ¹⁵ Ne gá mamhb_u gue da mba ntho ra Hmu gue di un ra te. Pē Ojā bi xoxp_u 'b_u'_u x_un du, gue'a dá nuhe ne dadín juānhde. ¹⁶ Bi zā na ran 'yoh_u nguetho bi 'yēc'yēi ra Jesús. Ne guehna ran 'yoh_u guín nuh_u ya, ne guí pāhmb_u to'o na.

¹⁷ Pē nuya, n'yoh_u ah_u, dí pācā ngue hin gmí pāhmb_u 'bē'a xcá 'yōth_u 'b_u gmí hyoh_u ra Jesús, ne ximangutho ni ngārpih_u. ¹⁸ Pē Ojā bi japi bin ja 'bē'a gātho bi ma maya'b_u, gue bi man y_u pōngahyā nangue ran ũnbi bi nu ra Cristo rá Thahni Ojā. ¹⁹ Janangue'a nuya, damí pāh nin 'yomfēnih_u ne gui dāp ni mbūih_u Ojā. Ne nu Ojā bāya da zā da duc'a ni ts'oquih_u ne di 'da ah_u ran johya ni mbūih_u. ²⁰ Ne nu Ojā ba pēnhua mahōn'a ra Jesús ne gue'a ra Cristo xa ts'ānni di jācuah_u. ²¹ Nu ra Jesús jatho da gop_u mahēts'i jague'b_u da zōn ra pa da mba ma hoqui gātho ua ja ra ximhāi, tengu bi man Ojā maya'b_u, nangue yú nde yú hoga pōngahyā. ²² Pē bi 'yēnsē a ra Moisés: “Nu'a ra Hmu ma Ojāh_u, da zānna n'da rām 'bēhni ngue gue'a nin 'yoh_uh_u tengugā. Damí 'yōhmb_u 'bē'a gātho da man'a. ²³ Ne din ja, hōnt'a go to'o má jā'i hin da 'yōmanho a, da mba ma 'ueque nangue yú t'āhni Ojā, ne da mba ma 'bēpi rá te,” bi 'yēn'a ra Moisés.

²⁴ Ne majuāni, gātho bi man yú pōngahyā Ojā gue'b_u mí man ra Samuel ne gātho mi'da y_u pōngahyā m'bejua mí 'būi, gātho bi ma 'bē'a gātho da 'yōt' Ojā, ne gue'a dí nuh_u y_u pa jabūya. ²⁵ Guej_u dy_um bom'betoj_u yú pōngahyā Ojā, ne ndej_u Ojā ga comhb_u rán hogui bi 'yōrpa ma ngārpa bōtah_u nu'b_u mi t'ēmp'a ra Abraham: “Nangue n'da nim bom'beto dim 'būh niya'b_u, dí mba ma jāpi gātho y_u jā 'i guecua ja ra hāi,” bi t'ēmp'a. ²⁶ Janangue'a nu'b_u

mi xoxa Ojā a rá Ts'ant'_u gue bi du, m'bet'o thoho bá pēnhua dí 'būhmb_u, ngue nde di 'uegah_u n'da ngu n'daj_u nangue ma ts'oquih_u, bi 'yēn'a ra Pedro.

4

Pa ma juānbi ra Pedro ne ra Xuua

¹ Nu'b_u mi xānba y_u jā'i ra Pedro ne ra Xuua, bá ēh y_u mbājā ne'm y_u hmu b_u ja rá dānijā y_u judío, ne y_u saduceos. ² Nu'_u ēmmē bin cue _u, nguetho bi xānba y_u jā'i gue bi ndants'a ra Jesús b_u 'b_u'_u x_un du. ³ Nu'_u bi bēnt'a ra Pedro ne ra Xuua, ne bi got'a fādi, jague'b_u mi hyats'i bi juānbi, nguetho x_un de 'b_u mi got'i. ⁴ Pē x_un ngu _u xī 'yōh ram hma bi ma, bi 'yēc'yēi. Mbe í jua'i cāt'a mahuāhi y_un 'yoh_u ngue bi 'yēc'yēi.

⁵ Nu'b_u mi hyats'i bim peti b_u Jerusalén y_u ngārpa mbājā ne y_u dāc'yēi ne y_u xānbate nijā. ⁶ Mi 'būp_u ra Anás ra dāmbājā a, ne ra Caifás, ne ra Xuua, ne ra Alejandro, ne gātho mi'da yú mēni ra dāmbājā, bim peti ngue di juānba ra Pedro ne ra Xuua. ⁷ Ne bi manda da ts'ispa ra Pedro ne ra Xuua, ne bim 'bāp_u ja yú hmi ne bi 'yānni:

—'Bē'a má ts'edi o gue to'o rán t'ēdi ngue xcá 'yōt'ui na.

⁸ Nu ra Pedro bāya n'youi x_un ngu rá ts'edi rá Hogandāhi Ojā, bi 'yēmbi:

—Gyú ngārpih_u y_u jā'i ne gy_u dāc'yēih_u dy_u jā'i israelh_u. ⁹ Ha guí āngahe nam pa ya nangue ran ho bi t'ōrpa na ran 'yoh_u, ne hague nja bi zā na ran 'yoh_u ngue mi _u. ¹⁰ Nu'b_u majuāni guí āngahe, gui 'yōhmb_u ya, ne gātho ma mi'israelh_u, ngue nangue rá ts'edi ra Jesucristo, gue'a í zā ín 'yo na ran 'yoh_u ya. Gue'a ra Jesús ra mēngu b_u Nazaret, gue gá cuath_u b_u ja ra pont'i, ne nu Ojā bi xoxp_u 'b_u'_u x_un du. ¹¹ Guehna ra Jesús hin gá nde gá pāhmb_u, ngue tengu'b_u gy_u gādoh_u gá samh_u n'da ra do. Pē nuya Ojā bi jāpi ngue tengu'b_u n'da ra do man'da mahyonidā b_u pa nthōe ra nguajādo. ¹² Njo'o man'da da zā di pō'a n'da hinda hōnt'a ra Jesús. Nguetho him

bi zän Oja man'da ra ts'edi ua ja ra ximhäi gue da zä di pøj, hinda hont'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra Pedro.

¹³ Nε madi hyonya thoho ɛ yu juanbate 'bɛ mí badi him bi zu din yəhɛ ra Pedro nε ra Xuua, gue mí paði him bin xädi. Pε bi bɛm buya, bin 'yohɛ ra Jesús ra Pedro nε ra Xuua.

¹⁴ Nε nu'bɛ min nu ran 'yohɛ xí zä gue mi 'bɛhmbɛ ɛ, hin'yɛ 'bɛ'a man'da sä da xifi. ¹⁵ Nε bi mbɛhn bu thi ɛ yoho n'da zɛ ora, ngue nde din 'yän'dɛ 'bɛ'a da zä da 'yørpe. ¹⁶ Nε bin 'yän'dɛ:

—'Bɛ'a sä ga øthɛ nangue yän 'yohɛ, nguetho majuani n'da ran t'øt'e nuixte bi 'yøt'ɛ. Nε gätho 'bɛcua Jerusalén i paði, hingui sä ga cømhɛ. ¹⁷ Pε guehma nde'bɛ ga səhmbɛ n'dahma njon da xifi nangue ra Jesús, gue him man'da di thoc ram hma bu 'bɛh yu ja'i, bi 'yɛn'ɛ.

¹⁸ Bi zohn mahøn'a ɛ, bi xih pɛya, gue him man'dandj da ma, xín da xänba yu ja'i nangue ra Jesús. ¹⁹ Bi dah ra Pedro nε ra Xuua, bi 'yɛmbi:

—'Bɛ'a go guím bɛnsɛhɛ ngue i nde Oja ga øt'be, ha gue'a guím mamhbɛ o gue'a man Oja a ga øt'be. ²⁰ Nguetho jatho ga mamhbe 'bɛ'a xtá nuhe nε 'bɛ'a xtá øhmbe, bi 'yɛn'ɛ.

²¹ Nu'bɛ man'da mi dämhyä ɛ, bi hyɛgui nguetho him mi tɛni 'bɛ'a dí ɛnba ɛ. Nu'ɛ i supi din cuɛ yu ja'i 'bɛ xtí ɛnba ra Pedro nε ra Xuua, nguetho gätho yu ja'i mí ɛspa Oja nangue'a xín ja. ²² Nguetho nu ran 'yohɛ mi ponga nyote njɛya mi pɛ'ts'i, ngue bi t'ørpa ran t'øt'e nuixte, gue bi zä.

Nu yu 'yɛc'yɛi bi yäp Oja hin din su

²³ Nu'bɛ mi thɛh ra Pedro nε ra Xuua, bá ɛpɛ guɛpɛ mí 'bɛh yu 'yɛc'yɛi. Nε bi xifi gätho xí xí ɛ yu mbäjä nε yu dɛc'yɛi. ²⁴ Nu'ɛ, nu'bɛ mí 'yøde, bi zo Oja, n'dat'a im bɛni, nε bi 'yɛn'ɛ:

—Ma Oja ahe, gue gra Hmu, gá 'yøt' mahɛts'i nɛcua ja ra häi nε ra dejä nε gätho ɛ i jabɛ. ²⁵ Nε nu ní Hogandahi bi bɛnba mam bombøtahe ra David, ni 'yɛhɛ, 'bɛ mí 'yɛna:

Hanja nín 'yo'ts'ɛ yu ja'i gue hingui tɛn'na Oja,

nε im bɛn'ɛ gue him majuani.

²⁶ Yú hmuts'ɛt'abi yu häi ya bi dɛ'mi bi zä bi dɛmp' ra səi.

Nε yu ts'ɛt'abi bim pɛti

din səhmbɛ ra Hmu Oja nε ra Cristo rá Thahni Oja,

bi 'yɛn'a ra David.

²⁷ Nguetho majuani bim pɛti ua ja ra hnini ra Herodes, nε ra Ponce Pilato, nε yu ja'i ngue hing yu judío, nε ma mi'israelhe, nε bi zɛh ni hoga Ts'ant'ɛ Jesús, gue'a gá huahni.

²⁸ Nu'ɛ bi 'yøt'ɛ gätho 'bɛ'a xcá sän mam'bet'o gue bin ja. ²⁹ Nuya ma Hmu ahe, damí nu'ɛ gue nde di ɛnje,

nε damí 'daje ni ts'edi, ni 'yɛhɛgähe, ga huthe ran zambɛi ga mamhbe nim hma. ³⁰ Nε ga uthe yu ja'i ni ts'edi gue da zä'ɛ yu zäman'ɛ. Nε gui 'yut yu t'øt'e nuixte nε yu hmɛpya nangue ni Hoga ts'ant'ɛ ra Jesús, bi 'yɛm 'bɛ min yəhɛ Oja ɛ.

³¹ Nε nu'bɛ mí jua'a bin yəhɛ Oja, nu ra ngu guɛpɛ xím pɛti bin huani, nε gätho ɛ man'da bi hyä yú ts'edi nangue rá Hogandahi Oja. Nε gätho yu 'yɛc'yɛi bi hyut'an zambɛi, bi mamp'a rá m hman Oja.

Bi gohmi 'bɛ'a gätho mi ja

³² Gätho yu 'yɛc'yɛi i 'bɛi tengu n'danja'i tho, 'dat'a i øt'e, 'dat'a im bɛni. Xínga n'da bi ma gue jase yú mbɛti, nε gätho 'bɛ'a mi ja mi cohmi.

³³ Nε nu yú 'bäihɛ ra Cristo, nu'bɛ mí thoqui bi ma gue bi ndants'a ra Hmu Jesús 'bɛ mi du, nε bi jap Oja bin ja rá ts'edi yám hma, nε xun ngu rá mate Oja bin t'un'ndɛ n'da ngu n'da ɛ.

³⁴ Gätho yu 'yɛc'yɛi nte madi 'bɛdi 'bɛ'a gätho mi honi, nguetho xun ngu bi mbä yú häi o gue yú ngu mí ja, nε bi un ra mbɛti yú 'bäihɛ ra Cristo. ³⁵ Nε nu'ɛ bi darpa ɛ to'o di 'bɛ a da hyoni. ³⁶ Nε gue'a bi 'yøt'a n'da ra 'yɛc'yɛi, ra José na, ra mɛngu Chipre, rá 'yɛ ra Leví,

pɛ nu'ɛ yú 'bäihɛ ra Cristo bi zänba man'da rá thuhu gue dí Bernabé, nde da ma i hurpa rá mbɛi n'da. ³⁷ Nε gue'a bi 'yøt'e, bi mbä n'da rá huahi mi ja, nε bá hɛ ra mbɛti, nε bi dä bu 'bɛh

yá 'bäih_u ra Cristo, ngue di un'd_u nte mi ja.

5

Rá ts'oqui ra Ananías ne ra Safira

¹ P_e nu'a man'da ra 'y_ec'y_ei í Ananías mi 'b_up_u, ne rá xisu, bi mbä yá häi. Nu'a rá xisu ra Safira a. ² Ne bi g_on'i ts'_u ra mbeti ne 'dat'a bi b_e mmi rá xisu. Ne bá h_ac made ra mbeti, bi g_ap_u 'b_u'u yá 'bäih_u ra Cristo. ³ P_e nu ra Pedro bi 'y_emp'a:

—Nu'i grá Ananías, hanja guí c_ut' ni mb_ui ra z_ithu, ra Satanás, gue di 'b_ep'i'i guí xih ra fehni rá Hogand_uhi Oj_a, ngue gá hy_ac'i ts'_u ra mbeti guí pä ni häi. ⁴ Nu'b_u hin xquí pä ni häi, ha hin xquí cohmi gue ni mbeti z_eh_e. Ne nu'i gá pä ni häi, ha hinga gue ni 'b_efiz_eh_e xquí 'y_ot'e nangue ni mbeti. Hanja ngub_u guím b_eni. Hinga gue'_u y_un 'yoh_u gá xih ra fehni, p_egue Oj_a gá xih ra fehni, bi 'y_en'a ra Pedro.

⁵ Ne nu'b_u mí 'y_o'a ra Ananías 'b_e'a bi man'a ra Pedro, 'b_ex bi du. Ne gátho to'o bi 'y_ode nangue'a ξ mm_e bin ja ra mbidi yá mb_ui _u. ⁶ Nu'_u y_un 'yoh_u mi 'b_up_u bi ndants'i, bi mbant'a ra ánima Ananías, bi duts'i, bi 'yäg_ui.

⁷ Ne nu'b_u mi tho'i ts'_u nhyu ora, bi z_oh ra Safira, rá xisu ra Ananías, ne him mi p_adi 'b_e'a bi thogui. ⁸ Nu ra Pedro bi 'y_an'na ra xisu:

—Xiqui hang_u guí p_aui ni häi, tengu man ni nd_o, bi 'y_en'a ra Pedro.

—H_aha ngub_u rá muui, bi 'y_entho ra Safira.

⁹ Nu ra Pedro bi 'y_emp'a b_uya:

—Hanja 'dat'a gá b_emmi, hanja sä gá c_on rá Hogand_uhi Oj_a. Nuya 'b_acua ja ra goxthi _u gue bá äc'a ni nd_o, ne'e da dux'a ya, bi 'y_embi.

¹⁰ Ne 'b_ex bi y_or_pu ja rá gua ra Pedro, ne bi du. Bi y_ut'_u y_un 'yoh_u, bi nu, ya xí du, ne bi duts'i, ne bi 'yäg_ui, 'dar_pu thoho bi 'youi rá nd_o. ¹¹ Ne ξ mm_e bi mbidi gátho _u y_u 'y_ec'y_ei, ne'_u gátho mi'da bi 'y_ode bi mbidi.

X_un ngu y_un t'ot'e nuixte bi 'y_ot' yá 'bäih_u ra Cristo

¹² X_un ngu y_u hm_ep_ya, ne y_un t'ot'e nuixte bi 'y_ot' yá 'bäih_u ra Cristo b_u 'b_uh y_u j_a'i. Ne gátho madim peti b_u ja ra d_anij_a gu_ep_u t'_embi rá ngun'y_u ra Salomón, ne 'dat'a im b_en'_u. ¹³ Ne nu'_u mi'da _u gue hingui ξ c'y_ei, bi zu din u_ans'h_u y_u 'y_ec'y_ei, ne bi hnumansu y_u 'y_ec'y_ei. ¹⁴ P_e man'da man'da x_un ngu bi 'y_ec'y_ei ra Hmu, y_un 'yoh_u ne y_u xisu. ¹⁵ Ne nangue bi 'y_ot' y_un t'ot'e nuixte yá 'bäih_u ra Cristo, jananjab_u i ts'op_u ja 'y_u y_u hy_enni gu_ep_u da tho'_u, i ox_pu ja yá t'ots'i ne yá f_idi. Ne nu'b_u da thop_u rá xudi ra Pedro da y_ani. ¹⁶ Ne x_un ngu bi b_om b_u ja y_u hnini gu_ep_u h_an b_u Jerusalén, bi mba b_u Jerusalén, bi zix'_u y_un z_aman'_u, ne'_u min 'yoh_u y_u z_ithu. Gátho bi zä.

Ra Pedro ne ra Xuua bi hnuman'u

¹⁷ Janangue'a y_u d_ambäjä ne gátho min 'yoh_u, nu'_u ξ mbi y_u saduceos, ξ mm_e bin ja y_un ts'_eya yá mb_ui _u. ¹⁸ Janangue'a bi b_ent'_u yá 'bäih_u ra Cristo ne bi got'a fädi. ¹⁹ P_e nu'a n'da ram 'b_ehni bí 'y_eh mah_ets'i 'b_u min xui, bi xocua ra jut'i y_u ofädi ne bi zix_pu thi. Ne bi xifi:

²⁰ —Ní mba, damam 'b_ahmb_u b_u ja ra d_anij_a, dami xihmb_u y_u j_a'i gátho nangue ram 'b_ui ma'da'yo, bi 'y_ena.

²¹ Nu'_u, nu'b_u mí 'y_oh na, bi y_ur_pu ja ra d_anij_a 'b_u mi t'_uxuditho, ne bi xänba y_u j_a'i.

Ne nu'b_u mí peti y_u hmumbäjä b_u ja n'da ra ngu, ne'_u min 'yoh_u, ne madin zohni y_u ng_ur_pi ne yá d_ac'y_ei y_u israel, ne sä bi mb_en_pu fädi y_u asmayo gue ba si yá 'bäih_u ra Cristo. ²² P_e nu'b_u mi z_om b_u ja ra fädi y_u asmayo, njom bi d_im b_u _u. Bi mbeng mah_on'a b_u bí 'b_uh y_u hmumbäjä, ²³ ne bi 'y_embi:

—Dá t_im'be ra goxthi x_o man th_ut'i thoho ne y_u mbädi mi 'b_ap_u thi ja ra goxthi. Ne nu'b_u ma xoc'be, njo'o to'o dá t_im'be b_u mbo, bi 'y_en'_u.

²⁴ Ne nu'b_u mi 'y_o'a rá hmu y_u mbädi b_u ja ra d_anij_a, ne y_u hmumbäjä, bi hyonya thoho. ξ mm_e bi du yá mb_ui: “Нар_u maha n_in se'a ot'_u,” din 'y_emp'_u. ²⁵ B_ex bi z_on'a n'da, bi xifi:

—Nu'ya yun 'yohya gá cothya fädi bí 'bäpuya ja ra daniya ya, ne i xänbaya yu ja'i, bi t'emp'ya.

²⁶ Ne bi mba rá hmu yu mbädi buya, ne in 'yohya yu mbädi. Ne xø bá si yá 'bäihya ra Cristo, ne him bi unbi, nguetho mí su xtí mba ma bat'ado.

²⁷ Ne nu'bu bá ts'i bu ja ra junta, bi 'yän yun t'änni a ra hmumbäjä. Bi 'yemp'ya:

²⁸ —Ha hin dá hec'ahya gue hin gui xänbaha yu ja'i nangue ra Jesús. Pe hin gui ohmbu 'be'a dá mangähe. Nuya gätho yu ja'i 'bucua Jerusalén i pah ram hma gui mamhbu. Ha gui enje go ma ts'oquihe bi du ra Jesús.

²⁹ Nu'a ra Pedro ne'ya mi'da yän 'yohya bi dät:

—Jatho ga øthe 'be'a i xije Oja xinda gue i xije yu ja'i. ³⁰ Nu Oja gue bi dande ma ngarpa bøtahya, bi xox'a ra Jesús, nu'a gue'a gá hyohya 'bu gmí cuathya bu ja ra za. ³¹ Pe Oja bi zixpu bi gonhui rá ts'edi, ngue dim hmu ne dim pørpate. Ne da japi di päh yá mbui yu ja'i israel ne di punba yá ts'oqui. ³² Ne nugähe dí mamhbe majuañi nanguehna. Ne'a rá Hogandahi Oja im ma majuañi nanguehna. Ne nu Oja bi un rá Hogandahi to'o gätho bi 'yec'yei, gue da baxe gue majuañi a, bi 'yän'a ra Pedro.

³³ Ne nu'bu mí 'yø'ya hupya, x mme bi de ra cué, ne min nde xtá hyo ya. ³⁴ Pe bi ndants'a n'da ran 'yohya mi hupya ja ra junta, nuna n'da ra fariseo rá thuhu ra Gamaliel. Gue'a n'da ra xänbate yän t'edi yu judío. Ne gätho yu ja'i in numansu a. Nu'a bi manda da ts'ixpu thi n'da zu ora ya i pa ma juañbi. ³⁵ Ne bi 'yena:

—N'yohya ahya, dyu israelhya, dami jamansu 'be'a gui ørpahya ya yun 'yohya.

³⁶ Nguetho hin e huä maya'bu bi ndants'a n'da ran 'yohya ra Teudas, mi xna mi jaxe rá ts'edi. Ne xun ngu yu ja'i bi denni, mbe goho ciento. Ne nte dá ørpahya pe bi tho, ne gätho mi tenni bin 'uext'i 'da'a n'danni bi mba.

³⁷ M'bejua buya, bi ndants' ra Judas ra mengu ra häi Galilea. Nu yu pa bin ja ra pede bin tet'i 'da yu ja'i. Pe ne'a

bi mba ntho, ne gätho mi tenni bin 'uext'i. ³⁸ Janangue'a dí xi ahya, dami hyehmbu ya yun 'yohya, nguetho nu'bu rá ts'edi zehé gue ra 'befi i øt'e, da mba ma juadi 'bu. ³⁹ Pe nu'bu rá 'befi Oja i øt'e, hingui sä gui hecpahya. Nu'bu gui xna gui hecpahya, gan sahmbu Oja 'bu, bi 'yän'a ra Gamaliel.

⁴⁰ Nu'ya, bi 'yømanho 'be'a bi man ra Gamaliel, ne nu'bu mí xifi da yut'a mbo mahøn'a yá 'bäihya ra Cristo, bi mba m'bei, ne bi xi'ya hin din xänbate nangue ra Jesús, ne bi hyetho buya. ⁴¹ Nu'bu mí bøm bu ja ra junta ya, bin johya yá mbui, nguetho ya bi nu ran unbi nangue ra Jesús. ⁴² Ne xinga n'da ra pa mi øt'i gue him mi mamp'a ra hogam hma nangue ra Jesucristo, ne bi xänba yu ja'i nubya ja rá daniya yu judío, ne ru ja yu ngu.

6

Bi thahni yoto má 'yohya ngue dim faxte

¹ Nu'ya yu pa ya man'da xun ngu bi 'yec'yei. Nu'ya 'da buya gue i ya ra griego, bi dya mi bi zu'ya i ya ra hebreo, i xna hingui pa ma peti xun ho ya 'da yá menguhya, gue ya xisu xun du yá ndø, gue'bu pa ma dat'i yun ts'ihme n'da pa ngu n'da pa. ² Nu'ya 'de'mayoho yá 'bäihya ra Cristo bi ma gue dim peti yu 'yec'yei buya, ne bi xifi:

—Hingui sä yoho ga øt'ähe, hingui sä ga thoqui ga unhde yun ts'ihme yu ja'i, nguetho jatho ga mamhbe rám Hman Oja. ³ Janangue'a ma zu cu ahya nangue ra Cristo, dami huahndu 'da gue gue'ahya yoto yu hogan'yohya gue i hä ra ts'edi xun ho nangue rá Hogandahi Oja in 'yohya, ne xun ho yän 'yomfëni, di darpa yän ts'ihme yu ja'i ngue nte i ja. ⁴ Pe nugähe ga thoje dan yaxhe Oja ne ga mamhbe rám Hman Oja.

⁵ Ne gätho ya gue madi peti bu, bi 'yømanho ya 'be'a bi man'ya yá 'bäihya ra Cristo. Ne bi than'na ra Esteban, n'da ran 'yohya xme ec'yei xun ho ne in 'youi xun ho rá Hogandahi Oja. Ne bi than'na ra Felipe, ne ra Prócoro, ne

ra Nicanor, ne ra Timón, ne ra Parmenas, ne ra Nicolás, nu'a mí tenba yá t'éc'yéi yu judío 'bú hin ní 'yéc'yéi ra Cristo, nu'a bá nexpu ja ra hnini Antioquía. ⁶ Ne gátho bi ts'ixpu 'búh yá 'báihú ra Cristo. Ne nu'u bi gáspa yá 'yé yá yá u býa, ne bin yahú Ojá ngue da mbáx'u nangue ra 'bēfi bin t'un'du.

⁷ Ne man'da man'da bi hman rām hman Ojá, janangue'a man'da xun ngu yu já'i bú Jerusalén bi 'yéc'yéi. Ne'u yu mbájá bú ja yá nijá yu judío, xun ngu bi 'yéc'yéi ne bi dēnni.

Bi fent'a ra Esteban

⁸ Nuna ra Esteban, xun ngu rām fāts'i Ojá bi unni ne rá ts'edi, ne bi 'yót' yun t'ót'e nuixte ne yu hmēpya nangue rá ts'edi Ojá bú 'búh yu já'i. ⁹ Pe nu'u 'da yun 'yohú bi du'mi bin junthú ra Esteban, gue'u i pa bú ja n'da rá nijá yu judío guēpu i pa yu já'i min 'yéhe, ne'u 'da yu mēngu bú ra hái Cirene, nepu ja ra hnini Alejandría, nepu ja ra hái Cilicia, ne 'da yu mēngu bú ra hái Asia, gátho bin junthú ra Esteban. ¹⁰ Pe him bi zā bi dāp'a ra Esteban, nguetho xun ngu rán 'yomfēni mi ja, ngue mi yá con rá ts'edi rá Hogandáhi Ojá. ¹¹ Janangue'a nt'āgui thoho bi 'bēp'i 'da da man ra fēhni, da 'yéna: “Dá øhmbe a bi ma, bi c'āman'u ra Moisés gue bi 'dac man t'ēdihú, ne bi c'āman'u Ojá,” bi t'ēmp'u 'da. ¹² Bi parpa yu já'i býa, ne yu dāc'yéi, ne yu xānbate nijá, bi fent'a ra Esteban ne bi ts'ixpu bí ja ra junta guēpu i ja rán juānbate yu hmumbájá. ¹³ Ne bi mba nthoni 'da da man yu fēhni, ne bi 'yéna:

—Hingui ε'ts'a ní c'āman'u na ra dānijá ne'u yún t'ēdi ra Moisés. ¹⁴ Nguetho dá øhmbe bi man na ran 'yohú, bi 'yéna: “Nu ra Jesús ra mēngu Nazaret da xo't' ra dānijá ne di pāh yun t'ót'e gue bi xijú ra Moisés,” bi 'yéna na ra Esteban, sá bi 'yénu.

¹⁵ Gátho mi hupu ja ra junta bi hyand ra Esteban, ne bi nu ngue majūni in 'youi xun ngu rá ts'edi Ojá.

7

Din juqn ra Esteban

¹ Nu'a ra dāmbájá bi 'yān'na ra Esteban:

—Ha majūni 'bē'a si'a ya.

² Nu ra Esteban bi dādi:

—N'yohú ahú, gyú ta ahú, dami 'yøhmbe ya 'bú majūni guecā dí øt'ā a i sicā. Nu'a Ojá nuixte thoho bin yāui ma ngurpa bōtahú ra Abraham, nu'bú mí 'būpu Mesopotamia, ne hin ní mba bú ra hái Harán. ³ Ojá bi xifi: “Dami pōngua ni hái, ne gui socua ni meni, ne gua epu n'da ra hái ga ut'a'i,” bi 'yémbi. ⁴ Janangue'a bi bōm bú ra hái Mesopotamia, ne i t'ēmbi Caldea, ne bim 'būpu ra hái Harán. Nu'bú ya bi du rá ta, bi nexpu Harán ne Ojá bá si ua ja ra hái dí 'búhmbú ya. ⁵ Pe nu ra Abraham hinga gue'a ra ora bi xi Ojá di un'na ra hái, xínga n'da xēqui da ma gue rá hái zēhe. Pe majūni bi xifi di un ra hái gue da gomhbú yám bom'beto. Nu'bú mi xifi, mán jo'o yá t'uhni ra Abraham.

⁶ Nu'a Ojá bi 'yémbi: “Nu nim bom'beto ban 'yéhe bú n'danni ra hái, ne da mba ma unbi goho ciento njeya.” ⁷ Ne xø bi 'yémbi: “Nugā ga unbā u yu já'i 'būpu ja ra hái guēpu dín 'yéhe, ne m'bejua býa nu'u ba pōm bú guēpu min 'yéhe, ne ba εcua ja ra hái, ne guecua da dādegui,” bi 'yéna Ojá. ⁸ Ojá bi 'yót'ui ran hoqui ra Abraham, nu rá hmēpya a gue da mba nthēqui rá xifani, ne'u yá xifani yá ts'unt'u. Bin jabú 'bú mim 'búh ra Isaac rá ts'unt'u ra Abraham, ná hyāto pa bi mba nthēqui rá xifani. Ne nu'bú mín dān'yohú ra Isaac, bim 'búh ra Jacob rá ts'unt'u, ne nu'bú min te ra Jacob bim 'bú'i 'de'mayoho yá ts'unt'u, nu'u gue'u ma ngurpa bōtahú u, bi 'yéna ra Esteban.

⁹ Ne xø bi 'yéna:

—Nu'a n'da rá ts'unt'u ra Jacob, ra José a. Ne nu yún 'yohú ra José bi seyabi, ne bi mbā. Ne nu'a to'o bi dāi bí zixpu ja ra hái Egipto. Pe Ojá min 'youi ra José. ¹⁰ Nu Ojá bi zēh ra José nangue gátho yun unbi bi nu, ne bi un rām fāts'i ne bi un rán 'yomfēni xun ho. Ne nu'a ra Faraón, ra hmuts'ut'abi bú ja ra hái Egipto, bi numanho a ra

José, ne bi japi di manda gätho ra häi b_u ne p_u ja rá ngu.

11 Ne bin ja n'da ra d_uth_u b_u gätho ra häi Egipto, ne p_u ra häi Canaán, ne nu y_u ja'i bi nu ran _unbi nguetho x_o ma hin'y_u 'be'a da zi ma b_otah_u b_u mí 'b_up_u. 12 Ne nu'b_u mi 'y_oh ra Jacob gue mi pa m'be'ts'i b_u 'be'a da ts'i b_u ja ra häi Egipto, bi mben'd_u 'da yú ts'ant'_u, gue'_u ma b_otah_u. 13 Ne nu'b_u mi mba mah_on'a yún 'yoh_u, guexta'a him mi p_uá'a ra José. Nu ra José bi 'y_emp'a: "Dadín 'yoh_uh_u." Ne nu'a ra José bi xi'a ra Faraón gue gue'_u yún 'yoh_u u. 14 Nu ra José b_uya bi ma din zohni rá ta, ra Jacob, ne gätho ná ngu mi 'b_up_u ja rá ngu, gue í jua'i hy_ate ma'de'ma cat'anja'i. 15 Janangue'a nu ra Jacob bi mba b_u ja ra häi Egipto ne bi du b_u. Ne'_u yú ts'ant'_u mam bomb_otah_u bá tu b_u u. 16 Pe nu'_u, him bá t'äp_u, pe bi thuxp_u Siquem nub_u ra häi mí 'b_ui, ne bi t'äp_u ja n'da ra ja_o. Nu ra ja_o gue'a bi dän'a ra Abraham gue bi mbä yú ts'ant'_u ra Hamor, ra m_engu Siquem.

17 Nu'b_u mi ts'utho da hyän y_u pa tengu bi xi Oja ra Abraham, gue di un rá häi yám bom'bet_o, _emme bin x_and y_u ja'i b_uya, gue ma mi'israelh_u, nub_u ja ra häi Egipto. 18 Ne nub_uya bi ndants' man'da ra Faraón b_u Egipto, nguetho gätho ní huti y_u Faraón y_u ts'ut'abi Egipto. Ne nuna man'da ra Faraón him mí p_uh ra José. 19 Janangue'a bi _ucpi ne bi _unba _u mam bomb_otah_u. Ne bi manda da mba ma b_unbi gätho yú ts'ant'_u a ra pa dim 'b_ui, gue da du, nguetho in ndepe him man'da din x_and y_u ja'i israel. 20 Nu'_u y_u pa'_u bim 'b_u'a ra Moisés. Nu'a, n'da ra t'uhni madi nequi din hocja'i, ne mi numanho Oja. Nhyuzna bi jamansu rá ta ne rá mbe b_u ja yú nguse. 21 Pe nu'b_u mi th_on'a thi ra 'uere Moisés, nu rá t'ixu ra Faraón bi d_uni. Ne bi zini ne bi tede tengu'b_u e rá t'uhni zeh_e. 22 Nu'a ra Moisés b_uya gätho mi sänbi 'be'a mí p_uh y_u m_engu Egipto. Ne gätho i p_omanho 'be'a mi ma, ne x_un ngu mi sä da 'y_ot'e.

23 Ne nu'b_u mi mbe'ts'a nyote njeya,

bi b_eni da mba bí zengua hap_u madím p_eh yú m_enguh_u gue y_u ja'i israel. 24 Nu'a n'da _u, bi nu ran _unbi ngue bi _unba n'da ra ja'i egipto. Nu'b_u mi nu'a ra Moisés, bi y_ani, bi cospa ra pengui bi hyo ngue bi du ra ja'i egipto. 25 Nu ra Moisés mim b_eni gue mi p_uá'_u y_u ja'i israel 'be'a da 'y_ot' Oja, gue ra Moisés da y_an'_u, di japi him man da nu ran _unbi. Pe him mi p_uá'_u y_u ja'i. 26 Man'da pa b_uya bi nu mah_on'a ra Moisés gue bin tuhni yoho y_un 'yoh_u israel, ne nu ra Moisés bi zä bi hocua yú mbai, bi 'y_embi: "N'yoh_u aui gadín cuui, 'be'a guí _enuui a guí _ot'ui gadín sahmi," bi 'y_embi. 27 Pe nu'a gue mi ja rá ts'oqui bin cue, ne bi nd_on'na ra Moisés, bi 'y_emp'a: "Ha i ja nin t'edi gui hegä'be, to'o bi xi'i gan ts'ut'abi ngue gui hogä'be. 28 Ha guí _ena gui hyogui tengu'b_u gmí hyo ra m_engu Egipto mán de," bi 'y_embi. 29 Nu ra Moisés nu'b_u mi 'y_ode 'be'a bi man'a ran 'yoh_u, bi 'dagui, bi mba b_u 'dan-guadi ra häi Madián. Ne mí 'b_up_u tengu b_u nam 'b_u'u y_u 'dan'yo ja'i, ne guep_u ja bim 'b_up_u yoho yú ts'ant'_u.

30 Ne nu'b_u mi tho'a nyote njeya ngue mi 'b_up_u, bi nequi n'da räm 'behni Oja mah_ets'i b_u ja ra t'uz_a mi z_o ra sibi, nub_u ja ra _uhäi, jomb_u ra t'oh_o t'ëmbi Sinaí. 31 Nu'b_u mín nu ra Moisés, madi hyonya thoho, bi mba bi hyän'i ts'_u b_u ja ra t'uz_a _ena da nu 'be'a i ja b_u. Bi 'y_orpa rá nde ra Hmu mah_ets'i b_uya, 32 bi 'y_embi: "Nugä drá Oja gue i th_ande ni ng_urpa mbomb_otah_u. Nugä dra Oja gue i th_ande ra Abraham, ne ra Isaac, ne ra Jacob," bi 'y_embi. Pe nu ra Moisés bi fet'i ne bin su, him bi hyanzamb_ui gue xpi hyandi. 33 Nu'a ra Hmu bi 'y_embi: "Dami c'oc ni th_ix_fani nguetho nuua guí 'bäi, x_un ho ua, ngue ya dí 'bäcä ua," bi 'y_en Oja. 34 Ne x_o bi 'y_en Oja: "Dá nu ma t'uhni 'b_up_u ra häi Egipto ngue i pa ma _unbi. Ne dá _ocä yú hmbafi _u. Bá _ecä ya gue ga japi da thegui. Ne nuya gui mba b_u Egipto," bi 'y_en Oja, bi t'ëmp'a ra Moisés, bi 'y_en'a ra Esteban.

35 Nu ra Esteban xø bi xi'ü yu juanbate mahøn'a, bi 'yëna:

—Guehna ra Moisés bi ts'ü 'bü mí 'yëna xtí hecua yoho yün 'yohü ma mí'israelhü, nε bi t'ëmbi: “Ha i ja nin t'ëdi gui hegä'be, to'o bi xi'i gan ts'üt'abi.” Guehna ra Moisés, Ojå bi mbenpü ngue din ts'üt'abi nanguie yu jå'i israel, nε bi japi bi mba nthëgui. Nε nu'a 'bë'a bi 'yøt'a ra Moisés, bi 'yøt'e nanguie räm 'bëhni Ojå mahëts'i bi nεqui bü, nu'bü mi dε ra t'üza.

36 Nuna ra Moisés bi 'yøt' yün t'øt'e nuixte nε yu hmεpya nubü ja ra häi Egipto. M'bëjua büya bi gupü thi yu jå'i bü ja ra häi Egipto, nεpü ja ra thenga dejå bi 'yøt'a n'da ran t'øt'e nuixte, nεpü ma'ueni nguepü bin 'yo yote njeya yu jå'i. 37 Guehna ra Moisés bi xih yu jå'i israel: “Ojå da huan'nahü n'da ra pøngahyå guepü 'büh nin 'yohühü, tengutho bü bi huancä. Nu'a jatho gui 'yøhmbü 'bë'a da man'a,” bi 'yëna, bi 'yën'a ra Esteban.

38 Nu ra Moisés gue'a bin 'yohü yu jå'i bü ma'ueni. Nε nubü ja rá yå ra t'øhø Sinai bin yåui räm 'bëhni Ojå mahëts'i, 'bü mí gopü ja rán dui ra t'øhø mam bombøtahü. Nε bi hyänba räm hman Ojå ra Moisés gue njäm'bü da guadi, nε gue'a bi thogahü a ya.

39 Pε nu'ü mam bombøtahü him bi nde bi 'yëc'yëi a ra Moisés, him bi nde bi dënni xün ho, pε bi numan'ütho nε bi goh yü mbüi, mí m bëm bü Egipto. 40 Nu'ü bi 'yëmp'a ra Aarón, ra hmumbäjä: “Dami 'yørcähe 'da yu ojå da zixcahü. Nguetho hin dí pähmbe 'bë'a bi ja a ra Moisés gue bá jügähe bü ja ra häi Egipto,” bi 'yën'ü.

41 Nu'ü bi 'yøt'a n'da ra t'ündani büya, ëmbi yü ojå, nε bi hyo yün dani nε bi mbøx yü 'bøts'e. Nε madín johya a bi 'yøt'e nanguie yü 'yëse. 42 Pε nu Ojå bi 'uegue nanguie'ü, nε bi hyëgui da dande ra hyadi, ra zana, nε yu sø, nguetho nt'o'ti bü ja rá søcuå yu pøngahyå:

Pε hanja hinga guecä gá pøscähü 'bü gmí hyohü yün dani 'bü

gmí 'bühmbü nyote njeya bü ma'ueni,

i ën Ojå, bi 'yën'ü yu pøngahyå.

43 Pε hinga guecä gá thändegahü pε guå tuhü n'da ra ngu'bøt't'e guepü gá thändehü a gá sänba zehε rá thuhu, gá ëmfü ra Moloc.

Nε guå tuhü n'da rá hmite ra sø gá 'yëmb zehëhü ra ojå Renfán,

ngue gá nde gá thände zehëhü.

Jananguie'a ga ün'nahü nε ga pën'nahü man'da yatho xinda guepü ra häi Babilonia,

i ën Ojå, bi 'yën'ü yu pøngahyå.

44 Pε guehma mi tu n'da ra ngu'bøt't'e gue mí sänba Ojå ü ma ngarpa bombøtahü 'bü mín 'yo bü ma'ueni, guepü da dande Ojå ü, bi 'yøt'e tengu xí xi Ojå ra Moisés, nu'bü min yåui bü ja ra t'øhø. Bi xifi da 'yøt'e tengu ra hmεpya xí nu. 45 M'bëjua büya, nu'bü mí ngarpü ra Josué, pε guexta'a ra ngu'bøt't'e bá tu'ü ma ngarpa bombøtahü 'bü mí zøm bü ja ra häi xí xi Ojå. Nε mí 'bapü mi'da yu jå'i gue hing yu israel. Nu Ojå büya bi hyøn'a thi yu 'dan'yo jå'i nε bim 'bapü yu israel büya. Nε guexta'a mí jatho ra ngu'bøt't'e nu'bü min ts'üt'abi ra David. 46 Nu'a Ojå ëmmε mí numanho ra David, gue 'dat'a Ojå mí thände ra Jacob. Nu'a ra David bi 'yåp rán t'ëdi Ojå da hyømba rá ngu gue räm poniui ra ngu'bøt't'e. 47 Pε nu ra Salomón rá ts'ünt'ü ra David a, gue'a bi hyømba rá ngu Ojå. 48 Pε nu'a Ojå nuixte thoho hingui 'bapü ja yu ngu nt'øt'e ngue yü 'yë yün 'yohü. Ngübü bi man ra pøngahyå 'bü mí thocpa räm hma ra Hmu mahëts'i, nε bi 'yëna:

49 Nuua mahëts'i i ja ma ts'edi, nεcua ja ra ximhäi ja ma ts'edi, 'bë'a ní ngu guín nde gui hyøguahü, o hapü guí ëmhbü ja ma säya. 50 Ha hinga guesëgä dá øt'ä gätho ja ua ya,

ën Ojå, bi 'yën'a ra pøngahyå, bi 'yën'a ra Esteban.

51 Nε bi thoc'a ra Esteban bi xi'ü yu mbäjä i ørpa ran juanbi:

—Nu'ahü xíngui ts'ü guí øhmbü 'bü ja'a si ahü, nε xüm mε ni mbühü,

xíngui ts'ü di cü't' ni zaguhü. Thocua thocho guí säman'ühü rá Hogandähi Ojä tengutho mam bombötahü, guín jahü bü. ⁵² Xínga n'da rá pøngahya Ojä gue him bi hyo mam bombötahü, n'dat'ü yu pøngahya gue bi ma dua ðh ra Hoga Cristo, gue'a gá dähü ne gá yafü ne xin gá hyohü. ⁵³ Nu'ü yüm 'behni Ojä mahëts'i bi 'dajü rán t'ëdi Ojä, pë hin guí arpahü ra güenda a 'be'a bi ma, bi 'yën'a ra Esteban 'bü mi 'yëmp'ü yu ngärpi.

Bi tho ra Esteban

⁵⁴ Ne nu'bü mí 'yøh ya 'be'a bi ma ra Esteban, bi de ra cue yú mbüi ne bi yëxpä yú ts'i. ⁵⁵ Pë nu ra Esteban mí hä ra ts'edi xän ho rá mbüi nangue rá Hogandähi Ojä in 'youi, ne bi ndøs' mahëts'i ne di nec thocho hapü 'bü Ojä. Ne bi nu ra Jesús 'darpü 'bühmi Ojä ne i ja rá ts'edi. ⁵⁶ Ne bi 'yëna:

—Pë dami ndøs'hü nü dín nugä, n'yø, nsoqui mahëts'i ne dín nugä a bin jä'i ua ja ra ximhäi, i 'bühnü ja rán 'yëi Ojä, bi 'yëna.

⁵⁷ Pë nu'ü büya man'da bi got yú zagu, ne bi mbafi nangue yú cue, gätho bi muxpü 'bäh ra Esteban. ⁵⁸ Ne bi gëcpü ja ra hnini ne bi bat'ado bü ma'ueni. Ne nu'ü gue bim bate, bi mbøh yú coto nguetho in nde nte di hën'ü. Bi mbøpü ja rá gua n'da ran 'yohü ní huti ra Saulo, ne bi 'yën'ü:

—Gui jamansu ts'ü ma cotogähe, bi t'ëmp'a. ⁵⁹ Ne nu'bü gätho ní mba ma bat'ado ra Esteban, bi zo'a Ojä, bi 'yëmbi:

—Nu'i ma Hmu Jesús, dami hyanga ma te ya.

⁶⁰ Ne bin danyahmu, nts'edi bi mbafi, bi 'yëna:

—Ma Hmu i, o guí arpa ra güenda nanguehna ra ts'oqui bin ja ya.

Ne nu'bü mi man na, bi du büya.

8

Nura Saulo bi un ran ünbü yü 'yëc'yëi

¹⁻³ Ne nu'a ra Saulo 'da'angu bi mamhbü ü bi hyo'a ra Esteban. Janangue'a nu ra pa ngue bi nu ran ünbü ra Esteban, nu yu 'yëc'yëi mi

'büpü Jerusalén bi mba ma ücpi. Ne xän ngu ü bi mba bü mi'da yu hnini bü ra häi Judea, nerpü ra häi Samaria, pë bi gopü ü 'de'mayoho yú 'bäihü ra Cristo. Ne 'da'ü yu 'yëc'yëi bi 'yäh ra Esteban, ne ëmmë bin zoni nangue'a. Nu ra Saulo ëmmë madi ücpä yu 'yëc'yëi, ne mi cärpü ja yu ngu mi six yän 'yohü ne yu xisu, ne bi got'a fädi.

I hman ran ho ma'da'yo nubü ra häi Samaria

⁴ Pë nu'ü bi 'dagui, bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo bü n'danni ním pa. ⁵ Nu'a ra Felipe bi mba bü ja n'da ra hnini ra häi Samaria, ne bi xih yu jä'i nangue ra Cristo. ⁶ Gätho yu jä'i bi 'yømanho 'be'a bi man na ra Felipe 'bü mi nu yän t'øt'e nüixte bi 'yøt'a. ⁷ Nguetho xän ngu yu jä'i bi hyønba thi yu zithu, ne nts'edi bi mba 'bü mí bøn'ü. Ne nu'ü mí 'ue'ts' yú jä'i ne'ü yu dogua gätho bi zä. ⁸ Janangue'a ëmmë bin ja ran johya bü ja ra hnini.

⁹ Ne mí 'büpü n'da ran 'yohü í Simón, mi øt' ran thäte, ne nu'ü yu mingu Samaria madi hyonya thocho. Nu ra Simón min ndep yu jä'i da bënë jase rá ts'edi. ¹⁰ Ne gätho na ngu'ü, yu t'ühni ne yu dác'yëi, nu'bü mí 'yø'ü 'be'a bi man a, bi 'yëna:

—Nuna ran 'yohü na, ja ra ts'edi tengu Ojä, ën yu jä'i.

¹¹ Nu'ü mi numansu ra Simón nguetho nya'a thocho mí häte. Ne bi hyonya thocho ü 'be'a bi 'yøt'a. ¹² Pë nu yu jä'i bi 'yëc'yëi 'be'a bi man'a ra Felipe nu'bü mí ma ra Hogamhma 'berü ní manda rá ts'edi Ojä, ngue bi ma nangue ra Jesús. Ne bi mba ma xixyabi yän 'yohü ne yu xisu. ¹³ Ne'a ra Simón ëna bi 'yëc'yëi, ne nu'bü mín xixyá, bi den'na ra Felipe. Ne nu'bü mín nu yu hmëpya ne yän t'øt'e nüixte bi 'yøt' ra Felipe, bi hyonya thocho ra Simón.

¹⁴ Ne nu'bü mi 'yø'ü yú 'bäihü ra Cristo 'büpü Jerusalén gue bi 'yëc'yëi yu mingu Samaria, bi mbënpü ra Pedro ne ra Xuua ü mi'da yú 'bäihü ra Cristo. ¹⁵ Nu'bü mi zøm bü büya, bin yähü Ojä, bi 'yäp rá ts'edi ngue da hyän

rá Hogandahi Oja yu 'yɛc'yɛi 'bɔpɔ. ¹⁶ Nguetho hin ní zòh rá Hogandahi Oja bɔ ja yá mbɛi ɛ, pɛ hɔnt'a nangue rá thuhu ra Hmu Jesús bin xixyá ɛ. ¹⁷ Nu ra Pedro nɛ ra Xuua bɔya, bi gáspa yá 'yɛ yá yá yu 'yɛc'yɛi, nɛ bi hyan rá Hogandahi Oja bɔya.

¹⁸ Pɛ nu ra Simón, nu'bɔ mi nu bi hyan rá Hogandahi Oja ɛ bi gáx yá 'yɛ yá 'báihɔ ra Cristo, bi 'yut ra mbɛti bɔya. ¹⁹ Bi 'yɛmbi:

—Dami 'dac ma ts'ɛdi gue hɔnt'a to'o ga cäx ma 'yɛ da hyan rá Hogandahi Oja tengu guí ɔt'ui, ma gá jut'au, bi 'yɛna.

²⁰ Pɛ nu ra Pedro bi 'yɛmbi:

—Di jua Oja ni mbɛti, nɛ'e, nguetho guím bɛni nangue ra mbɛti sä guí tãn'a 'bɛ'a di un Oja. ²¹ Nguetho hinga gue'e ga comhbɔ na ra 'bɛfi, mfadi ya him mahoqui ni mbɛi bɔ ja rá hmi Oja.

²² Dami päh ni mbɛi nangue ran ts'o. Dami 'yáp rá punbi ra Hmu, nɛ da zä di pun'na'i nangue ran ts'o gá bɛni.

²³ Nguetho dí pädi ɛmmɛ ja ran ts'ɛya ni mbɛi, nɛ ɛmmɛ xɛn ngu ran ts'o ja ni mbɛi guím bɛni.

²⁴ Nu ra Simón bi dätì:

—Nu'auí guí 'yähmi ts'ɛ rá ts'ɛdi ra Hmu nanguecä, ngue hin gan nugä a guí mammi, bi 'yɛmp'ɛ.

²⁵ Nu'bɔ mim 'bɔ'i ts'ɛ bɔ ra Xuua nɛ ra Pedro, nɛ xí mamp'a rá m hma ra Hmu mahɛts'i, bi mbeng bɔ Jerusalén. Pɛ him 'bex bi zòm bɔ, nɛ m'bet'o gätho ná ngu ra häi Samaria bi man'a ran ho ma'da'yo bɔ bi thogui.

Nu ra Felipe nɛ ra mɛngu Etiopía

²⁶ Nu'a n'da rá m 'bɛhni Oja mahɛts'i bi zòm bɔ bí 'bɔ'a ra Felipe, nɛ bi 'yɛmbi:

—Ní mba 'danguadi guɛpɔ bí thoh ra 'yu ní mba Gaza, gue ní bòm bɔ Jerusalén. Nuna ra 'yu ní mba bɔ ra huɛnhäi na, bi 'yɛmp'a rá m 'bɛhni Oja.

²⁷ Bi ndants'a ra Felipe 'bex bi mba bɔ. Bi nu, i 'yo bɔ 'yu n'da ran 'yohɔ xɛn hɛts'i rá 'bɛfi, di jamansup rá mbɛti ra xuts'ɛt'abi Candace bɔ ra häi Etiopía. Janangue'a i t'ɛmbi ra eunuco, ngue nde da ma, m'boqui.

²⁸ Nu'a xpí mbeng bɔ Jerusalén guɛpɔ bá thãnde Oja. ²⁹ Nu rá Hogandahi Oja bi 'yɛmp'a ra Felipe:

—Gui mba gui sɔ'a ran 'yohɔ i hux ra carro.

³⁰ Nu ra Felipe bin tih pɔya nɛ bi zãdi. Nu'bɔ mí zòm bɔ, bi 'yøde gue mi nɛh ra sɔcuá ran 'yohɔ, gue rá sɔcuá ra Isaías rá pøngahyá Oja. Ra Felipe bi 'yän bɔya:

—Ha guí pädi 'bɛ'a nam bøn'a ra sɔcuá gadín xäh ya.

³¹ Bi dätì'a ran 'yohɔ:

—Hague dán zä ga päcä nu'bɔ njon da xängui.

Nɛ bi xih ra Felipe da ndets'e din hyɔmmi bɔ.

³² Nɛ nu'a ra sɔcuá madin xäh ran 'yohɔ mim ma gue:

I ts'ix'a n'da ran 'yohɔ tengu n'da ra dɛ'yo i ts'its'i ngue da hyo.

Nɛ tengu n'da ra t'udɛ'yo nu'bɔ i äxpä rá xingu, hin di c'uɛhɛ, nɛ ngutho a ran 'yohɔ hin din yá.

³³ Nɛ nu'bɔ mín nu ran ɛnbi, njom bi yäni, njom bi mbäts'i.

Nɛ njon da zä da ma hangu da dɛnni, nguetho bi thäcua rá te ua ja ra ximhäi.

Gue'a bi man ra sɔcuá bi nu ran 'yohɔ.

³⁴ Nu ran 'yohɔ bɔya bi 'yän'na ra Felipe:

—Dami xiqui ts'ɛ to'o nín 'yohɔ na da nu ran ɛnbi, uague guesɛ na ra pøngahyá bi nu, uague n'dan'yo, bi 'yɛmbi.

³⁵ Nu'a ra Felipe bɔya, bi dɔ'mi bi ma 'bɛ'a nam bøn'a ra sɔcuá nubɔ madin xäh na ran 'yohɔ, nɛ bi xifi nangue ra Jesús bi t'ørpa na im man ra sɔcuá, nɛ bi thoqui bi xifi xɛn ho. ³⁶ Nɛ nu'bɔ mí zòm bɔ po ra dehe, nu'a ran 'yohɔ bi 'yɛmp'a ra Felipe:

—Ha hin da zä dan xixyägä 'bɔ, nɛ po ua ra dehe ya, bi 'yɛn'a.

³⁷ Bi dätì'a ra Felipe:

—Da zä, nu'bɔ guí ɛc'yɛi a dí xi'i nangue ra Jesús, gue gätho ni mbɛi.

Bi dätì'a ran 'yohɔ:

—Dí ɛc'yɛi gue gue'a ra Jesucristo rá Ts'ɛnt'ɛ Oja a.

38 Ne bi säyabi rá carro baya. Ne bi garu ja ra carro ne bi mba bu mi po ra dehe. Nu ra Felipe baya bi 'yörpa ran xixya a ran'yohu. 39 Ne nu'bu mi böxpü mí po ra dehe, 'dahmantho bi 'berpu ra Felipe gue bi zix rá Hogandahi Oja. Ne nu ra mengu Etiopía him man'dandj bi nu'a. Ne nu'bu mí thogui, bin johya rá mbui. 40 Pe nu ra Felipe ní nequi mahøn'a bu ra hnini Azoto. Ne nu'bu mambá thopu ja yu hnini, bi mam bu ran ho ma'da'yo asta gue'bu mi zom bu ja ra hnini Cesarea.

9

Nu'a ra Saulo bi päh rán 'yomfëni

1 Pe nu'a ra Saulo mim man yan ucuate, ne ran däte nangué yu 'yëc'yëi, gätho ná 'yöt'a bi 'yöt' ra Felipe. Ne bi mba bu bí 'buh ra hmumbäjä. 2 Ne bi 'yär ra söcuä ngue ran t'ëdi da mba bu ja yá nijä yu judío nubü ra hnini Damasco. Ne nu'bu 'bo'o da dím bu gue i ten ra Cristo, oque ran 'yohu oque ra xisu, da bent'i ne da zixpu Jerusalén nthu't'i din ofädi bu. 3 Ne nu'bu mí mba bu 'yu, mí ts'utho da zom bu Damasco, 'bex bí 'yëh mahëts'i n'da ra nyot'i emme bi hyärpü i 'bä'a ra Saulo. 4 Bi däng bu häi ra Saulo baya, ne bi 'yø'a n'da ra nde bi 'yëna:

—Saulo, Saulo, hanja gní ungui.

5 Bi dät'a ra Saulo:

—To'o i, gra Hmu.

Nu ra Hmu bi dät'a:

—Nugä dra Jesús, guécä gadí ungui, ne xun hej guí øt'e tengu n'da ra mbündani i pa ma sani ra t'o ndepe dim pëfi xun ho, ne i nete thoho.

6 Nu'a ra Saulo emme bin su ne bi fet'i, bi 'yëna:

—Ma Hmu, 'be'a guín nde ga øt'ä.

Nu ra Hmu bi 'yëmbi:

—Dami ndants'i gui mba bu ja ra hnini, nubü, da si'i 'be'a gui 'yøt'e, bi t'ëmbi.

7 Ne nu'bu gätho mín 'yohu him mi sä din yä nguetho bin su. Nu'bu mí øh ra nde pe him min nu to'o min yä.

8 Nu'bu mi ndants'a ra Saulo bi zøt' rá dá pe him mi nu, mi xädä thoho. Nu'bu

mín 'yohu bi bentpa rá 'yë bi zixpu Damasco. 9 Ne hyupa bäm 'bupü, ne mi xädä, ne him mi sihme, xing ra dehe mi si.

10 Ne mi 'bupü Damasco n'da ra 'yëc'yëi rá thuhu ra Ananías. Nu ra Hmu mahëts'i bin 'yuse bu ne bi zofu tengu'bu bin 'uj.

—Ananías, bi 'yëmbi.

Nu ra Ananías bi däd:

—Dí 'bucä ua gra Hmu.

11 Nu ra Hmu bi 'yëmp'a:

—Dami ndants'i gui mba bu ja ra 'yu t'ëmbi xun juani, ne gui hyom bu n'da ran 'yohu ra Saulo, ra mengu Tarso, i 'bupü ja rá ngu ra Judas. Nuya in zocä ya. 12 Ne'a ra Saulo in nu tengu'bu ra t'j ngue guí mba bu ne guí cäx ni 'yë, ne da nu ran nequi mahøn'a, bi 'yëh Oja.

13 Bi dät'a ra Ananías:

—Ma Hmu i, xun ngu yu jä'i bi xiqui 'be'a øt'na ra Saulo, xun ngu yan ts'o xu 'yörpa yu 'yëc'yëi 'bupü Jerusalén. 14 Ne nuna bá äp rán t'ëdi yu hmumbäjä da bent'i ne da got'a fädi gätho to'o da ndøn'na ni thuhu, bi 'yëna.

15 Pe nu'a ra Hmu bi xi'a ra Ananías:

—Ní mbahma nguetho dá huahndä da ma nanguécä bu 'bu'ü hing yu judío, ne yu hmuts'ut'abi, ne yu jä'i israel ngue yu judío. 16 Ne ga xifi xun ngu yan unbi da nu nanguécä, go bi 'yëh Oja.

17 Bi mba ra Ananías baya, ne nu'bu mi yärpü ja ra ngu, bi gäx rá 'yë rá yä ra Saulo ne bi 'yëmbi:

—Ma cu'i Saulo, nu ra Hmu Jesús, nu'a gue gá nu bu 'yu 'bu guá xhe, bá pëncä ua ya gue di ja i da xoh ni dä. Ne di ja i gui hyä ra ts'edi xun ho nangué rá Hogandahi Oja gan 'youi, bi 'yëna.

18 Ne 'bex bi hyø'ü mi comba yá dá tengu ra xihua. Ne 'bex bi hyand ran nequi yá dá ra Saulo, 'bex bi ndants' püya ne bin xixya. 19 Ne nubüya, bin sihme ne bi zac mahøn'a rá jä'i. Ne bäm 'bu'i ts'ü bu bí 'bu'i 'da yu 'yëc'yëi bu ra hnini Damasco.

Nu'a ra Saulo bi mam bu rá m Hman Oja bu Damasco

20 Nε nu ra Saulo baya 'bex bi du'mi bá mam bu rá m Hman Oja bu ja yú nija yu judío. Nε bi xifi gue nu ra Jesús rá Ts'ant'u Oja a. 21 Gátho mi øde bi hyonya thoho nε bi 'yεna:

—Ha hinga guehna ran 'yohu na mi cot'a fádi gátho mi ndønba rá thuhu ra Jesús bu Jerusalén. Nε ha him bá εcua ngubu da 'yøt'e, nε da zits'i nthu't'i bu 'buh yu hmumbäjä, bin 'yεmp'u.

22 Pε nu ra Saulo man'da bi hya ra ts'edi bi ma xun ho. Nε nu yu judío 'buru Damasco nte mi sä da ma, nguetho bi xifi, nu 'be'a gátho män ts'anni da'yøt'a rá Thahni Oja gue ra Cristo, pε gue'a bi 'yøt'a ra Jesús, gueru bi 'yuti n'dat'a.

Nu'a ra Saulo bi 'dagui, εna xtám bent yu judío

23 Nε nu ra Saulo 'bu mí m 'buru nya'a ts'u yu pa, n'dat'a mí man'u yu judío hing yu 'yεc'yεi, ngue da hyo. 24 Pε nu ra Saulo mi øde 'be'a mbεn'u yu judío. Nu'u mí fäh yú goxthi bu ja ra ndehnini, gueru ma mbä't'i ra jado. Ma pa nε ra xui mí fäh yu goxthi ngue nde da hyo. 25 Pε nu yu 'yεc'yεi bi zix ra Saulo gue ra xui, í cä'ma n'da ra 'bøts'e bu thi bu ja ra jado ngue ma føt'e ra hnini. Gue'a í 'da'a.

Ra Saulo 'buru ja ra hnini Jerusalén

26 Nu'bu mí zøm bu Jerusalén ra Saulo, mim bεni gue xtín 'yohu yu 'yεc'yεi. Pε nu'u mín su'u nε him mí εc'yεi gue ra 'yεc'yεi ra Saulo. 27 Pε nu ra Bernabé bi zix'a ra Saulo gueru 'buh yú 'bäih'u ra Cristo. Nε bi xifi ngue bi nu ra Hmu bu 'yu, nε bin yaui ra Hmu. Nε bi xifi bi hyut' ran zambai bu Damasco nu'bu mí m ma nangue ra Jesús. 28 Nu yu 'yεc'yεi bi zim baya, nε bin 'yohu bu Jerusalén. 29 Nε nu ra Saulo bi hyut' ran zambai bi mamp'a rá m Hman Oja nangue ra Jesús. Pε nu'u 'da yú mijudíohu gue i ya ra nde ra griego, madin junthu ra Saulo, nε'u nde da hyo'u. 30 Nu'bu mí 'yøh yu 'yεc'yεi gue nde da tho ra Saulo, bi zixru Cesarea nε bi mbεnru Tarso.

31 Nuya bin hε yún unbi yu 'yεc'yεi gátho ra häi Judea, nε ra häi Galilea nε ra häi Samaria. Nε bin te yú mbai nangue Oja. Bi numansu ra Hmu nε bi nu rá m fäts'i rá Hogandahi Oja. Nε man'da xun ngu bi 'yεc'yεi.

Bi zä'a ra Eneas

32 Nu'a ra Pedro mí 'yo mi nu u yu 'yεc'yεi 'buru ja yu hnini, nε bi zøm bu ja ra hnini Lida gue da nu yu 'yεc'yεi 'buru. 33 Nε bi dím bu n'da ran 'yohu ní hu Eneas, nhyato njεya xí 'yoi gue xun u, xín t'e'ts' rá ja'i. 34 Nu ra Pedro bi 'yεmp'a:

—Eneas, da zä'i nangue ra Jesús, dami ndants'i pants' ni fiidi, bi 'yεmbi.

'Bex bi ndants'a ra Eneas baya.

35 Nε gátho ngue 'buru Lida nεru Sarón bi 'yεc'yεi ra Hmu 'bu mín nu'a bin ja, nε bi hyεε yú t'εc'yεi.

Nu'a ra Dorcas bi dambεni 'bu mi du

36 Nε nu'u yu pa u, mí 'buru ja ra hnini Jope n'da ra xisu gue ra 'yεc'yεi, í Tabita, nε í Dorcas ngue rá nde yu griego. Nuna ra xisu εmme xun ngu ran huεcate mí ørpa yú mijä'ihu. 37 Pε nuya bin zäman'u, nε bi du. Nu'bu mí 'berpa rá ja'i, bi jäxru bí ja n'da ra t'ots'i magäts'i. 38 Nu ra hnini Lida mí hän bu Jope. Nu'bu mí 'yøh yu 'yεc'yεi, gue 'buru Lida ra Pedro, bi mbεhn'du yoho yun 'yohu gue ba ørpa ra ts'edi ba εhε. 39 Nu ra Pedro baya 'bex bán 'yohu u. Nu'bu mí zøhø, 'bex bi ts'ixru magäts'i ja a ra cuarto gueru mí 'bä'u yu hyoya xisu mí zoni. Nε bi 'yut yú he xí t'ørpabi, gue bi 'yørpa ra Dorcas 'bu mi 'bai. 40 Pε nu ra Pedro bi xifi:

—Dami pømhbε ts'u n'da zε ora gátho ahε.

Nε bin danyahmu nε bin yaui Oja. Nε bi hyant'a gue bi du, bi 'yεmbi:

—Tabita dami ndants'i, bi 'yεmbi.

'Bex bi zøt' rá dä, nε nu'bu mín nu ra Pedro, bi hyudi. 41 Nu ra Pedro baya bi bentpa rá 'yε nε bi xots'i, bim 'bäi. 'Bex bi zohn'du yu 'yεc'yεi nε yu hyoya xisu baya:

—Dami nuhu na xí du, nε bi dambεni ya, bi 'yεmp'u.

42 Nu'bu mí 'yø'u gätho ra hnini Jope, xən ngu bi 'yεc'yεi ra Hmu. 43 Ne nu ra Pedro xən ngu ts'u yu pa bá copu Jope, bām 'bupu rá ngu ra Simón. Nu ra Simón ra hoca xindani a.

10

Ra Pedro ne ra hmudofui Cornelio

1 Mí 'bupu n'da ran 'yohu í Cornelio, nubu ra hnini Cesarea. Gue nuna ran 'yohu im hmu nangu'e'u n'da munts'i yu dofui gue'a ní t'εmbi Italiano u. 2 Nuna ra Cornelio madague'bu hing ra judío a, pe nu'a ne gätho 'bupu rá ngu mi thande Oja ne mí numansu a. Nzai mi un yan t'unni yu hyoya ne nzai min yahu Oja. 3 N'da ra pa mbe hyunde, tengu'bu bi 'uj' bu mí nu n'da rá m 'behni Oja mahets'i, bi yurpu ja ra cuarto mí 'bái, bi zofo:

—Cornelio, bi 'yεmbi.

4 Ne nu'bu mí hyandi, bin su ne bi dadi:

—'Be'a ma Hmu.

Nu ram 'behni bi 'yεmbi:

—Nu'a Oja im bεn'i, ne i ø'bu guí yauí, ne in nu Oja 'bu gdí un yan t'unni yu hyoya. 5 Nuya, guí pehn'du 'da yan 'yohu bu Jope da dím bu n'da gue ra Simón, ne guet'a ra Pedro a, ne gua penhua. 6 Nu'a ra Pedro i 'bahmbu n'da ran 'yohu í Simón gue ra hoca xindani a, ne i 'bupu ndendeja. Nu'a da xi'a'i 'be'a guí 'yøt'e, bi 'yεn'a rá m 'behni Oja.

7 Nu'bu mí gua'a im ma, 'bex bi mbeng mahets'i ram 'behni. Nu ra Cornelio buya bi zohni yoho yá 'yεhe ne n'da ra dofui ngue i numansu Oja, ngue rá 'yεhe a. 8 Ne nu'bu mi xifi gätho 'be'a bi xih rá m 'behni Oja mahets'i, bi mbenpu Jope u buya.

9 Man'da pa buya mbe huxyadi nu'bu bá εpu 'yu yám 'behni ra Cornelio, hántho Jope, nu ra Pedro bi ndexpu thi bu ja ra ze'ts'angu bu mí 'bái, gueru din yauí Oja. 10 Nu'a ra Pedro εmme bin tumanthuhu, ne gätho ní mba mahoqui ran ts'ihme, nu ra Pedro buya bi nu n'da ran t'uti, tengu'bu bi 'uj. 11 Ne bi nu nsoqui mahets'i,

ne bá cai tengu n'da ra the'bø't'e xən ndoho gue mfent'i yá ts'at'i. 12 Ne ba 'yo bu ja ra 'bø't'e hont'a go 'be'a má zu'uε i ja goho yá gua, ne yu zate, ne yu pozu, ne yu doja. 13 Nu ra Pedro bi 'yø'a n'da ra nde, bi t'εmbi:

—Dami ndants'i guí hyo gue guí sa.

14 Bi dā'a ra Pedro:

—Hin'na ma Hmu, nguetho njam'bu xtá sagä xən ts'o, gue'a i man nin t'εdi hingui ho 'bu ga sa.

15 Ne bi 'yεmbi mahøn'a:

—'Yo guí εna hingui ho 'be'a dá sändä da ts'a, ngue gätho dí hocä u, bi 'yεmp'a ra nde.

16 Ná hyundj bi sifi, bi ndex mahøn'a mahets'i ra 'bø't'e. 17 Nu ra Pedro, nu'bu gätho madí hyonya thoho ne im bεni 'be'a ní mba'a xí nu tengu ra t'i, 'bex bi zøh yám 'behni ra Cornelio. Ne mí 'bäpu thi ja ra goxthi rá ngu ra Simón, ne xí 'yänni hapu ja'a ra ngu. 18 Nu'bu mí zøm bu, bi 'yänni:

—Ha 'bucua ra Simón Pedro.

19 Ne gätho nín 'yomfεni ra Pedro 'be'a ní mba a xí nu, nu'a rá Hogandahi Oja bi 'yεmbi:

—'Bupu hyu yan 'yohu i hon'i.

20 Dami ndants'i, guí cai ne guí mbähä u yan 'yohu, guí tenni ne hin gan su, nguetho nugä bá penhdä u, bi 'yεmbi.

21 Nu ra Pedro buya bi gapu mí 'bäh yan 'yohu gue bá penh ra Cornelio, ne bi xifi:

—Nugä guecä guí hongui. 'Be'a gní hyonju.

22 Bi dā'u:

—Nu ra Cornelio ra ngurpa dofui bá pencähe. Nu ra Cornelio n'da ra hocja'i gue i numansu Oja. Ne gätho yu judío i ndømanho nangu'e'a. Ne n'da ram 'behni mahets'i bi xi'a da zoh'na'i, gue guí mba bu rá ngu, ne da t'ømanho 'be'a gätho guí xifi, bi 'yεn'u.

23 Nu ra Pedro bi xifi da yurpu mbo ra ngu, bin oxpu buya. Nu'bu mi hyats'i bi mbähä ra Pedro. Ne'u 'da yu 'yεc'yεi mí 'bupu Jope bi mbähä.

24 Man'da pa buya bi zøm bu ra hnini Cesarea. Nu ra Cornelio xí zohni gätho 'bupu ja rá ngu ne yá

amigo, ngue dim peti bu ja rá ngu. Gätho i tøm'bu. ²⁵ Nu'bu mí zøm bu ja ra goxthi ra Pedro, bá pøn ra Cornelio, bi dadi ne bin danyahmu bi dande. ²⁶ Pe nu ra Pedro bi gu'ts'i ne bi 'yembi: —Dami ndants'i nguetho nugä dran 'yohu thohogä tengutho i, bi 'yena.

²⁷ Ne i yaui gätho án yat'a mbo rá ngu. Ne bi nu xæn ngu xím peti bu.

²⁸ Nu ra Pedro bi 'yemp'u buya:

—Guí pãhmbu hin 'yu man t'edihe dyu judíohe gue dan uans'hü o gue ga cãthe bu ja ni ngumhbu, nguetho hin gyu judío ahü. Pe Oja xu 'yurcagui gue xinga n'da yu ja'i ga emhbe hin da zã dan yãmanhohe, ogue ga emfe hingui ho. ²⁹ Janangue'a nu'bu gmí zoncagui, bá ecã ne nte mán t'änni dá änni. Nuya dín nde ga paði hanja gá zoncagui, bi 'yên'a.

³⁰ Nu ra Cornelio bi 'yem buya:

—Ná goho pa tengu ra ora jabuya, dá ε't' man ts'ihme 'bu mán yagã'be Oja, 'bex bi zø'a n'da ran 'yohu ua dí 'bui, mí he ra pahni di fexni. ³¹ Ne bi 'yengui: “Cornelio, Oja bi 'yøde 'be'a gám ma ne bi nu yan t'unni gá un yu hyoya, ne im bæn'a'i. ³² Nuya guin zohna ra Simón Pedro 'buru Jope bu ja rá ngu ra Simón ra hoca xindani a, ne i ja rá ngu bu ndendeja. Ne nu'bu da zøcua gan yaui,” ên'a ram 'behni mahets'i 'bu min zoqui. ³³ Jananjabu dá zonh'na 'i ne xæn ho guá êhe. Nuya gäthogähe dí 'buhmbe ua ngue da nuje Oja, ga øhmbe 'be'a gätho da xije Oja, gue gui xije, ên'a ra Cornelio.

Bi sih ran ho ma'da'yo a ra Cornelio

³⁴ Nu ra Pedro bi 'yemp'u:

—Nugä dí paçã ya hingui huahna Oja to'o da numanho gue'bu ra judío o hing ra judío. ³⁵ Nu Oja da zini hont'a go nda'a ní nde i ya, ngue to'o gätho da numansu'a, ne to'o i øt' ran ho. ³⁶ Guí pãhmbu ram hma bá penciãhe Oja dyu israelgähe, dyu judiogähe, bi ma nangue ra Jesucristo, gue nu'a di hocpa ní mbui n'da, guehna rá Hmu u gätho hont'a go 'be'a ní nde i ya. ³⁷ Ne guí pãhmbu ram hma nangue ra

Jesucristo bi hmam bu gätho ra häi Judea, bí mburu Galilea, gue'bu ya xí juah rá 'befi ra Xuua Nxixya gue bi ma di xixyãba yu ja'i. ³⁸ Ne guí pãhmbu Oja bi un rá ts'edi rá Hogandahi Oja ra Jesús, ra mengu bu Nazaret. Nu ra Jesús hønbu go hapu bin 'yo mí øt' ran ho, ne gätho u mín 'yohu ra zithu bi hyønba thi ra zithu. Gätho bi 'yøt'u nguetho min 'youi Oja. ³⁹ Ne nugähe ma 'bäigähe a ra Jesús, dí mamhbe majuani, nguetho dá nuhe 'be'a gätho bi 'yøt' ra Jesús nubu ma häihe dyu judíohe, ne ru ma ngarpa hninihe Jerusalén. Ne m'bejua bi tho, bi guarpu ja ra pont'i. ⁴⁰ Pe Oja bi xox'a ná hyupa, ne bi japi dá nugähe xæn ho. ⁴¹ Pe njom mi'da bi nu, høngdähe gue xí huancähe Oja. Janangue dí mamhbe majuani, gue ya majuani dán sihmegähe ra Jesús 'bu mi ndants' 'bu mi du. ⁴² Ne nu'a bi mbenciãhe gue ga xihmbe yu ja'i ne ga mamhbe, gue gue'a bi huahn'na Oja da 'yørpa ran juanbi yu ja'i 'bui ne'u xæn du. ⁴³ Ne guehna mím man'u gätho yá pøngahya Oja, gue gätho to'o da 'yēc'yēi nangue ra Jesús, da hyan ra punbi nangue yá ts'oqui, bi 'yên'a ra Pedro.

Nu'u hing yu judío bin t'un rá Hogandahi Oja

⁴⁴ Ne i ya ra Pedro, 'bex bá êh rá Hogandahi Oja, gätho bi gohmbu yu ja'i i øh rám hma ra Pedro. ⁴⁵ Ne nu'u yu judío min 'yohu ra Pedro madí hyonya thoho 'bu mí baði bin t'un rá Hogandahi Oja u hing yu judío. ⁴⁶ Nguetho bi 'yøde bin ya 'da yu nde hing yá ndese u, gue bi 'yēspa Oja 'bu mí ya. ⁴⁷ Ne bi 'yên'a ra Pedro, bi 'yänni:

—Ha sä da mba ma heçpi ya 'buçua gue hin din xixya, ne ya xu hyan rá Hogandahi Oja tengugahu, bi 'yena.

⁴⁸ Ne bi ma di xixyabi nangue rá thuhu ra Jesucristo. M'bejua buya bi 'yap ra mate ra Pedro da gohmbu bu mi'da yu pa.

11

Nu ra Pedro i xih yu 'yεc'yεi bu Jerusalén Hague án zä bi 'yεc'yεi u hing yu judío

¹ Ne nu'u mi'da yú 'bäihü ra Cristo ne yu 'yεc'yεi bu ra häi Judea mí øde gue yu ja'i hing yu judío bi hyän rá m hman Oja. ² Pe nu'bu mí mbeng bu Judea ra Pedro, ne bi zøm bu Jerusalén, nu'u 'da yu judío yu 'yεc'yεi bu, bi z'u'a ra Pedro.

³ Nu'u bi xi'a ra Pedro, bi 'yεmbi:

—Hanja gá mba bu yú ngu yu ja'i ngue hing yu judío, ne gán sihmehü u.

⁴ Nu ra Pedro buya bi xifi 'be'a gätho xín ja, gue'bu mí d'u mi bi xi Oja gue da zøm bu rá ngu ra Cornelio. Bi 'yεna:

⁵ —Mí 'bucä bu ra hnini Jope, ne mí yağä'be Oja. Dá nugä tengu'bu dá 'u, bá çah mahεts'i tengu n'da ra the'bø't'e. Ne bá çai mfent'i goho yú ts'at'i, ne bi zøpu dí 'bui. ⁶ Nu'bu má handi dá nu hønt'a go 'be'a má zu'uε 'bucua ja ra häi. Dá nu'u ja goho yú gua, yu zu'uε ne yu zate ne mi'da. Ne dá nu yu pozü ne yu doja. ⁷ Ne dá ø'a n'da ra nde bi xiqui: “Pedro, dami ndants'i gui hyo gue gui sa,” bi 'yεngui. ⁸ “Hin'na ma Hmu,” dá εmbi, “nguetho njam'bu dá sagä a man nin t'εdi ngue hin ga sahe.” ⁹ Pe nu ra nde mahεts'i bi xiqui mahøn'a: “Pe 'yo guí εna hingui ho 'be'a dí sändä da ts'a, ngue gätho dá hocä yu,” bi 'yεngä a ra nde. ¹⁰ Nhyundi bi 'yøt'e njabu, bi mba ra 'bø't'e bu mahεts'i buya. ¹¹ Ne 'bexque gue'a ra pa bi zøpu hyu yan 'yohü bu ja ra goxthi gueru däm 'bucä, gue yu 'behni bá ne xpu Cesarea, ne bi hyongui. ¹² Ne nu'a rá Hogandahi Oja bi xiqui ga tenni, ne nte män t'änni ga änni. Ne 'bäcua ya 'dato yu 'yεc'yεi ngue dá mbähmbe. Ne dá cäthe bu ja rá ngu n'da ran 'yohü í Cornelio. ¹³ Ne nu'a bi xije gue bi nu n'da rá m 'behni Oja mahεts'i mí 'bäpu ja rá ngu, gue bi xifi da mbenpu ja ra hnini Jope 'da yan 'yohü, da 'yänni nanguécä. ¹⁴ Ne bi xifi gue ga xifi Hague dán zä dim pøhø, ne'u 'bupu rá ngu. ¹⁵ Ne nu'bu mí jua'a bi xic ra Cornelio, dá d'u mi dá zocä buya. Ne nu'bu má d'u mi dá

mangä, nu rá Hogandahi Oja bá εhe ne bi gohmbu u mí 'bupu buya, tengutho bi 'yørcahu rá mbudi thohe. ¹⁶ Ne nubuya dá bεngä rá m hma ra Hmu Jesús nu'bu mim ma: “Nu ra Xuua bi xixya ahü ra dehe, pe nugä ga 'da ahü rá Hogandahi Oja,” bi 'yεngähe ra Jesús, bi 'yεn'a ra Pedro.

¹⁷ Ne xø bi 'yεna:

—Nu'bu n'dat'a ran t'unni bi un Oja u, tengutho bi 'daju 'bu ya xtá εc'yεihü ra Hmu Jesucristo, ha da zä ga serpä a in nde da 'yøt' Oja, bi 'yεn'a ra Pedro.

¹⁸ Nu'bu mí 'yø'u yu 'yεc'yεi 'bupu Jerusalén 'be'a bi man ra Pedro, him mam bi zui pe bi 'yεspa Oja, ne bi 'yεn'u:

—A, njabu øt Oja 'bu, gue ne'u yu ja'i hing yu judío di japi di päh yän 'yomfεni nangué yú ts'oqui, ngue ne'u din ja ra temazai u, bi 'yεn'u.

Nu yu 'yεc'yεi dim peti bu Antioquía

¹⁹ Nu'u 'da yu 'yεc'yεi ngue bi nu ran unbi bu Jerusalén 'bu mí mba ntho ra Esteban, bin 'uεxt'u. Nu'u 'da bi mba bu n'danni yu häi Fenicia ne pu Chipre ne pu ja ra hnini Antioquía. Bi man rán ho ma'da'yo ra Cristo bu bim 'bui, pe hønt'u yú mijudíohü bi xifi. ²⁰ Pe nu'bu mí zøm bu Antioquía 'da yu mengu bu Chipre ne pu Cirene, bi zo'u hing yu judío, gue ne'u bi xifi nangué ra Hmu Jesús. ²¹ Nu'u mí ja ra ts'edi xun ho nangué Oja u, janangué'a xun ngu yu ja'i hing yu judío bi 'yεc'yεi, bi hyεε yú t'εc'yεi, ne bi den'na ra Hmu.

²² Ne bi 'yø'u yu 'yεc'yεi 'bupu Jerusalén gue bi 'yεc'yεi u 'da hing yu judío bu Antioquía. Janangué'a bi mbenpu a ra Bernabé. ²³ Ne nu'bu mí zøm bu, bi nu ngue i nu rá mate Oja yu ja'i i 'bupu. Bin johya rá mbui ra Bernabé buya, ne bi zofo, bi xifi hin da hyεgui, pe din 'yomanho bu ja rá 'yu Oja, ne da 'yørupa rá 'befi Oja ngue gätho yú mbui. ²⁴ Nuna ra Bernabé n'da ra hocja'i na, ne mí hā rá ts'edi xun ho rá mbui nangué rá Hogandahi Oja in 'youi, ne mí εc'yεi xun ho. Janangué'a xun ngu mi'da yu ja'i bi 'yεc'yεi ra Hmu.

25 Nubuya, bá pøm bu ra Bernabé, bi mba bu Tarso bi hyom bu ra Saulo. Ne nu'bu mi dñi, bi zixpu Antioquía. 26 Ne n'dajeya bãm 'buhmi bu, ne mi pa bu ja ram peti ne bi xänbi xän ngu yu ja'i. Gueru ra mbudi bi t'ëmbi yu cristiano u yu 'yëc'yëi, gue mí nde da ma, i ten ra Cristo u.

27 Nu'u yu pa u, bá nexpu Jerusalén 'da yu pøngahya, bi mba bu Antioquía. 28 Nu'a n'da í Agabo, bi ndants'i bim 'bäpu madím peti yu 'yëc'yëi, ne bi ma con rá ts'edi rá Hogandahi Oja. Bi ma gue din ja ra thuhu gätho ra ximhäi. Ne nuna bin ja 'bu mim hmuts'ut'abi bu Roma a ra Claudio. 29 Ne nu'bu mín ja ra thuhu, nu'u yu 'yëc'yëi bu Antioquía bi zänni hangu na ngu ts'u ra mbeti da badi n'da ngu n'da, gue da 'benpa u yu mi 'yëc'yëihu 'buru ra häi Judea, ngue da mbäx'i ts'u. 30 Ne ngubu bi 'yöt'e, bi mbenpa ra mbeti u yu ngurpi yu 'yëc'yëi bu Judea, bi hyax'a ra Bernabé ne ra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo ne bi mba mfent'ira Pedro

1 Nu'u yu pa u, nu ra ts'ut'abi Herodes bi manda da mba mfent'i yu 'yëc'yëi, bi du'mi di unba u. 2 Ne bi manda ngue bi tho ra Jacobo rán 'yohu ra Xuua, ra juai í tho a. 3 Nu'bu mi bah ra Herodes gue i numanho yu judío hing yu 'yëc'yëi gue bi hyo ra Jacobo, bi bent'a ra Pedro, ne bin theui n'da ra dämpeti mí sänba Oja u yu israel, t'ëmbi dābaxjua. 4 Janangue'a him 'bex bi tho ra Pedro, pe bi jot'a fädi. Ne bi manda 'de'ma 'dato yu dofui ra Herodes di jamansu ra goxthi, 'da'i goho n'da cat'i. Mím bën'a ra Herodes xtán zixpu 'buh yu ja'i, mí xna xtá hyo bu 'bu mí gua'a ram peti ran dābaxjua. 5 Nu ra Pedro guexta'a mí pa m'bädi xän ho bu ja ra fädi, pe nu yu mi 'yëc'yëihu bim peti, ne xmmε bin yahu Oja nangue ra Pedro.

Oja bi guc'a ra Pedro nu'bu mí ofädi

6 Nu ra xui a gue mi xna ra Herodes xtán guc 'bu mí hyats'i, nu ra Pedro

mi cät'inde yoho yu dofui, ne nu'a, nthu't'i yoho yu cadena, ne bin aha. Ne xø mí 'bäpu mi'da yu dofui bu ja rá goxthi ra fädi. 7 N'dahmantho bi zøpu 'buh ra Pedro n'da rám 'behni ra Hmu mahëts'i. Ne bi necpu mbo ra fädi. Nu ram 'behni bi 'yanba rá hyo ra Pedro, bi 'yä'a, ne bi 'yëmbi:

—Ndants'a n'dihi, bi 'yëmbi.

Nu yu cadena bi xose gue'a mán thu't'i rá 'ye. 8 Ne nu ram 'behni bi 'yëmp'a mahøn'a:

—Dami tu't' ni ngu't'i ne gui 'yu't' ni thixfani.

Nu ra Pedro bi 'yöt'e tengu bi si'a. Ne xø bi 'yëmbi:

—Hye ni dāpahni ne gui tengui.

9 Nu ra Pedro bi den'na ram 'behni, bi bøm buya. Pe him mí pa 'bu majuani gue'a rám 'behni Oja bi zits'i, uague tengu'bu bi 'uitho. 10 Ne nu'bu mi thopu bí 'bäh rá mbadi yu mbädi, ne bi thopu ná yoho 'bäh yu mbädi, bi zøm bu bí ja ra jut'it'egui bu ja ra 'yu ní mba bu hnini. Bi xose ra jut'i ne bi bøm buya. Ne nu'bu min 'yo bu 'yu, bi 'ue'a rám 'behni Oja, bi ts'o'a ra Pedro buya. 11 Nu'a ra Pedro, nu'bu mi badi 'be'a gätho bin ja, ngue majuani ne hing ra t'i, bi 'yënsε:

—Dí pāsegä ya gue ra Hmu mahëts'i bá pēhna n'da rám 'behni, ne bá jugä bu ja rá ts'edi ra ts'ut'abi Herodes, ne bi yanğä nangue 'be'a nde xtá 'yörca ma mijudíohe, bi 'yënsε ra Pedro.

12 Ne nu'bu mín 'yomfēni ts'u, bi mba bu ja rá ngu ra María, rá mbe ra Xuua Marcos, ne xän ngu madím peti bu, i yahu Oja nangue ra Pedro. 13 Ne nu'bu madí jät ra jut'i bu thi ja ra mbä't'i, bi mba bu n'da ra hmute, ra 'yēhe, í Rode, gue da badi to'o i 'bäpu. 14 Ne nu'bu mí 'yörpa rá nde ra Pedro, bi badi to'o, ne xmmε madí johya. Pe him 'bex bi xocuabi nguetho in nde m'bet'o bi xi'a n'dihi yu ja'i 'buru, gue 'bäpu ra Pedro bu ja ra goxthi. 15 Nu yu ja'i bi 'yëmbi:

—Guí häte.

Pe nu'a ra hmute guexta'a mi ma gue gue'a ra Pedro. Ne nu'u bi ma:

—Gue'a rán dahi a.

16 Pɛ nu ra Pedro bi thoc thoho di jät ra jut'i, nɛ nu'bu mi xocpi nɛ bi nu gue gue'a ra Pedro, bi hyonya thoho u. 17 Pɛ nu'a ra Pedro bi uanba rá 'yɛ, ndepe din hɛ. Nɛ bi xifi ha án zä bi gɛrɛ ja ra fädi ra Hmu. Nɛ bi 'yɛmp'u yu jä'i:

—Dami xihmbu a man'da ra Jacobo, gue ra Santiago a, nɛ'u mi'da yu 'yɛc'yɛi 'bɛ'a bin ja, bi 'yɛna.

Nɛ bi bøn'a ra Pedro bi mba n'danni.

18 Nu'bu mi hyats'i, ɛmmɛ bin ja ran cui, gue'da xnin 'yänthoho yu dofai, nguetho him bi badi 'bɛ'a bin ja ra Pedro. 19 Nɛ nu ra Herodes bi manda dí honi pɛ him bá thini. Nɛ nubuya bi 'yän'du yu mbängoxthi Hague bin ja, nɛ bi manda ngue da tho'u buya. M'bejua bi bøn'a ra Herodes ra häi Judea, bi mba bu ja ra hnini Cesarea, nɛ bäm 'buɛ.

Bi du a ra Herodes

20 Nɛ nu ra Herodes ɛmmɛ mí nu-man'u yu jä'i 'buɛ ra hnini Tiro nɛɛ Sidón. Pɛ nu yu jä'i bim peti, pɛ m'bet'o bin amigohu ra Blasto, rá m fäts'iui ra ts'ut'abi Herodes. Nɛ bi sih ra Blasto din hocpahu a ra Herodes, nguetho jatho dí nɛxpɛ 'bɛ'a da zi yu jä'i bu bí ja rá häi ra Herodes. 21 Janangue'a bi zän man'da ra pa buya, nu yu jä'i bim peti. Nu ra Herodes bi hye rá pahni ɛmmɛ xən ho, nɛ bi hyupɛ ja rá mɛxa, nɛ bin hɔt'ahya. 22 Nɛ ɛmmɛ bi mbahni yu jä'i nɛ bi 'yɛn'u:

—Hing rá nde n'da ran 'yohu bu na ya nu, pɛgue rá nde n'da ra oja, sä ɛn'u.

23 'Dahmantho n'da rá m 'bɛhni Oja mahɛts'i bi japi 'bɛx bin zäman'u ra Herodes, nguetho him bi ma ngue hinga gue'a Oja a, him bi 'yɛspa Oja. 'Bɛx bi nɛqui yu zu'uɛ mbo rá foho, bi du buya.

24 Pɛ nu rá m Hman Oja bi thoqui bi hma, gätho bu n'danni bi 'yøh rá m Hman Oja yu jä'i.

25 Nu ra Bernabé nɛ ra Saulo, nu'bu mi guah yú 'bɛfi, gue bi sifi da hyax ra mbɛti bu Jerusalén, bá peng buya, bán 'yohu ra Xuua Marcos, bi zøpɛ Antioquia mahøn'a.

13

Nu ra Bernabé nɛ ra Saulo bi dɛmp' yu 'bɛfi ngue bi mamp rá m hman Oja bu n'danni yu häi

1 Nubu ra hnini Antioquia mi 'buɛ yu 'yɛc'yɛi ngue nzai dim peti. 'Da'u yu pøngahya, nɛ 'da'u yu xänbate. Mí 'buɛ ra Bernabé, nɛ Simón t'ɛmbi Negro, nɛ ra Lucio ra mɛngu bu Cirene. Nɛ mí 'buɛ ra Manaén, nu'a 'darpɛ bi mba ma tedeui ra Herodes rá ts'ut'abi ra häi Galilea, nɛ mí 'buɛ ra Saulo.

2 N'da ra pa nu'bu mí 'yøt' ram peti u, nɛ mí ɛ't' yän ts'ihmɛ, nɛ nu'a rá Hogandahi Oja bi 'yɛmp'u:

—Dami 'ueju ya yoho yan 'yohu, ra Bernabé nɛ ra Saulo, nguetho xtá huanhdä u da 'yøt' ra 'bɛfi dá xifi, bi 'yɛmbi.

3 Nu'bu mí 'yɛ't' yän ts'ihmɛ mahøn'a, bi 'yöp rá m fäts'i Oja 'bu mí dospa rá ya ra Bernabé nɛ ra Saulo.

Bin 'yɛhmbu buya:

—Oja da zix ahɛ, bi 'yɛmbi.

Nu'u bi 'bɛhni bi mam bu rá m Hman Oja bu Chipre

4 Nubuya nu rá Hogandahi Oja bi zix'a ra Bernabé nɛ ra Saulo, bi mba bu ra hnini Seleucia. Nu'bu mí nɛxpɛ, bi hyu ra barco, bi mba bu ra häi Chipre, ra t'uhäi i ja bu made ra de ja.

5 Nɛ nu'bu mi zøm bu ra hnini Salamina, bi mam bu rá m Hman Oja bu ja yú nijä yu judío. Nɛ ra Xuua Marcos mín 'yohu nɛ bim fäxpɛ. 6 Nu'bu mi thopɛ gätho ra häi Chipre, bi zøm bu ja yú hyodi ra hnini Pafos. Nɛ bin tımhu n'da ra judío gue ra badi, ɛna rá pøngahya Oja pɛgue ra hyäte a, nu rá thuhu í Barjesús. 7 Nu'a mín 'youi bu ja rá 'bɛfi ra Sergio Paulo, rá ts'ut'abi ra häi bu. Nu'a ra Sergio Paulo n'da ran 'yohu ɛmmɛ mí ja rán 'yomfɛni xən ho. Nu'a bi zohna ra Bernabé nɛ ra Saulo nguetho nde da 'yøh rá m Hman Oja. 8 Pɛ nu ra badi Barjesús, n'dat'a ra Elimas, bi 'yu't'a ra ts'ut'abi, nguetho hingui ndepe da 'yɛc'yɛi a i sifi, nɛ bin junthu a ra Bernabé nɛ ra Saulo. 9 Nu ra Saulo, n'dat'a ra Pablo a, n'youi xən ngu ra ts'edi nangué rá

Hogandahi Oja a, emme bi hyet'a ran 'yohu ngue ra badi. ¹⁰ Ne bi 'yemp'a:

—Nu'i gra ndøhyäte emme guin 'youi gätho 'be'a xun ts'o. Nu'i gra ts'unt'u i ra damants'o. Nu'i gadi ucua 'u gätho xun ho. Ha njam'bu gui 'ye'ts'a gni xih yu ja'i hingui ho 'bu da den Oja. ¹¹ Nuya da 'yot'a'i ran unbi ra Hmu mahets'i. Gan xäda gue hin da zä gui nu ran nequi 'da yu pa, bi 'yemp'a ra Pablo.

'Bex bin xäda, bi ga 'bexui rá dá, ne bi hyoni to'o da gurpa rá 'ye'a buya.

¹² Nu'bu mí nu'a ra ts'ut'abi 'be'a bin ja, bi hyonya thoho, 'bex bi 'yec'yei buya, nguetho ya bi badi majuañi a rán xädi ra Hmu mahets'i ngue mí man'a ra Pablo.

Ra Pablo ne ra Bernabé nubu ra hnini Antioquia, gue ra häi Pisidia

¹³ Nu ra Pablo ne'u mín 'yohu bi hyu ra barco, bi nexpu Pafos ne bi zom bu Perge bu ja ra häi Panfilia. Pe nu ra Xuua Marcos bá é'a, bá sotho u mín 'yohu, ne bá peng mahøn'a bu Jerusalén. ¹⁴ Nu ra Pablo ne'a ra Bernabé mín 'youi, bi nexpu Perge bi mba bu man'da ra hnini Antioquia bu ra häi Pisidia. Ne nu'bu mi zøn ra pa ran säya, bi yurpu ja rá nijä yu judío ne bi hyupu u. ¹⁵ Nu'bu mi gua'a man'u 'buru, ngue rá søcuä yän t'edi yu judío ne rá søcuä yu pøngahya, nu'u di jamansu bu ja ra nijä bi xi'a ra Pablo ne ra Bernabé:

—N'yohu aui, nu'bu ja aui ts'u n'da ran zofo, dami xije ts'u.

¹⁶ Bi ndants'a ra Pablo buya, bim 'bäi, bi uan rá 'ye ngue ndepe da 'yoh yu ja'i, ne bi 'yembi:

—N'yohu ahu ma mi'israelhu, ne gätho ahu guin numansuhu Oja, dami 'yøhmbu ya. ¹⁷ Nu'a Oja gue dí tenhdu dyu israelhu, bi huan'du mam bombøtahu ne bi japi bin xandi xun ngu nu'bu mí 'buru ra häi Egipto, ne mí 'buru tengu yu n'dan'yo ja'i. Ne nu Oja buya bá juc'u nangue rá ts'edi bu mi 'bui. ¹⁸ Ne madague'a him madí döp Oja yá mbui u 'bu min 'yo mbe nyote njeya bu ma'ueni u, pe guehma bin ja rá yembui Oja. ¹⁹ Ne bi un'na

ra häi Canaan u ma mi'israelhu gue di manda zehu, 'bu mí jua'a bi hyo'u yoto yu nde xmi 'buru. Ne bin zam bu ma mi'israelhu buya. ²⁰ Nu Oja buya bi japi bim 'buh yá ze'mi, ne goho ciento ne yote ma'det'a njeya madí manda ma mi'israelhu, asta gue'bu go mí m 'buh ra pøngahya Samuel. ²¹ M'bejua bi ndese yu ja'i n'da ra hmuts'ut'abi di manda u. Ne bi jap Oja a ra Saúl dim hmuts'ut'abi buya. Nu ra Saúl, rá ta a ra Cis, gue rá m bombøta ra Benjamín mí 'buh maya'bu. Ne nu'a ra Saúl bim hmuts'ut'abi yote njeya. ²² Nu'bu mi 'uec Oja ra Saúl buya, bi japi bim hmuts'ut'abi ra David. Ne mi man Oja, bi 'yena: “Nuna ra David, rá ts'unt'u a ra Isaí, emme dín numanho, nguetho da 'yorca a ma pähä ne 'be'a gätho dín nde,” bi 'yæn Oja, bi 'yæn'a ra Pablo 'bu mín zo'u yá mijudíohu bu ra hnini Antioquia, ra häi Pisidia.

²³ Ne bi thoqui bi man ra Pablo, bi 'yena:

—Ne gue'a ra David rá m bom'betona ra Jesús gue bá pencahu Oja, ma pørpatehu dyu israelhu, dyu judíohu, tengu mí man Oja maya'bu. ²⁴ Ya ma gueru di damp'rá 'befi ra Jesús, nu ra Xuua mí xih ma mi'israelhu gue din xixya to'o gätho bi päh yá mbui nangue yá ts'oqui. ²⁵ Nu'bu mi ts'utho da du a ra Xuua, nu'a mí mam buya: “Nu'a gá bømhbhu gue guecä pe hinga guecä. Pe m'bejua ba ehé, ne hin dí sacä tengu a, nguetho emme xun hets'i rá ts'edi a,” mí én'a ra Xuua, bi 'yæn'a ra Pablo.

²⁶ Ne bi thoqui bi man ra Pablo, bi 'yena:

—Man 'yohu ahü, yám bom'betojü ra Abraham, ne mi'da ahü gue ne'ahü guí numansuhü Oja, gueju bá pencahu na rá m hma Oja, ne i ma hague dán zä di pøju. ²⁷ Pe nu ma menguhü mí 'buru Jerusalén, ne yá ngurpi u, him mi pädi gue gue'a ra Jesús mí o't' yu pøngahya, madague'bu i hmam bu ja ma nijahu gätho yá pa ran säya. Janangue'a bi 'yørpa ra Jesús tengu mán t'o't'i 'bu mí yapi gue da hyo. ²⁸ Nu ra Jesús nte min dupate, pe

bi si'a ra Pilato gue di manda da tho.
 29 Ne nu'bu mí 'yørpe 'be'a gätho män
 t'o't'i bu ja rá m hman Oja, ne m'bejua
 buya bi mba ma ca'mi bu ja ra pont'i,
 ne bi t'ägui. 30 Pe nu Oja m'bejua ts'u
 bi xoxpu 'bu'u xun du. 31 Ne nu yun
 'yohu mín 'yohu mam'bet'o a ra Jesús
 'bu mí nexpu ra häi Galilea, ne bi mba
 bu ra dahnini Jerusalén, ne guet'u i xih
 yu ja'i u ya.

32 Necä'be dí xi ahü ya nangué ra
 Jesús, ran ho ma'da'yo gue'a mí xi
 Oja u ma bötahü 'bu mí ma gue 'be'a
 majuani din ja. 33 Ne gue'a bin ja a ya.
 Gue bi jacuahu 'bu mí xox'a ra Jesús,
 gue gueju dyum bom'betuju u bi xi Oja
 majuani. Tengu män t'o't'i bu ja rá m
 Hman Oja, ná yoho ra Salmo, i xna:
 "Nuya nam pa ya, dí x'ts'i'i, da nu'u yu
 ja'i ya gue majuani ma Ts'unt'u i," mí
 x Oja 'bu mí 'yena, bi 'yena ra Pablo.

34 Ne xø bi 'yena ra Pablo:

—Ne bi xox Oja a ra Jesús 'bu mí
 du, ne hin da du mahøn'a. Ne gue'a
 bi man Oja, 'bu mí 'yena: "Dat'a ra
 hoganjapi ga 'da'i tengu dá xih ma-
 juani ra David," bi 'yena Oja, bi 'yena
 ra Pablo.

35 Ne xø bi 'yena:

—Ne gue'a bi mam bu man'da ra
 Salmo gue bi 'yo't'a ra David, bi xi
 Oja: "Hin gui jap'a ni Hoga Ts'unt'u
 da 'ya a rá ngøc'yeyi," bi 'yembi. 36 Pe
 nu ra David nu'bu mí jua'a rá 'befi
 ngue bi 'yørpa rá pähä Oja gätho mí
 'bucua ja ra häi, bi du. Ne 'darpü
 yun 'yägui yá bota bi t'ägui, ne bi 'ya
 bu rá ngøc'yeyi a buya. 37 Pe nu'a rá
 ngøc'yeyi ra Jesús, bi xox Oja a, him
 bi 'ya a. 38 Ma cu ahü, dín nde ahü
 gui pähmbü, nangué ra Jesús i jajü ra
 punbi nangué ma ts'oquihü, ne gue'a
 dí xi ahü a ya. 39 Hønt'a go to'o gahü
 ga dáp ma mbühü a ra Jesús, din
 jajü ra punbi gätho ma ts'oquihü. Ne
 madague'a dí øthü yun t'xdi ra Moisés
 bi xi Oja, pe hinga gue'u dí punga
 ma ts'oquihü u. 40 Dami 'yex'yeyihü ra
 Cristo ya, janangué'a hin gui nuhü
 'be'a bi man yu pøngahya bu ja rá m
 Hman Oja, nu'bu mí ma:

41 Damin 'yomfexnihü ts'u a gnán then-
 nate thohü,

nguetho dí øt'ä n'da ra 'befi nuixte yu
 pa jabuya gui 'bühmbü.

Pe nu'bu hin gui 'yex'yeyihü 'bu 'bo'o i xi
 ahü, gui hyonya thohohü 'bu bi
 mba ma un'ni ahü, ne gui tuhü
 buya.

Gue'a mí man yu pøngahya 'bu mí 'yena
 Oja, bi 'yena ra Pablo.

42 Ne nu'bu mí bøm bu ja ra nijü ra
 Pablo ne'a mín 'youi, ne nu'u 'da gue
 madim peti bu bi 'yap ra mate gue da
 xih mahøn'a 'bu ni yoto u, tengu xí xih
 ya. 43 Ne nu'bu mí gua'a ram peti bu
 ja ra nijü, xun ngu yá mijudíoü ne'u
 i xeyi tengu yu judío, bi den'na ra
 Pablo ne ra Bernabé. Nu ra Pablo ne
 ra Bernabé bi xifi ngue di thoqui da
 'yex'yeyi ra Jesús, gue dí 'dajü rá mate
 Oja a.

44 Janangué'a nu'bu mí zøn'a hyato
 pa buya, ngue ra pa ran säya, mbe
 gätho na ngu yu ja'i 'bupü ja ra hnini
 bim peti bu, ngue da 'yøh rá m Hman
 Oja mahøn'a. 45 Pe nu'bu mí nu'u yu
 judío ngue ní mba bu ja yá nijü gätho
 yu ja'i, ne bin seya u buya. Ne bin
 junthü ra Pablo ne mí xnu him ma-
 juani a bi ma, ne bi c'aman'u a. 46 Nu
 ra Pablo ne ra Bernabé bi hyut'ran
 zambü ne nts'edi bi ma:

—Bi zän Oja m'bet'o thoho bi sijü
 rá m Hman Oja dyu judíoü, ne hin
 gá hyamhbü. Janangué'a hin nin
 sähü gui hyamhbü ra temazqi. Pe ga
 mbähmbe ga xihmbe yu ja'i hing yu
 judío ya. 47 Nguetho ra Hmu mahx'ts'i
 bi mbencähe ne mi ma:

Ya dá penh'nahü gui xihmbü yu ja'i
 hing yu judío, din ja ran nequi
 yá mbü.

Ne gätho ra ximhäi gui mamhbü
 hague dán zä ga yanba yá te yu
 ja'i,

ne gue'a bi xije ra Hmu a, bi 'yena ra
 Pablo.

48 Ne nu'bu mí 'yøh yu ja'i ngue hing
 yu judío 'be'a bi man ra Pablo, bin
 johya yá mbü, ne bi 'yena:

—Xun ho rá m Hman Oja, bi 'yena.

Nε bi 'yεc'yεi to'o gätho män thahni gue din t'un'na ra temazai. ⁴⁹ Nε nu rá m Hman Oja, ya gätho b_u ja ra häi Pisidia bi hma. ⁵⁰ Pε nu'ü 'da y_u judío bi parpa ü 'da y_u xisu, gue'ü 'da mí sòm b_u ja yú nijá nε mí pa nt'εspi b_u ja ra hnini, nε'ü mi'da y_un 'yoh_u gue y_u ngurpi b_u ja ra hnini. Nε nu'ü bi ucpa ra Pablo nε ra Bernabé b_uya, nε bi xifi da bøm b_u ja yú häi. ⁵¹ Janangue'a nu ra Pablo nε ra Bernabé bi huac yú gua y_u fonthäi, ngue n'da ra hmεpya nde da ma, da nu rán theui a bi 'yøt'ü. Nε bi mba b_u ja ra hnini Iconio b_uya. ⁵² Pε nu y_u 'yεc'yεi b_u Pisidia εmme bin johya, nε bi hyá ra ts'edi x_un ho nangue rá Hogandahi Oja.

14

Ra Pablo nε ra Bernabé nub_u ra hnini Iconio

¹ Nub_u Iconio, bi y_urp_u ra Pablo nε ra Bernabé b_u ja yú nijá y_u judío, nε bi mam b_u a rá m Hman Oja. Nε bi ma x_un ho, janangue'a x_un ngu yú mi-judío h_u bi 'yεc'yεi, nε'ü y_u ja'i gue hing y_u judío. ² Pε nu'ü 'da y_u judío ngue him bi 'yεc'yεi εmme madin 'y_uth_u ü hing y_u judío, bim parbi da z_u'ü y_u 'yεc'yεi. ³ Pε nu ra Pablo nε ra Bernabé nya'a bim 'b_urp_u, nguetho x_un ngu bi 'yεc'yεi b_u, nε bi hyut' ran zambai bi ma nangue ra Hmu mahεts'i. Nu ra Hmu bi un yú ts'edi ü ngue da 'yøt' y_u hmεpya nε y_un t'øt'e nuixte, guerp_u da bah y_u ja'i, Oja in 'yoh_u ra Pablo nε ra Bernabé. ⁴ Pε nu y_u ja'i b_u ja ra hnini bin heque. 'Da'ü bi dεn y_u judío hing y_u 'yεc'yεi, nε 'da'ü bi dεn ra Pablo nε ra Bernabé. ⁵ Janangue'a, nu y_u ngurpi b_u ja ra hnini bi un ran t'εdi ü hing y_u 'yεc'yεi, y_u judío ü 'da, hing y_u judío ü 'da, gue da z_u'ü, nε di bat'ado ü. ⁶ Pε nu ra Pablo nε ra Bernabé, 'b_u mí badi 'bε'a nde da 'yørpe, bi 'dagui, bi mba b_u ja ra hnini Listra, nεp_u ra hnini Derbe nub_u ra häi Licaonia. Nε bin 'yo gätho ra xεqui b_u. ⁷ Nεp_u bá mam b_u rán ho ma'da'yo ra Cristo b_u ü.

Bi mba ma bat'ado ra Pablo b_u Listra

⁸ Nub_u ja ra hnini Listra mí 'b_urp_u n'da ran 'yoh_u, ra dogua, ngue ya xín jab_u 'b_u mim 'b_ui. Nε mí hurp_u nguetho hin jam'b_u bin 'yo. ⁹ Nu ran 'yoh_u i øde 'bε'a bi man ra Pablo. Nu'b_u mí hyεt a ra Pablo, mí paði 'bε'a mí m bεn'a z_u dogua, ngue ya i εc'yεi gue dí hocpa rá gua ya. ¹⁰ Janangue'a nu ra Pablo nts'edi bi ma:

—Ndants'i gam 'bäi.

Nu ran 'yoh_u b_uya 'bex bi zägui bin 'yo. ¹¹ Nε nu'ü y_u ja'i, nu'b_u mín nu 'bε'a bi 'yøt'a ra Pablo, nts'edi bi mbafi, nε bin yá yú nde 'ü licaonia, bi 'yεna:

—Nuya y_u oja ya, pε bi nεqui tengu'b_u y_un 'yoh_u, bi zøcua ja ra häi dí 'b_uhmb_u, bi 'yεn'ü.

¹² Nu ra Bernabé bi 'yεmbi tengu rá thuhu yú oja zεhe ra Júpiter, xi-mangutho a ra Pablo bi 'yεmbi tengu rá thuhu yú oja zεhe ra Mercurio. Nguetho man'da mi ya'a ra Pablo, nε i εmbi rá pøngahya ra Júpiter a ra Mercurio. ¹³ Nu'a ra mbäjä b_uya, ngue mí pεp'a yú oja Júpiter, mí ja b_u n'da ra ngu b_u ndehnini, guerp_u mí thände ra Júpiter y_u ja'i. Nu'a ra mbäjä nε'ü 'da y_u ja'i bá si y_un dani guerp_u 'b_uh ra Pablo nε ra Bernabé, εmbi ra Mercurio nε ra Júpiter, gue da hyo y_un dani da mbøspe. Nε bá cä y_u døni, gätho da mbøspe. ¹⁴ Pε nu'b_u mí bah ra Bernabé nε ra Pablo 'bε'a i nde da 'yøt'ü y_u ja'i, bi y_urp_u 'b_uh y_u ja'i, bi d_un yú pahni, ndepe da bah y_u ja'i hingui numanho 'bε'a nde da 'yøt'ü, nε bi 'yεmbi:

¹⁵ —N'yoh_u ah_u hanja ngub_u gní 'yøth_u. Nguetho dyún 'yoh_u thoho'be, pε bá ε'be ua gue dín nde ga xi a'be gui 'yεs'h_u 'bε'a guí øth_u, nguetho säti thoho 'bε'a guím bεmh_u. Nde'b_u gui 'yεs'h_u gní thändeh_u ü guí εmf_u y_u oja ua ja ra häi, nε gui thändeh_u majuani Oja. Nguetho gue'a bi 'yøt' mahεts'i nεcua ja ra häi nε ra dejä nε gätho i ja ua. ¹⁶ Nu'ü y_u pa bi thogui, Oja bi hyεtho y_u ja'i da 'yøzεhe yú pähä zεhe. ¹⁷ Pε nu Oja b_uya zai i urcah_u rá hogan 'yomfεni i ørcah_u, gue bí penh ra 'ye nε di japi din ja ma huähih_u, nε di 'daj_u

'be'a dí sih_u ne di 'daj_u ran johya ma mb_uih_u, bi 'y_{en}'a ra Pablo.

¹⁸ Madague'b_u ngub_u mí man ra Pablo, p_e x_{un} h_{ei} b_u í h_{ec}pa y_u j_a'i gue hin da mb_ospe.

¹⁹ P_e bi z_{om} b_u 'da y_u judío bá n_{exp}_u ra hnini Antioquía b_u ja ra häi Pisidia, n_{ep}_u Iconio, ne nu'_u bi parba y_u j_a'i da z_uh ra Pablo ne ra Bernabé. Nu y_u j_a'i b_uya bi bat'ado ra Pablo ne bi g_{ur}_u häi, bi h_yon'a thi b_u ja ra hnini, ne _{em}bi gue ya bi du. ²⁰ P_e nu'b_u mí z_{oh} y_u 'y_{ec}'y_{ei} b_u 'ben'a ra Pablo, bi ndants' p_uya, ne bi mba mah_{on}'a b_u ja ra hnini. Nu'b_u mí h_yax b_uya bi mbe ra Bernabé b_u ja ra hnini Derbe.

²¹ Nub_u ja ra hnini Derbe bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne x_{un} ngu bi 'y_{ec}'y_{ei}. Ne nub_uya, nu ra Pablo ne ra Bernabé bá n_{exp}_u, bi thoh mah_{on}'a b_u ja y_u hnini Listra ne Iconio n_{ep}_u Antioquía b_u ra häi Pisidia. ²² Guer_u bi thoqui bi h_{at} ra ts'edi y_u mb_u y_u 'y_{ec}'y_{ei}, ne bi xifi di thocta a dí 'y_{ec}'y_{ei}, nguetho g_ätho to'o da y_{ur}_u di manda rá ts'edi Oj_a, jatho da nu x_{un} ngu y_{un} _{un}bi. ²³ Ne nub_uya nu ra Pablo ne ra Bernabé bi 'y_e't' y_{un} ts'ih_m_e 'b_u mí huan'd_u din ng_{ur}_upi n'da ngu n'da b_u ja y_um peti. Ne bi 'y_{ap} Oj_a ngue da mb_{ax}'_u y_u ng_{ur}_upi. Ne bi d_{ap}'a Oj_a _u g_ätho na ngu _u y_u 'y_{ec}'y_{ei} gue di jamansu, nguetho bi 'y_{ec}'y_{ei} Oj_a _u.

Bá peng b_u ra Pablo ne ra Bernabé b_u Antioquía ra häi Siria

²⁴ Ne nub_uya ra Pablo ne ra Bernabé bi thop_u ra häi Pisidia ne bi z_{om} b_u ra hnini Perge nub_u ra häi Panfilia. ²⁵ Ne guer_u bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. M'bejua b_uya bi mba b_u ra hnini Atalia. ²⁶ Guer_u bi hyu ra barco bi mba b_u Antioquía b_u ra häi Siria, guer_u ra mb_udi xí un Oj_a y_u 'b_{efi} _u, ne xí t'_{ap} r_{am} f_{ats}'i Oj_a _u. Ne nuya bi juah ya. ²⁷ Nu'b_u mí z_{om} b_u, bi ma dim peti y_u 'y_{ec}'y_{ei}, ne bi xifi g_ätho bi 'y_{ot}'e ngue bi z_e'a Oj_a, ne bi xifi ne'_u hing y_u judío bi jap Oj_a bi 'y_{ec}'y_{ei}. ²⁸ Ne nu ra Pablo

ne ra Bernabé, nya'a bim 'b_uhmb_u y_u 'y_{ec}'y_{ei} b_u b_uya.

15

Bim peti y_u ng_{ur}_upi b_u Jerusalén

¹ Nu'_u y_u pa _u bi z_{om} b_u Antioquía 'da y_{un} 'yoh_u bi n_{exp}_u ra häi Judea. Ne sä bi xi'_u y_u 'y_{ec}'y_{ei} hing y_u judío ngue hingui sä dim p_o'a n'da 'b_u hinga nth_equi y_u xifani, tengu bi x_{än}ba ra Moisés _u y_u judío. ² Nu ra Pablo ne ra Bernabé nts'edi bin junth_u _u, janangue'a bi t'_{em}bi da mba b_u Jerusalén, ne'_u mi'da y_u 'y_{ec}'y_{ei}, din y_{ah}_u b_u y_u 'b_äih_u ra Cristo ne'_u mi'da y_u ng_{ur}_upi b_u, nangue 'be'a bi man'_u y_{un} 'yoh_u.

³ Janangue'a nu'_u y_u 'y_{ec}'y_{ei} b_u Antioquía bin 'y_{eh}mb_u b_uya, bi mb_{en}_u ja ra 'yu _u. Ne nu'b_u mí h_yax ra 'yu ní mba Jerusalén, bi thop_u ja ra häi Fenicia n_{ep}_u ra häi Samaria. Ne nub_u bi thogui, bi xih y_u 'y_{ec}'y_{ei} ngue bi h_ye'_u y_u t'_{ec}'y_{ei} z_{eh}_e _u hing y_u judío, ne bi d_{en} ra Cristo. Ne nu'b_u mí 'y_o'_u y_u cu nangue ra Cristo 'be'a bi man ra Pablo, bin johya b_uya.

⁴ Nu ra Pablo ne ra Bernabé ne'_u mín 'yoh_u b_uya, bi z_{om} b_u Jerusalén. Ne nu y_u 'b_äih_u ra Cristo ne'_u mi'da y_u ng_{ur}_upi mí 'b_{ur}_u, ne g_ätho mi'da y_u 'y_{ec}'y_{ei}, bin johya 'b_u mín nu'_u, ne bim petih_u. Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé bi ma g_ätho 'be'a bi 'y_{ot}'e, ngue bi z_e'a Oj_a 'b_u mí xi'_u hing y_u judío. ⁵ P_e 'da'_u y_u judío, y_u fariseo _u ngue mí _{ec}'y_{ei}, bim 'b_äi ne bi 'y_{en}_u.

—Jatho da mba nth_equi y_u xifani y_u 'y_{ec}'y_{ei} gue hing y_u judío, ne da sifi da 'y_{ot}' y_{un} t'_{edi} ra Moisés, bi 'y_{en}'_u.

⁶ Nu'_u y_u 'b_äih_u ra Cristo b_uya, ne'_u mi'da y_u ng_{ur}_upi, bim peti ngue bin 'y_{än}'d_u 'be'a man'da x_{un} ho da 'y_{ot}'e. ⁷ Ne nu'b_u nya'a thoho madín 'yomf_{en}i _u, bim 'b_ä'a ra Pedro, ne bi 'y_{en}_u:

—N'yoh_u ah_u, guí p_{ah}mb_u gue maya'b_u ts'_u bi xic_a Oj_a n'dandj gue ga xi'_u 'da y_u j_a'i hing y_u judío ran ho ma'da'yo. Ne nangue dá mangä, bi z_a bi 'y_{ode} ne bi 'y_{ec}'y_{ei}. ⁸ Nu Oj_a gue i

paɾpa yá mbɛi yɛ ja'i, bi jaɽ ga paɽmbɛ i sin'ɛ hing yɛ judío, nguetho bi un rá Hogandahi Oja ɛ, tengu bi 'dajɛ dyɛ judíoɛ. ⁹ Nu Oja him bi 'yɔt'a n'da ran heque nanguɛɽ dyɛ judíoɛ nɛ'ɛ hing yɛ judío, pɛ nɛ'ɛ bi japi bi bo yá mbɛi ngue bi 'yɛc'yɛi. ¹⁰ Nuya hanja guí ɛmhɛɛ hin da zin Oja ɛ gue him bi 'yɔt' yán t'ɛdi ra Moisés, pɛ ya bi zin Oja ɛ. Nguetho guí ɛmhɛɛ i jatho da 'yɔt'ɛ yán t'ɛdi, tengu'ɛ guí hyɔspahɛ n'da ra 'bɛni, gue hin dá háthɛ, xínga gue'ɛ mam bombɔtahɛ xtá hyát'i, bi 'yɛn'a ra Pedro.

¹¹ Nɛ xɔ bi 'yɛna:

—Pɛ nuɽ dí ɛc'yɛihɛ ngue da mba ma pɔhɔgáɛ nanguɛ rá mate ra Hmu Jesús, ngutho'ɛ hing yɛ judío, bi 'yɛn'a ra Pedro.

¹² Nɛ nubɛya bi ya ra Bernabé nɛ ra Pablo, nɛ bi xi'ɛ 'bɛ'a gátho bi 'yɔt'e nanguɛ rá ts'edi Oja, yɛ hmɛpya nɛ yán t'ɔt'e nuixte ngue bi 'yɔrɽ 'bɛh yɛ ja'i hing yɛ judío. Nɛ gátho ná ya'ɛ njom bin ya. ¹³ Nu'ɛ mí gua'a bi ma ra Pablo nɛ ra Bernabé, nu ra Jacobo Santiago bi 'yɛmp'ɛ madim pɛti ɛ:

—N'yohɛ ahɛ guí 'yɔhmbɛ ya 'bɛ'a dí mangá. ¹⁴ Nu ra Simón Pedro ya bi xijɛ ha ín ja Oja ra mbɛdi bi huahn'ni 'da yɛ ja'i hing yɛ judío ngue da 'yɛc'yɛi. ¹⁵ Nɛ ngutho bi man yɛ pɔngahya 'bɛ maya'bɛ, 'bɛ mi 'yo't'i 'bɛ'a bi man Oja.

¹⁶ Bi 'yɛna:

M'bejua gua pengá mahɔn'a, nɛ ga japi din thandegui mahɔn'a tengu mi thandegui nu'ɛ mí 'bɛh ra David.

Tengutho 'bɛ di hoc mahɔn'a n'da ra nija gue xɛn yɔt'e.

¹⁷ Nɛ gátho mi'da yɛ ja'i da hyongui, guecá dra Hmu mahɛts'i.

Gátho to'o yɛ ja'i hing yɛ judío ngue ma mbɛti ɛ, da hyongui.

¹⁸ Njabɛ bi man Oja maya'bɛ nɛ bi japi bi faɽya gue'ɛ go maya'bɛ.

¹⁹ Jananguɛ'a dí xi ahɛ ya, ɛn'a ra Jacobo, nde'ɛ hin te ga xihmbɛ da 'yɔt'a xɛn hɛi ɛ hing yɛ judío, gue nu'ɛ xí hyɛɛ yá t'ɛc'yɛi nɛ i tɛn'na Oja. ²⁰ Pɛ

ga othɛ n'da ra sɔcuá, nɛ ga xihmbɛ ɛ da hyɛgui gátho yán t'ɔt'e yɛ hmite, nɛ hin da 'yɔt' yán 'yomt'ɛni, nɛ hin da za ra ngɔ gue him bi bɔn rá ji 'bɛ mí tho, nɛ hin da zi ra ji. ²¹ Jananguɛ'a hin di ɛnba yá mbɛi to i tɛn yán t'ɛdi ra Moisés, nguetho xɛn ngu yɛ jɛya xí thogui i hmam ɛ ja yá nija yɛ judío yán t'ɛdi ra Moisés, gátho yɛ hnini i hma 'bɛ ra pa ran ts'áya, bi 'yɛn'a ra Jacobo.

²² Gátho yɛ 'yɛc'yɛi nɛ yá 'báihɛ ra Cristo nɛ mi'da yɛ ngurpi bi numanho 'bɛ'a bi man'a ra Jacobo. Nɛ mi ɛn'ɛ gue da thanh'ni 'da da 'bɛhni da mbähä ra Pablo nɛ ra Bernabé ɛ Antioquia. Nɛ bi thanh'na ra Judas t'ɛmbi Barsabás nɛ ra Silas, nɛ gue'ɛ 'da yá ngurpi yɛ 'yɛc'yɛi ɛ. ²³ Nɛ nu ra sɔcuá ngue bi gats'i bi ma:

“Nugáhe, ma 'báigáhe a ra Jesucristo, nɛ mi'da gáhe gue dyá ngurpigáhe, nɛ gátho ni cuje nanguɛ ra Cristo, dí pɛn'nahɛ ra sɔcuá, ma cu ahɛ, nɛ dadí zengua ahe. Dadín cuhɛ nanguɛ ra Cristo gyɛ ja'ihɛ ngue hin gyɛ judíoɛ guí 'bɛhmbɛ ɛ Antioquia, nɛpɛ gátho ra häi Siria nɛpɛ ra häi Cilicia. ²⁴ Nugáhe dá øhmbe ngue 'da yán 'yohɛ bi nɛxua bi mba ɛ, nɛ bi pat'ahɛ nɛ bi xi ahɛ ngue jatho da mba nthɛqui ni xifanihɛ nɛ guí 'yɔthɛ rán t'ɛdi ra Moisés. Pɛ nu'ɛ hin dá pɛnhdáhe ɛ.

²⁵ Nugáhe dám pɛtihe nɛ dá sánhde 'da yán 'yohɛ da mbähä ra Pablo nɛ ra Bernabé. ²⁶ Nu ra Pablo nɛ ra Bernabé ɛmmɛ dí numanhohe, nguetho hingui su din 'yo ɛ hapɛ ɛna da tho, ngue da ma nanguɛ ma Hmuɛ ra Jesucristo. ²⁷ Nɛ dá pɛnhde ra Judas nɛ ra Silas da xi'asehɛ 'bɛ'a dá othe. ²⁸ Nguetho rá Hogandahi Oja bi xije, nɛ dá numanhohe, ngue hin ga 'da ahɛ mi'da yán t'ɛdi xɛn hɛi guí 'yɔthɛ nanguɛ yán t'ɛdi ra Moisés. Hɔnt' ya zɛ ts'ɛ yán t'ɛdi dá ot'ahe. ²⁹ Nuya dí xi ahe ya, ngue hin guí sihɛ 'bɛ'a bi 'bɔspa yɛ hmite, xínga gue ra ji guí sihɛ, xínga gue guí saɽ ra ngɔ gue him bi bɔn ra ji 'bɛ mí tho. Nɛ hin guí 'yɔthɛ yán 'yomt'ɛni. Nu'ɛ guí

hyehmbu gätho 'be'a dí xi ahe, xun ho 'bu. Oja da mbäx ahü. Ne hont'a dí xi ahe ya," bi 'yɛn'a ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago 'bu mi ja ram pɛti bu Jerusalén, bi gax ra Pablo.

³⁰ Ne nubuya, bi mbähä ra Pablo, ra Bernabé, ne ra Judas, ne ra Silas bu ja ra hnini Antioquía. Nu'bu mí zòm bu, bi ma dí pɛti yu 'yɛc'yɛi ne bi dä ra sɔcuɔ buya. ³¹ Ne nu'bu mí nu'u 'be'a mí mam bu ja ra sɔcuɔ, bin johya yú mbui nangué ran zofo bi sifi, ngue bi hyurpa yú mbui. ³² Nu ra Judas ne ra Silas, ne'u, yu pøngahya u. Ne nangué rán zofo u bi hyurpa yú mbui yu 'yɛc'yɛi. Ne bi mbäts'i da 'yɛc'yɛi xun ho. ³³ Nu ra Judas ne ra Silas bim 'buru Antioquía 'da yu pa. M'bejua bin 'yɛte yu 'yɛc'yɛi, bi mbɛhni da mbeng bu 'bu'u ngue bá pɛnh'du. ³⁴ Ne m'bejua him bi nde bi mbeng bu ra Silas, ne bá copu Antioquía. ³⁵ Ne ra Pablo ne ra Bernabé bi gopu Antioquía. Nu'u ne'u gätho mi'da yu xänbate bin xänbate bu, ne bi mamp'a rám Hman ra Cristo.

Ná yondj bi mba n'danni ra Pablo, bi man rám Hman Oja

³⁶ Nu'bu mí tho'i 'da yu pa, ra Pablo bi 'yɛmp'a ra Bernabé:

—Ga mbɛ bu ja n'da ngu n'da yu hnini xtán 'youi xtám mammi rám Hman Oja. Ga nuui ma cuhu nangué ra Cristo 'be'a di ja'u.

³⁷ Nu ra Bernabé bi nde da zix'a ra Xuua Marcos. ³⁸ Pɛ nu ra Pablo him mi nde da zix'a, nguetho nu'a bi 'dapu Panfilia, ne him bi thoc rá 'bɛfi bu. ³⁹ Ne hinga 'da'angu bi bɛmmi ne bin heque. Nu ra Bernabé bi zix'a ra Marcos bi hyu ra barco í mba bu ra t'uhäi Chipre. ⁴⁰ Nu ra Pablo bi huanh'na ra Silas ngue da mbɛ. Ne nu yu 'yɛc'yɛi bu Antioquía bin yahü Oja, bi 'yáp rá mate Oja nangué'u. Bi mba buya. ⁴¹ Ne nu'u bi thopu ra häi Siria nepu Cilicia, ne nya'a ts'u bim 'buru hapu bi thogui, gue bi hat ra ts'edi xun ho yu 'yɛc'yɛi bu.

16

Nu ra Timoteo bin 'yohu ra Pablo ne ra Silas

¹ Nu ra Pablo ne ra Silas bi mba bu ra hnini Derbe nepu Listra. Ne bin tihmbu bu n'da ra 'yɛc'yɛi, ra Timoteo na. Nu rá mbe ra judío, ne ra 'yɛc'yɛi a, pɛ nu rá ta, ra mɛngu bu Grecia a. ² Nu yu 'yɛc'yɛi bu Listra nepu Iconio bi mamanho nangué ra Timoteo. ³ Ne nu ra Pablo bi nde din 'youi a, janangué'a bi hyɛcpa rá xifani, gue hin di u't' yú mbui yu judío. Nguetho gätho yu judío 'buru i paɔi ngue rá ta ra mɛngu bu Grecia a. ⁴ Ne gätho yu hnini bu bi thogui bi xih yu 'yɛc'yɛi da 'yɔt'e 'be'a bi man ra Jacobo ne yú 'bäihu ra Cristo ne yú ngurpi yu 'yɛc'yɛi bu Jerusalén, ngue 'be'a xun ho da 'yɔt'u hing yu judío. ⁵ Ne gätho yu 'yɛc'yɛi bi thoctatho bin te yú mbui nangué 'be'a bi 'yɛc'yɛi. Ne mpa 'bu mpa 'bu man'da i hux'a ná ngu yu 'yɛc'yɛi.

Nu ra Pablo bi 'uɔ tengu'bu n'da ra mɛngu Macedonia

⁶ Nu'u bi thocpu ra häi Frigia nepu ra häi Galacia buya, nguetho him bi jap'a rá Hogandahi Oja xtá man ram hma bu ra häi Asia. ⁷ Nu'bu mi zòm bu ra häi Misia ɛna xtá mba bu ra häi Bitinia, pɛ nu rá Hogandahi Oja xínga guɛpu bi japi da mba bu. ⁸ Bi thorpü ja ra häi Misia buya, bi mba bu ra hnini Troas bu ndendeja. ⁹ Ne nubuya nu ra Pablo bi nu n'da ran t'uti 'bu mín xui, tengu'bu ra t'i, ɛna gue'bu n'da ran 'yohu ra mɛngu Macedonia mí 'bäpu ja rá hmi, ne bi 'yɛmbi: “Ba ɛcua ja ra häi Macedonia ne gui zeje ts'u,” bi 'yɛna. ¹⁰ Ne nugä dra Lucas, dí o't'ä ra sɔcuɔ i ja ua, dín nde ga mbähmbe bu ra Pablo. Ne nangué'a bi t'ut'a ra Pablo, janangué'a 'bex dán sähe ga mbähmbe bu ja ra häi Macedonia, nguetho dá haxhe njuani ngue'a Oja bi zoncähe bu, in ndeje ga mamhbe bu ran ho ma'da'yo dí yanju a.

Bi zòm bu Filipos ra Pablo ne ra Silas

¹¹ Nu'bu má pømhbɛ bu Troas dá huhe n'da ra barco ne njuantho dá

uēnthe b_u ja ra t'uhāi Samotracia gue i jab_u made ra deḡa. Nu'b_u mi hyats'i dá thohmbe b_u Neápolis. ¹² Dá nexhe b_u Neápolis b_uya ne dá sōmhbe b_u ra dāhnini Filipos, rán guat'i ra hāi Roma. Nu ra hnini Filipos man'da ja rá ts'edi xinda gue mi'da y_u hnini b_u ra hāi Macedonia. Ne dām 'b_uhmbe b_u 'da y_u pa. ¹³ Ne nu'b_u ra pa ran sāya dá pōmhbe b_u ja ra hnini, dá mbāhmbe b_u ja ra ndendāthe guerp_u zānt'a min yāh_u Oḡa y_u jā'i. Ne dá huhmbe b_u, dá xihmbe rá m Hman Oḡa _u y_u xisu ngue madím peti b_u. ¹⁴ Ne nu n'da ra xisu í Lidia ra mēngu b_u Tiatira, bi 'yōde 'be'a dá mamhbe. Nu'a ra Lidia ra mbā'bō't'e na, i pä ra 'bō't'e xān jāpoi ngue xān ho. Nu'a i ēc'yēi ne mi numansu Oḡa, janangue'a bi xocua rá mbāi da 'yōde xān ho 'be'a bi man'a ra Pablo. ¹⁵ Nu ra Lidia bin xixyā b_uya ne gātho 'b_up_u rá ngu. M'bejua bi xicāhe:

—Nu'b_u guí ēna majuāni dí ēc'yēi ra Hmu mahēts'i, ba ēhmb_u ua ja ma ngu gam 'b_uhmbe ua 'da y_u pa, bi 'yēnje.

Ne bi 'yōrcahe ts'edi janangue'a dá mbāhmbe.

¹⁶ N'da ra pa nu'b_u má mbāhmbe b_u zāi bi yāh_u Oḡa y_u jā'i, dán c'athe n'da ra hmute ra 'yēhe. Nu'a man ra 'yōde nanguē ra zīthu min 'youi, ne mí tāha xān ngu ra mbēti di un'd_u y_u hmu. ¹⁷ Nu'a ra hmute mi tēn'na ra Pablo ne cāhe. Bi mbafi bi 'yēna:

—Nuya y_un 'yoh_u, y_u mbēfi Oḡa nuixte thoho, i xāngah_u Hague dán zā dam pōhmb_u, bi 'yēna.

¹⁸ Ne xān ngu y_u pa ngub_u mi ōt' ra hmute. Madí xōmbāi ra Pablo ne bi xi'a ra zīthu min 'youi ra hmute:

—Nanguē rá thuhu ra Jesucristo dami pōm b_u rá mbāi na ra hmute, bi 'yēmbi.

'Bexque bi bōn ra zīthu b_uya.

¹⁹ Nu'b_u mí pāh y_u hmu ra hmute gue him man zā da dāp rán zābi, bi bēnt'a ra Pablo ne ra Silas, ne bi zixp_u ja ra tāi guerp_u 'b_uh y_u ze'mi. ²⁰ Ne nu'b_u mi dá b_u 'b_uh y_u ze'mi, bi 'yēn'ā:

—Nuya y_un 'yoh_u 'b_ucua, y_u judío ya. Ne in nde di ts'on y_u jā'i 'b_ucua

ja ma hninih_u. ²¹ Ne i man y_un t'ōt'e gue hingui sā ga ōth_u, nguetho nuḡa dy_u romanoh_u. Ne hin'y_u man t'ēdi ga ōth_u a i xij_u, sā bi 'yēn'ā y_u yāpate.

²² Ne bi munts' y_u jā'i ngue nde da z_u'ā. Nu y_u ze'mi b_uya, bi manda da 'bōcua y_u pāhni, da mba m'beī ra Pablo ne ra Silas. ²³ Ne nu'b_u mi juadi ngue ēmmē xī 'beī, bi mba njot'i b_u ja ra fādi. Ne bi sih ra mbāngoxthi da mbādi xān ho. ²⁴ Nu'b_u min t'un ran t'ēdi ra mbādi bi zixp_u man'da mbo. Ne bi zēmba y_u gua b_u ja ra fādiza.

²⁵ Nu'b_u mi zōm made ra xui b_uya, nu ra Pablo ne ra Silas min yāh_u Oḡa ne bin tuh y_u thuhu Oḡa. Ne gātho mi'da y_u ofādi mi ōde. ²⁶ Ne 'dahmantho 'b_u mi mbādi bin ja n'da ra 'yānhāi, gue'b_u go mi guhni y_u guangu ra fādi. Gātho y_u jut'i bin xozēhe ne gātho y_u t'ēgui man thāt'i y_u ofādi bin xozēhe. ²⁷ Ne nu'b_u mi nuh rá mbāngoxthi ra fādi, bi nu gātho nsoqui y_u goxthi, bi gax rá juai b_uya gue nde xtín hyose, nguetho mim bēni ngue ēmbi gātho xī 'da'ā y_u ofādi. ²⁸ Pē nu ra Pablo nts'edi bi mba't'i, bi 'yēmbi:

—O gadín ānba zēhe nguetho gātho dí 'b_ucāhe ua.

²⁹ Ne nu'a ra mbāngoxthi b_uya bi 'yā'a n'da ra sibi, bi yārp_u mbo, ne ēmmē di fet'i nguetho min su. Ne bi yōrp_u ja rá gua ra Pablo ne ra Silas.

³⁰ Ne bi gūcp_u thi _u, ne bi 'yānni:

—N'yoh_u aui 'be'a sā ga ōt'ā nguēp_u da zā dam pōcā, bi 'yēna.

³¹ Nu ra Pablo ne ra Silas bi 'yēmbi:

—Dami dāp ni mbāi ra Hmu, ra Jesucristo, di pun'na ni ts'oqui, ne da zimanho i, ne'ā gātho 'b_up_u ni ngu, 'b_u di dāp y_u mbāi a, bi 'yēmbi.

³² Nub_uya bi xih rán ho ma'da'yo ra Cristo ne gātho 'b_up_u rá ngu. ³³ Ne nu'a ra mbāngoxthi ne gātho 'b_up_u ja rá ngu bin xixyā a ra xui a. ³⁴ Nu'a ra mbāngoxthi b_uya bi zix'a ra Pablo ne ra Silas b_u ja rá ngu, ne bi 'uīni. Ne'a, ne gātho 'b_up_u ja rá ngu ēmmē bin johya nguetho bi 'yēc'yēi Oḡa.

³⁵ Nu'b_u mí hyats'i, nu'ā y_u ze'mi bi mbēnh'd_u y_u asmayo da xih ra mbāngoxthi da bōm b_u ja ra fādi ra

Pablo ne ra Silas. ³⁶ Ne nu'a ra mbängoxthi bi xi'a ra Pablo baya:

—Nu ya ze'mi bá penh ra nde ga xoc'au. Nuya sä gui pømmi ne nte gui jai, bi 'yembi.

³⁷ Pe nu ra Pablo bi 'yembi:

—Nugä'be dí ca'be ran t'edi bi bøm b Roma, pe guehma bi 'benzagä'be bu 'buh ya ja'i, ne him 'be bi juängä'be pe bi goctä'be. Nuya ha en'u gui jügä'be ngue njon da nu. Hin'na, hingui sä. Bá xifi ba esse da xogä'be, bi 'yena.

³⁸ Nu ya asmayo baya bi mba bi xih ya ze'mi 'be'a bi ma ra Pablo. Nu ya ze'mi nu'bu mi 'yøde ngue i ca'yan t'edi bu Roma a ra Pablo ne ra Silas baya, emme bin su. ³⁹ Ne nu'bu bá eh ya ze'mi baya, bi xocuabi ne bi 'yap ra punbi, ne bi xi'.

—'Yorcahe ra mate gui pømmi ua ja ra hnini, bi 'yembi.

⁴⁰ Pe nu ra Pablo ne ra Silas 'bu mí bøm bu ja ra fädi, bi mba bu ja rá ngu ra Lidia. Ne nu'bu mi nu ya cu nanguie ra Cristo, bi hat ra ts'edi yú mbai u, ne bi mba baya.

17

Ran 'yo'ts'i bu Tesalónica

¹ Nu'a ra Pablo ne ra Silas bi thopu ja ra hnini Anfípolis ne ru Apolonia ne bi zøm bu ja ra hnini Tesalónica. Gueru Tesalónica bí ja bu n'da rá nija ya judío. ² Ne nhyu semana bim 'buru, ne nu'bu xun dät ya pa ran säya, bi mam bu rá m Hman Oja a ra Pablo. ³ Ne jante thoho bi xifi xun ho nanguie ram hma mán t'o't'i maya'bu, gue gue'a ra Cristo jatho da nu ran unbi ne da du, ne m'bejua da ndants' mahøn'a bu 'bu' xun du.

—Ne gue'a bi nu ra Jesús a mán t'o't'i tengu dí xi ah, jananguie'a ga pahmbu gue gue'a ra Cristo rá Thahni Oja a, bi 'yem' bu mi xänbi.

⁴ Ne nu'bu 'da ya judío bi dáp yú mbai ra Cristo, ne bi den'na ra Pablo ne ra Silas. Ne emme xun ngu ya mengu bu Grecia ngue mi numansu Oja bi 'yec'yei. Ne xun ngu ya xisu ya mengu bu grecia gue mí hnumansu, bi 'yec'yei. ⁵ Pe 'da ya judío ngue him

mí ec'yeyi bin seya, ne bi zonh'nu ya ts'om'bäi bi xifi di parba ya ja'i, asta gue'bu gätho ra hnini bi parbi. Ne nu'bu bi mba bu rá ngu ra Jasón, bi 'uexpa bu rá ngu, i hon'a ra Pablo ne ra Silas, ena da guqui gue di dä bu 'buh ya ja'i. ⁶ Ne nu'bu him mi dñn ra Pablo ne ra Silas, bi zix'a ra Jasón, nts'edi bi gats'i, ne mí'da ya 'yec'yeyi, bi zixru 'buh ya ze'mi bu ja ra hnini. Bi mbafi ne bi 'yena:

—Guehna n'dat'a mbemhbu u yan 'yohu gue ya bi ts'oni gätho ra ximhäi, ne bi zøcua ya. ⁷ Ne nuna ra Jasón bi säyaba bu rá ngu. Ne nu'bu hingui numansu rán t'edi ma ts'ut'abihu bu Roma, nguetho en'u i 'buh man'da ra ts'ut'abi guehna ra Jesús, bi 'yenn'u ya ts'om'bäi.

⁸ Nu ya ja'i ne ya ze'mi bin cu'e 'bu mí 'yøde 'be'a bi man'u. ⁹ Ne nubaya nu ra Jasón ne'u mí'da bi thacua ra mbeti gue da bøm bu ja ra hnini ra Pablo ne ra Silas, ne bi mba ma thøgue baya.

Bi zøm bu Berea ra Pablo ne ra Silas

¹⁰ 'Bexque guet'a ra xui a bin 'yehmbu ya 'yec'yeyi a ra Pablo ne ra Silas. Bi mba bu ja ra hnini Berea. Ne nu'bu mí zøm bu, bi mba bu ja rá nija ya judío. ¹¹ Nu ya judío gue 'buru, man'da xun ho yú mbai xinda gue'u 'buru Tesalónica. Nguetho 'bexque bi xoc yú mbai, mí ja ra pähä ngue da hyan a bi man ra Pablo. Ne gätho ya pa bi neh yú søcuä Oja maya'bu, ngue nde bu da badi 'bu din theui u i man'a ra Pablo. ¹² Ne xun ngu u bi 'yec'yeyi. Ne ya xisu, ya mengu bu grecia, ngue mi hnumansu, xun ngu bi 'yec'yeyi, ximangut yan 'yohu bi 'yec'yeyi. ¹³ Ne nu ya judío bu Tesalónica nu'bu mi badi gue i man ran ho ma'da'yo bu Berea a ra Pablo, bi mba bu baya ngue di parba ya ja'i. ¹⁴ Pe nu ya 'yec'yeyi 'bex bi zix'a ra Pablo bu ndendeja. Pe nu ra Silas ne ra Timoteo bi gopu Berea. ¹⁵ Nu'bu min 'yohu ra Pablo bi zixru ja ra hnini Atenas baya. Ne bi mbeng bu, ne bi xi'a ra Silas ne ra Timoteo gue ra Pablo ndepe da mba bu n'dihi bu 'bi.

Bi zoh yu mɛngu Atenas a ra Pablo

¹⁶ Nɛ nu'bu min dɔ'mate ra Pablo bu Atenas, ɛmme bi du rá mbai 'bu mín nu gátho ra hnini xí muns' yu nyogui.

¹⁷ Janangue'a nu ra Pablo bin yáhu yu judío bu ja ra nijá, nɛ'ɛ mi'da ngue mi thánde Ojá. Nɛ gátho yu pa mi yáhu yu já'i ngue gátho mi tím bu ja ra tai.

¹⁸ Nɛ'ɛ 'da yun 'yohu gue i tɛnba yú t'ɛc'yɛi zɛhɛ yu Epicúreos, nɛ mi'da i tɛnba yú t'ɛc'yɛi zɛhɛ yu Estoicos, bin yáhu ra Pablo. Nu'ɛ 'da bi ma:

—Bɛ'a ní mba i man na ra ndemhyá n'yohu.

Nɛ'ɛ mi'da bi ma, bi 'yɛna:

—Masque im ma ngue 'buh mi'da yu ojá, bi 'yɛn'ɛ.

Ngubu bi ma nguetho bi man ra Pablo nangue ra Jesús, nɛ bi ma ngue bi ndants' bu mi du. ¹⁹ Nu'ɛ bi zix'a ra Pablo bu ja ra nyuni t'ɛmbi Areópago bu ja ra hnini guɛpu zai i hman yun zofo. Nɛ bi xi'a ra Pablo:

—Bɛ'a ním hma guín nde gui xije, dín nde ga pámbe. ²⁰ Nguetho guí xije 'dan'yo yam hma ngue hin dí pámbe, nɛ dín nde ga pámbe 'bɛ'a nám bɔn'a, bi 'yɛn'ɛ.

²¹ Nguetho yu mɛngu bu Atenas nɛ'ɛ mi'da yu 'damhnini mí 'bɛpu, hɔnt'a numanho da 'yɔt'a, gue da 'yɔde 'bɛ'a gue ma' da'yo, nɛ da ma.

²² Nɛ nu ra Pablo bi 'bá'inde bu ja ra junta guɛpu Areópago. Nɛ bi xi'ɛ:

—N'yohu ahɛ gyɛ mɛnguhɛ ua Atenas, dá nugá ɛmme guí thánde yu ojá. ²³ Nu'bu mán 'yogá bu ja ni hninihɛ dá nugá 'bɛ'a guí thánde. Nɛ dá nugá n'da ra mɛxado guɛpu guí thánde man'da ra Ojá, nɛ man t'o't'i bu: “Ra Ojá ngue njongui pádi to'o a.” Nuya ga xi ahɛ ya nangue ra Ojá guí thánde pɛ hin guí pámbe to'o.

²⁴ Nu'a Ojá ngue bi 'yɔt' ra ximhái nɛ gátho 'bɛ'a i ja ua, nu'a gue'a ra Hmu mahɛts'i nɛcua ja ra hái. Nu'a hingui 'bɛpu ja yu ngu i hɔh yu já'i.

²⁵ Nɛ nte di 'bɛdi, hingui jatho da hyani 'bɛ'a da 'yɔrpa yu já'i nguetho gue'a di un ra te nɛ di un ran zaqui gátho to'o i 'bɛi. Nɛ gátho mi'da mahyoni di uni.

²⁶ Nɛ 'dat'a ra ji bi 'yɔt' Ojá gátho yu já'i ngue gátho yu nde, ndepe dim 'bɛi gátho na nguni ra ximhái, nɛ bi zánba yu pa dim 'bɛcua ja ra hái, nɛ bi zánbi hapɛ dim 'bɛi. ²⁷ Njabu bi 'yɔt' Ojá, ndepe gátho yu já'i da hyon'a Ojá nguepu da dɛni. Pɛ majuaní hinga yatho i 'bu Ojá 'bu ga homhbɛ ga pámbe a. ²⁸ Nguetho nu Ojá bi jajɛ dám 'buhmbɛ, nɛ bi jajɛ dí 'yohɛ, nɛ dadí 'yámhbɛ. Tengu bi man'i 'da ni 'yosɔcuahɛ nu'bu i ɛna:

“Nujɛ yú já'igáhu Ojá nguetho bi zánni dám 'buhmbɛ ua,” bi 'yɛn'ɛ. ²⁹ Nu'bu gue'a Ojá di 'dajɛ ma tehɛ, hanja gní 'yɛmfɛ Ojá a ra hmite ra c'axt'i o gue ra t'axi o gue ra do nt'ɔt'e ngue yá 'yɛ yun 'yohɛ, nangue yun 'yomfɛnisɛ.

³⁰ Pɛ nu Ojá him bi 'yɛrpa ra güenda 'bɛ'a mim bɛnsɛ ɛ yu já'i 'bu him mi bá Ojá mam'bɛt'o. Pɛ nuya Ojá bi ma ngue gátho yu já'i di páh yun 'yomfɛni.

³¹ Nguetho xun zán Ojá n'da ra pa din ja ran t'änni nangue ra ximhái. Da 'yɔt'ran t'änni xun ho n'da ran 'yohɛ ngue bi huanh Ojá. Nuna ran 'yohɛ, Ojá bi xox 'bu mi du, janangue'a da bá yu já'i hingui hɛi da 'yɔt' ran juanbi, bi 'yɛn'a ra Pablo.

³² Nɛ nu'bu mí 'yɔ'ɛ yu já'i 'bɛ'a mí man'a ra Pablo, gue bi ndans' bu mi du, 'da'ɛ bin thennate nɛ 'da'ɛ mí ɛna:

—Ga ɔhmbɛ mahɔn'a nanguehna bi ndants'i.

³³ Nu ra Pablo bi 'uepu buya. ³⁴ Pɛ nu'ɛ 'da bi dɛn'na ra Pablo nɛ bi 'yɛc'yɛi. Nuna n'da, ra Dionisio na, gue n'da ra zɛ'mi bu guɛpu madím pɛti yu já'i bu Areópago. Nɛ n'da ra xisu, ra Dámaris, nɛ'ɛ mi'da bi dɛn'na ra Pablo.

18*Bi zɔm bu Corinto ra Pablo*

¹ M'bɛjua buya nu ra Pablo bi bɔm bu Atenas, bi mba bu ra hnini Corinto. ² Nɛ bin tímmi bu n'da ra judío í Aquila, ra mɛngu ponto. Ja ní sɔhɔ bí 'yɛpu Roma bu ra hái Italia ra Aquila nɛ rá xisu Priscila, nguetho nu ra hmuts'ɛt'abi Claudio bá hɔn'a thi gátho yu judío bu ra dahnini Roma. Nu ra Pablo bi mba bá nu'a ra Aquila nɛ

ra Priscila bɥaya. ³ Nε bin zɔm bɥ yɥ ngu, nguetho 'dat'a ra 'bɛfi i ɔt'e, i ɔt' yɥ ngu'bɔ't'e. ⁴ Nε gátho yɥ pa yɥn säya mí pa bɥ rá nijá yɥ judío a ra Pablo, nε bi mam bɥ rá m Hman Ojá nε bi hyoni 'bɛpɥ dí 'yɛc'yɛi yɥ judío nɛ'ɥ hing yɥ judío.

⁵ Nu'bɥ bá ɛpɥ ra häi Macedonia ra Silas nε ra Timoteo, bi nu ra Pablo gue gátho yɥ pa ɛmmɛ mi mam rá m Hman Ojá. Mí xánba yɥ judío ngue gue'a ra Jesús majuani ra Cristo mí tɔ'bɥ yɥ judío ngue dín yante a. ⁶ Pɛ nu yɥ judío bi dɥ'mi bi ɥcpa a, nε bi man yɥ ts'ore nangue ra Pablo. Nε nu ra Pablo bɥaya bi huɔc rá pahni, n'da ra hmɛpya gue hingui numanho 'bɛ'a i ɔt'ɥ. Bi 'yɛmbi:

—Ya ni ts'oqui zɛhɛɥ ngue hin gá hyan ra te mazai, tengu'bɥ gán hyosehɥ. Nuya hingui pa ma güendagä, nguetho ya dá xi ahɥ. Pɛ nuya ga mbagä ga xih yɥ já'i hing yɥ judío, bi 'yɛn'a ra Pablo.

⁷ Nε má zä bi bɔm bɥ ja rá nijá yɥ judío a ra Pablo, bi mba bɥ ja rá ngu ra Justo. Nu'a, n'da ran 'yohɥ ngue i thande Ojá, nε nu rá ngu, 'darpɥ jai rá nijá yɥ judío, nε guerpɥ dín xánbate bɥ mahɔn'a. ⁸ Nu ra Crispo, n'da ra ngarpɥ bɥ ja rá nijá yɥ judío, bi 'yɛc'yɛi nε gátho 'bɛpɥ rá ngu. Nε xɔn ngu yɥ mɛngu corinto mi ɔh ran ho ma'da'yo, nε bi 'yɛc'yɛi, nε bi mba ma xixyabi. ⁹ Nu ra Hmu mahɛts'i bi zo'a ra Pablo bɥaya, nu'bɥ min xui, tengu'bɥ bi 'uɥ n'da ra t'ɥ. Nε bi xifi:

—O guín su, pɛ dami thoqui gan yá, hin gan hɛtho, ¹⁰ nguetho dadí hyan'a'i, nε njon da zä di ɔn'na'i, nε xɔn ngu i 'bɥcua ja ra hnini da 'yɛc'yɛigui, bi 'yɛn Ojá.

¹¹ Nubɥaya nu ra Pablo bi gopɥ ja ra hnini Corinto n'da jɛya made, nε bi xánba rá m Hman Ojá ɥ yɥ já'i.

¹² Pɛ nu'bɥ mín ts'ut'abi ra Galión nubɥ ra häi Acaya, nu 'da'ɥ yɥ judío bim peti ngue nde da zɥ'a ra Pablo. Nε bi zix'a ra Pablo bɥ 'bɥh ra ts'ut'abi. ¹³ Bi 'yɛmbi:

—Nuna ran 'yohɥ na bi xánba yɥ já'i ngue da dande Ojá, pɛ n'dan'yo im ma, hinga gue'a tengu man t'ɛdihɥ, ɛn'ɥ.

¹⁴ Nε nu ra Pablo in nde dín yá, pɛ nu ra ts'ut'abi ra Galión 'bɛx bi 'yɛmp'ɥ yɥ judío:

—Nu'bɥ xcuá sihɥ na ran 'yohɥ nangue n'da ran ts'o xtá 'yɔt na, xcá ɔcä a guim mamhbɥ. ¹⁵ Pɛ guín cuhɥ nangue rá t'ɛc'yɛi na, ngue nde da xi ahɥ to'o gui thandehɥ, nε nangue nin t'ɛdi zɛhɛɥ. Hin dí nde dan juanbate nangue nin t'ɛdi zɛhɛɥ, janangue'a dami hocpa zɛhɛɥ, bi 'yɛn'a ra Galión.

¹⁶ Bi 'yɛt'i, bi hyɔn'a thi bɥaya. ¹⁷ Nubɥaya gátho yɥ mɛngu bɥ ja ra hnini gue hing yɥ judío bi bent'a ra Sóstenes, ra ngarpɥ bɥ ja rá nijá yɥ judío, nε bi 'benza bɥ ja rá hmi ra ts'ut'abi. Pɛ nu ra ts'ut'abi ra Galión him bi 'yɔrpamasu.

Bi mbeng bɥ ra häi Siria a ra Pablo

¹⁸ Nu ra Pablo bɥaya bi thoqui bim 'bɛpɥ nya'a ts'ɥ yɥ pa mahɔn'a bɥ Corinto. M'bejua bí 'yɛ'ɥ yɥ 'yɛc'yɛi, bin 'yohɥ ra Aquila nε ra Priscila, nε bi hyu ra barco bi mba ra häi Siria. Nε nu'bɥ mí jua'a ra hmɛpya gue bi te rá xtá, bi 'yax rá yá bɥaya, gue'a bi 'yɔrpɥ Cencrea. N'da ra hmɛpya nangue ram hma xí man ra Pablo gue bi xi Ojá di já'ts'i. ¹⁹ Nu'bɥ mi zɔm bɥ ra hnini Éfeso ra Pablo, bi zopɥ ra Priscila nε ra Aquila nε bi mba bɥ rá nijá yɥ judío. Nε bi xih yɥ judío bɥ rán ho ma'da'yo ra Cristo. ²⁰ Nu yɥ judío mi ndepe xtán gopɥ 'da yɥ pa, pɛ nu ra Pablo him bi nde. ²¹ Bin 'yɛte nε bi 'yɛmbi:

—Jatho ga mba bɥ Jerusalén ga nu bɥ ra dɔmpeti da 'yɔt' ma mi-judíohɥ. Pɛ nu'bɥ rá pähä Ojá gua pengä mahɔn'a, bi 'yɛna.

Bi nɛxpɥ, bi hyu n'da ra barco bɥaya.

Ná hyundi bi mba n'danni ra Pablo

²² Nubɥ Cesarea bi gapɥ ra Pablo bɥ ja ra barco, nε bi mba bɥ Jerusalén, bi zɛngua yɥ 'yɛc'yɛi bɥ ja ra nijá, nε 'bɛx bi mba bɥ Antioquía. ²³ Nu'bɥ mim 'bɛpɥ 'da yɥ pa, bi mba bɥ ja n'da

ngu n'da yu hnini bu ja ra häi Galacia neɸu Frigia, bi hat ra ts'edi yu mbai yu 'yɛc'yɛi 'buɸu.

Ra Apolos bi mamp räm Hman Oja bu Éfeso

²⁴ Nu'u yu pa u bi zøm bu Éfeso n'da ra judío, rá thuhu Apolos, ra mængu bu ra hnini Alejandría. Nu'a bi badi xun ho räm Hman Oja maya'bu. ²⁵ Ne bi sänbi zu ts'u nangu ra Hmu, ra Jesucristo. Ne emme bin johya ne nts'edi bi ma xun ho 'bu min xänbate, bi ma majuani nangu ra Jesús. Pe hont'a räm hma ra Xuua Nxixya mí paði, ne rán xixya. ²⁶ Ne nu ra Apolos bi hyut'an zambai him bi zu bi mam bu ja rá nija yu judío. Pe nu'bu mí 'yøh ra Priscila ne ra Aquila 'be'a man'a, n'danni bi zits'i ne bi xänbi man'da xun ho ngue rá 'yu Oja. ²⁷ Ne nu'bu mí nde da mba ra Apolos ra häi Acaya, guɸu Corinto, nu yu cu nangu ra Cristo bi xifi ngue xun ho da mba. Bi 'yøɸpa n'da ra søcuu da gats'i, bi xih yu 'yɛc'yɛi bu ngue da zini. Ne nu'bu mí zøm bu, bi hat ra ts'edi yu mbai yu 'yɛc'yɛi bu, ne bi mbäts'i gätho bi 'yɛc'yɛi rá mate ra Cristo. ²⁸ Nguetho nu'bu min yahu yu judío gue hing yu 'yɛc'yɛi, bi dāha, ngue ya mí ya con rá ts'edi Oja. Bi 'yuti nangu räm Hman Oja maya'bu, gue gue'a ra Jesús ra Cristo mí hmam bu, gue mí tø'bu.

19

Bi zøm bu Éfeso ra Pablo

¹ Nu'bu mí 'buɸu Corinto ra Apolos, ne nu ra Pablo buya i 'yo gätho yu hnini maxøts'e, ne bi zøm bu ra hnini Éfeso. Ne bin tømhu bu 'da yu 'yɛc'yɛi.

² Nu ra Pablo bi 'yän buya:

—Ha bin 'da ahu rá Hogandahi Oja nu'bu gmí 'yɛc'yɛih, bi 'yɛna.

Nu'u bi dāti:

—Hin'na, njam'bu dá øhmbe gue i 'buh rá Hogandahi Oja, bi 'yɛn'u.

³ Nubuya bi 'yän'na ra Pablo:

—'Be'a ním hma gá hyamhu 'bu gmín xixyahu, bi 'yɛmp'u.

Ne bi 'yɛn'u buya:

—Tengu thoho bi man ra Xuua Nxixya, bi yɛn'u.

⁴ Ne nu ra Pablo bi 'yɛmbi:

—Guim bømhu 'be'a bi man ra Xuua, nguetho nu'a ra Xuua bi xixya yu ja'i to'o bi päh yän 'yomfɛni nangu yu ts'oqui, ne bi xih yu ja'i da 'yɛc'yɛi n'da ba xhe m'bejua, gue ra Jesús ra Cristo na, bi 'yɛna.

⁵ Ne nu'bu mí 'yøh räm hman ra Pablo, nu'u bi mba ma xixyabi nangu rá thuhu ra Hmu Jesús. ⁶ Ne nu'bu mí dospa yu ya yu ja'i ra Pablo, bi hyän rá Hogandahi Oja u. Ne n'dan'yo yu nde bin ya'bu buya, ne bim pøngahya bi man räm Hman Oja. ⁷ Ne nu'u yu ja'i gue bi 'yɛc'yɛi, í jua'i 'de'mayoho u.

⁸ Nu ra Pablo bim 'buɸu nhyuzna bu Éfeso buya. Bi hyut'an zambai bin ya bu ja rá nija yu judío, bi xih yu ja'i hague dán zä di manda Oja bu ja yu mbai, ne bi hyoni 'beɸu dí 'yɛc'yɛi yu ja'i. ⁹ Pe nu'u 'da bi u't' yu mbai, hingui nde da 'yɛc'yɛi, ne bi man ra ts'ore nangu rá 'yu Oja, guɸu madím pɛti yu ja'i. Janangu'e'a bi 'ue'a ra Pablo buya ne bi mbähä yu 'yɛc'yɛi bu ja n'da ra nguxädi, nu'a ra Tiranno ra xänbate bu. Nu'bu xum pøn yu xädi, i cut'a ra Pablo buya ne gätho yu pa mín xänbate bu. ¹⁰ Nyo jeya njabu bi 'yøt'a ra Pablo. Ne gätho yu ja'i 'buɸu ja ra häi Asia, yu judío ne'u hing yu judío mí øh ran ho ma'da'yo nangu ra Hmu, ra Jesús. ¹¹ Ne xun ngu yän t'øt'e nuixte bi 'yøt'a ra Pablo, ngue bi 'yøt' Oja. ¹² Nguetho bi dä'u yu bayu o gue yu 'bøt'e a ra Pablo, gue'u bi mɛnpa u yän zäman'u buya, ne gätho bi zä, ne bi bøn'u yu zïthu min 'yohu.

¹³ Nubuya 'da yu judío ngue zai yu mbonni, xna paði da hyøn'a thi yu zïthu, ne sä i ndønpa rá thuhu ra Jesús. Bi dæ'mi bi xih yu zïthu:

—Dami pøni nangu rá thuhu ra Jesús, gue'a ra Jesús i man ra Pablo, sä xñ'u.

¹⁴ Ne nuya guehya yoto, yu ts'ant'u n'da ra judío, ra Esceva, ra hmumbäjä

a. Ne nu'ɥ yú ts'ant'ɥ ɛna da hyɔn'a thi n'da ra zɪthu. ¹⁵ Pe nu ra zɪthu bi dɔdi:

—Nu ra Jesús dí pɔcã ngue ja rá ts'edi, ne ra Pablo dí pɔcã ngue ja rá ts'edi, pe nu'ehɥ, to'o ehɥ, bi 'yɛn'a ra zɪthu.

¹⁶ Ne nuna ran 'yohɥ min 'youi ra zɪthu, bi zãspa maxɔts'e guepɥ mi 'bã'ɥ yoto má 'yohɥ, bi dɔha bin tunhdɥ ne bi ɥnbi, gátho di dɥnba yú pahni. Ne bi bɔm bɥ thi yɥn 'yohɥ, ya xí ɥnbi gátho, nte he yú he. ¹⁷ Ne nu'a bin ja, gátho bi t'ɔpɥ ja ra hnini Éfeso. Gátho yɥ judío ne'ɥ hing yɥ judío bi 'yɔde ne gátho mí ja ra mbidi. Ne gátho bi 'yɛspa ra Jesús, ra Hmu bɥya.

¹⁸ Ne xɥn ngu ɥ gue mí ɛc'yɛi, bi zɔm bɥ, bi nde da gomanho yú mbɥi, ne bi dá ra güenda a xí 'yɔt'e. ¹⁹ Ne'ɥ 'da mí m bɔdi bá cɔ yú sɔcuɔ, ngue yɥ libro yɥn xádi yɥ bɔdi, ne bi hyɔspɥ ja ra sibi, gátho da nu'ɥ mí 'bɥpɥ. Ne nu'bɥ mi mbede hangu gátho di muui, mbe mí jua'a yote ma 'dɛt'a mahuɔhi yɥ mbeti gue ra t'axi. ²⁰ Ne man'da xɥn ngu bi 'yɛc'yɛi rá m hman Ojɔ yɥ jɔ'i bɥ Éfeso, man'da bi fɔdi ja rá ts'edi Ojɔ.

²¹ M'bejua bɥya bi bɛn'a ra Pablo da mba bɥ Jerusalén, pe m'bet'o da zɔm bɥ ra häi Macedonia, ne pɥ ra häi Acaya. Ne bi 'yɛna:

—Dam 'bucã ts'ɥ bɥ Jerusalén, m'bejua ga mbagã bɥ ja ra dɔhnini Roma, bi 'yɛna.

²² Ne bi mbenpɥ Macedonia ɥ yoho yám fãts'ihɥ, ra Timoteo ne ra Erasto, pe guesɛ ra Pablo bim 'bɥpɥ mi'da yɥ pa bɥ Éfeso gue ra häi Asia.

Ran 'yo'ts'mahyɔ bɥ Éfeso

²³ Nu yɥ pa ɥ, xɥn ngu bi ndesɥi nangue rá 'yu Ojɔ bɥ Éfeso, ²⁴ Nguetho nu'a n'da ran 'yohɥ í Demetrio, rá 'bɛfi da 'yɔt' yɥ zɥ t'ɥngu ngue ra t'axi, ngue yú pɔte ra dɔnija guepɥ i pa nthɔnde ra ojɔ Diana. Nu'a, ne'ɥ madím pehmbɥ, xɥn ngu bi dɔha nangue ra 'bɛfi i ɔt'ɥ. ²⁵ Nu ra Demetrio bɥya bi zonh'dɥ 'da'angu ra 'bɛfi mí ɔthɥ, ne bi xifi:

—N'yohɥ ahɥ guí pɔhmbɥ nangue ma 'bɛfihɥ xɥn ngu ra mbeti dí tɔhmbɥ. ²⁶ Dí nuhɥ ne dí ɔhmbɥ hinga hɔnt'ua ra hnini Éfeso pe gátho ra häi Asia, 'bɛ'a ɔt' na ra Pablo, i xih yɥ jɔ'i gue nu'ɥ yɥ ojɔ nt'ɔt'e yú 'yɛ yɥn 'yohɥ ɛmbi ngue hing yɥ ojɔ ɥ. Ne xɥn ngu yɥ jɔ'i bi pɔh yán 'yomfɛni ne bi 'yɛc'yɛi a bi man ra Pablo. ²⁷ Nuya dán thehɥ n'da ra 'yɔnthj, ngue nu ma pɔte dí ɔthɥ njon da dái. Ne dim 'beh rá ts'edi rá ngu ra ojɔ Diana, ngue i nuixte. Ne da t'ɛmbi nte di muui. Pe nu'a ra Diana gue'a ojɔ a, ne gátho yɥ jɔ'i 'bucua ja ra häi Asia ne gátho ra ximhäi i thɔnde a, sä bi 'yɛn'a ra Demetrio.

²⁸ Ne nu'bɥ mí 'yɔ'ɥ, ɛmmɛ bi de ra cuɛ. Ne nts'edi i mbafi:

—Xɥn ngu rá ts'edi ra Diana gue ma ojɔhɥ dyɥ mɛnguhɥ ua Éfeso.

²⁹ Ne gátho bi yɔntonto gue 'bɥpɥ ja ra hnini. Ne gátho bin tihí 'darpɥ ní muxpɥ ja n'da ra ngu xɥn ndoho, ne bá bent' ra Gayo ne ra Aristarco, bi zixpɥ, ne nu ra Gayo ne ra Aristarco, yɥ mɛngu bɥ Macedonia min 'yohɥ ra Pablo bɥ 'yu. ³⁰ Ne'a ra Pablo nde xtá mba bɥ 'bɔh yɥ jɔ'i, pe nu yɥ 'yɛc'yɛi bi japi hin da mba. ³¹ Ne 'da'ɥ gue mi ja yú ts'edi bɥ ja ra häi Asia madin amigohɥ ra Pablo, bi mbenpa ra nde gue hin da mba bɥ bí mux yɥ jɔ'i. ³² Ne 'dahma 'dan'yo bi man'ɥ n'da ngu n'da nguetho gátho bi yɔntonto. Ne xɥn ngu ɥ hingui pɔdi hanja bim peti bɥ. ³³ Nu ra Alejandro mi 'bã'inde bɥ 'bɔh yɥ jɔ'i, bi mba njaqui bɥ ja yú hmi yɥ jɔ'i bɥya, nguetho ndep'ɥ yú mijudíohɥ din yɔ. Nu'a ra Alejandro bɥya bi uɔnba rá 'yɛ ndepe din hɛ yɥ jɔ'i, nguetho nde da xifi nte mán ts'o mí ɔt' yɥ judío. ³⁴ Pe nu'bɥ mi nu yɥ jɔ'i ngue ra judío ra Alejandro, mbe ma nyo ora bi mbafi, ne 'da'ingu bi ma:

—Xɥn ngu rá ts'edi ra Diana ma ojɔhɥ dyɥ mɛnguhɥ ua Éfeso.

³⁵ Nu ra secretario bɥ ja ra hnini bɥya, bi japi ngue bin hɛ yɥ jɔ'i, bi xifi:

—Dyɥn 'yohɥhɥ, dyɥ mɛ'efesohɥ, hingui 'bucua n'da ran yohɥ gue hin-

gui pãdi dí jamansuh_u ra oja Diana, guej_u dy_u me'efesoh_u, ne gãtho dí espah_u ra do bi dãh mahets'i, gue rá pøte ra Diana. ³⁶ Ne nuna njo'o da zã da gøni. Janangue'a daman 'yomfënih_u ts'_u ne hin gui 'yøth_u a hin da bømanho. ³⁷ Nu y_un 'yoh_u ngue guá sih_u ua, him bim pë b_u ja rá nijã ra oja Diana. Ne him bi man ra ts'ore nangue'a ma ojah_u ra Diana, bi 'yëna.

³⁸ Ne xø bi 'yën'a ra secretario:

—Nuna ra Demetrio ne'_u mi'da gue dim pëhmb_u, nu'b_u i ja 'be'a i nde dí yãpa n'da, nde'b_u gue din yãui b_u ja ra dangu n'dahma n'da ngu n'da da zã din yãse. ³⁹ Ne nu'b_u ja man'da guí nde gui 'yøth_u, dami xihmb_u ra zë'mi da 'yøt'a n'da ra junta, guep_u da mba ma hoqui. ⁴⁰ Nguetho dí su da hnercah_u häi 'b_u da t'ãngah_u nangue ra mbahni dá øth_u ra pa jab_uya, nguetho hin'y_u 'be'a sä ga mamhb_u nangue'a dá øth_u ya, bi 'yëna.

⁴¹ Ne nu'b_u mi gua'a im ma, bi 'yët' y_u jã'i.

20

Nu ra Pablo bi mba b_u ra häi Macedonia ne'p_u ra häi Grecia

¹ Ne nu'b_u min hë nín 'yo'ts'mahyã b_u ra hnini Éfeso, nu ra Pablo bi zonz'h'd_u y_u 'yëc'yëi. Ne nu'b_u mí un ran zofo, bin 'yëte b_uya, bi mba b_u Macedonia. ² Ne gãtho bi zengua y_u'yëc'yëi gãtho ra häi Macedonia, bi hãt ra ts'edi yã mb_ui nangue rá m hman Oja bi xi'_u. Ne m'bejua bi zøm b_u ja ra häi Grecia mahøn'a. ³ Hyuzna bim 'b_up_u, ëna xtã hyu ra barco, gue xtã mba b_u ra häi Siria, pë nu'_u 'da y_u judío ëna xtã n'dãqui. Ne nu'b_u mí bãdi 'be'a nde xtã t'ørpe, bin 'yomfëni ne bá peng b_u ja ra häi Macedonia. ⁴ Ne min 'yoh_u ra Pablo ra Sópater ra mangu berea a, ne'a ra Aristarco ne ra Segundo, y_u mangu tesalónica _u, ne nu ra Gayo ra mangu derbe a, ne nu'a ra Timoteo ne ra Tíquico ne ra Trófimo, y_u mangu asia _u. ⁵ Nu'_u bim 'bet'o bi mba ní tøguahe b_u ra hnini Troas, ne nugã dra Lucascã, dí o't' ra søcuã

jaua, dín hyunbahe _u. ⁶ Nu'b_u mí guah y_um peti nangue ran dãbaxjua, dá huhe ra barco dá nexhe b_u ra hnini Filipos, ncut'a pa dán 'yohe dá sømhbe b_u Troas guep_u i tøguahe _u mi'da. Ne nyoto pa dãm 'b_uhmb_u b_u.

Nu ra Pablo i 'b_up_u Troas

⁷ Nu'a ra pa domingo dãm petihe y_u 'yëc'yëi b_u ja ra hnini Troas, dá sihe ra xëcahme, gue dá bëmhb_u rán dãte ra Hmu. Ne nu'a rá Pablo bi man rá m hman Oja. Ne nya'athoho bin yã gue'b_u go mí zøm made ra xui, nguetho da mba 'b_u bi hyats'i. ⁸ Ne ëmmë x_un ngu ra sibi mí zø b_u ja ra cuarto magãts'i guep_u bim peti y_u jã'i. ⁹ Ne huxp_u ja n'da ra ventana n'da ra ts'unt'_u í Eutico, ne ëmmë bi ndet'ãha, nguetho ra Pablo nya'a bin yã. Nu ra ts'unt'_u bi dop ra t'ãha, bi dãgui, ná hyu tøque ra ngu b_u bi dãgui. Ya xí du 'b_u mí thãts'i. ¹⁰ Ne bi gãh ra Pablo, ní nyexp_u 'ben'a ra ts'unt'_u ne bi hyüfi, ne bi xi'_u b_uya:

—O di tu ni mbãih_u, ya bi dãmbëni na.

¹¹ Nu ra Pablo bi ndex mahøn'a b_u ja ra cuarto b_uya, ne dán sihmehe. Ne nya'a thoho bin yã ra Pablo mahøn'a, gue'b_u go mí bøx ra hyadi, ja bi mba b_uya. ¹² Ne nu'b_u mí ts'ix'a ra ts'unt'_u gue bi dãgui, ne i te 'b_u mí zøm b_u rá ngu, gãtho bin johya _u.

Bi mba b_u Mileto ra Pablo

¹³ Nugãhe dá hugãhe ra barco ne dá mbãhmb_u b_u ra hnini Asón nguetho nub_u dan c'athe ra Pablo, ngub_u bi xije mam'bet'o, gue xí 'yë n ra Pablo din 'yogua thoho. ¹⁴ Ne nu'b_u mán tømhb_u b_u Asón a ra Pablo, dá sixhe dá huhe ra barco ne dá sømhbe b_u ja ra hnini Mitilene. ¹⁵ Ne dá nexhe b_u, ne man'da pa dá sømhbe b_u ní hët'a ra t'uhãi Quío gue i jab_u made ra dejã. Ne man'da pa b_uya dá sømhbe b_u ra t'uhãi Samos gue i jab_u made ra dejã. Ne dán säyahe ts'_u b_u ra hnini Trogilio, ne man'da pa b_uya dá sømhbe b_u ra hnini Mileto. ¹⁶ Nguetho nu ra Pablo bi nde bi thochtho b_u ra hnini Éfeso, hingui nde din säya b_u ra häi Asia. Nguetho

di xøni da zøn'a n'dihi b_u Jerusalén, ya dí 'b_up_u 'b_u ra pa ra d_umpeti t'εmbi Pentecostés.

Nu ra Pablo bi zonh'd_u y_u ngurpi y_u 'yεc'y_uei b_u Éfeso

¹⁷ Nε nu'b_u má sømhb_e b_u Mileto, ra Pablo bi ma dín zonh'd_u y_u d_uc'y_uei, ngue y_u ngurpi y_u 'yεc'y_uei dim p_ueti b_u ra hnini Éfeso. ¹⁸ Nε nu'b_u mi zøp_u _u, bi 'yεmp'a ra Pablo:

—Nu'eh_u guí p_uhmb_u 'b_uε'a gätho mam 'b_ui dá øt'ä ua ra häi Asia, asta gue'b_u go rá mb_udi dá søcä ua. ¹⁹ Gätho y_u pa däm 'b_ucä ua dá ørpa rá 'b_ufi ra Hmu mahεts'i, nε hin dadín 'yεts'i. Nε x_un ngu ma guidä dá fäni gue'b_u má h_uh ma mb_ui dá äp Oj_u nangue ah_u. Nε x_un ngu ran _unbi dá nu ngue bi 'yørcä y_u judío. ²⁰ Pε nugä hin te dá cøn'nah_u pε dá xi ah_u gätho 'b_uε'a da mbäx ah_u. Nε dá xän'nah_u b_u dim p_ueti y_u j_ui, nε dá xän'nah_u b_u ja ni ngumhb_u. ²¹ Nε dá xifi x_un ho y_u judío nε' _u hing y_u judío, ngue di p_uh y_un 'yomf_uni nangue Oj_u, gue da 'yεc'y_uei ma Hmuh_u ra Jesucristo. ²² Pε nuya, rá Hogand_uhi Oj_u i ørca ra ts'edi ga mbagä b_u Jerusalén, nε hin dí p_udi 'b_uε'a gua thocä b_u. ²³ Pε hønt'a dí p_ucä gue dan ofädi b_u Jerusalén, nε ga nugä x_un ngu y_un _unbi, nguetho guesε rá Hogand_uhi Oj_u bi xiqui høn**b_u** go har_u dá thocä b_u ja y_u hnini. ²⁴ Pε hinga guet'a dím b_uε'n'a, hin te di muui ma tesεgä nanguec zεhεgui. Hønt'a ran johya dí nde ga nu 'b_u dá juah ra 'b_ufi bi 'dacä ma Hmuh_u ra Jesús, gue'a ga mangä ran ho ma'da'yo nangue rá mate Oj_u.

²⁵ Nε gätho ah_u dá xi ah_u rá m Hman Oj_u gue 'b_uεp_u ní mandagah_u Oj_u, nε dí p_ucä xínga n'da ah_u guí nurcah_u ma hmi mahøn'a. ²⁶ Nuya nam pa ya dí xi ah_u, hingui pa ma güendagä 'b_u guí 'b_uhmb_u rán ho Oj_u ya. ²⁷ Nguetho hin te dá cøn'nah_u, gätho dá xi ah_u 'b_uε'a nde Oj_u guí p_uhmb_u. ²⁸ Nuya guí jamansu 'b_uε'a guí 'yøth_u, nε da zä b_u guí jamansuf_u y_u mb_ui ni mi 'yεc'y_uei h_u b_uya. Nε gue'a ra 'b_ufi bi 'da ah_u rá Hogand_uhi Oj_u, gue guí

jamansuf_u y_u 'yεc'y_uei ra Hmu, gätho ná ngu' _u i 'b_uhmb_u ra Cristo, nguetho rá jise ra Cristo í gurpa y_u ts'oqui 'b_u mí du. ²⁹ Pε nu'b_u dá mbagä, dí p_ucä m'bejua ba ε'i 'da tengu y_u zate, nde da za' _u y_u dε'yo, din jab_u da 'yøt'ah_u gue di _un'na ni mb_ui h_u gy_u 'yεc'y_uei h_u. ³⁰ Nε 'da' _u gue guesε ah_u da ndants'i, nε hinga nju_uantho da man rá m Hman Oj_u, gue da ndep'a dí t_uεn'd_u mi'da. ³¹ Janangue'a guí jamansu ni mb_ui h_u ngue hin da hyä ah_u _u. Nε guim b_uεmh_u gue nhyu jεya, ma pa nε ra xui, dá xän'nah_u n'da ngu n'da ah_u, nε εmme dán zoni nangue ah_u.

³² Nuya dadí d_u ah_u Oj_u. Nε ga soc'ah_u rá m Hman Oj_u, nu'a i ma nangue rá mate Oj_u, gue'a ram hma di zεt'a ni mb_ui h_u, nε gue'a dín ja ah_u gätho i ja Oj_u, tengu tho _u gätho mi'da i pa nthahni. ³³ Nugä hin dá nde a ni mb_uetih_u, xínga gue ni pahnih_u. ³⁴ Pε guí p_uhmb_u däm pεpzehe nε dá undä 'b_uε'a gätho mí hon' _u dán 'yogähe. ³⁵ Dá øt'ä gue dá honse man ts'ihme, dá ut'ah_u gue dam p_uhmb_u nε ga fäxh_u _u hin 'y_u 'b_uε'a da hyoni. Nε gam b_uεmh_u 'b_uε'a bi ma ma Hmuh_u ra Jesús 'b_u mí 'yεna: “Man'da di johya ní mb_ui n'da 'b_u di uni, xinda gue'b_u din t'unna n'da,” ngub_u bi man ra Hmu, bi 'yεn'a ra Pablo.

³⁶ Nε nu'b_u mi gua'a rá m hma ra Pablo, bin d_unyahmu gätho mí 'b_up_u, nε bin y_uh_u Oj_u. ³⁷ Nε nu' _u gätho bin zoni, nε bi hy' _u a ra Pablo nε bi z_uspa rá 'yogu. ³⁸ Nu' _u εmme bi du y_u mb_ui, nguetho ra Pablo bi xi' _u him man'dand_u da nu mahøn'a. Nε nu' _u bi zix'a ra Pablo b_u ja ra barco b_uya.

21

Bi mba b_u Jerusalén ra Pablo

¹ Nε nu'b_u mán hyehmbe y_u 'yεc'y_uei, dá huhe ra barco, nε nju_uantho 'b_uεx dá sømhb_e b_u ja ra t'uhäi Cos ngue i ja b_u made ra dej_u. Nε man'da pa b_uya dá thohmbe b_u ja ra hnini Pátara. ² Nub_u, dá t_umhbe n'da ra barco ní mba b_u ra häi Fenicia, dá huhe b_uya dá mbähmbe. ³ Nε nu'b_u má thohmbe

nthandi thoho ra t'uhäi Chipre i ja bu made ra deja, ngaha dá mbähmbe dá sòmhe bu ra häi Siria nubu ra hnini Tiro, guepu da zoh rá 'beni ra barco. Ne dá çahmbe buya, dá mbähmbe bu ja ra hnini. ⁴ Nu'bu má tìmhbe bu yu 'yεc'yεi buya, dám 'buhmbe nyoto pa. Ne nu rá Hogandahi Oja bi bεnba yu 'yεc'yεi 'be'a da thoh ra Pablo 'bu da mba bu Jerusalén. Janangue'a bi xifi hin da mba. ⁵ Ne nu'bu mí gua'a nyoto pa, dá pømhe bu. Ne gätho yu 'yεc'yεi, yun 'yohu ne yu xisu ne yu t'uhni, dá mbähmbe asta gue dá pømhe bu ja ra hnini. Dán danyahmuhe bu ja ra ndendeja buya, ne dán yahe Oja. ⁶ Nubuya dán 'yεhmbe ne nugähe dá huhe ra barco, pe nu'bu bi mbeng bu ja yu ngu.

⁷ Bá nexhe bu Tiro, dá mbähmbe ne dá çahmbe 'bu má sòmhe bu Tolemaida. Nu'bu má zenguahe yu cu, dán tehe bu n'da pa. ⁸ Nu'bu mi hyats'i, gätho gahe ngue dín 'yohe ra Pablo dá thohmbe bu ra dahnini Cesarea. Ne dán säyahe bu ja rá ngu ra Felipe. Nu'a ra Felipe zai mi mam bu rán ho ma'da'yo Oja. Nu'a, n'da gue'u yoto má 'yohu nthahni mín 'yohu ra Esteban. ⁹ Ne nu ra Felipe mi 'bui goho yu t'ixu him bin thati, ne nu'u, yu pøngahya u, bi man rám Hman Oja. ¹⁰ Ne nu'bu mám 'buhmbe bu 'da yu pa bi zø'a n'da rá pøngahya Oja í Agabo, bá nexpu ra häi Judea. ¹¹ Nu'bu mi zøm bu dí 'buhmbe a, bi gäspa a rá ngat'i ra Pablo ne bi duzehe yu gua ne yu 'ye ra Agabo, ne bi ma:

—Nu rá Hogandahi Oja bi bεngä ngue ngubu da 'yøpua yu judío a rá mbeti na ra ngat'i bu Jerusalén, ne din dá bu 'buh yu ja'i ngue hing yu judío.

¹² Nu'bu má øhmbe 'be'a bi man ra Agabo, gätho gahe ne yu mangu bu, dá øpuahe ra ts'edi hin xtá mba ra Pablo bu Jerusalén. ¹³ Nu ra Pablo bi 'yεm buya:

—'Be'a guí øthu guí zomhu. O gadi unghu ma mbui. Nugä dadín sägä hont'a go 'be'a da t'ørcagui, o gue da thurqui o gue da thog bu Jerusalén nangue ra Jesús, ma Hmu.

¹⁴ Ne him bi zá dá sàmhe, dá hεthe buya ne dá εmhbe:

—Nu'a rá pähä Oja da t'øt'e.

¹⁵ Ne m'bejua buya dán sähe ne dá mbähmbe ra Pablo bu Jerusalén. ¹⁶ Ne 'da'u yu 'yεc'yεi bu Cesarea dá mbähmbe. Ne nu'bu má sòmhe bu Jerusalén, nu'bu bi zixcähe bu rá ngu ra Mnasón, ra mangu chipre. Ne maya'bu thoho mí εc'yεi ra Mnasón. Guepu rá ngu dán säyahe.

Bi zengua ra Jacobo ra Pablo bu Jerusalén

¹⁷ Nu'bu má sòmhe bu Jerusalén, nu yu cu nangue ra Cristo bu, bi hyu yu mbui 'bu mi nuje, ne bi zimanhoje.

¹⁸ Man'da pa buya dá mbähmbe ra Pablo dá nuhe ra Jacobo Santiago, ne'u gätho mí 'bupu, yu mingurpihu, yu dæc'yεi. ¹⁹ Nu ra Pablo bi zengua u ne 'bex bi du'mi 'dahmi'datho bi ma 'be'a gätho bi 'yøt' Oja nangue rá 'be'fi ra Pablo, nubu 'buh yu ja'i ngue hing yu judío. ²⁰ Ne nu'bu mi 'yø'u 'be'a bi man ra Pablo gue bi 'yømanho 'bu mí sih rám Hman Oja, εmme bin johya ne bi 'yεspa Oja. Pe nu'bu, bi 'yεmbi:

—Pe guí pa'di, ma zu cu'i Pablo gue yu mahuahi thoho yu judío i εc'yεi ya, ne gätho i εna jatho da 'yøt' yun t'edi ra Moisés. ²¹ Ne nu'bu bi sifi 'be'a gätho gá 'yøt'e. Ne sä εn'u gá xänbi gue gätho da hyeh yun t'edi ra Moisés u yu judío gue 'bupu 'buh yu ja'i hing yu judío, ne gá xifi ngue hin da mba nthequi yu xifani, ne hin da 'yøt' yun t'øt'e yu judío, εn'u. ²² Nuya 'be'a sä ga øthu ya, guehma dim peti u ma mi 'yεc'yεihu yu judío, gue da gohmahya'a'i, nguetho da 'yøde ya gá søhø, bi 'yεmbi. ²³ Nuya nde'bu guí 'yøt'e 'be'a ga xi ahe. Nuya 'bucua goho yun 'yohu ngue bi ma da 'yøt'a n'da ran hogui nangue Oja, ne jatho da 'yøt'e. Nuya guí 'yøt'e 'be'a da 'yøt'u. ²⁴ Nu'i gue'e guí six buya yun 'yohu, ne guí 'yøt'e tengu jatho da 'yøt'u, ngue mí ma n'da ran hogui nangue Oja. Ne gätho guí jurpa yu gasto u, guí tämb yu de'yo ngue da mbøts'e. Ne nubuya sä guí 'yax ni yahu tengu i øt' yu ja'i nu'bu xun guah yu

pa yæn hogui. Ne gätho yæ ja'i sä da badi ngue him majuañi'be'a bi man'u 'da nangue'e. Ne da bah pæya ne'e guí ten'na rán t'edi ra Moisés. ²⁵ Pe nangue yæ ja'i hing yæ judío ngue bi 'yεc'yεi, ya dá penpahe n'da ra sœcuæ, ne dá xihmbe hin da zi 'be'a bi 'bœspa yæ hmite, xín da za'a ra ngø ngue him bi bøn rá ji, xín da zi ra ji. Ne hin da 'yøt' yæn 'yomt'eni, bi 'yæn'a ra Jacobo Santiago.

Bi mba mfent'i ra Pablo bæ danija Jerusalén

²⁶ Nu ra Pablo bi zix'u yæn 'yohu bæya, ne bi 'yøt'e tengu bi 'yøt'u. Ne bi mbähä bæ mbo yú danija yæ judío, ngue da ma nda'a ní pa da guah yú pa ran hogui. Ne bi ma nda'a ní pa di un yæ 'bøts'e.

²⁷ Hin ε ní zøn'a yoto pa mi juah ran hogui, nu yæ judío gue hing yæ 'yεc'yεi, yæ mængu ra häi Asia, bi nu bæ mbo ra danija ra Pablo. Nu'u bi parba yæ ja'i ne bi bent' ra Pablo. ²⁸ Bi mbafi:

—N'yohu ahu dyu israelhu, dami zeje gam benthu na ran 'yohu 'bäcua, i xänba yæ ja'i hønba go hapu i pa ngue hingui hoju, ne εna nte di muui yán t'edi ra Moisés ne nte di muui ma danijahu. Ne hinga hønt'a bi 'yøt'e, pe man'da, bá si ua mbo ra danija yæ ja'i ngue hing yæ judío. Janangue'a bi ts'on'a ra hoganija ngue majapi, sä εn'u.

²⁹ Nguetho mi nu min 'youi ra Pablo bæ ja ra hnini n'da ra mængu éfeso í Tróximo. Ne mi manse ngue εmbi bi zixpu mbo ra danija.

³⁰ Ne nubæya gätho ra hnini bin ja n'da ran 'yo'ts'i, ne gätho ní muxpu 'bäh ra Pablo, bi bent'i, bi gæcpu thi ra danija. Ne 'bex bi gut' yú nija.

³¹ Ne nu'bæ mí zäpi εna xtá hyo ra Pablo, nu ra hmudofæi mí øde ngue gätho ra hnini Jerusalén bin 'yo'ts'i.

³² Nu'a 'bex bi zix'u yæ dofæi ne gätho yæ hmudofæi, ne bi mba n'dihi bæ 'bah yæ ja'i. Ne nu'bæ mi nu yæ ja'i gue mba bæ yæ dofæi ne yæ hmudofæi, 'bex bin hε ním 'benza ra Pablo. ³³ Ne nu'a ra hmudofæi bæya bi bent' ra Pablo εna

da got'i, ne bi manda ngue da mba nthat'i yoho yæ cadena. M'bejua bi t'än'dæ, ne bi t'εmp'u:

—To'o na, 'be'a bi 'yøt'na.

³⁴ Pe nu yæ ja'i εmme madí mbahni ne gätho 'dahma 'dan'yo bi ma. Janangue'a nu ra hmudofæi him mi sä da badi hanja bin 'yo'ts'i. Bi manda ngue da zixpu ja ra ngundofæi a bæya.

³⁵ Ne nu'bæ mí zøm bæ ja rá 'dede ra ngu, bi dux'u yæ dofæi a ra Pablo, nguetho nu yæ ja'i man'da nde da bent'i mahøn'a. ³⁶ Nguetho xæn ngu yæ ja'i bi dænni bi mbafi:

—Dami hyohu, εn'u.

Nu ra Pablo bin juqn zehε bæ ja yá hmi yæ ja'i

³⁷ Ne nu'bæ manguepu da zixpu mbo ja rá ngu ra Pablo bi 'yän'na ra hmudofæi:

—Dami 'yørqui ts'u ra mate dan yaui ts'u, bi 'yεna.

Nu ra dofæi bi dadi:

—Ha guí pa'a rá nde yæ griego.

—Häha, bi yæn'a ra Pablo.

³⁸ —Oh, ha hinga gue'e gra mængu Egipto, ngue gá dæp'a n'da ran 'yo'ts'i ne gá sixpu ma'ueni goho mahuahi yæn 'yohu ngue yæ hyodu, bi 'yεmbi.

³⁹ Nu ra Pablo bi dadi:

—Hin'na, hinga guécä. Nugä dra judiógä ne dra mængu Tarso, n'da ra dahnini ngue ja rá ts'edi bæ ja ra häi Cilicia. Nuya dí ä'a n'da ra mate ngue ga xicä ts'u yæ ja'i.

⁴⁰ Nu ra hmudofæi bi un ran t'edi. Nubæya, nu ra Pablo bí 'bæpu ja ra 'dede, ne bi uä'ts' rá 'yε ndepe din hε yæ ja'i. Ne nu'bæ min hε, bi zofo nangue yú ndese u, gue yú nde ra hebreo, bi 'yεna:

22

¹ —N'yohu ahæ, gyæ ta ahæ, gui 'yøhmbæ 'be'a ga xi ahæ ya, bi 'yæn'a ra Pablo 'bæ mi dæ'mi bin ya.

² Ne nu'bæ mi 'yø'u ngue bi ts'ofonangue yú ndese ra hebreo, man'da bin hε. Nu ra Pablo bi 'yem bæya:

³ —Nugä dra judiógä, däm 'bucä bæ Tarso, nubæ ra häi Cilicia, ne bi mba

ma tedegä ua Jerusalén. Ne dán xäcä rán xädi ra Gamaliel, ne dán xäcä xän ho yän t'ëdi u ma ngarpa bõtahu. Ne emme mi ëhyagä nangué rá 'bëfi Oja ngue gätho ma mbui, tengutho ahü ya. ⁴ Ne madí undä ran unbi to'o gätho mi ëc'yëi ra Jesús, ne 'da'ü dá ho ne'ü mi'da, yan 'yohü ne'ü yu xisu dá sixpu fädi. ⁵ Nu ra hmumbäjä ne yu dác'yëi da zä din juanni 'be'a xtá øt'ä, nguetho dá çanba yú søcuä bi 'dacä, gue mí ëna xcá un yu ngarpi bü ja yú nijä ma mijudíohü bü Damasco. Ne dá hax ra 'yu dá mba bü Damasco. Nu ra søcuä dá jücä ngue'a ran t'ëdi ga cot'a fädi yu 'yëc'yëi, ne dí ëna xcuá si ua Jerusalén, ngue xtá nu ua ran unbi.

Nu ra Pablo bi ma ha bin jabü í 'yëc'yëi

⁶ Ne nu'bü män 'yogä bü 'yu hänbü Damasco, tengu'bü mbë huxyadi, bá çä n'da ra nyot'i mahëts'i, ngue nts'edi bi hyärrpu dí 'bäi. ⁷ Nugä dá täng bü häi, ne dá ø'a n'da ra nde bi xiqui: “Saulo, Saulo, hanja gní untagui,” bi 'yëngui. ⁸ Ne dá thätí: “To'o i ma Hmu.” Ne nu'a bi xiqui: “Nugä dra Jesús, dra mangu nazaret, guécä gadí untagui.” ⁹ Ne nu'ü 'da mín 'yogähe bi nu'a ra nyot'i, pë him bi 'yø'a ra nde ngue bi zocä. ¹⁰ Ne dá änni: “Ma Hmu 'be'a sä ga øt'ä.” Ne nu ra Hmu bi 'yëngui: “Dami ndants'i ní mba bü Damasco, nubü, da si'a bü 'be'a gätho dá sän'ni'i gui 'yøt'e.” ¹¹ Ne nugä 'bex dán xädä nangué'a ra nyot'i, ne nu'ü mín 'yogähe bi garca ma 'yë, ne dá sømhbe bü ja ra hnini Damasco.

¹² Ne mi 'bupü n'da ra hocjä'i í Ananías, ngue mi tenni xän ho yän t'ëdi ra Moisés. Ne gätho yu judío mi 'bupü mi numanho a. ¹³ Nu ra Ananías bi zøpu däm 'bücä, ne bi xiqui: “Ma cu'i Saulo, dami hyand ran nequi ni dä ya.” Ne 'bex bi zø ma dä, ne bi zä dá nu a ran 'yohü büya. ¹⁴ Ne bi xiqui: “Nu'a Oja mi thande ma ngarpa bõtahu bi huahn'na'i ngue gui pädi 'be'a rá pähä a. Ne bi ja'a'i gá nu rá Hoga Ts'ünt'ü, ne bi ja'a'i ngue gá 'yørpa rá nde a. ¹⁵ Nuya gui mam bü

'büh yu jä'i 'be'a gá nu ne 'be'a gá 'yøde. ¹⁶ Ne hin'yü 'be'a man'da gui tø'mi, dami ndants'i gan xixyä, gui 'yëc'yëi majuani a ra Hmu ngue di 'uec'a'ü ni ts'oqui nangué rá thuhu a ra Hmu,” bi 'yëngä ra Ananías, bi 'yë'n'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo hanja bi mba bü 'bü'ü hing yu judío

¹⁷ Ne xø bi 'yëna:

—Ne nu'bü jämbä pengä ua Jerusalén, dán ya'be Oja bü mbo ra danijä, ne nu Oja bi jacä dá nu tengu n'da ra t'í. ¹⁸ Ne dá nugä ra Hmu, bi 'yëngui: “Dahmantho dami pøngua Jerusalén, nguetho hin da t'ørpamasu 'be'a gui ma nanguécä.” ¹⁹ Ne dá xi'a: “Ma Hmu, nu'ü ma manguhe ua gätho i pädi 'be'a gätho dá øt'ä, dá mba bü gätho ma nijähe, ne dá unba ü gätho bi 'yëc'yëi i, ne dá cot'a fädi ü. ²⁰ Ne nu'bü mi mba ntho ra Esteban mi 'bücä bü, ne 'da'angu dá bëmhbë ü bin hote, ne dá jamansup yú pahni ü.” ²¹ Pë nu ra Hmu bi xiqui: “Ní mba, nguetho ga pënh'na bü yabü guerpü 'büh yu jä'i ngue hing yu judío,” ngubü bi xiqui, bi 'yë'n'a ra Pablo.

Nu ra Pablo bi mba ma dä bü 'büh yu hmudofüi

²² Nu'ü bi 'yømanho 'be'a bi man'a ra Pablo, asta gue'bü mí ma da mba bü 'büh yu jä'i hing yu judío. Nubüya bin cuë'ü yu judío i 'bäpü gue hing yu 'yëc'yëi, bi mbafi ne bi 'yëna:

—Dá tho na ran 'yohü, man'da xän ho 'bü hin di thoqui dim 'bui, bi 'yë'n'ü.

²³ Man'da bi mbafi bi huät't' yú pahni ne bi 'yents' yu fonthäi. ²⁴ Nu ra hmudofüi bi manda da ts'ixpu mbo ra Pablo, ne bi manda da mba m'bei, ngue ndep'a dín juän'na ra Pablo hanja ná mba'ü yu jä'i. ²⁵ Ne nu'bü i pa nthät'i ra Pablo ngue ra xifani, bi 'yän'na ra dofüi ngue mi 'bäpü:

—Ha i ja nin t'ë dihü gui fë'a n'da ra romano nu'bü hin ní t'ørpa ran juänbi, bi 'yë'n'a ra Pablo.

²⁶ Ne nu'bü mi 'yø'a ra dofüi a bi man ra Pablo, bi mba bá xi'a rá hmu ne bi 'yëmbi:

—Dami jamansu 'be'a guí ørpa na ran 'yoh_u, n'da ra romano na.

²⁷ Ne bá ε'a ra hmudof_ui b_uya, bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha majuani gue'e gra romano.

Nu ra Pablo bi d_udi:

—Haha, bi 'yεna.

²⁸ Nu ra hmudof_ui bi 'yεmp'a:

—X_un ngu ra mbeti dá jut'a_u ngue dán romanogä.

Nu ra Pablo bi xi'a:

—Pe nugä mb_udi thoho ma ta bin t'un ran t'εdi gue din romano, janangue'a man'da dra romanogä.

²⁹ Ne nu'a ra hmudof_ui bin su nguetho ya xí du't'i ne nu'a ra Pablo ra romano na. Janangue'a nu'_u nte bi 'yørpa ra Pablo, εna xtá mbei.

Nu ra Pablo mi 'bäp_uja rá junta_u yú hmumbäjä_u y_u judío

³⁰ Ne nu'b_u mi hyats'i, nu ra hmudof_ui nde da badi hanja í yäp'_u y_u judío, bi xocta'a ra Pablo mán thu't'i, ne bi manda dim peti y_u hmumbäjä ne yú ngärpi y_u judío. Ne bi zix'a ra Pablo b_u dim peti.

23

¹ Nu ra Pablo εmme madín hyeth_u b_u, ne bi xifi:

—N'yoh_u ah_u, nugä zäi dí øt'ä'a i xicpa ma mb_ui Ojä, asta gue ra pa jab_uya, bi 'yεm 'b_u mí d_u'mi din yä.

² Pe nu ra Ananías, ra dambäjä, bi xi'_u gue 'darp_u mi 'bähmb_u ra Pablo, da mberpa rá nde. ³ Nu ra Pablo bi xi'a ra Ananías b_uya:

—Ojä da mberp'a'i nguetho yoho ni mb_ui. Sä guí εmh_u hin dá øt' y_un t'εdi, pe go gue'ah_u hin guí øth_u y_un t'εdi, ngue gadí manda da 'berca ma nde.

⁴ Ne nu'_u 'darp_u mi 'bähmi bi 'yεmbi: —Hanja gní that'a ra dambäjä ngue bi huahn'na Ojä.

⁵ Ra Pablo bi d_udi:

—Cu ah_u, hin dí p_ucä ngue ra dambäjä a, nu'b_u xcá p_ucä hin xcá thatä 'b_u, nguetho nt'o't'i gue hin ga c'aman'_u ma ngärpih_u, bi 'yεmbi.

⁶ Ne nu'a ra Pablo 'b_u mí nu'_u 'da gue hup_u ja ra junta, bi badi hinga

'da'ingu yú t'εc'y_ui _u, nguetho 'da'_u bi den'd_u i man y_u saduceo ne nu mi'da bi den'd_u i man y_u fariseo. Janangue'a nu ra Pablo bi 'yεmp'_u 'b_up_u ja ra junta:

—N'yoh_u ah_u, nugä dra fariseogä, ne xin rá ts'unt'ugä n'da ra fariseo. Nugä dí 'bäcua ne guí ørcah_u ran juanbi nguetho dí εc'y_ui gue i ndants' mahøn'a_u i tu, bi 'yεn'a ra Pablo.

⁷ Ne nangue'a xí man na ra Pablo bin junth_u y_u fariseo _u y_u saduceo, ne gätho bin hecp_u ja ra junta.

⁸ Nguetho i man'_u y_u saduceo gue hingui ndants' mahøn'a_u i tu, ne i ma ngue njo'o yám 'behni Ojä mahεts'i, ne i ma ngue njo'o y_un dahi. Pe nu y_u fariseo gätho i εc'y_ui. ⁹ Bin ja n'da ra mbahni, ne nub_uya bin ndants'i 'da'_u yú xänbate _u y_u fariseo, bi 'yεn'_u:

—Nuna ran 'yoh_u 'bäcua, nte mán ts'o bi 'yøt'e. Xi'b_u majuani n'da ran dahi o gue n'da rám 'behni Ojä mahεts'i bin yäui, nde'b_u hin ga sahmb_u Ojä, bi 'yεna.

¹⁰ Pe nu'_u 'b_up_u ja ra junta, εmme bin s_u'_u, asta gue'b_u mí zu ra hmudof_ui da sen'inde ra Pablo. Bi xih yú dof_ui b_uya gue ba jäcp_u 'b_uh y_u jä'i, ne da zix mahøn'a_u b_u ja ra ngundof_ui.

¹¹ Ne nu'b_u min xui, ra Hmu mahεts'i bim 'bähmi ra Pablo ne bi 'yεmbi:

—O di tu ni mb_ui Pablo, nguetho ngutho gui ma b_u ja ra dahnini Roma nanguecä, tengutho gá mangua Jerusalén.

Mi εna xtá tho ra Pablo

¹² Nu'b_u mi hyats'i, 'da'_u y_u judío 'da'ingu bi bεn'_u da hyo ra Pablo, ne bi ma jatho di jä'ts'a bi man'_u. Ne bi 'yεn'_u ngue hin din sihmε, xing ra dehe da zi, asta gue'b_u go bi hyo. ¹³ Ne mi pongui yote má 'yoh_u _u 'da'angu bi ma ngue da hyo ra Pablo. ¹⁴ Nu'_u bi mba b_u 'b_uh y_u hmumbäjä ne y_u d_uc'y_ui, ne bi xifi:

—Nugähe dá mamhbe majuani 'be'a ga øthe, ne hin dan sihmεhe asta gue'b_u go dá hohe ra Pablo. ¹⁵ Janangue'a nu ah_u ne'_u mi'da guín

'yohu bu ja ra junta, nu'bu nixudi gui xihmbu ra hmudofui ba si'a ra Pablo, gui 'yembi gue gui 'yanhdu mi'da yan t'anni. Janangue'a nugähe buya, dan sähe gua täcuahé bu ja ra 'yu, ga hohe, bi 'yén'u.

¹⁶ Pe nu rá 'be'ue ra Pablo bi 'yøde 'be'a nde da 'yørpa yan 'yohu. Bi mba bu ja ra ngundofui ne bi xi'a ra Pablo.

¹⁷ Nu ra Pablo bi zonh'na n'da ra dofui buya, bi 'yembi:

—Dami six na ra ts'unt'u bu bí 'buh ra hmudofui, nguetho i ja 'be'a da xifi.

¹⁸ Nu ra dofui bi zixpu 'bu'a rá hmu, ne bi xifi:

—Nu'a ra Pablo ngue i ofädi, bi zoncagui ne bi 'yác ra mate gua siua na ra ts'unt'u, nguetho ja 'be'a da xi'i.

¹⁹ Nu ra hmudofui bi bentpa rá 'ye ra ts'unt'u, n'danni bá änni:

—'Be'a guín nde gui xiqui.

²⁰ Nu'a ra ts'unt'u bi xi'a ra hmudofui buya:

—Nu'u 'da yu judío bin yase'u, bi ma da 'yá'a ra mate 'bu nixudi, ngue gui sixpu mahøn'a bu ja ra junta ra Pablo, nguetho da 'yén'i, da 'yan mi'da yan t'anni. ²¹ Pe 'yo guí øt'e 'be'a da xi'i, nguetho i pongui yote má 'yohu yu judío ngue xun jot' ra 'yu, i täcua bu ra Pablo. Nu'u, 'da'angu xum ma ngue xín din sithe xín din sihme asta gue'bu go bi hyo ra Pablo. Ne i tøp'a thoho 'be'a go gui ma, bi t'emp'a ra hmudofui.

²² Nu ra hmudofui bi hecua ra ts'unt'u ngue njon da xifi, ngue ya xi xi'a ra hmudofui. Ne nubuya bi xifi da mba.

Nu ra Pablo bi mba m'behni bu 'buh ra Félix

²³ Nubuya nu ra hmudofui bi zohn'du yoho yu ngarpa dofui, bi xifi din sä yociento ndofui da mba bu ra hnini Cesarea 'bu guto nxui. Ne da mbähä mi hyäte ma 'det'a yu dofui ngue din tøgue, ne da mbähä mi yociento yu dofui ngue i cu yan ts'at'egui. ²⁴ Ne bi manda da thøspa yu fani ngue da hyux a ra Pablo. Ne bi xifi di jamansu xun ho bu 'yu, asta gue'bu go bi dá bu 'buh ra ts'ut'abi Félix. ²⁵ Ne bi 'yo't'a n'da ra søcuq

ra hmudofui, bi mbenpa ra ts'ut'abi Félix.

²⁶ Ne bi 'yén'a ra søcuq:

“Nugä dra Claudio Lisias, dadí zengua'i, gra Félix, gra hoga ts'ut'abi.

²⁷ Nuna ran 'yohu na, nu'bu mi bent' yu judío, nde xtá hyo. Pe dá yamhbe nangue xun ngu yu dofui, nguetho dá øcä ngue ra romano na. ²⁸ Nugä him mí paði hanja bi mba ma yapi, dá sixpu ja rá junta yu judío. ²⁹ Pe nubuya dá øde ngue hønt'u yan t'edi zehé yu judío ngue í mba ma yapi, ne hin'yu 'be'a dí tho, o gue dín ofädi. ³⁰ Ne nu'bu mi sicä 'be'a nde da 'yøt' yu judío, ngue nde da hyo, 'bex dá penh'na bu guí 'bui. Ne dá xi'u yu nyapate gue da xi'i 'be'a ní mbespa ra hnuman'u. Ne hønt'a dá xi'a ya,” bi 'yén'a rá søcuq ra hmudofui.

³¹ Nu yu dofui buya bi 'yøt'e tengu bi xi'u yá hmu. Nu'u bi zix'a ra Pablo 'bu min xui, asta gue'bu mí zøm bu Antípatris. ³² Nu'bu mí hyax buya, bá peng bu yu dofui gue him madín tøgue. Pe nu'u gätho madín tøgue bi thoqui bi zix'a ra Pablo u. ³³ Nu'bu mí zøm bu ra hnini Cesarea, bin dáp ra søcuq ra ts'ut'abi, ne bi mba ma dá bu ra Pablo. ³⁴ Ne nu'bu mi nu'a ra ts'ut'abi a ra søcuq, bi 'yän'na ra Pablo:

—Hapu ni häi.

Ne nu ra Pablo bi xifi gue ra mengu bu ra häi Cilicia. ³⁵ Nu ra ts'ut'abi buya bi xi'a ra Pablo:

—Nugä ga øcä 'be'a gui mam 'bu bi zø'u di yap'i'i.

Ne bi manda da mba m'bädi bu ja rá nguts'ut'abi ndudañ Herodes.

24

Nu ra Pablo bin juqñ zehé bu 'buh ra Félix

¹ Ne nu'bu mi jua'a cat'a pa, bi mba bu ra Ananías, ra hmumbäjä, ne 'da yu daç'yei, ne ra Tértulo ran hocpate. Ne bi xi'a ra ts'ut'abi 'be'a í mba ma yapi ra Pablo. ² Nu'bu mí ts'onh ra Pablo, bi du'mi bin yapate a ra Tértulo. Nu'a bi xi'a ra Félix:

—Nugähe dí pahmbe ngue nangue'e i ja ran johya ua ra häi dí 'buhmbe.

3 Ne gäthogähe man'da dí 'buhmbe xun ho nangué 'be'a guí øt'e. Ne gätho yu pa dí xi'ähe ra jamadi nangué'e. 4 Nuya hingui ngu 'be'a ga xi'a'i, pe gui 'yørca ra mate gui 'yøde 'be'a dí xi ähe. 5 Nuna ran 'yohu, emme ra ts'om'bäi na, ne emme di parba yu judío hønba go hapu 'bui ngue gätho ra ximhäi. Ne nuna, rá ngurpi 'da'u yu ja'i t'ëmbi yu nazareno. 6 Nu'a mí nde xtí ts'on ra danija bu Jerusalén, pe nugähe dá benthe, ne dí emhbe xcá juanbahe tengu im mam bu ja man t'ëdihe. 7 Pe nu ra hmudofui, ra Lisias a, con rá ts'edi bá jupru mi 'buhmbe. 8 Ne bi xije dan yäfe ua. Nuya, nu'bu gui 'yän zehé a, gui paði gue majuañi 'be'a gätho ní mba ma yañi, bi 'yëmp'a ra ts'ut'abi a ra Tértulo.

9 Ne nu'u yu judío min 'yohu, 'da'angu bi man'u. 10 Ne nu ra ts'ut'abi bi un ran t'ëdi ra Pablo gue din ya buya. Nu ra Pablo bi ma, bi 'yëna:

—Nugä i hu ma mbui ngue sä dan juandä ua, nguetho guí paði 'be'a nám 'buhmbe dyu judíohe, gue xun ngu yu jeya guín ts'ut'abi ua. 11 Nu'bu guí nde gui paði, sä gui paði, ja mán 'de'mayo ma pa ya gue dá mba bu Jerusalén, dá thande Oja bu. 12 Ne nu'u ma mi-judíohe him bi nu 'bu 'bo'o xcán junthe, xím bi nu 'bu 'bo'o xcá parbi, xínga gueru ja ma danijahe, xínga gueru ja ma t'unijahe, xínga gueru gätho ra hnini. 13 Nuya hingui sä din juanni xun ho nguetho him majuañi 'be'a ní yaçpä ya. 14 Pe nuya dadín juandä gue dí tendä ra 'yu ma'da'yo, ne gue'a embi him majuañi u. Pe guet'a ra 'yu mí ten'du ma ngurpa botahe, gue mí numansu Oja nguetho dí ec'yeyi 'be'a gätho mán t'o't'i bu ja rá søcuq yün t'ëdi ra Moisés ne yá søcuq yu pøngahya. 15 Ne nugä dí tøm'i 'be'a nín ho da 'yøt' Oja, tengu i tøm'p' ya i 'bäcua. Nugähe dí ec'yeyihe ngue gätho xun du da ndants'i, ne'u bi 'yøt' ran ho, ne'u bi 'yøt' ran ts'o. 16 Janangué'a gätho dí øt'ä 'be'a di bængä Oja n'dahma hin hapu da thinga ma ts'oqui, xínga gueru 'bu Oja xínga gueru 'buh yu ja'i,

bi 'yëna.

17 Ne xø bi 'yëna:

—Ne nu'bu mi thogui xun ngu yu jeya, bá pengä bu Jerusalén ngue ga un yun t'unni ma menguhe, ne ga un yun t'unni bu ja ma danijahe. 18 Ne ngubu dá øt'ä bu danija, dá thande Oja. 'Da'u yu judío, yu mengu bu ra häi Asia dán timhbe bu buya. Ne njom mí 'bupu xun ngu yu ja'i, xíng ra sui mi ja bu. 19 Nu'u gue dán tingähe bu, nde'bu gue'u xtambá 'yëcua u, xtá mangua 'bu ja 'be'a dá øt'ä bu. 20 O gue guehya yun 'yohu 'bäcua da ma 'bu ja 'be'a bi nuncä 'bu má mbagä bu ja ra junta. 21 Hønt'a nts'edi dá mangä bu, ne dá embä u: “Nu ahü guí ørcä ran ts'ëmbi nam pa ya nguetho dí ec'yeyi ngue i ndants'u i tu,” dá engä, bi 'yën'a ra Pablo.

22 Ne nu'bu mi 'yø'a ra Félix 'be'a bi man ra Pablo, 'bex bi ma da guah ra junta, nguetho xun ngu ts'u mi pa'a ra Félix nangué rá 'yu Oja. Ne bi xi'u:

—Nu'bu dambá ecua ra hmudofui, ra Lisias, sä ga paçä 'be'a gätho bin ja.

23 Ne nu'a ra Félix bi manda da thoqui da mba m'bädi ra Pablo. Ne bi manda ngue da t'ørpa ran ho nangué'a, ne nu'u yá amigo sä da mba bu ne di unni 'be'a gätho da hyoni.

24 Nu'bu mí tho'i ts'u 'da yu pa, nu ra Félix bá peng bu ja ra hnini Cesarea, bán 'youi rá xisu í Drusila, nu'a ra judío a. Ne bi zon'na ra Pablo, ndepe da ma hague dán zä n'da da 'yëc'yeyi ra Jesucristo. 25 Ne nu'bu mi man ra Pablo nangué ram 'bui njuantho, ne bi ma ngue di jamansu 'be'a da 'yøt'a n'da, ne bi ma din ja ran t'änni 'bu ran zegui nangué yu ts'oqui, nu ra Félix bin su buya, ne bi xifi:

—Hønt'a gá xic ya, 'be ním 'bähma bu ja ra fädi mahøn'a, ne nu'bu da bongui ga zon'na'i mahøn'a, bi t'ëmp'a ra Pablo.

26 Nu ra Félix mí ena xtán gu'ti ts'u, n'dahma xtí thø'a ra Pablo. Janangué'a njant'a thoho min zohni ne min yaui. 27 Ne nu'bu mi gua'a nyojeya bi mba ma poni a ra Félix, ne bi hyu'a ra Porcio Festo. Nu ra Félix

'bɛ mí bɔm bɛya, bi zopɛ ra Pablo bɛ ja ra fädi, nguetho mí su da numan'ɛ yɛ judío 'bɛ xtí hocpi.

25

Nu ra Pablo din juɔn bɛ 'bɛh ra Festo

¹ Nu ra Festo bi mba bɛ ra häi guepɛ din ts'ut'abi, nɛ hyupa bim 'bɛpɛ ra hnini Cesarea, bi mba bɛ ra hnini Jerusalén bɛya. ² Nubɛ Jerusalén, yɛ hmumbäjä nɛ yá ngɛrpi yɛ judío bi xi'a ra Festo, bi nyɔpi nangue ra Pablo. ³ Nɛ bi 'yɔrpa ts'edi bi 'yäp ra mate ngue da zohna ra Pablo ngue da zɔm bɛ Jerusalén, nguetho im bɛn'ɛ da gorpa bɛ 'yu, gue nde da hyo. ⁴ Pɛ nu ra Festo bi xifi ngue ofädi bɛ Cesarea ra Pablo, nɛ “mi ts'utho ga mbagä ya,” bi 'yɛmbi.

⁵ Nɛ bi xifi:

—Nde 'bɛ ga mbähä 'da ahɛ gue ja ni ts'edihɛ, nɛ nu 'bɛ ja mán ts'o bi 'yɔt'a, sä gui yɔfɛ.

⁶ Nu ra Festo, masque mbɛ man 'dɛt'a pa bim 'bɛpɛ Jerusalén, bi mba bɛ Cesarea bɛya. Nu 'bɛ mí hyax bɛya, bi mba bɛ ja rán juɔnbate, nɛ bi manda ba ts'i ra Pablo. ⁷ Nɛ nu 'bɛ mi zɔm bɛ ra Pablo, nu yɛ judío ngue bá nɛxpɛ Jerusalén bi mbä'ts'i. Nɛ ɛmmɛ xɛn ngu 'bɛ'a xɛn ts'o í yɔpi. Pɛ hingui sä da bɔm majuañi 'bɛ'a bi man'ɛ. ⁸ Nu ra Pablo bi ma nanguesɛ bɛya:

—Nte dá ɔt'ä ngue hingui ho nangue man t'ɛdihe dyɛ judíohe, xínga gue'a ra dɔnijä, xínga gue'a rán t'ɛdi ra hmuts'ut'abi bɛ Roma, bi 'yɛn'a ra Pablo.

⁹ Nu ra Festo nde da 'yɔt'a dí numanho ɛ yɛ judío, janangue'a bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha guí nde gui mba bɛ Jerusalén, guepɛ ba ɔt'a ran juɔnbi bɛ, nangue 'bɛ'a í yɔp'a yɛ judío.

¹⁰ Nu ra Pablo bi dɔdi:

—Hin'na, guecua rán säui da t'ɔrcä ran juɔnbi ua, nguetho bi 'da'a ran t'ɛdi ra hmuts'ut'abi 'bɛpɛ Roma gue gui 'yɔrcä ran juɔnbi ua. Nɛ nte mán ts'o xtá ɔrpa yɛ judío, gue gui sixcä bɛ. Nu'i guí pɔdi xɛn ho ngue te dá ɔt'ä.

¹¹ Pɛ nu 'bɛ xtá ɔt'ä n'da ran ts'o gue i man nin t'ɛdi gui hyogui, jatho ga tu 'bɛ, hin ga 'dagui nangue man dɛte. Pɛ nu 'bɛ him majuañi 'bɛ'a ní yɔcpä ɛ, njo'o n'da i ja rán t'ɛdi di dägä bɛ ja yá 'yɛ ɛ. Nugä dí ä'a ran t'ɛdi gui thocä bɛ 'bɛh ra hmuts'ut'abi bɛ Roma, bi 'yɛn'a ra Pablo.

¹² Nu 'bɛ min yɔhɛ yám fäts'ihɛ a ra Festo, bi xi'a ra Pablo:

—Nu 'bɛ guí ɛna ga dä ahe bɛ Roma, da zä 'bɛ, bi 'yɛmbi.

Nu ra Festo iyqui ra ts'ut'abi Agripa

¹³ Nu 'bɛ mi tho'i 'da yɛ pa, n'da rá ts'ut'abi yɛ judío, ra Agripa na, nɛ'a rán ju, Berenice, bi zɔm bɛ Cesarea di zɛngua a ra ts'ut'abi Festo. ¹⁴ Nɛ nu 'bɛ mi 'bɛpɛ 'da yɛ pa, nu ra Festo bi xi'a ra Agripa nangue ra Pablo, bi 'yɛmbi:

—O bɛ n'da ran 'yohɛ, i ofädi, ngue bi zocua ra Félix, í Pablo a. ¹⁵ Nɛ nu 'bɛ má mbagä bɛ Jerusalén, nu yɛ hmumbäjä nɛ yɛ dɔc'yɛi ngue yɛ judío bi xicä nangue ra Pablo. Nu 'bɛ mi äp ran ɛnbi nangue'a. ¹⁶ Nɛ nugä dá xi'ɛ: “Pɛ nugähe dyɛ romanogähe hingui sä ga hohe n'da 'bɛ hinda nadí juɔnbähe ɛ, nɛ dim 'bäpɛ ja yá hmi to'o di yɔpi, din yɔsɛ.” Ngubɛ dá xifi. ¹⁷ Nɛ nu 'bɛ mi zɔcua yɛn yɔpate, nu 'bɛ mi hyats'i, 'bɛx dá mba bɛ ja man juɔnbate nɛ dá manda da ts'ixpɛ a ra Pablo. ¹⁸ Nu 'bɛ mí 'bähmbe bɛ ɛ yɛn yɔpate, pɛ xínga n'dare bi ma gue yɛ ts'oqui tengu mím bɛngä ngue xtá ma. ¹⁹ Pɛ hɔnt'a n'da ram hma madín junthɛ nangue 'bɛ'a mi ɛc'yɛi zɛhɛ ɛ yɛ judío. Nɛ nangue n'da ran 'yohɛ í Jesús nín junt'ɛ, ngue bi du, pɛ nu ra Pablo nts'edi bi ma ngue i 'bɛi, bi 'yɛna.

²⁰ Nu ra Festo bi thoqui bi ma:

—Nɛ nugä hin dí pɔcä ga ɔt'ä ran juɔnbi nangue 'bɛ'a ɛc'yɛi yɛ judío. Janangue'a dá ä'n'na ra Pablo 'bɛ nde da mba bɛ Jerusalén, da mba ma juɔnbi bɛ. ²¹ Pɛ nu ra Pablo bi 'yäc ran t'ɛdi, nde ga dä bɛ 'bɛh ra hmuts'ut'abi Augusto bɛ Roma. Dá manda bɛya da 'bädi asta gue 'bɛ bi zä ga pɛhndä bɛ 'bɛh ra hmuts'ut'abi, ɛn'a ra Festo.

22 Nu ra ts'ut'abi Agripa bɥya, bi xi'a ra Festo:

—Nugä dín nde ga øde 'be'a da man'a ran 'yohɥ.

Bi da'a ra Festo bɥya:

—Nixudi da zä gui 'yøde.

23 Man'da pa bɥya bi mba bɥ ja rá ngu ran juɔnbate ra Agripa ne ra Berenice. Ne bi mba bɥ mbo gätho ja yú ts'edi, min 'yohɥ yɥ hmudofɥi ne yɥ ngɥrpi bɥ ja ra hnini Cesarea. Ne bi ts'ini xɥn ho nguetho i ja yúts'edi. Ne nu'a ra Festo bi manda da ts'ixpɥ ra Pablo. 24 Ne nubɥya bi 'yɛn'a ra Festo:

—Nu'i gra ts'ut'abi Agripa, ne aɥ gɥn 'yohɥɥ gätho gui 'bɥhmbɥ ua ya, gui nuɥ na ran 'yohɥ. Ne gätho yɥ judío 'bɥpɥ Jerusalén ne'ɥ 'bɥcua Cesarea madín yɥpi nanguehna. Nu'ɥ njɔm'bɥ mi ε't'a mi xiqui ngue mi ädi da mba ntho. 25 Pe nu'bɥ má paçä ngue nte bi 'yøt'a rán säui dí tho, dá ɛngä ga pɛnpɥ 'bɥh ra hmuts'ut'abi bɥ Roma, nguetho mí mansɛ da mba ma dä bɥ. 26 Pe hin'yɥ 'be'a sä ga o't'ä a xɥ 'yøt'e ngue ga pɛnpa ma hmu. Janangue'a dá zonhdä na ran 'yohɥ, gui 'yøhmbɥ ts'ɥ 'be'a da man ya, ma ts'ut'abi Agripa i. Ne nu'bɥ gá 'yøhmbɥ, masque da zä gui xijɥ bɥya 'be'a da zä ga o't'ä nangue ran yɥpi. 27 Nguetho dí ɛna hingui ho ga pɛnpɥ n'da ra ofädi, ne nte má søcuɔ da jaɥts'i ngue da mam bɥ hanja i ofädi, bi 'yɛn'a ra Festo bɥya.

26

Nu ra Pablo bin juɔn zɛhɛ bɥ 'bɥh ra ts'ut'abi Agripa

1 Nu'a ra Agripa bi xi'a ra Pablo:

—Da zä gui mansɛ nangue'a zɛhɛ, bi 'yɛmbi.

Nu ra Pablo bi uɔn rá 'yɛ ne bi ma nanguesɛ. Bi 'yɛna:

2—Ijagä ran johya, nguetho sä dam 'bäcä ua ja ni hmi, gra ts'ut'abi Agripa, ne sä gam mangä nangue 'be'a í yɔcpä ma mijudíohe. 3 Nguetho gui paði xɥn ho 'be'a gätho yún t'øt'e yɥ judío, ne gui paði 'dahma 'dan'yo ma t'ɛc'yɛihe dyɥ

judíohe. Janangue'a dí ä'a ra mate, gui 'yø'i ts'ɥ xɥn ho 'be'a gam mangä.

Rám 'bɥi ra Pablo 'bɥ hin ní 'yɛc'yɛi

4 Nu'ɥ gätho ma mijudíohe i paði 'be'a ním 'bɥi dá øt'ä bɥ 'bɥh ma mɛnguhe, 'bɥ mán t'ɥhnigä ne'bɥ mám 'bɥcä bɥ Jerusalén, asta guehya.

5 Nu'ɥ hin'yɥ ra pähä da ma, pe maya'bɥ mi paði ngue nya'a thoho dá tɛnni xɥn ho tengu man yɥ fariseo. Nu yɥ fariseo man'da ɛhya da 'yøt' man t'ɛdihe dyɥ judíohe xinda gue'ɥ mi'da. 6 Nuya dí 'bäcua ja ran juɔnbate, nangue'a 'be'a dí ɛc'yɛi. Nugä dí ɛc'yɛi 'be'a bi xi'a Oja ma ngɥrpa bombøtahe, ngue da xox'ɥ xɥn du.

7 Nugähe yám bom'beto ɥ 'de'mayoho yú ts'unt'ɥ ma ngɥrpa bombøtahe ra Jacob, dí ɛhyahe ma pa ne ra xui nangue rá 'be'fi Oja. Ne nugähe dí tømhbɛ 'be'a bi man Oja, gue da xox'ɥ xɥn du. Nugä dí ɛc'yɛi gue majuɔni bi dɥ'mi bi 'yøt'a, ne gue'a ní yɔcpä ya ma mijudíohe, ma ts'ut'abi Agripa i. 8 Hanja gní bɛmhɥ ngue hingui sä Oja da xox'ɥ xɥn du, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo madí ɥnba yɥ 'yɛc'yɛi

9 Ne xø bi 'yɛm mahøn'a:

—Guec zɛhɛgä, nya'a thoho dá bɛngä ngue mi ɛngä xɥn ho 'bɥ ga søcä ra Jesús, ra mɛngu Nazaret. 10 Nubɥ Jerusalén xɥn ngu yɥ 'yɛc'yɛi dá cot'a fädi, nguetho bi 'dacä ran t'ɛdi yɥ hmumbäjä. Ne nu'bɥ mi t'ɛna da mba ntho, 'da'angu dá bɛmhɛ. 11 Ne xɥn ngu yɥ nidí dá ɥnba ɥ yɥ 'yɛc'yɛi bɥ ja ma nijähe dyɥ judíohe. Ne dá säpi dá sɛrpa yú t'ɛc'yɛi. Ne nugä ɛmme min cuɛgä nangue'ɥ, neɥ ja yɥ hnini yatho dá mbagä, dá un ran ɥnbi ɥ, bi 'yɛna.

Bi mam mahøn'a ha bin jabɥ bi 'yɛc'yɛi

12 Ne xø bi 'yɛm mahøn'a:

—Ne dá caxä ra søcuɔ, ngue rán t'ɛdi yɥ hmumbäjä, ngue ga ɥnba yɥ 'yɛc'yɛi. Dá ha ra 'yu ná mba bɥ ra hnini Damasco. 13 Nu'i ma ts'ut'abi Agripa i, nu'bɥ mbɛ huxyadi dá nu

bɔ 'yu n'da ra nyot'i bí 'yɛh mahɛts'i, nɛ man'da madí hyät'i xínda gue ra hyadi. Nɛ nu'a bi hyärrɔ dí 'bähmbe. ¹⁴ Nɛ nu'bɔ gätho má tãnje bɔ häi, dá øcä n'da ra nde ngue ma ndese í ts'oqui, ra hebreo, i ɛna: “Saulo, Saulo, hanja gní ungui. Xɛn hɛi guí øt'e, tengu n'da ra mbändani i pa ma sɛni ra t'o hndepe dim pɛfi xɛn ho, nɛ i nɛte thoho,” bi 'yɛngui. ¹⁵ Nɛ nugä dá änni: “To'o i, ma Hmu.” Nu ra Hmu bi dadi: “Nugä dra Jesús, guecä gadí ungui. ¹⁶ Nuya dami ndants'i, gui 'bäi. Nuya dán 'yusegä ua n'dahma gui ma nɛ gan juanni nangue gätho 'bɛ'a gá nu ya, nɛ gätho 'bɛ'a ga ut'a m'bejua.” ¹⁷ Nɛ bi 'yɛngui: “Nuya ga pɛhn'na'i bɔ 'bɔh yɔ jã'i hing yɔ judío, nɛ ga jamansu i nangue 'bɛ'a da nde da 'yøt'a'i yɔ judío, nɛ yɔ jã'i ngue hing yɔ judío. ¹⁸ Nɛ nangue nim hma, ga japi da xoc yá mbɛi yɔ jã'i nɛ him man dín 'yo bɔ ja ra 'bɛxui, pɛ dín ja ran nɛqui yá mbɛi. Nɛ ga japi da 'uepɔ ja rá ts'edi ra zĩthu, nɛ dín 'yo bɔ ja rá ts'edi Ojã ma Ta. Nɛ dín ja ra punbi yá ts'oqui. Nɛ da nu ra te mazai ɔ, nɛ gätho ran japi ga unni, tengu mi'da dá 'uecä,” bi 'yɛngä ra Jesús, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Ra Pablo him bi mbɛsta a bi man ra Hmu 'bɔ mín 'yuse

¹⁹ Nɛ nu ra Pablo bi thoqui bi xi'a ra ts'ut'abi Agripa:

—Nugä hin dá festhoho 'bɛ'a bi xicä ra nde gue bá ɛh mahɛts'i. ²⁰ Rá mbɛdi dá xi'ɔ 'bɔpɔ Damasco, gue di päh yán 'yomfɛni nɛ dín 'yo bɔ rá 'yu Ojã. Nɛ dá xifi da 'yøt' ra 'bɛfi xɛn ho nguepɔ da fãdi xɔ päh yán 'yomfɛni. Ngutho dá mangä bɔ Jerusalén, nɛpɔ gätho ra häi Judea, nɛ dá xicä yɔ jã'i ngue hing yɔ judío. ²¹ Pɛ nangue'a 'bɛ'a dá mangä, nu'ɔ 'da yɔ judío bi bentcä bɔ ja ra danijã, mi nde xta hyogui. ²² Pɛ asta gue yɔ pa jabɔya i fãxcä Ojã. Nɛ dí xi'ɔ ja yá ts'edi, nɛ dí xi'ɔ hin'yɔ yá ts'edi. Nɛ hønt'a dí xänbi 'bɛ'a bi man ra Moisés nɛ 'bɛ'a bi man yɔ pøngahyã, ngue bin ja. ²³ Nu'ɔ, bi ma ngue jatho da nu ran ɔnbi ra Cristo, nɛ gue'a ra

mbɛdi da mba nsots'i bɔ 'bɔ'ɔ xɛn du. Da mba nsots'i guepɔ da zã di un ran nɛqui yá mbɛi ɔ yɔ judío, nɛ'ɔ hing yɔ judío, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Ra Pablo ndepe da 'yɛc'yɛi ra ts'ut'abi Agripa

²⁴ Nɛ nu'bɔ ngubɔ mi man ra Pablo, nu ra Festo nts'edi bi mbafi:

—Nu'i gra Pablo, guín gät'i, ɛmme xɛn ngu guí päh ra søcuã janangue'a guín gät'i.

²⁵ Bi dät'a ra Pablo bɔya:

—Hin dí jät'ä, gra hoga ts'ut'abi gra Festo. Pɛ gätho dí mangä majuani a.

²⁶ Nu ra Agripa in ts'ut'abi bɔ 'bɔh yɔ judío, i 'bɔcua, i pädi nangue 'bɛ'a gätho dím mangä. Janangue'a hin dí su ga mangua ja rá hmi. Nɛ dí hãxa njuani ngue i pädi, nguetho him bi t'ãgui 'bɛ'a bin ja, bi 'yɛn'a ra Pablo.

²⁷ Nɛ xø bi xih ra ts'ut'abi Agripa:

—Ma ts'ut'abi Agripa i, ha guí ɛc'yɛi 'bɛ'a bi man yá pøngahyã Ojã. Nugä dí päcä gue guí ɛc'yɛi, bi 'yɛmbi.

²⁸ Nu ra Agripa bɔya bi dät'a ra Pablo:

—Nu'i, guí nde 'bɛx ga päcä man 'yomfɛni, ngue ga ɛc'yɛi ra Cristo.

²⁹ Nu ra Pablo bi 'yɛmp'a:

—'Bɛxgue guehya, ogue niya'bɔ ts'ɔ, Ojã i pädi 'bɛ'a dín ndegä. Dín nde gue guí 'yɛc'yɛi, nɛ ahɔ gätho guí 'bɔhmbɔ ua guí øhmbɔ 'bɛ'a dím mangä ya. Nɛ dín nde gui cohmbɔ tengugä, pɛ hønt'ɔ yɔ cadena hin'na ɔ, bi 'yɛmbi.

³⁰ Nɛ nu'bɔ ngubɔ mi man ra Pablo, ra Festo nɛ ra Agripa bim 'bäi, nɛ'a ra Berenice nɛ'ɔ mi'da mi hupɔ. ³¹ Nɛ nu'bɔ mi mba bɔ thi, n'da ngu n'da bin yãse ɔ:

—Nu'a ran 'yohɔ ra Pablo, nte bi 'yøt'a ngue da du, xínga gue'a dín ofädi, bin 'yɛmzɛhɛ ɔ.

³² Nu ra Agripa bi 'yɛmp'a ra Festo:

—Nu'bɔ hin xtã ma dín dã bɔ 'bɔh ra hmuts'ut'abi bɔ Roma, sä da mba nso'ts'i 'bɔ, bi 'yɛmbi.

27

Bi 'bɛnpɔ Roma a ra Pablo

1 Nu'bu ya xí hma ngue ga huhe ra barco, ne ga mbäcähe bu Roma, ra häi Italia, nu ra Pablo ne mi'da yu ofädi bi mba ma däpi a ra ngurpadofui, rá thuhu ra Julio, rá ngurpadofui ra hmuts'ut'abi Augusto bu Roma. 2 Dá huhe ra barco ngue bi nexpu ra hnini Adramitio, ne en'u da thopu ja yu hnini bu ja ndendeja bu ra häi Asia. Dá nexhe bu buya, ne dá mbähmbe ra Aristarco, ra mengu ra hnini Tesalónica bu ra häi Macedonia. 3 Nu man'da pa dá sòmhbē bu ra hnini Sidón, dán säyahe bu. Nu ra Julio min yamanhoui ra Pablo, ne bi un ran t'edi da mba bu 'buh yú amigo. Ne nu yú amigo bi un ran säya. 4 Ne nu'bu má nexhe bu, dá thohmbe bu nthē't'i ra t'uhäi Chipre i ja bu made ra deja. Dá thothe bu n'danguadi nguetho emme ts'edi ran dahi bu njombu. 5 M'bejua dá thohmbe bu ja ra häi Cilicia ne ra häi Panfilia ja bu ndendeja. Dá sòmhbē bu ra hnini Mira bu ra häi Licia.

6 Gueru bi dīm bu n'da ra barco a ra hmudofui ngue bá nexpu Alejandria, ní mba bu ra häi Italia. Ne nu'a ra hmudofui bi jaje dá huhe ra barco. 7 Ne xun ngu yu pa zu njante thoho dán 'yohe bu ja ra deja, ne xun hei dá thohmbe bu gätho rá nyani ra t'uhäi Gnido. Nu ran dahi him bi jaje njuantho dá uenthe, janangue'a yabu dá cäthe njombu ja ra t'uhäi Creta, gueru nthē't'i ra t'uhäi Salmón. 8 Ne xun hei dá thohmbe bu gätho rá nyani ra t'uhäi Creta, ne dá sòmhbē bu ja yún säya yu barco, t'ēmbi Buenos Puertos. Ne hinga yabu ja ra hnini Lasea.

9 Ne xun ngu yu pa ya dá 'behmbe nanguē ran dahi, ne nts'utho bu dín 'yo ra barco bu ja ra dehe, nguetho yu pa ya i ja yun dahi. 10 Nu'a ra Pablo bi xi'u min 'yohu:

—N'yohu ahū dí xi ahū, nu'bu ga thohmbu, ga nuhu n'da ra 'yanthi nguetho xun hei thoho bu dí mba ma 'yoni ra barco. Ne hinga hont'a ra barco ne ra 'beni ga 'behmbu, pe ts'urpu thoho necähu ga tuhu, bi 'yēmp'u.

11 Pe nu ra hmudofui man'da mi ēc'yēi 'be'a bi ma rá mbeti ra barco ne ra hmu ngue madí 'yoni, xinda gue'a 'be'a mi man ra Pablo. 12 Nubu Buenos Puertos hingui ho ngue da gopu ra barco yu pa xu se. Janangue'a nu'u mbē gätho u mi ēna xcá sòmhbē bu ra hnini Fenice, gueru xcám 'buhmbe yu pa xu se. Nubu Fenice, ra hnini bu ra t'uhäi Creta, man'da ja yún säya xun ho bu yu barco, nguetho hin ε ts'edi thopu ran dahi.

Ran dahi bi 'yēn ra deja

13 Ne n'da ra pa bi pom bu bí 'yēh ran dahi, ne hinga nts'edi i 'yo. Ne en'u xun ho 'bu da thogui. Janangue'a bi gux'a ra t'ēgui mi o bu mbo ra dehe, ngue rán ts'āmmi ra barco. Dá thohmbe buya, zu njante thoho á tho'a ndendeja ra barco bu ra t'uhäi Creta. 14 Ne 'bex bá ē'a n'da ran dahi emme nts'edi, bá nexpu Creta. 15 Ne nu'bu mí mbadi bi ndōn ra barco ran dahi, him mí sä da mba ma 'yoni buya, dán unthe buya, ne dá tendahe ran dahi bu í mba. 16 Ne dá cäthe bu herpu ja ra t'uhäi Clauda i ja bu made ra deja, nguetho bi täc'i ts'u ran dahi ra häi. Ne xun hei bu dá juxhe bu mbo a n'da zu t'ubarco ngue mí jut'a ra barco. 17 Ne nu'bu mi cärpū mbo ra t'ubarco, bi mba m'bänba yu xahi a ra barco ngue hin da xø'ts' yu xithe. Ne nu'u buya mí supi da 'yēn ran dahi ra barco bu ja ra 'bomu, ne da dontpu gueru t'ēmbi Sirte. Janangue'a bi gācua yún thācan dahi ra barco. Ne bi duxtho ran dahi ra barco bu ja ra dehe. 18 Man'da pa buya bi dū'mi bi hyōrpū ja ra dehe yu 'beni mi hōrpū mbo ra barco, ndepe hin di hyu ra barco, nguetho emme nts'edi mi enje ran dahi. 19 Ne ná hyu pa buya dá sosegähe, dá hōmhbe thi 'be'a gätho mí honi 'bu di 'yon ra barco. 20 Ne xun ngu yu pa emme mi ja yu güi, ne nya'a him bin c'ā ra hyadi, xinga gue yu sō 'bu xun xui. Ne dá nuhe n'da ran dātendahi emme nts'utho. Ne dí su ga tuhe.

21 Ne nya'a thoho njom bin sihmē. Nu ra Pablo bim 'bäi bi 'yēna:

—N'yohu ahu nde'bu xqui 'yøde 'be'a dá mangä. Nde'bu xcambán säyahu bu Creta, ne hin xca nuhu ran unbi ya, ne hin xqui 'beh ni 'benihü. ²²Pe nuya, o di tu ni mbuihu, nguetho xinga n'da ahü gam 'behmbu, pe hont'a ra barco dim 'bedi. ²³Nguetho dám 'bä'be n'da rá m 'behni Oja mahets'i má xui, gue nugä rá mbetigä Oja ne dí thande a. ²⁴Ne nu'a ram 'behni bi xiqui: “O guín su Pablo, nguetho jatho da mba ma dä'i bu 'buh ra hmuts'ut'abi bu Roma. Ne nu'a Oja hin di japi da du u guí 'buhmbu ua ja ra barco, tengu gá 'yäpi,” en'a rá m 'behni Oja mahets'i. ²⁵Nuya, n'yohu ahü, dan johyahü, nguetho dí ec'yei gue majuañi da 'yot' Oja tengu bi xic rá m 'behni. ²⁶Pe nu ran dahi da 'yenju bu ja n'da ra t'uhäi i ja bu made ra dehe, bi 'yen'a ra Pablo.

²⁷Ne nu'bu ya xí gua'i 'de'ma goho ma pa dí 'yohe, nubuya bi 'yengähe ran dahi bu ja rá xequi ra dejä t'εmbi Adria, 'bu min xui. Ne nu'u yu mbefi gue di 'yon ra barco, mí m bēni hinga yabu ja n'da ra häi. ²⁸Ne bi 'yeni hangu nan hē ra dehe, 'däte ma 'de'ma'dato metro nan hē. Ne bi dan'i ts'u ra barco, bi 'yeni mahøn'a, ne nuya hont'i 'däte ma yoto metro nan hē ra dehe. Janangue'a bi badi him ma yatho bu ndenthe. ²⁹Nu'u mi supi da zom bu ndenthe ra barco, gue din thehu yu do. Janangue'a bi 'yent'i goho yu t'εgui ngue yün ts'āmmi ra barco, bi 'yentru ja rá xuthä ra barco, ndepe hin din 'yo. Ne εmme mi xōnni din nequi. ³⁰Nu yu mbefi di 'yon ra barco mim bēni xtá 'dagui, bi ca'ma man'da ra t'ubarco bu ja ra dehe. Pe bin häte, nguetho εna gue'u yu t'εgui xtá 'yent' mi'da bu ja rá yä ra barco, gue yün ts'āmmi. ³¹Pe nu ra Pablo bi 'yemp'a ra hmudofui, ne'u yu dofui:

—I nde da 'dah yu di 'yon ra barco, pe nu'bu da 'dah yu, hin da zä gui ponju 'bu.

³²Nu yu dofui buya bi hyecua yün thät'i ra t'ubarco, ne bi dux ra dehe, janangue'a njom bi 'dagui.

³³Ne nu'bu t'anequi tho nu'a ra Pablo bi xifi nde'bu din sihme. Bi 'yena:

—Nuya, ná 'de'magoho ma pa ya ngue mí tutho ni mbuihu, ne hin gán sihmehu. ³⁴Nuya dí øt'ahu ra ts'edi gui sihu ts'u ra hme. Nu'a dí zac ni jä'ihu a, ne gueru da zä xinga n'da gam 'behmbu ne njon din unbi, xingui ts'u.

³⁵Ne nu'bu mi jua'a bi man'a ra Pablo bi hyaca n'da ra thuhme, bi un ra jamadi Oja bu ja yu hmi gätho mí 'bupu, ne bi xeni bi du'mi bi zi. ³⁶Nu'a bi man ra Pablo bi hyurpa yu mbui u, bin sihme ts'u buya. ³⁷Ne nugähe í juaje yociento ne hyate ma 'de'ma 'dato nja'i mi 'buhmbe bu ja ra barco. ³⁸Ne nu'bu mi juadi bin sihme u, nu'a ra trigo mi hōpu ja ra barco bi hyom bu ja ra dehe, ndepa dí cah nan hu ra barco.

Bi xen ra barco ra dehe

³⁹Ne nu'bu mí hyats'i, him mi pañi 'be'a rá thuhu ra häi bi hyandi. Nu'bu mi nu mi ja bu n'da ra 'yethe gue him mí ja yu do, gueru mim bēni mi sä xtí cū't' ra barco. ⁴⁰Bi hyecua yün thät'i yun ts'āmmi buya, bi zopu dehe. Ne bi xocua yün thu't'i yün thäcadehe ngue yüm 'bät't'i ra barco. Ne bi 'yēspa mahøn'a n'da ran thäcandahi. Nu ran dahi buya bi 'yon ra barco, ne bi du'mi bi hyäm bu ja ra ndendejä. ⁴¹Pe nu'bu má sømhbe hapu hingui hē ra dehe, dán tīmhbē bu yoho yu 'yethe, n'da n'danni ní yēhe. Nu'a rá yä ra barco bi yuru ja ra 'bomu ne bin du bu, ne him mi sä da thogui. Pe nu rá xuthä buya bi mbudi bi xen ra dehe, nguetho nts'edi din the bu yu dehe. ⁴²Nu yu dofui buya, εna da hyo yu ofädi, ngue mi supi din xaha, da 'dagui. ⁴³Pe nu ra hmudofui him mi ndepe gue ne ra Pablo da tho, him bi japi da 'yot'e 'be'a mim bēn'u yu dofui buya. Bi manda ngue to'o pañ nan xaha, ra mbudi da zo bu ja ra dehe ne din xaha, da zom bu ja ra häi. ⁴⁴Ne'u mi'da ngue him mi pañ nan xaha, bi 'yoxpu ja yu xithe o gue yu xeca barco. Ne gätho bi zomanho bu ja ra häi.

28

Bi zòm bɛ ra häi Malta a ra Pablo

¹ Nε nu'bu má sòhmbe bu ja ra häi, bi sije ngue rá thuhu ra t'uhäi Malta, i ja bu made ra dehe. ² Nu yu mɛngu bu ɛmme bi 'yørcähe ran ho, nguetho bi 'yurcahe n'da ra sibi nguɛpɛ dán tɔspihe. Bin 'ye bu nε xɛ seje. ³ Nu ra Pablo bi pet yu 'yont'o, bi 'yɛspɛ ja ra sibi, 'bex bi bøn'a n'da ran dɛte pozɛ bu ja ra t'o, nu'bu mi zä ra sibi. Nε nuna ra pozɛ bi zap rá 'yε ra Pablo, nε bin zɛrpɛ. ⁴ Nu'bu mi nu yu mɛngu bu ngue i zɛrpɛ ja rá 'yε ra Pablo ra pozɛ, bi 'yɛn'ɛ:

—Masque ra hyodu na ran 'yohɛ, masque him bi du bu ja ra dehe, pɛ nuya m'ɛjua da gut'a 'bɛ'a xí 'yøt'e.

⁵ Pɛ nu ra Pablo bi huɛc rá 'yε, nε bi däh ra pozɛ, nín so bu ja ra sibi, nε nte mán unbi bi nu ra Pablo. ⁶ Nε nu'bu 'bäpɛ, mi tø'mi nde da nu 'bu da nden bu bi zapi, o gue da 'yagui nε 'bex da du. Nε nu'bu ná nya'a mi tø'mi, hin te bi ja, bi pä'a mim bɛn'ɛ. Nε ɛn'ɛ: “Masque n'da ra oja na.”

⁷ Nu'a rá ts'ut'abi ra t'uhäi Malta, í Publio a, mí jase n'da xɛqui rá häi jombu dán tɔspihe. Nε bi xije ga mbähmbe bu rá ngu. Nε hyu pa däm 'bähmbe bu, nε ɛmme xɛn ho bi 'yørcähe. ⁸ Nu rá ta a ra ts'ut'abi Publio ya xmí ɛ 'bu má sòmhbe bu, mi ja ra pa nε ra mbøni. Nu ra Pablo bi mba bu da nu, bin yaui Oja nε bi gäx rá 'yε, nε 'bex bi zä buya. ⁹ Nε nu'bu min ja 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Pablo, gätho mi 'bɛpɛ ja ra häi ngue mín zäman'ɛ bi zòm bu, nε gätho bi hoqui, bi zä buya. ¹⁰ Nε xɛn ngu yɛn t'unni bi 'daje, nε nu'bu má mbäcähe, xø bi 'daje gätho 'bɛ'a ga homhbe bu ja ra barco.

Bi zòm bu Roma ra Pablo

¹¹ Nhyuzna däm 'bähmbe bu ja ra t'uhäi Malta, dá huhe n'da ra barco buya. Nu ra barco mi hø bu gätho yu pa xɛ se, ngue bá nɛxpɛ Alejandra. Nu rá thuhu ra barco t'ɛmbi yu gon'yohɛ Cástor nε Pólux. ¹² Nε dá huhe ra barco, dá nɛxhe bu ra t'uhäi Malta buya, nε dá sòmhbe bu n'da ra hnini Siracusa, ngue 'dan'yo ra häi, nε

hyupa dán dehe bu. ¹³ Dá nɛxhe bu, nε dá cäthe bu ja ndendeja asta gue'bu go má sòmhbe bu ra hnini Regio. Nε man'da pa buya bin 'yo xɛn ho ran dahi, nε ná yopa dá sòmhbe bu ra hnini Puteoli, gue ra häi Italia, nε dá cäcähe buya. ¹⁴ Nubu, dá tɛmhbe 'da'ɛ yu cu nangue ra Cristo. Nu'ɛ bi xije dan säyahe bu nyoto pa. M'ɛjua buya dá haxhe ra 'yu í pa bu ra dahnini Roma. ¹⁵ Nε nu'ɛ yu cu nangue ra Cristo mi 'bɛpɛ Roma, mi øde ba ɛhmbe bu 'yu. Bá ɛh pɛya, bi daje bu ja ra hnini Foro de Apio, nε bi daje mi'da bu ra hnini Tres Tabernas. Nε nu ra Pablo 'bu mí nu, bi xi Oja jamadi, nε nu Oja bi hyurpa rá mbui buya. ¹⁶ Nε nu'bu má sòmhbe bu ja ra dahnini Roma, nu ra hmudofɛi bi dä bu yu ofädi bu 'buh rá hmu yu mbädi. Pɛ nu'a ra Pablo bin t'un ran t'ɛdi dim 'bɛse bu ja n'da ra ngu, nε hønt'a n'da ra dofɛi da mbädi.

Bi man räm Hman Oja ra Pablo bu Roma

¹⁷ Nε nu'bu mi tho'an hyupa, nu ra Pablo bi zon'du yá ngurpi yu judío ngue mí 'bɛpɛ. Nε nu'bu mim peti bu 'bu'a ra Pablo, bi 'yɛmbi:

—Man 'yohɛ ahɛ, nte man ts'o dá ørpä ɛ ma mijudíoɛ, xín dá festa yún thande bi thocta ɛ ma ngurpa bombøtahɛ, pɛ guehma bi mba ma dägä bu 'buh yu romano bu Jerusalén. ¹⁸ Nε nu'bu mi 'yørcä ran juanbi, nu'ɛ mi nde xtá hyega thofo, nguetho nte dá øt'ä ngue da thogui. ¹⁹ Pɛ nu ma mijudíoɛ him mi nde xtá hyega thofo, janangue'a dá äh ran t'ɛdi di dägä ua Roma. Pɛ hin'yɛ 'bɛ'a dím bɛni dá yäpä ɛ ma mijudíoɛ. ²⁰ Janangue'a dá zohn'nahɛ dan nuhɛ nε dan yähɛ. Nujɛ dyɛ israelhɛ, dí tømhbɛ din ja 'bɛ'a bi man Oja gue din ja. Pɛ dí ɛc'yɛi ngue ya bi dɛ'mi bin ja 'bɛ'a bi man Oja, jananjabu nthu't'igä ra t'ɛgui ja ua, bi 'yɛn'a ra Pablo.

²¹ Nu'ɛ bi xi'a ra Pablo:

—Nugähe nte má søcuɔ bi 'bengähe ní 'yɛpɛ Judea nangue'e. Xínga n'da man 'yohɛhɛ bí nɛxpɛ, bi man ran ts'o nangue'e, njo'o to'o bi yäp'a'i. ²² Pɛ

dín nde gui xije ts'u 'be'a guím bɛni, nguetho hɔnbu bi zä i hma hingui ho 'be'a guí ɛc'yɛihɯ, bi 'yɛn'u.

²³ Nɛ nu'u bim pɛti man'da ra pa nangu'e'a xí ma, nɛ xun ngu u bi zɔm bu mi 'bu'a ra Pablo. Nu ra Pablo buya gätho ra pa bi xifi nangu'e rá 'bɛfi i ɔt' Oja ua ja ra ximhäi, nɛ 'bɛpu ní manda Oja u yu ja'i. Bi hyoni 'bɛpu dí 'yɛc'yɛi ra Jesús, nɛ bi 'yuti hapu nt'o't'i nangu'e ra Jesús bu ja rá sɔcuq ra Moisés, nɛ yú sɔcuq yu pɔngahya.

²⁴ Nu'u 'da bi 'yɛc'yɛi 'bu mí man ra Pablo, pɛ 'da'u him bi 'yɛc'yɛi. ²⁵ Nɛ nu'bu him mí sä'u ngue 'da'angu da bɛni, bi mbudi bi mba. Pɛ nu ra Pablo man'da ram hma bi xi'u:

—Nuna rá Hogandahi Oja majuani bi ma nu'bu mim pɔngahya ra Isaías, nɛ bi xi'u ma ngurpa bombɔtahɯ. ²⁶ Nɛ bi t'ɛmp'u:

Ní mba bu 'buh ni mijudíoɯ, nɛ gui 'yɛmbi:

“Nu ahɯ zäi guí ɔhmbu nangu'e ni zaguhɯ, pɛ hin guí pɔhmbu 'be'a guí ɔhmbu.

Nɛ guín nuhɯ nangu'e ni dähɯ, pɛ hin guí pɔhmbu 'be'a guín nuhɯ,”

ngubu bi 'yɛmb yu ja'i.

²⁷ Nguetho nu yu ja'i xam mɛ yú mbui, nɛ xingui ts'u cu't' yú zagu 'be'a ɔde.

Nɛ tengu'bu di ts'ant' yú dä,

nguetho su da nu,

su da 'yɔde,

nguetho hingui nde di päh yú mbui

guɛpu da zä xcá hocpa yú mbui,

ɛn'a rá Hogandahi Oja 'bu mí mím pɔngahya ra Isaías, bi 'yɛn'a ra Pablo.

²⁸ Nɛ bi thoqui bi 'yɛmbi:

—Dami pɔhmbu ngue nuya da si'u hing yu judío 'bɛpu da zä dí zin Oja u, nɛ gätho yu pa dí mba bu. Nɛ nu'u, man'da da 'yɔ'u, bi t'ɛmp'u yu judío.

²⁹ Nɛ nu'bu mí gua'a bi ma ra Pablo, nu yu judío bi mba, nɛ bin junzɛɛ u 'bu mí mba'u, nangu'e 'be'a bi man'a ra Pablo.

³⁰ Nɛ nu'a ra Pablo bim 'bupu nyo jɛya bu ja ra ngu xí mihi. Nɛ gätho to'o bi mba bu, bi numanho. ³¹ Nɛ nu ra Pablo bi ma 'bɛpu dí manda Oja u, nɛ bi xänbi nangu'e ma Hmuhɯ ra

Jesucristo. Nɛ nu'a ra Pablo him mi supi to'o da 'yɔde, nɛ njo'o to bi hɛcpi.

ROMANOS

Ra sɔcuɑ bi 'yorba ra Pablo ɥ yɥ 'yɛc'yɛi bɥ ja ra ngɥrpa dɑhnini Roma

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Pablogä, drá 'yɛhɛgä ra Jesucristo. Nɛ bi xic Ojɑ ma 'bäigä'be ra Cristo, nɛ bi huangui gam mangä rán ho ma'da'yo Ojɑ. ² Nɛ guet'a ram hma mi man Ojɑ bɥ ja rá hoga t'ohni bi 'yo't'ɥ yá pɔngahyɑ maya'bɥ. ³ Nɛ n'dat'a ram hma im ma nanguɛ ra Jesucristo rá Ts'unt'ɥ Ojɑ a, nɛ nanguɛ'a bim 'bɥcua ja ra ximhäi, rá m bom'bɛto ra David a. ⁴ Pɛ nu'bɥ mi dɑmbɛni bɥ 'bɥ ɥ xɥn du, ja bi 'yu Ojɑ xɥn ho gue rá Ts'unt'ɥ Ojɑ a bɥya nte hɛmbi nanguɛ rá Hogandɑhi in 'youi. Gue'a ma Hmuhɥ a. ⁵ Nɛ rá mate zɛhɛ bi xiqui ma 'bäigä'be ra Cristo, ga japi da'yɛc' yɛi yɥ jɑ'i gätho yɥ hnini, nɛ gue'a dí hnumanho ra Cristo a bɥya. ⁶ Jananguɛ'a in ndec Ojɑ ga mba ga fäx'a ni t'ɛc'yɛihɥ, nguetho bi zon'nahɥ Ojɑ bi ja'ahɥ yá mbɛti ahɥ ra Jesucristo. ⁷ Guehna dí ot'ahɥ na ya gätho ahɥ guí 'bɥhmbɥ bɥ ja ra dɑhnini Roma, ngue bi huɛc'ahɥ Ojɑ nɛ bi zon'nahɥ, nɛ bi 'uec'a ni mbɥihɥ in nde ahɥ hɔnt'a guim bɛmhɥ a. Dí ɑp Ojɑ ma Tahɥ nɛ ra Jesucristo ma Hmuhɥ da hyut'a ni mbɥihɥ nanguɛ rá mate zɛhɛ.

ɛmmɛ in nde da zɔm bɥ Roma a ra Pablo

⁸ M'bɛt'o thoho dí xi ahɥ ɛmmɛ dadí johyagä, nguetho dí ø'a man yɥ jɑ'i hɔnbɥ go hapɥ dí 'yo ngue guí ɛc'yɛihɥ xɥn ho. Jananguɛ'a dí xi Ojɑ jamadi nanguɛ gätho ahɥ. Nɛ di thocpa ra jamadi ma Ojɑhɥ ra Jesucristo. ⁹ Nɛ i pɑ Ojɑ hin dí ɛ'ts'a ná yɑ'be nanguɛ ahɥ. Nɛ dí hɑh ma mbɥi dí ørpa rá 'bɛfi 'bɥ dí m man a ran ho ma'da'yo nanguɛ rá Ts'unt'ɥ. ¹⁰ Nɛ dí ɑp rá mate Ojɑ ngue hin da ya'a ga mbagä bɥ guí 'bɥhmbɥ. Nɛ hin dí pɑdi 'bɛ'a da zä dá sɔm bɥ,

pɛ go pɑ Ojɑ, nɛ xɔmhma thoho da nde Ojɑ ga mba bɥ. ¹¹ Nguetho ɛmmɛ dín nde gan nu ahɥ, ga fäx ahɥ dín ja ahɥ man'da xɥn ngu rá ts'edi Ojɑ, nɛ man'da gam 'bähmbɥ xɥn ho bɥya. ¹² Nɛcä da zä gui fäxcahɥ, jananguɛ'a da zä 'da xtám fäxtahɥ nanguɛ ma t'ɛc'yɛihɥ dí comhbɥ. ¹³ Ma zi cu ahɥ dín nde gui pɑhmbɥ ngue xɥn ngu yɥ nidí mí ɛna xcá mba bɥ, pɛ hinga na sä. Pɛ guehna dín nde ga mbagä bɥ nɛ da hnurca ma 'bɛfi bɥ guí 'bɥhmbɥ, tengu bɥ mi'da yɥ hnini xtá mba. ¹⁴ Nguetho i 'yo ma güenda ga xänba yɥ jɑ'i, nɛ ɥ 'bɥpɥ ja yɥ hnini nɛ ɥ yɥm 'bɥndɑpo jɑ'i, nɛ'ɥ pɑh ra sɔcuɑ nɛ ɥ hingui pɑdi, gätho ga xänbi. ¹⁵ Jananguɛ'a nɛ ahɥ ɛmmɛ jag ra pähä ga xän'nahɥ rán ho ma'da'yo ra Cristo, gätho ahɥ guí 'bɥhmbɥ bɥ ja ra dɑhnini Roma.

Nu ran ho ma'da'yo ní yɑn ɥ to'o gätho da hyɑn a

¹⁶ Nɛ hin dí pɛs' ma sä gam mangä ran ho ma'da'yo, nguetho gue'a ram hma rá ts'edi Ojɑ a dí yɑn ɥ to'o gätho da hyɑn a. Nɛ mbɥdi bi sije dyɥ israelgähe, nɛ xø bi si ɥ mi'da bɥya. ¹⁷ Nguetho nu ran ho ma'da'yo i xijɥ 'bɛ'a ní hogahɥ, gue ga hɑnthohɥ rá mate, nɛ hin'yɥ 'bɛ'a man'da dí zinjɥ Ojɑ a. Tengu mán t'o't'i: "To'o bi 'yɛc'yɛi rá mate Ojɑ, bi hocpa yá ts'oqui, bin t'un ra 'da'yote bɥya."

Gätho yɥ jɑ'i in dupate yɥ ts'oqui

¹⁸ Nguetho nu'bɥ hin da yɑn Ojɑ yɥ jɑ'i i jatho di ɥnbi, nanguɛ'a 'dan'yo thoho i thɑnde, nɛ i øt'e 'bɛ'a gä má ts'oqui. Nɛ nu'a majuɑni nde di bɛnba Ojɑ ɥ, pɛ di hɛcpada ɥ, nguetho man'da in numanhosɛ yá ts'oqui. ¹⁹ Pɛ i pɑhma 'bɛ'a sä da fɑdi nanguɛ Ojɑ, nguetho guesɛ Ojɑ di bɛnbi. ²⁰ Nɛ madague'bɥ hin di nɛqui Ojɑ, pɛ da zä da bɑh yɥ jɑ'i gue maguesɛ Ojɑ nɛ i ja rá ts'edi mazɑi a, nguetho in nu 'bɛ'a gätho bi 'yɔt'ua ja ra häi. Nɛ gue'bɥ go rá mbɥdi ra ximhäi mi sä xtá fɑdi xɥn ho. Nɛ mi sä xtám bɑh yɥ jɑ'i xtá numansu Ojɑ.

Janangue'a njon da zä da xi Ojä nte in dupate. ²¹ Ne mi sähma xtám bā Ojä, pε him mi nde xtá numansu a ne him bi xifi jamadi 'be'a gätho bin t'un'du. Pe bi du'mi bi bεn a n'da ran 'yomfεni nte ní mba tho. Janangue'a bi 'beh ra hogan'yomfεni. Ne njam'bu bi zä da bεni 'be'a xun ho da 'yør puya. ²² Sä εna pāse u, ne guepε í 'beru ra hogan 'yomfεni buya. ²³ Nu Ojä tate xun ho a, gue i 'bui mazai. Pe nu'u bi 'yøzehe yu ja'i bi bōni tengu yú pøte yu ja'i dim 'bedi, ne yu doja ne yu zate ne yu pozu, man'da bi 'yεmbi ojä u. ²⁴ Janangue'a bi hyε Ojä u. Ne man'da bi 'yøzehe 'be'a gätho bi numanhose buya gue ran 'yomt'εni. Ne bi ts'onse yú ja'i n'da ngu n'da u. ²⁵ Bi hyε a majuani Ojä ne go bi 'yεc'yεi u him majuani Ojä. Bi dande gätho bi 'yøt' Ojä ua ja ra ximhäi xinda gue'a Ojä gue bi 'yøt'u. Pe hōnt'a Ojä mixte xun ho a gätho yu pa mazai. Janangue'a hōnt'a ga εspahu a. ²⁶ Ne gue'a í hyε Ojä u. Ne nubaya bi zä bi 'yøt' ran ts'o, gue'bu go mí 'yøt' man'da xun ts'o, ne yu xisu bi pä a bi zänba Ojä xtá 'yøt'e, gue bi 'yasäba yú mixisuhu tengu'bu ran 'yohu zehε. ²⁷ Ne yun 'yohu bi hyeh yün t'εdi mi sän Ojä xtín that'u yu xisu ngue xtí manda, nguetho εmme in nde di 'yasäba yú min'yohuhu, nu'a him mi sä xtá 'yøt'e. Pe bi hyonse ran unbi gue yú ja'i zehε u 'bu mí 'uegue. ²⁸ Ne nu'bu him mi numanho a ran 'yomfεni majuani nanguε Ojä, ngutho bi hyε Ojä u, ne man'da bi bεn u yú ts'on 'yomfεni ne bi 'yøt' yun ts'o him mi sä xtá 'yøt'e. ²⁹ Ne εmme di yus' yú mbui gätho yu ts'oqui, ran 'yomt'εni, ra ts'om'bäi, ran ts'iyate, ra nexmate, ran ts'εya, ran thote, ran sui, ran thäte, ran ucate, ran c'ate. ³⁰ Ne yu zänfehni u, ne i san Ojä, ne hingui su n'da ra ja'i, ne din 'yεx'u, ne ma maguesε u, thocpa thoho í honse mi'da yu ts'oqui hingui paði da 'yøt'e, ne i festa'a 'be'a man yú ta ne yú mbe. ³¹ Ne hingui nde din 'yomfεni u, ne hin di ja'ts'a man u, ne hin'yu yün huεcate, ne hin'yu yú yembui. ³² I pahma di

unba Ojä u gätho yu pa mazai, gue'a yün sähu a nguetho i øt'ya i hmangua. Pe man'da guexta'a i øt'e ne man'da di johya 'bu xun ngu u 'da'angu øthu u.

2

Di unba Ojä u to'o di ho yu ts'oqui

¹ Janangue'a hingui sä ga εmhbu him man sähu a ran unbi hōnt'a go to'o gahu. Nguetho nu'bu dí numan'uhu u 'da nanguε yú ts'oqui, ne dí εmhbu go yün sähu da nu ran unbi u, pe gue'a nán juanba zehεhu a 'bu gue n'dat'a dí øthu. ² Pe dí pahmbu gue yün sähu 'bu di unba Ojä u øt' yu ts'oqui. ³ Pe sä dí εmhbu ngue go ga ponju rán juanbi Ojä, ngue go dí εmfu hingui ho øt'u 'da, ne ya 'da'angu dí øthu u. ⁴ Ha hin dí pahmbu hanja him 'bexque di unghu Ojä nanguε ma ts'oquihu. Pe gue'a ní jajū ga päh ma mbuihu xun ho a. Pe nuju dí festahu rá yembui i ørcahu. ⁵ Pe nu'bu xam me ní mbui n'da, ne xingui ts'u coh rá mbui nanguε yú ts'oqui, pe εmme di pet yan unbi da t'ørpa 'bu bi zōn ra pa, ngue rá muui a bi 'yøt'e, ne da zemp Ojä a. ⁶ Ne n'da ngu n'da din t'un'na rán theui 'be'a bi 'yøt'e. ⁷ Nu Ojä di unt'a ra temazai 'bu 'bo'o zai øt'a ran ho, nguetho honi dim 'buhmi Ojä, ne i honi da 'yøt'a i numanho Ojä, ne i honi da t'ørpa ran ho njam'bu din thegue. ⁸ Pe nu'bu dadín sühmbu Ojä, ne hin dí numanhohu a ra 'yu majuani pe hōnt' yu ts'oqui go dí numanhohu, pe gue'a dí 'daju ra cue Ojä a 'bu, ngue εmme nts'utho. ⁹ Nts'edi yan unbi ne 'be'a gätho má dumbui da nu'u n'da ngu n'da to'o gätho nzai øt' yu ts'oqui, neje dyu israelhe, ne ahū hin gyu israelhu. ¹⁰⁻¹¹ Pe hōnt'a go to'o da hyoni da 'yøt' ran ho, di japi 'darpu dim 'buhmi Ojä ne da numanho Ojä a, ne da hyurpa rá mbui thocpa thoho, necähe dyu israelgähe, ne ahū hing yu israelhu. Nguetho gätho 'da'anguju bu na nuju Ojä. ¹² Ne nu'u hing yu israel him bi sih yün t'εdi Ojä. Ne madague'bu him bi sifi, pe guehma da nu yan unbi to'o di

thocta yu ts'oqui. Ne ngutho u yu israel ngue bi sih yun t'edi Oja, ne gue'u yun t'edi Oja di juamba u to'o di thocta yu ts'oqui. ¹³ Nguetho nu'bu da batho yun t'edi Oja n'da, hin da numanho Oja a 'bu, hinda hont'bu da 'yot'a hmam bu. ¹⁴ Nu'u hing yu israel, him bin t'un yun t'edi Oja ngue ran hocja'i xta 'yot'e. Pe guehma i paxe mbo ya mbui nda'a xun ho, nguetho ja'bu i ot'a ran theui u yun t'edi Oja ngue ran hocja'i. ¹⁵ Ne madague'bu him bi sih yun t'edi Oja u 'da, pe tengu 'bu man t'o'ti bu ja ya mbui u yun t'edi Oja, ne guese ya mbui i xifi ngue hingui ho a bi 'yot'e, o ja'bu xun ho. ¹⁶ Ne gue'a di juamba Oja u gatho yu ja'i, nangue ra Jesucristo 'bu bi zon ra pa. Ne di juamba u nangue u i ase mbo ya mbui u. Ne gue'a i mam bu ja ran ho ma'da'yo ngue dim mangä.

Sä in 'yex'u 'da yu israel u yun t'edi Oja

¹⁷ Pe nu ah u ma mi'israel ah u, guidin 'yexhu nguetho gyu mengu israelhu, ne, "hönsegahu i numanhoju Oja, nguetho bi 'daju u yun t'edi," sä gui emhbu. ¹⁸ Ne gá pahmbu rá pähä Oja, nguetho gán xähmbu yun t'edi, ne gá pahmbu nda'a xun ho da zä da 'yot'a n'da. ¹⁹ Ne guim bensehu gui uthu ra 'yu u yu xädä, guim bembhu ya nyot'i ah u i 'yo bu ja ra 'bexui. ²⁰ Ne sä gui emhbu ja nin t'edi gui xänbahu yu 'yambui, nguetho gui pahmbu u yun t'edi Oja ngue majuani, ngue di un ran 'yomfeni n'da. ²¹ Pe nu'bu gue'a gui othu ma mi'israel ah u gui xänbahu mi'da, hanja hin gán xäsehü thä. Gui xihmbu mi'da ngue hin dim pe, pe hanja go guim pexehü thä. ²² Gui xihmbu mi'da ngue hin din 'yomt'eni, pe hanja go gui 'yomt'eni zehehu. Gui xihmbu mi'da hin da 'yepa u yu hyäte oja, pe ha hin guim bembhu ngue go gui caxehehu bu i thande ya oase u, ne gui pexu 'be'a gui numanhohu bu. ²³ Gnä yathu a ngue'a gui emhbu gui pahmbu yun t'edi Oja. Pe man'da gadí jafu hin da numansu Oja u mi'da, nguetho gui festahu u yun t'edi bi ma.

²⁴ Janangue'a bin ja tengu man t'o'ti, ngue di c'aman'u Oja u hing yu israel 'bu i nu a ran ts'o gui othu, gyu israelhu. ²⁵ Pe nu'bu xca othu yun t'edi Oja bi man ra Moisés, xun ho ngue am hmerpya ma ja'ihu, ngue dyu israelhu. Pe nu'bu hin di tenhd u, säti thoho am hmerpyagahu 'bu, ne nte ja bu a uh ma hmerpyahu. ²⁶ Ne nu'u hing yu israel ngue him bi mba ma hmerpyabi ya ja'i, nu'bu ot' yun thehu u yun t'edi Oja, nu'u i numanho Oja u, tengu'bu xta hmerpya bu na nu Oja u. ²⁷ Ne nu'u hing yu israel ngue nte ma hmerpya i ja, pe nu'bu i ot' yun t'edi Oja, gue'u di jaju din c'a ma ts'oquihu u, dyu israelhu. Nguetho sä dá merya ma ja'ihu, tengu man'a ran t'edi, ne hin dá othu a rán säui ma hmerpyahu. ²⁸ Ne madague'bu n'dat'a mam bombotahu ra Abraham, pe hinga gue'a ní 'yot'e rá t'uhni Oja n'da a. Ne xin nangue'a am hmerpya maxots'e rá ja'i n'da. ²⁹ Pe hinda hont'bu hmerpya ma mbuihu nangue rá Hogandahi Oja, nu'a njuantho ra hmerpya i nu Oja a. Ne nu'bu njabu ma mbuihu, hin gam bembhu ngue da numanhoju ma mijahü, pe hont'a Oja gam bembhu da numanhoju.

3

¹ Nu'bu 'bo'o da 'yengui: "Pe hanja bi huand Oja u yu israel thä, ne 'be'a nam bön'a ra hmerpya bi si u," gue'bu 'bo'o da 'yengui. ² Pe xun ngu 'be'a í huand Oja u. M'bet'o thoho gam bembhu bin t'un rám hman Oja maya'bu u ndu mam bombotahu. Ne gue'a ga xi u to'o da 'yängui. ³ Pe xun ngu u him bi nde. Pe ha gam bembhu bi zepu a mí ena xta 'yörpa Oja yu ja'i 'bu. ⁴ Hin'na maha, pe guehma guese Oja di ja'ts'a rám hma, madague'bu gatho xtín hetho yu ja'i nangue rá 'befi. Ne tengu bi man rá t'ohni Oja, gatho di ja'ts'a bi ma, ne hin hapu ga timhbu ngue him bi 'yot' Oja a mí ma, 'bu ga änhdu. ⁵ Pe sä en u 'da hingui oh rám hman Oja: "Hingui ho 'bu di unghu Oja nangue ma ts'oquihu, nguetho man'da di necmanho rán ho Oja 'bu

gätho xun ts'otho ga øth, "en'u yu ja'i.
 6 Pe hingui sähma ngub, ga mamhb, ne xun ho 'bu di unghah Oja nangue ma ts'oquih, nguetho jatho da 'yøt' ran ts'ut'abi nangue gätho ra ximhäi.
 7 Ne sä en u 'da: "Man'da dí espah Oja nangue ma fehnihi dí mamhb. Pe hanja di unghah 'bu, tengu'bu dyu 'yøt'a ts'oquih, ne man'da dí uhmbu ngue njam'bu dim fehni Oja," sä en u 'da. 8 "Ne mbähä ga øth ran ts'o, n'dahma di nequi a ran ho," i enju dí emhb u 'da 'bu dí ena hin ní yanju Oja u yün t'edi, gue'u to i sanju. Pegue da ts'emba u nangue yüm hman u.

Gätho dín dupateh yu ts'oqui

9 Pe ha gam bēmhb man'da xun hoju dyu israelh. Pe hin'na, tengu tho ho dá xi ah u 'bu rá mbadi, nguetho 'da'angu dyu 'yøt'a ts'oquih, ne'u yu israel ne'u hin yu israel. 10 Ne mán t'o'ti:

Njo'o n'da xun ho, xinga n'da.

11 Njo'o n'da i ja rán 'yomfēni, ne njo'o i hon Oja ngue nde da deni.

12 Gätho gah dá 'uethoh, ne 'da án ts'ontho 'be'a dá øth.

Xinga n'daju dí øth ran hocja'i.

13 Emmē xun ts'o ma ndeh, tengu'bu n'da ra hyähäi bu ja ran 'yägüi ngue hingan jo'mi, xun xa, in jabu ma ndeh.

Nguetho emmē dí mamhb yu fehni, ne ran däte i pøm ma ndeh, tengu'bu dyu pozuh.

14 Nu ma ndeh emmē yup ran ts'ante ngue xun ju.

15 Nu ma guah, emmē i ehya na 'dih ngue dan hoteh.

16 Pe í huēhi tho ho u 'bpu hapu dí 'yoh, ngue xun ts'o 'be'a dí ørpah u.

17 Ne hin dadí hocpah yu mbui ma mijä'ih, xinga gue'a ma mbui zehēh.

18 Ne xingui ts'u dí m bēmhb ngue ga numansuh Oja.

Ne gue'a bi man rá t'ohni Oja 'bu maya'bu a. 19 Ne nu'a mí hmam bu ja ram hma maya'bu ngue bi xije Oja dyu israelgähe, ga pähmbu gätho

i ja ma ts'oquih bu na nuju Oja. Janangue'a gätho ra ximhäi din hētho 'bu bi 'yørpa ran juänbi Oja. 20 Ne nu'u yün t'edi Oja, xinga n'da ra ja'i dí 'yēmbi xun ho u ngue bi xiju ran hocja'i xcá øth. Pe nu'u yün t'edi, ja ga tihbu bu 'be'a dá øth.

Da yanju Oja 'bu ga hāmhb rán hoqui

21 Janangue'a nuya bi t'urcahu man'da ran hoqui ngue dí 'yēnju xun hoju Oja, ne hin nangue u yün t'edi ngue bi xiju xcá øth ran ho, madague'bu midí nequi ts'u bu ja ram hma maya'bu a ran hoqui dí xi ah ya. 22 Gue ga hānthohu a rán hoqui Oja nangue ra Jesucristo di hoga ma ts'oquih hōnt'a go to'o gah.

23 Nguetho njo'o gah dá jas'hü gätho ran ho nguepu xtá numanhoju Oja, pe gätho dá øth yu ts'oqui bu án nuju.

24 Janangue'a bi zänni di hogazehēh Oja ngue rán t'unni tho ho, nguetho bi gurca ma ts'oquih ra Cristo Jesús. 25 Nguetho bi zän Oja a ra Cristo ngue bim 'bøts'e zehē, bi gurca ma ts'oquih nangue rá ji. Ne gue'a ní yan u to'o da hyän'a bi 'yørpe.

Ne ngutho nangue u mí 'buh maya'bu, nu'bu mi du ra Cristo, ja bi nequi a í punba yu ts'oqui u to'o mí nde rá punbi Oja. Ne ja bi 'yu Oja buya 'be'a í thøtho u. 26 Ne ja bi 'yu Oja a rán jut'i ma ts'oquih, janangue'a da zä di hogah ya, ne da zimanhoju ngue gueju dá ec'yēih rá mate ra Jesús.

27 Pe xiya, hapu bi go'a man 'yēts'ih. Bi mba ma 'berquigah. Pe hague nja. Nguetho hin dá jas'hü yün t'edi Oja, pe bin 'dactah rá mate 'bu má ec'yēih a.

28 Ne dí pähmbu ngue bi hogah Oja 'bu má hānthohu rám hma nangue rán hoqui. Ne hin da 'yāngah 'bu xcá jas'hü, o hin'na. 29 Pe sä dí emhb dyu israelh hōngdah i numanhoju Oja. Pe i jatho ga pähmbu ngue ne'u hin yu israel in nde da numanho Oja.

30 Nguetho n'datho a Oja, ne gätho to'o da hyän rá mate gätho 'da ni hocpada Oja u ne da zimanho, ne u yu israel, ne u hing yu israel. 31 Pe ha dí en

ah_u nte di muui y_un t'ɛdi Oj_a ngue dí ɛn ah_u ga h_unthoh_u rá mate. Pɛ hin'na, pɛ man'da dí j_us'h_u y_un t'ɛdi Oj_a ya, nanguue ra Cristo rá mate Oj_a i f_uxcah_u.

4

Ran t'uti nanguue ra Abraham

¹ Xi a mam bomb_utah_u ra Abraham ngue dy_u israelh_u, 'bɛ'a í hocpa y_u ts'oqui Oj_a a th_u, nɛ 'bɛ'a í 'yɛmbi x_un ho a. ² Pɛ hinga gue'u 'bɛ'a g_utho bi 'y_ut'e í t'ɛmbi x_un ho a, nguetho nu'b_u da gue u, ya mí ja 'bɛ'a xtín 'yɛzɛhɛ 'b_u. Pɛ hin te ín 'yɛx'a ra Abraham b_u án nu Oj_a a. ³ Pɛ tengu man rá t'ohni Oj_a, nu ra Abraham bi 'yɛc'yɛi tho a ram hma 'b_u mí xifi 'bɛ'a da 'y_urpa Oj_a. Nɛ gue'a í 'yɛmbi x_un ho a b_uya. ⁴ Nu'b_u xtá xij_u Oj_a ngue gue'a rá 'bɛfi ga øth_u dí 'yɛnj_u x_un hoj_u a, pɛ hing ra mate thoho a dí 'yɛnj_u x_un hoj_u 'b_u, pɛ tengu'b_u man zäbithoh_u a 'b_u. ⁵ Pɛ nu Oj_a hingui xij_u n'da ra 'bɛfi dí 'yɛnj_u x_un hoj_u, nguetho hingui zaqui ma mb_uih_u nanguue ma ts'oquih_u. Jananguue'a i xij_u ga h_unthoh_u a rá mate di hoga ma ts'oquih_u, nɛ gue'a dí 'yɛnj_u x_un hoj_u a b_uya. ⁶ Nɛ'a ra David ngub_u bi 'y_urpa ja rá t'ohni Oj_a maya'b_u ngue:

ɛmmɛ di johya n'da ra j_u'i ngue da 'yɛmp Oj_a x_un ho, nɛ hin da 'y_urpa ra g_uenda 'b_u x_un ho xtá 'y_ut'e o hin'na.

⁷ Nguetho bi mba ma punbi y_u ts'oqui, nɛ him man din c'a, bi 'yɛna.

⁸ Nɛ ɛna:

Di johya u to'o bi mba ma hoqui y_u ts'oqui nɛ nte da th_unba 'b_u bi mba ma ju_unbi,

bi 'yɛn'a ra David. ⁹ Pɛ ha guím bɛmh_ub_u ngue h_unt'u am hmɛpya y_u j_u'i da nu na ran johya i hmangua. Ha hin guím bɛmh_ub_u ngue nɛ u hin gam hmɛpya, da zin Oj_a, ngue'b_u 'da'angu im bɛmh_ub_u a ra Abraham 'b_u mi hy_untho a ra mate bi man Oj_a, nɛ gue'a í t'ɛmbi x_un ho a b_uya. ¹⁰ Pɛ ga ä'n'nah_u, ha m'bejua bi t'ɛmbi x_un ho a ra Abraham, 'b_u mi hmɛpya rá

j_u'i. Uague m'bet'o thoho bi t'ɛmbi x_un ho. Pɛ hinga m'bejua maha, pɛ 'bɛxque bi t'ɛmbi x_un ho 'b_u hin ní hyɛc rá j_u'i. ¹¹ Nɛ m'bejua bi sifi da hyɛc rá j_u'i, ngue ra hmɛpya ya xí 'yɛmp Oj_a x_un ho a. Pɛ bi 'yɛmbi x_un ho 'b_u mi hy_untho a ram hma 'b_u hin ní hyɛc rá j_u'i. Jananguue'a i ɛmbi rá ta ra Abraham u to'o g_utho i ɛc'yɛi tho a bi man Oj_a. Nɛ'u hing y_u israel, ngue him bi mba nthɛqui y_u j_u'i, nɛ'u da t'ɛmbi x_un ho u. ¹² Nɛj_u dy_u israelh_u gue dá hɛc ma j_u'ih_u, da'igu b_u na 'yɛnj_u x_un hoj_u Oj_a a ra Abraham, 'b_u 'da'angu dí m bɛmh_ub_u ra Abraham 'b_u hin ní hyɛc rá j_u'i.

Ga h_umh_u rá m hma Oj_a nanguue ran j_u'i i xij_u

¹³ Nɛ nu Oj_a bi mam maju_uni a da 'y_urpa ra Abraham, ngue bi 'yɛmbi: “Ga 'da'a ran j_u'i nɛ'u nim bom'bet_u g_utho ná ndoho ra ximhäi, nɛ ga 'da ah_u ra 'da'yo häi,” bi 'yɛmp Oj_a a ra Abraham. Pɛ hin nanguue n'da ra 'bɛfi nín t'un na ran j_u'i na, pɛ nanguue bi t'ɛmbi x_un ho 'b_u mí hy_untho na ram hma bi sifi. ¹⁴ Pɛ nu'b_u dí m bɛmh_ub_u gue gue'u y_un t'ɛdi dí j_u'i Oj_a n'da, pɛ dí m bɛmh_ub_u nte ní mba tho a man'da ran hogui 'b_u, ngue ga h_unthoh_u a rá m hma, nɛ hin da zä di j_u'i Oj_a 'b_u. ¹⁵ Nguetho nu'b_u dí ɛna gue gue'u y_un t'ɛdi Oj_a ga homh_ub_u, o gue'u dí p_usch_u xcá øth_u, pɛ dí fɛstah_u u, nɛ h_unt'a ran unbi ga nuh_u 'b_u. Pɛ nu'b_u hin xtín ja y_un t'ɛdi, o gue'b_u hin xcá p_usch_u mbo ma mb_uih_u, hin xtí nɛqui y_u ts'oqui 'b_u. ¹⁶ Pɛ hingui ma nanguue y_un t'ɛdi dí j_u'i Oj_a o gue'u dí p_usch_u, nguetho hin xcá nuh_u ran ho 'b_u. Pɛ i ma ga h_unthoh_u rá m hma nanguue rá mate, nɛ nub_uya da zä maju_uni g_utho gah_u ga nuh_u ran ho bi sih ra Abraham da nu yám bom'bet_u. Nɛ madague'b_u nju_untho dy_um bom'bet_u Oj_a ra Abraham o hin'na, pɛ 'da'angu dí m bɛmh_ub_u ra Abraham. Jananguue'a ma tah_u ra Abraham b_u nam bɛn Oj_a. ¹⁷ Nɛ gue'a nam b_un'a mí xi Oj_a ra Abraham 'b_u mí 'yɛmbi: “Nu'i grá Abraham, ga øt'e'e ngue

grá ta xun ngu nim bom'betó gátho nan ndoho ra ximhäi." Ne nu'a ra Abraham bi hyan'a ram hma bi sifi, nguetho bi badi jase rá ts'edi Oja, gue da zä di un ra ts'edi u xun dác'yei ne u xun du. Ne tengu'bu ya bin ja 'bu mí ma Oja, nguetho majuañi da 'yot'e. Ne gue'a bi bæn'a ra Abraham. ¹⁸ Ne nu ra Abraham him mi sä xtín ta nangué u yám bom'betó dim 'bui. Pe bi hyan a ram hma 'bu mi sifi: "Xun ngu nim bom'betó dim 'bui gátho nan ndoho ra ximhäi." Ne bi dø'mi din ja, janangué'a bin ja buya. ¹⁹ Ne madague'bu xí thoh ya pa i 'bui ngue xtím 'buh yá t'uhni, nguetho ya xí ndø, xí mbe'ts'a n'da ciento njeya, ne 'da'angu xín dác'yéiui a rá xisu ra Sara, him mí sä xtím 'buh yá t'uhni, pe him bi 'beh rá ts'edi rá t'éc'yéi, bi badi majuañi dim 'buh rá t'uhni. ²⁰ Ne xingui ts'u bi bæn ngue hin da 'yot' Oja a bi ma, nguetho bi badi hingui hëmp'a da 'yot' Oja. Janangué'a bi hyan rá ts'edi Oja a buya, ne gue'a í 'yëspa Oja a. ²¹ Ne n'dat'a mim bæn ngue jase rá ts'edi Oja di ja'ts'a bi ma. ²² Ne nu'a bi hyantho a ram hma 'bu mí sifi 'be'a da 'yörpa Oja, ne gue'a í hocpa Oja a, ne bi 'yëmbi xun ho, i ëm bu ja rá m hman Oja. ²³ Pe hinga hønt'a ra Abraham bi t'ëmbi xun ho 'bu mi hyantho a ram hma bi man Oja. ²⁴ Pe neju, bi hogahu Oja ne bi 'yënjü xun hoju 'bu má hantohu a ram hma bi xijü Oja, ngue bi xox'a ma Hmuhu ra Jesús 'bu mi du. ²⁵ Nu'a bi un rá te bi gurca ma ts'oquihü, ne bi t'ägui. Ne bi xox Oja a, janangué'a dí pähmbü majuañi bi dähä bi xogahu.

5

Dí yamanhohü Oja nguetho bi pun-gahü rá Ts'unt'u

¹ Bi hogahu Oja 'bu má hähmbü rán hoqui bi ma. Midín sühmbü Oja, pe nuya dí yamanhohü, ngue bi hogahu ma Hmuhu ra Jesucristo. ² Ne bi zixcahü ra Jesucristo bu i ja rá mate Oja, nguetho dá hähmbü rán hoqui, ne dí 'bühmbü bu. Ne dadín johyahü gue dí tømhbü a ran ho täte thoho da

'yörcahü. ³ Ne hinga hønt'a ran ho dí tømhbü nán johyahü ya, pe ne u yun unbi dín nuhü ya, guexta'a dadín johyahü. Nguetho nu'u yun unbi ní jajü ga häthü xun ho u. ⁴ Ne nu'bu dí häthü xun ho, gue'a dín te ma mbühü a. Ne nu'bu bin te ma mbühü, gue'a ná tømhbü a ran ho di 'dajü Oja buya. ⁵ Ne dí pähmbü hin da hyäju Oja nangué ran ho dí tømhbü, nguetho di huëgahü. Ne nu'a rá Hogandahi bi 'dajü, di jajü dí sähü rán huëcate Oja ëmmë xun ngu. ⁶ Ne him mí sä xcán yänse ma tesëhü, nguetho bi güendga ma mbühü nangué ma ts'oquihü. Pe bi du ra Cristo 'bu mi zøn ra pa bi man Oja, ngue bi yänju dyü ts'om'bäihü. ⁷ Pe hinga ngubü rán huëcate n'da ra ja'i, hønt'bu ra hocja'i rá amigo, da nde di 'beh rá te ngue xtán yan a, pe nu'bu ra ts'om'bäi, hin da nde di 'beh rá te 'bu. ⁸ Pe nu Oja i urcahü täte thoho xun ho rán huëcate, nguetho hin dyü hocja'ihü, pe bi du ra Cristo bi yänju 'bu man dyü ts'om'bäihü. ⁹ Nuya bi hoga ma ts'oquihü nangué rá ji ra Jesucristo, ne bi zimanhoju Oja. Janangué'a dí pähmbü majuañi da yänju ra Jesucristo nangué rá cue Oja 'bu rán zegui. ¹⁰ Ne nu'bu midín sühmbü Oja, pe bi hogahu rá Ts'unt'u zehë 'bu mi du. Ne i 'büh ya, janangué'a bi zä di thoqui di 'dajü ra hogambü ya, ne da xoxcahü 'bu rán zegui. ¹¹ Pe ne a i ørcahü ya dadín johyahü nangué dadín amigohü Oja ya. Nguetho bi 'uegahü 'be'a midín sühmbü Oja a ma Hmuhu ra Jesucristo.

Ra Adán bim pommi ra Jesucristo

¹² Pe n'datho maha ran 'yohü bi dämp' ra ts'oqui ua ja ra ximhäi, gue nu ra Adán. Ne bi dämp' ran däte nangué rá ts'oqui a buya. Ne gue'a gátho ran däte bi thoc'u yä ja'i a buya. Nguetho tengu'bu 'dat'a dá øthü ra ts'oqui ra Adán. ¹³⁻¹⁴ Ne ngutho bin ja u bi xänd ra Adán, guehma bi du nangué yá ts'oqui, madague'bu him bi si'a n'da ran t'ëdi tengu bi sih ra Adán. Gue gátho yä ja'i mí 'bu 'bu him

mi hman yún t'ɛdi Oja, gue hin nám 'buh ra Moisés, pɛ bi du, nguetho yá hmu a ra Adán. Pɛ bi zøh man'da ra hmu ngue rámpóniui ra Adán, nu'a ra Jesucristo a, gue mí hma ba ɛhɛ. ¹⁵ Pɛ n'dan'yo tho ho bi 'yøt' ra Adán nɛ ra Jesucristo. Nu'a ra Adán, bi un ran dɛte gátho yu ja'i, nangue rá ts'oqui a. Pɛ nu ra Jesucristo ɛmme man'da xun ngu rá ts'edi, nguetho rá mate zɛhɛ bi punga ma ts'oquihɛ hont'a go to'o da hyan a. Nɛ gue'a rán t'unni Oja bi 'dajɛ. ¹⁶ N'dat'a rá ts'oqui ra Adán, ín unba yu ja'i. Pɛ nu ra Cristo bi gut'i xun ngu yu ts'oqui nangue rá mate zɛhɛ, janangue'a da zä da xocpa yu ja'i. ¹⁷ Nɛ nangue ra ts'oqui bi 'yøt'a n'da ra ja'i ngue ra Adán, gue'a án ja rá ts'edi ran dɛte a nangue gátho yu ja'i a buya. Pɛ nu to'o gátho da hyan rá mate Oja, da mba ma hoqui yú mbai, 'darpu dim hmuhɛ a ra Jesucristo, nɛ din ja bu dim 'buhmbɛ gátho yu pa mazai. ¹⁸ Nu'u bi xant'a ra Adán gátho bi ts'anba ran unbi nangue rá ts'oqui ra Adán. Pɛ nu ran ho bi 'yøt'a ra Jesucristo, da zä da xocpa yu ja'i, nɛ di un ra temazai. ¹⁹ Nu'a ra Adán bi mɛsta'a rámpóniui hman Oja, gue'a ín ts'om'bäi gátho u bi xandi. Pɛ nu ra Jesucristo 'bu mi 'yøt'a bi man Oja, gue'a ín hocja'i u to'o gátho bi xant'a. ²⁰ Nu Oja bi un yún t'ɛdi, da fadi ɛmme xun ngu yu ts'oqui i ja. Nguetho nu'bu dí pəhmbɛ ngue ɛmme xun ngu yu ts'oqui i jajɛ, ga pəhmbɛ buya, ɛmme man'da xun ndoho rán huɛcate Oja ngue di pungaɛ. ²¹ Tengu tho ho a ra ts'oqui bim hmu, nɛ mí nde xtí 'dajɛ ran dɛte. Nɛ ngutho a rá mate Oja, bim hmu nɛ gue'a bi pungaɛ, nɛ bi 'yɛnjɛ xun hojɛ, nɛ di 'dajɛ ra te mazai nangue ma Hmuhɛ ra Jesucristo.

6

Bi 'berca man 'yomfɛnihɛ a rán dɛte ra Cristo

¹ 'Bɛ'a maha gam bɛmhɛ buya, ha ga thoqui ga øthɛ yu ts'oqui 'bu, n'dahma man'da xtán ndoho rán huɛcate Oja di pungaɛ. ² Pɛ hingui

sähma ngubɛ gam bɛmhɛ, ngue xø ga thoqui ga øthɛ yu ts'oqui. Pɛgue dín jahɛ tengu n'da ra du hingui ø 'bu sifi da 'yøt' yu ts'oqui. Hague dán zä ga thoqui ga øthɛ yu ts'oqui 'bu. ³ Ha hin dím bɛmhɛ 'bɛ'a nám bøn'a ran xixyá dí øthɛ. Nám bøn'i bi 'berca ma ts'on 'yomfɛnihɛ 'bu mí du ra Cristo. ⁴ Nɛ nu'a ran xixyá nam bøn'i bi t'ä a ma ts'on 'yomfɛnihɛ 'bu mí t'ä a ra Cristo. Nɛ bi 'dajɛ ran 'yomfɛni ma'da'yo 'bu mi xoxa rá Ta nangue rá ts'edi mixte. Janangue'a bi zä 'darbu dí 'buhmbɛ bu ja ra 'da'yote nɛ dí øthɛ yún thɛhɛ a. ⁵ Nu'bu mí du ra Cristo, nɛ'a ma ts'on 'yomfɛnihɛ bi du buya. Janangue'a nu'bu mi xox Oja a ra Cristo, dám 'buhmbɛ ma'da'yo nɛ ma'da'yo dím bɛmhɛ ya. ⁶ Nɛ dí pəhmbɛ tengu'bu mi mba ma cuati ma ts'on 'yomfɛnihɛ bu ja ra pont'i 'bu mi du bu ra Cristo. Janangue'a bi thacpa rá ts'edi man 'yomfɛnihɛ, ngue hin di mandagahɛ yu ts'oqui. ⁷ Nguetho tengu'bu n'da ra du, ya him ma 'yøt' ra ts'oqui, pɛ ya bi mba ma thøgue bu ja rá ts'edi ra ts'oqui. ⁸ Bi du ma ts'on 'yomfɛnihɛ nangue bi du ra Cristo, janangue'a dí pəhmbɛ 'darbu dí 'buhmbɛ ra Cristo ya. ⁹ Nɛ dí pəhmbɛ ngue bi ndants' mahøn'a ra Cristo 'bu mi du, nɛ him man'dandj da du mahøn'a, him man ja rá ts'edi ran dɛte mahøn'a nangue ra Cristo. ¹⁰ Nguetho má zät'a n'dandj bi du ra Cristo nangue ma ts'oquihɛ, nɛ nuya nám 'bɛi di japi da fəh rá ts'edi Oja ya. ¹¹ Janangue'a i jatho ga pəhmbɛ tengu'bu dá tuhɛ nguetho bi thagahɛ rá ts'edi ra ts'oqui nangueju, nɛ hin dín nde ga øhmbɛ yu ts'oqui ya. Nɛ nuya nám 'buhmbɛ dí jafɛ da fəh rá ts'edi Oja, nangue ra Cristo Jesús dí 'buhmbɛ. ¹² Janangue'a hingui sä dan hyɛhmbɛ ngue di mandagahɛ ra ts'oqui mahøn'a, ngue di 'bɛcpahɛ ga øthɛ 'bɛ'a im mam man 'yomfɛnihɛ. ¹³ Nɛ hingui sä ga un ma ja'ihɛ da 'yøt' yám pɛfi ra zithu, ngue ga øthɛ yu ts'oqui. Pɛgue dan unsehɛ bu 'bu Oja ngue bi 'dajɛ ra 'da'yote 'bu mí du

man 'yomfɛnisɛhɯ. Nɛ ga un ma ja'ihɯ da 'yɔt' yám pɛfi Oja, ngue ga ɔthɯ ran ho. ¹⁴Nɛ hin man säh di mandagahɯ ra ts'oqui ya, nguetho dín 'yohɯ a rá mate Oja ngue di zerca ma mbɯihɯ. Nɛ hin di mandagahɯ yán t'ɛdi Oja, nu'ɯ hingui sä di zerca ma mbɯihɯ ɯ.

Hin ga ɛc'yɛihɯ yɯ ts'oqui, pɛ ga ɛc'yɛihɯ Oja

¹⁵Pɛ nu'bu rá mate thoho Oja dín 'yohɯ ya, nɛ hin di mandagahɯ yán t'ɛdi Oja, ha da zä ga ɔthɯ yɯ ts'oqui 'bu. Pɛ hingui sä ngubɯ gam bɛmhɯ. ¹⁶Ha hin dí pähmbɯ nu'bu dadí dǎp ma mbɯihɯ a n'da ra hmu ngue ga ɔrpahɯ rá 'bɛfi, ma hmuhɯ a 'bu, nɛ dí tɛnhɯ a bɯya. Nu'bu gue'a ra ts'oqui ma hmuhɯ, hɔnt'a ran ɯnbi mazai di 'dajɯ a. Pɛ nu'bu da gue'a Oja ma hmuhɯ, dí ɔthɯ a i xijɯ, nɛ dí 'dajɯ ra hogambɯi, nɛ dam 'bumanhohɯ a Oja gátho yɯ pa bɯya. ¹⁷Pɛ jamadi Oja nangue ahɯ. Nɛ madague'bu gá pɛp ni hmuhɯ ra ts'oqui mám'bet'o, pɛ nuya i ja ni pähä gui thoctahɯ 'bɛ'a bi 'yut'ahɯ 'bu gmín dähɯ bu ja rán xädi Oja. ¹⁸Nɛ bi mba njuc'i ahɯ nangue rá ts'edi ra ts'oqui, janangue'a guín 'yɛhɛhɯ rá ts'edi ran ho ya. ¹⁹Dí xi ahɯ yán t'uti, n'dahma hingui hɛi bu dí pähmbɯ. Ngue tengu bu dán dähɯ bu ja yɯ ts'oqui, gue dá ɔthɯ gátho yán ts'o dím bɛmhɯ. Pɛ ngutho ya, mbähä dan dähɯ bu ja ran ho, gue dam 'buhmbɯ ga ɔthɯ gátho rá hoga'bɛfi Oja. ²⁰Pɛ nu mám'bet'o xíngui ts'ɯ mí ndehɯ ran ho 'bu mín 'yɛhɛhɯ yɯ ts'oqui. ²¹Pɛ nte mán ho bi bɔn'a ma 'bɛfi dá ɔthɯ. Nɛ nuya dí pɛs' ma sähɯ 'bu dím bɛmhɯ 'bɛ'a dá ɔthɯ mam'bet'o, nɛ gue'ɯ mí sixcahɯ bu ja ran ɯnbi mazai ɯ. ²²Nɛ nuya bi mba njuguigahɯ nangue rá ts'edi ra ts'oqui, nɛ dín 'yɛhɛhɯ bu 'bu Oja ya. Janangue'a man'da da hnurca ma hoga 'bɛfi bu. Nɛ i ts'ixcahɯ bu dan zámhbɯ bu, gátho yɯ pa mazai. ²³Nu'a rán zäbi da dǎ ɯ to'o ɔt' yɯ ts'oqui, ran ɯnbi mazai a. Pɛ nu'ɯ to'o i 'buhmbɯ ra Cristo Jesús ma Hmuhɯ, di unda Oja ra te mazai ɯ, nɛ hingui jut'ɯ.

7

Tengu'bu dán thqthɯ ra Cristo

¹Ma zi cu ahɯ, ga xi ahɯ n'da ran t'uti ya. Guim bɛmhɯ hague in ja ɯ yán t'ɛdi, di manda n'da 'bu i 'bɯi, pɛ nu'bu bi du, ya ma hin'na. ²Tengu'bu n'da ran 'yohɯ i 'buh rá xisu. Nɛ nu rá xisu i jatho dín zámmi a rá ndø gátho yɯ pa i 'bɯi. Pɛ nu'bu bi du rá ndø, him man zä di manda a rá xisu. ³Pɛ nu'bu hinga na tu rá ndø, nɛ nu'bu dim 'buhmi man'da ran 'yohɯ ra xisu, da t'ɛmbi ra 'yomt'ɛni 'bu. Pɛ nu'bu bi du rá ndø, bi mba ma thøgue bu mi 'buhmi rá ndø. Nuya da zä dim 'buhmi a man'da ran 'yohɯ, nɛ hin da t'ɛmbi ra 'yomt'ɛni bɯya. ⁴N'da ran t'uti nanguejɯ, ngue bi mba ma thøguegahɯ nangue ma hmuhɯ mí 'buhmbɯ, ngue yán t'ɛdi Oja, nguetho tengu'bu dá tuhɯ 'bu mi du ra Cristo. Nɛ gue'a ma hmuhɯ dán thqthɯ 'bu mí xox Oja a ya. Nɛ 'darbu dí 'buhmbɯ a ya, pɛ gue'a ní zä ga ɔthɯ xɯn ho rá 'bɛfi Oja ya. ⁵Pɛ nu'bu mi 'buthohɯ a man 'yomfɛnisɛhɯ ɛmme xɔt yɯ ts'oqui midí hohɯ. Janangue'a nu'bu mi xijɯ ɯ yán t'ɛdi Oja ngue hin ga ɔthɯ ɯ di numanhosɛhɯ, man'da dá ɔthɯ ɯ bɯya. Nɛ nu'ɯ bin ja ma 'bɛfi bu, ran dǎte nɛ ran ɯnbi a bɯya. ⁶Pɛ nuya ma thøguegahɯ nangue ɯ yán t'ɛdi Oja nguetho bi du man 'yomfɛnisɛhɯ mi pa ma hɛcpi. Janangue'a dí ɔrpahɯ rá 'bɛfi Oja ya, nangue ma'da'yo ra ts'edi, nɛ gue'a rá Hogandahi Oja a. Nɛ hin dí tɛnthohohɯ ɯ maya'bu nt'o'ti nangue yán t'ɛdi Oja.

Nán c'q ma ts'oquihɯ ɯ yán t'ɛdi Oja

⁷'Bɛ'a gam bɛmhɯ bɯya, ha ga ɛmfɯ hingui ho ɯ yán t'ɛdi Oja. Hin'na maha, xɯn ho yán t'ɛdi Oja, nguetho gue'a dá pǎcǎ ngue i ja ma ts'oquigǎ. Nugǎ hin jam'bu xcǎ pǎcǎ gue dí ɔt' ra ts'oqui ngue ran ts'ɛya. Pɛ nu'bu má bɛngǎ a ran t'ɛdi ngue i ɛna: "O gadí sɛyaba ni mija'iu," ja dá pǎcǎ i ja ma ts'oqui. ⁸Pɛ nu'bu má bɛngǎ 'bɛ'a man na rán t'ɛdi Oja, man'da dá ɔt'ǎ ran ts'ɛya mí o ma mbuigǎ bɯya. Pɛ nu'bu hin xcǎ cɯt' ma mbɯi a ran

t'ɛdi, hin xtí nɛqui xɛn ho yɛ ts'oqui o ma mbɛigä 'bɛ. ⁹ Janangue'a nu 'bɛ him ma ná bɛngä nangue rán t'ɛdi Ojã, him mi paçã ngue drá ts'om'bäigä. Xø mi 'bɛtho, dá bɛnsɛ ngue xɛn hogä. Pɛ nu 'bɛ má bɛngä nangue'a ran ho xcá øt'ä, dá fɛstã a. Nɛ ja dá paçã bɛya ngue ran ðate mazai a man zäbi. ¹⁰ Janangue'a nu yá hogant'ɛdi Ojã, ngue xtí 'dac ra te 'bɛ xcá ja'ts'ä ɛ, pɛ nangue hin dá ja'ts'ä ɛ, mí ja xtí 'dac ran ðate. ¹¹ Nɛ mí ɛngä xcám 'bɛmanho nangue yán t'ɛdi Ojã. Pɛ bi mu't'ɛ yɛn t'ɛdi a ma ts'oqui, janangue'a mí ja xtí ɛngä ɛ yán t'ɛdi Ojã bɛya. ¹² Pɛ xɛn hohma ɛ yán t'ɛdi Ojã, nɛ n'da ngu n'da ran t'ɛdi gätho xɛn hotho ɛ, nɛ i ma nangue rá pähä Ojã ɛ, nɛ hin hapɛ di 'bɛdi. ¹³ Pɛ ha gue'a rá hogant'ɛdi Ojã í zixcã bɛ ja ran ðate 'bɛ. Hin'na. Pɛ nu'ɛ yɛn t'ɛdi nán c'a ma ts'oqui i o ma mbɛigä, ngue n'dan'yo thoho dí øt'ä. Nɛ mí ja xtí 'dac ran ɛnbi nangue a. Da zä ga paɛmbɛ bɛya ngue majuani xɛn ts'o ɛ ma ts'oquihɛ, nguetho di jap'a rá hogant'ɛdi Ojã da 'yørahɛ ran ɛnbi.

I ørahɛ ran sui a man 'yomfɛnisɛhɛ

¹⁴ Dí paɛmbɛ bi man yán t'ɛdi Ojã a rá Hogandahi. Pɛ n'dan'yo thoho dímbɛmbɛ. Nugä dán dãse bɛ ja ra ts'oqui, nɛ dá øt' ma hmu a. ¹⁵ Pɛ xíngui ts'ɛ dí paçã 'bɛ'a dí øt'ä, nguetho hin dí øt'ä a majuani dí nde. Pɛ nu'a xíngui ts'ɛ dí numanho, go dí øt'ä a. ¹⁶ Nɛ dí njuan zehɛgä 'bɛ hin dí øt'ä yán t'ɛdi Ojã, pɛ nu'a nán juan zehɛgä gue'a ná paçã xɛn ho yán t'ɛdi Ojã a bɛya. ¹⁷ Pɛ hinga guecã dí øt'ä 'bɛ dí øt'a xɛn ts'o, pɛgue ma nyon 'yomfɛnigä i 'bɛpɛ mbo ma mbɛigä gue'a di 'bɛcpi ga øt'ä a. ¹⁸ Nɛ dí paçã ngue nu ma nyon 'yomfɛnigä, hin te manho i ja. Dí ndehma thocpa thoho ga øt'ran ho, pɛ ja'bɛ hingui sä. ¹⁹ Dí nde ga øt'ä ran ho, pɛ hin dí øt'ä a, nɛ hin dí nde ga øt' ran ts'o, pɛ go dí øt'ä a. ²⁰ Nubɛya, dí paçi ngue hinga guecã dá øt'ä a him ma pähä 'bɛ dí øt'e, pɛgue gue'ɛ yɛ ts'oqui o ma mbɛigä. ²¹ Nɛ njabɛ dí øt'ä, ngue nu'bɛ dí nde

ga øt'ä ran ho, pɛ man'da hingui hɛi ga øt'ä yɛ ts'oqui. ²² Nɛ nu'a ɛ ma mbɛigä, gue ɛmmɛ dadí hohma a rán t'ɛdi Ojã. ²³ Pɛ dí njuan man'da ran t'ɛdi gue rán t'ɛdi ra ts'oqui i o ma ja'igä, ngue dí njuan sɛhmi a rá hogant'ɛdi Ojã ngue dí numanhogä. Nguetho nɛ'a xø in nde da xiqui ga ørpa rá pähä. ²⁴ Pɛ í huɛhi mahagä nangue ma nyon 'yomfɛnisɛgä, i ørca ran sui, in nde da zixcã bɛ ja ran ðate, ngue gätho yɛ dumbɛi gätho yɛ pa mazai. To'o maha da zä da yangui. ²⁵ Pɛ jamadi Ojã, da yangui nangue ma Hmuhɛ ra Jesucristo. Nɛ nuya dí ørpa rán t'ɛdi Ojã nangue ma 'da'yon 'yomfɛnigä, madague'bɛ numanho ra ts'oqui a ma nyon 'yomfɛnigä.

8

Hønt'a rá Hogandahi Ojã nám 'bɛmbɛya

¹ Janangue'a, nuya, hin te da gugbahɛ a rá muui a ma ts'oquihɛ, nguetho dí 'bɛmbɛ ra Cristo Jesús, nɛ hin dímbɛmbɛ man 'yomfɛnisɛhɛ ya, pɛ dímbɛmbɛ rá Hogandahi Ojã. ² Dí comhbɛ ra 'da'yote ra Cristo Jesús nangue rá ts'edi rá Hogandahi Ojã. Nɛ gue'a í thøgahɛ bɛ ja rá ts'edi ra ts'oqui, ngue mí ɛna xtí 'dajɛ ran ɛnbi mazai. ³ Nu yán t'ɛdi Ojã hin dá hä't'i dá øthɛ, janangue'a him bi zä bi 'dajɛ ra hogambɛi ɛ guerpɛ xtã numanhojɛ Ojã. Pɛgue bi 'dactahɛ ra hogambɛi Ojã 'bɛ mam bá pɛnhua rá Ts'unt'ɛ zehɛ, ngue bin ja'i a, tengu'bɛ n'da ma mi ts'om'bäihɛ, bin dãse, bi nu ran ɛnbi nangue ma ts'oquihɛ. Nɛ gue'a í yanjɛ nangue ra ts'oqui midí mandagahɛ. ⁴ Nɛ gue'a í zä bi 'dajɛ ra hogambɛi tenguthoho 'bɛ dá jas'hɛ yán t'ɛdi bɛ án nujɛ Ojã. Janangue'a hin dímbɛmbɛ man 'yomfɛnisɛhɛ ya, pɛ nuya hønt'a rá Hogandahi Ojã dímbɛmbɛ ya. ⁵ Pɛ nu'a to'o 'bɛi nangue rán 'yomfɛnisɛ, im bɛni da 'yøt'e 'bɛ'a i numanhose, pɛ nu'a to'o i 'bɛi nangue rá Hogandahi Ojã, im bɛn a rán 'yomfɛni Ojã di un'na rá Hogandahi. ⁶ Nɛ nu'a to'o i tɛn'na rán 'yomfɛnisɛ, ra dumbɛi a ngue gätho yɛ

pa ne ran unbi mazai. Pe nu'a to i ten rá Hogandahi Oja, ra te a ne ran johya gátho ya pa mazai. ⁷ Nguetho nu man 'yomfēniseh_u rán suiui Oja a, ne hin jam'bu da hyät'i da 'yøt'u yán t'ēdi Oja, ne hingui nde da 'yøt'u. ⁸ Janangue'a nu'u to'o i ten tho ho yán 'yomfēnise, hingui hāt'i da 'yøt'a i numanho Oja u. ⁹ Pe nuju hin dí m bēmhb_u a man 'yomfēniseh_u ya, nguetho 'bup_u mbo ma mbuih_u a rá Hogandahi Oja. Pe nu'bu 'bu a n'da hingui 'buhmi rá Hogandahi ra Cristo, hin te rán jai ra Cristo a 'bu. ¹⁰ Ne madague'bu o tho ran u ne ran dāte ma ja'ih_u nangue ma ts'oquih_u, pe nangue ra Cristo i 'bup_u mbo ma mbuih_u, dí 'bumanhoh_u ngue ya bi hogah_u Oja. ¹¹ Ne nu'bu 'bup_u mbo ma mbuih_u rá Hogandahi Oja, gue n'dat'a rá Hogandahi bi xox'a ra Cristo Jesús 'bu mi du, janangue'a ne'a ma ja'ih_u di un ra 'da'yote 'bu bi xoxcah_u. ¹² Janangue'a ma zi cu ah_u, hin'y_u ran t'ēdi ga tenhd_u a man 'yomfēniseh_u ngue rá pähä ma ngøc'yēih_u. ¹³ Nguetho nu'bu dí øth_u rá pähä man 'yomfēniseh_u, ga tuh_u 'bu. Pe nu'bu thocpa tho ho dan samzeh_u nangue rá Hogandahi Oja, tengu'bu ga hoseh_u man 'yomfēniseh_u, ne dam 'buhmb_u 'bu. ¹⁴ Nguetho nu'u din uni di manda rá Hogandahi Oja, hønt'u yá t'uhni Oja u. ¹⁵ Ne nu rá Hogandahi Oja dá hāmhb_u hin di jaj_u dan suh_u mahøn'a. Ne hinga ngu 'bu min 'yēh_u bu ja y_u ts'oqui min suh_u bu. Pe bi zinj_u yá t'uhnigah_u a, nangue rá Hogandahi. Janangue'a, "ma zi Ta ahe," dí emf_u Oja ya. ¹⁶ Ne nu rá Hogandahi Oja di bēnga ma mbuih_u, gue majuani yá t'uhnigah_u Oja. ¹⁷ Ne nangue yá t'uhnigah_u Oja, ga comhb_u rá herencia Oja bin t'un ra Cristo. Nguetho nu'bu ga comhb_u rán unbi ra Cristo, ne ga comhb_u rá herencia bu bí ja rá ts'ēdi buya.

Ne'a ma ngøc'yēih_u di pärcah_u Oja

¹⁸ Pe gam bēmhb_u emme zi ts'utho ran unbi dín nuh_u ya, pe nu'u y_u ho gan nuh_u m'bejua emme mixte tho ho.

¹⁹ Ne gátho 'be'a bi 'yøt' Oja emme i tøm'i 'be'a da t'ørpa u 'bu bi zøn ra pa din t'un y_u ho mixte tho ho u yá t'uhni Oja. ²⁰ Nguetho nu 'be'a gátho bi 'yøt' Oja, gátho him bi gohi x_u ho, pe hin yá ts'oquizeh_u u, pe nangue rá ts'oqui ra Adán. Pe bi zänd Oja gue hin da gohi x_u ho ra ximhäi, nguetho ndep'u y_u ja'i da hyon'a ran ho da 'yørpa 'bu m'bejua. ²¹ Nguetho nu y_u ximhäi bi 'yøt' Oja, gátho da mba ma hoqui nangue'a ran ts'oni bin ja, ngue him man ja y_u 'yänth_u ne y_u unbi, ne 'be'a gä i ja. Ne gátho u 'dat'a da mba ma hoquigah_u yá t'uhnigah_u Oja, 'bu bi pärcä ma ja'ih_u. ²² Nguetho dí pähmb_u gátho 'be'a bi 'yøt' Oja, tengu'bu gátho 'da na mbahni tho ho gue'bu go maya'bu ne asta guehya, tengu'bu x_u u, ne tu yá mbui, tengu'bu in nde dim 'buh rá 'uere n'da ra xisu. ²³ Ne segah_u tengu tho ho 'bu 'da na mbahni thohoh_u gátho 'be'a i ja, madague'bu bi døm'i bi ts'inj_u ya, gue dí 'buhmb_u rá Hogandahi Oja, gue'a rá mbudi a ran ho da 'yørcah_u Oja. Pe dí säh_u ran u nangue ma mbuih_u gátho ya pa dín døm'ateh_u ua, gue'bu go ne'a ma ngøc'yēih_u da yāngah_u. ²⁴ Ne gue'a dá pähmb_u 'bu mí zinj_u, ngue him 'bex da mba mahoqui gátho ma ngøc'yēih_u. Janangue'a dí tømhb_u ya. Pe nu'bu 'bexque xcá nuh_u a dí tømhb_u, ya hin di tømhb_u a ya 'bu, ne hingui jatho ga tømhb_u a ya bin ja. ²⁵ Pe nuya dí tømhb_u a hinga nan ja, ne dí häth_u y_u unbi, gue'bu go bi päj_u x_u ho Oja. ²⁶ Ne gátho ya pa dín dømthohoh_u, di zej_u rá Hogandahi Oja, nguetho x_u güent'igah_u, gue hin dí pähmb_u dan yāh_u Oja x_u ho, ja'bu dí çastah_u bu nam bēn Oja. Pe gues_u rá Hogandahi i yāui a Oja bu ja ma mbuih_u 'bu dí yāh_u a. ²⁷ Ne nu Oja di açca ma mbuih_u 'bu dí yāh_u a. Ne i pädi 'be'a dí äf_u, nguetho din theui rá pähä zeh_u a bi bēngah_u rá Hogandahi Oja.

Pe dí tqf_u x_u ho y_u unbi nangue ra Cristo

28 Ne dí p̄ahmbu di jap Oja dí 'yørcahu ran ho a 'be'a gä dí thohmbu ua, ngue nuju emme dí numanhohu a Oja. Nguetho ya bi zänni 'beru dá cohmbu m'bejua. 29 Ngue nu'u to'o bi huanh Oja mam'bet'o, guet'u bi zänni da gohi tengu rá Ts'unt'u zehē. Janangue'a dim 'bet'o rá Ts'unt'u zehē ngue xan ngu yú cu dim 'bejua. 30 Ne nu'u bi zänd Oja mám'bet'o, ne guet'u in zonh Oja u ya ngue da yurpu bí 'bui. Ne nu'u in zonh Oja, gue'u i embi xan ho u ya, ngue bi hocpa yú ts'oqui. Ne guet'u da gohi tengu rá Ts'unt'u zehē. 31 'Be'a gam bēmhbū buya, nguetho guesē Oja i numanhohu. To'o maha da zä da 'yørcahu ran ts'o. 32 Nu Oja xinga gue rá Ts'unt'u zehē bi huēqui, pe bi dāp ran date nangueju. Janangue'a gätho di 'dajū 'be'a i ja, nte da gōngahū. 33 Pe nuju to'o maha a da xi Oja ngue hingui ho dí øthū, ngue yú thahnigahū Oja. Nguetho guesē Oja thocpa thoho di hoga ma ts'oquihū. 34 To'o gue da zä da xi Oja ngue dan unbahū nangue ma ts'oquihū, nguetho guesē ra Cristo bi du, bi nu ran unbi nangueju, ne xø bi xox Oja buya, ne bí 'buru gueru i conhui rá ts'edi Oja. Ne thocpa thoho i äp rá mate Oja nangueju. 35 'Be'a maha da zä di 'uegahū, gue hin gan nuhu a rán huēcate ra Cristo. Ha gue'u yun unbi, uague yu dumbui, uague yun ucpi, uague ra thuhu, uague ra 'yāhe, ua gue'bu nts'utho hapu dí 'yohū, uague da thojū nangue ra juai. Ha gam bēmhbū ngue hin di huēgahū ra Cristo 'bu dín nuhu u. 36 Pe hin'na, nguetho ya nt'o't'i:

Thocpa thoho t'ena da thojū nangue Oja dí ec'yēihū,

ne im bēni tengu'bu dyu de'yohū gue nts'änni da tho.

37 Pe nu gätho yun unbi, dí tafu xun ho, nangue ra Cristo di huēgahū. 38 Ne dí p̄ahmbu majuani hin'yū n'da ra ts'edi da zä di 'uegahū gue hin ga nuhu a rán huēcate ra Cristo. Xinga guehya gue dí 'buhmbū, ne xinga gue'bu dá tuhu. Ne xinga gue'a n'da rám 'behni Oja mahēts'i, ne xinga gue'a n'da rám

'behni ra zithu, xinga gue man'da ra ts'edi. Ne xinga gue'a 'be'a gätho i ja ya, o din ja nixudi o nimani, da zä di 'uegahū. 39 Ne xinga gue'u 'buru mahēts'i, ne xinga gue'u 'bucua ja ra häi, ne hin'yū 'be'a gätho i ja ngue da zä di 'uegahū gue hin ga nuhu rán huēcate Oja i ørcahu ra Cristo Jesús ma Hmuhū, nguetho gätho bi 'yøzehē Oja u.

9

Bi huand Oja yu israel maya'bu

1 Nu ra Cristo dí 'bu'be, i p̄adi majuani dí xi ahū ya, ngue emme dadí huēcmahagä ma mijudíohe yu israel. Pe ne'a rá Hogandahi Oja i xicpa ma mbui ngue majuani dím mangä. 2 Ne thocpa thoho dín nu ran unbi ngue ma mbui ne emme tu ma mbui nangue ma mijudíohe. 3 'Be'a sä ga øt'ä ngue xtím pø'u ma mi'israelhe. Ha ga xi Oja di 'berca ma te ngue njam'bu ga nu ra Cristo. Ngue gue'a ga øt'ä 'bu gue'a dí pø u. 4 Nguetho nuje dyu israelhe bi thahn ma ngurpa bøtahe ngue bi nde dyu t'uhni Ojaje, ne bi nu rá Thai Oja ma bøtahe ne bi bah p̄aya ngue Oja mí 'buhmbū. Ne gue'u bi 'yøthū ran hoqui a Oja u, ne gue'u bin t'un yán t'ēdi Oja nangue 'beru dám 'bumanhohe. Ne bi sih yun t'øt'e dí dānde Oja. Ne bi sih majuani nangue 'be'a gä da 'yørpe. 5 Ne nu'u ma mi'israelhe i 'buh ya, yú t'uhni ndu ma ngurpa bombøtahe ngue bin yāui Oja maya'bu. Ne guet'u yu israel bu ám 'bu'a ra Cristo 'bu min jā'i ua ja ra ximhäi. Pegue Oja a, rá Hmu ngue gätho 'be'a i ja, janangue'a gätho yu pa mazai ga numansuhū a. Ne hønt'a gam bēmhbū a ya. 6 Pe xun ngu hingui ec'yēi u ma mijudíohe yu israel. Pe hin gam bēmhbū ngue bi zepu a bi man Oja, ngue hin di jā'ts'a ran hoqui bi ma. Pegue gam bēmhbū ngue'a hinga gätho majuani yu israel u yú t'uhni ra Israel bu nam bēn Oja, gue'bu mí ma di jap yu israel. 7 Ne hinga gätho yú t'uhni ra Abraham bu nam bēn Oja u bim 'bui, pe hønt'a bi xi a Oja ngue dim 'bui. Tengui bi man Oja: "Pe hønt'u di xant'a ra Isaac,

ngue ni ts'ant'u, ga ɛmbi ni t'uhni," bi 'yɛmp Oja a. ⁸ Nu'a in nde da 'yurcahɛ ngue njo'o n'da rá t'uhni Oja bim 'bui nangue rá ta o gue rá mbe. Pɛ hɔnt'u bim 'bui nangue'a bi man Oja, da 'yɛmbi yá t'uhni. ⁹ Nɛ guehna bi xi a Oja a ra Abraham: "Ni jɛya, tengu ya, ga ut'au ma ts'edi nɛ din ja a dí xi i, gue dim 'bɛ a n'da rá ts'ant'u ra Sara," bi 'yɛmp Oja a. ¹⁰ Nɛ ngutho nangue yá ts'ant'u ra Isaac, Oja bi ma nda'a da numanho. Bin ja ngue bim 'bɛ i yoho yá ts'ant'u ra Rebeca, nangue a ra Isaac a rá ta u. ¹¹ Pɛ nu'bɛ hin ním 'bɛ u yoho, hin ní 'yɔt' ran ho, nɛ xín ni 'yɔt' ran ts'o, pɛ Oja mí sänni 'bɛ'a din jap'u. Janangue'a bi zä bi japi nda'a bi nde di japi, nangue bi ndese, nɛ hin nangue yán t'ɔt'e bi 'yɔt'u. ¹² Nɛ nu'bɛ hin ním 'bɛh yá t'uhni, bi xi Oja a ra Rebeca: "Nu'a m'bet'o dim 'bui, din 'yɛhɛ nangue'a m'bejua dim 'bui." ¹³ Nɛ tengu nt'o't'i, man'da ram hma i ɛna: "Dá numanho a ra Jacob ngue ra Israel, pɛ nu ra Esaú hin dá numanho," bi 'yɛn Oja. ¹⁴ Xiya, ha gam bɛmhɛ hingui ho 'bɛ'a bi 'yɔt' Oja, ngue bi huahna n'da, nɛ hin'na a man'da. Pɛ hingui sä ga ɛmhɛ hingui ho ɔt' Oja. ¹⁵ Pɛ tengu bi xi Oja a ra Moisés: "Ga un ra mate to'o dín nde ga unni, nɛ ga huɛqui to'o dín nde ga huɛqui," bi 'yɛn Oja. ¹⁶ Dí pɔhmbɛ ya, nangue in ndese Oja di un rá mate nɛ hin nangue bi ndese n'da, o gue bi 'yɔt' yán t'ɔt'e ngue bi bɛni dí dah rán japi Oja. ¹⁷ Nɛ tengu bi man ra t'ohni, bi sih ra ts'ut'abi bɛ Egipto, ngue ra Faraón: "Dá sän'ni i ngue gan ts'ut'abi, nɛ ga mɛp'a ni mbai ngue hingui 'yɔt'a ga xi i. N'dahma da zä ga ut'a ma ts'edi 'bɛ ga pɛnh yɛ 'yánthi bɛ ja ni häi. Nɛ da fɔrca ma ts'edigä gätho na nguni ra ximhäi bɛya," bi 'yɛn Oja. ¹⁸ Janangue'a ga pɔhmbɛ ya, Oja di un rá mate to'o in ndese di unni, nɛ guesɛ Oja di mɛp rá mbai n'da to'o in nde di mɛp rá mbai, tengu thoho bi 'yɔrpa a ra Faraón. ¹⁹ Pɛ ha 'bo'o da 'yängä bɛya: "Nu'bɛ in jabɛ i ɔt' Oja, hague dán zä da 'yɛna i ja rá ts'oqui n'da 'bɛ, nɛ njon da zä da zɛrpa a in nde Oja

gue xtám bɛni 'bɛ'a xɛn ho xtá 'yɔt'e." ²⁰ Pɛ hingui sä ngubɛ gui mamhbɛ, gyɛ ja'ihɛ, to'o ahɛ ngue gui xihmbɛ hingui ho ɔt' Oja. Xi'bɛ n'da ra ts'ɔe ngue ra jahäi, ha da zä da 'yänni to'o bi 'yɔt'e: "Hanja ngubɛ gá 'yɔrque," ha da zä da 'yɛna. ²¹ Ha hin'yɛ rá ts'edi a to i ɔt' ra ts'ɔe, ha hingui sä da zän zɛhɛ 'bɛ'a da 'yɔrpa n'da ra bɔhäi 'bɛ, ngue da zän'na n'da mahotho, nɛ'a man'da him mahotho, nɛ n'dat'a ra bɔhäi ní 'yɔt'e. ²² Nguetho in ndese Oja da 'yuh rá cuɛ nangue u to yán sähɛ di unbi. Nɛ madague'bɛ i hät'i set rá mbai nangue u to di unbi. Pɛ nu'bɛ hingui bɛni 'bɛpɛ nan dɔ'ma Oja, gue'a man'da dí nɛqui xɛn ho rá cuɛ Oja nɛ rá ts'edi 'bɛ bi unba u bɛya. ²³ Janangue'a da fadi tate xɛn ho rá mbai Oja 'bɛ bi un rá mate u mi'da yɛ ja'i, madague'bɛ nɛ'u yán sähɛ xtí unbi, tengu thohogahɛ. Nɛ nuya m'bet'o thoho di hogahɛ Oja, ngue da zä ga comhbɛ rán ho. ²⁴ Ngue guejɛ bi zongahɛ Oja, nangue ma 'yɛhɛ 'dahma 'dan'yo, nɛ u yɛ judío, nɛ u hin yɛ judío, pɛ hɔnt'u bi numanhose bá si. ²⁵ Nɛ gue'a bi mam bɛ ja rá sɔcuɔ ra Oseas, bi 'yɛna:

Nu'u him mi ɛmbä ma t'uhni, gue'u ga ɛmbi ma t'uhni u ya.

Nɛ nu'u him madí huɛcä, pɛ nuya ga huɛcä u ya, bi 'yɛn Oja.

²⁶ Nɛ mi ɛn ra t'ohni:

Nubɛ hapɛ bi t'ɛn ahɛ: "Him ma t'uhni ahɛ,"

guepɛ da t'ɛn ahɛ bɛya ngue yá t'uhni ahɛ Oja i 'bui.

²⁷ Pɛ nangue yɛ israel bi man ra Isaías: "Madague'bɛ ɛmme xtá ngu u yám bom'bet'o ra Israel, tengu yɛ 'bomu bɛ ja ra de ja, pɛ hɔnt'u zi yoho dim pɔhɔ," bi 'yɛna. ²⁸ Nguetho Oja di juanba ra ximhäi, nɛ di jua'a n'dihi rán ts'ambi bi ma. ²⁹ Nɛ tengutho mi ma mam'bet'o ra Isaías, bi 'yɛna:

Nu'bɛ hin xtá 'yɛ Oja 'da yɛ hmudä nanguejɛ, dyɛ israelhɛ,

gätho xtí juajɛ 'bɛ, tengu ra hnini Sodoma, nɛ ra hnini Gomorra, ngue bi jua Oja, bi 'yɛna.

Xun ngu yu israel him bi nde bi hyan rá mate Oja

³⁰ Pɛ xiya, hague bin ja nangu yu ja'i hin yu judío. Bi t'ɛmbi xun ho nguetho bi hyantho rá mate Oja ngue bi hocpa yá ts'oqui, madague'bu him mím bɛni xtá 'yɔt' ran hocja'i i mam bu ja yún t'ɛdi Oja. ³¹ Pɛ nu yu israel gue mí honi xtá 'yɔt' ran hocja'i i mam bu ja yún t'ɛdi Oja, pɛ him bi zɔni ngue xtá t'ɛmbi xun ho u. ³² Pɛ hanja him bi t'ɛmbi xun ho u yu israel. Nguetho him bi nde bi hyantho rá mate Oja nguɛpɛ xtá t'ɛmbi xun ho u. Pɛ bi bɛni xtá hnumanho 'bu mi 'yɔzɛɛ yún t'ɛdi Oja u. Nɛ nu ra Cristo buya tengu'bu n'da ra do 'bɛm bu ja ra 'yu, guɛpɛ di fet rá gua n'da, nɛ bi dɔng bu yu israel 'bu mi 'yɛna xtán dɔh ra 'dih. ³³ Nɛ gue'a mán t'o't'i bu rám hman Oja, i ɛna:

Dami bɛmhbu, dí hɔpɛ n'da ra do bu Sión, nguɛpɛ da dɔng bu n'da, nɛ dim 'bɛdi.

Pɛ nu'a to'o da 'yɛc'yɛi a, hin da mbɛs' yá sä, pɛ guehma da hnumanho.

10

¹ Ma zi cu ahɛ, ɛmmɛ dí hɔh ma mbɛi dí ɔp rá mate Oja di pɔ u ma mi'israelhe. ² Nɛ dí pɔdi ngue majuaɔni ɛmmɛ ɛhya u nanguɛ Oja, pɛgue hingui pɔdi ndana majuaɔni rá 'yu Oja u. ³ Nguetho hingui nde da bɔdi 'bɛpɛ dí 'yɛmp'a Oja ngue xtán ho. Im bɛni din hoc zɛɛ nanguɛ yún hose, nguetho im bɛni dí numanho Oja 'bɛ'a ɔt'u. Jananguɛ'a hingui nde din uni xtí hoc Oja u, nanguɛ ran hoqui bi zánd Oja. ⁴ Pɛ gátho to'o bi 'yɛc'yɛi ngue gue'a ra Cristo bi hoqui, bi 'yɛ'ts'a ní hyoni ngue xtín hoqui nanguɛ yun t'ɛdi.

To'o gátho da 'yáp rám fäts'i ra Hmu, da yan u

⁵ Nu ra Moisés bi 'yo't'i 'bɛ'a da 'yɔt'a n'da nanguɛ yun t'ɛdi nguɛpɛ xtán zɔni xtá numanho Oja n'da. Nguɛ bi 'yɛna: “Nu'u yu ja'i 'bu di ja'ts'u yun t'ɛdi, gue'u dí japi dim 'bu'u,” bi 'yɛna. ⁶ Pɛ nu'a ran hoqui ga hɔmhbu

rá mate Oja, o guí ɛmhbu xun ɛi bu dá tɔmhbu a, gue ba sɔnsɛhu bu mahɛts'i ba sisɛhu ua ra Cristo. ⁷ Nɛ o guí ɛmhbu ga mbähä bu 'bu xun du ngue ba sisɛhu bu a ra Cristo. ⁸ Pɛ 'bɛ'a i man'a ran hoqui 'bu. Pɛ hingui ɛi bu dá tɔmhbu a. Nɛ ɛna: “Gui hyanthohu rá mate Oja, nɛ da zä da 'yo ni mbuihu buya, nɛ da zä da 'yo ni ndehu buya.” Nɛ gue'a ram hma dí m mamhbe a. ⁹ Nguɛ nu'bu ga ɛmhbu ma Hmuhu ra Jesús, nɛ ga ɛc'yɛihu mbo ma mbuihu ngue bi xox Oja a 'bu mi du, da yanju Oja 'bu. ¹⁰ Nguetho gue'a ní 'yɛnju xun hoju Oja a ga ɛc'yɛihu mbo ma mbuihu, nɛ gue'a ní pɔju Oja a gam mamhbu nanguɛ ma ndehu. ¹¹ Nɛ mí ɛn rá t'ohni Oja: “To'o gátho da 'yɛc'yɛi a bá pɛnh Oja, hin da thäda u,” bi 'yɛna. ¹² Nɛ hin gam bɛmhbu ngue n'dan'yo yá hmu i 'bu u yu judío nɛ u hing yu judío. Pɛ n'dat'a yá hmu ngue gátho yu ja'i i 'bui, nɛ 'da dí unthoho xun ngu to'o gátho da 'yáp rám fäts'i. ¹³ Nguetho nu'u to'o gátho da 'yáp rám fäts'i ra Hmu, di pɔ u, mi ɛn ra t'ohni maya'bu. ¹⁴ Pɛ hague dán zä da 'yáp rám fäts'i ra Hmu 'bu him bi bɔ a rá mate bu ja rá mbui. Nɛ hague dán zä da hyan rá mate 'bu him bi 'yɔde. Nɛ hague dán zä da 'yɔde 'bu njon da xifi nanguɛ ra Cristo. ¹⁵ Nɛ hague dán zä da mba n'da da xifi 'bu hingam 'bɛhni. Jananguɛ'a i ɛn rám hman Oja: “Mahotho i ɔt'a n'da 'bu i man ran ho ma'da'yo di 'daju ran johya, hapɛ i 'yo,” bi 'yɛna. ¹⁶ Pɛ hinga gátho i ɔmanho u i sih ran ho ma'da'yo. Tengu bi man ra Isaías, bi 'yɛna: “Ma Hmu i, nda'a u bi 'yɔmanho a dá mamhbe ya.” ¹⁷ Pɛ nu'bu 'bui to'o da sih ram hma nanguɛ ra Cristo, da zä da hyan rá mate Oja 'bu. ¹⁸ Pɛ dí ɔn 'bu hin xtamá 'yɔ u yu judío. Pɛ hagen ja ngue him bi 'yɛc'yɛi ra Cristo. Bi 'yɔhma, nguetho hɔnbu go hapɛ bi mba rám hman Oja, bin 'yo gátho ná nguni ra ximhäi. ¹⁹ Nɛ xɔ dí ɔn'nahɛ, ha him mí pɔ u yu israel ngue man'da da t'ɛmbi yá t'uhni Oja u hing yu israel. Bi bahma, nguetho nubɛ ja rá sɔcuɔ ra Moisés mí ɛn Oja:

Ga ja ah_u gan seyah_u 'b_u ga simanho 'da y_u ja'i him mí ɛmbä ma t'uhni.

Ne ga ja ah_u gan cueh_u 'b_u ga simanho 'da y_u 'yambai ja'i, bi 'yemp Oja_u y_u israel.

²⁰ Ne bi xifi x_un ho b_u ja rá søcu_u ra Isaías, bi 'yɛn Oja_u: “Bi dɪngä_u 'da him mí hongui, ne dá japi da bəc'uhim mí ängui,” bi 'yɛna. ²¹ Pɛ nangue y_u israel bi 'yɛn Oja_u, “Gätho ra pa dá 'uɔrpa ma 'yɛ, dá zon'nd_u, pɛ bi mbescä thoho ma 'yɛ, ne bi ugä thoho_u,” bi 'yɛn Oja_u.

11

'Da_u y_u israel bim pøh_u ya

¹ Pɛ ga än'nah_u mahøn'a, ha gätho bi hyɛ_u yá t'uhni Oja_u, gue nu_u yám bom'beto ra Israel. Pɛ hin'na. Nguetho gueczehögä drá mɛ'israel, ngue mam bombøtagä ra Abraham, ne ra Benjamín. ² Pɛ Oja_u hingui he_u njuan_utho yá t'uhni ngue'uh_u bi huan 'b_u mam'bət'o. Ha hin guím bɛmh_u 'be'a bi man rá t'ohni Oja_u, gue bi sih ra Elías 'b_u mí yɔp'uh_u yá mi israelh_u. Ne bi 'yɛna: ³ “Ma Hmu i, bi hyo ni pøngahy_u y_u israel, ne bi xot'a b_u ja ni mɛxa mí pa m'bøts'e ni 'bøts'e, ne høngdä dá pongä, nequi nde da hyogui,” sä bi 'yɛn a ra Elías. ⁴ Pɛ ha hin guím bɛmh_u 'be'a í dā Oja_u bɔya ngue bi t'ɛmb ra Elías. “Pɛ hin'na, hin guí 'dasɛ,” bi 'yɛmbi. “Pɛ dá jamansup yá mbui_u yoto mahu_uhi y_un 'yoh_u israel, gue'uh_u him bin danyahmu b_u 'bäh ra pøte ra Baal,” ngue mi t'ɛmbi oja_u. ⁵ Ne ngutho ya, 'b_u i 'da y_u israel him bi 'uegue nangue Oja_u, ngue gue'uh_u to bi huand Oja_u nangue rá mate thoho. ⁶ Ne gam bɛmh_u nu'b_u rá matethoho Oja_u bi huan'nd_u, ga pəhmb_u bɔya hin nangue y_un t'øt'e i øt'a n'da ní huan'na n'da. Nguetho nu'b_u xtá hnumanho nangue y_un t'øt'e bi sifi, hin xtín ja rá mate tho Oja_u 'b_u, ne nte nam bøn'a rá mate Oja_u 'b_u. ⁷ Xiya, 'be'a gam bɛmh_u nangue y_u israel, ne hinguin ngu_u bi dɪni 'be'a mí honi, gue da t'ɛmbi x_un ho. Pɛ hønt'uh_u nthahni bi dɪni, ne bim pøhø. Pɛ nu'uh_u

mi'da bi mɛp yá mbui_u. ⁸ Ne gue'a mán t'o't'i: “Oja_u bi pumbɛnip yá mbui, tengu'b_u bin əha. Ne bí japi him bi zä bi nu ne him bi zä bi 'yøhnahy_u. Ne guexta_u y_u pa i jab_u ya,” bi 'yɛn rá t'ohni Oja_u. ⁹ Ne ngutho bi man ra David:

Da mbøspa Oja_u, pɛ hin da bɛni 'be'a nam bøn_u y_u 'bøts'e da 'yøt'uh_u, ne gue'a dán unba_u.

¹⁰ Ne din xädä, hin da nu ran nequi. Ne nu yá xätha dim mboqui ma zä, nangue yá ts'oqui x_un ngu i tuts'i, bi 'yɛn a ra David.

Ne'uh_u 'da hing_u y_u israel bim pøh_u ya

¹¹ Pɛ dí än'nah_u mahøn'a, nu'b_u mí 'ue'uh_u y_u israel, ha bi bɛn Oja_u him man'dandɪ da 'yɛnspa rán japi_u 'b_u. Pɛ hin'na. Pɛ nangue'a bi zan rá mate Oja_u y_u israel, ne gue'a í zä bim pø_u hing_u y_u israel bɔya. Pɛ gue'a bi 'yøt' Oja_u, n'dahma din seya y_u israel 'b_u bi nu_u bi hyan rá mate Oja_u, ne da hyon Oja_u mahøn'a. ¹² Nu Oja_u bi zä bi jəp'uh_u 'da y_u ja'i hing_u y_u israel gätho ná ndoho ra ximhäi, nangue bi 'ue'uh_u y_u israel. Ne bi dɪn rá mate Oja_u y_u hin y_u israel 'b_u mi thəcpa rán japi Oja_u y_u israel. Janangue'a man'da x_un ngu ran japi da nu_u hing_u y_u israel 'b_u bá peng b_u 'b_u Oja_u y_u israel mahøn'a. ¹³ Guehna dí xi ah_u na ya, ngue hin gy_u israel ah_u, nguetho drám 'behnigä nangue ah_u. Ne dɪn nde ga ja ah_u gui pømanhoh_u nangue ra Cristo, ¹⁴ n'dahma din 'yomfɛni_u ma mijudíohe y_u israel 'b_u bi nu a ran ho gá tɪmh_u, janangue'a man'da xtá ngu dim pø_u bɔya. ¹⁵ Ne nu'b_u mí hyɛ Oja_u y_u judío, bi zä bi hocpa_u hing_u y_u judío 'bucua gätho ua ja ra ximhäi. Pɛ ɛmmɛ man'da x_un ho din ja ua gätho ra ximhäi 'b_u bi ts'im mahøn'a x_un ngu_u y_u judío. Ne din ja tengu'b_u ya bi ndants'uh_u y_u du. ¹⁶ Nu mam bombøtahe mí yəh_u Oja_u maya'b_u, yá mbɛti Oja_u y_u, tengu'b_u yá 'bøts'e Oja_u y_u. Ne tengu'b_u mí 'bøspa Oja_u ra mbɛdi thuhmɛ 'b_u øt ra thuhmɛ, janangue gätho a ra jəni rá mbɛti Oja_u bɔya. Ne nu'b_u mí huand Oja_u a ra Abraham, ne gue'a í than'nd_u yá 'y_u a bɔya,

tengu'bu n'da ra za xun zaqui rán dai, ne'u yú 'ye xun zaqui u. ¹⁷ Pɛ bi ts'ɛcpa 'da u yú 'yɛɛ a ra hogaza. Nɛ nu ahɛ hing yu israhel ahɛ nɛ tengu'bu bá ts'ɛc'ahɛ bu gmí tɔhmbu tengu n'da ra za hingui ho. Nɛ bi t'ɛs'ahɛ bu bi ts'ɛcpa u 'da yú 'yɛ ra hogaza. Nɛ gá comhbɛ rán zaqui a ra za, gue bá nɛxpɛ rán dai, ngue nu ra Abraham bi huand Oja maya'bu. ¹⁸ Pɛ hingui sá gdá yathu a ngue bi t'ɛs'ahɛ bu bi ts'ɛc u 'da yú 'yɛ ra za. Dami bɛmhbu ngue hinga gue ahɛ guidí unhdɛ rán zaqui a rán dai ra za, pɛ gue'a rán dai ra za i ɔt'ahɛ rán ho Oja bu guí tɔhmbu. ¹⁹ "Pɛ man'da xun hoje, nguetho bi ts'ɛc'bu 'da yu 'yɛ, nɛ go bi t'ɛscáhe ua," masque guí ɛmhbu. ²⁰ Majuani bi ts'ɛc'bu 'da yu israhel nguetho him bi nde rá mate Oja. Bi bɛni xun hose. Nɛ guí tɔhmbu bu 'da ahɛ ngue hing yu israhel ahɛ, nguetho guí pɔhmbu hont'a rá mate Oja nán ho ahɛ. Pɛ o guím bɛmhbu gán tɔsehɛ bu, pɛ gan jaman-suhɛ. ²¹ Damí bɛmhbu him bi yan Oja u 'da yú 'yɛɛ ra za. Ha má gue'adahɛ da yan ahɛ 'bu guím bɛmhbu xun hose ahɛ. ²² Pɛ nu'bu 'bo'o hingui nde rá mate Oja, pɛ da nuse a rán sáui a to'o da 'uepu ja rá mate. Pɛ nu ahɛ gui nuhu rá mate Oja 'bu gui thoqui guím bɛmhbu a. Pɛ nu'bu hin'na, nɛ ahɛ da ts'ɛc'ahɛ mahon'a bu ja ra za 'bu. ²³ Nɛ nu'u yú 'yɛɛ a ra hogaza, ngue yu israhel, nu'bu da 'yɛc'yɛi rá mate Oja, da t'ɛs' mahon'a bu ja yú zase. Nguetho ja rá ts'edi Oja da 'yɛs' mahon'a bu bi zɛqui. ²⁴ Nu'bu mam bá ts'ɛc'ahɛ bu gmí tɔhmbu ja n'da ra za hingui ho, nɛ bi t'ɛs'ahɛ bu ja man'da ra za ngue hin ni zasehɛ, pɛ man'da hingui hɛi da ndɔpu mahon'a u yú 'yɛɛ nguetho rá zase.

Da zoni n'dat'a dim pɔhɔ xun ngu yu israhel

²⁵ Ma zi cu ahɛ, dín nde ahɛ gui pɔhmbu a ja bi t'uhya, n'dahma hin gan 'yɛzɛhɛhɛ hing yu judío ahɛ. Dín nde gui pɔhmbu, 'da yu patho bi meh yú mbui u 'da u yu israhel, ja gue'bu bi zɔn ra pa xtí cuthɛ xun ngu ahɛ

hont'a go to'o hing yu judío ahɛ. ²⁶ Nɛ m'bejua buya, xun ngu dim pɔ u yu israhel. Nɛ gue'a bi man rá t'ohni Oja, bi 'yɛna:

Di nɛqui n'da yú yante ngue yú mi'israhel bu Sión,
da yan'a ra Jacob nangue yú ts'oqui.
Ngue ra Israel a ra Jacob.

²⁷ Nɛ ja gue'bu ga ja'ts'a dá xifi,
ga punba yú ts'oqui, bi 'yɛm bu ja rá t'ohni Oja maya'bu.

²⁸ Nu'u yu israhel i ɔt'e ngue yán saihɛ Oja ya, ngue'a hingui ɛc'yɛi ra hogamhma. Pɛ gue'a í zâ bi zin ahɛ Oja a. Pɛ guehɛma di huɛc Oja u yu israhel, nguetho bi than 'bu maya'bu u yú ngurpa bombɔta. ²⁹ Nguetho njam'bu da goh rá mbui Oja nangue u to xí zohni, pɛ majuani di un'na bi ma, tengu'bu ya xí um 'bu mí ma 'bɛ'a di unni. ³⁰ Nɛ nu ahɛ hin gyu israhel ahɛ gmí ɔthɛ ram fɛ'ts'i nangue Oja mam'bet'o. Nɛ m'bejua nɛ u yu israhel bi mbɛstho ho Oja. Janangue'a bi zâ gá tɔmhbu rá mate Oja. ³¹ Nɛ gue'a in ja ya, ngue i festa a rá mate Oja u yu israhel, nɛ guí tɔmhbu rá mate Oja ya. Pɛ gue'a dí dɔn rá mate Oja mahon'a u yu israhel. ³² Oja bi ma, njo'o n'da ra ja'i bi 'yɛc'yɛi a nguetho ja yú ts'oqui. Nɛ bi 'yɔt' Oja buya gue njon da hyát'i din hoc zɛhɛ, nguetho in nde gátho di un rá mate di hoqui to'o gátho in nde dim pɔhɔ. ³³ ɛmmɛ xun ngu rá mate Oja, nɛ ɛmmɛ xun ndoho rán 'yomfɛni. Nɛ hin'yu ngue hingui pɔ Oja. Njo'o n'da ra ja'i da badi 'bɛ'a nam bɔn'a i ɔt' Oja, nɛ njongui sá da badi 'bɛ'a gátho i sánd Oja da 'yɔt'e. ³⁴ Njo'o n'da ra ja'i da badi da 'yɔt'e tengu rán t'ɔt'e Oja, nɛ njon da 'yut Oja 'bɛ'a da 'yɔt'e. ³⁵ Nɛ njo'o n'da ra ja'i da hyoni 'bɛ'a di un Oja nɛ ngue'a dí 'yɛmbi dín dupate Oja a. ³⁶ Nguetho gátho bí 'yɛpu 'bu Oja, nɛ gátho di 'yonse Oja u, nɛ gátho bi 'yɔt'bu gue di pɛpɛhɛ u. Janangue'a nde'bu ga ɛspahɛ Oja gátho yu pa mazai. Nɛ hont'a gam bɛmhbu a ya.

12

Dam 'bɛhmbu ngue hont'a Oja gam

bɛmhbɯ

¹Ma zi cu ahɯ, ts'edi dí xi'ahɯ, nu'bɯ dí pəhmbɯ rá mate Ojə, pɛ nde'bɯ gətho ma ja'ihɯ dan umhbɯ bɯ 'bɯ Ojə gue ga ɔrpahɯ rá 'bɛfi. Nɛ gue'a majuani ná thəndehɯ Ojə a, nɛ gue'a ra 'bɔts'e in numanho Ojə a. ²Nɛ hin gam bɛmhbɯ ga homhbɯ 'bɛ'a gətho xɯn ho nangue yɯ pa i jabɯ ya, tengu i ɔt'ɯ 'bɯcua ja ra ximhəi. Pɛgue thocpa thoho ga pəh man 'yomfɛnihɯ gam bɛmhbɯ ma'da'yo. Janangue'a thocpa thoho ga homhbɯ ga pəhmbɯ nda'a rá pəhə Ojə, ngue nda'a xɯn ho ga ɔthɯ, nɛ nda'a numanho Ojə bɯya. ³Bi 'dacə rá ts'edi Ojə ga ɔrpa rá 'bɛfi nangue rá mate. Janangue'a dí xi ahɯ, ngue 'nɛ ahɯ gətho n'da ngu n'da ahɯ bin tat'ahɯ rá mate Ojə nangue rá 'bɛfi. Janangue'a hin gan 'yɛxhɯ, pɛgue gui pəsehɯ nda'a ní 'bɛfi bi zən'nahɯ n'da ngu n'da ahɯ, nangue rá m fəts'i Ojə. ⁴Tengu ní ja'i n'da, ngue an ts'anni xɯn ngu yú xɛqui. Nɛ hinga gətho 'dat'a ra 'bɛfi ɔt'e, pɛ 'dahma 'dan'yo yú 'bɛfi ɯ yɯ xɛqui. Ngutho dí ɔthɯ. ⁵Nɛ madague'bɯ xɯn nguɯ, pɛ tengu'bɯ n'danja'itho ma ja'i dí comhbɯ ra Cristo. Nɛ tengu ní ja'i n'da, 'da nam fəxta n'da ngu n'da yɯ xɛqui, ngutho dí ɔthɯ ngue dí comhbɯ rá 'bɛfi ra Cristo. ⁶Bi 'dajɯ ra ts'edi Ojə gue ga ɔthɯ rá 'bɛfi 'dahma 'dan'yo, nangue rá mate zɛhɛ. Pɛ nde'bɯ ga ɔthɯ xɯn ho. O nu'bɯ n'da dim pəngahyə da hyoni 'bɛpɯ dí ma xɯn ho a di bɛnba Ojə, nangue rá m fəts'i. ⁷O nu'bɯ n'da bin t'un ra 'bɛfi dim fəxte 'bɛ'a di 'bɛ a n'da, pɛ di ja'ts'i xɯn ho, ngue da mbəx yú cu. O nu'bɯ n'da bin t'un ra 'bɛfi din xənbate, din xənbate 'bɛ'a nam bən'a rá m hman Ojə. ⁸O nu'bɯ n'da ra zote, pɛgue da xifi nda'a xɯn ho da 'yɔt'ɯ yú cu. O nu'bɯ n'da bin t'un ra 'bɛfi di un rá mbɛti, pɛ hin da bɛni da hnumanhosɛ. O nu'bɯ yɯ ngɛrpi ngue di manda rá 'bɛfi Ojə, di ja'ts'i xɯn ho nangue ra ts'edi bin t'unni. O nu'bɯ n'da bin t'un ra 'bɛfi da mbəx ɯ yɯ hyoya nɛ yɯn zəman'ɯ, mpəhə thoho da mbəts'i.

Gam bɛmhbɯ nda'a xɯn ho dá

tɛnhdɯ Ojə

⁹Nɛ hingui yoho gam bɛmhbɯ 'bɯ ga huɛjɯ n'da, pɛ majuani ga ɔthɯ ran huɛcate. Nɛ xingui ts'ɯ gam bɛmhbɯ ga ɔthɯ a hingui ho, pɛ dan ɛhyahɯ ga ɔthɯ a 'bɛ'a gətho xɯn ho, nɛ nzəi ga ɔthɯ a. ¹⁰Dan huɛjɯ n'da ngu n'dajɯ nguetho dadín cuhɯ. Nɛ n'da ngu n'da man'da da bɛni da 'yɛspa rá mija'iui, xinda gue'bɯ da t'ɛspa zɛhɛ. ¹¹Nɛ hin ga cəthɯ ran dəhnyɛi ma mbuihɯ, pɛ dan ɛhya ga ɔrpahɯ rá 'bɛfi ma Hmuhɯ. ¹²Dan johyahɯ nangue'a ran ho dí təmhɯ, nɛ hin dan xəmbuihɯ nangue yɯn ɯnbi. Nɛ thocpa thoho yɯ ora thoho dan yəhɯ Ojə. ¹³Ga fəxhɯ yɯ 'yɛc'yɛi 'bɯ ja 'bɛ'a di 'bɛdi. Nɛ mpəhə thoho ga səyabahɯ yɯ ja'i bɯ ja ma ngumhbɯ. ¹⁴Pɛ ga əfɯ ran ja'i nangue ɯ to di ɯgahɯ, nɛ hin ga əfɯ ra 'yənthi. ¹⁵Nɛ 'dat'a dan johyahɯ to'o di johya, o nu'bɯ 'bo'o tu rá mbui, 'da dán du ma mbuihɯ bɯya. ¹⁶Nɛ gətho 'dat'a gam bɛmhbɯ. Nɛ hin da bɛn'a n'da man'da xɯn ho xinda gue rá mija'iui, pɛ din amigohɯ ɯ yɯ ja'i hin'yɯ yú ts'edi. Nɛ hin gam bɛmhbɯ ngue jase man 'yomfɛnihɯ. ¹⁷Nu'bɯ 'bo'o ɔrcahɯ ran ts'o, hin ga cospahɯ ran ts'o. Pɛ gam bɛmhbɯ nda'a xɯn ho ga ɔrpahɯ, ngue 'bɛ'a gətho i hnumanho. Nɛ nubɯya da nu gətho yɯ ja'i ngue xɯn ho ma mbuihɯ. ¹⁸Nɛ dam 'bɯmanhohɯ ɯ gətho yɯ ja'i 'bɯ da zə. ¹⁹Ma zi cu ahɯ, hin ga cos'hɯ ra pengui 'bɯ ja'a da t'ɔrcahɯ. Pɛ 'bɛ ga təmhɯ ts'ɯ di ɯnba Ojə 'bɯ gue'a in nde di ɯnba ɯ. Nguetho nt'o't'i: "Ma 'bɛfi zɛhɛgə ngue ga ɯnba n'da nɛ ga un rán thɛui a bi 'yɔt'e," bi 'yɛn Ojə. ²⁰Janangue'a nu'bɯ tumanthuhu man sɯihɯ, ga 'uimhbɯ. Nɛ nu'bɯ tuthe, ga sithebahɯ. Nguetho nu'bɯ njabɯ dí ɔrpa man sɯihɯ, xɯn ɯ da bɛni ngue'a midí ɯgahɯ, nɛ xəhɯma thoho da goh yú mbui bɯya. ²¹Hin ga cos'hɯ ran ts'o pɛ ga ɔrpahɯ ran ho, gue'a dá təfɯ a ran ts'o a bɯya.

13

Ga ɔthɯ yɯn t'ɛdi yɯ ts'ɯt'abi

1 Gätho gah_u ga εc'yεih_u ra ts'ut'abi ua ma häih_u. Nguetho njo'o n'da ra ts'ut'abi ua ja ra häi ngue bi zän zεhε yán t'εdi. Pε Ojå bi zänni ngue din ja yá ts'edi. 2 Janangue'a nu to din suhmi ra ts'ut'abi, din suhmi a to bi zänba rá ts'edi a, nε i honse rán uεc. 3 Nguetho nu'u yu ts'ut'abi ua ma häih_u, hin ga suh_u 'b_u dí øth_u ran ho, hinda hont'b_u ga øth_u ran ts'o ga suh_u 'b_u. Pε nu'b_u dín nde hin ga suh_u ra ts'ut'abi, pε ga øth_u ran ho, nε da numanhoj_u b_uya. 4 Nguetho nu'u yu ts'ut'abi, Ojå bi zänni da mbäxçah_u. Pε nu'b_u dí øth_u ra ts'oqui, ga suh_u 'b_u, nguetho i ja rán t'εdi di unba n'da. Nε Ojå bi un yán t'εdi di unba u to'o øt' ra ts'oqui. 5 Janangue'a i jatho ga εc'yεih_u yán t'εdi u yu ts'ut'abi, n'dahma hin di unghah_u. Nε gue'a di bεngah_u Ojå 'b_u in zoc ma mbu_uih_u. 6 Nε janangue'a ga juth_u 'be'a gätho i äj_u yu ts'ut'abi, n'dahma di thoqui da 'yøt' yá 'befi ngue bi zänba Ojå, nε i tåh yán zäbi u. 7 Mpähä thoho ga juth_u xun ho to'o gä i ja yán t'εdi da 'yädi 'be'a gä da 'yäj_u. Ga jut'a ma häih_u, nε ga juth_u yu puesto, nε mi'da yu cota i äh ra ts'ut'abi. Nε ga numansuh_u yán t'εdi u to'o gätho i ja yán t'εdi.

Ga ørpah_u ran ho ma mijå'ih_u

8 Nε ga juth_u 'be'a gätho dín dupateh_u, nε hin te gam bεmh_ub_u ngue dín dupateh_u b_uya. Pε gam bεmh_ub_u ngue dan huεj_u n'da ngu n'daj_u. Nguetho nu to gätho ja yán huεcate bi ja'ts'i gätho yán t'εdi Ojå u. 9 Nguetho gue'a bi man'u yán t'εdi Ojå bi 'yεna: "O guí 'yomt'εnih_u, nε o guí hçcpah_u rá te ni mijå'ih_u, nε o guím pεh_u, nε o guidí seyahab_u 'be'a pε'ts' ni mijå'ih_u." Nε nu 'be'a gätho mi'da yun t'εdi i man yun t'εdi, nu'u gätho n'dat'a i ma: "Gui huεc ni mijå'ih_u tengu b_u gní huεczεhε ni ja'ih_u." 10 Nu'a øt' ran huεcate, hingui ørpa ran ts'o rá mijå'iu_u a. Janangue'a di ja'ts'u yán t'εdi Ojå a ran huεcate i øt'a n'da. 11 Nε man'da ga humbi ga øth_u na, nguetho dí pähmb_u ya bin de, ya bi thoh yu pa. Damin 'yomfεnih_u

xun ho ya ngue daná hämh_ub_u yu pa gan nuh_u ra Hmu, xinda gue'a dá øth_u 'b_u ja má d'u'mi dá εc'yεih_u. 12 Ya bi thoh ra xui, ya maguer_u da hyats'i. Mbähä ga bänth_u yán t'øt'e ra 'bexui, ga he man thäquih_u, ngue dan samzεhεh_u janangue'a da dah ran nεqui. 13 Mbähä ga øth_u a rán säui ran nεqui, hin dan itih_u, nε hin dam muns'h_u b_u ja yán johya zεhε yu ja'i. Nε xín dan 'yomt'εnih_u, xínga gue'a ma pähä zεhεh_u ga øth_u, xín ga øth_u yu sui, xín ga øth_u yun ts'εya. 14 Pε jatho gam bεmh_ub_u ga hähmb_u rá ts'edi a ma Hmu_u ra Jesucristo, ngue ga øth_u tengu bi 'yøt'e, nε him ma gam bεmh_ub_u ga øth_u rá pähä ma ngøc'yεih_u.

14

'Dahma 'dan'yo b_u na εc'yεih_u

1 Nu'b_u 'b_u a n'da ra 'yεc'yεi gue hin ε pādi xun ho, pε ga simanhoh_u b_u ja mam pεtih_u u. Nε hin dan junth_u nangue 'be'a im bεni ngue xun ho da 'yøt'e. 2 Nguetho 'dahma 'dan'yo im bεnse 'bεp_u ní 'yεc'yεi Ojå. Nu'u 'da im bεni xun ho da zi gätho 'be'a i ts'i. Pε nu mi'da im bεni hingui ho 'b_u da za u 'da yu ngø. 3 Nε nu ra 'yεc'yεi gue i si nε i sa gätho 'be'a i ja, pε hin da zan'a n'da to'o mbεni hingui ts'i. Nε ximangutho a n'da to'o hingui si, pε hin da 'yεmbi hingui ho øt'a i si gätho 'be'a i ts'i. Nguetho Ojå 'da nan zintho. 4 Nu'i, to'o e, gue guí εmbi hingui ho øt' ni mi'yεhεh_u. Nu rá hmuse n'da da mam 'b_u xun ho 'be'a øt'a n'da rá 'yεhε, o hin'na. Pε guehma da bømanho n'da ngu n'da ra 'yεc'yεi, nguetho i ja rá ts'edi ra Hmu di japi da bømanho. 5 Nε i 'b_u i 'da yu 'yεc'yεi im bεni din säya 'da yu pa. Nε nu mi'da b_uya im bεni xun ho 'b_u hin din säya 'da yu pa. Pεgue n'da ngu n'da da bεnse 'be'a xun ho da 'yøzεhε. 6 Nguetho nu to din säya 'da yu pa, din säya nangue da bεn Ojå. Nε ngutho 'b_u hinga gä i si yun ts'ihme u 'da, njab_u øt'e nguetho im bεn Ojå, nε i xifi jamadi Ojå nangue u 'da i si. Ximangutho a to gätho i si, njab_u

i øt'e nguetho im bɛni Oja bi un'na, nɛ di un ra jamadi Oja. ⁷ Njo'o gahɛ gue gam bɛmhɛ dyá hmusehɛ. Pɛ yá mbɛtigahɛ a ma Hmuhɛ. Nɛ nguetho 'bɛ dí 'bɛhmbɛ nɛ nguetho 'bɛ dá tuhɛ. ⁸ Nguetho dán dǎsɛhɛ bɛ 'bɛ Oja gǎtho yɛ pa dí 'bɛhmbɛ. Nɛ nguetho 'bɛ dá tuhɛ, dan dǎhɛ bɛ 'bɛh ma Hmuhɛ nɛ guexta'a yá mbɛtigahɛ a. ⁹ Nɛ gue'a í du nɛ í ndants'a ra Cristo mahø'n'a, ngue dim hmu nangue ɛ xɛn du nɛ'ɛ í 'bɛi. ¹⁰ Pɛ 'da ahɛ hanja gní numan'ɛ a ni cuhɛ ngue guí xihmbɛ hingui ho 'bɛ'a i si. Nɛ nu mi'da ahɛ guí pǎhmbɛ xɛn ho 'bɛ'a gǎtho i ts'i, pɛ hanja gní numan'ɛ 'da ni cuhɛ guí ɛmfɛ nte di muui 'bɛ hingui nde da zi 'da yɛn ts'ihmɛ. Nguetho gǎtho gahɛ dam 'bǎhmbɛ bɛ ja rá hmi ra zɛ'mi ngue'a ra Cristo. ¹¹ Nguetho nt'o't'i 'bɛ'a bi man Oja gue'bɛ mí 'yɛna:

Guehma majuaɛni din ja a dí m ma,
ngue gǎtho yɛ ja'í din danyahmu
bɛ dí 'bɛi,
nɛ gǎtho din juɛn bɛ ja ma hmi ngue
gucǎ drá Oja, bi 'yɛn Oja.

¹² Janangue'a dí pǎhmbɛ, gǎtho gahɛ ga dǎfɛ ra güenda Oja nangue man t'øt'e zɛhɛhɛ.

Hin ga jafɛ da dǎng bɛ ja ra ts'oqui n'da ma cuhɛ

¹³ Him ma numan'ɛhɛ n'da ngu n'dajɛ. Pɛ hønt'a gam bɛmhɛ hin ga jafɛ n'da ma cuhɛ di fet rá gua bɛ ja yɛ ts'oqui. ¹⁴ Dí pǎcǎ nangue ran 'yomfɛni bi 'dac ma Hmuhɛ ra Jesús, gue hin'yɛ 'bɛ'a da ts'i ngue hingui ho. Pɛ nu 'bɛ mbɛnsɛ n'da hingui ho da ts'i, ra ts'oqui a 'bɛ da zi 'bɛ. ¹⁵ Pɛ nu 'bɛ 'da ni cuhɛ hingui numanho nin ts'ihmɛ zɛhɛhɛ, nde 'bɛ hin gui thoqui gui sihɛ, nguetho hin guí ørpahɛ ran huɛcate 'bɛ guidí thoqui gui sihɛ. Pɛ o guí øthɛ nangue ran ts'ihmɛ dí 'ue ɛ 'da ni cuhɛ bi pøh ra Cristo 'bɛ mi du. ¹⁶ Pɛ gui 'yɛs'hɛ a ní jafɛ da ts'an'a guí pǎhmbɛ xɛn ho. ¹⁷ Nɛ hin gam bɛmhɛ nangue ran ts'ihmɛ ná øthɛ rá 'bɛfi Oja. Pɛ nu rá 'bɛfi Oja, ga øthɛ ran hocja'í, nɛ 'dat'a gam bɛmhɛ, nɛ dan johyahɛ nangue

rá Hogandǎhi Oja dí 'bɛhmbɛ. Gue'a nam bøni gue rá 'bɛfi Oja a. ¹⁸ Nɛ nu 'bɛ njabɛ i øt'a n'da, majuaɛni i ørpa rá 'bɛfi ra Cristo a 'bɛ. Nɛ Oja da numanho a, nɛ'ɛ yá mija'ihɛ da numanho a. ¹⁹ Mbǎhǎ dan ɛhyahɛ dan hocpa ma mbuihɛ n'da ngu n'dajɛ, nɛ 'da dǎm fǎxtahɛ din te ma mbuihɛ n'da ngu n'dajɛ. ²⁰ Nɛ hin ga ts'onbahɛ rá 'bɛfi Oja nangue man ts'ihmɛhɛ. Mfǎdi gue gǎtho xɛn ho da ts'i. Pɛ hingui ho 'bɛ dadí ɛnbahɛ rá mbui n'da ma cuhɛ nangue 'bɛ'a dí sihɛ. ²¹ Man'da xɛn ho 'bɛ ga ɛs'hɛ a na ɛnbahɛ yá mbui 'da ma cuhɛ nangue ra ngø dí sahu, o ra vino o 'bɛ'a gǎ ní dehe dí sihɛ. ²² Nu 'bɛ bi bɛn'nahɛ Oja nɛ guí pǎhmbɛ gue xɛn ho 'bɛ'a guí sihɛ, xɛn ho a 'bɛ. Nɛ'a Oja in numanho. Pɛ hin dá yǎthɛ a. Nɛ dí johya n'da 'bɛ xisɛ rá mbui xɛn ho 'bɛ'a gǎtho i øt'e, nɛ hin te mbɛm bɛya. ²³ Pɛ nu 'bɛ n'da im bɛni hingui ho da ts'i 'bɛ'a gǎtho i ja, pɛ nu 'bɛ bi zi bɛya, ya ra ts'oqui a bi 'yøt' 'bɛ. Nguetho 'bexque bi bɛni bi mbɛsta'a rá pǎhǎ Oja 'bɛ mi zi. Nɛ'ɛ 'bɛ'a gǎtho dí øthɛ, nu 'bɛ hin dí pǎhmbɛ majuaɛni rá pǎhǎ Oja a, ra ts'oqui 'bɛ dí øthɛ a 'bɛ.

15

Ga homhbɛ 'bɛpɛ dí zac yá mbui ma cuhɛ

¹ Pɛ nu 'bɛ dí pǎhmbɛ xɛn ho 'bɛ'a da zǎ da 'yøt'a n'da, pɛ nde 'bɛ man'da gam bɛmhɛ ga fǎxhɛ ɛ hin ɛ pǎdi xɛn ho, xinda gue'bɛ ga øthɛ 'bɛ'a gǎtho dí m bɛnsɛhɛ xɛn ho. ² Pɛ n'da ngu n'dajɛ ga øthɛ 'bɛ'a i numanho ma mi 'yɛc'yɛihɛ gue 'bɛ'a dín te yá mbui ɛ. ³ Tengu ra Cristo, him bi 'yøt'e 'bɛ'a dí hose pɛ bi 'yøt'e 'bɛ'a bi numanho Oja. Janangue'a bi 'yɛmp'a rá Ta: "Go dá tuxǎ yɛn ts'ante bi si i," bi 'yɛn a ra Cristo. ⁴ Nɛ 'bɛ'a gǎtho bi t'o't' maya'bɛ bɛ ja rá m hman Oja, bi t'o't'í ngue da xǎngahɛ, nɛ di zɛrca ma mbuihɛ, di jajɛ ga tømhbɛ rá m fǎts'í Oja, hin dan xømmbuihɛ. ⁵ Oja di jajɛ dan zǎmhɛ bɛ, nɛ di zɛrca ma mbuihɛ. Nɛ dí äp rá mate di ja ahɛ 'da'angu guim bɛmhɛ n'da ngu n'da ahɛ, nguetho

'darb_u guí 'b_uhmb_u ra Cristo Jesús.
 6 Ne janangue'a da zä n'dat'a guim b_uhmb_u 'b_u guí th_undeh_u Oj_u, ngue nu rá Oj_u ne rá Ta ma Hmu_u ra Jesu-cristo.

Gä da sih ra hogamhman u hing yu judío

7 Janangue'a n'da ngu n'da ah_u gan numanhoh_u, ne u yu judío ne u hing yu judío, tengu thoho ra Cristo 'da nan zimanhogdah_u n'da ngu n'daj_u. Ne gue'a ná ξ spah_u Oj_u a. 8 Nguetho bí 'y ξ h ra Cristo ngue din 'y ξ h ϵ nangue yu judío. Ne bi ja'ts'a mi man Oj_u maya'b_u ngue bi sih yám bomb_uta yu judío ba ξ h ma y α nteh_u. Janangue'a bi f α di maju α ni bi man Oj_u. 9 Pe ne u hing yu judío ne u yu judío bi jap ra Cristo 'darb_u bi 'y ξ spa Oj_u u nangue rá mate. Tengu mán t'o't'i 'be'a bi xih rá Ta ra Cristo:

Ga xi u hing yu judío nangue ni mate, ne ga xifi ξ mm ϵ x α n ho i, bi 'y ξ mb rá Ta a ra Cristo.

10 Ne man'da bi man ra t'ohni:

Gan johyah_u ya gy_u ja'i gue hin gy_u judío ah_u, gan 'yoh_u u bi huand Oj_u ngue yu judío.

11 Ne man'da bi mam b_u:

Dami 'y ξ spah_u ra Hmu Oj_u gy_u ja'ih_u ngue 'dahma 'dan'yo b_u gná y α h_u gätho ná ng α ni ra ximhäi, gätho guí numansuh_u Oj_u.

12 Ne bi 'y ξ n a ra p α ngahy α Isaías:

Dim 'b_u a n'da rá α m bom'b_ueto ra Isaí gue ne' u hing yu judío da 'y ξ mbi rá Hmu,

ngue da d α 'b_u rá α m fäts'i a, bi 'y ξ na.

13 Nu'a Oj_u di jaj_u dí t α mhb_u ran ho bi xij_u. Janangue'a dí α p Oj_u da hyut'a ni mb_uih_u nangue guí ξ c'y ϵ ih_u a. Ne xíngui ts' u nte guim b_uhmb_u, pe thocpa thoho guí t α mhb_u da mbäx ah_u rá Hogand α hi Oj_u nangue rá ts'edi.

Iman ra Pablo hanja bi 'yo't' na ran zofo

14 Ma zi cu ah_u, dí paçä gue x α n ngu ni hogamb_uih_u, ne i ja nin 'yomf ξ nih_u x α n ho, ne guí pa α mb_u 'da gdín xänba thohoh_u n'da ngu n'da ah_u. 15 Pe guehma dá hut'anzamb_u dá ot'ah_u

na, ngue dadí b ξ n'nah_u 'be'a gá pa α mb_u. Nguetho gue'a ran t' ξ di bi 'dacä Oj_u nangue rá mate. 16 Nguetho rá mb ϵ figä ra Cristo Jesús b_u 'b_u u hing yu judío, dí α m mangä ran ho ma'da'yo. Ne tengu'b_u drá mbäjä dadí hocpa rá 'b α ts'e Oj_u, nu'a nám b α ni dadí hoc'a ni mb_uih_u ngue hing yu judío ah_u n'dahma da numanho ah_u Oj_u. Ne mahoqui ah_u nangue rá Hogand α hi Oj_u guín 'yoh_u. 17 Janangue'a ξ mm ϵ i hu ma mb_uigä nangue 'be'a gätho bi 'y α rpa u hing yu judío a ra Jesucristo, bi jaqui bi b α manho rá 'be α fi Oj_u dá α t'ä b_u i 'b_u u. 18 Pe hingui sä gam mangä 'be'a bi 'y α t'a ra Cristo nangue u mi'da y α mb ϵ fi. Pe h α nt'a da zä gam mangä 'be'a bi 'y α rpa däm peçä. Ne bi jap u hing yu judío da den'na ra Cristo nangue ram hma dá xifi ne nangue y α n t' α t'e bi 'yuti. 19 Nguetho bi 'y α t' yu hm ϵ pya, ne y α n t' α t'e mixte nangue rá ts'edi rá Hogand α hi Oj_u. Ne dá ja'ts'ä ma 'be α fi dá mangä ran ho ma'da'yo nangue ma y α nteh_u ra Cristo. Dá d α 'mi dá mangä b_u Jerusalén, ne dá mangä gätho yu x ϵ qui nán zant'i ra häi gue'b_u go má s α m b_u Ilírico, gätho dá mangä b_u ram hma. 20 Ne guehna dá nde ga α t'e, gue dá mba dá mamp'a ram hma guep_u him mi f α rpa rá thuhu ra Cristo. Ngue hin dá nde dá mba b_u ja y α 'be α fi u mi'da bi mb ϵ n'na ra Cristo. 21 Pe dá α t'ä tengu bi mam b_u ja rá t'ohni, ngue i ξ na:

Nu' u 'da gue nj α m'b_u mi sifi pe nuya da b α h ya.

Ne nu' u 'da nj α m'b_u mi α de da z α ni da b α di nangue rá 'yu Oj_u.

Im b ξ ni da mba b_u Roma a ra Pablo

22 Ne janangue'a him 'bexque bi zä dá mba b_u guí 'b_uhmb_u. Nguetho guexta'a mi ja ma 'be α fi ua bí ja ra x ϵ qui ua nán jongua. 23 Pe nuya ya nte mi ja ua ma 'be α fi ya. Ne x α n ngu yu nidi mín nde xcä mba b_u guí 'b_uhmb_u b_u Roma. 24 Ne mí ts'utho ya ga mbab_u ga z ϵ ngua ah_u ne dam 'b_uhmb_u b_u 'da yu pa. Ne nu'b_u dá thop_u España, da zä dan hy α mhb_u ts' u b_u ja ra 'yu ní mba b_u. 25 Pe 'be ga mba b_u Jerusalén,

ne ga dä b_u a ra mbeti dí mbäx u y_u 'yεc'yεi bí 'b_up_u. 26 Nguetho bi b_εn u y_u cu bí 'b_up_u Macedonia nεp_u Acaya ngue da mbäx'i ts' u y_u hyoya 'yεc'yεi bí 'b_up_u Jerusalén, ngue ga hax 'b_u dá mba b_u. 27 Ne gue'a bi zänni da 'yøt' u hing y_u judío, nguetho in nde di co'ts'a ra mate bi t'ørpe. Nguetho bi gomh_u rán japi Ojå u hing y_u judío u y_u judío gue yá mi 'yεc'yεih_u 'b_up_u Jerusalén. Janangue'a nde da mb_εnbi ts' u ra mbeti u. 28 Ne nu'b_u ya dá dá a 'bε'a bi 'b_εhni, ja ga mba b_u Roma ga nu ah_u b_u, ne ga thocä b_u España b_uya. 29 Ne nu'b_u dá sōngä b_u guí 'b_uhmb_u, dí paçä da 'yenscah_u rán japi x_un ngu a ra Cristo nangue dí pahmb_u rá m hma. 30 Ma zi cu ah_u 'yørcah_u ts' u ra mate εmme guí 'yäf_u rá m fäts'i Ojå nanguecä, nangue 'dat'a ma Hmuh_u ra Jesucristo ne nangue rá Hogandähi Ojå bi jaj_u dan huεj_u. 31 Dami xihmb_u Ojå da yāngui nangue u hing y_u 'yεc'yεi b_u ra häi Judea, guet'a ra xεqui b_u Jerusalén. Ne dami 'yäf_u rá mate Ojå nangue u y_u cu bí 'b_up_u Jerusalén, ngue da hyāmanho a ra mbeti ga hax b_u ga unni, ngue bi mb_εn'nd_u hing y_u judío b_u Macedonia nεp_u Acaya, ngue' u yá cu. 32 Ne nu'b_u da nde Ojå dan johyagä 'b_u dá mbagä b_u, dan säya ts' u b_u guí 'b_uhmb_u. 33 Ne nu Ojå nzai i hurpa rá mb_ui n'da, pε ne ah_u da hyut'a ni mb_uih_u. Ne hønt'a gam bεmh_u a ya.

16

Nu ra Pablo i pεnba ran zengua yá amigo

1 Nuna man juh_u ra Febe, mi ts'atho da mba b_u guí 'b_uhmb_u ya ne di zengua ah_u na. Nuna, rá 'bεfi im fäxte ram pεti b_u Cencrea. 2 Ne dami simanhoh_u na, nangue rá thuhu ma Hmuh_u, ngue nuj_u dy_u 'yεc'yεih_u gue'a man säh_u ga øth_u. Ne dami fäxh_u 'bε'a gätho ní 'bεfi da 'yøt'a ra Febe, nguetho guesε bi mbäx u x_un ngu mi'da, necä bi mbäxqui. 3 Dami zenguagui ts' u b_u ra Priscila, ne ra Aquila rá ndø, ma mimbεfihe nangue

rá 'bεfi ra Cristo Jesús. 4 Ne nugä 'b_u mi t'εna xtá thogä, ne u mi t'εna xtá tho u 'b_u mí yāngä 'b_u n'dandj. Gue'a ná undä ra jamadi Ojå nangue u. Pε hinga hōngdä pε ne u gätho yām pεti y_u 'yεc'yεi ngue hing y_u judío, 'da xna undähe ra jamadi Ojå nangue u. 5 Ne dami zenguagui ts' u u gätho dim pεti b_u rá nguesε ra Aquila. Ne'a ma amigogä ra Epeneto dami zenguagui ts' u b_u a. Nu'a ra mbädi 'yεc'yεi b_u ja ra häi Acaya a. 6 Ne'a ra María, dami zenguagui ts' u b_u. Nu'a εmme x_un ngu ra 'bεfi bi 'yøt'e nangue ah_u. 7 Ne a ra Andrónico ne ra Junias ma mijudíohe, ne 'darb_u dá sähe ran unbi. Nu' u gätho yá 'bäih_u ra Cristo i numanho u, ne m'bet'o bi 'yεc'yεi ra Cristo u xinda guecä. 8 Ne a ra Amplias dami zenguagui ts' u b_u. Dadí huεcä a nangue rá thuhu ra Hmu. 9 Ne dami zenguagui ts' u b_u ra Urbano, ma mimbεfi'be nangue ra Cristo, ne ra Estaquis ngue dadí huεqui. 10 Ne a ra Apeles dami zenguagui ts' u b_u. Nu'a εmme bi ts'ä rá t'εc'yεi, ne bi bømanho. Ne u 'b_up_u ja rá ngu ra Aristóbulo dami zenguagui ts' u b_u. 11 Ne a ra Herodiön ma mijudío'be, ne u 'b_up_u ja rá ngu ra Narciso, gue nu y_u 'yεc'yεi 'b_up_u, dami zenguagui ts' u b_u. 12 Ne a ra Trifena ne ra Trifosa dim pεfi nangue ra Hmu, gätho dami zenguagui ts' u b_u. Ne a ra Pérsida mahuεqui a, ne a x_un ngu ra 'bεfi bi 'yøt'e nangue ra Hmu. 13 Ne dami zenguagui ts' u a ra Rufo, an thahni da 'yørpa rá 'bεfi ra Hmu, ne a rá mbe tengu'b_u ma mbegä a. 14 Ne a ra Asíncrito, ne ra Flegonte, ne ra Hermas, ne ra Patrobas, ne ra Hermes, ne u y_un 'yoh_u bí 'b_uhmb_u u, dami zenguagui ts' u b_u. 15 Ne a ra Filólogo, ne ra Julia, ne ra Nereo ne a rán ju a, ne'a ra Olimpás, ne' u gätho mi'da y_u 'yεc'yεi bí 'b_up_u. 16 Ne damín zenguah_u n'da ngu n'da ah_u nangue ran huεcate. Ne gätho yām pεti y_u 'yεc'yεi ja ua i pεn'nah_u ran zengua.

N'da ran zofo rán zεgui bi man ra Pablo

17 Pɛ dí xi ahɯ ma zi cu ahɯ, damim fäsehɯ nangue ɯ to'o in nde di hec'ahɯ gue di 'uec'ahɯ nangue a ra hogamhma gán xänbahɯ. Pɛ hingui 'yɯrbahɯ ra güenda ɯ. 18 Nɛ nu'ɯ yɯ 'yɯ't'ate, hingui ørpa rá 'bɛfi ma Hmuhɯ ra Jesucristo ɯ. Nɛ i häte thohe nangue ɛmmɛ xɯn ho 'bɛ'a mma nɛ i sixmanho ahɯ. Pɛ i härpa yú mbɯi ɯ 'da hingui pɔdi dim fäse. Nɛ gue'ɯ yú 'bɛfi zehɛ i øt'ɯ. 19 Pɛ nu'ɯ mi'da gätho i pɔdi hin guí festahɯ rá m hman Ojɔ. Janangue'a i hu ma mbɯigä. Pɛ dadí hec'a thohohɯ ngue'a dín nde ahɯ guí pɔhmbɯ gätho 'bɛ'a xɯn ho, pɛ nu'a hingui ho hin dín nde ahɯ guí pɔhmbɯ a. 20 Nɛ nu Ojɔ ngue'a nzɔi dí hoc ra sɯi, nu'a di ja ahɯ 'dahmantho guí 'yethɯ bɯ häi ra zithu nangue ɯ to in nde di hec'ahɯ. Janangue'a guí comhbɯ rá mate ma Hmuhɯ ra Jesucristo. Nɛ hønt'a gam bɛmhɯ a ya. 21 Nuna ra Timoteo i pɛn'nahɯ ran zengua, ma mimbɛfi'be na. Nɛhna ra Licio nɛhna ra Jasón, nɛhna ra Sosípater, ma mijudíohe ya, gätho i pɛn'nahɯ ran zengua. 22 Nugä dí Terciogä rá 'yosøcuagä ra Pablo, dí o't'ä ra søcuɔ ja ua, dadí zengua ahɯ nangue ma Hmuhɯ. 23 Nɛhna ra Gayo, i pɛn'nahɯ ran zengua, nuna di säyagui ua rá ngu drá Pablogä, nɛ ɯ gätho yɯ 'yɛc'yɛi di säyabi ua rá ngu. Nɛhna ra Erasto i ja rá 'bɛfi i hɔx ra mbɛti ua ja ra hnini, nɛhna man 'yohɯhɯ ra Cuarto, gätho i pɛn'nahɯ ran zengua. 24 Dami comhbɯ rá mate ma Hmuhɯ ra Jesucristo gue gätho ahɯ.

Hønt'a Ojɔ ga ɛspahɯ gätho yɯ pa mazɔi

25 Zɔi ga ɛspahɯ Ojɔ, nu'a i ja rá ts'edi dí zet'a ni t'ɛc'yɛihɯ 'bɯ guím bɛmhɯ ran ho ma'da'yo ngue 'bɛ'a bi 'yøt' ra Jesucristo, tengu dí m mangä. Nguetho nuya i si ahɯ ram hma ngue maya'bɯ thohe him mí fɔdi. 26 Pɛ nuya i pa mhman ya, nɛ i sifi gätho yɯ jɔ'i hønɯ go hapɯ i 'bɯi gätho ra ximhäi. Nɛ nu'a ram hma i hman ya, guet'ɯ yám hman ɯ yú pøngahyɔ Ojɔ

maya'bɯ. Nɛ i hman ya nangue rán t'ɛdi Ojɔ gue i 'bɯi mazɔi, in ndepe gätho yɯ jɔ'i da 'yɛc'yɛi ra hogamhma. 27 ɛmmɛ xɯn ho rá 'yɯ Ojɔ bi 'dajɯ, janangue'a ga ɛspahɯ Ojɔ gätho yɯ pa mazɔi nangue ga ɛspahɯ ra Jesucristo. Nɛ hønt'a dí xi ahɯ ya.

1 CORINTIOS

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra dɔhnini Corinto

Ran zengua

¹ Ma zi cu ahɯ guí 'bɯhmbɯ bɯ ra dɔhnini Corinto, dí ot'ahɯ ra sɔcuɔ i jaua. Dí zengua ahɯ gátho gyɯ 'yɛc'yɛihɯ Ojɔ. Nɛ nugä drá Pablogä, bi Huangä Ojɔ, nɛ rá pähä zɛhɛ bi xiqui gam mangä ráh hman ra Jesucristo hɔnbɯ go hapɯ. Nɛ'a man 'yohɯhɯ ra Sóstenes dí 'bɯ'be ua, di zengua ahɯ. ² Nu'a ra Cristo Jesús bi 'uec'a ni mbɯihɯ bɯ ja ra ts'oqui. Nɛ bi zon'nahɯ guí 'yɔrpahɯ rá 'bɛfi Ojɔ. Nɛ tengu'bɯ 'darpɯ guí 'bɯhmbɯ ɯ mi'da to'o gátho i thɔnde ma Hmuhɯ ra Jesucristo, ngue n'dat'a ra Hmu dí comhbɯ ɯ. ³ Nɛ dí äpä Ojɔ ma Tahɯ nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo ngue di 'da ahɯ yún jɔpi, nɛ'a rán johya gui hyámhbɯ a.

Bi dɪn yún jɔpi Ojɔ nguetho i 'bɯhmbɯ ra Cristo

⁴ Bi 'da ahɯ yún jɔpi Ojɔ nguetho 'darpɯ guí 'bɯhmbɯ ra Cristo Jesús. Gue'a ná undä ra jamadi Ojɔ a ya. ⁵ Nɛ nte di 'bɛpɯ ja nim pɛtihɯ, nguetho 'darpɯ guí 'bɯhmbɯ ra Cristo. Pɛ gä i ja ahɯ ran 'yomfɛni da zä gui pɔhmbɯ xɯn ho a ya, nɛ da zä guim mamhbɯ xɯn ho rá 'bɛfi Ojɔ ya. ⁶ Nɛ gue'a ráh hman ra Cristo gá hyámhbɯ, gue'a gní bɔmanhohɯ a ya. ⁷ Janangue'a i juadi xɯn ho rá ts'edi bi 'da ahɯ Ojɔ nangue rá 'bɛfi guí ɔthɯ gátho gní tɔmhɯ dí 'yɛh mahɔn'a ma Hmuhɯ ra Jesucristo. ⁸ Nɛ di ja ahɯ Ojɔ gan zámhbɯ bɯ gue'bɯ go rán zɛgui yɯ pa, janangue'a nte ma ts'oqui da dɪn'nahɯ 'bɯ bá peng ma Hmuhɯ ra Jesucristo. ⁹ Nguetho dí pɔhmbɯ nzɔi di jɔ'ts'a im man Ojɔ, nɛ guesɛ Ojɔ bi zoncahɯ dam 'bɯhmbɯ rá Ts'unt'ɯ ma Hmuhɯ ra Jesucristo.

Bin sɯh yɯ 'yɛc'yɛi

¹⁰ Dí äcä ra mate n'dat'a guim bɛmhɯ, nguetho guí tɛnhɯ a ma Hmuhɯ ra Jesucristo. Nɛ 'yo guidín hejɯ, pɛ jatho n'datho guim bɛmhɯ nɛ n'dat'a gui 'yɔthɯ. ¹¹ Gue'a dí xi ahɯ a, ma zi cu ahɯ, nguetho bi xicä 'da yɯ cu ngue yú mɛnguhɯ ra Cloé, bi xiqui 'bɛ'a guí ɔthɯ. ¹² Nguetho guí ɛmhɯ 'da ahɯ guí tɛngahɯ, nɛ ɛn'i 'da tɛn ra Apolo, nɛ ɛm mi'da tɛn ra Pedro, nɛ ɛm mi'da ngue tɛn'na ra Cristo. ¹³ Pɛ ha guim bɛmhɯ gá xɛmhɯ ra Cristo. O xigä ha dá tugä bɯ ja ra pont'i nangue ahɯ. Uague guim bɛmhɯ ngue gán xixyɔhɯ nangue ma thuhugä. ¹⁴ Pɛ jamadi Ojɔ ngue njo'o to dá xixyɔ ahɯ, hɔnt'a ra Crispo nɛ ra Gayo. ¹⁵ N'damhma njon da zä da ma bin xixyɔ nangue ma thuhugä. ¹⁶ Nɛ hɔnt'ɯ gátho 'bɯpɯ rá ngu ra Estéfano dá xixyɔbi. Pɛ hin dím bɛngä 'bɯ 'bo'o xcamá xixyɔbi mi'da, uague hɔnt'ɯ. ¹⁷ Nguetho hinga gue'a ra 'bɛfi bi xicä ra Cristo ga ɔt' ran xixyɔ, pɛ bi xiqui gam mangä ran ho ma'da'yo. Pɛ nu'bɯ dím mangä a, pɛ hin dí yɔ tengu bɯ na yɔ yɯm bɔmhyɔ, nguetho hɔnt'a dí honi da bɔh yɯ jɔ'i ma ts'oquihɯ í du ra Cristo bɯ ja ra pont'i. Janangue'a din ja ra ts'edi ram hma di hocpa yú ts'oqui ɯ.

Gue'a ra Cristo ní 'dajɯ ran 'yomfɛni Ojɔ

¹⁸ Pɛ nu'a ram hma ngue ra Cristo bi du bɯ ja ra pont'i, ɛmbi nte ní mbatho ɯ ní mba bɯ ja ran ɯnbi mazɔi. Pɛ nujɯ ná mbähä bɯ ja ra temazɔi, dí pɔhmbɯ gue'a ram hma ní zinjɯ Ojɔ ngue bi du ra Cristo bɯ ja ra pont'i, bi hoga ma ts'oquihɯ. ¹⁹ Nɛ i ɛm bɯ rá t'ohni Ojɔ: Ga uti ngue nte ní mbatho ɯ im ma jase yún 'yomfɛni, nɛ ga hɔcpa yú ts'edi zɛhɛ yɯ jɔ'i, ga ɛm bɯ ma'ueni, bi 'yɛn Ojɔ. ²⁰ Nguetho bi zän Ojɔ hin te ní mbat ɯ to'o ɛna jase yún 'yomfɛni, nɛ'ɯ ɛmme bin xäse yúm hmanse yɯ jɔ'i, nɛ'ɯ ɛna pɔdi da dɔh yɯm hma. Nguetho hinguí sä da yɔn a n'da ɯ nangue yúm hman ɯ. ²¹ Nɛ bi bɛnsɛ Ojɔ, bi zän bɯya ngue hin dí bɔ Ojɔ n'da ɯ yún

'yomfɛnise. Pɛ bi zänni da yän ɯ to da hyän'a rá m hma nangué ra Cristo bi du, madague'bu t'ɛmbi nte ní mbatho. ²² Nguetho nu ma mijudíohe im bɛni gue'ɯ yän t'ɔt'e mixte da nu 'bu gue'a n'da ram hma ngue majuañi. Nɛ nu'ɯ 'da ni mɛnguhɯ ngue hing yɯ judío ahɯ nzai i honse n'da ram hma ngue i ɛmb zɛhe majuañi. ²³ Pɛ nu'a ram hma dí m mamhbɯ ngue bi du bu ja ra pont'i ra Cristo, njonguin numanhose a. Nɛ'ɯ yɯ judío i san tho 'bu i sifi, nɛ'ɯ hing yɯ judío i ɛmbi nte ní mbatho 'bu i sifi. ²⁴ Pɛ nuju ngue bi zoncahɯ Oja, madague'bu dyɯ judío hɯ ogue hin dyɯ judío hɯ, pɛ n'dat'a dí pɔhmbɯ i ja rá ts'edi Oja di hoga ma ts'oquihɯ nangué'a ra Cristo bi du. Janangué'a bi nɛqui ɛmme xɯn ndoho rán 'yomfɛni Oja. ²⁵ Nɛ nuna ra 'yu bi zän Oja, pɛ man'da di muui na, madague'bu t'ɛmbi hin te ní mbatho, xinda gue'ɯ yú 'yuse bi zän zɛhe yɯ ja'i. Ngue gue'a í t'ɛmbi hin'yɯ rá ts'edi Oja a, ngue bi du ra Cristo, pɛ man'da xɯn ngu bu ní nɛqui a, xinda gue'ɯ gátho yän t'ɔt'e zɛhe yɯ ja'i. ²⁶ Ma zi cu ahɯ ngue bi zoncahɯ Oja, gam bɛmhbu hague dín jahɯ bu na nuju ra ximhäi, ngue xɯn nguju dyú 'yambuihɯ, nɛ xɯn nguju hin'yɯ ma ts'edihɯ, nɛ xɯn nguju ngue bin hyoya ma tahɯ. ²⁷ Pɛ bi huan Oja ɯ i t'ɛmbi yɯ 'yambui, n'damhma da mbɛ'ts' yú sä ɯ i jase yün 'yomfɛni. Pɛ gue'a í huan Oja ɯ hin'yɯ yú ts'edi bu na nu ra ximhäi, janangué'a da mbɛ'ts' yú sä ɯ i jase yú ts'edi. ²⁸ Nɛ bi huan Oja ɯ nte di muui bu na nu ra ximhäi, nɛ'ɯ to'o i pa nts'ani, pɛ man'da in numanho Oja ɯ, nɛ gue'a dí 'berpa yú ts'edi ɯ to'o ɛna i ja se yün t'edi. ²⁹ Janangué'a njon di jap Oja dín 'yɛzɛhe. ³⁰ Nɛ bi jajɯ Oja 'darpu dám 'buhmbɯ ra Cristo Jesús, nɛ gue'a ní 'dajɯ ran 'yomfɛni Oja a, nɛ nangué'a ra Cristo ní zimanhojɯ Oja, nɛ gue'a í 'yɔrcahɯ Oja ngue yú t'ahni gahɯ a, nɛ gue'a ní yänju bu ja ran ts'o. ³¹ Nguetho i mam bu ja rá t'ohni Oja, hin'yɯ 'bɛ'a man'da ran ho da zä da man'a n'da, hinda hont'a ran ho bi

'yɔrpa Oja.

2

Hont'a ram hma 'bɛ'a í du ra Cristo i ja rá ts'edi

¹ Ma zi cu ahɯ, nu'bu má mbagä bu guí 'buhmbɯ, ngue dá xi ahɯ rá m hman Oja majuañi, pɛ hin dá huan thohogä yɯm hma guɛpu da numanhogä ra ximhäi, nɛ hin te dá ma nangué man 'yomfɛnise. ² Nɛ nu'bu má bɛni ga mba bu guí 'buhmbɯ, pɛ dá bɛni hont'a ga xi ahɯ 'bɛ'a ín unba ra Jesucristo 'bu mí du bu ja ra pont'i. ³ Nɛ nu'bu mám 'buhmbɯ bu, dá ɔt'ä hin'yɯ ma ts'edi, nguetho dá su Oja hin da numanho 'bu xcá uɔspa mam hmansɛ, nɛ dá fɛt'i. ⁴ Nɛ nu'bu mán yáhu bu ngue dá xi ahɯ ram hma, hinga gue'a mam hmansɛ ngue mahotho bi pät a ni mbuihɯ, pɛ hont'a rá ts'edi rá Hogandahi Oja bi zä bi hoc a ni mbuihɯ. ⁵ Janangué'a hinga gue'ɯ yün 'yomfɛni 'da yän 'yohɯ bi ja ahɯ gá 'yɛc'yɛihɯ Oja, pɛ hont'a rá ts'edi zɛhe Oja bi ja ahɯ gá 'yɛc'yɛihɯ.

Rá Hogandahi di japi dí fa Oja

⁶ Pɛ nu'a ram hma dí m mamhbɯ nangué ra Cristo, go i pɔ ɯ xɯn ho yú t'ɛc'yɛi, ngue ran 'yomfɛni majuañi a. Nɛ hinga gue'a rán 'yomfɛni ra ximhäi bi bɔ ɯ xɯn ho yú t'ɛc'yɛi, xinga gue'ɯ yüm hmansɛ ɯ yú ngarpi ra ximhäi, nɛ nu'ɯ mi ts'atho di 'beh yú ts'edi. ⁷ Pɛ nu ran 'yomfɛni dí m mamhbɯ him mám fadi, pɛgue urcahɯ Oja ya, nangué ra Cristo mi sänni da yänju 'bu him mani 'yɔt' ra ximhäi, nɛ da zixcahɯ bu mahɛts'i ní comhbɯ rán ho buya. ⁸ Pɛ xinga n'da ɯ i ɛna jase yú ts'edi ua ja ra ximhäi ngue i pɔrpa rán 'yomfɛni Oja. Nu'bu xtám bɔ'ɯ 'da, hin xtí cuarpu ja ra pont'i a ra Hmu mixte. ⁹ Pɛ tengu mán t'o't'i bu ja rá t'ohni Oja:

Hin da zä da bɔse n'da a ran ho bi zän Oja da 'yɔrpa ɯ to'o hont'a Oja im bɛni,

nɛ njám'bu da zä da 'yɔse n'da,
nɛ njám'bu da zä da nuse n'da, bi 'yɛn rá t'ohni Oja.

10 Pɛ nujɛ dí pəhmbɛ a, nguetho bi xijɛ rá Hogandəhi Ojə. Nɛ nu rá Hogandəhi Ojə di ət's'i xɛn ho bɛ ja rán 'yomfɛni Ojə, nɛ gue'a i xijɛ a bɛya. 11 Tengu yɛ jə'i hin jon da zä da bəpɛ rá mbɛi rá mijə'iui, pɛ hinda hɔnt'a rá mbɛi zɛhɛ n'da i pədi. Nɛ in jabɛ Ojə, njon da bəpɛ 'bɛ'a mbɛni, pɛ hinda hɔnt'a rá Hogandəhi zɛhɛ i pədi. Nɛ di bɛngahɛ a. 12 Nguetho bi 'dajɛ rá Hogandəhi Ojə, nɛ hinga gue'a rán 'yomfɛni ra ximhəi, ngue in nde di bɛngahɛ rán 'yomfɛni Ojə, nɛ gətho yə hogant'unni bi 'dajɛ nangue rá mate xɛn ndoho. 13 Pɛ nu'bɛ dí m mamhbɛ rán 'yomfɛni Ojə, pɛ hin dí uəspahɛ yɛm hma nangue man 'yomfɛni sɛhɛ, pɛ hɔnt'ɛ yɛm hma bi xəngahɛ rá Hogandəhi Ojə, nɛ da zä dí xihmbɛ xɛn ho ɛ to'o bin t'un rá Hogandəhi Ojə. 14 Pɛ nu'a hingui 'bɛhmi rá Hogandəhi Ojə, hingui sä da hyəni 'bɛ'a gətho i xəngahɛ rá Hogandəhi Ojə, nɛ ɛmbi rá m hman a n'da ra 'yambɛi. Nɛ njəm'bɛ sä da bədi, hinda hɔnt'bɛ dim 'bɛhmi rá Hogandəhi Ojə. 15 Pɛ nu'a ra jə'i ngue 'bɛhmi rá Hogandəhi Ojə da zä da bədi 'bɛ'a nam bɔn'a 'bɛ'a gə i ja, ngue nda'a da numanho nɛ nda'a hin da numanho. Pɛ nu'a hing ra 'yɛc'yɛi hin da zä da bəpɛ yən 'yomfɛni ɛ yɛ 'yɛc'yɛi. 16 Njon da 'yɛnsɛ da bəpɛ rán 'yomfɛni Ojə ra Hmu, njo'o da xifi xɛn ho 'bɛ'a da 'yɔt' Ojə. Pɛ nujɛ dí comhbɛ a rán 'yomfɛni a ra Cristo.

3

I comhbɛ Ojə rá 'bɛfi ɛ yə mbɛfi

1 Ma zi cu ahɛ, nu'bɛ mám 'bɛhmbɛ bɛ him bi zä dá xi ahɛ ɛ xɛn hɛi tengu i si ɛ in 'youi xɛn ho rá Hogandəhi Ojə. Pɛ dá xi ahɛ tengu'bɛ gmí 'yothohɛ ua ja ra ximhəi, uague tengu'bɛ ja gním 'bɛhmbɛ nangue ra Cristo. 2 Pɛ dá xi ahɛ a hingui hɛi tengu'bɛ ra xi'ba thoho dá 'da ahɛ, nguetho tengu'bɛ hin ní zä gui sihɛ xɛn ho ra hmɛ. Nɛ ngutho ya, guexta'a hɔnt'a ra xi'ba da zä gdín sihmɛhɛ. 3 Nguetho hin guín zac ni mbɛihɛ. Nɛ guín nde gam mixte zɛhɛhɛ, jananjabɛ gadín sɛhmbɛ. Pɛ

ha hin guí ɔthɛ tengu'bɛ gyɛ jə'i thohohɛ ua ja ra ximhəi. 4 Nguetho guím mamhbɛ to'o guí tɛnhdɛ, nɛ 'da'ahɛ guí ɛmhɛ guí tɛngahɛ, nɛ mi'da ɛna tɛn ra Apolo. Pɛ gue'a gní 'yɔthɛ tengu'bɛ gyɛ jə'i thohohɛ. 5 'Bɛ'a dadí mu'be a ra Apolo. Ha hin guí pəhmbɛ ngue yə mbɛfi thoho gə'be Ojə, ngue dá fəxa'be gə 'yɛc'yɛihɛ ra Hmu, nangue ra 'bɛfi bin 'dəc'be n'da ngu n'da gə'be. 6 Nugə dá tuh ra hmudə bɛ, nɛ nu'a ra Apolo bi uəpi, pɛ nu'a Ojə bi japi bin te nɛ bi bɔx ɛ yɛ hmudə. 7 Janangue'a hin'yɛ rá ts'ɛdi a bi duh ra hmudə, xinga gue'a bi uəpi, pɛ hɔnt'a Ojə i ja rá ts'ɛdi ngue bi japi bin te yɛ hmudə a. 8 Nɛ nugə dí comhɛma'bɛfi'be a ra Apolo, nɛ nugə dá tuhu, nɛ nu'a ra Apolo bi uəpi. Nɛ di 'dəc'be Ojə 'bɛ'a in nde di 'dəc'be nangue ra 'bɛfi dá ɔt'be n'da ngu n'da gə'be. 9 Nɛsɛ Ojə dí comhɛbe rá 'bɛfi. Nɛ nu'ahɛ tengu'bɛ yə huəhi ahɛ Ojə ngue bi thuhu.

Nɛ nu'ahɛ tengu'bɛ n'da ra ngu ngue i hɔ a Ojə. 10 Nɛ nugə tengu'bɛ n'da drá ngəpəgədo nangue rá mate zɛhɛ Ojə, ngue dá fə'mi xɛn ho yə guangujədo a ra ngu. Nɛ nu man'da pɛ di thoquí dim pɛpɛ ja a ra ngu. Pɛ n'da ngu n'da ra mbɛfi 'bɛ dim pɛpɛ ja a ra ngu, pɛ i jatho dim pɛfi xɛn ho. 11 Nɛ njon da zä di pəpɛ a rá guangujədo ra ngu, nɛ hɔnt'a ra Jesucristo ngue rá guangu n'da rá ngu Ojə. 12 Pɛ nu'ɛ to'o di thoc'a ra ngu, sä da huahni xɛn ho 'bɛ'a da japi. Xɛn ho 'bɛ xɔtho yɛ do dí fɔt'a ra ngu, nɛ nu rá 'bet'e, xɔtho yɛ t'ɛgui ɛ. Pɛ 'bo'o im bɛni dí fɔt' yɛ za, o gue yɛ 'yox'yo, nɛ 'bo'o im bɛni dí mbɛt' yɛ paxi. 13 Nɛ nu yə 'bɛfi n'da ngu n'da yɛ 'yɛc'yɛi da hnu hangu nangu di muui 'bɛ bi zɔn ra pa din ja ran juənbɛ. Nguetho da zɔn ra pa da ts'ä nangue ra sibi, nɛ da fəh pəya gue'bɛ xɛn ho bi 'yɔt' rá 'bɛfi n'da ngu n'da yɛ 'yɛc'yɛi. 14 Nɛ nu'bɛ n'da ra mbɛfi bi hyət' ra sibi a rá ngu bi hyɔɛ, da dəh rán zäbi bɛya. 15 Pɛ nu'bɛ bin zɔ a ra ngu bi hyɔɛ, nɛ nte da dəh rán zäbi bɛya nangue rá 'bɛfi bi

'yøt'e. Ne maguep_u hin xtám bongui, tengu _u 'da bi 'da 'b_u min zø yá ngu. ¹⁶ P_e ha hin guí p_uhmb_u ngue gue ah_u yá ngu ah_u Oj_a, ne nu rá Hogand_uhi Oj_a i 'b_up_u mbo ni mb_uih_u. ¹⁷ Ne nu'a to'o da 'y_ena di ts'onba rá ngu Oj_a, _emm_e x_un ngu y_un _unbi da 'yørp_a Oj_a. Nguetho nu rá ngu Oj_a x_un nd_uxqu_i a, ne gues_e ah_u rá ngu ah_u Oj_a. ¹⁸ Ne hin da zä gui thoqui gan hyäz_eh_eh_u ngue guim b_emhb_u jase nin 'yomf_eni_h. P_e jatho gam pumb_eni_h a guím b_ens_eh_u, janangue'a da zä gui t_imhb_u a nju_uantho ran 'yomf_eni x_un ho. ¹⁹ P_e nu rán 'yomf_eni ra ximhäi nte di muui b_u na nu Oj_a. Ne gue'a mán t'o't'i b_u rá m hman a, ngue nu'a nín 'yomf_enise n'da 'b_u i _ena dim mixte, p_e di jap Oj_a dim 'b_es_e b_u n'da b_uya. ²⁰ Ne man'da bi man ram hma, ngue nu'a to'o _ena jase y_un 'yomf_eni, p_e go i p_u a ra Hmu ngue nte di muui _u y_un 'yomf_eni. ²¹ Janangue'a hin guim b_emhb_u man'da di muui n'da ra ja'i. P_e Oj_a bi 'da ah_u gätho ni ng_urp_ih_u ngue da mb_ux ah_u. Ne gätho _u i jaua ja ra ximhäi ne'_u 'b_e'a gä i 'b_ui, ne bi zän Oj_a di z_e ah_u _u. ²² Necä ngue drá Pablogä dí fäx ah_u, ne ra Apolo, ne ra Pedro. P_e ne'a 'b_e'a gätho dín nuh_u ua ja ra ximhäi i fäx_ucah_u ga p_uhmb_u Oj_a, ne ra te i fäx_ucah_u, ne ran d_ute, ne ra pa i jab_u ya, ne ra pa ba _eh_e. Ne janangue'a gätho ni mb_etih_u _u. ²³ Nguetho yá mb_eti ah_u ra Cristo ne nu ra Cristo rá mb_eti Oj_a a.

4

Yá 'b_efi i øt' yá 'b_ui_hu ra Cristo

¹ P_e nugä ne ra Apolo, ne jatho guim b_emhb_u ngue yá 'y_eh_e gä'be ra Cristo, bin 'dac'be ra 'b_efi ngue ga xi a'be rá m hman Oj_a him mám f_udi. ² P_e damím b_emhb_u, n'da ra 'y_eh_e tho ho 'b_u bin t'un ra 'b_efi, i jats'edi tho di ja'ts'a sifi. ³ P_e hin dí _urp_a a ra güenda a guím b_emhb_u, ximangutho _u mi'da y_u ja'i _engui hin dí ja'ts'i. Ne xinga guecä i sä ga p_us_e 'b_u dí ja'ts'i uague hin'na. ⁴ P_e nu ma mb_uigä dím b_eni hin dá soh ma 'b_efi. P_e madague'b_u

ngub_u dím b_ens_e, p_e jatho ga tø'mi gue'b_u go da nuse Oj_a 'b_e'a dá øt'ä. ⁵ P_e hin go m'bet'o gui 'y_emfa hingui ho bi 'yøt'a n'da. P_e 'b_e gui tømhb_u ba _eh ra Hmu, ne gätho di nequi b_uya 'b_e'a mim b_emhb_u mbo ma mb_uih_u n'da ngu n'daj_u. Ne di un Oj_a b_uya 'b_e'a rán säui a bi 'yøt'a n'da ngu n'da ra 'y_ec'y_ei. ⁶ Nu ram hma dí xi ah_u, ma zi cu ah_u, nanguecä'be ra Apolo, p_e n'da ran zofo ngue hin da donts'i 'b_e'a gui 'yøth_u. Ne him man guim b_emhb_u i ja rá ts'edi n'da ra xänbate, ne xín guim b_emhb_u n'datho x_un ho xinda gue'_u mi'da. Janangue'a hin gui thoqui gan 'y_exh_u. ⁷ P_e to'o bi ja ah_u ngue x_un ho ah_u xinda gue'_u mi'da. Gätho 'b_e'a i ja ah_u bi 'da ah_u Oj_a. Ne nu'b_u guí p_uhmb_u bin 'da'adah_u 'b_e'a gä i ja ah_u, p_e hanja gnán 'y_ez_eh_eh_u, tengu'b_u gä t_ins_eh_u a ran ho i ja ah_u. ⁸ P_e guí øth_u tengu'b_u gám hmuseh_u, ngue hin te guidí 'b_ehmb_u, ne tengu'b_u ya bin 'da a ni ts'edi_hu ngue guidí mandah_u gätho mi'da. P_e nuya tengu'b_u ya gä sogähe. P_e hyøcta hmaha 'b_u xqui søni ngue xtín ja ni ts'edi_hu, nguetho necähe n'dat'a xtín 'dac ma ts'edi_hu 'b_u. ⁹ P_e nugähe ngue ma 'b_uihe ra Cristo, dím b_emhb_e Oj_a bi 'yørcähe ngue i hnuhäigähe xinda gue gätho mi'da. Ne tengu'b_u dyá ofädihe i p_e'ts'i da thoje. Ne i pa ma _unguigähe 'b_u i thengahe ra ximhäi. Ne'_u y_um 'b_ehni Oj_a mah_ets'i di hyonya tho ho nangue 'b_e'a dí sähe. ¹⁰ Ne nuje t'_enje dyá 'y_umb_uihe, nguetho dí t_enhde ra Cristo. P_e nu'ah_u _emm_e guí homhb_u da t'_en ah_u i ja nin 'yomf_eni_hu nguetho guí _ena guí t_enhd_u ra Cristo. P_e nugähe hin'y_u ma ts'edihe b_u na hnuje, p_e nu b_u na hnu ah_u tengu'b_u _emm_e i ja ni ts'edi_hu. Ne _emm_e i pa nt'_e'ts'i ah_u, p_e nugähe i pa nts'ani gähe. ¹¹ Ne gätho y_u pa x_u thogui, ne gätho y_u pa i jab_u ya, _emm_e dí sähe ra thuhu, ne ra tuthe, ne dyá 'y_uh_ehe, ne pa m'b_e'migahe, ne hin hap_u pøni i ja ma ngumhbe. ¹² Ne _emm_e dí yähmbe ngue dadím p_esche nangue ma 'y_ehe. Ne _emm_e i ts'anje,

pe man'da dí äfe rán japi Oja nangu e u i sante. Ne emme pa ma ungui gahe, pe mpähä thoho dí häthe 'be'a i t'orcahe. ¹³ Ne di c'aman'uje, pe man'da dín zomanhohe. Ne ngutho yu pa jabu ya, i t'orcahe tengu'bu dyá ngohäihe ra ximhäi ngue hin'yü 'be'a dadí muje. ¹⁴ Pe hin dín nde ahü gui pe'ts' ni sähu nangu ehna dí xi ahü. Pe dadí 'da ahü n'da ran zofo, nguetho tengu'bu ma t'uhni ahü emme dadí huëc'ahü. ¹⁵ Pe madague'bu xquín nuhu 'det'a mahuahi ni ngurpihu i xän'nahu nangu ra Cristo, pe hont'a n'datho ni tahu i 'bui, ngue guecä, nguetho rá mbudi thoho dá xi ahü nangu ra Cristo, jananjabu gá 'yëc'yëihü büya. ¹⁶ Janangu'e'a dí ä'ahü ra mate ngue gui 'yöthü tengu dí øt'ä. ¹⁷ Ne gue'a dá pehdä bu ra Timoteo, ngue di ze ahü. Ne nu'a tengu'bu majuani ma ts'unt'u ngue emme dadí huëqui, ne di ja'ts'i xun ho, nguetho ëc'yëi xun ho a ra Hmu. Ne di bën'nahu ngue 'be'a dí øt'ä ngue dí tenni xun ho ra Cristo Jesús. Ne ngutho dím mangä bu hapu gätho i ja yüm peti yu 'yëc'yëi. ¹⁸ Nu bu gui 'buhmbu, i 'buru 'da im bëni jase yá ts'edi, im bëni ngue hin ga mba bu. ¹⁹ Pe mi ts'utho ga mba bu gan nu'ahü 'bu da nde Oja. Ne ga paði to'o gätho i ëna i jase yá ts'edi. Ne hinga hont'u yüm hma ga øts'e, pe gan nu 'bu majuani i ja yá ts'edi nangu Oja. ²⁰ Nguetho nu'bu majuani di manda Oja bu ja rá mbui n'da, hinga hontho da baði din ya xun ho, pe din ja ra ts'edi njuantho. ²¹ Ha guín ndehu ga femhya ahü 'bu dá mbagä bu, uague guín nde ga huëc'ahü 'bu dá søngä bu.

5

Da thøn'a thi n'da ra 'yëc'yëi bi 'yöt'e tengu'bu ran 'yomt'ëni

¹ Ne dí øcä bin thätui rá hømbe n'da ra cu. Pe n'da ran thäti gá 'yöthü emme xun ts'otho, tengu'bu ran 'yomt'ëni. Ne njo'o to'o numanho tengu a, xinga gue'u yu ja'i hingui ëc'yëi Oja. ² Ne sä emme guídín 'yëxhu guí ëmhbu nte guídí 'behmbu. Pe xingui ts'u tu ni

mbuihu nangu 'be'a bi 'yöt'a. Hanja ngue hin guí hømhbü thi a. ³ Pe madague'bu njo'ogä bu gui 'buhmbu, pe tengu'bu 'darpü dí 'buhmbu, ngue dá sändä a ran unbi da nu a bi 'yöt' ra ts'oqui, tengu tho 'bu ya dí 'bucä bu. ⁴ Pe i jatho gätho gam petihu nangu rá thuhu ma Hmuhu ra Jesucristo. Ne tengu thoho 'bu necä dí 'bucä bu, janangu'e'a dá 'da ahü ran t'ëdi i ja ua. Pe gan 'yohü rán t'ëdi ma Hmuhu ra Jesús. ⁵ Ne nu'a ran 'yohü, dami hyømhbü thi da bent'a ra zithu, di unba rá ngøc'yëi, n'damhma da 'yöp rá punbi Oja nangu rá ts'oqui. Ne da zä da yan Oja nangu rá mbui 'bu bi zøn ra pa bá peng ra Hmu büya. ⁶ Pe hingui sä gan 'yëxhu. Ha hin guí pahmbu n'da ram hma, ngue ts'utho ra íxi pe i sinni gätho ra jüni. ⁷ Dami hyømhbü thi a ra nyo'ixi ngue ran ts'o guí 'buhmbu di ts'on'na nim petihu. Janangu'e'a xtán ho ahü, tengu ra thuhme an t'øt'e nangu ra jüni ma'da'yo ngue nte ma íxi da mbë, i ts'i 'bu ndäbaxjua. Ne i jatho dan hoju, gue'a bi nde a ra Cristo 'bu mim 'bøts'e zehë bi hoga ma ts'oquihu. Ne gue'a ra hmëpya mi u u yu ja'i 'bu ndäbaxjua mi pøxa n'da ra t'ude'yo. ⁸ Janangu'e'a thocpa thoho hont'a xun ho ga øthü, ne hont'a ra 'yu majuani ga tenhdü. Ne gue'a ra thuhme a ngue hin'yü ra íxi. Pe hin ga øthü tengu ra nyo'ixi, ngue 'be'a gätho dín numanhose nangu man 'yomfënisëhu, ne 'be'a gätho mi'da xun ts'o. ⁹ Pe nu ra søcuä dá pen'nahu mam'bet'o, ne hin gá pahmbu 'be'a dín nde xcä xi ahü, ngue dá xi ahü hin gan 'yohü n'da ra 'yomt'ëni. ¹⁰ Pe hin dí ën ahü him man zohmbu u hinga na paði, madague'bu yu 'yomt'ëni, ne yu ziyate, ne yu bë, ne'u thände yu hyäte oja. Nguetho nu'bu gui sothohü u, ne gui 'uehmbu ua ja ra ximhäi 'bu. Pe hinga gue'a dá xi ahü a. ¹¹ Pe nu'a mi nde xcä xi ahü, ngue hin gui 'yëmfu ni cuhu u 'da, ne xín gui comhbü rá 'bëfi Oja n'da 'bu ëmbi ra cu 'bu guexta'a ran 'yomt'ëni øt'e o gue'bu bin thätui a him mi sä

xtín thətui, o ran ts'iyate, o i thənde y_u hyäte oja, o ne'ə y_u ucuate, o gue ra iti, o gue ra be. Pe o guín 'yoh_u u tengu ə, xínga 'darp_u gan sihmeh_u ə. 12-13 Nguetho ni 'befih_u gui juənbah_u ni mi'yəc'yeh_u 'bup_u ja nim petih_u. Janangue'a gui hyəmhb_u thi a bi 'yøt' ra ts'oqui b_u guí 'buhmb_u. Pe nu'ə hinga ná əc'yei, hingui sä ga juənbah_u ə, hønt'a Oja di juənbə ə.

6

Sä din hocpa zehə y_u 'yəc'yei

¹ Hanja gnín yəp zehəh_u b_u 'buh ra zε'mi, nu'a hing ra 'yəc'yei. Hanja hinga gue'ə ni mi'yəc'yeh_u guí xihmb_u di hoc'ah_u. ² Ha hin guí pəhmb_u ngue ga juənbah_u ra ximhäi 'b_u rán zεgui y_u pa, nguetho yú t'uhni gah_u Oja. Hague má guet'ə y_un səi dí øth_u hin ga hoj_u, nguetho man'da hingui hēi dan hocpah_u. ³ Ne asta gue'ə yám 'behni Oja mahəts'i ga juənbah_u. Ha má guet'ə y_un junt'i dí øzehəh_u y_u pa i jab_u ya ngue hin da zä ga hoj_u. ⁴ Janangue'a nu'b_u ja n'da ran junt'i, pe hin ga xihmb_u n'da ra zε'mi, nguetho hin dí comh ma 'befih_u a. ⁵ Gue'a dí xi ah_u a, janangue'a jatho gui pε'ts' ni säh_u 'be'a guí øth_u. Ha njo'o n'da ah_u i ja ts'ə ran 'yomfəni ngue'a di hoc'ah_u nangue ran səi guí øth_u. ⁶ Ha i jatho da zix rá cu b_u 'buh ra zε'mi n'da ra 'yəc'yei, ne hing ra 'yəc'yei a ra zε'mi. ⁷ Ne nu'a gní 'yøth_u y_un junt'i, ne gue'a gním 'behmb_u a. Hanja hin gní hyäth_u a ran ts'o i t'øt ah_u, ne hin guídí jaf_u da fə ah_u 'be'a guí pesh_u. ⁸ Hin guí häth_u, nguetho guesə ah_u guí ørpah_u ran ts'o ni cuh_u, ne guí pəf_u 'be'a i pε'ts'i. ⁹ Pe ha hin guí pəhmb_u ngue hin da zä da yərp_u di manda Oja n'da ra ts'om'bäi. Ne o sä guim bəmhb_u da zin Oja ə y_u 'yomt'əni, o gue'ə i thənde y_u hyäte oja, o gue'ə in nutonto yú xisu yú mim 'yohəh_u, o gue'ə di 'yəsäba yú mim 'yohəh_u tengu'b_u ra xisu. ¹⁰ Ne hin da yərp_u di manda Oja ə y_u bε, o y_u ziyate, o y_u iti, o y_u ucuate, o y_u nεxmate. ¹¹ In jab_u gá 'yøth_u 'da

ah_u, pe bi mba m'be't'e ni ts'oquih_u, ne guesə Oja bi 'yøt'e yú t'uhni ah_u. Ne bi hoc'ah_u nangue a guí əc'yeh_u ra Hmu Jesús, ne nangue a guí 'buhmb_u rá Hogandəhi ma Ojah_u.

Rá mbeti Oja ma ja'ih_u

¹² Majuəni a ram hma ngue i ja man t'ədih_u ga øth_u 'be'a gätho dín ndeh_u. Pe m'batho a da bømanho ga øth_u. Majuəni ngue i ja man t'ədih_u ga øth_u 'be'a gätho dín ndeh_u. Pe hin gan nde ga øth_u a da dəcpa ma mbuih_u. ¹³ Ne majuəni a ram hma nangue ran ts'ihmε, ngue nu'b_u in ndehmε ma fohoh_u, dan sihmeh_u. Pe hin'y_u 'be'a man'da nts'änni nangue ma fohoh_u, ne da zøn ra pa ngue da man Oja him man dan sihmeh_u. Pe nu'b_u in nde ran 'yomt'əni ma ja'ih_u, hingui sä ga øth_u a, nguetho nu ma ja'ih_u bi zän Oja dim 'bup_u ra Hmu. ¹⁴ Ne da xox Oja ma ja'ih_u nangue rá ts'edi, tengu thoho a ra Cristo bi xox 'b_u mi du. ¹⁵ Ha hin guí pəhmb_u ngue nu ma ja'ih_u, gue'a rá ja'i ra Cristo a. Ha da zä ga haj_u n'da xεqui rá ja'i ra Cristo, ngue ga øt' ran 'yomt'əni, tengu'b_u n'danja'i tho ga øt'be n'da ra xisu ra 'yomt'əni. Pe hingui sä ga øth_u tengu a. ¹⁶ Pe gue'a i øt' ra 'yomt'əni b_u na nu Oja, tengu bi mam b_u ja rá t'ohni, ngue nu'ə mi yonja'i, pεgue bi 'yøt'e tengu'b_u n'danja'i tho bi gohi. ¹⁷ Pe nu'a ra ja'i 'b_u in 'youi ra Cristo, tengu'b_u n'danja'i tho da 'yøt'ui. ¹⁸ Janangue'a da zä gui 'dahmb_u bəya nangue'a ran 'yomt'əni. Nguetho nu mi'da y_u ts'oqui di ts'onba b_u maxøts'e rá ngu Oja, pe nu ran 'yomt'əni di ts'onba b_u mbo rá ngu Oja. ¹⁹ Ha hin guí pəhmb_u ngue nu ni ja'ih_u rá nguse rá Hogandəhi Oja a, nguetho 'bup_u mbo ma ja'ih_u a, gue'a bi 'daj_u Oja a. Ne nu ni ja'ih_u hin ni mbeti zehəh_u a. ²⁰ Nguetho Oja bi 'yøt'e rá mbeti ah_u, ne tengu'b_u xəm hmadi bi gut'i. Janangue'a ga ørpah_u rá 'befi Oja nangue ma ja'ih_u ne nangue ma mbuih_u.

7

Ran zofo nangué ran thati

¹ Pɛ nuya ga xi ahɛ a guí ängahɛ. Nɛ ya dí xi ahɛ ngue xɛn ho 'bɛ da zɛt'a n'da ran 'yohɛ, hin da hyon rá xisu. ² Pɛ ɛmmɛ xɛn ngu ran 'yomt'ɛni i ja. Janangué'a man'da xɛn ho 'bɛ dim 'bɛh rá xisu n'da ran 'yohɛ, nɛ dim 'bɛh rá ndø n'da ra xisu. ³ Nu ran 'yohɛ i jatho dim 'bɛhmi xɛn ho rá xisu. Nɛ ngutho ra xisu, i jatho dim 'bɛhmi xɛn ho rá ndø. ⁴ Nguetho nu n'da ra xisu hin di manda zɛhɛ a rá ja'i zɛhɛ, pɛgue di manda a rá ndø. Nɛ ngutho n'da ran 'yohɛ hin di manda zɛhɛ a rá ja'izɛhɛ, pɛgue di manda a rá xisu, nguetho n'dat'a ram 'bɛi øt'e. ⁵ Pɛ hin da 'ue'a n'da nangué rá xisu, nɛ xín da 'ueh ra xisu nangué rá ndø. Pɛ hinda hønt'bɛ gá bɛmhɛ gan yáhu Oja 'da yɛ pa da zä guí sɛthɛ. Pɛ i jatho 'da'angu guim bɛmhɛ ni xisuhɛ. Nɛ m'bejua bɛya da zä gan yáhu ni xisuhɛ mahøn'a. Nguetho nu'bɛ nya'a ts'u yɛ pa hin gui yáhu ni xisuhɛ, xømhma thoho da hyä ahɛ ra zithu 'bɛ hingui sä guí sɛthɛ. ⁶ Nu'a dí xi ahɛ, tengu'bɛ n'da ran t'ɛdi. Pɛ hin dadí hɛc'ahɛ 'bɛ guín nde gan tháthɛ o xin guín nde gam 'bɛschɛ. ⁷ Pɛ dí ɛnsegä ngue xɛn ho 'bɛ gätho dim 'bɛsɛ tengugä. Pɛ hingui sä, nguetho n'da ngu n'da bin 'dajɛ ra ts'ɛdi nangué Oja, ngue 'dahma 'dan'yo ga øthɛ n'da ngu n'dajɛ. ⁸ Pɛ dí xi ahɛ, nu'u to'o hinga na dín thati, nɛ'u xɛn du yá xisu, nɛ'u xɛn du yá ndø, man'da xɛn ho 'bɛ ya hin gan simhɛ, tengu thohogä. ⁹ Pɛ nu'bɛ hingui sä da zɛthoho n'da, man'da xɛn ho da hyon rá m pɛpiui, ngutho n'da ra xisu, nɛ ngutho n'da ran 'yohɛ. Nguetho ɛmmɛ di xømɛbi ngue njongui 'bɛhmi. ¹⁰ Nɛ dí xi u to'o i 'bɛhmi yá ndø, hingui sä da zogui. ¹¹ Nɛ nu'bɛ bi zoh rá ndø n'da ra xisu, i jatho dim 'bɛsɛ, o gue dim 'bɛhmi mahøn'a a rá ndø. Nɛ ximangutho n'da ran 'yohɛ, hingui sä dín xummi a rá xisu. Nɛ nuna ran t'ɛdi i jaua dí xi ahɛ, him mam hmansɛgä, pɛgue rá m hma ma Hmuhɛ ra Jesucristo

'bɛ mi'bɛcua ja ra ximhäi. ¹² Nɛ nu man'da ram hma dí xi ahɛ him bi man'a ma Hmuhɛ 'bɛ mi 'bɛcua. Nɛ nu'a ram hma dí xi ahɛ, nu'bɛ n'da ra cu, ngue hing ra 'yɛc'yɛi a rá xisu, pɛ nu ra xisu 'bɛ in nde ma zä dim 'bɛpɛ, pɛ man'da xɛn ho 'bɛ di thoqui dim 'bɛhmi. ¹³ Nɛ ngutho n'da ra xisu 'bɛ ra 'yɛc'yɛi, nɛ hing ra 'yɛc'yɛi a rá ndø, pɛ nu rá ndø 'bɛ ma zä in nde dim 'bɛhmi a rá xisu, pɛ man'da xɛn ho 'bɛ di thoqui dim 'bɛhmi. ¹⁴ Nɛ nu Oja di jamansu n'da ran 'yohɛ ngue hing ra 'yɛc'yɛi, ngue'bɛ ra 'yɛc'yɛi a rá xisu. Nɛ ngutho n'da ra xisu ngue hing ra 'yɛc'yɛi, pɛ Oja di jamansu ngue'bɛ ra 'yɛc'yɛi a rá ndø. Nu'bɛ hin xtan jabɛ, ya hin xtí jaɛ Oja ni t'uhniɛ 'bɛ. Pɛgue ya majapi nangué Oja u. ¹⁵ Pɛ nu'a ran 'yohɛ hing ra 'yɛc'yɛi, o gue n'da ra xisu, nɛ nu'bɛ in nde da zo a ra 'yɛc'yɛi mi 'bɛhmi, man'da xɛn ho 'bɛ di thøtho da mba. Nɛ hingui sä da 'yøɾpa ra ts'ɛdi dim 'bɛhmi 'bɛ ya hingui nde. Nguetho Oja bi zängahɛ dam 'bɛmanhohɛ ngue nte man sui dín ja. ¹⁶ Nɛ nu'bɛ guí 'bɛhmbɛ u hing yɛ 'yɛc'yɛi, xømhma thoho da yá yá mbɛi 'bɛ guí fáxhɛ da dín ra 'yu, nɛ'ahɛ gyá xisuhɛ, nɛ'ahɛ gyán 'yohɛhɛ. ¹⁷ Pɛ jatho gui 'yøthɛ a dí bømanko a rá ts'ɛdi bi 'da ahɛ Oja, n'da ngu n'da ahɛ, ngue nda'a bi zän Oja gdám 'bɛhmbɛ, tengu gmí øthɛ 'bɛ hin ní zon'nahɛ Oja. Nɛ ngutho dí xicä mi'da ngue hønɛ go hapɛ i ja yám pɛti yɛ 'yɛc'yɛi. ¹⁸ Nɛ nu'u to'o nthɛqui yá xifani 'bɛ mi 'yɛc'yɛi Oja, pɛ i jatho guexta'a rá hmɛpya yá ja'i nguetho yɛ judío. Nɛ nu'bɛ n'da ngue him mán thɛqui rá xifani, pɛ hin da bɛni ngue m'bejua tho da hyɛqui. ¹⁹ Nguetho nte ni mba tho 'bɛ am hmɛpya uague hin'na. Pɛ man'da i jats'ɛditho ga øthɛ a i xijɛ Oja. ²⁰ Pɛ n'da ngu n'da da 'yøt'e nda'a da zä dám 'bɛi, tengu mi øt 'bɛ hin ní 'yɛc'yɛi. ²¹ Nu'bɛ gmín 'yɛhɛhɛ bɛ 'bɛh yɛ ja'i 'bɛ gmí dáp ni mbɛihɛ Oja, pɛ hingui jatho gui päh ni 'bɛfiɛ. Pɛ nu'bɛ da xi a ni hmuhɛ ngue gui pømhbɛ, pɛ man'da xɛn ho 'bɛ guí pømhbɛ bɛya. ²² Nɛ

nu'bu n'da ra 'yɛhɛ, 'bu mi dāp rá mbui ra Cristo, bi mba ma thøgue bu na nu Oja. Ne ximangutho n'da ra ja'i ngue him bin 'yɛhɛ, pe bin 'yɛhɛ nangué ra Cristo. ²³ Ngue nu Oja bi 'yøt'e yá t'uhni gahɛ, ne tengu'bu xam hmadi bi gut'i. Janangue'a 'yo guí tenthohohɛ 'be'a di 'bɛp ahɛ gui 'yøthɛ yu ja'i 'bu i xi ahɛ gui 'yøthɛ yu ts'oqui. ²⁴ Ne n'da ngu n'da ahɛ, ma zi cu ahɛ, gui thoqui gui 'yøthohohɛ ni 'bɛfihɛ, tengu gmí øthɛ 'bu hin gní 'yɛc'yɛihɛ Oja. Pe man'da gui thoqui gui 'yøthɛ xan ho guerpɛ da numanho Oja. ²⁵ Ne nu man'da ram hma guí āngahɛ nangué'u njo'o yá xisu o yá ndø, pe hin'yɛ n'da ram hma bi manse a ma Hmuhɛ ra Jesucristo 'bu mim 'bucua ja ra häi. Pe ga xi ahɛ a dí m bɛngä. Ne xan ho 'bu gui 'yøthɛ a dí m mangä, nangué a rá mate ma Hmuhɛ bi 'dac ran 'yomfɛni. ²⁶ Ne nu mam hmangä dí xi ahɛ ya, nangué njo'o yá xisu o njo'o yá ndø, xan ho 'bu din jatho tengu in ja ya. Nguetho nu'u yu pa jabɛ ya, xan hɛitho 'bu gan nuhɛ yun unbi 'bu dán simhbɛ. ²⁷ Ne nu'bu n'da i 'buh rá xisu, hin da bɛni ngue da hyɛgui, ne nu'bu n'da njo'o rá xisu, hin da bɛni da hyoni. ²⁸ Pe nu'bu guín ndehɛ gan simhbɛ, hin guim bɛmhɛ ngue ra ts'oqui a. Ne ngutho 'bu n'da ra hmute da bɛni din thəti, pe hin da 'yɛmbi ra ts'oqui a. Pegue nu'bu gan simhbɛ, man'da xan hɛi ram 'bui gui 'yøthɛ, xinda gue'bu njon xtím 'bu ahɛ. Ne dí n de gan yan ahɛ nangué u xan hɛi. ²⁹ Ma zi cu ahɛ, nu'a nam bøn a dí xi ahɛ, him min ngu yu pa dam 'buhmbɛ ua ja ra ximhäi. Janangue'a i jatho ga humbahɛ ga juahmbɛ n'dihi rá 'bɛfi Oja yu pa ní mba bu. Ne nu'u to'o i 'buh yá xisu buya, ne xingui ts'u da bɛni da 'yɛ'ts'a rá 'bɛfi Oja nangué a rá xisu. ³⁰ Ne hingui sä nya'a ga ɛshɛ rá 'bɛfi Oja 'bu ya dí n nuhɛ ra dumbui, nguetho dí xønhdɛ ga juahmbɛ n'dihi rá 'bɛfi Oja. Ne xingui sä nya'a dan johyahɛ nangué ma amigohɛ, xinga gue'u dí tāmhbɛ nya'a gan numan-hohɛ. ³¹ Ne ngutho u to'o gätho i

øt' yá 'bɛfi zɛhɛ ua ja ra ximhäi, pe man'da zi ts'utho da bɛni. Nguetho mi ts'utho da guadi 'be'a gätho dí n nuhɛ ya. ³² Janangue'a dí n de ahɛ ngue man'da ts'utho guim bɛmhɛ 'be'a di hɛn ahɛ ua ja ra ximhäi. Ne nu'bu n'da ran 'yohɛ ngue njo'o rá xisu, pe man'da ɛmmɛ da bɛn a rá 'bɛfi Oja, nguetho 'buse, ne i honi 'be'a da numanho Oja. ³³ Pe nu'bu ya i 'buh rá xisu, ne hinga hønt'a rá 'bɛfi Oja da hyom buya, ne'a rá xisu da numanho ne da hyonbi 'be'a gätho da hyoni. ³⁴ Ne nu'a n'da ra xisu ngue njo'o rá ndø, pe man'da da zä hønt'a rá 'bɛfi Oja da bɛni da 'yøt'e. Pe ne'a rá ja'i ne'a rá mbui hønt'a rá 'bɛfi Oja øt'e. Pe nu'a ra xisu 'bu ya i 'buh rá ndø, ne da 'yøt'e dí numanho a rá ndø. ³⁵ Ne nuna dí xi ahɛ dí n de ga fäx ahɛ, ne hin dí n de ga un'nahɛ. Ne dí n de ahɛ gui 'yøthɛ a xan ho, ngue hin di hɛi ni mbuihɛ 'bu gui 'yøthɛ rá 'bɛfi Oja. ³⁶ Pe nu'bu n'da ran 'yohɛ ngue i 'bu a n'da rá t'ixu, ne ya bi zøn ra ora din thəti. Ne im bɛni hingui ho 'bu da zəmmi, ne ɛmmɛ in nde rá t'ixu din thəti, xan ho 'bu di thəpa a rá t'ixu, ne hin da 'yɛmbi ra ts'oqui a. ³⁷ Pe nu'bu n'da ran 'yohɛ hin te im bɛn rá mbui ngue din thət'a rá t'ixu, ne nu'bu ja rán t'ɛdi rá ta da zä da xifi, pegue man'da xan ho 'bu dim 'bətɛ. Ne n'dat'a im bɛni ngue gue'a xan ho da 'yøt'a. Ne da badi xan ho a bi 'yør buya. ³⁸ Janangue'a nu'u to'o di thəpa yá t'ixu, xan ho i øt'e, pe ne'u to hingui nde di thəpa yá t'ixu, pe man'da xan ho i øt'u. ³⁹ Pe nu'bu n'da ra xisu bi hyon rá ndø, pe i jatho dim 'buhmi gätho yu pa i 'bu a rá ndø. Ne nu'bu ya bi du a rá ndø, 'bu in nde din thət mahøn'a, xan ho ngue din thəti, pegue n'da rá mi'yɛc'yɛiui din thətui mahøn'a. ⁴⁰ Pe dí ɛnsegä ngue man'da din johya 'bu hin din thəti mahøn'a. Ne dí m bɛni ngutho di bɛngä rá Hogandəhi Oja.

8

Da yun t'änni nangué yu 'bøts'e

1 Ne nuya dín nde ga xi ah_u a gá 'yängah_u, 'b_u da zä gui sah_u a ra ngø xí 'bøspa _u y_u hyäte oja, uague hin'na. Ne majuani guím mamhb_u ngue gätho gah_u dí p_uhmb_u x_un ho a. Pe nu'a gní p_uhmb_u, gue'a gnín 'yextah_u a. Pe man'da gue'a ran huçcate nan te rá 'befi Oja a. 2 Pe nu'b_u guí _uenseh_u guí p_uhmb_u ran 'yomf_uni, pe guerp_u na fap_u b_uya ngue hinga ná p_uhmb_u x_un ho, nguetho guidín 'yexh_u. 3 Pe nu'b_u majuani dín numanhoh_u Oja, ne dí comhb_u rán 'yomf_uni Oja 'b_u. 4 Nuya, nu'_u 'be'a gätho bí 'bøspa _u y_u hmite, pe dí p_uhmb_u hing y_u oja _u _umbi n'yoi. Ne dí p_uhmb_u n'datho Oja 'b_ui, ne hont'a i ja rá ts'edi a. 5-6 Ne madague'b_u t'emb_u 'b_uh y_u oja ua ja ra häi nep_u mahçts'i, ne t'emb_u x_un ngu y_u oja ne y_u hmu, pe nuj_u, hont'a n'datho a Oja dí 'b_uhmb_u, ngue ra Ta, ne bi zänni 'be'a gätho i ja, neju bi zängah_u ga ørpah_u rá 'befi. Ne hont'a n'datho a ra Hmu dí 'b_uhmb_u, ngue gue'a ra Jesucristo a, ne gue'a í 'yøt' Oja 'be'a gätho i ja, ne gue'a bi 'daj_u ra te x_un ho ma mb_uih_u a. 7 Pe hinga gätho y_u cu guí 'b_uhmb_u i p_udi x_un ho nangue _u y_u hyäte oja, ne zai mi thande _u, janangue'a _una guexta'a im b_um 'b_u ya bi za a ra ngø xí 'bøts'e. Ne í _uense ngue'a ra ts'oqui a 'b_u ya bi za, nguetho hinguin zaqui yá t'çc'yçi. 8 Pe hinga gue y_un ts'ihm_u dí sih_u nan numanhøj_u Oja. Xín gam b_umhb_u ngue'a nan numanhøj_u a 'b_u dí sih_u o hin dí sih_u. 9 Pe i jatho gui jamansuf_u yá mb_ui ni cuh_u. Ne mamí jaf_u da däng b_u ja ra ts'oqui, nguetho hinga na p_udi 'be'a guí øth_u 'b_u guí øth_u a guí p_uhmb_u x_un ho. 10 Pe xi'b_u da nu ah_u 'da ni cuh_u gue'a guí sihm_uh_u b_u ja yá nija y_u hmite. Ne guí p_uhmb_u x_un ho 'be'a guí sih_u. Pe nu'_u ni cuh_u im b_uense gue'a ra ts'oqui a 'b_u da ts'i. Ne xi'b_u sä da 'yçna da hyut'an zamb_ui da zi _u xí 'bøx b_uya. 11 Jananjab_u nu nin 'yomf_unih_u gue'a nam 'b_uh ni cuh_u a, nguetho hinga na p_udi x_un ho. Pe nu'_u ni cuh_u, gue'a í du ra Cristo a ngue da y_unba

yá te. 12 Janangue'a nu'b_u ngub_u guí øth_u, pe guí ørpah_u ra ts'oqui ra Cristo 'b_u, nguetho guí ørpah_u ra ts'oqui ni cuh_u ngue hinguin zaqui yá t'çc'yçi, ne guidí ts'onbah_u yá mb_ui. 13 Ne nugä drá Pablogä, nu'b_u gue'a ra ngø dí sagä nin _unba rá mb_ui n'da ma cu, pe man'da x_un ho 'b_u him man ga sagä ra ngø 'b_u, janangue'a hin ga japi da mbeng b_u ja y_u ts'oqui n'da ma cu.

9

Da b_uni nda'a x_un ho da 'yøt' yá 'b_uih_u ra Cristo

1 Ne nugä man'da ja man t'çdi xcá øt'ä 'be'a gätho dín numanho ga øt'ä, nguetho majuani ma 'bäigä'be a ra Cristo, ngue dá nusegä a ra Hmu. Ne mfadi majuani bin 'dac man t'çdi nguetho dá ja ah_u gá 'yçc'yçih_u Oja nangue rá m fäts'i ra Hmu. 2 Ne masque i 'b_uh mi'da _ungui him ma 'bäigä'be ra Cristo, pe nu'ah_u guí p_uhmb_u, ne mfadigui nangue ah_u. 3 Ne gue'a ga xicä _u to'o da 'yängui nangue man t'çdi. 4 Ne i ja man t'çdi xcá t_uh man zäbi o xtín 'dac man ts'ihm_u. 5 Ne i ja man t'çdi xcán thät'be n'da ra xisu, ngue ma mi'yçc'yçi'be, ne xcá s_uts'i høn_u go hap_u dí 'yo, tengu i øt'_u yún 'yoh_u ra Cristo, ne ra Pedro, ne mi'da yá 'b_uih_u ra Cristo. 6 Pe ha guím b_umhb_u hin'y_u man t'çdi'be a ra Bernabé ngue xcá _uts' ma 'befi zeh_u'be ngue'a ná t_uh man ts'ihm_u'be. 7 Nguetho njo'o n'da ra dof_ui i juzeh_u yá gasto zeh_u. Ne n'da ra ja'i 'b_u i øt' ran uandät'ä i jant'çdi da zi. Ne y_u ja'i 'b_u di 'yçh yá de'yo, i jant'çdi da zip yá xi'ba _u yá de'yo 'b_u in nde. 8 Pe hinga hont'_u y_u ja'i im ma tengu na dí xi ah_u, pe ne'a Oja im ma tengu na, ne gue'a mán t'o't'i b_u ja rán t'çdi Oja a. 9 Nguetho nu'a rán t'çdi Oja bí 'yo't'a ra Moisés: "Pe nu'b_u n'da ra mb_undani i p_u, hinguí sä da thurpa rá nde, n'damhma da zä da za _u y_u xi'yømpøhø i jab_u," bi 'yçna. Pe ha gam b_umhb_u hont'_u y_un dani in nu Oja. 10 Ha hin dí p_uhmb_u ngue neju da t'ørcah_u a i hmangua, nguetho n'da

ran t'uti a, man t'o't'i nangueju. Ne tengu'bu dadim pēmbu bu ja ra häi, ngutho u yu duju ne'u yu mbeju, ne xun ho 'bu da beni da dah yün zäbi nangue yu 'befi øt'e. ¹¹ Ne nugä'be tengu'bu ya dá tu'be ra hmudä bu guí 'buhmbu nangue ra te. Pe xiya ha guím bēmbu hingui ho 'bu xcá xoc'be ngue ga si'be. Nu'a nam bøn'a dí xi ah, tengu'bu ya xquí jurca'be. ¹² Pe nu'u mi'da yu xānbate i hāni 'be'a guídí unhd, ne man'da i ja man t'ēdi'be xcá hām'be 'bu xcá nde'be. Pe hinga gue'a dí hongä'be ngue'a ga tã'be. Xun ngu u gätho dadin 'yēpta'be, nguetho dí su'ah hin xquí hyāmbu a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹³ Pe guí pāhmbu 'be'a i øt'u to'o dim pēpu ja yu niḡa ma mijudíohe, hōnt'a i tīm bu ja ra niḡa i si, ne gue'a nam pēp u yun t'unni din t'un'na Oḡa bu. ¹⁴ Ne nguthogähe ya, ngue'a dí mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo, bi zān ra Hmu ngue gue'a dām pēpähe a rām hma. ¹⁵ Pe hin dí øt'u yun t'ēdi gä bin 'daqui. Ne hinga gue'a nam bøn'a dá ot'ah u a, ngue guí 'daj man zäbigä. Pe man'da xun ho 'bu ga tugä, xinda gue'bu 'bo'o da 'uḡngui, ne ndetho dí 'uega man johya. ¹⁶ Pe nu'bu hōnt'a ga øt'ä ngue ga mangä rām hman ra Cristo, pe hin dí guah man johyagä a 'bu, nguetho gue'a ín 'dac ma 'befi a. Nguetho jats'ēdi tho gam mangä a ram hma. ¹⁷ Pe nu'bu mpähä tho ho dí øt'ä rá 'befi ma Hmu, ne i ja 'be'a dí tãḡa. Pe nu'bu dāts'ēdi tho ga øt'e ts'utho, pe guemhma 'yo ma güenda ga juadi. ¹⁸ Pe 'be'a nin jurca 'bu mpähä tho ho dí man rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pe man'da dí tãḡa ran johya 'bu nte dí tãcä ra hme. Janangue'a man'da xun ho 'bu nte ga tãḡa, madague'bu i ja man t'ēdi ngue xcá tãḡa nangue'a ma 'befi. ¹⁹ Ne madague'bu hingan ts'änni ngue dan 'yēhēgä, ne njo'o n'da ra ḡa'i ngue'a ma hmu, pe dí cohi tengu'bu drá 'yēhēgä u gätho yu ḡa'i, nguēpu da zä ga zēdi da dīn ra 'yu xun ho u mi'da xun ngu. ²⁰ Janangue'a nu'bu dí 'buhmbe ma mijudíohe, ngue i øt'

yun t'ēdi bi xi Oḡa yu judío, necä dí øt'ä u, madague'bu hin di mandagä u. Janangue'a da zä ga zēpa yu mbui da 'yēc'yēi ra Cristo. ²¹ Pe nu'bu dí 'buhmbe u hingui pāh yun t'ēdi bi xi Oḡa yu judío, necä hin dí øt'ä u. Janangue'a da zä bu ga zēdi da 'yēc'yēi ra Cristo. Pe hingui nde da ma ngue dí sotho u yün t'ēdi Oḡa, nguetho dí tēndä a im man ra Cristo. ²² Ne nu'bu dí 'buhmbe u xun güent'i tho ho yu t'ēc'yēi, pe necä dí øt'ä tengu'bu xun güent'i thohogui, janangue'a i sä bu dí zēdi da 'yēc'yēi ra Cristo. Ne gue'a dí øt'ä, ngue 'da'igujē n'da ngu n'da yu ḡa'i, ne dí honi xun ho 'bēpu dí 'yēc'yēi yu ḡa'i. ²³ Guehna gätho dí øt'ä na, janangue'a da zä ga combu rán ḡapi ra Cristo hōnt'a go to'o ní ḡa'i da hyān'a ran ho ma'da'yo. ²⁴ Pe guín nuhu yun t'uti nangue'u i tih, madague'bu i tih, pe n'datho a i tãḡa ran t'unni. Pe dami tihmbu ya nguēpu da zä guí tãhmbu. ²⁵ Ne tengu tho ho yun 'yēni ua ja ra ximhäi, emme din jamansuse, ne hingui nde da 'yøt'a di hēni. Pe hōnt'a dim 'bedi i tã u. Pe nu'bu in ḡabu ga øth, ga tãhmbu a da hyät'i mazai. ²⁶ Ne nugä tengu'bu dí øt' ra 'dih, dí hax ra 'yu i uēntho bu hapu i ja ran tãḡa. Ne tengu'bu 'bo'o dadin tun'be, pe hinga ha sätho dí pācpi, pe dí pādi hapu dí täpi xun ho. ²⁷ Pe dí sam zēhe ma ngøc'yēi, dīn ndepe da 'yøt'a dí xifi, n'damhma hin go ga 'becä a 'be'a dí xi'u mi'da ngue da dāḡa.

10

Ma hēcpi yu 'yēc'yēi nangue yu hmite

¹ Ne gue'a dīn nde ah u guí pāhmbu a, ma zi cu ah, ngue 'be'a bi 'yøt' mam bombøtahe maya'bu, gätho mi cot ra güi bu ní mba u, ne bi zits'i. Ne gätho bi 'daxpu 'danguadi ra thēngdeḡa. ² Ne gätho bin yām bu ja ran unbi 'bu mi den ra Moisés, tengu'bu ya yu yānte a. Ne janangue'a i t'ēmbi tengu'bu bin xixyḡa nangue'a ra deḡa bu bi thogui ne ra güi. ³ Ne gätho 'da'an zitho ra maná ngue ra hme bi un Oḡa hapu ní

mba. ⁴ Ne gätho bi zi ra dehe bi bøm b_u ja ra do, tengu'b_u bi zip rán zaqui a ra Cristo, ne tengu'b_u ya bin 'yoh_u ra Cristo b_u ní mba _u. ⁵ Ne madague'b_u bi t'ørpe gätho _u, pe ξ mm ϵ x_un ngu _u him bi numanho Oj_a a bi 'yøt'e. Ne høn_u go hap_u bin c'uaxt' yú do'yo b_u ja y_u dapo bi thogui. ⁶ Ne gue'a urcah_u a, janangue'a hin gan ndeh_u ga øth_u y_u ts'oqui, tengu mi øt'_u 'b_u mi 'yo b_u ja ra dapo. ⁷ Janangue'a o guí th_undeh_u y_u hyäte oja, tengu mi øt'i 'da _u, tengu mán t'o't'i, ngue bin sihm ϵ _u ne bim mihni, bi ndants'i bin ne 'b_u mi d_unde ra pøte xí 'yøzhe. ⁸ Janangue'a hin ga øth_u ran 'yomt'eni tengu mi øt'i 'da, ne n'dapa thoho án du 'däte ma hyu mahu_uhi nj_a'i. ⁹ Pe hingui sä ga säh_u ra Hmu nangue ma ts'oquih_u, tengu mi øt'i 'da, ne x_un ngu bi du, bi za y_u c'ÿya. ¹⁰ Janangue'a hin ga säman'uh_u nangue Oj_a, tengu bi 'yøt'_u 'da, ne gue'a bí mb ϵ nh Oj_a n'da ram 'b ϵ hni mah ϵ ts'i ngue'a bi hyo _u. ¹¹ Ne gue'a bin ja a tengu'b_u ya n'da ran t'uti ngue i suj_u dan jah_u b_u. Ne gue'a xmán t'o't'i 'be'a dám 'b_uhmb_u y_u pa i jab_u ya ngue rán z ϵ gui. ¹² Janangue'a nu'b_u dí m b ϵ mhb_u tengu bi 'yøt'_u, pe hingui sä ga ξ mhb_u, nangue ra ts'edi bi 'daj_u Oj_a hin'y_u 'be'a ga suh_u. Pe i jatho ξ mm ϵ dam fäseh_u, ngue hin ga t_unj_u b_u ja y_u ts'oqui. ¹³ Pe nu'b_u i ts'ác ma mb_uih_u ga øth_u y_u ts'oqui, tengu'b_u i ts'äp yú mb_ui gätho mi'da y_u j_a'i. Pe dí p_uhmb_u di zerca ma mb_uih_u Oj_a ga t_uf_u ran ts'äte. Pe nu'b_u ξ na da sij_u mi'da x_un h ϵ i ngue hin da zä ga t_uf_u, hin di jaj_u Oj_a gan nuh_u _u. Ne i urcah_u 'b ϵ p_u dá t_uf_u _u dín nuh_u. ¹⁴ Ne nuya, ma zi cu ah_u, ne xingui ts'u guim b ϵ mhb_u gui th_undeh_u y_u hyäte oja. ¹⁵ Ne guehna dá xi'ah_u na ya, nguetho i ja nin 'yomf ϵ nih_u, ne sä gui p_useh_u 'be'a nam bøn'a dá xi ah_u. ¹⁶ Ne z_ai dí äf_u Oj_a rán j_api 'b_u dí sih_u ran ts'ihm ϵ bi zän'na ra Cristo b_u ja ram peti. Ne nu'b_u dí sih_u rán gui ra uva, ha hin dí m b ϵ mhb_u ngue dí comhb_u rá ji ra Cristo ngue bi hogah_u. Ne'b_u

dí x ϵ mhb_u ra hm ϵ ne dí sih_u a, ha hin dí m b ϵ mhb_u ngue dí comhb_u rá j_a'i ra Cristo ngue bi \cup nba 'b_u mi hogah_u. ¹⁷ Madague'b_u ξ mm ϵ x_un ngu j_u ngue dá sih_u _u, pe n'dat'a ra hm ϵ , ne gue'a ní 'yørcah_u n'datho ma j_a'i dí comhb_u a ra Cristo. ¹⁸ Ne tengu bi 'yøt' ma mi'israelhe, gä bi zi y_un t'unni mí pa nt'unni Oj_a, ne gue'a í gomhma rá te Oj_a a. ¹⁹ Janangue'a hin nin säh_u gui comhb_u a i si _u pa m'bøspe y_u hmite, madague'b_u hingui nd \cup xqui _u y_u ngø i pa m'bøspe _u, ne hin'y_u yú ts'edi _u y_u hmite. ²⁰ Pe gue dí xi ah_u, nu' _u 'da ngue hingui p_u Oj_a, i pøspa y_u hmite, pe gue y_u z_ith_u i h_ani. Janangue'a hin dín nde'ah_u gui com'ma gui sih_u _u yú 'bøts'e, n'damhma hin gui comhb_u rá 'b ϵ fi y_u z_ith_u. ²¹ Hingui sä ga thecpah_u rá tasa ra Cristo 'b_u dí thecpah_u rá tasa y_u z_ith_u. Ne hingui sä ga comhb_u rá ngøc'y ϵ i ra Cristo 'b_u dí comhb_u yú 'bøts'e y_u z_ith_u. ²² Uague guim b ϵ mhb_u go gui muth_u a Oj_a. Ha man'da i ja ni ts'edih_u xinda gue Oj_a.

I sä 'be'a da 'yøt' y_u 'y ϵ c'y ϵ i, pe da b ϵ n ran hu ϵ cate

²³ Maju_uni a ram hma ngue da zä ga øth_u 'be'a go dín numanhoh_u. Pe nu'b_u ga øth_u 'be'a gä i ja, hinga gä x_un ho b_u dán gohi. Maju_uni da zä da 'yøt'e hønt'a go numanho n'da ra j_a'i, pe hinga gätho nan te rá 'b ϵ fi Oj_a _u. ²⁴ Pe i jatho ga huanhd_u nda'a man'da x_un ho, ngue da zä ga fäxh_u _u mi'da, ne hin nangue man hoseh_u. ²⁵ Pe dami sih_u 'be'a gätho i 'bä b_u ja ra täi, ne hingui jatho gui 'yänhd_u 'be'a di ja a ra ngø 'b_u m'bøts'e o hin'na. ²⁶ Nguetho gätho rá mb ϵ ti Oj_a _u gätho i ja ua ja ra häi, ne ra ngø, ne'a ra ximhäi b_uya. ²⁷ Ne nu'b_u 'bo'o da zix'ah_u na ts'ihm ϵ b_u ja yú ngu _u hing y_u 'y ϵ c'y ϵ i, ne nu'b_u guin nde gui mbähä, dami sah_u 'be'a gätho di 'da'ah_u, ne hin te gui 'yänhd_u, ne o guim b ϵ mhb_u ngue di h ϵ c'ah_u Oj_a ngue gui sih_u. ²⁸ Pe nu'b_u n'da ngue da xi'ah_u: "Nuna ra ngø bi mba m'bøspe y_u hmite," da t'ÿn'ah_u, pe o guí sih_u b_uya, janangue'a hin gui \cup nba h_u rá mb_ui a to bi xi'ah_u,

nguetho im bēni hingui nde Ojā gui sih_u a. ²⁹ Nguetho i jatho gui jaman-sup rá mb_ui ni mijā'iui, madague'b_u guí pādi ngue x_un ho a ra ngø. Pē masque 'b_u'i 'da ah_u guín nde gui 'yāngah_u: "Hanja ngue ga et' man ts'ihmēh_u 'b_u 'bo'o hingui numanho a, pē tengu'b_u hin'y_u ma ts'ēdih_u 'b_u. ³⁰ Nē nu'b_u dadí unhdē ra jamadi Ojā nangue man ts'ihmē dí sihe, hanja ngue sã di c'aman'ujē u 'da," gue'b_u 'bo'o da 'yāngui. ³¹ Pē dí xi'ah_u, dami jamansuh_u a guí øth_u, uague ran ts'ihmē guí sih_u, o 'bē'a gātho guí øth_u, pē hønt'a dí t'ēspa Ojā gui 'yøth_u. ³² Nē εmmē ga jamansuh_u 'bē'a dí øth_u ngue njon ga jaf_u da dāngui, xinga n'da ra judío, xinga gue'u hing y_u judío, nē xinga gue'u ma mi'yēc'yēih_u. ³³ Nguthogā ya, εmmē dí honi ngue ga øt'ä 'bē'a gātho da numanho mi'da y_u jā'i x_un ngu, nē hin dí honi 'bē'a dín numanhosēgā. Pēgue dí honi nangue mi'da, nguep_u da zā da dīn ra tema'da'yo u gā mi'da x_un ngu.

11

¹ Pē dí xi'ah_u gui tēnhd_u a dí øt'ä, nguetho dí øt'ä a i øt'a ra Cristo dí tēndä.

'Bē'a da 'yøt' y_u xisu b_u ja ram peti

² Pē x_un ho guí øth_u ngue'a guím bēnthoh_u 'bē'a gātho dá xi'ah_u, ngue bi bēngä Ojā ga xi ah_u. ³ Pē dín nde ah_u gui pāhmb_u, ngue nu ra Cristo, go rá hmu n'da ngu n'da ran 'yoh_u, nē nu y_u xisu, tengu'b_u y_u hmu u y_u ndø. Nē dín jah_u b_u nangue Ojā. Nē in jab_u a ra Cristo, rá Hmu a Ojā a. ⁴ Pē nu'b_u n'da ran 'yoh_u i yāui Ojā b_u i ja ram peti, o gue im man ram hma, pē hingui sã da hyu'ts' rá f_ui, tengu'b_u hin'y_u rá ts'ēdi. ⁵ Pē nu'b_u n'da ra xisu i yāui Ojā b_u ja ram peti, o gue im man ram hma, i jatho da gomp' rá yā, ngue hin da mispa a rá ndø, nē hin da 'yøt'e tengu'b_u nt'āxi rá yā. ⁶ Pē nu'b_u n'da ra xisu hingui nde da gomp' rá yā, man'da x_un ho 'b_u da 'yāx rá yā 'b_u. Pē nu'b_u guím bēmh_u ra 'yāsä 'b_u nt'āxi n'da ra xisu, o gue'b_u tengu'b_u hin'y_u

y_u xtā, pē man'da x_un ho 'b_u xtān gomp' rá yā. ⁷ Pē nu n'da ran 'yoh_u hingui sã da hyu'ts' rá f_ui b_u ja ram peti, nguetho i udi i ja rá ts'ēdi x_un ho, tengu 'b_u guesē Ojā i 'b_up_u. Pē nu n'da ra xisu i udi man'da ja rá ts'ēdi n'da ran 'yoh_u. ⁸ Nguetho mb_udi bi 'yøt' Ojā a ran 'yoh_u, nē m'bējua b_uya bi thācpa n'da rá do'yo'bøts'e a ran 'yoh_u, nē gue'a í t'øt' ra xisu a b_uya. ⁹ Nu ran 'yoh_u hin í t'øt'e ngue da mbāx'a ra xisu, pē í t'øt'a ra xisu ngue da mbāx'a ran 'yoh_u. ¹⁰ Nē ε gue'a dím mangä a, ngue nu y_u xisu i jatho da gomp' y_u yā, janangue'a da 'yudi ja y_u ts'ēdi y_u ndø. Nē gue'a dín numanho y_um 'bēhni Ojā mahēts'i a b_uya. ¹¹ Pē nu b_u ja rá 'bēfi ra Cristo, hin da bømanho 'b_u hønt'u y_un 'yoh_u dim pēp_u, xín da bømanho 'b_u hønt'u y_u xisu, pēgue gātho 'da dām fāxtah_u u. ¹² Nguetho majuāni nu'a ra xisu nt'øt'e nangue rá do'yo'bøts'e a ran 'yoh_u, pē guexta'a majuāni ím 'b_u a n'da ran 'yoh_u nangue rá mbe. Nē gātho bi zān Ojā din jab_u. ¹³ Pē dami bēnsch_u 'bē'a man'da x_un ho gui 'yøth_u, nangue n'da ra xisu 'b_u in yāui Ojā, 'b_u hingan jo'mi rá yā. Ha guí εmh_u x_un ho i øt'e uague hin'na. ¹⁴ Nē dí pāhmb_u 'yāsä 'b_u xtā mba rá yā n'da ran 'yoh_u. ¹⁵ Nē ngutho n'da ra xisu, gue'a ní necmanho a rá xtā 'b_u x_u mba. Nē gue'a í ts'ānba n'da ra xisu a, ngue'a xtā mba y_u xtā, tengu'b_u ya rán jo'mayā a. ¹⁶ Pē nu'b_u 'bo'o in nde dán junt'a 'bē'a dí xi ah_u, pē hingui sã dán junth_u a. Nē i jatho ga xifi ngue ngutho i t'ørp_u ja mi'da yām peti y_u 'yēc'yēi.

Da hnumansu ran ts'ihmē bi zān ra Hmu

¹⁷ Pē nu'a man'da ga xi ah_u ya, hingui sã ga εn'ah_u x_un ho guí øth_u. Nguetho hingui sã di zet'a ni mb_uih_u a guí øth_u b_u ja nim petih_u, pē man'da di ts'on'nah_u. ¹⁸ Nguetho i siqui 'bē'a guí øth_u 'b_u guídím petih_u, guídín junth_u n'da ngu n'da ah_u. Nē dí εc'yēi ngue majuāni a i siqui. ¹⁹ Masque guím bēmh_u jatho gan hej_u. Pē guep_u bi fādi nda'a majuāni

y_u 'yɛc'yɛi. ²⁰ Nguetho nu b_u ja nim pɛtɪh_u guí sihmɛh_u, pɛ him majua_{ni} gue'a ran t'ɔt'e bi xic ma Hmuh_u guí ɔth_u. ²¹ Pɛ nu'b_u ra ora guí sihmɛh_u, ɛmmɛ guídín uɛmh_u nin ts'ihmɛh_u n'da ngu n'da ah_u. Nu'ɛ 'da xínga n'damh_u gá unhd_u, nɛ nu'ah_u baya gue'b_u go ɛmmɛ gán niyah_u. ²² Ha hin'y_u ni ngumhb_u ngue gan sihmɛh_u b_u. Nguetho guídí ts'onbah_u rá 'bɛfi Oj_u, nɛ guídí 'y_usābah_u ɛ ni cuh_u nte gá unhd_u. 'Bɛ'a guí ɛna ga xi ah_u. Ha guí ɛna ga ɛn'ah_u x_un ho a guí ɔth_u. Pɛ hin'na.

Nangue 'bɛ'a nam bɔn a ran ts'ihmɛ bi zān ra Hmu

²³ Janangue'a dín nde ga xi ah_u mahɔn'a ya 'bɛ'a nam bɔn a ran ts'ihmɛ bi zān ra Hmu. Nɛ tengu thoho bi xāngā ra Hmu, nɛ ngutho dí xi ah_u. Ngue n'dat'a ra xui bi mba ma dā ra Hmu Jesús, nɛ bi hyac ra hmɛ, ²⁴ bi 'yāp ra jamadi Oj_u nɛ bi xem baya. Nɛ bi 'yɛna: “Dami sih_u na, nuna ma ngɔc'yɛigā na, ngue dín unbi nangue ah_u. Nɛ guí thoqui guí 'yɔth_u na, n'damh_u guim bɛnj_u.” ²⁵ Nu'b_u mi jua a bi zi a ra hmɛ, bi dɛc a ra tasa baya, ngue mi po ra gui'uva, nɛ bi 'yɛna: “Nuna nam bɔni ngue ya di hoc'ah_u x_un ho ra 'da'yo'y_u da 'yɔt'ah_u Oj_u nangue ma jigā. Nɛ n'dandj_u ngu n'dandj_u guí sih_u, guim bɛnj_u dá tugā nangue ah_u,” bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁶ Janangue'a n'dandj_u ngu n'dandj_u ga sih_u ra hmɛ nɛ ra gui'uva, dí uhmb_u rán dɛte ra Hmu gue'b_u go bá pengua mahɔn'a.

'Bɛp_u dá fɛn ran ts'ihmɛ bi zān ra Hmu

²⁷ Pɛ nu'a to'o hin dín 'yomfɛni, nɛ sã i si a ra hmɛ nɛ ra gui'uva, ya i ja rá ts'oqui, nguetho hingui numansup rán dɛte a ra Hmu bi du. ²⁸ Janangue'a i jatho m'bet'o da bɛsɛ n'da 'bɛ'a i ja mbo rá mbui, nɛ nubaya da zā da zi ra hmɛ nɛ'a ra gui'uva. ²⁹ Nguetho nu'b_u i si a ra hmɛ nɛ i si rán gui ra uva, nɛ hingui bɛni 'bɛ'a ín unba ra Hmu 'b_u mi du, nɛ hɔnt'a ran unbi da nu a. ³⁰ Nɛ gue a guí ɔth_u a,

janangue'a x_un ngu x_un ɛ ah_u nɛ x_un güent'i ah_u, nɛ ya xcá tuh_u 'da ah_u. ³¹ Pɛ nu'b_u m'bet'o dadí juānbazehɛ ma mbuih_u, hin da zɛgbah_u ra Hmu 'b_u. ³² Pɛ nu'b_u hin dadí juānbazehɛ ma mbuih_u, guemhma da 'yɔrcah_u ram fɛi 'b_u. Pɛ man'da x_un ho 'b_u da mbɛgbah_u ra Hmu ya, n'damh_u hinga 'darp_u gan nuh_u ran unbi ra ximhäi. ³³ Janangue'a ma zi cu ah_u, nu'b_u guidím pɛtɪh_u, ngue gui sih_u ra hmɛ nɛ ra gui'uva, nde'b_u hin gan uɛnsɛh_u, pɛ guí tɔmh_u dín 'da ah_u n'da ngu n'da ah_u. ³⁴ Nɛ nu'b_u 'bo'o i tumanthuhu, hin da bɛni dín sihme b_u ja ram pɛti, pɛ jatho 'bɛ dín sihme b_u ja rá ngu, n'damh_u hin da mbɛp ah_u Oj_u nangue'a nim pɛti guí ɔth_u. Nɛ nu'a 'bɛ'a gātho man'da guí ɔth_u, ga hoc'ah_u 'b_u dá mba b_u.

12

'Dahma 'dan'yo y_u ts'edi bi un rá Hogandāhi Oj_u

¹ Nɛ nuya ma zi cu ah_u, dín nde ah_u guí pāhmb_u 'bɛ'a nam bɔn a ra ts'edi di 'daj_u rá Hogandāhi Oj_u nangue ga ɔrpah_u rá 'bɛfi 'dahma 'dan'yo. ² Guí pāhmb_u 'bɛ'a gá 'yɔth_u 'b_u him maní 'yɛc'yɛih_u, nɛ gá hyā 'dah_u y_u hyāte oj_u, nɛ hingui yā ɛ. ³ Janangue'a dín nde ah_u guí pāhmb_u a majua_{ni} ya. Nu'b_u guí ɔhmb_u 'bo'o i yā nangue rá Hogandāhi Oj_u, da 'yɛmbi rá Hmu a ra Jesús 'b_u i yā. Pɛ nu'b_u i san'a ra Jesús 'b_u i yā, him majua_{ni} in 'youi rá Hogandāhi Oj_u a. ⁴ Nɛ 'dahma 'dan'yo y_u 'bɛfi da zā da hyān'a n'da ngu n'da y_u 'yɛc'yɛi, pɛ n'dat'a rá ts'edi rá Hogandāhi Oj_u ngue di unni. ⁵ Nɛ 'dahma 'dan'yo 'bɛp_u ní 'yɔrpa rá 'bɛfi Oj_u n'da ngu n'da, pɛ n'dat'a ra Hmu dí ɔrpah_u rá 'bɛfi. ⁶ Nɛ gātho bi ts'ānbi 'bɛ'a da mbɛfi n'da ngu n'da y_u 'yɛc'yɛi, pɛ n'dat'a Oj_u di bɛnbi 'bɛ'a da 'yɔt'e. ⁷ Nɛ nu Oj_u bi 'daj_u ra ts'edi, janangue'a gātho dí uhmb_u ngue dín 'yoh_u rá Hogandāhi Oj_u. Nɛ gue'a bi 'yɔrcah_u Oj_u a, n'damh_u da zā 'da dām fāxtah_u. ⁸ Nu'ɛ 'da bin t'un ra ts'edi da man'a rá hogan'yomfɛni Oj_u ngue him mām fādi, pɛ nangue rá

Hogandahi Oja di bɛnbi da ma. Nɛ nu mi'da bin t'un ra ts'edi da ma xɛn ho 'bɛ'a nam bɔn'a rám hman Oja. Nɛ n'dat'a rá Hogandahi Oja bi unni gátho yá 'bɛfi 'dahma 'dan'yo. ⁹ Nɛ nu mi'da bin t'un ra ts'edi da badi din t'un'na i áp'a Oja. Nɛ nu'ɛ 'da bin t'un ra ts'edi da xox yɛ hyɛnni, nɛ n'dat'a rá Hogandahi Oja di unni. ¹⁰ Nɛ nu'ɛ 'da bin t'un ra ts'edi ngue da 'yɔt' yɛn t'ɔt'e mixte ngue hingui sá da 'yɔt'a n'da ra ja'i. Nɛ nu'ɛ 'da bin t'un ra ts'edi da ma 'bɛ'a din ja. Nɛ nu'ɛ 'da bin t'un ra ts'edi da badi nda'a ním hma bi bɛnba rá Hogandahi Oja, nɛ nda'a bi bɛnba ra zithu. Nɛ nu'ɛ 'da bɛya bin t'un ra ts'edi din ya man'da ra nde ngue hingam fadi 'bɛ'a nam bɔni. Nɛ nu'ɛ 'da bɛya da ma 'bɛ'a nam bɔn'a bi man a. ¹¹ Pɛ gátho ya i øzɛɛ rá Hogandahi Oja, nɛ di darpi n'da ngu n'da 'bɛ'a da ndɛɛ Oja da 'yɔt'e.

Gátho n'danjá'i tho dí comhbɛ

¹² Nɛ tengu n'da ra ja'i ɛmmɛ xɛn ngu ní hut rá ja'i, pɛ n'danjá'i tho i cohi. Nɛ in jabɛ ra Cristo nanguejɛ. ¹³ Nɛ dá gue'bɛ dyɛ judíohɛ o dyɛ griegohɛ, o dá gue'bɛ dyá 'yɛhɛhɛ o hin'na, pɛ n'dat'a rá Hogandahi Oja dá hámhbɛ bɛ ja ma mbɛihɛ, tengu'bɛ 'darbɛ í nɛx ra dehe dá sihɛ. Nɛ gue'a í 'yɔrcahɛ ngue n'danjá'i tho dín jahɛ. ¹⁴ Pɛ nu rá ja'i n'da, hinga n'datho ní huti, pɛ ɛmmɛ xɛn ngu i ja yá thuhu, ngue i juadi xɛn ho n'da ra ja'i. ¹⁵ Pɛ nu'bɛ n'da ra gua da 'yɛnsɛ ngue hinga gue'a ra 'yɛ: “Janangue'a hin te dí pɛcá 'bɛ,” ɛna. Pɛ hingui sá ngubɛ da bɛni, nguetho rá gua ra ja'i a. ¹⁶ Nɛ nu'bɛ n'da ra zagu da bɛni: “Hin te dí pɛcá,” nguetho im bɛni hinga gue'a ra dá a. Pɛ hingui sá ngubɛ da bɛni, nguetho rá zagu ra ja'i a. Nɛ hingui sá da bɛni ngue hing rá ngø ra ja'i a. ¹⁷ Nguetho nu'bɛ gátho xtín ja'i a rá dá n'da, 'bɛ'a dí 'yɔhnahya 'bɛ. Xi'bɛ gá xtín zagu rá ja'i n'da, nɛ hin'yɛ rá xiyu, 'bɛ'a xtán zá xtám bahá tengu rá xiyu. ¹⁸ Pɛ nu Oja bi zanni 'bɛ'a gátho i ja rá ja'i n'da, nɛ n'da ngu n'da bi un rá ts'edi ngue da zá da 'yɔt'e 'bɛ'a

gátho in ndepe da 'yɔt'e. ¹⁹ Pɛ nu'bɛ n'daxɛqui tho, ha dán zá din ja tengu ra ja'i. ²⁰ Pɛ in jabɛ n'da ra ja'i, ɛmmɛ xɛn ngu yɛ xɛqui i ja, guepɛ nan ho a n'da ra ja'i. ²¹ Pɛ nu rá dá n'da hingui sá da 'yɛmp a rá 'yɛ, ngue nte ní mbáts'i, xinga gue'a rá ya hingui sá da 'yɛmp ɛ yá gua nte ní mbáts'i. ²² Pɛ hingui sá ngubɛ da ma, nguetho n'da ngu n'da yɛ xɛqui gátho i ja yá 'bɛfi. Pɛ nu yá xɛqui ma ja'ihɛ ngue dí ɛmfɛ nte i pɛfi, pɛ man'da ɛmmɛ di muui ɛ. ²³ Nɛ nu 'da yɛ xɛqui dí ɛmfɛ di 'bɛdi, pɛ man'da ga hojɛ n'damhma xtán ho. Nɛ nu yɛ xɛqui dí ɛmfɛ hingui sá da hnu, pɛ man'da dí jamansuhɛ n'damhma hin da ts'ani. ²⁴ Pɛ nu 'bɛ'a di nɛcmanho nangue ma ja'ihɛ, ya hin'yɛ 'bɛ'a man'da ga jafɛ. Pɛ Oja bi hoqui gátho ma ja'ihɛ, nɛ bi japi ngue man'da bi muui a dí ɛmfɛ hingui ho. Janangue'a hin da t'ɛmp a n'da xɛqui nte di muui. ²⁵ Janangue'a hin da zá din hec yɛ 'yɛc'yɛi, tengu'bɛ yá xɛqui ma ja'ihɛ, pɛ 'da xtín jamansu n'da ngu n'da. ²⁶ Janangue'a nu'bɛ n'daxɛqui ma ja'ihɛ xɛn ɛ, ya 'da nan ɛ tho gátho ma ja'ihɛ bɛya. O nu'bɛ n'da ra xɛqui ngue hin hapɛ i sá, ya di johya gátho ma ja'ihɛ bɛya. ²⁷ Pɛ guim bɛmhɛ nangue nim pɛtihɛ, nɛ gue'a rá ja'i ra Cristo a, nɛ n'da ngu n'da ahɛ tengu'bɛ n'da a n'daxɛqui ahɛ rá ja'i ra Cristo. ²⁸ Nɛ ngubɛ bi zán Oja nangue ram pɛti dí øthɛ, ngue 'bɛ'a ní 'bɛfi dí øthɛ n'da ngu n'dajɛ. Nɛ nu'ɛ yá 'báihɛ ra Cristo man'da bi ts'ánbi da hnumansu ɛ. Nɛ nu yá pɔngahya Oja, nɛ'ɛ bi ts'ánbi da hnumansu ɛ, pɛ hinga 'da'igu. Nɛ ná hyu bɛya yɛ xánbate nangue rám hman Oja, nɛ bi ts'ánbi nɛ'ɛ da hnumansu ɛ, pɛ hinga 'da'iguhɛ ɛ mi'da. Nɛ'ɛ mi'da i øt' yɛn t'ɔt'e mixte, nɛ'ɛ mi'da i øthe yɛ hyɛnni, pɛ nɛ'ɛ mi'da to'o i fáx yá mi'yɛc'yɛihɛ nangue ran huɛcate ørpe, nɛ'ɛ mi'da yɛ ngurbi di manda ram pɛti, nɛ'ɛ to'o 'dahma 'dan'yo bɛ na ya ngue yɛ nde hingam fadi, gátho bi ts'ánba yá 'bɛfi n'da ngu n'da. ²⁹ Pɛ ha gátho ahɛ ní 'báihɛ ra Cristo 'bɛ, uague

yá pøngahya ahú Oja 'bú, uague guí emhbú gátho gan xánbategú, uague gátho guí 'yøthú yún t'øt'e mixte 'bú. ³⁰ Ha gátho i ja ni ts'edihú ngue guí xoxhú yú hyenni, uague gá 'dahma 'dan'yo yú nde guí yáhu, ha gátho guí paði guim mamhbú 'be'a nam bøn'ú yú nde xún hçi. Ne majuani dí xi ahú ngue hin'na. ³¹ Pe dami hyomhbú Oja ngue di 'da ahú ra ts'edi nda'a man'da dí fäx ni mijá'ihú. Pe nuya ga ut'ahú man'da ra 'befi 'be'a ctí fäx ni mijá'ihú pe xinda gue mi'da.

13

Nangue'a ran huçcate

¹ Pe nu'bú gá xcán yáhu yú nde yú ja'i, o tengú bú na yá ú yám 'bèhni Oja mahçts'i, pe nu'bú hin'yú man huçcatehú, hin te ní mba tho 'be'a dí øthú 'bú, tengú thoho n'da ra dambu o gue'ú yú xit'egui zántho ne ndetho emme xún hçi. ² Ne madague'bú i ja ma ts'edihú gam mamhbú ram hma ngue dí m pøngahyahú nangue Oja, pe nu'bú hin dadí huçju to dí xihmbú ram hma, nte ní mba tho. O nu'bú xcá paðmbú 'be'a gátho an t'açgui nangue Oja, o gue'bú xcá paðmbú 'be'a gátho man'da xún hçi, o nu'bú ga paðmbú da t'ørcahú a dí äfu Oja, ne'ú yú t'øhø da zä da 'uegue, pe nu'bú hin'yú man huçcatehú, hin te dadí muhú 'bú. ³ O nu'bú xcá unhdú yú hyoya 'be'a gátho dí peshú, pe nu'bú hin dá bëmhbú a ran huçcate, ya nte dá taðmbú bú na nu Oja 'bú. Ne ma xinda gue'bú gátho ma ja'ihú xcá umhbú ngue xtín zø, pe nu'bú him bin ja man huçcatehú, ya nte dá taðmbú býa nangue rán japi Oja. ⁴ Pe nu'a ran huçcate nam bøni, ra yembú, ne hin din xømbú, ne hin din seya, ne xín ná yat'a ngue ja rá ts'edi, xingui honi da t'çspa zehé. ⁵ Ne nu ran huçcate nam bøni, pespa rá sä rá mijá'iui, ne hingui honi nangue rán hose pe i honba ran ho rá mijá'iui. Ne hingui säman'ú, ne hingui ørpa ra güenda ran ts'o bi t'ørpe 'bú majuani ja rán huçcate. ⁶ Ne nu'ú di huçc yú mijá'ihú, hin di johya 'bú 'bo'o in nu

i øt' ra ts'oqui, pe emme di johya 'bú 'bo'o in nu i ten'na ra 'yu majuani. ⁷ Ne nu'a i ja rán huçcate, hingui sumanhçi di huçc'a n'da, madague'bú i ørpa ran ts'o. Ne hinjam'bú çc'yçi 'bú t'çmbi øt' ran ts'o a to di huçqui. Pe nu'bú i paði bi 'yøt' ran ts'o, i tø'mi din 'yomfçni. Ne hinjam'bú ç'ts'a ní 'yøt' ran huçcate. ⁸ Pe nu'ú 'da gá dí øthú ya, da zøni da zé'ú. Nguetho da zøn ra pa ngue njom mam pøngahya nangue Oja, ne njom mam ma nangue mi'da yú nde 'dahma 'dan'yo ngue hingam faði. Ne nu'ú to'o i ja yú ts'edi da ma 'be'a gátho xún hçi da faði nangue Oja, pe him ma man'ú, 'bú ya gátho ga paðmbú xún ho. ⁹ Pe nuya nu to'o bin t'unni da man'a xún hçi, pe hinga gátho i paði xún ho nangue Oja. Ne'ú to bin t'unni dim pøngahya, pe hinga gá im ma. ¹⁰ Ne nu'a dí øthú ya ngue dí 'búhmbú yú pøngahya, pe ya him ma homhbú 'bú dá paðmbú xún ho, nguetho hinga gátho im man'ú. ¹¹ Ne tengú 'bú mán t'ühni, dá yáhu tengú bú na yá yú t'ühni, ne ngubú dám bëmhbú, tengú bú nam bçn yú t'ühni. Ne nu'bú mán dan'yohuhú býa, ya dá bëmhbú ngue ga sohmbú 'be'a gátho mí øthú 'bú mán t'ühni. ¹² Ne gue'a dí øthú yú pa i jabú a ya, ne hingui sä gan nuhú 'be'a di ja Oja. Tengú thoho 'bú dí hçthú n'da ran hyçdä hingui di nequi xún ho rá hmi n'da ra ja'i. Pegue da zøni ngue da zä ga paðmbú xún ho 'bú dá nusehú Oja. Nuya hingui sä ga paðmbú xún ho ha in ja, pegue da zøni ga paðmbú xún ho, tengú thoho Oja i pajú ya. ¹³ Pe hyu i jajú ngue hinjam'bú ga juahmbú. Nu'a n'da, ngue'a ga paðmbú majuani da 'yøt'a ran ho bi man Oja, ne nu'a ná yoho ngue'a ga tømhbú a i mam býa, ná hyu býa, ngue a ran huçcate. Ne man'da xún ngu di muui ran huçcate xinda gue'ú mi'da i hmangua.

14

Nangue'ú 'dahma 'dan'yo bú na yá

¹ Pe man'da ga humbi ga øthú ran huçcate. Ne a man'da di bçngahú rá

Hogandahi Oja, dam pøngahyaḥ ga mamhbḥ rá m hman Oja. Ne m'bejua ts'ḥ da zä ga øthḥ mi'da yḥ 'befi di bəngahḥ rá Hogandahi Oja bḥya. ² Pe nu'ḥ to'o i ya n'da ra nde hingam faḍi, hønt'a Oja da zä din yaui, ne hinga gue'ḥ yḥ ja'i i yaḥḥ. Nguetho njongui øde 'be'a im ma. Ne masque rá Hogandahi Oja di bənbi, pe nt'agui thofo. ³ Pe nu'ḥ to'o dim pøngahyaḥ nangue ra nde ngue'a mfaḍi, i xih yá mija'ihḥ, ne da zä di japi din te yá mbai, ne di zerpa yá mbai, ne emme di un ran johya yá mbai. ⁴ Pe nu'ḥ to'o i ya n'da ra nde ngue hingam faḍi, masque di zεε rá mbai, pe nu'ḥ to dim pøngahyaḥ, gä di zε'ḥ yá mi'yεc'yεihḥ. ⁵ Ne dín ndehmagä gätho ahḥ gan yaḥḥ 'dahma 'dan'yo yḥ nde. Pe emme man'da dín nde ahḥ gätho gui mamhbḥ rá m hma Oja nangue ra nde ngue mfaḍi. Nguetho man'da xḥn ho a, xinda gue'bḥ gan yaḥḥ mi'da yḥ nde gue n'dan'yo hinda hønt'bḥ da zä gui mamhbḥ 'be'a nam bøn'a gá mamhbḥ, ne gätho din te yá mbai yḥ 'yεc'yεi bḥya. ⁶ Jannangue'a ma zi cu'ahḥ, xi'bḥ hønt'ḥ yḥ nde hingam faḍi gam mangä 'bḥ dá mbagä bḥ, 'be'a ním fäts'i ga øt'ahḥ 'bḥ. Pe man'da xḥn ho 'bḥ ga xän'nahḥ rá m hman Oja nangue ma ndeseḥḥ, ne ga 'da ahḥ n'da ran 'yomfεni hin gui paḥmbḥ, ne ga xän'nahḥ 'be'a bi 'yurcä Oja. ⁷ Ne gam bεmhḥ 'be'a i øt' yḥm 'bixt'i ne yḥ 'bida. Nu'ḥ hingui ja yá te pe i ya. Pe nu'bḥ hingui pømanho a im ma, ya hingam faḍi 'be'a ní 'bei a bḥya, nguetho 'da nan gεtho. ⁸ Ne ngutho n'da ra thaxi bḥ ja ra sui, da ma xḥn ho a ra 'bei ngue dín tunh yḥ dofai. Pe nu'bḥ hin da mba m'bixt'i xḥn ho, njon da baḍi 'be'a nam bøni, ne njon dín sä da mba ra tuhni. ⁹ Ne ngutho ahḥ 'bḥ hin gui yaḥḥ n'da ra nde nt'øde xḥn ho, hague dán zä da faḍi 'be'a guím mamhbḥ. ¹⁰ Ne masque emme xḥn ngu yḥ nde i ja ua ja ra ximhäi, ne gätho xḥn ho 'bḥ 'bo'o i paḍi 'be'a nam bøni. ¹¹ Pe nugä, nu'bḥ hin dí pa a ra nde ní ts'oqui, ya xcá øt'be

tengu'bḥ n'da an 'danni ma hnini'be, ne hingui sä dam pa'be. ¹² Nu'a gui ndehḥ emme din ja ni ts'ediḥ nangue rá Hogandahi Oja, pe dami 'yäfḥ 'be'a ní ts'edi da zä dín te yá mbai gätho yḥ 'yεc'yεi gui 'bḥmbḥ. ¹³ Nu'bḥ n'da ra ja'i din ya man'da ra nde hingam faḍi, pe da 'yáp rá ts'edi Oja da zä da ma 'be'a nam bøni. ¹⁴ Nu'bḥ dí ya'be Oja nangue man'da ra nde n'dan'yo, go i ya rá Hogandahi Oja i o ma mbai, pe hin dí thocpa ran 'yomfεni ḥ mi'da 'bḥpḥ, ngue 'be'a nam bøn'a dí ma. ¹⁵ 'Be'a xḥn ho ga øt'e. Pe nde'bḥ dan ya'be Oja nangue rá Hogandahi, pe i jatho ga japi da ba ḥ mi'da 'bḥpḥ ngue 'be'a nam bøni. Ne ngutho 'bḥ dan tuh yḥ thuhu, ga εspa Oja nangue rá Hogandahi, pe guexta'a i jatho ga bεni 'be'a nam bøni, ne ga japi da bεn'ḥ mi'da bḥya. ¹⁶ Nguetho nu'bḥ gui εspahḥ Oja nangue n'da ra nde hingam faḍi, ne madague'bḥ di bεn'nahḥ rá Hogandahi Oja, pe nu'ḥ 'da hin da zä gui comhbḥ a ram hma 'be'a gní 'yεspahḥ Oja, nguetho hingui paḍi 'be'a nam bøn'a gui mamhbḥ. ¹⁷ Ne madague'bḥ majuani guídí unhdḥ ra jamadi Oja gue'bḥ n'dan'yo ra nde gui yaḥḥ, pe hin guídí zerpahḥ yá mbai ni mija'ihḥ, ngue ne'ḥ dí un ra jamadi Oja. ¹⁸ Jamadi Oja nguetho man'da i sä dan yaḡä yḥ nde hingam faḍi xinda gue ahḥ. ¹⁹ Pe nu bḥ ja yam peti, madague'bḥ hønt'i cat'a thofo yḥm hma ga ma gue'ḥ nt'øde xḥn ho, pe man'da xḥn ho, xinda gue'bḥ ga εna ga mam bḥ 'dεt'a mahuahi yḥm hma gue'ḥ hingam faḍi 'be'a nam bøni. Nguetho dín nde ga xänba yḥ cu. ²⁰ Ma zi cu ahḥ, o gui øthḥ tengu'bḥ gyá t'uhni ahḥ, pe damín 'yomfεnihḥ xḥn ho 'be'a man'da xḥn ho gui 'yøthḥ bḥ ja nim petihḥ. Nguetho gyḥ daja'ihḥ, madague'bḥ i t'εn'ahḥ gyḥ 'uerehḥ ngue'a hin gui nde gui 'yøthḥ yḥ ts'oqui. ²¹ Bi 'yεm bḥ ja rá t'ohni Oja: "Madague'bḥ dá japi bá εh yḥ 'damhnini ngue 'dan'yo bḥ na ya, ngue da zo ḥ 'bḥcua, pe ngutho him bi 'yarpā ra güenda a dām mangä ḥ," bi'

yɛn Oja. ²² Janangue'a ga p̄ahmbu n'da ra h̄mɛpya 'bu 'bo'o din ya man'da ra nde n'dan'yo, i uh rá ts'edi Oja, hndepe da 'yɛc'yɛi u hingui nde da 'yɛc'yɛi. Ne hinga gue'u yu 'yɛc'yɛi i pa nt'ørpe yu h̄mɛpya. Pɛ nu ra ts'edi ngue da man rá m hman Oja nangue yú ndese u, xun ho ngue'a da x̄nbi gátho yu 'yɛc'yɛi, ne hin nangue'u ɛmme x̄m me yú mb̄i, hingui nde da 'yɛc'yɛi. ²³ Pɛ xi'bu bim peti gátho yu 'yɛc'yɛi ne gátho 'dahma 'dan'yo yu nde i ya, ne da z̄om bu 'da ngue hing yu 'yɛc'yɛi, o gue'u hinga na p̄adi xun ho. Ha hin guim b̄ɛmhbu ngue da 'yɛn'ahu guí j̄athu. ²⁴ Pɛ nu'bu gátho guí mamhb̄u rá m hma Oja ngue ra nde mf̄adi, ne da yurpu 'da hing yu 'yɛc'yɛi o gue'u hinga na p̄adi xun ho. Ne da b̄ase buya ngue ja yú ts'oqui, ne da b̄adi 'be'a i ja yú mb̄i zeh̄e 'bu bi 'ȳo'a guí mamhb̄u. ²⁵ Ne nu'a nt'agui bu mbo yú mb̄i da japi di nequi xun ho. Ne din d̄anyahmu ne da 'ȳap rá punbi Oja buya. Ne da 'ȳena: "Majuani maha guí 'b̄ahmbu Oja," da 'ȳem buya.

Da t'ot'e xun ho a ram peti

²⁶ Nuya, ma zi cu ah̄u, dín nde ga xi ah̄u 'be'a man'da xun ho guí 'ȳothu 'bu guíd̄im petih̄u. Pɛ nde'bu 'be guim b̄ɛmhbu 'be'a dín te yú mb̄i gátho yu 'yɛc'yɛi, ne da z̄a gan tuhmbu n'da ra thuhu guín nde gan tuhmbu buya, o gue n'da ram hma guín nde gan x̄nbateh̄u, o gue n'da ram hma bi b̄ɛn'nah̄u Oja ngue guí mamhb̄u, o n'da ram hma guí nde guí mamhb̄u n'da ra nde hingam f̄adi 'be'a nam b̄oni, pɛ gue'bu di 'b̄i to'o da man a 'be'a nam b̄oni ngue hingam f̄adi. ²⁷ Pɛ nu'bu guí ȳahu man'da ra nde n'dan'yo, h̄ont'u yonj̄a'i din ya, ne nu'bu xun ngu, hyunj̄a'i. Ne hinga n'dat'a ra ora din ya gátho. Nub̄aya i jatho dim 'bu'a n'da da ma 'be'a nam b̄on a bi hma. ²⁸ Pɛ nu'bu njongui 'burpu n'da i p̄adi da ma 'be'a nam b̄on'a bi hma, man'da xun ho 'bu nte da mam bu ja nim petih̄u. Da z̄a din ya, pɛ n'danni din ȳaseui Oja.

²⁹ Ximangutho u i man rá m hman Oja nangue ra nde mf̄adi, din ya yoho o hyu. Ne nu'u to'o bin t'un ra ts'edi da b̄adi 'be'a nam b̄on'a ram hma, da mam 'bu hingui ho, ua gue'bu xun ho.

³⁰ Ne nu'bu i hup̄u n'da bi b̄ɛnba Oja da ma 'be'a im b̄ɛni da ma, pɛ 'be di jua a i ya bu, ne guí jafu din ya a man'da buya. ³¹ Janangue'a da x̄ot'a gan ȳahu 'dahmi 'datho, ne gátho ah̄u to'o gátho di b̄ɛnba Oja din ya. Nub̄aya tengu 'bu gán niȳabah̄u yu cu nangue yú mb̄i ne gátho da hya yu ts'edi yú mb̄i buya.

³² Nu'u to i man rá m hman Oja i jatho da z̄amz̄eh̄e rá mb̄i zeh̄e, madague'bu Oja bi b̄ɛnbi din ya, pɛ jatho da d̄o'mi ts'u, 'be din ya a man'da. ³³ Nguetho nde Oja da ts'anni 'be'a gátho din ja bu, ne hinga 'da ni thas thohe 'be'a gátho i ot' Oja. Ne in jabu i t'ot'e h̄onbu go hapu i ja ȳam peti ma mi'yɛc'yɛih̄u.

³⁴ Ne nu yu xisu hingui s̄a din ya bu ja yu d̄amp̄eti, nguetho hin'ȳu ȳn t'ɛdi din ya u, ne i jatho da 'ȳo'a 'be'a da sifi, ne hin dim 'bet'o, tengu i mam bu ja rá t'ohni Oja. ³⁵ Ne nu'bu in nde da 'ȳanni 'be'a nam b̄on a hmam bu, i jatho da 'ȳan'na rá nd̄o bu ja rá nguse, nguetho hin di necmanho 'bu i ya n'da ra xisu bu ja ram peti.

³⁶ Ha guim b̄ɛmhbu gá d̄amz̄eh̄eh̄u rá 'befi Oja, ngue guí ɛmhbu da z̄a guí s̄anz̄eh̄eh̄u 'be'a guí 'ȳothu. Uague guim b̄ɛmhbu h̄on'adah̄u gá hȳamhb̄u a ram hma. ³⁷ Pɛ nu'bu majuani bi 'da ah̄u rá ts'edi Oja guí mamhb̄u rá m hma, o gue'bu majuani bin 'da ah̄u nin 'yomf̄ɛnih̄u nangue rá Hogand̄ahi Oja, nu'bu, jatho guí 'ȳothu a dá ot'ah̄u 'bu, nguetho rá manda ra Hmu a.

³⁸ Ne nu'bu 'bo'o hingui nde da 'ȳo'a dá ot'ah̄u, pɛ hingui s̄a guí 'yurpah̄u ra güenda a. ³⁹ Janangue'a ma zi cu ah̄u, man'da ɛmme guí hyumbi guí mamhb̄u rá m hman Oja nangue ra nde mf̄adi. Pɛ hin guí h̄ɛcpah̄u to'o in nde din ya man'da ra nde. ⁴⁰ Pɛ gan 'yomf̄ɛnih̄u xun ho, ne 'darpu dí mba guí 'ȳothu, ne hinga 'da dí thas thohe 'be'a gátho guí 'ȳothu.

15

Bi ndants' mahøn'a ra Cristo

¹ Nuya ma zi cu'ah, dín nde ga xi ah mahøn'a ran ho ma'da'yo, tengu dá xi ah mam 'bet'o. Ne gue'a ram hma gá hyamhb, ne gue'a gním 'bähmb xun ho a. ² Ne guet'a ram hman a gní yan ni teh a 'b guidí thoqui gui ten thohoh a dá xi ah. Pe nu'b hin'na, säti tho guí emhb guí øth 'b. ³ Ne dá ja ah gá pahmb a ram hma bin 'dacä ngue man'da jats'edi tho ga pahmb. Ngue dá xän'nah bi du ra Cristo, bi hoga ma ts'oquih, tengu thoho män t'o't'i bu ja rá t'ohni Oja. ⁴ Bi t'ägui, ne bi xox Oja 'b ná hyupa, tengu thoho mí mam b ja rá t'ohni Oja. ⁵ Ne nu'b mi dambeni ra Cristo, m'bet'o bin 'yuse b 'buh ra Pedro, ne m'bejua buya bi nu mi'da yá xädi. ⁶ Ne m'bejua buya xø 'bexque bi nequi b 'darpm mídím peti cut'a ciento y cu. Ne emme xun ngu i 'butho u ya, madague'b xun du u 'da. ⁷ Ne m'bejua bi nu ra Jacobo, ne m'bejua mahøn'a bi nu gätho u yá 'bäih. ⁸ Pe rán zegui thoho necä bi zä dá nugä ra Cristo b 'yu. Ne emme xun hei b dá ec'yegä a ram 'bui ma'da'yo, tengu'b n'da ra 'uere hingui sä dim 'bui, ne emme din unbi. ⁹ Ne him man zä'be ngue xtá t'engä ma 'bäi'be ra Cristo, ne man'da ts'utho dadí mu'be xinda gue'u mi'da yá 'bäih, nguetho emme dá unbä u yá 'yec'yei Oja. ¹⁰ Pe nu Oja rá mate zeh bi jaqui tengu dín jagä ya. Ne hinga säti thoho rá mate Oja bi 'yørque, nguetho emme dá humbi xinda gue gätho mi'da yá 'bäih ra Cristo. Pe hinga guecä dá øt' ra 'befi, ne gue'a rá mate zeh Oja bi zequi dá øt'e. ¹¹ Madague'b guecä o gue'u mi'da bi xän'nah, pe n'dat'a ram hma dí mamhbe ngue bi du ra Cristo nangue ma ts'oquih, ne bi xox Oja 'b mi du. Ne gue'a ram hma gá 'yec'yeh a.

Da xox Oja u xun du

¹² Pe xi a ram hma dí mamhb, ngue bi dambeni ra Cristo 'b mi du, pe hanja gní 'yemhb 'da ah

buya, ngue hingui sä da dambeni u xun du. ¹³ Nu'b hin da dambeni u xun du, pe xinga gue'a ra Cristo xtán dambeni 'b, ne guexta'a ya xun du a ya 'b. ¹⁴ Ne nu'b hin xtán dambeni a ra Cristo, hin'y rá ts'edi a ram hma dí mamhb 'b, ne ndetho guí 'yoh b 'b. ¹⁵ Ne nu'b ngub guím bemb ngue hingui sä da dambeni u xun du, guí nubethani gahe 'b ngue dí mamhbe bi xox Oja a ra Cristo 'b mi du. ¹⁶ Nu'b hingui sä da dambeni n'da ra du, pe xinga gue a ra Cristo xtán zä xtán dambeni 'b. ¹⁷ Ne nu'b guexta'a ra du a ra Cristo, säti thoho guí ec'yeh a 'b, ne guexta'a him mahoqui ni ts'oquih 'b. ¹⁸ Ne nu'b ngub guím bemb, pe ne'u y 'yec'yeh xun du b ja rá 'ye ra Cristo, ne má zä dim 'beru 'b Oja 'b, gue'b ya má zä bim 'be a ra Cristo 'b mi du. ¹⁹ Pe nu'b hontya dí nuh ran ho nangue ra Cristo, ha hin guím bemb ga nuh man'da ran ho 'b dá tuh 'b. Pe huëhigah 'b nte ga nuh, xinda gue'u gä mi'da yu ja'i ngue nte mbeni da nu. ²⁰ Pe majuani maha bi dambeni ra Cristo 'b mi du. Ne tengu'b rá mbadi n'da ra thä bi sop ja n'da ra huahi, ne gue'a nam bõni ngue da xox Oja u to'o gätho i 'buhmi ra Cristo. ²¹ Tengu thoho 'b mí damp' ran date ua ja ra ximhäi n'da ran 'yoh, ngue ra Adán, ne ngutho a man'da ran 'yoh ngue ra Cristo, bi da'mi ngue da ndants' mahøn'a yu du. ²² Ne tengu tho u gätho bi xand ra Adán, gätho i tu, pe nu gätho di xand ra Cristo, gätho da mba nsots'i. ²³ Pe hinga gätho n'dat'a ra ora da mba nsots'i, nguetho rá mbadi a ra Cristo, ne nu'b bá eh ra Cristo, gätho u xuhuhni da mba nsots'i m'bejua. ²⁴ Ne nubuya, ba eh rá pa ran zegui. Nguetho nu'a ra Cristo xí dapi 'be'a gätho má ts'edi, ngue yán suih Oja, ne gätho to'o i hase yán t'edi, ne to'o di manda zeh, ngue'u yu ja'i ne'u yu zithu. Ne nu'b ya bi daha, di un'na Oja rá Ta rá ts'edi mahøn'a. ²⁵ Nguetho nu ra Cristo, im

Hmuts'ut'abi ya, ne gue'bu go bi dāha di 'berpa yá ts'edi ɯ gātho yán sɯihɯ. ²⁶ Ne nu'a ran dāte ran zεgui thoho da dāpi, ne má zā dim 'be a bɯya. ²⁷ Tengu bi mam bu ja rá t'ohni Oja, di japi da dāh ra Cristo 'be'a gātho má ts'edi i ja. Pe njon da bēni ne'a Oja rá Ta da dāpi, nguetho guesε bi un rá ts'edi ra Cristo a. ²⁸ Ne nu'bu gātho bi dā a ra Cristo ɯ 'be'a gā ní ts'edi i ja, ne nu'a ra Cristo bɯya, ngue rá Ts'unt'ɯ Oja, ne din dāse bu 'bu Oja rá Ta. Nguetho m'bet'o xí un rá ts'edi. Nubɯya da hōnse Oja din ja rá ts'edi bɯya. ²⁹ Ne man'da guí ɔthɯ guídín xixyáɯ nangu'e ɯ xɯn du. Pe hanja gni 'yεmhbu him mam 'bu ɯ xɯn du bɯya. ³⁰ Ne hanja hin dí su man dātehe, gātho ɯ yɯ pa dí 'bɯhmbu ua thá, gue'bu xá páhmbu hin ga ndanshe mahōn'a. ³¹ Ne majuani thocpa thoho dadím pom'be ran dāte. Ne gue'a dí xi ahɯ a ngue'a dín nde ahɯ gui páhmbu 'be'a dí ɔt'ä. Nguetho εmme dí numanho ahɯ, ma zi cu ahɯ, ngue n'dat'a ma Hmuhɯ ra Jesucristo dí εc'yεihɯ. ³² Ne dá hāt'i xɯn ngu yɯn unbi, ne xi ɯ yɯ zate dán tunhdä'be ua Éfeso, ngubu i εmb yɯ ja'i. Pe 'be'a ní mba a dá ɔt'ä 'bu hin da dāmbɛni ɯ xɯn du. Pe nu'bu hin ga ndanshu mahōn'a, mbähä dan sihmehɯ ya ne dam minhdu, nguetho má zā ga tuhɯ nixudi mani. ³³ O guídín hyehmbu da thä ahɯ gui tenhdɯ yám hman ɯ 'da yɯ hyäte, janangue'a hin gui 'behmbu yɯ hogan t'ɔt'e. ³⁴ Pe damin 'yomfεnihɯ xɯn ho gui páhmbu nda'a ram hma gue majuani, ne gui 'yeshɯ yɯ ts'oqui bɯya. Nguetho guí 'bɯhmbu 'da hinga ná páhmbu xɯn ho Oja. Ne guehna dí xi ahɯ na, janangue'a gui pes' ni sähɯ.

Hague din ja 'bu bi dāmbɛni ɯ xɯn du

³⁵ Uague guím bεmhbu 'da ahɯ gui 'yāngahɯ: “Be'a di ja 'bu bi dāmbɛni ɯ xɯn du, ne 'be'a ní ngōc'yεi din ja mahōn'a.” ³⁶ Pe n'da rán t'änni yɯ 'yāmbu a. Ha hin guí nuhɯ 'be'a di ja n'da ra hmudä 'bu pa nthuhu ngue i 'ya rá xi ne ja da bōx'a rá mbu bɯya. ³⁷ Ne hōnt'a go má hmudä guí tuhmbu, hinga guexta'a rá ndä 'bu

bi bōts'e. Nguetho gue'a rá ndä gā tuhmbu, ne ra paxi bu dán go 'bu bi bōts'e. ³⁸ Ne hōnt'a go nda'a má hmudä da thuhu, gātho yá xise 'bu bin ja, tengu bi zānba Oja a. ³⁹ Ne hinga 'da'angu ma ngōc'yεihɯ yɯ fani o gue yɯ doja o yɯ huá. ⁴⁰ Ne in jabu 'be'a gātho i ja bu mahεts'i ne 'be'a gātho i ja ua ja ra ximhäi, nu'ɯ bí ja bu mahεts'i, n'dan'yo thoho nán ho xinda gue'ɯ ja ua ja ra häi. ⁴¹ Nu'a rán nequi ra hyadi ne ra zāna ne yɯ sō gātho 'dahma 'dan'yo. Ne hinga 'da'angu ɯ yɯ sō, 'dahma 'dan'yo bu ni nequi. ⁴² Ne ngutho nangu'e bu bi dāmbɛni yɯ du, ne nu'bu bi t'ä a ra ngōc'yεi, da 'ya nguetho nts'änbi da 'ya a. Pe nu'bu bi dāmbɛni bɯya ne hin njam'bu da du mahōn'a. ⁴³ Nu'a bi t'ägui hingui ho, pe nu'a da bōts'e εmme xɯn ho a. Nu'bu mi t'ägui hin'yɯ rá ts'edi, pe nu'bu mí bōts'e, man'da εmme bin ja rá ts'edi. ⁴⁴ Nu'a ra ngō 'bu mi t'ägui, nts'änni hōnt'ua ja ra ximhäi dim 'bu. Pe nu'bu bi bōts'e, nts'änni dim 'bɯpɯ mahεts'i bɯya. Ne guí páhmbu i ja ma ja'ihɯ nangu'e ra ximhäi, pe man'da i jatho gui páhmbu ngue ne'a din ja ma ja'ihɯ nangu'e rá Hogandahi Oja. ⁴⁵ Ne gue'a in ja a tengu mán t'o't'i bu ja rá t'ohni Oja, gue ná n'da ra Adán bi ts'änni bin ja'i ua ja ra ximhäi. Pe nu'a ná yoho gue'a di un ra temazai ngue njam'bu da guadi, gue'a ra Cristo a. ⁴⁶ Ne m'bet'o dām 'bɯhmbu nangu'e ma ngōc'yεihɯ ngue hōnt'ua ja ra ximhäi dim 'bu. Ne m'bejua bɯya dam 'bɯhmbu nangu'e ra ngōc'yεi ngue nts'änni dim 'bɯpɯ mahεts'i. ⁴⁷ Ne nu rá mbu di ran 'yohu nt'ɔt'e nangu'e ra häi. Nu a ná yoho gue'a bí 'yεh mahεts'i, ma Hmuhɯ ra Cristo a. ⁴⁸ Ne ngutho ma ngōc'yεihɯ ua ja ra häi, tengu tho a ran 'yohu ngue bi t'ɔt'e nangu'e ra häi. Pe nu ma ngōc'yεihɯ m'bejua din ja tengu thoho rá ngōc'yεi a ma Hmuhɯ ra Cristo, nu'a ran 'yohu bí 'yεh mahεts'i a. ⁴⁹ Ne tengu thoho bu dá nequihɯ nangu'e ra Adán nt'ɔt'e ra häi, ne ngutho bu dá nequihɯ mahōn'a nangu'e'a ra mεngu

b_u mahęts'i. ⁵⁰ Nę dín nde ga xi ah_u mahøn'a, ma zi cu ah_u, ngue nu'a man ngøh_u nę ma jih_u i jaj_u ya, hingui sã da gonhui rá ts'edi Ojã mahęts'i a. Nguetho nu'a hingui hãt'i, hingui sã 'darp_u da 'bes'ui a da hyãt'i høn'b_u go njãm'b_u. ⁵¹ Pę dín nde ah_u gui pãhmb_u a him mam fãdi, ngue hinga gãtho ga tuh_u ngue dyã 'yęc'yeyih_u, pę gãtho da mba ma pãrquigah_u ma ngøc'yeyih_u. ⁵² Nę xøgue n'dan c'uęrpada_u da 'yørcah_u 'b_u bin yã ra thaxi 'b_u rán zegui ra pa. Nę nu'b_u bin yã ra thaxi, 'bex da ndants'i gãtho _u y_u 'yęc'yeyi xøn du, nę din ja yã ngø him man zã din ts'oni. Nę'xí du, nę'xí hin ní du, gãtho da mba ma pädi. ⁵³ Nę nu ma ngøc'yeyih_u dí heh_u ya hin da hyãt'i, janangue'a da mba mahoqui ngue da hyãt'i mazã baya. Nę i ja rán dãte a ma ngøc'yeyih_u ya, pęgue dín jaj_u a njãm'b_u da du. ⁵⁴ Nę nu'b_u bin ja ma ngøc'yeyih_u ngue njãm'b_u da du, ya bi jã'ts'a bi man rá t'ohni Ojã baya, bi 'yęna: "Pę nu'b_u dãm 'buhmb_u mahøn'a, gue'a dí guah ran dãte a, nguetho ya bi thãpi." ⁵⁵ "Hague grãn dãte, hap_u i ja ni ts'edi ya ngue gui hyoje. 'Bę'a gã ja ya thã, nę ya guí ęna xquí tãje." ⁵⁶ Nę nu yãn t'ędi Ojã nę gue'xí nám fãdi ja ma ts'oquih_u. Nę nu'a ma ts'oquih_u baya, gue'a ní zã di ęngah_u ran dãte a. ⁵⁷ Pę jamadi gah_u Ojã, nguetho bi jaj_u dá tãf_u ran dãte nangue'a ma Hmuh_u ra Jesucristo. ⁵⁸ Janangue'a, ma zi cu ah_u, damín zãmhb_u b_u xøn ho nę hin hap_u gui 'uehmb_u b_u. Nę gui hyumbi man'da man'da gam pęhmb_u nangue rá 'bęfi ra Hmu, nguetho guí pãhmb_u hinga sãti thofo a, xinda gue'b_u hin ga ndansh_u mahøn'a.

16

Nthãqui y_u mbeti da 'bãx y_u cu

¹ Nę nuya dín nde ga xi ah_u 'bę'a gui 'yøth_u nangue ra mbeti guídí peth_u, ngue nu'a rãm fãts'i ma mi'yęc'yeyih_u. Damí 'yøth_u tengu thofo dá xicã _u 'bup_u ja yãm peti b_u Galacia. ² Nęgue gãtho 'b_u domingo, n'da ngu n'da ah_u

gui hyaj_u ts'xí a hangu xquí tãhmb_u nhyãto 'b_u nhyãto, gui pęsh_u. Nę nu'b_u dá søngã b_u, ya di jab_u, nę hinga ja gui pęth_u baya. ³ Nę nu'b_u dá søngã b_u, ga pęhndã b_u Jerusalén _u yãn 'yoh_u ngue gã huanhd_u. Nę ga un ra søcuã da gãts'i nangue ran zengua, nę da hyãx'a xquí peth_u baya. ⁴ Nę 'bę dán 'yomfęni 'b_u da zã 'nęqui ga mba, ya 'darp_u dá mbãhmbę baya.

Bi ma da bøn na 'yo ra Pablo

⁵ Nę nu'b_u dá mba na 'yo, i jatho 'bę ba søngã b_u Macedonia, nę ja ga thocã b_u Corinto baya. ⁶ Nę xømhma thofo dam 'buhmb_u b_u 'da y_u pa, uague dam 'buhmb_u b_u gãtho dãm bøn y_u pa x_u sę. Nę nubaya xømhma thofo da zã gui zęj_u ts'xí 'b_u di nęqui to'o da 'yurca ra 'yu hap_u gãtho dan 'yo m'bejua. ⁷ Pę hin dín ndegã ngue xø ga thofo b_u guí 'buhmb_u, pę dín nde dam 'bup_u 'da y_u pa, 'b_u gue'a da nde ma Hmuh_u a. ⁸ 'Bę dam 'bęcã ua ja ra hnini Éfeso man yozna, ja ga mba b_u. ⁹ Nguetho ęmmę hndeqe ga man rãm hman Ojã ua, madague'b_u xøn ngu man sõi'be 'bęcua. Pę ęmmę i te rá 'bęfi Ojã ua, jannangue'a him 'bexque sã ga mba n'dihi. ¹⁰ Nę nu'b_u da zøm b_u a ra Timoteo, dami simanhoh_u, janangue'a nte da bęni. Nguetho dim pęfi nangue rá 'bęfi ma Hmuh_u a, tengu thogã. ¹¹ Pę jatho gãtho ah_u gui numansuh_u a ra Timoteo. Nę nu'b_u bá ęcua, dami fãxh_u ngue da zømmanho ua. Nguetho dí tøn'ua a, nę ęmmę dín nde ga nu mahøn'a, nę'xí gãtho mi'da. ¹² Nę ęmmę dá xicã ma cuh_u ra Apolo xtã mbãhã 'da y_u cu 'bęcua, ngue da nu ah_u. Pę him bi nde bi mba ya. Pę xømhma thofo m'bejua da mba b_u 'b_u bi zã da mba.

Yãn zegui ran zengua

¹³ Nę jant'a thofo gui 'yøth_u tengu'b_u gan äthãh_u, ngue gan zãmhb_u b_u ja ni t'ęc'yeyih_u. Dami hyuth_u ran zambęi, dín ja ni ts'edih_u xøn ho. ¹⁴ Nę 'bę'a gãtho guí øth_u, pę dami 'yøth_u nangue ran huęcate. ¹⁵ Nę nuya ma zi cu ah_u, guí pãhmb_u ngue gãtho ja a yãn jah_u ra Estéfano,

mbɔdi yɛ 'yɛc'yɛi bɛ ra häi Acaya, nɛ
 ɛmmɛ hɔnt'a im bɛni ngue da mbäx
 yá mi'yɛc'yɛihɛ ɛ. ¹⁶ Janangue'a dín
 nde ahɛ ɛmmɛ gui numansuhɛ a ra
 Estéfano, ngue'a gui 'yøthɛ a da man
 a. Pɛ nɛ'ɛ mi'da i 'bɛpɛ, ngue 'da'angu
 i øthɛ a ra Estéfano, ngue'a hin din sui,
 nɛ humbi da 'yøt' ra 'bɛfi xɛn ho, nɛ'ɛ
 gui numansuhɛ ɛ. ¹⁷ Nɛ ɛmmɛ dadí
 johyagä, ngue nu'a mí hɛmbä 'bɛ'a
 gui øthɛ, pɛ ya dí pɛcä ya, nguetho bi
 zøcua a ra Estéfano, nɛ ra Fortunato,
 nɛ'a ra Acaico. ¹⁸ Janangue ɛmmɛ
 bi xah ma mbɛi. Nɛ ahɛ bi xah ni
 mbɛihɛ ya, nangue'a ram hma gá
 'yängahɛ gue'a hin gmí pɛhmbɛ. Nɛ
 dami numanhohɛ ɛ yɛ jä'i tengu ɛ.
¹⁹ Nu yɛ cu i 'bɛcua ra häi Asia, gätho i
 pɛn'nahɛ ran zɛngua. Nu ra Aquila nɛ
 ra Priscila rá xisu, nɛ gätho ɛ dim peti
 bɛ ja rá ngu, nɛ gätho i pɛn'nahɛ ran
 zɛngua nangue rá thuhu ma Hmuhɛ.
²⁰ Dami hyɛnbahɛ yán zɛngua gätho
 yɛ cu i 'bɛcua. Damin zɛngua zɛhɛhɛ
 n'da ngu n'da ahɛ ngue 'da gdín
 huɛctahɛ. ²¹ Pɛ nugä dra Pablogä ga
 ozɛhɛgä n'da ran zɛngua dí pɛn'nahɛ
 nangue ma 'yɛsɛgä. ²² Nu'bɛ i 'bɛ a
 n'da ngue him majuaɛni i numanho
 a ma Hmuhɛ ra Jesucristo, nɛ hin te
 rán jaui Ojä a 'bɛ, nɛ da zänba ran ɛnbi
 a. Nɛ mi ts'ɛtho ba ɛh ma Hmuhɛ da
 'yøt' ran juɛnbi a. ²³ Nɛ nuya da mbäx
 ahɛ rá mate ma Hmuhɛ ra Jesucristo.
²⁴ Nɛ ɛmmɛ dadí huɛc'ahɛ gätho ahɛ
 nangue 'darpɛ dí 'bɛhmbɛ ra Cristo
 Jesús. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɛ ya.

2 CORINTIOS

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra dɔhnini Corinto

Ran zengua

¹ Nugä drá Pablogä, ne nangue rá pähä Ojɔ ma 'bäigä'be a ra Jesucristo. Dín 'yogä'be ma cuhɯ ra Timoteo. Ne dí pen'nahɯ bɯ ra sɔcuɔ gyɯ 'yɛc'yɛihɯ nangue dim pɛti bɯ ja rán ngu Ojɔ bɯ ja ra hnini Corinto, ne gätho yɯ 'yɛc'yɛi i 'bɯpɯ ja ra xɛqui Acaya. ² Ne nu'a Ojɔ ma Tahɯ ne ra Jesucristo ma Hmuhɯ di 'da ahɯ rá mate a, ne da hyut'a ni mbɯihɯ.

Yán unbi ra Pablo

³ Jamadi Ojɔ rá Ta ma Hmuhɯ ra Jesucristo, nguetho i ja rá yembɯi nanguejɯ. Ne guesɛ Ojɔ thocua thoho i hurca ma mbɯihɯ. ⁴ Nu'a Ojɔ i hurca ma mbɯihɯ nangue gätho yɯn unbi dín nuhɯ. Janangue'a da zä ga hurpahɯ yá mbɯi 'da to'o in nu ran unbi, tengu tho bɯ í hyurcahɯ ma mbɯihɯ Ojɔ. ⁵ Nu'bɯ dí comhbɯ yán unbi ra Cristo, nu'a di zerca ma mbɯihɯ, go din theui ran unbi dín nuhɯ. ⁶ Ne nangue ran unbi dín nugä'be, gue'a dín te ni t'ɛc'yɛihɯ, ne di zet'a ni mbɯihɯ a. Ne nu'bɯ di zerca ma mbɯi'be Ojɔ, ne ahɯ di zet'a ni mbɯihɯ. Nguetho nu'bɯ guím bɛmhɯ a ran unbi dín nu'be, sä gui hyäthɯ ne hin gan xɔmbɯihɯ ran unbi guín nuhɯ, tengu thohogä'be. ⁷ Hin ts'ɯ dadí 'yon ma mbɯi'be nangue ni t'ɛc'yɛihɯ. Ne dí pɔ'be ngue guí comhbɯ man unbi'be. Ngutho Ojɔ da hyurca ma mbɯihɯ. ⁸ Nugä'be dín nde ahɯ, ma cu ahɯ, gui pɔhmbɯ ngue dán nu'be ran unbi bɯ ja ra häi Asia. Ne hin'yɯ ma ts'edi'be ngue xcá häzɛhɛ'be, nguetho ɛmmɛ ts'edi ran unbi dá nu'be, ne mi ts'utho xcá tu'be bɯ. ⁹ Majuɔni ɛ maguepɯ xcá tu'be, pɛ gätho ɯ bin ja n'damhma sä ga pɔ'be ngue hin'yɯ ma ts'edi zɛhɛ'be, pɛ ga tɔm'be 'be'a da 'yɔt'

Ojɔ, ngue man'da xɯn ndoho rá ts'edi ngue da xox'ɯ xɯn du. ¹⁰ Nu'a Ojɔ bi yängä'be bɯ ja ran dɔte ngue ɛmmɛ nts'utho, ne dí pɔ'be ngue Ojɔ da yängä'be mahɔn'a. Ne dí ɛc'yɛi'be ne dí tɔm'be ngue thocua thoho da yängä'be Ojɔ. ¹¹ Ne nu ahɯ sä gui zec'be ts'ɯ 'bɯ guín yɔhɯ Ojɔ nanguecä'be, ne m'bejua bɯya da zä gätho ahɯ n'dat'a ga xihmbɯ jamadi Ojɔ nangue 'be'a bi 'yɔrca'be.

Ra Pablo bi ma hanja him bi mba n'dihi bɯ ja ra hnini Corinto

¹² I hu ma mbɯi'be nguetho di bɛnga ma mbɯi'be ngue xɯn ho 'be'a dí ɔt'be ua ja ra ximhäi, ne xɯn ho 'be'a dí ɔt'be nangue ahɯ. Ne hin nangue man 'yomfɛnisɛ'be, pɛ Ojɔ i fäxca'be ngue dí ɔt'be ran ho. ¹³ Dín nde ahɯ gui pɔhmbɯ xɯn ho 'be'a dí ɔt'be, tengu dí ot'ahɯ ya. ¹⁴ Ne madague'bɯ hin guí pɔhmbɯ gätho ya dí xi'ahɯ, pɛ nu'bɯ bi zɔn ra pa ba ɛh ra Hmu Jesús, gan johyahɯ nangue a ram hma dí ot'ahɯ. Ne ngutho ga'be da hyu ma mbɯi'be nangue ahɯ. ¹⁵ Majuɔni min ndegä xcá mba bɯ, ne nu'bɯ xcá mba bɯ, mi sä nyondí xcá hut'a ni mbɯihɯ. ¹⁶ Mim bɛngä ngue xcá thocä bɯ guí 'bɯhmbɯ, gan nu ahɯ ts'ɯ nu'bɯ má mbagä bɯ ja ra häi Macedonia, ne dím bɛngä ga thopɯ mahɔn'a 'bɯ dá pɔngä ua ja ra häi Macedonia. Ne nu'bɯ dá mba bɯ, dím bɛngä ngue gui fäxcä bɯ ja ra 'yu Judea. ¹⁷ Pɛ hingui yoho man 'yomfɛnigä, tengu guí ɛnjɯ dí ɔt'ä 'bɯ him má thocä bɯ. Hin dí ɔt'ä tengu ɔt'i 'da ɯ yɯn 'yohɯ ngue yoho im bɛni. ¹⁸ Ne majuɔni dá bɛngä xcá mba bɯ 'bɯ má xi ahɯ. Ne i pɔ Ojɔ majuɔni dí xi ahɯ. ¹⁹ Nugä ne ra Timoteo ne ra Silvano ya dá xi ahe nangue ra Cristo Jesús, rá Ts'unt'ɯ Ojɔ. Ne nu'a ra Cristo hin di pä a im bɛni, pɛ hɔnt'a majuɔni im man a. ²⁰ Ne gue'a ra Cristo ní jɔ'ts'i 'be'a gätho i sän Ojɔ da 'yɔt'e, ne nangue bi hogahɯ ra Cristo dí pɔhmbɯ di 'dajɯ rá mate Ojɔ 'bɯ dí äfɯ, ne gue'a ná ɛspahɯ Ojɔ a. ²¹ Guet'a Ojɔ bi 'dajɯ ra ts'edi ngue thocua thoho ga tenhdɯ ra Cristo, ne n'da ngu n'dajɯ bi 'dajɯ ra

'befi. ²² Nε guet'a Oja bi 'yot'e yá mbeti gah_u a, nε bi 'daj_u rá Hogandáhi mbo ma mbuih_u, guer_u na fadi majua_{ni} di 'daj_u 'be'a gátho man'da. ²³ Majua_{ni} a dí xi ah_u ngue hanja hin dá thocä b_u guí 'b_uhmb_u. Nu'b_u xcá sōngä b_u a ra pa dá xi ah_u, xcá dāmhya_u ah_u ts'_u 'b_u, nguetho hinga nadí hoj_u 'be'a guí øth_u. Nε ndetho εmme xcá un'na ni mbuih_u 'be'a xcá xi ah_u. Nε dí pa_{ni} majua_{ni} a dí xi ah_u ya, nε dí xi Oja di 'dac ran unbi 'b_u him majua_{ni} a dí m ma. ²⁴ Pε dín nde ah_u da hyu ni mbuih_u, nε hin da du ni mbuih_u 'be'a ga xi ah_u. Nε gue'a dín nde ga øt'ah_u 'b_u dá mbagä b_u. Pε hin'y_u man'da sä ga xi ah_u guí 'yεc'yεih_u, nguetho i jua'a guí εc'yεih_u ngue guí pa_hmb_u majua_{ni} ra Cristo.

2

¹ Janangue'a dá εnsegä, nu'b_u dá mba b_u mahøn'a, hin ga 'da ah_u ra dumbui mahøn'a. ² Nguetho nu'b_u guím bεndumbuih_u, hingui sä guí 'daj_u ran johya 'b_u. Nε hønse ah_u sä guí 'daj_u ran johya, pε hingui sä 'b_u i tu ni mbuih_u. ³ Janangue'a dá ot'ah_u ra søcuä nguetho dín nde ngue gan 'yomfεnih_u ts'_u, nε sä guí hoj_u 'be'a gnám 'b_uhmb_u. Nε nu'b_u dá mbagä b_u, ya xquí hoj_u a 'be'a man'da gnám 'b_uhmb_u, nε sä guí 'daj_u ran johya b_uya nε hin dín ja'ah_u ra dumbui. Nguetho dí εnsegä ngue n'dat'a dí m bεmh_u, nu'b_u dín johyagä nε ah_u ja nin johyah_u. ⁴ Nε εmme mi tu ma mbui nu'b_u má ot'ah_u ra søcuä, nε εmme dán zoni, nguetho hin dín nde guí ut' ni mbuih_u nangue 'be'a dá ot'ah_u, pε dín nde guí pa_hmb_u ngue εmme dadí huεc ah_u.

Da mba ma punbi to'o bi 'yot' ran ts'o

⁵ Hinga hønsegä pε gátho ah_u i ja ah_u ra dumbui nangue 'be'a bi 'yot' ran 'yoh_u ngue bi zin rá hømbe. ⁶ Pε dí εna xøt'a ya ran unbi gá unhd_u a ran 'yoh_u. ⁷ Nε nuya nde'b_u guí punbah_u rá ts'oqui, nε guí hyurpah_u rá mbui. Nguetho nu'b_u hin guí hyurpah_u rá

mbui, man'da dín ja ra dumbui ngue njam'b_u sä dín hogui. ⁸ Nuya dí ä ah_u ra mate ngue guí 'yuth_u x_un ho nin huεcateh_u a ran 'yoh_u. ⁹ Nugä dá ot'ah_u nguetho dín nde ga pa 'b_u guí øth_u tengu dí xi ah_u, uague hin'na. ¹⁰ Nu'b_u guí punbah_u n'da ni mija'ih_u, nεcä ga punba a. Nε nu'b_u guí punbah_u 'be'a bi 'yot'a n'da, nε dí punbä a nangue rán t'εdi ra Cristo. ¹¹ Nguetho hin dín ndegä da daj_u ra zithu nangue 'be'a dí øth_u. Dí pa_hmb_u 'be'a nde da 'yot'a ra zithu nguetho in nde da hyäj_u.

Him bin säya a ní bεm b_u Corinto ra Pablo

¹² Nu'b_u má sōngä b_u ja ra hnini Troas, Oja ya xí xocua yá mbui y_u ja'i b_u. Nε hingui hεi dá mangä b_u rán ho ma'da'yo ra Cristo nguetho y_u ja'i min nde da 'yøde. ¹³ Pε hin dán johyagä, nguetho hin dá tīngä b_u ma cuh_u ra Tito. Ngue xtá xiqui 'be'a guí øth_u b_u. Jananjab_u dá socä y_u ja'i b_u Troas nε dá mbagä b_u ja ra häi Macedonia, ja dá tīngä b_u a ra Tito.

Nangue ra Cristo sä ga taf_u ra zithu

¹⁴ Pε jamadi Oja, nangue dín 'yoh_u ra Cristo di jaj_u ga taf_u ra zithu be'a gátho dí øth_u. Nε høn_u go hap_u dí m mam'be ran ho ma'da'yo, Oja di japi da tho a, tengu tho 'b_u n'da ra 'yεthi i tux ran dāhi i y_umanho. ¹⁵ Nε nangue dín 'yoh_u ra Cristo, Oja in numanhoj_u, tengu ra 'yεthi i y_umanho b_u nam bεn Oja. Nugä'be dí m mam'be ra Cristo Jesús b_u 'b_ui gátho y_u ja'i, gue'ü i ja yá temazai, nε ü di 'beh ra temazai. ¹⁶ Nu a ram hma dí m mam'be, da zänba ran unbi a 'b_u hingui nde da hyän a n'da, pε nu ü to'o i εc'yεi 'be'a dí m mam'be, di un ra te a. Pε to'o maha da hyät'i da'yot' na. ¹⁷ Hønt'ü tengu gä'be ngue n'dat'a Oja dí m bεmhbe, nε dy_um 'bεhnigä'be Oja, nε dy_u 'yεhe gä'be ra Cristo, nε nu a Oja in nuc'be. Nε nugä'be hin dí øt'be tengu øt'ü 'da x_un ngu ngue in nde da dāse nangue rá 'befi Oja i øt'e.

3

Rán hoqui Oja ma'da'yo

¹ Ha guí εmhβú dí ozεhε ma certificado'be 'bú dí xi ahú 'bε'a dí øt'be. Ha jatho din ja ma certificado'be ngue da xi ahú xún ho dí øt'be tengu i çá yú hyäte xánbate guí 'búhmbú bú. O ha guí εmhβú jatho guí 'yørca'be n'da tengu guí ørpa ú 'da. ² Pε go guesε ahú ma certificado ahú nguetho nu'bú 'bo'o ngue bi bə'a gním 'búhmbú, da bədi 'bε'a ma hoga'bεfi dá øt'ä bú 'bú mám 'búhmbú bú. ³ Nε nu ú yú jə'i ngue hingui εç'yεi da nu ahú, tengu 'bú bi nu n'da ra søcuə nangue rám hman Oja. Pε hinga gue ra søcuə nt'o't'i ra tinta o gue nt'o't'i bú ja ra do ngue da nu ú, pε gue'a bi 'yo't'a ra Cristo bú ni mbúihú nangue rá Hogandəhi Oja 'bú má xán'nahú. ⁴ Da zä ngubú ga xi ahú ngue xún ho ra 'bεfi dí øt'a'be, nguetho i fäxca'be Oja nangue dín 'yohú ra Cristo. ⁵ Nε hin nangue man hose'be da zä ga øt'be ran ho, pε hønse Oja di 'dac'be ra ts'edi ga øt'be 'bε'a dí øt'be. ⁶ Nu Oja bi 'dac'be 'bε'a ga hom'be ngue i juadi xún ho, ngue da zä ga xi'be yú jə'i rán hoqui Oja ma'da'yo. Nu ran hoqui hinga 'da'anguui i mammi yún t'εdi nt'o't'i maya'bú. Nguetho nu'a ran ho ma'da'yo i xijú di 'dajú ra temazəi a rá Hogandəhi Oja. Pε nu yún t'εdi i xijú tengu 'bú ma yəpatehú, ngue'a hin dí hä't'i ga øzεhεhú a ran ho im mam bú. ⁷ Pε nu'bú rá mbúdi bin t'un yún t'εdi, pε min 'youi a rá nuixte Oja, nguetho εmme madi yoxni rá hmi ra Moisés 'bú madín t'un yú do nt'o't'i yún t'εdi, janangue'a hingui sä ú yú jə'i da hyεrpa rá hmi. M'bejua bəya bim 'bε a rá nuixte mi ja bú rá hmi. Pε madague'a in 'youi ra nuixte ú yún t'εdi 'bú ja min t'uni, pε din yəpate nε ran únbi. ⁸ Nu yún t'εdi min 'youi rá nuixte Oja nε bi man a ran dəte. Pε εmme xún ngu man'da rá nuixte Oja in 'youi rá 'bεfi rá Hogandəhi Oja. ⁹ N'youi rá nuixte Oja yún t'εdi ngue din yəpate, pε εmme man'da xún ngu rá nuixte Oja din 'youi ran ho

ma'da'yo ngue im man Oja di hogahú. ¹⁰ Nuya bim 'bεh rá ts'edi ú yún t'εdi, nguetho εmme man'da i ja rá ts'edi ran ho ma'da'yo. ¹¹ Nu yún t'εdi min 'youi ra nuixte, pε nts'änni 'da yú patho da hyät'i, nε bi thogui. Pε nuya εmme xún ngu ra nuixte in 'youi a ran ho ma'da'yo, nε njəm'bú da guadi. ¹² Dí pəhmbú ngue njəm'bú dim 'bεh rá ts'edi a ran hoqui ma'da'yo ngue bi 'yøt' Oja. Janangue'a sä ga huthú nzəmbú gam mamhú ran ho ma'da'yo. ¹³ Nε nu'bú dím mamhú ran ho ma'da'yo, hin dí øthú tengu mi øt' ra Moisés maya'bú, ngue bi gop rá hmi ra 'bøt'e, ndepe hin da nu yú jə'i israel gue'bú xtím 'bε a rá nuixte. ¹⁴ Pε nu yú jə'i him mi pə ú ngue dim 'bε ú yú nuixte yún t'εdi nε guexta'a yú pa ya, nu'bú in nu ra søcuə guepú nt'o't'i yún t'εdi rán hoqui Oja maya'bú, hingui sä da bədi. Nguetho tengu 'bú i ja n'da ra 'bøt'e bú ja rá hmi da gop rá də. Nε hønt'a ra Cristo sä di 'uecpa a. ¹⁵ Guexta'a yú mbúi ú 'da i 'búhya, nu'bú in nde da dεn yún t'εdi ra Moisés nε nu'bú im ma, hingui sä da bədi 'bε'a nam bøn ú, nguetho njot'i tho yú mbúi. ¹⁶ Pε nu'bú di pəh rán 'yomfεni n'da nangue a ra Cristo nε di dáp rá mbúi a, din ja ran nεqui rá mbúi 'bú. ¹⁷ Nu'a ra Cristo, 'da anguui rá Hogandəhi. Nε nu'bú i 'búpú mbo ma mbúihú, nε gue'a í thøgahú bú ja ra 'bεxui nε ran únbi. ¹⁸ Nε hingan jo'mi ma mbúihú tengu 'bú dí hanthú xún ho a rá nuixte ra Cristo. Nε tengu n'da ra hyədä di nεqui bú to'o da hyandi, nε ngutho gahú man'da man'da di nεqui gahú rá nuixte ra Cristo dí hanthú, nε gue'a ní 'yørcahú a ngue ga cohmbú tengu a.

4

¹ Nu rá mate zεhε Oja ngue bi 'dac'be ra 'bεfi, janangue'a hingui cuent ma mbúi'be nangue ra 'bεfi dí øt'be. ² Zəi hin di thoc man 'yomfεnisε'be nangue rá 'bεfi Oja, nε hin dí häte'be 'bú dím mam'be rám hman Oja tengu i øt'ú 'da. Pε dím mam'be ngue majuəni a rám hman

Ojã, nε gãtho yu ja'i sä da badi ngue dí 'yo'be xun ho bu ja rá hmi Ojã. ³Hont'u ngue ní mba bu ja ran unbi hingui pãdi 'be'a nam bøn a dí m mam'be ngue ran ho ma'da'yo. ⁴Nguetho nu ra zĩthu t'ẽmbi ojã ua ja ra ximhäi i ja ya di xädäba yá mbai u i tenni, hin di japi ngue da nu nuĩxte a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ngue xtĩ yorp u 'bui. Pε nu'a ra Cristo gue'a ní fã Ojã a, nε 'da anguui rá ts'edi. ⁵Pε nugã'be hin dí m mam'be a dí hnumanhoc'be, pε dí m mam'be ngue gue'a ra Cristo Jesús ra Hmu a. Nε dí øt'be ni 'yẽhe ga'be, nguetho ẽmme dí n numanho'be ra Jesús. ⁶Nu Ojã rá mbudi bi manda din ja ran nεqui bu mi ja ra 'bexui, guet'a Ojã bi yorb u ja ma mbuih u. Nε nangue ran nεqui i jaj u bu ma mbuih u, sä ga pãhmb u rá nuĩxte Ojã. Nguetho ra Jesucristo bi jaj u dá pãhmb u rá nuĩxte Ojã.

Nám 'buhmb u a ngue dí pãhmb u a majuqni

⁷Ojã bi 'daj u rá ts'edi mbo ma mbuih u, tengu n'da ra jahäi bi järp u a xun ngu di muui. Tengu 'bu dyu ts'øeh u din xen'a n'dihi. Pε guerp u na fãdi him ma ts'edi zehẽh u a ná ørpah u rá 'bẽfi Ojã, pε guesẽ rá ts'edi a bi 'daj u. ⁸Nguetho thocua thoho dí n nu'be yun unbi, pε hingui tu ma mbai'be nangue rá ts'edi Ojã dí n 'yohe. Nε ja'bu hin dí pã'be 'be'a dán go a dí øt'be, pε hin dí m mam'be ngue ga hẽh ma 'bẽfi'be. ⁹I 'buh man sai'be pε hin dí 'yosẽ'be nguetho 'buh mam fãts'ihe ra Cristo, ja'bu in nu ran u ma ja'i'be, pε hin dí tu'be. ¹⁰Hønbu go hap u ga mbẽ'be, dí n nu'be ran unbi, nε sä xcã tu'be nangue rá 'bẽfi ra Jesús dí øt'be, tengu tho 'bu mi du ra Jesús. Pε nangue dí hãt'be yun unbi di nεqui dí 'buhmbe ra Jesús, nε di jamansuc'be. ¹¹Nε thocua thoho ẽna da thog'be nangue dí øt'be rá 'bẽfi ra Jesús, pε gue'a ní nεqui rá ts'edi ra Jesús dí n 'yo'be a, ngue i fãxca'be, nε hin'y u ma ts'edi zehẽ'be. ¹²Janangue'a thocua thoho i thusca man dãteh u, pε gue'a man'da gním 'buhmb u Ojã xun ho

a. ¹³Nu'a n'da ran 'yoh u bi ma maya'bu bu ja rá t'ohni Ojã: "Nugã dí ẽc'yẽigã, janangue'a dí m mangã na," bi 'yẽna. Ngutho dí øt'ã'be ya, dí ẽc'yẽi'be, janangue'a dí m mam'be a dí ẽc'yẽi'be. ¹⁴Nε hin dí su'be, nguetho dí pã'be madã thog'be, pε guet'a Ojã ngue bi xox'a ma Hmuh u ra Jesús 'bu mi du, da xoxcã'be tengu bu í xox'a ra Jesús. Nε ah u dan 'yoh u 'bu dá sømhbu bu 'bu a Ojã. ¹⁵Pε nu' u 'be'a gãtho dí n nu'be nangue ah u, n'damhma man'da xtãn ngu ah u guin nuh u rá mate Ojã, nε man'da xtãn ngu ah u gui 'yẽmf u Ojã, jamadi ni mate. Nε gue'a man'da dí t'ẽspa Ojã a buya. ¹⁶Janangue'a hingui cuent ma mbai'be nangue a ma 'bẽfi'be, madague'bu man'da man'da in theh rá ts'edi ma ja'i'be. Pε Ojã di un ra ts'edi ma mbai'be gãtho yu pa. ¹⁷Nu' u yun unbi dí n nuh u ua ja ra häi hingan ya'a u, pε gue'a man'da dá tĩmhbu ran ho bu mahẽts'i. ẽmme man'da xun ngu ra nuĩxte gan nuh u bu, xinda gue ran unbi dá nuh u ua ja ra häi. ¹⁸Hin dí m bẽmhbu gãtho yun unbi dí n nuh u ua ja ra ximhäi, nguetho da tho u. Pε man'da dí m bẽmhbu 'be'a gãtho hin dí n nuh u ya, nguetho nu'a din jagãh u bu mahẽts'i hin da tho a.

5

¹Nε dí pãhmb u ngue ma ja'ih u tengu n'da ra ngu ua ja ra ximhäi, hinga ya'a da hyãt'i. Nε nu'bu da yøt' ma ngu ua din ja bu a man'da ma ngumhb u bu mahẽts'i ngue bi hyø Ojã. Nε njãm'bu da gua a, nguetho him bi hyøh yu ja'i. ²Nε nuju dadín xømbuih u nangue ma ngøc'yẽih u i jaj u ya, nε dí n dømdah u di pãrca ma ja'ih u, da gohi ma'da'yo, ngue rán säui bu mahẽts'i a. ³Nu Ojã di japi ngue din ja ma ngøc'yẽih u bu. ⁴Pε nuya ngue dí 'buhmb u ua, nε in nu ran unbi ma ngøc'yẽih u nε dí n xømbuih u. Pε hin nangue a dí n nde ga tuh u n'dihi, pε man'da dí n ndeh u a ma ja'ih u ma'da'yo, ngue dí m pãrcah u ma ngøc'yẽih u i ja ya. ⁵Nu Ojã bi zãnni ngue di pãrca ma ja'ih u, nε bi 'daj u rá

Hogandahi ngue ra hmεpya majuani din ja. ⁶ Ne dín dø'mate thohu ya pa dí 'buhmbu ua. Nguetho dí pahmbu nu ya pa dí 'buhmbu ma ja'ihu i jaju ya, hin dí 'buhmbu ma Hmuhu ra Jesús bu ja rá ngu bu mahεts'i. ⁷ Dí pahmbu majuani din ja ma ngumhbu bu, nguetho dí εc'yεigähu Oja, madague'bu hin dín nuhu. ⁸ Ne dín dø'mate thohu ua, pe dí εmhbu ngue man'da xun ho ga sohmbu ua ma ngøc'yεihu, ne ga mbähä bu bí 'bu a ma Hmuhu mahεts'i. ⁹ Pe man'da hnehi thoho dín nde ga øthu 'be'a in nde ma Hmuhu, madague'a dí 'buhmbu ua ja ra häi, uague dí 'buhmbu bu guεpu bí 'bui. ¹⁰ Nguetho da zøn ra pa ngue gätho dyu 'yεc'yεihu jatho dam 'bähmbu bu ja rá hmi ra Cristo, n'da ngu n'daju. 'Dahmi 'datho ga hamhbu 'be'a yün thehu dá øthu ua ja ra häi. Ga tåhmbu 'bu xun ho, ga 'behmbu 'bu hin ε ho.

Bi hogahu 'be'a nán sühmbu Oja 'bu mí du ra Cristo

¹¹ Ne dí su ga øt'ä a hin da numanho Oja, janangue'a dí humbi dí xifi 'be'a dí 'yεc'yεi Oja u ya ja'i. Nugä'be Oja i paç'be xun ho 'be'a majuani dí øt'be, ne nu ahü dín nde ngue gui paç'be xun ho. ¹² Hin dín nde a'be guim bεmhbu ngue dím ma nangue man hose'be. Pe dín nde ngue guin numanhoc'be, guεpu da zä gui hεcuahu ya ja'i ngue i ten'ndu yan 'yohu din 'yεzεhe, pe nu'u yú mbui u him majuani u. ¹³ Pe dí øt'be 'be'a gätho da numanho Oja, nguetho dín numanho'be Oja, madague'a im man ya ja'i dí ton-togä'be. Pe nu'a 'be'a dí øt'ä'be da bømanho nangue ahü. ¹⁴ Nangue rán huεcate ra Cristo ná øt'be 'be'a gätho dí øt'be, nguetho dí pahmbu ngue bi du bi nu ran unbi nangue gätho ya ja'i. Ne gue'a ní zä dim pomhbu ran unbi u, tengu 'bu xtán duε ngue xtán guzεhe yú ts'oqui. ¹⁵ Ne bi du ne bi ndants' mahøn'a ngue nde di un ra 'da'yote u gätho ya ja'i. Janangue'a da 'ye'ts'a ní 'yøt' yú pähä zεhe u to da hyan ra 'da'yote, ne da 'yøt'e 'be'a in numanho a. ¹⁶ Janangue'a nuya dá

päh man 'yomfεnihü, ne nuya hin ná numanhohü ma mija'ihu 'be'a di ja, tengu mi øthu nu'bu him mi εc'yεihu. Pe gam bεmhbu tengu bu nam bεn Oja u. Ne nu'bu him mi εc'yεigä, dím bεni ngue nu ra Cristo n'da ran 'yohu thoho tengugä, pe nuya hinguin ja bu dím bεngä ya. ¹⁷ Nguetho gätho to'o in 'yohu ra Cristo tengu 'bu ma'da'yo u, nu yün yon 'yomfεni zεhe bi 'be'u, pe nuya gätho bi gohi ma'da'yo. ¹⁸ Pe gätho bi 'yøzεhe Oja däm 'buhmbu ma'da'yo. Nguetho bi hogahu 'be'a madín sühmbu Oja 'bu mí du ra Cristo. Ne nuya bi 'daju ra 'be'fi ngue ga xihmbu ya ja'i 'be'a dí zin a Oja u, ne da mba ma punbi yú ts'oqui gätho i εc'yεi. ¹⁹ Nguetho nu'a Oja min 'youi ra Cristo nu'bu mí 'yøt'e 'be'a dí hocpa yú mbui ya ja'i ja ra ximhäi. Nuya hin da gucpa a rá muui u yú ts'oqui gätho to'o da 'yεc'yεi a. Ne bi 'daju ra 'be'fi ngue ga xihmbu ya ja'i 'be'pu dín yamanhohu Oja u. ²⁰ Nuju ma 'bäigähu ra Cristo, εmme dí hah ma mbui dí xihmbu ya ja'i tengu tho 'bu xtá xise Oja u, ngue da 'yäpi di hocpa yú mbui, ne dín 'yohu xun ho Oja. ²¹ Nu'a ra Cristo hin'yu rá ts'oqui, pe bi nu ran unbi nangue ma ts'oquihu tengu 'bu yú ts'oqui zεhe. Janangue'a da 'yεmbi rán ho a rán hose ra Cristo to'o gätho da 'yεc'yεi 'be'a í du a.

6

¹ Neεe a Oja dí comhbe rá 'be'fi, ne janangue'a gätho ma mbui'be dí xi ahü ngue gui jamansuhu rá mate Oja. ² Nguetho Oja bi mam bu ja rá t'ohni: "Dá øcä ni ndehu a ra pa gá zoju, ne dá øt'ahu ra mate. Ne dá zε ahü ra pa dá yan ahü," εn'a Oja. Nuya ya pa ja buya Oja sä da 'yøt'ahu ran ho, nuya nám pa ya Oja i sä di pø'ahu. ³ Ne dí honi xun ho 'be'a gätho ga øt'be, ngue hin di u't' yú mbui 'da 'be'a dí øt'be, n'damhma njon di c'aman'u rá 'be'fi Oja dí øt'be. ⁴ Ne nangue 'be'a dí øt'be dín nde ga ut ya ja'i ngue majuani yüm 'behniga'be ra Cristo ua ja ra häi. Ne gätho dí øt'be xun ho ne hin dín xømbui'be, madague'bu xun

ngu ran unbi dín nu'be. Ne xun hej 'be'a nám 'bu'be, ne ja'bu hin dí pa'be 'be'a ga ot'be. ⁵ Ne xun ngu yu nidi i 'benzaga'be, ne dí ofadi'be, ne dín nu'be 'da yun 'yo'ts'i 'bu in cue yu ja'i. Ne 'da yu pa emme dí yá'be nanguera 'befi xun hej dí ot'be. Ne dí äthq'be 'da u yu xui, hin dí a'be, pe dí tōmda'be 'be'a dín ja. Ne 'da yu pa hin'yu ga si'be. ⁶ Pe n'datho ma mbai'be tengu rán säui a majuani, ne dá ot'be ran ho nguetho dín 'yo'be rá Hogandahi Oja. Ne hin dadí xōmbai'be nanguera ma 'befi'be, pe dí utä'be yu ja'i ma yembai'be ne man huçcate'be. ⁷ Ne dím mam'be a ram hma majuani, nguetho di zec'be Oja ga ot'be rá 'befi. Ne nanguera ma hocja'i dí ot'ä'be, hingui sä di yacpa'be yu ja'i. ⁸ Ja'bu i hnumansuc'be, ja'bu hin'na, nu'u 'da di c'aman'uc'be, nu'u mi'da im ma xun ho dí ot'be, nu'u 'da im ma dí fehngä'be. Pe madague'a xun ngu 'be'a man u yu ja'i, dím mam'be 'be'a ngue majuani. ⁹ 'Bu i 'da ngue im ma ngue hingui pa'di 'be'a dí ot'be, pe 'bu i 'da i paç'be xun ho. Ne n'dapa ngu n'dapa i husca man däte'be, pe guexta'a dí 'bu'be. Ne xun ngu yun unbi dín nu'be, pe hin dí tu'be. ¹⁰ Ne nu'bu dín nu'be ra dumbai, 'bex di 'dac'be ran johya ra Hmu mahets'i. Nugä'be dí hyoya'be, pe xun ngu u dí jap'be da dín a ran ho, nguetho dí xicä'be 'be'a dí un'na Oja. Ne hin'yu 'be'a da zä gam mam'be ngue ma mbeti zeh'e'be, pe hin'yu 'be'a dadí 'be'be, nguetho Oja di 'dac'be gätho dí hom'be. ¹¹ Nu ah ma amigo ah guí 'buhmbu bu ja ra hnini Corinto, ya dá xi ah gätho 'be'a dím beni, nguetho dadí huçc'ah ngue gätho ma mbai. ¹² Nugä'be majuani dadí huçc ah, pe nu ah hin e ja nin huçcate nanguecä'be. ¹³ Pe dí xi ah tengu tho 'bu ma t'uhni ah, dami xoc ni mbai ne din ja ah ran huçcate nanguecä'be, tengu tho dí ot'be nanguera ah.

Oja i 'bup mbo ma mbai

¹⁴ O guín 'yoh u 'da ngue hingui ec'yei Oja, nguetho nte yún jah n'da

u ot' ran ts'o 'bu ot' ran ho n'da. Ne nte rán jai ra 'bexui a ran nequi. ¹⁵ Ne hin te rán jai ra Cristo a ra Satanás ngue ra zithu, ne hinga 'dat'a im bēmmi n'da ra 'yec'yei a hingui ec'yei. ¹⁶ Ne hin te rán jai rá ngu Oja u yu hmite, nguetho ni mbai rá ngu Oja ngue i 'bai mazai. Ne gue'a bi man Oja maya'bu: "Nugä dam 'bup mbo yú mbai, ne dan 'yoh, ne nugä ga ot'e yú Ojagä u, ne nu'u ga ot'e ngue ma t'uhngä u," bi 'yēn Oja. ¹⁷ Jananguera bi 'yēn Oja: "Dami 'uehmbu bu, o guí tenhdu ngue'u hingui ec'yei, ne 'yo guí sähu 'be'a xun ts'o. Ne ga ot'e ngue ni Ojau, ne ga sin ah buya. ¹⁸ Ne ga ot'e ni Taj ne nu ah ga ot'e ma ts'unt'u ah ne ma t'ixu ah." Gue'a bi man Oja ngue nuixte rá ts'edi.

7

Bim päh yú mbai yu 'yec'yei

¹ Ma amigo ah dadí huçc ah, ya xun ngu yun ho bi man Oja da 'yorchah, pe jatho ga 'uehmbu bu i ja 'be'a gätho xun ts'o. Ne ga 'uehmbu 'be'a in nde di ts'on ma ja'ihu, ne ma mbaihu. Jatho ga hombu man'da man'da 'be'a dí gua'a dán hoju, ngue gan numansuh Oja. ² Ne nu ah guí 'buhmbu bu ja ra hnini Corinto, dami benc'be nanguecä'be, nguetho xinga n'da ah bi nu ran unbi 'be'a dá ot'ah, ne hin te dá ot'ä'be ngue di ts'on'na ni mbaihu, ne xinga n'da ah dá hä ah ngue m'bejua ga en'ah guí jurcahu. ³ Nuya hin dín nde ngue ga damhyä ah, nguetho ya dí xi ah ngue emme dadí huçc ah, ne thocua thoho dím ben ah, asta gue'bu ga tugä. ⁴ Nugä dí ec'yei ngue guí othu ran ho, ne gue'a ní hyu ma mbai a. Ne nu ah gadí 'daju ran johya, madague xun ngu yun unbi dín nugä'be, pe emme hu ma mbai ran johya. ⁵ Nu'bu má søngä'be bu ja ra häi Macedonia, emme xun hej 'be'a dá ot'be, nguetho hōnbu go hapu dá tho'be bi zec'be yu ja'i, ne xun hej 'be'a nám 'bu'be ne mi ja ra mbidi ma mbai'be. ⁶ Pe nu Oja nzai i hurpa yú mbai u to'o i tu yú mbai,

ne bi hyurca ma mbai'be 'bu mi zom bu ra Tito. ⁷ Bi hyurca ma mbai'be nangue gá hyurpa rá mbai ra Tito 'bu gmí 'buhmbu bu. Nu ra Tito bi xicá'be ngue emme bi du ni mbaihu nangue 'be'a gá 'yothu ngue hingui ho. Ne bi xicá'be emme gmín ndehu guin nuju. Ne nu'bu mi c'aman'agá 'da, nu ah bu gá yanju. Ne nangue guim benju, man'da i hu ma mbai. ⁸ Bi du ma mbuigá 'da yu pa nangue rá mbudi sœcuá dá pen'nah bu, pe hin'na ya. Bi du ma mbai nangue ra dumbai dá 'da ah. ⁹ Nuya dadí johyagá, hin nangue bi du ni mbaihu, pe nangue gá päh nin 'yomfenuhu 'bu mi du ni mbaihu. Ne nu Oja bi japi ngue bi bomanho 'be'a dá xi ah. Ne nte man unbi bi gohi 'be'a dá ot'a'be. ¹⁰ Nguetho nu'bu i hon Oja 'bu i tu yá mbai, di japi di päh yá mbai nangue yá ts'oqui, ngue da yäni, ne da 'ue'a ra dumbai buya. Pe nu'bu i tu yá mbai ngue hingui pädi 'be'a da 'yot'e ne im ben ra ximhäi, hin di päh rá mbai 'bu, pe man'da di un ran däte buya. ¹¹ Nu ni dumbaihu bi 'da ah ran 'yomfenu xun ho nangue gá hyomhu Oja, ne emme gá hyumbi gá hoju 'be'a bin ja. Ne emme gá numan'uhu a ngue bi 'yot' ra ts'oqui, ne emme gá suhu 'be'a bin ja. Ne gá un ran unbi to'o bi 'yot' ran ts'o, ne emme gán ehya guí 'yothu ran ho. Emme gmín ndehu xcá mbagá bu xcá ze ah. Ne ya gá 'yuhmbu bin ho a ra ts'oqui gmín 'yohu. ¹² Jananjabu gue'a dá ot'ahu ra sœcuá a, ngue hinga hont'a ngue di hoc rá mbai a ran 'yohu ngue bi 'yot' ran ts'o, xinga gue'a bi t'ørpa ran ts'o, pe nangue ma sœcuá dá ot'ahu, Oja bi zä bi 'yut'ahu ngue majuani guí tengahu. ¹³ Janangue'a emme hu ma mbai'be. Ne man'da dadí johya'be nu'bu mi xic'be ra Tito ngue gá hyurpa rá mbai a nangue 'be'a gá 'yothu. ¹⁴ Ne dá xih ra Tito, gue da t'ømanho a ram hma bu guí 'buhmbu. Ne gue'a gá 'yørpahu, gá 'yømanho a ram hma bi xi ah. Janangue'a hin dí pe'ts' ma sägá nangue 'be'a dá xifi, pe emme i hu

ma mbai. ¹⁵ Nguetho nu'bu mí mba bu ra Tito, emme gá numansuhu, ne emme gán ehya gá 'yothu 'be'a gátho bi xi ah. Janangue'a man'da bin ja rán huçcate ra Tito nangue ah bu. ¹⁶ Ne emme hu ma mbai nguetho sä ga ec'yei ngue majuani guí othu ran ho.

8

Yun t'unni yu 'yec'yei

¹ Ma zu cu'ahu, dín nde ah guí pämbu 'be'a gátho bi 'yot' rá mate Oja bu mbo yá mbai yu 'yec'yei dim peti bu ja ra häi Macedonia. ² Nu yu 'yec'yei bu bi nu ran unbi nguetho yu hyoya thoho. Pe guemhma emme i ja ran johya yá mbai, ne man'da man'da di unda yan t'unni yá mi'yec'yehi. ³ Nugá dí haxanjuani ngue bi unni xun ngu, madague'a hin'yu 'be'a da gopu ja rá nguse, ne rá pähaze bi uni. ⁴ Ne bi 'yác ra mate ngue ne'bu da gom'ma ram fäts'i din t'un'ndu yu hyoya 'yec'yei bu ja ra häi Judea. ⁵ Ne man'da xun ho bi 'yot'e xinda gue'a dá bengá, nguetho m'bet'o thoho bi hyon rá pähä Oja ngue di benbi 'be'a da 'yot'e, ne nubya bi xiqui ngue da mbäxqui ga fäx u yu cu. ⁶ Nu ra Tito rá mbudi bi xi ah nangue yan t'unni guí umhu. Ne dá xi'be ra Tito di jua'a di peti gátho nin t'unnihu gá mamhu guí umhu, nangue nin huçcatehu, ngue ra mate thoho. ⁷ Nu ah emme xun ngu yan ho guí othu, ne i ja ni t'ec'yehi xun ho, ne sä guim mamfu rá m hman Oja xun ho, ne emme guí pämbu xun ho, ne emme guí ehya guí 'yothu rá 'befi Oja, ne ja ah nin huçcatehu nanguecá'be. Pe nuya xun ho 'bu guí umhu xun ho nin t'unnihu, n'damhma hin te guí 'behmbu nangue rá 'befi Oja guí othu. ⁸ Nugá drá Pablogá hin dín nde ga manda ah 'be'a guí othu. Nuna 'be'a bi 'yot' yu cu bu ja ra häi Macedonia, n'da ra hmepya a. Nu'bu ngubu guí 'yothu, da zä ga päcá ngue majuani i ja ah nin huçcatehu nangue yu 'yec'yei. ⁹ Nguetho guí pämbu rá mate ma Hmuhu ra Jesucristo. Nu'a tengu 'bu

ra mɛmbɛti a, pɛ bin hyoya nangueju ngue bi nde din jajɛ xɛn ngu. ¹⁰ Nuya i ja a ga xi ahɛ 'bɛ'a dím bɛngä. Xɛn ho 'bɛ gui juahmbɛ 'bɛ'a gá dɛmhɛ má jɛya, nguetho ɛmmɛ gán ɛhyahɛ má jɛya gá un nin t'unniɛ. ¹¹ Nuya dami pɛthɛ nin t'unniɛ, nɛ daman ɛhyahɛ ya, tengu 'bɛ rá mbɛdi gá bɛmhɛ, nɛ gui umhbɛ 'bɛ'a gátho sä gui umhbɛ. ¹² Nu'bɛ ja a nde di un a n'da, Ojɔ da numanho, 'bɛ gue'a rán thɛui 'bɛ'a pɛ'ts'a n'da a di uni. ¹³ Pɛ hin dí ɛna go din dɛnhɛi ɛ 'da o dim mɛmbɛti ɛ 'da nangue a gá unhdɛ, nɛ nu ahɛ bɛya hin'yɛ 'bɛ'a gui hyomhbɛ. ¹⁴ Pɛ nu'a dí xi ahɛ, pɛ nuya xɛn ngu i ja ahɛ, xɛn ho 'bɛ gui unhdɛ ts'ɛ ɛ 'da hin'yɛ 'bɛ'a da hyoni. Nɛ nu'bɛ da zɔn ra pa ngue hin'yɛ 'bɛ'a gui hyomhbɛ, nu'ɛ di zɛ ahɛ ɛ. Janangue'a gátho thocua thoho din ja 'bɛ'a da hyoni. ¹⁵ Nɛ gue'a mán t'o't'i bɛ ja rá m hman Ojɔ: "To'o di pɛti xɛn ngu, pɛ hin da bong thoho a da hyonɛ, pɛ nɛ'ɛ di pɛti zɛ ts'ɛtho, hin te di 'bɛdi."

Ra Tito nɛ'ɛ in 'yohɛ

¹⁶ Dí ɛmfɛ jamadi Ojɔ ngue bi 'dac mam fáts'i'be ra Tito, ngue nɛ'a ɛmmɛ im bɛn ahɛ nɛ ɛmmɛ ɛhya nangue ahɛ. ¹⁷ Ngue nu ra Tito min nde da 'yɔt'e 'bɛ'a dá xifi, nɛ'a mi ja rá pähä zɛɛ da mba bɛ. ¹⁸ Nɛ da mbɛ ra Tito na man'da ra cu ngue dí pɛnhä bɛ, nu'a im man rá m hman Ojɔ xɛn ho, nɛ gátho yɛ 'yɛc'yɛi ngubɛ im ma nangue'a. ¹⁹ Ma mi'yɛc'yɛihɛ bi huanhna ran 'yohɛ na, ngue dan 'yohe 'bɛ dá hɛxhe ra mbɛti bɛ Judea. Nɛ gue'a ná uh man huɛcatehe ngue dín nde ga fäx ma cuhɛ, nɛ dí nuixte ra Hmu mahɛts'i a. ²⁰ Nugä'be dadí jamansu 'bɛ'a dí ɔt'be nangue yɛn t'unni xɛn ngu, nguetho hin dín nde din ja 'bɛ'a dí c'aman'ɛc'be. Nɛ gue'a í than'ndɛ mi'da yɛ cu ngue ga mbähmbe 'bɛ dá hɛxhe a ra mbɛti. ²¹ Nguetho dín nde ga ɔt'be gátho xɛn ho bɛ na nu Ojɔ nɛpɛ na nu ma mijá'i'be. ²² Nɛ ga pɛn'nahɛ bɛ man'da ra cu mahɔn'a ngue da mbähä ra Tito. Nɛ nuna dí pähmbe ngue ra 'yɛc'yɛi

xɛn ho na. Nehna ɛmmɛ ɛhya da 'yɔt'e xɛn ho rá 'bɛfi Ojɔ. ɛmmɛ nde da mba bɛ da nu ahɛ, nguetho ya dá xihna nangue ni hogant'ɔt'ehɛ. ²³ Nɛ nuna ra Tito, man 'yo'be nangue ma 'bɛfi dadí zɛ ahɛ. Nɛ nu'ɛ mi'da in 'yohɛ ra Tito, yám 'bɛhni ɛ yɛ 'yɛc'yɛi dim pɛti ua. Nɛ da mbäx ahɛ nangue rá 'bɛfi Ojɔ, gue'a dín nɛqui xɛn ho rá nuixte ra Cristo bɛ gui 'bɛmhɛ. ²⁴ Nuya dami 'yɔrca'be ra mate gui simanhohɛ yɛn 'yohɛ, n'damhɛma gátho mi'da yɛ 'yɛc'yɛi da bɛdi ngue majuani i ja nin huɛcatehɛ, tengu tho dím mangä ngue nzai i ja ahɛ ran huɛcate.

9

Di pɛt yɛn t'unni nangue yá mi'yɛc'yɛihɛ

¹ Nugä hingui jatho ga xi ahɛ nangue gui zɛmhɛ ni mi'yɛc'yɛihɛ, nangue yɛn t'unni gui unhdɛ. ² Nguetho dí pädi ngue ɛmmɛ i ja ahɛ ra pähä gui zɛmhɛ ɛ. Nɛ ya dá xih yɛ ja'i ngue i 'bɛcua ja ra häi Macedonia 'bɛ'a gui ɔthɛ bɛ ja ra häi Acaya. Dá xihya ngue gán ɛhyahɛ gá pɛt nin t'unniɛ má jɛya. Nɛ yɛ cu ua nde da dɛn'nahɛ 'bɛ'a gui ɔthɛ. ³ Nuya dí pɛn'nahɛ ya yɛ cu da mbäx ahɛ gui pɛthɛ nin t'unniɛ jannangue'a di ja bɛ 'bɛ dá sɔngähe bɛ, nɛ din nɛqui ngue guín ɛhyahɛ gui fäxhɛ yɛ hyoya, tengu dá xih yɛ cu ua ngue gui ɔthɛ. ⁴ Nɛ nu'bɛ ga mbähmbe bɛ ɛ 'da yɛ mɛngu ua ja ra häi Macedonia, nɛ hin xquín ɛhyahɛ gui pɛt nin t'unniɛ, ga pɛ'ts' ma sähɛ 'bɛ. Nguetho ɛmmɛ dí ɛc'yɛi gui ɔthɛ 'bɛ'a guím mamhbɛ. ⁵ Janangue'a dá xihya yɛ cu dim 'bɛt'o da mba bɛ, di zɛ ahɛ, n'damhɛma da zä gui pɛthɛ gátho nin t'unniɛ, di jua a gá mamhbɛ. Nɛ nu'bɛ dá mbähmbe bɛ, ya xtí guadi xquí pɛt'ɛ gátho nin t'unniɛ. Nɛ nu man 'yohe da bɛdi ngue gá umhbɛ nangue ni pähä zɛhɛhɛ, nɛ hin nangue dá xi ahɛ. ⁶ Dami bɛmhɛ ya, to'o i tu zɛ yoho yɛ hmudä, zɛ yoho da xoc'ɛ, pɛ to'o da duhu xɛn ngu, da xoqui xɛn ngu ɛ. Janangue'a mpähä thoho gui unhdɛ

y_u hyoya y_un t'unni, nε nu Oj_a x_un ngu ran j_api di 'da ah_u b_uya. ⁷ N'da ngu n'da di uni tengu im b_εn r_a mb_ui zεhε di uni. O gad_i umhb_u 'b_u hin gu_in ndese ni mb_ui h_u, pε xinga gue' u mi'da da xi ah_u gui umhb_u. Nguetho Oj_a di huεc' u to'o i ja ran johya di uni. ⁸ Nu Oj_a s_a di 'da ah_u x_un ngu, janangue'a d_i gua a gui hyonseh_u, pε nε'a thocua thoho gui unhd_u to'o hin'y_u 'bε'a da hyoni. ⁹ Nt'o't'i b_u ja r_am hman Oj_a to'o ngue di unni x_un ho u y_u hyoya, nu'a r_a hogant'ot'e da gohi maz_ai. ¹⁰ Nguetho nu'a Oj_a ngue nz_ai di un y_u hmud_a to'o i tup_u ja ra hu_ahi, nε di j_api din x_andi ngue din ja 'bε'a da zi, guet'a Oj_a di 'da'ah_u ra hmud_a d_an x_and ni hogant'ot'eh_u, tengu b_u nan x_and y_u hmud_a b_u ja ra hu_ahi. ¹¹ Nu Oj_a di 'daj_u x_un ngu, n'damhma da z_a x_o ga thoj_u x_un ngu b_uya. Nε nu'b_u d_a und_ahe nin t'unnih_u, nε to'o da hy_ani da 'yεspa Oj_a nε di un ra jamadi Oj_a. ¹² Yoho y_un ho da b_oni nangue nin t'unnih_u, nu y_u 'yεc'yεi din ja 'bε'a da hyoni, nε g_atho u di un ra jamadi Oj_a b_uya. ¹³ Nε g_atho to'o da hy_an nin t'unnih_u da 'yεspa Oj_a, nguetho nu nin t'unnih_u ra hmεpya a ngue majua_{ni} gu_i εc'yεih_u r_an ho ma'da'yo ra Cristo, nε εmme di johya ngue gu_i p_ahmb_u ni cuh_u u, nε' u g_atho mi'da y_u cu. ¹⁴ Nε to'o da hy_an nin t'unnih_u, da 'y_ap Oj_a da mb_ax ah_u, nε di huεc ah_u b_uya, nguetho i ja ah_u x_un ngu r_a mate Oj_a b_u mbo ni mb_ui h_u. ¹⁵ Pε jamadi Oj_a nangue ran t'unni εmme x_un ho bi 'daj_u, ngue r_a Ts'unt' u, nε hingui s_a gam bεmh_u hangu na ngu di muui a. Janangue'a nu'b_u d_im bεmh_u 'bε'a bin 'daj_u, hin ga hy_oj_u 'bε'a d_i pesh_u 'b_u.

10

I ja r_an t'εdi ra Pablo 'bε'a da xih y_u 'yεc'yεi

¹ Nug_a dr_a Pablog_a, εmme d_in nde ah_u gui 'y_ohmb_u a ga xi ah_u, pε janate tho ga xi ah_u, tengu thoho 'b_u da xi'azεhεh_u ra Cristo. Nguetho gu_i 'b_uhmb_u b_u 'da u s_a εna mbε d_in su

'b_u d_i 'b_uhmb_u b_u, ngue'a janate tho d_im mang_a, pε nu'b_u d_i pεn'nah_u ma s_ocua_ε, εmme nts'edi d_im mam'b_uya, s_a εn u 'da. ² Nu'b_u d_a mbag_a b_u, hin d_in nde ga ut'ah_u hangu r_a ts'edi man zamb_ui, pε s_a ga d_amhyag_a ts' u to'o im ma ngue d_im bεnseg_a'be 'bε'a d_i ot'be. ³ Majua_{ni} dy_u j_a'i thohoga'be ua ja ra ximh_ai, pε hin d_i t_im'be ua a ra ts'edi n_a t_af_u ra ximh_ai. ⁴ Nuj_u hinga gue'a ma ts'edizεhε n_an s_uhmb_u, pε r_a ts'edisε Oj_a a n_a t_af_u r_a ts'edi ran ts'o. ⁵ Nangue r_a ts'edi Oj_a d_i hεcuah_u y_an 'yεts'i y_u j_a'i nangue 'bε'a p_ase, nε' u hinguin nde da b_a Oj_a. Nε nu r_a ts'edi Oj_a da z_a di p_arpa y_an 'yomfεni y_u j_a'i ngue 'da'anguui da bεmh_u ra Cristo. ⁶ Nε nu'b_u ya d_a p_a'be ngue majua_{ni} gu_i oth_u 'bε'a in nde Oj_a, nug_a ga hut'anzamb_ui ngue ga 'uec' u 'da gu_i 'b_uhmb_u b_u, ngue hingui nde da 'y_ot'a in nde Oj_a. ⁷ Dami bεmh_u ya 'bε'a i t'ot'ah_u. 'B_u i 'da ah_u ngue im bεni ngue majua_{ni} in 'yoh_u ra Cristo, x_un ho 'b_u, pε jatho da b_adi ngue nεc_a'be d_in 'yo'be ra Cristo. ⁸ Hin d_i pε'ts' ma s_a x_un ngu y_u nidi ga xi ah_u, ngue bi 'dac man t'εdi'be Oj_a. Nu Oj_a bi 'dac'be ra ts'edi ga zε ah_u man'da gui p_ahmb_u Oj_a, pε hin nangue ga ts'ong_a'be ra 'bεfi b_u. ⁹ Nug_a hin d_in nde gui s_uh_u nangue 'bε'a d_i ot'ah_u. ¹⁰ Nguetho 'b_up_u 'da di c'aman'ug_a, nε εn' u: "εmme ja r_a ts'edi r_a s_ocua_ε ra Pablo, pε nu'b_u i 'b_ucua hin'y_u r_a ts'edi, nε hingui s_a d_in y_a x_un ho," εn u 'da. ¹¹ Pε jatho guim bεmh_u 'da ah_u ngue tengu b_u nan ja r_a ts'edi u ma s_ocua_εg_a, nε ngutho 'b_u d_a xi a zεhεh_u. ¹² Nug_a'be hinga 'da'igu d_im bεmh_ube y_u j_a'i i 'b_up_u, ngue i ja ran 'yεts'i nangue 'bε'a εna p_ase u. Pε nu' u to'o im bεni man'da i p_ase xinda gue' u mi'da, pε hingui p_a a majua_{ni}. Nguetho s_a i nu_ispa y_a mija'ih_u nangue 'bε'a im bεnse. ¹³ Pε nug_a'be hin d_im mam'be man'da ja man t'εdi'be xinda gue'a bi z_anga'be Oj_a, pε h_ont'a d_i ot'be 'bε'a i xic'be Oj_a. Nε bi xic'be Oj_a dam pε'be b_u gu_i 'b_uhmb_u. ¹⁴ Nε njon da z_a da

'yɛna man'da bi tho'a dá ɔt'be, xinda gue'a bi xic'be Oja 'bɯ mbɯdi tho ho dá sɔm'be bɯ guí 'bɯhmbɯ dá xi ahɯ rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁵ Nɛ hin dín nde ga ɛm'be ngue ma 'bɛfi'be 'bɛ'a bi 'yɔt'ɯ mí'da bɯ guí 'bɯhmbɯ, hɔnt'a ma 'bɛfi'be ga ja ahɯ guim bɛnthɯ ni t'ɛc'yɛihɯ xɯn ho, nɛ gue'a dí zä ga ɔt'be man'da ra 'bɛfi bɯ, 'bɯ da xic'be Oja. ¹⁶ Nɛ sä ga mbɛ'be bɯ mí'da yɯ hnini bɯya ngue man'da yatho guepɯ njom bi xih yɯ ja'i rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nɛ njon da zä da ma ngue n'dan'yo dá thocpa rá 'bɛfi bɯ. ¹⁷ Hingui ho 'bɯ dín 'yɛzɛhɛ n'da, pɛ man'da da hyadumbɯi da 'yɛspa ra Hmu mahɛts'i. ¹⁸ Nguetho hin te di muui 'bɯ dín 'yɛzɛhɛ n'da, pɛ nu'bɯ i ɔt'e 'bɛ'a da numanho Oja, gue'a di muui.

11

Ra Pablo bi ma nanguɛ yɯ hyäte

¹ O gadín xɔmbɯihɯ 'bɛ'a dí xi ahɯ ya, madague'a dí yɔtontogä ts'ɯ. ² Pɛ nugä ɛmmɛ dí häh ma mbɯi nanguɛ ahɯ, nguetho i ja bɯ mbo ma mbɯi rán huɛcate Oja. Nɛ ɛmmɛ dín nde ahɯ hɔnɛ ra Cristo guin numanhohɯ, tengu n'da ra hmute ngue hin di ts'on rá mbɯi, hɔnt'a in numanho a to'o dim 'bɯhmi. ³ Pɛ dín su ngue di ts'on nin 'yomfɛnihɯ nanguɛ ra fɛhni im man ra zɪthu, tengu tho ho bi 'yɔrpa ra zɪthu ra Eva rá mbɯdi tho ho, nɛ ts'ɔrpɯ tho ho di ja ahɯ ngue hinga gätho ni mbɯihɯ guin numanhohɯ ra Cristo. ⁴ Pɛ ɛmmɛ guí ɔhmbɯ 'bɛ'a gätho i xi ahɯ 'da yɯ ja'i ngue i sɔm bɯ guí 'bɯhmbɯ, madague'a i xi ahɯ n'dan'yo ra Jesús ngue'a hin dín thɛui a dá xi ahɯ, nɛ n'dan'yo n'da ran 'yomfɛni in nde di 'da ahɯ, nɛ i xi ahɯ n'dan'yo tho ho nanguɛ ran ho ma'da'yo, xinda gue'a dá xi ahɯ. ⁵ Pɛ nugä hingui coh ma ts'ɛdigä xinda gue'ɯ 'da guí tɛnhdɯ, ngue im mansɛ ngue man'da yú 'bäihɯ ra Jesucristo. ⁶ Pɛ dí pɔcä a majuɔni ran 'yomfɛni nanguɛ Oja, nɛ gue'a dá ut'ahɯ xɯn ngu yɯ nidi, madague'a hingui sä dan hɔt'ahyɔ tengu'ɯ yɯn

'yohɯ. ⁷ Uague guí ɛmhɯ hingui ho dá ɔt'ä nguetho nte dá hɔc'ahɯ 'bɯ má mangä rán ho ma'da'yo ra Cristo bɯ. Pɛ dá ɔt' ra 'bɛfi dá honɛ man ts'ihmɛ, nguetho min nde ga zɛ ahɯ. ⁸ Nɛ nu'bɯ má xän'nahɯ bɯ, nu'ɯ yɯ 'yɛc'yɛi i 'bɯpɯ mí'da yɯm pɛti, gue'ɯ bi 'dacä 'bɛ'a dá hongä bɯ, jananguɛ'a bi zä dá xi ahɯ ran ho ma'da'yo nɛ nte dá ä ahɯ. ⁹ Nɛ nu'bɯ mám 'bɯhmbɯ bɯ, him mi ja 'bɛ'a dá hongä, nɛ hin te dá ä ahɯ. Pɛ nu'bɯ mí zɔm bɯ ma cuhɯ yɯ mɛngu macedonia, bi 'dacä 'bɛ'a madi 'bɛcä. Nɛ ngubɯ ga ɔt'ahɯ mahɔn'a bɯ, hin te ga ä ahɯ. ¹⁰ Nɛ dím ma majuɔni bɯ ja rá hmi ra Cristo, ngue hin te ga hɔcua yɯ cu 'bɯpɯ ja ni häihɯ Acaya, nanguɛ rá 'bɛfi Oja dí ɔt'ä bɯ, nɛ njon da zä da xiqui ga äh ra mbɛti. ¹¹ Ha gue'a dí ɔt'ä gní 'yɛmhɯ hin dadí huɛc'ahɯ, pɛ Oja i pɔdi ngue dadí huɛc'ahɯ. ¹² Nɛ ga thoqui tengu dá ɔt'ä, n'damhma di nɛqui ngue hinga 'da'igu dí ɔthe yɯ hyäte madague'bɯ ná yɔt'a ɛna i ɔt'e xɯn ho rá 'bɛfi Oja. ¹³ Nu ɯ im mansɛ ɯ ɛna yú 'bäihɯ ra Cristo, pɛ him majuɔni im man ɯ, yɯ hyäte tho ho, nɛ hin yú 'bäihɯ ra Cristo ɯ. ¹⁴ Pɛ nde'bɯ hin guí hyonya thohohɯ 'bɛ'a i ɔt'ɯ, nguetho nɛɛ a ra zɪthu da zä da hyä ahɯ, da zä da 'yɔt'e tengu 'bɯ n'da ra hogam'bɛhni mahɛts'i bá pɛn'na Oja. ¹⁵ Jananguɛ'a 'da'igu ɔthɯ ɯ yú 'yɛhɛ ra zɪthu, nɛ im bɛn yɯ ja'i yɯ hogam'bɛhni ɯ. Pɛ da zɔn ra pa da nu ran ɯnbi dín thɛhɯ 'bɛ'a bi 'yɔt'e.

Ran ɯnbi bi nu ra Pablo nguetho rá 'bäiui ra Cristo a

¹⁶ Pɛ ɛmmɛ dí nde ahɯ guí 'yɔhmbɯ 'bɛ'a dí xi ahɯ, madague'bɯ guím bɛmhɯ ngue dí tontogä ts'ɯ 'bɯ dí mansɛ 'bɛ'a dí ɔt'ä. ¹⁷ Nu'bɯ dím mansɛ 'bɛ'a dí ɔt'ä, ɛna gue'bɯ hinga gue'a bi xicä Oja ngue gam ma, pɛ ɛna gue'bɯ dí tontogä ts'ɯ 'bɯ dím mangä tengu na. ¹⁸ Pɛ nu yɯn 'yohɯ bɯ i xi ahɯ nanguɛ yán hose, nuya nɛcä ga xi ahɯ ts'ɯ nanguɛ man hose. ¹⁹ Nu ahɯ ɛmmɛ xɯn ho nin 'yomfɛnihɯ, pɛ ɛmmɛ guí ɛhyahɯ guí ɔhmbɯ 'bɛ'a i xi ahɯ yɯ tonto. ²⁰ Nɛ ɛmmɛ gadí hohɯ

gan 'yɛhɛhɛ to'o in nde di manda ahɛ, madague'bu i hä ahɛ o gue i ä ahɛ 'be'a gätho i ja ahɛ. Ne guín numan-suhɛ ɛ ɛmmɛ din 'yɛzɛhɛ, madague da mbɛp'a ni hmihɛ, pɛ guexta'a guí tɛnhdɛ ɛ. ²¹ Nugä'be hingui sä ga øt'be tengu ɛ, pɛ gue'a gním mamhbɛ hin'yɛ ma ts'ɛdigä'be. Nu'ɛ yɛn 'yohɛ guí 'buhmbɛ bu im man yán hose. Nɛcä ga hut'anzambɛi gam mangä ts'ɛ nangue man hose, tengu n'da ra tonto. ²² Ná yät'ɛ ngue yɛ hebreo ɛ, pɛ nɛcä drá hebreogä. Ne ná yät'ɛ gue yɛ israel ɛ, pɛ nɛcä drá israelgä. Ne ná yät'ɛ gue yám bom'betto ra Abraham ɛ, pɛ nɛcä drám bom'betogä ra Abraham. ²³ Ne ná yät'ɛ ngue yú 'yɛhɛ ra Cristo ɛ, pɛ nugä man'da drá 'yɛhɛgä a ra Cristo xinda gue'ɛ. Nuya dí m angä tengu n'da ra tonto. Nugä man'da xɛn ngu ra 'bɛfi dí øt'ä xinda gue'ɛ 'da yɛn 'yohɛ, nɛ man'da xɛn ngu yɛ nidí dán ofädigä, nɛ xɛn ngu yɛ nidí dá nu ran ɛnbi nangue yɛm fɛi, nɛ xɛn ngu yɛ nidí mi ɛna xtá thogä. ²⁴ Ne cɛt'a nidí bi 'yørcä 'däte ma 'de'maguto yɛm fɛi ɛ ma mɛnguhe yɛ judío. ²⁵ Ne nhyundí bi 'bɛnzagä, nɛ n'dandí yɛ ja'i bi bat'adogä. Ne nhyundí án xɛn'a ra barco mi hugä buya, bi zo bu ja ra dehe, nɛ 'däte ma goho ora dá o bu ja ra dehe buya. ²⁶ Pɛ xɛn ngu yɛ nidí dán 'yogä nɛ xɛn ngu yɛ nidí má guɛpɛ xcá tugä bu ja yɛ dæthe, nɛpɛ 'buh yɛ bɛ. Ne bi gorcä ra 'yu ma mɛnguhe yɛ judío, nɛ'ɛ hing yɛ judío. Ne mi ɛna xtá thogä bu ja yɛ hnini nɛpɛ ja yɛ dæpo. Ne dá hu yɛ barco bu ɛmmɛ ɛn ra dehe ran dæhi ɛmmɛ nts'utho. Ne mi ɛna xtá hyogä ɛ yɛ hyäte 'yɛc'yɛi. ²⁷ Ne ja'bu ɛmmɛ dá yäcä nangue ma 'bɛfi, nɛ bin ɛnba ma ja'i, nɛ ja'bu nya'a thoho hin dán äcä. Ne ja'bu nya'a thoho hin dán sihmɛgä, xinga gue ra dehe dá sigä. Ne ja'bu xɛn sɛ nguetho hinga xøt'a ma pahngä. ²⁸ ɛmmɛ xɛn hɛi 'be'a dí øt'ä, nɛ'ɛ yɛ 'yɛc'yɛi gätho hønɛ bu go hapɛ dim peti ɛmmɛ dí hædumbɛi ga jamansugä ɛ. ²⁹ Ne'a dí øt'ä 'da'angu dí sägähe ɛ 'be'a gätho i sä ɛ, nu'bu

'bu a n'da ra 'yɛc'yɛi xɛn güent'i, dí com'be rán güent'i a. Ne nu'bu n'da ra 'yɛc'yɛi i øt' ran ts'o, nugä ɛmmɛ dí cuɛgä nangue a to bi 'bɛpi dá 'yøt'e. ³⁰ Pɛ nu'bu i ja a dí n de dá yädä, pɛ hønt'a dán güent'igä dá yädä. ³¹ Nu Ojå rá Ta ma Hmuɛ ra Jesucristo majapi mazai a, i paði ngue hing ra fɛhni dí m angä. ³² Tengü dá øt'ä n'dandí nu'bu má m 'bucä bu ja ra hnini Damasco, nu'bu min ts'ɛt'abi ra Aretas, nɛ nu'a ra ts'ɛt'abi bi xi ɛ yɛ dofai da gorca ra 'yu bu ja ra goxthi rá mbä't'i ra hnini, mim bɛni ngue da bɛndgä bu. ³³ Pɛ nugä dá pøngä bu ja n'da ra ventana nɛ dá hugä bu ja n'da ra dæ'bøts'e, nɛ nu'ɛ ma amigo bi cæ'ma ra 'bøts'e ngue ra xæhi bu thi rá mbä't'i ra hnini. Ne him bi bɛndgä ɛ yɛ cot'yu. Mahotho dá øt'ä 'bu má pøngä bu ja ra hnini Damasco.

12

Ojå bi 'yurpɛ mahɛts'i ra Pablo

¹ Nu'bu dí m ansegä 'be'a dí øt'ä, hin te di muui. Pɛ guemhma ga xi ahɛ 'be'a bi 'yurcä ra Hmu mahɛts'i 'bu n'dandí. ² Bi bonga 'de'magoho njɛya Ojå bi zixcä bu mahɛts'i. Hin dí paçä 'bu nɛ'a ma ngøc'yɛi o hin'na, pɛ Ojå paði 'bɛpɛ ín ja. ³ Hønt'a dí paçä ngue dá mba mahɛts'i, hin dí paçä 'bu n'youi ma ngøc'yɛi o hin'na, hønt'a Ojå paði 'be'a dá øt'ä. ⁴ Ne nu'bu mí ts'ixcä bu guɛpɛ mahotho, dá øcä 'be'a bi hmam bu, nɛ njongui man yɛ ja'i tengu a. Ne him bin 'dac ran t'ɛdi gam ma 'be'a dá øpɛ. ⁵ Ne nuna bi t'ørcä i sä xcá yädä a 'bu gue'a xcá bɛni gam ma, pɛ hønt'a man hosegä gam mangä ngue dí paçä hin'yɛ ma ts'ɛdi zɛhɛgä. ⁶ Nugä i jagä 'be'a xcan 'yɛxä 'bu xcá ndegä nɛ hin dadín hyät'ä tengu 'bu ra tonto, nguetho da zä xcá ma majuani 'be'a bi t'urcä. Pɛ hin dí n de ngue gue'a dí t'ɛscä a, pɛ dí n de ngue gue'a in nuse yɛ ja'i a dí øt'ä dí numansugä ɛ, nɛ'a 'be'a øsɛ ngue dí m angä. ⁷ Nugä dá nugä ɛmmɛ mahotho bu. Pɛ nu ra zíthu bi 'dacä n'da ran ɛnbi dí sägä. Ne Ojå bi un ran t'ɛdi

da 'yørcä, ndeque hin dan 'yεzehεgä nanguε 'be'a bi 'yurcä Ojä. ⁸ Nε hyundj dá äpä Ojä ngue di 'uec'i ts'ü ran ü i jagä. ⁹ Pε nu'a Ojä bi xiqui hin di 'uec'a ran ü, pε di 'dacä rá mate nε rá ts'edi sä ga hä't'ä ran ü nbi. "Nu'bü hin'yü ni ts'edizεhε, man'da di nεqui ma ts'edigä," i εngä Ojä. Jananguε'a nu'bü hin'yü ma ts'edi zεhεgä, man'da εmmε dadín johyagä, nguetho dí pácä ngue'a man'da dí nεqui rá ts'edi ra Cristo. ¹⁰ Nuya hingui tu ma mbüi 'be'a dí øt'ä, madague'a xün ngu yün ü nbi dín nugä, ngue di c'aman'ug yü ja'i, uague i pa ma üguigä. Nε hingui tu ma mbüi nanguε 'be'a i ørca yü ja'i 'bü dí øt' rá 'be'fi ra Cristo. Nguetho nu'bü hin'yü ma ts'edi, pε man'da di 'dac rá ts'edi ra Cristo.

I hq̄h rá mbüi ra Pablo nanguε yü 'yεc'yεi bü Corinto

¹¹ Nu'a 'be'a guím bεngahü, jatho ga xi'asεhü 'be'a dí øt'ä, tengu 'bü drá tontogä. Man'da xün ho 'bü xquím manschü man hogä xinda gue'bü gam mansεgä. Nu yün 'yohü guí tεnhdü, hin'yü 'be'a i ja ü ngue hin'yügä, madague'a nte i jagä a di muui. ¹² Nu'bü mám 'bücä bü, dá ut'ahü ngue majuani ma 'bäigä'be ra Jesu-cristo, hin dán xømbüi 'bü má ut'ahü yün t'øt'e nuixte nε yü hyonya nt'øt'e gue gá nusehü 'bü mám 'bühmbü bü. ¹³ Hanja guím mamhbü ngue hin dá øt'ahü bü tengu dá øt'ä bü 'büh mi'da yü 'yεc'yεi. Pε 'da'angu dá øt'ahü, pε hønt'a n'da, ngue hin dá ä ahü 'be'a dá hongä. Ha gue'a gni 'yεnjü hingui ho a dá øt'ä. Pε dami pungahü 'bü. ¹⁴ Nuya ná hyundj ga mbagä bü. Nε hin te ga ä'ahü 'be'a dí hongä mahøn'a, nguetho hin dín ndegä a ni mbetihü, pε dín ndegä gan jahü tengu 'bü ma t'ühni ahü. Nε hinga gue'ü yü t'ühni i pε'ts'i 'be'a i hon rá ta o rá mbe. Pε nu yü ta nε yü mbe i pε'ts'i 'be'a da hyon yú t'ühni. ¹⁵ Pε da hyu ma mbüi 'bü da zä ga 'bedi 'be'a gätho dí pε'ts'i guepü da zä ga hon'na ran ho ni mbüihü, nε guepü go him mi sä dam pε'fi ga zε'ahü. Pε masque hin gadí

huεgahü tengu bü na huεc'ahü. ¹⁶ Nε guím mamhbü majuani ngue hin te dá hácä ni mbetihü, pε guím bεmhbü 'da ahü ngue dá təcä ni mbetihü ngue guí εmhbü dá hä ahü. ¹⁷ Ha guím bεmhbü dá hä ahü ngue dá pεn'nahü yüm 'be'ni bü. ¹⁸ Nugä dá ndep ra Tito da mba bü, in 'youi man'da ma cuhü. Guí pähmbü hin te bi dāha ngue dāmá 'yā ahü. Nguetho 'da'ingu dím bεngä'be ra Tito ngue dadí huεc'a'be, nε 'da'ingu bü na øt' ma 'be'fi'be. ¹⁹ Ma cu'ahü, dadí huεc'ahü, dín 'yohü ra Cristo. Nε Ojä pādi majuani a dím mam'be ya, ngue dí hom'be 'be'a dín te ni mbüihü. Jananguε'a dí honi ga tǽpā ü yüm hma him majuani, ngue im man'ü yü hyāte di ügui. Nε hinga gue'a guím bεmhbü 'da ahü, ngue guí εmhbü dí hom'be guin numanhojü. ²⁰ Pε dí su ngue hin gan numanhogä 'be'a guí øthü bü 'bü dá mbagä bü. Pε nε da du ni mbüihü 'be'a ga xi ahü büya. Dí su ngue ga tǽn ahü gadín sahmbü n'da ngu n'da ahü, nε gadín seyabahü, nε gadín cuεfü n'da ngu n'da ahü, nε gadín tǽfü n'da ngu n'da ahü, nε gadín c'aman'ühü, nε gadín 'yøspatho 'be'a gadín xihmbü, nε gadín 'yεzehεhü, nε dí su ga tǽn ahü hinga gue'a guí øthü bü ja nim pεtihü. ²¹ Nε nu'bü dá mbagä bü, dí su ngue ma Ojähü di jaqui ga pε'ts' ma sä nanguε 'be'a guí øthü bü. Nε din jagä ra dumbüi nanguε to'o bi 'yøt' ran ts'o mam'bet'o, nε guexta'a hin ni päh yú mbüi, him bi 'yāp rá punbi Ojä nanguε ran ts'o bi 'yøt'e, gue'ü bi 'yøt' ran 'yomt'εni, nε'ü bi zinba yú xisu mi'da yün 'yohü.

13

Rán zofo ra Pablo, nε yün zεngua

¹ Na hyundj ya ga mbagä bü gan nu ahü. Nε nu'bü dá mbagä bü, ga juānbā ü i 'bähmbü ü yoho o gue hyu yü testigo. ² Nu'bü mám 'bücä bü mam'bet'o dá dāmhyā ü to'o zāi i øt' yün ts'o. Nuya ga xi'ü mahøn'a nε gätho mi'da ahü, nu'bü dá mbagä bü mahøn'a, to'o gätho i øt' ran ts'o hin

ga huɕctho ho ɛ. ³ Ne nu'ahɛ da zä gui pãhmbɛ xɛn ho ngue majuaɛi rá ts'edi ra Cristo 'bɛ ja a dí m mangä bɛya, ne him ma ts'edi zɛhɛgä. Ne nu'a ra Cristo hingui 'bɛh rá ts'edi ne gui pãhmbɛ nguetho dim pɛpɛ mbo ni mbɛihɛ rá ts'edi. ⁴ Nu ra Cristo him mi ja rá ts'edi 'bɛ mi du bɛ ja ra pont'i, pɛ nuya i 'bɛi nangué rá ts'edi Ojã. Nɛcã'be hin'yɛ ma ts'edi zɛhɛ'be tengu tho a ra Cristo 'bɛ mi du, pɛ nuya dín 'yohe ra Cristo nangué rá ts'edi Ojã, n'damhma da zä ga hoc'ahɛ bɛ. ⁵ Nuya n'da ngu n'da ahɛ dami bɛmhɛbɛ xɛn ho mbo ni mbɛizɛhɛhɛ, janangué'a gui pãhmbɛ majuaɛi gui ɛc'yɛihɛ o hin'na. Nu'bɛ hin gán hyäzɛhɛhɛ, sä gui pãhmbɛ majuaɛi i 'bɛpɛ mbo ni mbɛihɛ ra Cristo. ⁶ Nɛcã'be dín nde ahɛ gui pãhmbɛ ngue majuaɛi dí ɛc'yɛi'be ra Cristo. ⁷ Dí äp'be rá ts'edi Ojã ngue gui 'yøthɛ ran ho, ne hin nangué da bømanho ma 'bɛfi bɛ, nguetho man'da dín nde ahɛ gam 'bɛmanhohɛ ra Cristo, xinda gue'bɛ guin numansuc'be. ⁸ Nugã'be hin dín ndehma ngue ga hɛm'be to'o i øt'a majuaɛi pɛ hønt'a dín nde ga øt'be 'bɛ'a di zɛ ɛ. ⁹ Da hyu ma mbɛi'be 'bɛ di zac ni mbɛihɛ nangué Ojã, madague'a guím bɛmhɛbɛ ngue hin'yɛ ma ts'edi'be. Pɛ hønt'a dí äp'be Ojã ngue din te ni mbɛihɛ nangué Ojã. ¹⁰ Dí o't'ahɛ ngue gui hoc ni mbɛihɛ, nguetho hin dín nde nts'edi ga dãmhyã ahɛ 'bɛ dá mbagã bɛ. Nu Ojã bi 'dacã ran t'ɛdi ngue ga tet'a ni mbɛihɛ, pɛ him bi 'dac ran t'ɛdi ga ɛ't'a ni mbɛihɛ. ¹¹ Nuya hønt'a dí xi'ahɛ ya, ma zɛ cu'ahɛ, Ojã gui cohmbɛ bɛ gui 'bɛhmbɛ. Pɛ man'da din te xɛn ho ni mbɛihɛ. Ne dami bɛmhɛbɛ 'bɛ'a gãtho dá xi'ahɛ, nde'bɛ n'dat'a guim bɛmhɛbɛ n'da ngu n'da ahɛ, ne gam 'bɛmanhohɛ, ne hin gan sãhmbɛ bɛ. Ne Ojã da zä man'da di huɛc ahɛ ne da hyu ni mbɛihɛ. ¹² N'da ngu n'da dami zomanhothɛ nangué ran huɛcate, nguetho n'dat'a ra Hmu dí tɛnhɛ. ¹³ Ne gãtho yɛ 'yɛc'yɛi 'bɛcua i pɛn'nahɛ ran zɛngua. ¹⁴ Nu rá mate ma Hmuhɛ ra Jesu-

cristo, ne rán huɛcate Ojã, ne rá m fãts'i rá Hogandãhi Ojã dí comhbɛ gãtho ahɛ. Ne hønt'a di xi ahɛ ya.

GÁLATAS

Ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra hãi Galacia

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Pablogä, guecä him bi huangä yɯn 'yohɯ, pɛ guesɛ a ra Jesucristo, nɛ'a rá Ta, ngue bi xox'a rá Ts'unt'ɯ 'bɯ mi du. ² Nugä nɛ gätho ya ma cuhɯ nangue Ojɔ ngue i 'bɯcua dí pɛn'nahɯ ran zɛngua. Guehna ra sɔcuɔ dí ot'ahɯ, nangue gätho yɯ 'yɛc'yɛi i 'bɯpɯ ra hãi Galacia. ³ Dí äp Ojɔ ra Ta nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo di 'da ahɯ rán jɔpi nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ. ⁴ Nu'a ra Jesús bin däsɛ bi gurca ma ts'oquihɯ. Nɛ nangue'bɯ mí du a, bi zä da yɔnjɯ nangue ran ts'o i jaua ja ra ximhãi. Nɛ guehna rá pähä ma Tahɯ Ojɔ bi 'yɔrcahɯ. ⁵ Janangue'a dí ɛspahɯ Ojɔ nɛ i ja rá nuixte gätho yɯ pa mazajɔ.

Hin'yɯ man'da ram hma ngue dím pø a n'da

⁶ Nugä xøgue dadí hyonya thoho hanja 'bexque gá hyɛhmbɯ Ojɔ ngue bi zon'nahɯ xquí pɔhmbɯ rá mate ra Cristo, nɛ gá hyɔxhɯ n'dan'yo ra 'yu t'ɛmbi ní zin ahɯ Ojɔ. ⁷ Pɛ hin'yɯ man'da ra 'yu ní zinɯ Ojɔ, hinda hɔnt'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pɛ i 'bɯ'i 'da'ɯ in nde da hyä ahɯ, ngue nde di pät'ahɯ ra 'yu nangue ra Cristo. ⁸ Pɛ ya xtá xi ahɯ ra 'yu ngue majuani dí yɔnjɯ Ojɔ a. Nu'bɯ 'bo'o da xi ahɯ nɛ 'dahma 'dan'yotho da xi ahɯ, da nu rán ts'ɛmbi Ojɔ a, madague'bɯ guecä o n'da rá m 'bɛhni mahɛts'i. ⁹ Ga xi ahɯ mahɔn'a tengu ya xtá xi ahɯ, nu'bɯ 'bo'o xi ahɯ n'dan'yo n'da ra 'yu xinda gue'a gá hyɔmhɯ, Ojɔ da zänba ran ɯnbi a. ¹⁰ Nuna ram hma dí xi ahɯ nts'edi ts'ɯ. Mfɔdi hin dí honi guin numanhojɯ, pɛgue dí hongä Ojɔ da numanhogui. Pɛ nu'bɯ xcá honi 'bɛ'a dí numanhog yɯ jɔ'i, hingui sä xcán 'yɛhɛgä nangue ra Cristo 'bɯ.

Hɔnt'a Ojɔ bi bɛnba ram hma im man ra Pablo

¹¹ Ma zɯ cu ahɯ, dín nde ahɯ gui pɔhmbɯ hing rá m hman yɯ jɔ'i a rán ho ma'da'yo ra Cristo dá xi ahɯ. ¹² Nu ran ho ma'da'yo dím mangä, xínga n'da ran 'yohɯ bi xiqui, nɛ hín dá øcä bɯ ja man xädi a, pɛ guesɛ a ra Jesucristo bi jaqui dí pɔdi. ¹³ Nu ahɯ ya gá 'yɔhmbɯ 'bɛ'a mí øt'ä nu'bɯ mi tendä yá t'ɛc'yɛi ɯ ma mijudíohe, ɛmme madí undä ran ɯnbi ɯ yá 'yɛc'yɛi ra Cristo, nɛ mim bɛngä xcá juadi gätho ɯ. ¹⁴ Nɛ mi øt'ä xɯn ho yá t'ɛc'yɛi ma mɛnguhe yɯ judío, ɛmme mi ɛhya ga jɔ'ts'ä ɯ, nɛ xínda gue'ɯ mi'da 'da ingu yɯ jɛya mi pɛs'he. Nguetho ɛmme min nde xcá thocä yán t'øt'e ɯ ndu mam bombøtahe maya'bɯ. ¹⁵ Pɛ nu'bɯ hin nám 'bɛcä, Ojɔ xí huangui, nɛ m'bɛjua bi zongui nangue rá mate. Nguetho bi ndesɛ Ojɔ a. ¹⁶ Janangue'a bi jaqui dá pɔ'a rá Ts'unt'ɯ ngue gue'a ra Cristo, guepɯ bi zä gam man rá m hma bɯ 'bɯh yɯ jɔ'i hing yɯ judío. Nɛ nu'bɯ mi zoncä Ojɔ, xínga n'da ra jɔ'i bi xängui. ¹⁷ Nɛ him 'bex dá mbagä bɯ ja ra hnini Jerusalén ngue xcán yá'be ɯ mi'da yá 'bãihɯ ra Cristo ngue m'bet'o xinda guecä. Pɛ m'bet'o dá mbagä bɯ ja ra hãi Arabia bɯ njongui 'bɯi, guepɯ dán yɔsɛ'be Ojɔ. M'bɛjua bɯya duá pengä bɯ ra hnini Damasco. ¹⁸ Pɛ xí tho'an hyu jɛya 'bɯ má mbagä bɯ ja ra dɔhnini Jerusalén, ja dá pɔcä ra Pedro bɯya, nɛ 'de'macut'a thoho dám 'bɯ'be bɯ ra Pedro. ¹⁹ Pɛ hin dá nugä mi'da yá 'bãihɯ ra Cristo, pɛ hɔnt'a ra Jacobo rán 'yohɯ ma Hmuhɯ dá nugä bɯ. ²⁰ Pɛ majuani na dí ot'ahɯ, nguetho i pɔ Ojɔ hin dí mangä ra fɛhni. ²¹ M'bɛjua bɯya dá mbagä bɯ ja ra hãi Siria nɛ ra hãi Cilicia. ²² Nɛ nu'ɯ yɯ 'yɛc'yɛi dim peti bɯ ja yám peti bɯ ra hãi Judea, him mi pɔqui nguetho njam'bɯ min nugui. ²³ Pɛgue mi øde ngue guecä drá Pablo mi ɛna xcá juah yɯ 'yɛc'yɛi, pɛ nuya dím mangä rá m hman Ojɔ. ²⁴ Janangue'a bi un ra jamadi Ojɔ ngue 'bɛ'a bin ja nanguecä.

2

Mi'dayú 'bäihra Cristo bi zimanho a ra Pablo

¹ Nu'bu mi tho'a 'de'magoho njeya dá mbagä mahøn'a bu ja ra dahnini Jerusalén. Dá mbé'be ra Bernabé ne dá six'be ra Tito. ² Nugä dá mbähmbe bu nguetho bi bēngä Oja. Ne dán yähe 'da'u yá ngurpi yu 'yεc'yei. Ne hont'u dá xi'be 'be'a ním hma dí xi'u hing yu judío, ngue gue'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nguetho dí su di u't' yá mbwi 'be'a dí øt'ä, ngue hinga ne'u yá t'εc'yei yu judío dí mangä hapu dí 'yo. Ne nu'bu hin xtá numanho, xtí ts'onga ma 'befi bu 'bu. ³ Pe nte bi xic'be, xim bi ma ngue jatho da thecuä rá xifani ra Tito tengu yá t'εc'yei yu judío. Ne nuna ra Tito hin ra judío na, pe ra griego na. ⁴ Pe mi 'bapü u 'da yu hyäte ngue yun 'yøxte, ngue hontho in øtho, ngue nde da baði gue'bu dí øt'ä yá t'εc'yei yu judío o hin'na. Nu'u in nde di hegahu 'be'a gätho bi 'daju ra Cristo, ngue bi jajü ga hehmbu yün t'øt'e yu judío. ⁵ Pe xingui ts'u dán hyehmbe ngue da hyäje u yu hyäte, pe dá zacahe a ram hma majuani. Nguetho dín ndehe, hont'a majuani rán ho ma'da'yo ra Cristo gui 'yε't'ambuihu a. ⁶ Ne nu'u njuantho yu ngurpi bu, madague'bu t'εmbi man'da ja yün t'εdi xinda guecä, pe 'da'angudähe, nguetho 'da'angu yun 'yohathoho bu na nu Oja. Ne him bi xiqui n'dan'yo n'da ram hma ga xänba yu jã'i. ⁷ Pe nu'u yu ngurpi bi hyäxa njuani ngue gue'a Oja bi 'dacä ra 'befi ga xi'u hing yu judío a rán ho ma'da'yo ra Cristo, tengu thoho ra 'befi bi un Oja ra Pedro nangue da xih ma mijudíohe. ⁸ Nguetho n'dat'a Oja bi 'dac'be ra ts'edi ra Pedro, ne bi xifi da xi'u yu judío, pe nugä, bi xiqui ga xi'u hing yu judío. ⁹ Janangue'a nu'bu mi hyäxa njuani ngue 'da'angu nan hεts'i a ra 'befi bin 'daje u yu ngurpi a ra Jacobo, ne ra Pedro, ne ra Xuua, bi bendga ma 'yε'be ra Bernabé. Nu'a nám bøn'a n'dat'a dí εc'yeihe, ne n'dat'a dím mamhbe ga mbé'be bu 'bu'u hing yu

judío, dam pe'be bu, pe nu'u, di thoqui da xih yu judío. ¹⁰ Hont'a bi xic'be jatho ga fäx'be yu hyoya, pe ngubu dí εhya ga øt'a.

Nu'a ra Pablo bi dāmya ra Pedro bu Antioquía

¹¹ Pe nu'bu mi mba bu ja ra hnini Antioquía a ra Pedro, nugä dá xip rá hmi, nguetho hingui ho bi 'yøt'e. ¹² Nguetho nu'bu mi zøm bu 'da u ma mijudíohe bi mben'na ra Jacobo, ne 'bex bi 'yε'ts'a na sihmeh u hing yu judío, sä bi zu da 'yεmp'u yá mijudíohe hingui ho bi 'yøt'e. ¹³ Ne nu'u mi'da yu judío ngue mi εc'yei bu, bi den'na ra Pedro. Ne'a ra Bernabé bi den'ndu ngue madí yorba yün t'øt'e. ¹⁴ Pe nu'bu má nugä ngue him bin theui ran ho ma'da'yo a bi 'yøt'u, dá xi'a ra Pedro, ne gätho mi 'bäpu: “Nu'i gra Pedro gra judío, pe hin gmi øt' yün t'øt'e yu judío. Pe hanja gní 'yøt' mahøn'a yün t'øt'e yu judío, ne n'danni guín sihme. Pe tengu'bu guí uthu u hing yu judío ngue da 'yøt' yün t'øt'e yu judío,” dá εmbi.

Dyu judíohe, ní yanje a ra Cristo

¹⁵ Nugähe ngue dām 'bühmbe dyu judíohe, nzaí dá øthe yün t'εdi Oja bi sije. Ne hin dām 'bühmbe tengu'u hing yu judío, ngue hingui pah yün t'εdi Oja u. ¹⁶ Pe guehma dí pahmbe hin dí hogahe u yun t'εdi gue Oja bi un mam bombøtahe maya'bu, pe hont'bu ga hāmhbē rá mate ra Jesucristo, di hoga ma ts'oquihe, dyu judiógähe. Janangue'a necähe ngue dá pahmbe yün t'εdi Oja, pe dá hāmhbē rá mate ra Jesucristo ngue di hogahe. Ne hin dí εmhbe di hogahe 'bu dí øzehēhe u yun t'εdi. Nguetho mán t'o't'i: “Xinga n'da da t'εmbi xun ho nangue yün t'εdi Oja.” ¹⁷ Ne nugähe dyu judíohe, pe nangue ra Cristo dí homhbe di hogahe ya. Ne gue'a ná εs'he a dím bεmhbe di hogahe u yün t'εdi Oja. Pe hin dím bεmhbe ngue dyu 'yøt'ats'oquihe 'bu dí εs'he u, nguetho gätho xun hotho rá 'yu ra Cristo. ¹⁸ Pe nu'bu gam mangä ngue jatho ga øt'ä

mahøn'a yún t'ɛdi Oja bi un ma mi-judiohe, ngue gue'ɥ dí hogä ɥ, pɛ ga cohi dra 'yøt'ats'oqui 'bɥ, nguetho hin dí hät'i ga øt'ä yún t'ɛdi tengu in nde Oja. ¹⁹ Janangue'a dá ɛ'ts'ä ná bɛngä ní zingä Oja ɥ yún t'ɛdi, nɛ dá tɛn'na ra Jesucristo nguepɥ da zä di 'dac ra 'da'yote, nɛ da zä bɥ ga ørpa rá 'bɛfi Oja bɥya. ²⁰ Nuya däm 'bucä tengutho 'bɥ 'darpɥ xcá tu'be ra Cristo bɥ ja ra pont'i, ngue bi 'berca man 'yomfɛnise. Nɛ gue'a ra Cristo i 'bucua mbo ma mbui ya, di bɛngä a dím ma nɛ 'bɛ'a gätho man'da dí øt'ä. Pɛ gue'a nám 'bucä a ngue thocua tho dí hangä rá ts'edi a rá Ts'unt'ɥ Oja, ngue bi huɛgä a nɛ bi un rá te nanguecä. ²¹ Nɛ nugä hin te dím mangä ngue säti thoho bi du'a ra Cristo. Pɛ nu'bɥ xtí hogahɥ ɥ yún t'ɛdi Oja, säti thoho bi du'a ra Cristo 'bɥ.

3

Hinga gue'ɥ yún t'ɛdi ín 'dajɥ rá Hogandahi Oja ɥ

¹ Nu'ahɥ ma zɥ cu ahɥ, ngue guí 'bɥhmbɥ bɥ ra häi Galacia, hanja gnán 'yambuihɥ, to'o bi hyä ahɥ ngue hin guí 'yøthɥ a majuani. Nguetho rá mbadi gá 'yøhmbɥ xun ho 'bɛ'a nam bøn'a í du'a ra Jesucristo. ² Pɛ damim bɛmhɥ ya nda'a ín 'dajɥ rá Hogandahi Oja a, ha gue'ɥ yún t'ɛdi Oja bi man ra Moisés, uague gue'bɥ má ɛc'yɛihɥ bi du ra Cristo nangue ma ts'oquihɥ. ³ Nɛ ya gá dɥhmbɥ gán 'yohɥ rá Hogandahi Oja nangue gá 'yɛc'yɛihɥ ra Cristo. Ha guí ɛna guí hɛhmbɥ a, nɛ guí ɛna gan hoczehɥ ya. Hanja gán tontohɥ. ⁴ Nɛ nangue gätho yún unbi gá nuhɥ, ha hin te ts'ɥ nin 'yomfɛni bi 'da ahɥ yún unbi. Nde'bɥ guí pɥhmbɥ ts'ɥ 'bɛ'a nam bøn'ɥ yún unbi. ⁵ Pɛ gá 'yɛc'yɛihɥ 'bɛ'a bi 'yøt'ahɥ ra Cristo, nɛ gue'a ín 'da ahɥ rá Hogandahi Oja a, nɛ gue'a ní ja ahɥ guí 'yøthɥ yún t'øt'e nuixte, nɛ hinga gue'a gní 'yøthɥ yún t'ɛdi yún judío. ⁶ Nu ra Abraham bi 'yɛc'yɛi a bi xi Oja da 'yørpe, nɛ hin'yɥ man'da 'bɛ'a í ts'imanho a. ⁷ Nde'bɥ guí pɥhmbɥ

ya ngue gätho yɥ 'yɛc'yɛi i comhbɥ rán japi Oja bin t'un'na ra Abraham, tengu'bɥ njuan̄tho gätho yá t'uhn̄ni ra Abraham. Nguetho i ɛc'yɛi 'bɛ'a bi man Oja tengu ra Abraham. ⁸ Nu Oja mám'bet'o mi pɥdi ngue da numanho ɥ gätho to'o da 'yɛc'yɛi 'bɛ'a bi ma, dague'bɥ dyám bom'betohɥ ra Abraham o hin'na. Janangue'a Oja bi xi'a ra Abraham: “Gätho yɥ nde 'dahma 'dan'yo guí comhbɥ ran japi ɥ da 'yɛc'yɛigui tengu i,” bi t'ɛmp'a ra Abraham. ⁹ Janangue'a gätho to'o da hyan̄tho ram hma nangue ran ho da 'yørcahɥ Oja, n'dat'a ran japi ga comhbɥ ra Abraham, nguetho n'dat'a rá t'ɛc'yɛi dí øthɥ. ¹⁰ Nu'ɥ gätho ngue i ɛna, jatho da 'yøt' yún t'ɛdi bi un Oja yɥ judío, gätho da nu rán ts'emb̄i Oja ɥ. Nguetho i mam bɥ ja rá m̄ Hman Oja: “Nu'bɥ guí fɛsthohohɥ a n'da ran t'ɛdi, säti thoho 'bɛ'a mi'da guí 'yøthɥ 'bɥ, nɛ guexta'a guí nuhɥ rán ts'emb̄i Oja.” ¹¹ Mfadi ya ngue xinga n'da ra ja'i sä da zin'a Oja nangue'a ní 'yøt' yún t'ɛdi yɥ judío. Pɛ tengu i mam bɥ ja rá m̄ Hman Oja: “Gätho to'o da hyan̄tho ram hma nangue ran ho da t'ørpe, nu Oja di hocpa yá ts'oqui, nɛ di un ra temazai.” ¹² Pɛ nu yún t'ɛdi Oja, guí ɛmhɥ guí uɥspahɥ rá mate Oja ɥ. Pɛ bi 'yɛntho ɥ: “Nu'bɥ 'bui to'o da hyät'i da 'yøt'e gätho yún t'øt'e yún t'ɛdi, dí zin Oja ɥ yún t'ɛdi 'bɥ,” bi 'yɛn'ɥ. ¹³ Nu'a ra Cristo bi yanjɥ nangue ran ts'emb̄i mi ja xcá nuhɥ ngue hin dá jas'hɥ yún t'ɛdi. Nguetho bi nu ran ts'emb̄i nanguejɥ 'bɥ mín zupɥ ja ra pont'i. Nɛ gue'a nam bøn'a mán t'o't'i bɥ ja rá m̄ Hman Oja: “Da nu rán ts'emb̄i Oja a to'o din zupɥ ja ra za,” mi ɛna. ¹⁴ Nangue 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Cristo Jesús, sä ga hɥmhɥ rá Hogandahi Oja, nangue'a dá ɛc'yɛihɥ. Nɛ n'dat'a ran japi bi un Oja ra Abraham ngue da comhbɥ yɥ ja'i hing yɥ judío, nɛ gätho mi'da ngue da 'yɛc'yɛi.

Hingui sä yún t'ɛdi di ts'onba ran hoqui bi 'yøt' ra Jesucristo

¹⁵ Ma zɥ cu ahɥ, ga xi ahɥ n'da ra hmɛpya ya. Tengubɥ yoho yún

'yohu i hon yu testigo da 'yot'a n'da ran hoqui, ne i huspa yá firma ne rá sello ra ze'mi. Njo'o man'da ran 'yohu sä di pädi. ¹⁶ Nu ran hogui bi 'yot'ui Oja a ra Abraham ne rám bom'beto. Pe nu rám hman Oja him bi ma ngue gätho yám bom'beto, pe bi ma hont'a n'datho, ngue gue'a ra Cristo. ¹⁷ Nugä ga xi ahü ya 'be'a nam bøn'a dí m mangä. M'bet'o thoho xí 'yot'ui ran hogui Oja a ra Abraham, ne tengu'bu ya bi firmabi ngue njam'bu dim pädi. Ne m'bejua büya bi un yan t'edi ma mijudíohe, 'bu ya xí thoqui goho ciento ne 'däte ma 'det'an jeya. Pe hin'yu yá ts'edi u yan t'edi ngue di ts'onba a ran hogui bi 'yot'ui Oja ra Abraham. ¹⁸ Ne nu'bu da gue'u yan t'edi xtí zinju Oja, pe hin xtá man'a Oja a ran hogui í hogazehü Oja 'bu. Pe nu'a ran hogui bi mammi Oja a ra Abraham, di untho nangue rá mate zehü. ¹⁹ Pe hanja í zän'na Oja u yan t'edi, gue'bu ya hinga gue'u ørcahu ran ho u. Pe m'bejua bi man Oja yan t'edi, gueru da fädi gätho i ja yá ts'oqui yu ja'i. Pe nu'u yám 'behni Oja mahets'i bi xi'a ra Moisés ngue di un yan t'edi yu ja'i ne hinga guesü Oja. Ne bi zän Oja din t'ets' 'bu bi zøh rám bom'beto ra Abraham ngue bi ma ba ehü, ngue gue'a ra Cristo. ²⁰ Pe nu Oja bin yäseui ra Abraham 'bu mí 'yot'ui ran hogui, njom mi 'bä'inde n'da ra pøngahü, ne him mi 'bähmi n'da rám 'behni mahets'i. Ne hont'a Oja bi 'yot'ui ran hogui ra Abraham.

'Be'a nam bøn u yan t'edi

²¹ Pe nu'a Oja hingui yoho yum hma bi xiju. Nu'bu xcá häthü xcá jas'hu yán t'ot'e u yan t'edi, gue'u xtí 'dajü ra temazäi 'bu. ²² Pe nu rám Hman Oja i ma ngue gätho yu ja'i i ja yá ts'oqui. Ne gätho to'o da 'yets'yei 'be'a bi 'yot'a ra Jesucristo, da hyäni 'be'a bi man Oja ngue di unni. ²³ Nu'bu hin ní zøcua häi ra Cristo, mí øthe yán t'edi Oja madí mandagahe xun ho, tengu'bu dyu ofädihe. Jague'bu mi zøh ra Cristo, dá hámhbe rá mate bi xogahe. ²⁴ Ne nu yan t'edi midí mandagahe 'bu hin

ná pámhbe ra Cristo. Ne tengu n'da ra t'uhni i pa ma unbi 'bu hingui ho øt'e, pe gue'u dá hámhbe rá mate ra Cristo di hogahe. ²⁵ Nuya dá däh ma mbühü ra Cristo, ne him man dí homhbu 'be'a man'da di mandagahu. ²⁶ Nguetho gätho bi 'yørcahu yá t'uhnigahu Oja 'bu má hámhbu rá mate ra Cristo. ²⁷ Ne gätho dán xixyähü nangue dí tenhdü ra Cristo ne 'da'angu dí m bémhbu a. ²⁸ Ne dí 'bühmbü ra Cristo, janangue'a hinga 'dahma 'dan'yo bu na nuju Oja, dyu judíohe, o gue dyu griegohü, o gue dyu 'yehühü o gue hin dyu 'yehühü, o gue yan 'yohu, o gue yu xisu. Pe gätho gahu tengu'bu dí 'bühmbü n'danja'itho bu na nu Oja. ²⁹ Ne nu'bu dí 'bühmbü ra Cristo, tengu'bu ne ahü gätho bi xändgahu ra Abraham, ne sä ga comhbu ran hogui bi 'yot'ui Oja a, ne sä ga hámhbu rán japi Oja bi ma di unni.

4

¹ Nuya dín nde ga xi ahü n'da ra hmepya 'be'a mi ørcähe yán t'edi Oja 'bu him mi tühbe ran 'yomfëni. Tengü'bu n'da ra t'uhni da du rá ta, ne i 'bui tengu'bu n'da ra 'yehü bu ja rá ngu, madague'bu xun ngu 'be'a bi zocpa a rá ta. ² Jatho da mba ma manda asta gue'bu go bin te ra t'uhni. ³ Ne gue'a mi øthe a 'bu hin ná pámhbe, midí mandagahe u yán t'edi Oja, gue bi xije 'beru dán 'yohe ua ja ra ximhäi. ⁴ Pe nu'bu mi zøn ra pa ngue bá penh Oja rá Ts'unt'u, ne bim 'bui nangue n'da ra xisu ngue ma mijudíohe. Ne nu'a rá Ts'unt'u Oja bi 'yot' yán t'edi Oja. ⁵ Janangue'a bi zä bi hyagahu gätho yu ts'oqui dín dupatehü nangue hin dá øthü yan t'edi xun ho, ne bi zä bu bi zinju Oja ngue dyu t'uhni gahu büya. ⁶ Ne nuju yá t'uhnigahu Oja, ne bá pengahu a rá Hogandahi bu ja ma mbühü. Ne nangue dí 'bühmbü rá Hogandahi Oja, sä gam mamhbu ngue ma Tahü Oja. ⁷ Nuya guí 'bühmbü ngue yá t'uhni ahü Oja, ne hin guí 'bühmbü tengu gyu 'yehühü. Ne nangue'a 'be'a bi 'yot'a ra

Cristo, Ojã di 'da ahũ 'be'a gãtho i ja, nguetho yá t'ũhni ahũ.

I hãdumbũ ra Pablo nangue yũ 'yẽc'yẽi

⁸ Pẽ nu'bũ hin gní pãhmbũ Ojã majũni, ngue gue'ahũ hing yũ judío ahũ, gmín 'yẽhẽhũ yũ ojã ngue him majũni. ⁹ Pẽ nu ahũ ya gã pãhmbũ Ojã, nẽ'a Ojã i pã ahũ. Ha guím bẽmhũbũ gui hyomhbũ man'da ra 'yu mahõn'a, ngue gan 'yẽhẽhũ yũn t'ẽdi Ojã guím bẽnschũ dí zin'ahũ Ojã ẽ. Pẽ nu yũn t'ẽdi hin'yũ yá ts'edi ẽ, tengutho a ra 'yu gã hyehmbũ mam'bet'o, 'bũ gmí thãndehũ yũ ojã him majũni. Pẽ nte manho da 'yõt'ahũ mahõn'a ẽ. ¹⁰ Pẽ nuya guí ẽmhũbũ i ja yá ts'edi ẽ 'da yũ pa, o gue'ũ 'da yũ zãna, o gue 'da yũ jeya. ¹¹ Nugã dra Pablogã, ẽmmẽ dí su nangue ra 'bẽfi xtã øt'ã bũ guí 'bũhmbũ, nẽ 'be'a dá xi ahũ, ẽna gue'bũ nte ní mbatho. ¹² Nu ahũ ma zũ cu ahũ, dín nde ahũ gam 'bũhmbũ tengugã, nguetho dá ẽ'ts' yũn t'ẽdi mi øt'ã, nẽ dí 'bũcã tengũ ahũ ngue njãm'bũ gã 'yõthũ yũn t'ẽdi mam'bet'o. Nẽ nu'bũ mãm 'bũhmbũ bũ, gãn numanhøjũ, nte mãn ts'o gã 'yõrcahũ. Masque nẽhya gui 'yõmanhohũ na. ¹³ Pẽ guí pãhmbũ ngue mi ẽgã, nẽ gue'a dá mbagã bũ. Nẽ nu'bũ mãm 'bũhmbũ bũ, dá xi ahũ ran ho ma'da'yo bũya. ¹⁴ ẽmmẽ xũn hẽi ran ẽ mi jagã, pẽ njo'o ahũ gã sanjũ ngue xũn ẽgui. Pẽ gãtho ahũ gã sinjũ xũn ho, tengũ'bũ dram 'bẽhni mahẽts'igã, o tengũ'bũ da guecã dra Jesucristogã. ¹⁵ ẽmmẽ mi hu ni mbũihũ 'bũ má xi ahũ ram hma. Nẽ nu'bũ 'bo'o xtãn zã, xtã hyãh rá dã nẽ xtí 'daqui. ¹⁶ Pẽ nuya, ha guí sũjũ ya nangue dí xi ahũ majũni. ¹⁷ Nu yũ jã'i ngue i hã ahũ, hõntho in nde di 'uec'ahũ nanguecã, nguetho in nde ahũ go gui numansuhũ ẽ nẽ gui tẽnhdũ ẽ. ¹⁸ Xũn ho ngue gui tẽnhdũ ẽ 'da, pẽ gui huanhdũ to'o majũni im ma xũn ho, madague'a hinga 'darbũ dí 'bũhmbũ. ¹⁹ Ma zũ t'ũhni ahũ nangue ra Cristo, nts'edi gã ẽngahũ, tengũ'bũ n'da ra xisu ngue hinga nam 'bũh rá t'ũhni, ngue xø ga ja ahũ

gam 'bũhmbũ ma'da'yo mahõn'a. Nẽ guexta'a ga thoqui ga nu ran ẽnbi, jague'bũ gã pãhmbũ xũn ho a ra Cristo. ²⁰ Xi'bũ di 'bũcã bũ, n'dahma sã dan yãsehũ, nguetho nuua dí 'bũcã hingui sã ga pãdi 'be'a guím bẽmhũbũ.

Rã hmẽpya ra Agar nẽ ra Sara

²¹ Nu ahũ ngue guín nde gui 'yõthũ yũn t'ẽdi ma mijudíohe, ga xi ahũ ya 'be'a nam bõn ẽ yũn t'ẽdi. ²² Nt'o't'i ngue mi 'bũ'i yoho yá ts'ant'ũ ra Abraham. N'da rá ts'ant'ũ ra 'yẽhẽ xisu, nẽ n'da rá ts'ant'ũ a rá xisu zehẽ ngue hinga gue'a rá 'yẽhẽ. ²³ Nu rá ts'ant'ũ ra 'yẽhẽ xisu bim 'bũi tengutho 'bũ im man yũ jã'i dim 'bũh yá t'ũhni, pẽ nu rá ts'ant'ũ a rá xisu zehẽ bim 'bũi nangue rá ts'edi Ojã nguetho ya xí man'a Ojã ngue dim 'bũi. ²⁴ N'da ra hmẽpya ngue yoho yũ 'yu i hãx yũ jã'i. Nu ra 'yẽhẽ xisu ní huti ra Agar, rán t'uti ẽ yũn t'ẽdi Ojã bin t'un'na Moisés bũ ja ra t'õhø Sinaí. Nẽ nu'ũ to i tẽn'ndũ, tengũ'bũ yũ 'yẽhẽ ẽ. ²⁵ Nu ra Agar i uh ra hmẽpya nangue ra t'õhø Sinaí nubũ ja ra hãi Arabia, nẽ ngutho ra dãhnini Jerusalén ngue'a i ja bũ a ya. Nẽ nu yũ jã'i i 'bũpũ, i uh ra hmẽpya tengũ'bũ yá 'yẽhẽ ẽ yũn t'õt'e yũn t'ẽdi ẽ. ²⁶ Pẽ nu ra xisu ngue hing ra 'yẽhẽ i uh ra hmẽpya nguepũ mahẽts'i, ra hnini Jerusalén ma'da'yo. Nẽ njongui pa ma manda bũ nangue yũn t'ẽdi. Nẽ nujũ dyũ mẽnguhũ bũ. ²⁷ Nt'o't'i bũ ja rãm hman Ojã:

Gan johya gra xisu ngue hing ra 'yẽhẽ, madague'bũ hinga nam 'bũh ni t'ũhni.

Nts'edi gan yã nangue nin johya, gue'e hin gana nu ran ẽnbi.

Nguetho dim 'bũh mi'da ni t'ũhni ngue yá t'ũhni Ojã, ẽmmẽ xtãn ngu, xinda gue'a ra 'yẽhẽ xisu ngue i tĩn yá t'ũhni nangue bi mansẽ tengũ yũ jã'i.

²⁸ Ma zũ cu ahũ, nuya dí øthũ tengũ ra Isaac rá ts'ant'ũ ra Abraham, ngue Ojã bi ma dim 'bũi. Nguetho yá t'ũhni gahũ Ojã tengũ bi ma. ²⁹ Pẽ nu man'da ra ts'ant'ũ ngue bim 'bũi nangue bi mansẽ tengũ man yũ jã'i, bi

zɔ'a ra ts'unt'u ngue bim 'bɛi nangue rá ts'edi a rá Hogandɔhi Ojɔ, tengutho in ja ya. ³⁰ Im mam bɛ ja rá m hman Ojɔ; “Dami 'yɛthɛ ra 'yɛhɛ xisu nɛ'a rá t'ɔhni, nguetho hin da gonhui 'bɛ'a i ja rá ts'unt'u ra xisu ngue hing ra 'yɛhɛ.” ³¹ Gui pɔhmbɛ ya, ma zɛ cu ahɛ, ngue hin dyɛ t'ɔhni gahɛ ra 'yɛhɛ xisu. Pɛ tengu'bɛ dyɛ t'ɔhni gahɛ ra xisu ngue hing ra 'yɛhɛ.

5

Hin dan 'yɛhɛhɛ yɛn t'ɛdi mahɔn'a

¹ Nu'a ra Cristo bi yɔnjɛ bɛ min 'yɛhɛhɛ mam'bet'o, ngue ya him man dan 'yɛhɛhɛ bɛ. Pɛ damin zɔhmbɛ bɛ hapɛ bi mbɔp'ahɛ ra Cristo, nɛ 'yo gadín umhbɛ gan 'yɛhɛhɛ mahɔn'a. ² Dami 'yɔhmbɛ ya 'bɛ'a dí xi ahɛ, nugá dra Pablogá. Nu'bɛ gui 'yɛna gui 'yɔthɛ 'da yɛn t'ɛdi ngue gui hɛc ni xifanihɛ, nu'a ra Cristo hin da zá da 'yɔt'ahɛ n'da ran ho a 'bɛ. ³ Dín nde ga xi ahɛ mahɔn'a. Nu'bɛ gui dɛ'mi gui 'yɔthɛ yɛn t'ɛdi ma mijudíohe, jatho gátho gui 'yɔthɛ, nguetho hinga xɔt'a n'datho gui 'yɔthɛ. ⁴ Nu'bɛ 'bɛ i 'da ahɛ ɛna ngue ja yá ts'edi ɛ yɛn t'ɛdi di hoc'a ni mbɔihɛ ngue da zimanho ahɛ Ojɔ, pɛ ya gá hɛhmbɛ ra Cristo 'bɛ, nɛ gá 'uehmbɛ bɛ ja rán huɛcate Ojɔ bɛya. ⁵ Pɛ nu rá Hogandɔhi Ojɔ dá hɔhmbɛ 'bɛ má pɔhmbɛ majuɔni ra Cristo, gue'a dí 'yɛnjɛ xɛn hojɛ Ojɔ a, nɛ gue'a ná tɔhmbɛ da zinjɛ xɛn ho. ⁶ Nɛ nu'bɛ dí 'bɛhmbɛ ra Cristo, madague'bɛ da mba nthɛqui ma xifanihɛ o hin'na, hin te di muui. Pɛ man'da hɛhi thoho ga simhbɛ xɛn ho ma mbɔihɛ a ra Cristo, nɛ gue'a dí jajɛ ga ɔthɛ ran huɛcate a. ⁷ Pɛ nu'bɛ rá mbɔdi thoho, ɛmmɛ gmí 'yohɛ xɛn ho bɛ ja rá 'yu Ojɔ. To'o bi zɔmp'ahɛ ngue hin guí ɔthɛ ra 'bɛfi majuɔni. ⁸ Him bi zɔmp'ahɛ Ojɔ, nguetho guesɛ Ojɔ bi zon'nahɛ gan 'yohɛ bɛ ja rá 'yu. ⁹ Nu'bɛ guí 'bɛhmbɛ n'da in nde di ts'on'na nin 'yomfɛnihɛ, 'da xni ts'on'natho ni mbɔihɛ 'bɛ, tenguthoho 'bɛ rá íxi ra thuhmɛ i sinni gátho ra jɛni. ¹⁰ Nugá

dí hɔxa njuɔni ngue ma Hmuhɛ Ojɔ di ja ahɛ 'da'angu gam bɛmhɛ. Nɛ to'o i 'bɛpɛ ngue in nde di ts'on'na nin 'yomfɛnihɛ, da nu rán ts'ɛmbi Ojɔ a, hɔnt'a go to'o. ¹¹ Nu'bɛ guexta'a dí xicá yɛ jɔ'i, jatho gui 'yɔthɛ yɛn t'ɛdi ma mijudíohe, hin din nugá ran ɛcpi 'bɛ. Pɛ guexta'a i pa ma ɛguigá nguetho dí m mangá, jatho gui 'yɛc'yɛihɛ a ra Cristo, ngue bi du bɛ ja ra pont'i nangue ma ts'oquihɛ. ¹² Nu'a to'o in nde da hɛc'a ni xifanihɛ, man'da xɛn ho 'bɛ da 'uetho ɛ. ¹³ Nguetho nu ahɛ, ma zɛ cu ahɛ, Ojɔ bi ja ahɛ bi thɔc'ahɛ yɛn t'ɛdi, nɛ bi zon'nahɛ in nde ahɛ gan 'yɛhɛhɛ n'da ngu n'da ahɛ nangue ran huɛcate. Nɛ hínguín nde ahɛ gui 'yɔthɛ ni páhá zɛhɛhɛ. ¹⁴ Pɛ tengu'bɛ dá jɔs'hɛ gátho yɛn t'ɛdi Ojɔ 'bɛ dan huɛjɛ n'da ngu n'dajɛ tengu bɛ nan huɛcɛhɛ. ¹⁵ Pɛ gan jamansuhɛ, xɔhma ts'ɛrpɛ thoho gam 'bɛɛhɛ 'bɛ gan sɔhmbɛ n'da ngu n'da ahɛ, nɛ gan táthɛ.

Gam bɛmhɛ rá Hogandɔhi Ojɔ

¹⁶ Pɛ guehna dí xi ahɛ na ya. Dami 'yɔthɛ a di bɛn'nahɛ rá Hogandɔhi Ojɔ, nɛ gue'a gní 'yɛs'hɛ gní 'yɔrpa rá páházɛhɛ ni jɔ'ihɛ bɛya. ¹⁷ Nguetho nín 'yomfɛnise n'da, hinga gue'a im man rá Hogandɔhi Ojɔ a, nɛ nu rá Hogandɔhi Ojɔ hinga 'da'anguui ní páházɛhɛ n'da, nɛ din sɔhmi ɛ. Nɛ nu rá Hogandɔhi Ojɔ hin di jajɛ ga ɔthɛ 'bɛ'a in nde ma ts'on 'yomfɛnihɛ. ¹⁸ Nɛ nu'bɛ gue'a rá Hogandɔhi Ojɔ dí tɛnhɛ, di zɛrca ma mbɔihɛ, janangue'a hin da zá da sijɛ dá fɛstahɛ yɛn t'ɛdi Ojɔ. ¹⁹ Gátho mfɔdi 'bɛ'a nín t'ɔt'e n'da 'bɛ ɔzɛhɛ 'bɛ'a in nde ní jɔ'i n'da. Ngue i ɔt' ran 'yomt'ɛni, nɛ ran ts'om'bái, nɛ ra ts'on'yomfɛni, ²⁰ nɛ i thɔnde yɛ za o gue yɛ hmite, nɛ i ɔt' yɛn jɔxtɔni, nɛ i ɔt' yɛn sɛi, nɛ i ɔt' ran ts'ɛya, nɛ in cuɛ, nɛ i ɔt'a i numanhosɛ, nɛ i ɔt' yɛn heque, nɛ i nde n'danni din 'yo, ²¹ nɛ i siyate, nɛ i hote, nɛ mihni, nɛ di muns' pɛ ja yɛ ngo ngue da 'yɔt' yɛ ts'oqui, nɛ n'dan'yo thoho i ɔt'e. Nɛ dí xi ahɛ mahɔn'a tengu dá xi ahɛ,

ngue nu'ɥ to'o øt' ya, hin nan säui da yɥrpɥ di manda rá ts'edi Oja. ²² Pɛ nu'a rá Hogandahi Oja di jajɥ ga øthɥ ran huɛcate, nɛ ran johya, nɛ ní hyu ma mbuihɥ a, nɛ hin dan xømbuihɥ, nɛ ga øthɥ ra yembui, nɛ ran hocja'i, nɛ ga jas'hɥ dí mamhbɥ, ²³ nɛ hin ga säman'uhɥ, nɛ ga samzɛhɛ ma mbuihɥ. Nɛ nu'bɥ ga øthɥ ya, hin'yɥ n'da ran t'ɛdi da zä dí zɥjɥ 'bɥ. ²⁴ Nɛ nu'a to'o in 'youi a ra Cristo, tengu'bɥ xí guarpɥ ja ra pont'i a rá ts'on'yomfɛni zɛhɛ, ngue him man di manda a rá pähä zɛhɛ nɛ gätho 'bɛ'a mí nde rá ja'i. ²⁵ Pɛ nu'bɥ dí 'bɥhbɥ rá Hogandahi Oja, jatho ga jafɥ di mandagahɥ 'bɛ'a gätho dí øthɥ 'bɥ. ²⁶ Pɛ nde'bɥ hin dan 'yɛzɛhɛhɥ, janangue'a hin ga bɛnbahɥ ɥ mi'da ngue da nde da 'yøt'e tengu'ɥ 'da bin 'yɛts'i.

6

Dam fäxhɥ n'da ngu n'dajɥ

¹ Ma zɥ cu ahɥ, nu'bɥ 'bɥ'a n'da ahɥ bi dɔng bɥ ja ran ts'o, pɛ nu'ahɥ gue guexta'a guím bɛmhɥ rá Hogandahi Oja, janate tho guin zohmbɥ a, gui zɛhmbɥ da mbeng bɥ ja rá 'yu Oja, guim bɛmhɥ nɛ'ahɥ hin'yɥ ni ts'edihɥ, ts'ɥrpɥ thoho nɛ ahɥ gui tɔnjɥ 'bɥ da ts'ä ahɥ. ² Nɛ nu'bɥ guí comhbɥ ni dumbuihɥ, guí øthɥ rán t'ɛdi ra Cristo 'bɥ. ³ Pɛ nu'bɥ 'bɥ'a n'da ahɥ din 'yɛzɛhɛ, nɛ hin'yɥ 'bɛ'a pɔdi, din hyäzɛhɛ 'bɥ. ⁴ Nɛ hinga gue'a nan johyahɥ ngue gam bɛmhɥ xɥn ho ma 'bɛfihɥ xinda gue mi'da. Pɛ ga ørpamasu ma 'bɛfihɥ ngue ga øthɥ xɥn ho, nɛ gue'a dán johyahɥ a bɥya. ⁵ Pɛ n'da ngu n'da ahɥ jatho gui 'yøzɛhɛhɥ 'bɛ'a go ní 'bɛfi di 'da ahɥ Oja, ngue ni 'bɛfizɛhɛhɥ. ⁶ Nu ahɥ ngue i sän'nahɥ ran ho ma'da'yo, nde'bɥ gui fäxhɥ ni xänbatehɥ gätho 'bɛ'a i honi, janangue'a 'da xtám fäxtahɥ. ⁷ O guím bɛmhɥ gui nuhɥ ran ho 'bɥ guí øthɥ ran ts'o, nguetho guidín hyäzɛhɛhɥ 'bɥ guím bɛmhɥ a, nɛ hingui sä ga häthɥ Oja. Tengubɥ ga tuhmbɥ yɥ hmudä. Nu'bɥ dá tuhmbɥ a xɥn ho, xɥn ho a din ja bɥya, pɛ

nu'bɥ ga tuhmbɥ a hingui ho, hingui ho din ja bɥya. ⁸ Nu'bɥ 'bɥi to'o i øt'e ngue i numanhosɛ rá ja'izɛhɛ, xmá mba di 'bɛh ra temaza'i 'bɥ. Pɛ to'o 'bɥi nangue rá pähä rá Hogandahi Oja, nu'a din t'un ra temaza'i. ⁹ Nde'bɥ hin dan xømbuihɥ ngue ga øthɥ ran ho, nguetho da zøñ ra pa da hnurca ma 'bɛfihɥ 'bɥ hin da güent' ma mbuihɥ. ¹⁰ Janangue'a jant'a thoho ga ørpahɥ ran ho gätho ma mija'ihɥ a ra ora ngue da zä ga ørpahɥ. Nɛ man'da gam bɛmhɥ ga ørpahɥ ran ho ɥ ma cuhɥ nangue ra Cristo.

Man'da ran zofo, nɛ ran zengua ran zɛgui

¹¹ Guín nuhɥ ya yɥ t'ohni xɥn ndoho dá o't'äzɛhɛ. ¹² Nu'ɥ to'o in nde di 'bɛp'ahɥ ngue gui hyɛc ni xifanihɥ, pɛ hønt'a in nde dí numanho yɥ ja'i. I su xtá nu ran ɥnbi 'bɥ xtá ma, hønt'a ra Cristo í hogahɥ 'bɥ mí du bɥ ja ra pont'i nangue ma ts'oquihɥ. ¹³ Nu'ɥ to'o im ma ngue da thɛc'a ni xifanihɥ, pɛ nde hønt'a dí yɔt'a gui tɛnhɥ, gue'bɥ da zä di 'bɛp'ahɥ gui hyɛc ni xifanihɥ. Nɛ hingui øt'e gätho yɥn t'ɛdi. ¹⁴ Pɛ nugä hin dín nde dá yɔt'a dí øzɛhɛ. Pɛ hønt'a nán johyagä a í du bɥ ja ra pont'i ma Hmuhɥ ra Jesucristo. Nɛ nugä tengu'bɥ 'darbɥ dá tu'be ra Cristo, tengu'bɥ dá tugä ua ja ra ximhäi, ngue hin dí øt'ä yɥn t'øt'e a. Nɛ nu yɥn t'øt'e ra ximhäi, hin te rán jaui a 'bɛ'a dí øt'ä. ¹⁵ Pɛ nu'ɥ in 'yohɥ ra Cristo, hin te di muui 'bɥ nthɛqui o hin'na, pɛ man'da di muui ngue i ja ra tema'da'yo. ¹⁶ Nɛ dí äp Oja da hyurpa yá mbui, nɛ di un rán johya ɥ gätho to'o i 'yo ra 'yu dí xi ahɥ, nguetho gue'ɥ majuɔni yá t'uhni Oja ɥ. ¹⁷ Nu yɥ pa dí mba bɥ ya, o ɛmmɛ gadí ɔngahɥ ma mbui, nguetho i ja yɥ mbɛdi ma ja'i hapɥ bi ts'ɛgui, nangue dán 'yɛhɛgä ra Hmu Jesús. ¹⁸ Ma zɥ cu ahɥ, dami cohmbɥ rá mate ma Hmuhɥ ra Jesucristo. Nɛ hønt'a dí xi ahɥ a ya.

EFESIOS

Nu ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ra dɔhnini Éfeso

Ran zengua

¹ Nugä drá Pablogä, nangue rá pähä Ojɔ ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Nu'ahɯ gyá 'yɛc'yɛihɯ bɯ ja ra hnini Éfeso, dí ot'ahɯ na ra sɔcuɔ. Ne gätho gyɯ mbeti ahɯ Ojɔ nangue guí ɛc'yɛihɯ ra Cristo Jesús. ² Dí äp Ojɔ ma Tahɯ di 'da ahɯ rán japi, ne rán johya da hyut'a ni mbɯihɯ, ne ma Hmuhɯ ra Jesucristo.

Ojɔ di jɔcuahɯ nangue dín 'yohɯ ra Cristo

³ Dí ɛspahɯ Ojɔ, nu'a rá Ta ma Hmuhɯ ra Jesucristo. Ne nangue a dín 'yohɯ ra Cristo, nu'a Ojɔ bi jɔcuahɯ nangue gätho yán japi i ja bɯ mahɛts'i. ⁴ Nu Ojɔ bi huangahɯ nangue ra Cristo nu'bɯ ma hin'yɯ ra ximhäi, nguetho in ndejɯ hin din ja ma ts'oquihɯ, ne xtán hotho ma mbɯihɯ bɯ na nu Ojɔ. ⁵ Ne nangue rá pähä Ojɔ ya xɯ huangahɯ, ne nangue ra Jesucristo bi jajɯ ngue dyú t'ahnigahɯ Ojɔ. Ne gue'a bi 'yɔt'e nguetho bi huɛgahɯ. ⁶ Janangue'a zai dí ɛspahɯ Ojɔ, nguetho ɛmmɛ xɯn ngu rán huɛ cate bi 'yɔrcahɯ 'darbɯ dí 'bɯhmbɯ a rá Ts'unt'ɯ di huɛqui. Ne gue'a rán japi bi 'dajɯ 'bɯ má däh ma mbɯihɯ a rá Ts'unt'ɯ. ⁷ Ngue ɛmmɛ bi huɛgahɯ Ojɔ, ne gue'a í du a rá Ts'unt'ɯ bi pɔjɯ, bi nde bi punga ma ts'oquihɯ. ⁸ Ne ɛmmɛ xɯn ngu rán huɛcate Ojɔ, ngue bi jajɯ dá pɔhmbɯ a rá 'yu, ne bi 'dajɯ rán 'yomfɛni xɯn ho. ⁹ Pe bi jajɯ Ojɔ dá pɔhmbɯ 'be'a mán t'agui, ngue 'be'a mim bɛnse da 'yɔt'e ngue da 'yɔt'a ra Cristo. ¹⁰ Nguetho da zɔn ra pa di jua'a 'be'a mim bɛn Ojɔ da 'yɔt'e, ngue di jap ra Cristo di manda gätho ja ua ja ra häi neɔpɯ mahɛts'i. ¹¹ Nu'a Ojɔ i ɔt'e 'be'a gätho mim bɛni da 'yɔt'e, ne bi huangahɯ maya'bɯ ngue dan 'yohɯ ra Cristo. Ne

nangue'a dín 'yohɯ ra Cristo, sä ga hɔmhmbɯ yán japi di 'dajɯ a. ¹² Gue'a bi zán Ojɔ nanguejɯ, janangue'a da t'ɛspa Ojɔ 'bɯ bi hnu a ran ho da 'yɔrcahɯ. Ne guecähe yá mbɔdigähe dá ɛc'yɛihe ra Cristo, ne yá mbɔdigähe bi 'yɔrcähe a. ¹³ Ne ahɯ, nu'bɯ gmí 'yɔhmbɯ rán ho ma'da'yo ra Cristo di pɔjɯ, gue ram hma majuaɯni a, gá 'yɛc'yɛihɯ a. Ne nu'bɯ gmí 'yɛc'yɛihɯ, ne ahɯ gá hyɔmhmbɯ rá Hogandahi Ojɔ, ra hmɛpya ngue yá mbeti ahɯ Ojɔ, tengu xí ma. ¹⁴ Nu rá Hogandahi i udi ngue majuaɯni ga hɔmhmbɯ rán t'unni di 'dajɯ Ojɔ 'bɯ bi zɔn ra pa da zixcahɯ bɯ mahɛts'i, gätho gahɯ ngue yá mbetigahɯ a. Gue'a ná ɛspahɯ nuixte thoho a.

Nu ra Pablo i äp Ojɔ di un ran 'yomfɛni xɯn ho yɯ 'yɛc'yɛi

¹⁵ Ne nu'bɯ má ɔcä ngue guí ɛc'yɛihɯ a ra Hmu Jesús, ne i ja ahɯ ran huɛcate nangue ni mi'yɛc'yɛihɯ, dán ya'be Ojɔ, ¹⁶ ne zai dí xi Ojɔ i hu ma mbɯi ngue di huɛc'ahɯ, ne zai dí äpä rá m fáts'i nangue ahɯ. ¹⁷ Ne nu'a ra Ta nuixte thoho, gue'a rá Ojɔ ma Hmuhɯ ra Jesucristo, dí äp'ahɯ ran 'yomfɛni man'da gui pɔhmbɯ xɯn ho a. ¹⁸ Ne dí äp'a Ojɔ ngue man'da da xoc'a nin 'yomfɛnihɯ, ngue gui pɔhmbɯ a ran ho nuixte guí tɔhmbɯ, ngue gue'a í zɔn'nahɯ gui comhbɯ a. Ne gui pɔhmbɯ ngue ɛmmɛ nuixte thoho di muui 'be'a di 'da ahɯ Ojɔ gätho ɯ to'o yá mbeti a. ¹⁹ Ne dí äp Ojɔ gui pɔhmbɯ ɛmmɛ xɯn ndoho rá ts'edi rá Hogandahi hin hapɯ nín zegui, ngue dim pɛpɯ mbo ma mbɯihɯ, gätho gahɯ dí ɛc'yɛihɯ. ²⁰ Ne n'dat'a rá ts'edi ngue ɛmmɛ se a dim pɛpɯ mbo ma mbɯihɯ, gue'a bá xox'a ra Cristo bɯ 'bɯ ɯ xɯn du, ne bi japi ngue da hyupɯ ja rán 'yɛi Ojɔ bɯ mahɛts'i. ²¹ Ne nu'a ra Cristo bin t'un man'da ra ts'edi xinda gue'ɯ to'o gätho ja yá ts'edi bɯ mahɛts'i neɛcua ja ra häi, o gue yɯ ts'ɛt'abi, o gue yɯ ngɛrbi, o gue'ɯ mi'da di manda. Ne hingui sä n'da da ndɔnba n'da ra thuhu da t'ɛmbi i ja man'da rá ts'edi gue i 'bɯhya o gue yɯ pa dí 'yɛpɯ.

22 Ne gätho 'be'a i ja Ojå bi jap'a ra Cristo ngue gätho di manda. Ne bi jap'a ra Cristo ngue di manda gätho yu 'yεc'yεi, nguetho tengu 'bη ma yåhη a di mandagahη. 23 Ne nu yη 'yεc'yεi i 'bηi tengu 'bη rá ja'i ra Cristo. Ne dí comhbη 'be'a gätho i ja ra Cristo. Ne nu rá ts'edi í yu'a 'be'a gä øzehε ua ja ra häi, nepη mahεts'i.

2

Dám pøhmbη nangue rán huεcate Ojå

1 Ne mam'bet'o tengutho 'bη xtå tuhη nangue ma ts'oquihη, nguetho him mi ørpahη masu a ran ho mi sijη. Pe nuya nu Ojå bi 'dajη ra temazåi nangue ra Cristo. 2 Ne nu'ahη nu'bη hin gmí 'yεc'yεihη, gmí tenhdη yån t'øt'e ra ximhäi, ne madí manda ahη rá hmu yη zÿthu, tengutho yη pa ja bη ya, gätho to'o hingui ørpa masu Ojå, ne hingui øt'e 'be'a nde Ojå. 3 Ne gätho gähe 'da'angu tho mi øthη 'bη mam'bet'o, ne mi tenhdη 'be'a min nde ma ja'i zehεhη. Ne dá øt' ma pähä zehεhη. Ne nu'bη xcå thoqui xcå tenhdη, εmme xcå nuhη rá cue Ojå 'bη, tengu tho η mi'da. 4 Pe nu'a Ojå εmme xån ngu rá yembηi i ja, ne εmme i ja rán huεcate nanguejη. 5 Janangue'a bi 'dajη ra 'da'yote, tengu 'bη 'darbη bi xoxgahη ra Cristo, madague'bη tengu 'bη ya xí du ma tehη nangue ma ts'oquihη. Pe nangue rá mate thohe Ojå xtám pøhmbη. 6 Ne nu'a Ojå n'dat'a bi xoxgahη ra Cristo Jesús, ne bi jajη 'darbη dá huhmbη a ra Cristo bη mahεts'i bη nam bεn Ojå. 7 Guehna bi 'yøt'e, ngue gätho yη pa mazåi da 'yuh rán huεcate, ne da faði hin hapη se a rá mate bi 'yørcahη 'bη mí yånjη ra Cristo Jesús. 8 Bi pøjη Ojå 'bη má hāmhbη rá mate thohe Ojå, ne hin nangue yη hogant'øt'e dá øthη. Pe nangue a rán t'unni zehε Ojå xtám pøhmbη. 9 Ne hin nangue ra 'befi xån ho xtå øthη, janangue'a njon da zå din 'yεts'i. 10 Nguetho bi 'yørcā zehεhη Ojå ngue dám 'bηhmbη ma'da'yo nangue

ra Cristo Jesús, guepη da zå ga øthη xån ho rá 'befi bi zån Ojå maya'bη.

Nu ra Cristo bi jajη dán yåmanhohη dyη judíohe ne'ahη

11 Ne nu ahη ngue hin gyá judío'ahη, o gadín 'yεxhη nangue rá mate Ojå, pe damim bεmhbη ngue yatho gnån hyajη Ojå mam'bet'o. Ne nte má hmεpya gmí øthη tengu mí øt'åhe ngue dá hεc ma xifanihe dyá judíohe. Ne gue'a ná hut'a thohe gyη 'yånthεquihη. 12 Ne nu'η yη pa η, hin te nin jahη ra Cristo, xín te nin jahη η yη judío. Ne hin gní pähmbη ran hogui ngue mi man Ojå da 'yøt'e. Pe gám 'bηhmbη ua ja ra ximhäi ne nte gmí tømhbη 'be'a da 'yøt' Ojå, nguetho hin gní pähmbη Ojå. 13 Ne gmí 'yo man hεthη nangue a Ojå, pe nuya bá jån'nahη, ne sä guin 'yohη ra Cristo ngue bi du nanguejη. 14 Pe nu'a ra Cristo bi jajη dán yåmanhohη, dyη judíohe ne ahη ngue hin gyá judíohe. Ne bi jajη ngue 'da'angu bη na nujη Ojå yη judío ne'η hing yη judío. Nu'a ra Cristo bi hogahη 'be'a madín hyajη. 15 Nguetho bi du ra Cristo, ne gue'a í jua η yån t'εdi yη judío bi xi Ojå, ngue yån t'uti mi øt'η. Ne bi japi ngue 'da'angu ga comhbη ra temazåi yη judío ne'η hing yη judío, nangue ma'da'yo dí 'bηhmbη ra Cristo ya, ne hinga 'dahma 'dan'yo bη dán nujη Ojå. Janangue'a hin dadín sūhmbη ya. 16 Ne nu'bη mi du bη ja ra pont'i ra Cristo, bi japi da numanho Ojå η hønt'a go to'o ma ja'i da 'yεc'yεi a, madague'a yη judío, uague hing yη judío. Ne him man sūhmbη η. 17 Nu'a ra Cristo bi zøcua ja ra häi ne bi xijη ran ho ma'da'yo, ngue'a dá εshη ran sui mi øthη a Ojå, guecåhe dyη judíohe ngue mi hånthe rá 'yu Ojå, ne ahη ngue hing yη judío'ahη ngue gmin 'yomanhεtho nangue rá 'yu Ojå. 18 Ne gue'a ra Cristo bi zå dán yåmanhohη Ojå rá Ta, nguetho n'dat'a rá Hogandåhi bi 'dajη, madague'bη dyη judíohe o gue hin dyη judíohe. 19 Pe nuya hin guí 'bηhmbη tengu 'bη gyá 'damhninihη

ya, pε 'da'angugdah_u ngue dy_u 'yεc'yεih_u. Nguetho nuya gätho gah_u dy_u mεnguh_u b_u bí 'b_u Oja, nε gätho gah_u yá t'ahni gah_u Oja. ²⁰ Nε nuju dy_u 'yεc'yεih_u, tengu 'b_u n'da ra ngu bi thøe nguep_u dim 'b_u Oja. Nε bi d_u'mi bi hyøh y_u pøngahya maya'b_u, nε'x yá 'bäih_u ra Cristo nu'b_u mi ma nanguε ra Cristo. Nε bi d_u'mi tengu 'b_u i pa m'bä'mi yá guangujädö n'da ra ngu, nε guesε a ra Jesucristo a ra do mahyoni bim pεp_u. Nε guenj_u tengu 'b_u dy_u fø't'eh_u b_uya. ²¹ Nε nu'a ra Cristo tengu 'b_u ra cemento nín zøt'x y_u do b_u pa nthøts'e a ra ngu, ngue da gomanho, asta gue'b_u go bi guadi x_un ho, guep_u ja rá ngu Oja, tengu ndesε Oja. ²² Nε nanguε dín 'yoh_u ra Cristo, nεj_u tengu 'b_u dy_u doh_u ngue dim pεp_u ja a rá ngu Oja, guep_u i 'b_uh rá Hogandähi.

3

Nu ra Pablo rá 'bεfi i xih ran ho ma'da'yo u hing y_u judío

¹ Jananguε'a dí äpä rá ts'edi Oja nanguε ah_u, drá Pablogä. Pε dí ofädigä nanguε dí xi ah_u ran ho ma'da'yo, gue ah_u ngue hing y_u judío'ah_u. ² Masque ya gá 'yøhmb_u ngue Oja bi 'dacä ra 'bεfi ngue dí xi ah_u rá m hma, nanguε rá mate thoho. ³ Nugä ya dá ot'ah_u ts'x 'bε'a bi 'yurcäzεhε Oja, ngue njom mi pädi, ngue nε x hing y_u judío da zin Oja nanguε ra Cristo. ⁴ Nε nu'b_u gá nuh_u ra søcuä, sä gui pähmb_u a bi xicä Oja ngue njom mi pädi nanguε ra Cristo. ⁵ Nε x_un ngu y_u jεya bi thogui ngue him mi xi Oja y_u ja'i 'bε'a mim bεni da 'yøt'e. Pε nuya bi 'uega ma mbuihe gueje ma 'bäigähe ra Cristo nε x yá pøngahya, nε bi jaje rá Hogandähi ga pähmbε 'bε'a him mam fädi, ngue i fah ya. ⁶ Pε nuna him mam fädi, guehna ngue ran ho ma'da'yo sä gui pähmb_u ya 'bε'a i ja ua ya, ngue nε'x y_u ja'i hing y_u judío sä dím 'b_uhmb_u Oja tengutho y_u judío. Nε n'dat'a gui comhb_u y_u judío ran hogui bi 'yøt' Oja nanguε ra Cristo

Jesús. Nε n'danja'itho gui comhb_u nanguε rá ja'i ra Cristo, nguetho ya gá 'yεc'yεih_u rán ho ma'da'yo ra Cristo. ⁷ Pε nanguε rá mate zεhε nε rá ts'edi Oja sä gam mangä rán ho ma'da'yo ra Cristo, madague'a him man 'yεnigä'be. ⁸ Nugä hin te ts'x dadí mu'be, nε him man 'yεni'be ngue ga xih y_u ja'i ngue hing y_u judío rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pε guehma bi 'dacä Oja ra mate ngue gam mangä a, nε ga xih y_u ja'i njon da hyät'i da mbede hangu nan ngu y_un ho in nde di 'daj_u ra Cristo. ⁹ Nε bi 'dac rá 'bεfi ga japi gätho y_u ja'i da badi 'bε'a him mam fädi, ngue 'bε'a mím bεn Oja da 'yøt'e 'b_u rá mbüdi thoho, ngue nε'x hing y_u judío da zin Oja 'b_u da hyän rá mate ra Cristo. Nε gue'a mi sänni da 'yøt' Oja, n'dat'a Oja bi 'yøt'e 'bε'a gätho ja ua ja ra ximhäi, nεp_u mahεts'i. ¹⁰ Gue'a mím bεn Oja da 'yøp_u y_u 'yεc'yεi, guep_u da fädi x_un ho gätho rá hogan'yomfεni, da b_u x i 'b_up_u mahεts'i ngue i ja yá ts'edi. ¹¹ Nε gue'a i øt' Oja ya, tengu mim bεm 'b_u ra mbüdi thoho da 'yøt'e, nanguε ma Hmuh_u ra Jesucristo, nε da 'yøt'e gätho y_u pa mazäi. ¹² Nε nanguε dí εc'yεih_u ra Cristo, hin dí su ga sømh_u b_u nanguε ma mbüih_u ngue dan yäp_u Oja. Nε dí pähmb_u da 'yøde. ¹³ Jananguε'a dí ä'ah_u ra mate hin da du ni mbüih_u 'b_u dín nugä ran x_unbi, nanguε'a dá xi ah_u ran ho ma'da'yo. Xingui ts'x guim bεmh_u ngue'a dín nugä ran x_unbi, pε 'da dán johya thohoh_u ngue bin 'dac ra ts'edi ga hät' y_un x_unbi.

Rán huεcate ra Cristo

¹⁴ Nu'b_u dím bεngä ngue nε ah_u gy_u mεnguh_u b_u bí 'b_u Oja, dín danyahmu dí äp'ah_u ra jamadi Oja rá Ta ma Hmuh_u ra Jesucristo. ¹⁵ Nε rá Ta x gätho y_u 'yεc'yεi, nε'x bi zøm b_u mahεts'i, nε'x 'bätua ja ra ximhäi. ¹⁶ Nε dí äp Oja ma Tah_u nuixte thoho di muui rá ts'edi, ngue di zac ni mbüih_u nanguε rá ts'edi rá Hogandähi Oja. ¹⁷ Nε dí äp Oja ngue din zäm b_u mbo ni mbüih_u a

ra Cristo, nguetho guí εc'yειhυ a. Ne dí äp Oja ngue man'da din te nin huεcatehυ, ne nangue nin huεcatehυ dí zac ni mbuihυ. ¹⁸ Janangue'a ne ahυ ne gätho mi'da yυ 'yεc'yει da zä gui pähmbυ hangu nan uant'i, ne hangu na mba, ne hangu nan hε, ne hangu nan hεts'i a rán huεcate ra Cristo. ¹⁹ Ne madague'bυ hingui sä gätho ga pähmbυ rán huεcate ra Cristo nguetho εmme xυn ngu, pe dí äp Oja ngue man'da man'da gui pähmbυ a, janangue'a da zä gätho da yuh ni mbuihυ a rá ts'edi zehε Oja. ²⁰ Pe xυn ho ga εspahυ Oja gätho yυ pa mazai, nguetho i ja rá ts'edi da 'yöt'e xυn ngu man'da, xinda gue'a 'be'a dí ähmbυ o 'be'a dí m bεmhbυ. Ngue n'dat'a ra ts'edi dim pepυ mbo ma mbuihυ. ²¹ Ne gätho gahυ dyυ 'yεc'yειhυ, xυn ho dan johyahυ ga εspahυ Oja, nangue'a ra Cristo Jesús dí pähmbυ, høn'bυ go njam'bυ mazai. Ne hønt'a gam bεmhbυ a ya.

4

Nu rá Hogandähi Oja di jajυ n'dat'a gam bεmhbυ

¹ Nugä drá Pablogä dí ofädigä nangue dí øt'a rá 'befi ra Hmu. Ne dí ä'ahυ ra mate ngue gam 'bυmanhohυ tengu nin sähυ ngue ya bi zon'nahυ Oja. ² Ne hin gan 'yεxhυ, pe gui 'yøthυ ngue hin'yυ ni ts'edi zehεhυ, ne hin gan xømbui n'da ngu n'da ahυ 'be'a i t'øt'ahυ, ne hin gan xuhnanyahυ n'da ngu n'da ahυ, pe gan huεjυ. ³ Ne εmme gan jamansuhυ ngue hinga 'dahma 'dan'yo guim bεmhbυ. Pe dami thoqui gui tεnhdυ rá Hogandähi Oja di ja ahυ n'dat'a guim bεmhbυ. ⁴ Nguetho tengu 'bυ gätho n'danja'idähυ bυ na nujυ Oja dyυ 'yεc'yειhυ, ne n'dat'a rá Hogandähi Oja dí comhbυ. Ne n'dat'a dí tømhbυ 'be'a da 'yørcahυ Oja, ngue gätho bi zongahυ. ⁵ Hønt'a n'da ma Hmuhυ i 'bui ngue di mandagahυ. Ne n'dat'a ma t'εc'yειhυ nangue ma Ojahυ i 'bui, ne n'dat'a man xixyähυ dí øthυ, ngue dí uhmbυ yá mbetigahυ Oja. ⁶ Ne n'dat'a Oja gue'a ma Tahυ

dí comhbυ, ngue gätho gahυ, ne gätho di mandagahυ, ne gätho di 'yonjυ, ne gätho gahυ i 'bυpυ mbo ma mbuihυ a. ⁷ Nu'a ra Cristo, nangue ra mate thoho, 'dahma'dan'yo yυ ts'edi bi 'dajυ n'da ngu n'dajυ ngue sä ga øthυ ra 'befi ngue ndejυ ga øthυ. ⁸ Ne gue'a män t'o't'i bυ ja rá m hman Oja maya'bυ: "Pe gue'a ra Cristo bi un yá ts'edi υ yυ ja'i 'bυ mí mbeng bυ mahεts'i, 'bυ mi dämbeñi. Ne bi 'berba rá ts'edi gätho nan ngu ran ts'o mim bent'υ yυ ja'i." ⁹ Ne nu'bυ mi mbeng bυ mahεts'i, mfädi ngue guepυ bá nexpυ, ne bi zøcua ja ra häi, ne bi mba nt'ägui. ¹⁰ Guet'a bá çai, ne guet'a bi ndex mahεts'i, ngue da yu'ts' rá ts'edi bυ mahεts'i, ne høn'bυ go hapυ, necua ja ra häi bi yu'ts' rá ts'edi. ¹¹ Ne 'dahma 'dan'yo yυ ts'edi bin 'dajυ n'da ngu n'dajυ ngue dyυ 'yεc'yειhυ. Bin 'dac ma ts'edihe 'dagähe ngue ma 'bäigähe ra Cristo, ne 'da ahυ di ja'ahυ gam pøngahyähυ, ne mi'da ahυ di ja ahυ gadí 'yomhbυ a ran ho ma'da'yo, ne 'da ahυ di ja ahυ gam mbädihυ, ne mi'da ahυ di ja ahυ ngue gan xänbatehυ nangue rá m hman Oja. ¹² Ngubυ bi 'yøt'a ra Cristo, bi un yá ts'edi yυ 'yεc'yει, guepυ da zä da 'yøt'e xυn ho ra 'befi bi zänbi n'da ngu n'da, nangue rá 'befi Oja. Janangue'a da zä 'da däm fäxtahυ. Ne gue'a dín te rá 'befi Oja a, tengu 'bυ bi zac rá ja'i ra Cristo. ¹³ Ne da zøni ngue gätho 'dat'a gam bεmhbυ nangue ma t'εc'yειhυ, ne gätho n'dat'a ga pähmbυ xυn ho rá Ts'unt'υ Oja. Ne gue'a dín te xυn ho ma mbuihυ ne dam 'bυmanhohυ tengu ra Cristo. ¹⁴ Ne nu'bυ gue'a dí homhbυ, hin da thäjυ tengu 'bυ dyυ t'uhnihυ, 'bυ 'bo'o 'dahma 'dan'yo da xijυ ngue da 'yεna da hyäjυ. Nguetho nu'υ yυ hyäte εna gue'bυ εmme pädi, pe hønt'a in ndejυ ga tεnhdυ yá fεhni. ¹⁵⁻¹⁶ Pe ga pädi ga tεnhdυ a majuani nangue ran huεcate. Ne gue'a nán te xυn ho ma mbuihυ, ne di jajυ tengu 'bυ n'danja'i tho ga cohmbυ. Tengu 'bυ rá ja'igahυ ra Cristo, ne nu'a ra Cristo, tengu 'bυ rá yä a. Ne gue'a nín zøt'υ yυ

'yεc'yεi. Nguetho di manda gah_u ne di zerca ma mb_uih_u, di jaj_u n'dat'a gam bεmh_u, ne gātho ga comhma'ot'eh_u x_un ho ra 'bεfi bi 'daj_u n'da ngu n'daj_u, ngue 'da dām fāxtah_u, nanguie ran huεcate. Ne gue'a nān te x_un ho rá 'bεfi Ojā, tengu 'b_u bin te x_un ho rá ja'i ra Cristo.

Dām 'b_uhmb_u ma'da'yo nanguie ra Cristo

¹⁷ Nugā dra Pablogā dīm pōngahyağā nanguie ra Hmu 'b_u dí xi ah_u na jaua, ngue nu'ah_u him mam 'b_uhmb_u ya tengu _u y_u ja'i hinga na pā Ojā. Ne him mam 'b_uhmb_u tengu y_u ja'i ngue di manda y_u ts'on'yomfεni zεhε. ¹⁸ Ne nu'_u i 'yo tengu n'da ra xādā nanguie yān 'yomfεni, ne hingui pādi 'bε'a nam bōn'a i ot'e nguetho hingui 'yo b_u ja rán nequi Ojā. Ne hinguin nde da bā Ojā nguetho εmme x_um mε y_u mb_ui _u. ¹⁹ Ne hingui pε'ts' y_u sā 'b_u ot y_u ts'oqui, nguetho ya x_um bent ran ts'o, ne εmme di ho da 'yot'e hōnt'a go 'bε'a man ts'o, nguetho hin'y_u mbo y_u mb_ui 'bε'a di zedi ngue da zāmmi. ²⁰ Pε nu'eh_u hinga ngub_u bi xān'nah_u _u bi xi'ah_u nanguie ra Cristo. ²¹ Ya gā 'yōhmb_u nanguie ra Cristo, ne nu'b_u majuāni gā 'yōhmb_u 'bε'a bi xi ah_u, guí pāhmb_u ya ngue gue'a majuāni a. ²² Jananguie'a dami hyehmb_u gātho 'bε'a gnām 'b_uhmb_u, ngue ni nyon'yomfεnisεh_u i hä ah_u, ngue 'bε'a guí ndese gui 'yōth_u. ²³ Ne ma'da'yo ni mb_uih_u ne nin 'yomfεnih_u, ngue gātho ma'da'yo guim bεmh_u ya. ²⁴ Ne dami hyeh_u ngue gātho ma'da'yo tengu bi zān'nah_u Ojā nanguie rá pāhā zεhε. Nuya dami 'yuhmb_u ram 'b_ui njuāntho gui 'yōth_u, ngue nte man ts'o gui 'yōth_u ya. ²⁵ Dami 'yesh_u a ra fehni ngue madín xihmb_u n'da ngu n'da ah_u, ne guim mamhb_u a majuāni. Nguetho tengu 'b_u n'danja'itho dí comhb_u ra Cristo. ²⁶ Ne nu'b_u guín cueh_u nanguie ran ts'o i t'ot'e, pε damím fāhmb_u, mamán dā ah_u ran ts'o. Ne hinga n'dapa gan cueh_u. ²⁷ Pε xingui ts'_u ga cūth_u ra zīth_u b_u ja ma mb_uih_u. ²⁸ Nu'b_u guím pεh_u

'da ah_u, pε gui 'yesh_u a gnām pεh_u. Ne gam pεhmb_u x_un ho, ne gue'a gdí tīmhb_u a guí homhb_u, ne da zā gui fāx'_u mi'da ngue hin'y_u 'bε'a da hyoni. ²⁹ Ne 'yo guím mamhb_u y_u ts'ore, pε guim mamhb_u ran ho dí zε'_u ne dí hyu y_u mb_ui _u to'o gui xihmb_u. ³⁰ Ne 'yo gadí unhd_u ra dumb_ui a rá Hogandāhi Ojā nanguie n'da ra ts'oqui. Nguetho nu'a i 'b_urp_u mbo ma mb_uih_u, ne gue'a da 'yudi ngue y_u mbεtigah_u Ojā 'b_u rán zεgui ra pa, tengu 'b_u jaj_u ra sello. ³¹ Dami 'yesh_u a gní bεman'uh_u, ne hin gan cueh_u 'b_u ja 'bε'a da si ah_u o ja 'bε'a da t'ot'ah_u. Ne 'yo gadí c'āman'uh_u n'da ngu n'da ah_u, ne o guím bεmh_u ran ts'o nanguie ni mija'ih_u. ³² Pε gan 'yōrpah_u ran ho n'da ngu n'da ah_u, ne 'da xtán ja ni yemb_uih_u, ne gam punbah_u n'da ngu n'da ah_u, tengu tho í pun'nah_u Ojā nanguie ra Cristo.

5

Da 'yōt'e x_un ho _u y_u t'uhni Ojā

¹ Ga oth_u 'bε'a ot'a Ojā, nguetho y_u t'uhni gah_u a ngue di huεgah_u. ² Ngue ga o'rpah_u ran huεcate ma mija'ih_u, tengutho ra Cristo bi huεgah_u 'b_u mín dāse b_u ja ra pont'i nanguiej_u. Ne nu ra Cristo bi un rá te, n'da ran t'unni ngue bi numanho Ojā. ³ Ne y_u t'uhni gah_u Ojā, jananguie'a xingui ts'_u gam bεmh_u ran ts'o, hin ga oth_u ran 'yomt'εni, xíng ran ts'iyate, ne xínga n'da ran ts'o ga oth_u. ⁴ Ne hin gam mamhb_u ra ts'ore o gue ran 'yānt'_u, ne hin dan yā mangāt'ih_u, nguetho hin rán theui rá 'yεc'yεi Ojā _u. Pε ga xihmb_u Ojā jamadi nanguie rán ho bi 'daj_u. ⁵ Pε dí pāhmb_u hingui sā n'da da yārp_u di manda ra Cristo ne Ojā, nu'b_u i othoho ran 'yomt'εni, o gue im bεn ra ts'on'yomfεni, o gue i ot' ran ts'iyate. Nguetho nu ra ziyate tengutho 'b_u i thānde 'bε'a i ja. ⁶ Ne njon ga jaf_u da hyāj_u gue'b_u 'bo'o da xij_u ngue x_un ho 'b_u ga oth_u ran ts'o. Nguetho to'o da 'yōt' ya y_un ts'o, εmme x_un ngu da nu rá cue Ojā, nanguie a him bi 'yōrpa masu

Ojã. ⁷ Pɛ hin dan 'yohɯ to'o i øt' ran ts'o, nguetho hin'yɯ 'bɛ'a man jahɯ ɯ. ⁸ Pɛ nu'ahɯ mam'bet'o gmí 'yohɯ bɯ ja ra 'bɛxui. Pɛ nangue guí 'bɯhmbɯ ra Cristo ya guí 'bɯhmbɯ bɯ ja rán nɛqui a. Nuya dãmam 'bɯhmbɯ tengu rán sãui bɯ ja ran nɛqui. ⁹ Nɛ nu'a rán nɛqui Ojã, gue'a dán jahɯ ra hogambɯi a, nɛ gue'a dãm mamhbɯ majuãni a, nɛ gue'a dá øthɯ ran ho a. ¹⁰ Nɛ dami hyumbi gan xãhmbɯ gui 'yøthɯ 'bɛ'a dí hyu rá mbɯi Ojã. ¹¹ Pɛ xíngui ts'ɯ ga øthɯ tengu øt'ɯ i 'yo bɯ ja ra 'bɛxui. Pɛ ga uhmbɯ ngue nte ní mbatho 'bɛ'a øt'ɯ. ¹² Pɛ ga pɛ'ts' ma sãhɯ hin gam mamhbɯ 'bɛ'a øt'ɯ i øt' mán t'ãguitho ran ts'o. ¹³ Pɛ nu'a rán nɛqui Ojã di yot'ɯ to'o i 'yo bɯ ja ra 'bɛxui, ndepe da bãdi ngue i ja yú ts'oquí. Nɛ hingui sã da 'yãn mant'ãgui thoho n'da 'bɛ'a øt'e, nguetho nu'a rán nɛqui Ojã di yot'ɯ gãtho ran ts'o. ¹⁴ Janangue'a nt'o't'i: "Daman nuhmbɯ ngue guí ãhmbɯ, tengu 'bɯ gyú duhɯ, nguetho nu'a ra Cristo di 'da ahɯ ran nɛqui," bi 'yɛna. ¹⁵ Janangue'a dami jamansu 'bɛ'a guí øthɯ, nɛ hin gam 'bɯhmbɯ tengu ɯ yɯ jã'i ngue hingui pãdi 'bɛ'a øt'e. ¹⁶ Pɛ madague'a xɯn hɛi yɯ pa i ja bɯ ya, dami hyumbi gam pɛhmbɯ xɯn ho. ¹⁷ 'Yo guí co'yãmbɯihɯ, pɛ dami hyumbi gui hyoni gui pãhmbɯ rá pãhã ra Hmu. ¹⁸ Pɛ hin dán johyahɯ a ra sɛi, nguetho di ts'ongahɯ a. Pɛ man'da dán johyahɯ rá Hogandãhi Ojã. ¹⁹ Nɛ 'da dán johyahɯ n'da ngu n'dajɯ ngue dan xihmbɯ 'bɛ'a i øcahɯ ra Hmu, ngue dan tuhmbɯ yú thuhu Ojã gãtho ma mbɯihɯ dá ɛspahɯ Ojã a. ²⁰ Nɛ thocua thoho ga xihmbɯ jamadi Ojã ra Ta, nangue 'bɛ'a gãtho jajɯ, nangue rá thuhu ma Hmuhɯ ra Jesucristo.

Dim 'bɯmanho yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja yún nguse

²¹ Nɛ hin dan junthɯ, pɛ 'da xtán 'yɛhɛ thohohɯ, nguetho gãtho gahɯ dín numansuhɯ ra Cristo. ²² Nɛ nu ahɯ gyú xisuhɯ, dami 'yøthɯ 'bɛ'a im man ni ndøhɯ, tengutho bɯ gní

'yøthɯ a im mam ma Hmuhɯ mahɛts'i. ²³ Nguetho nu'ɯ yɯn 'yohɯ i 'bet'o bɯ ja rá ngu, tengu a ra Cristo i 'bet'o bɯ 'bɯh yɯ 'yɛc'yɛi, ngue tengu 'bɯ guesɛ a rá jã'i a, nɛ rãm pørpate gãtho ɯ. ²⁴ Nu'ɯ yɯ xisu da 'yøt'e 'bɛ'a gãtho im man yú ndø, tengu tho yɯ 'yɛc'yɛi da 'yøt'e 'bɛ'a gãtho im man ra Cristo. ²⁵ Nɛ nu ahɯ ma min'yohɯ ahɯ, dami huɛc ni xisuhɯ, tengu tho a ra Cristo bi huɛc yɯ 'yɛc'yɛi, nɛ bi un rá te nanguejɯ. ²⁶ Nɛ nu a ra Cristo ngubɯ bi 'yøt'e, nu'bɯ mi japi da bo xɯn ho gãtho yɯ 'yɛc'yɛi nangue rãm hman Ojã. Nguetho ram hma tengu 'bɯ ra dehe i pɛ't'e gãtho ran ts'o. Nɛ nu'a ran xixyã, n'da ra hmɛpya ngue ra Cristo bi hoga ma mbɯihɯ. ²⁷ N'damhɯma da zin ɯ yɯ 'yɛc'yɛi, ngue ya gãtho mahoqui, nɛ nte man ts'o din 'yohɯ. Nɛ hin'yɯ 'bɛ'a da thĩnbi, pɛgue gãtho i jua a ran ho. ²⁸ Nɛ gãtho yɯn 'yohɯ, nde'bɯ di huɛc yú xisu, tengu bɯ ní huɛc rá jã'izehɛ. Nguetho nu'ɯ to'o di huɛc rá xisu, din huɛc zehɛ a. ²⁹ Nɛ xinga n'da ra jã'i i san rá jã'izehɛ, pɛ din jamansu, nɛ i 'uĩni xɯn ho rá jã'i, tengutho i øt'a ra Cristo nangue yɯ 'yɛc'yɛi. ³⁰ Nguetho nujɯ dyɯ 'yɛc'yɛihɯ, tengu 'bɯ rá ngøc'yɛi nɛ rá do'yo gahɯ a rá jã'i ra Cristo. ³¹ Tengu mán t'o't'i: "Nu'bɯ n'da ran 'yohɯ i sin rá xisu, i soh rá ta nɛ rá mbe, n'damhɯma da zã di manda rá xisu, tengu 'bɯ ɛ rá jã'izehɛ," bi 'yɛn'a ra t'ohni. ³² Nɛ xɯn hɛi da bãdi 'bɛ'a nam bøn na, pɛ dí ɛngã drã Pablogã, ngue i udi nangue ra Cristo nɛ nangue yɯ 'yɛc'yɛi. ³³ Pɛ nɛ im ma, gãtho ahɯ ngue gyɯn 'yohɯhɯ, dami huɛc ni xisuhɯ tengu bɯ gní huɛc zehɛhɯ. Nɛ nu'ahɯ gyɯ xisuhɯ damín numansu ni ndøhɯ.

6

¹ Nu'ahɯ gyɯ t'uhnihɯ gyɯ 'yɛc'yɛihɯ dami 'yøthɯ 'bɛ'a man ni tahɯ ni mbehɯ, nguetho gue'a yún thehɯ a ngue gui 'yøthɯ. ² Dami numansu ni tahɯ nɛ ni mbehɯ. Nɛ gue'a rá mbɯdi a rán t'ɛdi Ojã ngue ní jãp Ojã n'da a, ngue bi ma maya'bɯ. ³ Nɛ guehna ran jãpi bi ma da nu n'da 'bɯ da 'yøt'e,

ngue din ja ran johya ne xan ngu yu pa dim 'bucua ja ra häi. ⁴ Ne nu ah gyá tah, nu'bu guí sah ni t'uhnih, nde'bu hin gui jafu din cuetho. Pe dami temanho guerú dí 'yéc'yéi ra Hmu u. ⁵ Ne nu ah gyu mbeñih ne gyu 'yéhéh, dami 'yóth xan ho 'bé'a im man ni hmuh ua ja ra häi, ne guin numansuh u, ne gui suh. Ne mpähä tho ho gui 'yóth ni 'befih, tengutho bu gní 'yörpah rá 'befi ni Hmuh ra Cristo. ⁶ Dami 'yóth xan ho ni 'befih, hinga hön'bu in nu ah ni hmuh, pe dami 'yóth tengutho bu gnín 'yéhéh ra Cristo. Ne gätho ni mbüh, ne gue'a rá pähä Oja a buya. ⁷ Dami 'yót' ni 'befih nangue ran johya, tengu bu gní 'yóth rá 'befi ni Hmuh mahéts'i, ne hinga hont'a dín numanho ah yu ja'i. ⁸ Ne damim bembu ya, Oja di cos'ah ran ho nangue ran ho xca 'yóth, madague'a gyu 'yéhéh o gue gyu hmuh. ⁹ Ne nu ah gyu hmuh, pe gui 'yörpah a xan ho u ni mbeñih, o gue ni 'yéhéh, tengu tho bu gní ndepe da 'yót'ah ran ho. Ne hin gui xihmbu yan unbi, nguetho guí pahmbu ngue n'dat'a ni Hmuh mahéts'i. Ne nu a ra Hmu mahéts'i hin di hyespu na nuju.

Di zerca ma mbüh rá ts'edi Oja tengu rá he ra dofui

¹⁰ Ne nuya ma zu cu ah, ga zacia ma mbüh nangue rá ts'edi Oja i jaj. ¹¹ Ngue tengu n'da ra dofui i he rá he ngue ra t'egui ní tácuá yan sa u yan süih. Ne ngutho rá ts'edi Oja 'bu dí hombu ngue hin da zá da hyäju ra zithu. ¹² Nguetho hinga gue'u yu ja'i man süih, pe gue'u yu hmu yu ts'oqui, ngue ra zithu rá hmu ra 'bexui i ja gätho ra ximhäi. Ne u gätho yám fäts'ih ra zithu in 'youi ran dahi, ne gätho 'bé'a má ts'edi bá nexpu 'bah rá hmu ran ts'o, gätho man süih u. ¹³ Janangue'a tengu 'bu ga hehu yu t'egui ya, nangue gätho rá ts'edi Oja, ngue ga häth ga tafu yan sa ra zithu i säc ma mbüh. Ne nu'bu dá tahmbu ran sui, ya dá juahmbu xan ho, ne dá nuh xingui ts'u dá

'behmbu. ¹⁴ Ne nu yu t'egui dí xi ah, ne gue'u nán sähu u. Ngue nu'a ram hma dí tenhd, ngue tengu 'bu ran gat'ingue ra t'egui gam päth. Ne nu'a ná hambah ran hogui bi 'yörcahu ra Cristo, tengu 'bu ra coto ngue ra t'egui a, ngue hingui sä da daju ra zithu. ¹⁵ Ne nu'a ná yamanho Oja nangue'a ran ho ma'da'yo dá hambah, ne gue'a ná huth ran zambui tengu 'bu dí net' ma zapatoh ngue yu t'egui, ne dan tihmbu ga sühmbu ra zithu. ¹⁶ Ne man'da, nu'a ná pahmbu majuani Oja, ngue tengu 'bu n'da ra xit'egui ní dáqui gätho yan sa ra zithu, tengu 'bu t'engbah n'da ra sibi. ¹⁷ Ne nu'a ná pahmbu majuani dám pömbu, tengu 'bu dá pant' ma yahu ra fui ngue ra t'egui, ngue hin gam bembu a in nde di bengahu ra zithu. Ne nu'a rá m hman Oja, tengu 'bu ra espada di 'daju rá Hogandahi Oja, gue'a dám muthu ra zithu a. ¹⁸ Pe thocua tho ho dan yahu Oja, ga äfu rá ts'edi, xingui ts'u ga eshu nan yahu Oja, tengu di bengahu rá Hogandahi Oja. Ne dan éhyahu hin dan xömbüh, ngue ga äfu Oja da mbäx'u gätho ma mi'yéc'yéih. ¹⁹ Ne nugä drá Pablogä, dami 'yäfu Oja nanguecä, n'damhma di 'dacä ran 'yomfëni ne ga hut'anzambui gam mamp'a rá m hma, ne ga xi u hing yu judío 'bé'a nde Oja ngue da bah ya. ²⁰ Gue'a nán ofädigä a, ngue dí xicä yu ja'i 'bé'a bi xicä Oja. Dami 'yäfu rá ts'edi Oja ngue hin ga su ga thoqui gam mangä rá m hma.

Ran zengua ran zegui

²¹ Nuya dí penhdä bu na ma cuhu ra Tíquico, ngue emme mahuéqui. Ne nuna emme ot'e xan ho rá 'befi Oja. Nu'a da xi ah 'bé'a gätho dadí jagä, ne nangue gätho 'bé'a dí ot'ä. ²² Nuna ra Tíquico da gax na ra söcuá dí ot'ä, ne da xi ah nanguecähe, ne da hyut'a ni mbüh. ²³ Pe Oja ma Tahu ne ma Hmuh ra Jesucristo da hyut'a ni mbüh, ne di ja ah gui huç c ni mi'yéc'yéih, nguetho gá hyambahu rán ho mbo ni mbüh. ²⁴ Pe Oja di 'da ahu rán japi gätho ahu to'o gätho hin gui

'yε'ts'a gnín numanhohε a ma Hmuhε
ra Jesucristo. Ne hønt'a dá xi ahε ya.

FILIPENSES

Ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra dɔhnini Filipos

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Pablogä dí yo'be ra Timoteo drá 'yɛhɛ'be ra Jesucristo. Dí o't'ä'be na ra sɔcuɔ gätho ahɯ ma zɯ cu ahɯ, nɛ ɯ yɯ ngɔrbi nɛ ɯ yám fäts'ihɯ yɯ ngɔrbi, nɛ gätho ɯ i 'bɯpɯ ra dɔhnini Filipos ngue i tɛn'na ra Cristo. ² Pɛ dí ndep Ojɔ ma Tahɯ nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo da 'yɛnts'ahɯ rán jɔpi nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ.

Nu ra Pablo i äp ra jamadi Ojɔ nangue yɯ 'yɛc'yɛi

³ Jamadi, dí ɛmp'a ma Ojɔ, n'dandɔ ngu n'dandɔ dí m bɛn ahɯ, nguetho gue ahɯ mam fäts'i ahɯ bi 'dacä Ojɔ. ⁴ Nɛ zɔi ɛmmɛ i jagä ran johya 'bɯ dí äpä ra jamadi Ojɔ nangue ahɯ. ⁵ Nɛ dadín johyagä nguetho n'dat'a rá 'bɛfi ran ho ma'da'yo dí comhbɯ, gue'a gní zɛjɯ a, nɛ gue'a gá 'yøthɯ 'bɯ rá mbɯdi gá 'yɛc'yɛhhɯ, nɛ asta gue yɯ pa i jabɯya. ⁶ Nugä dí pɔdi ngue Ojɔ di thocta a ra hoga'bɛfi ngue bi dɯ'mi bi 'yørbɯ ni mbɯihɯ, janangue a di juadi xɯn ho 'bɯ bi zɔn ra pa ba ɛh mahøn'a ra Jesucristo. ⁷ Nɛ gue'a ná äpä ra jamadi Ojɔ a, ngue ɛmmɛ dí m bɛn ahɯ. Nɛ tengu'bɯ 'da'angu dí sähɯ ran ɯnbi dí sägä nɛ gue'a ná comhbɯ rán jɔpi Ojɔ a, dá gue'bɯ dí ofädigä, o gue'bɯ dí 'bäpɯ ja ran juɔnbate, ngue dadín yɔn a rán ho ma'da'yo ra Cristo dí m ma ngue majuani a. ⁸ Nɛ hønt'a Ojɔ i pɔdi hangu nan gu bɯ ná huɛc'ahɯ, nɛ tengu bɯ ɛmmɛ ni huɛgahɯ ra Jesucristo. ⁹ Hanangue'a dí äp Ojɔ ngue man'da xɯn gu din ja ahɯ ran huɛcate n'da ngu n'da ahɯ, nɛ din ja ahɯ ran 'yomfɛni xɯn ho, nɛ guim bɛmhɯ xɯn ho nangue a 'bɛ'a gätho guí øthɯ. ¹⁰ N'damhma gui huanhdɯ 'bɛ'a man'da xɯn ho gui 'yøthɯ, nɛ n'dat'a guim bɛmhɯ, nɛ hin hapɯ di

nɛqui ni ts'oquihɯ 'bɯ bi zɔn ra pa ngue ba ɛh ra Cristo. ¹¹ Nɛ hønt'a ra Jesucristo sä di 'da ahɯ ra hogambɯi, ngue xɯn gu yɯ hoga'bɛfi din ja ahɯ, nɛ gue'a dí t'ɛspa Ojɔ a.

Hønt'a ra Cristo nám 'bɯ a ra Pablo

¹² Ma zɯ cu ahɯ, dín nde ahɯ ngue gui pɔhmbɯ, gue'a nán te ran ho ma'da'yo a nám 'bäcä ua. ¹³ Ngue gätho yɯ dofɯi ua ja ran guts'ɯt'abi, nɛ'ɯ gätho mi'da yɯ jɔ'i i pɔdi ngue rá 'bɛfi ra Cristo a ná 'bäcä ua. ¹⁴ Nɛ dá gue'bɯ dí ofädigä, pɛ gue'a ní hyut'an zambɯi ma cuhɯ ngue'ɯ xɯn gu i 'bɯcua, nɛ hinguin su 'bɯ im man rá m hman Ojɔ. ¹⁵ I 'bɯcua 'da ɯ ngue im mamp'a rá m hman Ojɔ, i sɛya nangue rá m hman Ojɔ dí øt'ä. Pɛ i 'bɯh mi'da ngue im man rá m hman Ojɔ ngue nde da 'yøt' ran ho. ¹⁶ Nɛ nu'ɯ ngue ɯ i ja ran ts'ɛya, im ma nangue ra Cristo, nguetho in nde 'bɛ'a da dɔsɛ ɯ. Pɛ hinga gätho rá mbɯi im ma, pɛ høntho nde ɯ ngue di yop a ma dumbɯigä ua ja ra fädi. ¹⁷ Pɛ nu'ɯ mi'da di huɛgä, nɛ nde da mbäxgui, nɛ gue'a ní man rá m hman ra Cristo ɯ, nguetho i pɔdi 'bɛ'a ná 'bäcä ua, ngue dín yɔnba a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁸ Pɛ madague a hønt'a go to'o im mamp'a rá m hman Ojɔ, dá gue'bɯ n'dat'a im bɛni o hin'na 'bɯ im ma nangue a ra Cristo, nɛ guexta a ɛmmɛ dadín johya. Nɛ thocuɔ thoho dan johyagä. ¹⁹ Nguetho dí pɔdi ngue ga pømanhogä ua ja ra fädi, nguetho zɔi guí äfɯ rá ts'ɛdi Ojɔ nanguecä, nɛ zɔi i fäxcä rá Hogandahi ra Jesucristo. ²⁰ Nugä hin dín ndegä ngue m'bejua ga pɛ'ts' ma sä nangue 'bɛ'a dí øt'ä, pɛ ɛmmɛ dín nde ga hut'an zambɯi gam mangä xɯn ho rá m hman Ojɔ 'bɯ bi ts'ɛgbä. Janangue a gätho yɯ jɔ'i da bɔh rán uixte ra Cristo nangue a dí øt'ä, madague'bɯ dí 'bɯcä o gue'bɯ da thogä. ²¹ Nguetho hønt'a dí 'bɯi nangue ra Cristo, dín ndegä ngue din uixte ra Cristo nangue 'bɛ'a gätho dí øt'ä, nɛ man'da tho 'bɯ dá tugä. ²² Pɛ nu'bɯ guexta a dadí thoqui dí 'bɯcua ja ra häi, sä ga tɔh mi'da yɯ jɔ'i

ngue da 'yɛc'yɛi a ra Hmu mahɛts'i. Pɛ hin dí pɔsɛ nda a ga huanhni, hague dam 'bɛi, uague ga tu. ²³ Pɛ nugä ɛmmɛ xɛn hɛi ga pɔdi nda a ngue man'da xɛn ho. Pɛ nu'bɛ da hɔnsegä, man'da dín nde 'bɛ ga tu ngue ga mba ním 'bɛ'be ra Cristo, nguetho man'da xɛn ho nanguecä. ²⁴ Pɛ man'da xɛn ho nangue ahɛ ngue guexta a dí 'bɛcä ua ja ra ximhäi. ²⁵ Janangue a dí hɔxanjuani guexta a dam 'bɛcä ua ngue ga fäx ahɛ ngue dín te ni t'ɛc'yɛihɛ. Nɛ man'da din ja ahɛ ran johya 'bɛ man'da gá 'yɛc'yɛihɛ ra Cristo. ²⁶ Nɛ nu'bɛ dí 'bɛcä ua ja ra häi, nɛ guín nujɛ mahɔn'a, ɛmmɛ da hyu ni mbɛihɛ nangue ra Cristo, nɛ gui 'yɛspahɛ ra Cristo bɛya. ²⁷ Pɛ damam 'bɛhmbɛ 'bɛ'a rán sähɛ rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nɛ madague a 'darbɛ dí 'bɛhmbɛ o yabɛ dí 'bɛcä, pɛ ga ɔcä ran ho gui 'yɔthɛ bɛya, nangue 'da' angu guim bɛmhɛbɛ, nɛ gui fähmbɛ ma t'ɛc'yɛihɛ nangue rán ho ma'da'yo ra Cristo. ²⁸ Nɛ hin gui suhɛ to'o da zɛ ahɛ nangue ran ho ma'da'yo. Nɛ nangue hin gá suhɛ, da bɔdi ngue di 'bɛh yá te ɛ, nɛ da bɔdi ngue i ja ahɛ ra temazaɪ ngue bi 'da ahɛ Ojɔ. ²⁹ Nguetho hinga hɔnt'a ran ho bi 'da ahɛ Ojɔ ngue gui 'yɛc'yɛihɛ ra Cristo, pɛ nɛ'a man'da ran ho, ngue gui sähɛ yɛn ɛnbi nangue ra Cristo. ³⁰ Nɛ 'da'angu dí ɔthɛ ya, dadín ɛnbahɛ ngue dín yámhɛbɛ a ran ho ma'da'yo, tengu thoho gá nuhɛ dá ɔt'ä mám'bet'o, nɛ gui ɔhmbɛ ngue guexta'a dí ɔt'ä ya.

2

Nu rán uixte ra Cristo, hin'yɛ ran 'yɛts'i

¹ Nu'bɛ gue'a ra Cristo di zɛ ahɛ, nɛ gui pɔhmbɛ rán huɛcate a, nɛ nu'bɛ guín 'yohɛ rá Hogandahi Ojɔ, nɛ gui pɔhmbɛ gui 'yɔthɛ ra yembɛi nɛ ra mate, dan johyagä 'bɛ. ² Pɛ dami yusca ma mbɛi ran johya nangue 'bɛ'a gui ɔthɛ ya, ngue n'dat'a guim bɛmhɛbɛ, nɛ 'da xctín huɛctahɛ, nɛ 'da'angu nin 'yomfɛnihɛ guim

bɛmhɛbɛ, hinga 'dahma 'dan'yo guim bɛmhɛbɛ. ³ Nɛ hin ga ɔthɛ ran 'yɛya, nɛ hin dan 'yɛxhɛ, nɛ hin gam bɛmhɛbɛ ngue dan uixtehɛ, pɛ man'da da bɛnse n'da hingui hosɛ xinda gue'ɛ gä mi'da. ⁴ Nɛ hinga hɔnt'a ga hɔnsehɛ gam bɛmhɛbɛ, pɛ nɛ'a i hon ɛ mi'da ga fäxhɛ. ⁵ Pɛ n'da ngu'n'da dam bɛmhɛbɛ tengu tho bɛ i bɛnjɛ ra Cristo. ⁶ Nu ra Cristo 'da'anguui Ojɔ a, pɛ him bin 'yɛzɛhɛ ngue Ojɔ a, nguetho bi bɛnjɛ. ⁷ Ngue bá sogui gätho rá ts'edi mahɛts'i, nɛ bin 'yɛhɛ 'bɛ mún ja'i ua ja ra ximhäi, nɛ bi mbäx yɛ ja'i. ⁸ Nɛ nu'bɛ mún ja'i xingui ts'ɛ bin 'yɛts'i, pɛ bi 'yɔt'e gätho 'bɛ'a min nde Ojɔ, nɛ bi du bɛ ja ra pont'i tengu n'da ra ts'om'bäi. ⁹ Nɛ nangue a bi 'yɔt' ra Cristo, Ojɔ bi 'yɛspa a, nɛ bi un ra ts'edi man'da xɛn gu, nɛ gue'a ra thuhu bi unni ɛmmɛ man'da di muui. ¹⁰ Janangue a nu'a ra Jesús gue'a rán säui din thande a, gätho 'bɛpɛ mahɛts'i nɛcua ja ra häi nɛ'ɛ gätho xɛn du, yɛ ja'i nɛ yám 'bɛhni Ojɔ nɛ yɛ zithu, gätho da 'yɛspa ra Jesucristo ra Hmu. ¹¹ Nɛ gätho nán gu da bɔdi nɛ da ma ngue gue'a ra Jesucristo a ra Hmu nangue gätho 'bɛ'a i ja, n'damhɛma gätho da 'yɛspa Ojɔ ra Ta.

Nu yɛ 'yɛc'yɛi guesɛ ɛ yɛn yot'i ua ja ra 'bɛxui

¹² Janangue a ma zɛ cu ahɛ ngue dadí huɛc'ahɛ, zɔi gá 'yɔthɛ 'bɛ'a dá xi ahɛ nu'bɛ 'darbɛ mám 'bɛhmbɛ, pɛ madague'a yaua dí 'bɛcä ya, man'da hɛchi thoho gui 'yɔthɛ a nin sähɛ ngue i 'bɛh ma pɔrpatehɛ, nɛ hin gan 'yɛxhɛ, pɛ guín numansuhɛ Ojɔ. ¹³ Nguetho gue'a Ojɔ dim pɛpɛ mbo ma mbɛihɛ nɛ gue'a di 'dajɛ rá pähä nɛ rá ts'edi ngue ga ɔrbahɛ rá pähä Ojɔ. ¹⁴ Nɛ o gadí yɔni thohɛ, xín gan junthɛ, pɛ dami 'yɔthɛ gätho in nde Ojɔ. ¹⁵ N'damhɛma njon da dingahɛ n'da ran ts'o ngue da ma i ja ma ts'oquihɛ. Pɛ dam 'bɛhmbɛ tengu man sähɛ ngue yá hogat'ɛhni gahɛ Ojɔ, guerpɛ 'bɛ ɛ yɛ ja'i ngue i ɔt' ram fɛ'ts'i. Janangue a ga ɔthɛ bɛya tengu n'da ran yot'i bɛ ja ra 'bɛxui, ngue ga xihmbɛ rá m hman Ojɔ di un ra te.

16 Nε nu'bu gui xihmbu rám hman ra temazaı, nugä dan jhyagä 'bu bi zøn ra pa ngue ba ɛh ra Cristo, ngue hin'yu 'be'a dá pɛ'ts' ma sä nanguie ra 'befi xtá øt'ä bu guı 'buhmbu. 17 Nguetho dadı hoc'a ni t'ɛc'yɛihɛ, tengu'bu dadı hocä n'da ra 'bøts'e, xun ho 'bu dá undä Oja. Nε nugä 'bu hin dí gua u yun ungi dá sä 'bu gmı 'yɛc'yɛihɛ, pɛ man'da xun ho 'bu ga un ma te nε ga fäm ma ji, ngue dí gua a ra 'bøts'e ga undä Oja nanguie gätho ahɛ. Guexta a dadın johyagä, nε da zä gui hyamhbu man johyagä. 18 Jananguie a ga comhbu man johyagä 'bu bi zøn ra pa da t'ɛna da thogä.

Ra Timoteo nε ra Epafrodito

19 Nε nu'bu rá pähä Oja 'bex ga pen'nahɛ bu ra Timoteo da nu ahɛ. Nε nu'bu dá pädi 'be'a gadı jahɛ bu dan johyagä buya. 20 Nguetho njohgui 'bucua man'da ngue im bɛni tengu dí m bɛm'be ra Timoteo nanguie ahɛ. 21 Nguetho gätho mi'da i 'bucua im bɛnse nanguie yá 'befi zɛhɛ, nε him majuani rá 'befi ra Cristo Jesús im bɛm buya. 22 Pɛ ya guı pähmbu ngue ɛmme di muui nanguie 'be'a i øt' na ra Timoteo, ngue dí com'be rá 'befi Oja, tengu n'da ra ts'unt' u i conhui rá 'befi rá ta. 23 Pɛ dí tø'mi hasta gue'bu ga päcä 'be'a din jacä ua. Nε m'bejua ga penhdä bu na ra Timoteo. 24 Pɛ xømhma da nde ra Hmu mahɛts'i ngue da zä ga mba bu n'dihi, gan nu ahɛ. 25 Pɛ dí m bɛni ngue m'bet'o ga pen'nahɛ bu mahøn'a na ra Epafrodito, ma cuhɛ, nε dí com'be rá 'befi ra Cristo dın yamba'be a rán ho ma'da'yo. Guehna guá pɛncä'be ua nanguie da mbäxca'be. 26 Pɛ nuya ɛmme nde da mba bu gam 'buhmbu mahøn'a, nε ɛmme tu rá mbui ngue ya rá 'yøhmbu ngue mí u a. 27 Nε majuani ɛmme mi u nε mi ts'utho xtán du. Pɛ nanguie rá mate Oja ngue him bi du. Nε nu'bu xtán du, man'da ɛmme xun gu ra dumbui xcä nugä 'bu. 28 Pɛ jananguie a dí humbi ga penhdä n'dihi na, n'damhma gan johyahu 'bu guin nuhu mahøn'a, nɛcä da hyu ma mbwigä ua. 29 Nε nu'bu bi zøm bu dami

simhbu xun ho, nε gui 'yäfɛ ra jamadi Oja ngue bi xox a. Nε gätho yu jä'i guin numansuhɛ ngue øt'e tengu i øt' na ra Epafrodito. 30 Nε nuna mi ts'utho xtán du nanguie rá 'befi Oja, nguetho bi 'yɛn rá te nanguie bi zɛqui, ngue bi 'yøt' ra 'befi tengu tho'bu gue ahɛ xzuı zɛju.

3

Nu ra Cristo 'bu dí ɛc'yɛihɛ, gue'a ní bo ma mbuihɛ a

1 Nuya ma zɛ cu ahɛ, dí xi ahɛ, daman johyahu nanguie ra Hmu mahɛts'i. Nugä hin dadın xømmbui ngue ga xi ahɛ mahøn'a, gan johyahu, nguetho nin hos'ɛhɛ ngue dí xi ahɛ. 2 Daman jamansuhɛ nanguie u yu ts'on'yomfɛni jä'i, nguetho nu' u tengu tho'bu yu satexa'yo, nε i xi ahɛ jatho da hmɛpya ni jä'ihɛ ngue da mba nthɛqui ahɛ. 3 Pɛ nuju majuani am hmɛpya gahɛ bu na nuju Oja, nguetho dí thandehɛ Oja nanguie rá Hogandahi, nε dadın johyahu nanguie a ra Cristo Jesús, nε dí pähmbu hinga gue'a man hosegahɛ ní 'yɛnju yá t'unigahɛ Oja. 4 Pɛ nu'bu 'bo'o sä ɛna yá t'uhnı Oja nanguie xun hose, pɛ man'da sä xcä ɛngä 'bu, nguetho man'da mi pømanko man t'øt'egä. 5 Nguetho däm 'bui nanguie yu judío, nε ná hyatopa xtám 'bucä 'bu mi thegä ma xifani, nε gätho dá comhbe a bi xije Oja dyú hebreohe dyú judíohe, nguetho nu'a ma ta ra hebreo a gue a bi xand mam bombøta ra Benjamın mi 'buh maya'bu. Nε dá tendä 'be'a im man yu fariseo, ngue ɛmme dá humbi dá øt'ä u yán t'ɛdi yu judío. 6 Nε nugä ɛmme dá yängä a ma t'ɛc'yɛihe dyú judíohe, jananguie a madı unba yá 'yɛc'yɛi ra Cristo. Nε mi øt'ä u gätho yun ho im man u yán t'ɛdi yu judío, jananguie'a njo'o to'o mi sä da man'a n'da rán t'ɛdi Oja ngue dá fɛsthoho. 7 Nε mım bɛngä ní zingä Oja a man hose. Pɛ nuya dí pädi ndetho di 'berpa nın 'yomfɛni n'da a. Nε dá ɛ'ts'ä a ná bɛngä xun ho sɛgä jananguie bi zä dá tıngä ran ho nanguie ra Cristo. 8 Nε

madague'a hangu nan gu xtá øzehégä, pε ndetho man'da dí 'bēdi, nguetho man'da di muui ngue dí paçä ra Cristo Jesús ma Hmu. Janangue a gätho man hose dá 'bēdi, ya him mín numanho, n'damhma bi zä dán 'yo'be ra Cristo. ⁹ Nε nuya sä dam 'bū'be ra Cristo, nε ntemanho i jagä 'be'a dí øzehégä nangue yūn t'ēdi, pε nangue a dí εç'yēi 'be'a bi 'yōrcā ra Cristo, nε gue'a í bo ma mbūi a nε in numanhogä Ojā. Nguetho Ojā in numanho u i hāntho rá mate ra Cristo. ¹⁰ Nε nuya hōnt'a man'da εmme dín nde ga pādi xūn ho a ra Crsito. Ngue ga com'be xūn ho a rá ts'ēdi bin t'um 'bū mi dámbēni, nguepū da zä dam 'būi xūn ho 'bū dí 'būtua ja ra ximhäi, nε da zä dan ũnbä tengu yūn ũnbi bi nu a, nε da zä ga com'be rán dāte, ngue nde da ma di 'berqui xūn ho a man yombūi zehε. ¹¹ Nε nubūya xōmhma thoho da zä ga com'be xūn ho a rá ts'ēdi ra Cristo bin t'um 'bū mí dāmbēni, ngue dam 'būi xūn ho a ra 'da'yote.

Gan uēnthohū ga tqhmbū ra 'dihī būya

¹² Pε nugä hingui sä gam mangä ngue gätho dí com'be rá ts'ēdi ra Cristo, nguetho hin daná søni ngue gätho xtán hotho ga øt'e. Pε guexta a dadí thoqui dí honi ngue ga pādi gätho 'be'a bi bēngä ra Cristo Jesús 'bū mi bēndgä. ¹³ Pε ma zū cu ahū dí xi ahū ya, ngue hinga gätho dí øt'ä xūn ho, pε hin dín nde gam bēngä mahøn'a 'be'a xtá øt'ä mam'bet'o. Pε guexta a εmme dadí thoqui dí nde man'da ga øt'ä ran ho, ngue ga tāhā xūn ho. ¹⁴ Nε dín nde gan uēntho xūn ho, ngue ga tāhā ga hān a í zoncahū Ojā bū mahęts'i ga hāmhbū, nangue dí εç'yēihū ra Cristo. ¹⁵ Nε gätho ahū ngue xūn te nin 'yomfēnihū nangue ni t'εç'yēihū, nde'bū 'da'angu guim bēmhbū tengu dím bēngä. Nε nu'bū bū a n'da ahū n'dan'yo guim bēmhbū, nu a Ojā di ja ahū ngue gui pāhmbū 'be'a nde Ojā. ¹⁶ Pε nde'bū ga thohmbū tengu zāi dí øthū, nangue rá 'bēfi Ojā. ¹⁷ Ma zū cu ahū, dami tēnhdū a 'be'a dí

øt'ä, nε'ū mi'da 'bū i øt'a tengu dí øt'ä, dami tēnhdū u. ¹⁸ Nugä drá Pablogä, ga xi ahū mahøn'a, εmme xūn gu yū nidj ya xtá xi ahū, nguetho εmme tu ma mbūi nangue 'be'a i øt'ū 'da xūn gu, i εna i 'yo bū rá 'yu Ojā, pεgue din sūhmbū ra Cristo ngue hingui εç'yēi 'be'a í du bū ja ra pont'i. ¹⁹ Nε da zōn ra pa ngue da guadi nε di 'bēh yú te, nguetho hōnt'a 'be'a i si nε 'be'a ndese rá jā'i i hādumbūi. Pε εmme din 'yεx u nangue 'be'a i øt'ū nε hin'yū yá 'yāsä. Nε hōnt'a im bēni nangue a 'be'a jaua ja ra ximhäi. ²⁰ Pε nujū dyū 'yεç'yēihū, dyū mēnguhū bū mahęts'i, nε dadí thoqui dí tōmdahū ngue ba εh mahęts'i a mam pōrpatehū, ngue gue'a ma Hmuhū ra Jesucristo. ²¹ Nε nu'a ra Cristo di pārca ma ngōc'yēihū tengu rá jā'izehε ngue nuixte thoho, rá rs'ēdi i ja. Nε n'dat'a rá ts'ēdi ngue di manda 'be'a gätho i jaua.

4

Thoscua thoho dan johyahū nangue ra Hmu

¹ Ma zū cu ahū εmme dadí huεç'ahū nε εmme dím bēn ahū, nguetho xcá 'dajū ran johya, nε nangue gá 'yεç'yēihū, gue'a ní nεqui xūn ho ma 'bēfigä a. Nε nuya ma zū cu ahū, o gadí uānspa nin 'yomfēnihū nangue ni t'εç'yēihū. ² Nε nu aui man ju aui nangue ra Cristo ra Evodia nε ra Síntique, dami 'yōrcāui ra mate ngue 'yo gadín sūhmi, nguetho gadín cuui nangue ra Hmu mahęts'i. ³ Nε nu i ma hogamfäts'i'i ngue gá fāxca ra 'bēfi, dami fāx u yū xisu ngue dim 'būmanho, nguetho εmme dām pεcāhe u nu'bū má mamhbe bū rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nε a ra Clemente nε'ū mi'da bi mbāxqui, ngue gätho bi thusca ma thuhuhū bū ja ra xōcuā bū mahęts'i nangue bin 'dajū ra temazāi. ⁴ Pε thocua thoho dan johyahū nangue ra Hmu, nε dí xi ahū mahøn'a, dan johyahū. ⁵ Nε ga fāxhū ma mijā'ihū, n'damhma gätho yū jā'i da nu ngue dadí jamansuhū 'be'a nám 'būhmbū. Nε gam bēmhbū ngue

mi ts'utho ba ģh ra Hmu mahęts'i.
 6 Ne hin ga hađumbuihı nanguie 'be'a gätho dí homhbı, pe gätho ga xihmbı Oja 'be'a dí homhbı, ne ga xihmbı ra jamadi ngue zai őrcahı a xın ho.
 7 Ne nu Oja da hyurca ma mbuihı bıya nanguie ran johya hingui sä xtám baše n'da, pe gue'a ran johya ní jamansuc ma mbuihı ne man 'yomfęnihı, nanguie dın 'yohı ra Cristo Jesús.

Gam bęmhı 'be'a gätho xın ho

8 Nuya ma zı cu ahı, mi'da jaua ngue dın nde ga xi ahı. Ngue gam bęmhı gätho 'be'a a majuani, ne gätho 'be'a yın thehı ngue dí hnumansujı, ne gam bęmhı hin di yoho bı dá ıthı 'be'a dí ıthı, ne hin te man ts'o gam bęmhı. Ne gam bęmhı ga őrpahı 'be'a dí hyu yú mbı ı ma jija'ihı, ne gam bęmhı ga ıthı 'be'a mfađi ngue xın ho. Ne gam bęmhı gätho 'be'a ęmme xın ho, ne gam bęmhı ngue 'be'a gätho da t'ęspi xın ho.
 9 Ne gui 'yıthı 'be'a gätho dá xın'nahı, ne gui tenhdı gätho 'be'a xtá ut ahı. Ne nu' bı ngubı gui 'yıthı, da zä gan 'yohı xın ho Oja ngue zai i hurpa ní mbı n'da.

Bi 'benpi ts'ı ram fäts'i a ra Pablo

10 Ne nu Oja bi 'dacä ran johya nanguie a gä bęnjı mahın'a, ngue gadi zejı ts'ı. Ne dí pačä ngue hin gä pumbęnijı, pe hınt'a nja, him mi sä bı gui zejı mam'bet'o.
 11 Pe hin dí ęna ngue xcán ınbä 'bı hin xqui fäxcahı, nguetho ya xtán zai ngue i jagä ran johya madague' bı i ja a ga honi o hin'yı.
 12 Nugä dí pačä 'be'a nám 'bımanho n'da ra hyoya, ne dí pačä 'be'a nám 'bımanho n'da ngue i ja xın gu. Ne dadın johyagä madague a dın niyagä o gue dí tumanthuhugä. Ne hınt'a go 'be'a dın nu, uague xın gu i jagä o hin'yı, pe i hu ma mbıgä.
 13 Ne hınt'a go má ts'ędi i ndec Oja, ya gätho sä ga ıt'e, nguetho i fäxca ra Cristo.
 14 Pe guexta a xın ho gä 'yıthı ngue gä zejı ts'ı, ngue i pan hnuman'ugä.
 15 Ne nu ahı gui 'bıhmbı

bı Filipos, gui pađhmbı ngue hınse ahı gä zejı ts'ı nu' bı má pıngä bı ra häi Macedonia, ngue rá mbıdi dá mangä ran ho ma'da'yo bı, ne gä pęcahı ra mbeti.
 16 Ne nu' bı guexta a mí 'bıcä bı ra hnini Tesalónica, yonđi hyundı gä pęcahı ra mbeti, gue' bı má hongä.
 17 Ne hinga hıntho dın nde ga hani, pe dın nde ngue di jađ ahı Oja nanguie a xcá 'dajı, nanguie gä zejı.
 18 Nugä ya dá hani 'be'a guä pęcähı ' bı mi zıcua ra Epafrodito, ne i pongui ts'ı 'be'a dí honi. Ne nanguie 'be'a guä pęcähı, nu Oja i numanho, tengu' bı n'da ran t'unni ęmme di muui.
 19 Ne nu'a ma Ojađı dí 'da ahı xın ho 'be'a gätho gui homhbı nanguie dí 'bıhmbı ra Cristo Jesús. Nguetho nte di 'be'a, ne ęmme xın ho a di 'dajı.
 20 Pe dí ęspahı ma Tahı Oja ne gätho yı pa mazai. Ne hınt'a dım bęngä a.

Rán zęgui ran zęngua

21 Ne dí pen'nahı ran zęngua gätho yı 'yęc'yei ngue i 'bıpı, nanguie rá thuhu ra Jesucristo. Ne gätho ya yı cu dí 'bıhmbe ua i pen'nahı ran zęngua.
 22 Ne'ı mi'da yı 'yęc'yei ngue i 'bıcua ja ra hnini, gätho i pen'nahı ran zęngua. Ne nu'ı yı 'yęc'yei ngue dim pęcua ja ran guts'ıt'abi man'da in nde di zęngua ahı.
 23 Ne nu ma Hmuhı ra Jesucristo dí äpä di 'da'ahı rán jađi gätho ahı. Ne hınt'a dí xi ahı a, ne hınt'a gam bęmhı a ya.

COLOSENSES

Ra sɔcuɔ bi 'yorba ra

Pablo ɥ yɥ 'yɛc'yɛi bɥ ja ra

dɔhnini Colosas

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Pablogä, ma 'bäigä'be ra Cristo Jesús, nangue rá páhä Ojá. ² Nɛ dí yo'be ma cuhɥ ra Timoteo, dadí zɛngua ahɥ gátho yɥ 'yɛc'yɛi ngue guí 'bɥhmbɥ bɥ ja ra hnini Colosas, dadín cuhɥ nangue n'dat'a dím bɛmhɥ ra Cristo. Nɛ dín ndehe ngue gátho ahɥ guin nuhɥ rán jɔpi Ojá ma Tahɥ, nɛ da hyut'a ni mbɥihɥ.

Jamadi dí ɛmfɛ Ojá

³ Nu'bɥ dí yáhe Ojá ngue rá Ta ma Hmuhɥ ra Jesucristo, thocua thoho dí ɛmfɛ jamadi nangue ahɥ. ⁴ Nguetho ya xtá øhmbe nangue ni t'ɛc'yɛihɥ nangue ra Cristo Jesús, nɛ dá øhmbe ngue ja ahɥ ran huɛcate nangue ni mi 'yɛc'yɛihɥ. ⁵ Nguetho guí tømhbɥ 'bɛ'a gátho yɥn ho guin nuhɥ bɥ mahɛts'i, nɛ guí tømhbɥ gue'bɥ go rá mbɛdi gmí 'yɛc'yɛihɥ a ram hma majuɔni. ⁶ Nu ran ho ma'da'yo ngue xcá 'yøhmbɥ, nuya din xandi, nɛ hønɥ go hapɥ i pa, di pãrpa yú mbɛi yɥ jã'i, tengu tho bin ja bɥ guí 'bɥhmbɥ 'bɥ gmí 'yɛc'yɛihɥ njuɔntho rá mate Ojá. ⁷ Gmí 'yøhmbɥ ran ho ma'da'yo gue'a bi xi ahɥ man 'yo'be ra Epafras. Nugähe ɛmmɛ dadí huɛje na, nguetho nuna ran 'yohɥ n'da rá 'yɛhɛ ra Cristo, nɛ di zɛ ahɥ nangue rá 'bɛfi Ojá. ⁸ Nɛ nuna ra Epafras bi xije ngue gadí huɛgahe nangue rá Hogandãhi Ojá di bɛn'nahɥ. ⁹ Nɛ nu'bɥ ra pa dá øhmbe ngue xɥn ho ni t'ɛc'yɛihɥ nɛ nin huɛcatehɥ, thocua thoho dí äfe rá ts'edi Ojá nangue ahɥ, ngue gui pãhmbɥ rá páhä Ojá nɛ gui pãhmbɥ rán 'yomfɛni a rá Hogandãhi Ojá. ¹⁰ Nɛ dí äfe rá ts'edi Ojá ngue gam 'bɥhmbɥ tengu rán säui ɥ yú t'uhni Ojá, nɛ thocua thoho zãi gui 'yøthɥ a in numanho ra Hmu. Nɛ dí äfe Ojá ngue

gui 'yøthɥ yɥ hogant'øt'e, nɛ din te ni mbɥihɥ ngue man'da gui pãhmbɥ Ojá. ¹¹ Nɛ gátho nan gu rá ts'edi Ojá dí äpãhe nangue gátho yɥn ɥnbi guín nuhɥ, ngue hin gan xømbɥihɥ. Nɛ nangue rá ts'edi Ojá di ja ahɥ ngue hin di ɥn'na ni mbɥihɥ, nɛ din ja ahɥ ran johya. ¹² Janangue a da zã gui 'yɛmfɥ jamadi ma Tahɥ Ojá, nguetho bi hogahɥ da zã ga comhbɥ 'bɛ'a gátho di un yɥ 'yɛc'yɛi guepɥ bí ja rán nɛqui. ¹³ Nɛ bi yãnjɥ Ojá bɥ ja rá ts'edi ra 'bɛxui, nɛ bi zixgahɥ bɥ di manda rá Ts'ɥnt'ɥ di huɛqui. ¹⁴ Nɛ nu'a rá Ts'ɥnt'ɥ bi gurca ma ts'oquihɥ, nɛ gue'a í zã bi pungahɥ Ojá a.

Rá 'bɛfi bi 'yøzɛhɛ ra Cristo

¹⁵ Nɛ nu Ojá hingui sä da nu n'da, pɛ nu ra Cristo ngue 'da'angudui Ojá, nɛ bin jã'i ua ja ra häi tengu tho 'bɥ dá nuhɥ Ojá. Nu ra Cristo mi 'bɥ 'bɥ rá mbɛdi thoho, 'bɥ nte mi ja ua. ¹⁶ Nɛ nangue rá ts'edi Ojá ra Cristo bi 'yøt'e 'bɛ'a gátho i ja nɛ to'o gátho i 'bɛi, guecua ja ra häi, nɛpɥ mahɛts'i, nu'ɥ di nɛqui nɛ'ɥ hin di nɛqui, gátho ɥ i ja yá ts'edi, nɛ'ɥ ɛmbi i jase yá ts'edi, pɛ nu ra Cristo bi 'yøt'e gátho ɥ ngue di manda ɥ. ¹⁷ Nɛ nu'a ra Cristo mi 'bɛi nu'bɥ ma hin'yɥ ua ra ximhäi. Nɛ nangue rá ts'edi di jamansu xɥn ho gátho 'bɛ'a bi 'yøt'e, nɛ gue'a ní bømanho a. ¹⁸ Nu gátho yɥ 'yɛc'yɛi i 'bɛi n'dam'bɛi tho i øt'e tengu'bɥ n'danjã'i tho, nu ra Cristo tengu'bɥ rá yã a. Nɛ di un ra temazã yɥ 'yɛc'yɛi. Nɛ nu'a, rá mbɛdi ngue bi dambɛni a. Janangue a hin'yɥ man'da ra ts'edi nuixte tengu rá ts'edi a. ¹⁹ Nguetho bi zãn Ojá hønt'a rá Ts'ɥnt'ɥ bi unni gátho rá ts'edi. ²⁰ Nɛ nu'bɥ mí mbãn rá ji ra Cristo bɥ ja ra pont'i, bi 'berpa yú ts'edi ɥ gátho madín sɥhmbɥ Ojá i 'bɛcua ja ra häi nɛpɥ mahɛts'i. Nɛ gue'a dí hocpi gátho 'bɛ'a i ja, nɛ gue'a dí hocpa ɥ to'o gátho in nde. ²¹ Nɛ nu'a ra Cristo bi hogahɥ, nguetho yatho dá 'uehmbɥ bɥ rá 'yu Ojá, nɛ mí øthɥ yɥn ts'o, nɛ gue'a dán sɥhmbɥ Ojá a. Pɛ nuya Ojá sä da numanhojɥ. ²² Nu Ojá bi hogahɥ gátho ma ts'oquihɥ,

nguetho rá ja'i ra Jesús bi nu ran unbi ne ran date nangueja. Janangue'a xtán hotho gah_u 'b_u bi dáj_u b_u 'b_u Oja, ne hin da dinga ma ts'oquih_u. ²³ Pe nu'b_u guín nde ngue din ja ah_u b_u, pe jatho thocua thoho gui 'yɛc'yɛih_u, ne hin gui 'yon nin 'yomfɛnih_u. Ne gui thoqui gui tømhb_u ran ho ma'da'yo gá 'yøhmb_u, nu'a bi sih y_u ja'i gátho ra ximhäi. Ne n'dat'a ram hma dí øt'ä ngue dí m pøngahyagä, guesä drá Pablogä.

Rá 'bɛfi ra Pablo

²⁴ Ne nugä di johya ma mbai 'b_u dín nu ran unbi nangue ah_u. Ne x_un zän Oja ga comhb_u rán unbi ra Cristo, nguetho yá mbeti gah_u a. Nu'a bi nu ran unbi nangue gátho y_u 'yɛc'yɛi, necä dín nu ran unbi tengu bi zän Oja ngue gan nugä. ²⁵⁻²⁶ Ne bi huancä Oja gátho y_u 'yɛc'yɛi ga pɛpi, ngue ga xih ran ho ma'da'yo. Ne nu'a ran ho ma'da'yo ní gua a rá m hman Oja a, ngue im ma gátho him mam fadi mam'bet'o. Nguetho gue'b_u rá mbudi thoho njom mí paði. Ne nu'b_u mám 'b_uhmb_u b_uya, ne ja dá paħmb_u b_uya. ²⁷ Ne nuna ram hma him mam fadi, ngue dim 'b_up_u ra Cristo b_u mbo ma mbaiih_u, ngue gátho dyá 'yɛc'yɛih_u i 'b_uh ra ximhäi, ne'x_u hing y_u judío. Ne nangue dim 'b_up_u mbo ma mbaiih_u ra Cristo, sä ga tømhb_u a rán ho nuixte bí ja b_u mahɛts'i. Ne guehna ran t'øt'e nuixte in ndej_u Oja ga paħmb_u ya. ²⁸ Janangue a nu ran ho ma'da'yo dí m mamhbe ne dí xänbahe x_un ho, ne gátho y_u ja'i dí xihmbe ran ho, nangue bi 'dacä ran 'yomfɛni Oja. Nguetho dí ndepe gátho da mba ma hocpi yá mbai x_u, nu'b_u i paði 'bɛ'a bi 'yørba ra Cristo. Ne da zä dim 'b_ui x_un ho ra Cristo b_u mbo yá mbai b_uya. ²⁹ Janangue a gátho ma mbai dí øt'ä ma 'bɛfi, nangue ra ts'edi ngue bi 'dac ra Cristo dí øt'ä.

2

¹ Nugä drá Pablogä dín nde ah_u gui paħmb_u ngue dí haðumbai dí äpä rá ts'edi Oja nangue ah_u gyá 'yɛc'yɛih_u. Ne'x_u ngue 'b_up_u ra hnini Laodicea

ne gátho x_u mi'da ngue njam'b_u mi nugui. ² Dín nde ah_u ngue da hyu ni mbaiih_u, ne n'dat'a guim bɛmh_u nangue i ja ah_u nin huɛcateh_u n'da ngu n'da ah_u. Ne hin te di 'bɛdi ngue gui paħmb_u nangue ra Cristo, nguetho 'bɛ'a gátho him mam fadi sä gui tømhb_u nangue ra Cristo. ³ Pe nangue ra Cristo sä gui tømhb_u 'bɛ'a him mam fadi nangue rán 'yomfɛni ra Cristo. Ne hønt'a ra Cristo sä da 'yut ah_u rán 'yomfɛni Oja. ⁴ Nuna guehna dí xi ah_u na, nguetho 'b_ui 'da nde da hyä ah_u, ɛmmɛ mahotho im man x_u, pe him majuani. ⁵ Nugä hinga 'darb_u dí 'b_uhmb_u ya, pe i so ma mbai nangue ah_u. Ne ɛmmɛ i hu ma mbai 'b_u dí øde ngue hingui cuent' ni mbaiih_u, ne hingui tap a ni mbaiih_u x_u y_u hyäte, nangue ni t'ɛc'yɛih_u nangue ra Cristo. ⁶ Nde'b_u thocua thoho gan 'yoh_u ra Cristo Jesús ra Hmu, nguetho ya gá sin a ra Cristo ngue dim Hmu b_u ja ni mbaiih_u, ne bi du nangue ah_u. ⁷ Nu ra Cristo tengu'b_u ra da'y_u a, ne n'dat'a guí comhb_u rá te ni mbaiih_u, ne gue'a nán te ni mbaiih_u a. Ne dami zacua ni t'ɛc'yɛih_u, tengu bi sän'nah_u. Ne zaí gui 'yɛmf_u jamadi Oja gátho bi 'da ah_u.

Dí comhb_u ra 'da'yote ra Cristo

⁸ Damin jamansuh_u ngue hin din ts'on ni t'ɛc'yɛih_u nangue 'bɛ'a im man i 'da y_un 'yoh_u, ngue nde da hyä ah_u. Pe im bɛnɛ a i xi ah_u, ne him majuani a i xi ah_u. Gue'x_u yám hmanɛ y_un 'yoh_u im ma mi'da y_u hmu hin di nequi di manda ua ja ra ximhäi, ne hin rán t'ɛdi ra Cristo x_u. ⁹ Pe nangue a ra Cristo da zä ga paħmb_u x_un ho Oja. Nguetho Oja bin ja'i nangue rán gøc'yɛi ra Cristo, ne nte di 'bɛdi gátho i ja a Oja nangue rá ja'i ra Cristo. ¹⁰ Janangue a nu'b_u dín 'yoh_u ra Cristo, i jaj_u 'bɛ'a gátho dí homhb_u. Ne nu'a ra Hmuts'ut'abi a, ne hønt'a di manda gátho 'bɛ'a i ja. ¹¹ Ne nu'b_u má ɛc'yɛih_u ra Cristo, bi thegah_u gátho ma ts'oquih_u gátho gah_u, ne ah_u ngue hing y_u judío ah_u. Ne gue'a njuantho ran thequi in nu Oja a bi 'yøt ah_u ra Cristo. ¹² Nguetho

nu'bu mán xixyáhu, tengu'bu 'darbu bi t'ägahü a ra Cristo, ngue dá sohmbü bü ma nyon 'yomfënihü. Ne tengu'bu 'darbu dá thambënihü ra Cristo bü ja ra 'da'yote, nguetho dí εc'yëihü rá ts'edi Ojä bi xox'a ra Cristo 'bü mi du, nangue rá ts'edi xün ndoho. ¹³ Ne nu'bu hin ní hoc ni mbühü, gätho ahü ngue hing yu judío ahü, tengu'bu gyá duhü nangue ni ts'oquihü, ne hin gmi comhbü ran hoqui bi man Ojä maya'bü. Pe nu Ojä bi ja ahü ne'ahü dá comhbü ra tema'da'yo ra Cristo, ne bi pungahü gätho ma ts'oquihü. ¹⁴ Ne nuju hin dá jäshü yün t'ëdi Ojä, o gue'a ran hocjä'i dí päsehü hin dá jäshü a, ne gue'a gä dín dupatehü a. Pe bi gurga man dupatehü a ra Jesús 'bü mi du bü ja ra pont'i. Ne gue'a ní hogahü Ojä a. ¹⁵ Ne nangue a 'be'a bi 'yöt' ra Cristo 'bü mi du bü ja ra pont'i, bi 'berpa yá ts'edi ü i éna i ja yá ts'edi ngue hin di nequi. Ne bi japi ngue bi mbë'ts' yá sä 'bü mi hnu ngue bi dā a ra Cristo.

Ga homhbü ga øthü ngue dyu mænguhü bü mahëts'i.

¹⁶ Janangue a njon da zä da xijü ga sufü 'be'a dí sihü, ne njon da zä da xijü jatho ga sufü n'da ran go, gue'ü yu t'angopa, o gue'ü yu pa ran ts'äya. ¹⁷ Ne nuya yün t'ëdi émbi xün duxqui, bi man Ojä maya'bü ngue bi xiü yu judío, pe 'da yu patho ü. Ne din t'es' 'bü bá éh ra Cristo ü, nguetho yu hmëpya thoho nangue a ra Cristo. Pe nuya bi zøh ra Cristo, ne gue'a majuani i ja rá ts'edi a. ¹⁸ Ne masque i si ahü gui 'behmbü rán japi Ojä 'bü hin gui thandehü yüm 'behni Ojä mahëts'i. Pe o guí suhü. Gue'a im man ü 'da, nguetho émbi ran 'yëts'i 'bü dí thandehü ra Cristo, nguetho i ja rá ts'edi. Pe go i éñ ü hing ran 'yëts'i 'bü ga thandehü ü i coh yá ts'edi, ngue yüm 'behni Ojä mahëts'i. Pe im mansë, ne him bi 'yut Ojä, nguetho émmë xün ts'o yün 'yomfëni ü. ¹⁹ Pe nu'ü hin'yü 'be'a yün jahü ra Cristo. Pe nuju dyü 'yëc'yëihü dí 'bühbü ra Cristo tengu'bü n'danjä'i tho dí comhbü. Nu ra Cristo tengu'bü ra yä, ne di bëngahü yün 'yomfëni

xün ho, ne gue'a nán te ma mbühü a, tengu bi zän Ojä.

'Darbü dá tuhü ra Cristo ne 'darbü dí 'bühbü a

²⁰ Ha hin gá tuhü ra Cristo, ne guí éna gá hyëhmbü yün t'öt'e ra ximhäi. Pe hanja guexta a gní 'yøthü tengu'bü rá mbëti ahü ra ximhäi, ngue guí ødahü yün t'ëdi ü to'o émbi di manda ua ja ra ximhäi. ²¹ Ngue sä i éñ ahü: “Yo guí thähmbü ya, ne o guí sahü ya, ne o guí haxhü ya.” Pe nde'bü hin gan hyëhmbü ngue di 'berp ahü ü yün t'ëdi ü. ²² Pe gätho ya éñju ga sufü, pe an ts'änni gätho ga homhbü ne din thegue. ²³ Ne éna gue'bü gue'a ran 'yomfëni xün ho a im man ya yün 'yohü, nguetho im man a n'da ran thande ngue hin dín 'yëx a n'da, ne im ma da zethoho 'be'a in nde n'da. Pe mfädi hinga gue'a, nguetho hinga gue'a ní zërpa ní mbüi n'da 'bü im bëni da 'yöt' ran ts'o.

3

¹ Pe gam bëmhbü ngue 'darbü dá thambënihü ra Cristo, tengu'bü ya dá sohmbü ra ximhäi. Janangue a ga homhbü ga øthü ngue dyu mænguhü bü mahëts'i, ngue ya dí 'bühbü ra Cristo, ne nu'a i 'büpü ja rán 'yëi Ojä, i conhui rá ts'edi a. ² Gam bëmhbü tengu bü nam bëñ ü 'büpü mahëts'i, ne hin gam bëmhbü tengu bü nam bëñ ü 'bücua ja ra ximhäi. ³ Gam bëmhbü ngue 'darbü dá tuhü ra Cristo, ne nuya 'darbü bi 'besca ma tehü ra Cristo bü bí ja rá ts'edi Ojä, bü nam bëñ a. ⁴ Nu ra Cristo dá simhbü mbo ma mbühü, ne gue'a ma tehü i jajü a ya. Ne nu'bü bi hnu a rá ts'edi nuixte ra Cristo, neju da hnu ngue dí comhbü rá nuixte a.

Hønt'a ma'da'yo gam bëmhbü ya

⁵ Janangue a nuya gätho yün ts'o ra ximhäi i ja bü mbo ma mbühü ga hëhmbü, tengu'bü dán hyosëhü. Hin dan 'yomt'ënihü, xin ga øthü yu 'yäsä, ne ga éshü ü yu ts'on'yomfëni. Xín dan siyatehü, nguetho tengu'bü dí thandehü ü yu ojä ngue him majuani. ⁶ Pegue guehya da nu rán ts'ëmbi Ojä

nts'utho, ngue gätho u hin di jamansu 'be'a im man Oja. ⁷ Nu'ehu ngubu gmí øth u 'bu gmí 'yoh u bu ja ra 'bexui. ⁸ Pe nuya dami hyehmbu 'be'a gmím bēnbahu ni mijā'ihu ya, gätho ra cue, ne dami hyehmbu a gní 'yēt'ambuihu ran ts'o. Ne o gadí c'aman'u ni mijā'ihu nangue ra ts'ore, ne gui 'yeshu nangue ra ts'ore i pōn ni ndehu. ⁹ Ne o gadín xihmbu yu fēhni n'da ngu n'da ah, nguetho ya gá pähmbu nin 'yomfēnihu ne gätho 'be'a gmí øth. ¹⁰ Ne nuya i ja ah ma'da'yo nin 'yomfēnihu. Pe nu Oja man'da man'da di 'da ah ran 'yomfēni, da gohi tengu thoho rán 'yomfēni ra Cristo, ngue bi 'daju ra 'da'yote. ¹¹ Nu ra Cristo 'da'angu bu na nu yu jā'i, madague hōnt'a go 'be'a má jā'i, yu griego, o gue yu judío o gue hing yu judío, o gue yu 'bāndapo jā'i, o gue yu 'yēhē, o gue hing yu 'yēhē. Nu ra Cristo in 'yoh hōnt'a to'o nde da 'yēc'yēi, ne nangue ra Cristo ga tūmhbu gätho dí homhbu. ¹² Ne nangue rán huçate Oja ya bi huancahu ngue ga ēc'yēihu. Janangue a nde'bu ga øth ran hocjā'i, ne hin dan 'yēxhu, ne ga ørbahu ran ho ma mijā'ihu, ne din ja ma yembuihu, ne hin dan xōmbuihu 'be'a da t'ørcahu. ¹³ Ne dam punbahu n'da ngu n'daju nu'bu da 'yørcahu ran ts'o n'da, tengutho bu í pūngahu ra Cristo. ¹⁴ Pe man'da ēmmē hnehi thoho ga øth ran huçate, hin te dadí 'bēhmbu 'bu. ¹⁵ Ne ga jafu ra Cristo di manda gahu, n'damhma dim 'būmanho ma mbuihu. Nguetho ya bá zoncahu Oja ngue dam 'būhmbu tengu'bu n'danjā'itho. Ne thocua thoho ga xihmbu ra jamadi 'be'a bi 'yørcahu Oja. ¹⁶ Ne gam bēmhbu rām hman ra Cristo, ne nangue rām hma din jajū ran 'yomfēni xūn ho. Ne gue'a dán xānbahu a n'da ngu n'daju. Ne ga ēmfu jamadi Oja nu'bu dí tuhmbu yu thuhu, o gue dí m mamhbu rām hman Oja. ¹⁷ Ne 'be'a gätho dí øth, ne 'be'a gätho dí m mamhbu, pe ga øth a dí t'ēspa ra Hmu Jesús. Ne ga ēmfu jamadi Oja ma Tahu, nangue a ra Jesús.

Dam 'būmanhohu bu ja ma ngumhbu

¹⁸ Ne nu ah gy xisuhu, dami 'yøhmbu 'be'a im man ni ndøhu, nguetho gue'a rán säui n'da ra 'yēc'yēi. ¹⁹ Ne nu ah gyūn 'yohuhu, dami huçc ni xisuhu, ne hin gui sūhmbu u. ²⁰ Ne nu ah gy t'ūhnihu, dami 'yøth 'be'a gätho man ni tahu ne ni mbeh, nguetho gue'a in numanho Oja a. ²¹ Ne nu ah gy tahu, ne gy mbeh, hinga thocua tho gui sūh ni t'ūhnihu, janangue a mpähä thoho da 'yøt'a guín numanhohu. ²² Ne nu ah gy 'yēhēhu ne gy mbēfihu, dami 'yøth 'be'a gätho nde ni hmuhu, yu jā'i. Pe hinga hōnt'u guim bēmhbu da numanho ah u, pe gue'a Oja guín ndehu da numanho ah. Janangue a gui 'yøth xūn ho ni 'bēfihu ngue dí numanho ah Oja. ²³ Ne nu 'be'a gätho ní 'bēfi guí øth, gui 'yøth xūn ho, nguetho hinga hōnt'a ra jā'i ni hmuhu, pe ne se a Oja. ²⁴ Nguetho ya guí pähmbu a ra herencia di 'daju ra Cristo, ngue i juadi xūn ho, ne gue'a majuāni ni Hmuhu a. ²⁵ Pe nu to'o i øt' ran ts'o, Oja di cospa a bi 'yøt'e, madague a hōnt'a go to'o ní jā'i.

4

¹ Ne nu ah gy hmuhu, dami 'yørpah ran ho ni 'yēhēhu o gue ni mbēfihu, nguetho guí pähmbu i 'būpu mahēts'i ni Hmuhu.

Man'da ran zofo

² Ne gätho gahu hin dan xōmbuihu nangue dan yāhu Oja, ne thocua thoho ga xihmbu jamadi Oja 'be'a gätho di 'daju. ³ Ne nu ah damin yāhu Oja nanguecāhe, ngue di jaje ga thoje gam mamhbe rām hma, ne ga xih yu jā'i 'be'a bi 'yurcahu, ram hma ngue him mam fādi, ngue dim 'būpu mbo ma mbuihu ra Cristo. Ne nugä dí ofädigä nguetho dí m mangä na ram hma. ⁴ Dami 'yāfu rá ts'ēdi Oja ngue da bōmanho 'be'a dí m mangä, ngue 'be'a bi 'yurcahu, nguetho jatho gam mangä xūn ho a. ⁵ Ne dami jamansu ni mbuihu, janangue a nu yu jā'i hing

y_u 'yɛc'yɛi da nu ngue majua_{ni} guín 'yoh_u ra Cristo. Ne d_aman ɣhyah_u gui xihmb_u nangu_e ra Cristo. ⁶ Dami zomanhoh_u y_u ja'i, ne hin gui 'y_uth_u _u, pɛ d_ami hyurpah_u y_u mb_ui. Pɛ ga p_ahmb_u 'bɛ'a dá th_ahmb_u n'da ngu n'da, nangu_e a ran ho di bɛngah_u Oja ngue ga xihmb_u.

Ran zengua ran zegui

⁷ Nuna ma z_u cuh_u ra Tíquico, ɛmme dadí huɛcä na, ne bi mbäxqui x_un ho ngue dá øt'be rá 'bɛfi Oja. Nu'b_u bi zø_m b_u, da xi ah_u gätho 'bɛ'a dadí jagä. ⁸ Janangu_e a dí pɛhndä b_u ya, ngue gui p_ahmb_u 'bɛ'a dí jagähe ua. Ne nu'a da hyut a ni mb_ui h_u nangu_e ra Cristo. ⁹ Ne da mbɛ ra Tíquico ma cuh_u ra Onésimo, nuna i ɛc'yɛi x_un ho na, nɛhna dadí huɛcä na. Nuna n'da ra mɛngu b_u guí 'b_uhmb_u, ne da xi ah_u 'bɛ'a gätho bin ja ua. ¹⁰ Nɛhna ma mi ofädi'be ra Aristarco, i pɛn'nah_u ran zengua, ne ra Marcos rá mɛni ra Bernabé i pɛn'nah_u ran zengua. Ne ya dá xi ah_u nangu_e ra Marcos, ne nu'b_u da zø_m b_u, dami simhb_u x_un ho. ¹¹ Nɛhna ra Jesús í Justo i pɛn'nah_u ran zengua. Pɛ høndi hyutho ya ma mijudíohe ngue y_u 'yɛc'yɛi dadím pɛhmbe ua nangu_e rá 'bɛfi Oja, ne guehya hyu ɛmme i hurca ma mb_ui. ¹² Ne nuna i pɛn'nah_u ran zengua na ra Epafra, n'da ra mɛngu b_u guí 'b_uhmb_u, ne rá 'yɛhɛ ra Cristo na. Ne z_ai i äp rá ts'edi Oja nangu_e ah_u, ngue hin gui p_ah nin 'yomfɛnih_u nangu_e ra Cristo, pɛ nju_antho gui 'yøth_u rá pähä Oja. ¹³ Ne majua_{ni} dí_m mangä nangu_e ra Epafra, ngue ɛmme x_u hy_adumb_ui in y_aui Oja nangu_e ah_u, pɛ hinga høn'a thoh_u, pɛ nɛ' _u y_u 'yɛc'yɛi i 'b_up_u ja ra hnini Laodicea, nɛ' _u 'b_up_u ja ra hnini Hierápolis. ¹⁴ Nu'a ra Lucas, ra médico, ɛmme dadí huɛj_u a, nɛ'a i pɛn'nah_u ran zengua. ¹⁵ Nɛcä dra Pablogä dí pɛnpa ran zengua y_u 'yɛc'yɛi ngue i 'b_up_u ja ra hnini Laodicea, nɛ'a man juh_u nangu_e ra Cristo ra Ninfas, ne gätho _u y_u 'yɛc'yɛi ngue dim pɛti b_u rán gu. ¹⁶ Ne nu ah_u, nu'b_u gá jua a gá mamhb_u na

ra sɔcu_a dí pɛn'nah_u ya, dami thoc-pah_u _u y_u 'yɛc'yɛi bí 'b_up_u ja ra hnini Laodicea. Ne'a man'da ra sɔcu_a dá pɛhndä b_u Laodicea, dami nuh_u b_u. ¹⁷ Ne nu'i gra Arquipo, pɛ i jaua a dí xi a'i. Dami 'yøt'e x_un ho ra 'bɛfi ngue bi 'da a'i ra Hmu, ne hingui ts'utho gui 'yøt'e. ¹⁸ Nugä dra Pablogä, dá o't'ä ua na man zengua nangu_e ma 'yɛsɛ. Pɛ damim bɛmh_u ngue dí ofädigä. Oja di jamansu ah_u ne da mbäx ah_u. Ne hønt'a dí xi'ah_u ya.

1 TESALONICENSES

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra ɖɔhnini Tesalónica

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Pablogä nɛ ra Silvano nɛ ra Timoteo dí ot'ähe na ra sɔcuɔ, nɛ dí pɛnh'nahe ran zɛngua gätho ɯ yɯ 'yɛc'yɛi gue dim pɛti bɯ ja ra hnini Tesalónica, gätho yɯ ja'i ngue in 'yohɯ Oja ma Tahɯ nɛ ra Jesucristo ma Hmuhɯ. Nɛ nu ahɯ nɛ dín ndehe dín ja ahɯ rán jaɓi Oja, nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ Oja ma Tahɯ nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo.

Bi t'ut'ɯ 'bɛpɯ dí 'yɛc'yɛi ɯ 'bɯpɯ mi'da yɯ häi

² Nɛ zai dí xihmbe jamadi Oja nanguɛ ahɯ. Nɛ zai dím bɛn ahɯ 'bɯ dí yahe Oja. ³ Nɛ dím bɛn ahɯ 'bɯ dí yahe Oja ma Tahɯ, nanguɛ ni t'ɛc'yɛihɯ gní'yøthɯ rá 'bɛfi Oja nɛ nanguɛ nin huɛcatehɯ ɛmmɛ guí humbi gam pɛhmbɯ, nɛ nanguɛ a guí tømDAHɯ ngue ba ɛh mahøn'a ra Jesucristo, nɛ gue'a gní hyät'i gní sɛthɯ 'bɛ'a gätho guín nuhɯ. ⁴ Ma zɯ cu ahɯ dí pɔhmbɛ ngue ɛmmɛ di huɛc'ahɯ Oja, nɛ bi huan'nahɯ ngue gyɯ mbɛti ahɯ a. ⁵ Nɛ nu 'bɯ rá mbɯdi dá mangähe bɯ a rán ho ma'da'yo ra Cristo, gá pɔhmbɯ him mam hmansɛgä, pɛ nanguɛ rá ts'edi a rá Hogandahi Oja guí hyamhɯ a ram hma bi bɛn'nahɯ gue majuaɓi a. Nɛ guí pɔhmbɯ mam 'bɯihe nu'bɯ mám 'bucähe bɯ, nguetho dá ut'ahɯ 'bɛ'a dám 'bɯ a n'da. ⁶ Nɛ nu ahɯ gá tɛnhɯ a ram 'bɯi dá ut'ahɛ ngue tengu bi 'yøt' ra Hmu mahɛts'i. Nɛ madague'a xɯn ngu ran ɯnbi gá nuhɯ, pɛ guehma gá hyamhɯ a ram hma nɛ gán johyahɯ nanguɛ rá Hogandahi Oja. ⁷ Pɛ nanguɛ mpähä tho ho gá hyamhɯ ram hma nɛ gám 'bɯmanhohɯ, gätho gá 'yuthɯ 'bɛpɯ dí 'yɛc'yɛi ɯ 'bɯpɯ ra häi Macedonia nɛpɯ ra häi Acaya. ⁸ Nɛ nanguɛ

ahɯ gá jafɯ bi fa a rán ho ma'da'yo ra Cristo, jananguɛ'a hinga hønɯ ra häi Macedonia nɛ ra häi Acaya, pɛ hønɯ go hapɯ i faɖi gue ɛmmɛ i ja ni t'ɛc'yɛihɯ nanguɛ Oja. Nɛ him mahyoni ga xihmbe a ram hman ya. ⁹ Nɛ nu'ɯ gätho yɯ ja'i i ma ngue ɛmmɛ gá simanhoje 'bɯ má mbähmbe bɯ ni hninihɯ. Nɛ i ma nanguɛ gá sohmbɯ ni nyoguihɯ, nɛ nuya guí thandehɯ Oja i 'bɯi ngue majuaɓi a. ¹⁰ Nɛ i ma gue guí tømhbɯ ba ɛh mahøn'a mahɛts'i ra Jesús, rá Ts'unt'ɯ Oja. Gue'a bá xox'a Oja bɯ 'bɯ ɯ xɯn du, nɛ gue'a ra Jesús da yaɓjɯ nanguɛ rán ts'ɛmbi Oja xɯn ɯ tho ngue ba ɛhɛ.

2

Rá 'bɛfi ra Pablo bɯ Tesalónica

¹ Nɛ nu ahɯ ma zɯ cu ahɯ guí pɔhmbɯ ngue hinga säti tho ho dá mbähmbe bɯ guí 'bɯhmbɯ. ² Nɛ guí pɔhmbɯ hangu nangu ran ɯnbi bi mba ma ɯnguigahe nu'bɯ mám 'bɯhmbɛ bɯ ja ra hnini Filipos. Pɛ madague'a dá nuhe ran ɯnbi, nu Oja bi 'daje ran zambɯi dá xi ahɯ rán ho ma'da'yo ra Cristo, madague xɯn ngu min nde da zɯje. ³ Nguetho hin dá xi ahɯ n'da ram hma him majuaɓi, nɛ hin dá xi ahɯ nanguɛ 'bɛ'a ga tɔsɛhe, nɛ hin dím bɛni ngue høntho xcá hä ahɯ. ⁴ Pɛ nugähe nzai dí mamhbe tengu in nde Oja, nguetho Oja bi huangähe ga mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo, nɛ i pɔ Oja ngue hin te dá cømhbɛ, nɛ hin dá homhbe 'bɛ'a da numanho yɯ ja'i. Pɛ Oja di ɔsca ma mbɯihe. ⁵ Nɛ hin dí huanhde yɯm hma mahotho guɛpɯ da numanhoje yɯ ja'i. Nɛ hin dí homhbe ngue ga tɔhmbe ra mbɛti. Nu'a Oja i pɔdi 'bɛ'a dí mamhbe. ⁶ Nɛ hin dá homhbe 'bɛ'a dí numansuje yɯ ja'i, xínga gue ahɯ o gue'ɯ mi'da, madague'a mi sä xcá øt'ahɛ ts'edi nguetho ma 'bäigähe ra Cristo. ⁷ Pɛ ɛmmɛ dá tump'a ma mbɯihe tengu 'bɯ n'da ra mbe di jamansu yá t'uhni, nanguɛ man huɛcatehe dá øt'ahɯ. ⁸ Dín nde ga comhbɯ a rá m hman Oja madague'a jatho ga ɛm ma tehe,

nguetho εmmε dadí huεc'ah. ⁹ Ma z_u cu ah, ha hin guím bεmh_u 'bε'a dá øthe 'b_u mám pεhmbe b_u ma pa nε ra xui ngue dá honsεhe 'bε'a dá homhbe, nguetho him mi nde ga pa ahe. Pε ra mate thoho dá xi ah_u rám Hman Oj_u. ¹⁰ Pε ha hin guí p_uεsh_u, nε a Oj_u i p_uadi 'bε'a mam 'b_uihe nu'b_u mám 'b_uhmbe b_u guí 'b_uhmb_u gy_u 'yεc'yεih_u, ngue hont'a Oj_u dín ndehe da t'εspi, nε hin'y_u 'bε'a dí mba ma y_uεpihe, nguetho g_utho x_un ho 'bε'a dá øthe. ¹¹ Nε guí p_uhmb_u ngue n'da ngu n'da ah_u dá øthe tengu'b_u ma t'uhni ahe tengutho n'da ra ta di huεc y_u t'uhni nε di un ran zofo. Nε xtá h_ut'ah_u ra ts'edi ni mb_ui_u. ¹² Nε dá xi'ah_u ja ts'editho guí 'y_uth_u ram 'b_ui tengu i numanho Oj_u. Nguetho Oj_u bi zonh'nah_u guí comhb_u a rá ts'edi nuixte b_u di manda. ¹³ Nε nz_ui dadí unhde ra jamadi Oj_u nangue ah_u, nguetho nu'b_u má xi ah_u rám Hman Oj_u, gá hy_uamhb_u a maju_uni rám Hman Oj_u, nε hin gá 'yεmh_u gue hontho rám hman ra j_u'i. Nε gue'a ram hma dím pεp_u mbo ni mb_ui_u ya, g_utho ah_u ngue guí εc'yεih_u. ¹⁴ Nu ah_u ma z_u cu ah_u, gá nuh_u ran unbi gue bi 'y_ut'a ni mεnguh_u, tengutho bi nu y_u 'yεc'yεi b_u ra h_ui Judea nu'b_u mi nu ran unbi ngue bi 'y_urpa y_u mijudíoh_u. ¹⁵ Nu y_u judío bi hyo a ra Hmu Jesús, tengutho bi 'y_urpa y_u p_ungahy_u Oj_u mam'bet'o, nεc_uhe bi hy_unje thi, nε Oj_u dín s_uhm_u, nε njo'o to i numanho. ¹⁶ Nε nu'b_u má xihmbe y_u j_u'i ngue hing y_u judío ra 'yu dí p_u Oj_u, pε bi hεg_uhe y_u judío. Janangue'a b_un te y_u ts'oqui, nε nuya bi ts'anni da nu rán ts'εmbi Oj_u nts'utho.

Nu'a ra Pablo nde da mba mahøn'a b_u Tesalónica

¹⁷ Ma z_u cu ah_u, nu'b_u má njo'og_uhe b_u 'da y_u pa, hin dadí pumb_uni ah_u, pε dím b_un ah_u nε εmmε dín ndehe ga mb_uhmbe b_u, gua nu ahe. ¹⁸ Nug_uhe mim b_uni ga mb_uhmbe b_u, nε nug_u dra Pablog_u mi s_upi ga mbag_u b_u x_un ngu y_u nidj, pε 'bex bi z_ungua ra z_uth_u. ¹⁹ Pε gue'a zεhεh_u man johya

ahe. Nguetho nu'b_u bá εh mahøn'a ma Hmuh_u ra Jesucristo, di nεqui x_un ho ma 'bεfihe, ngue ya gá 'yεc'yεih_u. ²⁰ Maju_uni guesε ah_u man johya ah_u, nguetho tengu'b_u man t'unni ah_u ga dá ah_u b_u.

3

¹⁻² Pε nug_u him mí h_ut'i ga t_u'mi mi'da y_u pa ngue da 'b_ux ah_u. Janangue'a dá p_un'nah_u na ma z_u cuh_u ra Timoteo ba f_ux ah_u nε di zε ah_u nangue ni t'εc'yεih_u, nε dá co'be ua ja ra hnini Atenas. Nε nu ra Timoteo n'da rá 'yεhε Oj_u ngue dadím pεhmbe ngue dí mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo. ³ Nuna ra Timoteo di zε ah_u ngue hin guí 'uehmb_u b_u ja rá 'yu Oj_u nangue ran unbi guín nuh_u. Nguetho ya guí p_uhmb_u gue rá p_uh_u Oj_u ga nuh_u ran unbi nangue'a ga t_uhd_u ra Cristo. ⁴ Guí p_uhmb_u 'bε'a dá xi ah_u nu'b_u mám 'b_uhmbe, ngue jatho guín nuh_u ran unbi tengu guín nuh_u ya. ⁵ Nε nu'b_u him mi s_u man'da nya'a ga t_u'mi, dá pεhd_u n'dihi b_u ra Timoteo, nguetho dín nde ga p_uadi 'bε'a guí øth_u nangue ni t'εc'yεih_u. Nguetho nug_u dí su da d_u ah_u ra z_uth_u, nε s_uti thoho ra 'bεfi dá øt'ahε b_u 'b_u. ⁶ Pε nuna ra Timoteo ya bí 'b_ur_u guεp_u guí 'b_uhmbe nε dá h_uamhbe ra nde nangue ni t'εc'yεih_u nε nangue nin huεcateh_u. Nε bi xije ngue nz_ui εmmε guím b_unje nε guín nde guín nuje, tengutho b_u na ndeg_uhe gan nu ahe. ⁷ Janangue'a ma z_u cu ah_u, madague'a dín nuhe ran unbi ua, pε nu'b_u má øhmbe ngue'a gadí zacuatho ni t'εc'yεih_u, 'bex bi hyu ma mb_uihe. ⁸ Nε nug_uhe s_u ga h_uthe y_un unbi dín nuhe ua, nguetho dí p_uhmbe gue ya gadí thot'a ni t'εc'yεih_u nangue'a ra Hmu. ⁹ Thocua thoho dí xihmbe jamadi Oj_u nangue'a ran johya gadí 'daje. ¹⁰ Nε nu ra pa nε ra xui dí y_uhe Oj_u nangue ah_u, nε dí _up'ahε rá ts'edi Oj_u ngue gan nu ah_u mahøn'a. Nguetho dín nde ga x_un'nah_u 'bε'a gadí 'bεhmbe nangue ni t'εc'yεih_u. ¹¹ Nε dí _uc_uhe Oj_u ma Tah_u nε'a ma Hmuh_u ra Jesucristo

gue di jaje ga mbähmbe b_u gua nu ah_u. ¹² Nε ma Hmuh_u di ja ah_u ngue 'da gdán huεctah_u n'da ngu n'da ah_u, nε gui huεj_u gätho mi'da, tengugähe ngue dadí huεc'ah_u. ¹³ Gue nu'a ran huεcate i ja ah_u dí zac'a ni mb_uih_u nε di ja ah_u n'dat'a Oj_u guim bεmh_ub_u, nε gätho ma hoqui b_u dán nu Oj_u ma Tah_u nu'b_u bá εh mahøn'a ma Hmuh_u ra Jesús din 'yoh_u gätho x_um pøhø.

4

Dam 'b_uhmb_u a dí numanhoj_u Oj_u

¹ Nuya ma z_u cu ah_u, dí xi ah_u nangue rá thuhu ma Hmuh_u ra Jesús gue gui thoj_u gui 'yøth_u 'be'a dá xän'nah_u. Nε gam 'b_uhmb_u a dí numanho ah_u Oj_u, nε man'da gui thoj_u x_un ho. ² Nε guim bεmh_ub_u ya 'be'a gätho dá xän'nah_u nangue rá thuhu ma Hmuh_u ra Jesús gue gui 'yøth_u. ³ Nε gue'a nde Oj_u gue gui däf_u gätho ni mb_uih_u, nε hin gui 'yøth_u ran 'yomt'εni. ⁴ Nε n'da ngu n'da ah_u nde'b_u gui p_uhmb_u guin numansu ni xisu zehεh_u, janangue'a hin gui 'yøth_u ran 'yomt'εni mi'da y_u xisu. ⁵ Nε hin gui 'yørpah_u ran ts'o tengu i øt'ε y_u j_u'i ngue hingui p_u Oj_u. ⁶ Nde'b_u xinga n'da ah_u gui 'yøth_u gui unba ni min'yoh_uh_u ngue gui nutontof_u rá xisu. Nguetho Oj_u di cos'ah_u ran unbi 'b_u gue'a gui 'yøth_u, tengu dá xi ah_u. ⁷ Nguetho Oj_u bi zongah_u ga øth_u ran ho nε him bi zongah_u ga øth_u ran ts'o. ⁸ Nu'a to'o fεsthoho ε y_un zofo im mangua, pε hin rám hmanε n'da ran 'yoh_u i fεsthoho pε rán t'εdi Oj_u, ngue bi 'daj_u rá Hogand_uhi. ⁹ Nu Oj_u ya bi xän'nah_u ngue gan huεj_u n'da ngu n'da ah_u, janangue'a hin'y_u man'da ga xi ah_u. ¹⁰ Nε ya gá 'yuth_u nin huεcateh_u gätho y_u cu i 'b_up_u ra häi Macedonia. Pε dí xi ah_u ma z_u cu ah_u nε man'da gui 'yuth_u nin huεcateh_u. ¹¹ Nε nu ah_u o gadím pate thohoh_u pε gui 'yøzεhε ni 'bεfi zehεh_u nε gui hy_udumb_ui gui hyomhb_u 'be'a gdám 'b_uhmb_u, tengu xtá xi ah_u. ¹² Nu'b_u ngub_u gui 'yøth_u, da numanho ah_u

ε hingui εc'yεi, nguetho hin guí äth_u 'be'a guí homhb_u.

Ba εh mahøn'a ma Hmuh_u ra Jesu-cristo

¹³ Nuya ma z_u cu ah_u dín nde ah_u gui p_uhmb_u 'be'a din ja ε y_u 'yεc'yεi x_un du, janangue'a hin da du ni mb_uih_u tengu ε y_u j_u'i nte mán ho i tø'mi, ngue hingui p_u Oj_u. ¹⁴ Nε tengu b_u na εc'yεih_u ngue bi du ra Jesús nε bi d_umbεni a, nε ngutho b_u dá εc'yεih_u da d_umbεni ε y_u 'yεc'yεi x_un du, nε di jap Oj_u gätho din 'yoh_u ra Jesús nu'b_u bá εh mahøn'a. ¹⁵ Guehna rám hman ra Hmu dí xi ah_u ya, nuj_u dy_u 'yεc'yεih_u gue dí 'b_uthoh_u 'b_u bá εh mahøn'a ra Hmu, hin dam 'bεt'oh_u ga texh_u mahεts'i, pε nu'ε y_u 'yεc'yεi x_un du dim 'bεt'o ε. ¹⁶ Nguetho guesε ra Hmu ba ç_uh mahøn'a mahεts'i, nε εmme ts'edi da ma nangue rá ts'edi nu'b_u bi zøn ra pa da man Oj_u. Nε rá ngurpa m'behni mahεts'i εmme nts'edi da ma. Nε gätho na ng_uni ra ximhäi da t'ø a rá thuxi Oj_u. Nε gätho ε to'o xí 'yεc'yεi, ngue x_un du, da d_umbεni, nε gue'ε rá mb_udi da ndexp_u mahεts'i. ¹⁷ Nε dim 'bejua ε y_u 'yεc'yεi ngue i 'b_utho, 'dat'a da zixcah_u, nε dan c'ath_u ra Hmu b_u i ja y_u güi nε dam 'b_uhmb_u ra Hmu gätho y_u pa maz_ui. ¹⁸ Nε guehna dá xi ah_u gnín hyurpa ni mb_uih_u n'da ngu n'da ah_u.

5

¹ Ma z_u cu ah_u, hingui jatho ga xi ah_u jam'b_u da zøn ε y_u pa din ja ε an ts'änni din ja. ² Nguetho nu ah_u guí p_uhmb_u x_un ho ngue njongui p_udi, o gue ra pa o gue ra xui ba εh ra Hmu. Tengub_u hingui p_u a n'da jam'b_u ba ε'a n'da ra bε. ³ Nε nu'b_u da man ε hing y_u 'yεc'yεi gue gätho i 'b_umanho nε nte mán ts'o din ja, 'bex ba εh ran ts'εmbi da 'yøt' Oj_u ngue hin dim pommi ε. Nguetho tengu n'da ra xisu gue bi zøn ra ora dim 'b_uh rá t'uhn_u, nε hin hap_u sä da mbatho. ⁴ Pε nu ah_u ma z_u cu ah_u, hin di pi ah_u ngue tengu'b_u ba ε a n'da ra bε, nε hingan ts'ärb_u da zøhø, nε di pi ε i hup_u ja ra 'bexui.

Pε guí tømhb_u ra pa ba εh ra Hmu.
⁵ Nguetho gätho gah_u dí 'b_uhmb_u b_u
 ja ra 'b_uxui tengu'b_u ra xui. ⁶ Nde'b_u
 hin dam 'b_uhmb_u tengu'b_u dí a_uhmb_u,
 tengu u mi'da, pε dí nuhmb_u nε dan
 'yomf_unih_u x_un ho. ⁷ Nu ra xui i a_u
 y_u ja'i nε ra xui di ho di mihni. ⁸ Pε
 nuj_u gue dí 'b_uhmb_u ja rán nεqui Oj_u,
 nde'b_u nza_u din jaj_u ran 'yomf_uni x_un
 ho. Nε nuj_u jatho ga heh_u rá ts'edi Oj_u
 nangue ma t'εc'y_uei_u, nε ran huεcate,
 nε ga tømдах_u rán ho ma'da'yo ra
 Cristo gue gue'a dí pøj_u, janangue'a
 hin da daj_u ra z_uth_u. ⁹ Nguetho Oj_u
 him bi zāngah_u ga nuh_u rán ts'embi
 a. Pε bi zāngah_u ga h_umhb_u a ran
 ho ma'da'yo ngue di pøj_u ma Hmu_u
 ra Jesucristo. ¹⁰ Nguetho nu ra Je-
 sucristo bi du nanguej_u, ngue in nde
 'darb_u dam 'b_uhmb_u a, madague'b_u
 xtá tuh_u o gue dí teh_u nu'b_u bá
 εh mahøn'a. ¹¹ Janangue'a damin
 hyurpa ni mb_uih_u nε gam fäxh_u n'da
 ngu n'da ah_u tengutho guí øth_u ya.

*Nu ra Pablo di un ran zofo y_u
 'yεc'y_uei*

¹² Nuya ma z_u cu ah_u, damin nu-
 mansuh_u u gätho bi huan Oj_u ngue
 y_un ngurpi b_u, ngue xän'nah_u nε di
 'da ah_u ran zofo nangue Oj_u. ¹³ Dami
 numanhoh_u u nε εmme guí huεj_u
 nangue ra 'bεfi i øt'e nangue ah_u.
 Nε dami 'yεs'h_u a gnín junth_u b_u guí
 'b_uhmb_u. ¹⁴ Nuya ma z_u cu ah_u dí
 xi ah_u, dami xihmb_u u i d_unh_uy_uei ngue
 hingui ho 'bε'a i øt'e. Nε dami zεhmb_u
 to'o i tu yá mb_ui, nε dami zεhmb_u u
 ngue hinguin zaqui yá t'εc'y_uei. Nε o
 gadín xømь_uih_u nangue gätho u, pε
 dami fäxh_u u. ¹⁵ Nε gan jamansuh_u
 hin guí cospah_u ran ts'o 'b_u i øt'ah_u
 ran ts'o u 'da, pε gan 'yørpah_u ran ho
 n'da ngu n'da ah_u, nε gätho i 'b_ucua
 ja ra ximhäi. ¹⁶ Nε daman johyah_u
 gätho y_u pa. ¹⁷ Nε 'yo guí εs'h_u gan
 y_uah_u Oj_u. ¹⁸ Nε Oj_u guí xihmb_u jamadi
 'bε'a gätho bi 'yøt'ah_u. Nguetho gue'a
 in nde Oj_u a guí 'yøth_u, gue ah_u guín
 'yoh_u ra Cristo Jesús. ¹⁹ Nε 'yo guí
 sεrpah_u rá ts'edi rá Hogand_uhi Oj_u
 dim pεp_u mbo ni mb_uih_u. ²⁰ Nε 'yo

guí øman'uh_u 'b_u 'bo'o da ma, ngue
 dim pøngah_u Oj_u. ²¹ Dami bεmh_u
 gue 'bε'a gätho x_un ho o hin'na. Nu'b_u
 x_un ho, dami pεs'h_u. ²² Dami 'uehmb_u
 gätho 'bε'a mán ts'o. ²³ Nu Oj_u gue bi
 hoc'ah_u, nε di ja ah_u gätho ni mb_uih_u
 guim bεmh_u a. Nε di ja ah_u ni
 mb_uih_u nε ni teh_u nte mán ts'o din
 'yoh_u nu'b_u bá εh mahøn'a ma Hmu_u
 ra Jesucristo. ²⁴ Nu Oj_u gue'a bi
 zon'nah_u, ngub_u da 'yøt'ah_u. Nguetho
 di ja'ts'a im ma nε da 'yøt'e gätho na.

Ran zεngua ran zεgui nε rán japi Oj_u

²⁵ Ma z_u cu ah_u dami 'yäf_u rá ts'edi
 Oj_u nanguecähe. ²⁶ Dami zεnguangah_u
 ts'u u y_u cu nangue ran huεcate.
²⁷ Nuya dí xi ah_u nangue rán t'εdi ma
 Hmu_u, dami mamhb_u ma søcuagä
 b_u 'b_ui gätho y_u cu. ²⁸ Nε gue'a
 ma Hmu_u ra Jesucristo di jap'ah_u.
 Hønt'a dí xi ah_u ya.

2 TESALONICENSES

Ná yoho ra sɔcuɔ bi

'yorba ra Pablo ɥ yɥ

'yɛc'yɛi bɥ ja ra daɥnini

Tesalónica

Ran zɛngua

¹ Nugã dra Pablo, nɛ ra Silvano nɛ ra Timoteo dí o't'ahɥ na ra sɔcuɔ gãtho ahɥ gyɥ cuhɥ nangue ra Cristo guí 'bɥhmbɥ bɥ ra hnini Tesalónica, gue ahɥ guí 'bɥhmbɥ Ojɔ ma Tahɥ nɛ ma Hmuhɥ ra Jesucristo. ² Nu'a Ojɔ ma Tahɥ, nɛ ma Hmuhɥ ra Jesucristo dí ndepe di 'da ahɥ rán japi nɛ da hyut'a ni mbɥihɥ.

Di ɥnba ɥ yɥ ts'om'bäi 'bɥ bá pengra Cristo

³ Ma zɥ cu ahɥ jatho ga xihmbe Ojɔ jamadi nangue ahɥ. Nɛ xɥn ho ngue ngubɥ dí m bɛmhbe, nguetho thocua thoho man'da te ni t'ɛc'yɛihɥ, nɛ man'da man'da gnín huɛctahɥ n'da ngu n'da ahɥ. ⁴ Janangue'a man'da jagãhe ran johya nu'bɥ dí xihmbe mi'da yɥ 'yɛc'yɛi 'bɛ'a guí ɔthɥ. Nguetho hin gadín xɔmbɥihɥ nangue ni t'ɛc'yɛihɥ, madague'a hangu nangu yɥn ɥnbi guín nuhɥ nɛ'ɥ 'bɛ'a gãtho i t'ɔt'ahɥ ya nangue guí tɛnhɔɥ ra Cristo. ⁵ Nangue a guí háthɥ yɥn ɥnbi, guí uhmbɥ gue jatho di ɥnba Ojɔ ɥ to di ɥn'nahɥ, pɛ nu ahɥ gám pomhbɥ a. Nɛ nu'ɥ yɥn ɥnbi guín nuhɥ ya, gue'a ní hoc'a ni mbɥihɥ Ojɔ tengu rán säui bɥ di manda Ojɔ. ⁶ Nɛ xɥn ho da 'yɔt' Ojɔ 'bɥ bi un ran ɥnbi ɥ to di ɥn'nahɥ. ⁷ Nɛ nu Ojɔ di japi din säya nin ɥnbi guí nuhɥ ya, nɛ ngutho da 'yɔrcache 'bɥ bá ɛh mahɔn'a mahɛts'i ma Hmuhɥ ra Jesús, din 'yohɥ yɥm 'bɛhni gue i ja yá ts'edi, nɛ ban 'yohɥ ra sibi nts'utho. ⁸ Nɛ nu'bɥ bá ɛhɛ, di un ran ts'embi gãtho to'o hingui pɔ Ojɔ, nɛ gãtho to'o him bi 'yɔrpamasu rán ho ma'da'yo ma Hmuhɥ ra Jesucristo. ⁹ Nɛ nu'ɥ to'o da nu ran ts'embi xmá mba da nu ran ɥnbi ngue njam'bɥ da guadi, nɛ ma 'ueque tho bɥ 'bɥh ra Hmu mahɛts'i,

nɛpɥ hapɥ ja rá ts'edi nuixte. ¹⁰ Pɛ nu'ɥ yɥ 'yɛc'yɛi, gue'ɥ dí hnu a rá nuixte a ra Hmu 'bɥ bi zɔn ra pa ba ɛhɛ. Nɛ gãtho yɥ 'yɛc'yɛi da 'yɛspa a, nɛ ahɥ gan 'yohɥ ɥ, nguetho gá 'yɛc'yɛihɥ ran ho ma'da'yo dá xi ahɥ. ¹¹ Janangue a nzai dí yãhe Ojɔ nangue ahɥ. Nɛ dí äfe di 'da'a ni mbɥihɥ ngue yán thɛhɥ ram 'bɥi bi zän'nahɥ. Nɛ nu'a Ojɔ di 'da ahɥ rá ts'edi guí 'yɔthɥ ran ho guím bɛni guí 'yɔthɥ. Nɛ nangue ni t'ɛc'yɛihɥ, Ojɔ di zɛ ahɥ guí 'yɔthɥ rá 'bɛfi. ¹² Nɛ nangue'a 'bɛ'a guí 'yɔthɥ bɥya, nu'a ma Hmuhɥ ra Jesucristo da t'ɛspi. Nɛ nu'a xin da 'yɛs'ahɥ, nangue rá mate zɛhɛ a Ojɔ nɛ ma Hmuhɥ ra Jesucristo.

2

Ran 'yohɥ ngue ra ngɥrpa 'yɔt'ats'oqui

¹ Nuya ma zɥ cu ahɥ, dí xi ahɥ ya 'bɛ'a din ja nu'bɥ bá ɛh mahɔn'a ma Hmuhɥ ra Jesucristo, ngue di pɛrcahɥ 'darbɥ dam 'bɥhmbɥ. ² 'Yo gadí pãh nin 'yomfɛnihɥ 'bɥ 'bo'o da xi ahɥ, ya bi zɔn ra pa ba ɛh ra Hmu. 'Yo gadí 'yon ni mbɥihɥ 'bɥ 'bo'o da xi ahɥ bi bɛnba Ojɔ ngue ya ba ɛh ra hmu ya. Nɛ 'yo guí ɛc'yɛihɥ 'bɥ 'bo'o da hyã ahɥ ngue da 'yɛn ahɥ dá o't'ãhe ra sɔcuɔ dá mamhbe ya bi zɔh ra Hmu mahɛts'i. ³ Nɛ 'yo guí ɛc'yɛihɥ 'bɛ'a gãtho i man yɥ jã'i. Nguetho him ba ɛh ra Hmu asta gue'bɥ go gãtho yɥ jã'i i 'bɥcua ja ra häi ngue hingui ɛc'yɛi din sɥhmbɥ Ojɔ. Nɛ him ba ɛh ra Cristo asta gue'bɥ din 'yo a n'da ran 'yohɥ ngue ra ngɥrpa 'yɔt'ats'oqui, ngue m'bejua da t'ɛrpɥ ja ran ɥnbi mazai. ⁴ Nɛ nu'a ra ngɥrpa 'yɔt'ats'oqui da zui gãtho yɥ 'yɛc'yɛi gue i thãnde Ojɔ, nɛ da zɥ ɥ mi'da i thãnde hɔnt'a go 'bɛ'a i thãnde, nguetho in nde a dí mba nthãnde zɛhɛ. Nɛ da yɥrpɥ ja n'da ra nijɔ nɛ da hyupɥ, tengu'bɥ gue'a Ojɔ a. ⁵ Ha hin guím bɛmhɥ guehna dá xi ahɥ nu'bɥ mãm 'bɥhmbɥ bɥ. ⁶ Pɛ nuya guí pãhmbɥ 'bɛ'a i sãmmi ngue ba ɛhɛ, nguetho hinga na sɔn ra pa da man Ojɔ gue ba ɛhɛ. ⁷ Pɛ nuya ɛmme xɥn ngu dim pɛpɥ yá mbɥi yɥ jã'i a

rá ts'edi ra zĩthu, ngue hin di nɛqui. Pɛ i pa nts'ambi thoho rá ts'edi asta gue'bu go bi zõn ra pa ngue Ojã di 'uec'a to'o i sãmmi. ⁸ Nɛ gãtho da nu ran 'yohu ngue ra ngarpa 'yõt'ats'oqui. Pɛ nu'bu bá ɛh mahõn'a ra Hmu Jesús nuixtetho rá ts'edi, da hyo a ran 'yohu, ngue da huic thoho. ⁹ Nɛ nu'bu bá ɛh ran 'yohu ngue xun ngu rá ts'edi ra zĩthu in 'youi, nɛ da 'yõt'e xun ngu yu hmɛpya, nɛ yan t'õt'e nuixte ngue dí hyät' yu jã'i. ¹⁰ Nɛ gãtho 'be'a mán thäte da 'yõt'e, ngue da hyät' yu jã'i i 'yo rá 'yu ram 'bedi, gue'u him mín nde da 'yɛc'yɛi a majuani guerpɛ mí sã xtím põhõ. ¹¹ Nɛ nu'u gãtho him bi nde da 'yɛc'yɛi a majuani Ojã, di japi da 'yɛc'yɛi yu fɛhni nɛ da den'na ran 'yohu ngue ra ngarpa 'yõt'ats'oqui. ¹² Janangue'a gãtho u him bi 'yɛc'yɛi a majuani pɛ man'da di ho ran ts'o, 'darbu da nu rán ts'embi Ojã u.

Nthahni dim põhõ

¹³ Pɛ nzai ga xihmbe jamadi Ojã nangue ahɛ 'be'a gãtho bi 'yõt'ahɛ ma zu cu ahɛ, ngue di huɛc'ahɛ ra Hmu. Nguetho Ojã bi huahn'nahɛ rá mbudi thoho ngue di põ ahɛ. Nɛ nangue gá 'yɛc'yɛihɛ a majuani, nu'a rá 'bɛfi rá Hogandahi Ojã í bo ni mbuihɛ. ¹⁴ Nɛ bi huahn'nahɛ Ojã ngue gá 'yɛc'yɛihɛ 'bu má xi ahe rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nɛ bi zãn'nahɛ Ojã gui comhbɛ rá nuixte ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ¹⁵ Nuya ma zu cu ahɛ dami thoctahɛ ni t'ɛc'yɛihɛ, nɛ 'yo gadí uans'hɛ 'be'a guím bɛmhɛ, nɛ 'yo gadí pumbɛnihɛ 'be'a dá xãn'nahɛ nu'bu 'darbu mám 'buhmbɛ, nɛ'a 'be'a dá xi ahɛ nu'bu má o't'ahe u yu sõcuã. ¹⁶ Nuya gue ma Hmuhɛ ra Jesucristo, guesɛ a, nɛ Ojã ma Tahɛ, da hyut'a ni mbuihɛ mazai nangue rán hose Ojã. Nu'a Ojã di huɛc'ahɛ, nɛ nangue rá mate bi jajɛ ga tõhmbɛ 'be'a di 'dajɛ. ¹⁷ Nɛ nu'a Ojã da hyu ni mbuihɛ, nɛ di zet'a ni mbuihɛ ngue gui mamhbɛ nɛ gui 'yõthɛ 'be'a gãtho xun ho.

3

Gui 'yãfɛ Ojã nanguecãhe, ɛn'a ra

Pablo

¹ Hõnt'a dí xi ahɛ ya ma zu cu ahɛ, dami 'yãfɛ rá ts'edi Ojã nanguecãhe n'dahma din ja rá ts'edi rá m hman ra Hmu, nɛ da bõmanho hõnbɛ go hapɛ ga 'yomhbe. Nɛ gãtho to'o da 'yõde da hyani nangue ran johya, tengutho bin ja bu guí 'buhmbɛ. ² Nɛ gui 'yãfɛ rá ts'edi Ojã ngue da yanje bu 'buh yu ts'om'bãi jã'i, nguetho hinga gãtho in nde da hyan rá m hman Ojã. ³ Nguetho nu'a ra Hmu njãm'bu da hyegahɛ pɛ nzai da mbãjɛ, nɛ i ja rá ts'edi ngue hin di japi di un'nahɛ ra dãmants'o. ⁴ Nɛ nu'a ra Hmu di jaje dí pãhmbe ngue gadí thoctahɛ guí õthɛ 'be'a gãtho dí xi ahe. ⁵ Nɛ nu'a ra Hmu di ja ahɛ man'da man'da gui pãhmbe rán huɛcate Ojã, nɛ di ja ahɛ gui hyãthɛ 'be'a gãtho guí thohmbɛ tengutho bi 'yõt'a ra Cristo.

Jatho gui 'yõt' ni 'bɛfi zɛhɛhɛ

⁶ Ma zu cu ahɛ dí xi ahɛ nangue rá thuhu ma Hmuhɛ ra Jesucristo, dami 'uehmbɛ ts'u bu 'bu u ni cuhɛ i dãnhyɛi, ngue hingui nde dim pɛfi, gue'u hingui tɛn'na 'be'a dá xãn'nahe. ⁷ Nɛ nu'ahɛ guí pãhmbe 'be'a gdám 'buhmbɛ, tengu dá ut'ahe 'bu mám 'bucãhe bu, ngue hin dãm 'bũndãnhyɛi thohogãhe. ⁸ Nɛ xingui ts'u gá 'daje 'be'a dá homhbe. Pɛ dãm pɛhmbe ra pa nɛ ra xui n'dahma bin ja 'be'a dá homhbe, nɛ xingui ts'u dá pa ahe. ⁹ Madague mí sã xcã ähmbe ngue xqui zɛje. Pɛ dá ndehe ga ut'ahe ra hmɛpya gui 'yõthɛ. ¹⁰ Nɛ nu'bu mám 'buhmbɛ bu, dá xi ahɛ, ngue'bu 'bu a n'da hingui nde dim pɛfi, hin din sihmɛ 'bu, pɛ da zã ra thuhu 'bu. ¹¹ Nguetho dí õhmbe gue 'bu i 'da ahɛ hingui nde dim pɛfi, pɛ di hõdãnhyɛi thoho nɛ ndetho din thĩnt pɛ hin yã 'bɛfi. ¹² Nuya nangue rá ts'edi ma Hmuhɛ ra Jesucristo, dí xi u to'o hingui nde dim pɛfi, ngue da hyanya zɛhɛ rá 'bɛfi da 'yõt'e, nɛ da hyonɛ 'be'a dãm 'bui. ¹³ Pɛ nu'ahɛ ma zu cu ahɛ, o gadín xõmbuihɛ gui 'yõthɛ ran ho. ¹⁴ Nu'bu 'bu a n'da ahɛ hingui nde da 'yõt'a 'be'a dí xi ahɛ, dami hyethɛ 'bu,

janangue'a da mbe'ts' yá sä. ¹⁵ Pε o gadín sähmbu, pε gui unhdu ran zofo tengubü ni cuhä.

Ran zεgui ran zofo

¹⁶ Nε guesε ra Hmu, hønt'a sä da hyut'a ni mbühü, hønt'a go 'be'a guí thohmbü gätho yu pa. Nε nu'a ra Hmu gam 'bühmbü gätho ahü. ¹⁷ Nugä dra Pablo dí o't'ä na ran zεngua i ja ua ya nangue ma 'yεεgä. Tengubü ma firmagä na, ngue gätho ya ma søcuä. ¹⁸ Nuya nu'a ma Hmuhü ra Jesucristo di jap'ahü, gätho ahü. Nε hønt'a dí xi ahü a ya.

1 TIMOTEO

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Timoteo a ra Pablo

Ran zengua

¹ Nugä dra Pablogä, ma 'bäigä'be ra Jesucristo nangué rán t'ɛdi Ojɔ ma yántehe, né ra Jesucristo, guesé'a ran ho dí tɔmhɔ a. ² Dí pɛnh'na n'da ra sɔcuɔ gra Timoteo, tengubɔ majuɔni ma ts'unt'u i, ngue ya dá xän'na ma t'ɛc'yɛihɔ. Né dí äp Ojɔ ma Tahɔ di 'da'a rá mate né rán huɛcate, né da hyut'a ni mbɛi a ra Cristo Jesús ma Hmuhɔ.

Da mba ma hɛcpi ɔ n'dan'yo in xänbate

³ Né tengu dá xi'a 'bɔ má mba bɔ Macedonia, né ngutho dí xi'a ya, dami copɔ Éfeso, né gui hɛcpa ɔ 'da bí 'bɔpɔ, ngue hinga n'dan'yo da ma 'bɔ in xänbate. ⁴ Né dami xifi hin din xäh mí'da yɔ cuento gue 'be'a sä ɛmbi bi 'yɔt'u ndu ma bombɔtahɔ maya'bɔ né'bɔ ɛmmɛ ma 'be'a yá thuhu ɔ, ngue man'da di xánt'u yám hma. Nguetho nu'u yɔm hma tengu ɔ, säti thoho ran 'yomfɛni di un'na n'da, pɛ hin di 'yomfɛniba n'da da 'yɛc'yɛi Ojɔ. ⁵ Pɛ nu'a ma 'bɛfihɔ dyɔ xänbatehɔ, ga xänba yɔ jɔ'i dan huɛjɔ. Né gue'a ran huɛcate di néqui bɔ ma mbɛihɔ 'bɔ m'be't'e a, né'bɔ zɔi dí ɔthɔ a di bɛngahɔ Ojɔ, né'bɔ hɔnt'a Ojɔ dí m bɛmhɔ a. ⁶ Pɛ nu'u 'da hinga guehya yɔm hma dí huɛca n'da i honi, pɛ bi 'uɛpɔ ja rá 'yu Ojɔ, janangué i tɛn yɔm hma säti thoho. ⁷ Nu'u, ɛmmɛ i honi nde din xänbate nangué yán t'ɛdi Ojɔ bi man ra Moisés, pɛ hingui pɔdi 'be'a im ma. Sä i mants'editho, pɛ né hingui pɔdi 'be'a nam bɔn'u yám hmansɛ i ma 'bɔ i man yán t'ɛdi. ⁸ Dí pɔhmbɔ gue xɔn ho ɔ yán t'ɛdi bi xi Ojɔ ra Moisés. Pɛ bi ts'än yán t'ɛdi Ojɔ gue dí mba ma hɛcpi ɔ yɔ dɔdits'oqui. ⁹ Né gue'u yán t'ɛdi dí mba ma hɛcpi ɔ to'o jase yán t'ɛdi zɛhɛ, né'u i fɛsta yán t'ɛdi Ojɔ, né'u to hingui numansu Ojɔ, né di ho

da 'yɔt' yɔ ts'oqui. Né'u to hingui ɛspa Ojɔ, né i tɛn ra ximhäi, né i ho yá ta né yá mbe, né yɔ hyodu. Gue'u da sih yán t'ɛdi Ojɔ ɔ, né hinga gue'u hɔnt' Ojɔ mbɛni. ¹⁰ Né bi ts'än yán t'ɛdi Ojɔ dí mba ma hɛcpi ɔ ɔt' ran 'yomt'ɛni, né'u din 'yásäbi yá min'yohuhɔ tengubɔ n'da ra xisu, né'u i pɛ yá miɔ'i'hu, né'u i man yɔ fɛhni, né i xih ra fɛhni yɔ zɛ'mi. Né gätho ɔ n'dan'yo i ɔt'e xında gue ra hoganxädi, né gue'u da sih yán t'ɛdi Ojɔ ɔ, nguetho i xijɔ hin ga ɔthɔ yɔ ts'oqui. ¹¹ Pɛ nu'a rán ho ma'da'yo ra Cristo dí pärcä ma mbɛihɔ Ojɔ a, nu'a mixte xɔn hotho a. Né gue'a ran ho ma'da'yo bi xicä Ojɔ gam mangä.

I xi Ojɔ jamadi ra Pablo, nangué rá mate xɔn ngu

¹² Jamadi dí xih ma Hmuhɔ ra Jesucristo, nguetho bi huangui dram 'bɛhnigä, né i pɔdi ga jɔ'ts'i, nguetho di 'dac rá m fäts'i ga ɔt'a i xiqui. ¹³ Pɛ nugä ɛmmɛ dra nɛxmategä mam'bɛt'o, né mí sangä a ra Cristo gue'bɔ go má unba ɔ 'da yá 'yɛc'yɛi. Né xingui ts'u mí pɔcä 'be'a nam bɔn'a mí ɔt'ä, nguetho him mí ɛc'yɛigä ra Cristo. Pɛ Ojɔ bi 'dac rá mate bi pungui. ¹⁴ Pɛ ɛmmɛ xɔn ngu rá mate ma Hmuhɔ ra Cristo Jesús, bi jaqui dá dápä ma mbɛi a, né bi jaqui ɛmmɛ dá numanhogä a Ojɔ né dá huɛc ma miɔ'i'be. ¹⁵ I ja ua n'da ram hma da zä ga pɔhmbɔ majuɔni, ngue bi zɔcua ja ra ximhäi a ra Jesucristo di pɔ'u yɔ ts'om'bäi tengugä man'da xɔn ts'o dá ɔt'ä. ¹⁶ Pɛ ɛmmɛ xɔn ngu rá mate bi 'yɔrcä Ojɔ, nguetho nde gätho da 'yut mí'da yɔ jɔ'i ɛmmɛ ja rá yembɛi a ra Jesucristo. Né tengu thohogä, ngutho da 'yɔrpa ɔ to'o di dáp yá mbɛi a, né'u din ja ra te mazɔi. ¹⁷ Janangué'a ga ɛspa ma Ojɔhɔ gätho yɔ pa mazɔi. Nu'a, ra Hmuts'ɔt'abi mazɔi a, né njongui sä da nu, né njám'bɔ da guadi. Né n'datho Ojɔ, njo'o man'da, né gätho i pɔdi. Né hɔnt'a gam bɛmhɔ a ya. ¹⁸ Né nuya gra Timoteo, tengubɔ ma ts'unt'u i, i ja ua a dí xi'a ya. Nu'i gra dofɛi nangué Ojɔ, dami 'yɔt' ra hogatuhni, tengu thoho bi xi'a ɔ

yá pøngahya Oja. Janangue'a dami hyadumbui gui 'yεc'yεi rá hogamhma Oja, ne gui 'yøt'a 'be'a i xi'a 'bη in zop'a ni mbui. ¹⁹ Ne hin gui 'yøt'e tengu mi øt'η 'da 'bη mí zop yá mbui Oja, pe bi mbesta'a 'be'a bi sifi, bi ts'onse yá mbui buya. ²⁰ Tengu mí øt'a ra Hime-neo ne ra Alejandro. Pe dá juanba η, ne dá xifi bi mba ma dá bη 'bηh ra zithu, di ηnbi, da baði hin da zan Oja.

2

Da mba nt'äpi rá m fáts'i Oja nangue gátho yη jã'i

¹ Ne i ja ua n'da ram hma ga xi'i, gra Timoteo, ngue mahyoni gui 'yørpη ja ram peti. Ngue nu'bη gui yãhη Oja, gui xihmbη nangue gátho yη jã'i, gui 'yãfη rá mate nangue'η, ne gui xihmbη jamadi Oja nangue'a 'be'a bi 'yørpa n'da ngu n'da η yη jã'i. ² Ne'η yη ts'ut'abi ne gátho to'o ja yá ts'edi, dami 'yãfη rá m fáts'i Oja nangue'η, ngue hin din ja yη sui ne xing ra dumbui, ne hin te gam bεmhβη, ne da zã bη ga øthη xηn ho 'be'a bi man Oja buya. ³ Ne xηn ho 'bη ga øthη a, nguetho gue'a numanho Oja mam pørpatehη a. ⁴ Nguetho in nde Oja da yãni gátho yη jã'i nangue rá ts'edi ra zithu ne di 'yomfēni bi nangue'a majuani. ⁵ Ne n'datho Oja i 'bui. Ne n'datho a i 'bã'inde ne din hocpate bη bí 'bη Oja, nu'a ra Jesucristo ngue bin jã'i a. ⁶ Nguetho bin dãse ngue gátho bi gurca ma ts'oquihη. Ne guehna ram hma bi xijη Oja 'bη mi zøn ra pa bi ma. ⁷ Ne guehna ram hma í thangä gam mangä na, ne guehna bí 'bencã na, ne majuani hin dí fehniã, ngue ma 'befiã ga xänba η hing yη judío, ga japi di dãp yá mbui Oja, da yãni, ne da 'yεc'yεi a majuani. ⁸ Ne man'da dí xi'i, hønβη go hapη dim peti yη 'yεc'yεi, xtán hotho yá 'yε η yηn 'yohη di 'uã'ts' 'bη din yãhη Oja, ngue nte má cue da bēni, ne xing ran ηcpate. ⁹ Ne dí xi'i 'be'a gui xih yη xisu, ngue hin din hoc zεhe nangue ran 'yεts'i, uague di hoc yá ya, uague ra oro o yη thebe o 'be'a xηm hmadi

da japi. Pe din hoc zεhe nangue yá he rán säui n'da ra hogambui ne ra hogan'yomfēni. ¹⁰ Ne da baði da 'yøt' ra hogambui, ne gue'a ran hoqui rán säui n'da ra xisu i numansu Oja. ¹¹ Ne nubη ja nim petihη, da ndese yη xisu da sänbi, ne hin go din xänbate, ne gátho da 'yøde. ¹² Ne dí xi'i hin dim 'bet'o yη xisu ngue da xänba yηn 'yohη, pe din hεtho. ¹³ Nguetho m'bet'o bi 'yøt' Oja a ra Adán, ne m'bejua a ra Eva, janangue'a hingui sä dim 'bet'o n'da ra xisu. ¹⁴ Nguetho nu ra xisu bi numanho 'bη mí xih ra zithu da 'yøt' ra ts'oqui, pe nu ra Adán him mín nde xtá 'yøt'e. ¹⁵ Janangue'a din ηnba 'bη xηm 'bηh yá t'ηhni η yη xisu, pe da mbãx Oja η 'bη thocpa thoho i εc'yεi, ne'bη din ja yän huεcate, ne'bη din 'yomfēni xηn ho, n'dat'a Oja da bēni.

3

Nda'η yηn 'yohη din ngørpi

¹ Majuani a ram hma, nu'bη in nde din ngørpi n'da, in nde n'da ra 'befi xηn ho. ² Pe jatho din hocjã'i n'da ra ngørpi, ne nte da thünba n'da rá ts'oqui. Ne hønt'a n'da rá xisu da zi, ne da baði da zamzεhe rá mbui ne din 'yomfēni xηn ho, ne di jamansu 'be'a i øt'e, ne di ho di un ran ts'äya bη ja rá ngu, ne da baði din xänbate nangue rá m hman Oja. ³ Ne njãm'bη dim mihni, xín din ndesui, ne hin da 'yøman'η a i sifi, ne xín din hecpate pe din hocpate, ne hin da nde xηn ngu ra mbeti. ⁴ Ne da baði dim 'bet'o bη ja rá nguse, ne nu yá t'ηhni da 'yøt'e 'be'a i xifi, nguetho numansu yá ta. ⁵ Nguetho nu'bη hingui paði dim 'bet'o bη ja rá nguse n'da ran 'yohη, hin da baði di jamansu yη 'yεc'yεi 'bη. ⁶ Ne hin din ngørpi n'da ra 'da'yo 'yεc'yεi, ts'ørpη thoho din 'yεts'i tengutho ra zithu, ne da dex'a Oja a. ⁷ Ne nu yη ngørpi da 'yøt'e ngue da hnumansu, ne'pη 'bη η hing yη 'yεc'yεi da 'yøt'e 'be'a dí hnumansu, janangue'a njon di c'ãman'η, ne hin da dãp ra zithu buya.

Ndana ní jã'i dim fãxe

⁸Ximangut'u yám fäts'ihü yu ngarpi, ngutho guexta'a jatho din hocjä'i, ne 'da'angu da ma, ne hin dim mihni, xín din siyate nangu ra mbeti. ⁹Ne da badi xun ho 'be'a gätho rán theui a ram hma ne din zam bu, ne zai ot'a xi Oja 'bu in zop yá mbui. ¹⁰Ne nde'bu 'be da hnu 'bu tenni xun ho, ne nubaya nu'bu hin te da thünbi, da zä da 'yot' ra 'befi dim fäxte büya. ¹¹Ximangutho 'bu dim fäxte n'da ra xisu, i jatho da hnumansu, pe hin din c'ate, ne xín dim mihni, pe din 'yomfëni xun ho, ne di jä'ts'i 'be'a gä ot'e. ¹²Ne nu n'da ran 'yohü 'bu im fäxte, n'datho rá xisu da zi, ne da badi dim 'bet'o bu ja rá ngu, ne da 'yot'ü yú t'uhni 'be'a da xifi. ¹³Nguetho nu'bu i ot'e xun ho rá 'befi n'da ram fäts'i, da hnumanho büya, ne man'da da hyut' ran zambui nangue rá 'befi ra Cristo.

Mixte xun ho a ram hma dí ɛc'yëihü

¹⁴Guehna dí ot'a na ya, gra Timoteo, madague'bu dí m bëni ga mba bu n'dihi. ¹⁵Pe xi'bu him 'bex da zä ga mba bu, pe ya dá xi'i 'be'a xun ho gui 'yot'e nangue a rá ngu Oja. Ngue nu yu 'yëc'yëi xa hyomba rá ngu Oja nangue yá mbui, ngue 'dat'a Oja i 'bui. Ne tengu'bu rá nguju Oja gueru na fadi xun ho rám hma Oja, ne dín yamhbu a. ¹⁶Ne gue'a ran ho ma'da'yo dí tenhdü mixte xun ho a, ngue bin 'yuse ra Cristo ua ja ra häi 'bu mín jä'i a, pe bin 'youi rá Hogandahi Oja gueru i fadi hin'yü rá ts'oqui a, ne bi nu ü yám 'behni Oja mahëts'i. Ne bi hmangua dí 'bahmbü hönbu go hapü 'bah yu jä'i gue 'dahma'dan'yo bu na yä. Ne bi t'ëc'yëi ua ja ra ximhäi, bi ts'ix mahëts'i bu bí ja rá ts'edi Oja mixte büya.

4

Mi pq Oja da 'ue'ü 'da

¹Nu rá Hogandahi Oja m'bet'o di bëngä ngue da 'uerü ja rá 'yu Oja ü 'da. Ngue da 'yömanho ü yá nde ü yu hyäte xänbate bin xädi nangue yám

hman yu zithu. ²Nu yu hyäte hingui sä bu da zop yá mbui Oja, nguetho bi ts'on yá mbui nangue yu fëhni zai im ma. ³Ngue sä di hecpa yu jä'i, i xifi hin din thäti, xín da zi 'da yun ts'ihme, sä ën'ü. Pe bi zängahü Oja ga hamhbu hont'a go 'be'a män ts'ihme 'bu dí xihmbü jamadi Oja, gue nuju dyü 'yëc'yëihü, ne dí pähmbü nda'a majuani. ⁴Nguetho gätho xun ho 'be'a bi 'yot' Oja, ne hin'yü 'be'a ga emhbu, pe ga hamhbu ne ga emfü jamadi Oja büya. ⁵Nguetho majapi ngue'a dí äfü rán jäpi Oja, ne nu rám hman Oja i embi xun ho a.

Rá hogambëfi ra Jesucristo a ra Timoteo

⁶Nu'i gra Timoteo, xun ho 'bu guim bënba yu cu na ram hma i ja ua, janangue'a gam pëfi xun ho nangue ra Jesucristo. Nguetho bi hä'a ra ts'edi ni mbui a ra hogamhma dí ɛc'yëihü, ngue ra hoganxädi gui tenni. ⁷Ne o gui urpa ra güenda yám hmanse yu jä'i säti thoho ne xun ts'o. Pe dami hyädumbui nangue rá 'befi Oja. ⁸Ne tengu 'bu zai dadin cunh ma jä'ihü, ne da hyä ra ts'edi, ne ngutho ga othü nangue ma mbuihü, da hyä ra ts'edi 'bu zai ga humbahü nangue rá 'befi Oja. Ne emme xun ngu di muui 'bu ga humbahü, nguetho i orcahü ran ho yu pa i jabü ya, ne gätho yu pa mazai. ⁹Ne majuani na ram hman na, janangue'a nde'bu gätho ga othü xun ho. ¹⁰Janangue'a dí häthü yun ünbi ne dí humbi dadim pëhmbü, gueru go da zä ga xihmbü xun ho rám hma Oja yu jä'i. Ne da zä ga döp yá mbui Oja büya, ne dim pöhö. Nguetho n'dat' Oja dí tömhü i 'bui, nu'a in nde da yan'ü gätho yu jä'i i 'bui, ne da yan'ü to'o da 'yëc'yëi a. ¹¹Nuya yun xädi i ja ua, thocpa thoho gui hyädumbui emme gui bënbi ne gui xänbi gätho yu cu bí 'bupü. ¹²O to guidí japi da 'yüts'i'i ngue gra ts'unt'ü thoho. Pe gui 'yut'ü yu cu nangue yun t'ot'e bi xijü Oja gue gui 'yözehë xun ho, gui jamansu 'be'a gui ma, o 'be'a gui 'yörpü. Janangue'a gui 'yuti din huëqui n'da

ngu n'da, ne di ja'ts'i, ne da zamzehe yá mbui. ¹³ Pe gátho 'bu hin ná songä bu, pe gui jamansu ni 'befi 'bu gui man rámhman Oja, ne'bu gadí un ran zofo yu ja'i, ne'bu gui xänbi 'be'a nam bön'a n'daxequi gui xifi. ¹⁴ Damim pefi xun ho nangue a rá ts'edi Oja bi 'da'i, tengu bi xi'a u 'da yá pöngahya Oja. Ngue bi bën'na ni mbui Oja 'bu mí 'yáp rá mfäts'i nangue'e, ne bi gäx yá 'ye bu ja ni ya. ¹⁵ Thocpa thoho gui 'yöt'a dí xi'i, ne hönt'a gui hyadumbui gui 'yöt'a, ne nubuya da nu i gátho yu ja'i ngue bin te xun ho ni mbui nangue rá 'befi Oja gui öt'e. ¹⁶ Ne thocpa thoho gui hyadumbui gam fäse nangue ni mbui, ne gui jamansu 'be'a gátho gui xi u 'buru nangue rámhman Oja. Ne nu'bu ngubu gui 'yöt'e, ne di jap'a Oja, ne'u gä mi'da yu ja'i gui xänbi.

5

Gafäx ma kuh

¹ O gui sü'a n'da ra dác'yei, pe dami zofo xun ho, tengutho 'bu ni ta. Ne nu'u yu ts'ant'u gui 'yöt'e tengutho 'bu nin 'yohuhu. ² Ne nu yu zi bömbe gui 'yöt'e tengutho 'bu ni mbe, ne nu yu hmute, gui 'yöt'e tengutho 'bu nin ju, ne hin guim bën'a n'da ra 'yasä nangue'u. ³ Ne nubu ja yum peti gui jamansuh n'da ra bömbe 'bu xun du rá ndø, ngue'bu njo'o to'o di jamansu. ⁴ Pe nu'bu n'da ra bömbe xun du rá ndø, ne 'buh yá t'uhni, o gue yá 'beto, da badi rán t'edi Oja a di jamansu yá mbe, tengutho bi 'yörpa 'bu mín t'uhni. Ne gue'a in nde Oja. ⁵ Ne nu'bu n'da ra zi bömbe i nyaui Oja gä ra pa ne ra xui, ne hönt'a Oja im bën, ne nu'bu njo'o to'o di jamansu, pe gui fäxhu a buya. ⁶ Pe nu mi'da yu xisu, xun du yá ndø, ngue hingui bën Oja, ne i honi da 'yözehé yá pähä zehé. Madague'bu i 'bui, pe tengu'bu xun du bu nam bën Oja. Hinga gue'u da mba ma jamansu bu ja ram peti u. ⁷ Ne nuya yum hma i ja ua, gui xänba u yu cu, janangue'a njon da 'yena hingui ho öt'u. ⁸ Ne nu'bu n'da hin di unni 'be'a di 'be a rá ta o gue rá mbe, o gátho mi'da yu

meni, man'da xun ts'o rá mbui 'bu, xinda gue'bu hin xtá 'yéc'yei, ne bi gøn'a ra Cristo. ⁹ Nuya ga xi'i nda'u ní hyoya bömbe gui hyuspa yá thuhu dim pepu ja ram peti. Hönt'u pē'ts'a hyate njeya ne emme bim 'bumanhoui yá ndø. ¹⁰ Ne i hnumanho nangue yu hoga'befi i öt'e, ne bi jamansu xun ho yá t'uhni, ne zai di säyaba yu ja'i bu ja yá ngu, ne him bin 'yēzēhe pe bin 'yēhe nangue yá mi'yēc'yēih, ne bi hyurpa yá mbui to'o mi tu yá mbui, ne bin ξhya bi 'yöt' mi'da yu hogant'öt'e. Ne guehya yu hyoya bömbe gui hyuspa yá thuhu ya. ¹¹⁻¹² Pe nu mi'da yu xisu xun du yá ndø, nu'bu hingui ngu yu jeya pē'ts'i, hin gui hyuspa yá thuhu gue gui 'yēmfu dim pepu. Nguetho ts'arpu thoho da bēni din thati, ne nu'bu din thati mahön'a hin da 'yöt'a ra 'befi mí ma xtá 'yöt'e. Ne ra ts'oqui a nguetho him bi ja'ts'a bi ma. ¹³ Ne nu'u, ts'arpu thoho din dānyēi yá mbui 'bu njo'o yá ndø, ne da hya'da thoho yu ngu, ne hön nan c'ate di ja, im man'a hingui ho, ne sä din thint'i i öt'e ne hin rá 'befi bu. ¹⁴ Janangue'a man'da xun ho 'bu din thati mahön'a, dim 'buh yá t'uhni, ne dim pepu ja yá nguse. Ne nu'bu din jabu da 'yöt'e, hin di c'aman'uju man suihu 'bu. ¹⁵ Nguetho i 'bu i 'da yu xisu xun du yá ndø, ne ya xu mbengui ne i ten ra zithu. ¹⁶ Ne dí xi'i mahön'a, nu'bu 'bu a n'da ra cu ngue bi du rá ndø a rá mbe, jatho da mbepi, o gue rá nana bi du rá ndø, o gue rá meni, i jatho di jamansu, ne hinga gue'a ra mbeti pa ma peti bu ja ra nijá dí mba ma jamansu u. Janangue'a dí gua'a ra mbeti bu ja ra nijá ngue hönt'u njo'o to'o di jamansu da mba m'bepi bu. ¹⁷ Nu yu ngurpi bu ja ram peti, nu'u to di ja'ts'i xun ho yá 'befi, da t'ēspa u, ne da mba m'bäts'i 'be'a di 'bedi. Ne nu'u to i humbi din xänbate nangue rámhman Oja, man'da jats'edithe da t'ēspi. ¹⁸ Nguetho nt'o't'i: "Nu yu uāfanindani 'bu i uāhi hingan thu't'i yá nde, pe da zä da za yu paxi i ja bu." Ne man'da ram hma i ja: "Nu'a to dim pefi ja rán t'edi din ju't'i," i ξna. ¹⁹ Ne

hin gui 'yərpa ra güenda 'b_u da mba ma ya'pi n'da ra ngurpi t'ɛmbi bi 'yɔt' ra ts'oqui, hinda hɔnt'b_u di yoho hyu ɛ di ya'pi gui 'yɔh pɔya. ²⁰ Nɛ nu'b_u majuani bi 'yɔt' ra ts'oqui, da mba ma hɛɛpi b_u dim pɛti ɛ mi'da, n'dahma gätho din su. ²¹ Nɛ madague'b_u gadín amigoui o hin'na, pɛ 'da'angu gui 'yɔrpe. Nɛ gue'a i jats'ɛdi dí xi'i gui 'yɔt'a, nguetho in nu a Oja, Oja da badi 'b_u guí ja'ts'i, nɛ'a ra Hmu, ra Jesucristo, in nu i, nɛ yú hogam 'bɛhni Oja mahɛts'i in nu i. ²² Him 'bex gui un ra 'bɛfi n'da ran 'yoh_u, 'bɛ gui pəhmb_u 'bɛ'a rá mbɛi. Nguetho nu'b_u n'da gá un ra 'bɛfi, nɛ da 'yɔt' ra ts'oqui, guí conhui rá ts'oqui a bɔya. Janangue'a gan 'yomfɛni xɛn ho, nɛ nte gan dupate bɔya. ²³ Nuya dí xi'i gra Timoteo, nangue ni mbɛi xɛn ɛ, nɛ jant'a pənts' thoho, dami si zits'ɛtho ra vino, nɛ hinga hɔnt'a ra dehe gui si. ²⁴ Guim bɛmh_u ndana ɛ yɛn 'yoh_u da sih ra 'bɛfi b_u ja ram pɛti, 'b_u i 'da ngue mfadi i ja yú ts'oqui, nɛ 'bɛh mi'da ngue hinga mfadi i ja yú ts'oqui jague'b_u da zɔn ra pa da thɛnba yú ts'oqui. ²⁵ Nɛ ngutho nangue ran hocja'i i ɔt'a n'da, mfadi nangue yɛ ja'i. Nɛ nu'b_u him 'bexque mfadi, pɛ m'bejua da fadi, nguetho hingui sä da 'ya'gui.

6

¹ Nu'ɛ yɛ 'yɛhɛ bí 'bɛpɛ, da numansu ɛ yú hmu to i ɔrpa yú 'bɛfi. Nɛ nu'b_u din jab_u da 'yɔt'e, njon di c'aman'ɛ nangue Oja nɛ njon di c'aman'ɛ rán xädi Oja. ² Nɛ nu'b_u yɛ 'yɛc'yɛi ɛ yú hmu yɛ 'yɛhɛ, pɛ guexta'a da numansu ɛ yú hmu nɛ hin da zani ngue'b_u mbɛni din cuh_u ɛ. Pɛ man'da da bɛni da mbɛpi xɛn ho, nguetho rá mi'yɛc'yɛiui da mbɛpi, nɛ di huɛc'a rá hmu. Dami xänba na ram hma, nɛ thocpa thoho gui bɛnba ɛ.

Xɛn ngu dí təhmb_u nangue rá 'bɛfi Oja nguetho i hurca ma mbɛih_u

³ Pɛ i 'bɛi 'da yɛ xänbate n'dan'yo ram hma in xänbate, nɛ hin din theui a rá m hma ma Hmuh_u ra Jesucristo ngue majuani di zɛrca ma mbɛih_u,

nɛ hin din theui a ram hma ga dāp ma mbɛih_u Oja. ⁴ Pɛ nu'ɛ, bi ɛ't' yú mbɛi nangue ran 'yɛts'i, nɛ nte i padi. Nɛ ɛmmɛ honi di dunba yɛm hma guepɛ i fəpɛ ran ts'ɛya, ran heque, ran ts'ante, ran t'ɛ't'ate, 'bɛ'a gätho im bɛn rá mbɛi. ⁵ Nɛ nu'ɛ thocpa tho din sui n'da ngu n'da ɛ, gue'ɛ bin ts'on yán 'yomfɛni, nɛ hingui sä da badi ndana a majuani. Nɛ im bɛni xɛn ngu ra mbɛti da dāha nangue rá 'bɛfi Oja. Pɛ o guí ɔhmb_u a i man ɛ. ⁶ Pɛ majuani xɛn ngu dí təhmb_u nangue rá 'bɛfi Oja, i hurca ma mbɛih_u, nɛ dí 'bɛmanhoh_u nangue Oja. ⁷ Nguetho nte bá hɛh_u 'b_u mám 'bɛhmb_u ua ja ra ximhäi, nɛ nte da zä ga hɛxh_u 'b_u bi zɔn ra pa ga tuh_u. ⁸ Pɛ hin da du ma mbɛih_u 'b_u zí ts'ɛtho dí pɛs'h_u yɛn ts'ihmɛ nɛ yɛ he. ⁹ Pɛ nu'ɛ to'o in nde dim mɛmbɛti, hingan ts'ärpɛ thoho da thät'i da 'yɔt'a ra ts'oqui. Nɛ tengu'b_u da mba nthu't'i rá mbɛi, nɛ man'da man'da nín xandi 'bɛ'a gätho da bɛn rá mbɛi. Pɛ ndetho din ɛnbazɛhɛ, nɛ din tonto rá mbɛi 'bɛ'a gätho honi, nɛ gue'ɛ yán t'ɔt'e ní zo b_u ja ram 'bɛdi. ¹⁰ Nguetho nu'b_u 'b_u a n'da ɛmmɛ in nde ra mbɛti, gue'a ní mbɛdi gätho yɛ ts'oqui b_u rá mbɛi a. Nɛ nu'a ní ho ra mbɛti ɛ 'da, bi 'uepɛ rá 'yu Oja, nɛ di ɛnba zɛhɛ rá mbɛi nangue ra dumbɛi.

I ɔt' ra hogatuhni nangue Oja a ra Timoteo

¹¹ Pɛ nu'i gra Timoteo, rá mbɛfi'i Oja, dami 'uegue nangue yɛn ts'o i mangua. Pɛ gui hyumbi gui tɛn'na ran ho, nɛ hɔnt'a Oja guim bɛni da mbäx'i'i, nɛ gui huɛc ni mijä'ih_u, nɛ hin gan xɔmbɛi, nɛ din ja ni yembɛi. ¹² Xɛn ngu yɛ ja'i bi 'yɔ 'b_u gmím ma xɛn ho ni t'ɛc'yɛi. Nɛ ngutho ya gui hyut'anzambɛi gui taha, tengu'b_u n'da ra dofɛi i hät yɛn ɛnbi ngue da dāh ran sui. Janangue'a da zä guim bɛnt'i xɛn ho a ra te ma'da'yo, gue'a í zon'na a. ¹³ Nɛ guim bɛni Oja in nu i, nu'a di un yú te 'bɛ'a gätho i 'bɛi. Janangue'a gui hyut'anzambɛi nɛ hin gui su nin dāte. Nɛ in nu'a ra

Jesucristo ngue bi ma x̄n ho a ma-juani 'b̄u mímba ma d̄äpi ra Poncio Pilato. ¹⁴ Janangue'a dí xi'i, jats'editho gui ja'ts'i ḡätho ra 'b̄efi bin 'da'i, nte gui ts'oni, n̄e njon da man ran ts'o nangue'a b̄uya. N̄e gue'a gui 'ȳøt'a ya, gue'b̄u go bi z̄øn ra pa di n̄equi ma Hmuh̄u ra Jesucristo. ¹⁵ Nguetho nu'b̄u bi z̄øn ra pa nts'änni, Oj̄a ba p̄enhua ra Cristo mah̄øn'a. N̄e nu Oj̄a mixte x̄n hotho, n̄e ε̄mm̄ε di johya, n̄e i 'dase ngue di manda. N̄e nu'a Oj̄a ra ts'ut'abi xinda gue ḡätho mi'da ȳu ts'ut'abi 'b̄ui, n̄e nu'a ja rá ts'edi xinda gue ḡätho mi'da ja ȳá ts'edi. ¹⁶ N̄e h̄ønt'a Oj̄a nj̄am'b̄u da du. N̄e ε̄mm̄ε di n̄ec thoho hap̄u bí 'b̄ui, njon da z̄ä da hȳäm b̄u, n̄e njongui sä da nu Oj̄a. Nu'a ε̄mm̄ε i t'ε̄spi n̄e da 'yuh rá ts'edi maz̄ai. N̄e h̄ønt'a gam b̄εmh̄u a ya. ¹⁷ Dami xi'̄u ȳu m̄emb̄eti 'ȳεc'ȳei, ngue'̄u to i ja ȳá mb̄eti ua ja ra ximh̄ai, dami xifi hin din 'ȳεts'i, n̄e x̄ín da b̄eni di muui ȳá mb̄eti, nu'̄u ts'arp̄u thoho dim 'b̄edi. P̄ε dami xifi h̄ønt'a Oj̄a da b̄eni, ngue di muui x̄n ho, n̄e da b̄adi bí n̄exp̄u 'b̄u Oj̄a ḡätho x̄n ho dí p̄es'h̄u, ndej̄u dan johyah̄u. ¹⁸ P̄ε dami xifi da 'ȳøt' ran ho, n̄e man'da tengu'b̄u gue'a ná m̄emb̄eti u b̄uya. Ngue hin din 'ȳaya p̄ε da gomh̄u ȳu ja'i 'b̄e'a p̄ε'ts'i. ¹⁹ N̄e nu'b̄u din jab̄u ga øth̄u, ga p̄es'h̄u 'b̄e'a majuañi di muui, n̄e ga nuh̄u x̄n ngu rán j̄api Oj̄a 'b̄u bi z̄øn ra pa, n̄e majuañi dam 'b̄umanhoh̄u ḡätho ȳu pa maz̄ai.

N'da ran zofo ran z̄εgui

²⁰ Nu'i gra Timoteo, dami jamansu x̄n ho ra 'b̄efi nangue rá̄m h̄ma Oj̄a bi 'da'i. N̄e dami 'uegue nangue'̄u ȳam h̄ma ε̄mbi ní d̄in ran 'yomf̄eni n'da, p̄ε hingui ho u. Säti thoho, n̄e n'dan'yotho ra 'yu i ut'a n'da. N̄e nu'̄u to'o bi d̄enni, bi 'b̄eh rá 'yu Oj̄a. ²¹ N̄e nuya Oj̄a di 'da ah̄u rá mate. N̄e h̄ønt'a dí xi'a ya.

2 TIMOTEO

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Timoteo a ra Pablo

Ran zengua

¹ Nugä dra Pablogä, Oja bi zänni ma 'bäi'be a ra Jesucristo, ga xih yu ja'i a bi mam majuani Oja, ngue di un ra temazaɪ ɯ to di dɔp yu mbai ra Cristo Jesús. ² Dí pen'na ra sɔcuɔ gra Timoteo, dadí huɛc'a'i tengu'bu ma ts'unt'ɯ i. Ne dí ɔp Oja ma Tahɯ di 'da'a rá mate ne rán huɛcate ne da hyut'a ni mbai, ne ra Cristo Jesús ma Hmuɯ.

Ra Timoteo da ma ran ho ma'da'yo nangu ra Jesucristo

³ Dí ɛmbä jamadi Oja 'bu dí m bɛn'i, ra xui ne ra pa thocpa thoho, nguetho dí paɔi guí ɛc'yɛi xɛn ho tengugä, ngue dá ɔt'ä ra 'bɛfi bi 'dacä Oja, ne ngutho mi ɔt'ɯ mam bombɔtahe 'bu maya'bu. ⁴ Dí m bɛn'i gán zom 'bu mán xummi, ne bi däh ni guidä. Ne ɛmme dín nde ga nu i mahɔn'a, ne dín jagä ran johya xɛn ho 'bu ga nu i. ⁵ Dí m bɛn'i ngue hingui yoho ni mbai. Pɛ guí ɛc'yɛi xɛn ho, tengubɯ na 'yɛc'yɛi ni ndɔmbe ra Loida ne'a ni mbe ra Eunice. ⁶ Janangu'e'a dín nde'e thocpa tho guim bɛni bi 'da'a rá ts'edi Oja 'bu má cäx ma 'yɛ bu ni ya, ne dí xi'i gan ɛhya guí 'yɔt' rá 'bɛfi Oja bi 'da'i. ⁷ Nguetho nu'a rá Hogandahi Oja bi 'dajɯ hin di jajɯ dan suɯ, pɛ di jajɯ ga huthɯ ran zambai, ne dan huɛjɯ n'da ngu n'dajɯ, ne ga sɔm zɛhɛ ma mbai. ⁸ Janangu'e'a o guí pɛs' ni sä guí mamp'a rá m hman ma Hmuɯ, ne o guí su ngue dí ofädigä nangu Oja. Pɛ ne'i dami hyät'i guí set yɛn ɛnbi tengu thohogä, nangue rá m hman Oja guí ɔt'e. Ne Oja da mbäx'i'i. ⁹ Ne bi yanjɯ Oja ne bi mberca ma mbai, ne nubuya bi xijɯ ga ɔrpahú rá 'bɛfi. Pɛ hin í yanjɯ a rá 'bɛfi Oja dí ɔthɯ, pɛ bi yanjɯ 'bu má hámhbɯ rá mate. Ne gue'a bi zän zɛhɛ Oja 'bu him

maní 'yɔt' ra ximhäi, ngue da yanjɯ ra Jesucristo. ¹⁰ Nuya bi nequi a mán ts'änni, ngue bi nequi ma yantehɯ ra Jesucristo, nu'a bi dɔp rá ts'edi ran dɔte, ne bi jajɯ dán 'yohɯ rá 'yu ra te mazai. Ne gue'a i xijɯ rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹¹ Ne gue'a ram hma dá mangä, ne bá 'bɛngä, ne gue'a ram hma dá xänba ɯ yɯ ja'i hing yɯ judío. ¹² Janangu'e'a dí sägä ran ɛnbi ya. Pɛ hin dí pɛs' ma sä, nguetho dí paɔä a to'o dí ɛc'yɛigä, dí paɔi i ja rá ts'edi da mbɛsca ma tegä ngue dá dɔpi, ga pɔmanho 'bu rán zɛgui. ¹³ Ne nangu ran ho ma'da'yo dá xän'ni'i, dami thoqui guí 'yɛc'yɛi ra Cristo Jesús ne dami 'yɔt' ran huɛcate bi 'da'i. ¹⁴ Ne dami jamansu ran ho ma'da'yo i 'yo ni güenda, nangue rá Hogandahi Oja i 'bɛpɯ mbo ma mbai. ¹⁵ Guí paɔi gätho bi 'ue'ɯ yɯ cu ngue yɯ mɛngu bu Asia, bi 'uegue nangucä, ne ra Figelo ne ra Hermógenes. ¹⁶ Pɛ nu'ɯ gätho 'bɛpɯ rá ngu ra Onesíforo, Oja dí jap'ɯ. Nguetho nu ra Onesíforo xɛn ngu yɯ nidj bi mbäxcagui, ne him bi mbɛs' rá sä nangue yɯ cadena i thurcä. ¹⁷ Ne nu'bu mi zɔcua Roma a, ɛmme bi hyongui ne bi dɔngui. ¹⁸ Nu ra Jesucristo di japi xɛn ho 'bu rán zɛgui ra pa, nguetho nu'bu mán 'bɛpɯ Éfeso, ne ɛmme xɛn ngu 'be'a gätho bi 'yɔrpɯ ngue bi mbäx rá 'bɛfi Oja bu a. Ne man'da guí paɔi xinda guecä.

2

Ra hoga dofɯi nangu ra Jesucristo

¹ Pɛ nu'i tengu'bu ma ts'unt'ɯ i, gra Timoteo, dami hyä ra ts'edi nangue rá mate bi 'da'a ra Jesucristo. ² Nu ram hma gá 'yɔde dá mangä, ne xɛn ngu'ɯ i man'a majuani. Ne n'dat'a ram hma guí thocpa ra 'bɛfi mi'da yɯ hocja'i, guí huan'ndɯ to'o da zä da xänba ɯ mi'da. ³ Dami hyät yɛn ɛnbi tengugä, nguetho gra hogadofɯi nangu ra Jesucristo. ⁴ Nu ra dofɯi hingui sä xtán hɛti rá mbai, ngue xɛn ngu mi'da 'be'a gätho da 'yɔt'e tengu mi'da yɯ ja'i thoho, janangu'e'a da zä da 'yɔt'a i numanho rá hmu ngue bi cɯ't' ran

dofui. ⁵ Nu'a to'o nde da dah ran t'eni, pe hin da da 'bu hin da 'yørpa yün t'edi a ran t'eni. ⁶ Nu'a to dim pɛpa ja ra häi da zi a rá mbudi din ja, janangue'a da hyumbi da 'yõt' rá 'befi, ngue da badi rá mbudi i tase rá 'befi nangue rá mbui zehɛ. ⁷ Dami paði 'be'a dí xi'i, Oja di 'yomfɛni'i ngue 'be'a gátho gui 'yõt'e. ⁸ Thocpa thoho guim bɛni i 'bu'a ra Jesucristo ya, bi dambɛni 'bu mi du, ne nu'a n'da rá m bom'beto ra David. Ne gue'a ram hma dí mangä a. ⁹ Janangue'a dí sä ran unbi ya, ne dí ofädi, tengu'bu drá ts'om'bäigä. Pe nu rá m hman Oja hingui ofädi a. ¹⁰ Ne dí hät'i dí thocä a ra 'befi, madague'bu pa ma unguigä, dín ndepe ne'u dim pø u to'o gátho nthahni. Ne ga comhbu rá ts'edi mixte a ra Cristo, gátho yu pa mazai. ¹¹ Majuani a ram hma, ngue Nu'bu dí m bɛmhbu tengutho 'bu 'darbu xcamá tuh ra Cristo, da zä 'darbu dam 'buhmbu 'bu. ¹² Ne nu'bu dí häthu yun unbi, pe 'darbu ga comhbu bu ja rá ts'edi 'bu. Pe nu'bu dí comhbu a ra Cristo, ne'a da gønjü a. ¹³ Nu'bu hin dí ɛc'yɛihü gue majuani a, pe guexta'a majuani a, ne gátho da 'yõt'a bi ma da 'yõt'e.

Oja da numanho ra hogambɛfi

¹⁴ Dami bɛnba u bí 'bupü nangue-hya yam hman ya, nguetho in nu Oja u. Gui xifi hin din junt'i nangue yam hma. Nguetho säti tho 'bu din junt'i, ndetho di u't'u to'o i øde. ¹⁵ Ne gan ɛhya gan xädi nguetho gra hogambɛfi nangue a ram hma majuani. Damin 'yomfɛni gui hyoni 'be'a nam bøni n'da ngu n'da ram hma, ne gui paði 'be'a pe u n'da ngu n'da yam hma, ne gui pɛpi xun ho. Janangue'a da numanho Oja a guíøt'e, ne hin gui pɛs' ni sä. ¹⁶ Ne gui 'uegue nangue yam hma säti thoho, nguetho nu'u hingui ho u, ne di japi ɛmmɛ din ts'om'bäi n'da. ¹⁷ Ne nu'u yam hma, tengu'bu ra sasi din ndoqui, ne da 'ya rá ja'i n'da. Ngue tengu yam hma i man'a ra Himeneo ne ra Fileto. ¹⁸ Nu'u bi 'uegue nangue ram hma majuani, ne

sä ɛn'u ya bin ja ngue ya xun dambɛni u yu 'yɛc'yɛi i 'bui. Janangue'a bi pärpa yá t'ɛc'yɛi u 'da. ¹⁹ Pe nu rá 'befi Oja i ørpa yu 'yɛc'yɛi, hin da zä dim 'bedi, nguetho di jamansu u yá t'uhni Oja. Ne nu'u yá t'uhni Oja, ngue i man rá thuhu ra Cristo, i jatho da 'uepu ja ra ts'oqui. ²⁰ Ne nuju dyu 'yɛc'yɛihü, dí øthu tengu'bu dyam pɛfihü bu ja rá ngu Oja. Ne tengu'bu xun ngu yam pɛfi bí ja bu. Nu'u 'da yu oro, ne yu t'axi, pɛgue ra za u 'da, ne ra jahäi u mi'da. Nu'u 'da ɛmmɛ pa nthoni, nu'u 'da hin ɛ mahyoni. ²¹ Nu'bu n'da ra ja'i da 'uesɛ bu ja ra ts'oqui, da gohi xun ho, tengu n'da ram pɛfi i pa nthoni, da mba ma jamansu, ne da zä di pɛpi xun ho rá hmu bu ja rá ngu. ²² Janangue'a dami 'uegue nangue yu ts'oqui di ho yu ts'unt'u, pe gan ɛhya gui 'yõt' ran ho in nde Oja. Ne gui hya ra ts'edi nangue guim bɛn Oja, ne din ja nin huɛcate, ne n'dat'a guim bɛmhbu u gä mi'da i ɛc'yɛi Oja, nangue'u m'be't'e yá mbui. ²³ Ne gui 'uetho nangue ran junt'i im man'u to'o hin din 'yomfɛni, nguetho ja guɛpu da mbupü n'da ra sui. ²⁴ Pe nu yá 'yɛhɛ ra Hmu hingui sä din sui, pe din ja yá yembui nangue n'da ngu n'da u, ne din ɛhya din xänbate, ne da hyät'i xun ho 'be'a da t'ørpe. ²⁵ Ne nu'bu 'bu'a n'da n'dan'yo im bɛni, jante thoho gui 'yuti, xøhma tho Oja di japi di päh rá mbui, da zøni da bā a majuani. ²⁶ Ne da dñ ran 'yomfɛni xun ho buya, nguetho da yani nangue rá 'dih ra zñthu xí bɛnt'i, mñ nde a ra zñthu xtá 'yørpa rá pähä.

3

I jatho dam fähmbu nangue'u yu ts'om'bäi

¹ Nu'i Timoteo, dami paði 'be'a din ja. Ba ɛpu yu pa xun hɛi, nguetho dim 'buh yu ts'om'bäi. ² Nguetho din huɛc zehɛ, ne hønt'a ra mbeti da nde. Ne ná yat'a, ne din 'yɛzehɛ, ne din sante, da mbɛsta'a 'be'a i xih rá ta ne rá mbe, ne hingui bɛn ra mate bi t'ørpe, ne hingui numansu Oja. ³ Ne hin din ja yün huɛcate, ne njam'bu din hoh

yá mbúi, ne hont'a go 'be'a da xih yá mijá'ihú, ne øzhe yá pähä zehé, ne njo'o to i su, ne i san'ú i øt' ran ho. ⁴ Ne yú zandatho, ne hingam 'be din 'yomfëni 'be'a da 'yøt'e. Ne mbëni ma guesé, ne di ho rán johya ra ximhäi xinda gue rá pähä Ojä. ⁵ I ja yán t'øt'e tengu yá t'ëc'yëi, pë hingui nde da hyän rá ts'edi Ojä ú. Pë guí 'uegue nangué'ú. ⁶ Ne i pa bú ja yú ngu, i hä't' yú xisu, i xifi 'da'angu da 'yøthú ngué'ú yú xisu hinguin zaqui yá mbúi, ngué'a xún ngu yá ts'oqui i tu. Ne man'da ní ts'ixpú ja ra ts'oqui. ⁷ Ne da 'yømanho 'be'a gá ním hma da sifi ne thocpa tho din xädi pë njám'bú da bú a majuáni. ⁸ Tengu mi øt'ú ra Janes ne ra Jambres, ngué'a mim bádi ú, ne midín súhmbú ra Moisés, ngué rá pøngahyá Ojä. Ne ngutho i øt' yún 'yohú ya, din súhmbú a ram hma majuáni. Ne bi ts'on yán 'yomfëni, ne bim 'bedi nangué'a ra 'yu majuáni. ⁹ Pë hingui ngu yú pa da hyät'i, nguetho gátho da t'uti nte ní mbat'ú yám hma, tengu bin jap'ú yú bádi ngué ra Janes ne ra Jambres.

Rán zegui ran zofo

¹⁰ Pë nu'i Timoteo, gá tenni 'be'a dá xän'na'i. Ne guí pädi 'be'a dám 'bücä, ne guí pädi hanja dá øt'ä a. Guí pädi 'be'a dí ëc'yëigä, ne gán nu njám'bú dán xømbüigä. Ne guí pädi ja man huëcate. ¹¹ Ne guí pädi ëmme bi mba ma úgui, ne gán nu 'be'a mán unbi dá hä't'ä. Ne guí pädi 'be'a gátho dá thocä bú Antioquia, népú Iconio, népú Listra, ngué nu yún ucpi dá nugä. Pë Ojä bi yängui nangué gátho ú. ¹² Ne majuáni dí xi'i, to'o gátho da nde n'dat'a ra Cristo da dënni, da mba ma ucpi ú. ¹³ Nu yú ts'om'bäi ne yú hyäte, man'da man'da xún ts'o 'be'a da 'yøt'e. Ne 'da xtín hyäthoho. ¹⁴ Pë nu'i, dami thoqui 'be'a gán xädi, guí pädi gue majuáni a, gue guí pädi to'o bi xän'na'i. ¹⁵ Ne gue'bú go gmín t'uhni, gá päh rá t'ohni Ojä, i ja rá ts'edi bi bën'ni'i gá dáp ni mbúi ra Jesucristo, ne gán yáni. ¹⁶ Gátho rá t'ohni Ojä bi bënba Ojä nangué rá mbúi to'o bi 'yo't'i. Ne mahyoni di jajú ga pähmbú 'be'a rán 'yomfëni Ojä,

ne da xijú 'bú hinga gue'a dí øthú, ne gue'a dí pärcä ma mbüihú a, ne da xängahú ran ho ga øthú. ¹⁷ Janangué'a nte di 'be a rá mbëfi Ojä, da zä bú da 'yøt'e 'be'a gátho xún ho.

4

¹ Janangué'a dí xi'i gra Timoteo, Ojä in nujú, ne ra Jesucristo, nu'a i jatho ba pengua da 'yøt' ran ts'ut'abi, di juänbá ú 'búi ne'ú xún du. In nujú, janangué'a ëmme dí xi'i: ² Dami mamp'a rá m hma, ëmme gan ëhya guim ma, høn bú go hapú ne hont'a go ní ora, pë guehma guí xifi n'da ngu n'da yú jä'i. Dami hëcpa yú dädits'oqui, japi da 'yë'ts' yá ts'oqui, ne guí zërpa yá mbúi býa. Ne jante thoho guí xänbi ne hin gan xømbúi. ³ Guí hyumbi nguetho ba épú yú pa njon da nde da 'yø'a ram hma di hocpa yá mbúi, pëgue da zonh'nú mi'da yú xänbate, da man ú 'da yám hma man'da di hose. ⁴ Da goh yá mbúi nangué'a majuáni, ne da dën'nú yám hma him majuáni. ⁵ Pë nu'i thocpa thoho gan 'yomfëni xún ho. Dami hyät' yún unbi, dami jä'ts'i xún ho a ni 'bëfi, nangué rán ho ma'da'yo ra Jesucristo. ⁶ Ne nugä, mi ts'utho da zøn ra pa da guah ran t'unni nangué ma te dadí un Ojä, da zøn ra ora ga pøngä ua, ngué ga tu. ⁷ Bi gua a ran taha dá øt'ä ya nangué'a ran taha xún ho, ne bi gua a ra 'dihi dá øt'ä. Dá jamansu ma 'bëfi nangué ma t'ëc'yëi dá øt'e. ⁸ Ne nuya bí jabú a ran ho di 'dacä ra hoga Inspector, ngué rán theui a ran ho dá øt'ä. Ne di 'dacä 'bú bi zøn ra pa. Ne hinga høngdä, ne gátho ú mi'da gue i xønni ba ëh ra Hmu, ne'ú gátho din t'un ran ho ú.

Bi mba ma bënbi ra Timoteo

⁹ Ne nu'i, Timoteo, dami 'yøt' ra ts'edi gua ëcua n'dihi. ¹⁰ Nguetho nu ra Crescente bi mba bú Galacia, ne ra Tito bi mba bú Damacia, nu'a go ra Demas bi mbase bú ra hnini Tesalónica, ngué bi ho ra ximhäi in nu ya. ¹¹ Hont'a ra Lucas dí 'bú'be ua. Bá si a ra Marcos 'bú guá ëhé, nguetho ga

hongua a. ¹² Ne dá penh pɛ ja ra hnini Éfeso a ra Tíquico. ¹³ Pɛ nu'bu guá ɛhe, gua çanguí ts'u ma coto dá sopu Troas bu bí 'buh ra Carpo, ne'u ma libro gua çanguí ts'u, pɛ man'da jats'edi gua çanga yu søcuá hinga nt'o't'i. ¹⁴ Nu ra Alejandro ra 'yøt'acobre, xun ts'o 'be'a bi 'yørque. Ojã di cospi nangue yán t'øt'e. ¹⁵ Damim fãdi hin da 'yøt'e'e tengu bi 'yørcã, nguetho ɛmme bi gorca ma nde 'bu mán ya. ¹⁶ Nu'bu rá mbudi bi mba ma juanguí njom bi mbäxcagui, pɛ gãtho bi hyega thoho. Ojã di punba u. ¹⁷ Pɛ Ojã dãm 'bã'be ne bi zerca ma mbui, janangue'a dá ja'ts'i dá man'a rá m hman bu bí 'bu'u hing yu judío. Ne Ojã bi mbäxqui bi yanguí nangue yá nde yu zate. ¹⁸ Ne Ojã da yanguí nangue gãtho 'be'a xun ts'o, ne 'bex da zixca bu mahets'i bu di manda. Ga ɛspahu Ojã gãtho yu pa mazai. Ne hønt'a gam bɛmhbu a ya.

Yun zengua rán zɛgui

¹⁹ Dami zenguagui ts'u ra Prisca, ne'a rá ndø, nu'a ra Aquila, ne'u 'bupú rá ngu ra Onesíforo. ²⁰ Nu ra Erasto bí copu Corinto. Nu'a ra Trófimo dá sopu Mileto ngue xun u. ²¹ Dami 'yøt' ra ts'edi gua ɛ 'bu hin ní yut' yu pa xun se. I penh'na ran zengua gãtho yu cu i 'bucua, nu ra Eubulo ne ra Pudente, ne ra Lino, ne ra Claudia, ne gãtho mi'da yu cu 'bucua, gãtho i penh'na ran zengua. ²² Nu ma Hmuhu ra Jesucristo da mbäx'a ni mbui, ne di 'da ahu rá mate Ojã. Ne hønt'a dá xi'a ya.

TITO

Ra søcuã bi 'yo't'a ra Pablo bi mbɛnpa a ra Tito

Ran zengua

¹ Nugã drá Pablogã, dí pɛn'na ra søcuã i ja ua grã Tito. Nugã rá 'yɛhɛgã Ojã, nɛ ma 'bãigã'be ra Jesucristo. Ga zedi da 'yɛc'yɛi ɛ bi huan Ojã, nɛ da bã a ram hma majuãni, janangue'a da 'yøt' ran hocjã'i nangue Ojã. ² Guehna dí øt'ã nguetho dín ndep ɛ ga comhbɛ ra temazãi ngue bi ma majuãni Ojã 'bɛ rá mbɛdi ra ximhäi. Nɛ nu Ojã hingui sä da man ra fɛhni a. ³ Nɛ nuya bi zøn ra pa ngue bi ts'änni da hman ran ho ma'da'yo, nɛ bi 'dac man t'ɛdi gam mangã, ngue guesɛ Ojã ma yãntehɛ. ⁴ Nɛ nu'i Tito, tengu'bɛ majuãni ma ts'unt'ɛ i, ngue dá ja i gã 'yɛc'yɛi. Nɛ dí äp Ojã ma Tahɛ di 'da'a rán jãpi nɛ rán huɛcate, nɛ da hyut'a ni mbɛi, nɛ ra Jesucristo ma Yãntehɛ.

Ipa nsifira Tito 'bɛ'a da 'yørpɛ Creta

⁵ Janangue'a dá soc'a bɛ ja ra häi Creta, ngue gui juadi hapɛ di 'bɛ'a ra 'bɛfi. Ngue gui huan'ndɛ yɛ ngarbi n'da ngu n'da yɛ hnini bɛ gui 'bɛi, ngue nu yɛ ngarbi nangue yɛ 'yɛc'yɛi, tengu dá xi'a mam'bet'o. ⁶ Gui huan'ndɛ to'o nte ma ts'oqui i thɛnbi, nu'a n'datho rá xisu i si, nɛ nu yú t'ɛhni bi dãp yú mbɛi Ojã, nɛ hingui øt'a n'da ran tonto, xinga gue ram fɛ'ts'i i øt'ɛ yú t'ɛhni, janangue'a njon di yãpi. ⁷ Nguetho nu yɛ ngarbi i 'yo yú güenda a rá 'bɛfi Ojã. Janangue'a da thahni to'o hingui øt' ran ts'o, nu'a hin din 'yɛzɛhɛ, nɛ hin din cuɛ, nɛ xín dim mihni, xín din ndesɛi, xín din siyate ngue ra mbɛti. ⁸ Nɛ da thahni to'o di säyaba yú mijã'ihɛ bɛ ja rá ngu, nɛ di ho 'bɛ'a gãtho xɛn ho. Nɛ din 'yomfɛni ts'ɛ, nɛ 'da ni huɛcthoho gãtho, nɛ da numansu Ojã nangue n'da ra hogambɛi, nɛ i sãmzɛhɛ rá mbɛi hin din tonto. ⁹ Nɛ din zãm bɛ ja ram hma majuãni, nangue ram

hma dadín xähmbɛ, janangue'a da zã da xänba ɛ bí 'bɛpɛ, da mbãts'i. Nɛ nu mi'da bí 'bɛpɛ, ngue'ɛ di ɛcpa rá m hman Ojã, di bɛnbi hapɛ di 'bɛ'ɛ, janangue'a da 'yɛc'yɛi. ¹⁰ Nguetho nu'ɛ to'o im ma da 'yøthoho yɛn t'øt'e mi xi Ojã yɛ judío maya'bɛ, i jatho da mba ma hɛcpi ɛ. Nguetho nte ní mbat'ɛ yúm hma ɛ, nɛ i häte ɛ, nɛ i øt' yú pähä zɛhɛ. ¹¹ Nɛ hønɛ go hapɛ i cãrpɛ ja yɛ ngu, i ɛ't'ɛ gãtho i 'bɛpɛ, nangue yúm hmanɛ yɛ hyãte, ngue hingui sä da hma. Nɛ hønt'a ra mbɛti in nde. ¹² Nɛ i øt'e tengu mi man'a n'da yú mɛngu zɛhɛhɛ bɛ ra häi Creta, ngue n'da ra bãsøcuã, bi ma: “Zã yɛ ndøbɛthãni ɛ ma mɛnguhe ua, nɛ tengu yɛ zate ngue xɛn ts'o øt'ɛ, nɛ hønt'a da zi i honi, nɛ ɛmmɛ i dãnhyɛi,” bi 'yɛna. ¹³ Nɛ majuãni bi man'a n'da yú mɛnguhɛ. Janangue'a gui hɛcpa ɛ, n'damhma da bømanho yú t'ɛc'yɛi ɛ i 'bɛpɛ. ¹⁴ Nɛ gui xifi hin da 'yɛc'yɛibi yúm hman sɛ ɛ yɛ judío, nɛ xín da numansup yú t'ɛc'yɛi sɛ yɛ jã'i, gue'ɛ hinguin nde da 'yøt'a majuãni. ¹⁵ Nu'ɛ to'o xɛn ho yú mbɛi, hønt'a xɛn ho im bɛni, pɛ nu'ɛ to'o hin bi dãp yú mbɛi Ojã nɛ xɛn ts'o yú mbɛi, nu'ɛ, hin'yɛ 'bɛ'a numanho ɛ. Nguetho bin ts'on yán 'yomfɛni, nɛ him bi zã bi 'yø'a bi xi Ojã 'bɛ mi zop yú mbɛi. ¹⁶ Nɛ nu'ɛ yɛ jã'i tengu ɛ, ɛna ngue i ɛc'yɛi Ojã, pɛ n'dan'yo thoho yán t'øt'e, guepɛ ní fãdi hingui ɛc'yɛi ɛ. Nɛ xɛn ts'o yú mbɛi nangue'a fɛsthoho 'bɛ'a sifi, hingui sä da 'yøt' ran ho.

2

Ra Tito din xänbate nangue ra hoganxädi

¹ Pɛ nu'i gra Tito, dami xänbi 'bɛ'a nín t'øt'e rán theui a ra hoganxädi. ² Nu yɛ zí ndø, dami xifi hin din ðti, nɛ da 'yøt'e ngue da hnumansu, nɛ da bɛni xɛn ho 'bɛ'a da 'yøt'e, nɛ da 'yɛc'yɛi xɛn ho, nɛ da 'yøt' ran huɛcate, nɛ hin din xømbɛi. ³ Nɛ'ɛ yɛ zí bømbe, dami xifi da numansu Ojã hapɛ din 'yo, nɛ njon di c'ãman'ɛ, nɛ xín dim mihni, nɛ da 'yuh ra hoga'yú. ⁴ Nɛ

nu yu zı bømbe da xänba yu hmute di huεc yú ndø ne yú t'uhni. ⁵ Ne da xänba n'da ran 'yomfɛni xun ho, hin din 'yomt'ɛni, ne di jamansu bu ja yú nguse, din ja ra yembui, ne da 'yøt'a da xih yú ndø, n'damhma njon da zä da man ran ts'o nangue rá m hman Oja. ⁶ Ne nu'u yu ts'ant'u, gui xifi din 'yomfɛnise ts'u. ⁷ Ne nu'i Tito, dami 'yut'u mi'da 'be'a gätho gui øt'e, ngue dim 'bumanho. Ne n'dat'a guim bɛni ngue gui xänbi 'be'a majuani, ne gui 'yøt'e ngue da hnumanho'i 'bu guín xänbate. ⁸ Ne εmme xtán ho 'be'a gätho guim ma, n'damhma nte da thín'na nim hma. Ne da mbe'ts' yú sä to'o nde da zujü, ne hin hapü dí mbu'a 'be'a da ma. ⁹ Ne'u yu 'yεhe i 'burü, dami xifi da 'yøt'e gätho i xih yú hmu, ne hin da dätü, ne mpähä thoho da 'yøt'a i sifi. ¹⁰ Ne hin da bɛpi 'be'a pe'ts' yú hmu, pe da 'yøt'a gätho in numanho yú hmu. Ne nu'bu gätho din jabu da 'yøt'e, gue'a dí necmanho ram hma nangue ma yantehü Oja. ¹¹ Nguetho bi nequi rá mate Oja ngue in nde di pø'u gätho 'bucua ja ra ximhäi. ¹² Ne nu rá mate Oja di bɛngahü ga hehmbü ran ts'om'bäi, ne ga hehmbü ma pähä zehεhü. Ne di bɛngahü ga samzεhe ma mbuihü ne ga øthü ran hocjä'i, ne gan numan-suhü Oja gätho yu pa dí 'buhmbü ua ja ra ximhäi. ¹³ Ne di bɛngahü ga tømhbü ja gue'bu bi nequi a ran johya dí tømhbü, ngue di nequi a ma Ojahü ra Jesucristo tate tho rá ts'edi, ne ma yantehü a. ¹⁴ Ne bin dāse a ngue di 'bercahü gätho man ts'om'bäihü, ne da mberca ma mbuihü, da 'yøt'e ngue yú t'uhni zehεgahü Oja, ne di εhyagahü nangue ran ho ya. ¹⁵ Ne guehna i ja ua gui xänba büya. Dami xänbi, gui 'yomfɛnip yu cu, ne gui hecpi, nguetho bin 'da'a ran t'edi xun ho gui 'yøt'e. Ne o guidí japi da mbesta'a nim hma.

3

I sih ra Tito nda'a nín zofo da xänba yu 'yεc'yεi

¹ Ne nu'i gra Tito, dami bɛnba u yu cu ngue da numansu ra ts'ut'abi, ne'u yúm fäts'ihü ra ts'ut'abi gätho da numansu. Ne hin da 'yørpa ram fe'ts'i, pegue mpähä thoho da 'yøt'e 'be'a gätho xun ho. ² Ne gui xifi njon ga c'aman'uhü, ne hin dan junthü, pe ma pähä zehεhü da thacpahü. Ne din jajü ra yembui nangue gätho yu jä'i. ³ Guim bɛmhü ngue neju dán tontohü mám'bet'o, ne mi jase man t'ɛdihü, neju dán hyäzehεhü, ne gätho dán 'yεhεhü rá ts'oqui ra ximhäi. Ne dá 'beh ma pahü nangue man ts'om'bäihü dá øthü, ne dá seyabahü ma mijä'ihü. Mí ts'anju ne xim mí santehü. ⁴ Pe bi zøn ra pa bi nequi rá mate Oja ma yantehü, ngue bi 'yørpa ran huεcate u yu jä'i. ⁵ Ne bi yanjü Oja. Pe hin nangue yun t'øt'e xun ho dá øthü, pe bi yanjü nangue rán huεcatese 'bu má ømanhohü a. Bi 'dajü ra 'da'yote 'bu mi mberca ma mbuihü, ne dí 'buhmbü ma'da'yo nangue rá Hogandähi. ⁶ Ne bi 'dajü xun ho rá Hogandähi n'youi xun gu rán japi ne rá ts'edi nguetho ra Jesucristo ma yantehü a. ⁷ Ngue bi hogahü nangue rá mate, janangue'a 'darbu dam 'buhmbü nangue ra temazäi, ne gue'a dí tømhbü a ya. ⁸ Ne gätho majuani na im mangua. Gui hyäh ni mbui gui xänbi xun ho yu 'yεc'yεi 'burü, janangue'a da bɛni εmme da hyumbi da 'yøt'a ran ho. Nguetho xun ho a, ne da mbäx yú mijä'ihü büya. ⁹ Pe o guidín junthü nangue'u yum hma nte ní mbatho, ne hinguin junthü nangue 'be'u yú thuhu u yum bombøta maya'bu. O guidín sühmbü nangue yun t'edi midí un Oja yu judío, nguetho säti thoho 'bu dán sühmbü u. ¹⁰ Nu'bu 'bu a n'da n'dan'yo yum hma im ma ní dap'ahü yun junt'i, dami hecpi. N'dandí o yondí gui hecpi. Pe nu'bu hin da 'yøde, gui hyethohü a. ¹¹ Nguetho nu'a xi'ahü yum hma ní dap'ahü yun junt'i, xí bøm bu ja rá 'yu Oja a, ne øt' yu ts'oqui, ne da nuse bu 'be'a xí 'yør büya.

Man'da i xih yu amigo ra Pablo

¹² Dí ɛna ga pɛnhna ra Temio o gue
 ra Tíquico. Nu'bɛ bi zɔm bɛ, 'yɔrqui
 ts'ɛ ra mate gua ɛ'a n'dihi, dan c'at'ui
 bɛ ra hnini Nicópolis. Nguetho dín
 nde dam 'bɛhmbɛ bɛ 'bɛ bin ja yɛ
 pa xɛn sɛ. ¹³ Dami fäts'i xɛn ho a
 ra Zenas, nu'a im pɔngahya nangue
 yɛn t'ɛdi. Nɛ'a ra Apolos, dami zɛdi
 da dɪn'a mahyoni ngue da hyax 'bɛ
 bi mbɛ bɛ n'danni. ¹⁴ Nguetho nu
 yɛ cu da bɔdi ngue dim pɛfi xɛn ho
 nangue yá 'bɛfi zɛhɛ, n'damhma da
 zä da mbäx ɛ mi'da di 'bɛ'a mahyoni.
¹⁵ Dami zɛngua gahe ts'ɛ ɛ bí 'bɛpɛ,
 ngue'ɛ ma mi 'yɛc'yɛihɛ, ngue 'da xtán
 huɛctahɛ. Nɛ dí äp Oja da 'yɛnts'ahɛ
 rán japi gätho ahɛ. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɛ
 ya, nɛ hɔnt'a gam bɛmhɛ a ya.

FILEMÓN

Ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Pablo bi mbɛnpa a ra Filemón

*Ra Pablo bi 'yorba ra sɔcuɔ ra
Filemón*

¹ Nguä drá Pablogä dí ofädigä nangue ra Cristo Jesús. Dí ot'ä'be ra sɔcuɔ ra Timoteo, ne ga pen'na'be ma amigo'a'be grá Filemón, man 'yohu i nangue rá 'bɛfi Ojɔ. ² Ne dadí zengua'be yu 'yɛc'yɛi ngue zai dim peti bu ni ngu, ne ma cuhu ra Apia. Ne dadí zengua ra Arquipo man 'yohuhu dín yamhbe rá 'bɛfi Ojɔ. ³ Nu Ojɔ ma Tahu ne ma Hmuhu ra Jesucristo di 'da'ahu rá mate ne da hyut'a ni mbuihu.

Rán huɛcate ne rá t'ɛc'yɛi ra Filemón

⁴ Ne nu'i ma zu cu mahuɛqui i, nu'i grá Filemón, dadí undä ra jamadi nangue'e nu'bu dí ya'be Ojɔ. ⁵ Nguetho dá øde 'be'a gui ørpɔ gui 'buhmbu, ɛmme i ja nin huɛcate nangue yá t'uhni Ojɔ bu. Ne dí øde ngue i ja ni t'ɛc'yɛi xun ho nangue ra Jesús ra Hmu. ⁶ Ne dí äcä rá ts'edi Ojɔ ngue xun ngu yu ja'i da 'yɛc'yɛi ra Jesús nangue nim hma, ne da hyani 'be'a gätho ran ho di 'daju ra Cristo Jesús. ⁷ Gueczehɛgä ɛmme dadí johya, ne i hu ma mbui nangue nin huɛcate, ma zu cu i grá Filemón. Nguetho xun ngu gá hyurpa yá mbui yá t'uhni Ojɔ.

*Bi t'äp ra mate ra Filemón nangue
rá 'yɛhɛ ra Onésimo*

⁸ Nuya madague a i ja man t'ɛdigä nangue ra Cristo ngue xcá manda i, ⁹ pe man'da xun ho ga ä'a n'da ra mate tho gui 'yøt'e nangue ran huɛcate tho, ngue gui simanho mahøn'a na ni 'yɛhɛ ra Onésimo. Nugä drá Pablogä, ya xtán dɔc'yɛigä, ne dí ofädigä nangue rá 'bɛfi ra Cristo Jesús. ¹⁰ Dí ä'a ra mate nangue ra Onésimo, nu'a tengu'bu ma t'uhni gä nangue ra Cristo, nguetho bi 'yɛc'yɛi ra Cristo nangue dá xicä ua ja ra fädi. ¹¹ Nu'hu 'da yu pa xu thogui,

hin te madí muui ni 'yɛhɛ ra Onésimo. Pe nuya xun ho da 'yørcui. ¹² Nuya ga pen'nahu ra Onésimo bu gui 'bui. Ne nu'bu bi mba a, da du ma mbui, nguetho ɛmme dím bɛn a. ¹³ Ne dín ndepe xtán gocua ra Onésimo, sä xtí zɛqui ts'hu, nguetho dí ofädigä, ngue dím mangä ran ho ma'da'yo, ngue tengu'bu da gue'a zehɛ xquí zɛqui. ¹⁴ Pe hin dín nde gam ma ngue da gocua 'bu nte guim ma, nguetho nu'a ran huɛcate jatho da bɛnse n'da, hin da t'ørba ts'edi n'da a. ¹⁵ Pe nu'a bi 'yøt'na bi 'dapɔ gui 'bui 'da yu pa, pe bi bømanho, nguetho bi hocpa rá mbui Ojɔ ya. Ne nuya gadín cuui mazai na ya. ¹⁶ Hin gui sini nangue ni 'yɛhɛ thoho pe gui sini nangue ni zu cu nangue ra Cristo, nguetho nuna ma zu cuhu mahuɛqui. Nuya man'da di nuui ya, nguetho hinga hønt'a ni 'yɛhɛ, pe ni zu cu nangue ra Cristo ma Hmuhu ya. ¹⁷ Nu'bu majuani dadín amigoui xun ho, dami sin na ra Onésimo, tengu tho 'bu xquí sin zehɛgä 'bu xcá mbasɛgä bu. ¹⁸ Nu'bu ja 'be'a bi 'yøt'e'e, uague i ja 'be'a i tu'a'i, pe 'yo ma güenda ga juzehɛgä. ¹⁹ Nugä ga firmagä, drá Pablogä, janangue da fädi majuani ga ju't'ä a rá güenda na. Janangue'a hingui hei gui sin ya ne gadín cuui. Pe nde'bu guin 'yomfɛni ts'hu, nguetho guengä dá ja'a'i gá tɪn a ra temazai 'bu gmí 'yɛc'yɛi ram hma dá xi'i. ²⁰ Nuya ma zu cu, 'yørcui ts'hu ra mate 'be'a dí ä'a'i, nangue guin 'youi ra Hmu. Nu'bu gui 'yut nin huɛcate nangue ra Onésimo, da hyu ma mbui 'bu. ²¹ Nugä dá o't'ä a ra sɔcuɔ i ja ua ya, nguetho dí ɛc'yɛi ngue gui 'yøt'e 'be'a dí xi'a'i. Ne dím bɛni hinga hønt'a dí xi'a'i pe man'da ran ho guim bɛnse 'be'a gui 'yøt'e. ²² Dami hoqui ts'hu hapɔ sä dan säyagä bu, ne dami 'yäfu Ojɔ nanguecä, ne Ojɔ da 'yøt'e da xogagui, da zä ga mbagä bu, gan nu'ahu buya.

*Yün zengua ra Pablo, ne bi ma da nu
ran japi a ra Filemón*

²³ Nuya dí ofädi'be ra Epafra, ne'a di zengua i. Ne nu'a i ofädi nangue

bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo Jesús. ²⁴ Nu ra Marcos ne ra Aristarco ne ra Demas ne ra Lucas, nuya ma mimbefihe nangué rá 'befi Oja di zengua i. ²⁵ Ne nu'a ma Hmuh ra Jesucristo di 'da'ah rán japi a, gätho ah. Ne hønt'a dí xi a ya.

HEBREOS

Ra sɔcuɑ bi 'bɛnba yɯ 'yɛc'yɛi, yɯ israel, ngue na yɑ ra hebreo ɯ

Bin 'yusɛ Ojɑ nangue'a rá Ts'unt'ɯ

¹ Nu'bɯ maya'bɯ thofo 'dahmi ts'ɯ bɯ í 'yu'a rán 'yomfɛni Ojɑ, nɛ 'dahma 'dan'yo bɯ á xi'ɯ yú pɔngahyɑ. Nɛ gue'ɯ bi xi a mam bombɔtahɯ ɯ, gue dyɯ is-raelhɯ. ² Pɛ nuya rán zɛgui yɯ pa ya, bi jajɯ ga pɑhmbɯ xɯn ho Ojɑ ya nangue rá Ts'unt'ɯ bi zɔcuɑ dí 'bɯhmbɯ. Nɛ guesɛ a rá Ts'unt'ɯ í 'yɔt' Ojɑ gátho yɯ ximhái, nɛ bi zǎnni dim Hmu 'bɛ'a gátho i ja. ³ Nɛ ní 'yɛpɯ bí 'bɯ Ojɑ rá Ts'unt'ɯ tengu'bɯ rá thai ra hyadi, gue'a di jajɯ ga pɑhmbɯ a rán ho Ojɑ. Nɛ tengu 'bɯ ra sello, 'da angu da bɔni. Nɛ di 'yonse 'bɛ'a gátho i ja a rá Ts'unt'ɯ Ojɑ, nangue rá m hma i ja rá ts'ɛdi. Nɛ nu'bɯ mí juasɛ bi hoga ma ts'oquihɯ ua, bi mbeng bɯ mahɛts'i 'darɯ ní mandau i a tɑtɛ thofo i ja rá ts'ɛdi.

Man'da i ja rá ts'ɛdi rá Ts'unt'ɯ Ojɑ xinda gue'ɯ yám 'bɛhni mahɛts'i

⁴ Nu rá Ts'unt'ɯ Ojɑ 'bɯ ya xí hogahɯ, bin t'un rá ts'ɛdi xɯn ho xinda gue'ɯ yám 'bɛhni mahɛts'i. Nguetho ya rá Ts'unt'ɯ zɛhɛ Ojɑ a, i conhui rá ts'ɛdi rá Ta xinda gue'ɯ yám 'bɛhni. ⁵ Nguetho: Nu'i ma 'dats'unt'ɯ i, dí 'da a ni ts'ɛdi ya, pɛ njɑm'bɯ bi t'ɛmp'ɯ yám 'bɛhni Ojɑ, pɛ hinda hɔnt'a rá Ts'unt'ɯ zɛhɛ. Nɛ: Nugɑ dra Ta nangue ma Ts'unt'ɯ, nɛ xínga n'da rá m 'bɛhni Ojɑ bi 'yɛmbi. ⁶ Pɛ nu Ojɑ 'bɯ mambá si ua ja ra ximhái a rá Ts'unt'ɯ, nɛ bi 'yɛna: Nu ahɯ gyɯm 'bɛhni mahɛts'i, gátho gui thɑndehɯ na ma Ts'unt'ɯ, bi 'yɛn Ojɑ. Nguetho nu'a rá Ts'unt'ɯ go da t'ɛspa a bɯ na nu Ojɑ. ⁷ Pɛ nu yám 'bɛhni mahɛts'i, i ɔt' Ojɑ yú 'yɛhɛ thofo ɯ, tengu mán t'o't'i: ɛmmɛ i tih yám 'bɛhni 'bɯ i ɔrpa rá 'bɛfi tengu 'bɯ yɯn dɑhi,

nɛ di juadi 'bɛ'a gátho hingui nu-
manho Ojɑ tengu 'bɯ yɯ sibi,
nangue rá ts'ɛdi zɛhɛ Ojɑ.

⁸ Pɛgue bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'ɯ Ojɑ:
Nu'i gra Ojɑ, thocpa thofo gam
manda zɛhɛ mazɑi,
njɑm'bɯ dim 'bɛh ni ts'ɛdi, nɛ guidí
manda xɯn ho.

⁹ Nɛ bi 'yɛmbi:

Nu'i gra Ojɑ, ɛmmɛ guí numanho a
ran ho, nɛ 'bɛ xingui
ts'ɯ guí nde gui nu a ran ts'o.
Janangue'a ni Ojɑgui man'da dá 'da'a
ran johya

xinda gue'ɯ gátho mi'da ni cu gue ma
'yɛc'yɛi,

bi 'yɛmbi. ¹⁰ Nɛ bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'ɯ
a Ojɑ:

Nu'i gra Hmu, rá mbɯdi gá 'yɔt' ra
ximhái,

nɛ gá 'yɔzɛhɛ 'bɛ'a gá bí ja mahɛts'i,
bi 'yɛn Ojɑ.

¹¹ Nɛ nu'a ra ximhái dim pádi, nɛ
mahɛts'i, pɛ nu'i gam 'bɯi
mazɑi.

Gátho yɯ din ts'oni tengu'bɯ yɯ 'yahe.

¹² Nɛ tengu'bɯ di páh ní he n'da,
din jabɯ 'bɯ gá páh ra ximhái.

Pɛ nu'i njɑm'bɯ gam pádi gátho yɯ pa,
nɛ njɑm'bɯ da gua'a ni te.

¹³ Nɛ, dami manda ua ja ma ts'ɛdi ui,
ja gue'bɯ ga ja i gui tɑp'ɯ gátho man
suihɯ,

bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'ɯ a Ojɑ. Pɛ njɑm'bɯ
bi xi ɯ yám 'bɛhni Ojɑ tengu a. ¹⁴ Gátho
yám 'bɛhni bí pɛnhua, tengu'bɯ yɯn
dɑhi gue hin dí nuhɯ, i ɔt' yú 'yɛhɛ Ojɑ
nanguejɯ to'o gátho nts'ǎnni da hyɑn a
ra te njɑm'bɯ da guadi.

2

*Jatho ga ɯrpahɯ ra güenda a ní
yɑnjɯ Ojɑ*

¹ Pɛ nu'a rá Ts'unt'ɯ Ojɑ bi 'yurcahɯ
rá 'yu Ojɑ, xinda gue ɯ 'bɛ'a mí hma
maya'bɯ. Janangue'a man'da ɛmmɛ
jats'ɛditho ga jamansuhɯ a 'bɛ'a dí
ɔhmbɯ ya, n'dahma hin ga 'bɛhmbɯ a,
nɛ xín dam 'bɛhmbɯ bɯya. ² Nu'bɯ mí
man'ɯ yám 'bɛhni Ojɑ ɯ yún t'ɛdi Ojɑ
maya'bɯ, pɛ guehma bi nu ran ɯnbi a
rán säui a to bi mbɛsta a bi ma. Pɛ nu'a

rám hma Ojã bi man'a rá Ts'unt'u, man'da ja rá ts'edi a. ³ Janangue 'be xíngui ts'u ga ponju 'bũ hin dí ɯrpahũ ra güenda a rá hma mixte thoho. Ne gue'a ram hma ní ɯanjũ Ojã a. Ne rá mbũdi bi mansɛ ra Hmu 'bũ mim 'bũcua ja ra ximhãi. Ne m'bejua bi xijũ ɯ yũ xãdi gue bi 'yø a bi man ra Hmu. ⁴ Ne'a Ojã bi 'yudi majuãni a ram hma 'bũ mí 'yøt' yũ hmɛpya ne xũn ngu yũn t'øt'e mixte. Ne'bũ mí 'dajũ ra ts'edi nangue rá Hogandãhi, tengu mí ndesɛ Ojã bi darcahũ. Ne gue'a í 'yudi majuãni a ram hma.

Nu ra Jesús njuãntho bin ja tengu thohogahũ

⁵ Pɛ nuna rá ts'edi Ojã gue dí mangã, hinga nan ja xũn ho. Pɛ hinga gue'u yãm 'bɛhni mahɛts'i di jap Ojã di manda bũ ja ra 'da'yo ximhãi 'bũ bin ja rá ts'edi Ojã xũn ho bũ. ⁶ Pɛgue bi zãn Ojã to'o di manda bũ, tengu bi si'a Ojã 'bũ mí t'ãnni 'bɛ'a di 'yɛt'ui yũ jã'i: 'Bɛ'a gue ɛ dí pɛhmbɛ gue ɛmmɛ guím bɛnje, ne dyũ jã'i thohohɛ. Ne man'da guidí jamansuje.

⁷ Pɛ ja 'da yũ pa gá jaje him mí ja ma ts'edihe, xinda gue'u nim 'bɛhni bũ mahɛts'i.

Pɛgue gá sãnni gui 'yɛscahe, ne gui 'dac ma ts'edihe.

Ne gá sãnni ga mandahe 'bɛ'a gãtho i 'bũi ne 'bɛ'a gãtho i ja gue gá 'yøt'e.

⁸ Ne gãtho gá sãn'ndũ mi'da 'bɛ'a gã gá 'yøt'e gue da 'yɛc'yɛigahe,

bi 'yɛm bũ mán t'o't'i. Janangue'a hin'yũ 'bɛ'a bi zãnni gue hin ga mandahũ, nguetho bi 'yɛna: "Gãtho da t'ɛc'yɛi ɯ yũ jã'i." Pɛ hindaná nuhũ gue gãtho da 'yɛc'yɛigahũ. ⁹ Pɛ hinda hønt'a ra Jesús, bin ja tengu mán t'o't'i, bi t'ɛspa 'bũ mí du, bin t'un rá ts'edi. Pɛgue xín ja 'da yũ pa bin japi him mí ja rá ts'edi xinda gue'u yãm 'bɛhni Ojã mahɛts'i. Janangue'a bi zã bi du nangue n'da ngu n'dajũ, nangue rán huɛcate Ojã. Ne nu'a ran dãte bi nu, gue'a í t'ɛspa a. ¹⁰ Nu Ojã bi zãn'ndũ gãtho da hyonse. Ne bi nde

bá si xũn ngu yũ t'ũhni bũ ja rá ts'edi. Janangue'a xũn ho a bi 'yøt' Ojã gue bin ɯnba ɯ yũ Hmu, guɛpũ bi zã bi ɯanjũ xũn ho. ¹¹ Ne nu'a ra hocpate ne'u to'o mahoqui, ne n'dat'a yũ Ta. Janangue'a hingui pɛ'ts' rá sã a ra hocpate da 'yɛmbi yũ cu ɯ bi hoqui.

¹² Tengu mán t'o't'i, bi 'yɛna:

Ga xi ɯ ma cu gãtho nangue'e,

ne ga ɛs'i'i nubũ ja rá mpeti ma cu,

bi 'yɛn'a ra Cristo. ¹³ Ne man'da bi man ra Cristo:

Dí tø'mi da mbãxcã Ojã.

Ne xø bi 'yɛna:

Dí 'bãhmbɛ ua ya yũ t'ũhni Ojã bi 'daqui,

bi 'yɛn'a ra Cristo. ¹⁴ Nujũ yã t'ũhni gahũ a, dyũ jã'i thohohũ, ngue i ja ma ngøhũ ne ja ma jihũ. Ne a ra Jesús bin jã'i ne bin ja rá ngøc'yɛi tengu thoho gahũ. Janangue'a bi zã bi du ngue í 'bɛrpa rá ts'edi a rá hmu ran dãte, ngue ra zĩthu. ¹⁵ Ne guɛpũ da zã di 'uecpa yã mbidi ɯ to'o i su ran dãte gãtho yũ pa i 'bũi.

¹⁶ Ne mfãdi hinga gue'u yãm 'bɛhni Ojã mahɛts'i bi 'yørpa ra güenda da ɯãni, pɛgue guɛnjũ dyũ 'yɛc'yɛihũ yãm bom'bɛtojũ ra Abraham, nde Ojã da ɯanjũ. ¹⁷ Janangue'a nu ra Jesús njuãntho bin ja tengu thoho gahũ, bi bɛni 'bɛ'a gãtho dí m bɛmhũ, bi zã 'bɛ'a gãtho dí sãhũ. Nu'bũ hin xtín jabũ, hin xtán zã xtí huɛgahũ, hin xtán zã xtí juah rá 'bɛfi Ojã gue bi hoga ma ts'oquihũ. Gue'a í t'ɛmbi bim hmumbãjã a. ¹⁸ Ne nuya da zã da mbãxcãhũ to'o i ts'ã nangue yũn ɯnbi, nguetho nesɛ a bi ts'ã nangue yũn ɯnbi, ne bi hyãt'i.

3

Nu ra Jesús man'da sä da t'ɛspi xinda gue'a ra Moisés

¹ Nuya, ma hoga cu ahũ, gue bi huan'nahũ 'darpũ dam 'bũhmbũ bũ mahɛts'i a Ojã. Dami 'yøhmbũ ya nangue ra Jesús, nu'a ra pøngahyã ne ra hocpate nangue rá 'yu Ojã dí tɛnhdũ. ² Nu ra Jesús bi juah rá 'bɛfi bi un'na Ojã, tengutho ra Moisés bi juah

rá 'bɛfi gue bi jamansu ɯ n'dam'bɛi yú t'ɯhni Ojɔ. ³ Pɛ nu ra Jesús man'da sä da t'ɛspi xinda gue'a ra Moisés, tengu tho ho ra ta bɯ ja n'da ra ngu man'da da t'ɛspi xinda gue'ɯ yú t'ɯhni. ⁴ Pɛ madague'bɯ i ɔrpa rá 'bɛfi Ojɔ ɯ yɯ jɔ'i, tengu bi 'yɔt' ra Moisés, pɛ nu'a Ojɔ i ɔzɛhɛ gátho rá 'bɛfi. ⁵ Nguetho rá 'yɛhɛ Ojɔ a ra Moisés, nɛ bi jɔ'ts' rá bɛfi bi jamansu gátho yú t'ɯhni Ojɔ maya'bɯ. Nɛ nu rá 'bɛfi ra Moisés bi 'yu i ts'ɯ a rá 'bɛfi ra Cristo da 'yɔt' 'bɯ bi zɔhɔ. ⁶ Pɛ nu ra Cristo rá Ts'unt'ɯ Ojɔ a, nɛ bi jɔ'ts'i bim hmu nangue'ɯ n'dam'bɛi yú t'ɯhni Ojɔ. Nɛ guectahɯ ya n'dam'bɛi yú t'ɯhni gahɯ Ojɔ, 'bɯ dadí thoctahɯ dí pɔhmbɯ majuɔni a, nɛ'bɯ dadí thoju a nán johyahɯ a ran ho dí tɔmhɯ.

Da zin yú t'ɯhni Ojɔ da hyurpa yú mbɛi

⁷ Janangue'a i ɛn'a rá Hogandɔhi Ojɔ bɯ ja rá t'ohni:

Nuya ra pa i jabɯ ya in zo ahɯ Ojɔ. Pɛ ɛmmɛ xɛn ho 'bɯ gui 'yɔhmbɯ a i xi ahɯ.

⁸ 'Yo gadí ɯ't' ni mbɛihɯ tengu bi 'yɔt'ɯ mí tɛn ra Moisés, bi numan'ɯtho Ojɔ 'bɯ mín 'yo bɯ ja ra ɯhái.

Nɛ bi zä Ojɔ ɯ yɯ jɔ'i nangue 'bɛ'a bi numanhosɛ.

⁹ Nu nim bombɔtahɯ bi 'yɔrca ran ts'äte nɛ bi numan'ɯthogui 'bɯ nyote njɛya mín 'yo bɯ ja ra 'yu, madague'bɯ bi nu xɛn ngu yɛn t'ɔt'e gue dá ut ma ts'ɛdi, bi 'yɛn Ojɔ.

¹⁰ Janangue'a dán cuɛgä nangue'ɯ yɯ jɔ'i,

nguetho thocpa tho ho i 'uegue nangue yú mbɛi,

hin jam'bɯ bi bɔ a ra 'yu dá xifi, bi 'yɛn Ojɔ.

¹¹ Janangue'a ɛmmɛ dán cuɛgä nangue'ɯ. Majuɔni dá ma,

hin ga singä bɯ ja ra häi ɯ ngue da hyu yú mbɛi, bi 'yɛn Ojɔ.

¹² Ma zi cu ahɯ, pɛ dam fähmbɯ. Xi'bɯ n'da ahɯ gui 'uehmbɯ 'bɯ din ja ahɯ ra ts'ombɛi, gue gui 'yɛna hin gui nde gui 'yɛc'yɛihɯ Ojɔ, i 'bɛi. ¹³ Pɛ n'da ngu n'da ahɯ damim fäxhɯ bɯ ja ra

hoga'yu, n'da pa ngu n'da pa, janya i sä ga ɔhmbɯ a im ma Ojɔ, yɯ pa ya. Nɛ nu'bɯ din jabɯ gui 'yɔthɯ, xínga n'da ahɯ da hyä ahɯ yɯ ts'oqui, gue di 'bät'a ni mbɛihɯ. ¹⁴ Nguetho dí comhbɯ a rán ho ra Cristo 'bɯ dí thoju a ní hyu ma mbɛihɯ a, gue'bɯ go rán zɛgui tengu 'bɯ rá mbɛdi dá tɔmhɯ. ¹⁵ Janangue'a i xijɯ a rá t'ohni Ojɔ ya: ɛmmɛ xɛn ho 'bɯ gui 'yɔhmbɯ a rá nde Ojɔ gue in zo ahɯ ya.

'Yo gadí ɯ't' ni mbɛihɯ tengu bi 'yɔt'ɯ 'da bi numan'ɯ tho Ojɔ, bi 'yɛna.

¹⁶ To'o ɯ bi 'yɔh rá m hma Ojɔ nɛ bi numan'ɯ tho. Ha hinga gue ɯ yɯ jɔ'i bi yɔn Ojɔ nangue'a ra häi Egipto mín 'yohɯ ra Moisés. ¹⁷ Nɛ to'o bi un ra cuɛ Ojɔ gátho nyote njɛya. Ha hinga guet'ɯ bi yɔn Ojɔ bɯ ja ra häi Egipto, bi 'yɔt' yɯ ts'oqui, janangue bi du bɯ ja ra ɯhái. ¹⁸ Nɛ to'o ɯ majuɔni bi t'ɛmbi hin da hyurpa yú mbɛi Ojɔ. Ha hinga guet'ɯ him bi 'yɛc'yɛi Ojɔ. ¹⁹ Gam bɛmhɯ ya hanja him bi zä bi zin Ojɔ ɯ, nguetho him bi 'yɛc'yɛi Ojɔ ɯ.

4

¹ Nuya i jatho ga suhɯ, janya i ja yɯ pa i xijɯ Ojɔ da zinɯ bɯ ja rá ngu ngue da hyurca ma mbɛihɯ. Xɔhma ts'urbɯ tho ho hin da zɔni ga cuthɯ bɯ. ² Nguetho nɛju bi sijɯ a ram hma gue dí cɯ't'a n'da, tengu bi sih yɯ jɔ'i mí 'bɯh maya'bɯ, gue'ɯ bin 'yohɯ ra Moisés. Pɛ nu'ɯ, him bi zä í ts'im bɯ a ram hma bi sifi, nguetho him bi nde bi bɔ ɯ gue majuɔni a. ³ Pɛ nuju gue dí pɔhmbɯ majuɔni a ram hma, guenju gue ga cuthɯ bɯ da hyurca ma mbɛihɯ Ojɔ. Nɛ guerpɯ him bi zä bi yɯt'ɯ 'da, bi 'yɛn Ojɔ:

Janangue'a dán cuɛgä nangue ɯ, nɛ majuɔni dá ma,

njam'bɯ ga singä ɯ gue da hyu yú mbɛi, bi 'yɛn Ojɔ.

Pɛ bi dɯ'mi bi xih yɯ jɔ'i gue da zim bɯ 'bɯ mí jua a bi 'yɔt' ra ximhái Ojɔ, nɛ bin säya bɯ, bi hyu rá mbɛi zɛhɛ.

⁴ Tengu bi ma rá t'ohni gue nubɯ bi ma, gue:

Ná yoto ma pa bin säya Ojä 'b_u mí jua a bi 'yøt' ra ximhäi.

⁵ Pεgue bi xi' b_uya nangu'e' 'da mín 'yoh_u ra Moisés:

“Njam' b_u ga singä _u gue da hyu yú mbüi,” bi 'yεn Ojä.

⁶ Pε guehma 'b_ui to'o din säya b_u da hyu yú mbüi. Pε hinga gue' b_u 'da bi sifi maya' b_u, nguetho him bi 'yεc'yεi a ram hma. ⁷ Pεgue bi 'yu Ojä n'da ra pa mahøn'a, gue ra pa i jab_u ya, tengu bi ma ra David nangu'e _u x_un ngu y_u jεya xí thogui 'b_u mí 'b_uh ra Moisés. Nε gue'a ram hma xí hmangua, gue εna:

Nuya ra pa i jab_u ya in zo ah_u Ojä. Pε εmme x_un ho 'b_u gui 'yøhmb_u a i xi ah_u.

'Yo gadí _u't' ni mbüih_u tengu bi 'yøt' b_u 'da bi numan' _utho Ojä, bi 'yεn'a ra David.

⁸ Nu'a ra Moisés bim pommi a ra Josué bi thoqui bi zix _u y_u ja'i. Bi säyabi b_u ja a ra häi Canaan bi un Ojä, bin johya b_u. Pε nu' b_u da gue'a ran johya bi man a Ojä, hin xtá ma mahøn'a Ojä nangu'e man'da ra pa 'b_u. ⁹ Janangu'e'a guexta'a i ja n'da ra xεqui í juadi x_un ho, guep_u da hyurca ma mbüih_u Ojä, gue yú t'uhnigah_u a. ¹⁰ Nu' b_u to'o da yut'i gue da hyurpa yú mbüi a Ojä, din säya nangu'e gätho yú 'bεfi _u tengu tho Ojä bin säya nangu'e gätho rá 'bεfi bi hyu rá mbüi 'b_u mí jua a bi 'yøt' ra ximhäi. ¹¹ Janangu'e'a nde' b_u εmme ga ndeh_u ga c_uth_u b_u. Hin ga øth_u tengu _u him bi 'yεc'yεi ram hma 'b_u mí xi Ojä. ¹² Pε nu'a rá m hman Ojä dim pεfi tengu' b_u ra theni yoho yú het'i, pε man'da i ja rá ts'edi a xinda gue ra theni, ngue i sä da zørp_u mbo ní mbüi n'da, i urcah_u 'bε'a gätho dí m bεmh_u mbo ma mbüih_u, 'bε'a majuani dín nde ga øth_u, ngue nda'a bi bεngah_u Ojä, nε nda'a dá bεnsεh_u. ¹³ Xinga n'da _u bi 'yøt'a Ojä gue i sä da 'yacpi 'bε'a mbεni, gätho i padi, nε di nεqui b_u ja rá dä a to i hāscah_u ra güenda.

Nu ra Jesús ma hmumbäjäq_u x_un ndoho rá ts'edi

¹⁴ Nu ra Jesús rá Ts'unt' b_u Ojä, i t'εmbi ma hmumbäjäq_u nguetho ma hocpateh_u a. Nε bi zøm b_u mbo mahεts'i. Nε i fāxcah_u a gue i ja rá ts'edi mixte. Janangu'e'a ga thoqui ga tēnhd_u a rá m hma. ¹⁵ Nu ra Jesús ma hmumbäjäq_u i padi hinga gätho dí häth_u _u dí säh_u, nguetho bi zä 'bε'a gätho dí säh_u. Pε hin jam' b_u bi 'yøt'a n'da ra ts'oqui. ¹⁶ Janangu'e'a hin ga suh_u dan yāh_u Ojä b_u bí ja rá ts'edi, nguetho di huεgah_u nε di pungah_u, nε da mbäxcāh_u a ra ora dí homhb_u a.

5

¹ Bi than'd_u 'da y_u ja'i israel 'b_u maya' b_u ngue dim hmumbäjäq_u. Nε da 'yāp'a Ojä nangu'e gätho mi'da. Nε midí thocpa Ojä _u yú 'bøts'e nangu'e _u y_u zu'uε bi tho, gue ní mba ma punbi yú ts'oqui y_u ja'i. ² Nε nangu'e y_u ja'i tho ho _u y_u hmumbäjäq_u, hinga gätho bi 'yøt'e x_un ho, ngutho _u mi'da yú mijā'ih_u. Janangu'e'a bi zä janate tho bi hoc' b_u y_u yāmbüi nε y_u 'yøt'ats'oqui. ³ Nε jatho rá mbüdi midí un Ojä n'da ra 'bøts'e ra mbäjäq_u nangu'e yú ts'oqui zεhε, tengu bi 'yøt'e nangu'e yú ts'oqui y_u ja'i. ⁴ Njongui sä da 'yøt'e gue dim hmumbäjäq_u, nε hønt'a Ojä sä da huahna n'da ra hmumbäjäq_u, tengu 'b_u mí huahna ra Aarón. ⁵ Nε ngutho bin ja nangu'e ra Cristo, him bi mansε gue dim hmumbäjäq_u, pε Ojä bi un ran t'εdi gue dim hmumbäjäq_u, tengu bi ma rá t'ohni Ojä 'b_u mí 'yεna:

Nu'i ma 'dats'unt' _u i, dadí 'da'a ni ts'edi ya.

⁶ Nε bi 'yεmbi mahøn'a:

Nu'i gam mbäjäq_u gätho y_u pa ya, tengu ra hmεpya bi 'yøt' ra Melquisedec,

bi 'yεn Ojä b_u ja rá t'ohni. ⁷ Nu ra Cristo 'b_u mim 'bεcua ja ra häi, zai nan yāui Ojä, bi 'yāp rá mfäts'i da dāp' b_u. Nts'edi bi mbafi nε bin zoni. Pε bi badi ja rá ts'edi Ojä da yām b_u ja ran dāte. Nε bi 'yø Ojä 'b_u mí nde din unse b_u ja rá pähä Ojä. ⁸ Nu'a ra Cristo, madague' b_u rá Ts'unt' b_u Ojä a, pεgue bin ja'i a, janangu'e'a bi xänba y_un unbi 'bε'a dí 'yørpā rá pähä Ojä

a. ⁹ Bin jabu bi 'yøt'e, janangue'a bi zøni bi ja'ts'i gätho rá pähä Oja. Ne bi zä bi un'na ra te mazai gue to'o gätho da 'yεc'yεi a. ¹⁰ Nguetho bi huan Oja a gue dim hmumbäjä nanguue dyu 'yεc'yεih, tengu ra hmεpya bi 'yøt' ra Melquisedec.

Nts'utho 'bu ga penju

¹¹ I ja xun ngu 'be'a dín nde ga xi ahü nanguue a bim hmumbäjä a ra Cristo. Pe xun hεi ga xi ahü nguetho hin gui honi gui pähmbu. ¹² Ne xun ngu yu pa xu thogui gue mí ja ngue xquín xänbateh, pe guexta'a i jatho da si ahü u yam hma hingui hεi nanguue Oja. Nguetho gá cohi gán 'yambüh. I jatho gui sihu ra xi'ba tengu'bu gyu 'uεreh, ne hin gui häthü gui sihu njuantho ran ts'ihme. ¹³ Ne nu'a gnán ts'ihmeh ra xi'ba, in ja tengu yu 'uεre, ne hinda ná pähmbu 'be'a ra te gue däm 'buhmbu njuantho. ¹⁴ Pe nu ran ts'ihme xun ho nt'øt'e nanguue yu daja'i. Ne xun te yú mbui nanguue zai dín 'yomfεni, janangue'a pädi nda'a xun ho ne nda'a hingui ho.

6

¹ Janangue'a nde'bu ga thoqui ga homhbu gue dan daja'ih. Nde'bu hinga hont'a ga mamhbu a rá mbudi bi sāngahü nanguue ra Cristo. Nde'bu hinga hont'a ga mamhbu gue ga päh ma mbüh gue mí εna xtá hjoj, ne hinga hont'a ga mamhbu ga dáp ma mbüh Oja. ² Nde'bu hinga hont'a ga mamhbu ram hma dan xixyäh, ne nanguue ran jäxa'yε, ne nanguue da dambεni u xun du, ne nanguue dín ja ran juanbi 'bu rán zεgui, nde'bu hinga hont'u ga mamhbu ya, nguetho dí pähmbu nda'a u. ³ Mbähä ga thojü 'bu da zä da xoc'a ni mbüh Oja, nguetho i ja mi'da. ⁴⁻⁶ Nguetho nu'bu hin ga thohmbu, xøhma thoho da bεni da mbenc i 'da. Ne nubüya him man'dandü da nde ba pengui mahøn'a. Nguetho nu'bu mí numanho n'dandü rán nequi Oja, ne bi zāmanho a bi un Oja, ne bin 'yohü rá Hogandahi Oja, ne bi zāmanho a rá

hogamhma Oja, ne bi ba i ts'u rá ts'edi a ra 'da'yo ximhäi dín ja. Pe nu'bu da mbengui, ya him man'dandü da zä di hoc yú mbui mahøn'a. Nguetho im bεni tengu'bu da zä di cuat mahøn'a bu ja ra pont'i a rá Ts'unt'u Oja, ne di japi dín thenda a ra Cristo. ⁷ Nguetho tengu'bu n'da ra häi a ra ja'i, n'dandü ngu n'dandü dín 'ye, i pøt'e, ne i pøts'e 'be'a pa nthuhu bu. Ne nu'a ra häi nu'bu di japi dín ja 'be'a tupu a ra mbεfi, da hyän rán japi Oja a. ⁸ Pe nu'bu hin di japi da bøx'a 'be'a bi thupu, ne hont'u yu 'uini i ja bu, nte di muui 'bu. Ne hin da hnumanho a ra häi 'bu. Ne nzeGUI da mba nt'udi nanguue ra sibi.

Bi zangba ma mbüh a ra Jesús, dí tømhbü a ran ho ya

⁹ Pe madague'bu njabu dá mamhbe, ma zi cu ahü, pegue dí haxhe njuani gan jahü tengu ra hogahäi, bin japi bin ja xun ngu 'be'a bi thupu, nguetho bi hoc'a ni mbüh Oja. Ne xun ndoho ran japi ba εhe, guin nuh. ¹⁰ Nguetho xun ho øt' Oja ngue hin di pumbεni a ra 'befi gá 'yøthü, ne ran huεcate gá 'yuthü u 'da ni cuhü, nanguue rá thuhu Oja, ne nanguue a gui ødahü ya. ¹¹ εmme dí ndehe gui thojü gan εhyahü, n'da ngu n'da ahü, gue'bu go rán zεgui ra pa. Janangue'a da zøni gui hyamhbu 'be'a gätho gui tømhbü. ¹² Hin dí ndehe da yundänhyεi thoho ahü, pe dami 'yøthü 'be'a mí øt'u 'da 'bu mí badi majuani a rá m hma Oja, ne bi hyät'i bi zet yú mbui, janangue'a bi hyän a ra herencia bi ma majuani Oja. ¹³ Nu Oja 'bu mí xih majuani a ra Abraham, bi ma majuani nanguue rá thuhu zεhe. Nguetho njo'o man'da xun ndoho rá ts'edi hinda hønse a. ¹⁴ Ne bi 'yεn Oja: "Majuani xun ngu ran ho ga 'da i, ne ga 'da i xun ngu nim bom'βεto," bi t'εmp'a ra Abraham. ¹⁵ Nu ra Abraham büya bi hyät'i bi dø'mi, janangue'a bi hyani 'be'a bi xi a Oja. ¹⁶ Nu'bu 'da yu ja'i im ma majuani 'be'a da 'yøt'e, i ndønba rá thuhu Oja, ne ya him ma hyom mi'da yam hma dí hoc'a, nguetho i fadi majuani a bi

ma. ¹⁷ Nε'a Ojā 'b_u mí nde da 'yurcah_u ngue majuāni a rām hma, bi man rá thuhu zεhε 'b_u mí xij_u ra herencia. Ngue guej_u nts'ānni ga hāmhb_u a. Janangue'a ga pāhmb_u njām'b_u di pā a bi xij_u. ¹⁸ Janangue'a yoho b_u dá pāhmb_u, rām hmanse nε rá thuhu zεhε, ga pāhmb_u hin dim fehni Ojā, pε majuāni da zinj_u b_u. Ngue guej_u bá 'dahmb_u b_u mí ja xcá tuh_u, dá benth_u b_u hap_u da zinj_u ya. ¹⁹ Janangue'a bi zinj_u b_u a ra Jesús, bi zāngba ma mbūih_u b_u mbo rá ngu Ojā, njām'b_u da hyεgah_u. ²⁰ Nguetho m'bet'o bi yūrp_u a ra Jesús. Nε bi xi a Ojā ngue bi hogah_u ngue da numanhoj_u b_u. Gue'a nam bōni ma hmumbājāh_u, ngue i 'būi mazāi, tengu ra hmεpya bi 'yōt' ra Melquisedec.

7

Bim mbāja ra Jesús tengu ra hmεpya bi 'yōt'a ra Melquisedec

¹ Nu ra Melquisedec bim hmuts'ūt'abi b_u ja ra hnini Salem, nε bim mbāja nanguε Ojā mixtetho rá ts'edi. Nε nu ra Abraham 'b_u mam bá tap'ū 'da yū ts'ūt'abi, bin c'at'ui ra Melquisedec, bi t'āp rán jāpi Ojā nanguε a ra Abraham. ² Nε nu'a ra Abraham b_uya bi un'na ra Melquisedec a ná 'dēt'a gue xpí hyānba yūn sūih_u, gue rán t'unni Ojā a ná 'dēt'a. Nε nu rá thuhu ra Melquisedec nde da ma “ra hoga hmuts'ūt'abi.” Nε nde da ma gue “ra hmuts'ūt'abi di hocpa ra sūi,” nε gue'a nam bōn'a rá thuhu rá hnini Salem. ³ Nε hinga mfādi to'o rá ta ra Melquisedec, o to'o rá mbe. Nε hinga mfādi nda'a rá 'y_u, nε hinga nt'o't'i gue'b_u mí m' b_ui o gue'b_u mí du. Janangue'a tengu'b_u rá ts'edi rá Ts'unt'ū Ojā b_u ín 'yu a ra Melquisedec, gue dim mbāja gātho y_u pa hōn'b_u go njām'b_u. ⁴ Janangue'a sā ga pāhmb_u ya gue xūn ngu rá ts'edi ra Melquisedec 'b_u min ja, nguetho guesε ma ngūrpā bōtah_u ra Abraham bi un'na ná 'dēt'a bá tap'ū yūn sūih_u. ⁵ Nu rán t'ēdi Ojā bi xi ū yū t'ūhni ra Leví gue yū mbāja y_u

israel, gue da hyācpa a ná 'dēt'a ū yū mēni, madague'b_u yūm bom'betō ra Abraham ū, pε nεsε ū. ⁶ Pε nu ra Melquisedec, madague'b_u hingui conhui rá 'y_u ra Leví gue ra Abraham, pε bi un'na ná 'dēt'a gue'a bá tāj ra Abraham. Nε nu ra Abraham, madague'b_u xūn ngu rá ts'edi b_u nam bēn Ojā, nguetho bi xifi majuāni da 'yōrpā a Ojā. Pε man'da ja rá ts'edi ra Melquisedec nguetho bi t'āp a ran jāpi a ra Abraham. ⁷ Nε mfādi nu'a di jāp'a n'da man'da ja rá ts'edi xinda gue'a pa ma jāpi. ⁸ Pε nu'ū yū mbāja ra israel zāi midin t'un'na ná 'dēt'a, pε y_u jā'i ū, nε i tu ū. Pε nu man'da ra mbāja gue ra Melquisedec, i mam b_u ja ra t'ohni tengu 'b_u i 'būtho. ⁹ Nε da zā gam bēmhb_u ya, gue gātho rá 'y_u ra Leví, gue yū mbāja ra israel, gue i āp'a ná 'dēt'a ū yū mēni, gam bēmhb_u gue nε'ū tengu'b_u bin jut'ū 'b_u mí un'na ná 'dēt'a xēqui a ra Melquisedec a ra Abraham.

¹⁰ Nguetho da zā gam bēmhb_u nanguε ra Abraham, tengu'b_u ya xmín 'yoh_u yūm bom'betō 'b_u mín c'at'ui ra Melquisedec, madague'b_u hin nám 'būi. ¹¹ Bim mbāja ra Aarón gue rá 'y_u ra Leví, nε rá ngūrpā bōta a ra Abraham a. Nε gue'ū bim mbāja ū nanguε'ū y_u israel, tengu bi man yūn t'ēdi Ojā. Pε nu'b_u da guehya yū 'bēfi gue ní yān Ojā ū y_u jā'i, him mi jatho xtí nēqui man'da ra mbāja gue n'dan'yo 'b_u, tengu ra hmεpya bi 'yu a ra Melquisedec, nε hin nanguε a ra Aarón. ¹² Pε nu'b_u mí mba ma pādi y_u mbāja, nε 'bē'a mí ōt'e, nε ū yūn t'ēdi mí tēni, mí jats'ēditho da mba ma pādi ū. ¹³⁻¹⁴ Bi 'yēn ra t'ohni gue nu a man'da ra mbāja gue ra Cristo a, bim 'būi nanguε man'da rá ts'unt'ū ra Israel, ngue hing rá 'y_u y_u mbāja. Nguetho mfādi xūn ho gue ma Hmuh_u bim 'būi nanguε rá 'y_u ra Judá. Nε nte bi ma yūn t'ēdi ra Moisés, gue dim mbāja a rá 'y_u ra Judá. ¹⁵ Pε man'da gui pāhmb_u 'bē'a dá mangā 'b_u guim bēmhb_u nanguε a ra Melquisedec, gue i udi tengu a man'da ra mbāja,

nu'a ra Cristo a. ¹⁶ Ne hin nangué ra 'y_u bi man _u y_un t'ɛdi da zä dim mbäjä a ra Cristo. Ne xín nangué _u y_un t'ɛdi mí ma 'bɛ'a da t'øt'ua bi dɛn'na, nguetho him mán ts'änni zäi din ja _u. Pɛgue bi zä bim mbäjä nangué a rá ts'edi a rá tɛɛ njam'b_u da zä da guadi.

¹⁷ Gue'a bi man Ojä:

Nu'i gra mbäjä mazäi,
tengu ra hmɛpya bi 'yøt'a ra
Melquisedec,

bi 'yɛn Ojä. ¹⁸ Gue'a án t'ɛ'ts'a ra 'yu gue bi ts'än maya'b_u, nguetho mbɛ nte midí muui a. ¹⁹ Nguetho njom bi zä bi hocpa yú ts'oqui _u y_un t'ɛdi bin t'un ra Moisés. Pɛ bi nɛqui man'da x_un ho, gue i sixcah_u b_u bí 'b_u Ojä. ²⁰ Ne man'da x_un ho ra 'yu nangué ra 'da'yo mbäjä, nguetho bi manɛ rá thuhu Ojä 'b_u mí un rán t'ɛdi a rá Ts'unt'_u. ²¹ Pɛ nu mi'da y_u mbäjä 'b_u mín t'un yú 'bɛfi, him bi hndønba rá thuhu Ojä. Ne nanguéhna ra hmumbäjä, bi manɛ rá thuhusɛ Ojä. Tengu bi mam b_u ja rá t'ohni Ojä, bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'_u zɛhɛ:

Nugä dra Ojä, dí manɛ ma thuhugä,
nɛ hin ga pä a dí ma.

Nu'i gam mbäjä gätho y_u pa mazäi,
tengutho ra hmɛpya bi 'yøt'a ra
Melquisedec,

bi 'yɛn Ojä. ²² Nu ra Jesús, da zä di jä'ts'a n'da ran hoqui man'da x_un ho xinda gue'a mí ja mam'bɛt'o, nguetho dim hmumbäjä mazäi a. ²³ Nu'_u 'da y_u mbäjä bi zøni x_un ngu mí 'b_ui, nguetho i tu, nɛ him bi zä bi thoqui høn'b_u go njam'b_u. ²⁴ Pɛ nu ra Jesús hingui tu, janangue'a njo'o man'da sä da hyänba rá 'bɛfi. ²⁵ Janangue'a da zä di hoqui x_un ho _u to'o da zøm b_u 'b_u Ojä ya, nangué a ra Cristo. Nguetho i 'b_ui mazäi, da zä thocpa thofo da 'yäp'a Ojä nangué _u to da zøm b_u. ²⁶ Njuäntho _ɛ gue'a ra Jesús a ma hmumbäjä dí homhb_u. Nguetho x_un hotho a, nte in dupatesɛ him bi 'yøt' y_u ts'oqui, nɛ him bi hyänba yúm 'bäi _u y_u ts'om'bäi, nɛ man'da i pa nt'ɛspi gue i ja rá ts'edi b_u mahɛts'i.

²⁷ Nu y_u jä'i 'b_u mim hmumbäjä di

thoqui da mbøspa Ojä gätho y_u pa, mbüdi bi mbøspe nangué yú ts'oqui zɛhɛ, nɛ m'bɛjua yú ts'oqui y_u jä'i. Pɛ nu ra Jesús him bi 'yøt'e tengu _u, nɛ n'dandí thofo bi mbøspa Ojä 'b_u mi un rá tɛɛ, nguetho di muui mazäi a. ²⁸ Nu rán t'ɛdi Ojä bi man ra Moisés bi t'ɛmbi dim hmumbäjä _u y_u jä'i thofo, pɛ him bi hyät'i bi jä'ts'_u y_un t'ɛdi Ojä. Pɛ nu'b_u mí manɛ rá thuhu Ojä, bi ma gue dim hmumbäjä rá Ts'unt'_u zɛhɛ. Ne nu'a gätho bi jä'ts'_u y_un t'ɛdi nɛ bi juadi, nte di 'bɛh ya. Ne gue'a rá m poniui a rán t'ɛdi Ojä bin t'un ra Moisés a ra Jesús.

8

Nu ra Jesús bin hocpate nangué ra 'da'yon hogui

¹ Bí 'b_up_u mahɛts'i a ma hmumbäjä h_u gue ma hocpateh_u, 'darp_u ní mandau a tate thofo rá ts'edi. Ne guehna man'da jats'edi na dí xi ah_u. ² Ne dim mbäjä b_u majuäni i pa nthände Ojä b_u mahɛts'i, tengu'b_u ra nijä bi 'yøt' Ojä, nɛ him bi hyøh y_u jä'i. ³ Gätho yú hmumbäjä _u y_u israel, bi ts'änni di un y_u 'bøts'e nangué _u y_u zu'uɛ bi tho, nɛ mi'da. Janangue'a nɛ a ra Jesucristo ja 'bɛ'a bi uni, nguetho nɛ a ra hmumbäjä a. ⁴ Pɛ hinga guecua ja ra ximhäi bim mbäjä a. Ne nu'b_u xtín zängua ja ra häi, njam'b_u xtán zä xtím mbäjä. Nguetho hing rá 'y_u ra Leví a, nɛ hing y_u zu'uɛ bi mbøx'a, tengu bi man rán t'ɛdi Ojä bi man ra Moisés. ⁵ Ne nu'a ra nijä b_u midím pɛ _u y_u mbäjä ua ja ra ximhäi, n'da ra hmɛpya thofo gue 'bɛ'a ørp_u mahɛts'i. Nguetho bi sih ra Moisés 'b_u mí dɛp'a ra nijä: "Dami jamansu 'bɛ'a gui jap'_u i ja b_u, nɛ 'bɛ'a gätho gui 'yørp_u, tengu thofo dá ut'a 'b_u gmí 'b_up_u ja ra t'øhø," bi 'yɛmp Ojä. ⁶ Pɛ nu ra Cristo bin t'un'na n'da ra 'bɛfi ɛmmɛ man'da x_un ho xinda gue'_u mi'da y_u mbäjä. Nguetho din hocpate nangué ran hogui man'da x_un ho 'bɛ'a gätho i ma da 'yørcah_u. ⁷ Nu'b_u xtán zä xtí hocpa n'da a rá mbüdi ran hogui, him mí jatho xtán ja a ná yoho ran hogui. ⁸ Pɛ

nu Ojã him bi zã bi numanho yu ja'i nangue a ran hogui mí ja, pe guexta'a ndupate bu na nu Ojã u. Janangue'a bi 'yena:

Da zõn'a n'da ra pa ga øt'ã n'da ra 'da'yõn hoqui mahõn'a nangue yu me israel ne yu me judã.

⁹ Ne hin din ja tengu ran hoqui dá xi u yãm bombõta

'bu mambã jurpu ra häi Egipto, ne dá jamansu.

Dá xifi xtí ja'ts'i, pe him bi hyät'i da 'yõzehẽ man hoqui dá xifi, gue man t'edi dá xi a ra Moisés.

Janangue'a him bi zã dá numanho u, bi 'yẽn'a ra Hmu.

¹⁰ Pe nu ran hoqui ga ørpa yu israel 'bu m'bejua mi'da yu pa, din ja tengu gam mangã ya.

Ga un man 'yomfẽni bu ja yãn 'yomfẽni u,

ne ga japi mpãhã thoho da dengui.

Janangue'a da numanhogui, ne ga øt'ã gue yu Ojãgã u, ne din ja gue ma t'ahni zehẽ u buya.

¹¹ Ne hinga hnehi thoho 'bo'o da xãnba u,

ne njon da sãnbi gue da baqui,

nguetho gãtho da bac zehẽ u,

yu ngurpi o gue yu ja'i thoho.

¹² Ne ga punbi nangue ran ts'o,

ne him man gam bẽngã u yu ts'oqui,

bi 'yẽn Ojã. ¹³ In jabu a ra 'da'yõn hoqui, ne gue'a í t'ẽmbi ra nyõnhoqui a mí ja, gue ya bi juah rá 'befi a, ne ní mba bu dim 'bedi 'bu mí man na.

9

Neçua ja ra häi mí ja rá ngu Ojã, nepu mahets'i

¹ Nu'a rá mbudi ran hoqui, mí ja yãn t'edi nangue yun t'õt'e mí t'ørpu ja ra nijã ua ja ra ximhäi. ² Ne nu'a ra nijã bi t'õt'e, bin ja n'da ra cuarto rá mbudi, t'ẽmbi xun daxqui, gueru mí ja rán 'dõgue yu lámpara, ne ra mexa gue i cux yu 'bõxthuhme. ³ Ne mí ja man'da ná yoho ra cuarto gue nubu mbo, mán joti n'da ra 'bõt'e, gueru mí t'ẽmbi man'da xun daxqui. ⁴ Ne nubu, mí ja bu ra mexa ra oro gueru

mí zõ ra xeca xiza yumanho. Ne a rá huada ran hoqui gue mán jots'i ra oro gãtho yu hyo. Ne nubu mbo ra huada mí hõpu n'da ra xaro gue ra oro, mí o bu zi ts'u ra hme i t'ẽmbi ra manã. Ne a rá tõhø ra Aarõn gue bi 'dogui, ne u yu xõndo bi t'o't'a ra nyõnhoqui, gue nu'u yãn t'edi Ojã maya'bu. ⁵ Ne nu rán jo'mi ra huada, n'da ra xithe i t'ẽmbi ran ts'ãya ram punbate. Ne mí tõpu yoho yu pøte u yu mbãdi Ojã mahets'i, mí com'pu mate ra xithe bu mí pa nsits'i ra ji dímpunba yu ts'oqui yu ja'i. Pe hinga xõt'a ga xi ahu 'be'a nam bõn'u gãtho yu hmepya mí ja bu mbo ra nijã. ⁶ Bin jabu bi t'õt'e. Nu yu mbãjã thoho, thocpa thoho mí cõrpu a rá mbudi ra cuarto, gue mí øt' yu 'befi nangue ran dande bu ja ra nijã.

⁷ Pe nubu ná yoho ra cuarto man'da xun daxqui, hõnt'a ra hmumbãjã mí thõpu, hõnt'a n'dapa thoho i tho a n'da jeya. Ne nu'bu mí yõrpu, i thexpu rá ji yu zu'uẽ gue mí xõrpu, nangue rá ts'oqui zehẽ 'bu rá mbudi, ne nangue yu ts'oqui yu ja'i 'bu ná yõndi. ⁸ Nu'a rá Hogandãhi Ojã di jajã ga pahmbu, ngue hin ní soc'a ra 'yu ní mba bu bí 'bu Ojã 'bu gãtho mí t'õthoho ran dande bu ja a ra nijã ua ja ra ximhäi. Ne gue'a n'da ra hmepya bi 'yu a ra 'bõt'e mí corpu man'da xun daxqui, mí corpa bu u yu ja'i. ⁹ Gãtho u yun t'õt'e mí t'ørpu ja a ra nijã, n'da ra hmepya thoho nangue a njuãntho i jajã ya. Nguetho yun t'unni ne yu 'bõts'e bi un'na Ojã, him bi zã bi hocpa bu mbo rá mbu u mi øt'e. Janangue mí pa njõrpi bu u. ¹⁰ Nguetho hõnt'a mí man yun t'edi nangue yun ts'ihme midí hoqui, ne midín xut'i. Pe nu'u gue'u da yun t'edi gue i ja thi. Ne gue'a bi zãn Ojã da 'yõt'u, ja gue'bu mam bá õh ra Cristo, ja bi nequi a majuãni ra 'yu ja rá ts'edi a buya. ¹¹ Gue ya bá õh ra Cristo, ne gue'a ma hmumbãjãhu a, nangue ra 'da'yo nhoqui i ja ya. Ne nu'a ra nijã gueru dim pehna ra mbãjã ya, man'da xun ho, ne gueru majuãni bu. Ne him bi 'yõt' yu ja'i, nguetho hing ra ngugua ja ra ximhäi

a. ¹² Pɛgue mahɛts'i bɛ bi yɔt' na ra Cristo ya, tengu ra hmɛpya bi 'yuh yɛ hmumbäjä 'bɛ mí yɔrpɛ man'da xɛn dɛxqui. Nɛ ya hin di un yá ji yɛ t'ɛdɛ'yo o gue yɛ t'ɛndɔni, pɛ bi un rá jise. Nɛ n'dandɔ tho ho bi yɔrpɛ, nɛ bi yɔnjɛ xɛn ho a. ¹³ Nu rán t'ɛdi Ojä bi t'ɛmbi xɛn ts'o ní ngɔc'yɛi n'da 'bɛ xí dā a n'da ra du. Nɛ bi ma jatho da mba ma c'uaspa rá ji ra toro nɛ ra dɛ'yo, nɛ rá 'bospi a ra t'ɛsundɔni gue bi t'upɛ ja ra sibi. Nɛ gue'a dí hocpa ní ngɔc'yɛi n'da a. Ja bi zä bi dɛnde Ojä ɛ bɛya. ¹⁴ Pɛ gam bɛmhɛ man'da ɛmmɛ i ja rá ts'ɛdi a rá ji ra Cristo, bi mberca ma ts'on'yomfɛnihɛ midí 'uegahɛ nangue Ojä, n'dahma da zä ga ɔrpahɛ rá 'bɛfi Ojä gue i 'bɛi. Nguetho hin'yɛ rá ts'oqui ra Cristo, nɛ bin unse bɛ 'bɛ Ojä, ra 'bɔts'e gue mazɔ di muui bɛ nam bɛn Ojä. ¹⁵ Nu ra Jesucristo bin hocpate nangue ra 'da'yon hoqui 'bɛ mí du. Janangue'a gátho bi mba mahoqui ma ts'oquihɛ, gue guejɛ mí tɛnhɛ rá mbɛdi ra yonhoqui. Hinga hɔngdahɛ, pɛ nɛ ɛ mí 'bɛ 'bɛ hin nán ja a ra 'da'yon hoqui. Nɛ nubɛya gátho bi zä dá comhɛ ran jɔpi mazɔ gue bi xi Ojä ɛ bi zohni. ¹⁶ Nu 'bɛ i man'a n'da to'o da zocpa ɛ 'bɛ'a pɛ'ts'i, pɛ 'bɛ da fɛdi 'bɛ majuaɔni bi du, ja da t'ɔt'a xi ma bɛya. ¹⁷ Hingui sä da t'ɔt'a xi ma 'bɛ i 'bɛtho, hinda hɔn'bɛ bi du. ¹⁸ In jabɛ bin ja 'bɛ rá mbɛdi a ran hoqui bi man Ojä, gue bin ho 'bɛ mí mba m'bänbi rá ji n'da ra zu'uɛ, ja bi fɛdi majuaɔni bi nu ran dɛte bɛya. ¹⁹ Janangue'a nu'a ra Moisés 'bɛ mí xih rán t'ɛdi Ojä gátho yɛ mɛ israel, nɛ bi c'uaspa ra ji bɛya. Bi mit' ra thɛnga xidɛ'yo nɛ n'da ra t'ɛ'yɛza gue n'youi yá paxi, nɛ bi gɔrbɛ ja ra dehe n'youi rá ji ra t'ɛndɔni nɛ rá ji yɛ chibo, bi c'uaspa bɛ ja rá sɔcuɔ i man rán t'ɛdi Ojä, nɛ gátho yɛ jɔ'i bi mba ma c'uaspi a ra ji bɛya. ²⁰ Nubɛya bi 'yɛna: "Nuna ra ji, guehna dí hoc'a ran hoqui na, gue bi man Ojä nanguejɛ. Nuya da zä di punga ma ts'oquihɛ," bi 'yɛn a ra Moisés. ²¹ Nɛ nubɛya bi c'ua'ts' ra ji bɛ ja rá nijä Ojä, nɛ 'bɛ'a gátho mí ja

bɛ mbo mí pa nthoni bɛ ja rán thɛnde Ojä, gátho bi mboxpɛ yɛ ji. ²² Nɛ i mam bɛ ja rán t'ɛdi Ojä, gue gue'a ra ji í hoc'ɛ 'bɛ'a gátho mí t'ɔt'e. Pɛ nu 'bɛ hin dim fän ra ji, hin'yɛ ra punbi nangue ra ts'oqui, i ɛm bɛ mán t'o't'i.

Í 'uec yɛ ts'oqui a ím 'bɔts'e ra Cristo

²³ Nu'a ra nijä, n'da ra hmɛpya tho ho mí ja ua ja ra häi, bi mba ma hoqui nangue ɛ yá ji yɛ zu'uɛ mí hma. Janangue'a bin ja ra 'bɔts'e man'da xɛn ho gue dí hogahɛ, tengu 'bɛ dyá nijahɛ majuaɔni bɛ mahɛts'i. ²⁴ Nɛ hinga guepɛ ja ra nijä bi 'yɔt' yɛ jɔ'i i 'bɛh ra Cristo ya, nguetho yɛ hmɛpya tho ɛ nangue a majuaɔni rá ngu Ojä. Pɛ ɛ guepɛ mahɛts'i bi yɔt'i, i äp Ojä ya nanguejɛ. ²⁵ Nu yá hmumbäjä yɛ israel, jɛya 'bɛ njɛya mí cɔrpɛ ja ra cuarto man'da xɛn dɛxqui, midí un ra ji, pɛ hin rá jise. Pɛ nu ra Cristo hinga thocpa tho ho di un ra 'bɔts'e. ²⁶ Xi 'bɛ xtín ja tengu yɛ hmumbäjä, jɛya 'bɛ njɛya midí un ra ji. Mí jatho xɛn ngu yɛ nidi xtán du ra Cristo 'bɛ, gue 'bɛ go rá mbɛdi ra ximhäi. Pɛ him bin jabɛ bi 'yɔt'a. Pɛ nuya n'dandɔ tho ho bi zɔcuɛ ra Cristo gue bin unse bim 'bɔts'e zɛhɛ, gue í 'uecpa yá ts'oqui yɛ jɔ'i. Nɛ guehya yɛ pa gue di jɔ'ts'a mí hma mám 'bɛt'o. ²⁷ Tengu yɛ jɔ'i, nts'änni n'dandɔ tho ho da du, nɛ m'bejua da nu ran juɔnbi. ²⁸ Nɛ ngutho ra Cristo, n'dandɔ tho ho bin uni bim 'bɔts'e, ngue bi 'uecpa yá ts'oqui ɛ xɛn ngu yɛ jɔ'i. Nɛ m'bejua ba pengua da zin ɛ i t'ɔ'mi, pɛ hin dí 'yɛhɛ dí 'uec yɛ ts'oqui mahɔn'a.

10

¹ Nu'a ran t'ɛdi bin t'un ra Moisés nangue yɛ 'bɔts'e bi 'yɔt' yɛ mbäjä, n'da ra hmɛpya tho ho nangue'a ran ho bá ɛhya. Nɛ hinga gue'a majuaɔni ran ho a. Nɛ njam'bɛ bi zä bi mba ma hocpi yá ts'oqui ɛ mí ɔt' yɛ 'bɔts'e, madague 'bɛ njɛya 'bɛ njɛya midí uni. ² Nu 'bɛ da gue'ɛ yɛ 'bɔts'e xtán zä xtín hoc'ɛ, pɛ n'dandɔtho xtí uni, nɛ xtá 'yɛ'ts'a ní un yɛ 'bɔts'e 'bɛ. Nɛ ya xtám bɔdi n'dandɔ tho ho bi bo yá

ts'oqui b̄ya. ³ Pε nangue ȳ 'b̄ots'e bi uni gātho ȳ jeya, bi japi da b̄eni gue in dupate tho ȳ ts'oqui. ⁴ Nguetho hinjam'b̄ da zā di punba ȳ ts'oqui n'da ɱ ȳ ji ȳ ndani ne ȳ dε'yo. ⁵ Janangue'a bi 'ȳn ra Cristo 'b̄ mí z̄cua ja ra häi, bi 'ȳmp'a Ojā rá Ta: Hinga njuantho gue'ɱ ȳ zu'uε guí nde.

Janangue gá jaqui dán ja'igä ngue dam 'b̄ots'egä, bi 'ȳn'a ra Cristo.

⁶ Nε hin gnán johya n'da ran t'unni ngue ȳ zu'uε bi t'up̄ ja ra sibi, xinga gue'ɱ ȳ 'b̄ots'e nangue ȳ ts'oqui.

⁷ Janangue dá εngä: “Bá εcä ya ga øt'ä ni pähä ma Ojā i, dam 'b̄ots'e zehégä,

tengu mán t'o't'i b̄ ja nim hma,”

bi 'ȳn'a ra Cristo. ⁸ Nu'a rá mb̄udi bi mangua, hin nán johya Ojā ɱ ȳ 'b̄ots'e gue ȳ zu'uε bi t'udi nangue ȳ ts'oqui n'da, madague'b̄ gue'a bi man'a n'da rán t'εdi a. ⁹ Pε x̄ bi 'ȳm mahøn'a b̄ya: “Bá εcä ya gue ga øt'ä ni pähä, ma Ojā i, gue dam 'b̄ots'e zehégä.” Gue nde da ma, dí 'ueh ya ȳ 'b̄ots'e mí ja, ne din ja n̄ man'da ra 'b̄ots'e. ¹⁰ Nu ra Jesucristo bi 'ȳt' rá pähä Ojā, gue bi unse rá ja'i n'dandj̄ tho ho bi juadi. Janangue'a bi hogah̄ Ojā ya. ¹¹ Nu ȳ mb̄ajā ȳ israel mí øt'ɱ ȳ 'b̄efi gātho ȳ pa, ne thocpa tho ho midi un ȳ 'b̄ots'e, madague'b̄ hinjam'b̄ mí sä di hocpa ȳ ts'oqui n'da ɱ. ¹² Pε nu ra Jesucristo n'dandj̄ tho ho bin uni bim 'b̄ots'e nangue ma ts'oquih̄, pε him man'dandj̄ din uni. Nε bí 'b̄up̄ 'darb̄ ní mandauí Ojā ya.

¹³ Nε guerp̄ bí 'b̄up̄ ya, gue'b̄ go bi d̄ap'ɱ ȳn̄ s̄ih̄. ¹⁴ Nguetho nangue n'dandj̄ tho ho bin unse, janangue'a bi juadi bi hoc'ɱ to'o bi 'ȳt'e ȳ mb̄eti. ¹⁵ Guesε a rá Hogand̄hi Ojā di jaj̄ ga p̄h̄mb̄ a mangua, 'b̄ mí ma:

¹⁶ Nu ran hoqui ga ørpa ȳ ja'i 'b̄ m'bejua, din ja tengu na, ga b̄nba b̄ ja ȳ mb̄i ma pähä zehε, da ndese gue da dengui.

Nguetho ga un man 'yomf̄ni b̄ ja ȳn̄ 'yomf̄ni ɱ.

¹⁷ Nε x̄ bi 'ȳm mahøn'a:

Him man'dandj̄ gam b̄ngä ȳ ts'oqui, ne xinga gue'ɱ ȳm fε'ts'i mí øt'ɱ,

bi 'ȳn rá Hogand̄hi Ojā. ¹⁸ Nangue Ojā bi punga ma ts'oquih̄, hingui sä ga unhd̄ mí da ȳn t'unni dí punga ma ts'oquih̄.

Da zä ga s̄mh̄ b̄ 'b̄ Ojā

¹⁹ Ma zi cu ah̄, gam b̄mh̄ nangue a ra nyonhoqui mí ja, njo'o n'da ra ja'i tho ho mí sä da ȳrp̄ man'da x̄n d̄xqui, ne gue'a í t'u'a ra 'b̄ø't'e mí ndam b̄. Pε nuya bi zä dí c̄th̄ b̄ ja a rá ngu Ojā mah̄ts'i, man'da x̄n d̄xqui. Nε dí c̄th̄ nangue a rá ji ra Jesucristo, bi hogah̄. Nε hin dín suh̄ ya. ²⁰ Nε dí c̄th̄ nangue a ra 'yu ma'da'yo gue i 'b̄i. Nguetho bi 'uegah̄ ra 'b̄ø't'e mí ndam b̄ ja ra goxthi, 'b̄ mí unse rá ja'i ra Cristo ya. ²¹ Nu'a ra Jesús, gue'a ma hmumb̄ajāh̄, nanguej̄ gue ȳt'uh̄nigah̄ Ojā. ²² Janangue'a mb̄ähä ga s̄mh̄ b̄ 'b̄ Ojā ya, n'dat'a gam b̄mh̄ majuañi i ndej̄. Nguetho bi mberca ma mb̄ih̄ nangue rá ji ra Cristo, hin gam b̄mh̄ gue dín dupateh̄ ȳ ts'oqui ya. Nε tengu 'b̄ am 'be't'egah̄ a ra dehe x̄n güe. ²³ Nε ga thoqui ga mamh̄ a ran ho dí t̄mh̄, hin ga suh̄. Nguetho majuañi di ja'ts'a rá m hma bi xij̄ Ojā gue di p̄j̄. ²⁴ Mb̄ähä dan x̄nbah̄ ga øth̄ ran huεcate, ne 'da dán εhyadah̄ ga øth̄ a. ²⁵ Nε hin ga øth̄ tengu øt'i 'da him mí s̄m b̄ ja mam p̄t̄ih̄. Pεgue mb̄ähä ga thoqui dam p̄t̄ih̄, ne dan x̄nbah̄ n'da ngu n'daj̄. Nε man'da ga humbi ga øth̄ ya, nguetho ya mí ts'utho ba εh̄ ra Hmu. ²⁶ Pε nu'b̄ dí ndese ga thoctah̄ ȳ ts'oqui 'b̄ ya má p̄h̄mb̄ a majuañi, tengu'b̄ hin dá jamansuh̄ a ra 'b̄ots'e xt̄im p̄ngah̄. Pε ya hin'ȳ 'be'a man'da sä ga umh̄ b̄ya, gue dí mba ma pungui ma ts'oquih̄. ²⁷ Pε h̄ont'a ra mb̄idi gan nuh̄ 'b̄, gue ran unbi dí co'ts'a Ojā, nangue ra sibi nts'utho 'b̄ bi dε, gue di jua ɱ ȳn̄ s̄ih̄ Ojā.

28 Gam bɛmhbu tengu ran t'ɛdi bin t'un ra Moisés, gue'bu 'bu a n'da i ɔt' ram fɛ'tsi, nɛ di nɛqui yoho o gue hyu ya testigo gue bi nu, bi tho a ra ja'i buya, nɛ hin da mba ma huɛqui. 29 Pɛ ha hin dí m bɛmhbu gue man'da nts'utho ran ts'ɛmbi ga nuhu 'bu dí m bɛni ga nɛmhbu bu häi a rá Ts'unt'u Oja, nɛ dí ɛmhbu nte di muui a rá ji xti hoga ma mbaihu, nɛ'bu dí numan'u tho a rá Hogandahi Oja gue mí ɛna xti huɛgahu. 30 Pɛ dí pɛhmbu a ra Hmu gue bi ma: “Nugä ma 'bɛfi ga ju't'i, ga un'na rá muui bi 'yɔt'e.” Nɛ bi 'yɛn ra t'ohni: “Da zɛmba yá t'uhni Oja 'bu di thoqui da 'yɔt' ra ts'oqui.” 31 ɛmme nts'utho 'bu da dɛnba yá ts'oqui n'da a Oja bu ja ran juanbi, gue'a i 'bui. 32 Pɛ dami bɛmhbu 'bɛ'a gá 'yɔthu u ya pa xu thogui, gue'bu ja gmí tɛmhbu ran nɛqui. Xu ho gá 'yɔthu, jante tho gá hyäthu yan unbi xu ndoho. 33 Nɛ 'da ah bu bi mba nthenni ah, nɛ bi mba ma un'ni ah bu ja yá hmi ya ja'i. Nɛ mi'da ah gue hin gá suhu da mba ma un'ni ah bu 'darbu gmí 'yohu u bi mba ma unbi. 34 Nɛ hin gán suhu gue gá zɛnguah u ni cuhu 'bäpu ja ra fädi, nɛ gán johya thohohu 'bu mí thän'nahu 'bɛ'a gmí pɛs'hu. Nɛ gá pɛhmbu ja ah bu mahɛts'i a man'da xu ho, gue da hyät'i mazai. 35 O guí ɛs'hu a gní hyuthu nzambu, janangue'a din 'da ah n'da ran t'unni xu ndoho. 36 Pɛ i jatho ga sɛthu ts'u, n'dahma da zä ga ɔthu rá pähä Oja, janangue ga hɛmhbu a bi ma majuani di 'daju. 37 Nguetho i mam bu ja rá t'ohni Oja:

Mi ts'utho ba ɛ'a i ja gue ba ɛhe,
ya hin da ya'a ba ɛhe, nɛ di 'da ah u
guí tɛmhbu.

38 Nɛ nu'u to da 'yɛc'yɛi majuänigä,
gue'u ga hocpa yá ts'oqui, ga
ɛmbi xu ho buya, nɛ ga un'ndu
ra temazai u.

Pɛ nu'u bi mbengui hin ga numanhu
u,
bi 'yɛn Oja. 39 Pɛ nuju hinga gueju
dá penju guɛpu xcá nuhu ran unbi
mazai. Pɛ dí ɛc'yɛih u gue majuani a
Oja, janangue'a din jaj u ra temazai.

11

Nɛ gue'a ná ɛc'yɛih u majuani a Oja

1 'Bɛ'a nam bɔn'a na ɛc'yɛih u majuani a Oja. Nám bɔni, gue dí ɛc'yɛih u majuani ga hɛmhbu a ran ho bi xiju Oja. Nɛ nam bɔni ga ɛc'yɛih u majuani 'bɛ'a gätho i ma Oja, madague'bu hin dí nuhu a. 2 Nu ma bombɔtah u bi hnumanhu nguetho bi 'yɛc'yɛi majuani a Oja. 3 Dí ɛc'yɛih u majuani bi 'yɔt' Oja ya ximhäi, madague'bu hin dá nuhu 'bu mí 'yɔt'u. Nu'bu mí 'yɛna din ja, ya bin ja buya, gue bi 'yɔt'e nanguɛ u 'bɛ'a him midí nɛqui. 4 Nu'a ra Abel bi un Oja n'da ra 'bɔts'e xu ho xinda gue a bi un a ra Caín, nguetho bi 'yɛc'yɛi majuani a bi xi Oja. Nu'bu mí thänba a rán t'unni ra Abel, bi fädi bi numanhu Oja a. Nɛ madague'bu bi du ra Abel, pɛ tengu 'bu 'batho, gue urcahu 'bɛ'a mí ɔt'a, gue bi 'yɛc'yɛi majuani a Oja. 5 Ngutho ra Enoc, bi 'yɛc'yɛi mbo rá mbai a majuani. Janangue'a bi ts'ixpu ja rá ngu Oja nɛ him bi du. Nɛ him bi thɛngua ja ra häi a, nguetho bi zix'a Oja. Nɛ i ɛn ra t'ohni: “Nu'bu hin ní ts'its'i, bi hnumanhu a.” 6 Pɛ nu'bu i 'bu a n'da i nde da zɔm bu 'bu Oja, pɛgue da 'yɛc'yɛi majuani i 'bu a, nɛ da 'yɛc'yɛi majuani din t'un ran ho a to i hon Oja. Nguetho hingui sä da numanhu Oja n'da 'bu hingui ɛc'yɛi a majuani. 7 Bi 'yɛc'yɛi a ra Noé gue majuani a mí xi Oja din ja a ra dambunt'i, madague'bu hin ní nu. Nɛ bi 'yɔt'a ra dɛbarco bi xifi, guɛpu da yan'u i 'bupu rá ngu. Nɛ bi 'yɛmbi xu ho Oja a nguetho mí ɛc'yɛi mbo rá mbai a Oja. Nɛ gue'a í nɛqui hing ya 'yɛc'yɛi gätho ra ximhäi, jan í ts'ɛmba u. 8 Bi 'yɛc'yɛi majuani Oja a ra Abraham. Janangue'a bi bɔm 'bu mí zon'na Oja, gue da mba bu ja a ra häi bi xi Oja gue di unni. Bi nɛxpu ja rá häi zɛhe, nɛ him mí paði hapu man ní mba. 9 Nɛ nu'bu mí zɔm bu, pɛ bin 'yotho bu. Nguetho bi 'yɛc'yɛi majuani gue ja nín zam bu rá ngu Oja mahɛts'i. Janangue'a bi hyötho ya ngum'bɔt'e bu. Nɛ ngutho bi 'yɔt'a ra Isaac rá ts'unt'u, nɛ a ra

Jacob rá 'beto, gue ne'ua da gomhbu ra herencia bi sih majuañi ra Abraham. ¹⁰ Nguetho nu ra Abraham mí tømí da zøni nín zam bu ja n'da ra dahnini gue mahçts'i, din ja høn'bu go njam'bu, gue bi bæn Oja ne bi 'yøzehε. ¹¹ Ne bi 'yεç'yεi majuañi a ra Sara, ne gue'a í hyaη rá ts'edi Oja a gue dim 'buh rá ts'unt'ua. Ne him mí sä xtím 'buh rá t'uhni, gue ya xum bømbe. Pe bim 'bu'a rá ts'unt'ua, nguetho bi baði majuañi da 'yøt'a bi man Oja. ¹² Ne nguetho ra Abraham, madague'bu ya xí thoh yu pa gue mí sä xtím 'buh yú t'uhni, pegue bi zøni bim 'buh yúm bom'beto εmme xøn ngu, tengu yu sø mahçts'i, o tengu yu 'bomu bu ja ra ndendeja, gue njongui hät'i da mbede. ¹³ Ne gätho u bi du 'bu him mani hyaη a ran ho bi xi Oja. Pe tengu'bu mí handi yatho bu bí ja a ran ho bi sifi, nguetho mí εç'yεi mbo yú mbui gue majuañi din t'unni. Janangue'a bin johya 'bu mí bæni gue da nu a. Jananjabu bi manse tengu'bu bi thotho ua ja ra ximhäi u. ¹⁴ Ne nu u im ma tengu na, i udi gue i 'yotho ne i hon man'da ra häi guepu din zaï. ¹⁵ Ne nu'bu xtám bæntho a ra häi bu xpí bøn u, mí sä xtá mbeng mahøn'a u 'bu. ¹⁶ Pe mí nde n'da ra häi man'da xøn ho, gue nde da ma, ra häi mahçts'i. Janangue'a bin johya Oja gue da 'yεmbi yú Oja u, ne bi hocpa yú hnini u. ¹⁷⁻¹⁸ Ne nu'bu mí ts'äp rá mbui ra Abraham, gue bi sifi bá si a rá ts'unt'ua ra Isaac, da mbøspa Oja. Ne mí nde xtá 'yøt'e, nguetho bi 'yεç'yεi majuañi a Oja, madague'bu bi xifi dim 'buh yúm bom'beto 'bu bi xand ra Isaac. ¹⁹ Gue'a bi bæ'n'a ra Abraham gue i ja rá ts'edi Oja da xox u xøn du. Janangue'a tengutho 'bu bi dambæni bu 'bu u xøn du a ra Isaac 'bu mam bá si mahøn'a a rá ta. Ne n'da ra hmεpya bi 'yøt' na. ²⁰ Ne nangue a bi 'yεç'yεi majuañi ra Isaac gue da gomhbu rán ho Oja u yú t'uhni, janangue bi sih majuañi ra Jacob ne ra Esaú gue da mba majapi. Ne bi sifi 'be'a bi zänba Oja n'da ngu n'da u. ²¹ Ne nguetho a ra Jacob, bi 'yεç'yεi majuañi a ran japi bi man Oja. Ne ní mba bu

da du, pe bi thocpa a ran japi u yú 'beto, gue'ua yú ts'unt'ua ra José. Ne bi dande Oja 'bu mí dospa rá ya rá tøhø a ra Jacob. ²² Ne a ra José bi 'yεç'yεi majuañi a bi man Oja. Janangue'a nu'bu mí ts'utho da du, bi xi u yú menguhu gue yu israel, gue da zøni da mbeng bu yú häi zehε. Ne bi xifi da thux'a ra ánima 'bu bi bøm bu u, gue'a ra José xí du. ²³ Ne rá ta ne rá mbe ra Moisés 'bu mim 'buh ra Moisés, bi 'ya'a rá ts'unt'ua an hyuzna. Ne him bi numansu a rán t'εdi ra ts'ut'abi gue mí ma xtí tho u yú ts'unt'ua yu israel. Nguetho midí nequi din hocja'i, ne mí εç'yεi majuañi di jamansu Oja. ²⁴ Ne a ra Moisés guexta'a mí εç'yεi majuañi a Oja. Janangue'a nu'bu mín dan'yohu, him mam bi nde da t'εmbi rá ts'unt'ua a rá t'ixu ra ts'ut'abi bu Egipto, gue xtán zä xtín jase rá ts'edi. Ne gue'a rá t'ixu a ra ts'ut'abi bi dím bu mán t'agui ne bi tede. ²⁵ Pe man'da bi nde 'darbu bin unbahu u yú t'uhni Oja a ra Moisés nu'ua yú menguhu, xinda gue'bu xtán den rán johya ra ximhäi gue ní mba bu da guadi. ²⁶ Ne nu'bu mín 'yomfæni ra Moisés, man'da di muui 'bu n'dat'a yan ts'ante da nuui ra Cristo, xinda gue'bu xtí manda 'be'a gätho mí ja bu ra häi Egipto, nguetho man'da mí numanho 'be'a di un Oja m'bejua. ²⁷ Ne nangue bi 'yεç'yεi majuañi ra Moisés, janangue'a bi bøm bu ra häi Egipto, ne him bi zu a nán cue a ra ts'ut'abi. Pe bi hyut'an zambui, nguetho bi baði in 'youi Oja, madague'bu him mí nu. ²⁸ Pe bi 'yεç'yεi majuañi a bi xi Oja a ra Moisés, janangue'a bi 'yøt'a bi xifi, ngue bi manda dí cots'i ra ji bu ja yú 'yojut'i yu israel. Janangue'a him bi thop yú mbui ts'unt'ua u yu israel 'bu mam bá εh rám 'behni Oja. Gue'a t'εmbi ndabaxjua bi du'mi bi 'yøt'ua. ²⁹ Bu mí 'yεç'yεi mbo yú mbui i ja rá ts'edi a Oja u yu israel, janangue'a bi jap'a Oja bi xocpa n'da ra 'yu bu ja ra deja, gue bi tho u. Pe nu'bu mí 'yεna ne u xtá 'dax'ua yu me egipto, gue'ua mí cute, bi comp' ra dehe bi du u buya. ³⁰ Nu yu israel bi sifi di the'ts'a ra dahnini Jericó gätho ny-

oto pa, nguetho ma mbä't'i ra jaḁo a ra hnini. Ne nu'a í 'yεc'yεi majuḁni a Oja, ne gue'a í yōt' ra jaḁo a 'bη mí gua'a nyoto pa di the'ts'i. Ne bi zä bi ḁap ra hnini η yη israhel bḁya. ³¹ Pε mí 'bηpη n'da ra xisu gue ra Rahab. Ne madague'bη man ra 'yomt'εni mam'bet'o, pε hinga ne a bi tho a 'bη mí tho yá menguhη gue him mí εc'yεi Oja. Ne nu'a í zimmanho η yúm 'bεhni yη israhel, ne gue a í fadi mí εc'yεi mbo rá mbḁi a Oja. ³² Ne xηn ngu mi'da xtán zä xcá xi ahη, pε hinga xōt'a yη ora ga xi ahη, nanguε ra Gedeón ne ra Barac, ne nanguε ra Sansón ne ra Jefté, ne nanguε ra David ne ra Samuel, ne gätho mi'da yη pōngahyā. ³³ Ne mí εc'yεi majuḁni Oja η, ne gue'a í hyān rá ts'edi Oja η, gue bi ḁap yη ja'i mí 'bηpη n'danni mi'da yη häi 'bη mín sḁhmbη. Ne bin ts'ut'abi xηn ho. Ne mí εc'yεi majuḁni a bi sifi, jananguε'a gätho bi zä bi 'yōr bḁya. Ne nu'η mi'da mí εc'yεi majuḁni a Oja, jananguε'a him bi za yη ḁazate. ³⁴ Ne him bin zō η mi'da bí thōtḁη ja ra orno 'bη εmme midí thoni nám pa, nguetho bi 'yεc'yεi a majuḁni η. Ne him bi zä bi tho mi'da 'bη mí t'εmbi xtá tho nanguε ra juai. Ne nu'bη mí güent yá ja'i η mi'da, bi jap'a Oja bi zaqui. Ne madague'bη him mí ja yá ts'edi η mi'da, pεgue tengu'bη ya mí ja yá ts'edi 'bη mí 'yεc'yεi majuḁni Oja, ne gue'a í 'da η yη dofḁi yún sḁihη. ³⁵ Ne mí 'bη i 'da yη xisu 'da'a n'danni, gue xí du yá t'ḁhni. Pε bi ḁambεni η yá t'ḁhni 'bη mí 'yεc'yεi majuḁni η yá mbe. Ne nu'η mi'da bi ndese bi tho nanguε'a bi 'benza, ne him bi nde bi goh yá mbḁi guεḁη xtá mba ma thōgue, nguetho bi 'yεc'yεi majuḁni da bōmanho bη ja ran ḁāte η, da mba bη ja ra te man'da xηn ho. ³⁶ Ne nu'a í 'yεc'yεi majuḁni η mi'da, ne gue'a í hyāt' yān ηcpi gue bi t'ḁspi, ne bi hyāt' 'bη mí m'benza, ne'bη bi thu't'i 'da nanguε yη cadena ne bi jot'a fādi. ³⁷ Ne bi tho η 'da gue bi mba ma bat'ado. Ne nu'η mi'da bi thengui nde nanguε ra thegui. Ne mi'da í tho ra juai 'bη mí sifi da mba ma thōgue. Ne

mí 'yotho η mi'da, ne í huḁhi thoho η, mí he yη xide'yo, nguetho pa ma ηcpi. Ne mí sä ran η gue mí pa ma ηnbi. Ne gätho η bi hyāt'i, nguetho bi 'yεc'yεi majuḁni a Oja. ³⁸ Ne him mí fadi gue man'da xηn ho η, pε man'da di muui η xinda gue'η gätho ra ximhäi. Pε ha sä mí 'yotho bη ja yη ḁhäi 'bη mí 'dagui, neḁη ja yη t'ōhō. Ne mí 'bηpη ja yη hyādo neḁη ja yη hyāhäi. ³⁹ Pε gätho bi hnumanho η nanguε bi 'yεc'yεi majuḁni Oja. Jananguε'a i pa mfεni thoho η. Pε him 'bex bi hyān a bi xi a Oja di unni. ⁴⁰ Nguetho xí zän Oja 'bε'a man'da xηn ho da 'yōt'e nanguεjη, gue 'darbη ní ḁāmhbη ran ho η mí 'bḁh maya'bη.

12

Thocpa thoho ga tenhdη a ma ngḁrpihη ra Jesús

¹ Jananguε'a nujη i 'bḁi xηn ngu yη ja'i gue xη 'yurcahη a majuḁni Oja tengu ja dá xi ahη. Jananguε'a ga 'uejη ts'η gätho di pajη, ne yη ts'oqui gue tengu'bη an thu't'i ma guahη, n'dahma ga häthη dan tihmbη nanguε'a ran tāha bin 'dajη guεḁη go him min sä. ² Ne thocpa thoho ga hanthη a ma ngḁrpihη ra Jesús, jananguε'a da zä n'dat'a ga øthη bḁya. Ne di jajη ga øthη tengu bi 'yōzεhε, gue bi 'yεc'yεi majuḁni a Oja, ne gue'a í hyāt' ran ηnbi bη ja ra pont'i a. Ne nu'a ran ḁāte bi nu, yún ḁāte η yη ts'om'bäi, εmme ma ηcpi a. Pε him bi zu da nu a tengu a, nguetho mí paḁi din ja ran johya m'bejua nanguεjη. Ne nuya bí 'bηpη mahεts'i 'darbη ní mandaui Oja. Ne guεḁη i sixcahη bη. ³ Ne gam bεmhbη tengu bi 'yōt' ra Jesús, bi hyāt' 'bη mí ts'ḁi, ne'bη bin ηnba bη 'bḁh yη ts'om'bäi. Jananguε'a hin dan xōmbḁihη, ne hin gam bεmhbη gue ga penjη. ⁴ Pε nu ahη hinga ná εs'hη yη ts'oqui guεḁη gdí tuhη. Pε dami 'yεs'hη η, madague'bη gdí tuhη 'da ahη. ⁵ Ha gá pumbεnihη a ran zofogue i xijη Oja, gue yá t'ḁhni gahη a, tengu mam bη ja ra t'ohni bη i εna:

Ma ts'ant'u i, dami bɛni 'bɛ'a dí mbɛp'a
a ni Hmu, gue 'bɛ' bi xi i hapɛ ga
'bɛdi.

Nɛ xín gui säman'u 'bɛ' bi zɛ i.

⁶ Nu'a ra Hmu i xänba ɛ di huɛqui,
nɛ i fɛ ɛ gätho ɛ i ɛmbi yá t'uhni.

⁷ Dami hyäthɛ ɛ yam fɛi, nguetho
gue'ɛ i xän'nahɛ ɛ. Nu Ojã i ɛna yá
t'uhni ahɛ. Nɛ jo'o n'da ra t'uhni gue
hin da xänba rá ta nangue yam fɛi. ⁸ Pɛ
nu'bɛ hin da mbɛp'ahɛ Ojã, tengu ɛ
gätho yá t'uhni i fɛi, nu'bɛ, masque hin
yá t'uhni ahɛ 'bɛ. Guín jahɛ tengu ra
t'uhni gue hinga mfãdi to'o rá ta. ⁹ Nɛ
man'da, nu'bɛ mín t'uhnihɛ, gue'bɛ
mí mbɛgba ma tahɛ dãm 'bɛhmbɛ ua
ja ra häi, dá numansuhɛ ɛ. Hanja
man'da hin dín umhbɛ da mbɛgbahɛ
Ojã, rá Ta ma mbɛihɛ, janangue ga
tjmhɛ ra te ma mbɛihɛ. ¹⁰ Nu ma
tahɛ ua ja ra ximhäi bi mbɛgbahɛ 'bɛ
n'dandj, gue mí m bɛni xɛn ho. Pɛ nu
Ojã 'bɛ i fɛgbahɛ, zãi xɛn ho i ɔrcahɛ,
gue di jajɛ xtán hothogahɛ tengu a.
¹¹ Majuãni hin dí ɛmhɛ xɛn ho a ram
fɛi 'bɛ ra ora dí sähɛ a, nguetho xɛn ɛ.
Pɛ nu'bɛ bin hoh ma mbɛihɛ nangue
ram fɛi, nɛ dí 'bɛmanhohɛ bɛya, nɛ i
hu ma mbɛihɛ.

Nts'utho 'bɛ ga hɛhmbɛ rá nde Ojã

¹²⁻¹³ Janangue'a dan ɛhyahɛ
mahɔn'a gue ga thojɛ a rá 'bɛfi Ojã,
nɛ hin ga 'uehmbɛ. Pɛ ga hãxhɛ ra 'yu
xɛn juãni. Nubɛya nu ni guahɛ guí
hɛmfɛ, mí ɛna xtá 'uagui, pɛgue da
yãni, da hyã ra ts'edi mahɔn'a. ¹⁴ Nɛ
gui hyomhbɛ hin gui dãmhbɛ n'da
ra sãi. Nɛ gui hyomhbɛ ra hogambɛi.
Nguetho nu'a hin'yɛ ra hogambɛi hin
da zã da nu a ra Hmu. ¹⁵ Nɛ 'da gdãm
fãxta nin 'yomfɛnihɛ n'da ngu n'da
ahɛ, janangue'a hin dim 'bɛ i 'da ahɛ
hin da nde rá mate Ojã. Nɛ xinga
n'da ahɛ din ja tengu n'da rá 'yɛ ra
ts'oqui, gue hin di nɛqui 'bɛ rá mbɛdi,
pɛ nu'bɛ bi bɔts'e din xãndi, di ts'on
ɛ mi'da bɛya. ¹⁶ Nɛ dam fãhmbɛ njon
dan 'yomt'ɛnihɛ. Nɛ xín ga samhɛ
a rá mate Ojã, tengu bi 'yɔt' ra Esaú,
gue í pä a ra tãhɛ a rán jãpi mí ɛna
xtí un'na Ojã, gue rá mbɛdi ts'ant'u ra

Isaac. ¹⁷ Nɛ guí pãhmbɛ 'bɛ'a bi 'yɔt'
ra Esaú, gue m'bɛjua bi nde a ran jãpi
mí ɛna xtí un'na rá ta. Pɛ him mam bi
zã bi un'na. Nɛ ts'edi bin zoni, pɛ him
bi dñi 'bɛ'a xtá 'yɔt' mahɔn'a gue xtá
hyãn'a. ¹⁸ Gam bɛmhɛ 'bɛ'a bi 'yɔt'
yɛ israel, bi zɔm bɛ ja n'da ra t'ɔhɔ
ua ja ra ximhäi, guɛpɛ bi dɛ ra sibi
nts'utho, nɛ bi 'bɛxui yɛ güi tengu 'bɛ
ra xui, nɛ bin ja ra ndɔnthj 'bɛ mi sih
yán t'ɛdi Ojã ɛ. Pɛgue n'da ra hmɛpya
a tengutho bɛ rá ngu Ojã gue ɛmmɛ
xɛn dãxqui. ¹⁹ Nɛ bi 'yɔh ra thãxi, nɛ
rá nde Ojã bi 'yɔ ɛ. Nɛ nu'bɛ mí 'yɔ a rá
nde ɛ yɛ israel, ɛmmɛ bi 'yãh ra mate
gue hin da 'yɔh mahɔn'a, nguetho
ɛmmɛ bin su. ²⁰ Him mí hãt'i da 'yɔ
a ra nde bi xifi, bi 'yɛna: “Xinga n'da
ra jã'i nɛ xing yɛ zu'uɛ da zã da dãcua,
nu'bɛ da dãcua, 'bɛxque da tho, nɛ da
mba ma 'yɛ'mado o gue da mba ma
sãza.” ²¹ ɛmmɛ nts'utho 'bɛ'a bin ja
bɛ. Nɛsɛ ra Moisés bi 'yɛna: “Dí fet'i
gue dín su.” ²² Pɛ nujɛ ya njuãntho
rá hnini Ojã bɛ mahɛts'i dí cãthɛ, i
pãpɛ ma mbɛihɛ, gue Ojã zãi 'bɛi.
Nɛ i t'ɛmbi ra t'ɔhɔ Sión a rá hnini
Ojã, nɛ i t'ɛmbi Jerusalén bɛ mahɛts'i.
Nɛ dá sɔmhɛ bɛ 'bɛh yãm 'bɛhni
Ojã mahɛts'i gue yɛ mahuãhi thoho,
guɛpɛ di munts'i i thãnde Ojã ɛmmɛ
di johya. ²³ Nɛ dá cãthɛ bɛ an thuts'i
ma thuhuhɛ bɛ mahɛts'i, guɛpɛ dãm
pɛtihɛ gätho to'o bi hyãn ra herencia
bi un Ojã. Nɛ dá cãthɛ bɛ bí 'bɛ Ojã
ra Zɛ'mí di juãnbj gätho. Nɛpɛ 'bɛh yã
mbɛi ɛ i tu, gue nu'ɛ bi t'ɛmbi xɛn ho
'bɛ mí hoc'a Ojã. ²⁴ Nɛ dá cãthɛ bɛ
'bɛh ra Jesús ma hocpatehɛ bɛ bí 'bɛ
a i ɔrcahɛ ran hoqui ma'da'yo. Nɛ dí
cãthɛ nangue rá jã ra Jesús 'bɛ mí tho,
í pungahɛ Ojã a. Janangue'a man'da
xɛn ho i xijɛ rá jã 'bɛ mí tho, xinda
gue'a rá jã ra Abel 'bɛ mí tho, nu'a i ma
di ɛnba a to bi hyo a. ²⁵ Janangue'a i
jatho dam fãhmbɛ hin ga hɛhmbɛ a rá
nde a in zojɛ ya. Gam bɛmhɛ him
bi zã bi zo a ran ɛnbi ɛ bi mbɛsta a rá
nde Ojã, 'bɛ mí ts'ocua ja ra ximhäi.
Janangue'a 'bɛ xingui ts'ɛ da zã ga
sohmbɛ ran ɛnbi 'bɛ ga fɛstahɛ a

Ojã, nguetho mahçts'i b# in zoj# ya.
²⁶ Nu'b# mí man y#n t'çdi Ojã b# ja ra t'øhø, bi japi bi 'y#n ra häi. P# nuya i çn Ojã: “Man'dandj ga japi di 'y#ni, p# hinga høn ra häi, p# n# mahçts'i,” bi 'y#n Ojã. ²⁷ N# nu'a 'b#'a gätho hingui d#, da mba ma bunt'i. N# din z#m b# # hingui sä da mba ma 'ueque, gue nu'# 'b#'a gätho bi z#n Ojã gue din z#m b#. ²⁸ N# bin 'daj# b# di manda Ojã gue hingui sä da mba ma 'ueque. Janangue'a ga xihmb# jamadi Ojã, n# ga th#ndeh# ngue ga numansuh# n# ga suh#. N# gue'a numanho a b#ya. ²⁹ Nguetho nu ma Ojãh# di juadi 'b#'a hingui numanho tengu ra sibi.

13

Ga øth# a dí numanhoj# Ojã

¹ O guí ç'ts'a gnán huçj# n'da ngu n'da ah# tengu'b# guidín cuh#. ² N# guim b#mh# guí säyabah# ja ni ngumh# to'o da zøm b#. N# nu'# 'da njab# mí øt'e, bi zin # 'da y#m 'b#hni Ojã bá n#xp# mahçts'i n# him mí p#di. ³ N# dami b#mh# # y# ofädi, ngue tengu'b# n'da gnan ofädithoh#. N# guim b#mh# # bi mba ma #nbi, nguetho n# ah# i ja ni j#'ih# gue sä da mba ma #n'ni ah#. ⁴ N# gätho ah# guin numansuh# a ran th#ti gá 'yøth# ni xisuh#, n# a bi 'yøt'# mí'da. N# gam 'b#manho nangue nin th#tih#, njon di ts'on a. Nguetho di #nba Ojã # to'o da 'yøt' ran 'yomt'çni, n# # hinga na din th#ti, n# # x#n th#ti nu'b# i øt' ran 'yomt'çni. ⁵ N# 'yo guí numanhoh# x#n ngu ra mbeti. P# gan johyah# nangue hangu ts'# i ja ah#. Nguetho: “Nj#m'b# ga h#ç'ah#, thocpa thoho ga jamansu ah#,” bi 'y#n Ojã. ⁶ Janangue'a sä dan johyah# 'b# dí çmh#:

I f#xçah# ra Hmu,
 n# hin ga suh# 'b#'a da z# da 'yørcah# y# j#'i.

⁷ Dami b#mh# 'b#'a bi 'yøt'# y# ng#rpi gue bi xi ah# r#m hman Ojã. N# guim b#mh# 'b#'a bi bøni nangue ra te man nám 'b# #. N# gui thoj# a bi 'yut'ah#, nangue bi 'yç'y#i majuçni

a Ojã #. ⁸ Nu ra Jesucristo hingui dim pädi, gue'b# go maya'b#, n#hya n# gätho y# pa høn'b# go nj#m'b#. ⁹ Janangue'a hin gan h#hmb# da ts'ix ah# b# ma'ueni, guep# i hman y#m hma 'dahma 'dan'yo n# hingam f#di. P# nu'a ná b#mh# rá mate Ojã gue'a ní zac ma mb#ih# a, xinda gue'# y#n t'çdi gue 'b#'a i ts'i. Nguetho njo'o to'o xí zac y# mb#i 'b# supi 'b# ja a i si. ¹⁰ P#gue i jaj# n'da ran ts'ihm#, tengu ra hm#pya gue ra 'bøts'e mí øt' y# mb#j# b# ja ra nj# maya'b#, him mí ja ran t'çdi da zi. ¹¹ P# nu rá hmumb#j# y# israel 'b# mí mbøspa Ojã nangue y# ts'oqui, bi d#xp# mbo a rá ji # y# zu'uç, guep# ja ra cuarto man'da x#n d#xqui. P# nu y# ngø # y# zu'uç mí zø b# ndehnini. ¹² N# gue'a bi 'yøt' ra Jesús, bin #nbi bi du b# ndehnini b# 'b#h y# israel. N# gue'a rá jise í hoc y# j#'i. ¹³ P# ga mb#hä ga t#nhd# b# ndehnini b# 'b#h ra Jesús, tengu'b# n'da na 'b#ngadah# b# ma'ueni. ¹⁴ Nguetho nuua ja ra ximhäi hin'y# ua n'da ma hninih# gue din z#i x#n ho. P# dí homh# ra d#hni gue nj#m'b# da gua a, guep# n#n z#mh# b#. ¹⁵ N# nde'b# thocpa thoho ga th#ndeh# Ojã nangue ma ndeh#, n# ga xihmb# ra jamadi. N# di thoc'a mam hmamh# a ra Jesucristo, tengu'b# di un Ojã ma 'bøts'eh#. ¹⁶ N# hin dam pumb#nih# a na øth# ran ho, n# hin dam pumb#nih# ga comh# 'b#'a jaj#, nguetho n#'# tengu'b# y# 'bøts'e i numanho Ojã #. ¹⁷ N# gui 'yøth# a xi a ni ng#rpih#, n# gui p#hmb# ja y#n t'çdi da xi ah# 'b#'a gui 'yøth#. Nguetho i f#t'a ni mb#ih# #, n# i jatho di d#p Ojã ra güenda nangue ah#. Gui 'yøth# a dán johya ni ng#rpih#, n# hin da du y# mb#i. Nguetho nu'b# hin gui 'yøth# a, xín da bømanho ah# 'b#. ¹⁸ 'Y#f# r#m f#ts'i Ojã nangueç#he, nguetho n'dat'a dí m b#mh#be ga t#nhde a, n# dí nde ga øthe x#n ho gätho. ¹⁹ Dí ä ah# ra mate, gue çmm# gui 'y#f# Ojã di jaqui ga mbag# b# n'dihi.

I äp r#n j#pi Ojã # y# cu

²⁰ Nu Oja ra hocpate a, bi xoxpa 'bu
 u xun du a ma Hmuh ra Jesucristo,
 nu'a di jamansuc ma mbaihu. Ne
 nu'a ra ji i hoc'a ran hoqui njam'bu
 da guadi. ²¹ Ne di ap ra mate Oja
 da 'yot'ahu hin hapu gui 'behmbu,
 n'dahma da za gui 'yothu ra pahä a. Ne
 di ap ra mate da 'yorcahu 'be'a gätho
 i nde a ra ts'edi ra Jesucristo. Ga nu-
 mansuh Oja gätho yu pa mazai. Ne
 hont'a gam bεmhbu a. ²² Ma zi cu ah,
 di ä ah ra mate hin gan xombaihu gui
 'yohmbu na ran zofo, nguetho nuna
 ram hma dá ot'ahu hingu ngu 'be'a
 ma. ²³ Ja n'da ram hma di nde ga xi
 ah, nu'a man 'yohuh ra Timoteo ya
 bi so'ts'i. Nu'bu da zocua n'dihi, ga
 six 'bu dá mba bu. ²⁴ Zenguagahu ts'u
 bu gätho ni ngurpihu, ne gätho u yu cu
 gue ma mi'yεc'yεihu. Nehya bá nεxp
 Italia i pen'nahu ran zengua. ²⁵ Ne di
 ap rán japi Oja nangu gätho ah. Ne
 hont'a di xi ah ya.

SANTIAGO Ra søcuḁ bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago

Ran zengua

¹ Nugä drá Jacobogä, rá 'yεhεgä Oja ne ma Hmuhḁ ra Jesucristo. Ne hönbu go hapḁ gá mbähä n'da ngu n'da ahḁ, dí zengua ahḁ ma meni ahḁ, ngue n'dat'ḁ mam bombõtahḁ ḁ 'de'mayoho yá ts'unt'ḁ ra Israel.

Di 'dajḁ ran 'yomfēni Oja

² Ma zi cu ahḁ, nde'bu dan johyahḁ 'bu dí sähḁ yun unbi, hont'a go man unbi dín nuhḁ. ³ Nguetho dí pḁhmbḁ nu'bu da ts'ác ma t'εc'yεihḁ, gue'a ní jajḁ ga häthḁ xun ho a. ⁴ Pε i jatho ga häthḁ xun ho ne hin gan suhḁ, ne gue'a dín te ma mbuihḁ a, ne di hajḁ xun ho ra ts'edi, ne nte ga 'behmbḁ buya. ⁵ Pε nu'bu hin dí pḁhmbḁ nda'a xun ho ga øthḁ, ga äfu Oja ran 'yomfēni ne di 'dajḁ a. Nguetho di unni xun ho to'o da 'yäpi, ne hin di japi da mbε'ts' rá sä n'da. ⁶ Pε jatho n'dat'a gam bεmhbu 'bu ja 'be'a dí äfu, ne hinga 'dahma'dan'yo gam bεmhbu. Hin ga øthḁ tengu ra t'øthe bu ja ra dädädehe, hönbu go hapḁ ní 'yεn ran dahi. ⁷ Nu ra ja'i i øt'e tengu a, sä im bēni di un'na i äp a Oja, pε nte di unni. ⁸ Nguetho 'dahma'dan'yo im bēnse, ne hingui sä n'dat'a da 'yøt'e. ⁹ Pε εmme di johya n'da zi hyoya 'yεc'yεi, nguetho i pādi εmme xun ngu di muui bu nan nu Oja. ¹⁰ Ne'a ra membeti 'yεc'yεi, εmme di johya 'bu mi bādi hinga gue'a rá mbeti ní numanho Oja a, ngue nu rá mbeti tengu yá dōni ḁ yḁ paxi i hōe. ¹¹ Ngue nu'bu xpām bōx ra hyadi εmme xum pa, di hmang yḁ paxi ne i hōh yá dōni buya, ne him man di necmanho. Din jabḁ n'da ra membeti 'bu hont'a ra mbeti in numanho, madague'bu di thoqui dim pēfi, pε di 'bedi 'be'a gätho i pε'ts'i.

Ga häthḁ 'bu bi ts'äjḁ

¹² Nu'bu ga häthḁ yun unbi, dan johyahḁ buya. Nguetho nu'bu mi ts'äjḁ ne dá häthḁ, ya din 'dajḁ ra temazai, tengu bi man Oja di 'dajḁ 'bu hont'a gam bεmhbu a.

Dím bēnsehḁ yḁ ts'oqui

¹³ Nu'bu 'bu'a n'da da bēni da 'yøt'a n'da ra ts'oqui, pε hin da 'yεna Oja bi bēnbi. Nguetho xun ho Oja ne hingui xifi da 'yøt' ra ts'oqui n'da ra ja'i, ne xín da zä da si Oja da 'yøt' ra ts'oqui. ¹⁴ Pε n'da ngu n'da yḁ ja'i 'bu im bēni da 'yøt' yḁ ts'oqui, pε bin 'yørpazehε nangue rán 'yomfēni se. ¹⁵ Ne nu'a 'be'a bi numanho se, ne nu'bu mi bēni da 'yøt'e, ne gue'a dí mbuxca yḁ ts'oqui rá mbui a. Ne nu'bu mi 'yøt'ḁ yḁ ts'oqui mi bēni, ne man'da bi thoqui bi 'yør buya, ne gue'a dí nu ran unbi mazai a buya. ¹⁶ Ma zi cu ahḁ, hin dan hyäzehεhḁ 'bu dí øthḁ yḁ ts'oqui, gue'a hin gam bεmhbu Oja di 'becpahḁ. ¹⁷ Nguetho xun hotho 'be'a gätho di 'dajḁ Oja, ne hont'ḁ gätho xun ho bí nexpḁ bí 'bu Oja, ngue bi zän yḁ nyot'i ua ja ra häi. Nu'ḁ ja'bu di 'beh yán nequi 'bu xḁ 'bät'ḁ, pε nu Oja njām'bu di 'beh ran ho. ¹⁸ Rá pähä zehε Oja bi xāngahḁ 'bu má hāmhbḁ rá m hma majuaḁni, ne yá t'uhni gahḁ a buya. Janangue'a man'da xun hoju xinda gue'ḁ mi'da gätho bi 'yøt'e.

Dan xähmbḁ ram hma ne ga øthḁ yán thehḁ

¹⁹ Gue'a dí pḁhmbḁ a, ma zi cu ahḁ. Janangue'a dan ξhya dan xähmbḁ a rá m hma, xinda gue'bu go dan yāsehḁ, ogue ga εmhbu go dí pāsehḁ ngue dan junthḁ. ²⁰ Nguetho nu'bu dadín junthḁ, hingui sä ga øthḁ 'be'a nde Oja. ²¹ Pε ga εshḁ a ná øthḁ yḁ ts'oqui, ne ran ts'o zai dá bεmhbu. Ne hin dan 'yεzehεhḁ. Janangue'a da zä ga cḁ't' ma mbuihḁ a ram hma, tengu'bu n'da ra hmudä da thupḁ, ne din te bu. Ne gue'a dí pōcpa ma mbuihḁ a buya. ²² Pε hinga hontho dan xäthohḁ ram hma. Nguetho dán hyäzehεhḁ 'bu dím bεmhbu hin'yḁ man'da ga øthḁ. Pε i jatho thocpa thoho ga øthḁ yán thehḁ a ram hma

dadín xähmbu. ²³ Nguetho nu'bu dí εmhbu dadín xähmbu ram hma, ne hin dí øthu yün thehu, dadí pumbeni thohu a dán xähmbu 'bu. Tengu'bu dí hεthu ran hyädä ma hmih, ne hin dí zämbu bu. ²⁴ Dá nuhma a ma hmih, pe 'bex dá pumbenihu 'bu má 'uehmbu. ²⁵ Pe nu'bu dan zämbu a ra 'da'yomhma, gue'a di zejü ga øthu yün thehu a. Ne nu'bu zäi dí øthu a, ne hin dí pumbenihu a, di jəcpahu Ojä büya nangue 'be'a gätho dí øthu. ²⁶ Nu'bu sä εna ørpa rá 'befi Ojä n'da, ne hin di jamansu 'be'a ma, din hyäzehε 'bu, ne nte ní mbat'a ní 'yørpa rá 'befi Ojä 'bu. ²⁷ Pe nuna majuani rá 'befi Ojä ma Tahu da numanho 'bu ga fəxhu yu hyoya t'uhni, ne yu xisu xun du yú ndø, ngue in nu ran unbi. Ne nde'bu dam fəsehü hin di ts'onga man 'yomfənihü rán t'øt'e ra ximhäi.

2

Hin ga huandahu to'o gan numan-hohu

¹ Ma zi cu ahü, nu'bu dí εc'yəihü ma Hmuhu ra Jesucristo ngue mixte xun ho a, nde'bu ga øthu tengu i øt'a, ngue hin ga huandahu to'o dín numansuhü. ² Xi'bu da zøm bu ja mam petihü n'da ran 'yohü i fo rá 'yε ram fo'yε εmmε xäm hmadi, ne mahotho rá he. Ne da zøm bu n'da zi hyoya hingui ho rá he. ³ Ne man'da gan numanhohü a mahotho rá he, xinda gue'a n'da zi hyoya. Ne ga εmfü a mahotho rá he: “Nu'i n'yø, damin säya ts'ü ua ja ran thuts'i,” ga εmfü. Ne nu'a zi hyoya büya: “Nu'e, damím 'bäh nü ogue damí hyuh nü häi ja rá hyo ran thuts'i,” ga εmfü a büya. ⁴ Ha hin dím bεmhbu ngue yoho man t'øt'ehü 'bu dí samhbu a nan hyoya ü 'da, ne nu'a na mεmbeti ü 'da, gue'a na εspahü ü. Ne guexta'a ra ts'oqui dí øthu 'bu dí huandahu a dín numan-hohü. ⁵ Ma zi cu ahü, damí 'yøhmbu na ga xi ahü. Ha him bi huan Ojä ü xun ngu i hyoya bu na nu ra ximhäi, ngue da dñ a man'da di muui, ngue da gomhbu yün jəpi ü di un yú t'uhni Ojä. Ne gue'a bi ma majuani di un'ndu

to'o gätho da bεn a. ⁶ Pe nuya gá 'yəsäbahu yu hyoya. Ha hin dí pähmbu ngue gue'ü yu mεmbeti di unghü, ne i sixcahu bu ja yu ngunts'üt'abi. ⁷ Ha hinga gue'ü yu mεmbeti dí øhmbu im man ra ts'ore nangue rá hoga thuhu ma Hmuhu ra Cristo. ⁸ Pe: “Ga huεc ma mijä'ihü tengutho bu na huεczehε ma jä'ihü.” Guehna xun ho ga øthu na, nguetho rán t'εdi ra Cristo mixte thoho a, tengu man t'o't'i bu rá m hman Ojä. ⁹ Pe nu'bu hinga gätho yu jä'i dadí huejü, ra ts'oqui a dí øthu 'bu, ne dín dupatehu a ran t'εdi ngue im ma gätho 'da i gu bu dán huejü. ¹⁰ Pe dín ndehü made tho ga øthu gätho rán t'εdi Ojä. Pe madahønt'a n'datho rán t'εdi Ojä hin dá øthu, ya dín dupatethü gätho rán t'εdi Ojä 'bu. ¹¹ Ngubu dí ørpahü yün t'εdi Ojä ngue bi 'yεna: “O guí øthu ran 'yomt'əni,” ne: “O guí həcpahü rá te ni mijä'ihü,” bi 'yεna. Madague'bu hin dí øthu ran 'yomt'əni, pe dí həcpahü rá te ma mijä'ihü, guemhma dín dupatethü gätho rán t'εdi Ojä 'bu. Nguetho n'dat'a Ojä bi ma gätho yün t'εdi. ¹² Pe nu'a rán t'εdi ra Cristo, gue'a di zejü ga øthu yün thehu. Ne gue'a rán t'εdi dí 'yängahu Ojä a 'bu dá øthu o hin'na. Janangue'a ga jamansuhü a dím mamhbu ne'a dí øthu. ¹³ Ne nu'bu him bi 'yøt' ran huεcate n'da, ne hingui ngu 'be'a dí huεc Ojä a 'bu bi juanbi. Pe nu'bu bi 'yøt' ran huεcate n'da, da bømanho 'bu bi juanba Ojä a.

Hingui ho 'bu nte n'youi yun t'øt'e rá t'εc'yəi n'da

¹⁴ Ma zi cu ahü, 'be'a gue ní mba a i øt' i 'da sä εna ja yú t'εc'yəi, pe hingui øt'ü yün thehu. Hin da yan Ojä n'da 'bu sä εna ja rá t'εc'yəi. ¹⁵⁻¹⁶ Xi'bu 'bu'a n'da ma cuhu ra 'yəhe ne sä ra thuhu. Ne ga εmfü: “Ní mba, bá he ni he, ne bán sihme, da hyu ni mbüi,” ga εmfü. Pe nte dá unhdü 'be'a honi. 'Be'a gue ní mba a dá ørpahü 'bu. ¹⁷ In jabu n'da 'bu hingui øt' yun t'øt'e rán säui rá t'εc'yəi, nu rá t'εc'yəi nte di muui, tengu'bu n'da ra du ngue hingui di 'yāni. ¹⁸ Pe nu'bu gui 'yεnjü: “Nu'i ja

ni hogant'ot'e, pe nugähe dí ðc'yëi mbo ma mbuihe." Ne ga xi'ahu büya, damí 'yurca ni t'ðc'yëi ngue nte n'youi nin t'ot'ehü, gan nugä. Nugä da zä ga ut ahü yün t'ot'e dí ot'ä, janangue'a di nequi ma t'ðc'yëigä ngue majuani a. ¹⁹ Guí pähmbü i 'bü Ojä, pe hin dí gua a zi ts'ü. Nguetho ne'ü yü zïthu i pädi i 'bü Ojä, pe emme di fet'i, nguetho yün süihü Ojä ü. ²⁰ Gyá 'yambüihü, ha hin guí pähmbü ngue xingui ts'ü nte di muui ni t'ðc'yëihü 'bü hin te guí othü. ²¹ Nde'bü gam bëmhbü ts'ü nangue mam bombotahü ra Abraham. Ja bi nequi a xmi pä Ojä xün ho 'bü mi 'yot'a bi xifi, ngue bi gäxpü ja ra do a Isaac rá ts'ünt'ü, ngue ðna xtá hyo xtí un'na Ojä. ²² Nangue bi 'yëc'yëi mbo rá mbui, bin ja ra ts'edi büya ngue da 'yot'ü yün thehü. Janangue'a rá m pe ra t'ðc'yëi ü yün t'ot'e. ²³ Ne gue'a mi mam bü ja rá m hman Ojä, bi 'yëna: "Nu ra Abraham bi 'yëc'yëi a bi man Ojä, janangue'a bi 'yëmp Ojä xün ho," ne bi 'yëmbi rá amigo xün ho Ojä büya. ²⁴ Dí pähmbü ya, i ëmp Ojä xün ho n'da ra jä'i 'bü ot' rán säui rá t'ðc'yëi, ne hinga sä da 'yëna ðc'yëi Ojä. ²⁵ Ximangutho a Rahab, ngue ra xisu zäi min 'yomt'ëni mam 'bet'o. Pe bi 'yëmp Ojä xün ho 'bü midí nequi rá t'ðc'yëi, 'bü mi 'yot'a ran ho bi 'yot'e, ngue bi jamansu ü yü 'yëc'yëi 'bü mi mba bá äspa rá hnini. Ne bá uti n'dan'yo ra 'yu bá häx 'bü mam bá pengui, janangue'a him bi mba mfent'i ü. ²⁶ Ja ga pähmbü büya ngue hingui ho rá t'ðc'yëi n'da 'bü hingui ot'ü yün thehü, tengu n'da ra jä'i xün du ngue hin'yü bü rá mbui.

3

Ga samzehe ma jänihü

¹ Ma zi cu ahü, nde'bü hinga gätho dan xänbätehü bü ja ram peti. Nguetho dí pähmbü Ojä da nu 'be'a dí othü, ne nuje, man'da da 'yängahe Ojä, xinda gue'bü hin xcán xänbätehe. ² Ne gätho gahü xün ngu yü nidi ja'bü dí othü yü ts'oqui. Pe nu'bü 'bü'a n'da xinga n'da ra ts'oqui im ma, ya xün te xün ho rá mbui a, ne i pädi di jamansu

xün ho gätho i ot'a 'bü. ³ Tengu'bü dí cärbahü yün ts'are yü fani, da 'yot'a dí xihmbü büya, ne hinga hont'a rá nde di 'bä't'i, pe 'da dí 'bäthoho. Ngutho 'bü i samzehe rá jani n'da, ne hinga hont'a rá m hma da bädi da zämmi, pe da da bädi di jamansu xün ho gätho i ot'e. ⁴ Ne tengu ra dābarco, madague'a xü ndoho, ne ts'edi ran dähi i joni, pe emme zicue a ní mba ma 'yoni, pe hönbü go da ndepe dí mba a di 'yoni. ⁵ Ngutho ma jänihü, zicue, pe emme xün ngu da böni nangue 'be'a da ma. O tengu'bü n'da ra despi zicue, pe emme xün ngu 'be'a da 'yudi, ne da zä da 'yu a n'da ra xänthø xü ndoho. ⁶ Nguetho ma jänihü tengu'bü n'da ra sibi. Ne man'da xün ts'o ot' ma jänihü xinda gue'a ma 'yehü ogue ma guahü. Ne gue'a ní ts'oni gätho dí othü a, ne di xänd ran ts'o gätho ra ximhäi, ngue di benba a ra zïthu. ⁷ Pe nu yü jä'i man'da da zä di maxubi hont'a go má zate ne yü doja ne yü pozü ne yü huä. ⁸ Pe nu rá jani n'da, njo'o to da zä di hät ra 'yu. Ne i hote, tengu n'da ra pozü, emme in cue, ran däte a rá nde. ⁹ Nangue ma jänihü sä dí ëmhbü dí ëspahü Ojä ma Tahü, pe ne dí äfü ra 'yänthi ma mijä'ihü. Pe nu'ü, bi zän'na Ojä ü, bi ndepe dim 'bui tengu tho Ojä ü. ¹⁰ N'dat'a ma ndehü ná yähü 'bü dí ëspahü Ojä ne'bü dí äfü ra 'yänthi ma mijä'ihü. Pe ma zi cu ahü, hingui sä ga othü tengu a. ¹¹ Ha i sä 'darbü da böhmi ra dehe xün ho a ra dehe xün xä. ¹² O 'be'a di ja yü za'ixi, ma zi cu ahü, ha ne'ü yü peni i zäpü. O xi n'da ra zäbot'i, ha zäpü yü ixí. Xingui sä 'darbü da böhmi ra dehe xün ho a hingui ho.

Bí næxpü bí 'bü Ojä ran 'yomfëni xün ho

¹³ Nu'bü dí pähmbü ran 'yomfëni, pe ga uhmbü 'bü, nangue ran hocjä'i ga othü, ne hin dan 'yëzehehü, guerpü da fädi majuani i ja man 'yomfënihü. ¹⁴ Pe nu'bü xün ju dí m benba ma mijä'ihü nangue ran ts'ëya, ne dadí mispahü, ne sä dí ëmhbü ja man 'yomfënihü, pe ra fëhni a

dím mamhb_u 'b_u. ¹⁵ Pɛ nuna ra ts'on'yomfɛni na him bí nɛxp_u bí 'b_u Oj_a, pɛ bi nɛquida ua ja ra ximhäi, nɛ dá bɛnɛ ma mb_uih_u, nɛ ra zĩthu bi bɛngah_u teng_u na. ¹⁶ Nguetho nu'b_u dí øth_u ran ts'eya, nɛ dín nde dam mixteh_u, nu'b_u, dí øth_u g_atho y_u ts'oqui 'b_u, nɛ y_u s_ui. ¹⁷ Pɛ nu ran 'yomfɛni di 'daj_u Oj_a, n'dat'a gam bɛmh_u, nɛ ga hocpah_u rá mb_ui ma mij_a'ih_u, nɛ gan numanhoh_u _u, nɛ dín ja man huɛcateh_u, nɛ ga f_axh_u _u, nɛ hin da g_oh ma mb_uih_u 'b_u ja a dí xihmb_u _u, nɛ hin ga h_ath_u _u. ¹⁸ Pɛ nu'b_u jante thoho ga hocpah_u rá mb_ui ma mij_a'ih_u, dí øth_u teng_u'b_u dí pomhb_u ra hmudä dí b_ox ran ho 'b_u.

4

Hin ga øth_u rá pähä ra ximhäi

¹ Ha hin guí p_ahmb_u hap_u di nɛqui _u y_un s_ui guí øth_u, nɛ y_un heque. Ha hinga gue'_u di ho ni mb_ui zɛhɛh_u a gnín s_uhmb_u. ² Nu'a hin ní zä guí tĩmh_u a guín ndeh_u, gue'a gnín hote thohoh_u a. Nɛ gue'a ran ts'eya a gnín s_uhmb_u 'nɛ gnín tunhd_u, nguetho hingui sä guí t_ahmb_u a guín ndeh_u nangue ni pähä zɛhɛh_u. Pɛ hin guí tĩmh_u ngue hin guí äf_u Oj_a. ³ Pɛ madague'b_u guí äf_u Oj_a a guín ndeseh_u, pɛ hin di 'da'ah_u, nguetho hingui ho guím bɛmh_u, guín nde guí x_and ni pähä zɛhɛh_u. ⁴ Sä guí ɛmh_u h_ont'a Oj_a guím bɛmh_u, nɛ ya guí tɛn thohoh_u ra ximhäi. Ha hin guí p_ahmb_u gadín s_uhmb_u Oj_a 'b_u guín numanhoh_u ra ximhäi. ⁵ Uague guí ɛmh_u säti thoho bi man rá t'ohni Oj_a ngue bi 'yɛna: “Pɛ ɛmmɛ dín ndepe da bɛngui, janangue'a dá un ma Hogand_ahi di huɛc'_u, nɛ di jaman-sup y_a mb_ui,” bi 'yɛn Oj_a. ⁶ Pɛ di zɛt'a ni mb_uih_u Oj_a, n'damhma da zä h_ont'a guim bɛmh_u a. Janangue'a ɛn Oj_a, di un rá mate n'da 'b_u hin dín 'yɛzɛhɛ, pɛ da z_u a n'da 'b_u dín 'yɛzɛhɛ, i ɛn rá t'ohni Oj_a. ⁷ Damin unseh_u ya ngue di manda ah_u Oj_a, nɛ dami s_uhmb_u ra zĩthu, da 'dagui nangue'ah_u. ⁸ Z_ai damim bɛmh_u

ngue 'darb_u guí 'b_uhmb_u Oj_a, nɛ z_ai da hyut'a ni mb_uih_u b_uya. Dami 'yesh_u y_u ts'oqui guí øth_u, nɛ hingui yoho da bɛn ni mb_uih_u. ⁹ Pɛ i jatho da du ma mb_uih_u nguetho dyá ts'om'bäi h_u. Nɛ dan zomhb_u, hingui sä dan thethoh_u. Nu ma thedeh_u dim pommi ra ts'oni, nɛ nu man johyah_u dim pommi ra dumb_ui. ¹⁰ Nɛ ga øth_u ngue hin'y_u ma ts'edi zɛhɛh_u b_u ja rá hmi Oj_a. Ga äf_u ra punbi, janangue'a di pungah_u nɛ di jaj_u dan johyah_u b_uya.

Hin dan c'qman'uh_u

¹¹ Ma zi cu ah_u, o gadín c'qman'uh_u, nguetho nu'b_u gadín c'qman'uh_u, masque guím bɛmh_u hingui ho rán t'ɛdi Oj_a i ɛna dan huɛj_u. Nɛ nu'b_u hin dí øth_u rán t'ɛdi Oj_a, ɛna gue'b_u jase man t'ɛdih_u 'b_u. ¹² Pɛ h_ont'a n'da sä di 'daj_u y_un t'ɛdi, nguetho Oj_a a, nɛ h_ont'a sä da y_an'a n'da nɛ i sä di jua'a n'da. Pɛ ha dím bɛmh_u dy_u oj_ah_u ngue sä ga ɛmh_u ja y_a ts'oqui _u 'da.

Hin dí hand b_u ní 'yɛh man zaquih_u

¹³ Mbähä dan 'yomfɛnih_u ts'_u ya, nguetho dí ɛnthoh_u: “Nuya ogue nix-udi ga mbähä n'danni, dam 'b_uhmb_u n'da jɛya b_u, nɛ dam pɛhmb_u, ga t_ahmb_u,” dadín 'yɛmf_u. ¹⁴ Pɛ hingui sä gam mamhb_u teng_u a, nguetho ya hin dí p_ahmb_u 'bɛ'a ga øth_u, nɛ hin dí hand b_u ní 'yɛh man zaquih_u. Teng_u tho n'da ra g_ui, guín nu, jab_u, nɛ x_o gán nu, hin'y_u b_u. Njarb_u n'da ra ja'i. ¹⁵ Pɛ nde'b_u ga ɛmh_u: “Nu'b_u da nde Oj_a, dam 'b_uhmb_u ts'_u, nɛ dín ja 'bɛ'a da zä ga øth_u b_uya.” Guehna gam mamhb_u na ya. ¹⁶ Pɛ dán 'yɛzɛhɛh_u 'b_u hin dá äf_u Oj_a 'bɛ'a da zä ga øth_u. Pɛ ra ts'oqui a. ¹⁷ Nu'b_u dí p_ahmb_u a ran ho, nɛ hin dí øth_u a, ra ts'oqui a 'b_u.

5

N'da ran zofo i sih y_u mɛmbeti

¹ Damin 'yomfɛnih_u ts'_u gy_u mɛmbetih_u, gan zomhb_u nɛ ga mbahmb_u nguetho nts'utho ra 'y_anthi guin nuh_u. ² Nu'a 'bɛ'a gä guí pɛsh_u teng_u'b_u x_u 'ya b_u nam bɛn Oj_a,

ne ni hehu tengu'bu xun za yu zu'uε.
³ Nu ni mbetihiu xun ts'om bu na nu Oja a, nguetho nin ts'iyatehu a gni timhbu u, ne hin ga pahmbu nda'a xun ho xqui jafu. Ne gue'a di jua ah u a tengu'bu ra sibi. Ne tengu'bu guidi munshu a ran unbi guin nuhu 'bu ran zegui. ⁴ Ga hyat ni mbehihu hin ga juarpahu yun zabi 'bu min xopu ni huahihu. Ne nu'a ran zabi ga cõnba ni mbehihu, ne gue'a di yap ah u a. Ne nu'a ra ts'oni ni mbehihu bi 'yõ Oja tate thoho ra ts'edi, ne da hya ra guenda nangu'e u. ⁵ Nu'ahu gam 'buhmbu nangu'e nin johya zehhu nguercua ja ra ximhai gy ziyatehu. Ne bi zac ni mbuihu tengu n'da ra ts'adi. Pe gue'a din ja'ahu tengu'bu ran thots'adi 'bu ran zegui ra pa. ⁶ Ne nu'ahu gui cothu fadi u nte in dupate, ne xõ gui hohu buya, ne hin di mu.

Ga hãth u 'be'a i t'õrcahu

⁷ Janangue'a ma zi cu'ahu, nu'bu i t'õrcahu a, pe hin dan xõmbuihu, ne ga tõmbu gue'bu go bá εh ma Hmuhu ra Cristo. Tengu'bu di tuhmbu yu hmudã ua ja ra hai, di tõmbu hõnt'bu go njam'bu ba εh ra 'ye, di hoqui 'be'a gã xtã tuhmbu buya. Ne din ja a mi numanhohu din ja buya. ⁸ Janangue'a ga sethu hin dan xõmbuihu, nguetho ya him maya'a ba εh ra Hmu. ⁹ Ma zi cu'ahu, hin ga εmhbu rá ts'oqui na n'da ma cuhu 'bu din nuhu yun unbi, ne xõmhma di unghu Oja. Pe guim bεmhbu mi ts'utho da zõ'a ra ze'mi ya. ¹⁰ Ma zi cu'ahu, gam bεmhbu gue bi hyat yun unbi u yã põngahyã Oja, ne ngutho ga hãth u. ¹¹ Nguetho di pahmbu majapi u i hãt yun unbi. Xtã õhmbu ngue bi hyat yun unbi a ra Job, ne xun ngu ran ho bi t'õrpa m'bejua. Nguetho nu'a Oja xun ngu rán huçcate ne xun ngu rá mate. ¹² Hnehi thoho hin ga uaspahu rá thuhu Oja a mam hmanshu, xin ga ndõnbahu rá thuhu 'be'a man'da jua ja ra hai ngue ga εmhbu di zerca mam hmanshu. "Ha gui εc'yεi a di xi'i uague hin'na," ga εmthohohu. Janangue'a hin di unghu Oja.

Danyahu Oja

¹³ Nu'bu din nuhu ran unbi, dan yahu Oja 'bu. O nu'bu dadin johyahu, dan tuhmbu n'da ra thuhu ngue di εspahu Oja. ¹⁴ Nu'bu xun uj u, ga xihmbu yu ngurbi bu ja ram peti ba εhε da 'yãp rá mfãts'i ra Hmu, ne da jaj u ra aceite nangu'e rá thuhu ra Hmu. ¹⁵ Ne Oja di 'uec'a ran u di hεmfu, nguetho dá εc'yεihu ngue majuani da yanju 'bu má afu a. Ne nu'bu ma ts'oquihu a dán hyenhd u, pe di pughu. ¹⁶ Ne dan xih ma ts'oquihu n'da ngu n'daju, janangue'a da zã dan 'yãfu rá mate Oja n'da ngu n'daju, ne nu'bu xun u n'da da yap buya. Nguetho xun ngu rá ts'edi da 'yõt' Oja 'bu da 'yãp a majuani n'dat'a Oja im beni, ne gue'bu di benba Oja a i adi. ¹⁷ Tengu a ra Elías, nu'a n'da ra ja'i thoho tengu gahu, ne bi hyah rá mbai bi 'yãp Oja ngue hin din 'ye. Ne him bin 'ye ua ja ra ximhai gãtho nhyunjeyu ne n'dato zãna. ¹⁸ Ne xõ bin yãui Oja mahõn'a ngue bi 'yãp ra 'ye. Ne bá penh'na Oja ra 'ye, ne bi bõx yu hmudã ua ja ra hai buya. ¹⁹⁻²⁰ Ma zi cu'ahu, nu'bu n'da ra 'yεc'yεi da 'uepu ja ra 'yu xun juani, ne nu'bu da zã ba sihu mahõn'a, ga pahmbu ngue dá yanbahu rá te a xi 'uegue. Ne madague'bu xun ngu yã ts'oqui, pe bi mba ma punbi.

1 PEDRO Ná n'da ra søcuã bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zengua

¹ Nugä drá Pedrogä, ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Dí penh'nahü ra søcuã gyü 'yëc'yëihü ra Cristo, n'da'a n'danni gá mbähä ja ra häi Ponto nerpü Galacia nerpü Capadocia nerpü Asia nerpü Bitinia. ² Nu ma Tahü Ojä maya'bü tho ho bi huancahü, nê bi zänni da 'yörcahü yá t'uhni gahü. Nê bi 'uega ma mbühü a rá Hogandähi Ojä, nê bi mbän rá ji nanguejü a ra Jesucristo, guepü nan zä ga øthü a i xijü. Dí äp'a Ojä ngue man'da gui hyãmhbü rá mate, nê man'da da hyu ni mbühü büya.

Ga tafü ran däte

³ Jamadi Ojä, ngue nu rá Ta ma Hmuhü ra Jesucristo, nê rá Ojä a. Nguetho xün ngu rán huçcate bi jajü däm 'bühmbü ma'da'yo. Nuya dí pähmbü gan nuhü ran ho mazäi, nguetho bi dämbëni ra Jesucristo. ⁴ Nê nuya dí tømhbü ü yü erencia di 'dajü Ojä ngue m'be'ts'i bü mahëts'i, nê njäm'bü dim 'bedi, nê njäm'bü din ts'oni. ⁵ Nê nuya i fäjü Ojä nangue rá ts'edi, nguetho dí ëc'yëihü a. Nê ya i sänni da yänjü xün ho 'bü bi zøn ra pa ran zegüi. ⁶ Nê nu'bü dí m bëmhbü ya, nê guehya ní 'dajü ran johya, madague'bü da du ma mbühü bü na sähü hønt'a go man ünbi 'da yü pa ya, 'bü da 'yën Ojä. ⁷ Tengu ra oro i ts'ä ngue ra sibi ngue din hogüi. Nê ngutho ma t'ëc'yëihü i ts'ä, nê man'da di muui a xinda gue'a ra oro ngue dim 'bedi. Janangue'a di nêcmanho ma t'ëc'yëihü 'bü bá peng ra Jesucristo, nê da numanhojü, nê di 'dajü ran ho, nê 'darbü dam 'bühmbü büya. ⁸ Nê nuya madague'bü hinga nán nuhü ra Cristo, pë ëmmë guín numanhohü a. Nê madague'bü hin guín nuhü a ya, pë guí pähmbü majuãni a. Janangue'a ëmmë dadí johyahü, tengu tho'bü ya

dí 'bühmbü ra Cristo bü mahëts'i. Nê hin di jua ü mam hmansëhü gam mamhbü a ran johya. ⁹ Nguetho ya dí dä'mi dí hãmhbü a dí tømhbü, ngue da yänjü Ojä. ¹⁰ Guehna bi 'yo't'ü yü pøngahyã maya'bü ngue da yänjü rá mate Ojä. Nê bi hyãdumbüi min nde xtám badi xün ho 'be'a nam bøn a ram hma bi 'yo't'ü. ¹¹ Min nde xtám badi jãm'bü din ja a, nê nda'a ní pa din ja a bi man rá Hogandähi ra Cristo mi o yá mbüi. Nguetho bi bënbi da 'yo't'i 'be'a da 'yøt' ra Cristo 'bü bi zøhø, ngue da nu ran ünbi ngue da tho, nê da t'ëspara 'bü m'bejua. ¹² Pë bi xi Ojä ü yü pøngahyã ngue hin da bäsë, xinga gue'ü yü jã'i mi 'bühmbü, pëgue gue'a go i sijü a ya nangue ran ho ma'da'yo. Nê nu'ü to bi xijü na, bi ma nangue rá Hogandähi bá penpa Ojä. Nê'ü yám 'behni Ojä mahëts'i ëmmë in nde da badi 'be'a nam bøn a i sijü ya.

I xijü Ojä ngue xtán hojü

¹³ Pë nuya dan sähü ga øthü a rán thëhü a dí ténhdü, ngue ga sãmzëhë ma mbühü 'be'a gätho dí m bëmhbü. Nê hønt'a rá mate Ojä ga tømhbü di 'dajü 'bü bá ëh ra Cristo. ¹⁴ Nê ga øthü 'be'a i xijü Ojä, tengu yü t'uhni i øt'a i xih yá ta. Nê hin ga øthü tengu mi øthü mam'bet'o ngue ma pähä zëhëhü 'bü nte mi pähmbü. ¹⁵ Pë gä xtán hotho ga øthü, nguetho xün hotho Ojä ngue bi zoncahü bi 'yøt'e yá t'uhni gahü a. ¹⁶ Tengu nt'o't'i: "Xtán hotho ahü nguetho xün hotho gä," bi 'yën Ojä. ¹⁷ Pë nu'bü dí yähü Ojä, dí ëmfü ma Tahü. Pë gam bëmhbü njuãntho da gurcahü 'be'a dá øthü n'da ngu n'dajü. Janangue'a dam fähmbü ngue gan numansuhü Ojä gätho yü pa dí 'bühmbü ua ja ra ximhäi. ¹⁸ Nguetho dí pähmbü bi yänjü Ojä nangue yän t'øt'e bi xänga ma tahü säti tho ho. Pë hing ra mbëti í yänjü a, nu'a dim 'be'a. ¹⁹ Pë bi yänjü ra Cristo 'bü mi du ngue bi mbän rá ji, nê hønt'a da zä di pø a n'da a. Nguetho xün hotho ra Cristo, tengu n'da ra de'yo mi man Ojä maya'bü ngue da 'bøts'e, pë gue'a hing ra mbëdi nê xün hotho. ²⁰ Nu ra Cristo bi ts'änni

din yante 'b_u hin ní 'yòt' ra ximhäi a Ojã. Nε ran zegui ya ja bi nequi ua ja ra ximhäi nanguej_u. ²¹ Nε nangue ra Cristo bi zøcua, gue'a dá εc'yēih_u Ojã ya, ngue bi xox a ra Cristo 'b_u mi du, nε bi 'yεspi. Janangue'a dí pãhmb_u majuãni di 'daj_u rán ho Ojã dí tømhb_u ya. ²² Nuya nangue rá Hogandãhi Ojã dá tēnhd_u ram hma majuãni, nε gue'a dán hoj_u a. Nε gue'a dán zã ya majuãni ga huεc ma cuh_u. Janangue'a mpãhä thofo dan huej_u n'da ngu n'daj_u nangue gãtho ma mbũih_u. ²³ Nguetho dãm 'b_uhmb_u ma'da'yo nangue rá m hman Ojã da hyät'i mazãi a, nε njãm'b_u di 'bēh rá ts'edi a. Pε nu ma teh_u bi 'dac ma tah_u nε ma mbeh_u, hinga gue'a da hyät'i mazãi a. ²⁴ Nε nt'o't'i: Tengu y_u paxi thofo y_u jã'i, nε gãtho x_un ho 'bē'a pε'ts'i tengu yú dõni _u y_u paxi. Pε nu y_u paxi di hmangui, nε yú dõni i høe. ²⁵ Pε nu'a rá m hman a ra Hmu njãm'b_u dim 'bēh rá ts'edi. Gue'a ran ho ma'da'yo i sij_u a.

2

Nu'a ra Cristo tengu n'da ra do

¹ Jatho ga εsh_u gãtho ran ucuate nε ra fēhni nε'b_u yoho ma mbũih_u, nε ga εsh_u ran ts'εya nε ran c'ãte. ² Nε tengu y_u 'uεre ngue ma'da'yo bim 'b_ui, ngue εmmε i hon ra xi'ba da zi, nε nguetho ga øth_u, thocpa thofo ga homhb_u rá hogamhma Ojã, ngue dín te x_un ho ma mbũih_u a. ³ Nguetho ya dá tĩmh_u a rá mate Ojã nangue rá m hma, nε dá pãhmb_u ngue x_un ho a. ⁴ Nε man'da gam bεmh_u ga cuath_u ra Cristo x_un ho, nu'a bi 'daj_u ra te. Madague'b_u i pa ma ucpi, tengu'b_u n'da ra gãdo di b_unt'a n'da ra do, pε Ojã bi huahni man'da di muui b_u da thøh rá ngu. ⁵ Tengu'b_u n'da ra do man'da di muui a ra Cristo b_u ja ra ngu, nε nuj_u i pa ma cuati gah_u b_uya, tengu'b_u dy_u doh_u, da 'yøj_u rá ngu Ojã ngue hin di nequi. Nε yú mbãjã gah_u Ojã, nguetho dí unhd_u Ojã y_un t'unni gãtho ma mbũih_u. Nε di thocpa a rá Ta man

t'unnih_u a ra Cristo, janangue'a da numanho Ojã _u. ⁶ Nε nt'o't'i maya'b_u b_u ja rá m hman Ojã nangue 'bē'a da t'ørpa ra Cristo. Bi 'yēn Ojã:

Tengu'b_u drá ngurpagãdo dá huahna n'da ra do man'da di muui, nε dá hørp_u ja ma dongu b_u Sión, nub_u hap_u ja ma ts'edi, bi 'yēn Ojã.

Nε nu'a to'o da guat'a, hin da mbε'ts' rá sã 'b_u bi nu ran juãnb_i, bi 'yēn Ojã. ⁷ Nej_u x_un ngu dadí muh_u nguetho dí cuath_u a ra Cristo. Pε madague'b_u hin da guat'a 'da, pε guexta'a din ja tengu bi man Ojã, ngue bi 'yēna:

Madague'b_u him bi numanho _u 'da y_u gãdo a ra do, pε da gop_u ja ma dongu, ngue man'da di muui 'b_u da thøh ma ngu, bi 'yēn Ojã. ⁸ Nε man'da mi hma: Nu'a ra Cristo tengu'b_u n'da ra do ngue di ferp_u rá gua n'da, nε dim 'bεp_u,

bi 'yēn ra t'ohni. Nε bi ts'ãnbi dim 'bεp_u, nguetho hinguin nde da 'yεc'yēi ram hma nangue ra Cristo.

Yú t'ũhni gah_u Ojã

⁹ Pε nuj_u, Ojã bi huancah_u bi 'yørcah_u tengu'b_u n'da'b_ui gah_u, ma'ueque ma mbũih_u. Nε gãtho gah_u dy_u mbãjã gah_u bi 'dac ma ts'edi_u Ojã, nε yú mbeti gah_u a. Nguetho in nde ga uhmb_u ngue mixte x_un ho Ojã, ngue bá jũgah_u b_u ja ra 'bexui mi 'b_uhmb_u, nε bi zixcah_u b_u ja rán nequi mahotho ya. ¹⁰ Nu'b_u mãm'bet'o mi 'b_uhmb_u tengu'b_u dy_u hyoya t'ũhni_u, nε nuya dí 'b_uhmb_u yú t'ũhni gah_u Ojã. Pε nu mãm'bet'o him mi pãhmb_u rá mate Ojã, pε nuya dá hãmhb_u rá mate Ojã ya.

Ga humbi ga øth_u ngue yú mbεfi gah_u Ojã

¹¹ Ma zi cu ah_u, εmmε dadí huεc'ah_u. Janangue'a nts'edi dí xi'ah_u ga øth_u tengu'b_u hin dy_u mεnguh_u ua ja ra ximhäi, hin ga øth_u rá pãhä ma nyon 'yomfēnih_u ngue i ørcah_u ran sui ma mbũih_u. ¹² Nε thocpa thofo dam fãhmb_u dan 'yomanhoh_u, nguetho in

nuju ɯ hingui pɔ Ojɔ. Ne madague'bu i ɛnjɯ dyɯ ts'om'bãihɯ, pɛ xɔmhma thocho da zɔn ra pa da 'yɛspa Ojɔ 'bu bi nu ran hocjɔ'i dí ɔrpahɯ. Nguetho da zã da xocpa yá mbɯi Ojɔ ɯ. ¹³ Ne ga ɔthɯ a im man a ra ts'ut'abi ngue i 'bet'o ua ja ma häihɯ, janangue'a da hnumanho ma Hmuhɯ ra Cristo buya. ¹⁴ Ne'ɯ mi'da to'o gãtho bi un yán t'ɛdi ra ts'ut'abi, gãtho ga ɛc'yɛihɯ ɯ. Nguetho i ja yá ts'edi di unba ɯ to'o ɔt' yɯ ts'oqui, ne da numanho ɯ to'o ɔt' ran ho. ¹⁵ Nguetho ne'a Ojɔ rá pãhã a 'bu dí ɔthɯ a, ne gue'a dí 'yɛ'ts'ɯ yɯn c'ate im man ɯ yɯ 'yambɯi buya. ¹⁶ Nuya hingui ɔrcahɯ ra ts'edi ga tenhdɯ yán t'ɛdi Ojɔ, nguetho in ndejɯ mpãhã thocho ga tenhdɯ. Pɛ hin gam bɛmhɯ gue'a ní jajɯ ga ɔthɯ yɯ ts'oqui a, pɛ man'da ga ɔthɯ ngue yá mbɛfi gahɯ Ojɔ. ¹⁷ Ne gan numanhohɯ gãtho yɯ jã'i, ne ga huɛc ma mi'yɛc'yɛi hɯ, ne gan numansuhɯ Ojɔ, ne ga ɛspahɯ ra ts'ut'abi i 'bet'o ua ma häihɯ.

Ga ɔthɯ tengu bi 'yɔt ra Cristo bin unbi nanguejɯ

¹⁸ Gyɯ 'yɛhɛhɯ ne gyɯ mbɛfi hɯ dami 'yɛc'yɛi ni hmuhɯ 'bu gadí zɛhmbɯ ɯ. Ne'ɯ yɯ hocjɔ'i ne'ɯ yɯ ts'om'bãihɯ 'bu di un'nahɯ, gãtho guin numansuhɯ ɯ. ¹⁹ Nguetho man'da da numanho ahɯ Ojɔ 'bu gui hyãthɯ yɯn unbi 'bu nte man ts'o gá 'yɔthɯ, pɛ bi un'nahɯ nangue gui tenhdɯ Ojɔ. ²⁰ Pɛ nu'bu gan nuhɯ ran unbi nangue ma ts'oquihɯ, ne ga häthɯ, pɛ hin gam bɛmhɯ ga tãhmbɯ n'da ran ho nangue'a. Hontho dá jut ma ts'oquihɯ. Pɛ nu'bu ga häthɯ ran unbi nangue ran ho dí ɔthɯ, da numanhojɯ Ojɔ. ²¹ Ojɔ bi zãnni ga häthɯ yɯn unbi tengu ra Cristo, bi nde bin unbi nanguejɯ, ne bi 'yurcahɯ 'be'a ga ɔthɯ. ²² Nguetho nu ra Cristo njã'm'bu bi 'yɔt' yɯ ts'oqui, ne njã'm'bu bi man yɯ fehni. ²³ Ne nu'bu mi ts'ani, njã'm'bu bi dãdi. Nu'bu mi mba ma ɛcpi, him bi ma dí co'ts'i. Him bi zu da zan yɯ jã'i, nguetho bi bãdi Ojɔ da numanho a. ²⁴ Nu rá jã'i zɛhɛ ra Cristo bi nu ran unbi nangue ma ts'oquihɯ 'bu mi 'dɔmp'ɯ

ja ra za. Ne gue'a í thɔgahɯ ma ts'on 'yomfɛnihɯ a, nguepɯ da zã ga ɔthɯ ran ho ya. Nu yɯn unbi bi zã 'bu mi tho, gue'a í yãnjɯ a. ²⁵ Nujɯ dá 'bɛhmbɯ ra 'yu, tengu yɯ dɛ'yo. Pɛ nuya bá penjɯ bu 'buh ma mbãndɛ'yohɯ, nu'a í fãrca ma mbɯihɯ.

3

Ran zofo bi sih yɯ xisu ne yá ndɔ

¹ Nu'ahɯ gyɯ xisuhɯ, gui 'yɛspa ni ndɔsɛhɯ n'da ngu n'da ahɯ. Ne nu'bu 'da ni ndɔhɯ hinguin nde da 'yɛc'yɛi rá m hman Ojɔ, pɛ nu'bu bi nu gui 'bɯmanhohɯ, xɔmhma thocho da zɔni da 'yɛc'yɛi ɯ, ne hinga hnɛhi thocho ja a gui xihmbɯ 'bu hinguin nde da 'yɔde. ² Nguetho da nu ahɯ gadím fãhmbɯ ngue guín numansuhɯ Ojɔ, ne hin gui 'yomt'ɛnihɯ. ³ Ne nu'bu guím bɛni gan hoczɛhɛhɯ, pɛ nangue ni mbɯihɯ. Ne hin guim bɛmhɯ nangue 'be'a gã i ja'ahɯ thi ngue dí nɛcmanho ahɯ, ogue ni yãhɯ, ogue ni hehɯ gui hojɯ, ogue yɯ thebe, ogue yɯ ts'angu. ⁴ Pɛ gan hoczɛhɛhɯ ngue ni mbɯihɯ, ngue di nɛcmanhotho bu dá nu Ojɔ, ngue hin di nɛqui, ne nu'a njã'm'bu dim 'be a. Ngue'a hin gan 'yɛzɛhɛhɯ, pɛ gan johyahɯ nangue Ojɔ. Ne ɛmme xɯn ngu di muui bu nam bɛn Ojɔ a. ⁵ Ne njabɯ mi ɔt' yɯ xisu mi 'buh maya'bu, ngue gue'ɯ yɯ 'yɛc'yɛi mi numansu Ojɔ, nu'ɯ mi hoczɛhɛ yá mbɯi ngue mi numansu yá ndɔ. ⁶ Tengu ra Sara bi 'yɛc'yɛi a rá ndɔ ngue ra Abraham, ne bi 'yɛmbi rá hmu. Nuya tengu'bu yá t'ixu ahɯ ra Sara 'bu gui ɔthɯ 'be'a mi ɔt'e, ngue thocpa thocho gui 'yɔthɯ ran ho ne nte gui suhɯ. ⁷ Ne ngutho dí xi'ahɯ, man 'yohɯ ahɯ, dam 'bɯmanhohɯ ma xisuhɯ nangue ran 'yomfɛni bi 'dajɯ Ojɔ. Ga pãhmbɯ hin'yɯ yá ts'edi yá jã'i ɯ yɯ xisu, janangue'a ga fãxhɯ ɯ. Ne gan numansuhɯ ɯ, nguetho n'dat'a rá mate Ojɔ i conhui rá xisu n'da ran 'yohɯ, ngue n'dat'a ra te ma'da'yo. Ne nu'bu hin dam 'bɯmanho ma xisuhɯ, hin da 'yɔmanho ma ndehɯ Ojɔ 'bu.

Ga ɔthɯ a di bɛnga ma mbɯihɯ Ojɔ

⁸ Nε gātho gah_u n'dat'a gam bεmh_u n'da ngu n'daj_u, nε gam bεmh_u tengu'b_u 'da dá säh_u 'be'a i sä a n'da. Nε dan huεj_u n'da ngu n'daj_u, nε din ja ma yemb_uih_u, nε hin dan 'yεzεhεh_u n'da ngu n'daj_u. ⁹ Nε hin ga cospah_u ran ts'o 'b_u 'b_ui to da 'yørcah_u ran ts'o, xín ga cospah_u ran ts'ante 'b_u 'bo'o da zanj_u. Pε ga äf_u ran japi tengu thofo i ørcah_u Ojå, bi zoncah_u di 'daj_u rán japi.

¹⁰ Nguetho nt'o't'i:

Hønt'a go to'o in nde dim 'b_umanho, nε da nu y_u pa x_un ho, pε i jatho da zåm rá jani nangue ran ts'o, nε xín da man y_u fεhni.

¹¹ Nε da hyε a ran ts'o, da 'yøt' ran ho. Nε hin da nde dim 'b_uh yún s_uih_u, pε εmme da hyoni 'bεp_u dí hocpa rá mb_ui rá mija'iu.

¹² Nguetho nu ra Hmu in numanho u to i øt' ran ho,

nε i ømanho 'b_u ja a äpi, pεgue da z_u u øt' ran ts'o, bi 'yεn rá t'ohni. ¹³ Pε to'o maha di ungh_u 'b_u dan εhya ga øth_u ran ho.

¹⁴ Pε madague'b_u ga säh_u ran u 'b_u dí øth_u ran ho, pε gue'a man'da ná tĩmh_u rán ho Ojå a. Janangue'a hin ga suh_u 'b_u in nde di pij_u u 'da, xín da du ma mb_uih_u. ¹⁵ Pε høntho gan numansuh_u ra Cristo mbo ma mb_uih_u, ngue ma Hmuh_u a. Nε thocpa thofo dan säh_u ga xihmb_u 'be'a dí εc'yεih_u 'b_u 'bo'o da 'yängah_u. Pε jante thofo ga xihmb_u nε gan numansuh_u u. ¹⁶ Nε thocpa thofo ga øth_u a di bεnga ma mb_uih_u Ojå. Janangue'a da mbε'ts' yú sä to'o di c'åman' u ran ho dí øth_u 'b_u dí tεnhd_u ra Cristo. ¹⁷ Nguetho man'da x_un ho 'b_u gue'a ran ho ná säh_u ran unbi, 'b_u da nde Ojå, xında gue'b_u ga säh_u ran unbi nangue ma ts'oqui zεhεh_u. ¹⁸ Nε'a ra Cristo bin unbi, nε njåm'b_u bi 'yøt' y_u ts'oqui. Pε n'dandĩ thofo bi du nangue ma ts'oquih_u, guej_u dy_u ts'om'bäih_u, nguetho bi nde da zixcah_u b_u bí 'b_u Ojå. Nε maj_uni bi tho rá ngøc'yεi, pε nu rá mb_ui guexta'a mi 'b_ui. ¹⁹ Nε nu rá mb_ui ra Cristo 'b_u mi du, bi mba bi zop yú mb_ui u x_un du ngue ofädi. ²⁰ Ngue

yú mb_ui y_u jå'i nangue u ngue him bi 'yεc'yεi Ojå 'b_u maya'b_u thofo. Pε Ojå mi tø'mi xtå 'yεc'yεi gātho ní 'yøt' ra barco ra Noé. Guep_u bi zå bin yån u zi hyåto njå'i thofo, bi bong 'b_u min ja ran ts'εmbi, nangue ra dehe ra dambant'i. ²¹ Nε nu ran xixyå nam bøni, nej_u dām pomhb_u ran ts'εmbi nangue bi dambεni ra Jesucristo. Nε nu ran xixyå hinguin nde da ma ngue i pa m'be't'e ma jå'ih_u ngue ra häi, pε nam bøni dí äf_u Ojå di hoga ma mb_uih_u. ²² Nε nuya, nu ra Jesucristo bi mba mahεts'i, darb_u di mandauib_u ja rá ts'edi Ojå. Nε nu' u gātho y_u ts'edi i 'b_ui i su a ra Cristo, nguetho hønt'a i ja rá ts'edi xında gue' u yám 'bεhni Ojå mahεts'i nε y_u zĩthu.

4

Dan darb_u rá mate Ojå

¹ M'bet'o thofo dan säh_u din unba ma ngøc'yεih_u tengu ra Cristo, nε gue'a ní tåc y_u ts'oqui a. Nguetho nu'a to bin unba rá ngøc'yεi, him man da nde y_u ts'oqui a. ² Nε gātho mi'da y_u pa dí 'b_uhmb_u ua ja ra ximhäi, hin dām 'b_uhmb_u nangue ma pähä zεhεh_u, pε dam 'b_uhmb_u ga øth_u rá pähä Ojå. ³ Dá xøt'a dá øth_u rán t'øt'e ra ximhäi, midí hoh_u ran 'yomt'εni, nε mi øt' ma pähä zεhεh_u, nε mi minh_u, nε madín sixh_u b_u ja y_u calle nε mi mbahmb_u b_u, nε dām munsh_u b_u dām minh_u, nε mi thåndeh_u y_u pøte, pεgue Ojå him bi zänni ga thåndeh_u u. ⁴ Nε nu' u 'b_ucua ja ra ximhäi hingui sä da badi hanja hin dí øth_u ran tonto tengu i øt' u, janangue'a i sanj_u u ya. ⁵ Pε Ojå di unba u to i sanj_u, nguetho di juånba Ojå u 'b_ui nε' u x_un du. ⁶ Nε nu y_u jå'i x_un du ya, bi sih ran ho ma'da'yo 'b_u mi 'b_ui, ngue'a í zå bi un Ojå ra te yú mb_ui u, madague'b_u ya x_un du yú ngøc'yεi. Nε gue'a rán säui nangue yú ts'oqui, nangue gātho y_u jå'i i tu. ⁷ Nuya bi zøn ra pa ran zεgui. Janangue'a dan 'yomfεnih_u x_un ho, nε ga sāmzεhe ma mb_uih_u, ngue da zå thocpa thofo dan yåh_u Ojå b_uya. ⁸ Nε m'bet'o thofo ga øth_u ngue εmme

dan huɛjɛ n'da ngu n'dajɛ. Nguetho nu'a to'o ja rán huɛcate, di punba rá ts'oqui rá mija'iuu, madague'bɛ xɛn ngu yú ts'oqui. ⁹ Dan säyabahɛ n'da ngu n'dajɛ bɛ ja ma ngumhbɛ nangue ma pähä zehɛɛɛ. ¹⁰ Nɛ 'da däm fäxtahɛ n'da ngu n'dajɛ nangue rá 'bɛfi Oja 'dahma 'dan'yo bin 'dajɛ, gue dan darbahɛ a rá mate Oja 'dahma 'dan'yo ngue dá hɛmhɛ. ¹¹ Nɛ nu to bin t'un ra 'bɛfi da mamp'a rá m hman Oja, da ma tengu'bɛ da guesɛ Oja da ma. Nu to bin t'un ra 'bɛfi da mbäx'ɛ mi'da, da mbäts'i nangue ra ts'edi xɛn ho bi un'na Oja. Ngue'a da nde dí 'yɛspa Oja a 'bɛ'a gätho øt'e, nangue dí tɛnhɛ ra Jesucristo, nu'a mixte thoho, nɛ i ja rá ts'edi gätho yɛ pa mazai.

Gan nuhɛ ran ɛnbi nangue dí tɛnhɛ ra Cristo

¹² Ma zi cu'ahɛ, hin ga hyonya thohohɛ 'bɛ i ts'äjä yɛn ɛnbi nts'edi, nɛ hin ga ɛmhɛ, hague in ja a ya. ¹³ Pɛ dan johya thohohɛ, nguetho dí comhbɛ yɛn ɛnbi ra Cristo. Nɛ nu'bɛ bi nɛqui xɛn ho rá ts'edi, man'da xɛn ngu ran johya gan nuhɛ bɛya. ¹⁴ Nu'bɛ pa ma ɛgui gahɛ nangue dí tɛnhɛ ra Cristo, pɛ majapi gahɛ, nguetho mixte thoho rá ts'edi rá Hogandahi Oja dín nuhɛ bɛya. Nɛ madague'bɛ di ɛcpa ra Cristo ɛ 'da, pɛ nujɛ dí ɛspahɛ a. ¹⁵ Pɛ nu'bɛ gan hotɛɛ nɛ gam pɛhɛ, ogue n'da ran ts'o ga øthɛ, ogue sä dan thɛnthɛ 'bɛ'a øt' ma mija'ihɛ, ga pɛ'ts' ma sähɛ 'bɛ, nɛ gan nuhɛ ran ɛnbi nangue a ra ts'oqui dá øthɛ. ¹⁶ Pɛ nu'bɛ dín nuhɛ ran ɛnbi nangue dí tɛnhɛ ra Cristo, hin ga pɛ'ts' ma sähɛ 'bɛ. Pɛ ga ɛmfɛ jamadi Oja, ngue dí pahmbɛ ngue dí tɛnhɛ ra Cristo. ¹⁷ Nguetho bi zøn ra pa ya di dɛ'mi øt' rán ts'ɛmbi Oja. Pɛ rá mbɛdi thoho gahɛ i ørcahɛ ran ts'ɛmbi, ngue yú t'ɛhni gahɛ a. Pɛ ts'ɛtho dín nuhɛ. Pɛ nu'ɛ hingui ɛc'yɛi rá m hman Oja, xɛn ngu 'bɛ'a gä da nu ɛ 'bɛ bi zøn ra pa da 'yøt'e xɛn ho rán ts'ɛmbi Oja. ¹⁸ Nɛ ɛmme xɛn ngu yɛn ɛnbi gan nuhɛ bɛ dí pøjɛ Oja, ngue

dyɛ 'yɛc'yɛihɛ, nguetho ja'bɛ n'dandj hin dí øhmbɛ a i xijɛ. Nɛ 'bɛh mi'da 'bɛ xíngui ts'ɛ nde da 'yøde, nɛ i san Oja. Nɛ nu'ɛ hin da zä dim pø ɛ. ¹⁹ Janangue'a nu'bɛ dí sähɛ yɛn ɛnbi bi zängahɛ Oja, pɛ ga däh ma mbɛihɛ Oja di jamansujɛ. Nɛ njäm'bɛ da hyɛgahɛ, nguetho gue'a bi 'dajɛ ra te. Nɛ ga thoqui ga øthɛ ran ho.

5

Di jamansu yú dɛ'yo Oja ɛ yɛ ngurbɛ

¹ Nuya n'da ram hma dí xi'ahɛ, yú ngurbɛ ahɛ yɛ 'yɛc'yɛi. Nɛcä drá ngurbigä, dá nuse ra Cristo 'bɛ mi du, nɛcä ga comhbɛ ran japi din 'dajɛ m'bɛjua. ² Ma mi ngurbɛ ahɛ dyɛ mbändɛ'yohɛ, dí xi'ahɛ ya, jatho ga jamansuhɛ yú dɛ'yo Oja, nguetho 'yo ma güendahɛ ga jamansuhɛ ɛ. Nɛ hin gam bɛmhɛ i t'ørcahɛ ts'edi, pɛgue gam bɛmhɛ ma pähä zehɛɛɛ ga øthɛ. Nɛ hin nangue a dín jurgahɛ ngue dyɛ ngurbihɛ, pɛ nangue a dín numanho sehɛ a. ³ Nɛ hin ga sathohɛ yú t'ɛhni Oja hapɛ dí 'bɛhmbɛ n'da ngu n'dajɛ, pɛ janate tho ga uthɛ ra 'yu nangue man t'øt'e zehɛɛɛ. ⁴ Nɛ nu'bɛ bi nɛqui ma Hmuhɛ dyú mbändɛ'yohɛ, di 'dajɛ ran japi ngue ga tɛhmbɛ, ngue hin jam'bɛ din thegue. ⁵ Ngutho ahɛ man 'yohɛ ahɛ, dami 'yɛc'yɛihɛ 'bɛ'a im man yɛ dɛc'yɛi ngue ni ngurbihɛ. Nɛ gätho ahɛ gan umhbɛ da si ahɛ n'da ngu n'da ahɛ. Nɛ njäm'bɛ gan 'yɛzehɛɛɛ, nguetho:

Da zɛ Oja a din 'yɛts'i,

pɛ di un rá mate a to'o hin din 'yɛts'i.

⁶ Janangue'a ga øthɛ ngue hin'yɛ ma ts'edi zehɛɛɛ bɛ ja rá hmi Oja, gam bɛmhɛ hønt'a ja rá ts'edi xínda guejɛ. Janangue'a da 'yɛsca zehɛɛɛ Oja 'bɛ bi zøn ra pa. ⁷ Nɛ ga xihmbɛ Oja gätho ma dumbɛihɛ, nguetho di jamansujɛ a. ⁸ Dámín äthahɛ xɛn ho, ngue damím fähmbɛ, nguetho nu man säihɛ ra zɛthɛ i 'yo ua, tengu n'da ra zate i 'yo, in cuɛ, i honi to'o da za. ⁹ Pɛ dami sähmbɛ a ra zɛthɛ nangue rá ts'edi Oja guí ɛc'yɛihɛ. Nɛ gam bɛmhɛ ngue n'dat'ɛ yɛn ɛnbi dín

nuh_u ma mi'yɛc'yɛih_u ngue gätho ra ximhäi. ¹⁰ Pɛ nu Oja ɛmme xun ngu rá mate, bi zoncah_u ga comhb_u rá ts'edi mixte gätho y_u pa mazai, nangue dí 'buhmb_u ra Cristo. Pɛ m'bet'o thoho dan unbah_u ts'u, ngue di hoga ma mbuih_u Oja, nɛ di hət ra ts'edi ma mbuih_u, nɛ di jaj_u dan zəmhb_u xun ho b_u. ¹¹ Nu Oja nte hɛmbi, gätho da zä da 'yøt'e, gätho y_u pa mazai. Nɛ gue'a gam bəmhb_u a ya.

Rán zɛgui ran zɛngua

¹² Dí pɛnh'nah_u ra sɔcuə i ja ua, ngue da gax a ra Silas, nuna n'da ma cuh_u ngue da zä ga ɛc'yɛih_u a man a. Nuna ra sɔcuə ja ua, hingui ngu 'bɛ'a ma, n'da ran zofo thoho, nɛ dí xi'ah_u majuani rá mate Oja a guí tɛnhd_u. Janangue'a damín zəmhb_u b_u. ¹³ I pɛnh'nah_u ran zɛngua ni cuh_u i 'bucua Babilonia, nthahni nangue Oja, tengu ah_u. Nɛhna ra Xuua Marcos di zɛngua ah_u, tengu'b_u ma ts'unt'u na. ¹⁴ Nɛ zai gan zohmb_u n'da ngu n'da ah_u nangue ran huɛcate. Nɛ dín nde da hyu ni mbuih_u nangue guí tɛnhd_u ra Cristo. Nɛ gue'a gam bəmhb_u a ya. Hønt'a dí xi'ah_u ya.

2 PEDRO

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zengua

¹ Nugä dra Simón Pedrogä, rá 'yɛhɛgä ra Jesucristo, nɛ ma 'bäigä'be a. Dí pɛnh'nahɛ ra sɔcuɔ ja ua, ngue gätho n'dat'a dí ɛc'yɛihɛ a bi zängahɛ Ojɔ. Nɛ 'da nan zimanhogdahɛ Ojɔ, nguetho 'da í hoga thohohɛ ra Jesucristo, nu'a ma Ojɔhɛ a nɛ mam pɔrpatehɛ a. ² Dí äp Ojɔ man'da gui pɔhmbɛ a, nɛ ma Hmuhɛ ra Jesús. Nɛ man'da gui hyámhbɛ rá mate, nɛ man'da da hyu ní mbuihɛ bɛya.

Nu Ojɔ i ɔrcahɛ dan jahɛ tengua

³ Nu rá ts'edi Ojɔ bi 'dajɛ 'bɛ'a gätho ga homhbɛ ngue dam 'bɛhmbɛ ra 'da'yom'bɛi, janangue'a bi zä bɛ dá tɛnhdɛ Ojɔ. Nguetho dá pɔhmbɛ a bi zoncahɛ 'darbɛ dam 'bɛhmbɛ bɛ bí ja rá ts'edi mixte. ⁴ Nɛ nangue rá ts'edi i ɔrcahɛ ran ho mixte thoho ngue mím ma, nguetho i ɔrcahɛ dan jahɛ tengua a, ngue in yɔnjɛ bɛ ja rá ts'o'yu ra ximhäi i ɔt' ran ts'iyate. ⁵ Nɛ nu'bɛ dí pɔhmbɛ in yɔnjɛ Ojɔ nangue ra ts'o'yu, ɛmmɛ ga hɔdumbɛihɛ ga ɔthɛ 'bɛ'a mangua 'bɛ. Ya dí ɛc'yɛihɛ rá mate bi hogahɛ. Pɛ hinga hɔnt'a, nuya ga ɔthɛ yɛ hogant'ɔt'e. Nɛ hinga hɔnt'a ga ɔthɛ yɛ hogan t'ɔt'e, pɛ man'da ga homhbɛ dan xähmbɛ ga pɔhmbɛ rá 'yu Ojɔ. ⁶ Nɛ hinga hɔnt'a dan xähmbɛ rá 'yu Ojɔ, pɛ man'da ga sɔmzɛhɛ ma mbuihɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga sɔmzɛhɛ ma mbuihɛ, nɛ man'da ga sethɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga sethɛ, nɛ man'da hɔnt'a Ojɔ gam bɛmhɛ. ⁷ Nɛ hinga hɔnt'a ga ɔthɛ ngue gam bɛmhɛ Ojɔ, nɛ man'da ga fäx ma mi 'yɛc'yɛihɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga fäx ma mi 'yɛc'yɛihɛ, nɛ man'da ga huɛjɛ gätho yɛ jɔ'i. ⁸ Nɛ nu'bɛ ɛmmɛ ga humbi ga ɔthɛ im mangua, dyɛ hoga mbɛfi gahɛ a ma Hmuhɛ 'bɛ, nɛ da zä ga fäx ma mi jɔ'ihɛ bɛya, nguetho dí pɔh ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ⁹ Pɛ

nu'bɛ hin ga ɔthɛ im mangua, hin dí cɔthɛ xɛn ho ran nɛqui ma mbuihɛ 'bɛ. Nguetho dí pumbɛni thohɛ ngue m'be't'e ma mbuihɛ nangue yɛ ts'o'qui mi ɔthɛ. ¹⁰ Pɛ ma zi cu'ahɛ, ɛmmɛ ga hɔdumbɛihɛ ga uhmbɛ ngue yɛ thahni gahɛ Ojɔ, ngue bi zoncahɛ a. Nɛ nu'bɛ din jabɛ ga ɔthɛ, hin hapɛ ga tɔnjɛ 'bɛ. ¹¹ Nɛ din johya Ojɔ 'bɛ dá cɔthɛ bɛ di manda rá ts'edi mazɔi a ma Yɔntehɛ ma Hmuhɛ ra Jesucristo bɛya. ¹² Janangue'a thocpa thoho dín nde ga bɛn'nahɛ na mangua, madague'bɛ guí pɔhmahɛ a, nɛ guí zɔnthɛ bɛ ja ram hma majuaɔni ngue bi si ahɛ. ¹³ Pɛ man'da xɛn ho 'bɛ ga thoqui ga 'yomfɛni ahɛ, ngue gätho yɛ pa dí 'bɛcä ua gätho ma ngɔc'yɛi, ga ja ahɛ guim bɛmhɛ a dá xi'ahɛ. ¹⁴ Nguetho mits'utho da zɔn ra pa ngue ga soh ma ngɔc'yɛi, ngubɛ bi xicä ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ¹⁵ Janangue ɛmmɛ dí humbi dí xi'ahɛ, n'damhma thocpa thoho guim bɛmhɛ a 'bɛ dá mbagä.

Dá nuhe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma däsɛhe

¹⁶ Nugä xtá xi'ahɛ nangue rá ts'edi ma Hmuhɛ ra Jesucristo, din ja 'bɛ bá ɛcua mahɔn'a a. Hinga ngu mi'da yɛ jɔ'i im bɛnsɛ 'da yɛ cuento ngue ní hyät'a n'da. Pɛ nu'a dá nuhe, gue'a dím mamhbe a. Nɛ gue'a xtá xi'ahɛ a, nguetho dá nusɛhe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma däsɛhe. ¹⁷ Gue'bɛ má ɔhmbe n'dandɔ rá nde Ojɔ bí 'yɛh mahɛts'i mixte thoho, nɛ gue'a í 'yɛspa a rá Ts'unt'ɛ 'bɛ mi 'yɛna: “Guehna ma Ts'unt'ugä na, ngue ɛmmɛ dadí huɛcä na, nɛ ní hyu ma mbɛi na,” bi 'yɛn Ojɔ. Nɛ bi japi ɛmmɛ bi nɛcthoho. ¹⁸ Nɛ majuaɔni dá ɔhmbe rá nde Ojɔ bí 'yɛh mahɛts'i, nguetho 'darbɛ mi 'bɛhmbe ra Jesucristo bɛ ja ra t'ɔhɔ guerpɛ bin yɔ. ¹⁹ Janangue'a man'da da zä ga pɔhmbɛ majuaɔni a mi hmam bɛ ja yɛ sɔcuɔ yɛ pɔngahyɔ maya'bɛ, ngue mi ma nangue ra Cristo ba ɛhɛ, nɛ din ja rá ts'edi mixte. Nɛ nu ram hma man t'o't'i, xɛn ho 'bɛ thocpa thoho ga honi ga pɔhmbɛ, tengubɛ

ra nyot'i di yot'ua ja ra 'bexui, gue'bu go bi zõn ra pa ngue da mbudi gan nuh yu hmεpya ngue udi ya ba εpu ra Hmu, ga p̄hmbu xun ho 'be'a man t'o't'i buya. ²⁰ Ne m'bet'o thoho ga p̄hmbu ngue xinga n'da ra ja'i sä da b̄ase n'da rá t'ohni Oja 'bu hin nangue a rá Hogandahi di zedi. ²¹ Nguetho nu'u yú p̄ongahya Oja ma'ueque yú mbui, him bi b̄ense a ram hma bi 'yo't'u, pε guesε a rá Hogandahi Oja bi b̄enbi 'be'a bi 'yo't' 'bu mi 'yo't' rām hman Oja u.

2

Dim 'buh yu hyäte xänbate

¹ Ne mi 'buhmbu 'da yu hyäte p̄ongahya yu ja'i israel maya'bu, ngutho ahu, gam 'buhmbu 'da yu hyäte xänbate. Ne yu zandate tho, nguetho di cu't' yüm hmansε 'bu im man rām hman Oja. Ne nangue u yüm hma dím 'be'a n'da u. Ne hingui ørpa rá pähä a ra Hmu ngue bi gurba yú ts'oqui. Janangue a ja xun dambeni, ya xím 'bedi. ² Ne xun ngu da den'na dí 'yot' yú pähäzεhε u yu hyäte xänbate. Janangue da mba nthenni thoho a ra 'yu majuani. ³ Ne εmme da nde da hyä ahu nangue yu hma mahotho, nguetho da nde gui juthu u. Pε ya maya'bu thoho bi ts'anni da nu yun unbi u, tengu øt'u, ne guehma da nu nguetho hingui pa ma pumbeni 'be'a da nu. ⁴ Nguetho xinga gue'u yüm 'behni Oja mahets'i bi yam 'bu mi 'yot' ra ts'oqui. Ne'u bi hyøtpu ja ra 'bexui, bi dat'i con yu cadena, guerp bi got'u, da dømp'u ran juanbi. ⁵ Ne xím bi yan yu ja'i 'bu maya'bu a Oja, hinda hønt'a ra Noé, ngue bi 'yεc'yεi Oja, ne bi xih yu ja'i xtá 'yot' ran ho. Ne hønt'u yotonja'i min 'yohu ra Noé bi yan Oja 'bu mam bá penh ra 'ye, bin ja ra dambunt'i gätho ra ximhäi nangue u yu ts'om'bäi mi 'bui. ⁶ Ximangutho a ra hnini Sodoma ne Gomorra, bi nu ran ts'embu ne bi gohi bim 'bospi u. Janangue'a nu Oja i urcahu 'be'a din jap u yu ja'i hinguin nde da den Oja. ⁷ Pε bi yan a ra Lot ra hocja'i a. Ne nu'a

εmme madin xombui nangue u yün t'øt'e u mi sänzεhε 'be'a mi øt'e. ⁸ Ne εmme madi unba rá mbui a ra hocja'i, nguetho n'dapa ngu n'dapa min nu yün t'øt'e xun ts'o ne mi øh yú ts'ore 'bu 'darbu mi 'buhmbu bu ra hnini Sodoma. ⁹ Janangue'a dí p̄hmbu ja rá ts'edi Oja i färpa yú mbui u to'o mben Oja, hin da 'yøt'e tengu øt' yu ts'om'bäi 'bu 'darbu i 'buhmbu. Ne i ja rá ts'edi Oja da gorbu ja ran unbi u yu ts'om'bäi, ne ya in nu ya gätho yu pa tømp'u ran juanbi u. ¹⁰ Ne nu'u 'da i ørpa yú pähä yú ngøc'yεi, man'da da nu ran unbi u. Pε di ts'on yú mbui ngue i øzεhε yú pähä zεhε, ne i san ma Hmuhu ra Cristo. Nu'u yu zambui u, ne yun 'yets'i u, i thenda u to'o ja yün t'εdi, ne hingui su. ¹¹ Pε nu yüm 'behni Oja mahets'i man'da i ja yú ts'edi ne yün t'εdi xinda gue'u yun 'yohu i sante, pε i su di cospa ran ts'ante u go i sante, guerp ja rá hmi Oja. ¹² Tengu yu zu'uε i 'bucua ja ra ximhäi, i ts'anba u ngue da fent'i ne ma zä dim 'bedi, ne ngutho u yu hyäte xänbate. Ne i sani 'be'a hingui p̄adi. Ne nu'bu bi du, hønt'a ran unbi mazai da nu. ¹³ I øt' ran ts'o, pε hønt'a ran unbi da dāhā. Ne im b̄eni ngue ran johya 'bu di thoc'a ní 'yot' yú pähä zεhε gä ra pa. Ne nu'u tengu yun ts'oni ne yu mbedi bu guidim petihu, nguetho di johya i øt' yú pähäzεhε 'bu gui sihmehu u. ¹⁴ Ne hønt'a ran 'yomt'eni im b̄em 'bu i hand yu xisu, ne njam'bu sä da 'ye'ts' yú ts'oqui. I hät'u 'da hinga na εc'yεi xun ho, nguetho nu'u thocpa thoho yu ziyate. Pε Oja di unba u. ¹⁵ Nguetho bi zoh ra 'yu xun juani, bi mbase bu ma'ueni. Ne i ten ra 'yu mi ten ra p̄ongahya Balaam, rá ts'unt'u a ra Beor, nu'a εmme madí ho din ju't'i nangue yu ts'oqui mi øt'e. ¹⁶ Pε bi hecpa Oja 'bu n'dandj, ngue bi japi bin ya rá fani hingui sä din ya. Pε bin ya rá fani ngue bi hecpa a ra p̄ongahya, ngue hin da 'yot'a ra ts'oqui mi εna xtá 'yot'e. ¹⁷ Pε nuya yu hyäte ya, tengu n'da ra hyädo εna i po bu ra dehe, pε nte po bu. Ne tengu yu güi i tuxta ran dahi, sä εna din 'ye. Ne nts'anni ra 'bexui man'da

xam pothi da nu u, tengu u, gätho yu pa mazai. ¹⁸ Nguetho emme xu ngu 'be'a ma, pe hin'yu 'be'a nam bõni. Ne i hät yu ja'i mi ena xtá 'uepu ja ra ts'o'yu. Ne xø i xifi dá 'yøthu yu ts'oqui, ne emme da 'yørupa yú pähä yú ngøc'yëi, ne im bëni nte din japi. ¹⁹ Ne i xifi, mathøgue thoho ahu, njon da zamp ahu 'bu gui tengahe, sä ena. Pe i fehni u, nguetho guesu u i sam ra zithu u. Nguetho nu'bu bi dap ra ts'oqui n'da ra ja'i, ya rá 'yexu ra zithu a buya, ne hingui sä da mba mathøgue nangu yú ts'oqui. ²⁰ Nguetho nu'bu n'da ra ja'i bin yani nangue rá ts'o'yu ra ximhäi, nangue bin xäh rá m hma ma Hmuhu mam pøtehu ra Jesucristo, pe nu'bu da mbengui mahøn'a, hingui sä da bøm bu ja yu ts'oqui mahøn'a a. Ne nubuya man'da xun ts'o da 'yøt'e xinda gue'a mi øt' 'bu him mi pañ ra Cristo. ²¹ Janangue'a nu'u to bi mbenc 'bu ya mi du'mi da ba'a ra hoga'yu, man'da xun ho 'bu hin xtí du'mi, nguetho bi hyetho rá hogant'edi Oja 'bu mi sämbi. ²² Ne bi 'yøt'e tengu man t'o'ti: "Tengu'bu n'da ra fo'yo bi zi mahøn'a yú ts'odi xí zani. Ne tengu'bu n'da ra ts'udi bi 'yo mahøn'a ra bøhäi 'bu xín hi."

3

Ra Cristo bi ma majuani ba ex mahøn'a

¹ Ná yoho na ra søcuu dí ot'ahu ya, ma zi cu'ahu. Ne nu gätho yoho yu søcuu n'dat'a dí m bëni man'da ga bën'na ni hogan 'yomfënihu. ² N'damhma guim bëmhbü u yum hma mi ma mam'bet'o u yú pøngahya Oja. Ne guim bëmhbü mam hmamhbe dá xi'ahe, ma 'bäi gähe ma Hmuhu ra Jesucristo, ne ma pørpatehu a. ³ M'bet'o thoho ga pañmbü 'be'a din ja 'bu rán zegui yu pa. Di nequi 'da yu 'yuspatte da denthoho ra 'yu majuani, gue'u zai øt' yú pähä zehu. ⁴ Ne da 'yena: "Hapu gán yahu ngue bi xi'ahu ra Jesucristo ba ex mahøn'a, ne hin jam'bu i sä ba exu. Ne gue'bu go mi 'bu u ndu ma ngurba bøtahu maya'bu thoho, guexta'a i ja, gue'bu

go rá mbüdi ra ximhäi," da 'yena. ⁵ Pe nu'u 'da i ena, i ena nguetho di pumbëni tho 'be'a bin ja maya'bu, ne hinguin nde da badi, ngue bi juah ra ximhäi Oja nangue ra dambunt'i. Nguetho xí 'yøt' Oja mahëts'i ne ra ximhäi nangue rá m hma. Ne bi japi bi bøx pu ja ra dehe a ra häi, ne gue'a ra dehe ín 'yøt' ra häi. ⁶ Pe guet'a ra dehe bi juah ra ximhäi mi ja, ngue bi mbunt'i. ⁷ Ne nuya mahëts'i ne ra ximhäi ngue i ja ya, Oja i sänni di juadi mahøn'a. Pe i tøm'i da zøn ra pa ngue bi ma ba penh ra sibi ua ja ra häi, gue'a ran unbi da 'yøt'a Oja a nangue yu ts'om'bäi. ⁸ Ma zi cu'ahu, hin ga pumbëni thohu ngue nu'a dí emfu n'da mahuahi njeya, da zä da 'yexu Oja n'dapa tho bu nam bën a, ne nu'a dí emfu n'dapa thoho, da zä da 'yexu Oja n'da mahuahi njeya bu nam bën a. ⁹ Ne hingui danhyëi Oja tengu im man i 'da, guemhma da 'yøt'e 'be'a bi ma da 'yøt'e. Pe i tøgbahu Oja da zøni ga coh ma mbühü, nguetho in nde xinga n'da dam 'behmbü. ¹⁰ Pe nu'bu bá ex ra Hmu, tengu'bu ba ex'a n'da ra bex 'bu bin xui, hinga mfadi 'be'a ma ora da zøhø. Ne di juadi gätho u di nequi mahëts'i, emme din thoni ndøspi, ne gätho 'be'a i ja da mbunt'i ngue nám pa. Ne gätho ra häi, ne gätho 'be'a bi 'yøt' yu ja'i ua ja ra häi, gätho din zø u. ¹¹ Janangue'a nte man ts'o da bën ma mbühü, ne thocpa thoho gan numansuhu Oja, nguetho dí pañmbü da mbunt' ra ximhäi ra sibi. ¹² Ne nuya dí n dømduhu da zøn ra pa bi man Oja, ngue da 'yuh mahëts'i, ne dim 'bedi gätho jabu. Ne din hyegui 'be'a gätho i ja nangue ra sibi. Ne dí xønhdü din ja n'dihi a. ¹³ Nguetho dí tømduhu ma'da'yo mahëts'i ne ra ximhäi, tengu bi ma majuani Oja, ngue din zam bu ran ho. ¹⁴ Janangue'a, ma zi cu'ahu, nu'bu dí tømhbü ngue din ja, ga humbi gan nde da numanhoju ra Cristo 'bu bá exu da 'yøt' ran ts'ut'abi. Ne nte man ts'oni, ne nte man dupate da dingham 'bu bá exu pu. ¹⁵ Ne gam bëmhbü

ngue i set rá mbai Oja, i tɔ'mi dim pø'ɥ
 'bucua ja ra ximhäi. Tengu thoho bi
 'yot'ahɥ ma zi cuhɥ ra Pablo nangué
 rán 'yomfɛni bi un Oja. ¹⁶ Nε mbe
 gätho yá sɔcuɥ bi 'yo't'i im ma tengu
 dí ot'ahɥ ya. Pε xɥn hɛi da fadi 'bɛ'a
 nam bøn'i 'da yɥm hma bi 'yo't'a ra
 Pablo. Nε 'bɥ'i 'da him bin xädi nε him
 bin zɥm bɥ ja ram hma. Janangué'a
 nu'bɥ sä im man'a rá t'ohni ra Pablo,
 ogue mi'da yá t'ohni Oja, pε hinga
 gue'a bɥ na hma. Nε gue'a ím 'bɛ'i
 'da a. ¹⁷ Pε nu'ahɥ guí pɥhmbɥ ngue
 ngubɥ da 'yøt'i 'da yɥ ja'i. Janangué'a
 gam fähmbɥ hin da zix'ahɥ bɥ rá 'yu
 Oja gmí zɥmhɥ, guerpɥ i yɥ ɥ yɥ ja'i
 i honse yám hmanse. ¹⁸ Pε man'da
 damí pɥhmbɥ rá mate ma Hmuhɥ ra
 Jesucristo, nε ma pørpatehɥ a. Nε nu'a
 ga ɛspahɥ a ya, nε gätho yɥ pa mazai.
 Nε gue'a gam bɛmhɥ a ya. Hønt'a dí
 xi'ahɥ ya.

1 XUUA Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ram Hma ngue di 'dajɔ ra 'da'yote

¹ Nu'a mí 'bɔ 'bɔ rá mbɔdi thoho, gue'a dá hɛthe ma dáhe, nɛ dá øhmbe a bi ma, nɛ dá nuhe xɛn ho, nɛ dá thähmbe ma 'yɛhe. Nɛ gue'a ra Jesucristo a, rá m Hma Ojɔ ngue bi ma di 'dajɔ ra 'da'yote. ² Nguetho nu'a di 'dajɔ ra 'da'yote bin 'yusɛ gue bin ja'i, nɛ dá nuhe, janangue'a dí mamhbe majuɔni a bin ja, nɛ dí xi ahɔ ya gue zɔi xmi 'bɔi nɛ zɔi dim 'bɔi. Mam bí 'bɔhmi rá Ta nguetho n'dat' Ojɔ a, nɛ bin 'yusɛ ua dí 'bɔhmbɔ. ³ Nɛ nu'a dá nuhe nɛ dá øhmbe a bi ma, gue'a dí xi ahe a ya, n'dahma nɛ'ahɔ gui pɔhmɔ a, nɛ gátho dan yámanhohɔ a ra Ta nɛ rá Ts'ɛnt'ɔ ra Jesucristo. ⁴ Guehna dí ot'ahɔ na ya, n'damhma nɛ'ahɔ din ja ahɔ ran johya xɛn ho.

Nu Ojɔ ran Nɛqui a

⁵ Nu'a Ojɔ ran Nɛqui a, nde da ma xɛn hotho a, nɛ hin'yɔ ra 'bɛxui nangue'a. Nɛ gue'a ram hma bi xije ra Jesucristo, nɛ gue'a dí xi'ahɔ a ya. ⁶ Sä dí ɛmhɔ dí yámanhohɔ ra Jesús, pɛ nu'bɔ guexta'a dí 'yohɔ bɔ ja ra 'bɛxui, dí fɛhni'ɔ 'bɔ, nguetho hín dí øthɔ a rán säui a majuɔni. ⁷ Pɛ nu'bɔ majuɔni dí 'yohɔ bɔ ja ran nɛqui guepɔ 'bɔ Ojɔ, hin'yɔ 'bɛ'a ga ɔhmɔ bɔ, nɛ dí yámanhohɔ a 'bɔ, nɛ nu rá ji ra Jesús rá Ts'ɛnt'ɔ Ojɔ, thocpa thoho i thugahɔ gátho ma ts'oquihɔ a. ⁸ Pɛ nu'bɔ sä dí ɛmhɔ hin'yɔ gahɔ ra ts'oqui, dadín hyázehɛ'ɔ 'bɔ, nguetho hín dá cɔ't' ma mbɔihɔ a majuɔni. ⁹ Pɛ nu'bɔ ga mamhɔ ma ts'oquihɔ, gue hingui ho dá øthɔ, da zä di pungahɔ Ojɔ nangue ra Cristo bi gut'i, nɛ da mbercahɔ gátho ran ts'o, tengu mí m ma. ¹⁰ Pɛ nu'bɔ sä dí ɛmhɔ hin te dá øthɔ yɔ ts'oqui, dí nubethɔnihɔ Ojɔ 'bɔ, nguetho bi 'yɛn Ojɔ gátho bi 'yøt'

yɔ ts'oqui. Pɛ xíngui ts'ɔ dí cɔ't' ma mbɔihɔ rá m hman a 'bɔ.

2

Ma hocpatehɔ a ra Jesucristo

¹ Ma zi t'ɔhni ahɔ gue dyɔ 'yɛc'yɛihɔ, dí ot'ahɔ ra sɔcuɔ i ja ua, dadí hɛc'ahɔ hin gui 'yøthɔ yɔ ts'oqui. Pɛ nu'bɔ ga øthɔ n'da ra ts'oqui, gue him majuɔni dí numanhohɔ, pɛ dí 'bähmbɔ ma Hocpatehɔ din hocpau i bɔ 'bɔh ra Ta, ra Jesucristo, ra Hocɔ'i a. ² Nguetho guesɛ a ran t'unni a di hoga ma ts'oquihɔ. Nɛ hinga høngdahɔ in nde di hogahɔ, pɛ gátho yɔ ts'oqui ja ua ja ra ximhäi in nde di hoqui nangue bi du ra Cristo. ³ Nu'bɔ majuɔni dí øthɔ ɔ yán t'ɛdi Ojɔ, da zä ga pɔhmɔ gue dí yámanhohɔ a bɔya. ⁴ Pɛ sä ɛn i 'da: "Dí pɔcä Ojɔ," ɛn ɔ, pɛ fɛhni ɔ nɛ hingui ørpa yán t'ɛdi, nɛ hin di cɔ't' rá mbɔi a majuɔni. ⁵ Pɛ nu'bɔ i øt'a man Ojɔ n'da, hinga ndetho bi huɛc Ojɔ n'da 'bɔ, pɛ bi bømanho a bi 'yørpe. Ga xi ahɔ ya 'bɛpɔ dán zä ga pɔhmɔ 'bɔ majuɔni dí 'bɔhmbɔ a ra Cristo. ⁶ Nguetho nu'bɔ ɛn'a n'da gue i 'bɔhmi ra Cristo, "jatho ga øt'ä tengu bi 'yøt' ra Cristo," da 'yɛnsɛ 'bɔ. ⁷ Ma zi cu ahɔ, nu ran t'ɛdi dí ot'ahɔ gue dan huɛjɔ, him ma'da'yo a, pɛgue guet'a ram hma mbɔdi bi sijɔ maya'bɔ, 'bɔ ra mbɔdi thoho dá pɔhmɔ ra Cristo. ⁸ Pɛgue tengu 'bɔ ma'da'yo a, nguetho janaguehya dí øthɔ ya tengu bi 'yøt' ra Cristo. Nguetho bi dɔ'mi di 'uegahɔ ra 'bɛxui ma mbɔihɔ ra nyot'i majuɔni. ⁹ Nu'bɔ sä ɛn'a n'da i 'bɔpɔ ja ran nɛqui, nɛ i san rá cu, pɛ guexta bɔ ja ra 'bɛxui i 'bɔ 'bɔ. ¹⁰ Nɛ nu'a to'o di huɛc rá cu, bin zɔm bɔ ja ran nɛqui a, nɛ nu'a hin hapɔ da dɔnc'a. ¹¹ Pɛ nu'a to'o san rá cu, i 'bɔpɔ ja ra 'bɛxui a, nɛ i zɔm bɔ. Hingui sä da bɔdi nda'a xɛn ho, nguetho bi 'berpa ran 'yomfɛni a ra 'bɛxui. ¹² Dí ot'ahɔ ma zi t'ɔhni ahɔ, nguetho dí pɔdi xɔ pun'na ni ts'oquihɔ, bi hoc'ahɔ ra Cristo. ¹³ Nɛ nuya 'da ahɔ dyɔ dɔc'yɛihɔ, dí ot'ahɔ nguetho dí pɔdi guí pɔhmɔ a mí 'bɔi gue'bɔ rá mbɔdi

thoho. Ne 'da ah_u gy_u ts'ant'ah_u, dí ot'ah_u nguetho dí p_{adi} gá taf_u ra zithu. Ne xø dí ot'ah_u ya gätho ah_u ma zi t'ahni ah_u, nguetho gätho gah_u dá p_{ahmbu} ra Ta. ¹⁴ Ne xø dí ot'ah_u, dy_u d_{ac'y}ei_h, nguetho dí p_{adi} gá p_{ahmbu} a mí 'bui gue'b_u rá mb_{udi} thoho. Ne xø dí ot'ah_u gy_u ts'ant'ah_u, nguetho dí p_{adi} i ja ni ts'edi_h gá taf_u ra zithu, nangue rá m hman Oj_a thocpa thoho guím b_{emhb}. ¹⁵ O guídí hoh_u rá pähä ra ximhäi, gue hin gui 'yøt' ni pähä zeh_{eh}. Nguetho nu'b_u dadí ho ma pähä zeh_{eh}, hin dadi hoh_u Oj_a 'b_u. ¹⁶ Nguetho nu'_u yá pähä ra ximhäi, gätho him bi zän Oj_a _u, 'be'a gä di ho ní ngøc'y_{ei} n'da, ne ní d_a n'da di ho 'be'a gätho in nu nde da mb_{ezeh}, ne'b_u im b_{eni} jase rán 'yomf_{eni} n'da. Pe nu'_u bi nequid_a ua ja ra ximhäi _u teng_u. ¹⁷ Pe nu' ra ximhäi ní mba b_u da guadi, ne'_u yán 'yomf_{eni} ra ximhäi da gua'_u. Pe nu'_u ørpa rá pähä Oj_a, dim 'b_umanho gätho y_u pa maz_i.

Ba _{eh} rán s_{ui}ui ra Cristo

¹⁸ Ma zi t'ahni ah_u, rán zegui ya. Ne xtá øhmb_u ngue di nequi n'da rán s_{ui}ui ra Cristo. Ne nuya bi mb_{udi} bi nequi x_{un} ngu yá mfäts'ih_u a rán s_{ui}ui ra Cristo. Janangue'a dí p_{ahmbu} mbe rán zegui ya. ¹⁹ Ne gue'_u 'da x_{um} bøngua dí 'b_uhmb_u. Pe him majua_{ni} ma mi'y_{ec'y}ei_h _u, nguetho nu'b_u majua_{ni} ma cuh_u _u, hin xtá 'ue _u 'b_u. Pe bi bøn'_u janangue'a bi 'yuse gue him majua_{ni} ma cuh_u _u gätho _u bi bøni. ²⁰ Pe nu' ah_u bi 'daj_u rá Hogand_{ahi} Oj_a a ra Cristo. Janangue'a gätho gah_u dí p_{ahmbu} nda'a majua_{ni}. ²¹ Dí ot'ah_u na, pe hin dí _{en}'i hin guí p_{ahmbu} a majua_{ni}. Pe guí p_{ahmbu} a, ne guí p_{ahmbu} hinguin 'youi ra fehni a majua_{ni}. ²² Nu'a gue _{ena} hing ra Cristo a ra Jesús, _ε gue'a ra ngurpa fehni a, ne rán s_{ui}ui Oj_a a, nguetho i _{ena} hing rá Ts'ant'_u Oj_a a ra Jesucristo, ne xingui _{ec'y}ei_{ba} a rá Ta b_{uya}. ²³ Nguetho nu'a to'o hingui _{ec'y}ei ra Cristo rá Ts'ant'_u Oj_a xinga gue'a Oj_a rá Ta i p_{adi}. Pe nu'a to'o _{ec'y}ei rá Ts'ant'_u ne'a rá Ta i p_{arpa} a b_{uya}. ²⁴ Ne nu'a 'be'a

gätho dá øhmb_u ra mb_{udi} dá p_{ahmbu} ra Cristo, ga thoqui gam b_{emhb} a. Nguetho nu'b_u dí thoqui dí m b_{emhb} a, zai dí 'b_uhmb_u a ra Ts'ant'_u ne'a rá Ta b_{uya}. ²⁵ Ne bi xij_u majua_{ni} di 'daj_u ra 'da'yote gue i ja ya ne nj_{am}'b_u da guadi. ²⁶ Guehna dí ot'ah_u na, nguetho 'b_u i 'da in nde da hyä ah_u. ²⁷ Pe nu' ah_u, nu'a rá Hogand_{ahi} bi 'daj_u ra Jesucristo bin z_{am} b_u ma mb_{uih} a, ne gues_ε a i x_{angah} gätho 'be'a man Oj_a. Janangue'a him mahyoni to'o da x_{angah} yán the_h. Ne nu'a i x_{angah} rá Hogand_{ahi} Oj_a majua_{ni} a, hing ra fehni a. Ne di b_{engah} dan z_{amhb} b_u 'b_uh ra Cristo. ²⁸ Ne nuya ma zi t'ahni ah_u, damin z_{amhb} b_u 'b_uh ra Cristo, n'damhma dan j_{ohyah} 'b_u dá nuh_u ne hin ga pes' ma säh_u. ²⁹ Nu'b_u dí p_{ahmbu} gue x_{un} ho Oj_a, ngutho ga p_{ahmbu} gue bim 'bui ma'da'yo nangue Oj_a _u to'o gätho i øt' ran ho.

3

Yá t'ah_{nigah} Oj_a

¹ Dyá 'y_{ec'y}ei_h, gam b_{emhb} gue _{emme} x_{un} ngu rán hu_{ecate} ra Ta, ngue bi 'yøt'e ngue yá t'ah_{nigah} a. Janangue'a hingui p_{aj} _u i t_{en} ra ximhäi, nguetho nj_{am}'b_u mi p_a Oj_a. ² Ma zi t'ahni ah_u, nuya yá t'ah_{nigah} Oj_a. Ne hinga na urcah_u hague dán jah_u m'bejua. Pe nu'b_u bi nequi 'be'a da 'yørcah_u, dí p_{ahmbu} dan jah_u teng_u ra Cristo, nguetho da zä ga p_{ahmbu} hague majua_{ni} in ja a ra Cristo. ³ Ne n'da ngu n'daj_u 'b_u dí tømhb_u dan jah_u teng_u ra Cristo, janangue'a dadín hoc zeh_ε ma mb_{uih}, dín ndeh_u da gohi x_{un} ho teng_u ra Cristo. ⁴ Nu'a to'o øt' ra ts'oqui i festhoho rán t'edi Oj_a, nguetho nu'a ra ts'oqui nam bøni ram fe'ts'i nangue y_{an} t'edi. ⁵ Pe dí p_{ahmbu} bi zøcua ra Cristo gue di 'berca ma ts'oquih_u. Ne nu'a ra Cristo hin'y_u rá ts'oqui a. ⁶ Nu'b_u zai 'b_uhmi ra Cristo n'da, hingui nde da 'yøt' y_u ts'oqui a. Pe nu'b_u bin z_{am} b_u ja y_u ts'oqui n'da, nj_{am}'b_u bi c_u't' rá mb_{ui} hague in ja a ra Cristo, ne nj_{am}'b_u bi ndepe

di hocpa rá mbui. ⁷ Ma zi t'uhni ah, njon gui jafu da hyä ah, nguetho hont'u gue zai øt' ran ho bi mba mahohui u ne xan ho u tengu ra Cristo. ⁸ Pe nu'a zai øt' ran ts'o, rá 'yehé ra zithu a. Nguetho nu ra zithu zai øt' ra ts'oqui gue'bu go rá mbudi thoho. Ne gue'a í zocua ja ra ximhäi rá Ts'unt'u Oja, gue di ts'onba rá 'befi ra zithu. ⁹ Nu'u to'o bim 'bui mahøn'a nangue Oja, hingan zai øt yu ts'oqui u, nguetho í hyaxta Oja yú ta gue ra hogambui. Hingui sä din zam bu ja yu ts'oqui nguetho bim 'bui mahøn'a nangue Oja. ¹⁰ Da zä ga pãmbu nda'u yú t'uhni Oja ne nda'u yú t'uhni ra zithu. Nguetho nu'u to'o bin zam bu ja ra ts'oqui, ne hin di huçc yú cu, hing yú t'uhni Oja u.

Dan huçj n'da ngu n'daj

¹¹ Nguetho guehna ran t'edi bi sij 'bu rá mbudi dá pãmbu ra Cristo, ngue dan huçj n'da ngu n'daj. ¹² Ne hin ga øthu a bi 'yøt'a ra Caín gue í hyaxta a rá m 'bäi ra zithu ne bi hyo rán 'yohu. Hanja ngue bi hyo a. Nguetho hingui ho rá mbui a, janangue'a bi hyo rán 'yohu ngue xan ho rá mbui a. ¹³ Janangue'a, ma zi cu ah, hin ga hyonya thohohu ngue'bu di uga hu yu ja'i i ten ra ximhäi. ¹⁴ Pe nuju dí pãmbu dá sohmbu rá ts'edi ran ðate, ne dá sømhbu bu ja rá ts'edi ra te. Guehna dí pãmbu nguetho dadí huçc ma mi'yec'yehi. Nu'a to'o hin'yu rán huçcate, bin zam bu ja rá ts'edi ran ðate a. ¹⁵ Nu'a to'o di up rá cu, ra hyodu a. Ne dí pãmbu njo'o n'da ra hyodu i ja ra 'da'yote mazai. ¹⁶ Pe nu ra Cristo bi 'yurcahu 'be'a njuantho ran huçcate, ngue bi dase rá te nangueju. Ne jatho ngutho ga øthu, hin ga su ga dá ma tehu guepu da zä ga fax ma cuhu. ¹⁷ Pe nu'a to'o i ja 'be'a i pe'ts'i, ne i paði hin'yu 'be'a da hyon a rá cu, ne nu'bu hingui ørpa ran huçcate, hingui bñi da numanho Oja a 'bu. ¹⁸ Ma zi t'uhni ah, hinga høntho gam manthohu ran huçcate, pe guemhma ga øthu a.

Dadín johyah 'bu dí yahu Oja

¹⁹ Ne nu'bu majuañi dí øthu ran huçcate, janangue dí pãmbu yú t'uhnigahu a Majuañi, ne gue'a nan johyah bu ja rá hmi a. ²⁰ Pe nu'bu ga juanba zehé ma mbuihu, pe da hyurca ma mbuihu Oja, madague'bu i paði 'be'a gätho dá øthu, nguetho man'da ja rán huçcate xinda gueju. ²¹ Janangue'a ma zi cu ah, nu'bu hin te dí tĩmbu ja ma mbuihu a xan ts'o, dadín johyah ngue dí pãmbu dí yamanhohu Oja, ²² ne di 'daj 'be'a gätho dí äfu 'bu dí yahu, nguetho dí ørpa hu yán t'edi, ne dí ørpa hu gätho i numanho. ²³ Ne i ja ua yán t'edi Oja, gue ga ec'yehi rá Ts'unt'u, ra Jesucristo, ne dan huçj n'da ngu n'daj, tengu bi xiju. ²⁴ Ne nu'a to'o i ørpa hu yán t'edi, i 'buhmi Oja ne bim 'bupu Oja bu rá mbui a buya. Ne dí pãmbu dí 'buhmbu Oja, nguetho gue'a di bengahu rá Hogandahi bi 'daj.

4

Nda'a rá m Hman Oja, ne nda'a rá m hman a rán suiui Oja

¹ Ma zi cu ah, hingui sä ga ec'yehi 'be'a gätho ním hma embi rá m hman Oja. Pe i jatho ga pãmbu 'bu majuañi ngue gue'a rá m hman Oja, uague hin'na. Nguetho xan ngu yu hyäte pøngahya i 'youa ja ra ximhäi. ² Ne nu'a jatho ga pãmbu nda'a ním hma bi bñba rá Hogandahi Oja, nu'bu im ma ngue rá Thahni Oja ngue bin ja'i ne gue'a ra Jesucristo a, gue'a ram hma bi bñba rá Hogandahi Oja a buya. ³ Pe to'o gätho ngue ñna hin bin ja'i a rá Thahni Oja gue ra Jesucristo, pe nu'a ra hyäte a 'bu, nguetho bi thocpa rá m hman a rán suiui ra Cristo. Xtá øhmbu ngue din 'yo ua rá m hma, ne ya i 'yo ua rá m hman a ya. ⁴ Ma zi t'uhni ah, yú t'uhnigahu Oja. Ya dá tafu u yu hyäte pøngahya, nguetho nu'a dí 'buhmbu, man'da ja rá ts'edi a xinda gue'a rán suiui Oja, ngue i 'bucua ja ra ximhäi. ⁵ Nu yu hyäte pøngahya, yú mbefi ra ximhäi u, ne guecua ja ra ximhäi bi nequidä

yám hman ɯ, janangue'a i ømanho ra ximhäi 'bɛ'a im man ɯ. ⁶ Pɛ nuju yá t'ɯhni gahɯ Oja. Janangue'a hont'a to'o i pa a Oja i ømanho ma hmamhbɯ ɯ. Pɛ nu'ɯ ngue hin yá t'ɯhni Oja, hingui ømanho ma hmamhbɯ ɯ. Guepɯ na pa hmbɯ bɯya nda'a i ten'na majuani, nɛ nda'a i ten'na him majuani.

Ran huɛcate a Oja

⁷ Ma zi cu ahɯ, nde'bɯ dan huɛju n'da ngu n'dajɯ. Nguetho nu ran huɛcate bí 'yɛpɯ 'bɯ Oja. Nɛ nu'a di huɛc rá mijá'iuui, gue'a bim 'bɯi ma'da'yo nangué Oja, nɛ dim pa hmi Oja a. ⁸ Pɛ nu'a hin'yɯ rán huɛcate, hingui pa a Oja a, nguetho nu'a Oja ran huɛcate a. ⁹ Oja bi 'yurcahɯ ran huɛcate 'bɯ mambá pɛnhua ja ra ximhäi rá 'dats'ɯnt'ɯ bi ya njɯ, n'dahma din jajɯ ra 'da'yote. ¹⁰ Oja bi 'yurcahɯ ran huɛcate ngue majuani, nguetho bá pɛnhua rá Ts'ɯnt'ɯ ngue bin dásɛ bi gurca ma ts'oquihɯ. Nɛ mada hangu gam bɛmhɯ Oja, pɛ njam'bɯ da zä gam bɛmhɯ, tengu bɯ nam bɛnjɯ. ¹¹ Ma zi cu ahɯ, nu'bɯ emmɛ xɯn ngu rán huɛcate bi 'yørgahɯ Oja, nde'bɯ neju dan huɛju n'da ngu n'dajɯ. ¹² Hingui sä gan nuhɯ Oja nangué ma dähɯ. Pɛ mfadi bin zam bɯ ja ma mbɯihɯ 'bɯ dadín huɛju. Nɛ bi bømanho rán huɛcate i ørcahɯ bɯya. ¹³ Dí pa hmbɯ ngue dí 'bɯhmbɯ Oja, nɛ nu Oja bin zam bɯ ja ma mbɯihɯ. Guehna dí pa hmbɯ, nguetho bi 'dajɯ rá Hogandahi, ¹⁴ neje dí bɛn'nahɯ nguetho dá nusehe rá Ts'ɯnt'ɯ Oja, nɛ dí mamhbe majuani bá pɛnh Oja ua ja ra ximhäi gue da ya nba yá te yɯ ja'i. ¹⁵ Nu'a to'o im ma ngue rá Ts'ɯnt'ɯ Oja a ra Jesús, nu'a Oja bin zam bɯ ja rá mbɯi, nɛ nu'a ra ja'i xim mi 'bɯhmi Oja a. ¹⁶ Dín nuhɯ rán huɛcate Oja, nguetho dí ɛc'yɛibahɯ a. Nu Oja ran huɛcate a. Nu'a to'o zai ɛc'yɛi rán huɛcate Oja, nɛ'bɯ zai di huɛc rá mijá'iuui, nu'a i 'bɯhmi Oja a, nɛ Oja bin zam bɯ ja rá mbɯi a. ¹⁷ Nɛ nangué dí 'bɯhmbɯ Oja dí pa hmbɯ xɯn ho rán huɛcate. Janangue'a dan johyahɯ 'bɯ bi zøñ ra pa din ja ran

juanbi. Nguetho dí 'bɯhmbɯ tengutho ma Hmuhɯ ra Cristo i 'bɯhmi Oja, madague'bɯ guexta dí 'bɯhmbɯ ua ja ra ximhäi. ¹⁸ Nu'a to'o i su ran juanbi, i su nguetho hinga na pa di xɯn ho ran huɛcate i ørpa Oja. Pɛ nu rán huɛcate Oja di 'uec'a ra mbidi a. Pɛ nu'bɯ dín suhɯ, dí ɛmhɯ di ɯngahɯ Oja 'bɯ. ¹⁹ Dí øthɯ ran huɛcate, nguetho m'bet'o bi huɛgahɯ Oja. ²⁰ “Dí numanho Oja,” sä dí ɛmhɯ, pɛ dadí ɯp ma cuhɯ. Dí fɛhnihɯ 'bɯ. Nguetho nu'bɯ hin dadí huɛc ma cuhɯ gue zant'a dín nuhɯ, hague dán zä ga numanhohɯ Oja gue njam'bɯ dín nuhɯ. ²¹ Nɛ jaua rán t'ɛdi Oja, bi xijɯ: “Nu'a to'o da numanho Oja, pɛ i jatho ngue nɛ'a rá cu da numanho, nɛ di huɛqui.”

5

Dí tafɯ ra ximhäi nangué ma t'ɛc'yɛihɯ

¹ Nu'ɯ to'o gätho i ɛc'yɛi gue bin ja'i Oja nɛ n'dat'a ra Jesucristo a, yá t'ɯhni Oja ɯ. Nɛ gätho to'o i numanho Oja nɛ'ɯ yá t'ɯhni Oja di huɛc'ɯ nguetho n'dat'a Oja yá Ta. ² Nɛ nu'bɯ majuani dín numanhohɯ Oja, nɛ'bɯ dí øthɯ yán t'ɛdi, dí pa hmbɯ bɯya ngue majuani dadí huɛc ma cuhɯ. ³ Nɛ nu'bɯ majuani dín numanhohɯ Oja, ga øthɯ yán t'ɛdi, nɛ nu'ɯ yán t'ɛdi hingui hɛi. ⁴ Nguetho nu'ɯ to'o bim 'bɯi ma'da'yo nangué Oja bin t'un ra ts'ɛdi rá mbɯi gue da da p ra ximhäi. Nɛ dí tafɯ rá ts'ɛdi ra ximhäi nangué dí ɛc'yɛihɯ ra Cristo. ⁵ To'o ngue i tap rá ts'ɛdi ra ximhäi. Nu'a gue i ɛc'yɛi ngue rá Ts'ɯnt'ɯ Oja a ra Jesús.

Rá Hogandahi Oja di bɛngahɯ rá Ts'ɯnt'ɯ Oja a ra Jesús

⁶ Nu ra Jesucristo bi zøcua ja ra häi. Bin xixya ra dehe a. Nɛ n'dat'a gue bi mbän rá ji 'bɯ mi du a. Nɛ hinga hont'a ngue bin xixya ra dehe, pɛ nɛ bi mbän rá ji, ngue bi du. Nu'a ra Jesucristo, rá Thahni Oja a. Gue'a im ma majuani rá Hogandahi Oja nguetho hingui sä dim fɛhni a. ⁷ Hyu ɯ bí 'bɯh mahɛts'i im ma majuani gue rá Ts'ɯnt'ɯ Oja a ra

Jesucristo. Nu'a n'da, ra Ta, nu'a n'da ram Hma, nu'a n'da rá Hogandahi Oja, ne n'dat'a im man'u. ⁸ Ne hyu u i urcahu majuañi ua ja ra ximhäi gue rá Ts'unt'u Oja a ra Jesucristo. Nu'a n'da, rá Hogandahi Oja, nu'a n'da rán xixya ra Jesucristo, nu'a n'da, rán däte ra Jesucristo. Ne gätho u hyu n'dat'a i urcahu. ⁹ Dí εc'yehi yüm hman yu ja'i 'bu majuañi, pe man'da ja ts'edi tho ga εc'yehi rám hman Oja. Ne bi man Oja gue rá Ts'unt'u a ra Jesús. ¹⁰ Nu'a to'o εc'yehi rá Ts'unt'u Oja, i paxe mbo rá mbui gue majuañi a. Pe nu'a to'o hingui εc'yehi, i nubethani Oja a 'bu, nguetho hingui εc'yehi a bi man Oja nangué rá Ts'unt'u. ¹¹ Ne i jua a ram hma ngue bi ma, gue Oja bi 'dajü ra 'da'yote mazai 'bu má εc'yehi rá Ts'unt'u. ¹² Nu'a 'buhmi rá Ts'unt'u Oja, i ja ra te ma'da'yo a, pe nu'a hingui 'buhmi rá Ts'unt'u Oja, hingui ja ra te ma'da'yo a.

Dí pähmbu dí peshu ra 'da'yote mazai

¹³ Janangue'a dí ot'ahu gyu 'yεc'yehi a rá Ts'unt'u Oja, n'dahma gui pähmbu i jajü ra 'da'yote. ¹⁴ Ne dadín johyahu gue dan yahü Oja, dí pähmbu i numanhoju. Ne nu'bu din theui rá pähä Oja a dí ähmbu, dí pähmbu i ømanho 'bu dí yahü a. ¹⁵ Ne nu'bu dí pähmbu ngue ømanho, ga pähmbu gue da 'yøt'a dí ähmbu 'bu. ¹⁶ Nu'bu dín nuhu n'da ma cuhu i øt' ra ts'oqui, ngue him má zä bi hyax ra ts'o'yu, ga äfu rá mate Oja nangué a. Nu Oja büya di japi ba pengui to'o bi 'yøt' ra ts'oqui. Pe nu'bu 'bo'o má zä bi hyax ra ts'o'yu, pe hin dí en ahü ga äfu rá mate Oja nangué a. ¹⁷ Gätho u hing yün thehu i øt'a n'da, ra ts'oqui a. Pe ja'bu øt' ra ts'oqui n'da him má zä bi hyax ra ts'o'yu, janangue'a ga äfu Oja büya. ¹⁸ Dí pähmbu to'o gätho bim 'bui ma'da'yo nangué Oja, hin din zam bu ja yu ts'oqui a. Nguetho i fäh rá Ts'unt'u Oja a, ne hingui sä di 'uec'a ra zithu bu 'bu Oja a. ¹⁹ Ne dí pähmbu ngue yá t'ahnigahu Oja. Ne dí pähmbu i o rá ts'edi ra zithu u gätho

mi'da i 'bucua ja ra ximhäi. ²⁰ Nujü dí pähmbu bi zøcua ja ra ximhäi rá Ts'unt'u Oja, ne nu'a bi jajü dá pähmbu a majuañi. Ne dí 'buhmbu a majuañi nguetho dí 'buhmbu ra Jesucristo. Ne gue'a majuañi Oja a, ne gue'a di 'dajü ra 'da'yote ma mbuihu a gue njam'bu da guadi. ²¹ Ma zi t'uhni ahü, hin ga εc'yehi yu hyäte oja. Ne hønt'a dí xi ahü ya.

2 XUUA

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ran zengua

¹ Nugä dra dɔc'yɛi ngurpigä, dí pɛnh'na ra sɔcuɔ jaua, grá xisu, nthahni nangue Oja, nɛ guí 'buhmbu bu ni t'uhni. Dadí huɛc'ahu ngue'a n'dat'a dí tɛnhdu ram Hma majuani. Nɛ hinga hɔngdä dadí huɛc'ahu pɛ nɛ'u gätho mi'da ngue i pɔ a Majuani. ² Dadí huɛc'ahu, nangue'a ram Hma majuani bin zɔm bu ja ma mbuihu nɛ njɔm'bu dim 'bɛpu a. ³ Ma zi cu ahɛ, 'da'angu dí m bɛmhbu a ram hma majuani, nɛ dadín huɛju. Janangue'a dí äp Oja ma Tahɛ nɛ'a rá Ts'unt'u ra Jesucristo da gopu ni mbuihu a rá mate, nɛ rán huɛcate, nɛ thocpa thoho da hyut'a ni mbuihu.

Ga cohmbu bu ja rán xädi ra Cristo

⁴ Nugä ɛmme dán johyagä 'bu má ɔcä ngue i tɛn'na ram Hman u 'da u ni t'uhni, tengu i xiju ra Ta. ⁵ Nɛ nuya, grá xisu, nthahni nangue Oja, n'da ran t'ɛdi dí nde ga bɛn'ni i. Nɛ him ma'da'yo na ran t'ɛdi gue ga xi i, pɛ tengu thoho bi siju rá mbudi dá pɔhmbu ra Cristo, ngue dan huɛju n'da ngu n'daju. ⁶ Nu'a ran huɛcate nam bɔni, gätho ga ɔthu yán t'ɛdi Oja. Nɛ gue'a rán t'ɛdi bi siju rá mbudi gue thocpa thoho dan huɛju. ⁷ Guehna dí xi ahɛ na, nguetho xun ngu yu hyäte i 'youa ja ra ximhäi, ngue i ɛna him bin ja'i a ra Jesucristo. Pɛ nu'u häte u, nɛ i tɛn rán suiui Oja u. ⁸ Pɛ jatho gam fähmbu njon da hyä ahɛ, janangue'a hin dim 'bɛ a xtá pɛhmbu. Pɛ dami thojɛ xun ho ni 'bɛfihu, janangue'a gätho guí tɔhmbu 'bɛ'a in nde Oja di 'da ahɛ m'bejua. ⁹ Pɛ nu'a to'o in nde da mispa rán xädi ra Cristo, nu'a hinguin 'youi Oja 'bu. Pɛ nu'a to'o copu ja rán xädi ra Cristo, nu'a din 'youi ra Ta nɛ rá Ts'unt'u a

buya. ¹⁰ Nu'bu da zɔm bu n'da ɛna im man rá m Hman Oja, pɛ nu'bu hin din theui rá m hman ra Cristo, hin ga säyabahɛ bu ma ngumhbɛ, xín ga äfu rá m fäts'i Oja nangue a. ¹¹ Nguetho nu'a to i äp rá m fäts'i Oja nangue a, tengu thoho 'bu i fäx'u yán t'ɔt'e gue hingui ho.

Dím bɛni ga mba bu

¹² ɛmme xun ngu 'bɛ'a dí nde ga xi ahɛ, pɛ masque hɔnt'a dá huxä ra sɔcuɔ jaua. Nguetho xɔmhma da zä ga mbagä bu, gan nu ahɛ bu, nɛ dan yɔhu bu, janangue a hin te ga 'bɛhmbu ran johya. ¹³ I pɛnh'na ran zengua u yá t'uhni a ni juhue, nɛ'a nthahni nangue Oja a. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɛ ya.

3 XUUA

Ná hyu ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ran zengua

¹ Nugä dra dác'yei ngarpigä, dí penh'na ra sɔcuɔ ma zi cu i Gayo, mahuɛqui i. Dadí huɛc'i i nanguie ram Hma majuɔni dí ɛc'yeiui. ² Dí äp Ojɔ di ja i guí pømmanho, nɛ di zac ni ja'i, tengu nán zaqui ni mbui. ³ ɛmmɛ dán johyagä nanguie'e, nguetho bi xicä 'da yu cu bá peng bu guí 'bui, ngue guí ten'na ram Hma majuɔni, nɛ nu'u gätho guí ɔt'e din theui a ram Hma. ⁴ Hin'yü man'da dán johyagä 'bu dí ɔde i ten'na ram hma majuɔni u dá xänbi.

Xun ngu rá mate ra Gayo

⁵ Ma zi cu i, xun ngu ni mate ngue'a gadí jamansu ni cuhu, madague'bu hin guí pɔ u. ⁶ Nu'u 'da yu cu gue bá peng bu guí 'bui bi ma nanguie'e. Nu'bu mám petihe bi xije ngue i ja nin huɛcate. 'Yorqui ts'u ra mate guí fäx'u 'bu bi zøm bu mahøn'a, nguetho yün sähu da 'bäx'u yám 'behni Ojɔ. ⁷ Nguetho nu'u 'da bi 'behni da mba n'danni da ma nanguie ra Jesucristo, nɛ hin te da 'yäp'u hingui ɛc'yei. ⁸ Jananguie'a jatho ga jamansuh u. Nɛ nu'bu dí fäxhu u, dí comhbu ra 'befi nanguie rá m Hman Ojɔ buya.

Nu ra Diótréfes in hɛcpate

⁹ Dá penh'na n'da ra sɔcuɔ bu ja nim petih u. Pɛ nu ra Diótréfes hinguin nde da 'yøde 'bɛ'a dí mamhbe, nguetho in nde dim 'bet'o nanguesɛ. ¹⁰ Jananguie'a, nu'bu dá mbagä bu, ga xi ah u 'bu dám petih u, 'bɛ'a i ɔt'a ra Diótréfes, ngue dí c'aman'uje. Nɛ hinga høn't'a, nɛ hingui sin'u yam 'behni ya ní nets'i, nɛ di hɛcpa u to'o ɛna da zin u, nɛ i høn a thi buya.

Im mamanho nanguie ra Demetrio

¹¹ Ma zi cu'i, dí xi i, hin ga tenhd u yün t'ɔt'e yu ts'om'bäi, pɛ ga humbi ga tenhd u yün t'ɔt'e yu hocjã'i. Nu'u

to'o zai ɔt' ran ho, bim 'bui ma'da'yo nanguie Ojɔ. Pɛ nu'u to'o zai ɔt' ran ts'o hingui pɔ Ojɔ u. ¹² Pɛ nu ra Demetrio gätho im mamanho yu cu nanguie'a. Nɛ nu yün t'ɔt'e gätho din theui a ram Hma majuɔni. Nɛcä n'dat'a dí m mangä ngue xun ho a ra Demetrio. Nɛ guí pɔdi ngue majuɔni dí m mangä.

Rán zɛgui ran zengua

¹³ ɛmmɛ xun gu 'bɛ'a dín nde ga xi'i, pɛ høn't'a dá huxä ra sɔcuɔ jaua. ¹⁴ Nguetho xømhma mi ts'utho ga mbagä bu ba nu i, nɛ dan yäui bu. ¹⁵ Ojɔ da hyut'a ni mbui. I penh'na ran zengua ni amigo 'bucua nɛ dami zenguagahe ts'u n'da ngu n'da u guí 'bahmbu bu. Nɛ høn't'a dí xi ah u ya.

JUDAS

Ra sɔcuɑ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Judas

Ran zengua

¹ Nugä drá Judascä, drá 'yɛhɛgä ra Jesucristo, nɛ man 'yohɛgä a ra Jacobo Santiago. Dí o't'ahɛ ra sɔcuɑ hɔnbɛ go hapɛ i 'bɛh yɛ 'yɛc'yɛi, gätho ahɛ ngue Ojɑ bi huahn'nahɛ nɛ ɛmmɛ di huɛc'ahɛ, nɛ ra Jesucristo di jamansu ahɛ. ² Nɛ Ojɑ dí ndepe di 'da ahɛ rá mate xɛn ngu, nɛ da hyut'a ni mbɛihɛ. Nɛ thocpa tho man'da gui hyɑmhɛ rán huɛcate Ojɑ.

Yɛ hyäte xänbate

³ Nu'ahɛ ma zɛ cu ahɛ dadí huɛc'ahɛ, mí ndegä ga o't'ahɛ nangue 'bɛ'a í pɔjɛ Ojɑ gätho gahɛ. Pɛ dí m bɛngä ngue n'dan'yo jatho ga xi ahɛ. Jatho gui hyuthɛ nzambɛi guin yɑmhɛ a rá m hma ma t'ɛc'yɛihɛ ngue bi 'dajɛ Ojɑ, dyɛ 'yɛc'yɛihɛ, n'damhmanjon da zä di pä't'ahɛ 'bɛ'a guí ɛc'yɛihɛ. ⁴ Dí xi ahɛ na, nguetho i 'bɛ i 'da ɛ yɛ hyäte xänbate, gue'ɛ 'darbɛ gadím pɛtihɛ, nɛ him bi xi ahɛ ngue xɛn ts'o im bɛni da 'yɔt'e. ɛmmɛ xɛn ts'otho nɛ hinguin 'yohɛ Ojɑ ɛ. Nguetho sä i ɛn ɛ: "Sä gui 'yɔthɛ 'bɛ'a go guím bɛnsɛhɛ, nɛ hin di ɛn'nahɛ Ojɑ nguetho i ja rá mate," sä i ɛn ɛ yɛ hyäte. Him majuaɛni i man ɛ, nɛ nu'ɛ hingui ɛc'yɛi ma Hmuɛ ra Jesucristo gue'a di mandagahɛ. Nɛ nt'o't'i bɛ ja rá m Hman Ojɑ 'bɛ'a ran ɛnbi da nu ɛ i ma tengu na. Nɛ Ojɑ da 'yɔt'e tengu bi ma. ⁵ Nuya dí n de ga bɛn'nahɛ 'bɛ'a gá pɑhmbɛ mám'bet'o, ngue 'bɛ'a bi 'yɔt' Ojɑ maya'bɛ. Nu Ojɑ bi yɑn ɛ yɛ jɑ'i israel gue bi gɛcpɛ ja ra häi Egipto, pɛ to'o gätho him bi 'yɔt'e 'bɛ'a nde Ojɑ, gätho Ojɑ bi japi bi du bɛ ma'ueni ɛ. ⁶ Nɛ nu 'da ɛ yɑm 'bɛhni mahɛts'i mí ja yú ts'edi. Pɛ m'bejua bi 'bɛh yú ts'edi 'bɛ mí ts'on yán 'yomfɛni. Janangue'a bá pɔm bɛ mahɛts'i guepɛ

mí 'bɛi. Nuya Ojɑ hin di japi da bɔm bɛ ja ra 'bɛxui guepɛ 'bɛhɛ. Nguetho nu'ɛ tengu nthu't'i yɛ cadena bɛ, nɛ da gopɛ asta gue'bɛ go da zɔn ra pa din ja rán ts'ɛmbi Ojɑ nts'utho. ⁷ Nɛ'ɛ yɛ jɑ'i mí 'bɛpɛ ja ra hnini Sodoma nɛ ra hnini Gomorra nɛ yɛ hnini mbɛ 'darbɛ mí jahɛ, bi 'yɔt' ran ts'o. Bi 'yɔt' yɑn 'yomt'ɛni, nɛ yɑn 'yohɛ bi 'yɔrpa ran ts'o yú min 'yohɛhɛ, tengu 'bɛ ra xisu i 'bɛhmi, nɛ yɛ xisu mí ɔt'e tengu a. Pɛ nu Ojɑ bi juadi nangue ra sibi mahɛts'i. Nɛ nu'a 'bɛ'a bi t'ɔrpɛ, Ojɑ bi 'yuh ra hmɛpya 'bɛ'a da 'yɔrpa yɛ dɑdits'oqui. ⁸ Pɛ madague'bɛ i ja yɛ hmɛpya 'bɛ'a da 'yɔt' Ojɑ, pɛ nu yɛ hyäte xänbate guexta'a i ɔt'e tengu mí ɔt' yɛ jɑ'i bɛ ja ra hnini Sodoma. I ma guesɛ Ojɑ i uti 'bɛ'a da 'yɔt'e xɛn ho gue'bɛ i 'uɛ, nɛ i ɔrpa ran ts'o rá jɑ'izehɛ. Nɛ i festhoho yán t'ɛdi ra Hmu mahɛts'i, nɛ di c'ɑman'ɛ tho yɑm 'bɛhni mahɛts'i. ⁹ Pɛ nu ra Miguel rá hmu yɑm 'bɛhni mahɛts'i, hingui ɔt'e tengu i ɔt'ɛ yɛ hyäte xänbate. Nguetho nu'bɛ min junt'ui ra zɪthu nangue rá jɑ'i ra Moisés xɛn du, nu'a ra Miguel mí pɑdi ngue hingui ho 'bɛ dí yɑp'a ra zɪthu ram hma xɛn ts'o. Janangue'a bi t'ɛm thoho a ra zɪthu: "Ojɑ di hɛc'a'i." ¹⁰ Pɛ nu'ɛ yɛ hyäte i man ran ts'o nangue yɑm 'bɛhni mahɛts'i, nɛ nangue 'bɛ'a gue majuaɛni. Pɛ nu'ɛ hingui pɑdi 'bɛ'a gue majuaɛni. Hɔnt'a i pɑdi tengu yɛ xɑ'yo nɛ yɛ buru, nɛ i ɔt'e tengu ɛ. Pɛ Ojɑ di un yɑn ɛnbi nɛ di jua ɛ nangue ran ts'o i ɔt'ɛ. ¹¹ Huɛcate ɛ i ɔt' yú pähä zɛhɛ tengutho bi 'yɔt'a ra Caín. Nɛ nu'ɛ i nde da xänba yɛ jɑ'i 'bɛ'a gue him majuaɛni, tengu bi 'yɔt'a ra Balaam, n'damhma da dɑh ra mbɛti. Nu'ɛ i festhoho yán t'ɛdi a i ja rá ts'edi di mandagahɛ, tengu bi 'yɔt'a ra Coré. Nɛ'ɛ da mba ma juadi, tengutho ra Coré. ¹² Nɛ nu'bɛ guí ɔt' nin ts'ihmɛhɛ, gue'a ra hmɛpya gadín huɛjɛ n'da ngu n'da ahɛ, nɛ i sɔm bɛ yɛ hyäte xänbate, nu'ɛ tengu 'bɛ i pä't'a xɛn ts'o bɛ ja ni pahniɛ. Nɛ nu'ɛ xingui ts'ɛ i pɛ'ts' yú sä da zi nangue yán johɛ zɛhɛ,

ne xinguim be'ni 'be'a nam bon'a ran ts'ihme. Pe nu'u yu hyate hin te i ja a di muui, tengutho yu guu hinguin 'youi ra 'ye, ne ran dahi i tuts'i. Ne nu'u tengu tho n'da ra za njam'bu zah yan dat'o. Tengutho n'da ra za xu 'yot'i bi yot'e. ¹³ Ne nu'u yu hyate xanbate 'bu i ya, i mbafi tengu 'bu emme mahyoni tho u yam hma. Tengu ra dehe bu ja ra dadeja ngue emme di hi 'bu i en ran dahi, pe hont'a 'be'a xun ts'o min 'youi ra dehe bi zopu ndendeja. Ne nu'u hingui sa da 'yut ra 'yu n'da nguetho tengu yu so bi dagui, hin din ja ran yot'i mahon'a, da gohi ra 'bexui mazai. ¹⁴ Nu'a ra Enoc bim pongahya maya'bu 'be'a nin juanbi da nu a n'da ngue i ot'e tengu i ot'u. Nu'a ra Enoc, na cut'a a ram bom'betu ra Adan, bi ma: "Dami 'yohmbu ya 'be'a da 'yot' ra Hmu mahets'i. Ba xhe din 'yohu yu miyone thoho u yam 'behni mahets'i, ¹⁵ ngue di juanba u gatho u i ot' ran ts'o. Ne di unbi nangue 'be'a hingui ho bi 'yot'u, ne bi man ran ts'o nangue Oja gatho u ngue him bi 'yec'yei Oja." ¹⁶ Ne nu'u yu hyate xanbate i sani nangue di ot' mam 'buihu tengu i nde Oja. Ne i ma embi ngue'a n'da ra ja'i ra ts'oqui a 'be'a nam 'bu u. Nu'u i ot' ran ts'o tengu i ndese ra mbui u, ne din 'yexhe. Ne i xih ran ho u mi'da yu ja'i ngue i honi 'be'a i ndese.

Nu ra Judas bi zqm yu 'yec'yei ne bi xifi 'be'a da 'yot'e

¹⁷ Pe nu'ahu ma zu cu'ahu, dadí huex'ahu, o guí pumbenihu 'be'a bi man u yu 'bäihu ma Hmuhu ra Jesucristo. ¹⁸ Ya bi xi'ahu ngue dim 'bu i 'da, gue'bu ran zegui, ngue da den'nahu ne da 'yot' ran ts'o i ja bu mbo yu mbui u ne gue'a bi si'ahu. ¹⁹ Ne nu'u yu hyate di damp u yu 'yec'yei din junt'i. Pe i sanzehe 'be'a i ot'e, ne hinguin 'yohu ra Hogandahi Oja u. ²⁰ Pe nu'ahu ma zu cu'ahu, o guí othu tengu i ot' yu hyate, pe dami tenni xun ho ni t'ec'yehi him ma thaspi, ne gue'a dan te ni mbuihu a buya. Ne dami japi di manda ahu ra Hogandahi Oja 'bu guí yahu Oja. ²¹ Dami 'yothu

ram 'bui xun ho ngue din theui ran huexate Oja, ne dami tomhu a ra pa ba xh ra Jesucristo ma Hmuhu, din ja ra yembui nangueju ne di 'daju ra temazai. ²² Dami japi da 'yec'yei to'o di 'yon yu mbui nangue Oja. ²³ Dami yam bu ja ran ts'o, tengu tho 'bu ga yam bu ja n'da ra sibi. Ne din ja ni yembui nangue u 'da, pe damin jamansuse ngue hin gui 'yothu yan ts'o tengu i ot'u. Dami samhu 'be'a i ot'u gue bi ts'on yu mbui u.

I xpa Oja ra Judas

²⁴ Nu'a Oja i ja ra ts'edi di jaju hin ga othu yan ts'o, ne di daju bu ja ra hmi mahoqui tho ma mbuihu. Ne emme din jaju ran johya bu. ²⁵ Hont'a n'datho Oja i 'bui, ne hont'a i padi xun ho. Ne di pojua nangue 'be'a bi 'yot'a ra Jesucristo ma Hmuhu. Ne nu'a Oja i ja ra nuixte thoho, nu'a ra Hmuts'ut'abi, ne di manda 'be'a gatho i ja a ra ts'edi, ne gatho mi ja, ne i ja ya, ne din ja mazai. Ne hont'a di xi'ahu ya.

APOCALIPSIS

Rán t'uti ra Jesucristo bi nu ra Xuua

Rám hman ra Jesucristo bi sih ra Xuua

¹ Nu'a Oja bi 'yut yá 'yɛhɛ i 'bɛcua ja ra häi. Janangue'a nu ra Jesucristo bá pɛhna n'da rám 'bɛhni mahɛts'i bi 'yurcä dra Xuuagä, rá 'yɛhɛgä, 'bɛ'a din ja. ² Ne nugä dra Xuuagä dí o't'ä ya 'bɛ'a gätho dín nugä, ne'a rám hman Oja ne'a rám hman ra Jesucristo i xiqui. Gätho dí o't'ä ngue da fädi 'bɛ'a majuani din ja. ³ Din johya gätho to'o da man'a 'bɛ'a nt'o't'i ua ja ra sɔcuɔ. Ne din johya to'o gätho da 'yɔde 'bɛ'a din ja. Ne din johya 'bɛ da 'yɔt'e 'bɛ'a gätho i mangua ja ra sɔcuɔ, nguetho him maya'a din ja 'bɛ'a gätho nt'o't'i ua.

It'orpara sɔcuɔ yu 'yɛc'yɛi bu jayoto yu hnini

⁴ Nugä dra Xuuagä dí ot'ahɛ ra sɔcuɔ gätho yu 'yɛc'yɛi dim peti bu ja yoto yu hnini bu ja ra häi Asia. Oja di jap ahɛ ne da hyut'a ni mbɛihɛ, guet'a Oja i 'bɛi ne mi 'bɛi, ne guet'a dim 'bɛi mazai. Ne rá Hogandahi Oja i juadi xɛn ho rá ts'edi, gue i 'bɛpɛ hapɛ di manda rá ts'edi Oja, i pɛn'nahɛ rán japi. ⁵ Ne bí pɛn'nahɛ rán japi a ra Jesucristo, ne da hyut'a ni mbɛihɛ. Nu'a ra Jesucristo zai i mam majuani, ne rá mbɛdi bi dambɛni 'bɛ mi du, ne dim hmuts'ut'abi ne di manda gätho yu ts'ut'abi gue i 'bɛcua ja ra häi. Nu'a di huɛgahɛ ne bi yanju nanguie ma ts'oquihɛ, bi mberca ma mbɛihɛ nanguie ran ts'o, nanguie rá ji bi mbäm 'bɛ mi du bu ja ra pont'i. ⁶ Nu ra Jesucristo bi 'dajɛ ra ts'edi dan ts'ut'abihɛ ne dam mbäjahɛ ga ɔrpahɛ rá 'bɛfi bu i ja rá ts'edi Oja rá Ta. Ne nu'a ra Jesucristo din ja rá nuixte ne rá ts'edi hɔn'bu go njam'bu mazai. Ne hɔnt'a gam bɛmhbu a ya. ⁷ Nuna ra Jesucristo guet'a ba ɛhɛ ban 'yohɛ yu güi, ne gätho yu ja'i da nu. Ne gätho to'o bi

ɛcpi da nu, ne gätho yu ja'i i 'bɛcua ja ra ximhäi ɛmme din ja ra dumbai 'bu bi nu a. Majuani njabɛ din ja 'bu bá ɛhɛ. Ne hɔnt'a gam bɛmhbu a ya. ⁸ Nu ra Cristo bi 'yɛna: “Nugä ra mbɛdi däm 'bɛcä, ne njam'bu him mi 'bɛcä,” ɛn'a ra Hmu mahɛts'i nuixte rá ts'edi, nu'a i 'bɛi ne mi 'bɛi, ne i 'bɛi mazai.

Ra Xuua bi nu madq rá ts'edi ra Cristo

⁹ Nugä dra Xuuagä, ni cuju nanguie ra Cristo, dí ot'ahɛ ra sɔcuɔ ya. Nuju dí comhbɛ yuɛn ɛnbi guín nuhu nanguie dí ɛc'yɛihɛ ra Hmu mahɛts'i. Nu'a Oja di manda bu ja ma mbɛihɛ, ne ra Jesucristo bi 'dajɛ ra ts'edi ngue hin dadí xɔmbɛihɛ 'bɛ'a dí nuhu. Ne nugä dra Xuuagä dí ofädigä bu ja ra häi Patmos, n'da ra t'uhäi i ja bu ja ra dehe nguetho dím mangä rám hman Oja ne dí mangä nanguie ra Jesucristo. ¹⁰ Nu'a ra pa domingo dán ya'be Oja, ne 'bex bi bɛngä a rá ts'edi rá Hogandahi Oja. Ne dá ɔcä n'da ra nde bu ja ma xɛthä tengu'bu n'da ra thɛxi, ɛmme nts'edi thofo. ¹¹ Ne nu ra nde bi 'yɛna: “Nugä dra mbɛdigä ne hinjam'bu ngue him mi 'bɛcä, ne zai dí 'bɛcä.” Ne nu'a ra nde bi xicä, bi 'yɛna: “Gui 'yo't' ya 'bɛ'a gätho gui nu, ne gui pɛnpɛ 'bɛh yu 'yɛc'yɛi, gue'ɛ dim peti bu ja yoto yu hnini bu ja ra häi Asia, guerpɛ ja ra hnini Efeso, nɛpɛ ja ra hnini Esmirna, nɛpɛ ja ra hnini Pérgamo, nɛpɛ ja ra hnini Tiatira, nɛpɛ ja ra hnini Sardis, nɛpɛ ja ra hnini Filadelfia, nɛpɛ ja ra hnini Laodicea.” ¹² Ne nugä dra Xuuagä 'bex dá nyɛgui ngue dín nde ga nugä to'o bin ya. Ne dá nugä yoto yu lámpara ngue ra oro yú gua. ¹³ Ne dá nugä i 'bä inde bu ja yu lámpara ra Cristo, ngue'a bin ja'i ua ja ra ximhäi, mi he ra pahni xɛm mba, i sɔrpɛ ja yú gua, ne man thu't'i rá tija n'da ran gut'i ngue ra oro. ¹⁴ Nu'ɛ yú xtɔ tengu ra t'axca xidɛ'yo, ogue tengu ra t'axcasɛ. Ne nu yú dä ɛmme bi hyät'i tengu'bu n'da ra sibi i sɔ. ¹⁵ Ne nu'ɛ yú gua, ɛmme di fɛxni tengu ra xit'ɛgui ra bronce di hoc ra sibi ne i pa nthɛmmi xɛn ho. Ne nu'a rá nde

tengu y_u d_athe x_un ngu ne nts'edi di hi. ¹⁶ Ne mi o rán 'yei yoto y_u s_ø, ne bi b_øxp_u ja rá nde tengu n'da ra espada i yoho yú het'i ngue din ju_an_bate. Ne nu'a rá hmi ϵ mm ϵ bi f ϵ xni tengu rá ts'edi ra hyadi 'b_u bi hyuxyadi. ¹⁷ Ne nu'b_u má nugä, dá t_angä b_u ja rá gua tengu'b_u ya xtá tugä. P ϵ nuna bi dosca rán 'yei ne bi xiqui: “Yo guín su, nguetho nugä dra mb_udigä ne dran z ϵ guigä, ne hinjam'b_u him mi 'b_ucä. ¹⁸ Nugä z_ai dí 'b_ui, guecä dá tugä p ϵ nuya guí nu dí 'b_ucä ya, ne dam 'b_ucä maz_ai h_øn'b_u go nj_am'b_u. Ne i ja ma ts'edi gue dadí manda hap_u i pa ϵ x_un du. I jagä ran sogui ngue ga xocpa ϵ 'da, ne ga jurpa ϵ mi'da.” ¹⁹ Ne bi xiqui, bi 'y ϵ na: “Dami 'yo't' ya 'be'a gätho guí nu ya, ngue gätho i ja ya, ne' ϵ gätho din ja m'bejua. ²⁰ Ga xi a ya 'be'a ní hm ϵ pya i ja b_u man 'yei, ngue yoto y_u s_ø ne' ϵ yoto y_u lámpara ngue y_u oro yú gua. Gue yoto y_u s_ø, rá hm ϵ pya ϵ yoto y_um 'behni mah ϵ ts'i, gue di z ϵ ' ϵ dim peti b_u yoto y_u hnini, ngue 'da'a n'danni y_u hnini i 'b_ui. Ne nu' ϵ yoto y_u lámpara rá hm ϵ pya ϵ yoto y_um peti y_u 'y ϵ c'y ϵ i hap_u z_ai dim peti.”

2

Ram hma da hmam b_u ja ra hnini Éfeso

¹ Nu'a ra nde bi xicä ngue ga o't'a n'da ra s_øcu ϵ , ga undä a ram 'behni ngue i f ϵ x ϵ y_u 'y ϵ c'y ϵ i b_u ja ra hnini Éfeso. Ne nu'a ra s_øcu ϵ da hmam b_u 'b_uh y_u 'y ϵ c'y ϵ i. Nu y_um hman ϵ a gue i 'yo inde b_u ja yoto y_u lámpara, ne i o rán 'yei yoto y_u s_ø. ² Ne nu'a ra nde bi xi' ϵ y_u 'y ϵ c'y ϵ i b_u, bi 'y ϵ na: “Dí p ϵ cä 'be'a gätho gá 'y θ h_u b_u, ne dí p ϵ cä hangu nangu ra 'be'fi gá 'y θ h_u. Ne dí p ϵ cä gue hin gán x_ømb_ui nangu ne 'be'fi h_u. Ne dí p ϵ cä ngue xingui ts' ϵ gadí jaf_u da 'y θ t' ran ts'om'bäi n'da. Ne gá 'yänhd_u 'da y_um hman ϵ to'o ϵ na yú 'bäih_u ra Cristo, ne gá p ϵ hmb_u y_u hyäte thoho ϵ . ³ Ne dí p ϵ cä gue hin gán x_ømb_ui h_u ran ϵ nbi gá nuh_u, ne ra 'be'fi gá 'y θ h_u nangu gá 'y ϵ c'y ϵ igah_u, ne xingui ts' ϵ gá 'ye'ts'

ni t' ϵ c'y ϵ ih_u. ⁴ P ϵ i ja ah_u ts' ϵ gue hin dí numanhogä, ngue gá 'yes'h_u ts' ϵ a guí b ϵ n_u ya ne hín gadín hu ϵ j_u. Ne hin guín jah_u b_u 'b_u ra mb_udi thoho gá 'y ϵ c'y ϵ igah_u. ⁵ Dami b ϵ mhb_u ya hangu na ngu bi g ϵ 'a ni t' ϵ c'y ϵ ih_u 'b_u gmí 'yes'h_u a gní b ϵ n_u ne gá 'ye'ts' nin hu ϵ cateh_u. Dami p ϵ h nin 'yomf ϵ ni h_u ya. Dami thoj_u a gmí θ h_u rá mb_udi thoho. P ϵ nu'b_u guexta'a guí θ h_u, ga 'uecä n'da ra lámpara 'b_u, ne him man ga ja ah_u tengu'b_u ra lámpara b_u guí 'b_uhmb_u, 'b_u hin gui hoc nin 'yomf ϵ ni h_u. ⁶ P ϵ i ja ah_u 'be'a x_un ho ts' ϵ , nguetho n'dat'a dí m b ϵ mhb_u gue hin dín numanhoh_u a i θ t' ϵ y_u nicolaítas. ⁷ Nu'b_u i ja ni zaguh_u, gui 'y θ hmb_u 'be'a da xi ah_u a rá Hogand ϵ hi Oj ϵ gätho gy_u 'y ϵ c'y ϵ ih_u. Ne nu' ϵ to'o hin da th ϵ pi nangu ran ts'o, ga undä ran t' ϵ di da za y ϵ n dät'o b_u ja ra za t' ϵ mbí rá za ra temaz_ai, gue i 'b ϵ r_u 'b_u Oj ϵ ,” bi 'y ϵ n'a ra nde bi zoqui.

Ram hma da hmam b_u ra hnini Esmirna

⁸ Ne x_ø bi 'y ϵ ngui: “Nuya gui 'yorpa ra s_øcu ϵ ram 'behni gue i f ϵ x y_u 'y ϵ c'y ϵ i b_u ja ra hnini Esmirna. Ne gui xifi gue mam hmangä, guecä mi 'b_ucä 'b_u ra mb_udi thoho ne dam 'b_ucä maz_ai, nugä dá tugä ne dá ndants' mah θ n'a ne dí 'b_uhya, gui 'y ϵ na. Ne nu'a ra s_øcu ϵ da hmam b_u 'b_uh y_u 'y ϵ c'y ϵ i b_u ra hnini Esmirna.” ⁹ Ne ϵ n'a ra nde: “Dí p ϵ cä 'be'a gätho nín ϵ nbi guí säh_u nangu ecä. Ne dí p ϵ cä gue gy_u hyoyah_u b_u ja ra häi, p ϵ x_un ngu i ja ah_u nangu Oj ϵ . Nugä dí p ϵ cä gue di c' ϵ man' ϵ ah_u 'da y_u judío gue ϵ n ϵ majua ϵ ni y_u judío ϵ , gue nde da ma yú t' ϵ hni Oj ϵ ϵ . P ϵ him majua ϵ ni yú t' ϵ hni Oj ϵ ϵ , p ϵ gue rá m peti ra z ϵ th_u a i θ t' ϵ . ¹⁰ Ne 'yo guí suh_u ran ϵ nbi gue mi ts' ϵ tho din ja ah_u. Gui 'y θ hmb_u ya 'be'a din ja ah_u, ngue gui nuh_u rán ts'äte ra z ϵ th_u nu'b_u da jo ah_u 'da ah_u. Ne 'det'apa guin nuh_u y ϵ n ϵ nbi. Ne nu'b_u hin gui 'ye'ts' ni t' ϵ c'y ϵ ih_u madague'a gui tuh_u, gá t ϵ hmb_u x_un ho a ra te 'b_u. ¹¹ Nu'b_u i ja ni zaguh_u, gui 'y θ hmb_u ya 'be'a i xi ah_u rá Hogand ϵ hi Oj ϵ gy_u

'yɛc'yɛihɯ. Nɛ nu'ɯ to'o hin da thɔpi nangue ran ts'o, hin da mba bɯ ja ran ɯnbi mazai, nɛ hin di ɯnba a ná yoho ran dɔte," bi 'yɛn'a ra nde bi xiqui.

Ram hma da hmam bɯ ra hnini Pérgamo

12 Nɛ bi xic mahɔn'a ra nde, bi 'yɛna: “Nuya gui 'yorpa ra sɔcuɔ ram 'bɛhni ngue i fɔx ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra hnini Pérgamo, gue da mam bɯ 'bɯh yɯ 'yɛc'yɛi. Nɛ gui 'yo't'i 'bɛ'a dí mangä gue i jagä ra espada yoho yú hɛt'i. 13 Nugä dí pɔcä 'bɛ'a guí ɔthɯ hapɯ guí 'bɯhmbɯ, guɛpɯ di manda ra zɪthu. Nɛ dí pɔcä gue hin gá hyɛhmbɯ ni t'ɛc'yɛihɯ, xingui ts'ɯ gá cɔnjɯ nu'bɯ mi mba ntho bɯ a ma hoga'yɛhɛ ra Antipas, guɛpɯ 'bɯh ra zɪthu. 14 Pɛ i ja ahɯ ts'ɯ a gue hin dí numanhogä, nguetho i 'bɯ i 'da ahɯ i tɛn rán xädi ra Balaam, nu'a ran 'yohɯ gue bi xänba ra Balac 'bɛ'a da 'yɔt'e gue da hyät'ɯ yɯ israel. Nu ra Balac bi xih yɯ ja'i da dɛn yán gopa yɯ hmite, ngue da zi 'bɛ'a bi mbɔspa ɯ, nɛ da 'yɔt' ran 'yomt'ɛni. 15 Nɛ i 'bɯ i 'da ahɯ gue hingui nde da 'yɛ'ts' yán xädi yɯ nicolaítas, nɛ hin dí numanho 'bɛ'a ɔt'ɯ. 16 Janangue'a dami päh nin 'yomfɛnihɯ. Nɛ nu'bɯ hin'na, ga mbagä bɯ n'dihi nɛ ga sɯ'ɯ nangue mam hmangä, tengu ra espada gue i pɔm bɯ ma ndegä,” bi 'yɛn'a ra nde gue bí 'yɛh mahɛts'i. 17 Nɛ bi thoqui bi xiqui, bi 'yɛna: “Nɛ to'o i ja yú zagu, da 'yɔde 'bɛ'a xi'a rá Hogandahi Oja yɯ 'yɛc'yɛi. Nɛ to'o hin da thɔpi nangue ran ts'o, ga undä ra maná mahɛts'i gue nt'ɔgui. Nɛ ga undä n'da a n'da ra do xɯn t'axi guɛpɯ nt'o't'i ma'da'yo rá thuhu zɛhɛ. Nɛ xinga gue'ɯ mi'da yɯ ja'i da bɔdi 'bɛ'a nt'o't'i bɯ, hɔnt'a to'o da hyani,” ɛn'a ra nde bí 'yɛh mahɛts'i.

Ram hma da hmam bɯ ra hnini Tiatira

18 Nɛ bi xic mahɔn'a, bi 'yɛna: “Nuya gui 'yorpa ra sɔcuɔ ram 'bɛhni gue i fɔx ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra hnini Tiatira, gue da hmam bɯ 'bɯh yɯ 'yɛc'yɛi. Gui 'yorpi 'bɛ'a dí mangä rá Ts'unt'ugä Oja, gue i sɔ ma dá tengu ra sibi i

thɛ, nɛ nu'ɯ ma gua di fɛxni tengu n'da ra bronce ra xit'ɛgui gue i pa nthɔmmi xɯn ho. 19 Dí pɔcä 'bɛ'a gätho guí ɔthɯ nɛ dí pɔcä gue i ja nin huɛcatehɯ nɛ majuaɯni guim bɛnjɯ, nɛ ja a ni t'ɛc'yɛihɯ xɯn ho. Nɛ dí pɔcä gue guí ɔthɯ xɯn ho rá 'bɛfi Oja, nɛ hin gán xɔmbɯihɯ. Nɛ man'da xɯn ho guí ɔthɯ ya xinda gue'bɯ ra mbadi tho gá 'yɛc'yɛihɯ. 20 Pɛ i ja ahɯ ts'ɯ a hin dí numanhogä, nguetho gadí jafɯ in xänbate bɯ n'da ra xisu, ra Jezabel, gue'a i ɛnsɛ rá pɔngahya Oja. Pɛ nu'a i xänba yɯ 'yɛc'yɛi bɯ da dɛn yán ts'ihmɛ yɯ hmite, nɛ i xänba ran 'yomt'ɛni. 21 Nugä dá tɔ'mi a ra xisu ngue xtí päh rán 'yomfɛni, pɛ hingui nde, i nde di thocta a ra ts'on'yomfɛni. 22 Janangue'a ga un ran ɯnbi nts'ɛdi, gue din hyɛn'na ra xisu, nɛ'ɯ gätho to'o i tɛnni da nu ran ɯnbi nts'ɛdi gue ga undä. Nɛ din jabɯ ga ɔt'ä nu'bɯ hin di päh yán 'yomfɛni ɯ nɛ hin da hyɛh ran ts'o i ɔthɯ a ra xisu. 23 Nɛ nugä ga ho gätho yú t'ɯhni a ra xisu, guɛpɯ da bɔ ɯ gätho yɯ 'yɛc'yɛi gue dí pɔcä yán 'yomfɛni yɯ ja'i, nɛ dí pɔcä 'bɛ'a gätho in nde yú mbai ɯ. Nɛ ga cos'ahɯ 'bɛ'a gá 'yɔthɯ n'da ngu n'da ahɯ. 24 Pɛ mi'da ahɯ bɯ ja ra hnini Tiatira gue hin gá tɛnhɔm rán xädi ra xisu, nɛ hin guí pɔhmbɯ rán xädi ra zɪthu tengu i man ɯ 'da gue ɛna pɔdi xɯn ho rán xädi ra zɪthu. Nɛ nugä hin ga 'da ahɯ man'da xɯn hɛi gui 'yɔthɯ. 25 Pɛ hɔnt'a ga xi ahɯ, guim bɛnthɯ xɯn ho ni t'ɛc'yɛihɯ asta gue'bɯ go bá ɛcä mahɔn'a. 26 Nɛ nu'ɯ to'o hin da thɔpi nangue ran ts'o, nɛ'bɯ di thoqui da 'yɔt'e 'bɛ'a gätho dí ndegä asta gue'bɯ go rán zɛgui ra pa, ga undä ran t'ɛdi di manda 'da yɯ xɛqui ra häi, ngue ga comhbe ra ts'ɛdi bi 'dacä ma Ta. 27 Nɛ'ɯ di manda gätho ɯ yɯ ja'i ngue 'dahma 'dan'yo bɯ na ya. Nɛ da 'yut ram fet'ɛgui ɯ man saihe, tengu'bɯ da xɛn ra jähäi a ra bareta ngue din tɛxt'i. Nɛ gue'a ra ts'ɛdi bi 'dacä ma Ta. 28 Nugä tengu'bɯ dra Dɔsɔ. Nɛ to'o da 'yɔt'e 'bɛ'a xɯn ho, dam 'bɯhmbɛ 'bɯ guá pengä. 29 Nɛ nu'bɯ i ja ni zaguhɯ,

gui 'yøhmbu 'be'a i xih rá Hogandahi Oja yu 'yεc'yεi," εn'a rá Ts'unt'u Oja.

3

Ram hma da hmam bu ra hnini Sardis

¹ Ne xø bi 'yεng mahøn'a: "Nuya gui 'yorpa ra søcuq ram 'be'ni i fäx u yu 'yεc'yεi 'buu ja ra hnini Sardis. Ne gui xih mam hmangä, ngue dí 'bu'be rá Hogandahi Oja i juadi xun ho yá ts'edi. Ne i o ma 'ye u yoto yu sø. Ne nuna mam hma da hmam bu 'buh yu 'yεc'yεi. Nugä dí paçä 'be'a gätho guí øthu bu. Nu ahü guí mamhu maxøts'e thoho, ne sä guí εmhbu guí 'buhmbu nangue Oja, pe dí paçä, nu ahü, tengu'bu ya xun du ni tehü. ² Pe daman nuhmbu ya, ne dami zacuahü a zu ts'u ni t'εc'yεihü bi bongui, n'damhma him majuani da du ni tehü ngue gan unbahü mazä. Nguetho dí paçä gue hin guí øthu in nde Oja guí 'yøthu. ³ Dami bεmhbu ya 'be'a bi sän'nahü. Nuya dami päh nin 'yomfεnihü, ne dami tenhdü 'be'a gá pa'hmü rá mbüdi. Pe nu'bu hin gui päh nin 'yomfεnihü, ga mbagä bu tengu n'da ra bε, ne hin gui pa'hmü 'be'a má ora ga søngä bu, ne ga un'nahü. ⁴ Pe i 'bu'i 'da ahü gue him bi ts'on yá mbüi. Ne nu'u dan 'yohe u, ne da hye u yu pahni xun t'axi nguetho yán sähu dan 'yohe," bi 'yεn'a ra nde bí 'yεh mahεts'i. ⁵ Ne bi thoqui bi xic ra nde, bi 'yεna: "Ne nu'u to'o hin da thapi nangue ran ts'o, da hye yu pahni xun t'axi. Ne hin ga ts'onba yá thuhu i huxpu ja ra søcuq i ma to'o i ja ra temazai. Ne gam mangä gue ma mbεtigä u, guεpu ja rá hmi ma Ta, guεpu i 'bäh yám 'be'ni mahεts'i. ⁶ Ne nu'bu i ja ni zaguhü, dami 'yøhmbu 'be'a i xih rá Hogandahi Oja u yu 'yεc'yεi," εn'a ra nde.

Ram hma da hmam bu ra hnini Filadelfia

⁷ Ne bi xiqui mahøn'a: "Nuya gui 'yo't' man'da ra søcuq, gui un'na ram 'be'ni i fäx'u yu 'yεc'yεi 'buu ja ra hnini Filadelfia, gue da hmam bu 'buh

yu 'yεc'yεi. Ne gui xih mam hmangä gue xun hothogä, hin'yu ma ts'oqui, ne hønt'a majuani dí m mangä. Ne dí ha ran sogui ngue ra hmεpya i jagä ra ts'edi tengu ra hmεpya bi 'yu'a ra David. Ne nu'bu ga xocpa n'da bu ja ma ts'edi, njo'o n'da da zä da gurpi, ne nu'bu ga jurpa n'da, njon da zä da xocpi. ⁸ Nugä dí paçä 'be'a gätho guí øthu bu, ne dá xoc'ahü rá 'yu Oja man'da da zä gui 'yørcahü ma 'be'fi, ne hingui sä n'da ra ja'i da got ra 'yu. Ne dí paçä ngue hinguin zaqui ni t'εc'yεihü, pe i ja ahü ts'u. Thocua thoho gá ten man xädigä, xingui ts'u gá hyεgahü. ⁹ Pe nuya dami 'yøhmbu ts'u ya 'be'a din ja yu ja'i bu gue i ten ra zithu, nu'u im ma gue yu hogajudío u, pe him majuani yu hogajudío, ngue hingui ten Oja u. Nugä ga japi din danyahmu bu ja ni guahü to'o i ten'na ra zithu, n'dahma da ba u εmme ngue dádi huεc'ahü gyu 'yεc'yεihü. ¹⁰ Ne nangue a dá xi ahü, ne hin gán xømbühü 'bu mi mba ma un'ni ahü, tengugä, janangue'a ga jamansu ahü nu'bu bi zøn ra pa din ja ran unbi nts'utho ua ja ra ximhäi, ngue da ts'ä gätho yu ja'i i 'bucua ja ra ximhäi. ¹¹ Nuya him maya'a ga mbagä bu. Nde'bu gan jamansuhü gue hin gui jafu n'da di ts'on'na ni t'εc'yεihü, ngue hin da zä gui hyämhu 'be'a gá tåhmü. ¹² Ne nu'u to'o hin da thapi nangue ran ts'o, ga japi da hyan a ra 'be'fi nuixte thoho, ngue tengu n'da ra guangu bu ja rá ngu ma Ojahü mahεts'i, ne njam'bu da bøm bu. Ne ga o't'ä rá thuhu ma Oja bu ja rá ja'i, ne ga orpu rá thuhu rá hnini ma Oja, Jerusalén ma'da'yo, guet'a ra hnini ba capu bí 'bu Oja mahεts'i. Ne'a ma thuhu ma'da'yo ga o't'ä bu ja rá ja'i u. ¹³ Ne to'o i ja yá zagu, dami 'yøhmbu 'be'a i xih rá Hogandahi Oja u yu 'yεc'yεi," bi 'yεna.

Ram hma da hmam bu ra hnini Laodicea

¹⁴ Ne bi xiqui mahøn'a, bi 'yεna: "Nuya gui 'yorpa ra søcuq ram 'be'ni i fäx'u yu 'yεc'yεi 'buu ja ra hnini

Laodicea, da hmam b_u a. Ne gui xih mam hmangä guecä zai dím mam majua_{ni}. Nugä dá øt'ä 'be'a gätho i ja ua ya gue bi zänd Oja. ¹⁵ Nugä dí paçä 'be'a gätho gá 'yøth_u b_u, xøgue guí 'yo indeth_u, yoho nin 'yomfënih_u, ne 'da xni hoth_u. Man'da xcá numanho ah_u 'b_u n'dat'a ni t'ëc'yëih_u xquí 'yøth_u, xtán ho ogue hin di ho. ¹⁶ Pë nugä dí san'nah_u a gá 'yøth_u, ne ga sox ah_u. ¹⁷ Guetho nu ah_u sä guí ëmh_u gy_u mëmbëti_h 'be'a gätho guí homh_u, ne guí ëmh_u hin'y_u 'be'a man'da guí homh_u. Pë nugä dí paçä gue hin'y_u 'be'a i ja ah_u di muui. Pë huëcate ah_u, xøgue ndumb_u thoho ah_u, tengu'b_u gy_u 'yähëh_u ne guí xädä_h, "ën'a ra nde bí 'yëh mahëts'i. ¹⁸ Ne xø bi 'yëna: "Nugä gan zo ah_u ts'_u, gua ëhmb_u ga 'da ah_u ra temazai, tengu'b_u gui tämh_u ra oro mahoqui ngue ra sibi, janangue'a majua_{ni} gam mëmbëti_h. Ne ga 'da ah_u ran ho ni mbëih_u, tengu'b_u gui tän y_u pahni x_un t'axi gui hyeh_u, janangue'a hin gui pë'ts' ni säh_u ngue hin'y_u 'be'a gdí comp' ni ja'ih_u. Ne ga xoc'a ni däh_u, tengu'b_u gui tämh_u ra 'yëth_u gui cospa ni däh_u, janangue'a da zä guí nuh_u x_un ho. ¹⁹ Nugä ga damhya_u ah_u ts'_u, ne ga 'da ah_u ts'_u ran unbi gätho to'o dadí huëcä, n'damhma di hoc'a ni mbëih_u. Janangue'a daman ëhyah_u gui päh nin 'yomfënih_u. ²⁰ Nuya gui 'yøhmb_u ts'_u, nguetho dí 'bäcä b_u ja ra goxthi, dín zo ah_u. Ne to'o da 'yøh ma ndegä ne da xogui, ga curp_u, dam 'b_u'be b_u ne dam pa'be. ²¹ Ne to'o hin da thapi nangue ran ts'o, ga japi ga huxhe b_u mahëts'i, guerp_u i ja ma ts'edi, tenguthoho 'b_u má tapä ran ts'o ne dí hux'be ma Ta b_u mahëts'i. ²² Ne to'o i ja yú zagu, da 'yø'a i xi a rá Hogandähi Oja _u y_u 'yëc'yëi," bi 'yë'n'a ra nde bi xiqui.

4

Ran thände b_u mahëts'i

¹ Ne nu'b_u mi jua a bi mam büya, dá ndøts'e, ne dá nugä nsoqui n'da ra jut'i mahëts'i. Ne nu'a ra nde dá øcä

tengu thoho n'da ra thaxi i ya nts'edi, bi 'yëngui: "Ba ëcua ne ga ut'a'i 'be'a jatho dín ja m'ëjua." ² 'Bex bi 'dacä ra ts'edi rá Hogandähi Oja gue bi zä dá nugä b_u. Ne dá nugä b_u mahëts'i n'da ran thuts'i mahoqui x_un ho, tengutho b_u hux y_u hmuts'ut'abi. Ne mí huxp_u n'da. ³ Ne nu'a to'o mi hup_u, di fëxni tengu y_u fëxna sødo ra jaspe ogue ra cornalina. Ne bi go'ma ra 'bëj_uni di fëxni tengu ra fëxna sødo ra esmeralda. ⁴ Ne bi mbäs' p_u ja ran thuts'i mi 'däte ma goho y_un thuts'i, guerp_u mi hup_u 'däte ma goho y_u dác'yëi. Gätho mi he y_u pahni x_un t'axi ne mi hu'ts' yú corona ra oro. ⁵ Ne guerp_u ja ran thuts'i mi hø inde, bi bøm b_u ra huëi nts'edi, ne ran gäni ëmme di thoni, ne y_u nde. Ne nub_u mi hu a n'da, mi ja b_u yoto y_u sibi gue mi xeh y_u t'asibi, rá hmëpya rá Hogandähi Oja _u, gue í juadi x_un ho yú ts'edi. ⁶ Ne nub_u mi hu a n'da, mi ja b_u n'da ëna ra deja, ne ëna ra xito. Ne dá nugä goho y_un t'uti gue madim 'bä't'a ran thuts'i, gue i 'bëi. Ne gätho goho y_un t'uti mi ja yú dä b_u yú hmi ne yú xäthä, ne gätho yú ja'i. ⁷ Nu'a n'da ran t'uti bi nequi tengu n'da ra zate ra león, ná yoho büya bi nequi tengu n'da ra toro, ne ná hyu büya bi nequi tengu rá hmi ran 'yoh_u, ne ná goho bi nequi tengu n'da ra dápents'_u madí tants' yú zahua, tengu'b_u 'yo. ⁸ Ne gätho goho y_un t'uti i 'bëi, ja n'da ngu n'da 'dato yú hua. Ne gätho yú hua i ja x_un ngu yú dä maxøts'e ne p_u mbo. Ne ma pa ne ra xui bi dände Oja, xíngui ts'_u bin hë'a nán tuhu, ne bi 'yëm 'b_u min tuhu:

X_un ho, x_un ho, x_un hotho Oja

nuixte rá ts'edi,

gue'a mi 'bëi ne i 'bühya, ne guet'a i 'bëi mazai.

⁹ Ne gätho goho y_un t'uti bi dände a gue mi hu inde b_u, bi 'yëspa a Oja ne bi xifi jamadi Oja gue i 'bühya ne dim 'bëi mazai høn'b_u go njäm'b_u. ¹⁰ Ne nu'b_u mi dände Oja y_un t'uti, gätho 'däte ma goho y_u dác'yëi bin danyahmu b_u ja rá hmi a i hu inde b_u, ne bi un'nd_u yú corona ra oro gue mi hu'ts'i. ¹¹ Ne bi 'yëna:

Nu'i ma Hmu ahe, ma Oja ahe,
 høn'a thoho nin säui din ja ni nuixte ne
 ni ts'edi, ne høn'a thoho nin säui
 da numansu a u gätho i 'bui.
 Nguetho gätho gá 'yøt'e 'be'a i ja ya,
 nangue ni pähä zehε, ne gue'a ni pähä
 án ja'u 'be'a i ja ya.

5

Ra T'ude'yo rán säui di tants'a ra sœcuq

1 Ne nugä dra Xuuagä dá nugä a mi huxpæ ja ran thuts'i mi çä bæ rán 'yei n'da ra sœcuq m'bants'i ne nt'o't'i maxøts'e nepæ mbo. Ne mi ja yoto yän cuahmi bæ ja ra sœcuq. 2 Ne dá nugä n'da ram 'behni mahçts'i xæn zaqui, ne nts'edi bi ma: "Ha 'bæ a n'da rán säui da xøc'u yän cuahmi i ja ua ja ra sœcuq, ngue di tants'i," bi 'yεna. 3 Ne xinga n'da mi 'bæpæ mahçts'i, xinga n'da mi 'bæpæ ja ra häi, ne xinga n'da mi 'bæpæ i 'bæ u xæn du rán säui da xøc yän cuahmi ra sœcuq ngue da bædi 'be'a nt'o't'i bæ. 4 Ne nugä dra Xuuagä εmme dán zongä nguetho njongui 'bæi rán säui di tants'a ra sœcuq ngue da nu 'be'a nt'o't'i bæ. 5 Ne nu n'da ra dæc'yei bi 'yεngui: "O guí zoni," bi 'yεngui, "nguetho 'bæ'a n'da t'εmbi ra León nangue rá 'yæ ra Judá, ne rá 'yæ ra ts'æt'abi ra David, nu'a him bi thæpi nangue ran ts'o, ne da zä da xøc'u yän cuahmi ra sœcuq." 6 Ne 'bex dá nugä n'da i 'bä inde bæ 'bæh yæn t'uti, ne'u 'däte magoho yæ dæc'yei. Ne nu'a bi nequi tengu n'da ra T'ude'yo bi mba ntho. Nu'a ra T'ude'yo mi ja yoto yú dæni ne mi ja yoto yú dä, gue'a ra hmεpya rá Hogandæhi Oja gue í juadi xæn ho yú ts'edi, bá 'behni gätho ná ngæni ra ximhäi. 7 Ne bi mba bæ ne bi gænba ra sœcuq gue mi ja bæ rán 'yei n'da gue mi hupæ ja ran thuts'i. 8 Ne nu'bæ mi gænba ra sœcuq, nu'u 'däte magoho yæ dæc'yei bin dænyahmu bæ ja rá gua ra T'ude'yo. Ne n'da ngu n'da mi hæ yú arpa'bida, ne gätho mi ja yú ximbo ra oro mayuh rán dega ra za i yæmanho, ra hmεpya gue ní mba nt'εspi Oja, gue i εspa Oja u yú

t'uhni. 9 Ne gätho bin tu a n'da ra thuhu ma'da'yo, εn'u:
 Høn'a zehε i nin säui gui xøcua yän cuahmi ra sœcuq,
 nguetho ya bi tho i, ne nangue ni ji guí jut'u yæ jå'i, ngue gá 'yørpa yú mbeti Oja u
 gätho u 'da gue 'dahma 'dan'yo bæ na yæ, ne gätho u 'da gue 'dahma 'dan'yo yú 'yæ, ne gätho u 'da gue 'dahma 'dan'yo yú häi mi 'bæi.

10 Ne gá un ni ts'edi din ts'æt'abi, ne dim mbäjä bæ di manda rá ts'edi Oja,
 ne di manda bæ ja ra häi, bi 'yεm 'bæ min tuhu.

11 Ne nugä dra Xuuagä, 'bex dá nugä ne dá øcä yú nde yæm 'behni mahçts'i εmme xæn ngu yæ munts'i, ngue yæ millone thoho madím 'bä't'a mi hupæ ja ran thuts'i, ne yæn t'uti ne yæ dæc'yei.

12 Ne gätho yæm 'behni mahçts'i nts'edi bin tuhu, ne bi 'yεm 'bæ min tuhu:
 Nangue bi du ra Jesús ra T'ude'yo, rán säui din t'un rá ts'edi, ne 'be'a gätho di muui,

ne ran 'yomfæni nuixte, ne ra ts'edi nuixte,
 ne da hyænba yám hman u i numansu. Ne da t'εspi ne εmme da hnumanho.

13 Ne 'bex dá øcä bi mba nt'εspi a huxpæ ja ran thuts'i, ne ra Jesús ra T'ude'yo. Gätho i 'bæi bi man'u tengu n'dare thoho:

Majæpi thoho ne i hnumansu ngue nuixte thoho. Ne din ja rá ts'edi xæn ho,

ne gätho i 'bæi da 'yεspi høn'bæ go njæm'bæ mazæi. Njæbæ bi ma gätho i 'bæpæ mahçts'i, nepæ ja ra häi, ne'u xæn du, ne'u 'bæpæ ja yæ dejä, ngue n'dat'a bi man'u.

14 Ne gätho goho yæn t'uti i 'bæpæ mahçts'i bi 'yεna: "Necæhe n'dat'a dím bæmhbe a," bi 'yεn'u. Ne gätho 'däte magoho yæ dæc'yei mi 'bæpæ bin dænyahmu i thænde a hu'inde bæ mahçts'i, ne ra T'ude'yo.

6

Yoto yæn cuahmi

1 Ne nugä dra Xuuagä dá nu ra Jesús ra T'ude'yo bi xoc'a rá mbadi rán cuahmi ra søcuä ne bi du'mi di tants'a ra søcuä. Ne n'da ran t'uti bi xicä, ne nt'ode rá nde tengu ran gäni: “Ba xca gua nuua,” bi 'yengui. 2 Ne dá hētä b, ne dá nu n'da ra t'axca ndofani. Ne nu'a mi huxp mi hā n'da ran s, ne bi mba ma unni n'da ra corona. Ne bi mba b zai da dāh y n sui din ja. 3 Ne nu ra Jesús ra T'ude'yo bi xoc'a ná yoho rán cuahmi ra søcuä. Ne dá ocä a bi mam man'da ran t'uti, bi xicä: “Ba xhe, gua nu,” bi 'yengui. 4 Ne dá nugä, bi bøm b n'da ra thenga ndofani. Ne mi huxp n'da, ne bi mba ma unni ra espada x m mba. Ne bin t'un'na ran t'edi gue di japi din s' u y ja'i gätho 'bpu ja ra ximhäi, ngue din hyo n'da ngu n'da u. 5 Ne nu'a ra Jesús ra T'ude'yo bi xocua ná hyu ran cuahmi, ne xó dá ocä rá nde man'da ran t'uti bi xicä: “Ba xhe, gua nu,” bi 'yengui. 'Bex dá nugä bi bøm b n'da ra 'bondofani, ne mi huxp n'da mi hā ra t'ent'i. 6 Ne dá ocä n'da ra nde bi bøm b mi 'bāh y n t'uti, bi 'yena: “Hont'a n'da kilo ra trigo da dān'a n'dapa, ne hont'i hyu kilo ra cebada da dān'a n'dapa. Pe dami jamansuh ra aceite ne ra vino, o gadí japi dim 'bedi.” 7 Ne nu'b mi xoc'a ná goho ran cuahmi a ra T'ude'yo, dá ocä rá nde man'da ran t'uti, bi 'yengui: “Ba xhe gua nu,” bi 'yena. 8 Ne 'bex dá nugä bi bøm b n'da ra ndofani x n c'axt'i ts'u. Ne mi huxp a n'da t'ēmbi ran dāte, ne mī ten'na ran dāte n'da gue xí bøm b 'b u x n du. Nu' u bin t'un ra ts'edi di manda u ná goho b 'b u y ja'i gätho ra ximhäi. Ne nu' u bin ja ra ts'edi gue da hyo y ja'i nangue ra espada, ne nangue din tumanthuhu, ne nangue ra gēhē, ne y zate da hyo y ja'i. 9 Ne nu'b mi xoc'a ná cut'a rán cuahmi ra søcuä a ra T'ude'yo, dá nugä b n'da ra mexa guerp i pa m'bøspe Oja, gue bim 'bøts'e zehē u y 'yēc'yēi. Ne dá nugä bi hyup 'bimexa yá te u gätho í tho a rām hman Oja, ne bi ma nangue ra Cristo. 10 Ne gätho u mi hup 'bimexa nts'edi bi 'yena: “Ma Hmu tātethoho ni ts'edi, ne x n ho i, ne majuāni guím

ma. Ham'mi pa gui t'omi ngue gui 'yörpa ran juānbi u, ne gui cospa u y ja'i 'bpu ja ra ximhäi 'be'a bi 'yorcahe,” bi 'yēn'u. 11 Pe nu' u bin t'un yá pahni x n t'axi, ne bi sifi da d'omi ts' u 'da y u pa, ja gue'b u bi gua' u dí du a rām hman Oja u yá mi'yēhēh u, ngue tengu u. 12 Ne nugä dra Xuuagä dá nugä ra T'ude'yo bi xoc'a ná 'dato rán cuahmi a ra søcuä. Ne 'bex bin ja n'da ra 'yāmhäi nts'utho. Ne nu'a ra hyadi gätho 'bex bi boqui tengu n'da ra 'bo'bøt'e, ne nu'a ra zāna 'bex bi thengui tengu ra ji. 13 Ne gätho y s bi dāp u häi, tengu n'da ra za i hōh yān dāt'o 'b u i huān ran dāhi. 14 Ne nub u x n c'ammi ra ximhäi, bi mba m'bants'i tengu'b u ra søcuä, bim 'bedi. Ne gätho y t'uhäi mi ja b u ja ra dehe, pe ne' u gätho y t'ohø, bi mba ma pädi b u mi ja. 15 Ne gätho y ts'ut'abi b u ja ra häi, ne gätho y ngarp i y ja'i, ne gätho y hmudofai, ne gätho y mēmbeti, ne gätho i jase yá ts'edi, ne gätho y 'yēhē, ne gätho hing y 'yēhē, bi mba b dāpo, mi honi hap u din 'yāni guerp ja y hyānhäi, o guerp ja y hyādo. 16 Ne gätho mi nde u da zemba yá yā y do 'b u bi xo't' y t'ohø ne da go'mi, ngue i su da nu a rá cue a i huxp ja ran thuts'i mahēts'i, ne'a ra T'ude'yo. 17 Nguetho bi zōn ra pa ran unbi nts'utho, ne njon da zā da hyāt ran unbi.

7

Rá 'bede u y israel b mahēts'i

1 Ne nubuya dá nugä goho y m 'behni mahēts'i, ne 'da a n'danni mi 'bāp rá nyāni ra ximhäi i sām'ma ran dāhi i 'yo ua gue xingui ts' u din 'yo b u ja ra häi, o guerp ja ra dādejā, ne xinga gue di 'yān y za. Ne' u y dādejā hin di 'yāni, di nequi tengu n'da ra xito x n juāni thoho. 2 Ne dá nugä n'da ram 'behni mahēts'i bí 'yēp u ní bōx ra hyadi, ne nu'a bá hyā a rá sello Oja ngue i 'b u i, ne nts'edi bi mba't' u goho y m 'behni Oja gue i 'bāp u yā nyāni ra ximhäi. Gue' u mi 'bāp u bin t'un ra ts'edi di unba ra häi ne ra dādejā. 3 Ne nu'a ram 'behni mi hā ra sello, bi

xi ɯ mi'da gue da dɔ'mi ts'ɯ, him 'bex di ɯnba ra häi o gue ra dɔdeja o gue yɯ za, ja gue'bɯ di selloba bɯ ja yú dɛ yɯ 'yɛc'yɛi a rá sello Oja. ⁴ Ne dá øcä hangu bi 'beh yɯ ja'i di jap ra sello yú dɛ, n'da ciento ne yote ma goho mahuahi, bi thɔsta ɯ yám bom'betɔ yú ts'unt'ɯ ra Israel. ⁵ Bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi yám bom'betɔ ra Judá. Ne bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi yám bom'betɔ ra Rubén. Ne bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi yám bom'betɔ ra Gad. ⁶ Ne bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi yám bom'betɔ ra Aser. Ne bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi yám bom'betɔ ra Neftalí. Ne bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi yám bom'betɔ ra Manasés. ⁷ Ne bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi ɯ yám bom'betɔ ra Simeón. Ne bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi yám bom'betɔ ra Leví. Ne bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi ɯ yám bom'betɔ ra Isacar. ⁸ Ne bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi ɯ yám bom'betɔ ra Zabulón. Ne bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi ɯ yám bom'betɔ ra José. Ne bi thɔsta ɯ 'de'mayo mahuahi ɯ yám bom'betɔ ra Benjamín.

Yɯ ja'i mi he yɯ pahni xɯn t'axi

⁹ Ne nugä dra Xuuagä, dá handi ne dá nugä xɯn ngu yɯ ja'i ne njon da zä da mbede hangu na ngu dá nugä. Dá nu ɯ i 'bäpɯ gätho ɯ 'da gue 'dahma 'dan'yo bɯ na ya, ne gätho ɯ 'da gue 'dahma 'dan'yo yú 'yɯ, ne gätho ɯ 'da gue 'dahma 'dan'yo yú häi mi 'bɯi. Ne gätho ɯ mi 'bäpɯ mí hɛt'a mí huxpɯ ja ran thuts'i bɯ mahɛts'i, ne mi hɛt'a ra Jesús ra T'ude'yo. Gätho mi 'bäpɯ mi he yú pahni xɯn t'axi, ne mi çá yɯ xijam'boza. ¹⁰ Ne gätho nts'edi bi 'yɛna:

ɛmmɛ dín numanho ahe, ma Oja ahe, tətetho ni ts'edi, ne'e gra Jesús gra T'ude'yo, dí ɛs'ahe ngue gá pɔje, bi 'yɛn ɯ.

¹¹ Ne gätho yɯm 'behni mahɛts'i bi mbä'ts'a mi hupɯ made bɯ mahɛts'i, ne gätho 'däte ma goho yɯ dɔc'yɛi ne'ɯ gätho goho yɯn t'uti bi mbäs' thofo gätho mi 'bɯpɯ, bin dɔnyahmu,

bi nye'mahäi, bi dɔnde Oja i hu inde bɯ. ¹² Gätho bi 'yɛna:

Necähe 'dat'a dím bɛmhbe, dí ɛs'ahe, ma Oja ahe, nuixte xɯn ho i.

Ne gätho guí pɔdi. Zai dí xi ahe jamadi nangue ran ho guí ørcahe. Dín numansu ahe, ne nte guí hɛmbi, pɛ i ja ni ts'edi xɯn ho, ne gam 'bɯi hɔn'bɯ go njɔm'bɯ mazai.

Ne hɔn'a tho dím bɛn ahe ya, bi 'yɛn'ɯ.

¹³ Ne nu n'da ra dɔc'yɛi bi 'yängä dra Xuuagä: “Ha guí pɔdi hapɯ bá nex yɯ.”

¹⁴ Ne dá ɛmp'a ra dɔc'yɛi: “Nu'i guí pɔdi.”

Ne nu'a ra dɔc'yɛi bi 'yɛngui: “Nu'ɯ gue'ɯ bi 'yɛc'yɛi Oja

'bɯ mi ja ran ɯnbi ndumbɯi tho bɯ ja ra ximhäi. Ne nu'a rá ji ra Jesús

gue a í bo yú pahni ɯ, bi japi xtan t'axi. ¹⁵ Janangue'a i 'bähɯ ja rá hmi

Oja yɯ. Ne in 'yɛhe ma pa ne ra xui ua ja rá nijä Oja. Ne gue'a i huxpɯ

ja ran thuts'i di jamansu yɯ. ¹⁶ Ne him man'dandɔ din tumanthuhu yɯ,

ne him man'dandɔ din tuthe. Ne him man'dandɔ da nu ran ɯnbi nam pa

ra hyadi, xinga gue ɯ mi'da xɯm pa di ɯnbi. ¹⁷ Nguetho nu ra Jesús ra

T'ude'yo gue i 'bɯ inde bɯ mahɛts'i da 'yɔt'e tengu 'bɯ ra mbändɛ'yo, ne da

zixpɯ hapɯ i ja ra dehe gue di un ra te yú mbɯi. Ne nu'a Oja him man'dandɔ di japi din zoni.”

8

Ná yoto ran cuahmi ne ra t'uts'i ra oro

¹ Ne nu'bɯ mi xøcua na yoto yán cuahmi ra søcua, made ora njom bin

ya bɯ mahɛts'i ne nte bi 'yɔni. ² Nu'bɯ mí gua'a bɯya dá nugä yoto yɯm

'behni mahɛts'i zai i 'bäpɯ ja rá hmi Oja, ne bin t'un yɯ thɔxi n'da ngu n'da.

³ Ne dá nugä n'dan'yo ram 'behni mahɛts'i, bi mba bim 'bäpɯ ja rá mɛxa

yɯn t'unni, ne mi the n'da ra t'uts'i ra oro ne bi mba nt'unni xɯn ngu rá

ndɛga ra za din zø bɯ, i yɯman'u, ne nu'a rá 'bifi da mba ma uɔspi yám

hma yɯ 'yɛc'yɛi 'bɯ i ɛspa Oja. Ne gätho i zø bɯ ja rá mɛxa ra oro gue i høpɯ

ja rá hmi a Oja i hu inde bɯ. ⁴ Ne

nu'a ra 'bifi i nɛxpɹɹ ja rá t'uts'i a ram 'bɛhni, mauɹts'i yám hman yɹ 'yɛc'yɛi 'bɹ i ɛspa Oja, nɛ bi zɔm bɹ bí 'bɹ Oja. ⁵ Nɛ nu'a ram 'bɛhni bi yus' yɹ dɛspi bɹ ja ra t'uts'i ra oro gue mi zɔ bɹ ja ra mɛxa, nɛ bi 'yɛm bɹ ja ra ximhäi. Nɛ 'bɛx dá ɔcä nts'ɛdi yɹn gäni din thoni. Nɛ dá nu nts'ɛdi yɹ huɛi bi c'uɛti bɹ ja ra ximhäi, nɛ bin ja n'da ra 'yɹmhäi bɹ.

Yɹ thɹxi

⁶ Nuya bim 'bäpɹ yoto yɹm 'bɛhni mahɛts'i i tɔ'mi da huixt' yá thɹxi. ⁷ Nɛ rá mbɹdi ram 'bɛhni bi huixt' rá thɹxi, 'bɛx bi t'ɛn bɹ häi yɹn do, nɛ ra sibi, mauɹspi ra ji. Nɛ ná hyu xɛqui ra häi bin zɔ, bi gopɹ mi yoxɛqui ra häi. Nɛpɹ na hyu xɛqui bin zɔ yɹ za nɛ yɹ t'ɛi xɹn c'ammi. Pɛ bi gohi yo xɛqui ngue him bin zɔ. ⁸ Nɛ na yoho yɹm 'bɛhni bi huixt' rá thɹxi, nɛ dá nu tengu n'da ra t'ɔhɔ xɹn ndoho, i sɔ nɛ ɛmmɛ ndɔspi, nɛ bi mba nt'ɛnt'i bɹ ja ra dɹdejɹ. ⁹ Nɛ na hyu xɛqui ra dɹdejɹ bi japi din ji. Nɛ gätho bi du ɹ mi 'bɹpɹ mbo ra dehe. Nɛ gätho yɹ dɹmbosa gue mi 'yo bɹ bin ts'oni. Pɛ bi go ɹ yoxɛqui ra dɹdejɹ ngue him bin ts'oni. ¹⁰ Nɛ ná hyu yɹm 'bɛhni bi huixt' rá thɹxi. Nɛ 'bɛx bi däh mahɛts'i n'da ra sɔ xɹn ndoho ngue i zɔ nɛ ɛmmɛ xɛh yɹ t'ɹsibi. Nɛ bi däpɹ ja ná hyu yɹ dɹthe nɛ ná hyu yɹ mbɔthe bɹ ja ra ximhäi. ¹¹ Nu rá thuhu ra sɔ ngue bi dägüi ra Ajenjo na. Nɛ guerpɹ bi däh ra sɔ gätho ra dehe ɛmmɛ bi ju'ts'i. Nɛ xɹn ngu yɹ jɹ'i bi du ngue bi zi a ra dehe xɹn ju. ¹² Nɛ nu ná goho ram 'bɛhni bi huixt' rá thɹxi. Nɛ 'bɛx bi boqui ná hyu xɛqui ra hyadi, nɛ'a ná hyu xɛqui ra zɹna bi boqui. Nɛ a ná hyu nɛts'i yɹ sɔ bi boqui. Nɛ mbe ngoho ora ra pa nɛ ra xui him bin ja ran nɛqui. ¹³ Nɛ drá Xuuagä dá nu n'da ram 'bɛhni mahɛts'i mi 'yo inde bɹ mahɛts'i, nɛ ɛmmɛ nts'ɛdi mbafi, bi 'yɛna: “Huɛcate, huɛcate, huɛcate yɹ jɹ'i 'bɹpɹ ja ra ximhäi, nangue 'bɛ'a din ja 'bɹ bi huixt' yá thɹxi yɹ mi hyu yɹm 'bɛhni mahɛts'i gue i 'bähɹ,” bi 'yɛna.

9

¹ Nɛ ná cɹt'a yɹm 'bɛhni bi huixt' rá thɹxi nɛ dá nu n'da ra sɔ tengu n'da ram 'bɛhni mahɛts'i ngue hingui ho, bi däpɹ mahɛts'i bi zɔpɹ ja ra ximhäi. Nɛ bin t'un'nä n'da ran sogui da xoc ra hyɹhäi ngue ɛmmɛ xɹn hɛ nɛ nts'utho, guerpɹ i 'bɹ a ra zɹthu. ² Nɛ nu 'bɹ mí xoc'a, bi bɔm bɹ ra 'bifi xɹm pothi tengu 'bɹ fɹn ra sibi xɹn ndoho. Nɛ 'bɛx bi go'ma ra hyadi a ra 'bifi nɛ bin uɹnts'ui ran dɹhi gätho ra ximhäi. ³ Nɛ xɹn ngu yɹ hɛ'yɹxi bi bɔm bɹ ja ra 'bifi ngue bin 'yo gätho ra ximhäi. Nɛ bin t'un yá ts'ɛdi da 'yɔt'e tengu ran ɹnbi di un yɹ mbozɹ. ⁴ Nɛ bi sifi ngue hin di ts'on yɹ t'ɛi o gue yɹ za o gue mi'da i ja ua ja ra ximhäi, hɔnt'ɹ yɹ jɹ'i di ɹnbi gätho to'o him mi ja rá sello Oja bɹ ja yá dɛ. ⁵ Nɛ him bi japi da hyo yɹ jɹ'i, hɔnt'a cɹt'a zɹna di ɹnba yɹ jɹ'i, tengu i ɔt' yɹ mbozɹ 'bɹ i sa n'da. ⁶ Nɛ nu 'ɹ yɹ pa gue i 'yo ua yɹ hɛ'yɹxi in nde yɹ jɹ'i da du pɛ hingui sä da du, hɔnt'a ran ɹnbi thoho da nu. ⁷ Nɛ nu yɹ hɛ'yɹxi di nɛqui tengu yɹ fani ɛna da mba ra sɹi, pɛ nu yá hmi tengu yá hmi yɹ jɹ'i, nɛ i hu'ts' yɹ corona yɹ oro. ⁸ Nɛ nu ɹ mi ja yá xtɹ tengu n'da ra xisu, nɛ mi ja yá ts'i tengu yá ts'i ra dɹzate. ⁹ Nɛ nu ɹ mi ja bɹ yá tɹya tengu rá xi ra dɹhua, pɛ xɹm mɛ tengu ra t'ɛgui. Nɛ di hɹ yá zahua tengu 'bɹ yɹ carro i jɹt yɹ fani i tihɹ, ɛmmɛ di thoni tengu 'bɹ i pa bɹ ja ran sɹi. ¹⁰ Nɛ nu yá 'yozɹ tengu yɹ mbozɹ, nɛ cɹt'a zɹna bin t'un ran t'ɛdi di ɹnba yɹ jɹ'i, nangue yá 'bite i ja yá 'yozɹ. ¹¹ Nɛ nu'a rá hmu ɹ yɹ hɛ'yɹxi 'bɹpɹ ja ra hyɹhäi ngue ɛmmɛ xɹn hɛ, nɛ nu'a rá thuhu ra Abadón ngue rá nde ra hebreo, nɛ nu'ɹ yɹ griego ɛmbi ra Apolión. Pɛ nu rá thuhu nde da ma, gue nde di ts'oni 'bɛ'a gätho i ja. ¹² Nuya rá mbɹdi ran ɹnbi bi thogui, pɛ ba ɛh mi yoho yɹn ɹnbi. ¹³ Nɛ ná 'dato yɹm 'bɛhni bi huixt' rá thɹxi. 'Bɛx dá ɔcä n'da ra nde bi bɔm bɹ ja yá dɹni gue'ɹ mi ja bɹ goho yá ts'ɹt'i ra mɛxa ngue ra oro i hɔpɹ ja rá hmi Oja. ¹⁴ Nɛ nu a ra nde bi 'yɛmp'a ná 'dato yɹm 'bɛhni mahɛts'i gue i ja bɹ rá thɹxi: “Dami

xoc'u goho yu'm 'behni mahęts'i ngue nthu't'i bu ja ra dąthe Eufrates," bi t'ęmbi. ¹⁵ Ne bi mba nsoqui, nguetho bi d'omi da zon ra ora, ne ra pa, ne ra zana, ne ra jeya da soc'u. Ne da mba u da hyo a ná hyu njá'i bu 'buh yu já'i gátho ra ximhäi. ¹⁶ Ne yociento millone yu dofai i hux yu ndofani bi den'ndu. Nugä dra Xuuagä dá ocä hangu na ngu bi mba. ¹⁷ Ne in ja bu 'bu má nugä yu ndofani, ne nu'u yu dofai madin togue bi dác yú tija ra t'ęgui ma cahu xun theni, xun c'ammi ne xun c'axt'i. Ne nu'u yú yá yu ndofani tengu yú yá yu dązate. Ne bi bøm bu ja yú nde yu ndofani ra sibi ne ra 'bifi ne ra despi. ¹⁸ Ne na hyu ram 'bede yu já'i mi 'bucua ja ra ximhäi bi du nangue rán unbi ra sibi, ra 'bifi ne ra despi gue bi bøm bu yú nde yu ndofani. ¹⁹ Nu yu ndofani mi ja yú ts'edi nangue 'be'a bi bøm bu ja yú nde, ne mi ja ra ts'edi yú 'yozu, nguetho yú 'yozu i ja yú yá tengu yu pozu di unba yu já'i. ²⁰ Ne gátho mi'da yu já'i gue him bi du, him bi päh yún 'yomfęni, pe guexta'a bi dąnde yu zithu ne'u yu hmite bi 'yozehę, yún t'ot'e ra oro ne ra t'axi ne ra fexna t'ęgui, ne ra do, ne yu za, yu hmite u gue hingui nute ne hingui øhnahya, ne hingui sä din 'yo. ²¹ Ne xingui ts'u bi hyeh yun t'ot'e xun ts'o. Guexta'a bin hyodu ne bim bądi ne bin 'yomt'ęni, ne bim pe.

10

Ra t'usocua i ca n'da rám 'behni Oja

¹ Ne nugä dra Xuuagä dá nugä man'da rám 'behni Oja bá cah mahęts'i, mi ja rá ts'edi. Ne bán 'youi n'da ra güi, ne mi comba ra 'bejuni rá yá. Ne nu'a rá hmi bi yoxni tengu ra hyadi, ne nu'u yú gua madi nequi tengu'bu n'da ra sibi. ² Ne mi ca n'da ra t'usocua ma tants'i. Ne nu'a rán 'yęigua mí nemp'u ja ra dądeja, ne nu'a rá gahagua mi nemp'u ja ra häi. ³ Ne nu'a ram 'behni nts'edi bi mbafi, tengu'bu i mba a ra dązate. ⁴ Ne nu'bu mi mbafi, 'bex dá ocä yoto yun gani. Ne mí ęngä xcá o't'ä ra socua 'be'a

dá nugä, pe 'bex dá ocä n'da ra nde mahęts'i bi 'yęngui: "Yo guí o't'ya 'be'a bi ma yun gani, nguetho hingui sä gui ma 'be'a bi man'u." ⁵ Ne dá nugä rám 'behni Oja mahęts'i gue i 'bäpu ja ra deja nepu ja ra häi, bi 'uą'ts' rán 'yęi bu mahęts'i. ⁶ Ne bi ndonba rá thuhu Oja i 'bui ne dim 'bui mazai, gue bi 'yot' mahęts'i ne ra ximhäi ne ra deja ne gátho 'be'a i jabu. Bi ndonba rá thuhu, gue majuani hin da d'omi mi'da yu pa 'be'a din ja. ⁷ Ne ęna, nu'bu bi huixt' rá thuxi a ná yoto rám 'behni Oja gue mi 'buhn, 'bex din ja buya 'be'a bi xi Oja yú pøngahya maya'bu gue din ja, gue him mám fadi. ⁸ Ne nu'a ra nde mahęts'i bi 'yęngä mahøn'a: "Nu'i, ní mba bu, bá can'a ra socua gue i ca'a rám 'behni Oja mahęts'i i 'bähnu ja ra deja ne ra häi." ⁹ Janangue'a dá mbagä bu mi 'bä'a ram 'behni mahęts'i, ne dá xifi gue di 'dac'a ra socua. Ne nu'a ram 'behni bi 'yęngui: "Can, ne gui sa. Ne nu'bu gá sa, tengu'bu ra t'afit'asa bu dán zä ni nde, pe nu'bu bi mba bu ni foho ęmme xtán ju buya." ¹⁰ Ne dá cąngä ra socua buya, ne dá sagä a. Ne bin ja tengu bi xicä ram 'behni, xu cahi 'bu má sagä, ęmme xun u, pe gueru ma foho, ęmme xun ju. ¹¹ Ne bi xiqui: "Jatho gui mamp'a rám hma Oja mahøn'a, hønbu go hapu 'buh yu já'i 'dahma 'dan'yo bu na yá ne 'da n'danni yú häi, nepu 'buh yu ts'ut'abi." Ne gue'a bi sicä a dra Xuuagä.

11

Yoho yu pøngahya

¹ Ne nugä dra Xuuagä, bin 'dacä n'da ra t'eni gue ra za, ne bi t'ęngui: "Ní mba bu ja ra dąnija ne gui 'yęni hangu na ndoho ra ngu. Nepu ja ra mexa i pøx yun t'unni yu já'i." Ne bi siqui ga pede hangu na ngu yu já'i i thąnde Oja bu. ² Pe bi sicä: "O guí ęni hangu na ndoho ra häi ma mbä't'i bu thi ja ra dąnija, nguetho bin t'un'du yu já'i 'dahma 'dan'yo bu na yá, gue'u hingui pa Oja. Ne yote ma yozna din 'yo bu ne di un'na rá hogahnini Oja." ³ Ne bi 'yęngui: "Ga

pɛnhdä bɥ yoho ma pɔngahya, nɛ da hye yɥ he tengu'bɥ i tu yú mbɥi. Nɛ n'da mahuahi yo ciento nɛ hyate pa da man'a mam hmangä bɥ ɥ," ɛn Oja.
 4 Nɛ nu'ɥ yoho yú pɔngahya Oja, gue'ɥ mí u'ɥ yoho yɥ za ngue yɥ olivo, nɛ'ɥ yoho bɥ tɔh yɥ lámpara gue i 'bäpɥ ja rá hmi ra Hmu mahɛts'i, gue'a di manda gätho ra ximhäi. 5 Nɛ to'o im bɛni di ɯnba ɥ yoho yɯn 'yohɥ gue yú pɔngahya Oja, da bɔn ra sibi bɥ yú nde ngue'a í zɔ'ɥ. Nɛ gue'a dí du'ɥ gätho yún sɯihɥ ɥ yoho yú pɔngahya Oja. 6 Nɛ nu'ɥ yoho yɥ pɔngahya, din ja yú ts'edi ngue di japi hin din 'ye gätho yɥ pa gue dim pɔngahya bɥ. Nɛ din ja rá ts'edi gue gätho yɥ dehe di japi ngue din ji. Nɛ din ja yú ts'edi hɔnt'a go 'be'a man ɯnbi di ɯnba ra ximhäi, hɔnt'a go ní pa i nde. 7 Nɛ nu'bɥ mi gua'a rá 'bɛfi Oja ɥ, 'bex bi bɔm bɥ ja ra hyähäi ɛmmɛ xɯn hɛ tengu n'da ran dɛtezate, ráam 'bɛhni ra zɪthu ɛmmɛ nts'utho. Nɛ bi mba bɥ, bi zɯ'ɥ yoho yú pɔngahya Oja, nɛ bi dɔha bi hyo ɥ. 8 Nɛ nu'ɥ yú ngɔc'yɛi ɥ yoho bi du, mi 'bɛm bɥ ja ra calle made ra dɔhnini, gue n'dat'a ra hnini guerpɥ bi du ra Hmu mahɛts'i bɥ ja ra pont'i. Nɛ nu'a ran ts'o bin ja bɥ ja ra dɔhnini 'da'angu nan ts'oui bin ja bɥ ja ra hnini Sodoma, nɛpɥ ja ra häi Egipto. 9 Nɛ nhyupa made bi mba yɥ ja'i gätho 'dahma 'dan'yo bɥ na ya gue bi nɛxpɥ gätho yɥ häi, bi hyɛt'ɥ 'bom bɥ xí du. Nɛ him bi japi bi mba nt'ägüi. 10 Nɛ gätho yɥ ja'i i 'bucua ja ra ximhäi bin johya 'bɥ mi du ɥ, nɛ nangue ran johya, bi un yɯn t'unni n'da ngu n'da, nɛ bi hyu yú mbɥi ngue hin di paha mahɔn'a ɥ yú pɔngahya Oja, nguetho bi nu ran ɯnbi nangue 'be'a bi 'yɔrpa ɥ. 11 Pɛ nu'bɥ mi tho a nhyupa made mi 'bom bɥ, pɛ Oja bi un ra xɛhya mahɔn'a, nɛ 'bex bi ndants'ɥ, nɛ gätho to'o bi nu, ɛmmɛ bin su ɥ. 12 'Bex bá ɛ'a n'da ra nde mahɛts'i nts'edi bin ya, bi 'yɛmp'ɥ: "Ba ɛcua ya," bi 'yɛna. Nɛ bi ndex mahɛts'i ɥ, in 'yohɥ n'da ra güi. Nɛ gätho yún sɯihɥ mi 'bäpɥ bi nu 'be'a bin ja. 13 Nɛ nu'bɥ mi mba ɥ yú pɔngahya Oja, 'bex bi 'yɔn ra häi

bɥ ja ra dɔhnini, ɛmmɛ nts'utho. Nɛ ná 'dɛt'a ra xɛqui ra hnini bin ts'oni, yoto mahuahi yɥ ja'i bi du nangue nts'edi ra 'yɔnhäi. Nɛ nu'ɥ yɥ ja'i gue him bi du, ɛmmɛ bin su, nɛ bi 'yɛspa Oja mahɛts'i bɥya. 14 Nuya ná yoho yɯn ɯnbi bi thogui, nɛ 'bex ba ɛ'a ná hyu ran ɯnbi.

Ná yoto ra thɯxi

15 Nɛ nu'bɥ mi huixt' rá thɯxi a ná yoto ram 'bɛhni mahɛts'i gue mi 'bäpɥ, 'bexque nt'ɔde bɥ mahɛts'i xɯn ngu yɥ nde nts'edi bin ya, bi 'yɛna:

Nuya gätho ra ximhäi bi dɔ Oja ma Hmuhɥ,

nɛ'a ra Cristo bi huahni,

nɛ hɔnt'ɥ di manda bɥ hɔn'bɥ go njam'bɥ mazai, bi 'yɛn'ɥ yɥ nde i ya mahɛts'i.

16 Nɛ nu'ɥ 'däte magoho yɥ dɔc'yɛi ngue mi hupɥ ja yún thuts'i di mbä't'a Oja bɥ mi hudi, bin dɔnyahmu nɛ bi dɔnde Oja. 17 Nɛ bi 'yɛm 'bɥ mi dɔnde:

Nu'i ma Oja ahe nte guí hɛmbi,

Nu'i zai guí 'bɥi, nɛ zai gmi 'bɥi,

nuya gá dɯ'mi gá 'berpa yú ts'edi gätho mi'da,

nɛ da zä gui manda xɯn ho 'be'a gätho i ja.

Dí xi ahe jamadi, ngue ya gá 'yuh ni ts'edi tɔte tho.

18 Nu'ɥ yɥ ja'i i 'bɥpɥ hɔnbɥ go hapɥ i ja yɥ häi ɛmmɛ bin cɥɛ

ngue ya bi zɔn ra ora da nu ran ɯnbi.

Nuya bi zɔn ra ora da nu nin juɔnbi, nɛ gätho ɥ xɯn du.

Bi zɔn ra ora gue gui un'dɥ ya 'be'a bi dɔ'ɥ ni 'yɛhɛ nɛ ni pɔngahya.

Nɛ bi zɔn ra ora gue gui un'dɥ yɯn t'unni gätho bi 'yɛc'yɛi,

hɔnt'a go to'o i ja yú ts'edi, nɛ'ɥ hin'yɥ yú ts'edi.

Nɛ bi zɔn ra ora, gue gui jua'ɥ gätho to'o di ɯnba yú mijá'ihɥ, bi 'yɛn'ɥ.

19 Nɛ nu'bɥ mi gua'a bi man'ɥ yɥ dɔc'yɛi, dra Xuuagä dá nugä nsoqui ra dɔnijá mahɛts'i. Nɛ dá nugä ra huada i hɔpɥ mbo, guerpɥ m'be'ts'i ran hoqui bi 'yɔt'ui Oja ɥ yú 'yɛc'yɛi. Nɛ bin ja nts'edi ra huɛi, nɛ bin thoni, nɛ yɯn

gäni, ne bin ja n'da ra 'yãmhäi, ne bi hyøh yun do.

12

Ra xisu ne ra jãrga

¹ Ne dá hant'a n'da ran t'uti xun ndoho bu magats'i, ngue n'da ra xisu mi he ra hyadi ngue rá pahni, ne mi tɔpu ja ra zana. Ne mi hu'ts'a n'da ra corona gue min 'youi 'de'mayoho yu sɔ. ² Ne nu'a ra xisu mi hãt'uhni a, ne emme mi mbafi ngue xun u, ngue nde dim 'buh rá t'uhni. ³ Ne bi nequi bu man'da ran t'uti tengu n'da ra jãrga xun ndoho ne xun theni, emme nts'utho. Ne nu'a ra jãrga mi ja yoto yú yã, ne n'da ngu n'da yú yã mi hu'ts' yu corona. Ne mi ja 'det'a yú dani. ⁴ Ne nu'bu mi uan'na rá 'yozu, bi hyøm bu häi ná hyu nets'i yu sɔ mi ja bu mahets'i. Ne nu ra jãrga 'darbu mi 'bãhmi ra xisu, i nde da zap'a rá t'uhni 'bu bim 'bui. ⁵ Ne bim 'bu'a n'da ra ts'unt'u, rá t'uhni ra xisu buya. Ne guehna ra ts'unt'u din ts'ut'abi gãtho yu häi, ne njon di japi da mbesta'a da ma. Pe nu'bu mim 'bui, bi jamansu Oja, ne 'bex bi zixpu mahets'i bí ja rá ts'edi. ⁶ Pe nu ra xisu bi 'dagui, bi mba bu ma'ueni guepu bi hocua Oja dim 'bui n'da mahuahi ne yociento ne hyate pa. Ne din ja bu 'be'a gãtho da hyoni. ⁷ Ne nu bu mahets'i bin ja n'da ra dãsu, nu'a rá ngurba m'behni Oja mahets'i ngue ra Miguel ne gãtho u mi'da yúm 'behni Oja mahets'i, bin sũhmbu a ra jãrga ne'u gãtho yú 'yẽhe a ra jãrga. ⁸ Pe nu'a ra jãrga him bi dãha, ne Oja him bi japi dim 'bupu mahets'i buya. ⁹ Ne bi thøn'a thi bu mahets'i a ra jãrga, guet'a ra c'eyã, ra zĩthu a, rá thuhu ra Satanás, gue i hãte gãtho ua ja ra ximhäi gue'bu rá mbadi thoho. ¹⁰ Ne nubuya nugã dra Xuuagã dá ocã n'da ra nde mahets'i nts'edi bin yã bi 'yena: "Ya bi zøn ra pa da yan'u yu 'yẽc'yẽi, ne da nu a rá ts'edi Oja, di manda rá ts'edi Oja u, ne a ra Cristo. Nguetho ya bi thøn'a thi bu mahets'i ra zĩthu ngue nzai madi yap'u ma cuhu bu ja rá hmi Oja ma pa ne ra xui.

¹¹ Pe gue'a rá ji ra Jesús, tengu'bu ra De'yo, ní dap'a ra zĩthu u yu 'yẽc'yẽi, ne'bu i ma ngue ẽc'yẽi ra Jesús, ne'bu hingui su da du. ¹² Janangue'a dan johyahu gãtho dí 'bũhmbu mahets'i. Pe ndumbui thoho ahũ gue guí 'bũhmbu bu ja ra häi, nepu ja ra dejã, nguetho bi zøm bu ja ra ximhäi ra zĩthu, ne emme in cue. I paði him maya'a yu pa din ja rá ts'edi bu," bi 'yẽn'a ra nde dá ocã bin yã bu mahets'i. ¹³ Ne nu'bu mi nu ra jãrga zĩthu ngue bá t'ent'ua häi, bi gu'a ra xisu gue bim 'buh rá ts'unt'u. ¹⁴ Pe nu'a ra xisu bi mba nt'unni yoho yu zahua tengu n'da ra pents'u xun ndoho, ne bi zãgui bi mba ma'ueni guepu him bi zã bi bent'a ra jãrga. Ne bi mba ma jamansu bu hyu jeya made. ¹⁵ Nu ra jãrga buya bi bøn ra dehe rá nde, tengu'bu n'da ra dathe xun ndoho, ẽna xtãn dux'a ra xisu ra dehe. ¹⁶ Pe Oja bi xoc'a n'da ra hyãhäi guepu bi yu'a ra dehe bi bøm bu rá nde ra jãrga. ¹⁷ Pe nu ra jãrga buya emme bi de ra cue nangue'a ra xisu, ne bi mba bi zu'u gãtho mi'da ngue rá 'yu'a ra xisu, gãtho u gue bi 'yøt'a bi man Oja ne bi den'du 'be'a bi man'a ra Jesús.

13

Ran t'uti bi bõxpu ja ra dejã, ne ran t'uti bi bõxpu ja ra häi

¹ Ne bi mba bim 'bãpu ja ndenthe a ra jãrga zĩthu. Ne nugã dra Xuuagã dá nu man'da tengu n'da ra zate, bi bõxpu ja ra dãdejã. Ne nuna ra zate mi ja yoto yú yã, ne 'det'a yú dani, guepu mi ja 'det'a yu corona. Ne mán t'o't'i bu yú yã yú thuhu zẽhe a ra zate ẽmbi guesẽ Oja, ne bi ma mants'o nangue Oja. ² Ne nuna ra zate dá nu, gue bi bõxpu ja ra dejã, tengu n'da ram hmasni, pe nu yú gua tengu yú gua yu oso, ne nu u yú nde, tengu yú nde yu león. Ne nu'a ra jãrga bi un zẽhe rá ts'edi ná yoho ra zate gue xí bõxpu ja ra dejã. Ne bi un ran t'ẽdi di manda bu hapu i ja rá ts'edi ra jãrga zĩthu, emme xun ngu ra ts'edi mi ja a. ³ Nu'a n'da rá yã mi ja bu n'da ra seni ngue mí ẽmbi dí du a, pe bi zã. Ne gãtho yu jã'i

mi 'bucua ja ra ximhäi, bi denni, ne bi hyonya thoho nangue rá ts'edi mi ja. ⁴ Ne nu u yu ja'i bi dände ra jarga, nguetho ya xi un rá ts'edi ra zate xi bøxpø ja ra de ja. Ne bi dände ra zate, ne bi 'yena: "Njo'o man'da tengu na, ne njo'o to'o da zä din sahmi na." ⁵ Ne bin t'un rán t'edi ra zate xi bøxpø ja ra de ja, da man ra ts'ore xun ts'o nangue Oja. Ne bin t'un ran t'edi din ja rá ts'edi yote ma yozna. ⁶ Ne nu'bu mí nya, emme xun ts'o bi ma nangue Oja. Bi ndøm mánts'o rá thuhu Oja, nepu bí 'bui, ne gätho u i 'bupø mahets'i. ⁷ Ne bin t'un ran t'edi ngue din sahmbu yú t'uhni Oja ngue di japi di 'be'u. Ne bin t'un ra ts'edi ngue di manda gätho ná ngu yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gätho yu häi, ne gätho 'dahma 'dan'yo bu na ya yu ja'i, gätho yu hnini. ⁸ Ne gätho yu ja'i bi dände a. Pe him bi dände u xmán t'o't'i yú thuhu bu ja rá søcuø ra Jesús gue bi 'yo't'a ra T'ude'yo gue'a bi tho. Ne ya mán t'o't'i bu u yú thuhu u 'bu má hin'yu ra ximhäi, im ma to'o i ja ra temazai. ⁹ Nu'u to'o i ja yú zagu, dami 'yøhmbu xun ho ya. ¹⁰ Nu'a to'o di un ran unbi yu ja'i gue da got' ra fädi, ne se a da nu ran unbi ngue da mba njot'i. Ne to'o din hote ngue di sente, ne se a da nu ran date ngue da ts'eni. Janangue'a to'o gätho u yú t'uhni Oja, jatho hønt'a da bæni gue yú yante Oja, ne hin din xømbui. ¹¹ Ne nubaya dá nu man'da ran t'uti gue bi bøxpø ja ra häi, ne mi ja yoho yú t'udani tengu n'da ra t'ude'yo. Pe nu'bu mín ya emme nts'utho tengutho ra jarga zithu. ¹² Ne nu'a ran t'uti xi bøxpø ja ra häi bin ja rá ts'edi tengu ra zate ngue xi bøxpø ja ra dade ja ngue mi ja n'da ra seni a n'da rá ya gue xi zä. Ne bi japi gätho i 'bucua ja ra häi da dände ra mbudi ra zate. ¹³ Ne nu'a ran t'uti gue bi bøxpø ja ra häi, bi 'yøt' yun t'uti nts'utho, bi japi bá çah mahets'i ra sibi ngue da nu yu ja'i. ¹⁴ Ne bi hyät' yu ja'i gätho 'bucua ja ra ximhäi 'bu mi 'yøt' yu hyonya nt'øt'e. Ne høn'bu i 'bäpu ja rá hmi ra zate xi bøxpø ja ra de ja, bi zä bi 'yøt'u. Ne bi xih yu ja'i da

'yøt'a n'da ra nyoguido tengu ra zate xi bøxpø ja ra de ja, gue mí ja ra seni bu ja n'da rá ya, ngue xi zä. ¹⁵ Ne nu'a ran t'uti gue bi bøxpø ja ra häi, bin t'un ran t'edi di japi dim 'bu a ra nyoguido nt'øt'e tengu ra zate bi bøxpø ja ra de ja. Ne di japi din ya. Ne bi japi da mba ntho gätho to'o him bi dände a. ¹⁶ Ne bi manda ngue gätho yu ja'i din ja rá hmepya ra nyoguido bu ja rá de nepu ja rán 'yei, madague'a hønt'a go má ja'i, gätho i ja yú ts'edi ne'u hin'yu yú ts'edi, gätho yu membeti ne gätho yu hyoya, gätho yu 'yehø ne gätho ngue hing yu 'yehø, gätho yu ja'i jatho din ja ra hmepya. ¹⁷ Ne hingui sä n'da ra ja'i dim pä o gue din tai 'bu hin di nequi rá hmepya ra zate xi bøxpø ja ra de ja, nu bu ja rá ja'i. Gätho jatho din ja ra hmepya ngue nam bøni rá thuhu, o rá número, rá hmepya rá thuhu ra zate. ¹⁸ Jatho gan 'yomfēnihø xun ho ngue gui pøhmbu 'be'a nam bø'n'a rá número ra zate, nguetho nu rá número, 'dato ciento ne hyäte ma 'dato, rá número n'da ra ja'i.

14

Bin tuhu u bim pøhø

¹ Ne nubaya dá nugä ra Jesús ra T'ude'yo i 'bäpu ja ra nyuni t'ēmbi Sión. Ne mi 'bähmbu ra Jesús n'da ciento ne yote ma goho mahuahi yu ja'i ngue gätho i ja bu ja yú de rá thuhu ra Jesús ne rá thuhu rá Ta. ² Ne dá øcä n'da ra nde bu mahets'i nt'øde tengu yu dehe xun ngu emme di hi ne tengu ran gäni nts'edi di thoni. Ne dá øcä tengu'bu yu arpa'bida xun ngu i pei. ³ Ne nu'u n'da ciento ne yote ma goho mahuahi bi yan Oja bu ja ra ximhäi, ne bin tupu n'da ra thuhu ma'da'yo bu ja rá hmi Oja gue'a i huxpu ja rán thuts'i, ne gueru 'bäh yun t'uti i 'bui, ne yu dacyei. Ne njo'o mi'da bi zä bi bæ a ra thuhu. ⁴ Ne nu'u, gätho xun hotho u, gue hønt'a Oja mbēni. Ne i ten'na ra De'yo hønbu go hapu da mba. Ne nu'u gue bi yam bu ja ra ximhäi bu 'buh mi'da yu ja'i, yun t'unni man'da xun ho bin t'un Oja ne ra De'yo. ⁵ Ne

xinga n'da ra fehni bi thɪnba ɯ, xɔgue xingui ts'ɯ yɛ ts'oqui bɯ na nu Oja.

Nu'a bi man'ɯ hyu yɛm 'behni Oja mahɛts'i

6 Nɛ nubɯya dá nugä man'da ram 'behni mahɛts'i mi 'yo inde bɯ mahɛts'i, nɛ i cɔ ra sɔcuɔ nt'o't'i bɯ ran ho ma'da'yo hin njɔm'bɯ da guadi nɛ da mba gätho nangɯni ra ximhäi. Da mba bɯ gätho yɯ häi nɛ nu yɯ ja'i 'dahma 'dan'yo bɯ na yɔ da 'yɔde hɔnt'a go to'o ní ja'i. 7 Nɛ nu'a ram 'behni mahɛts'i nts'ɛdi bi 'yɛna: “Dami numansuhɯ Oja nɛ gui 'yɛspahɯ rá ts'ɛdi nuɪxte a, nguetho ya bi zɔn ra ora da 'yɔt' rán juɔnbi Oja. Dami thɔndehɯ a ya, gue'a gue bi 'yɔt' mahɛts'i nɛ bi 'yɔt' ra ximhäi. Nɛ bi 'yɔt' yɯ dejɔ nɛ bi 'yɔt' yɯ mbɔthe,” bi 'yɛna. 8 Nɛ nu'a man'da ram 'behni mahɛts'i mahɔn'a bi den'na rá mbɛdi m'behni, nɛ bi 'yɛna: “Ya bin theh rá ts'ɛdi ra dɔhnini Babilonia ngue ɛmmɛ mi ja rá ts'ɛdi. Nguetho nu'ɯ yɯ ja'i mi 'bɯpɯ bi xɔndi gätho ra ximhäi a ran 'yomt'ɛni mí ɔzɛɛ. Nɛ gätho ɯ bi 'yɔt' ran ts'o tengu n'da ra ɪti gue com'ma rá sɛi gätho mi'da,” bi 'yɛna. 9-10 Nɛ nu'a ná hyu ram 'behni mahɛts'i bi den'na ná yoho, nɛ nts'ɛdi bi 'yɛna: “To'o gue da dɔnde ra zate gue bi bɔxpɯ ja ra dejɔ, nɛ ra nyoguido, ngue i ja rá hmɛpya bɯ ja rá dɛ o guerpɯ ja rá 'yɛ, da nu hangu nangu rá ts'ɛdi rá cue Oja. Nu Oja xingui ts'ɯ da 'yɛ'ts'a ran ɯnbi di un'ndɯ nangue rá cue. Nɛ da nu a ra Jesús ra Dɛ'yo nɛ yɛ hogam 'behni mahɛts'i 'bɯ bin t'un'na, ngue ra sibi n'youi ra dɛspi. 11 Nu'a ra 'bifi i pɔm bɯ njɔm'bɯ din hɛ a hɔnt'bɯ go njɔm'bɯ mazɔi. Nɛ nu'ɯ i 'bɯpɯ njɔm'bɯ din hɛ a ran ɯnbi i nu ɯ ma pa nɛ ra xui. Gue'ɯ gätho bi dɔnde ra zate xí bɔxpɯ ja ra dejɔ, nɛ ra nyoguido, gätho ɯ i ja bɯ ja rá ja'i rá hmɛpya nɛ rá thuhu ra zate. 12 Pɛ nu ahɯ gyɯ 'yɛc'yɛihɯ pɛ nde'bɯ man'da gui hyɔdumbɯihɯ gui thoc ni t'ɛc'yɛihɯ nɛ gui hyäthɯ yɯn ɯnbi. Nguetho yɔ t'ɯhni Oja ɯ gätho di thoqui i ɔt' yán t'ɛdi nɛ di thoqui i ɛc'yɛi ra Jesús,” bi

'yɛn'a ná hyu rá m 'behni Oja mahɛts'i. 13 Nɛ nubɯya bi 'yɛngä man'da ra nde dá ɔcä mahɛts'i: “Dami 'yo't' ya 'bɛ'a ga xi a i. Din johya thoho gätho ɯ xɯn du 'bɯ ya mí ɛc'yɛi a ra Hmu Cristo mahɛts'i. Majɔpi thoho, ɛn'a rá Hogandɔhi Oja, nguetho din säya a rá 'bɛfi mi ɔt'e. Nɛ nu'a ran ho mi ɔt'ua ja ra ximhäi ɯ, nɛ nubɯ mahɛts'i da nu rá muui bɯ.”

Rán sofo ra ximhäi

14 Nɛ dá nu n'da ra güi xɯn t'axi thoho nɛ mi hu inde bɯ ja ra güi a n'da tengu n'da ra ja'i. Nɛ mi hu'ts'a n'da ra corona ra oro. Nɛ mi hɔ ra mbore theni ɛmmɛ hɛt'i. 15 Nɛ bá pɔm bɯ rá dɔnija Oja mahɛts'i man'da rá m 'behni Oja, nɛ nts'ɛdi bi xi a mi hupɯ ja ra güi: “Dami 'yɔrpa yɯ ja'i bɯ häi tengu'bɯ da hɛc yɯ uva xɯn yɔxpɯ ja ra nuɔndät'o. Nguetho ya bi zɔn ra ora gue gui pɛ'ts'ɯ bin ja bɯ ni huɔhi,” bi 'yɛn'a rá m 'behni Oja. 16 Nɛ 'bex bi 'yɔt'a mi hupɯ ja ra güi tengu xi sifi. 17 Nɛ man'da ram 'behni bá pɔm bɯ ja rá ngu Oja mahɛts'i nɛ'a mi hɔ n'da ra mbore theni ɛmmɛ i hɛt'i. 18 Nɛ xɔ bá pɔm bɯ man'da rá m 'behni Oja bɯya guerpɯ ja rá mɛxa yán t'unni Oja, nɛ nu'a di manda da dɛ ra sibi bɯ. Nɛ nts'ɛdi bi xi a ram 'behni gue mi hɔ ra mbore theni: “Dami 'yɔt' ya tengu i ɔt' yɯ ja'i 'bɯ i hɛc yɯ uva hingui ho nguetho bi zɔn ra ora gue da nu ran ɯnbi ɯ nangue rán juɔnbi Oja,” bi 'yɛna. 19-20 Nɛ njabɯ bi 'yɔt' rá m 'behni Oja, tengutho 'bɯ di pɛt yɯ uva nɛ da 'yɛn bɯ ja ran the'mi da bɔn rán gui bɯya. Nɛ tengutho ra ja'i i nɛ't'ɯ yɯ uva da bɔn yán gui, nɛ ngutho da 'yɔrpa ɯ to da zɛmbi, da nu rá cue Oja ɛmmɛ nts'utho. Janangue'a ran t'uti ngue bi mbän rá ji. Nɛ bi 'yɔrpa ja ra ndehnini, nɛ ɛmmɛ xɯn ngu ra ji bi mbäni, hyuciento kilómetro nan jɔnni, nɛ nan hɛ tengu 'bɯ da hɛcɛpɯ ja yɔ nde yɯ fani a ra ji bi 'yugui.

15

Yoto yɛm 'behni di manda yoto yɯn ɯnbi

¹ Ne nugä dra Xuuagä dá nu man'da ran t'uti b_u mahęts'i, ne ęmme dá hyonya thoho. Mi 'bähmb_u b_u yoto yám 'behni Oj_u mahęts'i, gue _u di manda yoto y_un _unbi din ja ua ja ra ximhäi, ne nu'b_u bi thoh y_un _unbi, ya bi thoh rá cue Oj_u b_uya. ² Ne dá nu n'da ra xito di nequi tengu ra deja, rá c_uh_u x_un theni tengu ra sibi. Ne gätho mi 'bäp_u ja ra xito, gue'_u gue him bi d_unde ra zate xí b_uxp_u ja ra dehe, bi zedi, him bi d_unde ra nyoguido ngue ra p_ute a, ne xím bin jap'a rá número o rá thuhu a. Ne n'da ngu n'da mi h_u y_u 'bida, ngue y_u arpa xí un'na Oj_u _u. ³ Ne gätho mi 'bäp_u bin tuh rá thuhu ra Moisés rá 'yęhe Oj_u, ne bin tuh rá thuhu ra Jesús rá D_u'yo. Bi 'yęn'_u:

Nu'i ma Oj_u ahe, ma Hmu ahe, nuixte thoho ni ts'edi, ęmme x_un ho i, ne ma hyonya thoho nin t'ot'e.

Maju_uni nin t'ot'e x_un hotho _u.

Nu'i grá hoga ts'ut'abi maz_ui.

⁴ Xinga n'da dim 'b_ui gue hin da d_unde i, gue hin da numansu ni thuhu, nu'i ma Hmu ahe.

H_un'a thoho i x_un ho i, ma Oj_u ahe.

Gätho h_unt'a go 'be'a má nde da d_unde i,

nguetho gätho ya bi nu ngue x_un ho 'be'a gätho guí ot'e, bi 'yęn'_u.

⁵ Ne nub_uya dá nu nsoqui n'da ra jut'i i ja b_u mbo rá d_unij_u Oj_u b_u mahęts'i, guerp_u m'be'ts'i y_un t'ędi bi 'yo't' ra Moisés. ⁶ Ne yoto yám 'behni Oj_u ngue di manda y_un _unbi b_u ja ra häi bi b_um b_u. Gätho i he y_u pahni x_un t'axi ngue ra lino, ne gätho bi du't' y_u tija ra oro. ⁷ Ne nu'a n'da ran t'uti mí 'bäp_u bi un'i yoto y_u ximbo bi un'nd_u yám 'behni Oj_u. Gätho ma yudi rá cue Oj_u, ne nu'b_u 'dah mi'da da mbän _u mí po b_u ja ra ximbo, gätho y_u ja'i i'b_ucua ja ra ximhäi da nu rá cue Oj_u, gue i 'b_ui maz_ui. ⁸ Ne gätho rá nij_u Oj_u b_u mahęts'i ma yudi rá ts'edi ne rá nuixte Oj_u tengu ra 'bifi 'b_u i yup_u mbo ra ngu. Ne xinga n'da sä da y_urp_u asta gue'b_u bi gua'a rá 'be'fi _u yoto y_um 'behni gue di manda yoto y_un _unbi ua ja ra ximhäi.

16

Y_u ximbo i po y_un _unbi ngue rá cue Oj_u

¹ Ne dá ocä n'da ra nde gue bi b_um b_u ja rá d_unij_u Oj_u. Ne nu'a ra nde bi xi _u y_um 'behni: “Dami fämhb_u b_u ja ra ximhäi rán _unbi Oj_u nts'utho i po _u yoto ni ximboh_u,” bi 'yęna. ² Nu rá mb_udi ram 'behni bi mbäm b_u ja ra ximhäi rá cue Oj_u mí po b_u ja rá ximbo. Ne gätho y_u ja'i gue bin ja rá hmępya a ra zate xí b_uxp_u ja ra dehe, ne'a ra nyoguido ngue i th_unde _u, bi nu ran _u ngue y_u s_usi x_un ts'otho.

³ Nub_uya ná yoho ram 'behni mahęts'i bi mbän a rá cue Oj_u mi po b_u ja rá ximbo, b_u ja ra d_udeja. Nu'a ra dehe b_uya bin ja tengu rá ji n'da ra ja'i x_un du. Ne gätho mi 'b_up_u mbo ra deja bi du. ⁴ Ne ná hyu ram 'behni mahęts'i bi mbän'a rá cue Oj_u mi po b_u ja rá ximbo hap_u ja gätho y_u d_uthe ne gätho y_u mb_uthe. Gätho ra dehe mi po b_u bin ji. ⁵ 'Bex dá ocä rá nde rá m 'behni Oj_u gue'a bi _unba y_u dehe bi 'yęna: “Nu'i ma hoga Hmu, ma Oj_u i, z_ui guí 'b_ui ne gmí 'b_ui, x_un hotho gätho nin ju_unbi, nguetho rán säui _u gá _unbi. ⁶ Ya gá un ra ji da zi _u, nguetho bi hyo _u nim 'behni b_u häi ne ni p_ungahy_u. Nuya gá cospa ra pengui nangue 'be'a bi 'y_ut'_u,” bi 'yęna. ⁷ Ne dá ocä n'da ra nde bi b_um b_u ja ra m_uxa guerp_u mí ja yán t'unni Oj_u, i ęna: “Ma Hmu i Oj_u nuixte ni ts'edi x_un ho, nju_untho a nin ju_unbi, ngue rán säui _u,” bi 'yęna.

⁸ Ne nu'a ná goho rá m 'behni bi mbäm b_u ja ra hyadi a rá cue Oj_u mi po b_u ja rá ximbo. Ne ęmme bin ja rá ts'edi ra hyadi ngue bin z_u _u mi 'b_up_u ja ra ximhäi nangue nam pa ra hyadi.

⁹ Ne nu'_u gue bi nu ran _unbi nangue rá ts'edi ra hyadi, bi nd_umants'o rá thuhu Oj_u, gue'a bi manda y_un _unbi, p_u guexta'a him bi 'yęspa Oj_u, him bi päh yán 'yomfęni _u. ¹⁰ Nuya ná cat'a ram 'behni bi mbäm b_u rá cue Oj_u mi po b_u ja rá ximbo, ne bi mbäm b_u hap_u i ja rá ts'edi ra zate xí b_uxp_u ja ra dehe. Ne nup_u hap_u ja rá ts'edi, gätho x_um 'bexui thoho b_u. Ne nu'_u y_u ja'i

gue i 'bupɸ bi zase yá jani nangué ran unbi bi nu. ¹¹ Ne bi c'amants'otho Oja nangué yɸn ɸ, ne nangué yɸ sasi mi ja. Pe guexta'a him bi 'ye'ts'a ran ts'o mi øt'e, him bi päh yán 'yomfɸni. ¹² Ne nu'a ná 'dato ram 'behni bi mbäm bɸ rá cue Oja mi po bɸ ja rá ximbo, bi mbäm bɸ ja ra dæthe xɸn ndoho t'ɸmbi Eufrates. Ne bi xä ra dehe ne 'bex bi 'yo't' ra dæthe ngue da zä da thopɸ yɸ ts'ut'abi gue ní 'yɸpɸ ní bøx ra hyadi. ¹³ Ne nugä dra Xuuagä, dá nu hyu yɸ ts'onthi di nequi tengu yɸ 'ue, ngue bi bøm bɸ ja rá nde ra jarga zithu, neɸɸ ja rá nde ra zate xí bøxpɸ ja ra deja, ne bi bøm bɸ ja rá nde ran t'uti xí bøxpɸ ja ra häi, gue ra hyäte pøngahya. ¹⁴ Nguetho nu'ɸ, gue'ɸ yá ts'onthi ra zithu ɸ i ja yá ts'edi ngue da 'yøt' yɸ hyonya nt'øt'e. Ne nu'ɸ bi mba bɸ gätho ná ngɸni ra ximhäi, hønɸ go hapɸ 'bɸh yɸ ts'ut'abi, ngue bi japi di pɸt yɸ ja'i. Ngue din ja ra dæsi din sɸhmbɸ Oja. Ne nu'a ra pa din ja ra sæi gätho da nu rá ts'edi Oja nuixte. ¹⁵ Ne dá øcä rá nde ra Jesucristo ngue bi 'yɸna: “Gui 'yøhmbɸ ya, nugä ba ɸcä tengu n'da ra bɸ. Hinga mfadi njam'ɸ ga søhø. Din johya thoho ɸ gue him bin aha pe bi jamansu yɸ he dá unni, janangué'a hin din 'yahe ne hin din 'yasä bɸya, ngue im benthø a ran hoqui dá ørpa ɸ, janangué'a hin di nequi yá ts'oqui, ne hin da mbe'ts' yá sä,” bi 'yɸna. ¹⁶ Ne gätho bim peti bɸ yɸ ts'ut'abi ne yɸ ja'i bɸ ja ra xequi t'ɸmbi Armagedón, ngue yá nde yɸ hebreo a. ¹⁷ Nuya ná yoto ram 'behni bi mbäm bɸ rá cue Oja mi po bɸ ja rá ximbo, bi huic ran dahi 'be'a mi po bɸ. 'Bex bi t'ø a n'da ra nde bi bøm bɸ ja rá nijä Oja mahɸts'i, guerpɸ i hu inde Oja. Ne nu'a ra nde bi 'yɸna: “Ya da guadi gätho man ts'ɸmbi,” bi 'yɸna. ¹⁸ Ne 'bex bi hyät'i nts'edi yɸ huei, ne nts'edi bin thoni yɸ ngäni. Ne bin ja n'da ra 'yänhäi nts'edi hin jam'ɸ bi nu n'da ra ja'i tengu na, asta gue'ɸ go mim 'ɸ ɸ yɸ mbudi thoho yɸ ja'i. ¹⁹ Nu ra 'yänhäi bi xen'a ra dahnini Babilonia, hyu xequi bi bøni. Ne gätho mi'da yɸ hnini hønɸ go hapɸ mi ja bi guadi.

Ne bi bɸn Oja gue xɸn ts'otho mi øt' yɸ ja'i 'bupɸ ja ra dahnini Babilonia, ne nts'edi bi unba ɸ, nangué rá cue nts'edi a, asta gue'ɸ go min theh rá cue Oja. ²⁰ Ne gätho yɸ t'uhäi i ja bɸ ja yɸ deja bim 'bedi. Ne gätho yɸ nyuni ne yɸ t'øhø bim 'bedi, hin'yɸ bɸya. ²¹ Ne 'bex bi dæpɸ mahɸts'i yɸn do ɸmme nts'utho nguetho yote kilo nán hyɸ n'da ran do, bi zɸ i 'da yɸ ja'i. Pe nu ɸ yɸ ja'i bi c'amants'o Oja nangué ran unbi nts'edi bi nu nangué yɸn do.

17

Ra ngurpa 'yomt'ɸni xisu

¹ Ne nu'a n'da ɸ yám 'behni Oja mahɸts'i gue'a mí ja n'da ra ximbo, bi xicä: “Ba ɸhe ga ut'a i rán juanbi Oja da nu ra 'yomt'ɸni xisu i hupɸ ja yɸ dehe 'dahma 'dan'yo bɸ gätho ra ximhäi. ² Nu'ɸ yɸ ts'ut'abi bɸ ja ra ximhäi bi 'yøthɸ ran ts'o a ra 'yomt'ɸni xisu. Ne yɸ ja'i 'bæcua ja ra ximhäi bi xänba bɸ gue da 'yøt' ran ts'o guerpɸ 'ɸ a ra 'yomt'ɸni xisu. Gätho mi øt' ran ts'o tengu'ɸ iti thoho,” bi 'yɸm 'ɸ mi xiqui. ³ Ne nubɸya nu rá m 'behni Oja bi zixcä bɸ ja n'da ra huenhäi ma'ueni njon mi 'bupɸ. Ne nu rá Hogandahi Oja bi jaqui gue dá handi, ne dá nugä a ra xisu i hux'a n'da ra zate xɸn theni. Nu ra zate mi ja yoto yá yá ne 'det'a yá dani, ne nt'o't'i bɸ ja rá ja'i ɸna jase rá ts'edi, gue rá thuhu ɸna guesɸ Oja. ⁴ Nu ra xisu mi he n'da ra hoc'bøt'e xɸn jupoi ne xɸn theni. Ne ɸmme madín 'yøt'e xɸn ho nangué yɸ thebe ne yɸm fo'yɸ ra oro ne yɸ ts'ungu ɸmme xɸm hmadi thoho, ne hønt'a go mi cuat rá pahni. Ne mi the n'da ra tasa ra oro. Pe gätho 'be'a mi po ra tasa ra hmɸpya nangué gätho yɸn ts'o mi øt' ra xisu. ⁵ Ne nubɸ ja rá dɸ nt'o't'i bɸ rá thuhu: “Ra dahnini Babilonia, ngue ja rá ts'edi tengu'ɸ rá mbe gätho yɸ 'yomt'ɸni ne tengu'ɸ rá mbe gätho i øt' ran ts'o hønɸ go hapɸ i ja ra ximhäi,” bi 'yɸn'a ra t'ohni. Pe hin da bæse n'da 'be'a ním bøn'a. ⁶ Ne dá hant'a ra xisu, tengu 'ɸ iti thoho nangué yá ji

u gätho bi hyo 'b_u mi den Oja ne'b_u mi mamp'a rá m hman ra Jesús. Ne nugä drá Xuuagä, dadí hyonya thoho 'b_u má nugä a n'da ran t'uti. ⁷ Ne nu rá m 'behni Oja mahęts'i bi xiqui: "O gadí hyonya thoho, nguetho ga xi a ya 'be'a ni hmępya a ra xisu, ne 'be'a ni hmępya a ra zate i hux'a ra xisu, gue i ja yoto yá yą ne i ja 'det'a yá dani. ⁸ Nu'a ran t'uti ngue ra zate gá nu, pe gue'a n'da mi 'b_ui, ne hingui 'b_uh ya, pe him ma ya'a ba ęhe mahon'a, da bøm b_u ja ra hyähäi ęmme xan hę. Ne m'bejua da nu ran dąte xan ho hin dim 'b_uh mahon'a. Ne gätho y_u ja'i ngue hinga nt'o't'i yá thuhu b_u ja ra sũa q_u mahęts'i, gue bi t'orp_u 'b_u ma hin'y_u ra ximhäi, di hyonya thoho 'b_u bi nu mahon'a tengu b_u í hnu ra zate. Nguetho mi 'b_ui, ne njo'o ya, pe dim 'b_ui mahon'a. ⁹ Nu'u to'o i ja yán 'yomfęni xan ho, sä da bądi 'be'a nim bøn a ra hmępya. Nu yoto yá yą ra zate ra hmępya ngue u yoto y_u nyuni guerp_u i hu a ra xisu. ¹⁰ Ne ra hmępya gue'u yoto y_u ts'ut'abi, ngue y_u ts'om'bäi thoho. Bi du u cat'a ne nu ná 'dato i 'b_up_u ya, ne ná yoto dim 'b_ui, pe hingan ya'a din ts'ut'abi. ¹¹ Ne nu'a n'da, ná hyąto ra ts'ut'abi b_uya, gue'a gue mi 'b_ui, pe njo'o ya. Nu'b_u bá ęh mahon'a, di manda tengu u yoto y_u ts'om'bäi ts'ut'abi, pe m'bejua da mba da nu ran unbi mazai. ¹² Ne nu'u yá dani ra zate gá nu, y_u hmępya ngue 'det'a y_u ts'ut'abi din ja yá ts'edi 'da y_u t' u ora tho ne da gomhb_u rá ts'edi ra zate. ¹³ Ne gätho y_u ts'ut'abi 'dat'a da bęni ngue di un ra ts'edi di manda ra zate. ¹⁴ Ne gätho y_u ts'ut'abi da z_ua ra Jesús ra Dę'yo. Pe nu'a ra Jesús da dąha, nguetho ra Hmu a nanguie gätho mi'da y_u hmu, ne ra hmuts'ut'abi nanguie gätho mi'da y_u ts'ut'abi. Ne nu'u gätho din 'yoh_u ra Jesús 'b_u bi dąhą, gue'u bi zon Oja u, ne bi huahni, ne him bi 'ye'ts'a ní dęni," bi 'yęn'a ram 'behni. ¹⁵ Ne nu rá m 'behni Oja mahęts'i xø bi xicä mahon'a dra Xuuagä: "Nu y_u dehe gá nu guerp_u mi huh ra xisu, ra hmępya

a nanguie gätho mi'da y_u ja'i i 'b_uh nanguni ra ximhäi, gätho y_u häi gätho y_u nde 'dahma 'dan'yo b_u na yą. ¹⁶ Ne nu y_u dani gá nu, ngue yá hmępya y_u ts'ut'abi, ne'a ra zate, m'bejua da z_u a ra 'yomt'ęni xisu u. Ne nu'u da hyącp_i 'be'a gätho mi ja a ra xisu, ne da zap rá ngoc'yęi a, ne da 'yu'ma ra xisu nanguie ra sibi. ¹⁷ Nguetho Oja bi bęnba y_u ts'ut'abi da 'yøt'e tengu mim bęn Oja, ngue n'da ngu n'da u di un rá ts'edi ra zate di manda, asta gue'b_u go bin ja 'be'a bi man Oja ngue din ja. ¹⁸ Ne nu'a ra xisu gá nu b_u, rá hmępya ra dąhnini gue'a di manda y_u ts'ut'abi a, nanguie gätho y_u häi i ja ua ja ra ximhäi," bi 'yęn'a ram 'behni.

18

Bi 'beh rá ts'edi ra dąhnini Babilonia

¹ M'bejua dá nugä man'da ram 'behni bá cąh mahęts'i, ne ęmme i ja rá ts'edi. Ne i ja rán nequi, bi hyät ra ximhäi 'b_u mi gąi, tengu ra hyadi. ² Ne ęmme ts'edi bin yą, bi 'yęna: "Bi guahya, bi guahya rá ts'edi ra dąhnini Babilonia. Ne hont'u y_u zįthu dim 'b_up_u, ne gätho y_u ts'onthi. Ne i 'b_up_u hont'a go 'be'a mán ts'o, ne y_u doja gue hingui ho øt'e, xan ts'otho. ³ Nguetho nu y_u męngu b_u bi xänba ran ts'o gätho y_u ja'i mi søm b_u gue i 'b_uh ná nguni ra ximhäi. Ne gätho y_u ts'ut'abi bi gomhb_u ran ts'o ra hnini, ngue tengu'b_u ra 'yomt'ęni xisu b_u. Ne xan ngu y_u ja'i 'da n'danni yá häi, bim męmbeti 'b_u mí mbäp'u 'be'a gätho bi numanhose y_u męngu b_u ja a ra hnini," bi 'yęn'a ram 'behni. ⁴ Ne dra Xuuagä dá øcä man'da ra nde bí 'yęh mahęts'i, bi 'yęna: "Ba ęhe gätho y_u ja'i ngue ma mbętigä, dami pøm b_u ja ra dąhnini, gue hin gui cohma øt'eh_u ran ts'o i ja b_u, ne hin guin nuh_u ran unbi gue da nu u to'o da gop_u. ⁵ Nguetho nu'b_u sä da mba ma munts'i yán ts'o i t'orp_u, tengu'b_u da z_uh nán hęts'i ra ximhäi mahęts'i. Ne nu'a Oja xingui ts' u bi pumbęni ran ts'o 'be'a bi t'orp_u." ⁶ Ne bi sih yám 'behni Oja b_uya: "Nuya dami cospah_u

ra pengui tenguthoho bi 'yørpa mi'da, dami cospah_u ran _u gue gui yof_u mahøn'a. ⁷ Dami un ya ran _ubi ne nts'edi ra dumb_ui 'bε'a rán theui bi 'yøt'e. Nguetho bi bēni maguesε, ne bi 'yøt' y_u ts'oqui bi numanhosε, ne x_un ngu 'bε'a gätho bi hyonse. Tengu'b_u n'da ra xisu da manse mbo rá mb_ui, da 'yεna: “Nugä x_un ngu ma ts'edigä, hingan ts'ogui thohogä, ne njam'b_u din jagä ra dumb_ui,” ngub_u bi ma. ⁸ Pε janangue'a da nu ran _ubi di und Oj_u, ne gätho 'bε'a din ja, 'da huεtho än ja gätho y_u 'y_unthi. Ne da nu ra gεhe ne ra dumb_ui, ne di juadi nangue ra sibi. Nguetho t_ute thoho rá ts'edi Oj_u ra Hmu, gue di un'na rán theui bi 'yøt'e. ⁹ Ne nu y_u ts'ut'abi gätho y_u häi gue z_ui i comhb_u ran ts'o, gätho din zoni ne dim mbafi 'b_u i hand rá 'bifi ra d_uh_unini ngue i zø. ¹⁰ Ne gätho dim 'bämanhε nguetho εmme i su da nu ran _ubi tengu in nu _u i 'b_urp_u ja ra d_uh_unini. Ne da ma: “Huεcate, huεcate, nguetho mahotho ra d_uh_unini, ne εmme mi ja rá ts'edi, pε n'da huεtho gue bi ts'εmbi,” da 'yεn'ε. ¹¹ Ne gätho y_u mbä b_u ja gätho ra ximhäi din zoni ne dim mbafi, nguetho njo'o da dämbi 'bε'a da mbä. ¹² Ngue y_u oro, y_u t'axi, y_un 'yøt'e, y_u perla, ne ra 'bø't'e ra lino x_un ho, ra 'bø't'e ra seda, ra 'bø't'e x_un tudi x_un j_upoi ne x_un theni, ne gätho y_u za gue muman'u, ne'ε nt'øt'e y_u do'yo, ne gätho _u y_u za nt'øt'e εmme x_um hmadi, ne'ε nt'øt'e ra bronze ngue ra thenga fεxna t'εgui, ne'ε nt'øt'e ra t'εgui, ne'ε nt'øt'e ra 'yaxi. ¹³ Ne z_ui mi 'bä b_u y_u canela, y_u 'yεthi ngue in 'yoh_u y_u t_uh_u, ra t'εza muman'u, y_u 'yεthi i y_umanho, y_u perfume, y_u vino, y_u aceite, ra hocjani, ra trigo, y_un d_uni, y_u de'yo, y_u fani, y_u carro, ne y_u 'yεhe mi 'bä b_u, nguetho mi 'bäp y_u te y_u j_ui tengu'b_u i 'bä y_u fani. ¹⁴ Ne da 'yεn'ε y_u mbä: “Gätho gue x_un ho gmi honi bin thegue. Ne gätho y_u mbeti ne gätho 'bε'a mahotho ya bi mba. Him man'dandj guin nu mahøn'a tengu mí ja b_u,” da 'yεn'ε. ¹⁵ Ne nu'ε gue bim mεmbeti ngue'ε mim pä b_u ja ra d_uh_unini, dim 'bämanhε tho, nguetho

i su da nu ran _ubi, tengu in nu'ε mi 'b_urp_u. Ne εmme din zoni, i tu y_u mb_ui, nguetho njo'o da däi 'bε'a i ja da mbä. ¹⁶ Ne da 'yεna: “Dumb_ui thoho nangue 'bε'a bin ja ra d_uh_unini, εmme mi ja b_u mahotho, ne mi ja b_u y_u 'bø't'e ra lino, ne y_u 'bø't'e x_un j_upoi, ne y_u 'bø't'e x_un theni, ne madi nequi b_u 'bε'a mahotho gue y_u oro ne y_un 'yøt'e ne y_u perla x_um hmadi. ¹⁷ Nuya nte jab_u ya, n'da oratho ám 'bedi gätho εmme x_um hmadi mi ja b_u,” da 'yεn'ε mim pä b_u. Ne gätho y_u hmu y_u barco ne'ε gätho i hu b_u, ne gätho y_u mbefi di 'yon y_u barco, mi 'bämanhεtho. ¹⁸ Ne bi du y_u mb_ui 'b_u mi nu ra 'bifi i zø ra d_uh_unini, ne bi 'yεna: “Hin'y_u man'da ra hnini mahotho tengu n_u.” ¹⁹ Ne nu'ε, bi 'y_ux y_u y_u fonthäi, ra hmεpya gue tu y_u mb_ui, ne bin zoni ne bi mbafi, εna: “Huεcate ra d_uh_unini εmme mi ja rá ts'edi, nguetho gätho gah_u dy_u hmuh_u y_u barco däm mεmbetih_u n_u, ne xøgue n'da oratho ám 'bedi gätho mi ja b_u,” bi 'yεn'ε. ²⁰ Pε gan johyah_u gätho ah_u gue gui 'b_uhmb_u ua mahεts'i, gan johyah_u nangue 'bε'a bin ja ra d_uh_unini, bi ts'εmbi. Ne dan johyahe gätho gahe ma 'bäihe ra Cristo ua ja ra häi, ne gätho gy_u pøngahy_uh_u Oj_u, ne gätho gah_u ngue dí tēhd_u Oj_u, dan johyah_u, nguetho ya bi cos'ah_u 'bε'a bi 'yøt'ah_u y_u j_ui mi 'b_urp_u ja a ra d_uh_unini. ²¹ Ne nubaya n'da rám 'bēni Oj_u mahεts'i ngue x_un ngu rá ts'edi, bi g_u'ts'a n'da ra do εmme x_un ndoho, ne nts'edi bi 'yεm b_u ja ra d_udej_u. Ne bi 'yεna: “Tengu thoho din ja ra d_uh_unini Babilonia ngue mi ja rá ts'edi, pε njam'b_u da hnu mahøn'a, gätho n'da m'bedi thoho. ²² Ne hin da t'øp_u mahøn'a y_u mbe'bida, gätho _u i pε y_u arpa, ne gätho _u i huixt y_u th_uxi, xinga gue'ε y_u hy_uxi. Xinga n'da ran 'yoh_u dim pεp_u mahøn'a, ne njon din cum b_u mahøn'a. ²³ Ne din ç_u'bexui thoho, him man'dandj mahøn'a di nequi b_u y_u sibi, ne njon da 'yøt' ran th_uti b_u ngue din johya tengu mi øt'e. Nguetho man'da mi ja y_u ts'edi _u mi

øt' yú 'bēfi b_u xínda gue'u mi'da gátho ra ximhäi. P_e mi hāt y_u ja'i 'b_u mi xānbi di ho yú pāhā zēhē u gátho mi sōm b_u, bí nēxp_u ná ng_uni ra ximhäi. ²⁴Nē guep_u bim fān yú ji u yú pōngahyā Ojā, nē u gátho mi'da yú t'uhni Ojā, gue bi tho. P_e guep_u bi tho u, nē gue'a í ts'emba a ra dāhnini," bi 'yēn'a rām 'behni Ojā.

19

¹ Nē nub_uya, dra Xuuagä dá øcä yú nde n'da munts'i y_u ja'i i 'b_up_u mahęts'i. Nē bi 'yēn'u: "Dí ęspah_u Ojā, nguetho ma pōrpāteh_u a, nē hōnse ma Ojāh_u i ja rá nuixte nē tate tho ho rá ts'edi. ² X_un ho rán ts'embi Ojā, nguetho rán sāui bi t'ørpa ra dāhnini, tengu'b_u ra 'yomt'ęni xisu, gue bi ts'onba yú mb_ui gátho y_u ja'i ra ximhäi. Nē nuya Ojā bi cospa u gátho to'o bi hyo yú 'yēhē," bi 'yēna. ³ Nē nts'edi bi mam mahōn'a y_u nde dá øcä: "Dí ęspah_u Ojā nguetho ya bi juah ra sibi a ra dāhnini, nē hin din hē a nín 'yo rá 'bifi," bi 'yēn'u y_u ja'i. ⁴ Nub_uya gátho 'dāte magoho y_u dāc'yēi ngue zāi di mbā'ts'a Ojā, nē'u goho y_un t'uti i 'b_ui, bin dānyahmu b_u i hu a Ojā, nē bi dānde. Nē gátho bi ma bi 'yēn'u: "Nēcāhe, ngub_u dí m bēmhbē dí ęspahe Ojā," ęn'u.

Bi zin rá xisu ra Dē'yo

⁵ Nē dá øcä man'da ra nde bi bōm b_u guep_u i hu a Ojā, ngue bi ma: "Dami 'yęspa ma Ojāh_u gátho u yú 'yēhē. Dami 'yęspah_u gátho to'o i numansu Ojā, nē'u i ja yú ts'edi nē'u hin'na," bi 'yēn'a ra nde. ⁶ Nē dá øcä yú nde y_u ja'i x_un ngu, ngue di h_i tengu'b_u x_un ngu y_u dehe, nē tengu'b_u bi thoni y_un gāni. Nē bi 'yēm 'b_u mi yā: "Dí ęspah_u Ojā, nguetho di manda ya ra Hmu, ma Ojāh_u tate tho ho rá ts'edi. ⁷ Gátho dan johyah_u, nē da hyu ma mb_uih_u, nē ga ęspah_u Ojā ngue i ja rá ts'edi. Nguetho bi zōn ra ora da zin y_u 'yēc'yēi ra Jesús, ra Dē'yo, tengu tho ho n'da ran 'yoh_u din thāt'ui rá xisu. Nē mahōntho da mba ra xisu, mahoqui tho ho. ⁸ Nē bin t'un ran t'ędi da hye ra pahni di fęxni,

gue ra lino xíngui ts'u ts'o. Nu'a ra pahni x_un t'axi nam bōni ngue bi mba mahoqui yú ts'oqui u yú t'uhni Ojā nē nub_uya i øt' yán theh_u." ⁹ Nē nuna ram 'behni mahęts'i bi xicā 'bē'a ga o't' ya: "Din johya gátho to'o u bi ts'on b_u ja ran sihmē nangue rán thāt_i ra Dē'yo. Majuāni rām hman Ojā na dí xi a ya," bi 'yęng rām 'behni Ojā mahęts'i. ¹⁰ Nē nub_uya dán dānyahmu b_u ja rá gua ram 'behni mahęts'i. P_e nu'a bi xicā: "O guín jab_u, nguetho nugā rá 'yēhē thohogā Ojā tengu tho ho i, nē tengu ni cuh_u, gátho u i mamp'a rām hman Ojā nangue ra Jesús, gátho dadí jaf_u da fāh ra Jesús," bi 'yęng 'b_u mi xiqui.

Nu'a n'da bi hyux ra t'axca ndøfani

¹¹ Nē nub_uya, dra Xuuagä, dá nugā nsoqui mahęts'i. Nē mi 'bāp_u n'da ra t'axca ndøfani pa nthuts'i. Nē nu'a i huts'i, Majuāni a rá thuhu, nguetho zāi im mam majuāni a. Nē di Jā'ts'a rá thuhu, janangue'a n'da ngu n'da di un'na rán sāui 'b_u bi juānbi, nē x_un ho 'b_u i øt' ran s_ui a. ¹² Nē nu'u yú dā a mi huxp_u, mi zø tengu ra sibi, nē mi jab_u x_un ngu y_u corona b_u ja rá yā. Nē nu rá thuhu nt'o't'i b_u, hōnse mi pādi 'bē'a rá thuhu. ¹³ Nē nu rá pahni mi he, bi zinni gátho ra ji, nē nu rá thuhu, ngue rām Hman Ojā a. ¹⁴ Nē nu'u y_u dof_ui mahęts'i, gátho mi he ra t'axca lino mahotho, xíngui ts'u x_un ts'o. Nē gátho mi hux y_u t'axca ndøfani, nē bi dēn'na ra mb_udi mi huxp_u ja ra ndøfani. ¹⁵ Nē nu'a ra ngarbi i pōxp_u ja rá nde n'da ra espada ęmmē het'i, ngue da dāp yún s_uih_u 'b_up_u gátho y_u häi b_u ja ra ximhäi. Nē gátho di manda u b_uya, nē njon di japi da mbēsta'a da ma. Nē tengutho ra ja'i b_u ja ran the'ma gui'uva, i nēn y_u uva, nē ngutho da 'yōrpa u to da zēmbi, di un rá cue Ojā nts'utho, ngue nu'a nte hēm_ubi da 'yōt'e. ¹⁶ Nē nt'o't'i b_u ja rá pahni nē rá xīnthe rá thuhu, ngue ra Hmuts'ut'abi a ngue di manda gátho y_u ts'ut'abi, nē rá thuhu, ngue ra Ngurpa Hmu a ngue di manda gátho y_u hmu. ¹⁷ Nē dá nugā n'da rām 'behni Ojā mahęts'i mi

'bäpü ja ra hyadi, ne nts'edi bi mba't'u gätho yu doja mi 'yo bu magats'i, bi 'yëmbi: "Gätho ahü gyü dojahü, ba ëhmbü ya, nguetho Ojä bi 'yöt'ahü n'da ra dants'ihme. ¹⁸ Ba ëhmbü ya gui sihü yá ngøc'yëi yu ts'ut'abi ne yu hmudofui, ne'ü gätho mi ja yá ts'edi. Ne yu ndøfani ne gätho mi huts'i, ne gätho yu jä'i yu 'yëhe ne gätho hing yu 'yëhe, ne yu hmu uague yá mbëfi," bi 'yëm 'bu mi mba't' yu doja. ¹⁹ Ne dá nugä ra zate gue xí bøxpü ja ra dædejä, ne 'darbü bim pëtiü gätho yu ts'ut'abi ngue gätho yu häi, ngue da 'yörpa n'da ra dæsü a mi huxpü ja ra t'axca ndøfani, ne'ü gätho mi tenni. ²⁰ Ne nu ra zate büya bi mba mfent'i a, ne'a ra hyäte pøngahyü bi fent'i, gue'a ran t'uti í bøx ra häi ne xí 'yöt' yu hyonya nt'øt'e bü ja rá hmi ra zate. Ne gue'a mi hät yu jä'i gätho to'o mi ja rá thuhu bü ja rá dë. Gätho yoho bi t'entpü ja ra sibi ra azufre, tengu n'da ra dejä na ndoho a ra sibi. ²¹ Ne gätho yu jä'i mi ten'na ra zate, bi tho nanguë ra espada mi pøxpü ja rá nde a mi huxpü ja ra t'axca ndøfani. Ne nu'ü yu doja büya bin niyü thoho nanguë yu ngøc'yëi.

20

N'da mahuähi njeya

¹ Ne nubüya, dra Xuuagä dá nugä man'da rá m 'behni Ojä mahëts'i bá çä ne bá hyä rán sogui ra hyähäi ëmme xün hë ne nts'utho, guerpü i 'buh yu zïthu. Ne nu'a rá m 'behni Ojä mi çä n'da ra cadena xün ndoho. ² Ne bi bent'a ra jarga, ne t'ëmbi ra c'ëya, pë guet'a ra zïthu, rá thuhu í Satanás. Ne bi mba nthät'i n'da mahuähi njeya nanguë ra cadena. ³ Ne nu'a rá m 'behni Ojä büya, bi 'yentpü ja ra hyähäi a ra zïthu. Ne bi go'mi, ne bi hyät'a ran sogui, ne bi cuahmi xün ho, ngue hin da zä da bøm bü da hyät yu jä'i, asta gue'bü bi gua'a n'da mahuähi njeya. M'bejua da mba nso'ts'i 'da yu pa. ⁴ Ne dá nugä man'da ra hmëpya mahëts'i, xün ngu yün thuts'i, ne nu to'o mi huxpü bin t'un ran t'ëdi da

'yöt' ran juänbate, gätho min 'yohü ü bi tho 'bü mi ma i ëc'yëi ra Jesús, ne'bü mi mamp'a rá m hman Ojä. Gue nu'ü gätho him mi thände ra zate xí bøxpü ja ra dejä ne rá nyoguido. Ne nte mi ja bü yá dë rá thuhu ra zate, xínga guerpü ja yá 'yë. Nu'ü bi ndants' mahøn'a 'bü mi du, ne bin 'yohü ra Jesús bin ts'ut'abi n'da mahuähi njeya. ⁵ Ne guehü yá mbüdi bi xox Ojä bi t'urcä. Pë nu'ü mi'da gue bi du, hin da dambëni asta gue'bü bi gua'a n'da mahuähi njeya. ⁶ Ne di johüya ne majäpi ü gätho ü ra mbüdi da xox Ojä, ne hin da nu a na yoho ran däte ngue ra sibi mazäi. Ne dim mbäjä nanguë ra Cristo bü bí ja rá ts'edi Ojä, ne din 'yohü ra Cristo ngue din ts'ut'abi n'da mahuähi njeya.

Da mba nthäpi ra zïthu

⁷ Ne nu'bü bi gua'a n'da mahuähi njeya, da mba nsocui a ra zïthu mi ofädi. ⁸ Ne nu'a ra zïthu büya da bøm bü, xø da hyät mahøn'a yu jä'i gätho na ngüni ra ximhäi. Da mba bü ja ra häi Gog ne ra häi Magog ne di japi dim pëti gätho nanguë din ja ra dæsü. Ne xün ngu da dënni hingui sä da 'bede, tengu ra 'bomu 'bom bü ndendejä, njon da hyät'i da mbede. ⁹ Ne din 'yërpa thoho bü ní mba bi mbä'ts'i hapü mi 'bü ü min 'yohü Ojä, guerpü ja ra dahnini di huëc Ojä. Pë bá çah mahëts'i ra sibi bi juadi gätho yün süihü. ¹⁰ Ne nu'a ra zïthu ngue bi hyät'ü, bi t'entpü ja ra sibi i the ra azufre, tengu n'da ra dejä na ndoho, guerpü xí t'entpü ra zate xí bøxpü ja ra dædejä, ne'a ra hyäte pøngahyü gue ran t'uti xí bøxpü ja ra häi. Ne gätho hyu da nu ran ünbi nanguë ra sibi, ma pa ne ra xui høn'bü go njäm'bü gätho yu pa mazäi.

Ran zegui ran juänbi

¹¹ Ne drá Xuuagä dá nugä mahøn'a, gue n'da ran thuts'i xün ndoho xün t'axi, ne mi hupü Ojä. Ne nu ra ximhäi ne mahëts'i bim 'be 'bü mi hyant'a mi hupü, ne him man ja büya. ¹² Ne dá nugä gätho ü xün du, hönt'a go 'be'a ní jä'i, mi 'bäpü ja rá hmi Ojä i hupü. Ne bi mba ma tants'i yu søcuä bü, ne'a

ra sɔcuɔ im ma to'o i ja ra temazai. Ne gätho bi mba ma juɔnbi nangue'a nt'o't'i bu 'be'a gätho bi 'yɔt'a, nu'bu mi 'bui. ¹³ Ne gätho u gue bi du bu ja ra deɟa, ne gätho u mi'da bi du hɔnbu go hapu, ngue gätho i 'bupu 'bu'u xun du, bi bɔm bu, ne bim 'bäpu ja rá hmi Oɟa. Ne bi mba ma juɔnbi nangue 'be'a gätho bi 'yɔt' 'bu mi 'bui. ¹⁴ Ne nu'a ra xequi mi 'bu'u xun du, bi t'entpu ja ra sibi, tengu ra deɟa na ndoho. Gue'a na yoho ran däte a. ¹⁵ Ne nubu ja ra sɔcuɔ gue im ma to'o i ja ra temazai, ne nu'u gätho him man t'o't'i yá thuhu bu, bi t'entpu ja ra sibi.

21

Ma'da'yo mahɛts'i ne ra ximhäi

¹ Ne nubuya, dra Xuuagä, dá nugä man'da bi t'urcä, ngue ma'da'yo mahɛts'i ne ma'da'yo ra ximhäi. Nguetho ya bim 'bedi 'be'a gätho mi ja bu mahɛts'i ne ra ximhäi. Ne hin'yu ra deɟa bu ja ra 'da'yo ximhäi. ² Ne dá nugä bá caɟ mahɛts'i guepu bí 'bu Oɟa n'da ra hogahnini, gue'a ra Jerusalén ma'da'yo, mahotho, mahoqui, tengu n'da ra hmute i he ra pahni mahotho da mba dín that'ui rá ndø. ³ Ne dá øcä n'da ra nde nts'edi bin ya, gue bá nexpu ja ran thuts'i bu bí hu Oɟa, bi 'yɛna: “Dami hyand ya, bi gaɟua mahɛts'i rá ngu Oɟa,” bi 'yɛna, ne nuya zai dim 'buhmbu yu ja'i a. ⁴ Ne guesɛ Oɟa di un ran johya, ne him man ja yu guidä yu ja'i, ne hin dín ja ran däte mahøn'a bu, ne hin dín ja yu dumbui bu. Nguetho gätho 'be'a mán unbi mi ja, ya bi thogui. ⁵ Ne nu Oɟa ngue i hupu ja ran thuts'i, bi 'yɛna: “Gätho ma'da'yo dá øt'ä ya.” Ne bi xiqui, dra Xuuagä: “Dami 'yo't' ya 'be'a dí xi a i, ne sä da t'ɛc'yɛi nguetho majuani a.” ⁶ Ne bi xiqui mahøn'a: “Ya bi guadi 'be'a gätho dá øt'ä ya. Gätho dá du'mi, ne ga juacä ra 'befi dá du'mi. Zai dám 'bucä ne dam 'bui mazai. Ne nu'u to'o i sä ngue di 'be a ra te mahyoni thoho, tengu'bu i tuthe, ga undä ra te i juadi, tengu'bu ra mbøthe im fonts'a ra dehe ga unni, ne hin da gurqui. ⁷ Ne to'o

da dāha, ga comhbe 'be'a gätho i jagä, ne ga øt'e ma t'ahnigä u, ne dyu Oɟagä u. ⁸ Pe ga entpu ja ra sibi u to'o i su yun unbi 'bu da dengui, ne'u to'o yoho yún 'yomfɛni, ne gätho u xun ts'o yá mbui, ne gätho yu hyodu, ne gätho yu 'yomt'ɛni, ne gätho u in yahu yu zɪthu, ne gätho u i thānde hont'a go 'be'a gue him majuani, ne gätho u i man yu fɛhni. Gätho ya da nu na yoho ran däte, da t'entpu i zø ra sibi ra azufre, tengu ra deɟa na ndoho,” bi 'yɛn Oɟa.

Ma'da'yo ra hnini Jerusalén

⁹ Ne xø dá nugä man'da ra hmɛpya bi t'urcä. Nu'a n'da u yám 'behni Oɟa mahɛts'i gue min 'yohu 'dato yam 'behni, gue'u mi the yu ximbo gue bi un yun unbi bu ja ra häi, ne nu'a bi xiqui: “Ba ɛhe, ga ut'a ra hnini, tengu'bu ra hmute bin that'ui ra De'yo.” ¹⁰ Ne nu'a rá Hogandahi Oɟa bi bɛngä man'da mahøn'a, tengu'bu bi zixcä a rá m 'behni Oɟa bu ja n'da ra t'øhø xun hɛts'i, ne bi 'yurca ra hogahnini Jerusalén ma'da'yo, bi gaɟ mahɛts'i guepu bí 'bu Oɟa. ¹¹ Ne nu'a ra hnini ɛmmɛ di yoxni nangue rán hose Oɟa i 'bupu mbo. Ne di yoxni tengu ra do ra jaspe i pømhyats'i. ¹² Ne nu'a ra hnini mi ja bu ra mbä't'i, ra jaɟo xun hɛts'i, goho yá ts'at'i. Ne nu'a ra mbä't'i, mi ja bu 'de'magoho yu dajut'i, ne n'da ngu n'da yu jut'i mi 'bäpu n'da rá m 'behni Oɟa mahɛts'i, da mbäh ra goxthi. Ne nu'u 'de'mayoho yu jut'i, n'da a n'da nt'o't'i yá thuhu u 'de'ma yoho yá ts'unt'u ra Israel. ¹³ Ne n'da nguadi min ja hyu yu jut'i, hyu i xopu ní bøx ra hyadi, ne hyu i xopu ní yuh ra hyadi, ne hyu i xopu ra norte, ne hyu i xopu ra sur. ¹⁴ Ne nu'a ra hnini mi fa'ts'i 'de'mayoho yu do, n'da'a n'da nt'o't'i yá thuhu u 'de'mayoho yun 'yohu gue yá 'bäihu ra Jesús, ngue ra De'yo. ¹⁵ Ne nu'a rá m 'behni Oɟa mahɛts'i gue dán ya'be, mi ha n'da ra t'eni ra oro, tengu'bu ra metro, gue da 'yɛn ra hnini, hangu na ndoho yu jut'i, ne yu fø't'e. ¹⁶ Nu'a ra hnini xun zant'ma ndoho, 'da'angu ná mba, ne 'da'angu nán janni. Ne

nu'a ram 'behni mahęts'i bi 'yen ra hnini, ne bi 'yu' ra güenda ngue yo mahuahi ne yo ciento kilómetro ná ndoho, 'da'angu ná mba, 'da'angu nán jünni, ne 'da'angu nán hęts'i. ¹⁷ Ne nu'a ram 'behni bi 'yeni hangu nán hęts'i rá mbä't'i ra hnini, ne bi 'yu' ra güenda ngue hyäte ma goho metro. Ne bi 'yeni tengutho i øt' yu ja'i. ¹⁸ Ne nu'a ra mbä't'i nt'øt'e nangue yu do ra jaspe, pe nu ra hnini nt'øt'e nangue ra oro, tengu'bu ra xito a ra oro. ¹⁹ Ne nu'u 'de'mayoho yu dądo mi fa'ts'a ra mbä't'i, xun ngu nt'ut'i yu t'udo 'dahma 'dan'yo, ngue di fexni, xum hmadi di muui. Nu'a rá mbüdi ra dądo nt'ut'i yu t'udo ra jaspe, nu'a ná yoho ra dądo nt'ut'i yu t'udo ra zafiro, nu'a ná hyu ra dądo nt'ut'i yu ágata, nu ná goho ra dądo nt'ut'i yu esmeralda. ²⁰ Ne nu'a ná cat'a ra dądo nt'ut'i yu ónice, ná 'dato ra dądo nt'ut'i yu cornalina, ná yoto ra dądo nt'ut'i yu crisólita, ná hyato ra dądo nt'ut'i yu berilo, ná guto ra dądo nt'ut'i yu topacio, ná 'det'a ra dądo nt'ut'i yu crisoprasa, ná 'de'ma'da ra dądo nt'ut'i yu jacinto, ná 'de'mayoho ra dądo nt'ut'i yu amatista. ²¹ Ne gątho 'de'mayoho yú jut'i rá mbä't'i ra hnini nt'øt'e nangue yu perla gue xun t'axi, ne n'da'a n'da yu perla gue bi t'øt'e n'da ngu n'da ra jut'i. Ne nu'a ra calle xun ndoho bu mbo ra hnini nt'øt'e nangue ra oro xun ho, tengu'bu ra xito a ra oro. ²² Ne hin dá nugä n'da ra nija bu, nguetho gątho rá nguse Oja a ra hnini, ngue ra Hmu tątetho rá ts'edi, ne ra De'yo, ne 'darpu i 'buhmbu u i 'burpu ja ra hnini. ²³ Ne nu'a ra hnini, him mahyoni ra hyadi di yorpu, ogue ra zana, nguetho guese Oja ne ra De'yo di yorpu. ²⁴ Ne nangue'a ra nyot'i i ja bu, gątho di yot'u ne dim 'bushmanho u yu ja'i dim 'burpu gątho yu häi ua ja ra ximhäi. Ne yu ts'ut'abi gątho yu häi dim 'bu di dá bu u yun ho xu 'yøt'e, tengu'bu di um bu yun t'unni xun ngu di muui. ²⁵ Ne nsoquitho yu jut'i gątho ra pa, ne njam'bu da mba njut'i, nguetho njam'bu din xui bu. ²⁶ Ne

hønt'a go 'be'a gątho di muui, gue bi zän Oja bi 'yøt' yu ja'i 'dahma 'dan'yo yu häi ua ja ra ximhäi, ne gue'a da hyaxpu u, ní thim bu mbo ra hnini. ²⁷ Pe hin da yurpu ja ra hnini 'be'a xun ts'o, xing yu ts'om'bäi da yurpu, xing yu hyäte. Pe hønt'u to'o bi 'yorpa rá thuhu ra De'yo bu ja rá søcuą, gue to'o gątho bi un ra temazai, hønt'u da zä da yurpu.

22

Mi ts'utho ba eh ra Jesucristo

¹ Ne nu'a rá m 'behni Oja xø bi 'yurcă man'da mahøn'a, dra Xuuagä. Ngue n'da ra dąthe mahoqui thoho ra dehe xun güe tengu ra xito, t'ęmbi rá dehe ra temazai. Ne bí nexpu ja rán thuts'i Oja ne ra Jesús ra De'yo. ² Ne bi tho'inde bu ja ra calle xun ndoho bu ja ra hnini. Ne n'da n'danguadi mi 'bäpu yu za t'ęmbi yu za gue di un ra te. Ne nu'u yu za din züdi, n'dazna ngu n'dazna ma'da'yo yun dät'o din zuppu, janangue'a 'demayo nidj din züdi n'dajeya. Ne nu'u yú xi di un yün zaqui gątho yu ja'i. ³ Ne hin'yü 'be'a dí hnu rán ts'ęmbi Oja bu. Pe din ja bu rá ts'edi Oja ne rá ts'edi ra Jesús ra De'yo. Ne gątho yú 'yęhe da dąnde u ne da 'yøp'a yú 'befi. ⁴ Ne nu'u dim 'burpu da nu rá hmi Oja, ne gątho din ja rá thuhu Oja bu ja yú de. ⁵ Ne hin'yü bu ra xui, janangue'a njon da hyom man'da ran nequi, xing ra hyadi, nguetho guese Oja ra Hmu di yozehe bu. Ne nu'u dim 'burpu din ts'ut'abi gątho yu pa mazai. ⁶ Ne nu'a ram 'behni bi xicä: "Gątho ram hma gá 'yøde, majuani a, ne da zä da t'ęc'yei gątho. Nu'a Oja ra Hmu, gue'a di un rá Hogandahi yú pøngahya, ya bá pęcä ua drám 'behni gá a, ngue ga xi ahü 'be'a din ja, gue yú 'yęhe ahü Oja. Ne him maya'a din ja," bi 'yęna. ⁷ "Dami 'yøhmbu ya," ęn'a ra Jesús, "him maya'a gue gua ęcä. Gan johyahu gątho ahü gue guí ęc'yęihu 'be'a din ja, nt'o't'i bu ja ra søcuą," bi 'yęna. ⁸ Ne nugä dra Xuuagä, majuani dá øde ne dá nugä 'be'a gątho bi t'urqui ngue dá o'tä

ua. Ne nu'bu mi gua'a 'be'a dá øcä ne 'be'a xí 'yurqui, dán danyahmu bu ja rá gua ram 'behni mahęts'i bi 'yurqui gätho, dí ęna gue ga thęnde. ⁹ Pe nu ram 'behni bi xiqui: “O guí thęndegui, nguetho nugä dra 'yęhęgä tengu i, ne ni cuhu mi'da yu pęngahya, ne gätho mi'da u gue i ęc'yei 'be'a gä 'yorpü ja ra søcuą. Hønse Oja gui thęnde,” bi 'yęna. ¹⁰ Ne xø bi xicä ram 'behni buya: “O guí pęs' thoho na gä 'yo't'i, ngue 'be'a din ja, nguetho him maya'a din ja. ¹¹ Ne nu'u to'o i øt' ran ts'o, thocua thoho da 'yøt' ran ts'o, ne gätho to'o i øt' ran ts'om'bäi, thocua thoho da 'yøt'e. Pe nu'u to'o i øt' ran ho, thocua thoho da 'yøt' ran ho, ne to'o mahoqui thoho yá mbui thocua thoho gue xtán ho yá mbui,” bi 'yęn'a rá ram 'behni Oja mahęts'i 'bu mi xiqui. ¹² Ne bi 'yęngä ra Jesús buya: “Ne guehna dí xi ahü, him maya'a ba ęcä. Ne n'da ngu n'da ga un rán theui 'be'a gätho bi 'yøt'e. ¹³ Nugä gätho dá du'mi ne ga juacä ra 'be'fi dá du'mi, dra mbudigä ne dran zęguigä, zai däm 'bui ne dam 'bui mazai. ¹⁴ Majapi thoho gätho mahoqui yá mbui nangue Oja, tengu'bu m'beni yá pahni. Janangue'a i ja yán t'ędi da yarpü ja yá goxthi ra hnini. Ne nu'u to'o da zä da yarpü, da zä da zi yán dät'o yu za gue t'ęmbi yu za di un ra temazai. ¹⁵ Pe hingui sä da yarpü gätho u ngue bi 'uegue nangue Oja. Ne da gopü thi u gätho i ya'hu yu zithu, ne gätho yu 'yomt'ęni, ne gätho yu hyodu,

ne gätho i thęnde 'be'a him majuani, ne gätho yu ja'i gue di ho da man yu fęhni, hingui sä da yarpü u. ¹⁶ Nugä dra Jesús gä, dá pęnhdä bu mam 'behnigä gue da xi ahü gyu 'yęc'yęihü, gue 'be'a gä 'yorpü ja ra søcuą. Nugä dram bom'betogä ra David, ne tengu'bu dra Dąsø dín 'yo'be ran nequi,” bi 'yęn'a ra Jesús. ¹⁷ “Ba ęhmbü gätho ahü,” ęn'a rá Hogandahi Oja, ne'a rá xisu ra De'yo ęna. Ne'u gätho gue i øde, da ma: “Ba ęhmbü.” Ne ba ęcuą gätho i tuthe, ne gui sihu ra dehe gue di un ra temazai, ne hin gui juthü a.

Ran zofo ran zęgui

¹⁸ Ne nuya dí xi ahü, gätho ahü gui nuhu ya yam hma i jaua, ngue i ma 'be'a din ja, o gue ahü gui øhmbü 'bu i hman ya yam hma nt'o't'i ua, pe nu'bu guí ęna gui hyuspahü mi'da yam hma, pe da hyus'ahü Oja u yun unbi im mangua ja ra søcuą 'bu. ¹⁹ O nu'bu guí ęmhbu him majuani 'da yam hma nt'o't'i ua, ęna gue'bu gdí 'uejü u, pe Oja di 'uec'ahü yun japi im mangua ngue hin di ja ahü gui carpü ja ra hogahnini, ne hin di ja ahü gui sifu yán dät'o a ra za di un ra temazai. ²⁰ Ne nu'a ra Jesús gue bi man ya yam hma gätho i jaua, i ęm buya, “Majuani ba ęcä n'dihi,” bi 'yęna. Ne gue'a dín nde'e, ne dí xi a i, ba ęhe ma Hmu i Jesús. ²¹ Ne gätho ahü dín nde guin nuhu rán japi a ma Hmuhü ra Jesús. Ne hont'a dí xi ahü ya.